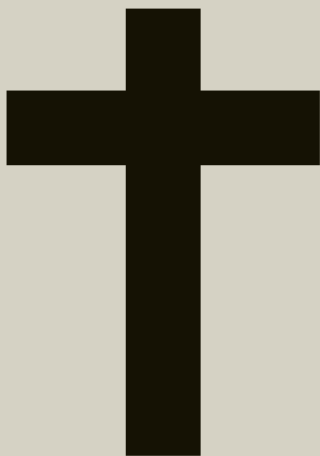

YĀHĀ NAAMBIYĀRFĀN
SABA

araboro, Eastern: YĀHĀ NAAMBIYĀRFĀN SABA New Testamer

YĀHĀ NAAMBIYĀRFĀN SĀBA
Karaboro, Eastern: YĀHĀ NAAMBIYĀRFĀN SĀBA New
Testament

copyright © 1993 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Eastern Karaboro

Contributor: WBT Central Zone

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
15120496-00e2-503a-8d40-2d7cfd1ba5b

Contents

Mathe	1
Mareke	36
Luke	57
Nsān	94
Yesu tēnlehe tēn	119
Wormefa	155
Kōrntifa cir	173
Kōrntifa saba syān wuhu	188
Galasyifa	198
Yefesyifa	204
Filipefa	210
Kolosyifa	214
Tesalonifa saba cir	218
Tesalonifa saba syān wuhu	222
Timuti saba cir	224
Timuti saba syān wuhu	229
Tyite	233
Filemu	235
Yeberefa	236
Syake	250
Pyar saba cir	254
Pyar saba syān wuhu	259
Nsān saba cir	262
Nsān saba syān wuhu	266
Nsān saba tāā wuhu	267
Yudi saba	268
Kayar	270

Mathe Kapāyī Yesu wī na

*Yesu wāle myar
(Luke 3.23-38)*

¹ Yāhā ke Yesu Crise yīn yi nwoŋ gii laam wo, ke nwoŋ wāle myar nde, te yrūhū nwo. Tuhufar na, Yesu Crise pye Dawide kur kue puee, Dawide -sē pye Brama kur kue puee.

² Pe wāle myar nde:

Brama pye Yisyake tuhufua,
Yisyake -sē pye Dyakuba tuhufua,
Dyakuba -sē pye Yudaha ye tuhufua u
cīfa ne.

³ Yudaha pye Farehe ye tuhufua, Saraha ne; Tamar pye pe nahafua;

Farehe -sē pye Yesron tuhufua,

Yesron -sē pye Aran tuhufua.

⁴ Aran -sē pye Aminada tuhufua,

Aminada -sē pye Nasūu tuhufua,

Nasūu -sē pye Samu tuhufua.

⁵ Samu pye Baasya tuhufua, Arabe pye u nahafua.

Baasya pye Wobedi tuhufua, Wurti pye u nahafua.

Wobedi pye Yisay tuhufua,

⁶ Yisay -sē pye u yīnfua Dawide tuhufua. Dawide pye Salmu tuhufua, u nahafua pye Yuri cōo.

⁷ Salmu -sē pye Worbua tuhufua,

Worbua -sē pye Dabya tuhufua,

Dabya -sē pye Yasaha tuhufua.

⁸ Yasaha -sē pye Yosafaha tuhufua,

Yosafaha -sē pye Yoran tuhufua,

Yoran -sē pye Yosyase tuhufua.

⁹ Yosyase -sē pye Syatan tuhufua,

Syatan -sē pye Yakasyi tuhufua,

Yakasyi -sē pye Secas tuhufua.

¹⁰ Secas -sē pye Manasye tuhufua,

Manasye -sē pye Manō tuhufua,

Manō -sē pye Syosya tuhufua.

¹¹ Syosya pye Syekonya ye tuhufua u cīfa ne; koo cāā kē pe bii Yiisrefa yigi ga fānga na kāntraha gaa na, pe naa n yee Babilon.

¹² Pe bii Yiisrefa yigi ga fānga na koo Babilon kāntraha na, loo kur ye, Syekonya pye Salatel tuhufua,

Salatel -sē pye Sohobal tuhufua.

¹³ Sohobal -sē pye Yabuhu tuhufua,

Yabuhu -sē pye Lyasyim tuhufua,

Lyasyim -sē pye Yasōo tuhufua.

¹⁴ Yasōo -sē pye Sadoke tuhufua,

Sadoke -sē pye Kimu tuhufua,

Kimu -sē pye Ledyuhu tuhufua.

¹⁵ Ledyuhu -sē pye Lesyari tuhufua,

Lesyari -sē pye Matāŋ tuhufua,

Matāŋ -sē pye Dyakuba tuhufua.

¹⁶ Dyakuba pye Yosefe tuhufua, Yosefe wii tuu pye Maari puai. U Maari woo kē tuu pye Yesu nahafua, Yesu wii u ma u Crise, ke yīntaha kē, u Yāhā Yīndefua.

¹⁷ Ma gbe Brama na, ma ba no Dawide na, wāle sēnsye resyar pye. Ma gbe Dawide na, ma ba no cāā gii na pe bii Yiisrefa yigi ga fānga na Babilon kāntraha na, wāle sēnsye resyar pye. Ma gbe Yiisrefa wāyigi cāā na, ma ba no u Crise wāsee cāā* na, wāle sēnsye resyar pye.

Yesu Crise wāsee

(Luke 2.1-7)

¹⁸ Yesu Crise tuu see mii syi dyaŋ le nde: Pe ba yer u nahafua Maari wāwāā wī na cōo naa waa kē, u myaha ba kē Yosefe. Yosefe sē ba u cā wa ge cā wa cōo ye, Yāhā Yrā Fānga n u Maari ta u n nii lai ne. ¹⁹ U Yosefe wii tuu -sē ga ba nii u puai, u pye naweeyō. U sē naa n traha u Maari lai wī gbe yi nanihi wo ye, u n yee woo ga koho kuā u na, waa ge ma n yi le cāŋ na ye.

²⁰ U pye too laangar na; per gaa tuu ba sā wāy, yāhāyīn tēnlehe waa n pa u ye mlūhū wo, ma ba u pye ma yee: «Yosefe, yīnfua Dawide kur, ma' a n fya Maari wāsyar na cōo ye. Ma sē yāā, Yāhā Yrā Fānga kē ke ta u n nii lai ne. ²¹ U ga ba naa kicar see, ma ba u myaha taha Yesu, ke yīntaha kē Syayahafua; ma sē yāā, u ga ba u naweeya yaha kapee- wāyena koho wo.» ²² Yāhā ke bii kai lii cāā pāā yaha ke kaplāŋ tōrfua waa yē ne, loo kai ne le nii n pye loo yale wo. U bii yee:

²³ «U capua wii tuu sē naa cā wa ye, u ga nii lai ne, u ba naa kicar see.

Pe ga ba u myaha taha Manuel.»

Ke Manuel yīntaha kē, Yāhā ma wo ne.

²⁴ Yosefe n ba yir pe wāy na. Lii u yāhāyīn tēnlehe ba yar u na, u n loo pye, ma Maari sya cōo. ²⁵ U sē -sē naa n sāy u ne ye, u n sya ba u naa kicar see. Yosefe n u myaha taha Yesu.

2

Kaicāfa mpāy ka, ma ga Yesu yāŋ

¹ Yesu ba see Yude kāntraha klo laa wo pe n yee Betelemu. Koo cāā na, Yerōte kē u pye ke Yude kāntraha yahaseefua. Yesu tuu see wa, kaicāfa mpāy n yir kāntraha gaa na, yainsaha dar kue ye, ma pa kungbāy nde wo pe n yee Yurusalem.

² Pe n le yey nawee- ye ma yee: «Kicar wii tuu see u n pai nii Yiiffee- yīnfua, u ma na? Ye sē yāā, wo u yrompua yāā, u yi yainde darkue ye, wo n pa wo n pai u sey.»

* **1:17** 1.17 Yesu wāsee cāā na, pe Yiiffee- bii yir wa Babilon wo, ma dur ga pe kāntraha na.

³ Yahaseefua Yerote tuu nde luhu, u n fya, pe Yurusalemfa bye ne. ⁴ U n pe Yāhā yūndefa yīnfa bye yee ba, ma suhu pe Yāhā kaiyarfa bye ne, ma ba pe yey ma yee: «U Yāhā Yīndefua Crise ga see na?» ⁵ Pe n u yē sya ma yee: «U ga ba see Yude kántraha klo lii wo pe n yee Betelemu. Yāhā kaplān tōrfua waa bii le yrūhū yaha ma yee, Yāhā yee:

⁶ «Ah yii Betelemufa, ye klo ma Yude kántraha wo;

le sē kloŋ tān Yude kántraha kui bye na ye.

Ye sē yāā, yīnfua waa ga yi ye klo wo.

U ga ba nii ta nawee- Yiisrefa yīn na mii mbanaha wān syi dyan u mbaa ne.»

⁷ Pe loo pāā wa, Yerote n pe kaicāfa yee ba, u sē ta waa n yi le cān na ye. U n pe yey u yompua yiyale ne. ⁸ U n pe lehe wāā Betelemu wo ma yee: «Ye ka yaa u kicar fla ke yō; ye ma u yāā, -ye ra yar, ta bya n ka n ga u sey nii ndoŋ.»

⁹ Pe u yahaseefua kaplān luhu wa, pe n ke Betelemu kānde sya. Kānde wo, pe n u yompua yāā, wii pe ba yāā wa yainsaha darkue kántraha wo. Pe n maha u yompua yāā, tuu n fā pe yahasee ye yāhāyīn na. U kicar tuu pye kaha gii wo, u yompua tuu ga nō ke kaha yīn ne, u n yer. ¹⁰ Pe kaicāfa pe u yompua yāā ke syi, pe n nuhu di gbobo. ¹¹ Pe n dye ke kaha laam wo, ma u kicar yāā u nahafua Maari ne. Pe n kánklūy gbāā, ma u kicar sey. Loo kur ye, pe n pe wān sāhā, ma wān taa yi wāā u kicar kē: Sān, tesē wusuna ne, tesē lasekole waa ter ne pe n yee myer.

¹² Loo kur ye, Yāhā n ba pe yar mlūhū wo ma yee, pe ma n dur ga Yerote fla na ye. Pe n kānde laa ter gbe, ma dur ter pe kui wo.

Yāhā Yesu seefa ta pe n fā ter u ne

¹³ Pe kaicāfa pe ba ter wa, yāhāyīn tēnlehe waa n ba pa u Yosefe ye mlūhū wo, ma ba u pye ma yee: «Yir, u kicar gbe u nahafua ne, ma fā ter Syipte kántraha wo! Kuee koo fla na, ta n sya ba ma yar ma dur ba! Ma sē yāā, Yerote ga ba naa u kicar ke, woo ga u boo.» ¹⁴ Loo na, Yosefe n yir, ma u kicar gbe u nahafua ne, ma fā ter pe ne yīmper wo Syipte kue ye. ¹⁵ U n ga kuee ke fla na, Yerote n sya ba ku. Yāhā ke bii kai lii cāā pāā yaha, ke kaplān tōrfua waa yē na, loo ne le pye. U bii yee: «N ta Dya yee yi Syipte kántraha wo.»

Nam kicar wāboo

¹⁶ Yerote tuu -sē ba yi le cān na ma yee pe kaicāfa sye, pe sē dur ba u yar u kicar

wīi ne ye, ncafūhū n u yigi ma sya ga ta ter. U n yir ma yee, pe pe naam kicar bye boo tān Betelemu wo, tesē le klo kánkāy kui bye ne. Pe kaicāfa pe -sē ba u yar u kicar seeyale ne, u n ta, naam kicar pii mpāy pe sē ba ter dye- syān yaha ye, pe n poo boo. ¹⁷ Yāhā kaplān tōrfua Yermii tuu bii lii cāā pāā yaha, loo ne le pye. U bii yee:

¹⁸ «Pe wram wīi luhu Arma* na, kubehe ne busāā.

Arsyel kē tuu u pii mii wūn.

U wāflaŋ wīi sye, u pii tee mii pe wee nantān ye.»

Yesu seefa yi u ne ke Syipte wo

¹⁹ Yerote wāku kur ye, yāhāyīn tēnlehe waa n maha ba pa u Yosefe ye mlūhū wo, ke Syipte kántraha wo. ²⁰ U n u pye ma yee: «Yir, ma u kicar gbe u nahafua ne, ma dur ga Yiisre kántraha na! Ma sē yāā, mpāy bye pe naa u kicar wāboo ke, pe ku wa.»

²¹ Loo na, Yosefe n yir ma u kicar gbe u nahafua ne, ma dur ga ke Yiisre kántraha wo. ²² U n ga le luhu ma yee, Arkelusi ma u u tuhufua Yerote draha gbe, ma nii Yude kántraha kui yīn na. Loo n u ta u n fya, u sē sya ma nii Yude kántraha klo laa wo ye. Yāhā n u yar mlūhū gaa wo, u ga nii Galele kántraha wo. ²³ U n ka, maa nii koo kántraha klo laa wo pe n yee Nasarete. Pe Yāhā kaplān tōrfa pe bii lii cāā pāā yaha u kicar wīi na, loo ne le pye. Pe bii yee: «Pe ga ba naa u yee Nasaretefa naa.»

3

Nsān nawee- tāāfua kayar

(Mar 1.1-8; Luke 3.1-18; Nsān 1.19-28)

¹ Le yale n ba nō Nsān wii u nawee- tāā naa n yi loho wo, u n yi Yude drawaha fla wo, ma nii Yāhā kaplān pāā nawee- ye ma yee: ² «Ye le sya ye cā ye kapee- sē yō ye, -tee ke miy yaha! Ye sē yāā, Yāhā Yai nō gbe taha wa.»

³ Nsān wīi ne Yāhā kaplān tōrfua Yisa tuu naa n pāā ma yee:

«Naa waa yīmbui ne

le n yir drawaha fla wo ma yee:

«Ye Yīnfua Yāhā wāpaŋ kānde gbilhi yaha ke kē,

-ye ke kāmbehe ta ke n sroŋ yō!»

⁴ Nsān nayroho fai pye yūhūmii sraha yor, pe ta ma ke tyīn. U ba sapaha ta ma u ya pua naa n cer nsī wo. Jīmble te pye u digi, sōr ne. ⁵ Yurusalem klofa naa n pai u ye, Yude kántrahafa bye ne, ma suhu Yurdane lafeŋ kuefa bye ne. ⁶ Kapee- nkāy pe naa n pye, pe naa ke tōr Yāhā ye nawee-

* **2:18** 2.18 Arma pye kusyīnde Betelemu tāy. Faale wo, pe bii nabuar boo le wo. Pe bii wram yay tii le too naboor wīi na, too syi yay kē pe le pe naam kicar wīi na. Arsyel pye faale Yiifeesya, u gbīi pye Betelemu tāy.

bye yinde na. Nsân n -sê pe tãã naa n yi Yurdane lafeŋ loho wo.

⁷ Yiifee- yahaseefa mpây, Farisyê ye, Sadusyê ye ne, poo busãã naa n pai Nsân fla na, u n ba pe tãã naa n yi loho wo. Nsân n pe pye ma yee: «Nwoho terfa mi! Yoo ye yar ma yee, tee ga waha wloho yi kãã te Yãhã kasãhã laam wo, tii te n pai?» ⁸ -Ye naa kayũhũ pye mi katyiyũhũ dyan ke piyõm sai! Loo na, le ga cã tee yi kãã kapee- wãpyen kãnde wo, ma kayũhũ wãpyen kãnde gbe. ⁹ Ye tee le ga ye laam wo, a ye ma wo faale wãdyaha Brama kur, loo nde wĩ na Yãhã ga ye n wlohoyisaha yãã. Ye sê yãã, Yãhã ga waha ntẽmbar nde ta te n wã klaha ni naweeyõm, pe n ye draha gbe, pe ni Brama kur. ¹⁰ Ta n ye yar: Mbaapuai gbihi cai ta ni wã, ma ga katyir cããr te nnen fla na. Katyigi gi ma yee ke sê sa yõ ye, ke ga ba cer le naa wo. ¹¹ Ndo, n ye tãã n yi loho wo, loo nde le yar ma yee, ye ye kapee- miy yaha, ma kayũhũ wãpyen kãnde gbe. Waa ter -sê ma tuu n pai; u fãnga ter ra wãŋ yaha. Ta syi saa waha ni u tẽntẽle, n u ntãŋ gbe yigi u kẽ ye. Woo, u ga ba naa ye tãã Yãhã Yrã Fãnga ne, tesê naa ne. ¹² U ma mi nawee dyan tuu ma sencrihi ne u koho wo. U ga sẽmuhu fua yi pua laam wo. Loo kur ye, u ga u pua le mploho wo, tuu naa le te sẽmuhu na, naa gi wãfegeyãã wee ke na ye.»

*Yesu wãtããyi loho wo
(Mar 1.9-11; Luke 3.21-22)*

¹³ Loo kur ye, Yesu n yir Galele kãntraha wo, ma pa Yurdane lafeŋ fla wo. U n pa Nsân fla na, ma yee Nsân n u tãã yi loho wo. ¹⁴ Nsân n yee, woo ga sye ma yee: «Ndo kẽ tẽ yai n tãã mboo ye, ah mboo -sê maha n pai ndoo ye!» ¹⁵ Yesu n u yẽ sya ma yee: «Tyii le n ni ke dyan yagaa. Kainkãŋ bye ke sron Yãhã ye, wo yai wo naa ke pye koo syi.» Loo na, Nsân n le sya.

¹⁶ Yesu tuu tãã wa, u n yi loho wo. Le yalebya wo, yãhãŋ n fe yãr, u n Yãhã Yrã Fãnga yãã, le tege u na mi kãnsyã waa ter dyan. ¹⁷ Yĩmbui laa n yir yãhãŋ kue ye ma yee: «Ta Dya kã ma ne, ma ntãŋ dye gboho ra tãŋ, ma ra laam yĩn yalebye.»

4

Setane Yesu tyĩn ga yãŋ kapee- wãpyen kue ye

(Mar 1.12-13; Luke 4.1-13)

¹ Loo kur ye, Yãhã Yrã Fãnga n ta Yesu n ka drawaha fla wo, sãndãpee yĩnfua Setane n ga u tyĩn ga yãŋ kapee- wãpyen kue ye. ² Yesu n ga plii gbeesĩ pye, ke yai ke yĩmper u sê ngaa di ye. Fãã n u yigi.

³ U sãndãpee yĩnfua n pa u tãŋ, ma ba u pye ma yee: «Ma'a pye Yãhã Dya cĩnde, ntẽmbehe ngĩ wã klaha digi.» ⁴ Yesu n u

yẽ sya ma yee: «Le ma le yrũhũ ta Yãhã sabangbãŋ laam wo ma yee: «Nawee saa waha poho digi ya ne ye, cã, Yãhã yẽ kapãn loo ne le nawee poho.» »

⁵ Loo na, u sãndãpee yĩnfua n ka u ne Yãhã kungbãŋ Yurusalem wo, maa u ta u n dugu ni Yãhã kangbãŋ yããsyi na. ⁶ U n dur, ma u pye ma yee: «Ma'a pye Yãhã Dya cĩnde, yir nwo, ma kur ye tege kãntraha na. Ma sê yãã, le yrũhũ ta Yãhã sabangbãŋ wo ma yee:

«Yãhã ga ba ke yãhãŋ tẽnlehe nã wãã,
pe n ba naa n sêŋ ma na.

Pe ga ba ma yigi pe klue ne,
ma saa yãã mi kor ntẽmlaha na ye.»

Loo ne ta n yee, ma kur ye tege kãntraha na.» ⁷ Yesu n maha u yẽ sya ma yee: «Le maha yrũhũ ta Yãhã sabangbãŋ wo ma yee: «Yãhã gi ke ma ma Yĩnfua, ma'a syi ma ke tãŋ yãŋ ye.» »

⁸ Loo na, u sãndãpee yĩnfua n ka Yesu ne yãŋ gaa yĩn na, ke wãruhu! Ke yãŋ yĩn na, u n kãntraha kui bye yar tãŋ Yesu na, tesê te nayõr ne, ⁹ ma u pye ma yee: «N ga koo ngĩ bye wãã ma kẽ, ma'a sya ma kãnkũy gbãã ra yahasee ye, ma ra sey.» ¹⁰ Yesu n u pye ma yee: «Ter kãã ra yahasee ye, Setane! Yãŋ, le ma le yrũhũ ta Yãhã sabangbãŋ wo ma yee: «Naa Yãhã ya gboho, koo ya ke ma ma Yĩnfua, -taa mi le soho koo ya koho wo!» »

¹¹ Yagaa woo, u sãndãpee yĩnfua n tyii u na. Loo na, yãhãŋ tẽnlehe mpây n pa Yesu fla na, ma ba ni koho le u ye.

Yesu u tẽn fe gbe Galele kue kãntraha na

(Mar 1.14-15; Luke 4.14-15)

¹² Yesu tuu luhu pe Nsân le nwompipi wo, u n dur ga Galele kue kãntraha na.

¹³ U sê ga ni kuee Nasarete wo ye, ma ga ni Kapornu wo, klo laa ne le ma Galele langbãŋ yẽ na, Sabuloho kãntraha kue ye, Nataale kãntraha kue ne. ¹⁴ Yãhã ke bi kãŋ lii cãã pãã yaha too kãntre nde wĩ na, ke faale kaplãŋ tõrfua Yisa yẽ na, loo ne le pye Yesu wãpan ne. U Yisa bi yee:

¹⁵ «Sabuloho kãntraha, Nataale kãntraha, langbãŋ kue kãntraha,

Yurdane lafeŋ kue kãntraha,
ma suhu Galele gi ne,

pe klofa fãnga sê cĩnde Yãhã cã ye,
¹⁶ too kãntre ndefa pe ni wam wo Yãhã kue ye,

pe ga ba cãã- yãã, cããngbãŋ!

Tesê mpây pe gbã fya, cãã- ga ba yi pe ye.»

¹⁷ Yesu n ta ter yir le Yãhã kapãŋ wãpãã ne. U naa le pãã nawee- ye ma yee: «Yãhã Yai nã gbe taha wa. -Ye le sya ye cã ye kapee- sê yõ ye, -tee ke miy yaha!»

*Yesu u kãnyãrwai cir ye yãŋ yi
(Mar 1.16-20; Luke 5.1-11)*

18 Yesu tuu naa n yār Galele langbān yē na, u n fuayigifa syām mpāy yāā. Syimu wii pe naa n yee Pyar, woo ba kē, u cīfua Andere ne. Pe pye pe naa joo miy ke langbān wo, ma naa fua- yigi. 19 Yesu n pe pye ma yee: «Ye naa n taha ra na ye kuān ne! Tee naa fua- le joo wo mii, yagaa, nawee- me tee ga naa n le kānfuē wo ke syi.» 20 Le yalebya wo, pe n pe joo- ta yaha, ma taha u na pe kuān ne.

21 U n ka yahasee ye, maa nawee- syām mpāy yāā. Sewede pii ba me, Syake tesē u cīfua Nsān ne. Pe pye pe tuhufua Sewede ne pe salangbān wo, ma naa pe joo- gbihi. Yesu n pe yee. 22 Le yalebya wo, pe n ke salangbān ta yaha, pe tuhufua ne, ma taha Yesu na pe kuān ne.

Yesu nawee- klaha, ma yanfa jaa

23 Yesu naa n yār Galele kāntraha bye na. U naa nawee- klaha Yiifee- yawāhā nwey wo, ma naa le Yāhā kapāyī wii yar pe na, Yāhā kapāyī lii le Yāhā Yai wii pāā. Pe laam wo, mpāy pe pye yan ne, u naa pe bye jaa.

24 U myaha n sya ba yi Syire kāntraha kui bye wo, pe n -sē pa u fla na yanfa ter bye ne, ma suhu mpāy bye ne pe kadye teelaa fla klaha- pe ye. Mpāy pye, sādāpee pye pe yīn na, wātōokufa pye, mpāy ne pe naa fen sya yan koho wo. Yesu n pe bye jaa. 25 Nabuar n nii n taha u na; pe ba yi Galele wo, ma suhu te kui sēnsye kāntraha ne, Yurusalem ne, Yude kāntraha ne, ma suhu Yurdane laferj kue ngaa kue ne.

5

Yesu kaplān, yān gaa yīn na

1 Yesu tuu pe nabuar yāā, u n dugu nii yān gaa yīn na. U kānyārwai n yūhū crā u na.

Mpāy wii le sron n tāy Yāhā ye (Luke 6.20-23)

2 Yesu n gbe, ma nii pe nawee- klaha kaplān ngii ne ma yee:

3 «Mpāy pe cā pe wee ngaa ge Yāhā ye ye, ma nii ke ke, poo wii n tāy Yāhā ye. Yāhā Yai ma poo wān.

4 Mpāy pe cā pe pyer sē yō ye, le n nii pe fāy,

poo wii n tāy Yāhā ye. Yāhā ga ba koho le pe ye.

5 Mpāy pe ma prafa, poo wii n tāy Yāhā ye.

Pe ga ba kāntraha gaa ter yāā.

6 Mpāy pe wāsronj ke mii fāāfa dyanj pe dīgi ke, loho ne, poo wii n tāy Yāhā ye.

Yāhā ga ba loo nde wāā pe kē.

7 Mpāy pe pe nampyenj- fen di, poo wii n tāy Yāhā ye.

Yāhā ga ba pe bya fen di.

8 Mpāy pe laam ma gbegbe, poo wii n tāy Yāhā ye.

Pe ga ba Yāhā yāā yīnde ne.

9 Mpāy pe n pai yrīn yīmbui ne, poo wii n tāy Yāhā ye.

Yāhā ga ba naa poo yee ke pii.

10 Pe kapee- pye mpāy na pe sronj,

ma yee pe tee pe troho tāhā Yāhā yor wo,

poo wii n tāy Yāhā ye.

Yāhā Yai ma poo wān.

11 Nawee- ma yee ye tee n taha ra na, ma nii ye tyehē, ma nii kapee- pye ye na, ma nii kawar fua n taha ye na, ma wāpee pāā ye wii na, ye wii n tāy Yāhā ye. 12 -Ye naa nuhu di loo wii na, ye cā ye wii n tāy Yāhā ye. Yāhā ga ba ye dāān wāā ye kē yāhāyīn na. Pe bii naa kapee- pye faale Yāhā kaplān tōrfa na koo syi.»

Yesu kakuācranj pāā tetege wii ne tesē cāā- wii ne

(Mar 9.50; Luke 14.34-35)

13 Yesu n maha yee: «Yii me tee ma mii tetege wān syi dyanj driyēfa laam wo. Tetege ma sar, pe ga waha pye mii, pe ke ta ke n maha dur naa n tāy? Ke saha laa yō nantān ye. Pe ga ke kaha woo nkur ye, nawee- n tāhā naa n ter ke na.

14 Yii maha me tee ma mii cāā- dyanj driyēfa laam wo. Ye ma klo lii dyanj le fāā nii yān yīn na, wūhūsaha wee le na ye. 15 Waa sē naaloho ndyan tar ma katanj cīn n tā le na ye. Ah ndee pe ma le tar, pe ne le wra ta kāānkui na, mpāy bye pe ma nwonj wo, pe n cāā- yāā. 16 Ye cāā- yai pe naa n yehē koo syi dyanj nawee- laam wo, pe n naa ye kayūhū yāā, pe naa ye Tuhufua Yāhā sey ke kayūhū wii na.»

Yāhā kānde katanj wūhū

17 Yesu n maha pe yar ma yee: «Yāhā kānde katanj nkāy ke yar yaha, tesē pe faale Yāhā kaplān tōrfa pe bii kai- nkāy yar yaha, n sē pa ma yee ye koo miy yaha ye. N pa n n pai ke gbihi yar ye na, tesē kai- nkāy bye pe cāā yrūhū yaha ra wii na, n koo bye pye. 18 Ta n cīnde nde pāā ye ye, Yāhā ke ke kānde katanj nkāy ta ke ga nii ke wānii na, kāntraha tesē yāhāyīn ne, too nde n sya ba kua. Ke kānde katanj kaplān teelaale ge saa miy yaha ye, ke yrūhūsaha teelaale ge saa yi kāā ye. Ke ga kuae kai- bye kuayale n sya ba nō. 19 Wii ma le Yāhā kānde katan nen laa ya yi kāā, lii le klōn tān ke bye na, ma maha ga nii loo klaha nawee- ye, ufua ga ba klōn tān nawee- bye nsoho wo Yāhā yai klo wo. Wii woo tuu - sē Yāhā kānde katanj gbihi yigi, ma ke yār, ma nawee- klaha ke wāyār ne, woofua ga

ba yīn yāā Yāhā yai klo wo. ²⁰ Ta n ye yar, ye ma yee ye sē n luhu Yāhā kapān ye ma ta ter Farisyē ye yaha, tesē Yāhā kaiyarfa ne ye, ye saa ba yāā dye Yāhā yai klo wo ye.

²¹ Ye faale wāle naa Yāhā kānde katanj nkāy yār, ye ke cā. Koo wīi nen laa nde: <Ma'a syi ma nawee boo ye!> Mboo wii ma nawee boo, pe ga ma yigi ga, pe ga ma sāhā kasāhāfua fla na. ²² Ndoō -sē ga ye yar: Wii ma u laam war u nampyenj ne, Yāhā ye u yai u yigi ga kasāhāfua fla na. Wii ma u nampyenj tyehē ma yee naplege, Yāhā ye u yai u yigi ga kasāhā yīnfa fla na. Wii ma u nampyenj tyehē ma yee nafāā, Yāhā ye u yai naa fla ne, naa gii wāfegeyāā wee ke na ye. ²³ Loo ne, maa ka diŋ yisaha wo Yāhā kē, ma laam ma ga too ma n cā ma laa tee pye ma nampyenj na, ²⁴ ma diŋ ta yaha ke fla na, -taa ka maa wāā le ma nampyenj ne! Loo na, ma cā dur ba ma diŋ yi Yāhā ye. ²⁵ Wii ma yee ma laa tee pye, ma ma yigi n gaha kasāhā saha wo, tee sē nō wa ke fla na ye, cāā naa u nar ye n wāā le. Mii loo sē ne ye, u n gaha ma le soho u kasāhāfua koho wo, woo n ma le soho fāngafa koho wo, pe n ma le nwompīhi wo. ²⁶ Ta n cīinde nde pāā ma ye: Ma'a yee ma sē le kafue byē dāā tāŋ ye, ma saa yāā yi ke nwompīhi wo de.

²⁷ Ke kānde katanj nkāy tee cā, loo wīi nen laa maha nde: <Ma'a syi ma cayor le ye!> ²⁸ Ndoō -sē ga ye yar: Wii ma nii waa cōō yāŋ, ma nii u wāke wīi ga u laam wo, Yāhā ye ufua laam wo u cayor pye wa. ²⁹ Ke syi ne, ma'a yāā ma yīnde lii le yō, le ma ke wāleŋ ne kapee- wāpyenj wo, le loho yi, ma le miy wāā deydey! Ma kadye teele nen laa ya ma yee le wee ye, koo puar ma kadye kur bye n ba miy le wāā naa laam wo, naa gii wāfegeyāā wee ke na ye. ³⁰ Ke ma pye ma kāndigi koho ge ke ma ke wāleŋ ne kapee- wāpyenj wo, ke cer kāā, ma ke miy wāā deydey! Ma ma koho neŋ ya yāā ke wee ye, koo puar ma ba ka ma kadye kur bye ne naa fla wo.

(Mat 19.9; Mar 10.11-12; Luke 16.18)

³¹ Ye faale wāle kānde laa maha nde: <Wii ma u ya koho cōō sye, ufua yai u u cōō wāsyenj saba wāā u kē!> ³² Ndoō -sē ga ye yar: Ma ya koho cōō ma yee u sē naa waa di ye, ma'a u sye, u n ga naa waa gbe, ma u le kapee wāpyenj wo. Tesē, cōō wii u puai u sye, mboo wii ma u gbe, ma bya kapee pye, ma cayor pye.

³³ Ye faale wāle kānde laa maha nde: <Taa Yāhā di lii ne, ma sē yai ma ma yē dur ye, ma yai ma le pye!> ³⁴ Ndoō -sē ga ye yar: Ye ma syi ye naa Yāhā di kuekuee ge ye! Ye ma syi ye yāhāyīn myaha yee ye, Yāhā niisaha kē! ³⁵ Ye ma syi ye kāntraha myaha yee ye, Yāhā tre tasaha kē! Ye ma

syi ye Yurusalem myaha yee ye, Yāhā gii ke ma Yīnjuangbāŋ koo kungbāy kē! ³⁶ Ye ma syi ye naa ye yīn yee ye, ye tee mii ye saha ye yīnyoho neŋ ge ta ke n flege ye; ye saha maha waha ke ta ke n wo ye. ³⁷ Lii ma pye cīinde, -ye yee <āwā>, lii ma yee le wee cīinde ye, -ye yee <aye>! Kapān laa ma taha loo na, sāndāpee yīnfua wīi ne loo ne. (Luke 6.29-30)

³⁸ Ye faale wāle kānde laa maha nde: <Ma'a ra tee pye yīnde na, ta bya, n ga ma tee pye yīnde na. Ma'a ra tee pye nkāi na, ta bya, n ga ma tee pye nkāi na.> ³⁹ Ndoō -sē ga ye yar: Wii ma ye tee pye laa ne, ye ma syi ye le kafue yi ye! Wii ma ma fey kāndigi kue ndicī syi na, tyii u na u n maha ma fey taha kāmaŋ kue ndicī na! ⁴⁰ Wii ma yee u ga ma sāhā, u ma nayroho sya ma ye, tyii u na u n ma nayrengbāŋ bya gbe. ⁴¹ Wii ma yee ma ka teelaa wo fānga na, ma koo syi yrāhā fle sīi yār ufua kē! ⁴² Wii ma yee n nar ngaa ne, u kē! Wii ma yee u ga fue cer ma ye, ma'a n sye ye! (Luke 6.27-28, 32-36)

⁴³ Ye faale wāle kānde laa maha nde: <Tyii ma nampyenj ntāŋ n dye ma tāy, ma napīi wīi n fūhū ma ye!> ⁴⁴ Ndoō -sē ga ye yar: Ye tyii ye napīi- ntāŋ n dye ye tāy; mpāy pe kapee- pye ye na, -ye naa Yāhā nar pe kē! ⁴⁵ Loo na, nawee- ga cā pe yee, ye ma ye Tuhufua Yāhā pii. Ye sē yāā, ke ke yai ta ke n yi napee- na, tesē naweeyōm bya ne wācēŋ. Mpāy pe sron, tesē mpāy bya ne pe sē sronj ye, ke ke sesaha ta ke n too pe bye na wācēŋ. ⁴⁶ Ye ma yee ye tāāfa ya wīi n tāy ye ye, ye yee la Yāhā ga ba dāān wāā ye kē loo nde wīi na? Kufar wāāfa ge pe sya ma fufor difa, pe bya n pye ke dyanj. ⁴⁷ Ye ma yee ye ga naa ye nampyenj- poo ya syar, ye yee la ye kayīi pye gbho n ter loo ne? Mpāy ge pe sē cīinde Yāhā cā ye, pe bya loo pye. ⁴⁸ Ye tyii ye laam n nii tāŋ gbegebe, ye pyer n maha yō tāŋ ye Tuhufua Yāhā wāŋ syi dyanj!>

6

Kayīi wāpye wīi nawām kē

¹ Yesu n maha yee: «-Ye yāŋ, kai- nkāy bye tee n pye Yāhā myaha ne, ye ma syi ye naa ke pye nanihi wo, nawee- bye n ye yāā yīnde ne ye! Ye ma nii ke pye n yar nawee- na ke syi, ye Tuhufua Yāhā saa ba ye dāān wāā ye kē ye.

² Loo na, ma'a ga kla wāā nawām kē, ma'a syi ma ta, nawee- bye n le cā ye! Dawarfa poo me pe loo pye Yīifee- yawāhā nwey wo, tesē nkur ye kāmbehe yē na. Pe n pye ke syi, nawee- bye n pe yāā, pe naa pe sey. Ta n cīinde nde pāā ye ye, pe pe dāān yāā wa ke syi. ³ Mboo, ma'a ga kla wāā nawām kē ma kāndigi koho ne, ma'a

syi ma ta ma kāmāŋ koho ge n le cā ye!
⁴ Le n nii, waa ge ma n yi yāā le cāŋ na ye. Taa kayī lii pye, waa sē le cā ye, ma Tuhufua Yāhā koo le cā; ke ga ba ma dāān wāā ma kē.»

Ye yai ye naa n pāā Yāhā ne mii?
 (Luke 11.2-4)

⁵ Yesu n maha yee: «Ye ma n pāā Yāhā ne, ye ma n naa n pye dawarfa wāŋ syi dyaŋ ye! Pe ga yir yer Yiifee-yawāhā nwey wo, tesē nkur ye kāmbehe yē na, pe naa Yāhā nar nawee- bye n pe yāā yīnde ne. Ta n cīinde nde pāā ye ye, pe pe dāān yāā wa ke syi. ⁶ Mboo, ma'a ga pāā Yāhā ne, dye ma nwoŋ laam wo, ma ke gbāā tā, ma pāā ma Tuhufua Yāhā ne. U ma ke fla na. Taa lii pye, waa sē le cā ye, ma Tuhufua Yāhā koo le cā; ke ga ba ma dāān wāā ma kē.

⁷ Ye ma nii n pāā Yāhā ye, ye ma syi ye le ta kaplāmbuar mii mpāy dyaŋ pe sē cīinde Yāhā cā ye. Pe laam wo, pe le ga poo ma nii kaplāmbuar pāā, Yāhā ga ba pe kaplāŋ sya pe ye. ⁸ Ye ma n naa n yāŋ pe na ye! Ye sē yāā, ngii wīi ma pye ye na, Yāhā gii ke ma ye Tuhufua ke le cāā cā wa, ye ma sya yee ye sē ke nar wa le ne ye.

⁹ Ye yai ye naa n pāā Yāhā ne mii, le nde: «Wo Tuhufua Yāhā mboo wii taa ma yāhāyīŋ na,

¹⁰ ta, nawee- n cā ma miingbāŋ kai- laha. Ta, ma Yai n pa nawee- ye.

Ta, ma laam wūhū n naa n pye kāntraha na,

mii ke n pye yāhāyīŋ na mii syi dyaŋ.

¹¹ Wo yē digi wāā wo kē nanga, peplii wāŋ syi dyaŋ.

¹² Wo kapee- gbe kāā wo yīŋ na.

Mpāy pe kapee- pye wo na, wo bya wo n tyii pe kapee- foho na wo kuāŋ ne.

¹³ Ma'a n wo miy yaha, wo n tyīn naa n gaha kapee- wāpyeŋ kue ye ye.

-Taa wo yi naa n kāā sāndāpee yīŋfua koho wo.

[Mboo ya kē taa ma tāŋ yīnfar ne, fānga ne,

miingbāŋ ne, too rii wākuayāā wee te na ye.

Amēn, le nii ke syi!]> »

¹⁴ Yesu n maha pe yar taha ma yee: «Ye sē yāā, mpāy pe kapee- pye ye na, ye ma nii n tyii pe kapee- foho na ye kuāŋ ne, ye Tuhufua Yāhā bya ga ba ye kapee- gbe kāā ye yīŋ na. ¹⁵ Mpāy pe kapee- pye ye na, ye ma -sē yee ye sē n tyii pe kapee- foho na ye kuāŋ ne ye, ye Tuhufua Yāhā bya saa ba ye kapee- gbe kāā ye yīŋ na ye.»

Yē wātā wīi digi na

¹⁶ Yesu n maha yee: «Ye ma ye yē tā digi na, ye ma syi ye yīntaha tāhā mii dawarfa wāŋ syi dyaŋ ye! Poo ne pe yīntar ta kaa syi, nawee- bye n waha le yāŋ cā, pe yee poo pe yē tā digi na. Ta n cīinde nde pāā ye ye, pe pe dāān yāā wa ke syi. ¹⁷ Mboo, ma'a ma yē tā digi na, ma yīntaha yee gbegbe, -taa ma yīŋ yir. ¹⁸ nawee- ma n waha cā pe yee ma ma yē tā digi na ye. Taa ma mii ya teelii wo, ma Tuhufua Yāhā woo le cā ma ne. Taa lii pye waa sē le cā ye, ma Tuhufua Yāhā woo le cā; u ga ba ma dāān wāā ma kē.»

Yāhā wūhū wāke puar kai- bye na
 (Luke 12.33-34; 11.34-36)

¹⁹ Yesu n maha yee: «Ye ma syi ye nāngbān wān ke naa n ta driyē nge wo ye! Driyē wo, fyār ma tesē korfyāhā ne, too nde wān pye n klaha- Yuhu- maha ma, pe kāānklee gbā n ka ma wān yuhu. ²⁰ -Ye Yāhā wūhū ke naa n ta busāā yāhāyīŋ na! Too nde, fyār tesē korfyāhā ne, te saha te pye klaha- ye. Yuhu- bya saha te yuhu ye. ²¹ Taa ma laam wān ta na, ma laam bye ma koo fla na.

²² Yīnde ma mii naaloho dyaŋ kadye na. Ma yīnde ma yō ma ye, ma kadye bye ga nii cāā- na. ²³ Ma yīnde ma klaha- ma ye, ma kadye bye ga nii wam wo. Cāā- mpāy pe -sē ma ma laam wo, poo ma -sē nii wam fla, ma cā ma yee wam mpāy pe ma ma laam wo, pe wo gboho ter.»

-Ye yii le soho Yāhā koho wo!
 (Luke 16.13; 12.22-31)

²⁴ Yesu n maha pe yar taha ma yee: «Waa saha yīŋfa syām wūhū wāā le pye ye. Waa wīi ga tāy u ye, le ter waa wīi yaha. U ga sroŋ waa ye, tuu waa wīi sye. Le ma ke syi, ye saha nii Yāhā tēntē-, tee maha nii wale tēntē- ye.

²⁵ Loo ne, n ga ye yar nde ne: Dir rii tee ga naa n di, tesē loho gii ne tee ga naa n wo ye waha nii yīnwer na, tesē nayre rii ne tee ga le tā ye kadye na, ye ma syi ye naa ntāŋ cer too nde bye wīi na ye! Ye sē yāā, yīnwer puar dir na, kadye puar nayre na.

²⁶ Kānsyām mpāy pe n yir ncaha ye, ye sē pe yāā la? Pe sē digi tāhā, pe sē dir gbe, teelaa wee pe ye pe dir kōŋ n yaha ye. Ye Tuhufua Yāhā sē pe yē digi wāā la pe kē? Ye wīi n tāy Yāhā ye ma ter kānsyām yaha.

²⁷ Ye laam wo, yoo ma u ga waha u kuper yūhū wāā carle ge laangar ya kāmāy na?

²⁸ -Ye tee maha laam ga nayre wīi na! Nyē fyār te n fīy tar wo, ye sē te nayōr yāā la? Te sē tēn tē ye, te sē faha wān tyīn ye. ²⁹ Ta n -sē le pāā ye ye, faale yīŋfua wii pe naa n yee Salmuu, u nāngbān naa bye ne, u nayre nayōr sē -sē bii nō nyē fyār wāŋ neŋ gaa ge nayōr na ye. ³⁰ Nyē nge ge ke n fīy

tar wo nanga, koo gii pe n pai miy le wāā naa laam wo sukūhū, Yāhā nayōr wāā ke kē. Ke -sē ga pye mii ke tyii yii ge na, ke saa nayre wāā ye kē ye? Ye sē koho taha yaha Yāhā na busāā ye. ³¹ Ye ma syi ye naa laam ga ye yee: Wo n pai nwa di? Wo n pai nwa wō? Wo n pai nwa le wo kadye na? ³² Mpāy pe sē cūinde Yāhā cā ye, poo pe too nde bye ke fānga ne. Ma -sē yee yii na, Tuhufua Yāhā ma ye ye, ke cā te wīi ma ye na.

³³ -Ye cāā Yāhā Yai wīi ke wa, -tee Yāhā ta ye Yīnfua, -ye naa ye troho tāhā ke yor wo! Loo na, ngii wīi ke ma ye na, ke -sē ga ba ke wāā taha ye kē. ³⁴ Ye ma syi ye naa laam ga sukūhū wīi na ye! Sukūhū laangar wīi ga ba pye le ya ya. Nanga fen yai ye ne ke dyan.»

7

*Wāsāhā wīi
(Luke 6.37-38, 41-42)*

¹ Yesu n maha pe yar ma yee: «Ye ma n naa ye nampyer- kaa ye, Yāhā bya sē -sē ga ba ye sāhā ye. ² Ye sē yāā, mboo nawee, taa ma nampyer sāhā mii syi dyan, Yāhā ga ba ma bya sāhā koo syi. Lii taa n pāā ma nampyer pyer wīi na, Yāhā ga ba naa loo pāā ma bya pyer wīi na.

³ Loo ne, n ga ye yar: Kānkāāle lii le ma ma nampyer yīnde wo, nwa ta ma n nii le yāŋ? Tēngbāŋ gii ke -sē ma ma yīnde wo, ma sē koo yāā la? ⁴ Mboo wii taa sē waha ke tēngbāŋ yāā ma yīnde wo ye, ma ga waha ma nampyer pye la u yer, ma n le kānkāāle yi kāā u yīnde wo u kē? ⁵ Dawarfua kē ma ne, cāā ke tēngbāŋ yi kāā wa ma yīnde wo, loo na maa waha gbii yāŋ, ma le kānkāāle yi kāā ma nampyer yīnde wo.

⁶ Ye ma syi ye naa Yāhā wūhū pāā napee-mpāy ye pe ma pām wāŋ syi dyan ye! Mii loo sē ne ye, pe ga waha wā klaha pe kapee pye ye na. Ye ma syi ye naa Yāhā wūhū yar nawee-mpāy na pe ma tye- wāŋ syi dyan, pe wūhū sē laha ye. Mii loo sē ne ye, pe ga ke Yāhā wūhū wluhu pye klaha.»

*Wānar wīi
(Luke 11.9-13)*

⁷ Yesu n maha yee: «-Ye naa n nar, ngaa ga wāā ye kē. -Ye naa n ke, yaa ngaa yāā. -Ye naa kāānklihi gbā, pe ga ke yār ye kē! ⁸ Ye sē yāā, mboo nawee, ma'a n nar, Yāhā ga ngaa wāā ma kē. Ma'a n ke, Yāhā ga ta ma n ngaa yāā. Ma'a kāānklihi gbā, Yāhā ga ta ke n yār ma kē. ⁹ Ye laam wo, waa ma la u dya ma ngaa digi nar u ye, u ga u kē ntīn ne? ¹⁰ Laa, u ma fua nar u ye, u ga u kē nwoho ne? ¹¹ Tee sya pee mii, ye kayūhū pye ye pii kē. Ke syi ne, ye yai ye

cā, ye Tuhufua Yāhā kayūhū wāā mpāy kē pe ke nar u ye.

¹² Kānde lii Yāhā le ta, wo faale wādyaha Musa ke katan yūhū le yaha ke Yāhā sabangbāŋ wo. Tesē, pe faale Yāhā kaplāŋ tōrfa maha kaplāŋ nkāy yūhū le yaha ke wo. Koo kaplāŋ ngīi bye yīŋ nge tē ga pāā ye ye nde kapāngberle: «Lii tee n ke ye nampyer- pe naa le pye ye kē, yii ge -ye naa loo pye pe kē!» »

*Yesu kakuācran pāā nawee- ye
(Luke 13.24; 6.43-44)*

¹³ Yesu n maha kakuācran ngīi pāā pe ye ma yee: «Nwonyē gii ke fihī, -ye dye koo ne! Nwonyē gii ke cay, tesē kānde lii ne le cay, too nde n gaha nawee ne u plahasaha wo. Too -sē kē nawee- busāā pe n sya. ¹⁴ Nwonyē gii ke -sē fihī, tesē kānde lii ne le fihī, too nde n gaha nawee ne u yrā yāāsaha wo. Mpāy pe -sē too yāā, pe sē nihi ye.

¹⁵ -Ye yii yigi kawar Yāhā kaplāŋ tōrfa ne! Pe ma pa ye ye, yaa yee pe ma mbapiy wāŋ syi dyan, pe sē pee ye. Pe laam -sē wo, waygapyāhā ge sē pee ma cer pe yaha ye. ¹⁶ Yaa ba pe yāŋ naa n cā pe pyer na. Waa sē defii katyipiir tai yāā ngur katyigi na ye. Waa sē maha nkugu tai yāā ncūwāā na ye. ¹⁷ Katyiyūhū puayō sa, katyipihi -sē puapihi sa. ¹⁸ Katyiyūhū saha puapihi sa ye, tesē katyipihi saha puayō sa ye. ¹⁹ Katyigi gii ma yee ke sē puayō sa ye, ke ga ba cer kāā, ke miy le wāā naa laam wo. ²⁰ Ye ga ba kawar Yāhā kaplāŋ tōrfa yāŋ naa n cā pe pyer na koo syi.»

*Yāhā laam wūhū wāpye wīi
(Luke 13.25-27)*

²¹ Yesu n maha yee: «Mpāy bye pe ra yee: «Yīnfua, Yīnfua,» poo bye sē me pe ga ba dye Yāhā yai klo wo ye. Mpāy pe ta Tuhufua Yāhā laam wūhū pye, poo ya me pe n pai dye Yāhā yai klo wo. ²² Yāhā kasāhā per maa no, nawee- busāā ga ba ra pye: «Yīnfua, Yīnfua, wo ba naa Yāhā kaplāŋ tōr nawee- ye ma myaha ne. Wo ba sāndāpee kar tege naa n kāā nawee- yīŋ na ma myaha ne. Wo ba naa yēkā wūhū busāā pye ma myaha ne.» ²³ Loo na, n -sē ga ba pe yar, n yee: «N sē ye cā ye, kapeepyefa mii, ye ma n crā ra na ye!» »

*Te nwey sū
(Luke 6.47-49)*

²⁴ Yesu n maha kakuācran nde pāā pe ye ma yee: «Ye sē yāā, kaplāŋ nkāy tē pāā ter ye ye ngīi, wii ma ke luhu, ma u troho tāhā koo syi dyan, ufua ma mii nawee wii dyan tuu kai- cā, ma ga u nwoŋ fāā ntēmblaha fla na. ²⁵ Sesaha ke gbā, lafir cāāŋ yi ba dye ke laam wo, teflahangbāŋ ke fua fānga

ne, ke sê -sê too ye. Ke nwon nakūy ba ta ntēmlaha fla na koo kē.

²⁶ Wii tuu ra kaplān ngī luhu, u ma yee u sē -sē u troho tãhã ke yor wo ye, ufua ma mii naplege dyan, tuu ga u nwon fãã tēyãfũ laam wo. ²⁷ Sesaha ke gbã, lafir cãān yi ba dye ke laam wo, teflahangbãn ke fua fãnga ne, ke n too pye klaha- tãn.»

²⁸ Yesu tuu ba kaplān ngī bye pãã kua, u wãklaha ter ba pe nabuar fe gbe, ma sya yē gbãã pe na. ²⁹ U sē naa nawee- klaha Yãhã kaiyarfa wãn syi dyan ye, u ba kai- bye cã tãn.

8

Yesu gber waa jaa

(Mar 1.40-45; Luke 5.12-16)

¹ Yesu tuu tege ke yãn yīn na, nabuar n nii n taha u na. ² Gber waa n pa u tãy, ma ba kãnkūy gbãã u yahasee ye ma yee: «Yīnfua, le ma tãy ma ye, ma ga waha ta ra n jaa n nii gbege bayōr saha na.»

³ Yesu n koho nō wãã, ma tē u na ma yee: «Ãwã le tãy ra ye, jaa ma nii gbege bayōr saha na!» Le yalebya wo, ke yãhã n ta ter laha kãã u dya na, u n nii gbege bayōr saha na. ⁴ Yesu n u pye ma yee: «Luhu yō, ma'a syi nde pãã waa ye ye! -Taa ka, maa mii yar Yãhã yūndefua na, ma ma wãjaa dīn yi, dīn gi faale wãdyaha Musa tuu tōr yaha mpãy kē pe pye yãhã ne pe kadye na, ma jaa. Ke syi ne nawee- ga waha cã ma jaa.»

Yesu seraasyi yīnfua waa tēntēle jaa

(Luke 7.1-10)

⁵ Yaliile Yesu tuu dye Kapornu wo, seraasyi yīnfua waa n pa u fla na, maa u nar waha ma yee: ⁶ «Yīnfua, ta tēntēle ma u sãy nii kaha wo, kadye n ku u na, u n fãy cīinde wãfãy.» ⁷ Yesu n u pye ma yee: «N ga ka n ga u jaa.»

⁸ U seraasyi yīnfua n -sē u pye ma yee: «Yīnfua ta syi sē yai ma dye ra kaha wo ye. Kapãngberle laa ya pãã, le n ta ra tēntēle n jaa. ⁹ N ma seraasyi, n n luhu ra yīnfa ye. N -sē ma nii ndon seraasyi mpãy yīn na. N ga nen waa pye: Ka n waa, u n ka. N ga nen nwo pye: Pa nwo, u n pa. N ga maha ra tēntēle pye: Nde pye, u n le pye.»

¹⁰ Yesu tuu u kaplān ngī luhu, ke n u fe gbe. Le n tãy ter u ye, mpãy pe naa n taha u na, u n sya pe pye ma yee: «Ta n cīinde nde pãã ye ye: Dya nwo, u ra ta u Yater u laam bye wo cīinde. Pe Yiifēe- kur bye ge laam wo, n sē waa yãã yãã tuu ra ta u Yater woo wãn syi ye. ¹¹ Ta n ye yar, mpãy ter ga ba yir kãntre raa wo, driyē kue bye ye. Pe ga ba pa, pe ba nii gbar dir na Yãhã yai klo wo, wo faale wãle Brama ye ne, Yisyake ne tesē Dyakuba ne. ¹² Yiisrē kur, poo mpãy pe -sē yai pe dye Yãhã yai klo wo, pe ga ba

miy yi wãã nkur ye wam fla wo, pe naa n wūn ke fla na, pe yīntaha tãhã, pe cã pe wãfãy saa kua yãã ye.»

¹³ Loo kur ye, Yesu n u seraasyi yīnfua pye ma yee: «Ka ma kaha wo, taa ra ta ma Yater, ma kai lli ga yigi, le ga pye yagaa.» U seraasyi yīnfua tēntēle n ta ter jaa le yalebya wo.

Yesu yanfa buar jaa

(Mar 1.29-34; Luke 4.38-41)

¹⁴ Loo kur ye, Yesu n ka Pyar kaha wo. U n ga Pyar koo nahafua yãã, u ba sãy nii. U kadye ba war. ¹⁵ Yesu n tē u koho na, ke kadye n u miy yaha. U n yir, ma nii pe nampay yi.

¹⁶ Yaĩnkōn wo, pe n pa nawee- busãã ne Yesu fla na. Sãndãpee pye pe yīn na. U kapãn n pe sãndãpee kar tege kãã pe nawee- yīn na, u n maha pe yanfa bye jaa.

¹⁷ Tuu koo ngī pye, kai lli faale Yãhã kaplān tōrfua Yisa tuu bii cãã pãã yaha, loo ne le pye. U Yisa bii yee:

«U wo yan ter bye gbe kãã wo yīn na, ma suhu wo kadye teebēhe nkãy bye ne ke klaha- wo ye.»

Yesu wãtahanaha wīl

(Luke 9.57-62)

¹⁸ Loo kur ye, Yesu n nabuar yãã u ya tãy. Loo na, u n u kãnyãrwai pye pe ka ke langbãn kũndi ngaa ye.

¹⁹ Yãhã kaiyarfa waa n yũhũ crã u na, ma u pye ma yee: «Yīnfua, ma'a sya n gaha teelii teelii, n ga naa n taha ma na.»

²⁰ Yesu n u yē wãã sya ma yee: «Yēsre ma te syãsar ne, kãnsyãm ma pe nserj ne. Teele sē -sē wee u Nawee Puee myaha na ye.»

²¹ Dya waa, u pye Yesu kãnyãrwe u ya ndon, u n u pye ma yee: «Yīnfua, kãnde wãã ra kē, n ma ga ra tuhufua nakugu le wa, n ga pa.» ²² Yesu n u pye ma yee: «Tyii nakur na te n naa te nakurwai le. Mboo, ma naa n taha ra na ma kuãn ne.»

Yesu teflahangbãn yer

(Mar 4.35-41; Luke 8.22-25)

²³ Loo kur ye, Yesu n dugu dye ke salangbãn wo, woo tesē u kãnyãrwai ne.

²⁴ Yalaale wo, teflahangbãn gaa n ba ta ter yir ke langbãn yīn na, ma sya loho fua gbe le wãã n taha pe na, ke salangbãn wo. Yesu -sē ba sã wãy. ²⁵ Pe kãnyãrwai n yũhũ crã u tãy, ma u gbã yir ma yee: «Yīnfua, waa ku, wo sya yaha!» ²⁶ Yesu n pe yē wãã sya ma yee: «Nwa ye n fya ke syi! Ye Yater kloj ter la ye ye?» Loo na, u n yir, ma gbey ke teflahangbãn na tesē ke langbãn loho ne, te n yer, ke fla n nii seyī.

²⁷ Le n pe kãnyãrwai bye fe gbe, pe n sya nii le pãã pe ya ye ma yee: «Hãã, nawee

wii ter syi kē dya nwo ne, u n gbey teflaha na tesē ke langbāñ loho ne, te n sya n luhu u ye?»

Sāndāpee pye nawee- syām mpāy yīñ na, Yesu n pe jaa

(*Mar 5.1-20; Luke 8.26-39*)

²⁸ Yesu tuu ga nō ke langbāñ kuē ngaa kuē ye, Jerasinefa kuē ye, naam syām mpāy n yi gbūhū fla wo, ma Yesu wāā ba. Sāndāpee pye pe yīñ na, ma ba pe ta pe n ba pee cīñde wāpee. Nawee- sē sya naa n ter pe kuē kānde ne ye. Pe Yesu yāā, pe n nii n kui ma yee: ²⁹ «Yāhā Dya, nwa ta ga pye wo na? Ma'a n cāā wo pēn wo pēnyale yaha ye!»

³⁰ Kaha tye- busāā pye ke fla na, pe naa pe digi ke, pe fla ba faa dey. ³¹ Pe sādāpee n Yesu nar ma yee: «Ma'a yee maa wo kar, tyii wo n ga dye tye- mii laam laam wo.»

³² Yesu n le sya pe ye. Pe sādāpee n tege kāā pe naam syām yīñ na, ma ga dye pe tye- laam laam wo. Le yalebya wo, pe tye- n fā tege ga too dye ke langbāñ wo, ma ku.

³³ Pe tye- sēñfa pe koo ngīi yāā, pe n fā ter le klo wo, ma ga ke kai- bye tōr pe naam syām mii wīi na, mpāy, Yesu sādāpee kar tege kāā pe yīñ na. ³⁴ Loo na, pe klofa bye n yi ga Yesu wāāsaha wo. Pe ga u yāā, pe n u nar u ter kāā poo fla kāntraha yaha.

9

Yesu tånkurfua waa jaa

(*Mar 2.1-12; Luke 5.17-26*)

¹ Loo kur ye, Yesu n salangbāñ gbe, ma dur ga ke langbāñ kūndi ngaa ye, tuu ba nii na.

² Pe n tånkurfua waa gbe ba u fla na u kasāy wāñ ne, tuu sāy nii ke na. Pe koho taha yaha Yesu na ke syi, u n le yāā, ma u tånkurfua pye ma yee: «Cīñfua mii waha, ma kapee- laha kāā ma yīñ na.»

³ Yāhā kaiyarfa mpāy pye ke fla na, pe n nii le ga pe laam wo ma yee: «Eh, dya nwo n gbar Yāhā ne cīñde.» ⁴ Yesu n pe laam wūhū cā, ma pe pye ma yee: «Nwa ta ye n nii kapee- ngīi syi ga ye laam wo?» ⁵ N ga waha yee: Ma kapee- laha kāā ma na. N ga maha waha yee: Yir naa n yār! Koo kate- syāñ ngīi wo, lii loo le cā waha? ⁶ N -sē n yāñ ye cā Yāhā kānde wāā u Nawee Puee kē kåntraha nge na, u n ga waha kapee- gbe kāā nawee yīñ na.» Yesu n wā klaha loo na, ma u tånkurfua pye ma yee: «N ma yar, yir, ma ma kasāy wāñ gbe, ma yār naa n gaha ma kaha wo!» ⁷ U tånkurfua n yir, ma yār ter u kaha wo.

⁸ Pe nabuar pe loo yāā, le n pe laam wo pe n sya fya, ma nii Yāhā sey koo fānga nge wīi na, fānga giu ke wāā nawee- kē.

Yesu Matehe yāñ yi

(*Mar 2.13-17; Luke 5.27-32*)

⁹ Yesu n ter ke fla yaha. U n nii n ter, ma ga kufar wāāfua waa yāā tuu tege nii kufar wāāsaha wo. Pe naa u yee Matehe.

Yesu n u pye ma yee: «Naa n taha ra na!» Matehe n yir, ma nii n taha u na u kuāñ ne.

¹⁰ Loo kur ye, Yesu pye dir na u kånýärwai ne, Matehe kaha wo. Kufar wāāfa pye pe ba nihi, ma suhu kāmpee- yārfa mpāy ter ne. Pe bye wāā naa n di pe ne. ¹¹ Pe Farisyē n loo yāā, ma Yesu kånýärwai pye ma yee: «Nwa ta ye Yīñfua n nii wāā n di kufar wāāfa ne, ma suhu kāmpee- yārfa mpāy ter ne?» ¹² Yesu n pe kapāñ luhu, ma pe pye ma yee: «Yīnwērfa poo sē me pe tyīnfua tay ye, yanfa poo pe u tay. ¹³ Ye sē Yāhā kaplāñ ngīi war ye, ngīi ke yrūhū yaha ma yee: «Laanyōm tē n ke, n sē yee dij wāyīñ ye.» Ye yai ye koo war!» Yesu n maha yee: «Ye sē yāā, n pa kāmpee- yārfa wīi na; mpāy pe pe ya yāñ poo ma kånýīi yārfa, n sē pa poo wīi na ye.»

Kale saha wāā le kafūhū ne ye

(*Mar 2.18-22; Luke 5.33-39*)

¹⁴ Loo kur ye, Nsān nawee- tāāfua kånýärwai n ba pa Yesu fla na, ma ba u yey ma yee: «Nwa ta, wii tesē pe Farisyē ne, wo ne wo yē tā digi na, mboo kånýärwai sē -sē le syi pye ye?» ¹⁵ Yesu n pe yē sya kakuācranj ne ma yee: «Ah ye laam wo, cafān yigifa ga waha pye la yīntawahar na, u cafān yigifua tuu ma pe ne? Ye cā le syi saha pye ye rche! Per gaa -sē ma ke n pai, u cafān yigifua ga ba yigi kāā pe laam wo. Koo per maa nō, pe ga ba cā naa pe yē tā digi na.

¹⁶ Waa sē faafuē faagblaha ta, ma ga nayredyaha wihi pāhā n tā ke ne ye. Ma'a loo pye, le faafuē ga ke nayredyaha tyīn cer, kaa n maha taha ke cersadyaha fla na. ¹⁷ Waa sē maha sēmpēr le srafūhū sakueeler wo ye. Ma'a loo pye, pe sēmpēr ma ba yir, te srafūhū sakueeler ga fe, pe sēm n woo tāj, te srafūhū sakuee tii maha klaha- taha le na. Koo kē sēmpēr yai pe le srafūhū sakueefān too laam wo. Ke syi ne, pe sēm tesē te srafūhū sakuee ne, ngaa saa te yāā ye.»

Sya pueesya, tesē cōō wii ne tuu te Yesu nayroho na

(*Mar 5.21-43; Luke 8.40-56*)

¹⁸ Yesu naa koo kaplāñ ngīi pāā, Yiifee- yahaseefua waa n pa, ma ba kånklūy gbāā u yahasee ye ma yee: «Ta pueesyale ku ke yagaa nge na; pa, ma ba koho taha le na, le n yir gbā wo le nii yrāj na.»

¹⁹ Yesu n yir u kånýärwai ne, ma taha u dya na. ²⁰ Cōō waa pye, u ntōr kuee naa

n woo u ye dye- sēnsye syāŋ, wāyer wee ye. U n yūhū crā sēnsye na kur kue ye, ma te u nayroho yē na. ²¹ U ba le ga yigi ma yee: «N ma yāā te u nayroho yē ya na, n ga jaa.»

²² Yesu n wā klaha, ma u yāā ma yee: «Coo, mii waha, taa ra ta ma Yater, loo le ma jaa.» Le yalebya wo, u coo n jaa.

²³ Yesu tuu ga dye u yahaseefua kaha wo, u n pe kapēnfa yāā, pe nabuar ne, pe nii n gble u kicar wākelaa wīi na. ²⁴ U n yee: «Ye yi kāā nwo, u kicar sē ku ye, wāy ya u sā wāy.» Pe n nii u ler. ²⁵ Pe nawee- pe yi wa ke nakugu nwoŋ wo, Yesu n dye, maa le kicaale yigi koho na, le n yir, ma dur nii korkor.

²⁶ Le kapān n cāāŋ ga koo kue teebehe bye wo.

Yesu fūū- syām mpāy jaa

²⁷ Yesu n ter ke fla yaha. U nii n ter, fūū-syām mpāy n nii n taha u na, ma nii n kui ma yee: «Dawide Dya, wo fen di!» ²⁸ Yesu tuu ga dye kaha wo, pe fūū- n pa u fla na, u n pe yey ma yee: «Ye laam wo, ye yee la n ga waha ye jaa?» Pe n u yē sya ma yee: «Āwā, Yīŋfua.» ²⁹ Loo na, Yesu n te pe yīmpe na ma yee: «Tee ra ta ye Yater, ma yee n ga waha ye jaa, loo na ye ga jaa.» ³⁰ Pe yīmpe n ta ter n yāŋ. Yesu n le pāā waha pe ye ma yee: «Ye luhu yō, ye ma syi ye le gbe yi ye!» ³¹ Pe -sē ka, ma ga Yesu wīi pāā koo kue teebehe bye wo.

Yesu bebe waa jaa

³² Pe nawee- syām pe naa n ter, mpāy n pa Yesu fla na, dya waa ne sāndūpee pye u yīŋ na, ma u ta u sē waha naa n pāā ye. ³³ Yesu tuu kāhā u sāndūpee kar tege kāā u bebe yīŋ na, u n nii n pāā.

Le n yē gbāā pe nabuar na, pe n sya yee, waa sē nde syi yāā yāā Yiisrefa kāntraha wo ye.

³⁴ Pe Farisyē poo -sē naa le pāā ma yee, a sāndāpee yīŋfua kē u fānga wāā Yesu kē u n waha sāndāpee kar tege n kāā nawee-yīŋ na.

Pe nabuar fen Yesu yigi

³⁵ Yesu naa n yār kungbāhā bye wo, tesē kusyīmbehe bye ne. U naa nawee- klaha Yiiffee- yawāhā nwey wo, ma naa le Yāhā Yai kapāyīi wīi yar nawee- na, ma naa yanfa ter bye jaa, ma suhu mpāy ne pe kadye teelaa fla klaha- pe ye. ³⁶ Tuu naa nabuar mpāy yāā, pe fen n u yigi, pe ba fāy, pe laam ba wlāhā; pe pye mii mbaa dyaŋ mbanaha wee pe na ye.

³⁷ Loo na, Yesu n u kānyārwei pye ma yee: «Te nabuar nde ma mii dingbān wāŋ syi dyaŋ te wāgbe yale no tar wo, tēntē- sē -sē wee ma ga te gbe ye. ³⁸ Yāhā gi ke -sē ma mii u dingbānfua dyaŋ, -ye naa ke nar

ke n tēntē- no wāā, pe n ba te nabuar le ke kānde wo!»

10

Yesu u kānyārwei sēnsye syām lehe wāā

(Mar 3.13-19; 6.7-13; Luke 6.12-16; 9.1-6)

¹ Loo kur ye, Yesu n u kānyārwei sēnsye syām yee ba, maa kānde wāā pe kē pe waha sāndāpee kar tege naa n kāā nawee-yīŋ na, pe waha naa yan ter bye jaa, tesē mpāy bye ne pe kadye teelaa fla klaha- pe ye.

² Pe tēnlehe sēnsye syām myar nde:

Syimu wii pe naa n yee Pyar, u cāā woo yee,

woo tesē u cīfua Andere ne; ma suhu Syake ne, tesē u cīfua Nsān ne, Sewede pii me pe syām bye ne.

³ U n Filipe yee, Bateremi ne; ma suhu Tema ne,

tesē Matehe ne, kufar wāāfua kē u ne.

U n Alefe dya Syake yee, tesē Tadee ne,

⁴ ma suhu Syimu wii ne klokai- wāgbihi n tāy u ye,

tesē Syikaryote klofa Yuda ne,

wii tuu ga ba Yesu yi u napīi- kē.

⁵ Yesu n poo nawee- sēnsye syām mii lehe wāā, ma pe yar ma yee: «Mpāy pe wee Yiiffee- ye, -ye ma n ka pe kui wo ye, -ye ma n ka Syamarifa kui wo ye!» ⁶ Mpāy pe ma Yiiffee-, ma plaha mii mbaa dyaŋ u mbanaha wee pe ne ye, -ye ka poo ye! ⁷ -Ye Yāhā kapāyīi pāā naa n gaha kānde wo ye yee: Yāhā Yai no gbe taha wa! ⁸ Ye ga naa yanfa jaa. Ye ga naa nakur ta te n yir gbā wo, te dur ba yrāŋ n gbaafa ye! Ye ga naa gber- jaa, pe n naa nii gbegebe nayōr saha na! Ye ga sāndāpee kar tege naa n kāā nawee- yīŋ na! Loo kānde nde, le wāā ye kē faa, ye bya ye ga naa n pye faa! ⁹ Ye ma syi ye sān gbe war ne ye! Ye ma syi ye ntēn war gbe le ye sapor jifaa wo ye! ¹⁰ Ye ma ga ke yrāhā yi, ye ma syi ye ngaa gbe ke n naa ye ndege ye, nkānfaha dyaŋ, kalen sānsī ne, ntān ne, kāi ge ne ye! Ye sē yāā, tēntēfua yai pe naa u yē digi wāā u kē.

¹¹ Ye ma ga dye klo lii wo, kungbāy woo, kusyīnde woo, -ye yāŋ wii tuu yai u waha syāsaha wāā ye kē, -ye kuee woofua fla na ye sya ba ter! ¹² Ye ma dye kaha gi wo, -ye yee: Yāhā ke yrīŋ wāā ye kē. ¹³ Koo kaha ngefa ma ye yigi yō, tee pa yrīŋ syaha gi ne, pe ga ke yrīŋ yāā. Pe ma -sē yee pe sē ye yigi yō ye, tee pa yrīŋ gi ne, ke ga kuee ye ye. ¹⁴ Kaha giifa, laa na klo liifa ma sye, pe sē ye yigi yō ye, laa na pe sē luhu ye kaplāŋ ye ye, -ye ter kāā ke fla yaha, -tee ye tre mplēm kor yaha pe na, pe n cā lii

ma pe dye poo pe le ke. ¹⁵ Ta n cīinde nde pāa ye ye: Yāhā kasāhā per maa nō, Sodō klofa* tesē Gumor klofa ne pe sya bii pee ter, poo fen ge saa ba nō loo klo ndefa fen na ye.»

Kayihī nkāy ke n pai

(Mar 13.9-13; Luke 21.12-17)

¹⁶ Yesu n maha pe kānyārwei pye ma yee: «Ye yān, n ye lehe wāa mbaa dyaŋ waygapyār nsoho wo. Tee -sē yii wāyigi cā nwōr wāŋ syi, -ye nii kānsyām mpāy wāŋ syi dyaŋ pe saha kapee- pye ye. ¹⁷ -Ye kacān yāa yii na! Mpāy ga ba ye yigi naa n gaha kasāhā saha wo, pe ga ba naa ye gbā sāngblā ne, pe Yiifee- yawāhā nwey wo. ¹⁸ Pe ga ba ye yigi naa n gaha yahaseefa mpāy yaha ye, tesē yīnfa mpāy ne, ndoo wī na. Loo ge ga ba nii yīn, ye n waha ta wī pāa pe yaha ye, poo tesē mpāy ne pe sē cīinde Yāhā cā ye. ¹⁹ Pe ma ba ye yigi ga kasāhā saha wo, kaplāŋ nkāy tee n pai pāa, tesē ye n pai ke pāa mii syi dyaŋ, ye ma n naa ntāŋ cer koo ngī ne ye! Kaplāŋ nkāy tee n pai pāa, ke ga ba le ye yē wo loo yale wo. ²⁰ Ke saa ba nii ye laam kaplāŋ ye, ye Tuhufua Yāhā Yrā Fānga kē, ke ga ba naa n pāa ye yē ne.

²¹ Nawee- mpāy ga ba pe nampyesey wāa pe n boo, tuhufa mpāy ga ba loo pye pe pii na. Kicar mpāy ga ba wā klaha pe pe seefa laha, pe ta pe n pe boo. ²² Ye wī ga ba fūhū nawee- bye ye ta wī na. Wii ma -sē waha plāhā kuee ra kur ye ke kankai-bye wo, Yāhā ga ba u sya yaha. ²³ Pe ma ba nii ye ke yīntayāhā ne klo lii wo, -ye loo klo ta yaha, ye fā ga klo laa wo! Ta n cīinde nde pāa ye ye: Ye saa ba Yiifee- kui bye fā tāŋ mii, u Nawee Puee sē dur ba wa ye.

²⁴ Ye le cā ma yee, wii tuu n klaha nantāŋ, u sē ter u klhafua yaha ye. Tēntēle sē ter u yīnfua yaha ye. ²⁵ Wii tuu n klaha nantāŋ, pe ga waha u pye u klhafua wāŋ syi, tesē pe ga waha tēntēle pye u yīnfua wāŋ syi. Ye sē yāa, ndoo wii tē ma mii kahafua dyaŋ, pe ma ra yee Sebulche sāndāpee yīnfua, yii mpāy tee ma ra kahafa, pe ga naa ye bya yee ke syi, loo laha.»

Wii nawee- yai pe naa n fya u na

(Luke 12.2-9)

²⁶ Yesu n maha yee: «Ye ma syi ye naa n fya nawee- na ye! Ngii ngii ke wūhū nii, ke ga ba yāa gbaa na. Kai- nkāy ke maha ma, waa sē ke cā ye, ke ga ba cā. ²⁷ Ke syi ne, kaplāŋ nkāy tē n pāa yii ya ye yīmperwoho wo, -ye ke pāa nawee- bye ye yaiwaha na; tesē nkāy yii ya tee n luhu ra ye, -ye ke pāa nanihi fla wo nawee- bye ye! ²⁸ Mpāy

syi pe ga waha nawee kadye boo, pe sē -sē ga waha u yrā boo ye, ye ma syi ye naa n fya poo na ye! -Ye naa Yāhā koo fya, koo gii ke ga waha nawee kadye pye klaha-tāŋ, tesē u yrā bya ne naa laam wo, naa gii wāfegeyāa wee ke na ye.

²⁹ Kānsyāyi mii syi wām syām sē n par la warpua ya ne? -Ye cā ye yee, poo nen waa ge sē n too kāntraha na mii, ye Tuhufua Yāhā sē le cā wa ye. ³⁰ Ye yīnyor nde ge Yāhā te bye yē cā yaha wa. ³¹ Ye ma syi ye naa n fya laa ne ye; -ye cā ye yee, ye wī gbobo Yāhā ye, ma ter kānsyāyi mii syi wābuar yaha.

³² Wii ma le pāa nawee- yīnde na ma yee woo u ya le soho ra koho wo, ta bya ga ba le pāa ta Tuhufua Yāhā ye, n yee woofua ma ra wū. ³³ Wii ma -sē le pāa nawee- yīnde na ma yee woo sē ra cā ye, ta bya ga ba le pāa ta Tuhufua Yāhā ye, n yee n sē woofua cā ye.»

Yesu wāpaŋ ta nawee- ga cer

(Luke 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Yesu n maha yee: «Ye ma syi ye le ga ye yee, n pa nawee- yīmbuhu wāalesaha wo pe ya ne ye. N pa pe wācer yīmbui ne pe ya na. ³⁵ N pa

n n pai dya cer u tuhufua na;
n n pai pueesya cer u nahafua na;
n n pai cōo cer u nansya na.

³⁶ Nawee nawee woo,

u nwonfa poo pe ga nii u napī-.

³⁷ Wii tuhufua wī ma n tāy u ye, u nahafua wī ne, ma ter ndoo wī yaha, woofua syi saha nii ra kānyārwe ye. Wii dya wī ma n tāy u ye, u pueesya wī ne, ma ter ndoo wī yaha, woofua syi saha nii ra kānyārwe ye. ³⁸ Wii ma cā u ga waha wāfāy sya ra wī na, u ma sya ga gbāpee ku, woofua syi yai u naa n taha ra na. ³⁹ Wii tuu u ya yīn ke, ma suhu u laam wān ne, woofua ga ba too bye ke laa; wii tuu -sē ga le sya u u yīn ke laa, ma suhu u laam wān ne ndoo wī na, woofua kē tuu cā ga ba too nde bye yāa.»

Yāhā kayūhū wāyāa

(Mar 9.41)

⁴⁰ Yesu n maha yee: «Nawee wii ma ye gbihi yigi, ndoo kē tuu gbihi yigi; nawee wii ma -sē ndoo gbihi yigi, ta Tuhufua Yāhā gii ke ra lehe wāa, koo kē ufua gbihi yigi. ⁴¹ Wii ma Yāhā kaplāŋ tōrfua yāa, ma yee Yāhā kaplāŋ tōrfua kē u ne, ma u gbihi yigi, ufua ga ba kayūhū yāa Yāhā ye, Yāhā kaplāŋ tōrfua wāŋ syi dyaŋ. Tesē, nawee wii tuu sroŋ Yāhā yīnde na, wii ma u yāa, ma yee u sroŋ Yāhā yīnde na, ma u gbihi yigi, ufua ga ba kayūhū yāa

* **10:15** 10.15 Faale cāa na, Sodōfa tesē Gumorfa ne, pe bii pee ter. Yāhā kasāhā n too pe na, naa gaa ter n pe wāa le suhu pe kui ne.

Yähä ye, nasronj wäj syi dyanj. ⁴² Ta n cīnde nde pāā ye ye: Mpāy pe ma naflam ta kānyārwai laam wo, wii ma poo nen waa yāā ma yee u ma ndoo kānyārwe, ma sekuyī nen wāā u kē lawoŋ ya ne, ufua ga ba kayūhū yāā Yähä ye.»

11

Nsān u nawee- lehe wāā Yesu ye (Luke 7.18-35)

¹ Yesu tuu u kānyārwai sēnsye syām klaha wa koo kai- ngīī ne, u n yir ke fla na ma ter. U n ka kui nkāy wo, ma ga nii nawee- klaha, ma Yähä kapāyīī pāā pe ye.

² Nsān nawee- tāāfua pye nwompihi wo. U Yähä Yīndefua Crise tuu naa kai- nkāy pye, u n ke luhu. U n u kānyārwai mpāy lehe wāā Yesu ye. ³ Pe n ga u yey ma yee: «U Yähä Yīndefua wii wāpaŋ too n sēŋ, mboo la woo laa, u kuee wāpaŋ na kur ye?» ⁴ Yesu n pe yē sya ma yee: «Nkāy tee n luhu, ma suhu nkāy ne tee n yāā yīnde ne, -ye ka yaa ke tōr yar Nsān na ye yee: ⁵ Fūū- n yāŋ, tānklahafa gbihī n yār, gber- wā klaha n nii gbegebe nayōr saha na, nditēy n luhu, nakur n yir gbā wo, le Yähä kapāyīī n pāā nawām ye.

⁶ Wii ma yee u sē ba dur yi ta kur ye ye, ta n nii yai tāŋ u Yater, woofua wīī n tāy Yähä ye!»

⁷ Nsān kānyārwai pe ter wa, Yesu n nii Nsān wīī pāā pe nabuar ye ma yee: «Tee ka Nsān fla na drawaha fla wo, ye -sē ka ma ga nwa yāŋ? Kipua sē kē tee ga yāŋ teflaha ke u yehe ye. ⁸ Ye -sē ka maa nwa yāā? Ye sē ka maa dya waa yāā tuu nangbāŋ nayreyōr le yer ye rehe. Ye cā mpāy pe nangbām nayreyōr le, pe n nii nangbām kangbāy wo. ⁹ Tee ka, Yähä kaplāŋ tōrfua la tee ga yāā? Āwā, ta n ye yar, Nsān wii tee ga yāā u ter ge ter Yähä kaplāŋ tōrfua yaha. ¹⁰ Woo wīī kē, le yrūhū yaha Yähä sabangbāŋ wo ma yee, Yähä yee:

«N nwo, n ta tēnlehele nō wāā ma yahasee ye,
u n gaha ta kānde gbihī yaha ma kē.»

¹¹ Yesu n maha yee: «Ta n cīnde nde pāā ye ye: Naa wii u ter Nsān yaha, usyi sē see wa ye. Wii u kloŋ Yähä Yai wo, woo -sē ter Nsān yaha. ¹² Nsān tuu yir, ma nii nawee- yar ma yee, Yähä Yai nō wa ge nō wa, ma gbe koo cāā na, ma sya ba nō nanga na, fāngafa n ke poo ga dye Yähä Yai wo fānga na. ¹³ Ma gbe faale cāā na, ma sya ba nō Nsān cāā na, pe Yähä kaplāŋ tōrfa bye bii Yähä Yai wāpa wīī yar yaha. Ke maha cāā yar yaha le Yähä kānde saba laam wo. ¹⁴ Ye ma yee yaa le sya cīnde, pe bii Yeli wādurba wīī cāā pāā yaha miī syi dyanj,

Nsān pa koo syi. ¹⁵ Wii ma n traha u ke yīntaha cā, u luhu yō!

¹⁶ N ga waha yagaafa tōr mpāy ter syi ne? Pe ma miī kicar dyanj, pe tege nii nanihi nantrangbāŋ fla wo. Mpāy n nii pe nampyen- pye ma yee:

¹⁷ «Wo fleŋ wuu ma yee -ye yoo,
ye sē -sē yoo ye.

Wo n dur, ma kasii yay le,
ye sē -sē wūn ye.»

¹⁸ Ye sē yāā, Nsān tuu yir, u sē bur di ye, u sē maha defīī wō ye. Nawee- n loo yāā ma yee sāndāpee ma u yīŋ na! ¹⁹ U Nawee Puee tuu yir, u bur di ma defīī wō. Nawee- n loo yāā, ma maha n yee: «Ye sē dya nwo yāā? U ma tefŋ, ma maha ma sēnwōplaha. U maha naambiyār le kufar wāāfa poo ne, tesē kāmpee- yārfa mpāy ter syi ne.» » Yesu n pe yar taha ma yee: «Mpāy pe pe troho tāhā Yähä laantor yor wo, pe kai- sronj.»

Kukuifa mpāy pe sē Yesu ta pe Yater ye (Luke 10.13-15)

²⁰ Loo kur ye, kui nkāy Yesu tuu cā ba laanwō wūhū pye nihi, ma ter teebehe bye yaha, u n nii n kuān koo kui ngūfa na. Pe tee ba sye, pe sē koho klaha ma pe kapee- wāpyen miy yaha ye. ²¹ U naa n kuān ma yee: «Korasyifa, ye wīī pee Yähä ye! Gbesyatafa, ye wīī pee Yähä ye! Laanwō wūhū nkāy ke pye ye yīnde na, koo syi ma ne pye faalefa Tyirfa yīnde na, tesē faalefa Syidōfa ne, pe ne ga pye pe ta ter le cā kāā wa le yalebya wo pe kapee- sē yō ye. Loo nde na, pe ne ga wram wīī pye, pe nfāāper ta pe fen nayre pāhā, pe le. ²² Loo ne, n ga ye yar, Yähä kasāhā per ma ba nō, le ga ba pee ye na, le ta ter pe Tyirfa na tesē pe Syidōfa ne. ²³ Ah yīī Kapornufa, ye yee la pe ga ba ye kuā yir ga ta yāhāyīŋ na? Ya’a n naa loo ge ga ye laam wo ye! Ye ga ba tege ga ta tāā ye, nakur fla wo. Ye sē yāā, laanwō wūhū nkāy ke pye ye yīnde na, ke ma ne pye pe Sodōfa yīnde na, pe ga ne koho klaha, Yähä saa ne pye ke loo klo nde wīī kua ye. ²⁴ Loo ne, n ga ye yar, Yähä kasāhā per ma ba nō, ye wāpēn ga ba gboho ta ter pe Sodōfa wāpēn yaha.»

Cūnde yrīŋ fla ma na? (Luke 10.21-22)

²⁵ Loo yale wo, Yesu n maha yee: «Ta Tuhufua Yähä, mboo taa ma yāhāyīŋ Yīŋfua tesē kāntraha ne. Liū taa sē yar kaicāfa na tesē sabacāfa ne ye, ma loo yar mpāy na pe ma pra kicar wāŋ syi dyanj. N ma sey loo wīī na. ²⁶ Āwā Tuhufua, le tāy ma ye, koo kē ma n le ta ke dyanj.» ²⁷ Yesu n dur, ma pe nawee- pye ma yee: «Ta Tuhufua Yähä kai- bye le soho ra koho wo. Nawee- sē cā yoo kē ra ne ye. Ta Tuhufua ya ke le cā. Pe sē maha cā yoo

kē ra Tuhufua Yāhā ne ye. Ndooyā n ke kē, tesē mpāy ne tē ke yar pe na.

²⁸ Yii mpāy wāfāy gboho ye na, tesē fengbān ma ye yīn na, -ye pa ra fla na, ta n ba koo bye gbe kāā ye na, tē yrīn wāā ye kē. ²⁹ Ye tyii ye naa ra tēn tē, ta n naa ye klaha ta kaklaha ne, ye -sē ga yrīn yāā ye laam wo. Ye sē yāā, ta laam n tāy, n maha ma pra. ³⁰ Ta tēn wīl n tāy, tesē ta teger ma yaayaa.»

12

*Yesu tesē kani per wīl ne
(Mar 2.23-28; Luke 6.1-5)*

¹ Plii raa kur ye, Yesu ba tar raa yi na n yaha u kānyārwai ne. Koo per pye kani per. Fāā ba pe kānyārwai yigi, pe n nii te tar kasan kāy n kū. ² Pe Farisyē pe loo yāā, pe n Yesu pye ma yee: «Wo kānde le kainkāy yar ke sē yai ke naa n pye kani per wo ye, nwa ta ma kānyārwai n le syi laa pye!» ³ Yesu n pe yē sya ma yee: «Ye le kal yāā Yāhā sabangbān wo, faale yīnfua Dawide u bii lii pye, per gii fāā bii war pe na, woo tesē u nawee- ne. ⁴ U dye Yāhā nwoj laam wo, bur rii te pye te bii kē Yāhā ye, u n te gbe di u nawee- ne. Pe sē -sē ba yai pe te di ye. Wo kānde na, Yāhā yūndefa ya sē na, pe yai too bur nde ne? ⁵ Lii le yrūhū ta le Yāhā kānde saba laam wo Yāhā yūndefa wīl na, ye maha le cā. Le yrūhū ta, a pe yai pe te tēn tē Yāhā kangbān wo kani per na, kapee wee le na ye. ⁶ Kaklaha nkāy tē ye klaha ke ne yagaa, ke -sē ter Yāhā kangbān wīl ge na! ⁷ Le ma le yrūhū yaha Yāhā sabangbān wo ma yee, laanyōm poo me Yāhā n ke nawee- ye, ke sē yee dij wāyīn ye. Ye sē kaplān ngīl yīntaha war ye, mii loo sē ne ye, teha hampāy na, yaa ne cā kapee sē kē pe pye ye. ⁸ Ye sē yāā, u Nawee Puee kē u ma kani per yīn na.»

Yesu kānwaagefua waa jaa ke kani per wo

(Mar 3.1-6; Luke 6.6-11)

⁹ Loo kur ye, Yesu n ka pe Yiifee- yawāhā nwoj wo. ¹⁰ Dya waa pye kānwaage ne ke fla na.

Mpāy pe pye ke fla na, pe naa n ke pe laa taha Yesu na. Loo ne, pe n u yey ma yee, pe wāle kānde na nawee ga waha yanfua jaa la kani per wo. ¹¹ Yesu n pe yē wāā sya ma yee: «Ye laam wo, waa ma pye mbua nen ne, u n too dye wuhu gaa laam wo kani per wo, ufua ga yee la, a woo saa u yi ye? ¹² Nawee sē puar la mbua na? Ye yai ye cā wo kānde wo, waa ga waha kayīl pye waa kē kani per wo.» ¹³ Loo na, Yesu n u dya pye ma yee: «Ma koho dii wāā.» U n ke dii wāā, ke n dur yō nii u ye.

¹⁴ Pe Farisyē n ter, ma ga pe ya wāā, ma ga cā pe ga waha Yesu yāā pe u boo mii syi dyañ.

Tēntē wii Yāhā u yāñ yi

¹⁵ Yesu tuu luhu pe u ke wāboo ne, u n ter koo fla yaha. Nabuar naa n yār u ne. ¹⁶ U n pe yanfa bye jaa, ma pe yar waha ma yee, pe ma syi le pāā yoo kē u ne ye. ¹⁷ Yesu tuu koo kai- ngīl pye, Yāhā yē kaplān nkāy faale Yāhā kaplān tōrfua Yisa tuu bii cāā yar yaha, koo kē ke pye. Yāhā bii yee:

¹⁸ «Ta tēntē wii tē yāñ yi, woo kē nwo. Woo ntāñ dye ra tāy, u ra laam yīn yalebye.

N ga ra Yrā Fānga tege u na, u n ta laam wīl tōr yar kāntre bye nawee- na.

¹⁹ U saa ba naa kaplān tyīn waa ne ye, u saa ba naa n gbeby waa na ye.

U saa ba naa kaplān pāā nanihi teebehe wo ye.

²⁰ Mpāy, fānga wee pe na ye, mii kipua kāi dyañ le ga naha ka, tesē naaloho dyañ ke ga fege, u ga ba pe gbihi ta.

U ga ba yia kai- bye na, u ke ta ke n sronj.

²¹ Kāntre bye nawee- ga ba koho taha yaha u na.»

*Kai lii ne pe Farisyē pāā taha Yesu na?
(Mar 3.20-30; Luke 11.14-23)*

²² Pe n pa dya waa ne Yesu kē. Sāndāpee pye u yīn na, ma u ta u n nii fūū, ma maha nii bebe. Yesu n u dya jaa, u n waha n pāā ma maha n yāñ. ²³ Pe nabuar mpāy pe pye, le n yē gbāā pe na, pe n sya n yee, a Dawide Dya ga kē Yesu ne. ²⁴ Pe Farisyē, pe -sē loo kapān nde luhu pe nawee- yē na, pe n yee: «Sāndāpee yīnfua Sebulhe kē tuu fānga wāā dya nwo kē, koo kē u n waha sādāpee kar tege n kāā nawee- yīn na!»

²⁵ Yesu -sē ba pe laam wīl cā wa. U n pe pye ma yee: «Kāntraha nenfa ma kuee n wāā pe ya ne, koo kāntraha nge ga too. Klo liifa ma kuee n wāā pe ya ne, loo klo nde wīl saa waha gbihi nii ga yahasee ye ye. Nwoj nenfa ma kuee n wāā pe ya ne, koo nwoj nge saha gbihi nii ga yahasee ye ye. ²⁶ Sāndāpee yīnfua Setane ma nii u ya koho kla kar, u n wāā u ya ne. U fānga saa waha ka yahasee ye ye, ke ga klaha- ²⁷ Ye yee n sādāpee kar tege n kāā nawee- yīn na, sādāpee yīnfua Setane kē tuu koo fānga wāā ra kē. Cīnde sē ne ye. Mii loo sē ne ye, ye nampyen- mpāy pe sādāpee kar n tege, ye ma yee pe bya loo pye Setane fānga kāmāy na, poo ge ga ye yar pe yee, cīnde sē ne ye. ²⁸ Ta n ye yar: N sādāpee kar tege n kāā nawee- yīn na Yāhā Yrā Fānga ne. Loo na, ye yai ye cā, Yāhā Yai pa wa ye ye. ²⁹ Waa saha dye fāngafua waa kaha wo, u u wān yuhu gbe mii, u sē cāā u puā yigi yaha wa ye. U ma

-sē waha yia u na ma u pua, u ga waha u kaha wān bye yuhu gbe u ye.

³⁰ Wii ma yee u wee ra ne ye, woofua ma ra napī. Tesē, wii ma yee u saa koho le ra ye u nawee- wāā ba ra kē ye, woofua u pe kar n kāā ra na. ³¹ Loo ne, n ga ye yar nde ne: Yāhā ga waha nawee kapee- laha kāā u yīn na, u yorpeer bye ne. Ma -sē yee, wii woo na tuu ga yorpeer pāā Yāhā Yrā Fānga kē, Yāhā saa woofua nwo kapee nde laha kāā u yīn na ye. ³² Nawee wii ma tee pāā u Nawee Puee wī na, Yāhā ga ba loo kapee laha kāā u yīn na. Wii ma -sē tee pāā Yāhā Yrā Fānga wī na, loo kapee nde saa laha kāā u yīn na, nanga nge na tesē sukūhū gaa ne ye.»

Nawee yē kaplān ma mii katyipua dyan
(Luke 6.43-45)

³³ Yesu n maha yee: «Katyiyūhū koo ke puayō sa. Ye ma pye katyipihi ne, ke ga naa puapihi sa ye kē. Nawee ga waha katyigi yān cā ke pua na, pua wii ke n sa. ³⁴ Nwoho terfa me ye ne! Ye pee, loo ne kayūhū saha yi ye yē wo ye. Nawee laam ke yī nkāy ne, koo kē ke n yi u yē wo. ³⁵ Nawee wii ma yō, kayūhū ga naa n yi u laam wo, u n naa ke pye. Nawee wii ma pee, kapee- ga naa n yi u laam wo, u n tee naa n pye. ³⁶ Ta n ye yar: Yāhā kasāhā per ma ba nō, mpāy pe naa kaplān nkāy pāā ke sē yai wāpāā ne ye, Yāhā ga ba pe sāhā loo nde wī na. ³⁷ Ye sē yāā, mboo wii kaplān ma yō, ma ga ba wloho yi. Mboo wii kaplān ma yee ke sē yō ye, ma ga ba kuee le wo.»

Yahaseefa laanwo wī lii ke Yesu ye?
(Mar 8.11-12; Luke 11.29-32)

³⁸ Loo kur ye, Yāhā kaiyarfa mpāy ma suhu Farisyē mpāy ne, pe n Yesu pye ma yee: «Yīnfua, wo n traha ma laanwo wī laa pye, wo n yān.» ³⁹ Yesu n pe yē wāā sya ma yee: «Yagaafa pee, pe sē maha n sronj Yāhā ye ye! Ma -sē yee poo n traha pe laanwo wī laa yāā yīnde ne. Aye, laanwo wī laa saa pye ye n yāā yīnde ne ye, mii lii syi sē ne le bii faale Yāhā kaplān tōrfua Yonase dye ye.

⁴⁰ Ye sē yāā, Yonase plii tāā pye yīmplii tāā ne fuangbān laha wo, ma bii yi u laam wo. Koo syi dyan u Nawee Puee ga ba tugu le gbī wo, u plii tāā pye yīmplii tāā ne le laam wo. ⁴¹ Yonase bii Yāhā yē kapān pāā faalefa Nenefufa ye. Pe n le luhu, ma koho klahā ma pe kapee- wāpyen miy yaha. Yāhā kasāhā per maa nō, pe Nenefufa ga ba le pāā pe yee, yagaafa pe sē koho klahā ye, pe tee pye. Kaplān nkāy tē -sē n pāā ye ye, ke ter Yonase wūhū yaha.

⁴² Yāhā kasāhā per maa nō, faale Syeba kāntraha yīnfasya ga ba le pāā u yee, yagaafa pe sē koho klahā ye, pe tee pye. Woo bii yir deydey kui wo, ma pa faale

yīnfua Salmuu fla na, ma bii u kacāyor luhu. Kaplān nkāy tē -sē n pāā ye ye, ke ter Salmuu wūhū yaha!»

Sāndūpee dur n pai mii?
(Luke 11.24-26)

⁴³ Yesu n maha yee: «Sāndūpee ma pye nawee yīn na, ma ba tege kāā u na, u sāndūpee ga ka drawaha fla wo, u ga tay naa n klahā, u ma teelaa yāā u nii naa n wūū. U ma yee u sē teelaa yāā ye, ⁴⁴ u ga yee tuu ter u niisaha gii yaha, u ga dur ga nii ke fla na. Loo na, tuu pye nawee wii yīn na, ma ba tege kāā u na, u ga dur ga u fla na. U n gaha u nawee laam yāā mii nwonwaha dyan pe ke pe, ma ke gbihi ta. ⁴⁵ Loo na, u sāndūpee ga yir, u ga u namppen- kuasī mpāy yigi ba, mpāy pe maha pee woo na. Pe bye ga pe ya wāā ba nii u nawee yīn na. U nawee wī ga pee le ta ter faale yaha. Yagaafa pe yee poo pee, pe wī ga ba nii koo syi.»

Yesu nna
(Mar 3.31-35; Luke 8.19-21)

⁴⁶ Yesu naa n pāā nantān nabuar ne, u nahafua n pa, Yesu cīifa ne. Pe n kuee nkur ye. Pe naa n ke pe pāā Yesu ne. ⁴⁷ Waa n ba Yesu pye, a u nahafua ma nkur ye tesē u cīifa ne, pe n ke pe pāā u ne. ⁴⁸ Yesu n ufua yē wāā sya ma yee: «N ga ye yar mpāy poo pe sronj ma ta nahafua, ta cīifa ne cīinde.» ⁴⁹ Loo na, u n kānde kā u kānyārwei na ma yee: «Ye sē yāā, ta nahafua ma nwo wo, tesē ta cīifa ne. ⁵⁰ Mpāy pe ra Tuhufua Yāhā wūhū pye, poofa pe ma ta cīifa, ta syafa, ta nahafa.»

13

Yesu kakuācran pāā digi yārfua wī na
(Mar 4.1-20; Luke 8.4-15)

¹ Koo per na, Yesu n yi kaha wo, ma ga tege nii ke langbān yē tāy, ma nii nawee-klaha. ² Pe nawee- ba nihi ga ta ter, u n sya dugu dye nii salangbān gaa laam wo. Pe nabuar -sē pye ke langben na. ³ Yesu naa Yāhā wūhū busāā tōr pe ye kakuācranj ne. U n pe yar ma yee: «Naa waa yi u kaha wo, ma ga digi yār u tar wo. ⁴ Tuu naa ke digi yār u tar wo, pii mpāy n ga too kānde ngben na. Kānsyām n pa, maa pe wāy di kāā. ⁵ Pii mpāy n ga too ntēmbakor fla wo, kántraflūhū sē pye yō ke ya ne. Loo n ta pe pii sē waha dye ga laam wo ye, ma ta ter fīy. ⁶ Yaliile yai ke ba war dye yīndai wo, ke n too dir wān suhu boo. Te nnen sē waha ba ser yigi yō ye, ke fla tee pye ntēmbakor fla. ⁷ Pii mpāy n ga too ngur wān taa nsoho wo. Pe n ba fīy, te ngur wān n pe puār, pe sē waha le dye ye. ⁸ Pii mpāy n -sē too kántrayūhū na. Poo n fīy,

ma ba sa. Taa n pii le gboho, taa n faa le gbobo, taa n le car.»

⁹ Yesu n pe yar taha ma yee: «Wii ma n traha u ke yintaha cā, u luhu yō!»

¹⁰ Pe kānyārwai n yūhū crā Yesu na, ma u yey ma yee: «Nwa ta ma n nii ke kai-tōr pe ye kakuācran ne?» ¹¹ U n pe yē wāā sya ma yee: «Kai- nkāy nawee sē ke cā yāā Yāhā Yai wīi na ye, Yāhā ta yii ga waha ke war. Ma -sē yee poo na, pe saha koo kai-war ye. ¹² Wii ma waha ke war cacar, u ga ba ke war naa n gboho, u sya ba busāā cā. Wii ma -sē ke wāwar sye, car gii tuu cā, ke ga faha u na. ¹³ Pe n yāŋ, pe sē -sē ngaa yāā ye. Pe ndityuhu cre, pe sē -sē laa luhu ye, pe sē -sē laa war ye. Loo ne ta n nii ke kai-tōr pe ye kakuācran ne.

¹⁴ Faale Yāhā kaplāŋ tōrfua Yisa, tuu bii kai- nkāy cāā yrūhū yaha pe wīi na, koo kai- kē ke nii n pye loo yale wo. U bii yee, Yāhā yee:

«Ye ga ba luhu naa n yō,
ye sē -sē ga ba naa laa war ye.
Ye ga ba yāŋ naa n yō,
ye sē -sē ga ba naa ngaa yāā ye.

¹⁵ Ye laam tee waha ter;
ye ndityuhu gbāā tā,
ma yimpe tyin tā,
ma yee ye yimpe ma n ngaa yāā ye,
ye ndityuhu ma n laa luhu ye,
ye ma n laa war ye laam ne ye.

Mii loo sē ne ye, ye ga faha ba ta kānde yigi,

ta n ye jaa ye kapee- wāpyeŋ na.» »

¹⁶ Yesu n u kānyārwai pye ma yee: «Yii poo na, ye wīi n tāy: Ye yimpe n yāŋ, ye ndityuhu n luhu. ¹⁷ Ta n cīinde nde pāā ye ye: Yāhā kaplāŋ tōrfa busāā, tesē nawee-busāā mpāy ne pe naa n yār Yāhā kānde wo, poo mii bye naa n ke pe nii ye dyaŋ. Yii tee nkāy yāā yagaa, pe naa n ke pe ke ye yāā yinde ne, pe sē ke yāā ye. Nkāy tee n luhu yagaa, pe naa n ke pe ke yāā luhu ndityuhu ne, pe sē ke yāā luhu ye.»

¹⁸ Yesu n maha yee: «Ye luhu ke digi yārfua wīi yintaha ne! ¹⁹ Nawee wii ma Yāhā Yai kapāyīi yāā n luhu, u laam ma -sē pye mii pii mpāy dyaŋ pe too le kānde ngbenj na, u saa le kapāyīi war ye, u sādāpepe yinŋua ga pa, u ba le yi kāā u laam wo. ²⁰ Wii ma le kapāyīi luhu, u laam ma -sē plāhā ntēmbakor fla dyaŋ pe pii pe too na, u ga le sya nuhu ne le yalebya wo. ²¹ U sē -sē ga tyii le n nii gbāā u laam wo ye. Le ma ba nii mii wāfāy dyaŋ u na, tesē fen ne le kapāyīi wīi na, u ga le miy yaha. ²² Wii ma le kapāyīi luhu, u laam ma -sē pye mii pii mpāy dyaŋ pe too ngur fla wo, u saa kuee le kapāyīi kur ye ye. Kayaŋ ne gboho ter usyifua wo, tesē wale wāke ne. Too wīi ma ba gboho ta ter u laam wo, te ga nii tā le kapāyīi na. ²³ Wii ma le kapāyīi

luhu ma le war, u laam ma mii pii mpāy dyaŋ pe too kántrayūhū na. Le kapāyīi pii ga le u laam wo, le kayūhū sa; mpāy pe sa gboho, mpāy pe sa yai, mpāy pe sa car.»

Nyēpihi wīi

²⁴ Yesu n maha kakuācran laa tōr pe ye ma yee: «Yāhā Yai wīi ma mii nde dyaŋ tē ga tōr ye ye: Dya waa ba yēy tāhā u tar wo. ²⁵ Per gaa yimpe wo, nawee- bye ba sā wāy, u tarfua napīi n pa, ma ba nyēpihi tāhā le wlahā te dir wān laam wo ma ter. ²⁶ Te dir wān n ba fiy, ma nii n le. Ke nyēpihi bya n fiy. ²⁷ U tarfua tēntē- n ke nyē yāā, ma ba u pye ma yee: «Yinŋua, te yēy ba yō ma ye, taa ba tāhā ma tar wo; ah ke nyēpihi nge -sē yir na?» ²⁸ U n pe yē sya ma yee: «Ta napīi waa kē tuu loo pye.» Loo na, u tēntē- n u yey ma yee: «Wo ka la, waa ke nyēpihi kuā kāā?» ²⁹ U n yee: «Aye, ye ma syi ye ke nyēpihi kuā ye; mii loo sē ne ye, ye ga waha te dir wān wāā le kuā ke nyēpihi ne. ³⁰ Ye tyii te na, te n wāā naa n le ke digi gbeyale n ba no. Le yale wo, tēntē- mpāy pe n pai ke digi gbe, n ga ba pe yar n yee: -Ye cāā ke nyēpihi kuā yi kāā, ye ke pua yigi nkloŋ nkloŋ, ye ba ke suhu! Loo kur ye, -ye te dir gbe le ta kē pen laam wo!» »

Yāhā Yai ga cāā kloŋ ke cā ba gboho (Mar 4.30-32; Luke 13.18-21)

³¹ Yesu n maha kakuācran laa tōr pe ye ma yee: «Yāhā Yai wīi ma mii ngaa puale dyaŋ, dya waa tuu gbe, ma tāhā le u tar wo. ³² Le tāhāyale wo le kloŋ pii bye na. Le ma fiy yi, le ga yir, le gboho ta ter tāŋ dir wān ter bye na. Le ga kayay yi katyigi dyaŋ, kānsyām n sya ba naa pe nseŋ ta te kayay laam wo.»

³³ Yesu n maha pe yar kakuācran laa ne ma yee: «Yāhā Yai wīi ma mii ncasur wāŋ ter syi dyaŋ, cōc waa tuu gbe carle ya, ma wlahā bur miy busāā wo gbengbeyīi tāā syi, ma pe tūhū. Te ncasur carle ya n ta, pe n sya fua yir.»

Yesu tesē kakuācran wīi ne (Mar 4.33-34)

³⁴ Yesu naa kaplāŋ ngīi bye pāā pe nawee- ye kakuācranj ne. U sē naa pāā pe ne mii kakuācranj sē kē ye. ³⁵ Tuu naa n pāā ke syi, lii faale Yāhā kaplāŋ tōrfua waa bii cāā yrūhū yaha, loo ne le nii n pye loo yale wo. U bii yee, Yāhā yee:

«N ga ba naa kai- nkāy yar pe na kakuācranj ne.

Koo kai- ngīi driyē ke tāhā mii,
waa sē ke cā yāā ye.»

Yesu ke nyēpihi wīi yintaha gbihi tōr

³⁶ Loo kur ye, Yesu n kānde wāā pe nabuar kē, ma ter kaha wo. Pe kānyārwai

n yūhū crā u na, ma u nar u ke nyēpihi wīi yīntaha tōr pe ye.

³⁷ Yesu n pe yē wāā sya ma yee: «Wii tuu ke digi tāhā, u Nawee Puee kē. ³⁸ Te tar, driyē kē too ne. Dir rii te tāhā, too ne nawee- mpāy bye ne pe ma Yāhā Yai wām. Ke nyēpihi, koo kē nawee- mpāy bye ne pe ma sāndāpee yīnfua wām. ³⁹ Napīi wii tuu ke nyēpihi tāhā, Setane kē. Ke digi gbeyale, koo kē driyē kuayale ne. Tēntē- mpāy pe ga ba te dir gbe, poo me pe yāhāyīn tēnlēhe ne. ⁴⁰ Pe nyēpihi kuā n yi, ma ke miy le n wāā naa laam wo mii syi dyaŋ, ke driyē kuayale wo, le ga ba nii koo syi. ⁴¹⁻⁴² Ke yale wo, u Nawee Puee ga ba u yāhāyīn tēnlēhe ye nō wāā, pe n ba nawee- tyōr. Mpāy pe pe nampyeŋ- ta pe n kapee- pye, tesē mpāy ne pe kapee- pye, pe yāhāyīn tēnlēhe ga ba poo bye tyōr yi miy le wāā naa fla wo, naa gi wāfegeyāā wee ke na ye, pe n naa n wūn, pe naa nkāhā yīhī. ⁴³ Mpāy pe ma nasroŋ Yāhā ye, pe ga ba naa n yehe palpal, yai wāŋ syi dyaŋ, pe Tuhufua Yāhā yai klo wo.

Wii ma n traha u ke yīntaha cā, u luhu yō!»

Mpāy pe pe wān bye miy n yaha, ma ga Yāhā Yai yāā

⁴⁴ Yesu n maha kaplāŋ nkāy kuā cra pāā pe ye ma yee: «Yāhā Yai wīi ma mii wangbāy laa dyaŋ, le wūhū ta tar raa laam wo, kacān wee le wāgboho na ye. Dya waa n ga yi le wangbāy na, ma ke fla wūhū. U laam n tāy ter, u n sya ka maa u koho wān bye par tāŋ, ma ba te tar par, te n nii u wān, le wangbāy bya ne.

⁴⁵ Yāhā Yai wīi maha ma mii cātrohofua dyaŋ, tuu sāmuyōm ke. ⁴⁶ U n ga waa ter yāā kacān wee u dir na ye. U n ga u koho wān bye par tāŋ, ma ba woo sāmuyōm ter par, u n nii u wūu.»

Jōō wīi

⁴⁷ Yesu n maha yee: «Yāhā Yai wīi ma mii jōō wāŋ syi dyaŋ pe n miy langbāŋ wo, u n fua- ter bye yigi. ⁴⁸ U ma yīi fua- ne, pe jōō miyfa ga u yīn yi ta langbeŋ na, pe tege nii pe pe fua- tyōr. Fua- mpāy pe yō, pe ga poo le takūhū wo, mpāy pe sē yō ye, pe ga poo miy yaha. ⁴⁹ Le ga ba pye koo syi dyaŋ, driyē kuayale wo. Pe yāhāyīn tēnlēhe ga ba pa, pe ba pe napee- tyōr yi kāā pe naweeyōm wo. ⁵⁰ Pe ga pe napee- miy le wāā naa fla wo, naa gi wāfegeyāā wee ke na ye, pe n naa n wūn, pe naa nkāhā yīhī.»

Yagaa kai- ma suhu faale wāle kai- ne

⁵¹ Yesu n u kānyārwai yey ma yee: «Ye ke kakuācraŋ bye war la?» Pe n yee āwā. ⁵² Loo na, u n pe yar ma yee: «Mpāy pe ke Yāhā kānde katarŋ yār, ma maha nii Yāhā

Yai wām, poo mii pe faale wāle kai- cā, ma maha Yāhā kai- cā yagaa. Poo ma mii kahafua wii dyaŋ, tuu ma faale nangbān wān ne, ma maha ma yagaa nangbān wān ne, ma nii te yar nawee- na.»

Nasaretefa sē Yesu ta pe Yater ye

(Mar 6.1-6; Luke 4.16-30)

⁵³ Yesu tuu koo kakuācraŋ ngīi pāā wa, u n yir loo klo wo, ⁵⁴ ma ter klo lii wo tuu ba le na. U n nii nawee- klaha, ke fla Yiiifee- yawāhā nwoŋ wo. Nawee- mpāy pe pye, le n pe fe gbe, pe n nii n yee: «U yir na laantor nde ne, ke laanwo wūhū ne? ⁵⁵ Woo sē na u katyir tafua dya? U nahafua sē na Maari ne? U cīifa sē na Syake ne, Yosefe ne, Syimu ne, tesē Yuda ne? ⁵⁶ U syafa bye sē na pe ma wo ne, wo teende wo? U -sē yir na, ma waha kai- ngīi syi bye pye?» ⁵⁷ Loo n ta, pe sē waha Yesu wīi sya ye.

Yesu tuu yāā ke syi, u n plāhā nge tōr pe ye ma yee: «Ma yi kāā Yāhā kaplāŋ tōrfua kusey nawee- na tesē u kahafa ne, teebehe bye nawee- u yāŋ.» ⁵⁸ Pe sē Yesu ta pe Yater ye, u sē sya ma laanwo wūhū busāā pye ke fla na ye.

14

Nsān nawee- tāāfua wāku wīi

(Mar 6.14-29; Luke 9.7-9)

¹ Koo cāā na, Galele kāntraha kui yīnfua Yerote n Yesu wīi luhu. ² U n u tēntē- pye ma yee: «Nsān nawee- tāāfua kē. N ba ta pe n u yīŋ cer. U yir gbā wo, ma dur ba gbaafa ye. Loo ne u n waha laanwo wūhū pye.»

³ Lii le ba dye Yerote nsoho wo Nsān ne, le nde: Yerote ba ta pe n Nsān yigi, ma u pua, ma u le nwompīhi wo. Yerote ba loo pye u cīifua Filipe cōō Yerotyade wīi na.

⁴ Nsān naa Yerote yar, a u sē yai u u cīifua cōō tyīn sya u ye u ta u wūū ye. ⁵ Yerote n naa Nsān wāboo ke, ma -sē ba fya pe Yiiifee- na, pe bye naa n yee Nsān ma Yāhā kaplāŋ tōrfua.

⁶ Yerote seesee per gbar -sē na, u cōō pueesya ba yōō u Yerote nampay ye yīnde na. Le ba tāy ter Yerote ye, ⁷ u n sya Yāhā di ma yee, u kicar ma ngīi wīi pāā, woo ga ke wāā u kē. ⁸ U kicar n ga le pāā u nahafua ye, u nahafua n u yar u n dur ga Yerote pye ma yee: «Nsān yīŋ cer wāā ra kē nwo wo, tasa wo!» ⁹ Le n Yerote laam wlāhā, u kapān ba u yigi. Tuu -sē ba Yāhā di pe nampay yīnde na, u n le sya. ¹⁰ U n waa lehe wāā, u n ka ke nwompīhi wo ma ga u Nsān yīŋ cer. ¹¹ Pe n pa ke yīŋ ne tasa laam wo, ma ba ke wāā u capua kē, u n ke sya wāā u nahafua kē.

¹² Nsān kānyārwai n pa, ma ba u nakugu gbe ma ga u tugu le. Loo kur ye, pe n ga Yesu yar ke kai- bye ne.

Yesu nawee- nyersī yībua yē woo
(Mar 6.30-44; Luke 9.10-17; Nsān 6.1-14)

¹³ Yesu tuu u Nsān wāboo wīi luhu, u n yir ma salangbān gbe, ma yee woo ga ka u ya ya dragba gaa laam wo. Pe nabuar n -sē yi le cān na. Pe n yi ke kui wo, ma yār n taha Yesu na ke langben na. ¹⁴ Yesu tuu yi ke salangbān wo, u n nabuar yāā kacān wee ye. Pe nawee- fen n u yigi fānga ne, u n nīi pe yanfa jaa pe kē.

¹⁵ Yainkon wo, Yesu kānyārwai n yūhū crā u tāy, ma u pye ma yee: «Yai kua kua wa, wo maha ma dragba wo. Pe nawee- ta pe n ka kusyimbeye wo, pe ga waha ngaa par di.» ¹⁶ Yesu n pe yē sya ma yee: «Pe saha ter loo ya wīi na ye; yīi ge, -ye digi wāā pe kē pe n di!» ¹⁷ Pe n u pye ma yee: «Bur bua ya te ma wo ye nwo, ma suhu fua- syām ne.» ¹⁸ Yesu n pe pye, pe pa te ne woo fla na. ¹⁹ Loo kur ye, u n pe nabuar ta pe n tege nīi ke nyē na. U n te bur bua gbe, pe fua- syām ne, ma yīntaha kuā yir wāā yāhāyīn kue ye, ma Yāhā pye ma yee: «Ma syaha kē.» U n te bur la cer, ma te wāā u kānyārwai kē, pe n te la klaha pe nabuar kē. ²⁰ Pe bye n di, ma di yai. Pe n takūyīhī sēnsye syān gbe ter te gber ne, ti pe di yaha. ²¹ Mpāy pe ba di, pe pye nawee- nyersī yībua syi, pe ca yē wee pe kicar ne ye.

Yesu yār ke langbān loho na
(Mar 6.45-52; Nsān 6.15-21)

²² Loo kur ye, Yesu n ta ter pe kānyārwai ta pe n dugu dye ke salangbān wo, ma ga dii ga langbān kūndi ngaa ye, u yahasee ye. Woo n kuee kur ye, u kānde wāā pe nabuar kē. ²³ Tuu kānde wāā wa pe kē, u n dugu yān gaa yīn na, ma ga nīi u laam wūhū tōr Yāhā ye u ya ya. Yimper n ba wo, ma Yesu yāā ke fla na u ya ya. ²⁴ Le yale wo, ke salangbān ba dey ke kāntraha fla ne. Teflaha naa ke wāā, ke n gbe naa n gbā loho na.

²⁵ Ngupa cir kuiyale wo, Yesu n nīi yār n gaha ke langbān loho na, u kānyārwai kue ye. ²⁶ Pe kānyārwai pe u yāā tuu n yār ke loho na, pe n sron fya ma yee kusrāhā kē, ma too kule na ma n kui. ²⁷ Yesu n ta ter pāā pe ne ma yee: «Ye ye laam waha, ye ma syi fya ye, ndoo kē.» ²⁸ Loo na, Pyar n yē kuā ma Yesu pye ma yee: «Yīnfua, le ma pye mboo, ra ta ra n waha yār ga ke loho yīn na ma fla na!» ²⁹ Yesu n u pye u pa. Pyar n yi ke salangbān wo, ma yār n gaha ke loho yīn na Yesu fla na. ³⁰ Tuu yāā teflahangbān ma, u n fya, ma -sē yāā u sē waha tāhā yer ke loho yīn na ye, ma nīi n

tege ke wo. U n tē sya ma yee: «Yīnfua, ta sya yaha!» ³¹ Yesu n ta ter koho nō wāā ma u yigi, ma u pye ma yee: «Ma Yater klon ter la ma ye? Nwa ma n ba fya?» ³² Pe n dugu dye ke salangbān wo, pe syām, ke teflaha n yer. ³³ Pe kānyārwai mpāy pe pye ke salangbān wo, pe n kānklyū gbāā Yesu yaha ye ma yee: «Yāhā Dya kē ma ne cīnde!»

Yesu yanfa jaa Genesare kāntraha na
(Mar 6.53-56)

³⁴ Yesu n ba ke langbān dii wa u kānyārwai ne, pe n tāhā Genesaree kue kāntraha na. ³⁵ Koo flafa n Yesu yān cā, ma u wāpa wīi pāā pe kuefa bye ye. Pe n yanfa bye gbe ba u fla na. ³⁶ Pe n nīi u nar u tyii pe yanfa n te u nayrengbān yē ya na. Mpāy bye pe -sē yāā naa n te ke na, pe naa n jaa.

15

Yesu Yīifee- wāle kānde wūhū ne
(Mar 7.1-13)

¹ Per gaa, Farisyē mpāy tesē Yāhā kai- yarfa mpāy ne, pe ba yir Yurusalem wo, ma pa Yesu fla na, ma ba u yey ma yee: ² «Nwa ta ma kānyārwai sē wo wāle kānde yār ye? Ma sē yāā, pe sē pe klue yee wo wāle kānde wāyee na ma cā pe dir di ye.» ³ Yesu n pe yē sya ma yee: «Ah yii, nwa ta ye n nīi Yāhā kānde wūhū miy n yaha, ma nīi ye wāle kānde wūhū pye?» ⁴ Ye sē yāā, Yāhā yee: «Ma ma tuhufua gbaho, ma nahafua ne,» tesē «Wii ma u tuhufua miipihī yee u nahafua ne, u yai pe u boo kāā.»

⁵ Yii -sē nawee- klaha, a nawee ga waha u tuhufua pye u nahafua ne, u yee: «Ta koho kla gii tē ne ga waha wāā ma kē ma n di, n ke ta yaha Yāhā kē.» Loo na, u sē maha yai u u seefa gbaho ye. ⁶ Ye n pye koo syi, ma Yāhā kaklaha miy n yaha, ma ye wāle kaklaha wūhū pye. ⁷ Dawarfa me ye ne! Faale Yāhā kaplān tōrfua Yisa tāhā kē tuu bii nde cāā yar yaha ye wīi na, ma le yrūhū ta Yāhā sabangbān wo ma yee, Yāhā yee:

⁸ «Nawee- mii, pe ra gbaho pe yē kaplān ya ne,
ma -sē yee pe laam wo pe fla dey ter ra ne.

⁹ Pe ra gbaho mii syi dyan, yīn wee le na ye.

Nawee- pe kānde lii ta, pe tee loo ta,
ma n klaha ma yee Yāhā kānde ne.» »

Kai- nkāy ke nawee- le kapee- wāpyen wo

(Mar 7.14-23)

¹⁰ Loo kur ye, Yesu n pe nabuar yee ba, ma ba pe pye ma yee: «Ye kaplān ngūi luhu yō, -tee ke yīntar war: ¹¹ Ngūi ke n dye

nawee yē wo, ke sē u le kapee- wāpyen wo ye. Ngii ke n yi u yē wo, koo kē ke u le kapee- wāpyen wo.»

¹² Yesu kānyārwai n yūhū crā u na, ma u pye ma yee: «Yān, taa nde pāā, le pe Farisyē laam war.» ¹³ U n pe yē wāā sya kakuācranj ne ma yee: «Ngii ke wee ta Tuhufua Yāhā wān ye, ke ma mii katyigi gii dyanj ke sē ke tāhā ye, ma n pai ke kuā kāā. ¹⁴ Ye tyii pe Farisyē na! Pe ma mii fūū-dyanj, pe pe fūūwai yigi, pe n yār n taha pe na kānde wo. Fūū ma u fūūwai yigi, u n yār n taha u na kānde wo, pe syām bye n gaha too dye wuhu wo.»

¹⁵ Pyar n yee u le kakuācran yīntaha yar poo na, kakuācran nde le nawee wāle wīi pāā kapee- wāpyen wo. ¹⁶ Yesu n yee: «Ye bya, ye maha le kakuācran yīntaha war gblīhi laa kē? ¹⁷ Ye sē le war la ma yee, ngii ke n dye nawee yē wo, ke n gaha u nfēn wo, ke ga yi kāā u laha wo nyē wo? ¹⁸ Ngii ke -sē n yi nawee yē wo, ke n yir u laam wo. Koo ke nawee le kapee- wāpyen wo. ¹⁹ Ye sē yāā, nawee tuu kapee- nkāy ga u laam wo, koo ke ne u taha naboar na, cayōr wālen ne, tyatyāhā ne, yuhur ne, kawar wāfua ne, tesē wāplanj pāā ne. ²⁰ Koo kai-ngūi kē ke nawee le kapee- wāpyen wo. Ma -sē yee, ma'a yee ma sē ma klue yee wo wāle kānde wāyee na ma cā ma dir di ye, loo nde sē nawee le kapee- wāpyen wo ye.»

Coo waa tuu wee Yiifee ye, Yesu u pueesya jaa

(Mar 7.24-30)

²¹ Loo kur ye, Yesu n yir ke fla na, ma ka Tyir tāy, Syidō ne. ²² Kanaafasya waa pye, tuu ba nii ke fla na. Kanaafa sē pye Yiifee- ye. U n pa Yesu tāy, ma ba tē sya ma yee: «Dawide Dya, ta fen di! Sāndūpee ma ra pueesya yīn na, ma nii u fāy, u kā n yaa!» ²³ Yesu sē -sē u yē ge sya laa ne ye. U kānyārwai n yūhū crā u tāy, ma u nar ma yee u u coo ta u n ter, u tee ma u kui n taha poo na. ²⁴ Yesu n pe yē sya ma yee: «Yiisrefa mpāy pe ma mii mbaa dyanj mbanaha wee pe na ye, pe ra lehe wāā poo ya wīi na.» ²⁵ U coo n ke kaplān luhu, ma sye ma ba kanklūy gbāā Yesu yahasee ye, ma u nar ma yee: «Yīnfua, ta kue yān!» ²⁶ Yesu n u yē sya ma yee: «Ma'a kicar digi gbe miy yaha pāmpii* kē, le sē yō ye.» ²⁷ U coo n yee: «Cīinde ne, Yīnfua. Pāmfā ma -sē tii bir miy yaha te n too kāntraha na, pāmpii sē -sē ga gbe di la?» ²⁸ Loo na, Yesu n u yē sya ma yee: «Coo nwo, ma ra sronj ta ma Yater cīinde! Taa lii ke, le ga pye ma kē.» Le yalebya wo, u sāndūpee n tege kāā u pueesya yīn na, u n jaa.

Yesu yanfa buar jaa

* 15:26 15.26 Koo cāā na, mpāy pe sē pye Yiifee- ye, Yiifee- naa pe yee pām.

²⁹ Yesu n yir ke fla na, ma ka Galele langbān yē na. U n ga dugu nii yān gaa yīn na. ³⁰ Nabuar raa n tānklahafa gbe ba u fla na, fūū- ne, tesē bebe ne, mpāy ne pe kadye teelaa fla ku pe ye, ma suhu yanfa busāā mpāy ter ne. Pe n ba pe tege ta Yesu tāy, u n pe jaa. ³¹ Pe nawee- n pe bebe yāā pe n pāā; mpāy pe kadye teelaa fla ku pe ye, pe n pe yāā pe jaa, ma pe tānklahafa yāā pe yrāhā sronj, ma pe fūū- yāā pe n yān. Le n yē gbāā pe nawee- bye na ma sya ga ta ter, pe n nii Yāhā sey, koo gii ke ma Yiisrefa Yāhā.

Yesu nawee- nyersū yē woo, tahar ne (Mar 8.1-10)

³² Loo kur ye, Yesu n u kānyārwai yee ba, maa pe pye ma yee: «Nawee- mii fen ra yigi, pe plii tāā nanga pe ma ra ne. Yagaa, ngaa wee pe ye nantān pe n ga di ye. N sē n traha n kānde wāā pe kē pe n ter; mii pe sē ngaa yāā di ye. Mii loo sē ne ye, pe n gaha too wāfāy na kānde wo.» ³³ Pe kānyārwai n u yey ma yee: «Dragba nge syi laam wo, waa dir yāā na wo wāā nabuar mii syi kē pe n di?» ³⁴ Yesu n pe yey ma yee, bur nii te ma pe ye. Pe n yee, wāy kuasūi tesē fuabir raa ne. ³⁵ Loo na, Yesu n pe nabuar ta pe n tege nii kāntraha na. ³⁶ U n te bur kuasūi gbe pe fuabir ne, ma Yāhā pye ma yee: «Ma syaha kē.» U n te bur la cer, ma te wāā u kānyārwai kē, pe n te la klahā pe nabuar kē. ³⁷ Pe bye n di, ma sya di yai. Tii pe di yaha, pe n te gbe ter takūyīhī kuasūi. ³⁸ Mpāy pe ba di, pe pye nawee- nyersūi, pe ca yē wee pe kicar ne ye.

³⁹ Loo na, Yesu n kānde wāā pe nabuar kē, ma dugu dye salangbān wo, ma ka Magadā kue kāntraha na.

16

Mpāy pe sē yagaa kai- yīntaha war ye (Mar 8.11-13; Luke 12.54-56)

¹ Loo kur ye, pe Farisyē tesē pe Sadusyē ne, pe n pa Yesu fla na. Pe n yee, poo ga u le namihi wo ma u pye, u laanwo wīi laa pye poo n yāā, pe waha cā Yāhā kē ke kānde wāā u kē. ² Yesu n -sē pe yē sya ma yee: «Yaintege na, yāhāyīn ma yrāhā, ye ne yee sukūhū yai ga yō. ³ Yūhū yē na, ye ma yāhāyīn yāā ke yrāhā car ma maha wo, ye ga yee sesaha ga too nanga. Ye yāhāyīn wūhū yīntaha war, ma -sē gblīhi laa, Yāhā wūhū nkāy ke n pye ye yīnde na yagaa, ye sē ke war ye. ⁴ Yagaafa pee, pe sē n sronj Yāhā ye ye, ma maha yee, poo n ke pe laanwo wīi laa yāā yīnde ne! N sē -sē ga laanwo wīi laa pye yar pe na ye. Lii le bii faale Yonase dye, loo syi ter ya kē, pe ga ba yāā yīnde ne.»

Loo kur ye, u n ter pe yaha ke fla na.

Yoo wī ma mii ncasur wāŋ ter syi dyaŋ?

(Mar 8.14-21)

⁵ Pe kānyārwai pe ba dii ga ke langbāŋ kūndi ngaa ye, pe ba faha bur yaha. ⁶ Yesu n pe pye ma yee: «Ye yii le yaha, -tee yii yigi Farisyē ye ne tesē Sadusyē ye ne; pe wī ma mii ncasur wāŋ syi dyaŋ.» ⁷ Pe kānyārwai n nii pe ya yey ma yee: «Too sē bur gbe ye, loo la u n nii n pāā ke syi?» ⁸ Yesu n pe laam wūhū cā, u n pe yey ma yee: «Nwa ye n yee, tee sē bur gbe ye, loo la n n pāā ke syi? Ye sē ra sroŋ ta ye Yater ye! ⁹ Ye sē laa war wa ye. Tē ba bur bua la cer wāā nawee- nyersū yībua kē, ye ba te gber wāā gbe ter takūyīhī nii, le faha la ye na? ¹⁰ Tē maha ba te bur kuasū la cer pe nawee- nyersū kē, ye ba te gber wāā gbe ter takūyīhī nii, le faha la ye na? ¹¹ Yaliile wo, tē ye pye ye yii yigi Farisyē ye ncasur wāŋ ter syi ne, Sadusyē ye ne, n sē naa n pāā bur wī na ye. Nwa ta ye sē waha le war ye?» ¹² Loo na, pe kānyārwai n cā le war ma yee ncasur wāŋ gii ke n le bur wo, koo sē kē Yesu naa n yāŋ ye. Farisyē wī ne u naa n yāŋ, Sadusyē wī ne, ma yee pe pe ya yigi le ne.

Yoo kē Yesu ne?

(Mar 8.27—9.1; Luke 9.18-27)

¹³ Yesu n ka u kānyārwai ne Filipe Syesare klo kue ye. U n ba pe yey ma yee: «Lii ge nawee- pe n pāā ndoo u Nawee Puee wī na?» ¹⁴ Pe n u yē sya ma yee: «Mpāy n yee, a Nsān nawee- tāāfua kē ma ne. Mpāy maha n yee, a Yeli kē ma ne. Mpāy maha ma pe n yee, a le ma pye mboo sē kē faale Yermii ye, ma -sē ma poo faale Yāhā kaplāŋ tōrfa nen waa.» ¹⁵ Yesu n pe yey ma yee: «Ah yii, ye yee yoo kē ra ne?» ¹⁶ Syimu wii pe n yee Pyar, u n u yē sya ma yee: «Mboo kē u Yāhā Yīndefua Crise, ma maha ma ke Dya, koo gii wākuyāā wee ke na ye.»

¹⁷ Loo na, Yesu n u pye ma yee: «Nsān dya Syimu, ma wī n tāy. Ma sē yāā, nawee sē kē tuu koo kai- ngī yar ma na ye. Ta Tuhufua Yāhā kē, ke ke yar ma na. ¹⁸ Ndoō -sē ga ma yar nde ne: Mboo, ma ma Pyar, ke yīntaha kē ntēmlaha. Ma ma mii ntēmlaha dyaŋ, pe ga waha nwoŋ fāā ke yīŋ na. Loo ne, mboo taa ga ba ta wī cāā gbe yi, ma naa le tōr mpāy ye pe sē ra kānde cā ye. Gbāfua fāŋga ge sē n pai waha yia ra kāndeyārfa yawāhā na ye. ¹⁹ Fāŋga gii tē ga wāā ma kē mpāy nsoho wo pe cā Yāhā ma yīŋ na, koo fāŋga ma mii karndohopii dyaŋ, pe ga waha nwonyē yār, pe maha waha kē tā. Ma'a ba kākāy sye dryiē nge wo, Yāhā kē ke ma ta, ma n ke sye. Ma'a maha ba kai- nkāy sya

dryiē nge wo, Yāhā kē ke ma ta, ma n ke sya.» ²⁰ Yesu n u kānyārwai yar waha, pe ma n le pāā waa ye pe yee woo kē u Yāhā Yīndefua Crise ye.

²¹ Loo kur ye, Yesu n nii ke kai- pāā u kānyārwai ye gbaa na. U naa pe yar ma yee: «N yai n ka Yurusalem wo. Koo fla na, pe Yiifee- wāle, pe Yāhā yūndefa yīŋfa ne, pe Yāhā kaiyarfa ne, pe ga ba ra fāy gbaho. Pe ga ba ta ge ta pe n ta boo. Ta wāku plii tāā wuhu na, n ga yir gbā wo, n dur ba yrāŋ na gbaafa ye.»

²² Pyar n u yee ga kānkāy na, maa nii le kuān u ye ma yee: «Yīŋfua, Yāhā ke paha ma na! Nde sē yai le ma dye ye!» ²³ Yesu n wā klaha, ma Pyar pye ma yee: «Yūhū kāā ra tāy Setane nwo! Ma n ke ma yer tā ra na ta kānkai- wo! Ma sē laam ga Yāhā laantor ter ne ye, ma laam ga nawee- kacān ter ya ne.»

²⁴ Yesu n u kānyārwai pye ma yee: «Wii ma yee woo ga naa n yār ta kānde wo, u u laam wūhū ta yaha, tuu u ya gbihi, u ma sya ga ba gbāpee ku ra wī na. Wii ma loo sya, u naa ra kānde yār. ²⁵ Ye sē yāā, wii tuu u ya yīŋ ke, ma suhu u laam wān ne, woofua ga ba too bye ke laa; wii tuu -sē ga le sya u u yīŋ ke laa, ma suhu u laam wān ne ndoo wī na, woofua kē tuu cā ga ba too nde bye yāā. ²⁶ Mboo nawee, taa ga dryiē wān bye yāā tāŋ, ma'a yee ma sē ba ma yīŋ yāā Yāhā ye ye, le wāyī -sē ma na taa yāā? Tesē, koo kla ma na, nawee tuu ga ba waha kē, u u ya yīŋ yāā Yāhā tāy? ²⁷ Ye sē yāā, u Nawee Puee ga ba pa u Tuhufua Yāhā nayōr ne, tesē u yāhāyīŋ tēnlehe ye ne. U ma ba dur ba, nawee nawee woo tuu kai- nkāy bye pye ter, u ga koo bye draha dāā ufua kē. ²⁸ Ta n cīnde nde pāā ye ye: Nawee- mpāy ma ye laam wo, pe saa ku mii pe sē u Nawee Puee yāā tuu nii yīŋ na ye.»

17

Kānyārwai tāā mpāy Yesu yāhāyīŋ nayōr yāā

(Mar 9.2-13; Luke 9.28-36)

¹ Plii kuay kur ye, Yesu n Pyar yigi taha u ya na, Syake ne, u Syake cīfua Nsān ne, ma ka pe ne yāŋruhu gaa yīŋ na, poo pe ya ya. ² Pe n u yāā, u wā klaha pe yīnde na, u yīntaha n nii n yehe yai wāŋ syi dyaŋ, u nayre n flege ma nii cāā- wāŋ syi dyaŋ. ³ Pe kānyārwai n faale wāle Musa yāā tesē Yeli ne, pe ya kai na. Pe ba fe gbe yi, ma nii n pāā Yesu ne. ⁴ Loo na, Pyar n Yesu pye ma yee: «Wo Yīŋfua, wo niisaha sroŋ yō nwo wo. Le ma tāy ma ye, n ga kajar tāā gbā, neŋ ma wāŋ, neŋ Musa wāŋ, neŋ nge Yeli wāŋ.» ⁵ Tuu naa n pāā nantāŋ, yāhāsyōr raa n ba paha pe na, ma n yehe palpal.

Yāhā yīmbui n yir te yāhāsyōr laam wo ma yee: «Ta Dya kē nwo, u ntān dye gboho ra tāy, u ra laam yīn yalebye. -Ye naa n luhu u ye!»⁶ Pe kānyārwei pe kaplān ngī luhu, pe n fya ma too tā pe yīntar na.⁷ Yesu n yūhū crā pe na, ma pe pye pe yir, pe ma n fya ye.⁸ Pe n yīntar kāy yir, pe sē maha waa yāā mii Yesu ya sē kē ye.

⁹ Pe naa ke yān tege, Yesu n pe yar waha ma yee: «Tee kai- nkāy yāā ke yān yīn na, ye ma n ke tōr waa ye ye, mii u Nawee Puee sē yir gbā wo, ma dur ba gbaafa ye ye.»

¹⁰ Pe kānyārwei n Yesu yey ma yee: «Nwa ta pe Yāhā kaiyarfa n yee, a Yeli ga cāā pa u Yāhā Yīndefua Crise yaha?»

¹¹ Yesu n pe yē sya ma yee: «Cīinde ne, Yeli yai u pa, u ba ke kai- bye gbihi ta.¹² Ta n ye yar: Yeli pa wa, nawee- sē cā woo kē ye, ma u nuhu pe laam wānuhu. Pe ga ba u Nawee Puee bya nuhu koo syi.»¹³ Loo na, pe kānyārwei n cā le war ma yee, Nsān nawee- tāāfua wīi kē Yesu tuu pāā pe ye, ma Yeli myaha yee.

Yesu sāndūpee kar tege kāā kicar waa yīn na

(Mar 9.14-29; Luke 9.37-43)

¹⁴ Pe ga no nabuar raa fla na, dya waa n pa Yesu fla na, ma ba kanklūy gbāā u yahasee ye¹⁵ ma yee: «Yīnfua, ta dya fen di, wātooku ma u na. Ke ma yir u na, ke ne pee u na. Kaa na u ga too dye naa woo, kaa na u ga too dye loho wo.¹⁶ N pa u ne ma kānyārwei fla na, pe sē -sē waha u jaa ye.»¹⁷ Yesu n kuān pe na ma yee: «Yii poo na, laanyōm wee ye ye ye, ye sē ra ta ye Yater ye. Ye yee la n kuee ye wāwlaha na yalebye? Ye yee la n naa n fāy ye ne yalebye? -Ye pa ra kē u kicar ne nwo!»¹⁸ Yesu n sā u sāndūpee na, u n tege kāā u kicar yīn na, u n jaa le yalebya wo.

¹⁹ Loo na, pe kānyārwei n yūhū crā Yesu na kankāy na, ma u yey ma yee: «Nwa wo sē ba waha u sāndūpee kar tege kāā ye?»²⁰ Yesu n pe yar ma yee: «Ye sē ra ta ye Yater ye laam bye ne ye, koo kē. Ta n cīinde nde pāā ye ye: Ye ma Yāhā ta ye Yater carle ya mii ntāāfī puu nen ya dyan, ye ga waha yān nge pye ke yūhū ga nwa, ke n yūhū ga. Kai laa saa ye yia ye. [21 Ya'a ye yē tā digi na, ma nii Yāhā nar, loo na, ye ga waha sāndūpee nwo syi kar tege nawee yīn na.]»

Yesu maha u gbā wīi pāā, tesē u wāyir wīi ne gbā wo

(Mar 9.30-32; Luke 9.43-45)

²² Yesu pye yrāhā na u kānyārwei ne Galele kántraha wo, u n ba pe pye ma yee: «Pe ga ba u Nawee Puee yi u napī- kē,²³ pe n u boo; u gbā plii tāā wuhu, u ga yir gbā wo, u pa gbaafa ye.» Loo kapān nde n pe

kānyārwei laam wlāhā pe kē, ma sya ga ta ter.

Yesu ye kufar dāā

²⁴ Yesu tuu ga dye Kapornu wo u kānyārwei ne, Yāhā kangbān kufar wāāfa n yūhū crā Syimu Pyar tāy, ma u yey ma yee: «Ye Yīnfua sē Yāhā kangbān kufar dāā la?»²⁵ Pyar n pe pye āwā, u pe dāā.

Pyar tuu ga dye kaha wo, Yesu n cāā kapān gbe, ma u pye ma yee: «Syimu, ma laam wo, mpāy poo pe yai pe naa pe kufar dāā, tesē pe koho wān kufar ne kántraha nge yīnfa kē, pe klofa laa, pe nampay?»

²⁶ Pyar n yee pe nampay. Yesu n u pye ma yee: «Le ma pye pe nampay, ma cā klofa sē yai pe naa te dāā ye.²⁷ Wo sē -sē n ke nawee- mii n wāpee pāā wo wīi na ye. Loo ne, ka ke langbān wo, maa fuesān miy. Fua wii taa ga cāā yigi, u yē yār, maa ntēn war yāā u laam wo. U war gbe, maa ra kufar dāā, tesē ma wān ne!»

18

Mpāy pe klon, Yesu kayūhū pāā pe wīi na

(Mar 9.33-37; Luke 9.46-48)

¹ Loo yale wo, Yesu kānyārwei n yūhū crā u na, ma u yey ma yee: «Yoo syi u ma yīn na Yāhā Yai wo?»² Loo na, Yesu n kicaalaale yee ba ta pe yaha ye, ma pe yar ma yee: ³ «Ta n cīinde nde pāā ye ye: Ye ma yee ye sē koho klaha ma nii kicar wān syi dyan ye, ye saa dye Yāhā Yai wo ye.⁴ Wii ma u ya ta pra kicaale nde wān syi dyan, woo kē u ga ba yīn yāā nawee- bye laam wo, Yāhā Yai wo.⁵ Wii ma kicaale nde syi gbihi yigi ndoo myaha na, ndoo ge kē tuu gbihi yigi.»

Kapee- wāpyen le lii kua?

(Mar 9.42-48; Luke 17.1-2)

⁶ Yesu n maha yee: «Mpāy pe ma pra kicar wān syi, ma ra ta pe Yater, wii ma poo nen waa ta u n yi kāā ra kānde wo, le ga pee woofua na. Pe ma sya cāā ntēmbangbān puu u yīntyigi na, ma u gbe miy le wāā langbān wo u sē yāā loo kapee nde yāā pye ye, ke puar u na.⁷ -Ye yān, driyē laam wo, kapee- wāpyen syar. Kapee- wāpyen saha kua yāā ye. Wii ma -sē u nampyen ta u n kapee- pye, woofua wīi pee!»

⁸ Le ma pye ma koho ke ma le kapee- wāpyen wo, laa na ma troho ke ma le kapee- wāpyen wo, te cer kāā, ma te miy wāā dey dey. Ma cīinde yrā yāā koho nerj ne, tesē troho nerj ne, ke puar ma kuee ma klue sīi ne, tesē ma tre sīi ne, pe n ba ma miy le wāā naa fla wo, naa gi wāfegeyāā wee ke na ye.⁹ Le ma pye ma yīnde le ma le kapee- wāpyen wo, le loho yi, ma le miy

wāã dey dey. Ma cīnde yrā yāã yīnde nen ne, koo par ma kuee ma yimpe syāŋ ne, pe n ba ma miy le wāã naa fla wo, naa gi wāfegeyāã wee ke na ye.»

*Mbua wii tuu plaha, ma ba yāã
(Luke 15.3-7)*

¹⁰ Yesu n maha yee: «Ye yii yigi, kicar mii nanem bye ne, ye ma syi ye naa pe yāŋ ye yee pe wee ngaa ye! Ta n ye yar: Pe kicar yāhāyīŋ tēnlehe n pai ta Tuhufua Yāhā tāy yalebye. [¹¹ Mpāy pe plaha, u Nawee Puee pa pe wāsyayaha yimbui ne.]

¹² Ye yāŋ, wii ma pye mbaa gbeebua ne, nen n plaha u ye, u ga pye mii? Ye cā ma yee, u ga pe mbaa gbeeresyar sēnsye kuaresyar mii ta yaha disaha wo, yāŋ yīŋ na, u ga u nen nwo ke, nen wii tuu plaha. ¹³ Ta n ye yar: U ma woo mbua yāã, u ga nuhu di woo nen ya wīl na, u ta ter pe mbaa gbeeresyar sēnsye kuaresyar mii wīl yaha. ¹⁴ Ye Tuhufua Yāhā ma koo syi dyaŋ. Ke sē n yāŋ pe kicar mii nen waa ge n plaha ye.»

Wo yai wo tyii wo nampyeŋ- kapee- foho na

¹⁵ Yesu n maha yee: «Ma nampyeŋ ma laa tee pye ma na, ka mii ya u fla na; tuu lii tee pye, le yar u na. U ma luhu ma ye, ma ta u n dur ba kānyī wo. ¹⁶ U ma -sē sye, u saa luhu ma ye ye, ta kāndeyārfa nawee nen waa yigi taha mii na, kaa na nawee- syām syi, ye n ka u fla na. Le ma le yrūhū yaha Yāhā sabangbāŋ wo ma yee, kai yai le gbihi ta nawee- syām yīnde na, laa na nawee- tāã syi. ¹⁷ U ma sye, u saa luhu pe ye ye, ka maa le pāã ta kāndeyārfa yawāhāfa ye, ye fla wo. U ma maha sye, u saa luhu pe ye ye, naa u yāŋ nawee wii syi draha wo, u sē cīnde Yāhā cā ye. Tesē, naa u yāŋ kufar wāāfa ne wācēŋ, poo mpāy pe fufor di.

¹⁸ Ta n cīnde nde pāã ye ye: Ye ma kai lii sye nawee- ye driyē nge wo, Yāhā kē ke ye ta ye n le sye. Ye ma kai lii sya nawee- ye driyē nge wo, Yāhā kē ke ye ta ye n le sya.

¹⁹ Ta n maha ye yar: Yii mpāy tee ma kāntraha na, ma Yāhā kānde yār, yii nawee- syām syi ma yimbuhu wāã le, ma ngii ngii nar ra Tuhufua Yāhā ye, u ga le pye pe kē. ²⁰ Ye sē yāã, teelii teelii nawee- syām ma pe ya wāã ta myaha na, laa na nawee- tāã syi, n ma pe telai wo.»

²¹ Loo na, Pyar n yūhū crā Yesu na, ma u yey ma yee: «Yīŋfua, ta nampyeŋ ma kuee kapee- pye ra na yalebye, n yai n tyii u kapee- foho na tehe nii? Tehe kuasī syi yai la?» ²² Yesu n u yē sya ma yee: «Aye, tehe kuasī sē yai ye; naa n tyii u kapee- foho na ma kuāŋ ne yalebye.»

Tēntē wii u sē tyii u nampyeŋ fue na ye

²³ Yesu n maha yee: «Kapee- foho wātyii wīl Yāhā Yai wo, le ma mii nde dyaŋ: Yīŋfua waa ba yir, ma yee woo ga yāŋ u foho ma pye u tēntē- mpāy na, pe ke dāã u kē. ²⁴ U n nii ke foho tōr, pe n ga u tēntē waa yigi ba u fla na. Fue lii le pye woo yīŋ na, le pye war nagbeebua raa. ²⁵ Ngaa ge sē pye u dya ye u n ga le fue dāã u yīŋfua kē ye. U yīŋfua n yee, pe u dya yigi ga par yāmpuai wāŋ syi dyaŋ, woo tesē u cōo ne, tesē u pii ne, tesē u koho wān bye ne. Loo na, fue lii le ma u dya yīŋ na, pe war ga yāã. ²⁶ U tēntē n kānklūy gbāã u yīŋfua yahasee ye, ma u nar waha ma yee: «Ma laam yīn, ma ra sēŋ, n ga ba pe war bye dāã ma kē.» ²⁷ U yīŋfua n u fen di, ma kace yaha u na, ma sya yee u tyii le fue wādāã na, ma kānde wāã u kē u n ter.

²⁸ Woo tēntē n yi ke fla na, ma u tēntēwe waa wāã sya. U fue -sē pye u tēntēwe nwo na, war naha syi. U n u fyāhā yigi yimbui na, u saha wūū ge wūū ye, ma nii u pye ma yee: «Ta fue ma ma na, pe war dāã ra kē!» ²⁹ U tēntēwe n kānklūy gbāã u yahasee ye, ma u nar waha ma yee: «Ma laam yīn, ma ra sēŋ, n ga ba pe war bye dāã ma kē.» ³⁰ U sē yer le na ye, ma sya ta pe n u le nwompīhi wo ma yee, le fue le dāã u n cā yi.

³¹ Tēntē- mpāy pe pye ke fla na, pe loo nde yāã, le n pe laam war, pe n ga ke kai- bye tōr pe yīŋfua ye. ³² U yīŋfua n -sē u tēntē yee ba, ma ba u pye ma yee: «Tēntē napee nwo! Taa ra nar, n ma fue gbe kāã ma yīŋ na. ³³ Tē ma fen di mii, ma bya sē ne yai la ma ma nampyeŋ fen di koo syi?» ³⁴ Ncafūhū n u yīŋfua yigi. U n ta pe n u tēntē tā nwompīhi wo, ma yee pe u pēn, ma maha yee, le fue le dāã tāŋ u n cā yi.»

³⁵ Yesu n maha yee: «Ye ma yee ye sē n tyii ye nampyeŋ- kapee- foho na ye kuāŋ ne ye, ta Tuhufua Yāhā bya ga ba ye pye mii tēntē napee nwo wāŋ syi dyaŋ.»

19

*Nawee ga waha u ya koho cōo sye la?
(Mar 10.1-12)*

¹ Yesu tuu nawee- klahā wa, u n yir Galele kāntraha na, ma ka Yude kāntraha kuē gi ye ke ma Yurdane lafeŋ kūndi ngaa ye. ² Nabuar naa n taha u na, u n pe yanfa jaa.

³ Farisyē mpāy n yūhū crā u na, ma yee poo ga u le namīhi wo, ma u yey ma yee: «Wo kānde na, nawee ga waha u cōo sye la, laa ma dye pe nsoho wo u cōo ne?» ⁴ Yesu n pe yē sya ma yee: «Ye cā le ma le yrūhū yaha Yāhā sabangbāŋ wo ma yee: «Ke kai- fegbecāã na Yāhā nawee- tāhā, naa tesē cōo ne.» ⁵ Yāhā n le pāã pe wīl na ma yee:

«Koo syi kē, naa ricar koho ma ba dye, u n cōo sya, u ga u ya yē yi kāā u seefa tāy, u ke wāā le u cōo wān ne, pe n nii nawee nen dyaŋ.»

⁶ Yesu n pe yar taha ma yee: «Loo na, pe wee syām nantān ye, pe ma mii nawee nen ya dyaŋ. Yāhā ke tii gbra te ya na, nawee ma syi u te cāān te ya na ye.» ⁷ Pe Farisyē n u yey ma yee: «Ah wo faale wādyaha Musa sē bii yee la, naa ga waha u cōo wāsyen saba wāā u kē, tuu u sye?» ⁸ Yesu n pe yē sya ma yee: «Ye laam waha ter, koo kē Musa n bii kānde wāā ye kē, tee ga waha ye ca sye. Ma -sē yee ke kai- fegbecāā na, le sē pye koo syi ye. ⁹ Ta n ye yar: Wii cōo ma yee u sē naa waa yuhu di ye, u n u sye ma cōo waa gbe, ufua kapee pye, u cayōr pye.»

¹⁰ U kānyārwai n u pye ma yee: «Naa wīi ma pye koo syi u cōo kue ye, le puar waa ma n cōo sya ye.» ¹¹ Yesu n pe yē sya ma yee: «Nawee- bye sē me pe ga waha yia pe tyii cōo wāsyen na, pe naa loo kānde yār ye. Mpāy, Yāhā loo fānga wāā pe kē, poo ya pe ga waha yia, pe naa loo kānde yār. ¹² Kai- busāā ma, ke ga waha naa ta u saa cōo sya ye; ca mpāy bya ma ke syi. Mpāy ma pe see ke dyaŋ, pe saha cōo wīi yō ye; ca mpāy bya ma ke syi. Mpāy ma pe poo sā, ma pe ta ke syi, pe saha cōo wīi yō ye; ca mpāy bya ma ke syi. Mpāy ter maha ma, Yāhā Yai tēn wīi na, pe cōo wāsyā wīi sye; ca mpāy bya ma ke syi. Wii ma cā u ga waha yia u kaklaha ngīi sya, u ke sya.»

*Yesu kaa taha kicaabir na
(Mar 10.13-16; Luke 18.15-17)*

¹³ Nawee- n pa kicaabir ne Yesu fla na, tuu koho taha pe na, u Yāhā nar pe wīi na. Pe kānyārwai n sye pe na. ¹⁴ Loo na, Yesu n pe pye ma yee: «Ye tyii pe kicaabir na pe n pa ra ye! Ya’a n sye pe na ye. Ye sē yāā, mpāy pe ma pra poo wān syi dyaŋ, Yāhā Yai ma poo wān.» ¹⁵ U n koho taha pe kicaabir na, ma yir ke fla na ma ter.

*Nangbām ga waha dye la Yāhā Yai wo?
(Mar 10.17-31; Luke 18.18-30)*

¹⁶ Naanfuē waa n yūhū crā Yesu na, ma u yey ma yee: «Yīnfua, n ga waha kayīi lii pye, n waha cīinde yrā yāā, lii wākuayāā wee le na ye.» ¹⁷ Yesu n u pye ma yee: «Nwa ma n ta yey kayīi wīi ne? Yāhā ya ke yō. Ma’a yee ma ga cīinde yrā yāā, naa Yāhā kānde ketaŋ wūhū pye!» ¹⁸ U dya n Yesu yey, a Yāhā kānde wūhū nkāy? Yesu n u yē sya ma yee: «Ma’a syi ma nawee boo ye; ma’a syi ma cayōr le ye; ma’a syi ma yuhu ye; ma’a syi ma kawar fua ye; ¹⁹ naa ma tuhufua gboho, ma nahafua ne! Ma ya wīi le n tāy ma ye mii syi dyaŋ, tyii ma nampyen wīi n naa n tāy ma ye ke syi.»

²⁰ U naanfuē n Yesu pye ma yee: «Ndoo koo ngīi bye yigi, n yai n maha lii pye?»

²¹ Yesu n u pye ma yee: «Ma’a yee ma ga kua, ka, ma ga ma koho wān bye par tān, -taa pe war bye wāā tān nawām kē. Loo na, ma -sē ga ba nii nangbān Yāhā yinde na. -Taa pa, ma ba taha ra na!» ²² U naanfuē tuu kaplān ngīi luhu, u laam bye n wāhā u ye, u n ter. U tee pye nangbān.

²³ Loo na, Yesu n u kānyārwai pye ma yee: «Ta n cīinde nde pāā ye ye: Nangbām wādye wīi Yāhā Yai wo, le war! ²⁴ -Ye yān, yūhūmii wādyeyiter mensām wihi ne, le ma fāhāfāhā ma ter nangbām wādye yaha Yāhā Yai wo.» ²⁵ Pe kānyārwai pe kaplān ngīi luhu, le n pe fe gbe pe n sya yee, a nangbām ma yee pe saa waha pe yīy yi yaha ye, yoo syi -sē ma u ga waha u yīn yi yaha? ²⁶ Yesu n pe yān, ma pe pye ma yee: «Kai laa ne le nawee yia; ma -sē yee Yāhā koo na, koo n yia kai- bye na.»

²⁷ Loo na, Pyar n kapān gbe ma yee: «Yīnfua, yān, wii mpāy too -sē ter wo kānkai- bye yaha, ma taha ma na, wo wīi ga ba pye mii?» ²⁸ Yesu n pe pye ma yee: «Ta n cīinde nde pāā ye ye: Yāhāyīnfān ga ba pye, kāntrafān ne. U Nawee Puee ma ba nii kai- bye yīn na u niisayūhū fla na, yii sēnsye syām mii tee n taha u na, ye bya ga ba nii yīn na, nangbāniisar wo, ye Yīisre ter sēnsye syān ngīi nawee- bye sāhā. ²⁹ Mpāy bye pe ter pe kle yaha, pe nampyesey ne, pe tuhufa ne, pe nahafa ne, pe ca ne, pe pa ne, pe pii ne, pe tar ne ta wīi na, poofa ga too syi fle gbeebua yāā kāntraha nge na. Sukūhū gaa laam wo, pe ga cīinde yrā yāā, lii wākuayāā wee le na ye. ³⁰ Mpāy pe ma yahasee ye yagaa, poo busāā ga ba nii kur ye, mpāy pe -sē ma kur ye yagaa, poo busāā ga ba yahasee yāā.»

20

Kakuācran tēntēbir wīi na

¹ Yesu n maha yee: «Ye yān, Yāhā Yai wīi ma mii tēntēbir mpāy wīi dyaŋ, tarfua waa ne. U tarfua ba cāā yir sukūhūntāy na, yainsaha daryale wo, woo ga tēntēbir ke ba le u tar wo. ² U n mpāy yāā, ma yee woo ga pe dāā per nen ter war ne. Pe n yer le na. U n pe ta pe n ga nii tēn tē u tar wo. ³ Yai n faa dugu, u tarfua n maha yi, ma ka tēntēbir kesaha fla wo, ma ga mpāy yāā pe ka nii, laa sē ne pe n pye ye. ⁴ U tarfua n pe pye ma yee: Ye ga waha ka yii ndoŋ, ye ga naa tēn tē ra tar wo. N ga ba ye tēn draha dāā ye kē. ⁵ Pe tēntēbir n ka. Yai n ba dye yīn wo, u tarfua n maha yi, ma ga tēntēbir mpāy ke ba le te tar wo. Yai n ba yīn, u n maha yi ga mpāy ke ba le te tar wo. ⁶ Yai n ba kua, u n yi, ma maha ga mpāy yāā, pe ba tege nii nantān tēn kesaha fla wo. U

n pe yey, a nwa pe n tege nii ke fla na ma yai kua, laa sē ne pe n pye ye. ⁷ Pe n yee, waa sē poo gbe tēn na ye, koo kē. U tarfua n yee, le ma pye koo syi, pe tēntēbir pe ka pe ya ndoŋ, pe ga tē u tar wo.

⁸ Yai n ba kua tāŋ, u tarfua n u war yīnfua pye ma yee: <Pe tēntēbir bye yee ba, ma ba pe dāān wāā pe kē. Mpāy pe gbe kur kue ye, cāā naa poo dāā, ma ba kua mpāy na pe cāā gbe.> ⁹ Mpāy pe ba sē tēn wo yainkoŋ yale wo, poo n cāā pa loo na, maa per nanen tēn war yāā. ¹⁰ Tēntēbir mpāy pe ba cāā dye tēn wo, poo n ba pa, ma naa le ga laa na poo war ga gboho ter. Pe n pe bya dāā per nanen tēn war ne. ¹¹ Pe n pe war sya ma yee, poo sē u tarfua ne, ¹² ma u pye ma yee: <Tēntēbir mpāy taa gbe kur kue ye yainkoŋ wo, ma cā pe sē ma- le tēn na ye. Ma pye mii ma pe dāā wācēŋ wo ne, wii mpāy too per wihi wāfāy sya, ke yaiwlāŋ wāsuhu ne?> ¹³ U tarfua n poo nen waa yē sya ma yee: <Ta naambiyā, n sē dawar pye ma na ye. Ma ba le pāā laha ma yee, mboo yer per neŋ tēn dāān na. Cīinde sē na?> ¹⁴ Ma dāān sya, taa naa n gaha. Wii tē gbe kur kue ye yainkoŋ wo, n yee n ga u dāā ma ne wācēŋ. ¹⁵ N ma yee n ga naa ra war pye mii, le yai n waha naa pe pye koo syi. Tē ma naweeyō loo la le laanyar yigi ma kē, ma n yintaha waha?> »

¹⁶ Loo na, Yesu n maha pe yar taha ma yee: «Mpāy pe ma kur ye yagaa, pe ga ba yahasee yāā. Mpāy pe -sē ma yahasee ye yagaa, poo pe ga ba nii kur kue ye.»

Yesu tehe tāā wuhu tuu nii u wāku wīl pāā u wāyir wīl ne

(Mar 10.32-34; Luke 18.31-34)

¹⁷ Yesu naa n gaha Yurusalem wo, nabuar naa n taha u na. U naa n yār, ma ba u kānyārwai cer yi pe ya ya, ma pe pye ma yee: ¹⁸ «Ye yāŋ, Yurusalem kē too dugu n gaha. U Nawee Puee ga ba yi pe Yāhā yūndefa yīnfā kē, tesē pe Yāhā kaiyarfa ne. Pe ga yer u wāboo wīl na, ¹⁹ pe u wāā mpāy kē pe sē cīinde Yāhā cā ye. Poo pe ba naa u ler, pe naa u gbā sāngblā ne, pe ba u kuey mar boo trā na. U wāku plii tāā wuhu, u ga yir gbā wo u pa gbaafa ye.»

Yoo ma myaha ne Yesu ye?

(Mar 10.35-45)

²⁰ Loo na, Sewede pii nahafua n pa Yesu fla na, u dyam syām ne. U n kānklyū gbāā, woo ga laa nar Yesu ye. ²¹ Yesu n u yey, u ma nwa wīl na. U n u pye ma yee: «Ma'a ba nii kai- bye yīŋ na, ma yīnfā wo, ma tyii ta pii n nii nen nwo ma kāndigi koho kue ye, nen nwo ma kāmaŋ koho kue ye.» ²² Yesu n pe pye ma yee: «Tee lii nar, ye sē le cā ye. Wāfāy tii tē n pai sya, yaa waha te sya la?» Pe n u pye poo ga waha yia. ²³ Yesu n pe pye ma yee: «Cīinde ne, yaa

ra wāfāy syi sya. Ma -sē yee mpāy pe ga ba nii ra kāndigi koho kue ye, ta kāmaŋ koho kue ne, n saha poofa yāŋ yi ye; Yāhā too niisar gbili ta mpāy kē, poo niisar kē te ne.»

²⁴ Pe kānyārwai sēnsye mii pe le luhu, pe laam n war pe kānyārwai syām mii wīl ne. ²⁵ Loo na, Yesu n pe bye yee ba, maa pe pye ma yee: «Ye cā mpāy pe ma kāntre kui yīnfā, pe nawee-nar-, tesē pe nangbām bya maha pe fānga yar pe na. ²⁶ Le sē -sē wee ke syi ye ne ye. Wii ma yee u ga yīŋ yāā ye laam wo, woofua yai u nii ye bye tēntēle. ²⁷ Wii ma yee u ga yahasee fla yāā ye laam wo, woofua yai u nii ye bye yāmpuai. ²⁸ Loo ne, u Nawee Puee sē pa nangbān yīmbui ne ye, u pa u n pai nii tēntēle nawee- bye ye, u u yrā wāā u ku, u nabuar par sya, u pe yi pe kapee- wāpyeŋ wo.»

Yesu fūū- syām mpāy jaa

(Mar 10.46-52; Luke 18.35-43)

²⁹ Pe naa n gaha Yurusalem wo, ma ga dye Yerekoŋ wo, ma sya le yi yaha wa. Nabuar naa n taha Yesu na. ³⁰ Fūū- syām pye, pe ba nii kānde yē na. Pe le luhu, a Yesu kē u n ter, pe n nii n tē ma yee: «Yīnfua, mboo Dawide Dya, wo fen di!» ³¹ Pe nabuar naa n kuān pe na, ma yee pe yaha le; pe n cā maha naa n tē fānga ne loo na ma yee: «Yīnfua, mboo Dawide Dya, wo fen di!» ³² Yesu n luhu, ma yer ma pe yee ba, ma pe pye ma yee: «Ye yee n nwa pye ye kē?» ³³ Pe n u pye, u ta poo yīmpe n waha naa n yāŋ. ³⁴ Pe fen n Yesu yigi, u n te pe yīmpe na. Pe fūū- syām yīmpe n ta ter jaa, pe n maha waha n yāŋ gbegebe faale dyāŋ, ma nii n taha Yesu na.

21

Nawee- Yesu sey ga dye Yurusalem wo

(Mar 11.1-11; Luke 19.28-40; Nsān 12.12-19)

¹ Yesu tesē u kānyārwai ne, pe n ga no gbe taha Yurusalem na, kusyīnde laa wo pe n yee Gbefasye, yāŋ gaa tāy. Katyir raa ter pye ke fla na, pe naa re yee wolifye katyir.

Yesu n u kānyārwai syām mpāy lehe wāā yahasee ye ma yee: ² «-Ye ka kusyīnde ndaa wo ye yahasee ye! Ya'a kāhā ga n dye, yaa kānkonsyoho gaa yāā, ke puu yaha nii ke puu ne. -Ye te sāhā ba ra kē! ³ Wii ma ye yey laa ne, -ye yee te wīl ma wo Yīnfua na. U ga tyii, ye n pa re ne.» ⁴ Kai lii Yāhā kaplāŋ tōrfua waa bii cāā yrūhū yaha, loo ne le nii n pye loo yale wo. Le ma le yrūhū ta ma yee:

⁵ «-Ye ga Syō klofa yar ye yee:

-Ye yāŋ, ye Yīnfua nwo u n pai ye ye, laantār ne.

U ma u dugu nii kånkonj na, kånkonyaingē kē.»

6 Pe kånjārwei n ter. Yesu tuu ba pe yar mii, pe n ga pye koo syi. 7 Pe n pa ke kånkonsyoho ne, ke pua ne, ma pe nayrengbāy taha ta te na, Yesu n nii te na ke kånkonyaingē na. 8 Nabuar n te ya wāā Yurusalem kānde yē na. Pe n nii u gboho, pe fānga n pe nayrengbāy yi, ma yaha ta le kānde wo, mpāy n -sē katyir wan ka ba ta le kānde wo. 9 Mpāy pe naa n yār Yesu yaha ye, tesē mpāy ne pe naa n taha u na, pe n nii nuhu di, ma nii le gble, ma n yee: «Wo wādyaha Dawide Dya, ma myaha ke gboho!

Mboo wii taa n pai Yāhā myaha ne, Yāhā ke kaa taha ma na!

Nawee- bye pe naa Yāhā miingbānj gboho!»

10 Yesu tuu dye Yurusalem wo, loo n gblej yir le klo wo. Pe n nii le yey ma yee, yoo kē dya nwo ne. 11 Pe nabuar mpāy pe pye Yesu ne, poo n nii pe klofa yar ma yee, Yāhā kaplānj tōrfua Yesu wii u n yi Nasarete wo, woo kē.

Yesu laam war pe Yiifee- ne ke Yāhā kangbānj wii na

(Mar 11.15-19; Luke 19.45-48; Nsān 2.13-22)

12 Loo kur ye, Yesu n ga dye Yāhā kangbānj laam wo. Mpāy pe naa cāā troho, ma suhu mpāy ne pe naa wān par ke Yāhā kangbānj laam wo, u n pe kar. U n warturfa tabal ye kuā cāār, tesē nasar kate parfa kånay ne. 13 U n pe pye ma yee: «Le ma le yrūhū ta Yāhā sabangbānj wo ma yee, Yāhā yee: «Ta kangbānj yai ke naa n yee ta seysaha.» Yii -sē ke ta yuhu- dyeniisaha.»

14 Fūū- mpāy, tesē tånklahafa mpāy ne, pe n yūhū crā Yesu na ke Yāhā kangbānj laam wo, u n pe jaa. 15 Yesu naa laanwo wūhū ngii pye, kicaabir naa u sey ke Yāhā kangbānj wo ma yee: «Dawide Dya myaha ke gboho!» Koo sē tāy pe Yāhā yūndefa yīnfa ye, ma suhu pe Yāhā kaiyarfa ne ye. 16 Loo na pe n Yesu pye ma yee, a pe nkāy pāā, u sē ke luhu la? Yesu n pe yē sya ma yee: «Āwā, n ke luhu. Yii gē le kal yāā Yāhā sabangbānj wo, lii le yrūhū ta ma yee: «Ma ta, kicar n sya nii ma sey, pēyār bya ne.» » 17 Loo kur ye, u n ter ma yi le klo wo, ma ga syā Gbetane wo.

Yesu laam war nasar nkugu katyigi gaa ne

(Mar 11.12-14, 20-24)

18 Ke yīnsyii wo, pe dur naa n pai le klo wo, fāā n Yesu yigi. 19 U n nasar nkugu katyigi gaa yāā kānde yē na, ma yūhū crā ke na. U sē -sē ngaa yāā ke na mii wan ya sē kē ye. Loo na, u n ke katyigi pye ma yee: «Ma saa pii sa yāā yāā nantānj ye.» Ke katyigi n ta ter waha ku le yalebya wo.

20 Pe kånjārwei pe nde yāā, le n yē gbāā pe na, ma sya ga far ter. Pe n Yesu yey ma yee, ke nasar nkugu katyigi pye mii, ma waha ku ke syi le yalebya wo. 21 Yesu n pe yē sya ma yee: «Ta n cīinde nde pāā ye ye: Ye ma Yāhā ta ye Yater, ye sē laalaa pye ye, tē lii pye nasar nkugu katyigi nge na, yaa waha le pye. Ye ga maha waha yānj nge gē pye: Yūhū kāā, ka ma ga too dye langbānj laam wo, le n -sē pye cīinde ye yīnde na. 22 Ye ma Yāhā sronj ta ye Yater, ma ngii ngii nar ke ye, yaa ke yāā.»

Yoo kānde wāā Yesu kē u naa kai- ngii pye?

(Mar 11.27-33; Luke 20.1-8)

23 Loo kur ye, Yesu n ga dye Yāhā kangbānj laam wo, ma nii nawee- klaha. Pe Yāhā yūndefa yīnfa, ma suhu pe wāle ne, pe n yūhū crā Yesu na, ma u yey ma yee: «Kai- ngii bye raa n pye, ma ke pye kānde lii ne? Yoo kānde wāā ma kē ma naa ke pye?»

24 Yesu n pe yē sya ma yee: «Ta bya, n ga ye yey kate nen ya ne; ya'a ra yar, ta bya -sē ga ye yar n kai- ngii pye kānde lii ne.

25 Yoo tuu ba Nsān lehe wāā, u n ba nawee- tāā naa n yi loho wo? Yāhā laa, nawee-?»

Pe n ga nii le klān n pāā pe ya ya ma yee: «Wa'a yee Yāhā kē ke ba u no wāā, u ga wo pye, a nwa wo sē -sē ba u Nsān kaplānj sya cīinde ye. 26 Wo saha yee nawee- me pe u lehe wāā ye. Wo yai wo fya pe nabuar na, pe bye le sya cīinde ma yee Nsān pye Yāhā kaplānj tōrfua.» 27 Loo na, pe n ba Yesu pye ma yee, poo cā na? Yesu n -sē pe pye ma yee: «Ya'a yee ke syi, ta bya n saa ye yar n kai- ngii pye kānde lii ne ye.»

Naam kicar syām wii

28 Yesu n maha pe yar kakuācran ne ma yee: «Ye yānj le yānj nde wo:

Dya waa pye naam kicar syām ne. U n u dyadyaha pye ma yee: «Ta dya, ka maa tēn tē tar wo nanga.» 29 U n yee woo saa ka ye, ma maha ba sye kur kue ye, ma ka te tar laam wo, ma ga tē. 30 Loo kur ye, u tuhufua n loo wii nen ya pāā u dyasyīnde ye. U n u yē sya ma yee, āwā tuhufua. U sē -sē ka te tar wo ye.» 31 Yesu n pe yey, a pe kicar syām mii laam wo, wii woo u pe tuhufua laam wii pye? Pe n yee, a u dyadyaha woo kē.

Loo na, Yesu n pe pye ma yee: «Ta n cīinde nde pāā ye ye: Kufar wāāfa, ma suhu canaandi ne, pe ga cāā dye ye yaha Yāhā Yai wo. 32 Ye sē yāā, Nsān nawee- tāāfua pa, ma ba le kānsronj yar ye na, ye n sye ye sē u wii sya cīinde ye. Pe kufar wāāfa, ma suhu pe canaandi ne, poo -sē u wii sya cīinde. Tee sya maha loo yāā, ye sē sya ma ye kapee- miy yaha, ma u wii sya cīinde ye.»

Yiifee-yahaseefa wī ma kra tawarfa wī nde ne

(Mar 12.1-12; Luke 20.9-19)

³³ Yesu n maha kakuācran nde pāā pe ye ma yee: «Dya waa ba defūi katyir tar le, ma te klahā tā, ma ke defūi pii yūtyaha cer ntēmbangbān wo, ma dur ma te tar sēnsaha fla fāā. Tuu koo pye wa, u n te tar yaha tawarfa mpāy ye, ma ter yrāhā ye. ³⁴ Te defūi pii yiyale le ba nō, u tarfua n kuee, ma u tēntēbir mpāy lehe wāā pe tawarfa ye, pe ga woo lay sya ba. ³⁵ Pe tawarfa n ga pe tēntēbir yigi, ma nen gbā, ma nen boo, ma nen waa boo ntēmar ne. ³⁶ U tarfua n dur ma maha u tēntēbir mpāy lehe wāā pe tawarfa ye, poo ba nihi faale wām na. Pe tawarfa n maha poo yigi. Pe ba faale wām pye mii, pe n maha pe yagaa wām pye koo syi.

³⁷ U tarfua n u dya lehe wāā pe ye kur kue ye, ma nii le ga ma yee, laa na pe n gaha nagboho ta woo na. ³⁸ Pe tawarfa pe u dya yāā, pe n nii pe ya pye ma yee: «Wii tuu ga ba nii tarfua, woo kē nwo. -Too u boo, te wān bye n ba nii wo wān.» ³⁹ Pe n u dya yigi, ma u miy yi wāā te tar nkur ye, ma u boo.»

⁴⁰ Yesu n pe nawee- yey ma yee: «U tarfua ma ba pa, u ga ba pe tawarfa pye mii?» ⁴¹ Pe n u yē sya ma yee: «U ga ba pe napee- mii bye boo tān, u saa pe fen di ye; tuu te tar yaha tawarfa mpāy kē, poo n ba naa u lay wāā u kē u defūi yiyale wo.»

⁴² Loo kur ye, Yesu n pe pye ma yee: «N cā ye kapān nde yāā kal Yāhā sabangbān wo, kapān lii le n yee:

«Ntēmbalaha gii nwonfāāfa pe ba sye yaha, koo ntēmbalaha kē,

ke dur yīn yāā ke nwon wāfāā wo.

Yāhā ke lii pye loo ne nde.

Laanwo wīl ne too n yāā yīnde ne.» »

⁴³ Yesu n pe yar taha ma yee: «Loo ne, n ga ye yar, Yāhā Yai ga ba sya kāā ye ye, ke wāā mpāy kē pe Yāhā laam wūhū pye, ma yai ke wāyāā ne. [⁴⁴ Wii ma too tā koo ntēmbalaha nge na, u ga u ya waa yraha ke na. Koo ntēmbalaha ma -sē maha too tā wii na, ke ga ufua waa yraha migimigi.]»

⁴⁵ Pe Yāhā yūndefa yīnfa, ma suhu pe Farisyē ne, pe Yesu kaplān luhu, pe n cā poo wīl ne Yesu tuu pāā. ⁴⁶ Pe n nii u yigisaha ke, ma -sē ba fya pe nabuar na. Pe nabuar naa n yee, a Yāhā kaplān tōrfua kē Yesu ne.

22

Casyadir wīl

(Luke 14.15-24)

¹ Yesu n maha nii n pāā pe nabuar ye kakuācran ne. U n pe pye ma yee: ² «Yāhā Yai wīl ma mii nde dyan tē ga tōr ye ye:

Yīnfua waa ba casyadir soho u dya myahā na. ³ Tuu ba mpāy yee te casyadir na, u n u tēntē- lehe wāā, pe ga pe yee ba. Pe sē -sē sya ma pa ye. ⁴ Loo na, u n maha tēntē- mpāy lehe wāā, ma pe yar ma yee: «Tē mpāy yee te casyadir na!» ⁵ Pe nawee- sē le ta kai ye, ma ta ter pe kapyen ye: Nwo n ka u tar wo, nwo n ka ma ga nii u cāā troho. ⁶ Mpāy n pe tēntē- yigi, ma pe nuhu, ma pe boo.

⁷ U yīnfua laam n war. U n seraasyi lehe wāā, pe n ga pe naboofa mii boo, ma pe klo suhu. ⁸ Loo kur ye, u n u tēntē- mpāy pye ma yee: «Tē casyadir bye soho tān wa. Mpāy pe -sē ba yee te na, pe sē yai te wādiŋ ne ye. ⁹ -Ye ka nanihi teebehe wo, mpāy bye tee ga yāā, -ye pe yee ba te dir na!» ¹⁰ Pe tēntē- n ka te nanihi teebehe wo, nawee- mpāy pe ga yāā pe n pe bye yee ba, napee- ma suhu naweeyōm ne. Loo na, nwrongbān gii te dir te pye ke laam wo, ke n yīl nawee- ne.

¹¹ U yīnfua n dye loo na, woo ga pe nawee- yān. U n dya waa yāā, u sē ba te cagbar nayroho le ye. ¹² U n u pye ma yee: «Naambiyā, ma pye mii ma sē ma nayre fer ma te cagbar nayroho le ye, ma dye ba nwo?» U dya sē laa pāā ye. ¹³ Loo na, u yīnfua n u tēntē- pye ma yee: «-Ye u tre pua, u klue ne, ye u gbe miy yi wāā nkur ye, wam wo, u n naa wūn, u naa nkāhā yīhī.» »

¹⁴ Yesu tuu koo kaplān pāā wa pe ye, u n pe yar taha ma yee: «Ye sē yāā, nawee- busāā ga ba yee; mpāy pe -sē ga ba yān yi poo laam wo, pe saa ba nihi ye.»

Nawee- yai la kufar wādāā ne?

(Mar 12.13-17; Luke 20.20-26)

¹⁵ Pe Farisyē n ka, maa pe ya wāā, ma yee poo ga waha Yesu plaha yigi kayey lii syi ne. ¹⁶ Loo kur ye, pe n pe nawee- mpāy lehe wāā Yesu ye, ma suhu Yerote nawee- mpāy ne. Pe n ga Yesu pye ma yee: «Yīnfua, wo cā ma cīnde ya pāā. Ma nawee- klahā cīnde ya ne Yāhā kānde wāyār wīl na. Ma sē n fya nawee yīnde na ye. Nawee ma sya nii mii syi dyan, le sē kai kua ma ye ye. ¹⁷ Loo ne waa ma yey laa ne, ma' a lii yāā le na, ma wo yar: Wo kānde na, wo yai la kufar wāwāā ne u fāngafa bye yīnfua kē laa, wo sē yai te wāwāā ne u kē ye?»

¹⁸ Yesu -sē ba cā pe wāpee ga yigi pe laam wo. U n pe yē sya ma yee: «Dawarfa me ye ne! Nwa ta ye n ta wāleŋ ke namihi wo?» ¹⁹ Tee kufar dāā war mpāy syi ne, -ye waa yar ra na!» Pe n ntēn war waa yar u

na. ²⁰ Yesu n pe yey ma yee: «Yoo yirfua pe pye ta u na nwo, u myaha ne?» ²¹ Pe n yee, a u fāngafa bye yīnfua yirfua kē, u myaha ne. Yesu n pe pye ma yee: «Ah -ye naa fāngafa bye yīnfua dāa u myaha wān ne, tee naa Yāhā dāa ke myaha wān ne!» ²² Pe u kapān nde luhu, le n pe laam wo. Pe n tyii u na, ma ter.

Mpāy pe ku wa pe ga ba yir gbā wo
(Mar 12.18-27; Luke 20.27-40)

²³ Ke per bya wo, Sadusyē mpāy n pa pe ya ndoŋ, Yesu fla na. Poo me pe n yee, a mpāy pe ku wa, pe saa ba yir gbā wo ye. ²⁴ Pe n Yesu yey ma yee: «Yīnfua, wo faale wādyaha Musa bii kānde laa yar wo na, le nde: «Naa ma ku, kicar sē kē u ye ye, u cīifua yai u u calangusya gbe, pe n kicar see u lefua kē, wii tuu ku.» ²⁵ Āhā, dya waa -sē pye wo fla na, cīifa kuay ne. U dya n ba cōo sya, ma ku u yaha, puee sē kē ye. U taha n u calangusya gbe. ²⁶ Woo bya n maha ku u cōo yaha, puee sē kē ye. U tāa wuhu n u gbe, loo katē nen ya. Koo syi ya, koo syi ya, poo kuasīi bye n ba ku tāŋ u cōo yaha nanem. ²⁷ Loo kur ye, u cōo n ba ku u ya ndoŋ. ²⁸ Mpāy pe ku wa, pe ma ba yir gbā wo per gii, u cōo ga ba nii yoo wūū pe laam wo? Poo bye sē u yāā cā la cōo?»

²⁹ Yesu n pe yē sya ma yee: «Ye plaha loo nde ne ma yee, a mpāy pe ku wa, pe saa yir gbā wo ye. Ye sē Yāhā sabangbāŋ wūhū cā ye, ye sē maha Yāhā fānga cā ye, koo kē. ³⁰ Ye sē yāā, mpāy pe ku wa, pe ma ba yir gbā wo, pe ga nii mii yāhāyīŋ tēnlhe wāŋ syi dyaŋ yāhāyīŋ na. Naam tesē cā ne, pe saa ba naa pe ya gbe ye.

³¹ Mpāy pe ku wa, ma n pai yir gbā wo, Yāhā pe wīi yar laha ye na. -Ye yāŋ, lii le yrūhū yaha Yāhā sabangbāŋ wo, nakur wāyir wīi na gbā wo, -ye ye laam too le na! ³² Yāhā yee: «Ndoo tē ma Yāhā Brama* ye, Yisyake ne, Dyakuba ne.» »

Loo na, Yesu n pe yar taha ma yee: «Mpāy pe ku, pe ma yrāŋ Yāhā yīnde na.»

³³ Nabuar mpāy pe naa n luhu Yesu ye, u kaklaha n yē gbāā pe na.

Yāhā kānde katanŋ wo, lii loo le ma yīŋ?
(Mar 12.28-34; Luke 10.25-28)

³⁴ Pe Farisyē pe le luhu, a Yesu pe Sadusyē yē wāā sya, ma sya yē gbāā pe na, pe Farisyē n pe ya wāā. ³⁵ Poo nen waa pye Yāhā kaiyarfua. U n yee woo ga Yesu le namihi wo, ma u yey ma yee: ³⁶ «Yīnfua, Yāhā kānde katanŋ laam wo, lii loo le ma yīŋ?» ³⁷ Yesu n u yē sya ma yee: «Lii le ma yīŋ le nde: «Ta, ma Yīnfua Yāhā wīi n naa n tāy ma ye, le ter wān bye yaha, le gboho tāŋ ma laam bye wo, le nii tāŋ ma

yrā bye na, ma kacān bye n pye tāŋ loo na.» ³⁸ Yāhā kānde katanŋ laam wo, nde loo ne le ma yahasee ye, ma maha ma yīŋ. ³⁹ Lii le taha le yahasee wīi na, le ka le kuē ye. Loo ne nde: «Ma ya wīi le n tāy ma ye mii syi dyaŋ, tyii ma nampyeŋ wīi n naa n tāy ma ye ke syi.» ⁴⁰ Ke Yāhā kānde katanŋ bye, ma suhu pe faale Yāhā kaplāŋ tōrfa kaklaha ne, too nde bye sroŋ koo katanŋ syāŋ gñī ne.»

Yagaa Yesu pe Farisyē yey laa ne
(Mar 12.35-37; Luke 20.41-44)

⁴¹ Pe Farisyē pe pye pe ba pe ya wāā nii, Yesu n pe yey ma yee: ⁴² «Ye laam wo, ye yee yoo kē u Yāhā Yīndefua Crise ne? Yoo kur kuē puee kē?» Pe n yee, a Dawide kur kuē puee kē u ne. ⁴³ Yesu n pe pye ma yee: «Le ma pye ke dyaŋ, Dawide -sē maha pye mii ma u yee Yīnfua? Ye sē yāā, Yāhā Yrā Fānga pye Dawide na, ma bii u ta u n le pāā ma yee:

⁴⁴ «Yīnfua Yāhā ta Yīnfua pye ma yee: Pa tege nii ra kändigi koho kuē ye kai- bye yīŋ na, ta n sya ba ma napīi- yīy kor le ma kē, pe n nii mii ma tānde fyāhā tā pe na.» »

⁴⁵ Yesu n pe yey ma yee: «Dawide gē tuu naa u Yāhā Yīndefua yee Yīnfua, u Yīnfua -sē ga maha pye mii u nii Dawide kur kuē puee waa?»

⁴⁶ Pe Farisyē sē waha u yē wāā sya laa ne ye. Ma gbe koo per na, waa sē maha sya ma u yey yāā laa ne ye.

23

Yesu pe nabuar yar pe pe ya yigi mpāy ne

(Mar 12.38-39; Luke 11.43, 46; 20.45-46)

¹ Loo na, Yesu n pe nawee- pye tesē pe kānyārwai ne ma yee: ² «Pe Yāhā kaiyarfa, tesē pe Farisyē ne, poo me pe le kānde yar nawee- na, kānde lii Yāhā bii le le soho Musa koho wo. Pe taha loo na. ³ Loo na, -ye naa n luhu pe ye, pe ma kai- nkāy bye pāā, -ye naa ke pye! Ye ma syi- ye sē pe yer yāŋ gbe ye! Ye sē yāā, pe nawee- klaha lii ne, poo gē sē le pye ye. ⁴ Pe nawee- fāy kai- busāā ne, kai- nkāy ke ma mii teger dyaŋ, pe sē -sē koho le pe ye, pe n waha re tēŋ ye.

⁵ Nkāy bye pe n pye, pe n kē nawee- n pe yāā yīnde ne, pe naa pe sey. Pe ga pe Yāhā kaplāŋ sabar fē, te n paha ta ter nawee- bye wān yaha, pe n naa n pua. Tesē, pe nayrengbāy namihi nkāy ke n yoŋ tāā ye, ke tyīi n ter nawee- bye wūhū na. ⁶ Nanihi dir disaha wo, pe ga naa niisayōr fla ke,

* 22:32 22.32 Brama, Yisyake ne, tesē Dyakuba ne, poo mii me pe ma Yiifēe- faale wāle. Yāhā ma yee koo ma Yāhā pe ye yagaa, le yīntaha kē pe wee nakur ye, pe ma yrāŋ na.

tesē pe yawāhā nwey wo, niisar tii nawee-
bye yinde le yi n too re na, too syi niisar
pe ne ke pe nii. ⁷ Pe n ke pe naa pe syar
nangbāsyaaha ne nanihi teebēhe wo, tesē
pe naa pe yee kaicāfa.

⁸ Yii poo na, ye ma n tyii waa n naa ye
yee kaicāfa ye! Ye bye ma wācēŋ, kaicāfua
neŋ ya kē u ma ye ye. ⁹ Kāntraha nge na,
ye ma syi ye naweete waa yee ye tuhufua
ye! Tuhufua nen ya kē u ma ye ye, woo kē
Yāhā ne. ¹⁰ Ye ma syi ye ta pe n naa ye yee
yīŋfua ye! Yīŋfua nen ya kē u ma ye ye,
woo kē u Yāhā Yīndefua Crise ne. ¹¹ Wii
u n traha u nii yīŋ na, u yai u nii ye bye
tēntēle! ¹² Nawee wii ma u ya ta yīŋfua
draha wo, ufua ga kloŋ. Wii ma -sē u ya
kloŋ, ufua ga kuā yir.»

*Yāhā kaiyarfa tesē Farisyē ye ne, pe wīl
pee Yāhā ye*

(Mar 12.40; Luke 11.39-52; 20.47)

¹³ Yesu n maha yee: «Yii Yāhā kaiyarfa,
tesē yii Farisyē ye ne, dawarfa me ye ne!
Ye wīl pee Yāhā ye. Ye nawee- ta pe saha
dye Yāhā Yai wo ye. Yii sē n dye ye, mpāy
pe n ke pe dye, ye maha n sye pe na. ¹⁴ Yii
Yāhā kaiyarfa, tesē yii Farisyē ye ne,
dawarfa me ye ne! Ye wīl pee Yāhā ye.
Yii me, ye calangusyam wān kur bye sya n
kāa pe klue wo, ye dur ye yii ta naweeyōm
dyaŋ, ye Yāhā ka syar kaplāmbuar ne, ye
sya ma-. Koo bye wāpēn draha ga ba ye
dye, ke la ke sya gboho ter.]

¹⁵ Yii Yāhā kaiyarfa, tesē yii Farisyē ye
ne, dawarfa me ye ne! Ye wīl pee Yāhā ye.
Ye ne ter yrāhātrūhū ye, kaa na kāntraha
na, kaa na salangbāŋ ne, ye ga nawee nen
ya ke, u n naa n yār ye kānde wo. U naa
ye kānde yigi, yaa u ta u n yai naa fla ne,
ye wāŋ syi dyaŋ ngbey syāŋ.

¹⁶ Yii mpāy nawee- n taha ye na, fūū- me
ye ne! Ye wīl pee Yāhā ye. Ye n yee: Wii ma
Yāhā di Yāhā kangbāŋ myaha ne, laa wee
le na ye. Wii ma -sē Yāhā di Yāhā kangbāŋ
sān myaha ne, tuu lii pāā, u yai u le pye.
¹⁷ Napley me ye ne, fūū- me ye ne! Ye sē
yāā, sān wān tii te ma Yāhā kangbāŋ wo,
koo kangbāŋ kē ke te ta, te n nii Yāhā wān.
¹⁸ Ye maha n yee: Wii ma Yāhā di Yāhā diŋ
yisaha fla myaha ne, laa wee le na ye. Diŋ
gii ke -sē ma koo fla na, wii ma Yāhā di koo
diŋ nge myaha ne, tuu lii pāā u yai u le pye.
¹⁹ Fūū- me ye ne! Ye sē yāā, diŋ gii ke ma
Yāhā diŋ yisaha fla wo, koo fla kē ke ke
diŋ ta ke n nii Yāhā kla. ²⁰ Wii ma Yāhā di
Yāhā diŋ yisaha fla myaha ne, ufua Yāhā
di ke Yāhā diŋ yisaha fla myaha ne, tesē
diŋ wān tii bye ne te ma ke yīŋ na. ²¹ Wii
ma Yāhā di Yāhā kangbāŋ myaha ne, ufua
Yāhā di Yāhā kangbāŋ myaha ne, tesē Yāhā
bye ne, koo gii ke ma ke fla na. ²² Wii ma
Yāhā di yāhāyīŋ myaha ne, ufua Yāhā di

Yāhā nangbāniisaha myaha ne, tesē Yāhā
ge ne, koo gii ke ma ke nii ke fla na.

²³ Yii Yāhā kaiyarfa, tesē yii Farisyē ye
ne, dawarfa me ye ne! Ye wīl pee Yāhā ye.
Ye ma ne ye digi gbe, tyūhū wān ge ne, ye
te la flē sēnsye, ye flā neŋ wāā Yāhā kē.
Kānde lii Yāhā le ta, le wo klaha kai- nkāy
ne ke ma yīŋ, ye sē -sē koo pye ye. Ye sē n
sroŋ ye, ye sē nawee- fēn di ye, ye sē Yāhā
laam wūhū pye ye. Koo kai- ngīl -sē kē tee
yai ye gbihi yigi, ye koo ta yīŋ. Ke kai- ngīl
n -sē taha, ye ma syi ye faha laa yaha ye.
²⁴ Yii mpāy, nawee- n taha ye na, fūū- me
ye ne! Ye lakue loho fīl, ma tepūū yi n kāā
ke wo ma cā ke wo; yūhūmii ma -sē too ku
ke lakue loho wo, ye ga ke wo ke dyaŋ.

²⁵ Yii Yāhā kaiyarfa, tesē yii Farisyē ye
ne, dawarfa me ye ne! Ye wīl pee Yāhā ye.
Ye ma mii nawee- mpāy dyaŋ, pe crāŋ kur
kue yee, tesē tasa kur kue ne, ma n tyii
ke laam na. Ye bya, ye yii ta naweeyōm
nkur kue ye, ye laam sē -sē wee gbege ye.
Nawee- wāyuhu wīl ya le ma ye laam wo,
tesē kai- nkāy ne ke sē yō ye. ²⁶ Yii Farisyē,
fūū- me ye ne! -Ye cāā ye laam ta pe n nii
gbege, ye -sē ga yō gbaa na. Le ma mii
crāŋ dyaŋ ke laam ma yee laha, ke nkur
kue bya -sē ga laha.

²⁷ Yii Yāhā kaiyarfa, tesē yii Farisyē ye
ne, dawarfa me ye ne! Ye wīl pee Yāhā ye.
Ye ma mii nakur gbūhū wāŋ syi dyaŋ; pe
ga ke nkur kue tuhu ngaa ne ke n yō, ke nii
perper. Ke laam -sē wo, ke yīl nakur kacere
ne, tesē wāfūhū wān ter bye ne. ²⁸ Ye bya
ma koo syi. Nawee ma ye yāā, u ga yee
ye ma naweeyōm. Dawar wīl ya -sē kē le
gboho ye laam wo, tesē kapee- wāpye wīl
ne.

²⁹ Yii Yāhā kaiyarfa, tesē yii Farisyē ye
ne, dawarfa me ye ne! Ye wīl pee Yāhā
ye. Nakur gbūhū nkāy ke yō, koo kē tee
n gbihi Yāhā kaplāŋ tōrfa kē. Ye maha
nasroŋ gbūhū gbihi n yō. ³⁰ Ye maha n yee:
<Wa'a ne pye wo faale wāle cāā na, wo saa
ne yīmbui wāā le pe ne, wo pe Yāhā kaplāŋ
tōrfa boo ye!> ³¹ Tee loo pāā pe faale Yāhā
kaplāŋ tōrfa wāboo wīl na, ye le cā laha
ma yee, mpāy pe bii naa poo Yāhā kaplāŋ
tōrfa mii boo, pe kur kue pii me ye ne. ³² Le
yō! Ye faale wāle pe tēn lii koho yigi, tee
-sē le tē kua!

³³ Nwōr terfa me ye ne, ye pee ter! Ye
laam wo, ye yee la ye saa ba sāhā ye ka
naa fla wo ye, naa gii wāfegeyāā wee ke
na ye? ³⁴ Ye sē yāā, loo ne n ga Yāhā kaplāŋ
tōrfa nō wāā ye ye, laantorfa ne, sabacāfa
ne. Ye ga ba mpāy boo, ye mpāy kuey
mar boo trāŋ ne. Ye ga maha ba mpāy
gbā sāngblāŋ ne, ye yawāhā nwey wo, ye
mpāy kar taha naa n gaha teebēhe bye wo.
³⁵ Loo ne, naboor tii bye te boo faale wo,
too nde bye wāpēn draha ga ye dye. Too

naboor nde bii gbe nasronj Abel wāboo cāā na, ma sya ba waa Basyi dya Dyakaridya wāboo cāā na, woo wii pe bii boo ke Yāhā kangbānj nsoho wo ke Yāhā diŋ yisaha fla ne. ³⁶ Ta n cīnde nde pāā ye ye, ntōr rii te woo, le kapee fue ga yi yagaafa na.»

*Yesu tesē Yurusalemfa wīi ne
(Luke 13.34-35)*

³⁷ Yesu n maha yee: «Yurusalemfa, Yurusalemfa, ye Yāhā kaplānj tōrfa boo, tesē nawee- mpāy Yāhā pe nō n wāā ye kē, ye pe waa n boo ntēmbar ne. Yalebye n n ke n ye wāā ta nii tāy, mii nguyīnj dyanj ke ne ke pii wāā ta ke nkaasyir flāhā tāy. Ye sē -sē le sya yāā ye. ³⁸ Tee n pye ke syi, Yāhā ga ba kur waa ye klo na. ³⁹ -Ye yānj, n ga ye yar: Ma gbe yagaa na, ye saa ra yāā yāā nantānj ye. Per gaa, n ga dur ba, ye n -sē ba naa n yee: <Mboo wii taa n pai Yīnjua Yāhā myaha na, ke kaa taha ma na.> »

24

Kayīhī nkāy ke n pai kāntrahafa dye dryiē n cā kua

(Mar 13.1-27; Luke 21.5-28)

¹ Yesu n yi ke Yāhā kangbānj wo, ma n ter u kānyārwei ne. Pe kānyārwei n yūhū crā u na, ma u pye u ke Yāhā kangbānj nwey wāfāā nayōr ter yānj. ² Loo na, Yesu n pe yar ma yee: «Ta n cīnde nde pāā ye ye: Ke Yāhā kangbānj nwey nde bye tee n yāā nde, te ga ba too, ntēmblaha neŋ gaa ge saa ba taha ta nii ke nampyeŋ na ye; te bye ga ba traha.»

³ Yesu n ga dugu nii te wolifye katyir yānj yīnj na. Pe kānyārwei ya n yūhū crā u tāy, ma u yey ma yee: «Wo Yīnjua, taa naa ke Yāhā kangbānj wātoo wīi pāā, wo yar ke tooyale ne cigege, ma suhu kayar lii ne le ga ba waha ta, nawee- n ma wādurba yale cā, tesē dryiē wākua yale ne.»

⁴ Yesu n -sē too ke kai- na, ma nii pe yar ma yee: «-Ye naa yii yigi, waa kawar ma syi waha ba ye yīntar figi ye! ⁵ Ye sē yāā, nawee- busāā ga ba ta myaha taha pe ya na, pe naa kawar fua pe yee, a poo me u Yāhā Yīndefua. Pe ga ba nawee- busāā wlaŋj koo ne. ⁶ Ye ga ba naan wūhū luhu, te ma tūntūn, kaa na te ma deydey. Ya'a syi ye fya ye! Koo kayīhī ngīi yai ke ba dye, le sē -sē ga ba pye dryiē wākuanj ye. ⁷ Nawee- tergaafa ga ba naa naan miy ter gaa ne. Yīnjua waa ga ba yir u nawee- ne, u ga naan miy yīnjua waa ter ne. Fāāpihi ga ba dye teebehe nkāy wo, tesē kāntraha wāyehē ne. ⁸ Kānkai- ngīi bye ga ba nii mi calaifua wān dyanj, te ma ne yir u na, te naa u yaa.

⁹ Nawee- ga ba ye yigi wāā, pe n ye nuhu, pe sya ye boo. Ye wīi ga ba fūhū nawee- bye ye ta wīi na. ¹⁰ Koo cāā na, nawee-

busāā ga ba Yāhā kānde miy yaha. Pe ga ba yār naa n yaha pe ya na; pe wīi ga ba naa n fūhū pe ya ye. ¹¹ Kawar Yāhā kaplānj tōrfa ga ba yi nihi, pe nawee- busāā wlaŋj le kapee- wāpyeŋ wo. ¹² Loo nde ga ba pee, le sya ta, nawee- busāā saa ba naa pe nampyeŋ- yānj nawee- ye. ¹³ Wii ma - sē waha plāhā kuee ta kur ye ke kānkai- bye wo, Yāhā ga ba u sya yaha. ¹⁴ Le Yāhā kapāyīi nde ga ba tōr kāntrahafa bye ye, pe bye n ke kai- cā. Loo na, ke dryiē ga cā kua.»

¹⁵ Kaplānj nkāy ke n taha, wii ma ke kal u yai u ke war yō! Yesu n maha yee: «Faale Yāhā kaplānj tōrfua Dāyēl, tuu bii cīnde kapihi gi wīi pāā, yaa ba ke yāā Yāhā niisaha wo. ¹⁶ Loo yale wo, mpāy pe ga ba pye Yude wo, pe fā naa n gaha yāy kue koho na. ¹⁷ Wii ma ba pye u gbeghaha yīntraha wo, u ma syi yee woo ga tege dye nwoŋ wo, u wān taa gbe yigi ye. U naa n fā. ¹⁸ Wii ma ba pye u tar wo, u ma syi yee woo nayrengbānj kuee kaha wo, woo ga dur ga ke gbe ye. U naa n fā. ¹⁹ Too plii nde na, ca mpāy pe ma laha ne, tesē mpāy ne pe ma pii ne pe n wār, pe fen ga ba gboho ter. ²⁰ -Ye naa Yāhā nar too fee plii nde ma syi sronj werngbān cāā ne, tesē kanii per ne ye! ²¹ Ye sē yāā, ma gbe dryiē wātāhā na, ma sya ba waa yagaa na, too plii nde fen wāpee syi sē yāā yāā ye. Te syi saa maha ba yāā yāā ye. ²² Yāhā ma ne yee ke sē yer kaa wāyikāā na te wāfāy plii yē na ye, waa yīnj ge saa ne wloho yi ye. Ke -sē yer koo kaa wāyikāā na ke laampii wīi na, mpāy ke yānj yi.

²³ Loo na, wii ma ye pye, a u Yāhā Yīndefua ma nwo, u Yāhā Yīndefua ma nwaala, ya'a syi le sya ye! ²⁴ Ye sē yāā, kawar Yāhā yīndefa, tesē kawar Yāhā kaplānj tōrfa ne, pe ga ba yi. Pe ga ba naa yēkā wūhū pye tesē laanwo wūhū ne, pe naa nawee- wlaŋj. Mpāy ge Yāhā pe yānj yi, pe ma yee pe sē waha pe ya na ye, pe ga waha wlaŋj. ²⁵ -Ye luhu naa n yō! N nwo, tē ye cāā n yar ke kai- ne.

²⁶ Loo na, pe ma ba ye pye, a -ye yānj u ma drawaha fla wo, laa na u ma nwoŋ laam wo, ye ma n le sya ye! ²⁷ Ye sē yāā, u Nawee Puee wādurbanj ga ba pye mii yāhā wāyehē dyanj, ke ne ncaha bye gbe tā, nawee- bye n ke yāā. ²⁸ Ye sē yāā, kakugu ma pye na, yānj ga te ya wāā ke fla na.

²⁹ Too fen plii nde ma kāhā ter wa, yai ga ba gbā tā, yronj saa ba pye cāā- ne ye. Yrompii ga ba kuā too kāntraha na; ke yāhāyīnj wān bye ga ba gbā wāhā te ya wo. ³⁰ Loo na, u Nawee Puee wādurba kayar wīi ga yānj cā gbaa na, yāhāyīnj na. Kāntraha terfa bye ga ba naa pe ya mii wūn. Pe ga ba u Nawee Puee yāā yāhāsyōr na, tuu n pai fānga ne,

maha yāhāyīn nayōr ne kacān saa pye ye. ³¹ Tūūtūū ma ba wuu, u Nawee Puee ga u yāhāyīn tēnlēhe nō wāā driyē teebehe bye wo. Nawee- mpāy tuu yān yi, pe yāhāyīn tēnlēhe ga pe bye wāā driyē kur bye wo.»

Nasar nkugu ke wo klaha lii ne?
(Mar 13.28-31; Luke 21.29-33)

³² Yesu n maha pe yar kakuācran ne ma yee: «Nasar nkugu ke wo klaha lii ne, ye yai ye le cā. Ye sē yāā, ke katyigi ma kayampēn yi, ma maha wampēn fe, yaa cā ke wāsayale nō gbe taha. ³³ Koo syi dyaŋ, ye ma ba kai- ngī yāā ke n pye, ye -sē cā u Nawee Puee ma u dur n pai. ³⁴ Ta n cīinde nde pāā ye ye: Yagaafa bye saa ku tān mii kai- ngī sē pye poo mpāy yīnde na ye. ³⁵ Ke yāhāyīn tesē ke kāntraha ne, te ga ba kua kāā te saa ba pye ye; ta kaplāŋ koo -sē na, koo ga nii wākuayāā saa pye ke na ye.»

Driyē wākuayale ga ba nawee- fe gbe
(Mar 13.32-37; Luke 17.26-30, 34-36)

³⁶ Yesu n maha pe gbihi yar taha ma yee: «U Nawee Puee wādurbaŋ ke n pai pye per gii, waa sē koo per cā tesē le yale ne ye. Pe yāhāyīn tēnlēhe gē sē ke per cā ye. Ndoe ke Dya, ta bya sē ke per cā ye. Ta Tuhufua Yāhā ya ke le cā. ³⁷ Kai- nkāy ke naa n pye faale wādyaha Nuwe cāā na, koo syi kai- ke ga ba naa n pye u Nawee Puee wādurba yale wo. ³⁸ Ye cā, Nuwe cāā na, te driyē lafir te sē ba yi wa ye, nawee- naa dir di ma naa n wo, ma naa ca sya ma naa pe pueesyam wāā naam kē, ma sya ba waa Nuwe wādye per na ke salangbāŋ wo, kangbāŋ dyaŋ. ³⁹ Pe sē ba le sya ma yee laa ga ba pe dye cīinde ye, te lafir n sya ba yi tā kāntraha bye na, ma nawee- bye boo tāŋ. U Nawee Puee wādurbaŋ ga ba pye koo syi dyaŋ, nawee- saa ba le sya pe yee kai- ngī ga pe dye cīinde ye. ⁴⁰ Koo per na, naam syām syi ma pye tar wo pe ya tāy, pe ga ba nen yigi ba ra fla na, pe tyii u nen na. ⁴¹ Ca syām syi ma pye pe tra tre pe ya tāy, pe ga ba nen gbe ba ra fla na, pe tyii u nen na. ⁴² Tee sē ndoe, ye Yīnfua, wādurba per cā ye, ya’ a syi ye sā wāy faha yii na ye!

⁴³ -Ye nde cā laha: Kahafua ma ne u yuhu payale cā ke yīmper wo, u ga ne kuee yrāŋ na, u sye u yuhu ma n dye u kaha wo ye. ⁴⁴ Loo ne, ye bya -ye yii gbihi naa n ta, yaliile tee sē ga yigi ye, u Nawee Puee ga ba dur ba loo yale wo.»

Tēntēyō u yīnfua sēŋ mii?
(Luke 12.41-48)

⁴⁵ Yesu n maha yee: «Tēntēle wii syi kē u n sroŋ u yīnfua ye, ma maha kai- cā? Woo kē wii ne u yīnfua ter; ma u taha u naa u tēntēwai bye yāŋ, u naa pe dir wāā pe kē

sedyale wo. ⁴⁶ U yīnfua ma dur ba, maa u yāā loo tēn na, woo tēntēle wīi n tāy. ⁴⁷ Ta n cīinde nde pāā ye ye: U yīnfua ga u taha u koho wān bye yīn na. ⁴⁸ U tēntēle ma pee, u ga le ga yigi, a woo yīnfua saa pa yagaa ye. ⁴⁹ Loo na, u ga too u tēntēwai wāgbāŋ na, u ga naa n di, u sēm wo naa n ter sēnwofa ne. ⁵⁰ U tēntēle tuu sē per gii ga yigi, tesē yale lii ne ye, u yīnfua ga pa koo na. ⁵¹ U ga u pēn cīinde wāpēn, tuu u pye pyer rii ne te yai dawarfa ne, u n naa n wūn, u naa nkāhā yīhī.»

25

Cabii sēnsye cafān yigifua sēŋ mii?

¹ Yesu n maha kakuācran nde gbā pe ye ma yee: «U Nawee Puee ma ba dur ba, Yāhā yai klo wādyerŋ ga ba nii mii cabii sēnsye mpāy wīi dyaŋ. Pe cabii sēnsye pe naalor gbe, ma yi ma n gaha cafuē yigifua wāāsaha wo. ² Pe laam wo, cabii bua pye napley, pe sē ba kai- cā ye. Bua mii -sē ba kai- cā, pe pye laantorfa. ³ Pe cabii napley n pe naalor gbe, pe sē sēm- gbe yigi ye. ⁴ Pe cabii laantorfa poo n pe naalor gbe, ma suhu sēm- ne ngaa laam wo.

⁵ U cafuē yigifua sē naa n pai ye, wāy n sya ba pe cabii bye yigi, pe n sā wāy. ⁶ Yīndyaha n ba dye, waa n tē sya ma yee: «U cafuē yigifua nwo, -ye ka yaa u wāā!» ⁷ Loo na, pe cabii bye n yir wāy na, poo ga pe naalor gbihi, pe sēm- mpāy le taha. ⁸ Pe cabii napley n pe laantorfa pye ma yee: «-Ye ye sēm- mpāy laha wo kē! Ye sē yāā, wo naalor n fege wo ye.» ⁹ Pe laantorfa n pe yē wāā sya ma yee: «Aye, sēm- mpāy pe ma wo ye, pe saha wo lay yi ye lay ne ye. -Ye ka sēm- parsaha fla wo, yaa mpāy par, ye le!»

¹⁰ Pe cabii napley n ka loo na sēm- parsaha wo, u cafuē yigifua n pa loo yale wo. Mpāy pe ba pe ya gbihi ta, pe n dye u cafuē yigifua ne te cafān didi nwongbāŋ laam wo, pe n ke nwonyē tā tā. ¹¹ Loo kur ye, pe cabii bua mii n ba pa, maa tē sya ma yee: «Yīnfua, Yīnfua, ke nwonyē yār wo kē.» ¹² U cafuē yigifua n pe yē sya ma yee: «Ta n cīinde nde pāā ye ye, n sē ye cā ye.» »

¹³ Yesu tuu ke kaplāŋ pāā wa pe ye, u n pe yar taha ma yee: «Tee sē u Nawee Puee wādurba per cā, ke yale ne ye, -ye ma n faha yāā yii na ye!»

Pe tēntē- tāā pe yīnfua sēŋ mii?
(Luke 19.11-27)

¹⁴ Yesu n maha kakuācran laa gbā pe ye u wādurba wīi na ma yee: «Ta wādurba wīi ga ba nii mii dya waa dyaŋ, tuu ga yrāhā yi. Tuu ga yrāhā yi, u n u tēntē- yee ba, ma ba u koho wale le soho pe koho wo. ¹⁵ U n war milyō bua le soho u tēntē nen

waa koho wo, ma milyō syām le soho waa koho wo, ma milyō nen le soho u tää wuhu koho wo. Tuu u tēntē- cā wa, pe nanem ga waha yia pe tēn lii tē, u n pe war la pe kē koo syi, ma ter. ¹⁶ Wii tuu pe war milyō bua yāā, u n yir le yalebya wo, ma ga nii tēn tē pe war ne, ma sya ba war milyō bua mpāy yāā. ¹⁷ Wii tuu ba pe war milyō syām yāā, u bya n ga tēn tē pe war ne, ma sya ba war milyō syām mpāy yāā. ¹⁸ Wii tuu -sē ba pe war milyō nen yāā, u n ga wihi tugu kántraha wo, ma u yīnfua war wūhū yaha ke fla na.

¹⁹ Le n ba ma- pe tēntē- yīnfua n dur ba. U n nii pe yey, pe waha tēn lii tē pe war ne.

²⁰ Wii, u yīnfua ba war milyō bua le soho u koho wo, u n yūhū crā, ma pe war milyō bua fle sīi yar ma yee: <Yīnfua, ma ba war milyō bua le soho ra koho wo. Yāñ, n maha war milyō bua mpāy yāā taha.> ²¹ U yīnfua n u pye ma yee: <Le yō; ma ma tēntēyō, ma maha n sronj. Ma sronj kasyimbehe wo; loo nde na n ga ma taha kai- nkāy na ke yīñ ke gbaha. Pa, wo n ba gbar.>

²² Tēntē wii, u yīnfua ba pe war milyō syām le soho u koho wo, u bya n yūhū crā, ma pe war milyō syām fle sīi yar ma yee: <Yīnfua, ma ba war milyō syām le soho ra koho wo. Yāñ, n maha war milyō syām mpāy yāā taha.> ²³ U yīnfua n u pye ma yee: <Le yō; ma ma tēntēyō, ma maha n sronj. Ma sronj kasyimbehe wo, loo nde na n ga ma taha kai- nkāy na ke yīñ ke gbaha. Pa, wo n ba gbar.>

²⁴ Loo kur ye, wii u yīnfua ba war milyō nen le soho u koho wo, u n yūhū crā ma yee: <Yīnfua, n ba cā ma laam waha. Tar rii nawee- pe n war, ma n ta pe ma myaha taha re na. Dir rii nawee- pe n gbihi, ma n ta pe te le ma myaha pen wo. ²⁵ N ba fya, ma ga ma war wūhū yaha kántraha wo. Yāñ, ma war mii, sya pe ne.> ²⁶ U yīnfua n u yē sya ma yee: <Tēntē napee nwo, napar difua kē ma ne! Ma cā, tar rii nawee- pe n war, n n ta pe ta myaha taha re na. Ma maha cā, dir rii nawee- pe n gbihi, n n ta pe te le ta myaha pen wo. ²⁷ Ma ne pye ma ga ra war wāā fue na war cātrohosaha wo. Loo na, tē dur ba, n saa ne yāā la u war see, ta n sya?> ²⁸ Loo kur ye, u n pe nawee- pye ma yee: <-Ye pe war milyō nen sya kāā u koho wo, ye pe wāā wii kē u ma pe war milyō bua ne! ²⁹ Ye sē yāā, wii ma pye ngaa ne, pe ga ba wāā taha u kē dege. Wii ma -sē yee u wee ngaa ne ye, car gi ke ma u koho wo, ke ga ba tyin sya kāā u ye. ³⁰ Ma yee u tēntē nwo na, tuu saha laa yō ye, -ye u gbe miy yi wāā nkur ye wam fla wo, u n naa n wūn, u naa nkāhā yīhī.> »

Nawee- bye ga ba tyōr pe kapyen en

³¹ Yesu n maha yee: «Yaliile wo u Nawee Puee ma ba pa u yāhāyīñ nayōr ne, pe yāhāyīñ tēnlehe bye ne, u ga ba nii u nangbāñ niisayūhū wo. ³² Teebehe bye nawee- ga ba wāā ta u yaha ye, u n pe tyōr mii mbanaha dyañ, tuu mbaa tyōr n yi sēngaa wo. ³³ U ga pe mbaa ta u kändigi kue ye, tuu pe sēngaa ta u kamañ kue ye.

³⁴ Loo na, mpāy pe ga ba pye u yīnfua kändigi kue ye, u ga pe pye: <Ye wīi n tāy ta Tuhufua Yāhā ye. -Ye pa, ye ba Yāhā Yai kayūhū sya, kayūhū nkāy ke bii cāā gbihi yaha wa ye kē, driyē wātāhā cāā na. ³⁵ Ye sē yāā, fāā ba ra yigi, ye n ba dir wāā ra n di, koo kē. Loho fāā ba ra yigi, ye n ba loho wāā ra n wo. N pye nampay, ye n ba ra yigi yō. ³⁶ Nayroho sē pye ra ye ye, ye n ba kaa wāā ra n le. N pye yanfua, ye n ba ra traha. N pye nwompihi wo, ye n ba pa ra fla na maa ra yāñ.>

³⁷ Loo na, pe nasronj ga ba u yē sya pe yee: <Yīnfua, wo ma yāā na, fāā ba ma yigi, wo n ma kē dir ne ma n di, loho fāā ne, wo n ma kē loho ne ma n wo? ³⁸ Ma pye nampay teelii wo, wo n ma yāā, ma ma yigi yō? Wo ma yāā na, nayroho sē pye ma ye ye, wo n kaa wāā ma kē ma n le? ³⁹ Ma pye yanfua na, ma pye nwompihifua teelii wo, wo n ka maa ma yāñ?>

⁴⁰ U yīnfua ga pe yar, u yee: <Ta n cīñde nde pāā ye ye: Tee naa kai- ngīi pye ta nawee- kē, mpāy ge pe ma naflam, le ma mii ye naa ke pye ndoo ge kē.>

⁴¹ Loo kur ye, mpāy pe ga ba pye u kamañ kue ye, u ga pe pye: <-Ye dey kāā ra na, Yāhā yoosēn ma ye na! -Ye ka naa fla wo, naa gi wāfegayāā wee ke na ye! Koo naa gbihi Setane kē, tesē u sāndāpee ne. ⁴² Ye sē yāā, fāā ba ra yigi, ye sē ngaa wāā ra n di ye, koo kē. Loho fāā ba ra yigi, ye sē loho wāā ra n wo ye. ⁴³ N pye nampay, ye sē ba ra yigi yō ye. Nayroho sē pye ra ye ye, ye sē ba kaa wāā ra n le ye. N pye yanfua, n pye nwompihifua, ye sē pa maa ra yāñ ye.>

⁴⁴ Pe ga ba u pye pe yee: <Yīnfua, wo ba ma yāā na, fāā ba ma yigi, loho fāā ne, ma pye nampay, nayroho sē pye ma ye ye, ma pye yanfua, ma pye nwompihi wo, wo sē kayīi pye ma kē ye?>

⁴⁵ U Yīnfua -sē ga ba pe pye: <Ta n cīñde nde pāā ye ye: Tee sē naa kai- ngīi pye ta nawee- mpāy kē pe ma naflam ye, le ma mii ye sē naa ke pye ndoo ge kē ye.> »

⁴⁶ Yesu n pe yar taha ma yee: «Poo mpāy pe wee nasronj ye, pe ga ba wāpēn yāā, kii wākuayāā wee ke na ye. Mpāy pe - sē ma nasronj, pe ga ba cīñde yrā yāā, lii wākuayāā wee le na ye.>»

26

Yiifee-yahaseefa Yesu ke wāboo ne

(*Mar 14.1-2; Luke 22.1-2; Nsān 11.45-53*)

¹ Yesu tuu kaplān gñī bye pāā wa, u n u kānyārwai pye ma yee: ² «Ye cā te syayaha gbar ma plii sīi wo. Loo yale wo, u Nawee Puee ga ba yi nawee- kē, pe n u kuey mar boo trā na.»

³ Pe Yāhā yūndefa yīnfa n pe ya wāā pe wāle ne, u Yāhā yūndefa yīnfua kaha wo. U myaha ba kē Kayifu. ⁴ Pe n le pāā ta poo ga Yesu yuhu yigi, pe u boo. ⁵ Pe n le pāā ma yee: «Wo saha u yigi te gbaryale wo ye. Mii loo sē ne ye, pe nawee- ga waha yir pe yee, le sē yai poo ye ye.»

Coo waa lasekole wāwoo Yesu yīn na
(*Mar 14.3-9; Nsān 12.1-8*)

⁶ Yesu pye Gbetane wo, Syimu kaha wo, Syimu wii tuu pye gber. ⁷ Coo waa n pa u tāy, yablater ntēmblaha bule ne u koho wo. Lasekole waa ter pye le wo, nawām sē naa u dir yey ye. Yesu pye u naa n di, u coo n u lasekole woo u yīn na. ⁸ Pe kānyārwai pe loo yāā, le sē tāy pe ye ye, pe n nii le pāā ma yee: «Kaklaha- ne nde! ⁹ Pe ma ne lasekole nwo par, ma wangbāy yāā ma wāā fenfa kē, loo sē puar la?»

¹⁰ Yesu n -sē cā pe ne, ma pe pye ma yee: «Ye tyii u coo na, u kayīi pye ra kē! ¹¹ Ye sē yāā, yalebye fenfa ma ye ne. Ndoos -sē nwo, n saa ba pye ye ne per gaa ye. ¹² Ye sē cā la, u coo tuu lasekole nwo woo ra kadye na, ta nakugu kē tuu gbihi wa gbīi wāleŋ na? ¹³ Ta n cīinde nde pāā ye ye: Pe ma ba le Yāhā kapāyīi wūhū tōr teelii teelii kāntraha nge na, pe ga u coo nwo bya wīi pāā, lii tuu pye ra kē. U wīi ma syi le faha yāā nawee- na ye.»

Yuda Yesu wāyi wīi ke

(*Mar 14.10-11; Luke 22.3-6*)

¹⁴ Pe Yesu kānyārwai sēnsye syām mii wo, waa pye pe naa u yee Syikaryotefa Yuda. U n yir, ma ka pe Yāhā yūndefa yīnfa fla na, ¹⁵ ma ga pe pye ma yee, a woo ma Yesu yi pe kē, pe ga woo kē nwa ne? Pe n wargbe warpii ghey sēnsye tōr, ma pe wāā u kē. ¹⁶ Yuda n ta ter nii Yesu wāyi wīi ke pe kē.

Yesu kur kuē syayaha gbar dir

(*Mar 14.12-21; Luke 22.7-14, 21-23; Nsān 13.21-30*)

¹⁷ Te gbar rii Yiifee- sē ncasur bur di ye, te ba no wa. Ke per cir na, Yesu kānyārwai n u yey ma yee: «Ma laam wo, ma yee too ga te syayaha gbar dir yīntaha yi na ma kē?» ¹⁸ Loo na, Yesu n waa yar pe na, pe ka woofua fla na, le klo laam wo, pe ga u yar pe yee: «Wo Yīnfua yee: Ta yale no wa; n ga ba te syayaha gbar dir di ma fla na, ta

kānyārwai ne.» ¹⁹ Yesu tuu pe kānyārwai yar mii, pe n pye koo syi, ma ga te syayaha gbar dir yīntaha yi.

²⁰ Yainkoŋ wo, Yesu pye u ba dran nii, ma naa n di u kānyārwai ne. ²¹ Pe n nii n di, Yesu n yee: «Ta n cīinde nde pāā ye ye: Ye laam wo, waa ma u ga ra yi ta napī- kē.» ²² Le n pe bye laam wāhā, pe n nii u yey pe ya wuhu na ma yee: «Yīnfua, ndoo la?» ²³ Yesu n pe yē sya ma yee: «Wii tuu u koho wāā le ra ne wācēŋ tasa laam wo, woo tuu ga ba ra yi ra napī- kē. ²⁴ Cīinde ne, u Nawee Puee ga ku mii le yrūhū ta nii Yāhā sabangbāŋ wo mii. Wii fen te -sē ga cā pee, woo kē wii ne tuu u yi u napī- kē; myaha ne, u ma ne see ge see ye.» ²⁵ Yuda wii, tuu ne ga ba u yi u napī- kē, u n kapān gbe ma yee: «Yīnfua, ndoo la?» Yesu n u yē sya ma yee: «Ma le pāā.»

Yesu bur rii la defīi wii ne u kānyārwai kē, nwa kē?

(*Mar 14.22-26; Luke 22.15-20; 1 Kor 11.23-25*)

²⁶ Pe naa n di, Yesu n bur gbe, ma syaha kē Yāhā ye, ma ke la cēr wāā u kānyārwai kē ma yee: «-Ye sya di, ke ma ta kadye draha wo.» ²⁷ U n maha defīi sekuyīi gbe, ma syaha kē Yāhā ye, ma le sekuyīi wāā pe kē ma yee: «Ye bye -ye wo! ²⁸ Pe ma ta ntōr draha wo, ta tōr rii te ga woo, nabuar ntāŋ n cā dye Yāhā tāy, naambiyārfān tii ke bii le pe ne te n cā yīntaha ta. Loo na, nabuar kapee- ga laha kāā pe yīn na. ²⁹ Ta n le pāā ye ye: N saa maha defīi wo yāā kāntraha nge na ye. N ga ka Yāhā yai klo wo, n cā ga koo fla defīi wo ye ne.»

³⁰ Loo kur ye, pe n Yāhā sey yay taa ne, ma yir ma ka te wolifye katyir yāŋ yīn na.

Yesu Pyar yar u ga woo wīi kai tehe tāā

(*Mar 14.27-31; Luke 22.31-34; Nsān 13.36-38*)

³¹ Ke wolifye katyir yāŋ yīn na, Yesu n u kānyārwai pye ma yee: «Nanga yīmper wo, ye bye ga ba dur yi ta kur ye. Le ma le yrūhū ta yaha Yāhā sabangbāŋ wo ma yee, Yāhā yee: «N ga ba u mbanaha gbā boo, pe mbaa bye n fā cāāŋ.»

³² Yesu n maha pe yar taha ma yee: «Ta wāku kur ye, n ma ba yir gbā wo, n ga ba cāā ter ye yaha Galele kāntraha wo.»

³³ Pyar n kapān gbe, ma u pye ma yee: «Mii bye ma sya ga ba dur yi ma kur ye, ndoo saa yi kāā yāā ma kur ye ye.» ³⁴ Yesu n u pye ma yee: «Ta n cīinde nde pāā ma ye: Ke nanga yīmper nge bya wo, ngupuai saa kui ge kui wa ye, maa ta wīi kai tehe tāā, ma yee ma sē ndoo cā ye.» ³⁵ Pyar n u yē sya ma yee: «N saa ba le kai n yee, n sē ma cā ye, n ma sya ga gbā ku ma ne.» Pe kānyārwai mii bye n loo nen ya pāā pe ya ndon.

*Yesu Yāhā wānar Gesane fla na
(Mar 14.32-42; Luke 22.39-46)*

³⁶ Loo kur ye, Yesu n ka u kānyārwai ne fla ngaa wo pe n yee Gesane. U n pe pye ma yee: «Ye nii kuee nwo, ta n ka yaha ye, n ga Yāhā nar.» ³⁷ U n Pyar yigi taha u ya na, pe Sewede pii syām ne. U laam ba nii n wlahā u ye, u ntān n maha nii u cer. ³⁸ U n pe pye ma yee: «Ta laam bye wlahā, ma nii mii gbāku wī laa dyan. -Ye kuee nwo wo ra ne, ye ma syi ye sā wāy ye!» ³⁹ U n faa ka yaha ye, ma ga kanklūy gbāā, ma yīn kue le ma pāā Yāhā ne ma yee: «Yāhā, ra Tuhufua, ma n yia kai- bye na. Le kayīhī yale kuā ter ra na, lii le n pai nde. N sē -sē yee ta laam wī le pye ye, ma laam wī loo le naa n pye.»

⁴⁰ Tuu loo pāā wa, u n dur ba u kānyārwai tāā mii fla na, ma ba pe yāā pe sā wāy. U n Pyar pye ma yee: «Ye sē waha kuee yrān yale nen ge ra ne ye!» ⁴¹ Ye bye, ya'a syi maha sā wāy ye! -Ye naa Yāhā nar, ye ma syi ye ba dye kapee- wāpyen wo ye! Nawee laam yī kayūhū wāpye wī ne, u -sē nō gber ke wāpyen na.»

⁴² U n maha ter u ya ya yahasee ye, ma maha ga pāā Yāhā ne ma yee: «Ta Tuhufua, wāfāy nge ma yee ke saha kuā ter ra na ye, lii le ma ma laam wī, ma loo pye.» ⁴³ U n dur ba, ma maha ba u kānyārwai yāā wāy na; pe wāy n sya naa pe yīnkaasyikuey ndege pe kē. ⁴⁴ U n ter pe yaha, ma ka yaha ye, ma ga koo kaplān tee nen ya pāā Yāhā ye, ke tehe tāā wuhu na.

⁴⁵ Loo kur ye, u n ka u kānyārwai fla na, maa pe pye ma yee: «Ye maha sā wāy, ma n wūū ke. Le nde, le yale nō wa. -Ye naa n yān, pe ga u Nawee Puee yi kapeepye kē yagaa. ⁴⁶ -Ye yir wo n ter! Ye sē yāā, dya wii tuu ra yi ta napī- kē, u nwo u n pai.»

Yesu wāyigi

(Mar 14.43-50; Luke 22.47-53; Nsān 18.3-12)

⁴⁷ Yesu naa n pāā nantān, Yuda n pa. Pe kānyārwai sēnsye syām mii waa ba kē u ne. Nabuar raa pye u ne, yūntruē ne pe ye koho wo, tesē kāhā ne. Yāhā yūndefa yīnfā, ma suhu pe wāle ne, poo me pe ba pe lehe wāā, pe ba Yesu ke yigi. ⁴⁸ U Yuda wii tuu ba yi kāā Yesu kur ye, u n pe nawee- yar yaha naambiyār syaha gaa ter ne, pe n waha Yesu cā. U ba pe pye ma yee: «Dya wii tē ga ba syar naambiyār syaha ne, yaa cā woo kē tee n ke, ye ba u yigi.» ⁴⁹ Yuda n ta ter yūhū crā Yesu na, ma u syar ma yee: «Yīnfua, n ma syar,» ma u syar ke naambiyār syaha ne. ⁵⁰ Yesu n u pye ma yee: «Ta naambiyā, taa pa lii na, le pye!» Pe nawee- n -sē yūhū crā, ma koho taha Yesu na, ma u yigi.

⁵¹ Yesu kānyārwai mpāy pe pye u ne, poo nen waa n yūntrūhū kuā, ma Yāhā yūndefa yīnfua tēntēle gbā, ma sya nditye gbā cer kāā u kē. ⁵² Yesu n u pye ma yee: «Ma yūntrūhū le yaha ke niisaha wo; ma sē yāā, mpāy bye pe yūntrūhū gbe pe nampyen- na, pe yūntrūhū gbā ku. ⁵³ Ma laam wo ma yee la, n saha ra Tuhufua Yāhā nar u n yāhāyīn tēnlehe seraasyi ndrenj sēnsye syān syi wāā ra kē, taha ne, ke yagaa nge na ye? ⁵⁴ Kai- nkāy ke -sē n pye yagaa, ke ma ke yrūhū yaha Yāhā sabangbān wo ma yee, ke yai ke pye.»

⁵⁵ Yesu tuu loo pāā wa, u n wā klaha ma pe nabuar pye ma yee: «Tee pa ra yigisaha wo yūntruē ne tesē kāhā ne, kapeepyfua la ra ne? Plii bye n pye n ba tege nii ye ne, ma naa nawee- klaha Yāhā kangbān laam wo, ye sē -sē ra yigi koo fla na ye. ⁵⁶ Yāhā kaplān tōrfa pe bii cāā kai- nkāy yar yaha, koo kē ke n pye yagaa.» U kānyārwai bye n fā ter u yaha.

Yesu tesē pe kaplān cerfa ne

(Mar 14.53-65; Luke 22.54-55, 63-71; Nsān 18.13-14, 19-24)

⁵⁷ Mpāy pe ba Yesu yigi, pe n ka u ne Yāhā yūndefa yīnfua Kayifu fla na. Pe Yāhā kaiyarfa pye pe ba pe ya wāā ke fla na, ma suhu pe wāle ne. ⁵⁸ Pyar -sē pye u yuhu dey naa n taha Yesu na, ma sya ga dye u Yāhā yūndefa yīnfua kaha wo, ma tege nii wlahā pe kaha sēnfa ne, woo ga le kuasaha yāā yīnde ne.

⁵⁹ Pe Yāhā yūndefa yīnfā tesē pe kaplān cerfa bye ne, pe n nii kapee- ke gbe pāā n taha Yesu na, kapee- nkāy syi ke ga waha ta, pe n yee Yesu yai wāboo ne. ⁶⁰ Nawee- busāā n kawar fua naa n taha Yesu na, pe sē -sē waha laa yāā, lii syi le u wāboo wī kua ye. Nawee- syām mpāy n pa kur kue ye, ma ba yee: ⁶¹ «Dya nwo yee, woo ga waha ke Yāhā kangbān yoho pye klaha- , tuu dur u ke fāā plii tāā nsoho wo.»

⁶² U Yāhā yūndefa yīnfua n yir, ma Yesu pye ma yee: «Nkāy nawee- mii pe pāā n taha ma na, ma saa pe yē wāā sya la laa ne?» ⁶³ Yesu n yaha le. U Yāhā yūndefa yīnfua n u yey ma yee: «Ndoō tesē ke Yāhāngbān ne, wo yar nde ne: Mboo la u Yāhā Yīndefua Crise, u Yāhā Dya?» ⁶⁴ Yesu n u yē sya ma yee: «Ma le pāā. Ma gbe yagaa na, ye ga ba u Nawee Puee yāā, tuu tege nii kai- bye yīn na, Yāhāngbān kāndigi koho kue ye. Yaa maha ba u yāā tuu n pai yāhāsyōr yīn na.» ⁶⁵ U Yāhā yūndefa yīnfua, tuu Yesu kaplān ngū luhu, u laam n war u n sya u ya narye tyīn cer, ma pe nawee- pye ma yee: «U n gbar Yāhā ne. Wo sē maha laa ke waa ye u wī na ye. Tuu n gbar Yāhā ne, ye bye le luhu, ah ye

lii yāā le na?» ⁶⁶ Pe nawee- bye n yee, a Yesu yai wāboo ne.

⁶⁷ Pe n ta ter yir, ma nii yēsyoṛ tu n woo Yesu na, ma nii u gbā kántaklo ne, ma nii u fey, ma n yee: ⁶⁸ «Ma sē yee la u Yāhā Yīndefua Crise kē ma ne? Yoo u ma gbā? Le cā mii ya, taa wo yar.»

Pyar Yesu wī kai tēhe tāā

(*Mar 14.66-72; Luke 22.56-62; Nsān 18.15-18, 25-27*)

⁶⁹ Kai- ngī pyeyale wo, Pyar -sē pye u ba tege nii nkur ye, kāndi wo. Tēntēsyalaaale n yūhū crā u na, ma u pye ma yee: «Ma bya pye u Galele kántrahafa Yesu ne.» ⁷⁰ Pyar n le kai nawee- bye yīnde na ma yee: «Taa lii pāā, n sē le cā ma ne ye.»

⁷¹ U n yir, ma yār n gaha kapahayē kue ye, tēntēsyalaaale n maha u yāā. Mpāy pe pye ke fla na, le n pe pye ma yee: «Nwo bya pye u Nasaretfa Yesu ne.» ⁷² Pyar n maha le kai, ma sya Yāhā di ma yee, woo sē dya nwo cā ye.

⁷³ Saa n pye, mpāy pe pye ke fla na, pe n yūhū crā, ma Pyar yē na yee: «Le ga waha pye cīnde, poo nawee- mii nen waa kē ma ne, ma pe yor pāā.» ⁷⁴ Pyar n -sē nii le pāā n waha ma yee: «Ndoo sē kē ye rehe! Ke ma pye kawar tē n fua, Yāhā ke ra pēn! Ndoo tesē ke Yāhā ne, n sē u dya cā ye ne ye.»

Le yalebya wo, ngupuai n kui. ⁷⁵ Pyar laam n too Yesu kaplān na, tuu ba yee: «Ngupuai saa ba kui wa ye, ma -sē ga ba ra wī kai tēhe tāā, ma yee ma sē ra cā ye.» U n yi nkur ye, ma too mii na, ma nii n wūn.

27

Pe ka Yesu ne fāngafua Pilati fla na

(*Mar 15.1; Luke 23.1-2; Nsān 18.28-32*)

¹ Yīn ke kāhā syii wa, pe Yāhā yūndefa yīnfa n pe ya wāā pe wāle ne, pe ga waha Yesu boo mii syi dyan pe le cā. ² Loo kur ye, pe n ta pe n Yesu puu, ma ka u ne u fāngafua Pōsyi Pilati fla na.

Naniicā Yuda yigi

(*Tēnl 1.18-19*)

³ Koo kai- ngī kur ye, Yuda wii tuu ba Yesu yi u napī- kē, tuu yāā pe Yesu wāboo wī ta, naniicā n u yigi. U n yir, ma ga pe wargbe warpīi gbey sēnsye dur wāā pe Yāhā yūndefa yīnfa kē, pe wāle ne, ma pe pye ma yee: ⁴ «Wii tuu sē kapee pye ye, n ta pe n ga ba u boo; le naniicā ra yigi.» Pe n u yē sya ma yee: «Le wo gbe lii ne? Ma wī ne le ne.» ⁵ Yuda n pe war miy yaha ke Yāhā kangbān wo, ma yi ma ga u ya yon boo.

⁶ Pe n pe war gbe, ma yee nawee ntōr wāwoo dir kē, pe sē yai pe pe wāhā ke Yāhā kangbān diṅ war ne ye. ⁷ Pe n pāā ta, ma ga poor tēntēfua waa tar par, ma ta nampay nakur lesaha. ⁸ Loo ne, pe n nii too tar nde yee te ntōr tar, ma sya ba waa ke nanga na. ⁹ Faale Yāhā kaplān tōrfua Yermii tuu bii kaplān nkāy cāā pāā yaha, koo kē ke pye. U bii yee: «Pe n pe wargbe warpīi gbey sēnsye gbe. Yīsrēfa mpāy ba pāā ta, ma poo war dāā u wī na.» ¹⁰ Pe n poo war ta, ma u poor tēntēfua tar par, mii Yīnfa Yāhā bii ra yar mii.»

Pilati Yesu sāhā

(*Mar 15.2-5; Luke 23.3-5; Nsān 18.33-38*)

¹¹ Pilati n Yesu sāhā. U n Yesu yey ma yee: «Mboo la pe Yīifee- Yīnfa?» Yesu n u yē sya ma yee: «Ma le pāā.» ¹² Pe Yāhā yūndefa yīnfa ma suhu pe wāle ne, pe n kai- ke gbe pāā n taha Yesu na, Yesu sē laa wāā sya pe ye ye. ¹³ Loo na, Pilati n u pye ma yee: «Ma sē n luhu la kai- ngī bye ye, pe pāā n taha ma na?» ¹⁴ Yesu n yaha le, u sē kapān laa ter wāā sya ye; loo n yē gbāā u Pilati na.

Pe Yīifee- Pilati ta u n Yesu wāboo wī ta

(*Mar 15.6-15; Luke 23.13-25; Nsān 18.39—19.16*)

¹⁵ Dye- bye, syayaha gbar ma no, u fāngafua ma ne nwompīhifua waa yi yaha, wii nawee- pe ne yān yi. ¹⁶ Nwompīhifua waa -sē pye, pe naa u yee Barebaa. U myaha ba yi u kapee- wāpye wī na. ¹⁷ Nawee- pe ba nihi ke fla na, Pilati n pe yey ma yee: «Ye yee, n wii woo yi yaha ye kē, Barebaa laa, Yesu wii pe n yee u Yāhā Yīndefua Crise?» ¹⁸ U ba cā, pe Yesu yigi ba u kē laanyar na.

¹⁹ U Pilati pye nantān te kasāhā na, u cōo n lehe wāā u ye, ma u yar, laa ma syi le dye pe nsoho wo u nasroṅ nwo ne ye, a woo tee mlūhūpihi wāy ter u wī na.

²⁰ Pe Yāhā yūndefa yīnfa -sē mii, pe wāle ne, pe ba pe nabuar sūu wa, a pe Barebaa woo wāyiyaha wī pāā, pe Yesu wāboo wī pāā. ²¹ U Pilati n kapān gbe, ma pe yey ma yee: «Ye yee, n wii woo yi yaha ye kē pe syām mii laam wo?» Pe n yee Barebaa. ²² Pilati n pe pye ma yee: «Ah u Yesu wii pe n yee u Crise, n ga woo pye mii?» Pe bye n yee: «U yai pe u kuey mar boo trā na.» ²³ Pilati n yee, a nwa kapee u pye? Pe nabuar n le gbey pāā fānga ne ma yee: «U yai pe u kuey mar boo trā na.» ²⁴ Pilati tuu yāā, u sē naa u laam wī yāā ye, kaa n cā maha n taha pe nawee- gblen na, u n

* **27:24** 27.24 Pilati tuu sya yee woo kalaa wee ye, woo -sē kē u Yesu wāboo wī ta, ma u wāā pe seraasyi kē pe ga u kuey mar trā na.

loho gbe, ma u klue yee pe nabuar yinde na, ma pe yar ma yee: «Ta kalaa* wee u nasronj nwo ntör wäwoo wii na ye. Ye yin wii ne le ne.»²⁵ Te nabuar bye n u ye wää sya ma yee: «Äwä, u ntör wäwoo wii, le nii wii yin wii tesë wo pii ne!»²⁶ Loo na, Pilati n Barebaa yi yaha pe kē. U n ta pe seraasyi n Yesu gbā sāngblā ne, u n maha pe ta pe ga u kuey mar yaha trā na.

Seraasyi Yesu ler
(Mar 15.16-20; Nsān 19.2-3)

²⁷ U fāngafua seraasyi mpāy n Yesu yigi yi u fāngafua tēntēsaha kangbānj ndyin wo, ma dur ma ke seraasyi ndrejn bye yee ba.²⁸ Pe n ba nii u ler. Pe n u nayre fer u na, ma dur ma yinfaa nayreyāhā le u kē.²⁹ Pe n ngur maha ta u yin na yinfaa nkifai dyan, ma kipua kái le soho u kändigi koho wo. Loo kur ye, pe n maha nii u ler, ma känkliy gbāa u yaha ye, ma nii u syar ma n yee: «Wo ma syar Yiffee- Yinfaa!»³⁰ Pe n nii yēsōr tu n woo u na, ma nii le kipua kái sya u ye, ma gbā n le u kē yin wo.³¹ Pe ba u ler wa, pe n yir ma ke yinfaa nayreyāhā yi kää u na, ma u faale nayre le u na. Pe n yi ga u ne nkur ye, pe n gaha u kuey mar yaha trā na.

U fāngafua seraasyi Yesu kuey mar yir yaha trā na
(Mar 15.21-32; Luke 23.26-43; Nsān 19.17-27)

³² Pe seraasyi pe yi, pe n nampay waa wää sya, u pye Syirēfa naa. Pe n u ta u n Yesu kueymartrā tēj fānga na. U myaha ba kē Syimu.³³ Pe n ga nō teela wo, pe n yee Gblegbeta, le yintaha kē, yinkluhu fla.³⁴ Pe n defii wlāhā tyinsruhu ne, ma wää Yesu kē tuu sya wo. Tuu pe wo yān, u n pe sye.

³⁵ Pe seraasyi, pe Yesu kuey mar yir yaha wa trā na, pe n pyer raa pye, pe waha cā pe ga Yesu nayre la mii syi dyan. Pe n te la koo syi.³⁶ Loo kur ye, pe n tege nii, ma nii u sēj.³⁷ Tuu kai lli pye, pe n u kuey mar yaha trā na, pe n le yrūhū gbāa yaha u yin kue ye le trā na ma yee: «yesu kē NWO NE, YIFEE- YINFAA.»³⁸ Pe n maha kapeepyefa syām mpāy kuey mar yir yaha trān na pe ya wuhu na. Nen nwo Yesu kändigi kue ye, nen nwo u kāmaj kue ye.

³⁹ Kānterfa naa u tyche, ma naa yin figi u na, ma naa n yee: ⁴⁰ «Mboo taa naa n yee, a ma ga waha ke Yāhā kangbānj cāar; taa dur ma ke fāā plii tää nsoho wo, ma saa mii sya yaha la yagaa? Ma'a pye Yāhā Dya, ma tege kää le trā na ke!»⁴¹ Pe Yāhā yūndefa yinfa, ma suhu pe Yāhā kaiyarfa ne, ma suhu pe wāle ne, pe bya naa u ler ma naa n yee: ⁴² «U nawee- mpāy sya yaha, u sē-sē ga waha u yin yi yaha ye. Le ma pye u

ma Yiisrefa Yinfaa cīnde, u tege kää yagaa le trā na ke! Wo yinde ma loo yāā, waa u wii sya cīnde.⁴³ U u ya le soho Yāhā koho wo; le ma pye u wii n tāj Yāhā ye, ke u sya yaha yagaa. U sē yee la woo kē u Yāhā Dya?»⁴⁴ Kapeepyefa mpāy pe ba kuey mar yir yaha trān na pe ya wuhu na u ne, pe bya naa u tyche koo syi pe ya ndonj.

Yesu wāku
(Mar 15.33-41; Luke 23.44-49; Nsān 19.28-30)

⁴⁵ Ma gbe yaiwlan yale wo, ma sya ba yai yin, wam mpāy syi n paha tā le klo kur bye na.⁴⁶ Yaiyin yale n ba nō, Yesu n tē sya fānga ne ma yee: «Yeloyi, Yeloyi, lema sebaketani.» Koo yintaha kē: «Yāhā, Yāhā, nwa ma n ra miy yaha?»

⁴⁷ Nawee- mpāy pe pye ke fla na, pe n le luhu, ma le pāā, a u ma u faale Yāhā kaplānj tōrfua Yeli yee.⁴⁸ Poo nen waa n ta ter fā ga, maa flūhūflūhū wāj gaa kā le defitāhāpihi gaa wo, ma ke yi ba kē gbāā kipua kái na, ma ke wāj kuā yir wāā Yesu kē, tuu u defii wār naa n wo.⁴⁹ Pe nawee- nii u pye ma n yee: «Tyii wo n yāj, ncā Yeli ga ba u sya yaha, laa.»⁵⁰ Yesu n maha tē sya fānga ne, ma ku.

⁵¹ Loo yalebya wo, Yāhā kangbānj nwonun nwonyē faasrejn giu ke ba pua tā menmen ke nwonyē na, ke n fe jūū fle siī, ma gbe ncaha ye ma tege tää ye. Kāntraha n sege, ntēmbangbāy n fe yoho.⁵² Gbūhū n fe yār, Yāhā nawee- mpāy pe ba ku faale wo, poo mpāy n yir gbā wo, ma nii yrānj na.⁵³ Yesu tuu ba yir gbā wo, ma dur ba yrānj na gbaafa ye, loo kur ye, pe Yāhā nawee- mii n dye le Yāhā kungbāy Yurusalem laam wo, ma pe ya yar nabuar na.

⁵⁴ U seraasyi yinfaa, ma suhu mpāy ne pe pye u ne ma naa Yesu sēj, pe ke kāntraha wāsege yāā, ma suhu kai- nkāy bye ne ke pye loo yale wo, pe n sronj fya ma nii n yee: «Dya nwo pye Yāhā Dya cīnde.»

⁵⁵ Ca mpāy pye, pe ba dey yer Yesu wākueymar trā na, ma naa ke kai- yānj. Poo ca mii ba yir Yesu ne Galele kāntraha na, ma naa n taha u na, ma naa tēj nkāy tē u kē tesē u kānyārwei ne.⁵⁶ Pe laam wo, Madalafa Maari pye, tesē Maari waa ne wii tuu pye Syake ye nahafua Yosefe ne, ma suhu Sewede pii nahafua ne.

Yesu wālen gbii wo
(Mar 15.42-47; Luke 23.50-56; Nsān 19.38-42)

⁵⁷ Yai ke ba kua wa, Yarimatefa nangbānj gaa n pa. U myaha ba kē Yosefe, u ba pye Yesu kur ye.⁵⁸ U n ka Pilati fla na, ma ga Yesu nakugu nar u ye. Pilati n ta pe n ke wāā u kē.⁵⁹ U Yosefe n ke nakugu gbe, ma faafii laa maha tā ke na,⁶⁰ ma ga

ke le u myaha gbũfuẽ wo, le ba gbã fer† ntẽmbblaha wo. Tuu Yesu nakugu le wa loo gbĩ wo, u n ntẽmbangbãñ gaa kloñ ba paha tã le gbĩ yẽ na, ma ter. ⁶¹ Madalafa Maari pye, u ba tege nii le gbĩ yahasee ye, ma nter u Maari nen nwo ne.

Le gbĩ wãsẽñ

⁶² Ke yĩñsyii pye kani per, pe Yãhã yũndefa yĩñfa, tesẽ pe Farisyẽ ne, pe n pe ya wãã ga Pilati fla na. ⁶³ Pe n ga u pye ma yee: «Yĩñfua, wo sã faha ye, dawarfua nwo tuu sã ba ku wa ye, u ba yee, a plii tãã woo wãku kur ye woo ga ba yir gbã wo, u dur ba yrãñ na gbaafa ye. ⁶⁴ Seraasyi ta, pe n le gbĩ sãn te plii tãã nde na, mii loo sã ne ye, Yesu kãnyãrwai ga waha ba u nakugu yuhu yi, pe ga nawee- pye, a ter u ma u yir gbã wo, ma dur ba yrãñ na gbaafa ye. Too kur kue kawar nde ga waha ba pee ter faale wãn yaha.» ⁶⁵ Pilati n pe pye ma yee: «Ye seraasyi mpãy gbe, pe n ga naa le gbĩ sãn, mii le yai ye ye mii.» ⁶⁶ Pe n ter, ma ga le gbĩ yẽ fla maan tã, ma le gbĩ sãnfa ta.

28

Yesu wãwir gbã wo

(*Mar 16.1-10; Luke 24.1-12; Nsãn 20.1-10*)

¹ Ke kani per ba ter wa, koo yĩñsyii kã cãwãã per cir*. Koo per sukũhũntã y na, yĩnwoñ wo, Madalafa Maari ma suhu u Maari nen nwo ne, pe n yir ga le gbĩ yãñsaha wo.

² Kãntraha n yehe fãnga ne, yãhãiyĩñ tẽnlehe waa n tege yãhãiyĩñ na, ma ba ke ntẽmbangbãñ kloñ kãã le gbĩ yẽ na, ma nii ke yĩñ na. ³ U naa n yehe mii yãhã wãyehe kalkal wãñ syi dyan. U nayre pye wãfir perper mii sesantĩhi wãñ syi dyan. ⁴ Le gbĩ sãnfa n nii n sege fyar koho wo, ma ser yigi nii ke fla na mii cĩnde nakur dyan.

⁵ U yãhãiyĩñ tẽnlehe n yẽ kuã ma pe ca pye ma yee: «Yii poo na, ye ma n fya ye! Yesu wii pe kuey mar boo trã na, n cã woo kã ree n ke. ⁶ U wee nwo ye. Tuu ba le yar mii, u yir gbã wo, ma dur ba yrãñ na gbaafa ye. U nakugu ke ba sã y ta na, -ye pa ye ba ke fla yãñ, ⁷ -tee ta ter ga, yaa u kãnyãrwai yar ye yee, u yir gbã wo, ma dur ba yrãñ na gbaafa ye. -Ye yãñ, u ga ba cãã ter ye yaha Galele kãntraha wo; koo fla kã tee n gaha u yãã. Koo kai- ngũ kã tẽ ba yee, n ga pãã ye ye. Tẽ ye yar mii, le ga nii koo syi.»

⁸ U yãhãiyĩñ tẽnlehe kaplãñ n nuhu yigi pe ca kã, pe -sẽ maha ba fya. Pe n ter kãã

le gbĩ fla yaha farfar, ma n fã ma n gaha ke kai- tãr Yesu kãnyãrwai ye. ⁹ Yesu n pe wãã kãnde wo, ma pe syar ma yee: «N ye syar.» Pe ca n yũhũ crã u na, ma kãnkũy gbãã, ma u tre yigi yãñ, ma u sey. ¹⁰ Loo na, Yesu n pe pye ma yee: «Ye ma n fya ye! -Ye ka, yaa ra kãnyãrwai yar, pe ka Galele kãntraha na. Koo fla kã pe n gaha ra yãã.»

Pe kawar fua Yesu wãwir wũ na gbã wo

¹¹ Pe ca pye nantãñ kan na, mpãy pe naa le gbĩ sãn, pe n dye le klo wo, ma ke kai- bye tãr pe Yãhã yũndefa yĩñfa ye, kai- nkãy ke pye. ¹² Poo n pe ya wãã pe wãle ne, ma pãã ta, ma wangbã y wãã le gbĩ sãnfa kã, ¹³ ma pe pye ma yee, a pe kawar fua nawee- ye, a yĩmper wo pe pye wã y na, Yesu kãnyãrwai n pa, maa u nakugu yuhu gbe yi le gbĩ wo. ¹⁴ Pe n maha le gbĩ sãnfa pye ma yee, a Pilati ma le luhu, poo ga u laam yĩñ, laa saa pe dye ye. ¹⁵ Le gbĩ sãnfa n pe war sya. Pe pe yar mii, pe n pye koo syi. Too kawar nde n cããñ pe Yii fee- nsoho wo, ma sya ba waa ke nanga na.

Yesu tẽn lĩ le soho u kãnyãrwai koho wo

(*Mar 16.14-18; Luke 24.36-49; Nsãn 20.19-23; Tẽn l 1.6-8*)

¹⁶ Yesu tuu ba yãñ gii yar yaha Galele kãntraha na u kãnyãrwai sãnsye nen na, pe n ka ke fla na. ¹⁷ Pe ga u yãã, pe n u sey. Pe laam wo, mpãy sã -sã ba le sya ma yee Yesu kã cĩnde ye, ma naa laalaa pye.

¹⁸ Yesu n yũhũ crã pe na, ma pãã pe ne ma yee: «Yãhã kai- bye fãnga wãã ra kã, yãhãiyĩñ na tesẽ kãntraha ne. ¹⁹ -Ye ka, yaa naa kãntrahafa bye klaha ta kaklaha ne, pe n naa ra kãnde yãr, tee naa pe tãã Tuhufua Yãhã myaha ne, tesẽ ke Dya myaha ne, ma suhu ke Yrã Fãnga myaha ne! ²⁰ Tẽ kai- nkãy bye tãr ye ye, -ye ke yar pe na, -ye pe ta pe n naa ke yãr! -Ye yãñ, n ma ye ne plii bye, driyẽ n sya ba kua.»

† **27:60** 27.60 Le gbĩ pye nkõñ pe gbã fer yãñ mpãy ntẽmbblaha fla wo, ma le laam ta wleñwleñ, le yẽ ne nwoyẽ dyan. Le yẽ n tã ntẽmbangbãñ ne. * **28:1** 28.1 Koo per kã jimaasyi per ne.

Mareke kapâyî

Nsân tuu ba fe yi nawee- wo

(Mat 3.1-12; Luke 3.1-18; Nsân 1.19-28)

¹ Le kapâyî ne nde, kapâyî lii le Yâhâ Dya wîi tór, wii u ma ke Yîndefua Crise.

² Ke kai- ba fe gbe mii faale Yâhâ kaplân tórfa Yisa bii le cãa yrûhû yaha Yâhâ sabangbân wo mii. U bii le yrûhû, a Yâhâ ke Dya Yesu pye ma yee:

«Awa, n nwo, n ta ténlehe nɔ wãã ma yahasee ye,

u n ga kãnde gbihi yaha ma kê.»

³ «Naa waa yîmbui ne,

le n yir drawaha fla wo ma yee:

«Ye Yînfua Yâhâ wãpan kãnde gbihi yaha u kê,

-ye ke kãmbhe ta ke n sron yô!»

⁴ Dya waa ba yi drawaha fla wo, ma u ya yar nawee- na. U myaha ba kê Nsân. Woo pye Yâhâ ténlehe. U nawee- tãã naa n yi loho wo, ma maha pe yee naa n pai, maa naa pe yar ma yee: «Ye le sya ye cã ye kapee- wãpyen sê yô ye, -ye ke miy yaha! -Tee pa, ta n ba ye tãã yi loho wo. Yâhâ -sê ga ye kapee- laha kãa ye yîj na.»

⁵ Yurusalem klofa, tesê Yude kãntrahafa ne, pe bye -sê naa n pai u ye. Nawee- bye yînde na pe naa pe kapee- tór Yâhâ ye, Nsân n -sê pe tãã naa n yi Yurdane lafen loho wo.

⁶ Nsân nayroho fai pye yûhümii sraha yor, pe ta ma ke tyîn. U ba sapaha ta ma u ya pua naa n cer nsî wo. Jimble te pye u digi, sôr ne. ⁷ U naa nawee- pye ma yee: «Waa ter -sê ma tuu n pai. Woo cer yaha ra kê mahamaha. Ta syi ge sê yai n kue tege, u n ntân sale fer u tre na ye. ⁸ Ndooye tãã n yi loho ya wo, woo -sê ga ba naa ye tãã Yâhâ Yrã Fãnga ne.»

Yesu wâtããyi, u wãtyînyân ne kapee- wãpyen kue ye

(Mat 3.13—4.11; Luke 3.21-22; 4.1-13)

⁹ Too plii na, Yesu n -sê yir Galele kue klo laa wo pe n yee Nasarete, ma pa Nsân n ba u tãã yi Yurdane lafen loho wo. ¹⁰ Yaliile Yesu naa n yi ke loho wo, yâhâyîj n fe yâr, u n yãã Yâhâ Yrã Fãnga tege u na kãnsyã waa ter dyan. ¹¹ Yîmbui laa n yir yâhâyîj kue ye ma yee: «Ta Dya kê ma ne, ma ntãj dye gboho ra tãy, ma ra laam yîn yalebye.»

¹² Le yalebya wo, Yâhâ Yrã Fãnga n Yesu ta u n ka drawaha fla wo. ¹³ U n ga kuee ke fla na plii gbeesî, Setane, sãndãpee yînfua n u tyîn naa n yãj kapee- wãpyen kue ye. Yesu pye wlaha wãn nsoho wo. Yâhâyîj ténlehe n pa, ma ba nii koho le u ye.

Yesu u kãnyârwei cir ye yãj yi

(Mat 4.12-22; Luke 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ U Nsân n ba le nwompihi wo. Yesu n yir loo na, ma ka Galele kue ye, maa nii Yâhâ kapâyî tór nawee- ye. ¹⁵ U naa n yee: «Ye luhu yô, Yâhâ Yai nɔ gbe taha, Yâhâ n traha ke dye ye kue ye. -Ye le sya ye cã ye kapee- wãpyen sê yô ye, -tee le kapâyî sya!»

¹⁶ Yesu tuu naa n ter Galele langbân yê na, u n fuayigifa syãm mpây yãã. Syimu ba kê u cîfua Andere ne. Pe pye pe naa joo- miy ke langbân na. ¹⁷ Yesu n pe pye ma yee: «Ye naa n taha ra na ye kuân ne! Tee naa fua- le joo wo mii, yagaa, nawee- me tee ga naa n le kãnfuê wo ke syi.» ¹⁸ Le yalebya wo, pe n pe joo- miy yaha, ma taha u na pe kuân ne.

¹⁹ U n ka yahasee ye, maa nawee- syãm mpây yãã. Sewede pii ba me, Syake tesê u cîfua Nsân ne. Pe pye pe salangbân wo, ma naa pe joo- gbihi. ²⁰ Yesu n pe yee, pe naa n taha woo na. Le yalebya wo, pe n pe tuhufua ta yaha ke salangbân wo, u ténté- ne, ma taha Yesu na pe kuân ne.

Sãndüpee wãkartege dya waa yîj na kani per wo

(Luke 4.31-37)

²¹ Yesu n ka u kãnyârwei ne klo laa wo pe n yee Kapornu. Kani per wo u n ka Yîiffee- yawãhã nwonj wo, ma ga nii nawee- klaha. ²² U kaklaha ter n nawee- fe gbe, ma maha yê gbãã pe na. U kaklaha sê pye mpây wãj syi dyan pe n yee Yâhâ kaiyarfa ye, u kaklaha pye fãnga ne.

²³ Ke yawãhã nwonj wo dya waa pye, sãndüpee pye u yîj na. U n tã sya ma yee:

²⁴ «Eh, Nasaretefa Yesu, maa nwa pye wo na? Ma pa la ma n pai wo wîi klah- tãj? N cã yoo kê ma ne: Mboo kê wii ne u ma Yâhâ wû.» ²⁵ Yesu n sã waha u sãndüpee na ma u pye: «Yaha le, -taa tege kãã dya nwo yîj na!» ²⁶ U sãndüpee n tege kãã u dya na, ma n tã fãnga ne, ma u yehe mii wãtookufua dyan.

²⁷ Le n pe bye fe gbe ga far ter, pe n sya nii n yee: «Ye naa laa yãj nde! U kai- bye cã tãj, waa sê u kaklaha syi ter yãã yãã ye. Dya nwo n sã sãndãpee ge na, pe n nii n luhu u ye.» ²⁸ Yesu myaha n ta ter yi Galele kãntraha kui bye wo.

Yesu yanfa buar jaa

(Mat 8.14-17; Luke 4.38-41)

²⁹ Loo kur ye, Yesu n yi ke Yîiffee- yawãhã nwonj wo, ma ka Syimu ye kaha wo Andere ne. Syake tesê Nsân ne pe bya pye pe ne. ³⁰ Syimu cɔɔ nahafua pye, u ba sãy nii, u kadye ba war. Yesu wãdyetãj pe n u cɔɔ wîi pãã u ye. ³¹ U n yûhû crã, ma u yigi u koho na ma u ta u n yir. Ke kadye n u miy yaha, u n nii pe nampay yi.

³² Yainkoŋ wo, yainde le ba dye ter wa, nawee- n yanfa bye gbe ba Yesu fla na, tesē mpāy ne sãndãpee pye pe yīn na. ³³ Pe klofa bye n pe ya wãã ba yer tã ke kapahayē na. ³⁴ Yesu n yanfa ter bye jaa, ma maha sãndãpee kar tege kãã mpāy yīn na. U sē naa n tyii pe sãndãpee na pe n naa laa pãã u wīl na ye, poo ba cã yoo kē u ne.

*Yesu le kapâyī wīl pãã Galele kue ye
(Luke 4.42-44)*

³⁵ Ke yīnsyii wo, sukūhūntāy pēmpēm na yīnwōŋ wo, Yesu n yir yi ke kaha wo. U n ter dragba gaa laam wo, le klo kãnkāy na, ma ga nii u laam wūhū tōr Yāhā ye. ³⁶ Syimu tesē mpāy ne pe pye u ne, pe n ter u taysaha wo. ³⁷ Pe ga u yãã, pe n u pye ma yee: «Nawee- bye ma pe ma ke.» ³⁸ Yesu n pe pye ma yee: «Waa ka kue ngaa ye kãnkāy kui wo. N yai n le Yāhā Yai kapâyī tōr pe bye ye. Ta wāpan yīn kē nde.» ³⁹ Koo syi kē u n ba Galele kãntraha bye tay klaha tãŋ. U naa le kapâyī tōr pe nawee- ye te Yiifee- yawāhā nwey wo, ma maha sãndãpee kar tege naa n kãã nawee- yīn na.

*Yesu gber waa jaa
(Mat 8.1-4; Luke 5.12-16)*

⁴⁰ Too plii nsoho wo, gber waa n ba pa Yesu ye, ma ba kãnklyū gbãã u yahasee ye, ma u nar ma yee: «Le ma tãy ma ye, ma ga waha ta ra n jaa n nii gbegbe nayōr saha na!» ⁴¹ U fen n Yesu yigī, u n koho nō wãã ma te u na, ma u pye ma yee: «Āwã le tãy ra ye, jaa ma nii gbegbe nayōr saha na.» ⁴² Le yalebya wo, ke yāhā n ta ter laha kãã u dya na, u n nii gbegbe nayōr saha na. ⁴³ Yesu n ta ter u dur wãã, ma -sē u yar waha ma yee: ⁴⁴ «Luhu yō, ma'a syi nde pãã waa ye ye! -Taa ka, maa mii yar Yāhā yūndefua na, ma ma wājaa diŋ yi, diŋ gi faale wādyaha Musa tuu bii tōr yaha mpāy kē pe pye yāhā ne pe kadye na, ma jaa. Ke syi ne nawee- ga waha cã ma jaa.»

⁴⁵ U dya sē -sē waha le kai le yaha u laam wo ye. U n ka, maa le tōr teebehe bye wo. Ke syi ne, Yesu sē waha naa u ya yar klo laa ge wo ye, u naa n kuee dragba wo. Nawee- n maha naa n yir teebehe bye wo, ma naa n pai u ye.

2

*Yesu tãnkurfua waa jaa
(Mat 9.1-8; Luke 5.17-26)*

¹ Plii raa n ter, Yesu n dur ba Kapornu wo. Pe nawee- n luhu u ma kaha wo. ² Nabuar raa n yi, ma te ya wãã ba ta, tersaha ge sē pye nkur ye nwonýe kue ye. Yesu naa Yāhā kapâyī tōr pe ye.

³ Nawee- resyar mpāy n pa. Pe ba tãnkurfua waa gbe, ma naa n pai u ne Yesu kē. ⁴ Pe sē waha u yar Yesu na ye, pe nabuar tee ba nihi ter. Pe n gblihi laa, ma dugu ke nwoŋ na, ma wihi fer, ma u tãnkurfua yonj tege le wãã u kasāy wāŋ na ma sronj Yesu niisaha fla ne. ⁵ Yesu tuu yãã pe nawee- mii u ta pe Yater; u n u tãnkurfua pye ma yee: «Cīfua, ma kapee- laha kãã ma yīn na.»

⁶ Yāhā kaiyarfa mpāy pye ke fla na, pe ba tege nii. Pe Yesu kapān luhu, pe n nii laam ga ma yee: ⁷ «Eh, dya nwo n gbar Yāhā ne cīinde. Yoo ma u ga waha kapee- laha kãã nawee yīn na mii Yāhā ya sē kē ye?» ⁸ Yesu -sē ta ter pe laam wīl cã kãã, ma pe pye ma yee: «Nwa ta ye n nii kai- ngīl syi ga ye laam wo? ⁹ N ga waha u tãnkurfua pye: Ma kapee- laha kãã ma yīn na. N ga maha waha u pye: Yir, ma ma kasāy wāŋ gbe, ma yār naa n gaha. Koo kate- syāŋ ngīl wo, lii loo le cã waha? ¹⁰ N -sē n yāŋ ye cã Yāhā kãnde wãã u Nawee Puee kē kãntraha nge na, u n ga waha kapee- laha kãã nawee- yīn na.» Yesu n wã klaha loo na, ma u tãnkurfua pye ma yee: ¹¹ «N ma yar, yir, -taa ma kasāy wāŋ gbe, ma yār naa n gaha ma kaha wo!» ¹² U dya n yir le yalebya wo, ma u kasāy wāŋ gbe, ma yār n ter nawee- bye yīnde na. Le n yē gbãã pe na, pe n nii Yāhā sey ma yee, a poo yīnde sē taha yãã nde syi na ye.

*Yesu Lewi yāŋ yi
(Mat 9.9-13; Luke 5.27-32)*

¹³ Yesu n dur ba Galele langbāŋ tãy. Nabuar naa n pai u ye, u n naa pe klaha Yāhā wūhū ne. ¹⁴ U naa n ter ma ba Alefe dya kufar wãáfua Lewi yãã, tuu tege nii kufar wãāsaha wo. Yesu n u pye: «Naa n taha ra na!» Lewi n yir, ma taha u na u kuāŋ ne.

¹⁵ Loo kur ye, Yesu pye dir na u kãnyārwai ne Lewi kaha wo. Kufar wãāfa pye pe ba nihi, poo tesē kãmpee- yārfa mpāy ter ne. Pe bye wãã naa n di pe ne. Poo nawee- mii ter me pe ba syar, ma naa n taha u na. ¹⁶ Yāhā kaiyarfa mpāy pe pye yimbui nen na Yiifee- yahaseefa mpāy ne pe n yee Farisyē, poo me pe pye ke fla na. Pe n Yesu yãã, tuu wãã n di kufar wãāfa ne ma suhu kãmpee- yārfa mpāy ter ne, pe n le pãã u kãnyārwai ye ma yee: «Ah nwa ta u n nii wãã n di kufar wãāfa ne, ma suhu kãmpee- yārfa ne?» ¹⁷ Yesu n pe kapān luhu, ma pe pye ma yee: «Yīnwerfa sē me pe tyinfua tay ye, yanfa poo pe u tay. N pa kãmpee- yārfa myaha na, ma n ke pe koho klaha. Mpāy pe pe ya yāŋ poo ma kãnyīl yārfa, n sē pa poo mii myaha na ye.»

*Kale saha wāā le kafūhū ne ye
(Mat 9.14-17; Luke 5.33-39)*

¹⁸ Per gaa, Nsān nawee- tāāfua kānyārwai ba pe yē tā digi na, tesē Farisyē ye ne. Nawee- mpāy n ba Yesu pye ma yee: «Nsān kānyārwai pe yē tā digi na, tesē Farisyē kānyārwai ne, mboo kānyārwai sē -sē le syi pye ye.» ¹⁹ Yesu n pe yē sya kakuācran ne ma yee: «Ah ye laam wo, cafān yigifa ga waha fān wādi sye la cafān yigisaha wo, u cafān yigifua yīnde na? Ye cā le saha pye ye rehe! ²⁰ Per gaa -sē ma ke n pai, u cafān yigifua ga ba yigi kāā pe laam wo. Koo per maa nō, pe ga ba cā naa pe yē tā digi na.

²¹ Waa sē faafuē faagblaha gbe, ma nayredyaha wihi pāhā n tā ye. Mii loo sē ne ye, le faafuē faagblaha ga le wādyaha tyīn jūū, kaa n maha gbihi taha ke cersadyaha fla na.

²² Waa sē maha sēmpēr le srafūhū sakueeler wo ye. Ma'a loo pye, pe sēmpēr maa yir, te srafūhū sakueeler ga fe, pe sēm n woo tān, te srafūhū sakuee tii maha klaha- taha le na. Koo kē sēmpēr yai pe le srafūhū sakueefān too laam wo.»

*Yesu tesē kanii per wīl ne
(Mat 12.1-8; Luke 6.1-5)*

²³ Kanii per gaa na, Yesu ba tar raa yi naa n yaha u kānyārwai ne. Pe kānyārwai nii n yār, ma te tar kasan kāy, ma te wihi kū n ter. ²⁴ Pe Farisyē n Yesu pye loo na ma yee: «Yān lii pe n pye! Wo kānde le kai- nkāy yar ke sē yai ke naa n pye kanii per wo ye, nwa ta ma kānyārwai n nii le syi laa pye?» ²⁵ Yesu n pe yē sya ma yee: «Ye le kal yāā Yāhā sabangbān wo, faale yīnfua Dawide u bii lii pye, per gii fāā bii war pe na woo tesē u nawee- ne, ngaa sē pye pe ye ye. ²⁶ Dawide n dye Yāhā kangbān laam wo, bur rii re bii kē Yāhā ye, u n te gbe di. Ke cāā na, Abyatara kē ruu pye Yāhā yūndefa yīnfua. Wo kānde na, yūndefa ya sē na pe yai too bur nde ne? Dawide -sē bii taa gbe di te wo, ma sya ba taa wāā u nawee- kē.»

²⁷ Yesu n maha pe yar taha ma yee: «Yāhā kanii per ta nawee wāyōn wīl na, tesē u wāwūū wīl ne. Yāhā sē nawee tāhā ma yee u naa fen sya kanii per wo ye. ²⁸ Koo gē kē, u Nawee Puee kē u ma kanii per yīn na.»

3

Yesu kånwaagefua waa jaa ke kanii per wo

(Mat 12.9-14; Luke 6.6-11)

¹ Yesu n maha dur ga Yiifēe- yawāhā nwoŋ wo. Ke per, dya waa pye kånwaage ne. ² Farisyē mpāy pe pye ke fla na, pe naa Yesu yān ncā u ga yee, u ga u dya jaa ke kanii per wo laa? U ma le pye, pe n

waha yee, a ter u ma u tee pye. ³ Yesu n u kånwaagefua pye ma yee: «Yir ba yer nwo wo, nawee- telai wo!» ⁴ Mpāy pe naa n yān, u n dur yagaa, ma poofa yey: «Wo kānde wo, lii wāpyen le yō? Kayīl wāpyen yō kanii per wo laa, kapee wāpyen loo le yō? Wo nawee yrā sya yaha laa, wo u wīl pye klaha-?» Pe n yaha le, pe sē laa pāā ye. ⁵ Yesu n pe yān ncafūhū ne, u laam bye maha ba wlāhā, tuu yāā pe nawee- laam ba waha ter. U n u dya pye ma yee: «Ma koho dii wāā!» U n ke dii wāā, ke koho n dur yō nii u ye.

⁶ Pe Farisyē n ta ter yi ke Yiifēe- yawāhā nwoŋ wo, maa pe ya wāā Galele kui yīnfua Yerote nawee- mpāy ne. Pe n le yān, pe ga waha Yesu boo wāboo ter gii syi na.

Nabuar n pai Yesu ye

⁷ Yesu n yi, ma ka Galele langbān fla na u kānyārwai ne. Nabuar pye, pe naa n taha u na. ⁸ Pe naa n yi Yurusalem wo, Galele kui ne, Yude kui ne, Yidume kui ne, tesē kui nkāy ne ke ma Yurdane lafer kuē ngaa kūndi ye, tesē kui nkāy ne ke ma Tyir tāy Syidō ne. Yesu u naa kai- nkāy pye, pe naa ke luhu, koo syi kē nabuar n te ya wāā naa n pai u ye. ⁹ Yesu n sya u kānyārwai pye, pe salangbān gaa ke ta u kē, u n dugu dye, pe nawee- ma syi pe u waa yigi fānga ne ye. ¹⁰ Tuu naa nabuar jaa, koo syi kē mpāy bye pe naa n yaa, pe n naa u ke ma ga te u na. ¹¹ Sāndāpee pye, pe ma u yāā pe ga ba kånklūy gbāā u tāy, pe naa n kui pe yee: «Yāhā Dya kē ma ne.» ¹² Yesu -sē le pāā naa n waha pe ye, pe ma syi pe u wīl tōr naa n yar ye.

*Yesu kānyārwai sēnsye syām yān yi
(Mat 10.1-4; Luke 6.12-16)*

¹³ Loo kur ye, Yesu n ba dugu ga yān gaa yīn na. Tuu pye nawee- mpāy wīl na, u n pe yee pe n pa u ye. ¹⁴ Nawee- sēnsye syām ba me tuu yān yi, pe n ga nii u kānyārwai. U n pe yān yi pe nii u ne, u n ba pe lehe wāā, pe n ga naa Yāhā wūhū yar. ¹⁵ U n fānga wāā pe kē, pe n waha sāndāpee kar tege naa n kāā nawee- yīn na.

¹⁶ Nawee- sēnsye syām mpāy u yān yi, pe myar nde:

Syimu wii Yesu Pyar myaha taha u na.

¹⁷ Syake tesē u cīfua Nsān ne. Sewede pii me.

Yesu n Ponoreke myaha taha pe na;

le yīntaha ne, pe ma mii yāhāgbāā tēn dyan.

¹⁸ U n maha Andere yee, Filipe ne, Bateremi ne, Matehe ne, Tema ne, Alefe dya Syake ne, Tadee ne, Syimu ne wii klokai- wāgbihi n tāy u ye, ¹⁹ tesē Syikaryote klofa Yuda ne, wii ruu ga ba Yesu yi u napī- kē.

*Kai- nkāy pe pāā taha Yesu na
(Mat 12.22-32; Luke 11.14-23; 12.10)*

²⁰ Yesu n tege ke yāŋ yīŋ na u kānyārwai ne, pe n dur ga kaha wo. Nabuar n maha te ya wāā ba ta. Draha ge sē yāā Yesu ye u n ga di u kānyārwai ne ye. ²¹ U nna pe le luhu, pe n yee, a ter u yīŋ yir. Pe n kānde sya ma pa, poo n pai u yigi ter.

²² Yāhā kaiyarfa mpāy ba yir Yurusalem wo, ma tege ba klo lii wo Yesu pye na. Pe n nii le pāā Yesu wīi na ma yee: «Sāndāpee yīŋfua Sebulēhe kē u ma u dya nwo yīŋ na. Pe sāndāpee yīŋfua kē tuu fānga wāā u kē, u n waha sāndāpee kar tege naa n kāā nawee- yīŋ na.»

²³ Koo kē Yesu n pe yee ba, maa pe yar ma yee: «Setane, sāndāpee yīŋfua saa sya naa u kur kar ye. ²⁴ Kāntraha nenfa ma kuee n wāā pe ya ne, koo kāntraha saa waha gbihii nii ga yahasee ye ye. ²⁵ Nwoŋ nenfa ma kuee n wāā pe ya ne, koo nwoŋ saa waha gbihii nii ga yahasee ye ye. ²⁶ Ke syi ne, Setane ma kuee n wāā u ya ne, wāhā ma pye u kāntraha wo, u fānga saha ka yahasee ye ye, ke ga klaha. ²⁷ Waa saha dye fāngafua waa kaha wo, u n wān yuhu gbe, mii u sē cāā u pua yigi yaha wa ye. U ma -sē waha yia u na ma u pua, u ga waha u wān bye yuhu gbe u ye.»

²⁸ Ta n cīinde nde pāā ye ye, Yāhā ga waha nawee kapee- laha kāā u yīŋ na, u yorpeer bye ne. ²⁹ Ma -sē yee wii woo tuu ga yorpeer pāā Yāhā Yrā Fānga wīi na, loo kapee nde saa kua yāā u yīŋ na ye.»

³⁰ Pe tee naa n pāā ma yee sāndāpee ma Yesu yīŋ na, koo kē u n kai- ngīi pāā pe ye.

Yesu nna

(Mat 12.46-50; Luke 8.19-21)

³¹ Loo na, Yesu nahafua n ba dye Yesu cīifa ne. Pe n kuee nkur ye, ma waa lehe wāā Yesu ye tuu pa. ³² Yesu pye tuu ba tege nii nabuar raa telai wo, pe n ba u pye, a u nahafua ma nkur ye tesē u cīifa ne, pe u yee tuu ka pe fla na. ³³ Yesu n pe yē wāā sya ma yee: «Ta nahafua kē wii ne, ta cīifa me mpāy ne?» ³⁴ Loo na, u n pe nawee- yāŋ, pe tege nii ma u gbey le. U n dur ma yee: «Ye sē yāā, ta nahafua ma nwo wo, tesē ta cīifa ne. ³⁵ Mpāy pe Yāhā wūhū pye, poofa pe ma ta cīifa, ta syafa, ta nahafa.»

4

*Yesu kakuācran pāā digi yārfua wīi na
(Mat 13.1-23; Luke 8.4-15)*

¹ Yesu n maha ka ke Galele langbāŋ yē na, ma ga nii nawee- klaha. Pe nawee- ba nihii ga ta ter, u n sya dugu dye nii salangbāŋ gaa laam wo. Ke salaŋ pye loho yīŋ na, pe nawee- -sē pye langbenj na. ² U n nii kaplāŋ kuā cra n pāā, ma nii pe klaha kabuar ne. Tuu naa pe klaha, u n ba pe pye

ma yee: ³ «Ye yaha le, ye ra kapān luhu! Dya waa yi u kaha wo, ma ga digi yār u tar laam wo. ⁴ Tuu naa ke digi yār u tar wo, pii mpāy n ga too kānde ngenj na. Kānsyām n pa, maa pe wāy di kāā. ⁵ Pii mpāy n ga too ntēmbakor fla wo. Kāntraflūhū sē pye yō ke fla na ye. Loo n ta pe pii sē waha dye ga laam wo ye, ma ta ter fīy. ⁶ Yaliile yai ke ba war dye yīndai wo, ke n too dir wān suhu hoo. Te nnen sē waha ba ser yigi yō ye, ke fla tee pye ntēmbakor fla. ⁷ Pii mpāy n ga too ngur wān taa nsoho. Te n ba fīy, te ngur wān n te puār, te sē waha le dye ma sa ye. ⁸ Pii mpāy n -sē too kāntrayūhū na. Poo n fīy, ma yir, ma le dye, ma sa. Taa n pii le car, taa n faa le gboho, taa n le gboho.»

⁹ Yesu n pe yar taha ma yee: «Wii ma n traha u ke yīntaha cā, u luhu yō!»

¹⁰ Pe nabuar pe ba ter wa, nawee- mpāy pe pye Yesu tāy, tesē u kānyārwai ne, pe n yee u ke kaplāŋ yīntaha gbihii tōr yar poo na. ¹¹ U n pe pye ma yee: «Kai- nkāy nawee- sē cā yāā Yāhā Yai wīi na ye, Yāhā ta yīi n ke cā. Ma -sē yee mpāy na pe sē ke yīntaha ke ye, ke ga naa n tōr pe ye kakuācranj ya wo. ¹² Ke syi,

«pe n waha yāŋ naa n yō,
ngaa sē -sē ga naa n yāā ye.

Pe n waha luhu naa n yō,
laa sē -sē ga naa n war ye.

Mii loo sē ne ye, pe ga faha ba Yāhā kānde yigi,

ke n pe kapee- laha kāā pe na.» »

¹³ Yesu n pe pye ma yee: «Tee sē kapān nde yīntaha war ye, ye -sē ga ba pye mii ye te nampyen- too war, tii tē ga ba tōr ye ye? Ta n le kapān yīntaha tōr ye yar.

¹⁴ Nawee wii tuu Yāhā kaplāŋ tōr, u ma mii digi yārfua dyaŋ. ¹⁵ Nawee- mpāy laam plāhā mii le kānde ngenj dyaŋ, pe pii pe too na. Pe ma le Yāhā kapāyīi luhu, loo yalebya wo Setane sāndāpee yīŋfua ga ba le yi kāā pe laam wo. ¹⁶ Nawee- mpāy laam ma mii ntēmbakor fla dyaŋ, pe pii pe too na. Pe ma le kapāyīi luhu, loo yalebya wo pe ga le sya nuhu ne. ¹⁷ Le sē -sē ga nii gbāā pe laam wo ye. Le ma ba nii mii wāfāy dyaŋ pe na tesē fen ne le kapāyīi wīi na, pe ga loo bye miy yaha. ¹⁸ Mpāy ter maha ma, pe ga le kapāyīi sya pe laam wo mii pii mpāy dyaŋ pe too ngur fla wo. ¹⁹ Poosyifa ma le kapāyīi yāā luhu, driyē laangar -sē gboho ter pe laam wo, wale wāke ne, yīnde wān wāke ne. Too wīi ma ba gboho ta ter pe laam wo, te ga nii tā le kapāyīi na, pe saa yer le kapāyīi kur ye ye. ²⁰ Mpāy -sē ma, pe ga le kapāyīi sya pe laam wo mii pii dyaŋ pe too kāntrayūhū fla wo. Pe ma le kapāyīi luhu, pe ga le sya cīinde, le n nii gbāā pe laam wo. Le kapāyīi pii ga le pe

laam wo, le kayūhū sa; mpāy pe sa gboho, mpāy pe sa yai, mpāy pe sa car.»

Yāhā Yai wī ma mii naaloho dyaŋ
(Luke 8.16-18)

²¹ Yesu n maha kakuācran nde pāā pe nabuar ye ma yee: «Pe ne naaloho ndyan tar ba la, pe ba le ta pe katanj cīn tā le na laa, pe ba le le wāā gbāngbahara flāhā tāy? Ta n yee, pe ne le wra yaha kāānkui na. ²² Ngii ngii ke wūhū nii, ke ga ba nii gbāa na, lii nawee sē le cā yāā ye, le ga ba cā yō. ²³ Wii ma n traha u ke yīntaha cā, u luhu yō!»

²⁴ Yesu n maha le pāā pe ye ma yee: «Tee nkāy luhu, -ye ye laam yaha ke na! Tee n luhu mii syi, Yāhā ga ba kaa taha ye wāwar na koo syi. ²⁵ Wii ma waha ke war cacar, u ga ba ke war naa n gboho; wii ma -sē ke wāwar sye, car gii tuu cā ke ga faha u na.»

Yāhā Yai wī ma mii digi dyaŋ ke n fīy

²⁶ Yesu n maha yee: «Yāhā Yai wī ma mii dya waa dyaŋ tuu yēy tāhā u tar wo. ²⁷ Te yēy ga fīy, te naa n le, u saa laa cā le na ye. U sā wāy faha woo, u ma yrāŋ woo, te yēy ga naa n fīy ke yai ke yimper. ²⁸ Kāntraha sē na, ke ne re ta te n fīy te ya ya, te ba nduaŋ kūū, te sa, te pii le? ²⁹ Te pii ma ba le koo na, u tarfua ga pa u ba re yaa.»

Yāhā Yai ga cāā kloŋ ke cā ba gboho
(Mat 13.31-32, 34; Luke 13.18-19)

³⁰ Yesu n maha yee: «Waa maha waha Yāhā Yai wī tōr nwa ne? N ga waha le yar ye na kakuācran lii syi ne? ³¹ Le ma mii ngaa puale dyaŋ. Le tāhāyale wo, le kloŋ pii bye na. ³² Le ma fīy yi, le ga yir, le gboho ta ter tāŋ dir wān ter bye na, le sya kayangbāy yi, kānsyām n sya ba naa pe nseŋ ta yīm wo te kayay laam wo.»

³³ Yesu naa nawee- klahā kakuācran busāā ne ke syi. Pe nawee- pe ne ga waha kakuācran nkāy war, u naa koo tōr pe ye. ³⁴ U sē naa n pāā pe ne mii kakuācran sē kē ye. U ma -sē ba nii u ya ya u kānyārwai ne, u ga cā ke kaplāŋ yīntaha gbihi tōr yar pe na.

Yesu teflahangbāŋ yer
(Mat 8.23-27; Luke 8.22-25)

³⁵ Koo per yaiyīn na, Yesu n u kānyārwai pye ma yee: «Ye pa wo n dii ter kūndi ngaa ye.» ³⁶ U kānyārwai n wloho yi kāā te nabuar wo, ma ga dugu dye ke salangbāŋ wo Yesu tuu ba dye nii kii wo, pe n nii n ter. Salangbāy taa pye ke langbenj na, nawee- mpāy n dugu dye te wo, ma ter. ³⁷ Teflahangbāŋ gaa n yir wāfua ne, ma sya loho fua gbe le wāā n taha pe na ke salangbāŋ wo, ke n sya yī naa n wa. ³⁸ Yesu pye ke salangbāŋ namlā kuē ye, tuu ba sā wāy, ma yīŋ gbā yigi yīngbūhū ne.

U kānyārwai n u gbā yir, ma u pye ma yee: «Wo Yīnfua, ma sē yāā la waa kuee le wo?» ³⁹ Yesu n yir, ma sā ke teflaha na, ma pāā ke loho ne ma yee: «Yaha le, nii sūū!» Ke teflaha n yer loo na, ke fla n nii seyī. ⁴⁰ Yesu n u kānyārwai pye ma yee: «Nwa ye n nii n fya? Ye Yater wee la ye ne?» ⁴¹ Pe -sē ba fya, ma naa le pāā pe ya ye ma yee: «Hāā, -ye naa dya nwo yāŋ, teflaha n luhu u ye ke langbāŋ loho bya ne.»

5

Yesu sāndāpee kar tege kāā dya waa yīŋ na

(Mat 8.28-34; Luke 8.26-39)

¹ Pe n ga nō ke kāntraha langbāŋ kūndi ngaa ye, Jerasinefa kāntraha wo. ² Yesu wātegekāā ke salangbāŋ wo, dya waa n yi gbūhū fla na, ma u wāā n pai. ³ Sāndūpee waa pye u dya yīŋ na, ma u ta u n naa n nii gbūhū fla na. Ntēn namihī ge ne pe sē waha u dya pua yigi naa n yaha nantāŋ ye. ⁴ U dya pye, pe ma yir, pe ga u trē pua ntēn namihī ne. U -sē ga te ntēn namihī cer, tuu te ntēn wān ka. U wāyigiyaha fānga sē pye waa ye. ⁵ Ke yai ke yimper, u naa wātay ya tay gbūhū laam wo, tesē yāy yīŋ ne, ma naa n kui, ma maha naa u ya duai ntēmbar ne.

⁶ U n Yesu yāā deydey, ma fā ba kānklūy gbāā u yaha ye, ⁷ ma tē sya fānga ne ma yee: «Ke Yāhāngbāŋ Dya Yesu, nwa taa ga pye ra na? N ma nar, Yāhā yāŋ, ma'a syi ma ra pēn ye.» ⁸ Yesu naa n gbey u na ma yee: «Sāndūpee nwo, tege kāā u dya yīŋ na!» ⁹ U n u dya yey ma yee: «Ma myaha mii?» U n yee: «Ta myaha Nihinihi, wo ma wo nihi.» ¹⁰ U n nii le sroŋ nar Yesu ye, tuu ma syi pe sāndāpee kar kāā ke fla draha wo ye.

¹¹ Kaha tyē- mpāy -sē pye, pe wānihi; pe pye pe naa n di ke yāŋ fla na. ¹² Pe sāndāpee n Yesu nar ma yee: «Wo nō wāā tyē- mii fla na, wo n ga dye nii pe laam laam wo.» ¹³ Yesu n le sya pe ye. Pe sāndāpee n tege kāā u dya yīŋ na, maa dye pe tyē- laam laam wo. Pe tyē- n ke ngeŋj fā tege, maa too dye ke langbāŋ laam wo, ma ku. Pe ba tyē- naha kua.

¹⁴ Mpāy pe naa pe tyē- naha, pe n fā ter, maa le kapān pāā pe klofa ye, tesē wlefa ne. Nawee- n pa, maa yāŋ lii le ba pye. ¹⁵ Pe ba nō Yesu fla na, pe n u dya yāā, dya wii sāndāpee busāā pye u yīŋ na. U dya yīntaha ba too, u n ba faha wān le tege nii, nafāān pyer sē pye u na nantāŋ ye. Pe nawee- n fya, ma sya nii n sege. ¹⁶ Mpāy pe ba ke kai- bye yāā yīnde ne, poo n u dya wīŋ gbe, ma tōr pe ye, tesē pe tyē- wīŋ bya

ne. ¹⁷ Pe n too Yesu wānar na, tuu ter kāā, u pe klo ta yaha.

¹⁸ Yesu tuu dugu naa n dye ke salangbāṅ wo, u dya wii sândāpee pye u yīṅ na, u n Yesu pye woo ga ka u ne. ¹⁹ Yesu sē le sya u ye ye, ma u pye ma yee: «Dur ga ma kaha wo, ma nna fla na. Yāhā ke ma fen di, ma nkāy bye pye ma kē, ka maa ke tōr pe ye!» ²⁰ U dya n ter. Yesu tuu lii pye u kē, u n ga nii le pāā nawee- ye ke kui sēnsye teebehe bye wo. Mpāy pe naa le luhu, le naa pe laam wo.

Syase pueesya tesē cōō wii tuu te Yesu nayroho na

(Mat 9.18-26; Luke 8.40-56)

²¹ Yesu n dur ga u kānyārwei ne ke langbāṅ kundi nge na, ke salangbāṅ ne. U pye ke loho tāy, tuu ba yer nabuar ne te ba wo tā u na. ²² Yiifee- yawāhā nwoṅ yīṅfua waa n pa, u myaha Syase. U n Yesu yāā, ma kānklūy gbāā u yaha ye, ²³ ma nii u nar u fihī yō woo na, ma u pye ma yee: «Ta pueesyale ma le ga ku, n ma nar, pa maa klue taha le na, le n kāhā yir, le nii yrāṅ na!» ²⁴ Yesu n ka u ne. Nabuar naa n taha u na, ma u wāā sya naa n kor kue bye ye.

²⁵ Te nabuar laam wo, cōō waa -sē pye. U ntōr kuee naa n woo u ye dye- sēnsye syāṅ, wāyer wee ye. ²⁶ U ba fāy gbobo ter tyinfa busāā koho wo; u wale bye ba ka tāṅ pe ye. U sē -sē naa n puar ye, te yan too ma cā ba naa n sye u ye. ²⁷ U n Yesu wīi luhu, ma -sē pa pe nabuar wo Yesu kur kue ye, ma ba te u nayroho na. ²⁸ U ba le ga yigi ma yee: «N ma yāā te u nayroho ya na, n ga jaa.» ²⁹ Tuu te Yesu nayroho na ke syi, le yalebya wo u ntōr wāwoo n yer, u n yāā u yan te yi kāā u wo. ³⁰ Yesu n le cā le yalebya wo, ma cā ma yee fānga gaa yi u wo. U n wā klahā pe nabuar laam wo ma yee: «Yoo te ra nayroho na?» ³¹ U kānyārwei n u pye ma yee: «Ma pe nawee- yāā pe ma kor n klahā teebehe bye wo, taa -sē maha n yey yoo te ma na.» ³² Yesu -sē ba yāṅ gbey naa n klahā yoo nde pye. ³³ U cōō n nii n sege fyar koho wo, tuu ba cā wa lii le u yāā. U n pa, maa kānklūy gbāā Yesu yaha ye, ma le cīnde bye tōr u ye. ³⁴ Yesu n u pye ma yee: «Cōō, taa ra ta ma Yater, loo le ma jaa. Naa n gaha pra, ma yan tii yi kāā ma wo.»

³⁵ Yesu tuu naa koo pāā, tēnlehe mpāy n yir Syase kaha wo, ma ba u Syase pye ma yee: «Ma pueesya ku, maa maha Yīṅfua fāy ma nwa pye?» ³⁶ Pe n nii n pāā, Yesu sē -sē pe kue yāṅ ye, ma Syase woo pye ma yee: «Ma'a syi fya ye, ra ta ma Yater, loo ya!» ³⁷ Loo kur ye, Yesu n Syase kaha kānde sya u ne. U sē -sē sya waa n ka u ne ye mii Pyar ya sē kē ye, ma suhu Syake

ne, u cīfua Nsān ne. ³⁸ Pe n ga nō Syase kaha wo, Yesu n pe nawee- yāā, pe fā gbey n klahā, mpāy ne pe n wūn ma n kui. ³⁹ U n dye ga ke kaha laam wo, maa pe pye ma yee: «Lii tee fā gbey n klahā ke syi? Nwa ta ye n nii n wūn? U kicar sē ku ye, wāy ya tuu sā wāy.» ⁴⁰ Pe n u ler. U n pe bye ta pe n yi. U n u kicar tuhufua ya yigi, u nahafua ne, ma suhu kānyārwei tāā mii ne. U kicar tuu pye nwoṅ gii laam wo, pe n dye ga ke fla na. ⁴¹ U n u kicar yigi koho na, ma u pye Yiifee- yor wo ma yee: «Taleta kume.» Loo yīntaha kē, kicaale yir! ⁴² Le kicaale n yir le yalebya wo, ma nii n yār. Le pye dye- sēnsye syāṅ ne. Pe nawee- pe nde yāā, le n yē gbāā pe na, ma sya ga ta ter. ⁴³ Yesu n -sē pe yar waha, pe ma syi nawee waa n le cā ye. U n maha pe yar ma yee, pe ngaa wāā u kicar kē u n di.

6

Nasaretefa Yesu wīi sye

(Mat 13.53-58; Luke 4.16-30)

¹ Yesu n yir ke fla na, ma ka klo lii wo, tuu ba le na. U kānyārwei pye u ne. ² Kanii per, u n nii ma nawee- klahā Yiifee- yawāhā nwoṅ wo. Nabuar mpāy pe naa n luhu u ye, le n pe fe gbe, pe n nii n yee: «U pye mii ma Yāhā wūhū bye cā tōr n yar? Yoo tuu roo laantor le u laam wo? Laanwo wūhū ngīi bye ne tuu n pye, u koo fānga yāā na? ³ Woo sē na Maari dya, wii u ma katyigi tafua? U cīifa sē me la Syake ne, Syose ne, Yuda ne, tesē Sīmu ne? U syafa poo sē na pe ma wo ne nwo?» Loo n ta pe sē waha Yesu wīi sya ye.

⁴ Yesu n plāhā nge tōr pe ye ma yee: «Ma yi kāā Yāhā kaplāṅ tōrfua kusey nawee- na, u nwoṅfa ne, u kahafa ne, teebehe bye nawee- u yāṅ.» ⁵ Yesu sē waha laanwo wūhū busāā pye ke fla na ye, mii yanfa mpāy ya sē me tuu klue taha pe na, ma pe jaa ye. ⁶ Tuu yāā u gbenteefa pe u wātan sye pe Yater, le n laam wo u kē. Loo kur ye, u n ka maa nawee- klahā kānkāy kukui wo.

Yesu u kānyārwei sēnsye syām lehe wāā

(Mat 10.5-15; Luke 9.1-6)

⁷ Yesu n u kānyārwei sēnsye syām bye yee ba, maa nii pe lehe n wāā nawee- sānsyām. U n fānga wāā pe kē pe waha sândāpee kar tege naa n kāā nawee- yīṅ na. ⁸ U n maha pe yar waha ma yee: «Ye n gaha yrāhā ye, ya'a syi ngaa gbe yigi ke n naa ye ndege ye. -Ye yrāhāyār kái ya gbe yigi, ye ma syi ngaa kadiṅ gbe tesē nkānfaha ne, tesē war ne jifaa wo ye. ⁹ -Ye ntāāfey le, -ye kaler nanen ya le!»

¹⁰ U n maha pe yar ma yee: «Ya'a ga dye klo lii wo, pe ma syāsaha wāā ye kē kaha

gii wo, -ye kuee koo kaha wo ye sya ba ter.
¹¹ Teelii nawee- ma ye yē yor sye, tesē ye wāyigita wīi ne, -ye ter pe klo yaha! Ye ma nii n ter, -ye ye ter mplēm kor yaha pe na, pe n cā lii ma pe dye, poo pe le kē.»

¹² Yesu kānyārwei n ka loo na, ma ga Yāhā kaplāṅ tōr n yar nawee- na, ma yee pe le sya pe le cā pe kapee- wāpyeṅ sē yō ye. ¹³ Pe sāndāpee buar kar tege naa n kāā nawee- yīn na, ma naa yanfa busāā tuhu sēm- ne, pe n kāhā naa n yir.

Nsān tesē Yerōte ne

(Mat 14.1-12; Luke 9.7-9)

¹⁴ Yesu myaha tēṅ n ba teebehe bye kua. Galele kui yīṅfua Yerōte n Yesu wīi luhu. Nawee- mpāy naa n pāā ma yee: «Nsān nawee- tāāfua wii tuu ba ku, u dur ba yrāṅ na, koo kē u n waha laanwō wūhū pye.»
¹⁵ Mpāy naa n pāā ma yee: «Faale Yāhā kaplāṅ tōrfua Yeli kē.» Mpāy maha naa n yee: «Faale Yāhā kaplāṅ tōrfua waa kē u ne.»
¹⁶ Yerōte tuu Yesu wīi luhu, u n yee: «Nsān nawee- tāāfua kē! N ba ta pe n u yīn cer, u maha dur ba yrāṅ na.»

¹⁷⁻¹⁸ Lii le ba dye Yerōte nsoho wo Nsān ne, le nde: Yerōte ba u cīifua Filipe cōo Yerōtyade tyīn sya u ye. Nsān naa le kuān u ye ma yee: «Ma sē yai ma ma cīifua cōo gbe ta ma wūū ye.» Yerōte n yir, ma ta pe n Nsān yigi, ma u pua ma u le nwompīhi wo. ¹⁹ Nsān wīi naa u Yerōte cōo yaa, u n sya naa u kē gbā ne. ²⁰ Yerōte sē -sē naa le sya u ye ye. U naa Nsān fya, u ba cā Nsān ba sron, u maha pye Yāhā nawee. Koo kē Yerōte n koho naa n paha u na. Nsān kaplāṅ naa u fāy, ma -sē naa n tāy u ye.

²¹ Yerōte cōo yīṅ -sē ba tāy Nsān wīi na, Yerōte seeseṅ gbar per. Ke per na, Yerōte ba u tēntē- yīṅfa yee ba dir na, tesē u naanmiy yīṅfa ne, ma suhu Galele yahaseefa ne. ²² Yerōte cōo pueesya n dye ke nwongbāṅ laam wo, ma yōo. Le n tāy Yerōte ye, pe nawee- bye ne. Yerōte n u capua pye loo na ma yee: «Ngii wīi ma tāy ma ye, ta yar ta n ke wāā ma kē.» ²³ U n Yāhā di, ma u pye ma yee: «Ma'a ngii wīi pāā, maa ke yāā, ke ma sya pye ra kāntraha kui kānkāyaha neṅ.» ²⁴ U kicar n yi, ma ga u nahafua yey ma yee: «Ma laam wo, ma yee n ngii wīi pāā?» U nahafua n yee: «U yar u Nsān nawee- tāāfua yīṅ cer wāā ma kē.» ²⁵ U capua n dur ga farfar Yerōte fla na, maa u pye ma yee: «N n yāṅ, ma Nsān yīṅ cer wāā ra kē yagaa nge na, tasa laam wo.» ²⁶ Yerōte yīntaha bye n tāhā. Tuu ba Yāhā di pe nawee- yīnde na, u sē sya ma u yē dur ye. ²⁷ U n ta ter loo na, ma seraasyi naa waa lehe wāā, ma u pye u ga pa Nsān yīṅ ne. ²⁸ U seraasyi naa n yi ter, ma ka ke nwompīhi laam wo, maa Nsān yīṅ cer, ma pa ke ne tasa wo maa

wāā u capua kē. U capua n -sē ke sya wāā u nahafua kē.

²⁹ Nsān kānyārwei pe ba le luhu, pe n pa, ma ba u nakugu gbe maa le gbīi wo.

Yesu nawee- nyersū yībua yē woo, tatar ne

(Mat 14.13-21; Luke 9.10-17; Nsān 6.1-14)

³⁰ Yesu tēnlehe n ba dur ba u fla na. Lii bye pe ga pye, nkāy bye ne pe ga nawee-klaha, pe n ke tōr u ye. ³¹ Nawee- mpāy pe naa n pai, ma dur naa n ter, pe ba nihi ter; Yesu sē draha ge yāā, ma ga di u kānyārwei ne ye. U n u kānyārwei pye ma yee: «Ye pa, wo n ka dragba gaa laam wo, ye n ga faa wūū dye.» ³² Pe n salangbāṅ gbe, poo n gaha nii teelaa wo pe ya ya. ³³ Nabuar n -sē pe yāā tersaha wo, ma pe yāṅ cā. Pe n yir kukui bye wo, ma tyīi yār ga cāā dye ke teele wo Yesu yaha u kānyārwei ne. ³⁴ Yaliile Yesu tuu yi ke salangbāṅ wo, u n pe nabuar yāā kacān wee ye. Pe nawee- fēn n u sron yigi, pe pye mii mbaa dyaṅ u mbanaha wee pe ne ye. U n too kai- na, ma nii pe klaha, ma pe klaha. ³⁵ Yai ke ba kua kua naa n wa ke syi, Yesu kānyārwei n pa, maa n pye ma yee: «Yai kua kua wa, wo maha ma dragba wo. ³⁶ Pe nawee- ta pe n ka tūntūn kle wo, kusyīmbehe ne, pe ga waha ngaa par di.» ³⁷ Yesu n pe yē sya ma yee: «Yii ge -ye digi wāā pe kē pe n di!» Pe n u yey ma yee: «Waa war nagbey bur yāā na, wo waha par wāā?» ³⁸ Yesu n pe yē wāā sya loo na, ma yee: «Bur wāy nii te ma ye ye? -Ye ka yaa yāṅ!» Pe n ga yāṅ, ma ba u yar ma yee: «Bur wāy bua te ma wo ye tesē fua- syām ne.» ³⁹ Yesu n kānde wāā u kānyārwei kē, pe n pe nawee- ta pe n tege nii ga ke nyēpēn na, fle fle. ⁴⁰ Pe n pe ya to to nii ga, kaa na nawee- gbeebua, kaa na nawee- gbeesīi sēnsye.

⁴¹ Yesu n te bur bua gbe, pe fua- syām ne, ma yīntaha kuā yir wāā yāhāyīṅ kue ye, ma Yāhā pye ma yee: «Ma syaha kē.» U n te bur la cer, ma re wāā u kānyārwei kē, pe n te la klaha nawee- kē. U n maha pe fua- syām la ke syi pe bye kē. ⁴² Pe bye n di, ma sya di yai. ⁴³ Pe n takūyīhī sēnsye syāṅ gbe ter te gber ne, tii pe di yaha. ⁴⁴ Mpāy pe ba te bur di, pe naam ya ba nawee- nyersū yībua tā.

Yesu yār ke langbāṅ loho na

(Mat 14.22-33; Nsān 6.15-21)

⁴⁵ Loo kur ye, Yesu n ta ter u kānyārwei pye ma yee pe dugu dye ke salangbāṅ wo, pe dii ga ke langbāṅ kūndi ngaa ye, u yahasee ye, klo laa wo pe n yee Gbesyata. Woo n kuee kur ye, u kānde wāā pe nabuar kē. ⁴⁶ Tuu kānde wāā wa pe kē, u n ka yāṅ gaa yīṅ na, ma ga nii u laam

wühū tōr Yāhā ye. ⁴⁷ Yai n kua tā, ma ke salangbān ta yaha ke langbān telai wo. Yesu -sē pye u ya ya kántraha na. ⁴⁸ U n yāā ke salan sē waha naa n fā pe ye ye, teflaha tee naa pe wāā. Ke -sē pye ngupa cir kuiyale syi, u n yir ma n gaha pe kue ye, ma nii yār n gaha ke loho na, ma sya ne ga pe far ter. ⁴⁹ Pe kānyārwai n u yāā tuu n yār ke loho na, pe n yee kusrāhā kē, ma too kule na ma n kui. ⁵⁰ Pe bye yinde pye u na, pe n fya ser yigi nii. Yesu n ta ter pāā pe ne ma yee: «Ye ye laam waha, ye ma syi fya ye, ndoo kē.» ⁵¹ U n dugu dye pe ne ke salangbān wo, ke teflaha n yer. Le n u kānyārwai laam wo maa far ter. ⁵² Pe laam kacān tee ba kloj ter, pe sē ba Yesu fānga cā yō ye, yaliile wo tuu ba te bur bua la cer te n nihi.

*Yesu yanfa jaa Genesare kántraha na
(Mat 14.34-36)*

⁵³ Yesu n ba ke langbān dii wa u kānyārwai ne. Pe n tǎhā Genesare kue kántraha na, ma pe salangbān pua yaha ke langbān yē na. ⁵⁴ Pe kǎhā yi ke salangbān wo, pe nawee- n ta ter Yesu yān cā. ⁵⁵ Pe n fā ga teebehe bye wo, maa yanfa tēn n pai u kē pe kasāy wān na. Mpāy pe naa u wīl luhu teebehe bye wo, pe naa n pye koo syi. ⁵⁶ Teelii teelii Yesu naa n gaha, kusyimbēhe wo woo, kungbāhā wo woo, kle wo woo, nawee- naa n pai pe yanfa ne nanihi fla wo. Pe naa u nar u tyii pe yanfa n te u nayrengbān yē ya na. Mpāy bye pe -sē yāā naa n te ke na, pe naa n jaa.

7

*Yesu tesē Yiifee- wāle kǎnde wūhū ne
(Mat 15.1-9)*

¹ Per gaa, Farisyē ye tesē Yāhā kaiyarfa ne, pe ba yir Yurusalem wo, ma pa Yesu fla na. ² Pe n ba yāā Yesu kānyārwai mpāy sē naa pe klue yee pe wāle kǎnde wāyee na, ma cā naa pe dir di ye. ³ Le -sē pye ke dyan, Farisyē ye ma suhu pe nampyer- Yiifee- bye ne, pe sē naa ngaa di mii pe sē cāā pe klue yee gbēge pe wāle kǎnde wāyee na ye. ⁴ Pe ma yir nanihi teebehe wo ma ba dye, pe saa di mii pe sē cāā loho wey wa gbēge ye. Pe wāle kǎnde wūhū ba nihi, pe -sē ba ke bye yigi mii crān wāyee ter dyan ke ya ya, sekuhu wāyee ne, ntēngbāhā wāyee ne. ⁵ Koo kē pe Farisyē tesē pe Yāhā kaiyarfa ne, pe n Yesu yey ma yee: «Nwa ta ma kānyārwai sē wo wāle kǎnde wūhū pye ye? Ma sē yāā, pe sē pe klue yee wo wāle kǎnde wāyee na ma cā pe dir di ye.» ⁶ Yesu n pe pye ma yee: «Dawarfa me ye ne! Faale Yāhā kaplān tōrfua Yisa tǎhā kē tuu bii nde cāā yar yaha ye wīl na, ma le yrūhū ta Yāhā sabangbān wo ma yee, Yāhā yee:

«Nawee- mii, pe ra gbobo pe yē kaplān ya ne,
ma -sē yee pe laam wo pe fla dey ter ra na.

⁷ Pe ra gbobo mii syi dyan, yīn wee le na ye.

Nawee- pe kǎnde lii ta, pe tee loo ta,

ma n klaha ma yee Yāhā kǎnde ne.» »

⁸ Yesu n maha pe pye ma yee: «Ye Yāhā kǎnde ta yaha kǎnkāy na, ma nii nawee- kǎnde loo yar. ⁹ Ye -sē Yāhā koo kǎnde wūhū miy yaha cā, ye ye wāle kǎnde wūhū ta. ¹⁰ Ye sē yāā, wo faale wādyaha Musa bii le pāā Yāhā sabangbān wo ma yee, Yāhā yee: «Ma tuhufua gbobo, ma nahafua ne; tesē: «Wii ma u tuhufua miipihii yee u nahafua ne, u yai pe u boo kǎā.»

¹¹ Yii -sē nawee- klaha, a nawee ga waha u tuhufua pye u nahafua ne, u yee: «Ta koho kla gii tē ne ga waha wāā ma kē ma n di, ke ma korobaa;» le yīntaha ne, n ke ta yaha Yāhā kē. ¹² Ke syi, woofua ga waha tyii u tuhufua wākēn na, u nahafua ne. ¹³ Ye n pye koo syi, ma Yāhā kaklaha miy n yaha, ma ye wāle kaklaha gbe n yar nawee- na. Kai- busāā maha ma tee n pye ngīi syi dyan.»

*Kai- nkāy ke nawee le kapee- wāpyerj
wo*

(Mat 15.10-20)

¹⁴ Yesu n maha pe nabuar yee ba, maa pe yar ma yee: «Ye bye, -ye yaha le ye luhu ra ye, -tee le cā! ¹⁵ Ngaa wee ke n yir nkur ye, ma nawee le kapee- wāpyerj wo ye. Kai- nkāy nawee tuu n ga, koo kē ke u le kapee- wāpyerj wo.» [¹⁶ Wii ma n traha u ke yīntaha cā, u luhu yō!]

¹⁷ Yesu tuu ba pe nabuar ta yaha, ma ga dye nwojn laam wo, u kānyārwai n ga u yey le kakuācran yīntaha ne. ¹⁸ U n pe pye ma yee: «Ye bya, ye maha le kakuācran yīntaha war gblihi laa ke? Ye sē cā la ngii ke n dye nawee nfēn wo, koo sē kē ke u le kapee- wāpyerj wo ye? ¹⁹ Ke ma sya dye ga u nfēn wo, ke n gaha yi kǎā u laha wo nyē wo, ke sē ma ne dye ga u laam gasaha wo ye.» Yesu le yar ke syi nawee- n waha cā wāfān wee digi gaa ter na ye. ²⁰ Yesu n maha pe yar ma yee: «Nkāy nawee tuu n ga, koo ke u le kapee- wāpyerj wo. ²¹ Ye sē yāā, nawee tuu kapee- nkāy ga u ya laam wo, koo kapee- kē ke ne u taha tyatyāhā na, yuhur ne, naboora ne, ²² cayor wālen ne, war yīnde ne, laangbān ne, dawar ne, wāplanpye ne, yīnde wāyitoo ne nawee- wān na, kawar wāfua ne, yatan ne, nafāān pyer ne. ²³ Koo kapee- ngīi bye nawee tuu n ga, ke u le kapee- wāpyerj wo.»

*Cōo wii tuu wee Yiifee ye, Yesu u
pueesya jaa*

(Mat 15.21-28)

²⁴ Yesu n ter ke fla yaha, ma ka Tyir kue syi ye, Syidō ne. U n ga dye kaha gaa wo, u sē naa n traha pe u wāpa wī luhu ye. Pe -sē le luhu. ²⁵ Coo waa, sändūpee pye u pueesya yīn na, u n Yesu wī luhu, ma ta ter ga u fla na, ma ga känklyū gbāa u tāy. ²⁶ U coo sē pye Yiifeesya ye, u naa n yi Fenisye wo, Syire kântraha na. U n Yesu nar, u u sändūpee tege kâa u pueesya yīn na. ²⁷ Yesu n u pye ma yee: «Ma'a kicar digi gbe miy yaha pāmpii* kē, le sē yō ye.» ²⁸ U coo n yee: «Cīinde ne Yīnfua, kicaabir ma car gi miy yaha kântraha na, pāmpii sē -sē ga gbe di la?» ²⁹ Loo na, Yesu n -sē u pye ma yee: «Kapān nde wī na, maa waha dur ga ma kaha wo, u sändūpee tege kâa wa ma pueesya yīn na.» ³⁰ U n dur ga u kaha wo, maa u pueesya yāa tuu sāy nii kasāy wān na. U sändūpee ba tege kâa u pueesya yīn na.

Yesu nditēn bebe waa jaa

³¹ Yesu n ba ter kâa Tyir kue yaha, ma ter Syidō klo wo, ma dye yi ter te kui sēnsye wo, ma dur ba Galele langbān kue ye. ³² Nawee- mpāy n pa u kē nditēn naa waa ne, u sē maha waha pāa naa n yō ye. Pe Yesu nar tuu koho taha u na, u jaa. ³³ Yesu n u yigi yi pe nabuar laam wo, ma ka u ne känkāy na, maa u kāmbehe le u ndityuhu wo, ma yēsyoṛ tu ma ta u yīnkāi na. ³⁴ Loo na, u n yīntaha kuā yir wāā yāhāyīn kue ye, ma wūu tege, ma u dya pye Yiifee- yor wo ma yee: «Efata,» loo yīntaha ne, yār! ³⁵ U dya ndityuhu n ta ter yār, u yīnkāi n sāhā yaha, u n nii n pāā nayōṛ saha na.

³⁶ Nawee- mpāy pe pye ke fla na, Yesu n pe yar, pe ma syi le pāa waa ye ye. Tuu le pāa naa n waha pe ye mii syi dyan, pe -sē ke kai- pāa naa n yi ke syi. ³⁷ Le wājaa wī n pe nawee- fe gbe ga ta ter, pe n sya nii le pāa ma yee: «Nkāy bye u n pye, ke yō cīinde. U nditēy ta pe n luhu, ma bebe bya ta pe n pāa.»

8

*Yesu nawee- nyersī yē woo tahar ne
(Mat 15.32-39)*

¹ Too plii na, nabuar maha ba te ya wāā ba ta. Ngaa sē pye pe nawee- ye pe n ga di ye. Yesu n u kányārwai yee ba, maa pe pye ma yee: ² «Nawee- mii fēn ta yigi, pe plii tāā nanga pe ma ra ne, yagaa ngaa wee pe ye pe n ga di ye. ³ N ma pe dur wāā fāā ne pe kle wo, pe n gaha too wāfāy na kānde wo. Ye sē yāā, mpāy ma pe nihi, pe yir deydey ma pa.» ⁴ U kányārwai n u yey ma yee: «Dragba nge syi laam wo, waa dir yāā na pe kē pe n di?» ⁵ Yesu n pe yey ma yee:

«Bur nii te ma ye ye?» Pe n yee wāy kuasī. ⁶ Loo na, Yesu n pe nabuar ta pe n tege nii kântraha na. U n te bur kuasī gbe, ma Yāhā pye ma yee: «Ma syaha kē.» U n te bur la cer, ma te wāā u kányārwai kē, pe te la klahā pe nabuar kē; u kányārwai n te la. ⁷ Fuabir raa maha pye pe ye. Yesu n maha syaha wāā Yāhā kē, ma u kányārwai ta pe n maha te fuabir la. ⁸ Pe bye n di, ma di yai. Tii pe di yaha, pe n te gbe ter takūyīhi kuasī. ⁹ Nawee- mpāy pe pye ke fla na, pe ba nawee- nyersī kua.

Loo kur ye, Yesu n kānde wāā pe kē, ¹⁰ ma dugu dye ke salangbān wo u kányārwai ne, ma ka Dalameta kântraha na.

Yesu laanwo wī wāpyen sye Farisyē ye kē

(Mat 16.1-4)

¹¹ Loo kur ye, Farisyē ye n pa Yesu fla na. Pe n yee, poo ga u le namihī wo, ma u pye u laanwo wī laa pye, poo n waha cā Yāhā kē ke fānga wāā u kē. ¹² Yesu n wūu tege u ya laam wo ma yee: «Nwa ta yagaafa n ke pe laanwo wī yāā? Ta n cīinde nde pāā ye ye, poo ge saa laanwo wī laa ge yāā yīnde ne ye.» ¹³ Loo kur ye u n ter pe yaha, maa dugu dye ke salangbān wo, ma ter ke langbān kundi ngaa ye.

Yoo wī ma mii ncasur wān ter syi dyan?

(Mat 16.5-12)

¹⁴ Koo per na, pe kányārwai ba faha pe sē bur gbe yigi pe ya ne ye. Bur nen ya kē ke pye pe ye ke salangbān wo. ¹⁵ Yesu n ba pe pye ma yee: «Ye yii le yaha, -tee yii yigi Farisyē ye ne, tesē Yerote ne! Pe wī ma mii ncasur wān syi dyan.» ¹⁶ Pe kányārwai n nii pe ya yey ma yee: «Too sē bur gbe ye, loo la u n nii n pāā ke syi.» ¹⁷ Yesu n pe laam wūhū cā, ma pe yey: «Nwa ta ye n yee, bur kē te wee wo ye ye, koo syi kē? Ye kacān fīhī kloj. Ye sē laa war wa ye. Ye laam yāā waha ter? ¹⁸ Yimpe ne ye ye, ye sē n yān la? Ndityuhu ne ye ye, ye sē n luhu la? Ye laam yāā faha wa? ¹⁹ Tē ba te bur bua la cer wāā pe naam nyersī yībua kē, takūyīhī nii ye ba gbe te bur gber ne, pe ba tii di yaha?» Pe n yee takūyīhī sēnsye syān. ²⁰ Yesu n maha pe yey ma yee: «Tē ba te bur kuasī la cer wāā pe nawee- nyersī kē, takūyīhī nii tee ba gbe te bur gber ne, pe ba tii di yaha?» Pe n yee takūyīhī kuasī. ²¹ Yesu n pe pye loo na ma yee: «Ke n ta ye sē le war wa ma yee, bur wī sē ne tē naa n pāā ye?»

Yesu fūu naa waa jaa Gbesyata wo

²² Loo kur ye, pe n ka Gbesyata wo. Nawee- n pa fūu naa waa ne Yesu fla na,

* 7:27 7.27 Koo cāā na, mpāy pe sē pye Yiifee- ye, Yiifee- naa pe yee pām.

maa u nar u te u fūū naa na, u u jaa.
²³ Yesu n u fūū yigi koho na, ma yi u ne
 le klo känkāy na, ma ga yēsōr tu woo u
 fūū yimpe na, ma klue taha u na, ma u
 yey: «Ma waha ngaa yāā la?» ²⁴ U fūū n
 yimpe tēj wāā ma yee: «N nawee- yāā,
 n pe yāā katyir dyan te n yār.» ²⁵ Yesu n
 maha klue taha u dya yimpe na, u n yāj
 wāā u yahasee ye temm. U ba jaa wa, ma
 waha wān bye yāā naa n tāj gbege. ²⁶ Loo
 na, Yesu n kānde wāā u kē u ter u kaha wo,
 ma -sē u pye ma yee, tuu ma syi ka le klo
 wo ye.

Yoo kē Yesu ne?

(Mat 16.13-28; Luke 9.18-27)

²⁷ Yesu n ter Filipe Syesaree kue kui ye,
 u kānyārwei ne. Kānde wo, u n pe yey
 yāj ma yee: «Lii ge nawee- pe n pāā ra
 wī na?» ²⁸ Pe n yee: «Mpāy n yee, a Nsān
 nawee- tāāfua kē ma ne. Mpāy maha n
 yee, a faale Yāhā kaplāj tōrfua Yeli kē ma
 ne, mpāy maha ma pe n yee, a faale Yāhā
 kaplāj tōrfua waa kē ma ne.» ²⁹ U n dur
 yagaa, ma pe yey ma yee: «Ah yii, ye yee
 yoo kē ra ne?» Pyar n u yē sya ma yee:
 «Mboo kē u Yāhā Yīndefua Crise.» ³⁰ Yesu
 n le pāā waha pe ye ma yee, pe ma syi pe
 le tōr waa ye ye.

³¹ Loo kur ye, Yesu n yir, ma nii u
 kānyārwei pye ma yee: «U Nawee Puee
 yai u fāy gboho. Pe Yiiifee- wāle ga ba u
 wī sye, pe Yāhā yūndefa yīnfa ne, tesē pe
 Yāhā kaiyarfa ne. Pe ga ba ta ge ta pe n u
 boo. Plii tāā kur ye, u ga yir gbā wo u dur
 ba yrāj na gbaafa ye.» ³² Yesu naa ke kai-
 gbege pāā pe ye. Pyar n u yee ga känkāy
 na, maa nii le kuān u ye. ³³ Yesu n dur, ma
 u kānyārwei yāj klaha, ma sā Pyar na ma
 yee: «Yūhū kāā ra tāy Setane nwo! Ma sē
 Yāhā wūhū cā ye, ma laam ga nawee kacān
 ter ya ne.»

³⁴ Loo na, Yesu n pe nabuar yee ba u
 kānyārwei ne, maa pe yar ma yee: «Wii
 ma yee woo ga naa n yār ta kānde wo, u
 u laam wūhū ta yaha, tuu u ya gbihi, u ma
 sya ga ba gbāpee ku ra wī na. Wii ma
 loo sya, u naa ta kānde yār. ³⁵ Ye sē yāā,
 wii tuu u ya yīj ke ma suhu driyē wān ne,
 woofua ga ba too bye ke laa. Wii tuu -sē ga
 le sya, u u yīj ke laa ma suhu driyē wān
 ne, ta wī na tesē le Yāhā kapāyī wī ne,
 woofua kē tuu cā ga ba too nde bye yāā.

³⁶ Mboo nawee, taa ga driyē wān bye yāā
 tāj, ma' a yee ma sē ba ma yīj yāā Yāhā ye
 ye, le wāyī -sē ma na taa yāā? ³⁷ Koo kla
 ma na, nawee tuu ga ba waha kē tuu u ya
 yīj yāā Yāhā tāy? ³⁸ Ye sē yāā, yagaafa
 Yāhā kānde miy yaha, ma nii kapee- pye.
 Wii ma yee fyar woo yigi pe yīnde na, ndoo

wī na tesē ra kaplāj wī ne, u wī bya ga
 ba fyar yigi ndoo u Nawee Puee kē, yaliile
 n n pai dur ba ra Tuhufua Yāhā nayōr ne
 tesē pe yāhāyīj tēnleheyōm ne.»

9

¹ Yesu n maha pe yar taha ma yee: «Ta
 n cīinde nde pāā ye ye: Nawee- mpāy ma
 ye laam wo, pe saa ku mii pe sē Yāhā Yai
 yāā ke pa fānga ne ye.»

*Kānyārwei tāā mpāy Yesu yāhāyīj
 nayōr yāā*

(Mat 17.1-13; Luke 9.28-36)

² Plii kuay kur ye, Yesu n Pyar yigi taha
 u ya na, Syake ne, Nsān ne, ma ka pe ne
 yānjruhu gaa yīj na, poo pe ya ya.

Yesu n wā klaha pe yīnde na. ³ U nayre
 n nii n yehe palpal, kacān ge sē pye ye, ma
 maha flege, waa sē ke syi wāflege ter syi
 yāā yāā ye. ⁴ Pe n faale wāle Yeli yāā tesē
 Musa ne, pe ya kai na. Pe ba fe gbe yi, ma
 nii n pāā Yesu ne.

⁵ Pyar n Yesu pye ma yee: «Wo Yīnfua,
 wo niisaha sron yō nwo wo! Waa kajar tāā
 gbā, nej ma wāj, nej Musa wāj, nej nge
 Yeli wāj.» ⁶ Pe ba fya yigi nii, woo tesē
 pe kānyārwei syām mii ne, koo kē tuu ga
 lii pāā u sē cā ye. ⁷ Yāhāsyōr raa n yi, ma
 yīm paha tā pe bye na. Yāhā yīmbui n yir
 te yāhāsyōr laam wo ma yee: «Ta Dya kē
 nwo ne, u ntāj dye gboho ra tāy, -ye naa n
 luhu u ye!» ⁸ Le yalebya wo, pe kānyārwei
 n yāj klaha pe ya tāy, pe sē maha waa yāā
 nantāj ye. Yesu ya u pye pe ne.

⁹ Pe naa ke yāj tege yaliile wo, Yesu n
 pe pye ma yee: «Tee lii yāā, ya' a syi le tōr
 waa ye ye, mii u Nawee Puee sē ba ku, ma
 yir wa gbā wo, ma pa gbaafa ye ye.» ¹⁰ Pe
 n le sya, ma -sē nii pe ya yey ma yee: «Nwa
 syi wāyir wī ne gbā wo?»

¹¹ Pe kānyārwei n Yesu yey ma yee:
 «Nwa ta pe Yāhā kaiyarfa n yee, a Yeli
 woo tuu ga cāā pa u Yāhā Yīndefua Crise
 yaha?» ¹² U n pe yar ma yee: «Cīinde ne,
 Yeli woo tuu ga cāā pa, u ba ke kai- bye
 gbihi ta. Nwa le n -sē yrūhū ta ke Yāhā
 sabangbāj ma yee, a u Nawee Puee ga
 ba wāfay yāā gboho ter, u wī le maha ba
 fūhū nawee- ye? ¹³ Ta n le pāā ye ye, Yeli*
 -sē pa kāā wa, pe nawee- n ba u nar- pe
 laam wānar-, mii le ba yrūhū yar yaha ke
 Yāhā sabangbāj wo mii syi dyan.»

*Yesu sāndūpee kar tege kāā kicar waa
 yīj na*

(Mat 17.14-21; Luke 9.37-43a)

¹⁴ Yesu n yir u kānyārwei tāā mii ne,
 ma n pai u kānyārwei mii fla na. Mpāy
 pe ba kueue, nabuar raa ba wo tā pe na.
 Yāhā kaiyarfa pye, pe naa kaplāj tyīn pe

* 9:13 9.13 Nsān nawee- tāāfua wī kē tesē u wāboo wī ne, Yesu tuu tōr.

kányārwai ne. ¹⁵ Pe nawee- pe Yesu yāā, le n pe fe gbe, pe n fā ga u wāā syaha ne. ¹⁶ Yesu n u kányārwai yey: «Lii ne tee n tyīn pe ne?» ¹⁷ Dya waa n kuee pe nabuar laam wo, ma u yē sya ma yee: «Yīnfua, n pa ra dya ne ma fla na, sändūpee waa ma tuu sye u na u sē waha n pāā ye. ¹⁸ Teelii teelii u sändūpee ma u kicar yigi, u ga u gbe miy kántraha na, u n naa yēsyoḡplay yi, tuu naa nkāhā gbā, u kadye ke ser tā nii. N ma kányārwai nar pe u sändūpee kar kāā u yīn na, pe sē waha yia ye.»

¹⁹ Yesu n kuān pe na, ma yee: «Yii poo na, laanyōm wee ye ye ye, ye sē ra ta ye Yater ye! Ye yee la n kuee ye wāwlahā na yalebye? Ye yee la n naa n fāy ye ne yalebye? -Ye pa ra kē u kicar ne.» Pe n pa u ne u kē. ²⁰ U kicar tuu kāhā Yesu yāā, u sändūpee n ta ter u kicar sege gbe fānga ne. U n too, ma nii kloḡ n klaha kántraha na, yēsyoḡplay ne u yē na. ²¹ Yesu n u tuhufua yey: «Le yale dey la u na?» U tuhufua n yee: «Āwā, u sändūpee u gbe u kicar cāā na, ma sya ba waa yagaa na. ²² U sändūpee ne u tra le wāā naa laam wo loho ne, ma ga u boo. Ma'a ga waha laa pye, ma wo fen di, ma fihī yō wo na!» ²³ Yesu n u pye ma yee: «Ma sē yee la, a n ma ga waha laa pye? Wii woo u ra ta u Yater, kai laa sē wee le ga waha u yia ye.» ²⁴ U kicar tuhufua n ta ter tē sya ma yee: «N ma ta ra Yater. Koho le ra ye, ta n ma sroḡ ta ra Yater.»

²⁵ Yesu n yāā te nabuar n pai pe fla na, u n sā u sändūpee na ma yee: «Mhoo sändūpee wii raa kicar yē pua n tā, ma u ndityuho mar n tā, tege kāā kicar nwo yīn na! Ma'a syi maha dugu yāā u yīn na ye!» ²⁶ U sändūpee n kui, ma u kicar yehē fānga ne, ma tege kāā u yīn na. U kicar n sāy nii nakugu wāḡ syi. Pe nawee- busāā n sya yee u ku. ²⁷ Yesu n u yigi koho na, ma u ta u n yir, ma tāhā yer nchā ye.

²⁸ Yesu tuu ba dye kaha wo, u kányārwai n u yee kánkāy na, ma u yey ma yee: «Nwa ta wo sē ba waha u sändūpee kar tege kāā ye?» ²⁹ Yesu n pe yar ma yee: «Sändūpee nwo syi waha kar tege n kāā Yāhā wānar ya ne.»

*Yesu kányārwai sē u kai- war ye
(Mat 17.22-23; 18.1-5; Luke 9.43-50)*

³⁰ Yesu tesē u kányārwai ne pe n ter ke fla yaha, ma dye yi ter Galele kántraha wo. U sē naa n traha nawee- pe cā u ma teelii wo ye, ³¹ u naa u kányārwai klaha, koo kē. U naa pe yar ma naa n yee: «Pe ga ba u Nawee Puee yi u napī- kē, pe n u boo. U gbā plii tāā wuhu, u ga yir gbā wo u pa gbaafa ye.» ³² U kányārwai sē naa kaplāḡ ngī yīntaha cā u ne ye, ma -sē ba fya, pe sē ba u yey laa ne ye.

³³ Loo kur ye, pe n ga dye Kapornu wo. Yaliile Yesu tuu pye kaha laam wo, u n u kányārwai yey ma yee: «Ye naa lii pāā kānde wo?» ³⁴ Pe n yaha le. Kānde wo, pe tee naa pe ya ke, ma naa n yee poo laam wo yoo ma yīn na? ³⁵ Yesu n tege nii, ma u kányārwai sēnsye syām yee, maa pe yar ma yee: «Wii ma yee woo ga yīn yāā, woofua u naa n nii ye bye kur ye, -tuu maha nii ye bye tēntēle!» ³⁶ Loo na, u n kicaalaale gbe ta pe yahasee ye, ma le gbe yigi u klus wo ma yee: ³⁷ «Wii ma kicaabir mii syi waa gbihi yigi ta myaha na, ndoo ge kē tuu gbihi yigi. Wii ma -sē ra gbihi yigi, ndoo ya sē kē u gbihi yigi ye. Yāhā ge kē tuu gbihi yigi, koo giu ke ra lehe wāā.»

³⁸ Loo kur ye, Nsān n Yesu pye ma yee: «Wo Yīnfua, wo dya waa yāā tuu sändūpee kar tege naa n kāā nawee- yīn na ma myaha ne. Wo n ba yee, u wee wo ne ye, ma u kar tā.» ³⁹ Yesu n u pye ma yee: «Ya'a n sye u na ye, wii tuu laanwo wīi pye ra myaha ne, woofua saha ta ter dur u wāpee pāā ra wīi na ye. ⁴⁰ Wii ma yee u sē wo laha ye, u ma wo ne. ⁴¹ Wii ma yee ye ma u Yāhā Yīndefua Crise nna, ma sekuyī nen wāā ye kē loho ne u myaha na ye n wo, ta n le pāā ye ye cīnde, ufua ga ba kayūhū yāā Yāhā ye.»

*Kapee- wāpyeḡ le lii kua?
(Mat 18.6-9; Luke 17.1-2)*

⁴² Yesu n maha yee: «Mpāy pe ma pra kicar wāḡ syi, ma ra ta pe Yater, wii ma poo nen waa ta u n yi kāā ra kānde wo, le ga pee woofua na. Pe ma sya cāā ntēmbangbāḡ pua u yīntyigi na, ma u gbe miy le wāā langbāḡ wo, u sē yāā loo kapee nde yāā pye ye, ke puar u na. ⁴³⁻⁴⁴ Le ma pye ma koho ma le kapee- wāpyeḡ wo, cāā ke cer kāā. Ma cīnde yrā yāā koho neḡ ne, koo puar ma kuee ma klus sīi ne, taa ba ka naa fla laam wo, naa giu wāfegeyāā wee ke na ye. ⁴⁵⁻⁴⁶ Le ma pye ma troho ma le kapee- wāpyeḡ wo, cāā ke cer kāā. Ma cīnde yrā yāā troho neḡ ne, koo puar ma kuee ma tre sīi ne, pe n ba ma gbe miy le wāā naa fla laam wo, naa giu wāfegeyāā wee ke na ye. ⁴⁷ Le ma pye ma yinde ma le kapee- wāpyeḡ wo, le loho yi. Ma cīnde yrā yāā yinde nen ne, koo puar ma kuee ma yīmpe syāḡ ne, pe n ba ma gbe miy le wāā naa fla wo, naa giu wāfegeyāā wee ke na ye. ⁴⁸ Koo fla wo, fyār riū te nawee kadye kaa yalebye, te sē n ku ye; ke naa sē maha fege n yāā ye.

⁴⁹ Tetege n le diḡ wo, ke diḡ n gbihi ta Yāhā kē. Koo syi, nawee bya yai u dye wāfāy naa wo, u gbihi ta Yāhā kē. ⁵⁰ Tetege ma kayūhū. Ke ma -sē sar, le kua. Waa saha ke ta ke n dur naa n tāy ye. Ye yai ye

tetege le ye laam wo, -tee naa n nii yrīn ye yii ne!»

10

Nawee ga waha u ya koho cōo sye la?
(Mat 19.1-12; Luke 16.18)

¹ Yesu tesē u kānyārwei ne, pe n ter ke fla yaha, ma ka Yude kue ye, ma maha ka Yurdane lafen kūndi ngaa ye. Nabuar n maha pe ya wāā ba ta u tāy, u n nii pe klaha pepili wān syi dyan.

² Farisyē mpāy n yūhū crā u na, ma yee poo ga u le namihī wo, ma u yey ma yee: «Ma laam wo, nawee ga waha u cōo sye la?» ³ Yesu n pe yē sya kayey laa ne ma yee: «Wo faale wādyaha Musa bii kānde lii yar le wīi na?» ⁴ Pe n yee, a Musa yee ma cāā saba yrūhū wāā ma cōo kē, taa cā ba u sye. ⁵ Loo na Yesu n pe pye ma yee: «Ye laam waha, koo syi kē u n bii loo kānde nde yrūhū yar ye na. ⁶ Ke kai- fegbecāā na, Yāhā bii wān bye pye, ma nawee tāhā, naa tesē cōo ne. ⁷ Le ma le yrūhū Yāhā sabangbān wo ma yee: «Koo syi kē, naa ricar koho ma ba dye, u n cōo sya, u ga u ya yē yi kāā u seefa tāy, ⁸ u ke wāā le u cōo wān ne, pe n nii pe ya ne.»

Yesu n pe yar taha ma yee: «Loo na, pe wee syām nantān ye, pe ma mii nawee nen ya yagaa. ⁹ Yāhā ke tii gbra te ya na, nawee ma syi u te cāān te ya na ye.»

¹⁰ Yaliile Yesu loo pāā wa, u n dye u kānyārwei ne kaha laam wo. Pe kānyārwei n maha u gbihi yey le ne. ¹¹ U n pe pye ma yee: «Naa wii ma u ya koho cōo sye, ma cōo waa gbe, u cayor pye, u kapee pye u cōo na wii tuu sye. ¹² Cōo bya ma u puai sye, ma ga naa waa gbe, u cayor pye, u kapee pye u puai na wii tuu sye.»

Yesu kaa taha kicaabir na
(Mat 19.13-15; Luke 18.15-17)

¹³ Nawee- n pa kicaabir ne Yesu fla na, tuu koho taha pe na, u Yāhā nar pe wīi na. Pe kānyārwei n kuān pe na. ¹⁴ Yesu tuu nde yāā, le n fyar yigi u kē. U n u kānyārwei pye ma yee: «Ye tyii pe kicaabir na, pe n pa ra ye! Ya'a n sye pe na ye! Ye sē yāā, mpāy pe ma pra poo wān syi dyan, Yāhā Yai ma poo wān. ¹⁵ Ta n cīinde nde pāā ye ye: Wii ma yee u sē Yāhā Yai wīi sya yigi yaha u laam wo kicar wān syi dyan ye, woofua saa dye yāā Yāhā Yai wo ye.» ¹⁶ Loo na, u n pe kicaabir gbe yigi u klue wo, ma koho taha pe bye na, ma Yāhā nar pe wīi na.

Nangbām ga waha dye la Yāhā Yai wo?
(Mat 19.16-30; Luke 18.18-30)

¹⁷ Yesu n ba kānde sya wa u kānyārwei ne, ma n ter. Dya waa n fā ba, maa kānklūy gbāā u yahasee ye, ma u yey ma yee:

«Yīnfyuayō, n ga waha lii pye n cīinde yrā yāā, lii wākuayāā wee le na ye?» ¹⁸ Yesu n u pye ma yee: «Nwa ta ma n yee n yō? Waa sē yō mii Yāhā ya sē kē ye. ¹⁹ Ma sē Yāhā kānde katan wūhū cā la, nkāy ke yar yaha ma yee: «Ma'a syi ma cayor le ye; ma'a syi ma nawee boo ye, ma'a syi ma yuhu ye; ma'a syi ma kawar fua ye; ma'a syi ma dugu waa na ye; naa ma tuhufua gbobo, ma nahafua ne!» »

²⁰ U dya n u pye ma yee: «Yīnfua, ta ricar wo n koo ngīi bye yigi, ma sya ba waa yagaa na.» ²¹ Yesu n u yān, u wīi n tāy u ye, u n u pye ma yee: «Kate nen laa kuee ma ye: Ka, maa ma koho wān bye par tān, -taa pe war bye wāā tān nawām kē! Loo na, ma -sē ga ba nii nangbān Yāhā ye. -Taa pa, ma ba taha ra na!» ²² Kaplān ngīi sē tāy u dya ye ye, u n ter. U laam ba wlāhā, u tee pye nangbān.

²³ Yesu n u kānyārwei yān klaha, ma pe pye ma yee: «Nangbām wādye wīi Yāhā Yai wo, le war!» ²⁴ Kaplān ngīi n pe kānyārwei fe gbe. Yesu n maha pe yar ma yee: «Cīifa, Yāhā Yai wādye wīi sron war mpāy ye pe pe koho taha yaha wale na! ²⁵ Yūhūmii wādyeyiter mensān wihi ne, le ma fāhāfāhā ma ter nangbām wādyeyaha Yāhā Yai wo.» ²⁶ Kaplān ngīi n maha pe kānyārwei laam wo ma ga ta ter. Pe n nii pe ya ye, a nangbām ma yee pe saa waha pe yīy yi yaha ye, yoo syi -sē ma u ga waha u yīn yi yaha? ²⁷ Yesu n pe yān ma pe pye ma yee: «Kai laa ne le nawee yia, n sē yee Yāhā ye. Ye sē yāā, Yāhā koo n yia kai- bye na.»

²⁸ Pyar n nii u pye ma yee: «Yīnfua, yān, wo ter wo kānkai- bye yaha, ma taha ma na.» ²⁹ Yesu n yee: «Ta n cīinde nde pāā ye ye: Wii ma ter u kaha yaha, tesē u nampyesey ne, u nahafua ne, u tuhufua ne, u pii ne, u tar ne, ta wīi na tesē le Yāhā kapāyīi wīi ne, ³⁰ u ga too syi fle gbeebua yāā kāntraha nge na. U ga kle yāā, tesē nampyesey ne, nahafa ne, kicar ne, tar ne, wāfāy bya ne ta wīi na. Sukūhū gaa laam wo u ga cīinde yrā yāā, lii wākuayāā wee le na ye. ³¹ Mpāy pe ma yahasee ye yagaa, poo fānga ga ba nii kur ye, mpāy pe -sē ma kur ye yagaa, poo ga ba yahasee yāā.»

Yesu tēhe tāā wuhu tuu nii u wāku wīi pāā u wāyir wīi ne

(Mat 20.17-28; Luke 18.31-34)

³² Yesu tesē kānyārwei mpāy ne, pe ba kānde sya yagaa, ma dugu naa n ter Yurusalem wo. Yesu naa n yār pe yahasee ye, pe ba fya. Yesu n maha u kānyārwei sēnsye syām cer yi, maa nii kai- tōr pe ye, kai- nkāy ke ga ba u dye ke yagaa nge na. ³³ U n pe pye ma yee: «-Ye yān, Yurusalem kē too dugu n gaha. U Nawee Puee ga ba

yi pe Yāhā yūndefa yīnfa kē tesē pe Yāhā kaiyarfa ne. Pe ga yer u wāboo wīl na, pe u wāā mpāy kē pe sē cīinde Yāhā cā ye. ³⁴ Poo pe ba naa u ler, pe yēsyōr tu naa n woo u na, pe naa u gbā sāngblā ne, pe ba u boo. Plii tāā kur ye, u ga yir gbā wo, u pa gbaafa ye.»

³⁵ Loo na, Sewede pii n pa Yesu tāy, Syake tesē Nsān ne, ma ba u pye ma yee: «Wo Yīnfua, waa ma nar kai laa ne, ma'a le pye wo kē le ga tāy wo ye.» ³⁶ Yesu n pe yey ma yee: «Ye yee n nwa pye ye kē?» ³⁷ Pe n yee: «Ma'a ba nii kai- bye yīn na ma nayōr fla wo, tyii wo n nii nen nwo ma kāndigi koho kue ye, nen nwo ma kāmān koho kue ye.» ³⁸ Yesu n pe pye ma yee: «Tee lii nar ye sē le cā ye. Wāfāy tii tē n pai sya, yaa waha te sya la laa, yaa waha wāfāy wātāā nge sya la, kii tē n pai tāā?» Pe n yee poo ga waha yia. ³⁹ Yesu n pe pye ma yee: «Cīinde ne, yaa ra wāfāy syi sya, tee maha ra wāfāy wātāā syi yāā. ⁴⁰ Ma -sē yee mpāy pe ga ba nii ra kāndigi koho kue ye, ta kāmān koho kue ne, n saha poofa yān yi ye. Too niisar gbihi ta mpāy kē poo niisar ne te ne.»

⁴¹ Pe kānyārwai sēnsye mii pe le luhu, pe laam n war Syake ye ne Nsān ne. ⁴² Yesu n pe bye yee ba, maa pe yar ma yee: «Ye cā mpāy pe ma kāntre kui yīnfa, pe nawee-nar-, tesē pe nangbām bya maha pe fānga yar pe na. ⁴³ Le sē -sē wee ke syi ye ne ye. Wii ma yee u ga yīn yāā ye laam wo, woofua yai u nii ye bye tēntēle. ⁴⁴ Wii ma yee u ga yahasee fla yāā ye laam wo, woofua yai u nii ye bye yāmpuai. ⁴⁵ Ye sē yāā, u Nawee Puee sē pa nangbān yīmbui ne ye, u pa u n pai nii tēntēle nawee- bye ye, u u yrā wāā u ku, u nabuar par sya, u pe yi pe kapee- wāpyen wo.»

*Yesu fūū naa Bartemi jaa
(Mat 20.29-34; Luke 18.35-43)*

⁴⁶ Pe naa n gaha Yurusalem wo, ma ga dye Yerekoo wo. Yesu ba le klo yi yaha wa u kānyārwai ne, pe nabuar ne. Fūū naa waa -sē pye, tuu ba tege nii kānde yē na, ma naa n nar. Pe naa u yee Time dya Bartemi. ⁴⁷ Tuu luhu pe yee Nasaretefa Yesu n pai, u n nii n tē ma yee: «Dawide Dya Yesu, ta fen di!» ⁴⁸ Nawee- naa n kuān u na ma yee, tuu yaha le; u n cā maha naa n kui fānga ne loo na ma yee: «Dawide Dya, ta fen di!» ⁴⁹ Yesu n luhu, ma yer ma yee: «Ye u yee ba!» Pe n u fūū yee, ma u pye ma yee: «Ma laam yīn, ma yir, u ma yee». ⁵⁰ U fūū n u nayrengbān miy yaha, ma kur ye yir, ma pa Yesu ye. ⁵¹ Yesu n u yey ma yee: «Ma yee n nwa pye ma kē?» U fūū n yee: «Yīnfua, ta ra n waha naa n yān faale wān syi.» ⁵² Yesu n u pye ma yee: «Naa n gaha, taa ra ta ma Yater; loo le ta ma n jaa.» ⁵³ U yīmpe n ta ter yār le

yalebya wo, u n nii n taha Yesu na le kānde wo.

11

*Nawee- Yesu sey ga dye Yurusalem wo
(Mat 21.1-11; Luke 19.28-40; Nsān 12.12-19)*

¹ Yesu tesē u kānyārwai ne, pe n ga no gbe taha Yurusalem wo, Gbefasye tesē Gbetane kusyimbēhe kue ye, yān gaa tāy. Katyir raa ter pye ke fla na, pe naa te yee wolifye katyir. Yesu n u kānyārwai syām mpāy lehe wāā yahasee ye ma yee: ² «-Ye ka kusyinde ndaa wo ye yahasee ye! Ya'a kāhā ga n dye, yaa kānkonyainge gaa yāā, ke pua yaha nii, waa sē dugu yāā ke na ye. -Ye ke sāhā ba nwo! ³ Wii ma ye yey ma yee, nwa ye n ke sāhā, -ye ufua pye ye yee, ke wīl ma wo Yīnfua na. U ma pye wa ke ne, u ga ke dur wāā ye kē yagaa nge na.»

⁴ Pe n ka, maa kānkonyainge gaa yāā, ke pua yaha nii nkur ye kapahayē gaa na. Pe n ke sāhā. ⁵ Nawee- mpāy pe pye, poo mpāy n pe yey ma yee: «Nwa tee n pye, nwa ta ye n ke kānkonyainge sāhā?» ⁶ Yesu tuu ba pe yar lii ne, pe n le pāā pe nawee- ye, pe n tyii pe na pe n ter.

⁷ Pe n pa ke kānkonyainge ne Yesu kē, ma pe nayrengbāy taha ta ke na, Yesu n dugu nii te na. ⁸ Nabuar raa n te ya wāā Yurusalem kānde yē na. Pe n nii u gboho, poo busāā n pe nayrengbāy yaha ta le kānde wo, mpāy n kayay ka te wan ne tar laam wo ma ba ta le kānde wo. ⁹ Mpāy pe naa n yār Yesu yaha ye, tesē mpāy ne pe naa n taha u na, pe n nii nuhu di, ma nii le gble ma n yee:

«Ma myaha ke gboho!

Mboo wii taa n pai Yīnfua Yāhā myaha ne, Yāhā ke kaa taha ma na.

¹⁰ Yāhā ke kaa taha
wo faale wādyaha Dawide yai na,
kii ke n pai wo ye.

Nawee- bye pe naa Yāhā miingbān gboho!»

¹¹ Yesu n dye Yurusalem wo, ma ka ke Yāhā kangbān laam wo. Tuu ke yān klaha wa, u n ta ter ga Gbetane wo, u kānyārwai sēnsye syām ne, yai tee ba kua kua wa.

*Yesu laam war nasar nkugu katyigi gaa
ne*

(Mat 21.18-19)

¹² Ke yīnsyii wo pe naa n yi Gbetane wo, fāā n Yesu yigi. ¹³ U n nasar nkugu katyigi gaa yāā. Tuu ke yāā deydey ke wan ne, u n ka, maa ke yān, ngaa ma pye ke na u tai di. Tuu yūhū crā ke katyigi na, u sē n ngaa yāā ke na mii wan ya sē kē ye. Ke wāsa cāā sē ba kē ye. ¹⁴ Yesu n pāā ke katyigi ne ma yee: «Waa saa ma pii yāā di nantān ye.» U kānyārwai n luhu ke kaplān ne tuu pāā.

Yesu laam war Yiifee- ne ke Yāhā kangbāñ wīl na

(Mat 21.12-17; Luke 19.45-48; Nsān 2.13-22)

¹⁵ Pe n ga dye Yurusalem wo. Yesu n ga dye ke Yāhā kangbāñ laam wo. Mpāy -sē mii pe pye, pe naa cāā troho ke Yāhā kangbāñ laam wo. Yesu n pe kar yir, ma warturfa tabal ye kuā cāār, tesē nasar kate parfa kānay ne. ¹⁶ U sē tyii waa na u n kapar kla gaa gbe n tay ke Yāhā kangbāñ laam wo ye. ¹⁷ U n pe klaha ma yee: «Le ma le yrūhū ta Yāhā sabangbāñ wo ma yee, Yāhā yee:

«Ta kangbāñ ga nii ta seysaha nawee- ter bye ye.»

Yii -sē ke ta yuhu- dyeniisaha.»

¹⁸ Pe Yāhā yūndefa yīñfa pe le luhu tesē pe Yāhā kaiyarfa ne, pe n nii u wāboo wīl ke, ma -sē ba fya u na. U wāklaha ter ba naa n tǎy pe nawee- bye ye, koo kē.

¹⁹ Koo per yainkōñ wo, Yesu n maha yi le klo wo u kānyārwai ne.

Ke katyigi wīl nawee klaha lii ne?

(Mat 21.20-22)

²⁰ Koo yīñsyii sukūhūntāy na, Yesu tesē u kānyārwai ne, pe n maha ba ter loo kānde nen ne, ma ke nasar nkugu yāā. Ke ba waha tāñ ke nnen bya ne. ²¹ Pyar laam n too Yesu nīnge kaplāñ na, nkāy tuu ne pāā ke katyigi ne. U n Yesu pye ma yee: «Yīñfua, yāñ, taa ne katyigi gii sē yoosēn ne, ke nge ke waha tāñ nii.» ²² Yesu n u kānyārwai yar ma yee: «Ye Yāhā ta ye Yater! ²³ Ta n cīinde nde pāā ye ye: Wii ma Yāhā ta u Yater, u ga waha yāñ nge pye: Yūhū kāā, ka ma ga too dye langbāñ laam wo! U ma yee u sē laalaa gbā u laam wo ye, ma le ga yigi ma yee le ga pye, tuu lii pāā le -sē ga pye cīinde u yīnde na. ²⁴ Koo kē n ga ye yar: Ya'a nii ngii ngii nar Yāhā ye, -ye le ga yigi ye laam wo, ye yee ye ke kla yāā wa; ke -sē ga wāā ye kē. ²⁵ Tesē, ya'a yir yer, ma nii ye laam wūhū tōr Yāhā ye, waa kyaan -sē nde ye laam wo, ye tyii u kapee fue na ye kuāñ ne. Ke syi, yāhāyīñ na ye Tuhufua Yāhā bya -sē ga ba ye kapee-gbe kāā ye yīñ na. [²⁶ Ya'a -sē yee, ye sē n tyii waa kapee- fue na ye kuāñ ne ye, ye Tuhufua Yāhā bya sē -sē ga ba ye kapee-gbe kāā ye yīñ na ye.]»

Yoo kānde wāā Yesu kē u naa kai- ngīl pye?

(Mat 21.23-27; Luke 20.1-8)

²⁷ Pe n maha ba pa Yurusalem wo. Yesu tuu maha ba gbey n klaha ke Yāhā kangbāñ laam wo, pe Yāhā yūndefa yīñfa n pa maa yer u tǎy, tesē pe Yāhā kaiyarfa ne, ma suhu pe wāle ne. ²⁸ Pe n u yey ma yee: «Kai- ngīl bye raa n pye, ma ke pye

kānde lii na? Yoo kānde wāā ma kē ma naa ke pye?»

²⁹ Yesu n pe yē sya ma yee: «Ta bya, n ga ye yey kate nen laa ne; ya'a ra yar, ta bya -sē ga ye yar n kai- ngīl pye kānde lii na. ³⁰ Yoo tuu ba Nsān lehe wāā u n ba nawee-tāā naa n yi loho wo? Yāhā laa, nawee-? -Ye ra yar!» ³¹ Pe n ga nii le klāñ n pāā pe ya ya ma yee: «Wa'a yee Yāhā kē ke ba u nō wāā, u ga wo pye, a nwa wo sē -sē ba u Nsān kaplāñ sya cīinde ye? ³² Wo sē -sē ga waha yee nawee- me pe ba u lehe wāā ye.» Pe ba fya pe nabuar na, pe bye le sya cīinde ma yee Nsān pye Yāhā kaplāñ tōrfua. ³³ Loo na, pe n ba Yesu pye ma yee, poo cā na? Yesu n -sē pe pye ma yee: «Ya'a yee ke syi, ta bya n saa ye yar n kai- ngīl pye kānde lii na ye.»

12

Yiifee- yahaseefa wīl ma kra tawarfa wīl nde ne

(Mat 21.33-46; Luke 20.9-19)

¹ Loo kur ye, Yesu n kakuācran nde pāā pe ye ma yee: «Dya waa ba defīl katyir tar le, ma te klaha tā, ma ke defīl pii yītyaha ce; ma dur ma te tar sēñsaha fla fāā. Tuu koo pye wa, u n te tar yaha tawarfa mpāy ye, ma ter yrāhā ye. ² Te defīl pii yiyale le ba nō, u tarfua n kuee, ma tēntēle waa lehe wāā pe tawarfa ye, u ga woo lay sya ba. ³ Pe tawarfa n ga u yigi, ma u gbā, ma u dur wāā kānwai ne. ⁴ U tarfua n dur, ma maha u tēntēle waa lehe wāā pe tawarfa ye. Pe n maha ga woo gbā yīñ kue ye, ma dur ma u tyēhe. ⁵ U tarfua n maha waa ter lehe wāā ke tehe tāā wuhu na. Pe n ga woo yigi, ma u boo. U tarfua n maha tēntēbir busāā nō wāā koo syi. Pe tawarfa n gbār taha mpāy na, ma mpāy boo.

⁶ U tarfua dya nen waa pye, u ntāñ ba dye gboho u tǎy. U n woo lehe wāā pe ye kur ye ma yee: «Laa na, pe n gaha nagboho ta woo na.» ⁷ Pe tawarfa n ga pe ya pye ma yee: «Wii tuu ga ba nii tarfua, woo kē nwo. -Too u boo, te wāñ bye n ba nii wo wāñ!» ⁸ Pe n u dya yigi, ma u boo, ma u nakugu gbe miy yī wāā te defīl tar nkur ye.»

⁹ Yesu n pe nawee- yey ma yee: «Yagaa, u tarfua ga lii pye? U ga ba pa, u ba pe tawarfa mii boo kāā, tuu te tar yaha nawee- mpāy ye. ¹⁰ N cā ye kapān nde yāā kal Yāhā sabangbāñ wo, lii le n yee:

«Ntēmbblaha gii nwonfāāfa pe ba sye yaha, koo ntēmbblaha kē ke dur yīñ yāā ke nwonj wāfāā wo.

¹¹ Yāhā ke lii pye, loo ne nde.

Laanwo wīl ne too n yāā yīnde ne.» »

¹² Pe Yiifee- yahaseefa pe yāā Yesu tuu kakuācran nde pāā wāā pe kē, pe n nii u

yigisaha ke, ma -sē ba fya pe nabur na. Pe n tyii u na ma ter.

Nawee yai la kufar wādāā ne?
(Mat 22.15-22; Luke 20.20-26)

¹³ Loo kur ye, pe Yiffee- yahaseefa n ga Farisyē mpāy nō wāā Yesu ye, tesē Yerōte nawee- mpāy ne ma yee, pe ba u plaha yigi kayey laa ne. ¹⁴ Pe n pa, maa Yesu pye ma yee: «Yīnfua, wo cā ma cīinde ya pāā. Ma sē n fya nawee yīnde na ye. Nawee ma sya nii mii syi dyan, le sē kai kua ma ye ye. Ma nawee- klaha cīinde ya nē Yāhā kānde wāyār wīi na. Wo yar nde ne: Wo kānde na, wo yai la kufar wāwāā ne fāngafa bye yīnfua kē laa, wo sē yai te wāwāā ne u kē ye? Wo naa re wāā laa, wa'a syi naa re wāā ye?»

¹⁵ Yesu -sē ba cā pe sē laha u ye ye. U n pe pye ma yee: «Nwa ta ye n ta wālenj ke namihī wo? -Ye ga pa ra kē ntēn war waa ne ta n ba yānj!» ¹⁶ Pe n ga pa ntēn war waa ne. Yesu n pe yey ma yee: «Yoo yirfua pe pye ta u na nwo, u myaha ne?» Pe n yee, a u fāngafa bye yīnfua yirfua kē u myaha ne. ¹⁷ Loo na, Yesu n pe pye ma yee: «Ah -ye naa u fāngafa bye yīnfua dāā u myaha wān ne, -tee naa Yāhā dāā ke myaha wān ne!» Yesu kapān nde n pe laam wo.

Mpāy pe ku wa pe ga ba yir gbā wo
(Mat 22.23-33; Luke 20.27-40)

¹⁸ Yiffee- yahaseefa mpāy pe naa n yee Sadusyē, pe n pa Yesu fla na. Poo me pe n yee, a mpāy pe ku wa, pe saa ba yir gbā wo ye. ¹⁹ Pe n Yesu yey ma yee: «Yīnfua, wo faale wādyaha Musa bii kānde laa yar wo na, le nde: «Naa ma pye cīifua ne, ma ba ku u cōo yaha, kicar sē kē u ye ye, u cīifua yai u calangusya gbe, pe n kicar see u lefua kē, wii tuu ku.» ²⁰ Āhā, dya waa -sē pye, cīifa kuay ne. U dya n ba cōo sya, ma ku u yaha, puee sē kē ye. ²¹ U taha n u calangusya gbe, ma ba ku u yaha, puee sē maha kē. U taha n u gbe, loo kate nen ya. ²² Koo syi ya, koo syi ya, poo kuasīi bye n u cōo yāā cā cōo, pe sē -sē puee yāā see u na ye. Loo kur ye, u cōo n ba ku u ya ndonj. ²³ Mpāy pe ku wa, pe ma ba yir gbā wo per gi, u cōo ga ba nii yoo wūū pe laam wo? Poo kuasīi bye sē u yāā cā la cōo?»

²⁴ Yesu n pe yē sya ma yee: «Ye plaha loo nde ne ma yee, a mpāy pe ku wa, pe saa ba yir gbā wo ye. Ye sē Yāhā sabangbānj wūhū cā ye, ye sē maha Yāhā fānga cā ye, koo kē. ²⁵ Ye sē yāā, mpāy pe ku wa, pe ma ba yir gbā wo, pe ga nii mii yāhāyīnj tēnlche wānj syi dyan yāhāyīnj na. Naam tesē ca ne, pe saa ba naa pe ya gbe ye. ²⁶ -Ye yānj, Musa lii yrūhū yaha Yāhā sabangbānj wo nakur

wāyir wīi na gbā wo, -ye ye laam too le na! U yee Yāhā yīmbui yi le ngur wambule fla na, ma u pye ma yee: «Ndoō tē ma Yāhā Brama* ye, Yisyake ne, Dyakuba ne.» » ²⁷ Loo na, Yesu n pe yar laha ma yee: «Mpāy pe ku, pe ma yrānj Yāhā yīnde na. Yii tee n yee nakur saa ba yir gbā wo ye, ye sronj plaha loo nde ne.»

Yāhā kānde katanj wo, lii loo le ma yīnj?
(Mat 22.34-40; Luke 10.25-28)

²⁸ Yāhā kaiyarfua waa ba luhu ke kaplānj ne pe Sadusyē pe naa n tyīn Yesu ne. Tuu yāā Yesu pe Sadusyē yē sya ma pe gbihi yar cīinde ne, u n yūhū crā u na, ma u yey ma yee: «Yāhā kānde katanj wo, lii loo le ma yīnj?» ²⁹ Yesu n u yē sya ma yee: «Yāhā kānde katanj wo, lii le ma yīnj, loo ne nde: «Yiisrefa, -ye naa n luhu! Yāhā neņ ya ke ma, Yāhā gii ke ma wo Yīnfua.» ³⁰ Tesē: «Ta, ma Yīnfua Yāhā wīi n naa n tāy ma ye, le ter wān bye yaha, le gboho tānj ma laam bye wo, le nii tānj ma yrā bye na, ma kacān bye n pye tānj loo na, ma fānga bye ne.» ³¹ Lii le -sē taha le na, loo ne nde: «Ma ya wīi le n tāy ma ye mii syi dyan, tyii ma nampyen wīi n naa n tāy ma ye ke syi.» Yāhā kānde katanj wo, laa sē ter koo syānj ngūi yaha ye.»

³² U Yāhā kaiyarfua n Yesu pye loo na ma yee: «Āwā Yīnfua, lii raa pāā le cīinde pua kē: Yāhā ya kē ke ma Yāhā. Yāhā gaa sē maha wee nantānj mii koo ya sē kē ye. ³³ Loo ne, nawee yai Yāhā wīi le gboho tānj u laam bye wo, u kacān bye n pye tānj loo na, le n niū tānj u yrā bye na, u fānga bye ne. Tesē, u ya wīi le n tāy u ye mii syi dyan, u nampyen wīi le tāy u ye ke syi. Koo katanj syānj ngūi puar wān wāboo tesē te wāsuhu na Yāhā kē, ma suhu diņ wāyīnj ne.»

³⁴ Yesu tuu yāā u Yāhā kaiyarfua kai- ngūi pāā laantor ne, u n u pye ma yee: «Ma laam wo, ma le sya gbe taha wa ma yee ma ma Yāhā Yai wūū.» Loo kur ye, waa sē maha sya, ma u yey laa ne ye.

Lii pe Yiffee- yahaseefa pāā u Yāhā Yīndefua Crise wīi na

(Mat 22.41-46; Luke 20.41-44)

³⁵ Yesu pye ke Yāhā kangbānj laam wo, ma naa nawee- klaha. U n ba kayey nde yey ma yee: «Yāhā kaiyarfa pye mii ma yee, a u Yāhā Yīndefua Crise ma wo faale wādyaha Dawide kur kuē puee waa? ³⁶ Yāhā Yrā Fānga ke pye Dawide na, woo ge bii le pāā ma yee:

«Yīnfua Yāhā ta Yīnfua pye ma yee: Pa tege nii ta kāndigi koho kuē ye kai- bye yīnj na,

ta n sya ba ma napīi- yīy kor le ma kē,

* 12:26 12.26 Brama, Yisyake ne, tesē Dyakuba ne, poo mii me pe ma Yiffee- faale wāle. Yāhā ma yee koo ma Yāhā pe ye yagaa, le yīntaha kē pe wee nakur ye, pe ma yrānj na.

pe n nii mii ma tände fyāhā tā pe na.»

³⁷ Yesu n pe yey ma yee: «Dawide ge tuu naa u Yāhā Yindefua yee Yīnfua, u Yīnfua -sē ga maha pye mii u nii Dawide kur kue puee waa?»

Yesu pe nabuar yar pe pe ya yigi mpāy ne

(Mat 23.1-36; Luke 20.45-47)

Pe nabuar naa n luhu Yesu ye nuhu ne. ³⁸ U naa pe klahā, ma naa pe yar ma yee: «Ye ma syi ye naa n yāŋ Yāhā kaiyarfa na ye, poo mpāy pe pe ya yi nayrengbāy ne, pe le n tāy. Pe maha n yāŋ pe naa pe syar nāngbāsyahe ne nanihi teebehe wo. ³⁹ Yiifee- yawāhā nwey wo, tesē nanihi sedi fle wo, niisar rii nawee- bye yīnde le yi n too re na, too syi niisar pe ne ke pe nii. ⁴⁰ Poo me pe calangusyam koho wān bye sya n kāā pe ye, pe dur pe pe ya ta naweeyōm dyaŋ, pe Yāhā ka syar kaplāmbuar ne, pe sya ma-. Koo bye wāpēn draha ga ba pe dye, ke la ke sya gboho ter.»

Calangusya nawūū waa ba ngaa kē
(Luke 21.1-4)

⁴¹ Ke Yāhā kangbāŋ laam wo, teelaa fla ma, nawee- pe ne ga war le yaha Yāhā kē. Yesu n ka, ma ga nii ke fla na, ma nii pe nawee- yāŋ war lesaha wo. Walefa mpāy naa war le dege. ⁴² Calangusya nawūū waa n ba no, ma ntēn war puabehe nkāy le, wām syām ya.

⁴³ Yesu n u kānyārwei yee ba, maa pe yar ma yee: «Ta n cīinde nde pāā ye ye: U calangusya nwo kla le, ma sya ta ter pe nawee- mii bye yaha. ⁴⁴ War mpāy nawee- mii pe sya n le dege, pe wee kla pe yīnde na ye. Coo nwo u nawān ne, tuu car gii le, koo ya ke -sē pye u ye. Ngaa sē maha wee u ye u n ga di ye.»

13

Kayīhī nkāy ke n pai kāntrahafa dye driyē n cā kua

(Mat 24.1-31; Luke 21.5-28)

¹ Yesu tuu naa n yi ke Yāhā kangbāŋ wo u kānyārwei ne, u kānyārwei waa n u pye ma yee: «Wo Yīnfua, te Yāhā kangbāŋ nwey wāfāā yāŋ! Ntēmar rii pe ta, ma re fāā te wāyōŋ!» ² Yesu n u yē sya ma yee: «Yāhā kangbāŋ wāgboho nge taa yāā, ke ga ba too. Ntēmlaha neŋ gaa ge saa ba taha ta nii ke nampyerŋ na ye; te bye ga ba traha.»

³ Loo kur ye, Yesu pye ke wolifye katyir yāŋ yīŋ na. U pye u ba nii, ma yīntaha sroŋ ke Yāhā kangbāŋ ne. U kānyārwei resyar mpāy n yūhū crā u tāy. Pyar ye ba me, Syake ne, Nsān ne tesē Andere ne. Poo ya

n Yesu yey ma yee: ⁴ «Wo Yīnfua, taa naa ke Yāhā kangbāŋ wātoo wīl pāā, wo yar ke tooyale ne cigege, ma suhu kayar lii ne le ga ba waha ta nawee- n koo kai- ngīl ppyeale cā.»

⁵ Yesu n -sē too ke kai- na, ma nii pe yar ma yee: «Ye naa yii yigi, waa kawar ma syi waha ba ye yīntar figi ye! ⁶ Ye sē yāā, nawee- busāā ga ba ta myaha taha pe ya na, pe naa kawar fua pe yee, a poo me u Yāhā Yindefua. Pe ga ba nawee- busāā wlaŋ koo ne. ⁷ Ye ma ba luhu pe yee naan ma tūntūn woo, te ma deydey woo, ya'a syi ye fya ye! Koo kayīhī yai ke dye, le sē -sē ga ba pye driyē wākuŋ le yalebya wo ye. ⁸ Nawee- tergaafa ga ba naa naan miy ter gaa ne. Yīnfua waa ga ba yir u nawee- ne, u ga naan miy yīnfua waa ter ne. Kāntraha wāyehē ga ba nihi kubehe nkāy wo. Fāāpihi ga ba dye. Ke kānkai- ga ba nii mii calaifua wān dyaŋ te ma ne yir u na, te naa u yaa.

⁹ Yii poo na, -ye naa yii yigi ye kānkai- wo! Nawee- mpāy ga ba ye yigi naa n gaha kasāhā saha wo, pe ga naa n sāhā. Gbār, ye wān kē te ne Yiifee- yawāhā nwey wo. Pe ga ba ye yigi naa n gaha fāngafa mpāy yaha ye, tesē yīŋfa mpāy ne ndoo wīl na. Loo ge ga ba nii yīŋ, ye n waha ta wīl pāā pe yaha ye. ¹⁰ Le Yāhā Yai kapāyīl yai le cāā pāā kāntraha terfa bye n le luhu, kai- ngīl n cā ba pye. ¹¹ Pe ma ye yigi per gii ma n gaha ye ne kasāhā saha wo, ye ma syi ye ntāŋ cēr ye naa n yee, kapān sē n gaha yāā ye yē na ye. Ke fla na, kaplāŋ nkāy ma ga too dye ye laam wo, -ye koo pāā! Ke saa pye ye laam kaplāŋ ye, Yāhā Yrā Fānga wūhū kē. ¹² Nawee- mpāy ga ba pe nampyesey wāā pe n boo ta wīl na. Tuhufa mpāy ga ba loo pye pe pii na. Kicar mpāy ga ba wā klahā pe pe seefa laha, pe ta pe n pe boo. ¹³ Ye wīl ga ba fūhū nawee- bye ye ta wīl na. Wii ma -sē waha plāhā kuee ra kur ye ke kānkai- bye wo, Yāhā ga ba u sya yaha.»

¹⁴ Kaplāŋ nkāy ke n taha, wii ma ke kal u yai u ke war yō! Yesu n maha yee: «Yaa ba cīinde kapihi yāā fla ngii wo ke sē yai ke pye ye. Loo yale wo, mpāy pe ga ba pye Yude wo, pe fāā naa n gaha yāy kue koho na. ¹⁵ Wii ma ba pye gbegbaha yīntraha wo, u ma syi yee woo ga tege dye nwoŋ wo, u ga wān taa gbe yigi ye. U naa n fā! ¹⁶ Wii ma ba pye u tar wo, u ma syi yee wo nayrengbāŋ kuee kaha wo, woo ga dur ga ke gbe ye. U naa n fā! ¹⁷ Too plii nde na, ca mpāy pe ma laha ne, tesē mpāy ne pe ma pii ne pe n wār, pe fen ga ba gboho ter. ¹⁸ -Ye naa Yāhā nar te fee plii nde ma syi sroŋ werngbān cāā ne ye! ¹⁹ Ye sē yāā, Yāhā ke driyē tāhā, ma sya ba waa yagaa na, too plii nde fen wāpee syi sē yāā yāā ye. To

syi saa maha ba yāā yāā ye. ²⁰ Yāhā ma ne yee ke sē yer kaa wāyikāā na te wāfāy plii yē na ye, waa yīŋ ge saa ne wloho yi ye. Ke -sē yer koo kaa wāyikāā na ke laampii wīi na, mpāy ke yāŋ yi pe nii ke wām.

²¹ Loo na, wii ma ye pye, a u Yāhā Yīndefua ma nwo, u Yāhā Yīndefua ma nwaala, ya'a syi le sya ye! ²² Ye sē yāā, kawar Yāhā yīndefa tesē kawar Yāhā kaplāŋ tōrfa ne, pe ga ba yi. Pe ga ba naa yēkā wūhū pye, tesē laanwō wūhū ne, pe naa nawee- wlan. Mpāy ge Yāhā pe yāŋ yi, pe ma yee pe sē waha pe ya na ye, pe ga waha wlan. ²³ -Ye naa yii yigi, n nwo tē ye cāā n yar ke kai- bye ne!

²⁴ Too fēn nde plii kur ye, yai ga ba gbā tā, yronj saa ba pye cāā- ne ye. ²⁵ Yrompii ga ba kuā too kāntraha na; ke yāhāyīŋ wān bye ga ba gbā wlāhā te ya wo. ²⁶ Loo na, nawee- bye ga ba u Nawee Puee yāā yāhāsyōr na, tuu n pai fāngangbāŋ ne, maha yāhāyīŋ nayōr ne. ²⁷ U ga ba yāhāyīŋ tēnlehe nō wāā driyē teebehe bye wo. Nawee- mpāy pe yāŋ yi, pe yāhāyīŋ tēnlehe ga pe bye wāā driyē kur bye wo.»

Nasar nkugu ke wo klaha lii ne?

(Mat 24.32-35; Luke 21.29-33)

²⁸ Yesu n maha pe yar kakuācran ne ma yee: «Nasar nkugu ke wo klaha lii ne, ye yai ye le cā. Ye sē yāā, ke katyigi ma kayampēn yi, ma maha wampēn fe, yaa cā ke wāsa yale nō gbe taha. ²⁹ Koo syi dyan, ye ma ba kai- ngīi yāā ke n pye, ye -sē cā u Nawee Puee ma, u dur n pai. ³⁰ Ta n cīinde nde pāā ye ye: Yagaafa bye saa ku tāŋ mii kai- ngīi sē pye poo mpāy yinde na ye. ³¹ Ke yāhāyīŋ tesē ke kāntraha ne, te ga ba kua kāā te saa ba pye ye; ta kaplāŋ koo -sē na, koo ga nii wākuayāā saa pye ke na ye.»

Driyē wākuayale ga ba nawee- fe gbe
(Mat 24.36-44)

³² Yesu n maha pe gbihī yar taha ma yee: «U Nawee Puee wādurbaŋ ke n pai dye per gii, waa sē koo per cā tesē le yale ne ye. Yāhāyīŋ tēnlehe ge pe ma yāhāyīŋ na, pe sē ke per cā ye. Ndoō ke Dya, ta bya sē ke per cā ye. Ta Tuhufua Yāhā ya ke le cā. ³³ Tee sē ke per cā ye, -ye yii yigi, ye ma syi ye ba pye ye sā wāy ye! ³⁴ Le ga ba nii mii dya waa wāŋ syi dyan, tuu ka yrāhā ye. Tuu ga ter, u u kaha yaha u tēntēbir kē, pe naa ke yigi. U ke tēŋ la klaha pe bye kē, ma u kapahayē sēŋfua pye u yīntaha ta, u ma syi u sā wāy ye. ³⁵ Ye bye, ya'a syi ye sā wāy ye, ye ma n faha yii na ye! Ndoō wii, n ma mii u kahafua dyan, ye sē ta wādurba yale cā ye: Yainkōŋ laa, yīndyaha laa, ngupa wākuī yale laa, sukūhūntāy laa, ye sē le cā ye. ³⁶ Ta wādurbaŋ ga ba ye fe gbe; ye ma syi ta n ba ye yāā tee sā wāy ye. ³⁷ Tē lii

pāā ye ye, n le pāā nawee- bye ye: Ye ma syi ye ba sā wāy ye faha yii na ye!»

14

Pe Yiifee- yahaseefa Yesu ke wāboo ne
(Mat 26.1-5; Luke 22.1-2; Nsān 11.45-53)

¹ Yiifee- gbar tii pe n yee syayaha gbar, te wādyen ba kuee plii sīi. Too plii ba wāā dye gbar tii ne pe sē ncasur bur di te na ye. Pe Yāhā yūndefa yīŋfa tesē pe Yāhā kaiyarfa ne, pe Yesu yuhu naa n ke, pe ma u yigi pe u boo. ² Pe n pe ya klaha ta ma yee: «Wo saha u yigi te gbar yale wo ye. Mii loo sē ne ye, pe nawee- ga waha yir, pe yee le sē yai poo ye ye.»

Cōō waa lasekole woo Yesu yīŋ na
(Mat 26.6-13; Nsān 12.1-8)

³ Yesu pye Gbetane wo u kānyārwei ne, Syimu kaha wo, Syimu wii tuu pye gber. Yesu ba tege nii wa nawee- ne, ma ga sro di. Cōō waa n ba dye yablater ntēmbblaha bule ne u koho wo. Lasekole waa ter pye le wo, pe n yee nardi, nawām sē naa u dir yey ye. U cōō n le bule yē saha ka, ma u lasekole woo Yesu yīŋ na. ⁴ Nawee- mpāy pe pye ke fla na, le sē tāy mpāy ye ye. Pe n yē kuā ma yee: «Lasekole nwo ter syi wāklaha- yīŋ? ⁵ Pe ma ne u par war nagbey sēnsye syi, ma pe war wāā fēnfa kē, loo sē puar la?» Pe n nii n tyōr ma yee, u cōō sē le pye yō ye.

⁶ Yesu n -sē pe pye loo na ma yee: «Ye tyii u cōō na, u kayīi pye ra kē. ⁷ Ye sē yāā, yalebye fēnfa ma ye ne. Per gii ma yai ye ye, ye ga waha naa kayūhū pye pe kē. Ndoō -sē nwo, n saa ba pye yāā ye ne nantāŋ ye. ⁸ Cōō nwo tuu yia lii na, loo tuu pye ra kē. Ye sē cā la, ta nakugu kē tuu cāā gbihī wa gbīi wāleŋ na? ⁹ Ta n cīinde nde pāā ye ye: Pe ma ba Yāhā kapāyīi wūhū tōr teelii teelii kāntraha nge na, pe ga u cōō nwo bya wīi pāā, lii tuu pye ra kē. U wīi ma syi le faha yāā nawee- na ye.»

Yuda Yesu wāyi wīi ke

(Mat 26.14-16; Luke 22.3-6)

¹⁰ Pe Yesu kānyārwei sēnsye syām mii wo, waa pye pe naa u yee Syikaryotefa Yuda. U n ka, maa Yāhā yūndefa yīŋfa pye, woo n traha u Yesu yi pe kē. ¹¹ Pe le luhu, le n tāy pe ye, pe n yee pe ga ba u kē war yē gaa ne, Yuda n nii Yesu wāyi wīi ke pe kē.

Yesu kur kue syayaha gbar dir

(Mat 26.17-25; Luke 22.7-14, 21-23; Nsān 13.21-30)

¹² Te gbar rii Yiifee- sē ncasur bur di ye, te ba nō wa. Ke per cir na, pe ne mbapēnge boo. Koo per na Yesu kānyārwei n u yey ma yee: «Ma laam wo, ma yee too ga te

syayaha gbar dir yíntaha yi na ma kē?»
 13 Yesu n u nawee- syām mpây lehe wāā,
 ma pe pye ma yee: «-Ye ka Yurusalem
 laam wo, ye n gaha dya waa wāā sya
 lakugbāi ne, tuu tēñ yīñ na. -Ye naa n
 taha u na! 14 U ma ga dye kaha gii wo, -
 ye u kahafua pye ye yee: Wo Yīñfua yee,
 nwoñ gii tuu n pai syayaha gbar dir di
 u kānyārwei ne, ke ma na? 15 U ga ye
 yar nwoñgbāñ gaa na, ke kaha gbegbaha
 yīñ na. Yaa ke nwoñ yāā ke laam ne, ke
 gbihī ta nii wa, wāñ bye ne ke wo. Koo fla
 kē tee ga te dir yíntaha yi wo kē.» 16 Pe
 kānyārwei mii n ka le klo wo. Yesu tuu
 ba pe yar mii, pe n ga yāā ke syi, ma te
 syayaha gbar dir yíntaha yi.

17 Ke yaínkōñ wo, Yesu n pa u kānyārwei
 sēnsye syām ne. 18 Pe pye pe naa n di
 nantāñ, Yesu n pe pye ma yee: «Ta n cīñde
 nde pāā ye ye: Yii mpây tee n di ra ne, ye
 laam wo waa ma u ga ra yi ta napī- kē.»
 19 Le n pe kānyārwei bye laam wāhā, pe n
 nii u yey pe ya wuhu na ma n yee: «Yīñfua,
 ndoo la?» 20 Yesu n pe yē sya ma yee: «Yii
 nawee- sēnsye syām mii nen waa kē, wii
 ruu u koho wāā le ra ne wācēñ tasa laam
 wo. 21 Cīñde ne, u Nawee Puee ga ku mii le
 yrūhū ta nii Yāhā sabangbāñ wo mii. Wii
 fen te -sē ga cā pee, woo kē wii ne tuu u yi
 u napī- kē; myaha ne u ma ne see gē see
 ye.»

*Yesu bur rii la defī wii ne u kānyārwei
 kē, nwa kē?*

*(Mat 26.26-30; Luke 22.14-20; 1 Kor
 11.23-25)*

22 Pe naa n di, Yesu n bur gbe, ma syaha
 kē Yāhā ye, ma ke la cer wāā u kānyārwei
 kē ma yee: «-Ye sya di, ke ma ta kadye
 draha wo!» 23 U n maha defīi sekui gbe, ma
 syaha kē Yāhā ye, ma le sekui wāā pe kē, pe
 bye n wo. 24 U n pe pye ma yee: «Pe ma ta
 ntōr draha wo, ta ntōr rii te ga woo, nabuar
 ntāñ n cā dye Yāhā tāy, naambiyārfān tii
 ke bii le pe ne te n cā yíntaha ta. 25 Ta n
 cīñde nde pāā ye ye: N saa maha defīi wo
 yāā kántraha nge na ye. N ga ka Yāhā yai
 klo wo, n cā ga koo fla defīi wo.»

26 Loo kur ye, pe n Yāhā sey yay taa ne,
 ma yir ma ka ke wolifye katyir yāñ yīñ na.

*Yesu Pyar yar u ga woo wī kai tēhe tāā
 (Mat 26.31-35; Luke 22.31-34; Nsān
 13.36-38)*

27 Ke wolifye katyir yāñ yīñ na, Yesu n
 u kānyārwei pye ma yee: «Ye bye ga ba
 dur yi ta kur ye. Le yíntaha ma le yrūhū
 ta yaha Yāhā sabangbāñ wo ma yee, Yāhā
 yee: «N ga ba u mbanaha gbā boo, pe mbaa
 bye n fā cāñ.» » 28 Yesu n pe yar taha ma
 yee: «Ta wāku kur ye, n ma ba yir gbā wo,
 n ga ba cāā ter ye yaha Galele kántraha
 wo.»

29 Pyar n u yē wāā sya ma yee: «Mii bye
 ma sya ga ba dur yi ma kur ye, ndoo saa
 yi kāā ma kur ye ye.» 30 Yesu n u pye ma
 yee: «Ta n cīñde nde pāā ma ye: Ke nanga
 yīmpēr nge bya wo, ngupuai saa kui u tēhe
 syāñ tā ye, ma -sē ga ta wīi kai tēhe tāā,
 ma yee ma sē ndoo cā ye.» 31 Pyar n maha le
 gbihī gbey pāā taha ma yee: «N saa ba le
 kai n yee n sē ma cā ye, n ma sya ga gbā ku
 ma ne.» Pe kānyārwei mii bye n loo nen
 ya pāā pe ya ndoñ.

*Yesu Yāhā wānar Gesane fla na
 (Mat 26.36-46; Luke 22.39-46)*

32 Loo kur ye, pe n ga no fla ngaa na pe
 n yee Gesane. Yesu n u kānyārwei pye ma
 yee: «-Ye nii kuee nwo, ta n ga Yāhā nar.»
 33 U n Pyar yigi taha u ya na Syake ne, Nsān
 ne. Pe naa n gaha, u ntāñ n nii u cer fānga
 ne. 34 U n pe pye ma yee: «Ta laam bye
 wāhā, ma nii mii gbāku wīi laa dyañ. -
 Ye kuee nwo wo, ye ma syi ye sā wāy ye!»
 35 U n faa ka yaha ye, ma ga kánklyū gbāā
 kántraha na, ma pāā Yāhā ne ma yee, a le
 ma yai ke ye, loo yale wāfāy le kuā ter woo
 na. 36 Tuu naa n pāā Yāhā ne mii le nde:
 «Yāhā ra Tuhufua, ma yia kai- bye na. Le
 kayīhī yale kuā ter ra na, lii le n pai nde.
 N sē -sē yee ta laam wīi le pye ye, ma laam
 wīi loo le n naa n pye.»

37 Tuu loo pāā wa, u n dur ba u
 kānyārwei tāā mii fla na, ma ba pe yāā pe
 sā wāy. U n Pyar pye ma yee: «Syimu, ma
 sā wāy! Ke n ta ma sē waha kuee yrāñ, ma
 yalaale ge dye ye? 38 Ye bye, ya'a syi maha
 sā wāy ye! -Ye naa Yāhā nar ye ma syi ye
 ba dye kapee- wāpyer wo ye! Nawee laam
 yīi kayūhū wāpye wīi ne, u -sē no gber ke
 wāpyer na.»

39 U n maha ter u ya ya yahasee ye,
 ma maha ga pāā Yāhā ne ke faale wāñ
 syi dyañ. 40 U n dur ba, ma maha ba u
 kānyārwei yāā wāy na; pe wāy n sya naa
 pe yínkaasyikuey ndege pe kē. Pe ga u yē
 sya lii ne pe sē le cā ye. 41 Tuu ga dur ke
 tēhe tāā wuhu na, u n pe pye ma yee: «-Ye
 maha sā wāy, ma n wūū! Le kua, ke yai ke
 dyañ, le yale no wa. -Ye naa n yāñ, pe ga u
 Nawee Puee yi kapeepye fa kē yagee. 42 -Ye
 yir wo n ter! Ye sē yāā, dya wii tuu ra yi
 ta napī- kē, u nwo u n pai.»

*Yesu wāyigi
 (Mat 26.47-56; Luke 22.47-53; Nsān
 18.3-12)*

43 Yesu naa n pāā nantāñ, Yuda n pa. Pe
 kānyārwei sēnsye syām mii waa ba kē u
 ne. Nabuar raa pye u ne, yūñtrūē ne, tesē
 kāhā ne. Pe Yāhā yūndefa yīñfa, tesē pe
 Yāhā kaiyarfa ne, ma suhu pe wāle ne, poo
 kē pe ba pe lehe wāā, pe ba Yesu ke yigi.
 44 U Yuda wii tuu ba yi kāā Yesu kur ye,
 u n pe nawee- yar yaha naambiyār syaha

gaa ter ne, pe n waha Yesu cā. U ba pe pye ma yee: «Dya wii tē ga ba syar naambiyār syaha ne, yaa cā woo kē tee n ke. -Ye ba u yigi yō kankān, ye ka u ne!»⁴⁵ Yuda tuu ba no, u n ta ter yūhū crā Yesu na, ma u pye ma yee: «Yīnfua», ma u syar ke naambiyār syaha ne.⁴⁶ Pe nawee- mii n -sē koho taha Yesu na, ma u yigi.

⁴⁷ Yesu kānyārwai mpāy pe pye, poo nen waa n u yūntrūhū kuā, ma Yāhā yūndefa yīnfua tēntēle gbā, ma sya nditye gbā cer kāā u kē.⁴⁸ Yesu n pe nawee- pye ma yee: «Tee pa ra yigisaha wo yūntruē ne tesē kāhā ne, kapeepyfua la ra ne?»⁴⁹ Plii bye n pye ye ne, ma naa nawee- klaha Yāhā kangbān laam wo, ye sē -sē ra yigi koo fla na ye. Nkāy ke bii cāā yrūhū yar yaha Yāhā sabangbān wo, koo kē ke n pye yagaa.»

⁵⁰ Loo na, u kānyārwai bye n fā ter u yaha.⁵¹ Naanfānde laa naa n taha Yesu na. U pye fai laa ya ne u kadye na. Pe n yee pe ga u yigi.⁵² U n le fai miy yaha, ma fā ter kadyepua ne.

Yesu tesē pe kaplān cerfa ne

(Mat 26.57-68; Luke 22.54-55, 63-71; Nsān 18.13-14, 19-24)

⁵³ Loo kur ye, pe Yesu yigifa n ka u ne Yāhā yūndefa yīnfua fla na. Pe Yāhā yūndefa yīnfua bye, pe wāle ne, tesē pe Yāhā kaiyarfa ne, pe n pe ya wāā ba ke fla na.⁵⁴ Pyar -sē pye u yuhu dey naa n taha Yesu na, ma sya ba dye u Yāhā yūndefa yīnfua kaha wo, ma tege nii wlāhā ke kaha sēnfā ne ndyin wo, ma naa waha pe ne.

⁵⁵ Pe Yāhā yūndefa yīnfua tesē pe kaplān cerwai bye ne, pe n nii kapee- ke gbe pāā n taha Yesu na, kapee- nkāy syi ke ga waha ta pe n yee Yesu yai wāboo ne. Pe sē -sē waha laa kapee yāā u wīi na ye.⁵⁶ Nawee- kavar fua naa n taha Yesu na, ke kaplān sē -sē naa ke ya gbe ye.⁵⁷ Mpāy ter n yir loo na ma yee,⁵⁸ a poo le luhu u yē na tuu yee, a ter Yāhā kangbān nge nawee- pe fāā nge, woo ga ba ke yoho, tuu dur u ke fāā plii tāā nsoho wo. Ke saa maha pye nawee- pe ke fāā ye.⁵⁹ Pe kaplān sē maha ke ya gbe loo nde na ye.

⁶⁰ U Yāhā yūndefa yīnfua n yir loo na, nawee- bye yīnde na, ma Yesu yey ma yee: «Nkāy nawee- mii pe pāā n taha ma na, ma saa pe yē wāā sya la?»⁶¹ Yesu n yaha le u sē laa wāā sya ye. U Yāhā yūndefa yīnfua n maha u yey: «Mboo la u Yāhā Yīndefua Crise, ke Yāhāngbān Dya?»⁶² Yesu n u yē sya ma yee: «Awā ndoo kē. Ye ga ba u Nawee Puee yāā, tuu tege nii kai- bye yīn na, ke Yāhāngbān kāndigi koho kue ye. Yaa maha ba ra yāā tē n pai yāhāsyōr yīn na.»⁶³ U Yāhā yūndefa yīnfua tuu Yesu kaplān ngīi luhu, u laam n war u n sya u ya nayre tyīn cer, ma pe nawee- pye ma

yee: «Le kua, wo sē maha laa ke waa ye u wīi na ye.⁶⁴ Tuu n gbar Yāhā ne, ye bye le luhu. Ah ye lii yāā le na?» Pe bye n yee, a tuu yai wāboo ne.

⁶⁵ Mpāy n yir, ma nii yēsōr tu n woo u na, ma dur ma u yīmpe paha tā, ma nii u gbā kántaklon ne, ma nii u yey: «Yoo u ma gbā, le cā mii ya, -taa wo yar!» Pe n Yesu wāā ke kaha sēnfā kē, pe n u yigi ma u fey kántaha ne.

Pyar Yesu wīi kai tehe tāā

(Mat 26.69-75; Luke 22.56-62; Nsān 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Kai- ngīi pyeyale wo, Pyar pye tāā ye ndyin wo, Yāhā yūndefa yīnfua tēntēsiale n pa.⁶⁷ Tuu Pyar yāā u nii naa waha, u tēntēsiale n u gbihī yān, ma u pye ma yee: «Ma bya pye u Nasaretefa Yesu ne.»⁶⁸ Pyar n le kai ma yee: «N cā na? Taa lii pāā, n sē le war ma ne ye.» U n yi ma ka kāndi wo kapahayē na. Ngupuai n kui.

⁶⁹ U tēntēsiale n u yāā, ma maha yir, ma nii le pāā nawee- ye ke fla na, ma yee: «Poo nen waa kē dya nwo ne.»⁷⁰ Pyar n maha le kai.

Saa n pye, mpāy pe pye ke fla na pe n maha Pyar pye ma yee: «Le ga waha pye cīinde. Taa n yi Galele wo, poo nawee nen waa kē ma ne.»⁷¹ Pyar n -sē nii le kai ma yee: «Ndoo sē kē ye rēhe! Ke ma pye kavar tē n fua, Yāhā ke ra pēn! Ndoo tesē ke Yāhā ne, tee dya wii wīi pāā, n sē u cā ye.»⁷² Le yalebya wo, ngupuai waa n kui. Pyar laam n too le kapān na, Yesu tuu naa lii pāā u ye ma ba yee: «Ngupuai wākui saa ba tehe syān wuhu tā wa ye, ma -sē ga ba ra wīi kai tehe tāā, ma yee mboo sē ra cā ye.» Pyar n too mii na ma n wūn.

15

Pe ka Yesu ne fāngafua Pilati fla na

(Mat 27.1-2, 11-14; Luke 23.1-5; Nsān 18.28-38)

¹ Ke yīnsyii sukūhūntāy yīn na, pe Yāhā yūndefa yīnfā n pe ya wāā Yesu wīi na, pe wāle ne, pe Yāhā kaiyarfa ne, tesē pe kaplān cerwai bye ne. Loo kur ye, pe n ta pe n Yesu pua, ma ka u ne u fāngafua Pilati fla na.

² Pilati n u yey: «Mboo la pe Yiifee- Yīnfua?» Yesu n u yē sya ma yee: «Ma le pāā.»³ Pe Yāhā yūndefa yīnfā kai- busāā pāā naa n taha Yesu na.⁴ Pilati n maha Yesu yey loo na ma yee: «Ma sē luhu la kai- ngīi bye ne, pe pāā n taha ma na? Ma saa laa wāā sya la pe ye?»⁵ Yesu sē -sē maha laa wāā sya ye. Nde n yē gbāā Pilati na.

Pe Yiifee- Pilati ta u n Yesu wāboo wī ta

(*Mat 27.15-26; Luke 23.13-25; Nsān 18.39—19.16*)

⁶ Dye- bye, syayaha ghar ma nɔ, u fāngafua ma ne nwompihifua waa yi yaha, wii nawee- pe ne yāŋ yi. ⁷ Nwompihifua waa pye, pe naa u yee Barebaa. U pye nwompihi wo u kapeep-yewai ne. Pe pye nasvey, ma wāhā cēr ma sya nawee boo le na. ⁸ Nabuar n dugu taha ga Pilati na, ma ga nii u yey dye- bye pyer ne, tii u ma ne pye pe kē. ⁹ Pilati n pe yē sya ma yee: «Ye n yāŋ la, n Yiifee- Yīnfua yi yaha ye kē?» ¹⁰ U ba cā, pe Yāhā yūndefa yīnfā ba Yesu yigi ba le soho u koho wo, pe laanyar wīi na. Koo kē u n pe yey ke syi.

¹¹ Pe Yāhā yūndefa yīnfā -sē mii, pe ba pe nabuar sūū wa, pe n yee, Pilati tuu Barebaa woo yi yaha. ¹² Pilati n maha pe pye ma yee: «Ah wii tee n yee Yiifee- Yīnfua, ye -sē yee n woo pye mii?» ¹³ Pe n tē sya ma yee: «U kuey mar boo trā na!» ¹⁴ Pilati n pe yey: «U -sē kapee lii loo pye?» Pe n maha tē sya fānga ne ma yee: «U kuey mar boo trā na!» ¹⁵ Pilati tuu ba yee wa woo ga pe nawee- laam yīn, u n Barebaa yi yaha pe kē. U n ta pe seraasyi n Yesu gbā sāngblā ne, u n maha yee pe ga u kuey mar yaha trā na.

Seraasyi Yesu ler

(*Mat 27.27-31; Nsān 19.2-3*)

¹⁶ Pe seraasyi mpāy n Yesu yigi ga u fāngafua tēntēsaha kangbāŋ ndyin wo, ma dur ma ke seraasyi ndren bye yee ba. ¹⁷ Pe n yīnfua nayreyāhā le u kē, ma ngur maha ta u yīn na yīnfua nkifai dyan, ¹⁸ ma nii u ler syaha ne ma yee: «Wo ma syar Yiifee- Yīnfua.» ¹⁹ Pe n nii gbā n le u kē yīn wo, kipua kāi ne, ma yēsyr tu n woo u na, ma kānklūy gbāā u tāy nangbāŋ wāŋ syi dyan. ²⁰ Pe ba u ler wa, pe n yir ma ke yīnfua nayreyāhā yi kāā u na, ma u faale nayre le u na. Pe n yi ga u ne nkur ye, pe n gaha u kuey mar yaha trā na.

U fāngafua seraasyi Yesu kuey mar yir yaha trā na

(*Mat 27.32-44; Luke 23.26-43; Nsān 19.17-27*)

²¹ Pe seraasyi n ga Syirēfa naa waa wāā sya, tuu naa n gaha le klo laam wo. Pe n u ta u n Yesu kueymartrā tēŋ fānga na. U myaha ba kē Syimu. Lesyāānder ye tuhufua ba kē u ne Wurufuu ne. ²² Pe n ka Yesu ne teelaa wo pe n yee Gblegbeta; le yīntaha kē, yīnkluhu fla. ²³ Pe n defii gbe, ma myer le u wo, ma wāā Yesu kē tuu sya wo. Yesu n pe sye.

²⁴ Pe seraasyi n u kuey mar yir yaha le trā na, ma pyer raa pye pe waha cā, yoo ga Yesu nayre wān fai lii yāā. ²⁵ U

kueymaryale pye ntāŋ gbāyale syi. ²⁶ Tuu kai lii pye pe n u kuey mar, pe ba le kai yrūhū gbāā yaha le trā ncaha kue ye ma yee: «yiifee- yīnfua kē.»

²⁷ Pe n maha kapeepyefa syām mpāy kuey mar yir yaha trāŋ na pe ya wuhu na, nen nwo Yesu kändigi kue ye, nen nwo u kāmaŋ kue ye. [²⁸ Ke syi ne, kapān lii le bii cāā yrūhū yaha Yāhā sabangbāŋ wo ma yee: «Pe u tōr kapeepyefa ne wācēŋ,» loo ne le nii n pye loo yale wo.]

²⁹ Kānterfa naa u tyehē, ma naa yīn figi u na, ma naa n yee: «Ah mboo wii taa naa n yee, a ma ga waha ke Yāhā kangbāŋ cāār, taa dur ma ke fāā plii tāā nsoho wo, ³⁰ ma saa mii sya yaha la yagaa? Tege kāā le trā na ke!» ³¹ Pe Yāhā yūndefa yīnfā bya, tesē pe Yāhā kaiyarfa ne, pe n nii Yesu ler ke syi, ma nii pe ya pye ma yee: «U nawee- mpāy sya yaha, u sē -sē ga waha u yīn yi yaha ye. ³² U Yāhā Yīndefua Crise, wii u ma Yiisrefa Yīnfua, u tege kāā yagaa le trā na ke! Wo yīnde ma loo yāā, waa cā u wīi sya cīinde.» Kapeepyefa syām mpāy pe ba kuey mar yir yaha trāŋ na pe ya wuhu na, pe naa u tyehē pe ya ndon.

Yesu wāku

(*Mat 27.45-56; Luke 23.44-49; Nsān 19.28-30*)

³³ Yaiwlanj ba kē, wam mpāy syi n paha tā le klo kur bye na, ma sya ba yai yīn. ³⁴ Yaiyīn yale le ba nɔ Yesu n tē sya fānga ne ma yee: «Yeloyi, Yeloyi, lema sabaketani.» Koo yīntaha kē: «Yāhā, Yāhā, nwa ma n ta miy yaha?» ³⁵ Nawee- mpāy pe pye ke fla na, pe n le luhu ma le pāā, a u ma u faale Yāhā kaplāŋ tōrfua Yeli yee. ³⁶ Poo nen waa n fā ga flūhūflūhū wāŋ gaa kā le defitāhāpihi gaa wo, ma ke yi ba kē gbāā kipua kāi na, ma ke wāŋ kuā yir wāā Yesu kē tuu ke defitāhāpihi wār naa n wo. U n dur ma nawee- pye ma yee: «Ye tyii wo n yāŋ, ncā Yeli ga ba u tege le trā na, laa?» ³⁷ Yesu n tē sya fānga ne, ma ku.

³⁸ Loo yalebya wo, Yāhā kangbāŋ nwononj nwonoyē faasrēŋ gii ke ba pua tā menmen ke nwonoyē na, ke n fe jūū flē sīl, ma gbe ncaha ye ma tege tāā ye.

³⁹ Seraasyi yīnfua wii u pye Yesu yaha ye, tuu u wāku yāā, u n yee: «Dya nwo pye Yāhā Dya cīinde.»

⁴⁰ Ca mpāy pye pe ya ndon, pe ba dey yer ma naa n yāŋ. Pe laam wo, Madalafa Maari pye, Salme ne, tesē Maari waa ne wii tuu pye Syakesyīnde ye nahafua tesē Syose ne. ⁴¹ Cāā gii cāā na Yesu naa n tay Galele kāntraha wo, pe ca mii naa n taha u na, ma naa tēŋ nkāy tē u kē, tesē u kānyārwai ne. Ca mpāy maha pye ke fla na, pe ba dugu ba Yesu ne Yurusalem wo.

Yesu wālenj gbū wo

(*Mat 27.57-61; Luke 23.50-56; Nsān 19.38-42*)

⁴² Koo per -sē pye, kanii per ga dye koo yainkoŋ wo. Nawee- yai pe cāā kanii kai-gbihi, yai n cā kua. ⁴³ Koo yainkoŋ wo, Yosefe wii tuu n yi Yarimate wo, u n pa Pilati fla na, ma ba ser Yesu nakugu nar u ye. U Yosefe pye Yiifee- yahaseefua waa; pe naa u yāŋ. U laam wo, u bya naa Yāhā Yai wāpaŋ yehε. ⁴⁴ Pilati tuu le luhu Yesu ku wa, le n u fe gbe. U n u seraasyi yīŋfua yee ba, ma u yey ke ma pye Yesu wāku yale dey. ⁴⁵ Tuu u seraasyi yīŋfua nwo yē kapān luhu wa, u n Yosefe pye ma yee u ga waha Yesu nakugu gbe. ⁴⁶ Yosefe n ga faafii laa par, ma ba ta pe n Yesu nakugu tege le trā na, ma le fai maha tā ke na, ma ga ke le gbū laam wo, ma ntēmbangbāŋ gaa kloŋ ba paha tā le gbū yē na. Le gbū ba gbā fer* ntēmbalaha wo. ⁴⁷ Madalafa Maari, tesē Syose nahafua Maari ne, pe pye pe ba naa Yesu nakugu yāŋ lesaha wo.

16*Yesu wāyir gbā wo*

(*Mat 28.1-8; Luke 24.1-12; Nsān 20.1-10*)

¹ Ke kanii per yai ba kua wa, Madalafa Maari, Salme ne, ma suhu Syake ye nahafua Maari ne, pe n yi ma ga lasekole par. Pe ba yee pe n gaha u woo Yesu nakugu na. ² Ke kanii per yīŋsyii wo, cāwāā per cir* kē, koo sukūhūntāy na yīnwoŋ wo, pe n yir ga le gbū fla na. ³ Pe naa pe ya yey: «Yoo n gaha ke ntēmbangbāŋ kloŋ kāā wo kē le gbū yē na?» ⁴ Pe ga no ke fla na, pe n yee poo ga yāŋ, ma yāā ke ntēmbangbāŋ ba kloŋ kāā wa le gbū yē na.

⁵ Pe n dye le gbū laam wo, ma naanfuē waa yāā. U ba tege nii kāndigi kue ye, nayrengbāŋ ne wāŋigi tuu le, yāhāyīŋ tēnlehe ba kē. Pe n fya. ⁶ U n pe pye ma yee: «Ye ma syi ye fya ye! Nasarεtefa Yesu wii pe kuey mar boo trā na, woo tee n ke. Yāhā u yir gbā wo, u n dur ba yrāŋ na gbaafa ye, u wee nwo ye. -Ye yāŋ, pe ba u sāy ta teelii wo, ke fla nge! ⁷ -Ye ka yagaa, yaa le pāā Pyar ye, tesē pe kānyārwai mii bya ye, ye yee Yesu ga cāā ter pe yaha Galele kāntraha wo. Koo fla kē pe n gaha u yāā, mii tuu ba pe yar wa mii.» ⁸ Pe n yi le gbū wo, ma fā ter. Pe ba fya ma sya ba naa n sege. Pe sē n ga laa pāā waa gε ye ye, pe tee ba fya ter.

* **15:46** 15.46 Le gbū pye nkoŋ pe gbā fer yāŋ mpīy ntēmbalaha fla wo, ma le laam ta wlenjwlen, le yē ne nwonyē dyanj. Le yē n tā ntēmbangbāŋ ne. * **16:2** 16.2 Koo per kē jimaasyi per ne.

Yesu u ya yar nawee- mpāy na

(*Mat 28.9-10; Luke 24.13-35; Nsān 20.11-18*)

[⁹ Ke kanii per yīŋsyii wo, Yesu n yir gbā wo, ma dur ba yrāŋ na gbaafa ye. U n cāā ga u ya yar Madalafa Maari na, tuu ba sāndāpee kuasī kar tege kāā wii yīŋ na. ¹⁰ U Maari n ka, ma ga le pāā Yesu kānyārwai ye. Pe laam ba wlāhā, pe n ba naa n wūn. ¹¹ Pe kānyārwai pe le luhu u cōō yē na, tuu yee Yesu yir gbā wo, woo n u yāā yīnde ne, pe sē le sya cīnde ye.

¹² Loo kur ye, Yesu n maha u ya yar kaa syi ter kānyārwai syām mpāy na. Pe kānyārwai pye kānde wo, ma naa n gaha waha wo. ¹³ Pe n dur ba, maa le pāā pe nampyen- ye. Pe n maha yee cīnde sē ne ye.

Yesu tēn lii le soho u kānyārwai koho wo

(*Mat 28.16-20; Luke 24.36-49; Nsān 20.19-23; Tēnl 1.6-8*)

¹⁴ Pe kānyārwai sēnsye nen pye pe naa n di, Yesu n cā ba u ya yar pe na loo na. Mpāy pe ba cāā u yāā gbaa na, ma ba naa le pāā pe ye, pe naa n yee cīnde sē ne ye; Yesu n loo kuān pe ye ma yee pe laam waha ter, pe sē u kaplāŋ sya cīnde ye.

¹⁵ Loo na, Yesu n ba pe pye ma yee: «-Ye ka driyē kur bye wo, ye ga naa le Yāhā Yai kapāyī tōr nawee- ter bye ye! ¹⁶ Wii ma le kapāyī wī sya cīnde, pe n ba u tāā yi loho wo, woofua ga sya yaha. Wii ma -sē yee u sē le sya cīnde ye, woofua saa wāsyayaha yāā ye. ¹⁷ Mpāy pe ga ba le sya cīnde, pe ga ba naa laanwo wūhū nkāy pye, koo kē ngī: Pe ga ba sāndāpee kar tege naa n kāā nawee- yīŋ na; pe ga ba naa yor raa ter pāā. ¹⁸ Pe ma sya nwoŋ wāā sya gbe yigi koho wo ke syi, pe ma maha sya naboo tyin wāā sya wo, ngaa saa pe pye ye. Pe ga ba naa klue taha yanfa na, pe n naa n jaa.»

Yesu dur ga Yāhā tāy

(*Luke 24.50-53; Tēnl 1.9-11*)

¹⁹ U Yīŋfua Yesu tuu loo pāā wa pe kānyārwai ye, Yāhā fānga n ta u n kuā yir ter fāā yāhāyīŋ na, ma ga tege nii Yāhā kāndigi koho kue ye kai- bye yīŋ na. ²⁰ Pe kānyārwai n ter teebhe bye wo, ma ga nii le kapāyī tōr nawee- ye. U Yīŋfua Yesu pye pe kur ye, pe n waha laanwo wūhū pye naa n taha pe kaplāŋ na.]

Luke Kapāyī Yesu wī na

Saba nwo wāyrūhū yīŋ

¹ Tohofile, waa u wādyaha ne. Kai- nkāy ke pye wo noho wo Yesu cāa na, nawee-mpāy ke wāyrūhūyaha fe gbe. ² Mpāy ter ke kai- fegbesaha yāā yīnde ne, ma ke yar wo na. Poofa n nii le Yāhā kapāyī pāāfa. ³ Wādyaha Tohofile, ta bya tē ke kai- luhu, n ke gbe ke ya wuhu na, ma ke yey fūū, ma ke tersaha cā. Koo kē ta n yee n ga ke yrūhū yaha, ma gbe ke fegbecāā na, ma ga waa ke kuasaha na. ⁴ N ke yrūhū ma kē, ma waha cā kai- nkāy nawee- ma yar Yesu wī na, cīnde wūhū kē ke ne.

Dyakaridya u cōo Lisabete ne

⁵ Cāā gii cāā na Yerote tuu pye Yude kui yahaseefua, Yāhā yūndefua waa pye pe naa n yee Dyakaridya. Pe Yāhā yūndefa laam wo, mpāy pye pe naa n yee Dabyafa. U Dyakaridya pye poo waa. Pe naa u Dyakaridya cōo yee Lisabete. U Dyakaridya tesē u Lisabete ne, pe pye u faale Yāhā yūndefua Yarō nwon pii. ⁶ Dyakaridya tesē Lisabete ne, pe syām bye ba sron Yāhā yīnde na, ma naa n yār Yāhā kānde wo. ⁷ Lisabete -sē pye cayron. Nanler n sya ba nō pe na, pe sē kicar nen waa ge yāā see ye.

U yāhāyīŋ tēnlehe Gaburele Nsān wāsee wī cāā yar yaha

⁸⁻⁹ Per gaa, Dabyafa tēn tē lay ba maha nō ke Yāhā kangbāŋ laam wo. Dyakaridya n yāŋ yi loo tēn na. Loo ne u Dyakaridya pye ke Yāhā kangbāŋ laam wo, ma naa wusuna le naa laam wo. ¹⁰ U wusuna leyale wo naa wo, nabuar pye nkur ye, pe yer naa Yāhā nar.

¹¹ Loo nde pyeyale wo, Yīnfua Yāhā yāhāyīŋ tēnlehe waa n fe gbe yi u Dyakaridya na ke Yāhā kangbāŋ laam wo, ke wusuna suhusaha fla kāndigi koho kuē ye. ¹² Dyakaridya n u yāā, ma nii n sege fyar koho wo. ¹³ U yāhāyīŋ tēnlehe n u pye ma yee: «Dyakaridya, ma'a n fya ye, taa naa Yāhā nar lii ne, ke le sya ma ye. Ma cōo ga lai gbe, u naa kicar waa see, ma u myaha taha Nsān. ¹⁴ U wāsee wī ga ba ma laam sron flege ma kē. Nabuar ga ba naa nuhu di loo na. ¹⁵ U ga ba nii naweengbāŋ Yīnfua Yāhā ye. U saa ba naa defū wo, tesē sēm mpāy syi ne pe nawee yigi ye. U wāyitāŋ u nahafua laha wo, Yāhā Yrā Fānga ga ba dye u wo, ke u laam yī. ¹⁶ U ga ba ta Yīsrefa busāā n dur naa n yār Yīnfua Yāhā kānde wo. ¹⁷ Yāhā ga ba ta u n Yāhā kai- cā, tuu maha fānga yāā mii

faale Yāhā kaplāŋ tōrfua Yeli wāŋ syi dyan. Loo ga ba ta u n tuhufa wāā le pe kicar ne, tuu kapeepyefa ta pe n koho klaha, pe naa pe troho tāhā naweeyōm yor wo. U ga ba nawee- gbihī ta Yīnfua Yāhā kē.»

¹⁸ Dyakaridya n u yāhāyīŋ tēnlehe pye ma yee: «Lii raa tōr nde, n waha le syi sya la n yee cīnde? Ndoō ta cōo ne, wo sē le ter la syihi wāsee na?» ¹⁹ U yāhāyīŋ tēnlehe n u yē wāā sya ma yee: «Ndoō kē Gaburele, n ma Yāhā tāy ma ke laam wūhū pye. Koo ke ra lehe wāā ma ye, n ba le kapāyī nde tōr ma ye. ²⁰ Kaplāŋ nkāy tē pāā ma ye, le kai pyeyale ma ba nō, le ga pye. Taa sē -sē ra kaplāŋ sya cīnde ye, maa nii bebe ma yē ga mar ma ye, ma saa waha naa n pāā ye. Kai- ngū ga ba pye, ma yē n cā kuā, ma n waha dur naa n pāā.» ²¹ Loo yale wo, te nabuar rii te pye nkur ye, te naa Dyakaridya sēŋ. U tee ba ma kuee ter ke Yāhā kangbāŋ laam wo, le n pe laam wo. ²² U n ba yi, u sē waha pāā pe nabuar ne ye, pe n cā ma yee u ba ngaa yāā wāytāā wo ke Yāhā kangbāŋ laam wo. U ba naa klue ya yāhā kaplāŋ draha wo, u yē ba mar.

²³ Dyakaridya kai- wāpyen lay n ba kua ke Yāhā kangbāŋ wo, u n dur ga u kaha wo. ²⁴ Loo kur ye, u Dyakaridya cōo Lisabete n ba lai gbe, ma naa n kuee kaha ya laam wo yrey bua, u sē naa n yi ye. U laam wo, u naa le ga ma naa n yee: ²⁵ «Ye naa Yāhā yāŋ ke nde pye ra kē. Ke sron yer yagaa ra fyar wāgbekāā wī na ra na, ta n ga waha yīŋ kuā yir naa nawee- yāŋ. Pe saa naa ra yāŋ cayron nantāŋ ye.»

U yāhāyīŋ tēnlehe Gaburele Yesu wāsee wī cāā yar yaha

²⁶ Lisabete lai yrey kuay wuhu, Yāhā n ke yāhāyīŋ tēnlehe Gaburele nō wāā Galele kāntraha klo nde laam wo pe n yee Nasarete. ²⁷ U n ka capua waa fla na pe naa n yee Maari. U sē -sē ba naa cā wa ye. Pe ba yer u wāwāā wī na cōo, naa waa kē pe naa n yee Yosefe. U Yosefe faale wādyaha bii kē Dawide ne, wii tuu bii pye Yīsrefa yīnfua faale wo.

²⁸ U yāhāyīŋ tēnlehe n dye ga u Maari fla na, maa u pye ma yee: «N ma syar Maari, mboo wii, ma yāŋ yi. Yīnfua Yāhā ma ma ne.» ²⁹ Maari tuu kaplāŋ ngū luhu, tuu ga lii pye u sē le cā ye. U n nii le ga u laam wo ma yee: «Syaha nge yīŋ kē lii ne?» ³⁰ Loo na, u yāhāyīŋ tēnlehe n u pye ma yee: «Maari, ma'a n fya ye. Yāhā ke laantār yar ma na. ³¹ Maa ba lai gbe, ma naa kicar waa see, ma ba u myaha taha Yesu. ³² U myaha ga ba gboho, pe ga ba naa u yee ke Yāhāngbāŋ Dya. Yāhā ga ba u faale wādyaha Dawide yīnfur wāā u kē. ³³ U ga ba nii Yīsre kur Yīnfua. Too yīnfur

nde saa ba sya kãã yãã u koho wo ye, u n kuee yai tãŋ Yĩnfua.»

³⁴Maari n u yãhãyĩŋ tẽnlehe pye ma yee: «Eh, n ga pye mii n waha lai gbe, tẽ sê -sê naa cã wa ye?» ³⁵U yãhãyĩŋ tẽnlehe n u pye ma yee: «Yãhã Yrã Fãnga ga ba tege ma na, Yãhãngbãŋ Fãnga ga ba paha tã ma na mii yĩm wãŋ syi dyaŋ. Koo syi kẽ, kicaryõ wii u n pai see, pe ga ba naa u yee Yãhã Dya. ³⁶Ma nwoŋfua Lisabete, u wãle naa bye ne, u ma lai ne, u ga ba naa kicar see. Pe sê ba naa n yee la, a u ma cayroŋ? Yagaa u ma yrey kuay lai ne. ³⁷Cã, laa sê Yãhã yia ye.»

³⁸Loo na, Maari n yee: «N nwo, n ma Yãhã koho wo. Taa le tõi mii, le -sê pye koo syi.» Loo kur ye, u yãhãyĩŋ tẽnlehe Gaburele n ter.

Maari ka Lisabete fla na

³⁹Too plii na, Maari n yir ma Yude yã klo laa kãnde sya, ma ter farfar Lisabete fla na. Loo klo nde wo, Lisabete pye ke fla na u puai Dyakaridya ne. ⁴⁰Maari n ga dye pe kaha wo, ma Lisabete syar. ⁴¹Yaliile Lisabete tuu u syaha yĩmbui luhu, kicar wii tuu pye u laha wo u n u ya yehe. Yãhã Yrã Fãnga n dye u Lisabete wo, ma u laam yĩ. ⁴²U n tẽ sya ma yee: «Maari, Yãhã kaa taha ma na, ma ter ca bye yaha. Ke maha kaa taha u kicar na, wii ra n pai see. ⁴³Nawee la ta syi ne, ta Yĩnfua nahafua n sya yir ba ra fla na? ⁴⁴Ma sê yãã, yaliile tẽ ma syaha luhu, nuhu n u kicar yigi, u n sya u ya yehe ta laha wo. ⁴⁵Ma wĩ yõ, mbooo wii taa Yĩnfua Yãhã kaplãŋ sya cĩnde, kaplãŋ nkãy ke ba tõi ma ye.»

Maari Yãhã sey

⁴⁶Maari n too Yãhã wãsey na ma yee: «N Yĩnfua Yãhã sey,

⁴⁷n nuhu di, Yãhã ma ra Syayahafua. ⁴⁸Ke fãy sya, ma kue tege ma ra syi yãŋ, ndoo wii tẽ ma ke koho wo.

Yagaa, ta myaha ga ba dye kuee yai tãŋ kãntrahafa bye yẽ wo, pe n naa le pãã pe yee: Coo nwo wĩ fihĩ yõ cĩnde.

⁴⁹Ye sê yãã, Yãhã kayũhũ pye ra kẽ, nkãy ke gbaha.

Ke miingbãŋ kai- laha.

⁵⁰Mpãy bye pe n luhu ke ye, ke ke laantãr yar pe na yalebye.

⁵¹Ke kãnkai- sroŋ pye ke ya koho fãnga kãmay na.

Ke fyar ta yatanfa na.

⁵²Ke nangbãm ta pe n kuã too, ma naflam ta pe n kuã yir.

⁵³Ke fããfa ta klafa,

pe n yãã ma sya ta ter pe wãdiŋ yaha. Ke walefa dur wãã kãnwai ne.

⁵⁴Yãhã ke laantãr yar wo faale wãle na.

Ke dye Yiisrefa kue ye,

Yiisrefa mpãy pe pye ke koho wo.

⁵⁵Ke bii yẽ ter Brama ye tesẽ u kur ne, ma yee ke ga naa ke laantãr yar pe na yalebye.»

⁵⁶Loo kur ye, Maari n kuee yrey tãã syi Lisabete fla na, ma cã ba dur ter u kaha wo.

Nsãn wãsey

⁵⁷Lisabete seeper n ba no, u n naa ricar see. ⁵⁸Loo kafuẽ n yi, u kasohowai n le luhu tesẽ u kahafa ne. Pe n nii nuhu di, ma nii n yee Yãhã ke laantãr yar Lisabete na.

⁵⁹Plii kuatãã wuhu, nawee- n pe ya wãã ba u kicar kũsaha wo. Pe n yee poo ga u tuhufua Dyakaridya myaha gbe pe taha u na. ⁶⁰U kicar nahafua n pe pye ma yee: «Aye, ye tyii u myaha n nii Nsãn.» ⁶¹Pe n u pye ma yee, a u nwoŋfua waa myaha sê pye yãã Nsãn ye, a poo saa waha koo myaha nge gbe pe taha u kicar na ye. ⁶²U kicar tuhufua tuu sê -sê waha naa n pãã ye, pe n klue yãhã wãã u ye, a ter myaha giĩ yai ke taha u kicar na. ⁶³Dyakaridya n klue yãhã wãã pe ye, pe n kla wãã u kẽ, u n yrũhũ ke na ma yee: «Nsãn ke ma u kicar myaha.» Le n pe bye fe gbe. ⁶⁴Loo yalebya wo, Dyakaridya yẽ n kuã, u n too Yãhã wãsey na ma sya nii yĩmbui yir.

⁶⁵Loo nde le pye ke syi, pe klofa bye n fya, le kapãn n cããŋ yi Yude yã teebehe bye wo. ⁶⁶Le n nii, wii ma le luhu, u ga naa laam ga u yee, a kicar nwo ma ba le, u ga ba nii nwasypiefua? Yãhã yĩnde -sê pye u kicar na yalebye.

Dyakaridya Yãhã sey, ma kai- yar yaha

⁶⁷Yãhã Yrã Fãnga n dye u kicar tuhufua Dyakaridya laam wo, ma u yĩ. Kai- nkãy ke n pai pye, u n too ke na ma nii ke yar n yaha ma yee:

⁶⁸«Wo Yĩnfua wii u ma Yiisrefa Yãhã, ke myaha yai ke gboho nawee- bye yẽ wo.

Ke wo kue yãŋ, ma wo sya yaha.

⁶⁹Ke u Syayahafua yĩŋ yi wo faale yĩnfua Dawide nwoŋ wo, ma fãnga wãã u kẽ.

⁷⁰Yĩnfua Yãhã bii ke kaplãŋ tõi fayõm ta pe n bii loo nde cãã yar yaha faale wo ma yee,

⁷¹Yãhã ga ba dye wo kue ye.

Ke u Syayahafua nã wãã wo ye, u n wo sya yaha wo napĩ- koho wo, tesẽ mpãy ne wo wĩ fũhũ pe ye.

⁷²Ke bii wo wãle pye ma yee, koo ga ba ke laantãr yar pe na, koo saa faha yãã ke naambiyãr na ye.

⁷³Ke sê bii yẽ ter la wo faale wãdyaha Brama ye koo syi?

⁷⁴Ke ga ba wo sya yaha wo napĩ- fãnga koho wo,

wo n waha naa ke laam wūhū pye,
ntānc̄er saa pye nantān̄ ye.
75 Loo na, wo ga nii Yāhā nawee-
wo ga maha naa n sron̄ ke yaha ye
yalebye.
76 Ta dya, mboonaa, pe ga ba naa ma yee
Yāhāngbān̄ kaplān̄ tōrfua.
Maa ba cāā yi Yīnfua yahasee ye,
ma u kānde gbih̄i yaha u kē.
77 Taa u nawee- yar, u n pai pe sya yaha,
u pe kapee- laha kāā pe yīn̄ na.
78 Ye sē yāā,
Yāhā n traha ke ke laantār yar wo na,
koo syi kē ke ga ba ta ke cāā- n pa wo
ye,
mii yainsatāhā wān̄ syi dyan̄.
79 Loo na, mpāy pe nii wam wo Yāhā kue
ye,
tesē mpāy ne pe gbā fya,
poo cāā- ga pa pe ye.
Ke syi, wo bye n waha naa n yār
Yāhā yrīn̄ kānde wo.»
80 U kicar nii n lē, u yīntaha nii n too.
Tuu ba nii naanfuē, u n ga kuae dragba
gaa laam wo yatata. Per gaa, u n cā ba u
ya yi Yīsre kur n u yāā.

2

*Yesu wāsee Betelemu wo
(Mat 1.18-25)*

1 Koo kai- wāpyen̄ cāā na, Woguse tuu
pye kāntre fāngafa bye yīnfua. U bii
yir ma yee, a pe kāntre nawee- ter bye
myar yrūhū. 2 Too nayrūhū nde ne te pye
nayrūhū cir. Koo cāā na, Cīrimusu tuu pye
Syire kuu fāngafua. 3 Nawee- bye naa n
gaha, maa naa pe myar yrūhū pe wāle kle
na.

4 U Yosefe -sē pye klo lii wo pe n yee
Nasarete, Galele kāntraha na. Tuu -sē pye
faale yīnfua Dawide kur waa, u n yir le
klo wo, ma ka Betelemu wo Yude kāntraha
laam wo. U nwoj wādyaha Dawide kusey
ba kē. 5 U n ka, woo tesē Maari ne wii tuu
ga nii u cōō, pe n ga yrūhū. Maari pye lai
ne. 6 Pe pye ke Betelemu laam wo, Maari
seeper n ba nō. 7 U n ke syih̄i cir nge see,
naa ricar. U n u kicar maha tā kompua
fai ne, ma u sāy ta mbaa didi katan̄ wo.
Draha sē ba yāā pe ye nampay syāsaha fla
wo ye. Pe n gblihi laa, ma ga dye nii yraha
sāysaha fla wo.

8 Le klo kānkāy na mbanaha mpāy pye,
pe naa n kuae nyē wo yīmper wo ma naa
pe mbaa sēn̄. 9 Yāhāyīn̄ tēnlehe waa n
fe gbe yi pe na, Yāhā nayōr cāā- n yehe
pe telai wo. Pe n fya nii. 10 U yāhāyīn̄
tēnlehe n pe pye ma yee: «Ye ma n fya ye,
kapāyī laa ne tē ga tōr ye ye, lii le ga ba

nuhungbān̄ yigi ye kāntraha nawee- bye
kē. 11 Yīmper nge laam wo, ye wādyaha
Dawide klo nde laam wo, ye Syayahafua
ma tuu see, Syayahafua wii u ma u Yāhā
Yīndefua. 12 Ta n ye yar laa ne, lii le ga ta
ye n waha ga u yān̄ cā: Ye ma ga pēyāhā
gii yāā pe maha tā kompua fai ne, ma ke
sāy ta mbaa didi katan̄ wo, yaa cā koo kē.»

13 Loo yalebya wo, yāhāyīn̄ tēnlehe mpāy
n maha fe gbe yi pe na, ma ba yer u
yāhāyīn̄ tēnlehe nen nwo tāy, ma nii Yāhā
sey ma yee:

14 «Miingbān̄, Yāhā wān̄ kē
ke ne yāhāyīn̄ na.

Ke ke yrīn̄ wāā kāntrahafa kē,
poo mpāy wīi le n tāy ke ye.»

15 Pe yāhāyīn̄ tēnlehe pe dur ter yāhāyīn̄
na, pe mbanaha n pe pye ma yee: «Ye
tyii wo n yir ga ke Betelemu laam wo; Yāhā
ke wo yar lii ne, wo ga le yāā wo yīnde ne.»

16 Pe loo pāā wa, pe n yir farfar, maa dye
ma Maari yāā Yosefe ne, tesē le pēyāle ne
pe kompua fai maha tā le na, ma le sāy le
yaha mbaa didi katan̄ wo. 17 Pe le pēyāle
yāā pe yīnde ne, pe n too ke kai- na ma nii
n tōr, kai- nkāy u yāhāyīn̄ tēnlehe ba yar pe
na le pēyāle wīi na. 18 Nawee- mpāy pe naa
ke luhu, ke n pe laam wo. 19 Maari n -sē ke
bye le yaha u ya laam wo, ma nii ke wūū u
ya ya. 20 Pe mbanaha pe ba le pēyāle yāā
wa, pe n dur ma pe nakoho kānde sya. U
yāhāyīn̄ tēnlehe tuu ba ke kai- tōr pe ye
mii, pe n ga ke yāā koo syi. Pe n nii Yāhā
miingbān̄ gbho ke kai- wīi na.

21 U kicar wāsee plii kuatāā wuhu na,
pe n u kūū, ma u myaha taha Yesu. Koo
myaha kē u yāhāyīn̄ tēnlehe u ba yar yaha,
u nahafua n cā u lai gbe.

Yesu wāyar Yāhā kangbān̄ wo

22 Per gii Maari wāsee wor yai te yee
kāā, mii le yar mii kānde* lii wo Yāhā
bii le le soho Musa koho wo faale wo,
Yosefe tesē Maari ne, pe n u kicar gbe ba
Yurusalem kungbāy wo, ma ga u yar Yāhā
na ke kangbān̄ wo. 23 Le ma le yrūhū ta
Yāhā sabangbān̄ wo ma yee: «Naa kicar
wii ma cāā see u nahafua na, woo ter ga
nii Yīnfua Yāhā wūū.» 24 Diñ gii u faale
wādyaha Musa bii yar yaha Yāhā kānde
wo, Yosefe ye n ke yi. Koo diñ nge n yi kate
syām mpāy ter ne, laa na nasar katepir
syām.

*Syimu tesē Ana ne, pe u Syayahafua yāā
Yāhā kangbān̄ wo*

25 Le Yurusalem klo wo, naa waa pye pe
naa n yee Syimu. U ba sron̄, ma naa Yāhā
kānde yār. U naa u Syayahafua wāpan̄
yehe, Syayahafua wii ruu n pai Yīsrefa yi

* 2:22 2.22 Faale wādyaha Musa bii Yāhā kānde laa yar yaha ma yee, cōō ma kicar see, u wāsee plii gbeesii pe yai
pe ba u cōō wor yee kāā u na, u n nii gbegbē.

kāā pe fēn wo. Yāhā Yrā Fānga pye u ne,
²⁶ ma ba u yar ma yee u saa ku mii u sē u Syayahafua yāā ye, u Crise wii u ma Yāhā Yīndefua. ²⁷ Per gii Yesu seefa pe ba u gbe ga, pe n gaha u yar Yāhā na mii Yāhā kānde le yar mii, Yāhā Yrā Fānga n Syimu gbe ga Yāhā kangbāŋ wo, pe fla na. ²⁸ Syimu n u kicar gbe yigi klue wo, ma syaha wāā Yāhā kē ma yee:

²⁹ «Yīnfua Yāhā, taa yē ter ra ye lii ne, le nii cīinde.

Yagaa, maa waha tyii ra na ra n ku laanyīn ne,

ndoo wii tē ma ma koho wo.

³⁰ Ma nwo, taa ra ta

ra n u Syayahafua yāā yīnde ne.

³¹ U Syayahafua wii taa gbiihi,

u n ga ter kāntrahafa bye yahasee ye, pe wāsyayaha yīmbui ne.

³² Syayahafua nwo sē na tuu ga ba ta,

kāntrahafa bye n ma cā, u maha ta, Yīisrefa myaha n gbobo, Yīisrefa mpāy pe ma ma koho wo?»

³³ Syimu tuu naa kai- nkāy pāā Yesu wīi na, koo ngīi n Yesu tuhufua laam wo tesē u nahafua ne. ³⁴ Syimu n Yāhā nar pe kē, ke kaa taha pe na. Loo kur ye, u n Yesu nahafua Maari pye ma yee: «Yāhā kē ke kicar nwo yāŋ yi, u ba ta, nabuar mpāy n too Yīisre kāntraha na, nabuar mpāy n kuā yir. U ga ba Yāhā wūhū pye naa n yar nawee- na. Pe nawee- -sē ga ba u sye. ³⁵ U ga ba ta, nabuar laam wūhū nkāy pe ga yigi, ke n yi yaha gbaa na. Ma -sē yee mboo na cōo, kayaan ga ba too ma na, le n naa ma yaa mii sān dyan pe ma waa.»

³⁶⁻³⁷ Cōo waa pye Yāhā kaplāŋ tōrfua, pe naa n yee Ana. U pye Yaser nwonjua, Fayer pueesya ba kē u ne. U ba sronj le, u ba dye- gbeeresyar yāā wīhī resyar ne. U cabir laam wo, u ba puai yāā, pe n dye- kuasīi pye pe ya ne, u puai n ku u yaha. U n kuee calangusya u kuāŋ ne. U sē naa n cer Yāhā kangbāŋ na ye, ma naa tēn tē Yāhā kē ke yai ke yīmper. Kaa na u ga yai planj, ngaa saa le yē wo ye, u naa Yāhā nar. ³⁸ Yaliile Syimu tuu ba naa koo kaplāŋ ngīi pāā Yesu wīi na, Ana n ba dye Yesu seefa fla na, ma naa Yāhā sey. Loo kur ye, u n nii u kicar wīi pāā nawee- mpāy ye pe naa Yurusalem wāsyayaha wīi ke.

³⁹ Yesu seefa pe ba Yāhā kai- bye pye kua wa, pe n dur ter Yesu ne Galele kāntraha klo laa wo pe n yee Nasarete. Pe niisaha ba kē. ⁴⁰ U kicar nii n le, u yīntaha nii n too. Wāle kacān pye u ye, u wīi naa n tāy Yāhā ye.

Yesu Yāhā kangbāŋ wo u kicar cāā na

⁴¹ Dye- bye Yesu seefa naa n gaha Yurusalem wo, syayaha gbar na. ⁴² Yesu tuu ba dye- sēnsye syāŋ yāā dye lii, pe n ka u

ne too gbar nde na, mii Yīifree- kānde le yar mii. ⁴³ Te gbar te ba kua wa, nawee- bye n dur ma n ter pe kui wo. Yesu n wlāhā kuee Yurusalem wo, u seefa sē le cā ye, ma ter u yaha. ⁴⁴ Pe naa le ga ma yee, a ter u ma pe yrāhāyārwai ne. Pe n sya yār per wihi, ma cā yir u wātay na pe nampyeŋ- laam wo, tesē pe naambiyām ne. ⁴⁵ Pe sē u yāā ye, pe n gblihi laa, ma dur ma u tay n gaha, ma sya ga dye ke Yurusalem laam wo. ⁴⁶ Pe n u tay plii tāā ke Yurusalem laam wo, ma cā ga u yāā Yāhā kangbāŋ laam wo. U pye Yīifree- yahaseefa telai wo, tuu dye nii, ma nii n luhu pe ye, ma pe yey kai- ne. ⁴⁷ Yesu ba kai- busāā cā, ma maha pe yahaseefa yē wāā naa n sya kacān ne. Nde n yē gbāā mpāy na pe pye ke fla na.

⁴⁸ U seefa pe u yāā, le n pe sronj fe gbe. U nahafua n u pye ma yee: «Ta dya, lii raa pye wo na ke dyanj? Ma sē yāā, ma wo ta wo n fya, ma nii ma tay teebehe bye wo, wo syām ma tuhufua ne.» ⁴⁹ U n pe yē wāā sya ma yee: «Nwa ta ye n ga ra tay teelaa wo? Ye sē cā la, n yai n nii ta Tuhufua Yāhā kangbāŋ wo?» ⁵⁰ U seefa sē -sē u kaplāŋ yīntaha war ye.

⁵¹ Yesu n yir, pe n wāā kūn ter Nasarete wo. U naa n luhu pe ye. Koo kai- ngīi pye ter, u nahafua Maari n ke bye le yaha u ya laam wo.

⁵² Yesu nii n le, kaa nii n taha u kadye na, tesē u laantor ne. U wīi naa n tāy Yāhā ye ma suhu nawee- ne.

3

Nsān nawee- tāāfua kayar

(*Mat 3.1-12; Mar 1.1-8; Nsān 1.19-28*)

¹ Dye lii kāntre fāngafa bye yīnfua Tyibere fānga wāma- ke ba no dye- sēnsye bua na, koo cāā kē fāngafua Pōsyyi Pilati u pye Yude kāntraha kur bye yīŋ na. Yerote u pye Galele kui yahaseefua, u nampyesey Filipe pye Lityire kui yahaseefua ma suhu Trakūhū kui ne. Lesāhā u -sē pye Labyile kui yahaseefua. ² Yana tesē Kayifu ne, poo pe pye Yāhā yūndefa yīnfua.

Loo dye Dyakaridya dya Nsān tuu pye drawaha fla wo, ma Yāhā yē kapān luhu.

³ Loo na, u n yir ma Yurdane lafeŋ tūntūn kui tay n klaaha, ma nii le gble nawee- ye ma yee: «Ye le sya ye cā ye kapee- wāpyeŋ sē yō ye, -ye ke miy yaha! -Tee pa, ta n ba ye tāā yi loho wo. Yāhā -sē ga ye kapee- laha kāā ye yīŋ na.» ⁴ Faale Yāhā kaplāŋ tōrfua Yisa, tuu bii lii cāā yrūhū ta Yāhā sabangbāŋ wo Nsān wīi na, loo ne le nii n pye loo yale wo. Loo ne nde:

«Naa waa yīmbui ne le n yir drawaha fla wo ma yee:

-Ye Yīnfua Yāhā wāpanj kānde gbiihi yaha ke kē,

-ye ke kāmbehe ta ke n sronj yō!

⁵ Teelii fla ma pye nfaha, ke fla ke yīi.

Yāygbāy ma suhu te wāsyimbir ne,
te bye te traha kāā.

Kāmbehe nkāy ke kuāy klaha, ke bye ke
sronj.

Kāmbehe nkāy ke pee, ke bye ke gbihi,
ke nii diidii.

⁶ Yāhā ke lii pye ma ga wo sya yaha,
kāntrahafa bye ga ba le yāā pe yīnde
ne.»

Nsān lii tōr naa n yar nawee- na

⁷ Nabuar naa n gaha Nsān ye wātāā
yīmbui ne. U naa pe pye ma yee: «Nwoho
terfa mii! Yoo ye yar ma yee tee ga waha
wloho yi kāā te Yāhā kasāhā laam wo, tii te
n pai? ⁸ -Ye naa kayūhū pye mii katyiyūhū
dyanj ke piyōm sa. Loo na, le ga cā tee yi
kāā kapee- wāpyenj kānde wo, ma kayūhū
wāpyenj kānde gbe. Ye tee le ga ye laam
wo, a ye ma wo faale wādyaha Brama kur,
loo nde wīi na, Yāhā ga ta ye n wlohoyisaha
yāā. Ye sē yāā, Yāhā ga waha ntēmba nde
ta te n wā klaha nii naweeyōm, pe n ye
draha gbe, pe nii Brama kur. ⁹ Ta n ye yar:
Mbaapuai gbihi cai ta nii wa, ma ga katyir
cāār te nnen fla na. Katyigi gii ma yee ke
sē sa yō ye, ke ga gbā cer le naa wo.»

¹⁰ Pe nabuar n u yey ma yee: «Wo yai wo
naa n pye mii wo nii naweeyōm?» ¹¹ Nsān
n pe yē wāā sya ma yee: «Nayre sīi ma pye
wii ye, u nen wāā waa kē, wii ruu wee kaa
ne ye. Digi ma yāā mboo wii ye, ke la fāāfa
ne.» ¹² Kufar wāāfa mpāy n pa Nsān fla na
tāāsaha wo, ma ba u yey ma yee: «Yīnjua,
wii yai wo naa n pye mii?» ¹³ U n pe yē
wāā sya ma yee: «Yē gii pe tōr yar ye na,
ye ma syi ye kufar wale sya le n ta naa n
ter koo yaha ye!»

¹⁴ Seraasyi mpāy n pa pe ya ndonj, ma
ba u Nsān yey loo nen ya ne ma yee: «Ah
wi, wo yai wo naa n pye mii?» U n pe yē
wāā sya ma yee: «Ye ma syi ye naa wale
sya fāngā na nawee- ye ye! Ye ma syi ye
maha kawar fua naa n taha nawee- na ye
naa war sya pe ye ye. Ye yīnja pe ye dāā
war mpāy ne, -ye naa n kuee poō ya ne!»

¹⁵ Nawee- mpāy pe pye ke fla na, ma naa
u Yāhā Yīndefua wāpanj yche, pe naa le ga
ma naa n yee, a laa na Nsān kē u ne. ¹⁶ Loo
na, Nsān n pe bye pye ma yee: «Ndoo, n
ye tāā n yi loho wo. Waa ter -sē ma tuu n
pai, woo cer yaha ra kē mahamaha. Ta syi
ge sē yai u ntān sale wāfer ne u tre na ye.
Woo ga ba naa ye tāā Yāhā Yrā Fāngā ne,
tesē naa ne. ¹⁷ U ma mii nawee dyanj tuu
ma sēncrihi ne u koho wo. U ga sēmuhu
fua yi pua wo. Loo kur ye, u ga u pua le
mploho wo, tuu naa le te sēmuhu na, naa
gii wāfege yāā wee ke na ye.»

¹⁸ Nsān maha ba naa kai- busāā yar
nawee- na, ma naa le Yāhā kapāyīi tōr pe
ye. ¹⁹ U n ba yāā Galele kui yahaseefua
Yerōte tuu yir, ma u ya lefuasey cōō
Yerōtyade tyīn sya u ye ma u ta u cōō, u
n le kuān u ne, ma suhu kai- nkāy bye ne
tuu tee naa n pye.

²⁰ U Yerote sē luhu u ye ye, u ga cā lii
pye le taha kapee, ma ta pe n u Nsān yigi
le nwompilhi wo.

Yesu u tēn koho yigi

(Mat 1.1-17; 3.13-17; Mar 1.9-11)

²¹ Nawee- mpāy pe ba pa Nsān fla na
tāāsaha wo, Yesu pye pe laam wo. Nsān
n Yesu tāā u ya ndonj. Loo kur ye, Yesu
tuu naa n pāā Yāhā ne, yāhāyīn n fe yār,
²² Yāhā Yrā Fāngā n tege ba Yesu na. Le
n le ya klaha mii kānsyā waa ter dyanj.
Yīmbui laa ter n yir yāhāyīn kue ye ma
yee: «Ta Dya kē ma ne, ma ntān dye gboho
ra tāy, ma ra laam yīn yalebye.»

²³ Yesu tuu ba dye- gbey sēnsye syi kua,
tuu see ba lii wāpyenj myaha ne, u n le
wāpyenj koho yigi.

Nawee- ye Yesu pye Yosefe dya.

Yosefe -sē pye Yeli dya.

²⁴ Yeli pye Matar dya,

Matar -sē pye Lewi dya,

Lewi -sē pye Melsyi dya,

Melsyi -sē pye Yanay dya,

Yanay -sē pye Yosefe dya,

²⁵ Yosefe -sē pye Matetya dya,

Matetya -sē pye Amose dya,

Amose -sē pye Namuhu dya,

Namuhu -sē pye Yesele dya,

Yesele -sē pye Nagaa dya,

Nagaa -sē pye Mataha dya,

Mataha -sē pye Matetya dya,

²⁶ Matetya -sē pye Semii dya,

Semii -sē pye Yosenge dya,

Yosenge -sē pye Yoda dya,

²⁷ Yoda -sē pye Yōnaa dya,

Yōnaa -sē pye Yarsa dya,

Yarsa -sē pye Dyerbaha dya,

Dyerbaha -sē pye Syalatye dya,

Syalatye -sē pye Naari dya,

²⁸ Naari -sē pye Marki dya,

Marki -sē pye Yaadii dya,

Yaadii -sē pye Kuasāhā dya,

Kuasāhā -sē pye Lemada dya,

Lemada -sē pye Yer dya,

²⁹ Yer -sē pye Yosya dya,

Yosya -sē pye Yelidye dya,

Yelidye -sē pye Yōōri dya,

Yōōri -sē pye Matar dya,

Matar -sē pye Lewi dya,

Lewi -sē pye Syimō dya,

³⁰ Syimō -sē pye Yuda dya,

Yuda -sē pye Yosefe dya,

Yosefe -sē pye Yōnaha dya,

Yōnaha -sē pye Yelaake dya,

Yelaake -sē pye Melaa dya,
³¹ Melaa -sē pye Mena dya,
 Mena -sē pye Matataa dya,
 Matataa -sē pye Natā dya,
 Natā -sē pye Dawide dya,
 Dawide -sē pye Yisay dya,
³² Yisay -sē pye Yobede dya,
 Yobede -sē pye Buase dya,
 Buase -sē pye Sala dya,
 Sala -sē pye Naasühū dya,
 Naasühū -sē pye Aminada dya,
³³ Aminada -sē pye Adamen dya,
 Adamen -sē pye Yarne dya,
 Yarne -sē pye Yesrühū dya,
 Yesrühū -sē pye Parase dya,
 Parase -sē pye Yuda dya,
³⁴ Yuda -sē pye Dyakuba dya,
 Dyakuba -sē pye Yisyake dya,
 Yisyake -sē pye Brama dya,
 Brama -sē pye Tyera dya,
 Tyera -sē pye Nasyoo dya,
³⁵ Nasyoo -sē pye Seru dya,
 Seru -sē pye Yarwuhu dya,
 Yarwuhu -sē pye Pege dya,
 Pege -sē pye Yeber dya,
 Yeber -sē pye Sala dya,
 Sala -sē pye Kanaa dya,
³⁶ Kanaa -sē pye Yarpasye dya,
 Yarpasye -sē pye Syam dya,
 Syam -sē pye Nuwe dya,
 Nuwe -sē pye Lemeke dya,
 Lemeke -sē pye Matesyela dya,
³⁷ Matesyela -sē pye Yenake dya,
 Yenake -sē pye Yaare dya,
 Yaare -sē pye Malele dya,
 Malele -sē pye Kena dya,
 Kena -sē pye Yenose dya,
³⁸ Yenose -sē pye Sete dya,
 Sete -sē pye Dama dya.
 U Dama kadye -sē pye Yähā dya.

4

Setane Yesu tyin ga yan kapee-wäpyen kue ye
 (Mat 4.1-11; Mar 1.12-13)

¹ Yesu wātāāyi kur ye, Yähā Yrā Fānga n u yī, ma u ta u n yir ke Yurdane lafen wo, ma ka dragba wo. ² U n ga kuee ke dragba wo plii gbeesii. Sāndāpee yīnfua Setane n nii u tyin ga n yan kapee-wäpyen kue ye. Too plii gbeesii nsoho wo, Yesu sē ngaa di ye. Loo kur ye, fāa n u yigi.
³ U sāndāpee yīnfua n u pye ma yee: «Ma’a pye Yähā Dya cīnde, ntēmlaha nge wā klaha digi.» ⁴ Yesu n u yē sya ma u pye ma yee: «Le ma le yrühū ta Yähā sabangbān laam wo ma yee: <Nawee saa waha poho digi ya ne ye.> »
⁵ Loo na, u sāndāpee yīnfua n Yesu yigi ga ncaha ye, ma kántraha kui bye yar tāj u na, teele nen ya. U n dur ma u pye ma

yee: ⁶ «Kāntraha nge bye fānga, tesē te nangbān ne, n ga waha te wāā ma kē. Too nde bye le soho ra koho wo, te ma ta wān. Wii wīl ma tāj ra ye, n ga waha te wāā ufua kē. ⁷ Ma’a kánklyū gbāa ra yahasee ye ma ra gboho, n ga te bye wāā ma kē.»
⁸ Yesu n u yē wāā sya ma yee: «Le ma le yrühū ta Yähā sabangbān wo ma yee: <Naa Yähā ya gboho, koo ya ke ma Yīnfua, -taa mii le soho koo ya koho wo!> »
⁹ Loo na, u sāndāpee yīnfua n ka u ne Yurusalem wo, maa u ta u n dugu nii Yähā kangbān yāāsyi na. U n dur ma u pye ma yee: «Ma’a pye Yähā Dya cīnde, yir nwo ma kur ye tege kántraha na. ¹⁰ Ma sē yāā, le yrühū ta Yähā sabangbān wo ma yee: <Yähā ga ba ke yāhāyīn tēnlehe ye nō wāā, pe n ba naa n sēn ma na.»
¹¹ Pe ga ba ma yigi pe klue wo, ma saa mii kor ntēmlaha na ye.>
 Loo ne ta n yee, ma kur ye tege kántraha na!» ¹² Yesu n maha u yē wāā sya ma yee: «Ta n ma yar, le ma le yrühū ta Yähā sabangbān wo ma yee: <Yähā ke ma ma Yīnfua, ma’a syi ma ke tāj yan ye.> »
¹³ Setane tuu u kacān bye ta ma Yesu tyin ga yan kapee-wäpyen kue ye, u n dur ter ma u wātýinyān ta yaha per gaa na.

Yesu u tēn koho fe yigi Galele kántraha na
 (Mat 4.12-17; Mar 1.14-15)

¹⁴ Loo kur ye, Yesu n dur ter Galele kántraha wo. U ba yīl Yähā Yrā Fānga ne. Pe n nii u wīl pāā ke kue kántraha kur bye wo. ¹⁵ U ba naa nawee- klaha Yiiffee-yawāhā nwey laam wo. Nawee- bye naa u sey.

Nasarētefa Yesu wīl sye
 (Mat 13.53-58; Mar 6.1-6)

¹⁶ Yesu n ka Nasarete wo. U u kicar cāā pye ke fla na. Teebehe bye wo kanii per na, Yesu sē ke naa n laa Yiiffee- yawāhā nwoñ wo ye. Koo per ke ba nō, u n dye Yiiffee-yawāhā nwoñ wo ke Nasarete wo. U n yir yer, ma yee woo ga Yähā kaplāñ nkāy kal nawee- ye. ¹⁷ Pe n saba waa gbe wāā u kē, saba wii faale Yähā kaplāñ tōrfua Yisa bii yrühū ta. U n u saba yār, ma draha gaa kal nawee- ye, draha gii ke yrühū ta ma yee:
¹⁸ «Yähā Yrā Fānga ma ra yīn na, Yīnfua Yähā ra yan yi ma yee n naa koo kapāyīl yar fenfa na.»
¹⁹ Ke ra nō wāā n ba yāmpa ta pe n wlohoyisaha yāā, ma suhu fūū- ne, pe n naa n yan gbegbe, tesē mpāy ne pe fen sya ma yee tē ba poofa yi kāā napee- koho wo.
 Yähā maha ra nō wāā n ba nawee- yar yaha dye lii ne

ke ga ba ke laantār yar pe na.»

²⁰ Loo na, Yesu n u Yāhā sabangbān tā tā, ma u wāā kaha sēnfua kē, ma dur tege nii maa nawee- klaha. Nawee- mpāy bye pe pye ke nwoŋ laam wo, pe n yīnde gbāā u na ma nii u yān. ²¹ Yesu n -sē gbe ma nii pe yar ma yee: «Kai- ngī tē kal ye ye ke Yāhā sabangbān wo ye n luhu, koo kē tee n yāā nanga, ke yagaa nge na.» ²² Yesu tuu naa kapāyūhū nkāy pāā, ke ba yē gbāā pe na. Pe n nii le klān n pāā ma yee, a Yosefe dya woo syi ya la u n pāā ke syi?

²³ Yesu n pe pye ma yee: «N cā, yaa plāhā nge pāā wāā ra kē: Tyinfua cāā mii jaa mii ya. Yaa maha waha ra pye ye yee: Kai- nkāy bye taa pye Kapornu wo, wo ke luhu. Maha koo syi pye ma kusey wo nwo wo.» ²⁴ U n maha yee: «Ta n le pāā ye ye cīinde: Yāhā kaplān tōrfua klofa sē u wūhū sya cīinde ye. ²⁵ -Ye Yeli cāā kai- wūū yān, cāā gii cāā sesaha dye-tāā pye gblihi ne, ke sē too ye. Fāā n bii dye taha nawee- bye na. ²⁶ Koo cāā kē Yāhā ke bii Yeli nō wāā calangusya waa fla na Sarēte wo, Syidō kāntraha na. Le - sē nde calangusyam pye busāā Yeli klo wo Yiisrefa kāntraha na. Nwa ta Yeli sē ka poo nen waa fla na ye? ²⁷ Yelisye bya cāā na, gber- pye busāā Yiisrefa kāntraha na. Nwa ta poo nen waa ge sē waha jaa ye? Namaha woo n jaa, woo wii u pye kulaafua, Syirefa naa waa.»

²⁸ Mpāy bye pe pye ke yawāhā nwoŋ laam wo, pe Yesu kaplān ngī luhu ga n kua na, ncafūhū n pe yigi ma sya nafaān taha pe na. ²⁹ Pe n tyīn yir, ma u yigi ga le klo kānkāy na. Le klo pye yānjruhu gaa yīn na. Pe n ka u ne ke ncaha ye, ma yee poo ga u miy tege wāā tāā ye kāntraha na. ³⁰ Le n ga pe yia, Yesu n wloho yi pe laam wo ma ter.

Sāndūpee wākartege dya waa yīn na kani per wo

(Mar 1.21-28)

³¹ Loo kur ye, Yesu n tege ga Galēle kāntraha klo laa wo pe n yee Kapornu. U naa nawee- klaha kani per gaa na Yiifee-yawāhā nwoŋ wo. ³² U kakhaha ter ba nawee- fe gbe, ma maha pe laam wo. U ba kai- bye cā ma naa nawee- klaha te ne.

³³ Ke yawāhā nwoŋ wo, dya waa pye sāndūpee ne u yīn na. U n nii n tē fānga ne ma yee: ³⁴ «Eh, Nasaretēfa Yesu, maa nwa pye wo na? Ma pa la ma n pai wo wī klaha-? N cā wii kē ma ne: Mboo kē wii ne u ma Yāhā wūū.»

³⁵ Yesu n sā waha u sāndūpee na, ma u pye ma yee: «Yaha le, -taa tege kāā dya nwo yīn na!» U sāndūpee n u dya cāār nawee- bye yīnde na ma tege kāā u yīn na, u sē -sē laa wāpee pye u na ye.

³⁶ Le n pe bye fe gbe ga far ter, pe n sya nii pe ya yey ma yee: «U kaplān pye mii ma n yia sāndāpee na? Dya nwo n sā sāndāpee ge na fānga ne, pe n nii n luhu u ye, ma tege n kāā nawee- yīn na.»

³⁷ Yesu myaha n yi koo kāntraha fla kur bye wo.

Yesu yanfa buar jaa

(Mat 8.14-17; Mar 1.29-34)

³⁸ Loo kur ye, Yesu n yir ke yawāhā nwoŋ wo, ma ka dya waa kaha wo, u myaha Syimu. U Syimu cōō nahafua kadye ba kā war. Pe n Yesu nar u u jaa. ³⁹ U n kue tege u yīn na ma sā te yan na. Ke kadye n u miy yaha, u n ta ter yir ma nii pe nampay yi.

⁴⁰ Yainkōŋ wo, yainde le ba dye ter wa, nawee- mpāy pe pye yanfa ne pe kle wo, pe n poo yanfa ter bye gbe ba Yesu fla na. U n klue taha pe nanem bye na ma pe jaa.

⁴¹ Sāndāpee pye yanfa mpāy yīn na, pe n nii tege n kāā pe yīn na kule ne. Pe naa n kui ma naa n yee: «Yāhā Dya kē ma ne!» Pe ba cā Yāhā Yīndefua Crise kē u ne, koo kē. Yesu naa n sā pe na, u sē naa n sya pe n naa u wī pāā ye.

Yesu Yāhā kapāyī pāā Yude wo

(Mar 1.35-39)

⁴² Koo yīnsyii, Yesu n yi le klo wo, ma ka dragba gaa laam wo. Nabuar raa n yir ma nii u tay. Pe ga u yāā, pe n yee poo ga u yigi ta pe ya ne, u ma syi u ter poo yaha ye ye.

⁴³ Yesu n pe pye ma yee: «N yai n le Yāhā Yai kapāyī tōr yar kānkāy kuifa bye na. Yāhā ra nō wāā loo na.» ⁴⁴ U n nii le kapāyī wūhū tōr Yiifee- kui yawāhā nwey wo.

5

Yesu u kānyārwei cir ye yān yi

(Mat 4.18-22; Mar 1.16-20)

¹ Per gaa, Yesu pye u ba yer Genesare langbān tāy. Nawee- ba wō tā u na ma naa Yāhā kaplān luhu. ² U n salangbāy raa yāā ke langben na, wāy sī. Pe fuayigifa ba tege kāā te wo, ma naa pe jōō- yee.

³ Yesu n dugu dye salaŋ neŋ gaa laam wo, ke pye Syimu wān. Yesu n Syimu ta u n faa ke salangbān fā dur yi kāā ke langben na. Yesu n tege nii ke salangbān wo, ma nii pe nawee- klaha.

⁴ Tuu ba pe nawee- klaha wa, u n Syimu pye ma yee: «Teelii fla ke n cuhu, -ye ka ke salangbān ne ke fla na, ye ga ye jōō- miy le!» ⁵ Syimu n u yē sya ma yee: «Yīnfua, wo tēn tē yīmper wihi, wo sē ngaa ge yāā yigi ye. Le nii mboo kapān, n le sya n ga pe jōō- miy le yān.» ⁶ U n ta pe n pe miy le, fua- n gbe pe laam wo, dege. Pe jōō- namihi n sya n traha ke naa n cer. ⁷ Loo na, pe n klue yāhā wāā pe nampyen- mii

ye ke salangbāñ neñ ngaa wo, pe ba koho le pe ye. Pe n pa, pe n ba te salangbāy sīl yīl pe fua- ne, te n sya nii n ke te ne dye ter loho laam wo.

⁸ Syimu Pyar tuu nde yāā, u n ga kānklūy gbāā Yesu yaha ye, ma u pye ma yee: «Yīñfua, kapeepyfua kē ra ne, ma'a syi kuee naa n crā ra na ye!» ⁹ Syimu ba fya yigi nii, tesē mpāy bye ne pe pye ke fla na. Pe fua- ba gboho ga far ter, le n sya pe laam wo. ¹⁰ Syake pye Nsān ne, Sewede pii ba me. Syimu tēntēwai mpāy ba me pe ne. Pe ba fya pe ya ndoñ. Yesu n Syimu pye ma yee: «Ma'a syi ma fya ye! Taa naa fua- le joo wo mii, yagaa, nawee- me taa ga naa n le kānfuē wo ke syi.» ¹¹ Loo na, pe bye n ka te salangbāy ne ngbāñ na, ma pe wān kur bye ta yaha, ma taha Yesu na pe kuāñ ne.

Yesu gber waa jaa

(Mat 8.1-4; Mar 1.40-45)

¹² Yesu pye klo laa wo, gber waa n pa u fla na, te yāhā ba u kadye bye gbe tā. Tuu Yesu yāā, u n ga kānklūy gbāā u yahasee ye, ma u nar ma yee: «Yīñfua, le ma tāy ma ye, ma ga waha ta ra n jaa, n nii gbegbe nayōr saha na.» ¹³ Yesu n koho no wāā, ma te u na ma yee: «Āwā le tāy ra ye, jaa ma nii gbegbe nayōr saha na!» Le yalebya wo, ke yāhā n ta ter laha kāā u dya na, u n nii gbegbe nayōr saha na. ¹⁴ Yesu n le pāā waha u ye ma yee: «Ma'a syi nde pāā waa ye ye! -Taa ka, maa mii yar Yāhā yūndefua na, ma ma wājāa diñ yi, diñ gi faale wādyaha Musa tuu tōr yaha mpāy kē pe pye yāhā ne pe kadye na, ma jaa. Ke syi ne nawee- ga waha cā ma jaa.»

¹⁵ Loo nde kur ye, Yesu myaha yi naa n gaha teebhe bye wo. Nabuar n te ya wāā naa n pai u kaplāñ luhusaha wo, tesē pe ya wājāa saha wo. ¹⁶ Yesu woo -sē naa n ke u naa n nii u ya ya, u naa n gaha dragba wo, u ga naa u laam wūhū tōr Yāhā ye.

Yesu tānkurfua waa jaa

(Mat 9.1-8; Mar 2.1-12)

¹⁷ Per gaa, Yesu naa nawee- klaha. Pe nawee- laam wo, Yiifee- yahaseefa mpāy pye, pe naa n yee Farisyē, tesē Yāhā kaiyarfa mpāy ne. Pe ba yi Galele kui bye wo, tesē Yude kui bye ne, ma suhu Yurusalem ne. Yīñfua Yāhā fānga pye Yesu ne, ma u ta u n waha naa yanfa jaa. ¹⁸ Nawee- mpāy n ba pa tānkurfua waa ne, pe u gbe u kasāy wāñ na. Pe naa n ke pe dye u ne Yesu tāy nwoñ laam wo, pe ga u ta u yaha ye. ¹⁹ Pe sē waha dye ye, nawee- tee ba nihi ter. Pe n gblihi laa, ma dugu ke nwoñ yīñ na maa wihi fer, ma u tānkurfua yoñ tege le wāā u kasāy wāñ na pe nawee- telai wo, Yesu yaha ye. ²⁰ Yesu tuu yāā poo nawee- mii pe u ta pe Yater, u n u yanfua

pye ma yee: «Cīifua, ma kapee- laha kāā ma yīñ na.»

²¹ Pe Yāhā kaiyarfa tesē pe Farisyē ne, pe n nii le ga pe laam wo ma yee: «Yoo ma u ga waha kapee- laha kāā nawee yīñ na mii Yāhā ya sē kē ye? -Ye naa dya waa syi yāñ! U n gbar Yāhā ne cīinde.» ²² Yesu -sē ba pe laam wūhū cā. U n pe pye ma yee: «Nwa ta ye n nii kai- ngū syi ga ye laam wo?» ²³ N ga waha yee: Ma kapee- laha kāā ma na. N ga maha waha yee: Yir naa n yār! Koo kate- syāñ ngū wo, lii loo le cā waha? ²⁴ N yāñ ye cā Yāhā kānde wāā u Nawee Puee kē kántraha nge na, u n ga waha kapee- laha kāā nawee yīñ na.» Yesu n wā klaha loo na, ma u tānkurfua pye ma yee: «N ma yar, yir, -taa ma kasāy wāñ gbe, ma yār naa n gaha ma kaha wo!» ²⁵ U tānkurfua n ta ter yir nawee- bye yīnde na, ma u kasāy wāñ gbe, kii tuu ba sāy nii, ma yār n ter ma Yāhā sey n gaha u kaha wo. ²⁶ Le n yē gbāā pe nawee- bye na, pe n sya fya, ma nii Yāhā sey ma yee, a poo laanwo wūhū yāā koo per.

Yesu Lewi yāñ yi

(Mat 9.9-13; Mar 2.13-17)

²⁷ Loo kur ye, Yesu n yi ma kufar wāāfua waa yāā, tuu tege nii kufar wāāsaha wo. Pe naa u yee Lewi. Yesu n u pye ma yee: «Naa n taha ra na!» ²⁸ Lewi n te wān kur bye ta yaha, ma yir, ma nii n taha Yesu na u kuāñ ne.

²⁹ Loo kur ye, Lewi n gbar ta u kaha wo Yesu myaha na u kānyārwei ne, ma ta pe n dir soho. Pe pye pe wāā naa n di kufar wāāfa busāā ne, tesē nawee- mpāy ter ne. ³⁰ Farisyē mpāy pye ke fla na, tesē Yāhā kaiyarfa mpāy ne pe pye yīmbui nen na pe Farisyē ne. Poo mii pe Yesu yāā, tuu wāā n di nawee- mii ter syi ne, le sē tāy pe ye ye. Pe n Yesu kānyārwei pye ma yee: «Nwa ta ye n nii wāā n di kufar wāāfa ne, ma suhu kāmpee- yārfa mpāy ter ne?» ³¹ Yesu n pe yē wāā sya ma yee: «Yinwerfa poo sē me pe tyinfua tay ye, yanfa poo pe u tay. ³² N pa kāmpee- yārfa myaha na, ma n ke pe koho klaha. Mpāy pe pe ya yāñ poo ma kānyū yārfa, n sē pa poo mii myaha na ye.»

Kale saha wāā le kafūhū ne ye

(Mat 9.14-17; Mar 2.18-22)

³³ Loo kur ye, nawee- mpāy n ba Yesu pye ma yee: «Nsān kānyārwei ne pe yē tā digi na, pe Yāhā nar. Farisyē kānyārwei bya loo pye. Ah nwa ta mboo kānyārwei -sē n di ma n wo?» ³⁴ Yesu n pe yē sya kakuācran ne ma yee: «Ah ye laam wo, cafān yigifa ga waha fān wādi sye la te cafān yigisaha wo, u cafān yigifua yīnde na? Ye cā le syi saha pye ye rehe!» ³⁵ Per gaa -sē ma ke n pai, u cafān yigifua ga ba

yigi kãã pe laam wo. Koo per maa nõ, pe ga ba cã naa pe yẽ tã digi na.»

³⁶ Yesu n maha kakuãcran nde pãã pe ye ma yee: «Waa sê nayrefãñ fai kuãñ n cer, ma nayredyaha wihi pãhã n tã le ne ye. Ma'a loo pye, ma ke nayrefãñ cer pye klaha-, ke nayrefãñ faagblaha wãser ga maha ke nayredyaha tyĩn jũũ taha. ³⁷ Waa sê maha sêmper le srafühũ sakueeler wo ye. Ma'a loo pye, pe sêmper maa yir, te srafühũ sakueeler ga fe, pe sêm n woo tãñ, te srafühũ sakuee tii maha klaha-taha le na. ³⁸ Koo kã sêmper yai pe le srafühũ sakueefãñ too laam wo. ³⁹ Wii tuu sëndyaha wo wa, u sê maha sêmper ke nantãñ ye. Pe sê n yee la sëndyaha poo n tãñ?»

6

Yesu tesê kani per wii ne

(Mat 12.1-14; Mar 2.23-28; 3.1-6)

¹ Kani per gaa na, Yesu dye yi naa n ter tar raa wo, u kãnyãrwai ne. U kãnyãrwai n nii te tar kasan kãy, ma te pii wihi kũ n ter. ² Farisyẽ mpãy pye ke fla na. Pe n u kãnyãrwai yey ma yee: «Wo kãnde le kai- nkãy yar ke sê yai ke naa n pye kani per wo ye, nwa ta ye n nii le syi laa pye?» ³ Yesu n pe yẽ sya ma yee: «Ye le kal yãã Yãhã sabangbãñ wo, faale yĩñfua Dawide u bii lii pye, per gii fãã bii war pe na, woo tesê u nawee- ne. ⁴ U dye Yãhã nwoñ laam wo, bur rii te pye te bii kã Yãhã ye, u n te gbe di, ma taa wãã u nawee- kã. Wo kãnde na, Yãhã yũndefa ya sê na pe yai too bur nde ne?» ⁵ Yesu n maha pe pye ma yee: «U Nawee Puee kã u ma kani per yĩñ na.»

⁶ Kani per gaa maha ba nõ, Yesu n ga dye Yiifee- yawãhã nwoñ gaa wo, ma nii nawee- klaha. Dya waa pye ke fla na, u kãndigi koho ne wãwaage. ⁷ Yãhã kaiyãrfa mpãy pye ke fla na, tesê Farisyẽ mpãy ne. Pe naa Yesu yãñ, ncã u ga ba sya u yee, woo ga waa jaa ke kani per wo laa. U ma le syi pye pe n waha yee, a ter Yesu ma tuu tee n pye. ⁸ Yesu -sê ba pe laam wũhũ cã wa. U n u kãnwaagefua pye ma yee: «Yir ba yer nawee- telai wo.» U dya n yir ga yer ke fla na. ⁹ Loo na, Yesu n pe pye ma yee: «N ga ye yey laa ne: Wo kãnde wo lii wãpyen le yõ? Kayĩ wãpyen yõ kani per wo laa, kapee wãpyen loo le yõ? Wo nawee yrã sya yaha laa, wo u wii pye klaha-?» ¹⁰ Loo na, u n pe bye yãñ klaha, ma dur ma u kãnwaagefua pye ma yee: «Ma koho dii wãã!» U n le pye, ke koho n dur yõ nii u ye. ¹¹ Mpãy pe pye ke fla na, ncafühũ n -sê pe yigi, pe n sya nii n pãã pe ya nsoho wo, kapee lii pe ga waha pye Yesu na.

Yesu kãnyãrwai sênsye syãm yãñ yi
(Mat 10.1-4; Mar 3.13-19)

¹² Per gaa, Yesu n ba dugu ga yãñ nsoho wo, ma ga nii n pãã Yãhã ne ke per yĩmper bye wo. ¹³ Yĩñ ke ba syii wa, u n u kãnyãrwai yee ba, maa nawee- sênsye syãm yãñ yi pe laam wo ma poo ta u tẽnlehe. Pe myar nde:

¹⁴ Syimu wii Yesu Pyar myaha taha u na, tesê u cĩfua Andere ne, Syake tesê Nsãn ne, Filipe tesê Bateremi ne.

¹⁵ U n Matehe yee, tesê Tema ne, Alefe dya Syake ne, tesê Syimu Selote wii ne klokai- wãgbihi n tãñ u ye.

¹⁶ U n Syake dya Yuda yee, tesê Syikaryote klofa Yuda ne, wii tuu ga ba Yesu yi u napĩ- kã.

Yesu nawee- klaha, ma maha yanfa jaa
(Mat 4.23-25)

¹⁷ Yesu n tege kãã poo mii ne te yãñ nsoho wo, ma ba yer trahatrahã fla gaa na. Koo fla na, u kãnyãrwai mpãy pye, pe ba nihi. Nabuar raa maha pye, te ba yi Yude kui bye wo, tesê Yurusalem ne, ma suhu Tyir ne tesê Syidõ ne, langbãñ yẽ kui kã. ¹⁸ Pe ba pa pe n pai naa u kaplãñ luhu, u n maha naa pe yanfa jaa. Tuu naa pe jaa, mpãy pye sãndãpee ne pe yĩñ na, u n maha pe sãndãpee kar tege kãã pe yĩñ na. ¹⁹ Fãnga gaa syi naa n yi u na ma naa pe bye jaa. Pe nawee- bye n -sê naa n ke pe te u na.

Wãyĩ tesê wãpee ne
(Mat 5.1-12)

²⁰ Loo na, Yesu n u kãnyãrwai yãñ, ma nii pe yar kai- nkãy ne ma yee:

«Yii mpãy tee mii nawãm,
ye wii n tãñ Yãhã ye.

Yãhã Yai ma ye wãñ.

²¹ Yii mpãy tee mii fããfa yagaa,
ye wii n tãñ Yãhã ye.

Ye ga ba digi yãã,

ke saa pye wãditãñ wãñ ye.

Yii mpãy tee mii miuwũnfa yagaa,
ye wii n tãñ Yãhã ye.

Ye ga ba naa nuhu di.

²² Ye wii ma pee nawee- ye, pe ma kur waa ye na, pe ma ye tyehẽ, pe ma ye myar klaha- u Nawee Puee wii na, ye wii n tãñ Yãhã ye. ²³ Koo kai- ngii maa ye dye per gii, ye naa nuhu di ye sya naa n yoo. Yãhã ga ba kayũhũ wãã ye kã yãhãiyĩñ na. Nawee- mpãy pe ga ba kapee- ngii pye ye na, poo nawee- mii wãle bii koo syi pye pe faale Yãhã kaplãñ tãrfa na.

²⁴ Yii mpãy tee -sê mii walefa,
ye wii pee Yãhã ye.

Ye ye kayũhũ lay yãã wa.

²⁵ Yii mpãy tee -sê mii diyãifa yagaa,

ye wīl pee Yāhā ye.
 Ye ga ba nii fāā ne.
 Yii mpāy, tee -sē mii nuhudifa yagaa,
 ye wīl pee Yāhā ye.
 Ye miiwūn ga ba gboho ter.

²⁶ Nawee- bye ma nii ye miiyūhū yee, ye wīl pee Yāhā ye. Ye sē yāā, poo nawee- mii wāle bii naa n pye koo syi pe faale kawar Yāhā kaplān tōrfa ne.»

Ye tyii ye napī- wīl n naa n tāy ye ye!
(Mat 5.38-48; 7.12)

²⁷ Yesu n maha yee: «Ta n le pāā ye ye, yii mpāy ye n luhu ra ye: Ye tyii ye napī- wīl n naa n tāy ye ye! Ye wīl pee mpāy ye, -ye naa kayūhū pye pe kē! ²⁸ Mpāy pe yoosēn pāā n wāā ye kē, -ye naa Yāhā nar ke n kaa taha pe na! Mpāy pe ye nuhu, -ye naa wāyī nar Yāhā ye pe kē! ²⁹ Waa ma ma fey ndicī nen na, maha ndicī nen nde gbihi ta u kē. Waa ma ma nayrengbān gbe, tyii u n ke wāsyīnge bye gbe taha! ³⁰ Nawee wii woo u ma nar ngaa ne, u kē; wii ma ma kla gbe, ma'a n ke wīl yey u ye ye. ³¹ Lii le n tāy ye ye pe naa n pye ye kē, -ye naa koo syi pye nawee- kē!

³² Ye ma yee ye tāāfa ya wīl n tāy ye ye, ye yee la ye kayūhū pye gboho n ter? Mpāy ge pe sē Yāhā kānde yār ye, pe tāāfa wīl n tāy pe ye. ³³ Mpāy pe kayūhū pye ye kē, ye ma yee ye kayūhū pye poo ya kē, ye yee la ye kayūhū pye gboho n ter? Mpāy ge pe sē Yāhā kānde yār ye, pe ke syi pye pe ya kē. ³⁴ Mpāy tee n yān ma yee pe ga waha fue dāā, ye ma yee ye foho le poo ya na, ye yee la ye kayūhū pye gboho n ter? Aye, mpāy ge pe sē Yāhā kānde yār ye, pe foho le pe nampyen- na, ma yee pe ba loo wale yē dāā pe kē. ³⁵ Ye tyii ye napī- wīl n naa n tāy ye ye, -ye naa kayūhū pye pe kē, -ye naa foho le pe na; ye ma syi ye naa le wale wādur wīl ga ye, Yāhā -sē ga ba kayūhū wāā ye kē. Loo na, nawee- ga cā ye ma Yāhāngbān pii. Mpāy pe sē kayī fue cā ye tesē napee- ne, Yāhā n yō pe bye na. ³⁶ Wo Tuhufua Yāhā u yō nii mii, ye bya -ye nii u wān syi dyan!»

Nampyen wākaa wīl
(Mat 7.1-5, 16-20; 12.33-35)

³⁷ Yesu n maha yee: «Ye ma n naa ye nampyen- kaa ye, Yāhā bya sē -sē ga ba ye sāhā ye. Ye ma yee ye sē ye nampyen- le kawlan wo ye, Yāhā sē -sē ga ba ye ye le kawlan wo ye. Ye tyii ye nampyen- kapee- foho na, Yāhā -sē ga ba tyii ye bya kapee- foho na. ³⁸ -Ye naa ye nampyen- kē, Yāhā -sē ga ba ye kē; ke ga ba ye kē ye n sya toho yigi laa ntrañ na. Tee tñn n wāā ye nampyen- kē mii, Yāhā -sē ga ba tñn wāā ye kē ke syi.» ³⁹ Yesu n maha pe yar plāhā gaa ne ma yee: «Fūū waa saha fūū waa yigi koho na u ka u ne fla ngaa na ye. Mii

loo sē ne ye, pe n gaha too dye wuhu gaa laam wo, pe syām bye. ⁴⁰ Ye le cā ma yee, wii tuu n klaha nantān, u sē ter u klahafua yaha ye. U ma -sē u ya waha, u ga ba nii u klahafua dyan.»

⁴¹ Kānkāāle lii le ma ma nampyen yīnde wo, nwa ta ma n nii le yān? Tēngbān gii ke -sē ma ma yīnde wo, ma sē koo yāā la? ⁴² Mboo wii taa sē waha ke tēngbān yāā ma yīnde wo ye, ma ga waha ma nampyen pye la u yer, ma n le kānkāāle yi kāā u yīnde wo u kē? Dawarfua kē ma ne, cāā ke tēngbān yi kāā wa ma yīnde wo, loo na maa waha gbihi yān, ma le kānkāāle yi kāā ma nampyen yīnde wo.

⁴³ Katyiyūhū sē puapihi sa ye, tesē katyipihi sē puayō sa ye. ⁴⁴ Katyigi yān n cā ke pii mpāy na ke n sa. Waa sē nasar nkugu tai yāā ncūwāā na ye. Waa sē defī katyipihi tai yāā ngur katyigi na ye. ⁴⁵ Nawee wii ma yō, kayūhū ga naa n yi u laam wo, u n naa ke pye. Nawee wii ma pee, kapee- ga naa n yi u laam wo, u n tee naa n pye. Nawee laam ke yī nkāy ne, koo kē ke n yi u yē wo.»

Te nwey sīl
(Mat 7.24-27)

⁴⁶ Yesu n maha yee: «Tee ra yee Yīnfua, Yīnfua, nwa ta tē -sē kānde lii ta ye kē, ye n le wāyār sye? ⁴⁷ Nawee wii woo u n pai ra ye, maa ra kaplān luhu, ma u troho tāhā ke yor wo, woofua ma nii wān syi dyan n ga ye yar: ⁴⁸ Woofua ma mii nawee wii dyan tuu nii nwoñ fāā. U ga cāā ke kántraha tugu, u sya ga nō ntēmlaha fla na. Loo kur ye, u ga ke nwoñ nakūy ta, tuu ke fāā. Lakue yīl loho ne, lafir n cāān yi ga, maa ke nwoñ sugu, te sē -sē waha ke sugu cāār ye. Koo nwoñ wāfāā ba yō.

⁴⁹ Nawee wii u ra kaplān luhu, u sē -sē u troho tāhā ke yor wo ye, woofua ma mii nawee wii dyan tuu u nwoñ fāā kántraha ya na. U sē ke nwoñ nakūy fla tugu dye ga nō ntēmlaha fla na ye. Lafir n cāān yi ga, maa ke nwoñ sugu; ke n too pye klaha- tāñ.»

7

Yesu seraasyi yīnfua waa tēntēle jaa
(Mat 8.5-13)

¹ Yesu tuu ba kaplān ngīl bye pāā wa pe nawee- ye, u n ter Kapornu wo. ² Loo klo nde wo, seraasyi yīnfua waa pye tēntēle waa ne. U tēntēle wīl sroñ naa n tāy u ye. Woo tēntēle n yigi, ma ga kuae wale nen. ³ U seraasyi naa, tuu Yesu wīl luhu, u n Yīifee- wāle mpāy lehe wāā, pe ga Yesu yar u ba u tēntēle jaa. ⁴ Pe n ga Yesu yāā, ma nii u sroñ nar ma u yar ma yee: «Seraasyi yīnfua nwo yai ma laa pye u kē. ⁵ Wo klofa

wīi n tǎy u ye. Woo kē u ta pe n wo yawāhā nwoŋ fāā.»

⁶⁻⁷ Yesu n kānde sya pe ne. Pe ba nō gbe taha ke kaha na, u seraasyi yīŋfua n u naambiyām mpāy lehe wāā, pe n ga Yesu pye ma yee: «Yīŋfua, ma'a sya mii fāy ye. Ma ra yāā la tē n ka ma fla na? Ta syi sē yai ma ba dye ta kaha wo ye. Koo syi kē, n sē sya ma ka nii ya ma fla na ye. Kapāngberle laa ya pāā, le n ta ra tēntēle n jaa. ⁸ N ma seraasyi, n n luhu ra yīŋfa ye. N -sē ma nii ndoŋ seraasyi mpāy yīŋ na. N ga nen waa pye: Ka nwoa, u n ka; n ga nen nwo ter pye: Pa nwo, u n pa. N ga maha ra tēntēle pye: Nde pye, u n le pye.»

⁹ Yesu tuu u kaplāŋ ngīi luhu pe nawee-mii yē na, le n u fe gbe. Nabuar mpāy pe naa n taha u na, u n wā klahā ma pe pye ma yee: «Ta n ye yar, dya nwo tuu sē sya wee Yiifee- ye, u ra ta u Yater u laam bye wo cīinde. Yiifee- kur bye ge laam wo, n sē waa yāā yāā tuu ra ta u Yater woo wāŋ syi ye.»

¹⁰ Pe tēnlehe n dur ter u seraasyi yīŋfua kaha wo, maa u tēntēle yāā u jaa ma nii korkor.

Yesu nakugu gaa ta ke n yir gbā wo

¹¹ Loo kur ye, Yesu n ka klo laa wo pe naa n yee Nani. U kānyārwai pye u ne tesē nabuar raa ne. ¹² Pe ga nō le klo kapahayē na, pe n nawee- wāā sya pe n gaha nakugu gaa lesaha wo. Calangusya waa dyapuai nen ba kē. Le klo nawee- busāā pye u cōo ne, ke nakugu lesaha wo. ¹³ Yīŋfua Yesu tuu u cōo yāā, u fen n u yigi ga ta ter, u n u pye ma yee: «Ma'a naa n wūn ye!» ¹⁴ U n yūhū dye, maa te wāŋ gi na pe ba ke nakugu le. Ke gbefa n yer. Yesu n ke nakugu pye ma yee: «Cīifua, yir yāŋ!» ¹⁵ U dya wii tuu ba ku u n yir nii, ma n pāā. Yesu n u dya wāā u nahafua kē.

¹⁶ Pe nawee- bye n fya nii, ma nii Yāhā sey ma yee: «Yāhā kaplāŋ tōrfuangbāŋ waa ma wo ne.» Tesē: «Yāhā pa ke n pai dye ke nna kue ye.» ¹⁷ Yude kue kwi wo, tesē kui nkāy ne ke pye tūntūn, Yesu tuu lii pye nawee- bye n le cā kāā.

Nsān u nawee- lehe wāā Yesu ye (Mat 11.2-19)

¹⁸ Nsān nawee- tāāfua kānyārwai n ke kai- bye luhu, ma ba ke tōr Nsān ye. ¹⁹ U n syām mpāy yee ba pe laam wo, maa pe lehe wāā pe ga u Yīŋfua Yesu yey pe yee: «U Yāhā Yīndefua wii wāpaŋ too n sēŋ, mboo la woo laa, u kuee wāpaŋ na kur ye?» ²⁰ Pe Nsān kānyārwai syām n ka Yesu fla na, maa u pye ma yee: «Nsān wo lehe wāā, wo ba ma yey laa ne: U Yāhā Yīndefua wii wāpaŋ too n sēŋ, mboo la woo laa, u kuee wāpaŋ na kur ye?»

²¹ Loo yalebya wo, Yesu n yanfa buar jaa pe yan na. Mpāy pye sāndāpee ne pe yīŋ na, u n pe sāndāpee kar tege kāā pe yīŋ na. Fūū- pye, u n pe jaa pe n nii n yāŋ gbegbe. ²² U n Nsān tēnlehe pye ma yee: «Tee nkāy yāā yīnde ne ma nkāy luhu, - ye ka yaa ke tōr yar Nsān na ye yee: Fūū- n yāŋ, tānklahafa gbīhi n yār, gber- wā n klahā n nii gbegbe nayōr saha na, nditēy n luhu, nakur n yir gbā wo, le Yāhā kapāyīi n pāā nawām ye. ²³ Wii ma yee u sē ba dur yi ta kur ye ye, ta n nii yai tāŋ u Yater, woofua wīi n tǎy Yāhā ye.»

²⁴ U Nsān tēnlehe pe ter wa, Yesu n nii Nsān wīi pāā pe nabuar ye ma yee: «Tee ka Nsān fla na drawaha fla wo, ye -sē ka ma ga nwa yāŋ? Kipua sē kē tee ga yāŋ teflaha ke u yehe ye. ²⁵ Ye -sē ka maa nwa yāā? Ye sē ka maa dya waa yāā tuu nangbāŋ nayreyōr le yer ye rēhe? Ye cā mpāy pe nangbām nayreyōr le, ma maha ma katār ne, pe n nii nangbām kangbāy wo. ²⁶ Tee ka, Yāhā kaplāŋ tōrfua sē na tee ga yāŋ? Āwā, ta n ye yar, Nsān wii tee ga yāā u ter ge ter Yāhā kaplāŋ tōrfua yaha. ²⁷ Nsān wīi kē le yrūhū yaha Yāhā sabangbāŋ wo ma yee, Yāhā yee:

«N nwo, n ta tēnlehe nō wāā ma yahasee ye,
u n ga ta kānde gbīhi yaha ma kē.» »

²⁸ Yesu n maha yee: «Ta n ye yar, naa wii u ter Nsān yaha, usyi sē see wa ye. Wii u kloŋ Yāhā Yai wo, woo -sē ter Nsān yaha.

²⁹ Pe nawee- bye tesē pe kufar wāāfa ne, pe bye naa n luhu u Nsān ye. Pe ba le yāŋ cā ma yee Yāhā kai- sron, ma ka Nsān n ga pe tāā yi loho wo. ³⁰ Farisyē poo tesē Yāhā kaiyarfa ne, Yāhā ke n yāŋ pe lii pye, pe n le sye pe sē ka Nsān n ga pe tāā yi loho wo ye.

³¹ N ga waha yagaafa tōr mpāy ter syi ne? Pe ma nawee- mpāy ter syi dyaŋ? ³² Pe ma mii kicar dyaŋ, pe tege nii nanihi nantrāngbāŋ fla wo. Mpāy n nii pe nampyeŋ- pye ma yee:

«Wo fleŋ wuu ma yee -ye yōo,
ye sē -sē yōo ye.

Wo n dur ma kasii yay le,
ye sē -sē wūn ye.»

³³ Ye sē yāā, Nsān nawee- tāāfua tuu yir, u sē bur di ye, u sē maha defīi wo ye. Ye n loo yāā ma yee, sāndūpee ma u yīŋ na!

³⁴ U Nawee Puee tuu yir, u bur di ma defīi wo. Tee loo yāā ye maha n yee: «Ye sē dya nwo yāā? U ma tefēŋ, ma maha ma sēnwōplaha. U maha naambiyār le kufar wāāfa poo ne, tesē kāmpee- yārfa mpāy ter syi ne.» ³⁵ Yesu n pe yar taha ma yee: «Ye sē yāā, mpāy pe pe troho tāhā Yāhā yor wo, pe kai- sron.»

Yesu tesē cɔɔ waa ne Farisyē naa Syimu kaha wo

³⁶ Farisyē naa waa pye pe naa n yee Syimu. Per gaa, u ba Yesu nampay yi u kaha wo. Yesu n ga dran nii, ma ga di. ³⁷ Loo klo wo cɔɔ waa pye, u myaha ba klaha-. Tuu Yesu wīi luhu, u ma u n di u Farisyē Syimu kaha wo, u n pa yablater ntēmbblaha bule ne lasekole ne le laam wo. ³⁸ Tuu ba dye, u n ga kānklūy gbāā Yesu kur kue ye u trē tāy, ma nii n wūn, ma u yīntām ta ma nii Yesu trē tuhu. U n ba u yīnyor ta ma te kluā, ma te te n tege u kē, ma dur ma pe lasekole kaha woo te na.

³⁹ U Farisyē naa wii tuu Yesu yee ba, u n le yāā, ma nii laam ga ma yee: «Dya nwo ma ne pye u ma Yāhā kaplān tōrfua cīinde, u n ga cā nawee wii syi ter kē cɔɔ nwo ne, u n te u na. Ehe, u myaha klaha-» ⁴⁰ Yesu n kapān gbe, ma u Farisyē naa pye ma yee: «Syimu, yān, n ga ma yar laa ne.» Syimu n u yē sya ma yee: «Āwā, ta yar Yīnfua!» ⁴¹ Yesu n kaplān kuā cra pāā u ye ma yee: «Foholefua waa ba foho le nawee- syām mpāy na: Nen pye war nagbeesī sēnsye fue ne, nen nwo -sē pye war nyerbuwa fue ne. ⁴² Pe sē waha naa pe war dāā u kē ye, u n ba pe pye pe tyii ke foho na, pe syām bye. Yagaa, u fuelefua wīi ga cā tāy ter wii woo ye?» ⁴³ Syimu n u yē sya ma yee: «Ta laam wo, wii fue le ba gboho, u wīi ga cā tāy ter woo ye.» Yesu n yee: «Cīinde ne.»

⁴⁴ U n wā klaha u cɔɔ kue ye, ma Syimu pye ma yee: «Ma sē cɔɔ nwo yāā? Mboo kaha tē dye, ma sē ra kē loho ne ta n ta trē yee ye, woo -sē ta trē yee u yīntām ne, ma te kluā u yīnyor ne. ⁴⁵ Mboo, ma sē ra wāā yigi ma ra syar nampay syaha ne ye. Tē ba dye, u cɔɔ woo -sē kueue ra trē te n tege. ⁴⁶ Ma sē sēm- woo ra kē yīn na ye, woo -sē lasekole woo ra kē trē na. ⁴⁷ Koo ta n ga le pāā ma ye: U cɔɔ kapee- ba nihi ter, yagaa ke bye laha kāā u yīn na, loo ne ta wīi n tāy ga ta ter u ye. Kapee- car ma -sē laha kāā wii yīn na, ta wīi saha tāy ter ufua ye ye.» ⁴⁸ Yesu n u cɔɔ pye ma yee: «Ma kapee- laha kāā ma yīn na.»

⁴⁹ Mpāy pe naa n di Yesu ne, pe n nii laam ga ma yee: «Yoo kē dya nwo ne, u n sya yee woo ma tuu kapee- laha n kāā nawee- yīn na?» ⁵⁰ Yesu n -sē u cɔɔ pye ma yee: «Taa ra wīi sya ma ra ta ma Yater, ma sya yaha, naa n gaha pra.»

8

Ca mpāy pe naa tēn nkāy tē Yesu kē

¹ Loo kur ye, Yesu n ka kungbāhā wo, tesē kusyīmbehe ne, ma le kapāyīi wūhū pāā naa n yar nawee- na, kapāyīi lili le Yāhā Yai wīi tōr. Pe kānyārwai sēnsye syām naa n taha u na. ² Ca mpāy bya pye pe

naa n taha u na. Yesu ba sāndāpee kar tege kāā poo ca mpāy yīn na, ma mpāy jaa pe yan na. Pe ca myar nde: Maari wii pe naa n yee Madala klofa Maari, Yesu ba sāndāpee kuasīi kar tege woo cɔɔ yīn na, ³ tesē Syane ne, u puai myaha ba kē Susya ma pye Yerote wale yīn na, tesē Sisane ne, ma suhu ca mpāy ne. Poo ca mii naa koho le Yesu ye u kānyārwai ne pe koho wān ne.

Yesu kakuācran pāā digi yārfua wīi na (Mat 13.1-23; Mar 4.1-20)

⁴ Nawee- naa n yir kui bye wo, ma naa n pai Yesu fla na. U n kaplān nkāy kuā cra pāā pe nabuar ye ma yee:

⁵ «Dya waa yi u kaha wo, ma ga dir yār u tar wo. Tuu naa ke digi yār u tar laam wo, pii mpāy n ga too kānde ngben na. Nawee- n tāhā ter pe na, kānsyām n maha pe wāy di kāā. ⁶ Pii mpāy n ga too ntēmbakor fla wo. Pe pii n fīy, ma -sē ta ter waha ku, yīn sē pye ke fla wo ye. ⁷ Pii mpāy n ga too ngur wān taa noho wo. Te ngur n fīy wācɛn te dir wān ne, ma ba te puār, te sē waha le dye ye. ⁸ Pii mpāy n -sē too kāntrayūhū fla wo. Too dir wān n yir, ma sa ma pii le gboho.»

Yesu n pe yar taha ma yee: «Wii ma n traha u le yīntaha cā, u luhu yō!»

⁹ U kānyārwai n u yey u le kakuācran yīntaha gbihi tōr yar poo na. ¹⁰ U n pe yē wāā sya ma yee: «Kai- nkāy nawee sē ke cā yāā Yāhā Yai wīi na ye, Yāhā ta yii ga waha ke war. Ma -sē yee mpāy na, pe sē ke yīntaha wāwar ke ye, pe ga naa ke kai- luhu kakuācran ne. Ke syi,

«pe n waha naa n yān,

ngaa sē -sē ga naa n yāā ye.

Pe n waha naa n luhu,

laa sē -sē ga naa n war ye.»

¹¹ Yesu n maha pe kānyārwai pye ma yee: «Le kakuācran yīntaha nde: Yāhā kaplān ma mii te dir wān dyan pe yār. ¹² Nawee- mpāy ma pe laam plāhā mii le kānde yē dyan, pe pii pe too na. Pe ma le Yāhā kapāyīi luhu, sāndāpee yīnfua -sē ga pa, u ba ke kaplān wāy yi kāā pe laam wo, pe ma syi pe ke sya pe waha sya yaha ye. ¹³ Mpāy laam ma mii te ntēmbakor fla dyan. Pe ma le kapāyīi luhu, pe ga le sya nuhu ne. Pe sē -sē ga tyii le na le n nii gbāā pe laam wo ye. Wāfāy ma pa, pe ga ke kaplān miy yaha. ¹⁴ Mpāy laam ma mii pii mpāy dyan, pe too ngur fla wo. Pe ma le kapāyīi luhu, kayaan tesē wale wāke ne tesē driyē yīnde wān wāke ne, too nde bye ga ba yir tā ke kaplān na, pe saa kueue le kapāyīi kur ye ye. ¹⁵ Mpāy laam -sē ma mii pii mpāy dyan pe too kāntrayūhū fla wo. Pe ma le kapāyīi luhu, le ga pii see pe laam wo, pe laam mpāy pe sronj ma maha

yō. Poofa ga kuee yai tãŋ le kapãyĩ kur ye, pe naa kayũhũ pye.»

*Yãhã Yai wĩ ma mii naaloho dyan
(Mar 4.21-25)*

¹⁶ Yesu n maha yee: «Waa sē naaloho ndyan tar ma katan cĩn n tã le na ye. Le sē maha n tar ma le n yaha gbāngbahara flãhã tãŋ ye. Pe ne le wra yaha kãānkui na, wii ma dye u waha naa n yãŋ cãā- na. ¹⁷ Ta n ye yar, ngii ngii ke wũhũ nii, ke ga ba nii gbaa na, lii nawee- sē le cã yãā ye, le ga ba cã. ¹⁸ Tee nkãŋ luhu, -ye ye laam yaha ke na! Wii ma waha ke war cacar, u ga ba ke war naa n gboho, wii ma -sē ke wāwar sye, car gii tuu yee u cã, ke ga faha u na.»

*Yesu nna
(Mat 12.46-50; Mar 3.31-35)*

¹⁹ Loo kur ye, Yesu nahafua n pa u fla na, tesē Yesu cĩfa ne. Nawee- ba nihi ter, pe sē waha nɔ u na ye. ²⁰ Pe n Yesu yar ma yee, a u nahafua ma nkur ye, tesē u cĩfa ne, pe n traha pe u yãā. ²¹ Yesu n -sē pe nawee- bye pye ma yee: «Mpãŋ pe Yãhã kaplãŋ luhu, ma maha ke laam wũhũ pye, poo pe ma ta nahafa tesē ta cĩfa.»

*Yesu teflahangbãŋ yer
(Mat 8.23-27; Mar 4.35-41)*

²² Per gaa, Yesu ba dugu dye salangbãŋ gaa laam wo, woo tesē u kãnyãrwai ne, ma pe pye ma yee: «Waa dii ter kue ngaa kũndi ye.» Pe n nii n ter. ²³ Pe naa n gaha, Yesu n sã wãŋ. Teflahangbãŋ gaa n ta ter yir n fua ke langbãŋ na. Ke salangbãŋ naa n yĩ loho ne, kapee. ²⁴ Pe kãnyãrwai n yũhũ crã Yesu tãŋ, ma u gbã yir ma u pye ma yee: «Yĩnfua, Yĩnfua, waa ku!» Yesu n yir, ma gbey ke teflahangbãŋ na tesē loho sēmpĩŋ ne, te n yer. Ke fla n nii seyĩ. ²⁵ Yesu n pe kãnyãrwai pye ma yee: «Ye Yater wee la ye ne?» Pe -sē ba fya. Le n maha pe fe gbe, pe n naa pe ya pye ma yee: «Hãā, -ye naa dya nwo yãŋ, u n gbey teflaha na tesē loho ne, te n sya n luhu u ye.»

Sãndãpee pye dya waa yĩŋ na, Yesu n u jaa

(Mat 8.28-34; Mar 5.1-20)

²⁶ Loo kur ye, pe n ga nɔ langbãŋ kue ngaa kue ngen na Jerasinefa kue ye, Galele kãntraha kũndi ye. ²⁷ Yesu tuu naa n tege kãntraha na, loo klofa waa n u yãā ma pa. Sãndãpee pye u dya yĩŋ na. Le yale wãdeŋ, u dya sē naa nayrɛ le ye, u sē maha naa n dye nwoŋ wo ye, ma naa n nii nakur lesaha fla wo. ²⁸ Tuu Yesu yãā, u n too mii na ma nii n tē, ma kãnkũŋ gbãā Yesu tãŋ ma yee: «Ke Yãhãngbãŋ Dya Yesu, nwa taa ga pye ra na? N ma nar, ma'a syi ra pẽn ye!»

²⁹ Yesu naa n gbey u sãndũpee na, u tege kãā u dya yĩŋ na, koo kē u dya n naa koo pãā. U sãndũpee pye u ma yir u dya na, pe ga u dya pua yigi yaha, u ma n waha ka teelaa wo ye. Pe ga ntēn namihi ta, pe u klue pua u trɛ ne, u -sē ga ba te ntēn namihi cer, u sãndũpee n u ta u n ka dragba wo.

³⁰ Yesu n u yey ma yee: «Ma myaha mii?» U dya n yee: «Ta myaha Nihinihi.» Pe sãndãpee ba nihi u dya yĩŋ na, koo u n ba loo pãā ke syi. ³¹ Pe sãndãpee n nii Yesu nar, u ma syi u poo nɔ wãā tãā ye wãfãŋ fla wo ye.

³² Kaha tye- mpãŋ -sē pye ke fla na yãŋ yĩŋ na, ma ke naa n di. Pe ba nihi. Pe sãndãpee n Yesu nar u tyii poo n ga dye pe tye- mii laam laam wo. U n le sya pe ye. ³³ Pe sãndãpee n tege kãā u dya yĩŋ na, maa dye pe tye- laam laam wo. Pe n ke ngen fã tege, maa too dye ke langbãŋ laam wo ma ku.

³⁴ Mpãŋ pe naa pe tye- sēŋ, pe yãā le pye ke dyan, pe n fã ter maa le pãā klofa ye tesē wlefa ne. ³⁵ Pe nawee- n yir ba, pe n pai yãŋ lii le pye. Pe ba nɔ Yesu tãŋ, pe n u dya yãā pe sãndãpee ba tege kãā u yĩŋ na. U yĩntaha ba too, u n nayrɛ le, ma tege nii Yesu tãŋ. Pe n fya yigi nii. ³⁶ Mpãŋ pe ba ke kai- bye yãā, poo n le tōr pe nawee- ye, pe sãndãpee tege kãā u dya yĩŋ na mii syi. ³⁷ Pe Jerasine klofa bye n nii Yesu nar ma yee, u ter u poo klo ta yaha. Pe tee ba fya ter. Yesu n dugu dye ke salangbãŋ wo, ma ga ter.

³⁸ Pe sãndãpee ba tege kãā dya wii yĩŋ na, u n nii Yesu nar woo ga kuee u ne. Yesu n u dur wãā ma yee: ³⁹ «Dur ga ma fla na, maa le pãā ma nna ye Yãhã ke lii pye ma kē.» U dya n ter loo na, maa le pãā pe klofa bye ye, lii Yesu u pye u kē.

Syase pueesya tesē cɔɔ wii tuu te Yesu nayroho na

(Mat 9.18-26; Mar 5.21-43)

⁴⁰ Yaliile Yesu tuu ba yir ke langbãŋ kue ngaa kũndi ye ma pa, te nabuar tii te naa u sēŋ, te n u wãā. ⁴¹ Dya waa pye, pe naa n yee Syase. U pye ke fla Yiifee- yawãhã nwoŋ yĩnfua. U n pa, maa kãnkũŋ gbãā Yesu tãŋ, ma u nar u ka woo fla na, ⁴² ma yee pueesyale nen le ma woo ye. Le ma dye- sēnsye syãŋ syi, a le ma le kuee wale nen ma ga ku.

Yesu naa n gaha ke fla na, te nabuar u waa naa n yigi kue bye ye. ⁴³ Te nabuar laam wo, cɔɔ waa -sē pye. U ntōr kuee naa n woo u ye dye- sēnsye syãŋ, wãŋer wee ye. [U wale bye ba ka tãŋ tyinfa ye,] waa sē -sē ba waha u jaa ye. ⁴⁴ U n yũhũ crã Yesu na kur kue ye, maa te u nayroho yē na. Loo yalebha wo, u ntōr wãwoo n ta

ter yer. ⁴⁵ Loo kur ye, Yesu n pe nawee-
yeh ma yee: «Yoo te ra nayroho na?» Waa
sê yee ndoo n le pye ye. Pyar n yee: «Ah
wo Yinfa, ma sê pe nawee- yâa la pe ma
waa yigi kue bye ye?» ⁴⁶ Yesu n -sê yee:
«Ăwă, n yee waa te ra na, n yâa fānga gaa
yi ra wo.» ⁴⁷ U ɔɔ tuu yâa pe cā woo kē,
u n nii n sege fyar koho wō. U n pa loo
na, maa kanklūy gbāa Yesu yaha ye, ma le
pāa nawee- bye yīnde na nwa ta u n te u
na, tesē u jaa mii ke fla bye wo. ⁴⁸ Yesu n
u pye ma yee: «Cɔɔ, taa ra ta ma Yater, loo
le ma jaa. Naa n gaha pra.»

⁴⁹ Yesu tuu naa ngii pāa, tēnlehele waa n
yir Syase kaha wo, ma ba n Syase pye ma
yee: «Ma pueesya ku, ma'a n maha naa u
Yinfa fāy ye.» ⁵⁰ Yesu n luhu u dya kaplān
ne, ma Syase pye ma yee: «Ma'a n fya ye,
ra ta ma Yater loo ya, u -sē ga jaa.» ⁵¹ Yesu
tuu ga nɔ ke nakugu nwoŋ na, u sē sya waa
n dye ga u ne ye mii Pyar ye ya sē kē, Nsān
ne, Syake ne ye, tesē le kicaale tuhufua ne
u nahafua ne. ⁵² Ke gbā kaha wo, nawee-
bye naa n wūn ma naa fēn le, le kicaale wīi
na. Yesu n pe pye ma yee: «Ya'a n naa n
wūn ye! Le sē ku ye, le sā wāy.» ⁵³ Pe ba
cā le ku wa, pe n nii u ler. ⁵⁴ Yesu n dye
ke nwoŋ wo, ma le kicaale yigi koho na,
ma gbey pāa ma yee: «Kicaale yir!» ⁵⁵ Le
kicaale yrā n dur ba le ye, le n ta ter yir.
Yesu n pe yar, ma yee: «Ye ngaa wāa le
kē le n di!» ⁵⁶ Le kicaale wādurba yrān na,
le n u seefa laam wo ga ta ter. Yesu n -sē
pe yar waha ma yee, lii le pye pe ma syi le
pāa waa ye ye.

9

*Yesu u kānyārwai sēnsye syām lehe
wāa*

(Mat 10.5-15; Mar 6.7-13)

¹ Yesu n u kānyārwai sēnsye syām yee,
ma pe wāa ta ma kānde wāa pe kē tesē
fānga ne pe waha sāndāpee kar tege naa
n kāa nawee- yīn na, pe maha waha naa
yanfa jaa. ² Tuu kānde wāa wa pe kē tesē
fānga ne, u n pe lehe wāa, pe ga naa Yāhā
Yai wīi tōr naa n yar nawee- na, pe maha
naa yanfa jaa.

³ Tuu ga pe lehe wāa, u n pe yar ma yee:
«Ye ma ga ke yrāhā yi, ye ma syi ye ngaa
gbe ke n naa ye ndege ye. Ye ma n kái ge
gbe ye, nkānfaha ne ye, ngaa kadiŋ ne ye,
war ne ye! -Ye kaler nanerŋ ya gbe yigi!»
⁴ Pe ma syāsaha wāa ye kē na, -ye kuee
koo kaha wo ye sya ba ter! ⁵ Teelii nawee-
ma sye pe saa ye yigi yō ye, -ye ter pe klo
yaha! Ye ma nii n ter, -ye ye ter mplēm kor
yaha pe na, pe n cā lii ma pe dye poo pe le
ke.»

⁶ Tuu koo pāa wa pe kānyārwai ye, pe n
ter. Pe naa n gaha kui bye wo, ma le Yāhā

Yai kapāyīi tōr naa n yar nawee- na, ma
waha naa yanfa jaa teebehe bye wo.

Yerote ntāncer Yesu wīi na

(Mat 14.1-12; Mar 6.14-29)

⁷ Yesu tuu naa kai- nkāy bie pye, Yerote
naa ke tēŋ luhu, u laam n wlahā. Nawee-
mpāy naa n yee, a Nsān kē u dur ba yrān
na. ⁸ Mpāy maha naa n yee, a faale Yeli kē
tuu u ya yi yar nawee- na. Mpāy ter maha
naa n yee, a faale Yāhā kaplān tōrfua waa
kē, u dur ba yrān na. ⁹ Yerote -sē naa le
pāa ma yee: «N ta pe n Nsān yīn cer. Yoo
-sē kē dya nwo ne, pe n sya nii kai- ngii
bye pāa u wīi na?» U n naa traha u Yesu yāa.

*Yesu nawee- nyersū yībua yē woo,
tahar ne*

(Mat 14.13-21; Mar 6.30-44; Nsān 6.1-
14)

¹⁰ Yesu tēnlehe n dur ba, maa u yar nkāy
bye ne pe ga pye. U n ter poo ya ne, klo laa
kue ye pe n yee Gbesyata. ¹¹ Pe nabuar n
-sē le cā ma taha u na. Yesu n ga pe yigi ta,
ma Yāhā Yai wīi pāa pe ye ma maha yanfa
jaa pe kē.

¹² Yai ke naa n gaha kuasaha wo, pe
kānyārwai sēnsye syām n yūhū crā Yesu
na, ma u pye ma yee: «Kānde wāa pe
nabuar kē, pe n ka tūntūn kusyimbche
wo tesē kle ne, pe ga ngaa par di, pe
maha syāsaha ke. Wo tee ma dragba wo.»
¹³ Yesu n pe yē sya ma yee: «Yii ge, -ye digi
wāa pe kē pe n di!» Pe n yee: «Wo ga waha
pe yē woo mii? Bur wāy bua ya te ma wo
ye, tesē fua- syām ya ne. Ma n traha la wo
ka wo ga dir par pe nabuar mii bye kē?»
¹⁴ Nawee- mpāy pe pye ke fla na, pe naam
ya ba nawee- nyersū yībua kua.

Yesu n u kānyārwai pye ma yee: «-Ye
pe ta pe n nii ga fle fle, nawee- gbeesānsīi
sesānsiyihi.» ¹⁵ Pe kānyārwai n le sya u ye,
ma pe nawee- ta pe n tege nii ga ke syi.
¹⁶ Yesu n te bur bua gbe pe fua- syām ne,
ma yīntaha kuā yir wāa yāhāyīn kue ye,
ma yee Yāhā n kaa taha pe na. U n dur ma
te la cer ma te wāa u kānyārwai kē, pe n te
la klaha pe nabuar kē. ¹⁷ Pe bye n di, ma
sya di yai. Pe n takūyīhī sēnsye syāŋ gbe
ter te gber ne, tii pe di yaha.

Yoo kē Yesu ne?

(Mat 16.13-28; Mar 8.27—9.1)

¹⁸ Per gaa Yesu pye u ya ya, ma naa n
pāa Yāhā ne. U kānyārwai n taha ba u na.
U n pe yey ma yee: «Lii ge pe nawee- pe n
pāa ta wīi na?» ¹⁹ Pe n yee: «Mpāy n yee, a
Nsān nawee- tāafua kē ma ne. Mpāy maha
n yee, a faale Yeli kē ma ne, mpāy maha ma
pe n yee, a faale Yāhā kaplān tōrfua waa
kē ma ne tuu dur ba yrān na.» ²⁰ Yesu n pe
yey ma yee: «Ah yii, ye yee yoo kē ra ne?»

Pyar n u yĕ sya ma yee: «Mboo kĕ u Yāhā Yindefua Crise.»

²¹ Loo na, Yesu n pe kānyārwei yar waha ma yee, pe ma syi pe u wīl pāā waa ye ye. ²² U n maha pe pye ma yee: «U Nawee Puee yai u fāy gboho. Pe Yiifee- wāle ga ba u wīl sye, tesē pe Yāhā yindefa yīnfa ne, tesē pe Yāhā kaiyarfa ne. Pe ga ba ta ge ta pe n u boo. U wāku plii tāā wuhu na, u ga yir gbā wo, u dur ba yrān na gbaafa ye.»

²³ Loo na, Yesu n pe nawee- bye pye ma yee: «Wii ma yee woo ga naa n yār ta kānde wo, u laam wūhū ta yaha, -tuu u ya gbihi naa n ta plii bye, u ma sya ga ba gbāpee ku ra wīl na. Wii ma loo sya, u naa ra kānde yār. ²⁴ Ye sē yāā, wii tuu u ya yīn kĕ, ma suhu u laam wān ne, woofua ga ba too bye ke laa; wii tuu -sē ga le sya u u yīn kĕ laa, ma suhu u laam wān ne ndoo wīl na, woofua kĕ tuu cā ga ba too nde bye yāā. ²⁵ Mboo nawee, taa ga driyē wān bye yāā tān, ma'a -sē ba yāā ma plaha mii ya, ma sē maha ba ma yīn yāā Yāhā ye ye, le wāyī -sē ma na taa yāā? ²⁶ Nawee wii ma yee ta wīl fyar yigi woo kĕ tesē ra kaplān ne, u wīl bya ga ba fyar yigi ndoo u Nawee Puee kĕ yaliile n n pai dur ba ra nayōr ne, ta Tuhufua Yāhā nayōr ne, tesē pe yāhāyīn tēnlehēyōm nayōr ne.» ²⁷ Yesu n maha pe yar taha ma yee: «Ta n cīnde nde pāā ye ye: Nawee- mpāy ma ye laam wo, pe saa ku mii pe sē Yāhā Yai yāā ye.»

Kānyārwei tāā mpāy Yesu yāhāyīn nayōr yāā

(Mat 17.1-8; Mar 9.2-8)

²⁸ Yesu tuu kaplān ngīl pāā wa, plii kuasiī syi n ter, u n Pyar yigi taha u ya na, Nsān ne, tesē Syake ne. U n ka pe ne yān gaa yīn na, u n gaha pāā Yāhā ne. ²⁹ Tuu ga nii n pāā Yāhā ne, u yīntaha n wā klaha, u nayre n flege ma sya n yehe palpā. ³⁰⁻³¹ Naam syām mpāy n fe gbe yi yāhāyīn nayōr ne. Faale wāle syām ba me, Musa ma suhu Yeli ne. Yesu tuu ga ba ku mii syi dyan Yurusalem wo, tuu pa lii myaha na kāntraha na le n pye tān, loo pe naa n pāā Yesu ne.

³² Pyar tesē u nampyeŋ- ne, pe ba sā wāy faha. Pe n yir, ma Yesu yāhāyīn nayōr yāā, tesē pe naam syām ne pe yir yer u ne. ³³ Yaliile pe naam syām pe naa n ter Yesu yaha, Pyar n Yesu pye ma yee: «Wo Yīnfa, wo niisaha sroŋ yō nwo wo! Waa kajar tāā gbā, neŋ ma wān, neŋ Musa wān, neŋ nge Yeli wān.» U ba le pāā ke dyan, u sē laam ga ye.

³⁴ Tuu naa koo pāā, yāhāsyōr raa n yi nii ma yīm paha tā pe bye na. Pe kānyārwei pe te yāhāsyōr yāā te pe gbey le, pe n fya. ³⁵ Yāhā yīmbui n yi te yāhāsyōr laam wo

ma yee: «Ta Dya kĕ nwo ne, woo kĕ tē yān yi. -Ye naa n luhu u ye!» ³⁶ Loo kapān le pāā wa, pe kānyārwei n Yesu nen ya yāā ke fla na.

Pe kānyārwei n ke kai- bye yaha le. Koo cāā na, pe sē laa pāā waa ye ye.

Yesu kānyārwei sē Yesu kai- war ye
(Mat 17.14-23; 18.1-5; Mar 9.14-40)

³⁷ Ke yīnsyīi wo, pe n tege ke yān yīn na, nabuar raa n pa maa Yesu wāā. ³⁸ Dya waa n kuee pe nabuar laam wo, ma gbey pāā wāā Yesu ye ma yee: «Yīnfa, n ma nar, ta dya yān ta kĕ, ta dyapuai nen ya. ³⁹ Sāndūpee ma u yīn na, ma n yir u na tugutugu. U ma yir u na, u ga u ta u n naa n kui, tuu naa u yehe fānga ne, tuu u ta u n naa yēsōplay yi. U sāndūpee ma yir u na, u ga u nuhu gboho ke syi tuu cā ba u miy yaha. ⁴⁰ N ma kānyārwei nar pe u sāndūpee kar tege kāā u na, pe sē waha yīa ye.»

⁴¹ Yesu n kuān pe na ma yee: «Yii poo na, laanyōm wee ye ye ye, ye sē ra ta ye Yater ye. Ye yee la n kuee ye wāwlahana yalebye? Ye yee la n naa n fāy ye ne yalebye?» U n u kicar tuhufua pye ma yee: «Pa ma dya ne nwo wo!» ⁴² U kicar tuu yūhū naa n pai, u sāndūpee n u yār gbe miy kāntraha na ma u yehe fānga ne. Yesu n sā waha u sāndūpee na, ma u kicar jaa ma u wāā u tuhufua kĕ. ⁴³ Pe nawee- bye pe Yāhā fāngangbān yāā ke syi, le n pe laam wo ma sya ta ter.

Nawee- pe naa Yesu tēn tē u kai- wīl na, u n u kānyārwei pye ma yee: ⁴⁴ «Yii poo na, n ga laa pāā ye ye, -ye le le yaha ye laam wo. U Nawee Puee ga yi u napī- kĕ.» ⁴⁵ Pe kānyārwei sē -sē naa ke kaplān ngīl war u ye ye. Le kapān ba pāā ke syi, pe ma n waha le tersaha cā ye. Pe ba fya Yesu na, pe sē u yey le kapān tersaha ne ye.

⁴⁶ Yesu kānyārwei n ba sānker ke pe ya nsoho wo, ma ga cā yoo woo u ma yīn na poo laam wo. ⁴⁷ Yesu n -sē pe laam wīl cā. U n kicaalaale gbe ba ta u yahasee ye. ⁴⁸ ma pe pye ma yee: «Wii ma kicaale nde syi gbihi yigi ndoo myaha na, ndoo ge kĕ tuu gbihi yigi. Wii ma -sē ra gbihi yigi, Yāhā ge kĕ tuu gbihi yigi, koo gi ke ra lehe wāā. Wii ma -sē u ya ta ma nii ye bye kurkuefua, woo tuu ma yīn ye bye na.»

⁴⁹ Nsān n kapān gbe ma yee: «Wo Yīnfa, wo dya waa yāā tuu sāndūpee kar tege n kāā nawee- yīn na ma myaha ne. Wo n ba yee u wee wo ne ye, ma u kar tā.» ⁵⁰ Yesu n u yĕ sya ma yee: «Ya'a n sye u na ye. Ye sē yāā, wii ma yee u sē ye laha ye, u ma ye ne.»

⁵¹ Yesu terper yāhāyīn na ke ba nō gbe naa n taha, u n u laam waha ma yee u yai u ka Yurusalem wo.

⁵² U n tēnlehe mpāy nō wāā u yahasee ye, pe n ka Syamarifa kântraha klo laa wo, pe n gaha fla ngaa gbihi ta u kē. ⁵³ Pe klofa n sye ma yee, u tee n gaha Yurusalem wo, poo saa syāsaha wāā u kē ye. ⁵⁴ U Yesu kányārwai syām mii Syake tesē Nsān ne, pe ba le luhu ke dyan, pe n Yesu pye ma yee: «Yīñfua, le ma tāy ma ye, waa naa ta ke n yir yāhāyīñ na, ke ba too tā pe na ke pe suhu muu.» ⁵⁵ Yesu n wā klaha pe kue ye, ma loo kuān pe ye. ⁵⁶ Pe n ter klo laa ter wo.

Yesu kānde wāyār wīl
(Mat 8.19-22)

⁵⁷ Yesu tesē u kányārwai ne, pe pye kānde wo ma naa n yār.

Dya waa n pa, maa Yesu pye ma yee: «Yīñfua ma'a sya n gaha teelii teelii, n ga naa n taha ma na.» ⁵⁸ Yesu n u yē wāā sya ma yee: «Yēsrē ma te syāsar ne, kānsyām ma pe nsej ne, teele sē -sē wee u Nawee Puee myaha na ye.»

⁵⁹ U n dya waa pye ma yee: «Naa n taha ra na.» U dya n u pye ma yee: «Yīñfua, kānde wāā ra kē, n ma ga ra tuhufua nakugu le wa, n ga pa.» ⁶⁰ Yesu n u yē sya ma yee: «Tyii nakur na te n naa re nakurwai le. Mboo, ka maa naa Yāhā Yai wīl yar nawee- na!»

⁶¹ Dya waa n maha Yesu pye ma yee: «Yīñfua, ndoo ga naa n taha ma na, -taa -sē kānde wāā ra kē, ra n ka n ga ra nna yar, tē dur ba.» ⁶² Yesu n u pye ma yee: «Wii ma nii mii wii dyan u nii tar war yar ne, ma maha nii yāñ n klaha u kur kue ye, woofua saha laa yō Yāhā Yai wīl na ye.»

10

Yesu nawee- busāā nō wāā Yāhā tēn wīl
na

(Mat 11.20-24)

¹ Loo kur ye, Yīñfua Yesu n maha nawee- gbeetāā sēnsye syām yāñ yi. Kui nkāy bye tesē teebehe nkāy bye tuu naa n traha u ka, u n poo nawee- mii cāā lehe wāā sānsyām koo kui wo tesē koo teebehe ne. ² U n pe yar kakuācranj nkāy ne ma yee: «Dir busāā ma wāgbe wān tar wo. Tēntēfa sē -sē syar yai, ma ga waha te bye gbe dye tāñ kaha wo ye. -Ye u tarfua nar u n tēntēfa busāā mpāy nō wāā, pe n ba te dir gbe dye kaha laam wo u kē. ³ -Ye naa n gaha, n ye lehe wāā mii mbapiy dyan waygapyār nsoho wo. ⁴ Ye ma syi ye yar gbe ye, nkānfaha ne ye, ntāy ne ye. Ye ma n taha kuae naa nawee- syar kānde wo ye.

⁵ Ya'a ga dye kaha gii laam wo, ye cāā syaha nge syar ye yee: Yāhā ke yrīñ le kaha

nge wo. ⁶ Waa ma pye ke fla na Yāhā yrīñ ne, ye yrīñ syaha nge ga kuae u na. Le ma -sē pye woosyifua sē kē ye, ye syaha nge saa laa yō u kē ye. ⁷ -Ye kuae koo kaha wo, pe ye kē loho gii ne, -ye ke wo, pe ye kē digi gii ne, -ye ke di! Tēntēfua yai pe naa u dāā. Ye ma syi ye yi kaha gaa wo, ye ga dye kaha gaa laam wo ye.

⁸ Ya'a ga dye klo lii wo pe n syāsaha wāā ye kē, pe ma pa ye kē digi gii ne, -ye ke di! ⁹ -Ye naa loo klo yanfa jaa, -tee naa pe nawee- yar Yāhā Yai nō wa ge nō wa. ¹⁰ Ya'a -sē ga dye klo lii wo, pe ma yee pe saa syāsaha wāā ye kē ye, -ye ka yaa le pāā nanihi fla wo ye yee: ¹¹ «Ye klo tēyāhā mplēm mpāy ge pe yir too wo tē na, wo mii wo poo mplēm mii kor yaha ye na. - Tee -sē le cā ye yee Yāhā Yai pa wa ye ye.» ¹² Ta n le pāā ye ye, Yāhā kasāhā per ma ba nō, le ga ba pee klo ndefa na le ter Sodō klofa* yaha.»

¹³ Yesu n kuān kui raafa na ma yee: «Ko-rasyifa, ye wīl pee Yāhā ye! Gbesyatafa, ye wīl pee Yāhā ye! Laanwo wūhū nkāy ke pye ye yīnde na, ke syi ma ne pye faale Tyirfa yīnde na, tesē faale Syidōfa ne, pe ne ga pye pe ta ter le cā kāā wa le yalebya wo, pe kapee- wāpyej sē yō ye. Loo nde na, pe ne ga wram wīl pye, pe nfāāper ta, pe fen nayre pāhā pe le. ¹⁴ Loo ne, Yāhā kasāhā per ma ba nō, le ga ba pee ye na le ta ter pe Tyirfa yaha, tesē pe Syidōfa ne. ¹⁵ Ah yii Kapornufa, ye yee la pe ga ba ye kuā yir ga ta yāhāyīñ na? Ye ma n naa loo ge ga ye laam wo ye! Ye ga ba tege ga ta tāā ye nakur fla wo.»

¹⁶ Yesu n maha u kányārwai pye ma yee: «Wii ma n luhu ye ye, ke nii mii u n luhu ndoo ge ye. Wii ma ye wīl sye, ke nii mii ndoo ge wīl kē tuu sye. Wii ma -sē ndoo wīl sye, ke nii mii wii u ra lehe wāā woofua wīl kē tuu sye.»

Pe nawee- gbeetāā sēnsye syām wādurbanj

¹⁷ Pe nawee- gbeetāā sēnsye syām n dur ba laanfir ne, ma ba nii le pāā nuhu ne ma n yee: «Wo Yīñfua, sāndāpēe ge n luhu wo ye, wa'a gbe ye na ma myaha ne!» ¹⁸ Yesu n pe yē wāā sya ma yee: «Yalaale wo, n naa u Setane yāā yāhāyīñ kue ye, tuu tege naa n too mii yāhāyīñ dyan ke yehe. ¹⁹ -Ye luhu yō ra ye: N fānga wāā ye kē ye waha naa n yia nwor na tesē sānam ne, ye tāhā naa n ter te na. N fānga wāā ye kē ye waha yia ye napīl Setane na, ye u fānga bye pye klaha- tāñ, ngaa ma n waha kapee pye ye na ye. ²⁰ Sāndāpēe n luhu ye ye, loo yō, le sē -sē nō nuhu wādi na ye. Ye myar

* 10:12 10.12 Faale cāā na, Sodōfa tesē Gumorfa ne, pe bii pee ter. Yāhā kasāhā n too pe na, naa gaa ter n pe wāā le suhu pe kui ne.

te yrūhū ta wa yāhāyīn saba laam wo, -ye naa nuhu di loo ne!»

*Yesu bya nuhu di
(Mat 11.25-27; 13.16-17)*

²¹ Loo yalebya wo, Yāhā Yrā Fānga n Yesu laam yīi nuhu ne, u n yee: «Ta Tuhufua Yāhā, mboo taa ma yāhāyīn Yīnḡfua tesē kāntraha ne. Lii taa sē yar kaicāfa na, tesē sabacāfa ne ye, ma loo yar mpāy na pe ma pra kicar wāḡ syi dyanj. N ma sey loo wīi na. Āwā Tuhufua, le tāy ma ye, koo kē ma n le ta ke dyanj.» ²² Yesu n dur ma pe nawee- pye ma yee: «Ta Tuhufua Yāhā kai- bye le soho ra koho wo. Nawee- sē cā yoo kē ra ne ye. Ta Tuhufua ya ke le cā. Pe sē maha cā yoo kē ra Tuhufua ne ye. Ndooyan ke cā, tesē mpāy ne tē ke yar pe na.»

²³ Loo na, Yesu n wā klaha u kānyārwai kue ye, ma poo ya pye ma yee: «Yii, tee nii lii yāā yagaa, ye wīi n tāy, -ye naa nuhu di loo ne! ²⁴ Ta n ye yar nde ne: Nkāy bye tee n yāā yīnde ne, tesē nkāy bye ne tee n luhu nditye ne, Yāhā kaplāḡ tōrfa busāā pye tesē kui yīnḡfa busāā ne, pe naa n ke pe kai- ngīi syi yāā yīnde ne tesē pe ke yāā luhu nditye ne, pe sē -sē ke yāā ye.»

Yesu kakuācran pāā Syamarifa naa wīi na

²⁵ Yāhā kaiyarfua waa n ba yir ma yee woo ga Yesu le namihi wo, ma u yey ma yee: «Yīnḡfua, n ga pye mii n waha cīinde yrā yāā, lii wākuuyāā wee le na ye?» ²⁶ Yesu n u yē sya ma yee: «Kānde lii Yāhā le ta, le yāḡ! Lii ne le yrūhū yaha loo wīi na? Ma lii war le na?» ²⁷ U dya n yee: «Lii le yrūhū ta le nde: «Ta, Yīnḡfa Yāhā wīi n naa n tāy ma ye, le ter wān bye yaha; le gboho tāḡ ma laam bye wo, le nii tāḡ ma yrā bye na, ma fānga bye ne, ma kacān bye n pye tāḡ loo na.» Tesē: «Ma ya wīi le n tāy ma ye mii syi dyanj, tyii ma nampyeḡ wīi n naa n tāy ma ye ke syi.» ²⁸ Loo na, Yesu n u pye ma yee: «Ma le pāā yō. Ma'a loo nde pye, ma -sē ga cīinde yrā yāā, lii wākuuyāā wee le na ye.»

²⁹ U Yāhā kaiyarfua -sē naa n traha u tāhā wāā u ya kē. U n Yesu yey ma yee: «N ga waha wii syi yee ra nampyeḡ?»

³⁰ Yesu n u yē sya ma yee: «Dya waa ba yir Yurusalem wo, ma Yerekoo kānde sya ma tege naa n ter. Yuhu- mpāy n ga u yāā kānde laam wo, ma wo toho u na ma u yuhu, ma u nayre tyīn cer u na ma u gbā cāār yaha. ³¹ Yāhā yūndefua waa n yir u ya ndonj, ma tege n ter loo kānde nen ya ne. Tuu ga u dya yāā, u n laha yi, ma ga le kānde wāā sya ma ter, u sē yer ge yer ye. ³² Loo kur ye, Lewi kur kue puee waa n ba yir u ya ndonj. U n ba no ke fla na, ma u dya yāā. U n laha yi, ma ga le kānde wāā sya ma ter, u sē yer ge yer ye. ³³ Syamarifa

naa waa -sē ba yrāhā yi u ya ndonj. Yiifee- sē pe Syamarifa yāḡ ngaa ye. U bya naa n ter loo kānde nen ya ne. U n ba no u dya na, ma u yāā pe u duai yaha. Tuu u dya yāā ke syi, u fen n u sronj yigi fānga ne. ³⁴ U n yūhū crā u dya na, ma u nar yee u kē defīi ne, ma re tuhu sēm- ne, ma dur ma re pua u kē. U n dur loo na ma u gbe taha u kānkonj na, ma ter u ne nampay syāsaha fla wo ma ga u gbihi. ³⁵ Ke yīnḡyii wo, u n war yi ma wāā u nwonḡfua kē, ma u pye ma yee: «Naa u dya gbihi ra kē. Ma'a sya u gbihi ma ta ter war mii draha yaha tē wāā ma kē, n ma ba dur ba nwo, n ga ba pe war draha dāā ma kē.»

³⁶ Loo na Yesu n dur, ma u Yāhā kaiyarfua yey ma yee: «Ma laam wo, wii woo tuu nii u dya nampyeḡ, dya wii pe ba gbā cāār yaha kānde wo?» ³⁷ U Yāhā kaiyarfua n Yesu yē wāā sya ma yee: «Wii tuu yō u na, woo tuu sronj ma u nampyeḡ.» Loo na, Yesu n u pye ma yee: «Ka, ma ga naa n pye koo syi!»

Yesu ka Marti ye fla na Maari ne

³⁸ Yesu ye naa n yār kānde wo, u kānyārwai ne. Pe n ba laha dye kusyīnde laa wo. Coo waa n pe wāā ma pe yigi ga u kaha wo, woo n gaha pe nampay yi. U cōo myaha ba kē Marti. ³⁹ U cīifua pye u ne, pe naa u yee Maari. Yesu naa le Yāhā kapāyīi tōr pe ye, u Maari woo n ba tege nii u tāy ma nii ke kaplāḡ luhu. ⁴⁰ Marti woo -sē pye tuu ba dye kuae tēḡ laam wo. U n ba Yesu pye ma yee: «Yīnḡfua, ma sē yāā ta cīifua ra ta yaha nii ya ke tēḡ laam wo, le yō la? Ma saa u yar la u ba koho le ra ye?» ⁴¹ Yesu n u yē wāā sya ma yee: «Yāḡ, Marti! Ma laam wlāhā nii ma ye, ma n nii n gber kai- busāā na. ⁴² Kate nen ya -sē ne le ma yīn. Maari ka le wāyīi kue ye. Le saha tyīn sya kāā u ye ye.»

11

Yāhā n nar mii?

(Mat 6.9-13; 7.7-11)

¹ Per gaa, Yesu naa n pāā Yāhā ne teelaa wo. Tuu ba nar wa, u kānyārwai waa n u pye ma yee: «Wo Yīnḡfua, wo klaha Yāhā wānar ne, mii Nsān dyanj tuu u kānyārwai klaha le ne mii.» ² Yesu n pe yar ma yee: «Ye ma ga Yāhā nar, -ye yee:

<Wo Tuhufua Yāhā,

ta, nawee- n cā ma miingbāḡ kai- laha.

Ta, ma Yai n pa nawee- ye.

³ Naa wo yē digi wāā wo kē plii wuhu na.

⁴ Wo kapee- gbe kāā wo yīn na.

Mpāy pe kapee- pye wo na,

wo bya wo n tyii pe kapee- foho na

wo kuāḡ ne.

Ma'a n wo miy yaha,

wo n tyīn naa n gaha

kapee- wāpyenj kue ye ye.» »

⁵ Yesu n maha pe yar ma yee: «Laa na, ye laam wo, waa ma naambiyā ne. Per gaa, u ga yir u ka u naambiyā fla na yindyaha wo, u ga u pye: «Naambiyā, bur wāy tāā fue le ra na. ⁶ Ta naambiyā nen waa yir yrāhā ye, ma pa ra fla na, ngaa wee tē ga wāā u kē ye.» ⁷ U naambiyā nwo ga waha kuee nwoj laam wo, u pāā yi wāā u kē u u pye: «Tyii ra na dya, ma sē yāā nwoyē gbāā tā wa karndohopua ne. Ma sē cā la, wo sā wāy wa ta pii ne. N wee n ga waha yir n bur gbe wāā ma kē ye!» ⁸ Yesu n pe yar taha ma yee: «Ta n le pāā ye ye: Pe sya nii naambiyām, nen nwo ga waha sye u saa yir ye. U nkurfua ma -sē naa tā u nwoj fua na, ma nii u yee u kadye ga ba war, u n yir, u nwoyē yār, u te wān bye gbe wāā u naambiyā kē, tii wīl te ma u na.

⁹ Koo kē n ga ye yar nde ne: -Ye naa n nar, ngaa ga wāā ye kē. -Ye naa n ke, yaa ngaa yāā. -Ye naa kāāklihi gbā, pe ga ke yār ye kē. ¹⁰ Ye sē yāā, mboo nawee, ma'a n nar, Yāhā ga ngaa wāā ma kē. Ma'a n ke, Yāhā ga ta ma ngaa yāā. Ma'a kāāklihi gbā, Yāhā ga ta ke n yār ma kē.

¹¹ Ye ma pye tuhufua, ye dyale ma fuale nar ye ye, yaa u kē la nwoho ne? ¹² Laa na, u ma nguū nar ye ye, yaa u kē la sānuē ne? ¹³ Tee sya pee mii, ye kayūhū pye ye pii kē. Ke syi ne, ye yai ye cā, ye Tuhufua Yāhā ga Yāhā Yrā Fānga wāā mpāy kē pe le nar u ye.»

Kai lii ne pe pāā taha Yesu na?

(Mat 12.22-30, 43-45; Mar 3.20-27)

¹⁴ Sāndūpee pye dya waa yīn na, ma u ta u n nii bebe. Yesu n u kar tege kāā u dya yīn na. U sāndūpee n tege kāā u dya yīn na, u nii n pāā gbege. Le n yē gbāā pe nabuar na ma sya ta ter.

¹⁵ Mpāy n yir ma yee: «Sāndāpee yīnfua Sebulehe kē tuu fānga wāā u kē, u n waha sāndāpee kar tege n kāā nawee- yīn na.»

¹⁶ Mpāy ter n yee, poo ga u le namihī wo, ma u pye ma yee, tuu yēkā wīl laa pye poo n yāā yīnde ne, pe cā cā Yāhā fānga kē ke ma u ye.

¹⁷ Yesu -sē ba pe laam wīl cā wa. U n pe yar ma yee: «Kāntraha nenfa ma kuee n wāā pe ya ne, koo kāntraha nge ga too. Kaha nenfa ma kuee n wāā pe ya ne, koo kaha ga too. ¹⁸ Ke syi ne, Setane ma kuee n wāā u ya ne, u fānga saa waha ka yahasee ye ye, ke ga klaha-. Ye -sē yee, n sāndāpee kar tege n kāā nawee- yīn na, sāndāpee yīnfua Setane kē tuu koo fānga wāā ra kē! ¹⁹ Cīnde sē ne ye. Mii loo sē ne ye, ye nampyenj- mpāy pe sāndāpee kar n tege, ye ma yee pe bya loo pye Setane fānga kāmāy na, poo gē ga ye yar pe yee, cīnde sē ne ye. ²⁰ Ta n ye yar, n sāndāpee kar

tege n kāā Yāhā Fānga ne. Loo na, ye yai ye cā Yāhā Yai pa wa ye ye.

²¹ Fāngafua ma pye naanmiy wān ne ma nii u kaha sēj, nawee waa saa ser u kla gaa gbe ye. ²² Waa ter ma -sē pa, woo fānga ma ter nwo wāj na, u n yia u na, u ga u naanmiy wān bye tyīn sya u ye, tii tuu ba ta ma naa u ya paha. Loo na, u ga u kahafua nwo koho wān bye gbe u ye, u te la u nampyenj- ne.

²³ Wii ma yee u wee ra ne ye, woofua ma ra napīl. Tesē, wii ma yee u saa koho le ra ye, u nawee- wāā ba ra kē ye, woofua u pe kar n kāā ra na.

²⁴ Sāndūpee ma pye nawee yīn na ma ba tege kāā u na, u sāndūpee ga ka drawaha fla wo, u ga tay naa n klaha, u ma teelaa yāā u nii naa n wūū. U ma yee u sē teelaa yāā ye, u ga yee tuu ter u niisaha gii yaha, u ga dur ga nii ke fla na. ²⁵ Loo na, tuu pye nawee wii yīn na ma ba tege kāā u na, u ga dur ga u fla na. U n gaha u nawee laam yāā mii nwoj dyanj pe ke pe ma ke gbihi ta. ²⁶ Loo na, u sāndūpee ga yir, u ga u nampyenj- kuasīl mpāy yigi ba, mpāy pe maha pee woo na. Pe bye ga pe ya wāā ba nii u nawee yīn na. U nawee wīl ga pee, le ta ter faale yaha.»

²⁷ Yesu tuu ba koo pāā wa, cōō waa n kuee pe nabuar laam wo, ma u pye ma yee: «Cōō wii tuu ma see ma maha u yrā ta ma kē, u wīl n tāy.» ²⁸ Yesu n -sē u yē wāā sya ma yee: «Mpāy pe Yāhā kapāyīl luhu, ma maha Yāhā kānde yār, poo wīl le n tāy!»

Yagaafa pe laanwo wīl lii ke Yesu ye?

(Mat 12.38-42)

²⁹ Nawee- wō naa n tā Yesu na, u n nii pe pye ma yee: «Yagaafa pee, ma -sē yee poo n traha pe laanwo wīl laa yāā yīnde ne. Aye, laanwo wīl laa saa pye ye n yāā yīnde ne ye, mii lii syi sē kē le bii faale Yāhā kaplāj tōrfua Yonase dye ye. ³⁰ Ye sē yāā, mii Yonase wīl bii nii kayar wīl faalefa Nenefufa ye mii, u Nawee Puee wīl bya ga ba nii kayar wīl yagaafa ye koo syi.

³¹ Yāhā kasāhā per ma ba no, faale Syeba kāntraha yīnfasya ga ba le pāā u yee, yagaafa pe sē koho klaha ye, pe tee pye. Woo bii yir deydey kui wo, ma pa faale yīnfua Salmuū fla na ma ba u kacāyor luhu. Kaplāj nkāy tē -sē n pāā ye ye, ke ter Salmuū wūhū yaha!

³² Yāhā kasāhā per ma ba no, pe faale Nenefufa ga ba le pāā pe yee, yagaafa pe sē koho klaha ye, pe tee pye. Faale wo, Yonase bii Yāhā yē kapān pāā pe Nenefufa ye, pe n le luhu ma koho klaha ma pe kapee- wāpyenj miy yaha. Kaplāj nkāy tē -sē n pāā ye ye, ke ter Yonase wūhū yaha!»

Nawee kadye naaloho

(Mat 5.15; 6.22-23)

³³ Yesu n maha yee: «Waa sē naaloho ndyan tar ma ga le wūhū teelaa wo ye, waa sē maha le tar ma katanj cīn n tā le na ye. Ah ndee, pe ma le tar, pe ne le wra ta kāānkui na, wii ma dye u naa n yāŋ cāā-na. ³⁴ Yīnde ma mii naaloho dyanj kadye na. Ma yīnde ma yō ma ye, ma kadye bye ga nii cāā- na; ma yīnde ma -sē klaha- ma ye, ma kadye bye ga nii wam wo. ³⁵ Loo na, nawee woo yai u u ya yigi, cāā- mpāy pe ma u na, wam ma syi pe sya tāŋ ye. ³⁶ Ke syi ne, nawee kadye bye ma nii cāā-na, teelaa sē wee wam wo ye, u kadye kur bye ga nii tāŋ cāā- na, ke naa n yehē palpal mii naaloho cāā- dyanj.»

Yesu kuān pe Farisyē na tesē pe Yāhā kaiyarfa ne

(Mat 23.1-36; Mar 12.38-40)

³⁷ Yesu tuu ba pāā wa, Farisyē naa waa n u yee u ga di u kaha wo. Yesu n dye ke kaha wo, maa nii ma ga di. ³⁸ U Farisyē naa n ba yāā Yesu sē u klue yee pe wāle kānde na ye, ma nii n di, le n u fe gbe.

³⁹ Loo na, Yīŋfua Yesu n u pye ma yee: «Yii Farisyē, ye ma mii nawee- mpāy dyanj pe crāŋ kur kue yee, tesē tasa kur kue ne, ma n tyii ke laam na. Ye bye ye yii ta naweeyōm nkur kue ye, ye laam sē -sē wee gbegbe ye. Nawee- wāyuhu wii ya le ma ye laam wo, tesē kapee- wāpyen ne. ⁴⁰ Ye plege, ye sē kai- cā ye! Yāhā gii ke nkur kue pye, koo nenj ya sē na ke laam bya pye? ⁴¹ -Ye ye crāŋ yīi kayūhū ne, tesē ye tasa bya ne, ye ke wāā nawām kē, loo na ye kānkai- bye ga cā nii gbegbe.

⁴² Yii Farisyē, ye wii pee Yāhā ye! Ye ma ne ye digi gbe, le tāy ke nii wanj kla woo, tyūhū wāŋ woo, ye ne ke la flē sēnsye, ye fla nenj wāā Yāhā kē. Ma -sē yee ye wāsrōŋ wii na, tesē Yāhā wii wātāy ne ye laam wo, ye kalaa wee koo na ye. Koo -sē kē tee yai ye gbihi yigi, ye koo ta yīŋ. Ke kai- ngīi n -sē taha, ye ma syi ye faha laa yaha ye.

⁴³ Yii Farisyē, ye wii pee! Yii fee- yawāhā nwey wo niisar rii nawee- bye yīnde le yi n too re na, too syi niisar ye ne ke ye nii. Ye tee maha n yāŋ pe naa ye syar nangbāsyaha ne nanihi teebehe wo.

⁴⁴ Ye wii pee! Ye laam wluhu, ye ma mii nakur gbūhū nkāy syi dyanj nawee saa cā ye, u tāhā naa n ter te na!»

⁴⁵ Yāhā kaiyarfa waa n u pye ma yee: «Yīŋfua, taa nii n pāā ke syi, ma wo bya wāā le n tyehē.»

⁴⁶ Yesu n u yē sya ma yee: «Yii Yāhā kaiyarfa, ye bya wii pee! Ye nawee- taha kai- nkāy na ke ma mii teger dyanj pe saha tēŋ ye. Ye saa maha koho le pe ye, pe n waha re tēŋ ye. ⁴⁷ Ye wii pee! Gbūhū nkāy syi ke yō, ye ne koo fāā Yāhā kaplāŋ tōrfa kē, poo mpāy ye wāle pe boo! ⁴⁸ Le nii

mii ye wāle pe lii pye, le tāy ye ye. Poo pe Yāhā kaplāŋ tōrfa boo, yii -sē pe gbūhū fāā! ⁴⁹ Loo ne, Yāhā gii ke kai- bye cā tāŋ, ke n le yar yaha ye wii na ma yee: «N ga ba ra kaplāŋ tōrfa mpāy nō wāā pe ye, tesē ra tēntēfa mpāy ne. Pe ga ba mpāy boo pe laam wo, pe mpāy nar- gbobo.» ⁵⁰ Ke syi ne, ma gbe driyē wātāhā na, ma ba waa ke yagaa na, Yāhā kaplāŋ tōrfa mpāy bye pe boo ter, yagaafa ga ba loo kapee fue dāā. ⁵¹ Too naboor nde bii gbe Abēl wāboo cāā na, ma sya ba waa Dyakaridya wāboo cāā na, woo wii pe bii u boo ke Yāhā kangbāŋ nsoho wo, ke Yāhā diŋ yisaha fla ne. Āwā, cīnde ne tē n pāā ye ye, ntōr rii te woo, le kapee fue ga yi yagaafa na.

⁵² Yii Yāhā kaiyarfa, ye wii pee! Lii le ga waha nawee ta u n Yāhā wii cā, yii ge le sye, ma -sē maha yer tā le na nawee- ma n le yāā ye. Ye ma mii nawee waa dyanj u nwonj gaa yē gbāā tā ma sye u karndohopua na.»

⁵³ Yaliile Yesu tuu ba yi ke kaha wo, pe Yāhā kaiyarfa tesē pe Farisyē ne, pe n nii ncafihū di u ne, ma nii u yey kai- ter bye ne. ⁵⁴ Pe naa n ke pe Yesu ta u n plaha pāā pe n luhu.

12

Yesu nawee- klaha kai- nkāy ne
(Mat 10.26-27)

¹ Loo yale wo, nabuar n ba wo tā ma sya pe ya trē tāhā, Yesu n cāā u kānyārwai pye ma yee: «-Ye yii yigi Farisyē ye ne, pe wii ma mii ncasur wāŋ ter syi dyanj. Pe naweeyōm pyer pye gbaa na, pe laam wo ma -sē pee. ² Ngii ngii ke wūhū nii, ke ga ba yāā gbaa na. Kai- nkāy ke maha ma waa sē ke cā ye, ke ga ba cā. ³ Loo ne, kaplāŋ nkāy tee n pāā yii ya yimperwoho wo, ye ga ba naa ke pāā nawee- bye ye yaiwaha na. Tesē, lii bye tee yuhu pāā waa nditye wo, nwonj laam wo, le ga ba gbey pāā nanihi fla wo.»

Wii nawee- yai pe naa n fya u na
(Mat 10.28-31)

⁴ Yesu n maha yee: «Ta n le pāā ye ye, yii mpāy tee ma ra naambiyām: Mpāy syi pe ga waha nawee kadye boo wāboo ya, pe sē -sē ga waha laa pye nantāŋ ye, ye ma syi naa poo fya ye. ⁵ Wii tee yai ye naa n fya, n ga u yar ye na: Ye yai ye naa Yāhā koo fya, koo gii ye ma ba ku, ke ga waha ye le naa fla wo, naa gii wāfēgeyāā wee ke na ye. Āwā, n le pāā ye ye, ye yai ye naa koo ya fya! ⁶ Kānsyāyi mii syi wām bua sē n par la warpīi syām ya ne? Ye cā poo kānsyāyi mii wee ngaa ye, Yāhā sē -sē n faha poo nen waa ge yaha ye. ⁷ Ye wii n tāy Yāhā ye, ma ter kānsyāyi mii syi wābuar yaha.

Ye yīnyor nde ge Yāhā te bye yě cā yaha wa. Ye ma syi naa n fya laa na ye!

Lii yai le pāā Yesu wī na nanihi wo?
(Mat 10.32-33; 12.32)

⁸ Yesu n maha yee: «Ta n nde pāā ye ye; Wii ma le pāā nawee- yīnde na ma yee woo u ya le soho ra koho wo, ndoo u Nawee Puee, ta bya ga ba le pāā pe Yāhā yāhāyīn tēnlēhe yīnde na n yee, woofua ma ra wūū. ⁹ Wii ma -sē le pāā nawee- yīnde na ma yee woo sē ndoo cā ye, ta bya ga ba le pāā pe Yāhā yāhāyīn tēnlēhe yīnde na n yee, n sē woofua cā ye. ¹⁰ Nawee wii ma tee pāā u Nawee Puee wī na, Yāhā ga ba loo kapee laha kāā u yīn na. Wii ma -sē tee pāā Yāhā Yrā Fānga wī na, loo kapee nde saa laha kāā u yīn na ye.

¹¹ Pe ma ba ye yigi ga Yiifee- yawāhā nwey wo, laa na yahaseefa yahasee ye, laa na fāngafa yahasee ye, ye ma syi ye fya ye! Ye ma syi ye naa ntān cer, ye yee tee ga ba lii pāā le n nii wāyīi, tesē tee ga ba lii pāā ye waha ye yīn yi yaha, ye sē cā ye. ¹² Loo yale wo, kaplān nkāy ke yai ke yi ye yě wo, Yāhā Yrā ga ye klaha ke ne.»

Cīnde nangbān ne tii ne?

¹³ Dya waa pye pe nabuar laam wo, ma ba Yesu pye ma yee: «Yīnfua, ta lefua yar, u tyii wo n wo tuhufua kloho la wii na.» ¹⁴ Yesu n u yě sya ma yee: «Naambiyā, yoo u ra taha ye nwoŋ kai- wāsāhā na, tesē ye koho wān wālan na ye nsoho wo?» ¹⁵ U n wā klaha, ma pe nawee- bye pye ma yee: «Ye yii yigi, ye ma n pua yaha wale wī na, tesē nangbān wān ne ye. Nawee koho wān sē ne te ga waha ta u n kuee yrān na ye.»

¹⁶ Loo na, Yesu n kakuācran pāā pe ye ma yee: «Nangbān gaa pye tangbān ne, dir n ba yi u ye kacān sē pye ye. ¹⁷ U n nii laam ga ma yee: «N ga pye mii, dir nde bye lesaha wee ra ye ye.» ¹⁸ U n ba u ya pye ma yee: «Tē ga lii pye, n le cā yagaa. Loo ne nde: N ga ra mple nde yoho kāā, n dur n taa fāā, tii te cā gboho faale wān na, n ta dir wān bye le yaha te laam wo ta koho wān bye ne. ¹⁹ N ma loo pye wa, n ga dur n nii yar n yee: Naambiyā, diyōr ma ma ye kacān wee ye, te ga waha ta ma di yai dyc- buar. Yagaa, fihī nii naa n wūū, ma naa n di ma naa n wo, -taa naa nuhu di.» ²⁰ Yāhā n -sē u dya pye ma yee: «Naplege nge! Yīmper nge ge laam wo, ma ga ku. Taa ga ku, dir nde bye taa gbihi ta ma myaha na, te ga nii yoo wān yagaa?» ²¹ Loo na, Yesu n maha le pāā taha ma yee: «Wii woo na tuu driyē nangbān wān ya ke wāā n ta u ya myaha na, u sē -sē wee ngaa nangbān Yāhā ye ye, woofua wī ma mii ke nangbān naplege nge wī dyan.»

-Ye yii le soho Yāhā koho wo ye kuān ne!

(Mat 6.19-34)

²² Loo kur ye, Yesu n u kānyārwai pye ma yee: «Loo ne, n ga ye yar nde ne: Dir rii tee ga naa n di, tesē loho gii ne tee ga naa n wo ye waha nii yīnwer na, tesē nayre rii ne tee ga le tā ye kadye na, ye ma syi ye naa ntān cer too nde bye wī na ye! ²³ Ye sē yāā, yīnwer puar dir na, kadye puar nayre na. ²⁴ -Ye naa kānsyām yān, pe sē digi tāhā, pe sē digi gbe, teelaa wee pe ye pe dir kōn n yaha ye. Yāhā sē pe yě digi wāā la pe kē? Ye wī n tāy Yāhā ye, ma ter kānsyām yaha. ²⁵ Ye laam wo, yoo ma u ga waha u kuper yūhū wāā carle ge laangar ya kāmāy na? ²⁶ Ye ma gblihi laa ndele syi ya wāpyen na, lii tee -sē laam ga ke kai- ngī wī na?»

²⁷ Nyē fyār te n fiy tar wo, ye sē te nayōr yāā la? Te sē tēn tē ye, te sē faha wān tyīn ye. Ta n -sē le pāā ye ye, u faale yīnfua Salmuu, u nangbān naa bye ne, u nayre nayōr sē -sē bii nō nyē fyār wān ner gaa ge nayōr na ye. ²⁸ Nyē nge ge ke n fiy tar wo nanga, koo gii pe n pai miy le wāā naa laam wo sukūhū, Yāhā nayōr wāā ke kē. Ke -sē ga pye mii ke tyii yii ge na, ke saa nayre wāā ye kē ye? Ye sē koho taha yaha Yāhā na busāā ye. ²⁹ Ye ma syi ye naa ntān cer, ye yě digi wāke ne tesē ye lawōn ne ye! ³⁰ Nawee- mpāy pe sē cīnde Yāhā cā ye, poo pe too nde bye ke fānga ne. Ma -sē yee yii na, Tuhufua Yāhā ma ye ye, ke cā te wī ma ye na. ³¹ -Ye cāā Yāhā Yai wī ke wa! Loo na, ngii wī ke ma ye na, ke -sē ga ba wāā taha ye kē.

³² Yii mpāy tee sē nihi ye, ye ma syi ye fya ye! Le tāy ye Tuhufua Yāhā ye, loo ne u n ye le Yāhā Yai wo. ³³ -Ye ye koho wān par -tee pe war wāā nawām kē! Wale lii syi le sē n klaha ye, -ye naa loo ke! -Ye Yāhā wūhū ke naa n ta busāā yāhāyīn wo, koo fla gii wāplaha wee te na ye, yuhu saha nō te na ye, fyār saha te pye klaha- ye. ³⁴ Tee ye laam wān ta na, ye laam bye ma koo fla na.»

Tētē- yai pe ma n sā wāy faha ye
(Mat 24.45-51)

³⁵ Yesu n maha yee: «Ye yii gbihi ra tēn wī ne, -ye ye nsū cer pua, -ye ye naaloho tar yaha! ³⁶ -Ye yii gbihi mii tētē- mpāy dyan pe yīnfua ka cagbar na. U ma dur ba ke kapahayē gbā, pe yir ga ke yār u kē. ³⁷ U yīnfua tuu ga dur ba tētē- mpāy yāā yrān na, poo wī n tāy! U ga u ya gbihi, u pe ta pe n tege nii, u n ba dir la klaha pe bye kē. ³⁸ U ma dur ba yīndyaha wo, le tāy yīndyaha kur ye, ma ba u tētē- yāā yrān na, pe wī n tāy.

³⁹ -Ye nde cā laha: Kahafua ma ne u yuhu payale cā, u ga ne kuee yrān na, u sye u

yuhu ma n dye u kaha wo ye. ⁴⁰ Ye bya -ye yii gbihi naa n ta, yaliile tee sê ga yigi ye, u Nawee Puee ga ba dur ba loo yale wo.»

⁴¹ Pyar n ba le pãa ma yee: «Yĩnfua, ma kaplãŋ ngĩ kuã cra pãa wãa wii ya kē laa, ma ke pãa nawee- kur bye kē?» ⁴² Yesu n u yē sya ma yee: «Tēntēle wii syi kē u n sronj u yĩnfua ye, ma maha kai- cã? Woo kē wii ne u yĩnfua ter ma u taha u naa ke kaha yãŋ, tuu naa u tēntēwai bye yãŋ, u naa pe dir wãa pe kē sediyale wo. ⁴³ U yĩnfua ma dur ba, maa u yãa loo tēn na, woo tēntēle wii n tãy. ⁴⁴ Ta n ciĩnde nde pãa ye ye. U yĩnfua ga u taha u koho wãn bye yĩŋ na. ⁴⁵ U tēntēle ma -sē le ga yigi, a woo yĩnfua saa pa yagaa ye, u ga too u tēntēwai wãgbãŋ na, u naa dir ya di, u naa sēm wo pe n u yigi. ⁴⁶ U tēntēle tuu sē per gii ga yigi ye, u yĩnfua ga pa koo per na. U ga u pēn ciĩnde wãpēn, tuu u pye pyer rii ne te yai mpãy ne pe sē sronj ye.

⁴⁷ Tēntēle wii tuu u yĩnfua laam wii cã, u sē -sē u ya gbihi ye, u sē -sē u yĩnfua laam wii pye ye, u ga ba gbãr sya busãa. ⁴⁸ Ma -sē yee tēntēle wii tuu sē u yĩnfua laam wũhũ cã ye, u ma sya tee pye ma yai gbãr ne, u ga gbã car ya. Yãhã ma wii kē busãa, ke ga ba ufua yey kai- busãa ne. Yãhã ma kai- busãa le soho wii koho wo, ke ga ba woofua yey kai- busãa ne ke n sya gboho ter.»

*Yesu wãpaŋ ta nawee- ga cer
(Mat 10.34-36)*

⁴⁹ Yesu n maha yee: «N pa nawee- wãcer naa ne kãntraha na. Koo naa nge ma ne pye ke le wa, le ne ga tãy ra ye. ⁵⁰ N ga ba tãa fen laam wo, ta laam bye n wãhã nii. Loo n ba pye wa, ta laam n cã tege nii. ⁵¹ Ye laam wo, ye yee la n pa nawee- yĩmbuhu wãalesaha wo? Aye rche, n pa pe wãcer wii loo ne. ⁵² Ma gbe yagaa na, nwoŋ giifa ma pye nawee- bua, nawee- tãa ga wãa le, pe cer nawee- syãm mii na. Kaa na, nawee- syãm ga wãa le, pe cer nawee- tãa mii na. ⁵³ Tuhufa ga ba napĩr le pe dyam ne, dyam -sē ga ba napĩr le pe tuhufa ne. Nahafa ga ba napĩr le pe pueesyam ne, pueesyam -sē ga ba napĩr le pe nahafa ne. Nansyam ga ba napĩr le pe pii ca ne, pii ca -sē ga ba napĩr le pe nansyam ne.»

*Mpãy pe sē yagaa kai- yĩntaha war ye
(Mat 16.2-3; 5.25-26)*

⁵⁴ Yesu maha naa pe nawee- yar ma yee: «Ye ma sesaha yãa ke wo ke pakue ye, ye sē ne yee la, ke ga pa? Ke n -sē pa ciĩnde. ⁵⁵ Ye ma tefay yãa pe yir yãhãyĩŋ kãndigi koho kue ye ma fua n pai, ye sē ne yee la kar ga war? Le n -sē pye ciĩnde. ⁵⁶ Dawarfa me ye ne! Tee waha yãhãyĩŋ wũhũ yĩntaha war, tesē kãntraha wũhũ ne, Yãhã wũhũ

nkãy ke -sē n pye ye yĩnde na yagaa, nwa ta ye n koo wãwar wii sye?

⁵⁷ Tee ga lii pye le n sronj, nwa ta ye n loo sye? ⁵⁸ Wii ma yee ma laa tee pye, ma ma yigi n gaha kasãhã saha wo, tee sē no wa ke fla na ye, cãa naa u nar ye n wãa le. Mii loo sē ne ye, u n gaha ma le soho u kasãhãfua koho wo, woo n ma le soho fãngafa koho wo, pe n ma le nwompìhi wo. ⁵⁹ Ta n le pãa ma ye: Ma'a yee ma sē le kafue bye dãa tãŋ ye, ma saa yãa yi ke nwompìhi wo ye.»

13

-Ye le sya ye kapee- sē yõ ye, -tee ke miy yaha!

¹ Per gaa, nawee- mpãy n pa Yesu fla na, ma ba Galelefa mpãy wii pãa u ye. Pe Galelefa ka Yãhã kangbãŋ laam wo, u fãngafua Pilati n ta pe n pe boo wãhã pe kaboo wãn ne. ² Yesu n pe yē sya ma yee: «Galelefa mii pe boo, ye laam wo ye yee la, poo pye kapeepyefa ma ta ter Galele kãntrahafa bye yaha? ³ Ye bya ma -sē yee, ye sē le sya ye kapee- sē yõ, ma maha ke wãpyer miy yaha ye, ye bye wii ga ba klaha-. ⁴ Ye yai ye ye laam too nwonjruhu gii na ke pye Syilwee wo, ma ba too tã nawee- sēnsye kuatãa na, pe n ku. Ye laam wo ye yee la, poo pye kapeepyefa ma ta ter Yurusalem klofa kur bye yaha? ⁵ Ye bya ma -sē yee, ye sē le sya ye kapee- sē yõ, ma maha ke wãpyer miy yaha ye, ye bye wii ga ba klaha- koo syi.»

Yiisrefa wii ma mii katyigi gii dyanj, ke sē n sa ye

⁶ Yesu n maha kakuãcranj pãa pe ye ma yee: «Dya waa ba nasar nkugu katyigi sii kãntrayũhũ fla wo, ke n le. U dya n pa u n pai nkugu tai, u sē ngaa yãa ye. ⁷ U n te tar gbihiyfua pye ma yee: «Yãŋ, ke dye- tãa kē yagaa, n ma pa n pai nkugu tai katyigi nge na, n saa ngaa yãa ye. Ke cer kãa! Ke tee nii ma draha ka sya, ke sē n sa ye.» ⁸ U tar gbihiyfua n u yē sya ma yee: «Yĩnfua, maha tyii ke na naandyē; n ga ke yĩŋ tugu klaha, n nafuhu le ke tãy. ⁹ Ke syi ne, laa na ke ga ba sa dye laa; ke ma yee ke sē maha sa ye, ma ta ke n cer.» »

Yesu maha cõ waa jaa kaniĩ per gaa na

¹⁰ Kaniĩ per gaa na, Yesu pye u maha naa nawee- klaha Yiifee- yawãhã nwoŋ gaa laam wo. ¹¹ Cõ waa -sē pye ke fla na, u sē pye korkor ye. Ke dye- sēnsye kuatãa ba kē sãndũpee waa pye, u ba u cõ ta u n kur nii, u saha kãntuhu sronj ye. ¹² Yesu tuu u cõ yãa, u n u yee ba, ma ba u pye ma yee: «Cõ, ma yan ma miy yaha.» ¹³ Yesu

n koho taha u na, ke kãntuhu n ta ter sronj u ye, u n nii Yãhã sey.

¹⁴ Yesu tuu maha nawee jaa kaniï per wo ke syi, le sê tây u Yiifee- yawãhã nwoj yïnfua ye ye. U n kapãn gbe, ma pe nabuar pye ma yee: «Plii kuay ma, nawee yai u tèn tẽ too plii na. -Ye naa too plii yãj, ye naa n pai ye yan wãjaa wïi na, tee ke kaniï per yãã ye ke ta yaha!»

¹⁵ Yïnfua Yesu n u yẽ wãã sya ma yee: «Dawarfa me ye ne! Kaniï per na, ye sê ne ye naha sãhã la, laa na ye kãnkonj, ye ka ke ne lawõsaha wo?» ¹⁶ Ah cõõ nwo wii tuu -sẽ ma Brama kur waa, Setane tuu pua yigi yaha dye- sãnsye kuatãã, ye yee la woo ma syi u sãhã yaha kaniï per na u sãndũpee namihï wo ye?»

¹⁷ Yesu kapãn nde n nii u napï- ye fyar wïi. Laanwõ wũhũ nkãy tuu naa n pye, ke -sẽ naa nuhu yigi pe nabuar kẽ.

Yãhã Yai ga cãã kloj, ke cã ba gboho (Mat 13.31-33; Mar 4.30-32)

¹⁸ Loo na, Yesu n maha pe nawee- yar kakuãcranj ne ma yee: «N ga waha Yãhã Yai wïi tõi nwa ne? Ke ngii tay, n ga ke kla yar ye na. ¹⁹ Ke ma mii ngaa puale dyanj, dya waa tuu gbe, ma tãhã le kãntraha wo u lankua wo. Loo puale kloj tãj pii bye na. Le -sẽ fiy ma jruhu katyigi dyanj, kãnsyãm n sya ba pe nsej ta te kayay laam wo.»

²⁰ Yesu n maha yee: «N ga maha ye yar Yãhã Yai ma mii syi dyanj?» ²¹ Yãhã Yai wïi maha ma mii ncasur wãj ter syi dyanj, cõõ waa tuu gbe carle ya, ma wãhã bur miy busãã wo gbengbeyihï tãã syi, ma pe tũhũ. Te ncasur carle ya n ta pe n sya fua yir.»

Nawee- busãã ga yãã dye la Yãhã yai klo wo?

(Mat 7.13-14, 21-23)

²² Yesu naa n gaha Yurusalem wo. Tuu naa n ter kungbãhã nkãy wo, tesẽ kusyĩmbehe nkãy ne, u nawee- klaha naa n gaha too bye wo.

²³ Waa n ba u yey ma yee: «Yïnfua, nawee- mpãy pe n pai sya yaha pe dye Yãhã fla wo, pe saa syar ye, cĩnde sê na?» Yesu n u yẽ sya, ma pe yar ma yee: ²⁴ «Yãhã fla wãdye wïi waha mii nwonýẽ giï dyanj ke fihï. -Ye yii waha ye dye koo ne! N ta n ye yar, nawee- busãã ga ba yee poo ga dye, pe -sẽ ga ba gblihï laa.

²⁵ Koo nwonýẽ nge kahafua ma ba yir, ma ke nwonýẽ gbãã tã, yaa ba yii yãã nkur ye, ye naa ke kããnklihi gbã ye yee: «Yïnfua, nwonýẽ yãr wo kẽ!» U ga ye yẽ sya u yee: «N sê ye yisaha cã ye.» ²⁶ Loo na, yaa u pye ye yee: «Wii me too wãã naa n di ma ne, ma maha wãã naa n wo ma ne. Ma naa nawee- klaha wo klo wo, nanihi teebehe wo.» ²⁷ U ga maha ye pye u yee: «N sê ye cã ye kapeepýefa mii, ye ma n crã

ra na ye!» ²⁸ Loo yale wo, ye ga ba faale wãle Brama ye yãã, Yãhã yai klo wo, tesẽ Yisyake ne, Dyakuba ne, ma suhu pe faale Yãhã kaplãj tõi rfa bye ne. Yii -sẽ ga ba pye nkur ye, ye naa n wũn wãwũn, ye laam ga ba war ye n sya naa nkãhã gbã!

²⁹ Nawee- ga ba yir yaidar kue ye, tesẽ ke dyeter kue ye, tesẽ kãntraha teebehe bye wo, pe pa Yãhã Yai gbar na, pe ba dir di. ³⁰ Loo na, mpãy pe ma kur ye yagaa, poo mpãy ga ba yahasee fla yãã. Mpãy pe -sẽ ma yahasee fla wo yagaa, poo mpãy ga ba nii kur ye.»

Yesu tesẽ Yurusalemfa wïi ne (Mat 23.37-39)

³¹ Loo yale wo, Farisyẽ mpãy n yũhũ crã Yesu na, ma u pye ma yee: «Ter kãã, ka fla ngaa na. Yerote n traha u ta pe n ma boo.» ³² Yesu n pe yẽ sya ma yee: «-Ye ka, yaa kacãmpuai nwo yar ye yee: Ta tèn ne kãntraha nge na sãndũpee wãkar ne, yanfa wãjaa ne. N ma le na nanga tesẽ sukũhũ ne, le tèn n sya ba kua. ³³ N yai n ta ter ta yrãhã ne nanga, sukũhũ, n sya ga no. Ye sê yãã, Yãhã kaplãj tõi rfa sê yai pe u boo kulaa wo mii Yurusalem sê kẽ ye.»

³⁴ Yesu tuu naa pe Yurusalemfa wïi pãã, pe fen n u yigi, u n yee: «Yurusalemfa, Yurusalemfa, ye Yãhã kaplãj tõi rfa boo, tesẽ nawee- mpãy Yãhã pe no n wãã ye ye, ye pe waa n boo ntẽmbar ne! Yalebye, n n ke n ye wãã ta nii tãy, mii nguyĩn dyanj ke ke pii wãã n ta ke nkaasyir flãhã tãy. Ye sê -sẽ le sya yãã ye. ³⁵ Tee n pye ke syi Yãhã ga ba kur waa ye klo na. Ta n ye yar: Ye saa ra yãã mii per giï sê kẽ, tee n pai naa n yee: «Mboo wii taa n pai Yïnfua Yãhã myaha na, ke kaa taha ma na.» »

14

Farisyẽ naa waa Yesu yee ba dir na (Mat 22.1-10)

¹ Kaniï per gaa maha wo, Yesu ba ka Farisyẽ ye yïnfua waa kaha wo. Pe ba u yee dir na ke fla na. Mpãy pe pye ke fla na, pe naa Yesu yãj kayi ne, ncã u ga pye mii laa? ² Dya waa ba yer u yahasee ye. Yan pye u dya na, u n ba tã. ³ Yesu n kapãn gbe, ma pe Farisyẽ yey tesẽ pe Yãhã kaiyarfa ne ma yee: «Kãnde lii Yãhã le ta, wo yai wo yanfua jaa kaniï per wo laa, wo sê yai wo le syi pye ye?» ⁴ Pe n yaha le, pe sê sya ma laa wãã sya ye. Loo na, Yesu n u yanfua yigi ma u jaa, ma kãnde wãã u kẽ u n ter. ⁵ Yesu n dur yagaa, ma pe nawee- pye ma yee: «Ye laam wo, waa dya ne too dye u ye kualanj laam wo, laa na naha syi, ufua saa u yi la le yalebya wo, le ma sya pye kaniï per?» ⁶ Loo kapãn nde na, pe ga u yẽ sya lii ne pe sê cã ye, ma yaha le.

⁷ Dir disaha wo, nawee- mpây pe ba yee ba te dir na, pe bye naa niisayôr ke. Yesu tuu pe yââ, u n kakuâcran nde pãã pe ye ma yee: ⁸ «Nawee ma ma yee, taa ga fân di casyar na, ma'a ka, ma'a n ga ke niisayûhû yâj na nii ye. Ma'a ga nii kur kuc niisaha wo, laa na pe ma pe nawee waa ter yee te dir na, wii syi tuu ter ma yaha ma maha ma yînfua waa. ⁹ Wii tuu ye yee ba, mboo tesê woo ne, u ga waha pa u ba ma pye: <Dya, ah ma saa ke niisayûhû wâã la u kê?> Ma-sê ga yir te fyar ne, maa nii kur kuc niisaha wo. ¹⁰ Ma'a yâã pe ma yee ke syi fla na, ma'a ka, câã ga nii kur kuc niisaha wo. Ke syi ne, wii tuu ma yee ba, u ma ba ma yâã, u ga ma pye: <Naambiyâ, yir ba nii yahasee ye niisayûhû fla na.> Taa yir ga wâã nii mpây ne, pe ga nagboho ta ma na. ¹¹ Ye sê yâã, nawee wii ma u ya ta yînfua draha wo, ufua ga klonj. Wii ma -sê u ya klonj, ufua ga ta yînfua draha wo.»

¹² Dya wii tuu ba Yesu yee ba te dir na, Yesu n wã klaha ma u yar ma yee: «Ma'a ga nawee- yee dir na, ma'a n ma naambiyâm yee ye, tesê ma nampyese ne ye, tesê ma nwonja ne ye, tesê ma niisahafa mpây ne pe ma walefa ye. Mii loo sê ne ye, pe ga waha yia pe le dur ma kê. Kayîi lii raa yee ma pye, le n kua kâã. ¹³ Ma'a ga nawee- yee dir na, ma naflam poo yee, tesê mpây ne pe kadye sê ke ya kua ye, tesê tânklahafa ne, ma suhu fûû-ne. ¹⁴ Poo nii pe saha le dur ma kê ye, ma wii n tây. Yâhã ga ba ma dâã per gii kasronj pyefa ga ba yir gbã wo, pe nii yrân na.»

¹⁵ Mpây pe naa n di, pe kaplân ngii luhu wa, poo nen waa n Yesu pye ma yee: «Wii tuu ga ba u dir lay yâã te yâhâyînj gbar wo, u wii n tây!»

¹⁶ Yesu n kakuâcran nde pãã u ye ma yee: «Dya waa ba per gaa yar nabuar raa ye, dingbân wii na. ¹⁷ Te sedî yale n ba n, u n u têtêtle lehe wâã u ga pe nawee- yar, te wân bye pye wa, pe pa. ¹⁸ U ma ga wii yâã, ufua ga naa yor raa ter pãã. U têtêtle tuu ga câã dya wii yar, u dya n u pye ma yee: <Dya, n ma n tar raa par nii kê, fihî tyii ta n ga te fla yâj. Ye ma n tege ra na ye.> ¹⁹ Waa ter n yee: <N ma n tawar nyer sênsye par nii kê, fihî tyii ta n ga re pye yâj. Ye ma n tege ra na ye.> ²⁰ Waa ter n maha yee: <N ma n cœ sya yagaa, n wee n ga yâã ka ye.>

²¹ U têtêtle n dur ga, maa ke kaplân tôr u yînfua ye. U yînfua laam n war, u n u têtêtle pye ma yee: «Ka le klo teebêhe wo, tesê te nanihi fla ne, maa naflam yee ba, tesê mpây ne pe kadye sê ke ya kua ye, tesê fûû- ne, ma suhu tânklahafa ne.»

²² U têtêtle n ka, ma dur ba u yînfua pye ma yee: <Yînfua, taa lii pãã, n le pye. Niisar raa -sê maha ma te kuee> ²³ U yînfua

n u têtêtle pye ma yee: «Ka klo kânkây wo tesê tar kânkây ne, maa nawee- ta pe n ba dye, ta kaha n yîi.» ²⁴ Yesu n pe nawee- pye ma yee: «Ta n ye yar, mpây pe ba câã yee, poo saa too dir nde yâã di ye.»

Cûnde Yesu kânyârwe yai u pye mii?
(Mat 10.37-38; 5.13; Mar 9.50)

²⁵ Loo kur ye, nabuar naa n yâr Yesu ne, u n ba wã klaha, ma pe pye ma yee: ²⁶ «Wii ma yee u ga taha ra na u kuân ne, ta wii yai le naa n gboho u laam wo, le ta ter u tuhufua wii na, u nahafua wii ne, u cœ wii ne, u pii wii ne, u nampyese wii ne, tesê u ya wii ge ne. Mii loo sê ne ye, u saha nii ta kânyârwe ye. ²⁷ Wii ma câ u saha wâfây sya ra wii na u sya gbâpee ku ra kur ye ye, ufua saha nii ra kânyârwe ye.

²⁸ Ye laam wo ye câ, wii ma yee u ga nwongbân fâã, kii syi ke jruhu, u ga câã tege nii, u yâj ke nwongbân wâfâã dir ga war yê gii kua, u waha câ poo war yê ma ga waha yâã u ye, ke têtj bye n waha kua. ²⁹ Mii loo sê ne ye, u ma câã koo nwongbân nakûy ta, war n ba klonj u ye, ke nwongbân sê fâã kua ye, mpây pe loo yâã, pe ga naa u ler. ³⁰ Pe ga yee: «Ye naa n yâj dya nwo ne, u nwonj wâfâã têtj fe gbe, ma ba gblihi laa, le têtj sê kua u ye ye.»

³¹ Tesê, yînfua waa ma yee u ga naan miy yînfua waa ne, u ga câã tege nii, u le fla yâj wa. Tuu ma naan miyfa nawee- nyerbuwa ya ne, u ga yâj, u ma ga waha yigi u nampyenj yînfua nwaã ye, tuu -sê ma naan miyfa nawee- nyersênsye ne, u ga câ. ³² U ma -sê câ, u saha yigi u nampyenj yînfua nwaã ye ye, u ga câã nawee- lehe wâã u ye, pe n ga u crâ tâ, pe u yey pe ga waha pye mii ke wâhã n kua pe nsoho wo.»

³³ Loo na Yesu n pe pye ma yee: «Yii waa saha nii ra kânyârwe mii u sê câã tyii u koho wân kur bye na ye.

³⁴ Ye sê tetege yâã? Tetege ma kayûhû. Ke ma -sê sar, le kua. Waa saha ke ta ke n dur naa n tây ye. ³⁵ Loo yale wo, ke saha kântraha gbihi, ke saha le nafuhu wo ye. Pe n gaha ke miy wâã nkur ye nafêntenj na. Wii ma n traha u ke yîntaha câ, u luhu yô!»

15

Mbua wii tuu ba plaha, ma ba yâã
(Mat 18.12-14)

¹ Pe kufar wâãfa, tesê mpây ne pe naa kâmpêe- yâr, pe bye naa n crâ Yesu na, ma ba naa u kaplân luhu. ² Le sê naa n tây pe Farisyê ye, tesê pe Yâhã kaiyarfa ne ye, pe n sya le wîhû naa n pãã pe ya ye ma yee: «Dya nwo n tây kâmpêe- yârfa ne, ma sya wâã n di pe ne.»

³ Yesu n pe yê sya kakuâcran laa ne ma yee: ⁴ «Mbua gbêebuwa syi ga waha pye waa

ye ye laam wo. Nen ya ga waha plaha pe wo. Ufua saa pe mbaa gbeeresyar sēnsye kuaresyar mii ta yaha la nyē wo, u ga nen nwo ke wii tuu plaha, u sya u yāā? ⁵ U ma u yāā, le ga t̄y u ye. U ga u mbua gbe taha kāmāyīn na. ⁶ U ga ka kaha wo, u u naambiyām yee, tesē u niisahafa ne, u pe pye: <-Ye naa nuhu di ra ne, ta mbua wii tuu ba plaha ra ye, n u yāā.> ⁷ Yesu n pe yar taha ma yee: «Tā n ye yar, le ma ke syi yāhāyīn wo. Yāhāyīnfa nuhu dir ne gboho nawee nen wīl na, wii tuu u kapee-wāpyen miy yaha ma dye kānyīl wo, ke ter nawee- gbeeresyar sēnsye kuaresyar mpāy yaha, pe n yee poo ma naweeyōm, kapee- wāmiyaha wee pe na ye.»

War wii tuu ba plaha, ma ba yāā

⁸ Yesu n maha kakuācran laa pāā pe ye ma yee: «Coo waa ma pye war sēnsye syi ne, warpua nen ya ne plaha u ye, u saa naaloho tar la, u ke nwoŋ pe, u u warpua tay kayi ne u sya ga u yāā? ⁹ U ma u yāā, u ga u cabiyām yee ba, tesē u niisahafa ne, u pe pye: <-Ye naa nuhu di ra ne, ta warpua wii tuu ba plaha ra ye, n u yāā.> ¹⁰ Yesu n maha le pāā taha ma yee: «Kapeepyefua nen ya ma yi kāā u kapee- wo, ma kānyīl gbe wāfūē, loo nde ga nuhu yigi yāhāyīn tēnlhe ye kē.»

Dya wii tuu ba plaha, ma ba yāā

¹¹ Yesu n maha kakuācran nde pāā taha ma yee: «Dya waa pye naam kicar syām ne. ¹² U dyasyīnde n ba pe tuhufua pye ma yee: <Ta tuhufua, wo wale wān la, ma ra lay wāā ra kē.> U tuhufua n -sē u koho wān la. ¹³ Plii raa n ter, u dyasyīnde n yir, ma u lay wān bye par, ma ter pe war ne deydey kulaa wo. U n ga taha kuae gbar ya na, ma u wale bye pye klaha- t̄ān. ¹⁴ Pe war pe ba kua u ye, fāāpihi gaa n dye le klo wo, u yē digi saha yāā u ye ye. ¹⁵ U n ka ma ga tēn ke klofua waa ye, u n u gbe le u tar wo, u naa kaha tyē- naha. ¹⁶ Pe tye-pe naa katyipi rii di, te di laam pye u na, waa sē -sē naa te wāā u kē ye. ¹⁷ Loo na, u n nii u ya wīl ga ma yee: <Dir rii ge te ma ta tuhufua tēntē- ye, pe saha te di t̄ān ye, ndoo -sē nwo tee nde wo, n n ku fāā ne!¹⁸ N ga dur ga ra tuhufua ye, n n gaha u yar n yee, ta tuhufua, n kapee- pye Yāhā na, n kapee- pye ma na. ¹⁹ N sē maha yai ma naa ra yān ma dya draha wo ye. Naa ra yigi mii ma tēntēle waa dyan.> ²⁰ U n yir, ma kānde sya ma n ter u tuhufua fla na. Tuu ga kaha yān n wāā deydey, u tuhufua n u yāā. U dya fēn n u sron yigi, u n sya yir fā ga maa u wāā, ma u pua yigi. ²¹ Loo na, u dya n u pye ma yee: <Ta tuhufua, n kapee-pye Yāhā na, n kapee- pye ma na. N sē maha yai ma naa ra yān ma dya draha wo ye.> ²² Pe -sē ga dye kaha wo, u tuhufua n

u tēntē- pye ma yee: <Nayroho gii ke yō t̄ān te nayrē bye na, -ye ka farfar, yaa koo gbe ba le u na, -ye kāncrā le u kē kōnde na, -tee maha ntān le u kē trē na!²³ Naampēn gii ke gboho, ye ga ke yigi ba boo, waa nuhu dir di. ²⁴ Ye sē yāā, ta dya nwo tee yāā nwo, le ma mii u ba ku ra ye, ma dur ba yrān na; le ma mii u ba plaha ra ye, ta n u yāā.> Pe n yir gbar na, ma nii nuhu di.

²⁵ Loo yale wo, u dyadyaha pye tar wo. Tuu dur n pai ma ba na kaha yē na, u n luhu kapēn mii ye, yor ne. ²⁶ U n tēntēle waa yee ba, ma ba u yey nwa kē. ²⁷ U tēntēle n u yē sya ma yee: <Ma ciifua kē u dur ba. Koo kē, naampēn gii ke ba gboho, ma tuhufa ta pe n ke boo, ma yee woo dya dur ba u ye wāwee.> ²⁸ U dyadyaha laam n war, u n sye u sē dye kaha wo ye. U tuhufua n yi ma yee, woo ga u laam yīn u n dye. ²⁹ U dya n u pye ma yee: <Yān, ke dye- nii yagaa n kai- pye n wāā ma kē. Ma sē maha laa pāā yāā ra ye, ta n le sye ye. Ma ra kē yāā la sēmbua ge ne, ma yee n sya n ga nuhu dir di ra naambiyām ne?³⁰ Ma dya nwo, tuu -sē ka maa ma wale bye pye klaha- t̄ān canaandi na, ma dur ba, naampēn gii ke ba gboho ma ta pe n koo yigi boo u kē!> ³¹ U tuhufua n u pye ma yee: <Ta puee, ma ma ra ne yalebye, wān tii bye te ma ra wān, ma bya wān ne. ³² Ma sē yāā, ma ciifua nwo taa yāā nwo, le ma mii u ba ku wo ye, ma dur ba yrān na; le ma mii u ba plaha wo ye, wo n u yāā. Wo yai wo loo gbar nuhu ne, -too dir di wo laam n yīn!> »

16

Wale wīl

¹ Yesu n maha kakuācran pāā u kānyārwei ye ma yee: «Walefua waa ba tēntē waa gbe ta u wale yīn na. Pe n ba u walefua pye ma yee, u tēntē ma tuu u wale pye n klaha-. ² U yīnfua n u tēntē yee ba, maa u pye ma yee: <N laa luhu ma wīl na, le sē yai ra ye ye. N saa maha ma ta ra wale yīn na ye. Taa ra wale pye mii, ke bye tōr ra n cā.>

³ U wale tēntē n laam ga ma yee: <Ta yīnfua nwo u ga ra tege kāā ra tēn na. N ga pye mii? Fānga wee ra na ta n ga waha kāntraha tēn tē ye; n ma yee ndoo ga naa n nar, le ga nii fyar wīl. ⁴ Tē ga lii pye n le cā yagaa. Ke syi ne, ta tēn maa klaha- ra ye, mpāy ga waha ra yigi ta pe ya t̄āy!> ⁵ Loo na, u yīnfua foho ke pye mpāy na, u n pe bye yee ba nanem. U n u wācir yey ma yee: <Ma yai ma fue lii dāā ra yīnfua kē?> ⁶ U n u yē sya ma yee: <Sēm- nasuhu gbeebua.> U tēntē n u pye ma yee: <Ma myaha fla nge saba wo, tege nii ma sēm-nasuhu gbeesīl sēnsye ya yrūhū.> ⁷ U n

waa ter yey ma yee: «Ah mboo, fue lii ne le ma ma na?» U n u yē sya ma yee: «Dir nfāāper kure gbeebua.» U tēntē n u pye ma yee: «Ma myaha fla nge saba wo, tege nii ma nfāāper kure gbeesii ya yrūhū.» »

⁸ Yesu n pe yar taha ma yee: «U tēntē wii u sē ba sronj ye, tuu -sē pe fohofa pye ke syi, u yīnfua gē n u pye ma yee u le pye kacān ne. Ye sē yāā, driyēfa cir pe ya ne ma sya ta ter cāāfa na. ⁹ Ndoō -sē ga ye yar laa ne: -Ye ye driyē wale ta, ye naa koho le ye nampyenj- ye. Ke syi ne, ya'a ba cēr kāā le wale na yaliile wo, ye waha niisaha gaa yāā Yāhā yai klo wo.»

¹⁰ Wii ma sronj kasyimbehe wo, ufua ga sronj cīinde wūhū wo. Wii ma yee u sē sronj kasyimbehe wo ye, ufua saha sronj cīinde wūhū wo ye. ¹¹ Ye ma yee ye sē sronj driyē nangbān tēn fla wo ye, Yāhā saa ba ye taha cīinde nangbān tēn na ye. ¹² Ya'a yee ye sē sronj nawee waa ter koho kla ne ye, Yāhā -sē ga ba ye koho kla wāā la ye kē?

¹³ Tēntē nawee nen saha yīnfa nawee-syām wūhū wāā le pye ye. Waa wii ga tāy u ye, le ter waa wii yaha. U ga sronj waa ye, tuu waa wii yee. Le ma ke syi, ye saha nii Yāhā tēntē-, tee maha nii wale tēntē- ye.»

*Yesu kai- nkāy yar nawee- na
(Mat 11.12-13; 5.31-32; Mar 10.11-12)*

¹⁴ Pe Farisyē naa Yesu kaplān ngīi luhu, ma naa u ler, wale wii tee tāy naa n ter pe ye. ¹⁵ Yesu n pe pye ma yee: «Ye yii ta yii sronj, Yāhā -sē ye laam wūhū cā tān. Lii syi le ma yīn nawee- ye, loo -sē ne le fūhū Yāhā ye.»

¹⁶ Yesu n maha pe yar ma yee: «Kānde lii Yāhā bii le le soho Musa koho wo faale wo, tesē faale Yāhā kaplān tōrfa kai- ne, koo ngīi bye kē ke naa n klaha nawee- ye, ma sya ba waa Nsān nawee- tāāfua wāpanj na. Ma -sē gbe Nsān wāpanj cāā na, le Yāhā kapāyīi n pāā nawee- ye, kapāyīi lii le Yāhā Yai wii pāā. Nawee- bye -sē pe ya waha, ma n ke fānga ne pe dye Yāhā Yai wo. ¹⁷ Yāhāyīn tesē kántraha ne te wii ga ba kua kāā. Ma -sē yee kānde lii na Yāhā le ta, le kaplān teelaale gē saa miy yaha ye!

¹⁸ Ke syi, naa wii ma u ya koho cōō sye ma waa sya, u kapee pye, u cayor pye. Tesē cōō wii u puai u sye, mboo wii ma u gbe, ma bya kapee pye, ma cayor pye.»

Walefua waa tesē fenfua waa ne

¹⁹ Yesu n maha kakuācranj pāā pe ye ma yee: «Walefua waa pye, u naa nayreyōr ya le, tii syi nawām sē naa te dir yey ye. Plii bye u naa nuhu di, ma naa diyōr ya soho. ²⁰ Fenfua waa -sē pye, pe naa u yee Laasar, u kadye bye pye nar fla. U sāy naa n nii u walefua kapahayē ya na. ²¹ Dir rii bir re tege naa n too kántraha na, u naa n ke u

re yāā u di. Pām maha ba u nar lai naa n di u ye.

²² U fenfua n ba ku, yāhāyīn tēnlehe ye n u gbe ga ta Brama tāy, nakur klo niisayūhū wo. Loo kur ye, u walefua n ba ku u ya ndonj, pe n u tugu le. ²³ U walefua naa fen sya nakur klo niisapihi wo, naa fla wo. U n yīntaha kuā yir wāā, ma Brama yāā deydey, Laasar ne u tāy. ²⁴ U n tē sya ma yee: «Ta tuhufua Brama, ta fen di ma Laasar lehe wāā, u n ga u kōnde ya kā le car ya loho wo, u ba ra yīnkāi yīn ta kē. Ma sē yāā, ta fen gboho ter naa nge wo.» ²⁵ Brama n -sē u pye ma yee: «Ta dya, taa pye kántraha na, ma koho wān pye la wākua wān, Laasar woo sē pye la fen ya? Le faha la ma na? Yagaa taa nwo fen laam wo, u lay kē u n di yagaa. ²⁶ Tesē wuhungbān ma wo nsoho wo ye ne. Ma sē yāā, mpāy ma yee pe ga yir nwo pe ka ye fla na, pe saha ka ye. Nawee wii ma maha pye ye fla na, u saha pa nwo ye.» ²⁷ U walefua n Brama pye ma yee: «Le ma pye ke syi, ma Laasar lehe wāā ta tuhufua kaha wo, ²⁸ nampyesey ma ra ye, wām bua. U lehe wāā, u n ga pe yar pe ma syi ra wān syi pye pe ba pa fen fla nge wo ta wān syi dyanj ye.» ²⁹ Brama n u yē sya ma yee: «Yāhā kaplān nkāy Musa tuu bii cāā yrūhū yaha, nkāy ne pe Yāhā kaplān tōrfa pe bii cāā yrūhū yaha, ke ma ma nampyenj- ye kaha wo, pe naa n luhu ke ye.» ³⁰ U walefua n u pye ma yee: «Ta tuhufua Brama, loo saha yai ye. Nawee ma yir nakur klo wo nwo, maa pe yar pe ga cā pe kapee- wāpyenj sē yō ye, pe gbihi naa n yār Yāhā kānyīi wo.» ³¹ Brama n u pye ma yee: «Pe ma yee pe saa luhu Yāhā kaplān nkāy ye ke ma pe ye ye, waa ma sya yir nakur klo wo, ma dur ga yrān na pe ye, pe ga yee woofua bya kaplān wee cīinde ye.» »

17

Kapee- wāpyenj tesē wātuyi ne kapee-foho na

(Mat 18.6-7, 21-22; Mar 9.42)

¹ Yesu n maha u kānyārwai pye ma yee: «Ye yān, kapee- wāpyenj saha kua yāā ye. Wii ma -sē u nampyenj ta u n kapee pye, ufua wii pee! ² Mpāy pe ma pra kicar wān syi, ma ra ta pe Yater, wii ma poo nen waa ta u n yi kāā ra kānde wo, le ga pee woofua na. Pe ma sya cāā ntēmbangbān pua woofua yīntyigi na, ma u gbe miy le wāā langbān wo u sē yāā loo kapee nde yāā pye ye, ke puar u na.

³ -Ye yii yigi! Ma nampyenj ma laa tee pye ma na, le pāā u ye. U ma le sya u kadugun ma cā le sē yō ye, tyii u kapee fue na ma kuān ne! ⁴ U ma sya tee pye ma na tehe

kuasii per neŋ ya wo, ma -sē le sya ke tehe kuasii bye na ma cā le sē yō ye, tyii u kapee-foho na ma kuāŋ ne ke tehe kuasii ngii bye na.»

⁵ Yinŋua Yesu tēnlehe ye n ba u pye ma yee: «Kaa taha wo na, Yāhā wii n waha sronŋ gboho wo laam wo.» ⁶ Yesu n pe yē sya ma yee: «Ye laam wo, ya'a Yāhā ta ye Yater carle ya, ye ga waha pāā katyigi nge ne ye yee: Mii kuā kāā tee nde wo, ma ka maa mii sīi langbāŋ wo. Ke katyigi -sē ga luhu ye ye, ke le pye cīinde ye yīnde na.»

Tēntēle wii ma lii ne?

⁷ Yesu n maha yee: «Tēntēle syi ne pye waa ye ye laam wo, tuu gbe u naa tar war, laa na u naa mbaa naha, u ne u yāā tuu yir tar laam wo ma n pai, u ga u pye la, u pa farfar u ba nii u loho wo, tuu di? ⁸ Aye rēhe, tuu ga lii pāā u ye u ga yee: <Ta sro soho ra ke! N ma ba nii maa di yaliile wo, ma ka maa ma tēntē nayre yi kāā, -taa raa le, ma ba naa wān pye ra kē ta n naa n di! N ma ba di wa, ma cā ba di kur kue ye.» ⁹ U tēntēle kē u ne, tuu u taha nkāy na u n ke pye, u ga maha syaha wāā la u kē nantāŋ? ¹⁰ Ye wii bya ma ke syi: Tē ye taha nkāy bye na, ya'a ba koo bye pye kua wa, -ye yee: <Tēntē- ya me wo ne; wo tēn ya sē na too tē? Ah lii maha kuee?> »

Nawee ma jaa, u yai u lii pye?

¹¹ Yesu n ta ter Yurusalem kānde ne. U n ba Syamarifa kántraha yertersaha fla sya, tesē Galele kántraha yertersaha fla ne, ma naa n ter. ¹² U naa n dye kusyinde laa wo, gber- sēnsye mpāy n u wāā ba, ma ba yer deydey. ¹³ Pe n nii n tē ma yee: «Yinŋua Yesu, wo fen di!» ¹⁴ Yesu n pe yāā, ma pe pye ma yee: «Ye ka, yaa yii yar Yāhā yūndefa na.» Pe n nii n gaha, ma ga jaa kānde wo.

¹⁵ Poo nen waa, tuu yāā u jaa, u n dur ma nii Yāhā sey n pai fāŋga ne. ¹⁶ U n ba kánklüy gbāā Yesu tre tāy, ma yīŋ kor le ma syaha wāā u kē. U dya pye Syamarifa naa. ¹⁷ Loo na, Yesu n yē kuā ma yee: «Poo sēnsye mii bye pe jaa, pe kuaresyar mii - sē ma na? ¹⁸ Waa sē yāā yee ge yee u ga dur ba syaha wāā Yāhā kē, mii tergaafua nwo ya sē kē ye.» ¹⁹ Loo kur ye, Yesu n u Syamarifa naa pye ma yee: «Yir, ma naa n gaha, taa ra ta ma Yater, loo le ma sya yaha.»

Yāhā Yai wāpa yale ga ba nawee- fe gbe (Mat 24.23-28, 37-41)

²⁰ Pe Farisyē n ba Yesu yey Yāhā Yai wāpa yale ne. U n pe yē sya ma yee: «Yāhā Yai wāpaŋ sē waha yāŋ n cā ye. ²¹ Ye yee la le ga ba naa n pāā Yāhā Yai ma nwo, laa

na ke ma nwo? Tee -sē le cā ye yee Yāhā Yai ma wa ye telai wo.»

²² U n dur ma u kānyārwai pye ma yee: «Cāā gaa ma ke n pai, yaa ba naa u Nawee Puee yīnfar ke, le ma sya ga pye per neŋ wāyāā ya. Ye sē -sē ga ba u yāā ye. ²³ Ye ga ba naa n luhu nawee- yē na, u ma nwo, laa na u ma nwo. Ye ma n fā taha waa na ye. ²⁴ Ye sē yāā, u Nawee Puee wādurbaŋ ga ba pye mii yāhā wāyēhe dyaŋ, ke ne yehe ke ncaha bye gbe tā, nawee- bye n ke yāā. ²⁵ N -sē yai n cāā wāfāy yāā gboho, n yai yagaafa n cāā ra wii sye.

²⁶ Kai- nkāy ke naa n pye faale wo Nuwe cāā na, koo syi kai- ga ba naa n pye u Nawee Puee wādurba yale wo. ²⁷ Koo cāā na, nawee- naa n di, ma naa n wo, ma naa ca sya, ma naa n pye pueesam wāā naam kē. Pe naa loo pye, te lafir n sya bii yi tā kántraha bye na ma nawee- bye boo tāŋ. Nuwe woo n bii sya yaha u salangbāŋ wo, u nna ne.

²⁸ Kai- nkāy ke naa n pye faale wo Lote cāā na, koo syi kai- ga ba naa n pye u Nawee Puee wādurba yale wo. Lote cāā na, nawee- naa n di, ma naa n wo, ma naa wān par, ma naa tar war, ma naa nwey fāā. ²⁹ Per gii Lote yi Sodō wo ma ter, naangbāŋ tesē naatar miy ne te n yir yāhāyīŋ kue ye, ma n too le klo na, ma sya pe klofa bye suhu boo. ³⁰ U Nawee Puee wādurba yale wo, ke syi ga ba naa n pye.

³¹ Koo per na, wii ma ba pye u gbebaha yīntraha wo, u ma syi yee woo ga tege dye nwoŋ wo, u ga u wān gbe ke fla na ye. Wii ma ba pye tar wo, u ma syi yee woo ga dur ga u kaha wo ye. ³² -Ye ye laam too lii na le bii Lote cōō * dye. ³³ Wii tuu u ya yīŋ ke, ma suhu u laam wān ne, woofua ga ba naa too bye ke laa; wii tuu -sē ga le sya u u yīŋ ke laa, ma suhu u laam wān ne, woofua kē tuu cā ga ba too nde bye yāā.

³⁴ Ta n ye yar, koo per na, nawee- syām ma pye pe wāā sāy nii kasāy wāŋ neŋ na yīmper wo, pe ga ba nen yigi ba ra fla na, pe tyii u nen na. ³⁵ Ca syām ma pye, pe tra tre pe ya tāy, pe ga ba nen yigi ba ra fla na, pe tyii u nen na. [³⁶ Naam syām ma pye tar wo pe ya tāy, pe ga ba nen yigi ba ra fla na, pe tyii u nen na.]»

³⁷ Loo na, pe kānyārwai n u yey ma yee: «Yinŋua, kai- ngii ga ba pye na?» U n pe yē wāā sya plāhā ne ma yee: «Ye sē yāā, kakugu ma pye na, yān ga te ya wāā koo fla na.»

18

Yesu kakuācran pāā calangusya waa wii na

* 17:32 17.32 Lote tuu bii fāā na yi Sodō klo wo u nna ne, u cōō bii sye, ma klaha yāŋ kur ye, ma -sē ku ma nii tetege ntāmbege.

¹ Loo kur ye, Yesu n maha kakuācran laa pāā u kānyārwei ye, pe waha cā pe naa Yāhā nar yalebye, pe ma syi pe fāy naa n sya loo ne ye. ² U ba pe pye ma yee: «Klo laa wo, kasāhāfua waa pye. U sē naa n fya Yāhā na ye, u sē naa nawee yān ngaa ye. ³ Loo klo nen ya wo, calangusya waa maha pye, u naa n pai u kasāhāfua fla na, u tāhā wīi laa na. U naa u kasāhāfua pye ma yee: <Le kai nde sāhā wo nsoho wo ra napīi ne, ta n waha ra tāhā yāā.> ⁴ Le n kuee ma sya ma-, u kasāhāfua sē naa n traha u laa pye ye. U n ba u ya pye ma yee: <Cīinde ne, n sē n fya Yāhā na ye, n sē maha nawee yān ngaa ye. ⁵ Coo nwo ra fāy gboho n ter, n ga u tāhā wāā u kē, nawee- n cā. Mii loo sē ne ye, n saa wūūsaha yāā ye.> »

⁶ Yīnfua Yesu n u kānyārwei yar taha ma yee: «Kasāhāfua nwo ge tuu sē n sronj ye, tuu lii pāā ye sē le yāā la? ⁷ Yāhā nge ge mpāy ke pe yān yi, poo mii ma ba n wūn pe tāhā wīi laa na ke yai ke yīmper, ke saa laa pye la pe kē? Ke ga ma- la mii ke sē koho le pe ye ye? ⁸ Ta n ye yar: Ke ga pe tāhā wāā pe kē le yalebya wo. Ma -sē yee u Nawee Puee ma ba dur ba kāntraha na, u ga ba poosyifa mpāy yāā la mpāy syi pe u sronj ta pe Yater?»

Yoo sronj Yāhā ye?

⁹ Mpāy pe naa pe ya yān ma yee poo sronj Yāhā ye, ma yee mpāy pe kuee pe sē yō ye, Yesu n kaplān ngīi kuā cra pāā pe kē ma yee: ¹⁰ «Nawee- syām mpāy ba dugu ga Yāhā kangbān wo, Yāhā narsaha wo; nen pue Farisyē naa, nen nwo -sē pye kufar wāāfua. ¹¹ U Farisyē naa n ga yer u ya ya, ma nii Yāhā nar ma yee: <Yāhā, nawee- bye n yuhu, pe pee ma maha cayor le. Ndoō tē wee wācēn pe ne ye, n syaha wāā ma kē loo nde wīi na. N sē maha wee kufar wāāfua nwo dyaŋ ye, n syaha wāā ma kē loo wīi na. ¹² Plii kuasīi nsoho wo, n ne plii sīi raa yān yi, n ta yē tā digi na n saa ngaa di ye. Tesē, n ma ngii koo yāā, n ga ke la fle sēnsye, n fla nen wāā ma kē.> ¹³ U kufar wāāfua woo n fya ma ga dey yer, u sē sya ma yīntaha ge kuā yir wāā yāhāyīn kue ye ye, ma nii u ya ntraŋ gbā ma yee: <Yāhā, n ma kapeepyfua, ta fen di, ma fihī ta kapee- bye laha kāā ra yīn na.> »

¹⁴ Yesu n maha pe nawee- pye ma yee: «Ta n ye yar, u kufar wāāfua tuu dur ter u kaha wo, Yāhā ba u yān ma yee u sronj ma ta ter u Farisyē naa na. Ye sē yāā, wii ma u ya ta yīnfua draha wo, ufua ga klonj. Wii ma sē u ya klonj, ufua ga kuā yir yīnfua draha wo.»

Yesu kaa taha kicaabir na

(Mat 19.13-15; Mar 10.13-16)

¹⁵ Nawee- n pa kicaabir ne Yesu fla na, tuu koho taha pe na, u Yāhā nar pe wīi na.

Pe kānyārwei n pe yāā, ma kuān pe na. ¹⁶ Yesu n pe kicaabir yee ba u tāy ma yee: «Ye tyii pe kicaabir na, pe n pa ra ye! Ya'a n sye pe na ye! Ye sē yāā, mpāy pe ma pra poo wān syi dyaŋ, Yāhā Yai ma poo wān. ¹⁷ Ta n cīinde nde pāā ye ye: Wii ma yee u sē Yāhā Yai wīi sya yigi yaha u laam wo kicar wān syi dyaŋ ye, woofua saa dye yāā Yāhā Yai wo ye.»

Nangbām ga waha dye la Yāhā Yai wo?
(Mat 19.16-30; Mar 10.17-31)

¹⁸ Yiifee yīnfua waa n ba Yesu yey ma yee: «Yīnfua yō, n ga waha lii pye n cīinde yrā yāā, lii wākuayāā wee le na ye?» ¹⁹ Yesu n u pye ma yee: «Nwa ta ma n yee n yō? Waa sē yō mii Yāhā ya sē kē ye. ²⁰ Ma sē Yāhā kānde katanj wūhū cā la, nkāy ke yar yaha ma yee: <Ma'a syi ma cayor le ye, ma'a syi ma nawee boo ye, ma'a syi ma yuhu ye, ma'a syi ma kawar fua ye; naa ma tuhufua gboho, ma nahafua ne!> »

²¹ U dya n u pye ma yee: «Ta kicar wo, n koo ngīi bye yigi, ma sya ba waa yagaa na.»

²² Yesu tuu kapān nde luhu, u n u dya pye ma yee: «Kate nen laa kuee ma ye. Ka, ma ga ma koho wān bye par tān, -taa pe war bye wāā tān nawām kē! Loo na, ma -sē ga ba nii nangbān Yāhā ye. -Taa pa, ma ba taha ra na!» ²³ U dya tuu kaplān ngīi luhu, u laam bye n wlāhā u ye, u tee pye nangbān.

²⁴ Yesu tuu yāā u dya laam ba wlāhā, u n le pāā ma yee: «Nangbām wādye wīi Yāhā Yai wo, le war! ²⁵ -Ye yān, yūhūmii wādyeyiter mensān wihi ne, le ma fāhāfāhā ma ter nangbān wādye yaha Yāhā Yai wo.» ²⁶ Mpāy pe naa n luhu Yesu ye, pe n u pye, a nangbām ma yee pe saa waha pe yīy yi yaha ye, yoo syi -sē ma u ga waha u yīn yi yaha? ²⁷ Yesu n pe yē sya ma yee: «Kai lii le nawee yia, le sē Yāhā koo yia ye.»

²⁸ Loo na, Pyar n u pye ma yee: «Yīnfua, yān, wii mpāy too -sē ter wo kankai- bye yaha, ma taha ma na, wo wīi ga ba pye mii?» ²⁹ Yesu n pe pye ma yee: «Ta n cīinde nde pāā ye ye: Wii ma ter u kaha yaha, tesē u coo ne, u nampyesey ne, u seefa ne, u pii ne, Yāhā Yai wīi na, ³⁰ u ga too syi yāā nanga kāntraha nge na, te n sya gboho ter. Sukūhū gaa laam wo, u ga cīinde yrā yāā, lii wākuayāā wee le na ye.»

Yesu tehe tāā wuhu tuu nii u wāku wīi pāā u wāyir wīi ne

(Mat 20.17-19; Mar 10.32-34)

³¹ Nabuar naa n taha Yesu na, u n ba u kānyārwei sēnsye syām cer yi, ma pe yar ma yee: «-Ye yān, wo dugu n gaha Yurusalem wo. Faale Yāhā kaplān tōrfa pe bii kai- nkāy cāā yrūhū yar yaha u Nawee Puee wīi na, ke bye ga pye yagaa. ³² Pe ga

ba ra wāā mpāy kē pe sē cīinde Yāhā cā ye. Poo, pe ba naa ra ler, pe naa ra tyehe, pe yēsyr tu naa n woo ra na. ³³ Pe ga ba naa ra gbā sāngblā ne, pe ba ra boo. Ta wāku plii tāā wuhu, n ga ba yir gbā wo, n pa gbaafa ye.» ³⁴ Pe kānyārwai sē-sē laa war nde na ye. Ke kaplān yīntaha tee ba waha ter, pe sē ba cā Yesu naa lii pāā ye.

Yesu fūū naa waa jaa

(Mat 20.29-34; Mar 10.46-52)

³⁵ Yesu ba dye gbe taha Yerekoo wo, nabuar pye u ne. Fūū naa waa -sē pye, tuu ba tege nii kānde yē na, ma naa n nar. ³⁶ U n luhu nawee- ne pe gble n pai, u n le yey ma yee nwa kē. ³⁷ Pe n u yar ma yee, a Nasaretfa Yesu kē u n pai ter. ³⁸ Tuu loo luhu, u n nii n tē ma yee: «Dawide Dya Yesu, ta fen di!» ³⁹ Mpāy pe naa n yār yahasee ye, pe nii n kuān u na ma yee, tuu yaha le. U n sye, ma cā maha nii n tē fānga ne ma yee: «Dawide Dya, ta fen di!» ⁴⁰ Yesu n luhu, ma yer, ma pe nawee-pye pe pa u ne u kē. Pe n pa u fūū naa ne, Yesu n u yey ma yee: ⁴¹ «Ma yee n nwa pye ma kē?» U n Yesu yē wāā sya ma yee: «Yīnfua, ta ra n waha naa n yān faale wān syi dyan.» ⁴² Yesu n u pye ma yee: «Naa n yān! Taa ra ta ma Yater, loo le ta ma n jaa.» ⁴³ U yīmpe n ta ter yār ke fla bye wo, u n nii Yāhā sey, ma nii n taha Yesu na. Pe nawee- bye pe loo yāā, pe n nii Yāhā sey pe ya ndon.

19

Lii le ta Sahasye n wā klaha nii naweeyō

¹ Yesu n ba dye Yerekoo wo, ma le klo yōr yi naa n yaha u kānyārwai ne. ² Le klo wo dya waa pye, pe naa n yee Sahasye. U pye kufar wāāfa yīnfua, ma pye walefua. ³ U naa n ke u Yesu yāā yīnde ne, u u cā. Nawee- ba wo tā Yesu na. U Sahasye pye nagberle, u sē waha Yesu yāā ye. ⁴ U n gblihi laa, ma fā ga yahasee ye, ma ga dugu nii katyigi gaa na, u waha ba Yesu yāā tersaha wo. ⁵ Yesu tuu ba nō ke fla na, u n yīn kuā yir, ma Sahasye pye ma yee: «Sahasye, tege yān farfar, n yai n syā ma kaha wo nanga.» ⁶ Sahasye n tege farfar, ma Yesu wāā sya nuhu ne, ma ka u ne u kaha wo.

⁷ Mpāy bye pe le yāā, pe n yee le sē yō ye, ma nii le pāā, a u dya ka maa nampay le kāmpee yārfua ne. ⁸ Kaha wo, Sahasye n yir yer u Yīnfua Yesu yahasee ye, ma u pye ma yee: «Yīnfua, n ga ra koho wān bye la fle sānsū, tē fle naney wāā nawām kē. N ma cā n wii wale sya u ye fufor na, n ga loo syi wale fle resyar dāā ufua kē.» ⁹ Yesu n u pye ma yee: «Mboo tesē ma kahafa ne, ye sya yaha nanga, ma bya ma Brama kur waa mii ndon, koo kē. ¹⁰ Ma sē yāā,

nawee- mpāy pe plaha, u Nawee Puee pa pe wāsyayaha yīmbui ne.»

Pe tēntē- sēnsye pe yīnfua sēn mii?

(Mat 25.14-30)

¹¹ Mpāy pe ba naa n luhu Yesu ye, u n maha kaplān nkāy kuā cra pāā pe ye. Tuu ba gbe taha Yurusalem na, nawee- naa le ga ma yee, laa na Yāhā Yai ga pa le yalehya wo.

¹² Yesu n yee: «Nangbān puee waa ba yir, ma ka deydey klo laa wo yīnfuangbān fla na, u n gaha fānga sya u ye, u dur ba nii yīnfua u klo wo. ¹³ Tuu yee u ga koo yrāhā yi, u n u tēntē- nawee- sēnsye mpāy yee ba, maa per ney tēn war la klaha pe nanem bye kē. U n pe pye ma yee: «Nawee nawee woo, u naa cāā troho u war ne, ta n sya ba dur ba.» Loo kur ye, u n ter.

¹⁴ U dya -sē nwo, u wīi ba pee u klofa ye. Mpāy n yir ma tēnlehe taha u na, pe ga u yīnfuangbān yar, a poo wee dya nwo wīi na u nii pe yīnfua ye.

¹⁵ Loo naa bye ne, pe n ga yīnfar wāā u kē, u n dur ba u klo wo. Tuu ba war wāā u tēntē- mpāy kē, u n pe yee ba loo na, ma ba pe yey pe cāā troho ma war nanii yāā taha.

¹⁶ U wācir n yir ma yee: «Yīnfua, taa war wān gii wāā ra kē, n cāā troho ke ne, ma te syi wāy sēnsye raa yāā taha.» ¹⁷ U nangbān n woo pye ma yee: «Le yō; tēntēyō kē ma ne. Taa sron kasyimbehe wo, n ga ma taha kui sēnsye raa yīn na.»

¹⁸ U tēntē syān wuhu n pa, ma ba yee: «Yīnfua, taa war wān gii wāā ra kē, n cāā troho, ma te syi wāy bua raa yāā.» ¹⁹ U nangbān n maha woo ter pye ma yee: «Mboo na, n ga ma taha kui bua yīn na.»

²⁰ Tēntē waa ter n pa, ma ba yee: «Yīnfua, ma war wān nge. N ba ke bihi ta fatar wo, ke ma n plaha ye. ²¹ N tee ba fya ma na, ma laam waha ter. Ngii ke wee ma myaha wān ye, ma ke yey n sya. Tar rii nawee- pe n war, ma n ta pe ma myaha taha re na.» ²² U nangbān n u pye ma yee: «Tēntē nwo, ma sē yō ye. N ga ma sāhā ma yē kaplān ne. Ma yee ra laam waha, a ngii ke wee ta myaha wān ye, n ke yey n sya. Ma maha yee, a tar rii nawee- pe n war, n n ta pe ta myaha taha re na. ²³ Taa yee ke syi, nwa ma sē ka, maa ke war wān wāā fue na war cātrohosaha wo ye? Loo na tē dur ba, n saa ne yāā la u war see, ta n sya?»

²⁴ Nawee- mpāy pe pye, u n dur yagaa ma poo pye ma yee: «Ye u war wān sya kāā u ye, ye ke wāā te wāy sēnsyefua kē.» ²⁵ Pe n u pye ma yee: «Yīnfua, ah woo nwo wee wa la wāy sēnsye ne?» ²⁶ U n yee: «Ta n ye yar, wii ma pye ngaa ne, pe ga ba wāā taha u kē. Wii ma -sē yee u wee ngaa ne

ye, car gii ke ma u koho wo, ke ga ba tyin sya kãã u ye.

²⁷ Ta napii- mii wii na, pe ba yee poo wee ra wii na pe yinfua ye, -ye pe yigi ba nwo, ye ba pe boo ra yinde na!» »

Nawee- Yesu sey ga dye Yurusalem wo (Mat 21.1-11; Mar 11.1-11; Nsãn 12.12-19)

²⁸ Yesu tuu koo pãã wa, u n ta ter yir, ma Yurusalem kue kãnde sya. Nabuar naa n taha u na. ²⁹ Pe n ga no gbe taha Gbefasye tesẽ Gbetane kusyimbẽhe kue ye, yãnj gaa tãy. Katyir raa ter pye ke fla na, pe naa te yee wolifye katyir. Yesu n u kãnyãrwai syãm mpãy lehe wãã u yahasee ye ma yee: ³⁰ «Ye ka kusyinde ndaa wo ye yahasee ye! Ya'a ga n dye, yaa kãnkonyainge gaa yãã, ke pua yaha nii, waa sã dugu yãã ke na ye. -Ye ke sãhã ba nwo! ³¹ Wii ma ye yey ma yee nwa ye n ke sãhã, -ye ufua pye ye yee, ke wii ma wo Yinfua na!»

³² Pe kãnyãrwai syãm n ka. Yesu tuu ba pe cãã yar yaha mii, pe n ga yãã koo syi. ³³ Pe naa ke kãnkonyainge sãhã, kefa n pe yey, a nwa ta pe n ke kãnkõnj sãhã? ³⁴ Pe n yee: «Ke wii ma wo Yinfua na.» ³⁵ Pe n ka ke kãnkõnj ne Yesu kã, ma pe nayrengbã y taha ta ke na, Yesu n dugu nii te na. ³⁶ Pe n nii n gaha Yurusalem kue ye, nabuar tii te pye te n nii u gbobo, ma pe nayrengbã y yaha n gaha le kãnde wo.

³⁷ Yesu tuu ba dye gbe taha Yurusalem wo kãnde lii ne le n yir ke wolifye katyir yãnj na, ma tege n gaha le klo wo, nuhu n pe kãnyãrwaiubar yigi. Pe n nii Yãhã sey laanwo wũhũ nkãy bye wii na ke pye ter, pe n yãã yinde ne. ³⁸ Pe naa n yee: «Yinfua, mboo wii taa n pai Yãhã myaha ne,

Yãhã ke kaa taha ma na.
Yãhã yrin no wãã wo ye,
nawee- bye pe naa Yãhã miingbãnj gbobo!»

³⁹ Farisyẽ mpãy pye pe nabuar laam wo. Pe n Yesu pye ma yee: «Yinfua, ma nawee- ta pe n yaha le.» ⁴⁰ Yesu n pe yẽ sya ma yee: «Poo ma sya yaha le, ntẽmbar ge ga naa n gble pe draha wo!»

Yesu wũn Yurusalem wii na

⁴¹ Yesu tuu ba crã Yurusalem na ma yinde taha ke na, u n nii n wũn le klo wii na ma yee: ⁴² «Yrin wii lii le n pai ma nawee- ye, ke nanga nge na, pe ma ne pye pe ga waha le yãnj cã pe ya ndõnj, le ne ga puar pe na! Yagaa, le -sẽ nde, le wũhũ pe na, pe saha le yãnj cã gbaa na ye! ⁴³ Plii raa ma re n pai, ma nawee- napii- ga ba pe klofa gbey le, pe naa naan miy pe na kue bye ye. ⁴⁴ Yaliile Yãhã pa ke n pai pe Yurusalemfa sya yaha, pe sye ma yee pe sã cã ye. Koo kã pe napii- ga ba yia pe na,

pe pe boo tãnj, pe le klo yoho tãnj migimigi, waa saa ntẽmblaha gaa ge yãã ke taha ta nii ke nampyen na ye.»

Yesu laam war pe Yiifee- ne ke Yãhã kangbãnj wii na

(Mat 21.12-17; Mar 11.15-19; Nsãn 2.13-22)

⁴⁵ Yesu n ga dye ke Yãhã kangbãnj laam wo, ma too pe cãtrohofa na, ma nii pe kar n yi. ⁴⁶ U naa pe pye ma yee: «Le ma le yrũhũ ta Yãhã sabangbãnj wo ma yee, Yãhã yee: «Ta kangbãnj yai ke nii ta seysaha.» Yii -sẽ ke ta yuhu- dyeniisaha!»

⁴⁷ Plii raa nsoho wo, Yesu naa nawee- klaha ke Yãhã kangbãnj laam wo. Pe Yãhã yũndefa yinfa, pe Yãhã kaiyarfa ne, tesẽ pe Yiifee- yahaseefa ne, pe naa Yesu ke wãboo ne. ⁴⁸ Pe ga pye mii pe waha u yigi boo, pe sã le cã ye. Pe ba fya pe klofa na, poo naa Yesu kaplãnj luhu nuhu ne yalebye.

20

Yoo kãnde wãã Yesu kã u naa kai- ngũ pye?

(Mat 21.23-27; Mar 11.27-33)

¹ Too plii nsoho wo, Yesu naa nawee- klaha Yãhã kangbãnj laam wo, ma naa le Yãhã kapãyii wũhũ tãr pe ye. Pe Yãhã yũndefa yinfa tesẽ pe Yãhã kaiyarfa ne, ma suhu pe wãle ne, poo mii n pa Yesu fla na. ² Pe n ba u yey ma yee: «Kai- ngũ bye raa n pye, wo yar ma ke pye kãnde lii ne? Yoo kãnde wãã ma kã ma naa ke pye?»

³ Yesu n pe yẽ sya ma yee: «Ta bya, n ga ye yey kate nen laa ne: ⁴ -Ye ra yar yoo tuu ba Nsãn lehe wãã, u n ba nawee- tãã naa n yi loho wo? Yãhã laa, nawee-?» ⁵ Pe n ga nii le klãn n pãã pe ya ya ma yee: «Wa'a yee Yãhã kã ke ba u no wãã, u ga wo pye, a nwa wo sã -sẽ ba u Nsãn kaplãnj sya cĩnde ye? ⁶ Wo saha yee nawee- me pe u lehe wãã ye. Mii loo sã ne ye, pe klofa ga wo waa boo ntẽmbar ne, pe bye le sya cĩnde ma yee Nsãn pye Yãhã kaplãnj tãrfua.» ⁷ Loo na, pe n ba Yesu pye ma yee, a wii ruu Nsãn lehe wãã u ba nawee- tãã naa n yi loho wo, poo sã ufua cã ye. ⁸ Yesu n -sẽ pe pye ma yee: «Ya'a yee ke syi, ta bya, n saa ye yar n kai- ngũ pye kãnde lii na ye.»

Yiifee- yahaseefa wii ma cra tawarfa wii nde ne

(Mat 21.33-46; Mar 12.1-12)

⁹ Loo kur ye, Yesu n kakuãcran pãã pe nabuar ye ma yee:

«Dya waa ba defii katyir tar le, ma te tar yaha tawarfa mpãy ye, ma ter yrãhã ye ma n gaha ma- ¹⁰ Te defii pii yiyale le ba no, u tarfua n kuae, ma u tẽntẽle waa lehe wãã pe tawarfa ye, u ga woo lay sya

ba. Pe tawarfa n ga u tēntēle gbā, ma u dur wāā kānwai ne. ¹¹ U tarfua n maha tēntēle waa lehe wāā. Pe tawarfa n maha ga woo bya gbā, ma u tyehē, ma maha u dur wāā kānwai ne. ¹² U tarfua n maha tēntēle waa lehe wāā, ke tehe tāā wuhu na. Pe n ga woo yigi, ma u duai, ma u gbe miy yi wāā te tar nkur ye.

¹³ Loo na, u tarfua n laam ga ma yee: <N ga pye mii? Ta dya nen wii u ntān dye ra tāy, n ga woo lehe wāā. Laa na, pe n gaha nagboho ta woo na.> U n u lehe wāā. ¹⁴ Pe tawarfa pe ba u yāā, pe n pe ya pye ma yee: <Wii tuu ga ba nii tarfua woo kē nwo. -Too u boo, te wān bye n ba nii wo wān.> ¹⁵ Pe n u gbe miy yi wāā te tar nkur ye, ma u boo.»

Yesu n pe yar taha ma yee: «Yagaa u tarfua ga lii pye? ¹⁶ U ga ba pa, u ba pe tawarfa mii boo kāā, tuu te tar yaha nawee- mpāy ye.» Pe nawee- pe kaplān ngī luhu, pe n yee: «Yāhā ma n pa le ne ye!»

¹⁷ Yesu n pe yān, ma pe pye ma yee: «Ye laam wo, kapān nde yīntaha kē lii ne, kapān lii le yrūhū ta Yāhā sabangbān wo ma yee:

<Ntēmlaha gii nwonfāā pe ba sye yaha, koo ntēmlaha kē ke dur yīn yāā ke nwoj wāfāā wo.> »

¹⁸ Yesu n pe yar taha ma yee: «Nawee wii ma too tā koo ntēmlaha nge na, u ga u ya waa yraha ke na. Koo ntēmlaha ma -sē maha too tā wii na, ke ga ufua waa yraha migimigi.»

¹⁹ Yesu tuu koo kaplān ngī pāā wa pe nawee- yee, pe Yāhā yūndefa yīnfa tesē pe Yāhā kaiyarfa ne, pe n nii n ke pe Yesu yigi le yalebya wo. Pe tee ba cā poo me Yesu tuu naa n yān ke kakuācran ngī ne. Pe -sē ba fya pe klofa na.

Nawee yai la kufar wādāā ne?

(Mat 22.15-22; Mar 12.13-17)

²⁰ Pe Yāhā yūndefa yīnfa tesē pe Yāhā kaiyarfa ne, pe n nii Yesu kihi n yān. U ma laa plaha pye, pe u yigi. Loo na, pe n mpāy lehe wāā Yesu ye. Ma'a pe yāā ma yee naweeyōm me. Pe ba pe lehe wāā ma yee pe ba Yesu plaha yigi kayey laa ne. U ma plaha pāā, pe u yigi ga wāā u klo fāngafua kē. ²¹ Pe n ga Yesu yey kayey nde na ma yee: «Yīnfa, wo cā ma yee nkāy bye taa n pāā, tesē nkāy bye ne taa n klaha, ke bye sronj. Nawee ma sya nii mii syi dyanj, le sē kai kua ma ye ye. Ma nawee- klaha cīnde ya ne Yāhā kānde wāyār wīī na. ²² Wo yar nde ne: Wo kānde na, wo yai la kufar wāwāā ne fāngafa bye yīnfa kē laa, wo sē yai te wāwāā ne u kē ye?»

²³ Yesu -sē ba le cā wa pe n traha pe u plaha yigi. U n pe pye ma yee: ²⁴ «-Ye ntēn war waa yar yān ta na! Yoo yirfua pe pye ta u na nwo, u myaha ne?» Pe n yee, a u fāngafa bye yīnfa kē, u myaha ne. ²⁵ Loo na, Yesu n pe pye ma yee: «Ah -ye naa fāngafa bye yīnfa dāā u myaha wān ne, -tee naa Yāhā dāā ke myaha wān ne!» ²⁶ Pe sē laa wāpee yāā u kapān nde na, ma ga waha u yigi nawee- yīnde na ye. Le kapān maha pe laam wo, pe n sya yaha le, pe sē maha laa pāā ye.

Mpāy pe ku wa pe ga ba yir gbā wo
(Mat 22.23-33; Mar 12.18-27)

²⁷ Yīifee- yahaseefa mpāy pe naa n yee Sadasyē, poo mpāy n pa Yesu fla na. Poo me pe n yee, a mpāy pe ku wa, pe saa ba yir gbā wo ye. ²⁸ Pe n Yesu yey ma yee: «Yīnfa, wo faale wādyaha Musa bii kānde laa yar wo na, le nde: <Naa ma pye cīifua ne, ma ba ku u cōo yaha kicar sē kē u ye ye, u cīifua yai u u cōo gbe, pe n kicar see u lefua kē wii tuu ku.> ²⁹ Ahā, dya waa -sē pye cīifa kuay ne. U dya n ba cōo sya, ma ku u yaha, puee sē kē ye. ³⁰ U taha n u calangusya gbe, ma ku u yaha, puee sē kē ye. ³¹ U tāā wuhu n u gbe. Koo syi ya, koo syi ya, poo kuasīi bye n ba ku tān u cōo yaha nanem. Nen waa ge sē puee yāā see u na ye. ³² Loo kur ye, u cōo n ba ku u ya ndoj. ³³ Mpāy pe ku wa, pe ma ba yir gbā wo per giī, u cōo ga ba nii yoo wūū pe laam wo? Poo kuasīi bye sē u yāā cā la cōo?»

³⁴ Yesu n pe yē sya ma yee: «Driyē nge wo, naam tesē ca ne, pe pe ya sya. ³⁵ Ma -sē yee, naam mpāy tesē ca mpāy ne, pe ku wa driyē nge yaha, Yāhā n pe yān yi, ma pe ta pe n yir gbā wo, ma nii yrān na Yāhā tāy, poo mii saa ba naa pe ya sya ye. ³⁶ Pe saha maha ku nantān ye. Pe ma mii yāhāyīn tēnlehe wān syi dyanj. Pe yir gbā wo, ma dur ba yrān na Yāhā tāy, pe nii Yāhā pii.

³⁷ Musa ge le yar gbaa na ma yee, mpāy pe ku wa pe ga ba yir gbā wo. Tuu lii yāā ngur wambule fla na, ye le cā. Koo fla na, u ma ga Yāhā myaha yee, Yāhā gii ke ma nawee- bye Yīnfa, u ga yee Brama* ye Yāhā, Yisyake ne, Dyakuba ne.» ³⁸ Loo na, Yesu n pe yar taha ma yee: «Mpāy pe ku, pe ma yrān Yāhā yīnde na. Ye sē yāā, nawee ma sya ku, u ma yrān Yāhā yīnde na.»

³⁹ Loo na, Yāhā kaiyarfa mpāy n yē kuā ma Yesu pye ma yee: «Yīnfa, ma le pāā yō.» ⁴⁰ Waa sē maha ser Yesu yey laa ne ye.

* 20:37 20.37 Brama, Yisyake ne, tesē Dyakuba ne, poo mii me pe ma Yīifee- faale wāle. Yāhā ma yee koo ma Yāhā pe ye yagaa, le yīntaha kē pe wee nakur ye, pe ma yrān na.

Yagaa Yesu pe Yiiffee-yahaseefa yey laa ne

(*Mat 22.41-46; 23.1-36; Mar 12.35-40*)

⁴¹ Loo kur ye, Yesu n pe pye ma yee: «Nawee- pye mii ma yee, a u Yāhā Yīndefua Crise ma wo faale wādyaha Dawide kur kue puee? ⁴² Dawide ge sē bii le pāā la Yāhā wāsey yay saba wo ma yee: <Yīnfua Yāhā ta Yīnfua pye ma yee:

Pa tege nii ra kāndigi koho kue ye kai- bye yīn na,

⁴³ ta n sya ba ma napī- yīy kor le ma kē,

pe n nii mii ma tānde fyāhā tā pe na.»

»

⁴⁴ Yesu n pe yey ma yee: «Dawide ge tuu naa u Yāhā Yīndefua yee Yīnfua, u Yīnfua -sē ga maha pye mii u nii Dawide kur kue puee?»

⁴⁵ Pe nabuar naa n luhu Yesu ye, u n ba u kānyārwai pye ma yee: ⁴⁶ «Ye ma syi ye naa n yān Yāhā kaiyarfa na ye, poo mpāy pe pe ya yi pe nayrengbāy ne, pe le n tay. Pe maha n yān pe naa pe syar nangbāsyaha ne nanihi teebehe wo. Yiiffee-yawāhā nwey wo, tesē nanihi sedi fle wo, niisar rii nawee- bye yīnde le yi n too re na, too syi niisar pe ne ke pe nii. ⁴⁷ Poo me pe calangusyam koho wān bye sya n kāā pe ye, pe dur pe pe pe ya ta naweeyōm dyan, pe Yāhā ka syar kaplāmbuar ne, pe sya ma-. Koo bye wāpēn draha ga ba pe dye, ke la ke sya gbobo ter.»

21

Calangusya nawūū waa ba ngaa kē
(*Mat 12.41-44*)

¹ Ke Yāhā kangbān laam wo, fla gaa ma nawee- pe ga war le n yaha Yāhā kē. Yesu n yān klaha ke kue ye, ma walefa mpāy yāā pe naa pe war le. ² U n ba calangusya nawūū waa yāā u ya ndoŋ, tuu ntēn war puabehe nkāy le, wām syām ya. ³ Yesu tuu loo yāā, u n yee: «Ta n cīnde nde pāā ye ye: Calangusya nwo kla le, ma ta ter pe nawee- bye yaha. ⁴ War mpāy pe nawee- pe sya le dege, pe wee kla pe yinde na ye. Cōō nwo u nawān ne, tuu car gii le, koo ya ke -sē pye u ye. Ngaa sē maha wee u ye u n ga di ye.»

Kayīhī nkāy ke n pai kāntrahafa dye dryē n cā kua

(*Mat 24.1-21, 29-31; Mar 13.1-19, 24-27*)

⁵ Yesu kānyārwai naa ke Yāhā kangbān nayōr wīl pāā, tesē te ntēmbar nayōr ne, ti pe ta ma ke fāā, tesē te kayōr tii bye ne, nawee- pe wāā Yāhā kē pe n ta ta ga ke kangbān na. Yesu n -sē pe pye ma yee: ⁶ «Plii raa ma re n pai, Yāhā kangbān nge tee n yāā nge, ke ga ba yoho pye klaha-, ke

ntēmblaha neŋ gaa ge saa ba pye ke taha ta nii ke nampyeŋ na ye, te bye ga ba traha.»

⁷ Pe kānyārwai n Yesu yey loo na ma yee: «Yīnfua, wo yar ke Yāhā kangbān wātoo yale ne cigege. Kayar lii ga ba ta nawee- n waha ke peyale cā?» ⁸ Yesu n pe yē sya ma yee: «Ye naa yii yigi, waa kawar ma syi waha ba ye yīntar figi ye. Ye sē yāā, nawee- busāā ga ba ta myaha taha pe ya na, pe naa kawar fua pe yee, a poo me u Yāhā Yīndefua, a le yale nō wa yagaa. Ye ma syi ye naa n taha pe na ye! ⁹ Ye ma ba luhu pe yee naan ma, tesē ye ma ba luhu pe yee mpāy wāhā cer, ye ma syi ye fya ye. Koo kayīhī yai ke ba cāā dye, le sē -sē ga ba pye driyē wākuanj le yalebya wo ye.»

¹⁰ Yesu n maha pe yar taha ma yee: «Nawee- tergaafa ga ba naa naan miy ter gaa ne. Yīnfua waa ga ba yir u nawee- ne, u ga naan miy yīnfua waa ter ne.

¹¹ Kāntraha wāyehē ga ba pee. Fāāpihi ga ba dye kāntraha teebehe nkāy wo, tesē yampeer ne. Kai- nkāy syi nawee- sē yāā yāā ye, pe ga ba ke yāā, pe sya fya. Kai- nkāy ga ba naa n pye yāhāyīn kue ye, nawee- n fya.

¹² Kai- ngīl bye yahasee ye, nawee- ga ba ye yigi, pe ye fāy, pe ka ye ne Yiiffee-yawāhā nwey wo, pe ga ye sāhā, pe ye le nwompihi wo. Pe ga ba ye yigi ga fānga na, yīnfa mpāy yahasee ye, tesē fāngafa mpāy ne, ndoo wīl na. ¹³ Le ga ba nii ye ye kai laa dyan, ye n waha ra wīl pāā laha pe ye. ¹⁴ Loo na, tee ga ba lii pāā ye wlohoyisaha yāā, -ye ma n naa ntān cer loo ne ye. ¹⁵ Pe ma ye yigi ga kasāhāfa fla na, n ga ba kaplān nkāy le ye yē wo, tesē laantor raa ne ye laam wo. Ye ma ga lii pāā, ye napī- saha yer pe laa cā pāā pe yee, cīnde sē ne ye wīl ne ye. ¹⁶ Ye seefa ge ga ba ye yi fāngafa kē. Ye nampyesey bya ga ba loo pye ye na, ye nwonja ne, ye naambiyām ne. Pe ga ba ta pe n mpāy boo ye laam wo. ¹⁷ Ye wīl ga ba fūhū nawee- bye ye ta wīl na. ¹⁸ Ye saa ye yīnyoho neŋ gaa ge ke laa le na ye. ¹⁹ -Ye yīi waha, loo le ga ta ye n ba waha cīnde yrā yāā.

²⁰ Ye ma ba yāā yaliile wo naan miyfa pe Yurusalem gbey le, loo yale wo yaa cā, Yurusalem yohoyale ne. ²¹ Loo yale wo, mpāy pe ga ba pye Yude wo, pe fā naa n gaha te yāy kue koho na. Mpāy pe ga ba pye Yurusalem laam wo, pe fā dey. Mpāy pe ga pye wle wo, pe ma n pa le klo wo ye.

²² Yāhā ga ba nawee- sāhā too plii na. Kai- nkāy bye ke bii cāā yrūhū yar yaha Yāhā sabangbān wo, ke bye ga pye too plii na. ²³ Too plii nde na, ca mpāy pe ma laha ne, tesē mpāy ne pe ma pii ne pe n wār, pe fen ga ba gbobo ter. Nawee- ga ba fāy cīnde wāfāy kāntraha nge wo. Yāhā laam ga ba war kāntraha ngefa ne. ²⁴ Pe ga ba mpāy

boo yüntruē ne. Mpāy pe ga kuee, pe ga poo yigi fānga na, pe ga pe cāān le wlāhā kāntrahafa bye laam wo. Nawee-mpāy pe sē cīnde Yāhā cā ye, poo mii ga ba troho tāhā ter Yurusalem na, koo fānga n sya ba kua pe ye.

²⁵ Kakoryar ga ba pye yai kadye wo, yron ne, tesē yrompii ne. Kāntraha na, nawee-bye ga ba fya muhulangbān wāyehē mii ne. ²⁶ Yāhāyīn bye ga ba wlāhā nii, ke wān bye n naa n yehē. Kayīhī nkāy ke ga ba driyēfa dye, nawee-mpāy ga ba naa koo wīl ga, pe cāā ku fyar koho wo. ²⁷ Loo na, nawee-bye ga ba u Nawee Puee yāā yāhāsyōr na, tuu n pai fānga ne, maha yāhāyīn nayōr ne kacān saa pye ye. ²⁸ Koo kai- ngīl bye ma ba yir wāpyer na, -ye yīi waha, ye yīy kuā yir loo yale wo, ye wāsyayaha yale gbe taha.»

Nasar nkugu ke wo klaha līi ne?
(Mat 24.32-35; Mar 13.28-31)

²⁹ Yesu n maha pe yar kakuycran ne ma yee: «Ye sē nasar nkugu katyigi yāā la, tesē katyir nde bye ne? ³⁰ Ya'a yāā te wampēn fe, yaa cā te wāsa yale nō gbe taha. ³¹ Koo syi dyan, ye ma kai- ngīl yāā ke n pye, ye -sē cā Yāhā Yai wāpa yale gbe taha. ³² Ta n cīnde nde pāā ye ye: Yagaafa bye saa ku tān mii, kai- ngīl sē pye poo mpāy yīnde na ye. ³³ Ke yāhāyīn tesē ke kāntraha ne, te ga ba kua kāā te saa ba pye ye. Ta kaplān koo -sē na, koo ga nii wākuayāā saa pye ke na ye.»

-Ye naa n nii yrān na Yesu wādurba wīl na!

³⁴ Yesu n maha yee: «Ye naa yīi yigi gbar ne, sēnwōr ne, tesē driyē nge laangar ne. Mii loo sē ne ye, too nde bye ga ba ter ye laam kacān bye ne. Ya'a yee ye sē yīi yigi ye, Yāhā kasāhā per ga ba ye fe gbe. ³⁵ Le ga ba nii mii joo dyan pe par yaha, ke n too tā kāntrahafa kur bye na. ³⁶ Ye ma syi ye sā wāy faha ye, -ye naa Yāhā nar yalebye! Loo ya ga waha ta ye n fānga yāā kai- ngīl na, ke ma ba dye, ye waha fer sya, ye ba yer u Nawee Puee yahasee ye.»

³⁷ Yai na, Yesu naa nawee- klaha Yāhā kangbān wo. Yai ma -sē ba kua, u ga ter, u ga syā wolifye katyir yān yīn kānkāy na. ³⁸ Yūhū ma syii, sukūhūntāy pēmpēm na, nawee-bye naa n pai ke Yāhā kangbān wo, ma ba naa n luhu u ye.

22

Yiifee- yahaseefa Yesu ke wāboo ne
(Mat 26.1-5; Mar 14.1-2; Nsān 11.45-53)

¹ Yiifee- gbar tii pe n yee syayaha gbar, te ba dye gbe taha. Pe maha naa te gbar yee gbar rii ncasur bur sē n di ye. ² Yāhā yūndefa yīnfa tesē Yāhā kaiyarfa ne, pe

naa Yesu wāboo wīl ke, ma -sē ba fya pe klofa na.

Yuda Yesu wāyi wīl ke
(Mat 26.14-16; Mar 14.10-11)

³ Le -sē nde, Yuda wii pe naa u yee Syikaryote, Setane n dye u laam wo, ma u yīn wā klaha. U pye Yesu kānyārwai sēnsye syām mii waa. ⁴ Yuda n ka, maa pāā ta pe Yāhā yūndefa yīnfa ne tesē ke Yāhā kangbān sēnfa yīnfa ne, tuu ga waha Yesu yi pe kē mii syi dyan. ⁵ Le n tāy pe ye, pe n yee pe ga ba u kē war yē gaa ne. ⁶ Yuda n le sya, ma nii n yān u ga waha Yesu yi pe kē mii syi dyan, pe klofa ma n yi le cān na ye.

Yesu kur kue syayaha gbar dir
(Mat 26.17-25; Mar 14.12-21; Nsān 13.21-30)

⁷ Te gbar rii Yiifee- sē ncasur bur di ye, te n ba nō. Koo per cir nawee- yai pe mbapiy boo, pe te syayaha gbar dir di. ⁸ Yesu n Pyar lehe wāā loo na Nsān ne, ma pe pye ma yee: «Ye ka yaa syayaha gbar dir yīntaha yi wo kē!» ⁹ Pe n u yey ma yee: «Ma yee wo ga te yīntaha yi fla ngii na?» ¹⁰ U n pe yar ma yee: «Ye yān, ke ga n dye Yurusalem laam wo, ye ga dya waa wāā sya lakugbāi ne tuu tēn yīn na. -Ye naa n taha u na! U ma ga dye kaha gii wo, -ye dye! ¹¹ -Tee u kahafua pye ye yee: <Wo Yīnfua yee, nwoj gii tuu ga syayaha gbar dir di u kānyārwai ne, ke ma na?> ¹² U ga ye yar nwongbān gaa na, ke kaha gbegbaha yīn na. Yaa ke nwoj yāā ke laam ne, ke gbihi ta nii wa. Koo fla kē tee ga te dir yīntaha yi wo kē.» ¹³ Yesu tuu ba cāā pe yar yaha mii, pe n ka maa yāā koo syi, ma te syayaha gbar dir yīntaha yi.

Yesu bur rii la defū wii ne u kānyārwai kē, nwa kē?

(Mat 26.26-30; Mar 14.22-26; 1 Kor 11.23-25)

¹⁴ Sediya le n ba nō, Yesu n nii, ma ga di u tēnlhe sēnsye syām ne. ¹⁵ U n pe pye ma yee: «Tē ga syayaha gbar dir nde di ye ne, n cā ra fengbān sya, le sron tāy ra ye! ¹⁶ Ta n ye yar, n saa maha te syi raa di ye ne mii nde yīntaha sē ba yi wa Yāhā yai klo wo ye.»

¹⁷ U n defū sekuyīl gbe, ma syaha wāā Yāhā kē ma yee: «-Ye sekuyīl nde sya, ye wo ye bye! ¹⁸ Ta n ye yar, ma gbe yagaa na n saa defū wo yāā mii Yāhā Yai sē ba pa wa ye.»

¹⁹ Loo kur ye, u n bur gbe, ma syaha wāā Yāhā kē, ma ke la cer wāā pe kē ma yee: «Ye sya di, ke ma ta kadye draha wo, ta kadye gii ke wāā ye wīl na. -Tee ba naa koo syi pye, ke syi ne ye saa faha yāā ra wīl ne ye.» ²⁰ Pe wādin kur ye, u n maha

le defīi sekuyī wāā pe kē pe n wō. U n yee: «Defīi nwo ma Yāhā naambiyārfān. Too naambiyārfān n waha le ye wī na, ta ntōr wāwoo kāmay na.

²¹ -Ye yān, wii tuu ga ba dur yi ra kur ye, u ra yi ta napī- kē, ufua ma nwo tuu wāā n di ra ne! ²² Cīinde ne, u Nawee Puee ga ku mii le ta mii syi dyañ. Wii fēn te -sē ga cā pee, woo kē wii ne tuu u yi u napī- kē.» ²³ Pe n nii pe ya yey ma yee, poo laam wo yoo kē tuu ga ba loo pye?

Yoo ma yīn na Yesu ye?

²⁴ Loo kur ye, pe kānyārwai n nii kaplāñ tyīn pe ya ne, poo ga cā, yoo woo u ma yīn na poo laam wo. ²⁵ Yesu n pe pye ma yee: «Kāntraha nge wo, mpāy pe ma yīn na, nawee- bye n luhu pe ye. Poo mpāy pe -sē ma fānga ne pe nawee- yīn na, pe maha n yāñ pe naa pe yee naweeyōm.

²⁶ Ye wī wee koo syi dyañ ye. Wii u ter ye bye yaha, ufua yai u nii mii ye cīfua dyañ. Wii tuu -sē ma ye bye yīn na, ufua yai u nii mii ye bye tēntēle dyañ. ²⁷ Ye sē yāā, wii tuu tege nii sedisaha wo, tesē wii ne tuu te dir soho n pai, yoo woo u ma yīn? Wii tuu tege nii sedisaha wo, woo sē na u ma yīn? Ndoe woo na tesē yii ne, ndoe ma mii ye tēntēle dyañ.

²⁸ Yii poo na, tē pe yee wāfāy na, ye sē yi yāā ra kur ye ye. ²⁹ Koo kē, ta Tuhufua Yāhā tuu ke Yai yīnfar ta ra kē mii syi dyañ, ta bya n ga ke ta ye kē koo syi dyañ. ³⁰ N ma ba nii ta yīnfar na Yāhā yai klo wo yaliile wo, waa ba naa n di wii na, too naa n wō wii na ye ne. Ye ga ba nii nangbāniisar wo, ye Yiisre ter sēnsye syāñ ngū nawee- bye sāhā.»

Yesu Syimu Pyar yar u ga woo wī kai tehe tāā

(*Mat 26.31-35; Mar 14.27-31; Nsān 13.36-38*)

³¹ Yesu n Syimu Pyar yee ma yee: «Syimu, naa n luhu! Mii pe sepua wee ma sēmuhu yi n kāā u wo mii, Setane ye nar sya Yāhā ye, woo ga ye wee yāñ ke syi. ³² N -sē Yāhā nar ma kē, ta wī le waha nii gbāā ma laam wo. Ma'a ba dur n taha ra na, mpāy pe n yār ra kānde wo, ma -sē fānga le pe na pe n waha kuae ra kur ye.»

³³ Pyar n u pye ma yee: «Tē ma teelii wo yagaa, n ga waha ka ma ne nwompīhi wo, n sya ku ma ne.» ³⁴ Yesu n u yē sya ma yee: «Ta n cāā le pāā ma ye, Pyar: Yīmper nge wo, ngupuai saa ba kui wa ye, maa ba ra wī kai tehe tāā, ma yee ma sē ndoe cā ye.»

Yesu u kānyārwai yar kayīhī wī na

³⁵ Yesu n maha ba pe pye ma yee: «Tē ba ye lehe wāā faale wo, ye sē ba war gbe ye, ye sē ba nkānfaha gbe ye, ye sē ba ntāy

gbe ye. Tee ka ke dyañ, ngaa ga ke laa la ye ye?» Pe n yee, a ngaa sē ga ke laa poo ye ye. ³⁶ Loo na, Yesu n pe pye ma yee: «Yagaa, wii ma pye war ne, u pe gbe, wii ma pye nkānfaha ne, u ke gbe yigi. Wii ma yee u wee naanmii yūntrūhū ne ye, u ga u nayrengbāñ par, -tuu ga koo yūntrūhū gaa ke par! ³⁷ Ye sē yāā, ta n le pāā ye ye, kai laa ma Yāhā sabangbāñ wo, le bii yrūhū yaha ra wī na, le yai le pye. Loo kai ne nde: <Pe u tōr kapeepyefa ne wācēñ.> Lii le bii yrūhū yaha ra wī na, le ga pye yagaa.» ³⁸ Pe kānyārwai n u pye ma yee: «Naanmii yūntrūē raa nde wāy sī.» Yesu n pe pye ma yee: «Te yai ke dyañ.»

Yesu Yāhā nar wolifye katyir yāñ yīn na
(*Mat 26.36-46; Mar 14.32-42*)

³⁹ Yesu n ba yi kaha wo, ma naa n gaha wolifye katyir yāñ yīn na, peplii wāñ syi dyañ. Pe kānyārwai naa n taha u na. ⁴⁰ Pe ga no ke fla na, u n pe pye ma yee: «-Ye Yāhā nar Setane ma n ba ye tyīn ga kapee-wāpyeñ kue ye ye!» ⁴¹ U n pe ta yaha, ma faa dey pe na, ma ga kānkliūy gbāā kāntraha na, ma nii n pāā Yāhā ne u ya ya. ⁴² U naa n pāā ma yee: «Ta Tuhufua Yāhā, le ma tāy ma ye, ma le kayīhī yale kuā ter ra na, lii le n pai nde. N -sē n traha ma laam wī loo le pye, n sē yee ndoe laam wī ye.» ⁴³ Loo na, yāhāyīn tēnlehe waa n yir yāhāyīn na, ma fānga gaa taha u na. ⁴⁴ Yesu pye fyar koho wo. U n nii Yāhā gbihi n nar fānga ne. Ntōr n wlāhā u kasyā ne, ma nii n woo kāntraha na. ⁴⁵ Tuu Yāhā nar wa, u n yir ma pa u kānyārwai fla na. Pe laam ba wlāhā, pe n ba sā wāy. ⁴⁶ U n pe pye ma yee: «Nwa ye n sā wāy? -Ye yir, -ye naa Yāhā nar ye ma syi ye ba dye kapee- wāpyeñ wo ye!»

Yesu wāyigi

(*Mat 26.47-56; Mar 14.43-50; Nsān 18.3-11*)

⁴⁷ Yesu naa n pāā nantāñ, nabuar raa naa n pai. Yuda pye pe yaha ye. Yesu kānyārwai sēnsye syām mii waa ba kē u ne. U n yūhū crā Yesu na, woo ga naambiyār syaha wāā u kē. ⁴⁸ Yesu n -sē u pye ma yee: «Yuda, maa u Nawee Puee syar la naambiyār syaha ne, ma u yi u napī- kē?»

⁴⁹ Mpāy pe pye Yesu ne, pe yāā lii le ga pye, pe n u yey ma yee: «Yīnfua, wo nawee- mii gbā la wo yūntrūē ne?» ⁵⁰ Loo na, poo nen waa n waa kāndigi kue nditye gbā cer kāā u kē. Yāhā yūndefa yīnfua tēntēle ba kē u ne. ⁵¹ Yesu n pe pye ma yee: «Ye tyii, le yai ke dyañ.» U n te u dya nditye na, le n jaa.

⁵² Yāhā yūndefa yīnfua mpāy, tesē ke Yāhā kangbāñ sēnfua yīnfua ne, tesē wāle mpāy ne, pe pa Yesu yigisaha wo, Yesu n

pe pye ma yee: «Tee pa ra yigisaha wo yüntruē ne tesē kāhā ne, kapeepyefua la ra ne?» ⁵³ Plii bye n pye ye ne Yāhā kangbān wo, ye sē -sē ra yigi koo fla na ye. Yagaa nge na, ye ga waha ye laam wīi pye Setane fānga ne. Woo kē u ma wam fānga ne.»

Pyar Yesu wīi kai tēhe tāā

(*Mat 26.57-58, 69-75; Mar 14.53-54, 66-72; Nsān 18.12-18, 25-27*)

⁵⁴ Pe n Yesu yigi, ma ka u ne Yāhā yūndefa yīnfua kaha wo. Pyar naa n taha pe na deydey. ⁵⁵ Naa pye le ndyin telai wo. Mpāy pe ba nii klaha ke naa tāy, Pyar n nii wlāhā pe ne. ⁵⁶ Tēntēsyā laale n u yāā, tuu tege nii ke naa tāy. U n u gbihī yān ma yee: «Dya nwo bya pye Yesu ne.» ⁵⁷ Pyar n le kai, ma sya le pye ma yee: «Cоо, n sē u cā ye.»

⁵⁸ Saa n pye, waa ter n ba u yāā, ma maha yee: «U Yesu nawee- nen waa kē ma bya ne!» Pyar n u dya yē wāā sya ma yee: «Dya, n wee poo waa ye.»

⁵⁹ Le n ma-, waa ter n maha yir, ma le gbey pāā fānga ne ma yee: «Dya nwo pye pe ne cīnde, u tee n yi Galele wo.» ⁶⁰ Pyar n maha woo yē wāā sya ma yee: «Dya, taa lii pāā, n sē le cā ma ne ye.» Loo yale wo, tuu naa n pāā nantān, ngupuai waa n kui.

⁶¹ Yīnfua Yesu n wā klaha, ma Pyar yān wāā. Loo na, Pyar laam n too Yīnfua kaplān na, kaplān nkāy tuu ba pāā u ye ma yee: «Ngupa cir saa ba kui wa ye, maa ba ra wīi kai tēhe tāā, ma yee mboo sē ra cā ye.» ⁶² Loo na, Pyar laam bye n wlāhā, u n yir yi ma ga n wūn.

Yesu tesē pe kaplān cerfa ne

(*Mat 26.59-68; Mar 14.55-65; Nsān 18.19-24*)

⁶³ Nawee- mpāy pe naa Yesu sēn, pe naa u ler, ma maha naa u gbā. ⁶⁴ Pe u yīmpe paha naa n tā, ma naa u yey ma yee: «Yoo u ma gbā? Le cā mii ya, -taa wo yar!» ⁶⁵ Pe maha naa u tyehē kaplāmpēe busāā ne.

⁶⁶ Yūhū ke ba syii, pe wāle n pe ya wāā pe Yāhā yūndefa yīnfua ne, ma suhu Yāhā kaiyarfa ne. Pe n ka Yesu ne pe kaplān cersaha fla na. ⁶⁷ Pe n ga u yey ma yee: «Mboo la u Yāhā Yīndefua Crise ne? Le pāā wo ye.» U n pe yē sya ma yee: «N ma le pāā ye ye ma yee ndoo kē u Yāhā Yīndefua ne, ye ga yee cīnde sē ne ye. ⁶⁸ N ma maha ye yey kayey laa ne, n cā ye saa ra yē sya ye. ⁶⁹ Ma gbe yagaa na, u Nawee Puee ga ba nii kai- bye yīn na, Yāhāngbān kāndigi koho kuē ye.» ⁷⁰ Loo na, nawee- bye n yē kuā ma yee: «Yāhā Dya kē ma ne ke?» U n pe yē sya ma yee: «Tee le pāā mii, le ma ke syi.» ⁷¹ Loo na, pe n le pāā ma yee: «Wo sē maha laa ke waa ye u wūi na ye, wii ge u yē kaplān luhu wa!»

23

Pe ka Yesu ne fāngafua Pilati fla na

(*Mat 27.1-2, 11-14; Mar 15.1-5; Nsān 18.28-38*)

¹ Pe nawee- bye n yir, ma Yesu yigi ga fāngafua Pilati fla na. ² Koo fla na, pe n nii kawar fua n taha Yesu na ma yee: «Wo dya nwo yāā, tuu naa wo klofa sūū. U naa pe pye ma yee, a pe sē yai kufar wādāā ne fāngafa bye yīnfua kē ye. U maha naa le pāā ma yee, a woo ge kē u Yāhā Yīndefua Crise ne, wii u ma yīnfua.» ³ Pilati n Yesu yey ma yee: «Mboo la pe Yiifēe- yīnfua?» Yesu n u yē sya ma yee: «Ma le pāā.» ⁴ Pilati n pe Yāhā yūndefa yīnfua pye tesē pe nabur ne ma yee: «Ta laam wo, dya nwo sē laa kapee pye ye.» ⁵ Pe Yesu napīi- n le gbihī gbey pāā fānga ne ma yee: «U nawee- sūū pe yīnfua na u kaklaha ne. U cāā yir le ne Galele kāntraha wo, ma ga yi Yude kāntraha ne. Yagaa u nwo u sya ba no nwo.»

Pe Yesu nō wāā Galele yahaseefua Yerōte fla na

⁶ Pilati tuu kaplān ngīi luhu, u n le yey ma yee: «Dya nwo n yi la Galele kāntraha fla wo?» ⁷ Pe n u yar, a Yesu n yi Galele kāntraha wo. U n u nō wāā ke fla yahaseefua Yerōte ye. Yerōte pye Yurusalem wo too plii nsoho wo, koo kē Pilati n ba Yesu nō wāā u ye.

⁸ Yerōte tuu Yesu yāā, le n tāy u ye. U ba u wīi luhu, ma naa n ke u u wāā sya le yale wādey. U laam wo u ba yee, laa na Yesu ga yēkā wīi laa pye, u n yān. ⁹ U n Yesu yey kayey buar ne, Yesu sē -sē laa wāā sya u ye ye. ¹⁰ Pe Yāhā yūndefa yīnfua tesē pe Yāhā kaiyarfa ne, pe pye ke fla na, ma kawar fua naa n taha Yesu na fānga ne. ¹¹ Yerōte tesē u seraasyi ne, pe n Yesu ler ma u pye nafla wāpyen. Pe la pe nangbān nayreyūhū le u na, ma u dur wāā Pilati ye. ¹² Yerōte tesē Pilati ne pe pye napīifa. Koo per, pe n wā klaha nii naambiyāfa.

Pe Yiifēe- Pilati ta u n Yesu wāboo wīi ta

(*Mat 27.15-26; Mar 15.6-15; Nsān 18.39—19.16*)

¹³ Loo kur ye, Pilati n pe Yāhā yūndefa yīnfua wāā, tesē le klo yahaseefa ne, ma suhu pe klofa ne. ¹⁴ U n pe pye ma yee: «Ye dya nwo yigi ba ra fla na ma yee, u ma u nawee- sūū. Tee nkāy bye pāā taha u na, n u yey ye yīnde na. Ndoō laam wo, u sē laa kapee pye ye. ¹⁵ Yerōte bya sē laa kapee yāā tuu pye ye, ma sya u dur wāā wo kē. Ye cā dya nwo sē laa kapee pye, pe n ga waha u boō le wīi na ye. ¹⁶ Loo na, n ga ta pe n u gbā sāngblā ne, tē u miy yaha.» ¹⁷ [Dye- bye, syayaha gbar na, Pilati

yai u nwompihufua waa yi yaha Yiiifee- kē.]
¹⁸ Pe bye n nii wāā n tē ma yee: «Ta, pe n dya nwo boo, -taa Barebaa woo yi yaha wo kē!» ¹⁹ Barebaa ba nawee- mpāy ta pe n wāā yahaseefa ne. U maha ba nawee nen waa boo yāā. Pe ba u Barebaa yigi loo na, ma u tā nwompihi wo.

²⁰ Pilati tuu naa Yesu wāyiyaha wīi ke, u n maha u faale kapāntee nen ya pāā pe nawee- ye. ²¹ Pe n sye, ma nii n tē ma yee: «U kuey mar boo trā na, u kuey mar boo trā na!» ²² Pilati n maha yē kuā ma le pāā ke tehe tāā wuhu na, ma pe pye ma yee: «U kapee lii pye? Ndoō sē laa kapee yāā tuu pye ye. U sē yai u ka boo ke dyaŋ ye. Loo na, n ga ta pe n u gbā sāngblā ne, tē u miy yaha.» ²³ Pe n maha sye, ma nii n tē fānga ne ma yee, pe Yesu kuey mar boo trā na. Le n sya kuee pe wīi na.

²⁴ Pilati n yer pe wīi wāpyeŋ na.

²⁵ Pe naa Barebaa wii wāyiyaha ke, Pilati n u yi yaha. Woo kē dya wii ne u ba ta wāhā n yir u n sya nawee boo, pe n u le nwompihi wo. Yesu woo na, Pilati n yee pe nawee- laam wīi ga pye u na.

U fāngafua seraasyi Yesu kuey mar yir yaha trā na

(*Mat 27.32-44; Mar 15.21-32; Nsān 19.17-27*)

²⁶ Pe seraasyi pe Yesu yigi naa n ter, pe n ga le klo yi yaha, pe nawee- ne. Pe n ga Syirefa naa waa wāā sya, tuu naa n gaha le klo laam wo. Pe seraasyi n u ta u n Yesu kueymartrā tēŋ fānga na, ma n taha Yesu na. U myaha ba kē Syimu.

²⁷ Pe klofa busāā naa n taha Yesu na, ca bya pye pe naa Yesu wīi wūn. ²⁸ Yesu n wā klaha, ma pe pye ma yee: «Yurusalemfasyam, ye ma syi ye naa n wūn ndoo wīi na ye! -Ye naa ye wīi loo wūn tesē ye pii wīi ne! ²⁹ Ye sē yāā, plii taa ma te n pai, nawee- ga ba naa n yee: <Cayrey, ma suhu mpāy ne pe sē yrā ta yāā kicar kē ye, poo ca mii, pe wīi n tāy!» ³⁰ Nawee- ga ba naa n yee: <Yāy gē ma too tā wo na, loo ga puar wo na. Yāybir nde gē ma gbe tā wo na, loo ga tāy wo ye!» ³¹ Ye sē yāā, nde le syi le n pye nankōmper na, nankōnwar wīi loo -sē ga ba pye mii?»

³² Naam syām mpāy maha ba pye, pe ba pe yigi pe n gaha pe boo Yesu ne. Kapeepyefa ba me pe ne.

³³ Pe n ga nō fla ngaa na pe n yee yīnkluhu fla. Pe seraasyi n Yesu kuey mar yir yaha trā na koo fla na, ma maha pe kapeepyefa syām mii bya kuey mar yir yaha trāŋ na, nen nwo u kāndigi koho kue ye, nen nwo u kāmaŋ koho kue ye. ³⁴ Loo na, Yesu n yē kuā ma yee: «Ta Tuhufua Yāhā, pe kapee- yee laha kāā pe na; lii pe n pye ra na nde, pe sē le cā ye.» Pe seraasyi

n pyer raa pye, ma ga cā yoo ga ka u nayre wān fai lii ne.

³⁵ Pe klofa pye pe ba yer, ma naa n yāŋ. Pe Yiiifee- yahaseefa naa Yesu ler ma yee: «Pe sē yee la u nawee- mpāy sya yaha. Le ma pye cīnde woo kē u Yāhā Yindefua Crise, u u ya sya yaha ke!» ³⁶ Pe seraasyi bya n nii u ler. Pe n yūhū crā u na, ma defīitāhāpihi ta u kē ma yee: ³⁷ «Ma'a pye Yiiifee- yīnfua cīnde, mii sya yaha mii ya!»

³⁸ U yīŋ ncaha kue ye le trā na, pe ba le yrūhū gbāā yaha ma yee: «nwo kē U YIIIFEE- Yīnfua.»

³⁹ Kapeepyefa mpāy pe ba kuey mar yaha trāŋ na pe ya wuhu na, poo nen waa n Yesu tyehē ma yee: «Ma -sē yee la ma ma u Crise, mii sya yaha mii ya, -taa wo sya yaha ke!» ⁴⁰ U nen nwo n le kuān u ye, ma u pye ma yee: «Pe ma kuey mar trā na u wāŋ syi dyaŋ, ma n ga ku ma kapee- wāpye wīi na, ma sē maha n fya Yāhā na ye ke?» ⁴¹ Wii ya dyaŋ pe wo kuey mar trāŋ na wo n ga ku, le yai wo ne. Kapee- nkāy too pye, koo foho kē too n dāā. Woo -sē yāŋ, u sē laa kapee gē pye ye.» ⁴² U n dur ma Yesu pye ma yee: «Yesu, ma'a ba nii nawee- bye yīŋ na, ma'a n ba faha ra wīi na ye.» ⁴³ Yesu n u yē sya ma yee: «Ta n cīnde nde pāā ma ye: Ma sukūhū yāā wa Yāhā yai klo wo ra ne nanga.»

Yesu wāku

(*Mat 27.45-56; Mar 15.33-41; Nsān 19.28-30*)

⁴⁴⁻⁴⁵ Yaiwlanj yale syi ba kē, wam mpāy syi n paha tā ke kāntraha kur bye na, ma sya ga yai yīn. Yāhā kangbāŋ nwonuŋ nwonoyē faasreŋ gi ke ba pua tā menmen ke nwonoyē na, ke n fe jūū telai wo. ⁴⁶ Yesu n tē sya fānga ne ma yee: «Ta Tuhufua Yāhā, n ta yrā le soho ma koho wo.» Tuu kaplāŋ ngūi pāā wa, u n ku.

⁴⁷ Pe seraasyi yīnfua tuu kai- ngūi yāā ke pye, u n Yāhā myaha gobo ma yee: «Dya nwo ba sroŋ cīnde.» ⁴⁸ Nabuar mpāy bye pe ba pa yānsaha wo, pe n ke kai- bye yāā yīnde ne. Le sē tāy pe ye ye, pe n sya gbā n le pe ya kē ntraŋ wo, ma dur n ter.

⁴⁹ Yesu nacāŋ bye pye, tesē ca mpāy ne pe ba yir u ne Galele kāntraha na, ma naa n taha u na ma naa tēŋ nkāy tē u kē u kānyārwai ne. Poo mii bye pye, pe ba dey yer ma naa ke kai- yāŋ.

Yesu wālen gbū wo

(*Mat 27.57-61; Mar 15.42-47; Nsān 10.38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹ Dya waa pye pe naa n yee Yosefe. U naa n yi Yiiifee- klo laa wo pe naa n yee Yarimate. Woo dya pye naweeyō, ma maha ba sroŋ. U laam wo u naa Yāhā Yai wāpaŋ yehē. U pye Yiiifee- yahaseefua waa, ma pye pe kaplāŋ cerfa waa. U kaplāŋ

cerwai pe -sē ba lii pāā ta Yesu wāboo wīi na ma sya ba le pye, u yē sē pye le wo ye. ⁵² U n yir, ma ka Pilati fla na, maa Yesu nakugu nar u ye. ⁵³ U n ta pe n Yesu nakugu tege le trā na, ma fai maha tā ke na, maa ke le gbīi laa laam wo, le ba gbā fer* ntēmbblaha fla wo. Waa sē ba le yāā wa loo gbīi wo ye. ⁵⁴ Koo per -sē pye kani per ga dye koo yainkōŋ wo. Nawee- yai pe cāā kani per kai- gbihi yai n cā kua.

⁵⁵ Ca mpāy pe ba yir Yesu ne Galele kāntraha na, ma naa n taha u na, ma naa tēŋ tē u kē u kānyārwei ne, pe n ka Yosefe ne. Pe n ga le gbīi fla yāŋ, ma Yesu nakugu yāā, tesē u wāleŋ ne le gbīi laam wo. ⁵⁶ Pe n dur ter kle wo, maa sēm- ke gbihi ta, lasekole ne, poo ga ba woo Yesu nakugu na. Ke kani per ke ba nō, pe ca n -sē nii ma wūū. Yiifee- kānde na, le ma ke dyan.

24

Yesu wāyir gbā wo

(Mat 28.1-10; Mar 16.1-8; Nsān 20.1-10)

¹ Ke cāwāā per cir* yīnwōŋ wo, pe ca n cāā yir, ma ka le gbīi fla wo, pe sēm-mpāy ne pe ba pye gbihi ta pe lasekole ne. ² Ntēmbangbāŋ gi ke ba paha tā le gbīi yē na, pe n ga yāā le kloŋ kāā le gbīi yē na. ³ Pe n dye le gbīi laam wo, pe sē -sē Yīŋfua Yesu nakugu yāā ye. ⁴ Pe ca pe ga lii ga, pe sē cā ye. Naam syām mpāy n fe yi pe na, pe nayrē ne te n yehē palpā. ⁵ Pe ca ba fya nii, ma yīŋ kor le. Pe naam n pe pye ma yee: «Wii u ma yrāŋ, nwa ye n ba nii u tay nakur nsoho wo?» ⁶ [U wee nwo ye. U yir gbā wo, ma dur ba yrāŋ na gbaafa ye.] Tuu pye Galele wo, ma ba lii pāā ye ye, -ye ye laam too le na. ⁷ U sē ba yee la u Nawee Puee yai u yi kapeepyefa kē, pe n ba u kuey mar trā na u n ku, tuu ba yir gbā wo, u dur ba yrāŋ na ke plii tāā wuhu na?» ⁸ Loo na, pe ca laam n cā too Yesu kaplāŋ na.

⁹ Pe n ter le gbīi fla yaha, ma ga le pāā pe kānyārwei sēnsye nen ye, tesē mpāy bye ne pe naa n taha Yesu na. ¹⁰ Poo ca mii laam wo, Madalafa Maari pye, Syane ne, tesē Syake nahafua Maari ne. ¹¹ Pe kānyārwei n yee, pe ca ka n pāā, ma sye pe sē pe kaplāŋ sya cīinde ye. ¹² [Pyar woo n sye, ma yir ma fā ga le gbīi fla na. U n kue tege, ma yāŋ le wāā le gbīi laam wo, ma te faasyimbehe ya yāā, tii pe ba Yesu nakugu maha tā. Tuu ga lii yāā yīnde ne, le n laam wo u kē, u n dur ter kaha wo.]

Yesu kānyārwei syām u wāā sya Yemawuse kānde wo

(Mar 16.12-13)

¹³ Koo per bya, Yesu kānyārwei syām mpāy naa n gaha kusyīnlaale wo pe n yee Yemawuse. Le klo wādey pye, ma'a yir Yurusalem wo yaiyīn na, ma n gaha dye ke fla wo yainkōŋ wo. ¹⁴ Kai- nkāy bye ke ba pye, pe koo pāā naa n gaha. ¹⁵ Pe n nii n pāā, Yesu ge n ba wāā kūn n ter pe ne. ¹⁶ Pe n nii u yāā, le -sē nii mii laa dyan pe sē maha u yāŋ cā ye.

¹⁷ Yesu n ba pe yey ma yee, «Lii tee n pāā le kānde wo?» Pe laam n wāhā, pe n yer. ¹⁸ Nen waa myaha ba kē Klepasyi. U sē cā Yesu ye ma yee: «Kai- nkāy bye ke pye ter plii nde na, Yurusalemfa bye le cā. Mboo ya la raa kuee, ma sē ke cā ye?» ¹⁹ Yesu n pe yey ma yee: «Kai- nkāy syi kē?» Pe n u yē sya ma yee: «Ah Nasaretfa Yesu wīi loo sē na? U pye Yāhā kaplāŋ tōrfuangbāŋ. Yāhā yīnde na nawee- ne, u naa laanwō wūhū pye, ma naa nawee- klaha. ²⁰ Wo Yāhā yūndefa yīnfa tesē wo yahaseefa ne, pe u ka yigi sāhā ma yee u yai wāboo ne. Pe n u wāā, pe n ga u kuey mar trā na, u n ku. ²¹ Wo laam wo, wo ba yee woo tuu n pai wo Yisrefa bye sya yaha. Kai- ngūi bye pye, ke plii tāā wuhu -sē kē nanga. ²² Ca mpāy pe naa n taha Yesu na wo wāŋ syi dyan, pe n pa, maa wo sroŋ fe gbe laa ne. Nanga sukūhūntāy na, pe cāā yir ga le gbīi fla wo, ²³ pe sē -sē ga Yesu nakugu yāā ye. Pe n dur ba, maa wo pye ma yee, yāhāyīŋ tēnlehe mpāy yi poo na, ma pe pye ma yee Yesu ma yrāŋ na. ²⁴ Wo nampyeŋ- mpāy n ka le gbīi fla wo, maa yāā pe ca ba le pāā mii. Pe sē -sē Yesu yāā yīnde ne ye.»

²⁵ Loo na, Yesu n pe pye ma yee: «Yii nawee-, ye kacān fihī kloŋ cīinde! Faale Yāhā kaplāŋ tōrfa pe kai- nkāy cāā yer yaha, ye laam fihī yīn ter, ye saha ke sya cīinde ye laam wo farfar ye. ²⁶ U Yāhā Yīndefua Crise sē yai la u koo wāfāy ngūi bye sya, u cā yīŋ yāā Yāhā ye?» ²⁷ Kai- nkāy bye ke cāā yrūhū yaha u wīi na Yāhā sabangbāŋ laam wo, Yesu n dye ke wo ma ke bye tōr yar pe na, ma cāā gbe faale wādyaha Musa kaplāŋ fla wo, ma ga yi pe Yāhā kaplāŋ tōrfa mii bye kaplāŋ fla wo.

²⁸ Pe naa n gaha kusyīnde lii wo, pe n ga dye gbe taha, Yesu n ta mii u ga ta ter ga yahasee ye. ²⁹ Pe n sye u na, ma u pye ma yee: «Kuee, ma syā wo ne, yai kua wa, yīmper maha nge ke wo wa.» Yesu n dye kaha wo ke wāsyā wīi na.

³⁰ U n ba nii pe ne, ma ga di. U n bur gbe, ma cāā syaha wāā Yāhā kē, ma ke bur la cer ma wāā pe kē. ³¹ Loo na, pe yīntar n cā yār, pe n u yāŋ cā ma yee Yesu kē. U n plaha pe na le yalebya wo, pe sē maha waha u yāā ye. ³² Pe n nii pe ya pye ma

* 23:53 23.53 Le gbīi pye nkōŋ pe gbā fer yāŋ mpīy ntēmbblaha fla wo, ma le laam ta wlenjwen, le yē ne nwonyē dyan. Le yē n tā ntēmbangbāŋ ne. * 24:1 24.1 Koo per kē jimaasyi per ne.

yee: «Tuu naa n pãã wo ne kãnde wo, ma Yãhã sabangbãñ wũhũ tór naa n yar wo na, le sê pye la mii nuhu cãã- dyañ ke naa n tar wo laam wo?»

³³ Pe n yir ke fla bye wo, ma dur ter Yurusalem wo. Pe n ga pe Yesu kãnyãrwai sênsye nen yãã pe pye pe nampyen- mpãy ne. ³⁴ Poo kãnyãrwai naa le pãã ma yee: «Wo Yĩnfua yir gbã wo, ma dur ba gbaafa ye cĩnde! Syimu u yãã yĩnde ne.» ³⁵ Poo syãm bya n -sê pe wĩ pãã pe ye, lii le ba pye kãnde wo, tesê pe ba Yesu yãñ cã yaliile wo tuu bur la naa n cër pe kē.

Yesu u ya yar u kãnyãrwai na

(Mat 28.16-20; Mar 16.14-18; Nsãn 20.19-23; Tẽnl 1.6-8)

³⁶ Pe naa n pãã nantãñ, Yesu n fe gbe yi pe telai wo, ma pe pye ma yee: «Yãhã n yrĩñ wãã ye kē!» ³⁷ Pe n fya ma sya n sege. Pe laam wo pe ba yee kusrãhã kē. ³⁸ Yesu n -sê pe pye ma yee: «Nwa ye n fya? Lii ge ye n nii laalaa pye ra wĩ na? ³⁹ -Ye ra klue yãñ ke, ta trẽ ne. Ndoò ge kē! -Ye te yãñ ra na, kusrãhã ma la kadye ne ye n ga waha te ke na ta dyañ?» ⁴⁰ [Tuu koo kaplãñ ngĩ pãã wa, u n u klue yar pe na u trẽ ne, pe n te kuesyar yãã.] ⁴¹ Le n pe fe gbe, ma nuhu yigi ter pe kē pe n sya yee cĩnde sê ne ye. Yesu tuu pe yãã ke dyañ, u n pe yey ma yee: «Ngaa ma la ye ye wãdi wãñ nwo wo?» ⁴² Pe n pa u kē fuawle ne. ⁴³ U n le sya, ma le kaa pe yĩnde na.

⁴⁴ U n pe pye ma yee: «Tẽ pye ye ne nantãñ, n sê naa ye yar la ma yee, kãnkãy bye ke bii cãã yrũhũ yaha ra wĩ na, koo ngĩ bye ga naa n pye ke sya ba kua? Koo kai- kē nkãy ne, wo faale wãdyaha Musa bii cãã yrũhũ yaha Yãhã kãnde katan saba laam wo, tesê nkãy bye ne pe faale Yãhã kaplãñ tórfa bii cãã yrũhũ yaha, tesê nkãy ne ke bii cãã yrũhũ yaha Yãhã wãsey yay saba wo.» ⁴⁵ U n pe yĩntar yãr ke syi, pe n waha ke Yãhã sabangbãñ kaplãñ war. ⁴⁶ Loo na, u n pe yar ma yee: «Nkãy ke yrũhũ yar yaha ke ngĩ: «U Yãhã Yĩndefua Crise yai u fãñ gboho, u ba ku, ke plii tãã wuhu u yir gbã wo, u dur ba yrãñ na gbaafa ye.» ⁴⁷ Kai- nkãy tuu naa n yar nawee- na, ke yai ke ba klaha kãntre bye nawee- ye, u myaha ne. Le ga fe gbe Yurusalem na. Le ga ba yar nawee- na, pe yai pe le sya pe kapee- wãpyen sê yõ ye, pe ke miy yaha, woo -sê ga ba pe kapee- gbe kãã pe yĩñ na. ⁴⁸ Yii koo ngĩ bye yãã yĩnde ne, ye yai ye ke bye tór yar nawee- na. ⁴⁹ Yãhã ke bii Yãhã Yrã Fãnga gii wãkē wĩ pãã, ndoo ge ga ba ke tege wãã ye na. Ye yai ye -sê kuee ke Yurusalem laam wo, koo Fãnga n sya ba tege ye na.»

Yesu dur ga Yãhã tãy

(Mar 16.19-20; Tẽnl 1.9-11)

⁵⁰ Loo kur ye, Yesu n yi pe ne le klo wo, ma ka pe ne kusyĩnlaale tãy pe n yee Gbetane. U n ga yer pe ne koo fla na, ma klue kuã yir wãã, ma Yãhã nar ke naa kaa taha pe na. ⁵¹ Tuu nii Yãhã nar u kãnyãrwai kē ke syi, Yãhã fãnga n u ta u n kuã yir ter fãã yãhãñ na. ⁵² Pe kãnyãrwai n u sey ke fla na. Nuho ba gboho pe laam wo, pe n dur ter Yurusalem wo. ⁵³ Pe naa n gaha yalebye ke Yãhã kangbãñ laam wo, maa naa Yãhã sey.

Nsân Kapâyĩ Yesu wĩ na

Yesu Crise ma ngii

¹ Driyē wātāhā yaha, wii tuu ma Yāhā Yē Yor u pye le nii wa. U pye Yāhā ne, woo ge pye Yāhā. ² Ke fegbecāā na, u pye Yāhā ne. ³ Woo kāmay na wān bye tāhā; ngaa wee yīnde na mii woo sē kē u ta ke n nii ye. ⁴ Woo u ma yrā, yrān wān bye ye, loo yrā n nii cāā- nawee- ye. ⁵ Woo wii u ma pe Cāāfua, u ba dye wamfa nsoho wo, pe wamfa -sē pe cāā- wĩ sye.

⁶ Yāhā n ba dya waa nō wāā, pe naa u yee Nsān. ⁷ Woo n pa ma ba u Cāāfua wĩ gbe yi nawee- ye, pe waha u Cāāfua ta pe Yater. ⁸ U Nsān woo sē kē tuu pye u Cāāfua ye; woo kē Yāhā u nō wāā ma yee u ba u Cāāfua wĩ tōr yar nawee- na. ⁹ Woo Cāāfua nwo ma cīnde cāā- ne. Woo kē tuu pa driyē wo, ma nii cāā- le nawee- wo. ¹⁰ Woo kē, Yāhā driyē tāhā u kāmay na. U pye driyē laam wo, pe driyēfa sē ba u yān cā ye. ¹¹ U pa u terfa ye, u terfa sē -sē ba u sya ye. ¹² Mpāy pe -sē u wĩ sya cīnde, ma u ta pe Yater, u koho klahasaha wāā poo kē, pe waha nii Yāhā pii. ¹³ Poo mpāy pe see ke syi, waa ntōr kalaa wee ye, waa tyāhā kalaa wee ye, waa syihi wĩ sē ne ye, Yāhā wĩ ne.

¹⁴ Yāhā Yē Yor wā klahā nawee, woo kē Yāhā Dya Yesu Crise ne. U n tege ba nawee- nsoho wo. U pa Yāhā laantār wūhū ne, tesē cīnde wūhū ne, wākuayāā wee te na ye. Wo sē u nayōr yān naa n yai ye, nayōr tii syi Yāhā Dyapuai nen ya kē u ga waha te yāā u Tuhufua Yāhā ye.

¹⁵ Nsān u wĩ tē yi nawee- ye ma yee: «Woo wĩ kē tē ba pāā ma yee: Wii tuu ga pa ta kur ye, u cer yaha ra kē, u cāā pye le nii wa ra yaha.»

¹⁶ Wākuayāā wee u laantār wūhū na ye. U ke wāā wo kē, ma maha kaa taha wo na, wākuayāā wee ye. ¹⁷ Wo faale wādyaha Musa bii ke Yāhā kānde yar wo na. Ma sē yee ke laantār wūhū na, tesē ke cīnde wūhū ne, u Yāhā Yīndefua Yesu Crise woo kē tuu pa koo ngīi ne. ¹⁸ Waa sē Yāhā yāā yāā ye, Yesu wii u ma ke Dyapuai nen ya, ma maha ma Yāhā, ma crā nii Yāhā tāy, woo kē tuu Yāhā wĩ gbe yi nawee- n ke cā.

Nsān nawee- tāāfua yē kaplān

(Mat 3.1-12; Mar 1.1-8; Luke 3.1-18)

¹⁹ Le kungbāy Yurusalem laam wo, pe Yiiffee- yahaseefa pye. Pe n Yāhā yūndefa mpāy lehe wāā, tesē Lewi kur kue pii mpāy ne Nsān ye. Pe n yir ke Yurusalem wo,

ma ga yi u Nsān na, ma u yey ma yee: «Nwasyifua kē ma ne?» ²⁰ U Nsān sē gbā tā pe na ye, u n le tōr yi gbege pe yīnde na ma yee: «Ndoosē kē u Yāhā Yīndefua Crise ne ye.» ²¹ Pe n maha u yey ma yee: «Ah nwasyifua -sē kē ma ne? Mboola Yeli?» Nsān n pe pye ma yee: «Aye, ndoosē kē ye.» Pe n maha u yey taha ma yee: «Mboola u Yāhā kaplān tōrfua?» U n maha yee: «Aye». ²² Pe n u yey taha yahamba ma yee: «Ah nwasyifua -sē kē ma ne? Wo yai wo laa loo cā ma wĩ na, wo ga tōr mpāy ye pe wo lehe. Mii tōr wo yar nawee wii ter syi kē ma ne.» ²³ Nsān n pe pye ma yee: «Yāhā kaplān tōrfua Yisa bii le pāā yaha Yāhā sabangbān wo ma yee: <Waa yimbui n yi drawaha fla wo, ma nii n yee:

-Ye Yīnfua Yāhā wāpan kānde gbihi yaha ke kē!> »

Nsān n maha le pāā pe ye ma yee: «Yimbui lii le n yi drawaha fla wo, ndoo yimbui ne.»

²⁴ Pe tēnlehe mpāy pe lehe wāā Nsān ye, Yiiffee- yahaseefa mpāy pe n yee Farisyē, poo mpāy -sē pye pe ne. ²⁵ Poo mii n u yey ma yee: «Kē ma pye ma wee u Yāhā Yīndefua Crise ye, ma wee Yeli ye, ma maha wee u Yāhā kaplān tōrfua ye, ah nwa -sē ta ma n nii nawee- tāā n yi loho wo?» ²⁶ Nsān n -sē pe pye ma yee: «Ndoosē n nwo, tē n nii nawee- tāā loho ne; waa sē ma pe nawee- laam wo, tee sē cā ye. ²⁷ Woo nwo ga ba le koho yigi ra kur ye. U cer yaha ra kē, ta syi ge sē yai u ntān sale wāfer ne u tre na ye.»

²⁸ Koo ngīi bye pye Gbetane wo, Yurdane lafen kundi ngaa ye, Nsān tuu naa nawee- tāā loho ne na.

Nsān Yesu yee u Yāhā Mbatenge

²⁹ Koo yīnsyii wo, Nsān n Yesu yāā tuu n pai u fla na, u n pe nawee- pye ma yee: «U Yāhā Mbatenge nwo, wii Yāhā u ta, ma ga driyē nawee- kapee- foho gbe kāā pe na. ³⁰ Woo wĩ kē tē ba naa n pāā ma yee: Waa ma tuu ga pa ta kur ye, u cer yaha ra kē. U cāā pye le nii wa ra yaha. ³¹ Ndoosē bya, n sē ba u cā ye. N pa, ma ba nawee- tāā n yi loho wo, loo le ga waha ta, Yiisrēfa n waha cā yoo kē u ne.» ³² Nsān n le yāā, ma le pāā ma yee: «N Yāhā Yrā Fānga yāā, le tege yāhāyīn na kānsyā waa dyan, ma ba too kuee u yīn na. ³³ N sē ba u cā ye, Yāhā gii ke -sē ra nō wāā ta n ba nii nawee- tāā n yi loho wo, koo ke ba ra pye ma yee: <Wii raa ga ba yāā, ta Yrā Fānga le ga tege kuee u na, woo kē u ga ba naa nawee- tāā ta Yrā Fānga ne.> ³⁴ Ndoosē Nsān loo nde yāā ra yīnde ne, ma ga le pāā yi, n ye yar woo kē u Yāhā Dya.»

Mpāy Yesu u cāā yān yi u kānyārwei

³⁵ Koo yînsyii wo, Nsân maha pye loo teele nen ya wo, u kânyârwei syâm mpây ne. ³⁶ U n maha ba Yesu yâa tuu n ter. U n maha yee: «U Yâhâ Mbapênge nwo!» ³⁷ U Nsân kânyârwei syâm mpây pe pye u ne, pe u kapân luhu ke syi, pe n taha Yesu na. ³⁸ Yesu n ba klaha yâñ, ma pe yâa pe u taha n naha, u n pe yey ma yee: «Ah le ma mii?» Pe n u pye pe yor wo ma yee: «Arbi, ma n syâ na?» Ke Arbi yîntaha kê kaicâfua. ³⁹ U n pe pye ma yee: «-Ye pa yaa yâñ!» Pe n ka, ma u syâsaha yâñ. Ke -sê pye yaiyîn tratra. Pe n koo per yai kua u ne.

⁴⁰ Poo nawee- syâm mii, pe ba Nsân kaplâñ luhu, ma dur yi u kur kuc ye, ma taha Yesu na pe kuâñ ne, pe laam wo Syimu Pyar ciîfua Andere pye. ⁴¹ Andere n câa ka, ma ga u lëfua Syimu wâa, ma u pye ma yee: «Wo u Meesi yâa.» Ke Meesi yîntaha kê: Yâhâ Yîndefua Crise. ⁴² U Andere n Syimu yigi ga Yesu fla na. Yesu n u yâa ma yee: «Mboo sê na Nsân dya Syimu? Pe naa ma yee yagaa Sefase.» Ke Sefase myaha ma wâcɛɛ Pyar myaha ne. Te myar yîntaha ntêmlaha.

⁴³ Koo yînsyii wo, Yesu n le ta woo ga ka Galele kuc kântraha na. Tuu Filipe wâa sya, u n u pye ma yee: «Naa n taha ra na.» ⁴⁴ U Filipe -sê wâa naa n yi Pyar ne, tesê u ciîfua Andere ne klo nen wo, lii pe naa n yee Gbesyata. ⁴⁵ Loo kur ye, Filipe n ga Natanelu wâa sya, ma u pye ma yee: «Faale wo, wii wîi Musa tuu yrûhû le yaha Yâhâ sabangbâñ wo, tesê pe Yâhâ kaplâñ tîrfa u wîi pâa, wo u yâa: Nasarêtefa Yosefe dya Yesu kê.» ⁴⁶ Natanelu n u pye ma yee: «Kayîi lii syi -sê ma, le ga waha yi Nasarête wo?» Filipe n u pye ma yee: «Pa yâñ!»

⁴⁷ Yesu tuu Natanelu yâa tuu n pai u fla na, u n nde pâa u wîi na ma yee: «Ciînde Yiisrefa naa waa nwo, dawar wee u laam wo ye.» ⁴⁸ Natanelu n u yey ma yee: «Ma pye mii ma ra cã?» Yesu n u pye ma yee: «N naa ma yâa. Ma sê pye la nasar nkugu flâhâ tây, Filipe n cã ga ma yee?» ⁴⁹ Loo na, Natanelu n u pye ma yee: «Yîñfua, Yâhâ Dya kê ma ne, mboo maha ma Yiisre kântraha Yîñfua.» ⁵⁰ Yesu n u pye ma yee: «Tê ma pye ma yee, n ma yâa nasar nkugu flâhâ tây, loo ya la le ma ta ma n ra ta ma Yater? Maa maha ba kai- nkây yâa, ke gboho loo nde na. ⁵¹ Ta n ciînde nde pâa ye ye, yaa ba naa yâhâyîñ yâa ke yâr n yaha, ye n naa yâhâyîñ ténlehe ye yâa pe n dugu, ma dur tege n pai u Nawee Puee fla na.»

2

Yesu loho wâ klaha defîi

¹ Plii tâa kur ye, pe n nii cafân taa yigi Galele kântraha na, klo laa wo pe n yee Kana. ² Yesu nahafua pye pe cafân yigifa ne. Pe n Yesu yee, woo tesê u kânyârwei ne, pe n ka te cafân diraha wo.

³ Pe n nii te cafân dis di, defîi n ba kua pe cafân yigifa ye. Yesu nahafua n u pye ma yee: «Defîi yâñ, tuu kua pe ye.» ⁴ Yesu n u pye ma yee: «Ah yaa, lii ma wo nsoho wo ma ne? Ta yale sê nɔ wa ye.» ⁵ Yesu nahafua n pe dirlafa pye ma yee: «U ma sya yee tee pye mii, -ye pye ke syi!»

⁶ Ke fla -sê na, ntêmbar gbâawor kuay raa -sê pye, Yiifee- ne ba ta, ma naa pe kânde kapîi loho ku le naa n yaha. ⁷ Yesu n pe dirlafa pye ma yee: «-Ye loho ku, ye too gbâawor nde yîi!» Pe n loho ku te yîi tata. ⁸ Loo na, u n pe pye ma yee: «-Ye kaa ku gblâhâ gaa laam wo, ye ga wâa yâñ diryîntaha yifua kê!» Pe n kaa ku, ma ga wâa u kê. ⁹ Te lor bye -sê ba wâ klaha defîi. U diryîntaha yifua, tuu u wo yâñ, u defîi wâtây n u laam wo. U sê cã woo defîitâhâ nwo syi yi na ye, mpây pe -sê ba ke loho ku, poo ba u yisaha cã. U diryîntaha yifua n u cafân yigifua yee ba, ¹⁰ ma u n pye ma yee: «Ah ndee ngaa dyan, defîitâhâ woo pe ma ne cãa la wâa nawee- kê, u ma pe yigi wa pe cã naa ke sahasaha la, ah mboo -sê koho far u defîitâhâ na u n sya yagaa dye.»

¹¹ Yesu u laanwo wûhû wâpyen koho fe yigi koo syi. Le pye Galele kântraha klo nde wo pe n yee Kana. U u ya yi yar ke syi, u kânyârwei n u wîi sya ciînde.

¹² Loo kur ye, u n ka Kapornu wo, u nahafua ne u ciîfa ne ma suhu u kânyârwei ne. Pe n ga kuee ke fla na, ma plii raa pye.

Yesu laam war pe Yiifee- ne Yâhâ kangbâñ wîi na

(*Mat 21.12-13; Mar 11.15-17; Luke 19.45-46*)

¹³ Yiifee- syayaha gbar te ba nɔ gbe taha, Yesu n ka Yurusalem wo. ¹⁴ Yâhâ kangbâñ kândi wo, u n nyer parfa yâa, mbaa parfa ne, nasar kate parfa ne, ma maha war turfa bya yâa pe tege nii ga pe tabal tây. ¹⁵ Yesu n namîhi ta, ma sângblâ fan, ma pe bye kar yi wâa ke Yâhâ kangbâñ nkur ye, pe mbaa ne, pe nyer ne. Ma dur, ma war turfa tabal tra cãar wâa pe kê, pe war n yrâhâ, ¹⁶ ma nasar kate parfa pye ma yee: «-Ye pe gbe yi kâa nwo! Ya'a syi ta Tuhufua Yâhâ kaha ta ye cãtrohosaha ye!»

¹⁷ Yesu tuu nde pâa, u kânyârwei n Yâhâ sabangbâñ kapân nde tai cã, nde le n yee: «Yâhâ, ma kaha wîi sronj gboho ra laam wo,

mii naa dyan ke ga ba ra suhu tâj.»

¹⁸ Yiifee- yahaseefa pe u yâa nde pyesaha wo, pe n ba u yey ma yee: «Taa nwo taa

nde pye ke syi, laanwo wîi lii loo taa - sê ga pye, wo n waha câ ma tâhâ kê le wâpyey ne?»¹⁹ Yesu n pe pye ma yee: «Ye Yâhâ kangbân nge yoho yân, yaa yââ plii tââ wuhu, n ke fââ le!»²⁰ Pe Yiiffee-yahaseefa n u pye ma yee: «Yâhâ kangbân nge wâfââtân ke dye- gbeesî wûhû kuay gbe, mboo ma -sê yee, pe ma ke traha, taa ga waha ke dur fââ kua plii tââ ya!»²¹ Yesu -sê nwo, ngii u naa n yân, koo kê u ya koho kadye ne.²² Koo kê tuu ba ku, plii tââ wuhu u n yir gbâ wo, ma pa gbaafa ye, u kânyârwei n ke kaplân tai câ, tuu ba nkây pââ. Loo nde n pe ta pe n Yâhâ sabangbân kai- sya cîinde, ma suhu Yesu yê kaplân nkây ne tuu ba tîr.

²³ Yesu tuu pye ke dyanj Yurusalem wo, te syayaha gbar cââ na, laanwo wûhû nkây tuu naa n pye, koo ngîi n ba ta nawee-mpây n u wîi sya cîinde.²⁴ Yesu sê -sê ba sya ma koho taha yaha pe wîi na ye. U tee ba pe câ laha, poo tesê pe Yâhâ wûhû bye ne.²⁵ U sê naa n kê pe naa nawee wîi tîr u ye ye; u ma nawee yân, u u laam wûhû bye yââ.

3

Yesu Nikodemu ne

¹ Yiiffee- yahaseefa waa -sê nwo tuu pye, pe naa n yee Nikodemu. Farisyê ba kê u ne.² Per gaa yîmper wo, u n ba yi Yesu na, ma u pye ma yee: «Yînfua, wo câ Yâhâ kê ke ma no wââ, taa ba wo klaha. Mii loo sê ne ye, laanwo wûhû nkây taa n pye ngîi, waa wee tuu ga waha ke syi pye Yâhâ ma yee ke wee ufua ne ye.»

³ Yesu n u pye ma yee: «Ta n cîinde nde pââ ma yee: Waa wee tuu ga waha Yâhâ Yai yââ mii u sê gbihî dur see ye.»⁴ Nikodemu n u yey ma yee: «Le ga waha pye mii? Naweedyaha ga maha waha gbihî see la? U ga waha dur dye la u nahafua laam wo, u maha gbihî see?»

⁵ Yesu n u pye ma yee: «Ta n cîinde nde pââ ma ye: Wii ma yee u sê see loho ne tesê Yâhâ Yrâ Fânga ne ye, u saa waha dye Yâhâ Yai wo ye.»⁶ Wii ma see kadye sraha na, u ga nii kadye sraha kla ya; wii ma see Yâhâ Yrâ ne, u ga nii Yâhâ Yrâ Fânga kla.⁷ Ma'a syi ta nde n ma laam wo ye, nde tē pââ ma yee: Ye yai ye gbihî dur see!⁸ Teflaha ga naa n gbâ teeliu ma ke tây, ma n naa ke gblej luhu, ma sê -sê ga waha ke yirsaha câ ke kasaha ne ye. Yân, nawee wii ma gbihî dur see Yâhâ Yrâ Fânga ne, u ma ke syi.»

⁹ Nikodemu n maha u pye ma yee: «Loo nde syi -sê ga waha pye mii?»¹⁰ Yesu n u pye ma yee: «Mboo wii taa Yiisrefa klaha Yâhâ kai- ne, ma -sê maha pye mii ma sê koo ngîi câ ye!»¹¹ Ta n cîinde nde pââ ma

ye: Nkây too câ, koo too n pââ; nkây too yââ yînde ne, koo too n yar nawee- na. Ye -sê koo ngîi bye sye yaha wo na.¹² N ma nii kântraha wûhû tîr ye ye, ye ma yee ye sê -sê koo sya ye, ye -sê ga ba pye mii ye yâhâyînj wûhû koo sya ra ye, nkây yînj ke n yi yâhâyînj na?¹³ Ma yi kââ u Nawee Puee na, woo wii u yir yâhâyînj na ma tege ba kântraha na, waa wee wii tuu dugu ga yââ yâhâyînj na, ma yâhâyînj kâcâ ye.¹⁴ Faale wo, tēyâfûû klo wo, Musa sê bii kayârnowo wra ta la kâi na, ma ke kuâ yir ta? U Nawee Puee bya yai u ba kuâ yir ta ke syi.¹⁵ Loo nde n nii, wii ma u ta u Yater, u cîinde yrâ yââ wa, lii wâkuayââ wee le na ye.»

¹⁶ Nawee- ntânj sronj dye Yâhâ tây, ke n sya ke Dyapuai nen ya yi wââ, nawee wii ma u ta u Yater, u wîi saa klaha- yââ ye, u cîinde yrâ yââ wa, lii wâkuayââ wee le na ye.¹⁷ Yâhâ sê ke Dya no wââ driyê wo ma yee u ba nawee- sâhây pe kapee- wâpye wîi na ye. Ke u no wââ nawee- wâsyayaha yîmbui ne.¹⁸ Wii ma u ta u Yater, ufua saa wâpên yââ ye. Wii ma -sê kântuhu le u wo, woofua u ya le wa wâpên kânde wo, u tee sye u saa Yâhâ Dyapuai nen ta u Yater ye.¹⁹ Nwa ta nawee ga ba pên u kapee- wâpye wîi na? Wii u ma Cââfua, u pa driyê laam wo, wam wîi n -sê tây nawee- ye, ma ter cââ- yaha. Pe pyer tee pee ter, koo kê.²⁰ Nawee wii woo ma kapee- pye n wa, cââ- wîi ma ne fûhû u ye. U saa pa cââ- fla na ye. U ntâncer ma ne gboho u pyerpeer wâyi wîi ne cââ- na, koo kê.²¹ Wii ma -sê kayîi yigi, u ga pa cââ- fla na, u ga naa u kai- pye Yâhâ yor wo, u troho wâtâhâ ter ne, te n naa n yââ cââ- na.

Yesu tesê Nsân nawee- tââfua ne

²² Loo kur ye, Yesu n ka u kânyârwei ne Yude kântraha na. Pe n kuee koo fla na, ma nawee- tââ naa n yi loho wo.

²³ Nsân bya -sê pye, tuu naa nawee- tââ Yeno wo, loho pye gboho koo fla nge na. Ke Yeno pye Salimu tây. Nawee- naa n gaha ke fla na, maa naa n tââ u ye.²⁴ Koo cââ nge na, pe sê ba u Nsân le wa nwompihi wo ye.

²⁵ Per gaa, sâncer n dye Nsân kânyârwei mpây nsoho wo Yiiffee naa waa ne, gbege wâniî wîi na.²⁶ Pe n pa Nsân fla na, ma ba u pye Yesu wîi ne ma yee: «Yînfua, dya wii tuu pye ma ne Yurdane kûndi ngaa ye, wii wîi taa ba yee mboo tîr ma nawee- yar, awa, u bya nwo tuu yee woo nawee- tââ naa n yi loho wo, nawee- bye ter n tânj u kus ye.»

²⁷ Nsân n pe yê sya ma yee: «Waa saa waha ngaa ka yââ, mii Yâhâ sê kê ke ke wââ u kê ye.»²⁸ Yii ge le câ, ye ga waha le tîr nawee- ye tē yee, ndoo sê kê u Yâhâ

Yîndefua Crise ye. Ndoo kê tē no wāā u yahasefa ye.»²⁹ Nsân n nde pāā kakuācran ne pe ye ma yee: «Cafān yigifua, cafuē ma woo wūū. U cafān yigifua naambiyā, woo -sē ga yer u tāy, u naa u kaplān luhu. U cafān yigifua yîmbui ga naa nuhu yigi u kê. Too nuhu nde syi ma ndoo wān, ta laam n flege yi tāj. ³⁰ Yesu woo na tesē ndoo ne, woo myaha yai ke naa n yi, ndoo wān ke naa n too.»

Yesu woo tuu yi yāhāyīn na

³¹ Wii tuu n yi ncaha ye, u ma wān bye yīn na, nawee- bye ne. Wii tuu -sē n yi kântraha na, kântrahafua kê u ne, u kântraha kai- cā n pāā. Wii tuu n yi yāhāyīn na, woo tuu ma wān bye yīn na. ³² Nkāy tuu yāā, nkāy ne tuu luhu yāhāyīn na, koo tuu n pāā. Nawee- -sē u kaplān sye. ³³ Wii u yi yāhāyīn na, nawee wii ma -sē yîntaha sron woo kaplān ye, ma u troho tāhā u yor wo, ufua le cā ma maha le yar Yāhā wii ma cîinde. ³⁴ Wii Yāhā u no wāā, Yāhā kaplān koo kê u n pāā. Yāhā ke Yrā Fānga wāā u kê wākuayāā wee ye. ³⁵ U Dya ntān dye u Tuhufua Yāhā tāy, ke n -sē ke kai- bye le soho u koho wo. ³⁶ Wii ma u Dya ta u Yater, u cîinde yrā yāā wa, lii wākuayāā wee le na ye. Wii ma -sē yee u sē u ya le soho u Dya koho wo ye, u saa loo cîinde yrā yāā ye. Yāhā ncafuhū ga kuee woofua na yalebye.

4

Yesu tesē Syamarifasya waa ne

¹ Farisyē ye n luhu, a ter nawee- naa n taha Yesu na; tesē u maha nawee- tāā naa n yi loho wo, ma ter Nsân yaha. ² Yesu ge sē kê u naa pe tāā ye, u kányārwai me pe naa pe tāā. ³ Yesu tuu yi nde cān na, u n yi Yude kântraha na u kányārwai ne, ma ter Galele kântraha kus ye. ⁴ Yesu ba yai u ter Syamari kântraha ne.

⁵ U n ga no gbe taha Syamari kântraha klo laa na, pe naa n yee Syisyar. Le pye tūntūn tar raa ne, tar rii Dyakuba tuu bii wāā u dya Yosefe kê faale wo. ⁶ Koo fla nge na, u Dyakuba kualan pye. Yai pye yīn wo, yrāhā n Yesu fāy, u n tege nii ke kualan ngej na. ⁷⁻⁸ U kányārwai ba ter le klo laam wo, dir keparsaha wo.

Syamarifasya waa n -sē pa loho kusaha wo. Yesu n u pye ma yee: «Yō ra na lawōn ne.» ⁹ U Syamarifasya n Yesu pye ma yee: «Ah ndee Yiiffee naa kê ma ne. Ah le yigi mii, ma n lawōn ke ndoo Syamarifasya ye?» Yiiffee- naa n fā Syamarifa na, koo kê u cōo n naa n pāā ke syi. ¹⁰ Yesu n u pye ma yee: «Kayī lii Yāhā le ta, ma'a ne pye taa le cā, ma suhu wii ne nwo tuu nii lawōn nar ma ye, mboo raa ne ga dur, ma u nar u ma kê cîinde loho ne.»

¹¹ U cōo n u pye ma yee: «Yīnfua, laku kla sē -sē wee ma ye ye, ke kualan maha n cuhu, mboo -sē ga waha pye mii ma koo loho yāā? ¹² Wo faale wādyaha Dyakuba kê, tuu koo kualan nge yaha wo kê. Kualan gii tuu loho wo ke na, woo, tesē u pii ne, ma suhu u yar ne. Mboo laam wo, ma yee la ma ter u yaha?» ¹³ Yesu n u pye ma yee: «Wii ma sya kualan nge loho wo, loho fāā ga maha ba u yigi. ¹⁴ Wii ma -sē loho nge wo, kii tē ga wāā u kê, loho fāā saa u yigi yāā ye. Koo loho gii tē ga wāā u kê, ke ga nii plege dyan u laam wo, plege gii ke cîinde yrā wāā, lii wākuayāā wee le na ye.» ¹⁵ U cōo n u pye ma yee: «Yīnfua, ta kê koo loho nge ne, loho fāā ma n maha ra yigi yāā ye. Loo na, n saa maha pa yāā lakusaha wo ye.»

¹⁶ Yesu n u pye ma yee: «Ka, ma ga ma puai yee, -taa pa!» ¹⁷ U cōo n u yē sya ma yee: «Puai wee ra ye ye.» Yesu n u pye ma yee: «Cîinde ne taa pāā nde, puai wee ma ye ye. ¹⁸ Ma nii ter wa pa bua ye; taa sya maha ma naa wii ye yagaa, ma puai sē kê u ne ye. Ma cîinde pāā loo nde ne.»

¹⁹ U cōo n u pye ma yee: «Yīnfua, Yāhā kaplān tōrfua kê ma ne. ²⁰ Wo faale wāle Yāhā wāā le sey pe ya na yān nge yīn na, ah yii Yiiffee- -sē yee Yāhā yai ke naa n sey Yurusalem ya wo.» ²¹ Yesu n u pye ma yee: «Cōo, koho taha yaha ngii na tē ga tōr ma ye: Yale laa nde le n pai, Yāhā wāsey sē pai nii Yurusalem ya wo, ma suhu yān nge fla ya ne ye. ²² Yii Syamarifa, tee ngii sey ye sē ke cā ye; wii Yiiffee- -sē mii, too ngii sey wo ke cā, ma cā u Syayahafua yīn yi Yiiffee-wo. ²³ Yale laa sē ma le n pai, le no wa ge no wa, mpāy pe Tuhufua Yāhā sey cîinde, pe ga ba naa ke sey ke Yrā Fānga ne, ma suhu cîinde ne. Tuhufua Yāhā poosyi Yāhā seyfa ke. ²⁴ Yāhā ma ke Yrā Fānga. Nawee- yai pe naa ke sey ke Yrā Fānga ne, ma suhu cîinde ne.»

²⁵ U cōo n u pye ma yee: «N le cā, u Yāhā Yîndefua wii pe n yee Crise, u ga pa. U ma pa, u ga ba ke bye yîntaha tōr u wo yar.» ²⁶ Yesu n u pye ma yee: «Ndoo kê woo, ndoo wii tē n pāā ma ne.»

²⁷ Loo yale nde -sē wo, Yesu kányārwai n ba dye. Pe Yesu yāā tuu n pāā cōo ne, le n pe laam wo. Pe sē -sē sya ma u yey nde ne ma yee, lii raa n pāā u ne laa, nwa ta ma n nii n pāā u ne.

²⁸ Loo na, u cōo n u laku kla ta yaha ke fla na, ma dur ga klo laam wo, ma ga nawee- pye ma yee: ²⁹ «Ye pa ye ba dya waa syi yān! Kai- nkāy bye tē pye ter, u ke bye tōr ma ra yar: Laa na, woo ga kê u Yāhā Yîndefua Crise ne.» ³⁰ Pe bye n yi le klo wo, ma n gaha Yesu fla na.

³¹ Yaliile u cōo tuu ba ter klo laam wo, Yesu kányārwai naa u nar ma naa n yee:

«Yĩñfua, ngaa sya di.» ³² U n -sê pe pye ma yee: «Ndo, kadiñ kla gaa ma ra ye, tee sê kii cã ye.» ³³ Pe kãnyãrwai n nii pe ya yey ma yee: «Waa yãã pa la u kê digi kla ne?» Yesu n pe pye ma yee: ³⁴ «Ta digi kê lii ne, n naa n luhu ta Tuhufua Yãhã ye, koo gii ke ra lehe wãã. Tesê, kai- nkãy tuu yee tẽ pye, n koo bye pye kua. ³⁵ Yii sê n yee la, a digi ma tâhã le kãntraha wo, mii yrey resyar sê kê ye, ke sê yãã n gbe ye? Ndo -sê ga ye yar, -ye yĩñ kuã yir ye nabuar nde yãñ te n pai, te ma mii tar digi dyan ke nɔ wa wãgben na! ³⁶ Mii wii dyan tuu dir gbe ma te le pen wo, u dããn yãã, wii tuu nawee-wãã ma pe le Yãhã kãnde wo, u ma pe yãã pe cĩnde yrã yãã, u nuhu di. Loo ne, wii tuu n tâhã, tesê wii ne tuu re gbe, pe nuhu wãã n di pe syãm. ³⁷ Cĩnde ne pe le pãã ma yee: Nawee waa n tâhã, waa -sê re gbe. ³⁸ Ndo, n ye nɔ wãã, yaa dir gbe tar wo, tii tee sê te tẽn tẽ ye. Mpãy me pe re tẽn tẽ, yii -sê ga ta ter le tẽn ne.»

³⁹ Le klo wo, Syamarifa busãã ba Yesu ta pe Yater. U cɔɔ tuu ba le pãã u klofa ye, a kai- nkãy bye woo ba pye ter, Yesu ke pãã woo ye, koo kê. ⁴⁰ Loo ne, pe n pa Yesu fla na, maa u sron nar tuu ga kuee poo ne. U n kuee pe ne plii sĩĩ. ⁴¹ Mpãy pe -sê ba u Yesu yẽ kaplãn luhu, ma u ta pe Yater, poo wãnihi ba ter pe faale wãm yaha. ⁴² Pe n nii u cɔɔ pye ma n yee: «Ma kapãn ya sê ne le wo ta wo n u ta wo Yater ye. Too lii luhu u ye wii ya, loo bya le wo ta wo n u ta wo Yater. Wo cã cĩnde, woo kê driyẽfa Syayahafua.»

Yesu klokai- yahaseefua waa dyalaale jaa

⁴³ Yesu tuu plii sĩĩ pye wa pe Syamarifa fla na, u n yir, ma ka Galele kãntraha na. ⁴⁴ Woo ge naa le pãã, a ter Yãhã kaplãn tũrfua woo sê fihĩ nagboho yãã u kusey wo ye. ⁴⁵ Tuu -sê ga dye Galele wo, pe Galelefa n u yigi yõ. Pe ba Yesu yãã pe ya ndonj, tuu naa laanwo wũhũ yee Yurusalem wo, syayaha gbar na. Pe bya ba te gbar na.

⁴⁶ U n dur ba ke syi Kana wo. Koo fla kê u ba loho wã klaha defĩĩ. Klokai- yahaseefua waa pye Kapornu wo, u dyale sê pye wãwee u ye ye. ⁴⁷ U klokai- yahaseefua tuu le luhu, a ter Yesu ma tuu yir Yude kãntraha na, ma pa Galele wo, u n yir ga u fla na, ma ga u nar u pa Kapornu wo, u ba woo dya jaa woo kê, a u ma tuu kuee wale nen ya ma ga ku. ⁴⁸ Yesu n yee: «Yii poo na, ya'a yee ye sê yẽkã wũhũ yãã laanwo wũhũ ne ye, ye saha ra ta ye Yater ye.» ⁴⁹ U klokai- yahaseefua n u pye ma yee: «Yĩñfua, pa wo n ter ra fla na, ta dyale ma syi le ba ku wo yaha ye.» ⁵⁰ Yesu n u pye ma yee: «Dur ga ma kaha wo, ma dya wloho yi, u ma yrãn na.» U yahaseefua n

Yesu kapãn sya cĩinde, ma ter. ⁵¹ Kãnde wo, u tẽntẽ- mpãy n u wãã, ma u pye ma yee: «Ma dya sê yãã ku ye, u yir.» ⁵² U n pe yey u wãpuar yale ne. Pe n u yẽ wãã sya ma yee: «Niinge yaiwlan kê, yrĩñ ke ne dye u tãy.» ⁵³ U dya tuhufua n cã loo yale ne Yesu u ne u pye u dya wloho yi wa. Woo tesê u nna ne, pe n Yesu ta pe Yater.

⁵⁴ Yesu tuu yir Yude wo, ma ka Galele wo, ke tẽhe syãñ wuhu ba kê tuu laanwo wĩĩ pye Galele wo.

5

Yesu tãnkurfua jaa kaniĩ per wo

¹ Loo kur ye, Yiifee- gbar raa pye, Yesu n dugu ga Yurusalem wo. ² Le klo dyesaha nen gaa pye, pe naa ke yee mbaa dyesaha. Loho gaa pye ke fla na, pe naa ke yee yeberẽ yor wo Gbesyata. Pe ba ntẽmar laankongbã yãw bua raa fãã ke loho tãy.

³ Yanfa sãy naa n nii ke flãhã tãy: Fũũ-, tãnklahafa ne, tãnkurfa ne. [Pe naa ke loho wãyir sẽn. ⁴ Yãhãyiñ tẽnlhe waa pye, yalaale wo u ga tege dye, u ke loho gblaha ke n yir. Ke loho ma yir wa, yanfua wii ma cãã tege dye pe yanfa bye yaha, u ga jaa, te ma sya pye yan tii syi ter.]

⁵ Koo fla na, yanfua waa pye, ke dye- gbe y sãnsye wĩhĩ kuatãã ba kê yan pye u na. ⁶ Yesu tuu ba nɔ ke fla na, u n u yanfua yãã tuu sãy nii, u n cã yan ma- u na. U n u yanfua yey ma yee: «Ma n traha la ma jaa?» ⁷ U yanfua n u yẽ sya ma yee: «Yĩñfua, ke loho ma yir, waa wee ma ga ra gbe dye farfar ke laam wo ye. N ma yir ma n gaha, n gaha yãã waa cãã dye ra yaha.» ⁸ Yesu n u pye ma yee: «Yir, ma ma kasãy wãñ gbe, ma naa n yãr!» ⁹ Le yalebya wo, u dya n jaa, ma u kasãy wãñ gbe ma n yãr.

Koo per pye Yiifee- kaniĩ per. ¹⁰ Wii tuu ba jaa, Yiifee- yahaseefa n u pye ma yee: «Kaniĩ per kê nanga, ma sê yai ma ma kasãy wãñ gbe ma naa n yãr ke ne ye.» ¹¹ U n pe yẽ sya ma yee: «Wii u ra jaa, woo u ra pye, n ta kasãy wãñ gbe, n naa n gaha.» ¹² Pe n u yey ma yee: «Dya wii woo tuu ma pye, ma ma kasãy wãñ gbe, ma naa n gaha?» ¹³ Dya wii tuu ba jaa, u sê ba cã yoo kê ye. Yesu ba wloho yi pe nabuar laam wo, ma ter, koo kê.

¹⁴ Loo kur ye, Yesu n ba u yãã Yãhã kangbãñ wo, ma u pye ma yee: «Ma sê yãã, ma jaa. Ma'a syi ma kapee- pye nantãñ ye. Mii loo sê ne ye, kapee laa ga waha ma dye, lii le pee ter.» ¹⁵ U dya n ter, maa le pãã pe Yiifee- yahaseefa ye ma yee, a Yesu kê tuu ba u jaa.

¹⁶ Loo nde n ta pe n nii Yesu ke yĩntayãhã ne. Pe n ba u yãã ma u pye, a u tee kai- ngĩĩ pye kaniĩ per wo. ¹⁷ Yesu n -sê pe yẽ sya ma yee: «Ta Tuhufua Yãhã ma tẽn na yalebye;

ta bya, n ma tēn na yalebye.» ¹⁸ Pe Yiifee-yahaseefa n yee, a nwa ta Yesu n nii Yāhā yee u Tuhufua, ma yee woo ma wācɛŋ ke ne. Tuu maha plaha, ma yanfua jaa kanii per wo. Koo ngii wii na, pe naa u ke wāboo yimbui ne.

¹⁹ Yesu n pe yē sya ma yee: «Ta n cīinde nde pāā ye ye: -Ye yāŋ, u Yāhā Dya saha laa pye u ya kāmay na ye. Tuhufua Yāhā ke lii pye, loo ne u n yāā ma n pye. Lii Tuhufua Yāhā ke n pye, loo cɛŋ ya kē ke Dya n pye. ²⁰ Ye sē yāā, u Dya ntāŋ dye Tuhufua Yāhā tāy. Kai- nkāy bye ke n pye, ke ke bye yar u na. Kai- nkāy ke gbaha ngii na, ke ga ba ke yar u na, le n yē gbāā ye na. ²¹ Ye sē yāā, Tuhufua Yāhā ke nakur ta te n yir gbā wo, ma dur n pai yrāŋ na gbaafa ye mii syi dyaŋ, wii ntāŋ ma dye ke Dya tāy, u bya ga waha yrā wāā ufua kē. ²² Tuhufua Yāhā sē waa sāhā ye, ke te kasāhā bye le soho ke Dya koho wo. ²³ Ke yee nawee- pe naa ke Dya sey, mii pe koo ge sey mii syi dyaŋ. Wii ma yee u sē ke Dya sey ye, ufua sē Tuhufua Yāhā ge sey ye, koo gii ke ke Dya no wāā.

²⁴ Ta n cīinde nde pāā ye ye: -Ye yāŋ, wii ma ra kaplāŋ luhu, ma maha Tuhufua Yāhā ta u Yater, koo gii ke ra no wāā, ufua cīinde yrā yāā wa, lii wākuayāā wee le na ye. Ufua saa pēn nantāŋ ye. U ma mii u ku, ma yir wa gbā wo, ma cīinde yrā yāā wa. ²⁵ Ta n cīinde nde pāā ye ye: -Ye yāŋ, yalaa ma le n pai, le no wa ge no wa, mpāy pe ku wa pe ga ba naa Yāhā Dya yimbui luhu. Mpāy ma ba le luhu, pe ga ba cīinde yrā yāā. ²⁶ Ye sē yāā, yrā le n yi Tuhufua Yāhā ye mii, ke ke Dya ta yrā ga waha yi u bya ye koo syi. ²⁷ Ye sē yāā, nawee- wāsāhā kānde wāā u Nawee Puce kē. ²⁸ Ta kaplāŋ ngii yē gbāā la ye na? -Ye yāŋ, yalaa ma le n pai, mpāy pe ku ter wa, pe ga ba u Yāhā Dya yimbui luhu, pe yir gbā wo, pe nii yrāŋ na. ²⁹ Pe laam wo, mpāy pe naa kayūhū pye, pe ga ba yir pe cīinde yrā yāā, lii wākuayāā wee le na ye. Mpāy pe -sē naa kapee- pye, poo ga ba yir pe wāpēn yāā, kii wākuayāā wee ke na ye.

³⁰ N saha laa pye nii ya ye. Yāhā yee n naa n pye mii syi dyaŋ, n nawee- sāhā koo syi. Ta kasāhā n sroŋ, ta ya laam wii sē ne tē n kar ye. Yāhā gii ke ra no wāā, koo laam wii ne tē n kar.

³¹ Le ma pye ndoo ya tē nii wii pāā, nawee- saha cā cīinde ne ye. ³² Yāhā ra wii pāā; n cā ke kaplāŋ ma cīinde.

³³ Ye mpāy lehe wāā Nsân ye, u n ga le cīinde wii pāā pe ye ra wii na. ³⁴ N sē -sē n ke nawee u naa ra wii pāā ye. N kai- ngii pāā ye ye, ye n waha ba sya yaha. ³⁵ Nsân pye mii naaloho wāŋ syi dyaŋ ke n tar, ma n yehe. Ye n pa, ma ba faa ma- pe cāā- na, ma nuhu di.

³⁶ Kai- nkāy ma ke ter Nsân wūhū yaha. Ye sē yāā, Tuhufua Yāhā tuu ra taha tēŋ nkāy na, ta n nii n tē, koo tēŋ ngii le yar ma yee Tuhufua Yāhā kē ke ra no wāā. ³⁷ Tuhufua Yāhā gii ke ra no wāā, koo ge ra wii pāā. Ye sē ke yimbui luhu yāā ye, ye sē ke yīntaha yāā yāā ye. ³⁸ Ke ndoo wii no wāā, ye sē ra ta ye Yater ye, koo kē ye sē ke kaplāŋ le yaha ye laam wo ye. ³⁹ Ye Yāhā sabangbāŋ wūhū kal, ma cā ke ga waha ta ye n cīinde yrā yāā, lii wākuayāā wee le na ye. Koo sabangbāŋ -sē kē ke ra wii pāā. ⁴⁰ Ye -sē maha sye, ye saa pa ra ye, ye ba cīinde yrā yāā ye.

⁴¹ N sē n ke nawee- pe naa ra myaha gbobo ye. ⁴² N -sē cā ma yee, ye laam wo Yāhā wii sē n tāy ye ye. ⁴³ N pa Tuhufua Yāhā myaha ne, ye -sē ra wii sye. Wii syi u n pai u ya myaha na, ye woosyifua wii sya. ⁴⁴ Tee mii, ye myaha ke yii ye, ye sē myaha ke Yāhā ya ye ye, loo ne ye saha ra ta ye Yater ye. ⁴⁵ Ye ma syi ye le ga ye yee, ndoo tē ga ba ye wāpee wii pāā ta Tuhufua Yāhā yaha ye ye. Yāhā kānde nkāy faale wādyaha Musa ke yar, koo kē ke n pai ye yigi, koo nkāy tee koho taha yaha ke na. ⁴⁶ Ye sē yāā, Musa ra wii cāā yrūhū yaha; ye ma ne pye ye u kaplāŋ sya cīinde, yaa ne ra bya kaplāŋ sya cīinde. ⁴⁷ Nkāy tuu cāā yrūhū yaha, ye ma yee ye sē koo sya cīinde ye, ye -sē ga pye mii ye ra kaplāŋ sya cīinde?»

6

Yesu digi wāā naam nyersii yībua kē (Mat 14.13-21; Mar 6.30-44; Luke 9.10-17)

¹ Loo kur ye, Yesu n ka Galele langbāŋ kūndi nгаа ye; pe maha ke yee Tyiberyati langbāŋ. ² Nabuar naa n taha u na. Pe naa u yāā u laanwo wūhū pye ma yanfa jaa, koo kē. ³ Yesu n dugu nii yāŋ gaa yūŋ na, u kānyārwei ne. ⁴ Yiifee- gbar tii pe n yee syayaha gbar, te ba gbe taha.

⁵ Yesu n yee woo ga yāŋ, ma yāā nabuar n nii n pai u ye kacān wee ye. U n Filipe pye ma yee: «Waa dir yāā na, wo par wāā pe bye kē pe n di?» ⁶ Yesu tuu ga lii pye, woo ge ba le cā wa; u ba Filipe yey yāŋ ke dyaŋ, ncā u ga lii pāā laa. ⁷ Filipe n u yē sya ma yee: «Wa'a sya war nagbey bur yāā par, te saa yai ge yai pe bye n waha yāā pe pye di yāŋ cacar ge ye.» ⁸ U kānyārwe waa, u myaha Andere, Syimu Pyar cīifua kē, woo n Yesu pye ma yee: ⁹ «Dyalaale ma nwo, bur bua ne tesē fua- syām ne le ye. Te ga waha lii yō nabuar nde syi kē?»

¹⁰ Yesu n yee, pe pe nabuar ta pe n tege nii. Nyē pye ke fla na busāā. Pe n tege nii. Pe ba naam nyersii yībua kua. ¹¹ Yesu n te bur gbe, ma Yāhā pye ma yee: «Ma syaha

kê,» ma te bur la klaha mpây bye kê pe ba tege nii. U n maha fua- wââ pe kê koo syi. Pe bye n dir yââ busââ, pe laam wâyââ.¹² Pe ba di, ma di yai. Yesu n u kânyârwai pye ma yee: «Dir rii pe di yaha, -ye te gbe, ngaa ma n kuee ye!»¹³ Pe bye pe ba di yai wa, pe n te bur bua gber wââ gbe, ma sya takûyîhî sênsye syâŋ yîi.

¹⁴ Yesu tuu laanwo wîi nde pye, pe nabuar n le yââ yînde ne, pe n nii le pââ ma yee: «U Yâhâ kaplân tôrfua wii tuu ne yai u pa driyê wo, woo kê dya nwo ne!»¹⁵ Yesu n câ pe ga ba u gbe fânga na, pe u ta pe fla kântraha yînfua. U n maha wloho yi pe laam wo, ma ga nii ke yâŋ yîŋ na u ya ya.

*Yesu yâr ke langbân loho na
(Mat 14.22-33; Mar 6.45-52)*

¹⁶ Loo kur ye, yai ke ba kua wa, Yesu kânyârwai n tege ga ke langbân yê tây.¹⁷ Pe n dugu dye salangbân gaa laam wo, ma dii n gaha Kapornu kue ye. Yimper n ba wo, Yesu sê ba taha ga wa pe na ye.¹⁸ Teflahangbân gaa n yir, ma nii n fua, ma ke langbân loho gblaha fânga ne.¹⁹ Pe n ba fâ ma- ke salangbân ne, ke langbân yîŋ na, ma sya dey. Pe n Yesu yââ, tuu yâr n pai ke langbân loho na, ke salangbân kue ye. Pe n fya.²⁰ Yesu n pe pye ma yee: «Ndoo kê, ye ma n fya ye!»²¹ Pe n yee, poo ga u gbe ke salangbân wo, ma yââ ke te kântraha na. Pe ba dye wa pe kasaha wo.

²² Ke yînsyii wo, pe nabuar mpây pe ba kuee ke langbân kûndi ngaa na, pe ba câ ma yee ke salangbân nen gi ke pye, Yesu kânyârwai ba dugu dye ke wo pe ya ya, ma ter. Yesu sê -sê ba dye pe ne ye.²³ Salangbây taa -sê ba yir klo laa wo pe n yee Tyiberyati, ma ba yer fla ngii na, Yesu ba syaha cââ wââ Yâhâ kê te bur wîi na, ma te la pe nabuar kê pe n di.²⁴ Pe nabuar pe sê Yesu yââ u kânyârwai ne ye, pe n dugu dye too salangbây nde wo, ma ka Kapornu wo Yesu taysaha wo.

Yesu ma mii digi gii syi dyan?

²⁵ Loo kur ye, pe nabuar n ga Yesu yââ ke langbân kûndi ngaa na, ma u pye ma yee: «Yînfua, ma pa nwo yaliile wo?»²⁶ Yesu n pe yê sya ma yee: «Ta n cîinde nde pââ ye ye: Ye bur yââ di ma sya di yai, koo kê ye n nii ra fla ke. Laanwo wûhû ngîi tē n pye, le sê nii mii ye koo kê yîntaha war, koo kê ye n nii ra fla ke ye.²⁷ -Ye yâŋ, digi gii ke n klah-, ye ma syi ye naa tēn tē koo wîi na ye! Digi gii ke sē n klah- ye, ma cîinde yrâ wââ nawee kê, lii wâkuayââ wee le na ye, -ye naa tēn tē koo wîi na! Koo digi nge, u Nawee Puee kê u ga ba ke wââ ye kê. Ye sê yââ, Yâhâ u lehe wââ loo wîi na, ma loo fânga wââ u kê.»²⁸ Loo na, pe n u yey ma

yee: «Kai- nkây ke n tây Yâhâ ye, wo yar ke ne wo n naa ke pye.»²⁹ Yesu n pe yê sya ma yee: «Kai lii le n tây Yâhâ ye, ke n yee ye yai ye naa le pye, loo ne nde: Ke wii lehe wââ, -ye u ta ye Yater!»

³⁰ Pe n u pye ma yee: «Ma ga waha kai lii pye laanwo wîi, wo n yââ yînde ne, wo ma ta wo Yater? Ma ga kai lii loo pye?»³¹ Wo faale wâle bii digi gaa di tēyâfûu klo wo, pe naa n yee man. Loo ne le yrûhû yaha Yâhâ sabangbân wo ma yee: «Ke yâhâyîŋ digi tege wââ pe kê pe n di.»³² Yesu n pe yê sya ma yee: «Ta n cîinde nde pââ ye ye: Musa sê kê tuu bii ke yâhâyîŋ digi wââ ye wâle kê faale wo ye, ta Tuhufua Yâhâ bii kê. Ta Tuhufua Yâhâ maha kê ke cîinde yâhâyîŋ digi wââ ye kê.³³ Ye sê yââ, Yâhâ digi gii wââ ke yir yâhâyîŋ na, ma ba cîinde yrâ wââ driyêfa kê.»

³⁴ Loo na, pe n u pye ma yee: «Yînfua, naa koo digi nge wââ wo kê yalebye.»³⁵ Yesu n pe yar ma yee: «Ndoo tē ma koo digi nge, koo digi gii ke cîinde yrâ wââ nawee kê. Wii ma pa ra ye, fââ saa ufua yigi yââ ye; tesê wii ma ra ta u Yater, loho fââ saa ufua yigi yââ ye.³⁶ N ye yar le ne, ye maha ra yââ, ye sê -sê ra ta ye Yater ye.³⁷ Ta Tuhufua ke mpây ta ra wâm, pe ga pa ra ye; tesê wii ma pa ra ye, n saa ufua sye ye.³⁸ Ye sê yââ, n sê yir yâhâyîŋ na, ma tege ba nii laam wîi pyesaha wo ye; Yâhâ gii ke ra lehe wââ, n pa koo laam wîi pyesaha wo.³⁹ Koo gii ke ra lehe wââ, ke laam wîi le -sê ma lii ne, mpây bye ke le soho ra koho wo, n ma syi poo nen waa n plaha ra ye ye, n ba pe bye ta pe n yir gbâ wo, pe dur ba yrâŋ na, driyê plii kuaper na.⁴⁰ Ta Tuhufua Yâhâ laam wîi le ma lii ne, wii woo ma ra yââ ma ra ta u Yater, u ga cîinde yrâ yââ, lii wâkuayââ wee le na ye. N ga ba ufua ta u n yir gbâ wo, u dur ba yrâŋ na.»

⁴¹ Yesu tuu yee woo kê cîinde digi gii ne ke yir yâhâyîŋ na, ma tege ba, pe Yiifee- n nii wlûhû n pââ pe ya nsoho wo loo wîi na.⁴² Pe naa n yee: «Yosefe dya Yesu sê na u ne? Wo bye u tuhufua câ u nahafua ne; u pye mii ma yee woo yir yâhâyîŋ na, ma tege ba kântraha na?»

⁴³ Yesu n pe yê sya ma yee: «Ye tee wlûhû n pââ ye nsoho wo.⁴⁴ Waa saha pa ra ye mii ta Tuhufua Yâhâ sê kê ke ufua yee ba ra kê ye, ta Tuhufua Yâhâ gii ke ra lehe wââ. Ufua ma -sê pa ra ye, ndoo ga ba u ta u n yir gbâ wo, u dur ba yrâŋ na, driyê plii kuaper na.⁴⁵ Faale Yâhâ kaplân tôrfa le yrûhû yaha Yâhâ sabangbân wo ma yee, nawee- bye ga ba klaha Yâhâ kaklaha ne. Wii ma luhu ta Tuhufua Yâhâ ye, ma u kaklaha sya, ufua n pai ra ye.⁴⁶ Waa sê Tuhufua Yâhâ yââ yââ ye, ma yi kââ wii na tuu yir Yâhâ tây ma pa, woo Tuhufua

Yâhâ yââ. ⁴⁷ Ta n cînde nde pãa ye ye: Wii ma ra ta u Yater, ufua cînde yrã yâa wa, lii wãkuayãa wee le na ye. ⁴⁸ Ndo kã digi gii ne ke cînde yrã wãa nawee kã. ⁴⁹ Ke yãhãiyîŋ digi gii pe naa n yee man, ye faale wãle n bii ke di tãyãfũũ klo wo, pe ba kuee la mii pe sã ku ye? Pe ba ku. ⁵⁰ Cînde digi gii ke yir yãhãiyîŋ na, ma tege ba, koo kã nge; wii ma ke di, ufua saa ku yãa ye. ⁵¹ Ndo kã ke cînde digi gii ne ke yir yãhãiyîŋ na, ma tege ba kãntraha na. Wii ma koo digi nge di, ufua ga kuee yai tãŋ yrãŋ na u kuãŋ ne, u saa ku yãa ye. Digi gii tã ga ba wãa, koo kã ta koho kadye ne; n ga ke wãa driyãfa n waha cînde yrã yãa, lii wãkuayãa wee le na ye.»

⁵² Loo nde na, pe Yiiffee- n nii pe ya kã ma yee: «U ga waha u ya koho kadye wãa wo kã wo n di mii syi dyaŋ?» ⁵³ Yesu n pe pye ma yee: «Ta n cînde nde pãa ye ye: Ye ma yee ye sã u Nawee Puee kadye di ma u ntãŋ wã ye, cînde yrã wee ye ye ye. ⁵⁴ Wii ma ra kadye di ma ra ntãŋ wã, ufua ma cînde yrã ne, lii wãkuayãa wee le na ye. N ga ba u ta u n yir gbã wo, u dur ba yrãŋ na, driyã plii kuaper. ⁵⁵ Ye sã yãa, ta kadye ma cînde digi, ta ntãŋ ma cînde lawoŋ. ⁵⁶ Wii ma ta kadye di ma ra ntãŋ wã, ufua ga nii loho saa naa n yi u nsoho wo ra ne ye, n -sã ga nii loho saa naa n yi ra nsoho wo u ne ye. ⁵⁷ Yrã kur bye n yi ta Tuhufua Yãhã ye, koo gii ke ra lehe wãa, n ma cînde yrã ne koo kãmay na. Ke syi, wii ma ra kadye di, ufua ga cînde yrã yãa ra kãmay na. ⁵⁸ Cînde digi gii ke yir yãhãiyîŋ na, ma tege ba kãntraha na, koo wii kã tã n pãa ye ye. Ke wee mii faale digi nge dyaŋ pe naa n yee man ye. Ye faale wãle pe bii ke man di, pe sã kuee mii pe sã ku ye. Wii ma cînde digi nge di, ufua ga kuee yai tãŋ yrãŋ na u kuãŋ ne.»

⁵⁹ Yesu naa nawee- klaha, ma naa kai-ngũ pãa pe ye Kapornu wo, Yiiffee- yawãhã nwoŋ wo.

⁶⁰ Yesu tuu ba pãa wa, u kãnyãrwai busãa mpãy n yir ma yee: «Kaplãŋ ngũ waha tãr, yoo ma u ga waha naa ke syi luhu?» ⁶¹ Yesu tuu le cã u laam wo, a pe ma pe wũhũ n pãa ke syi, u n pe pye ma yee: «Kaplãŋ ngũ ma la wãpee ye ye? ⁶² Ah ye ma -sã ba u Nawee Puee yãa tuu dugu ga tuu pye na faale wo, ye ga pye mii? ⁶³ Yãhã Yrã Fãnga ne le cînde yrã wãa nawee kã; nawee ya dyaŋ, u saha laa pye u ya ya ye. Kaplãŋ nkãy tã pãa ye ye, Yãhã Yrã Fãnga ma ke na, ke cînde yrã wãa nawee kã. ⁶⁴ Mpãy -sã ma ye laam wo, pe sã ra ta pe Yater ye.» Ma gbe ke kai- fegbecãa na, mpãy pe sã Yesu ta pe Yater ye, u ba pe cã wa, poo tesã wii ge ne u ga ba woo Yesu yi u napũ- kã. ⁶⁵ U n maha pe pye ma yee:

«Loo ne ta n ye yar ma yee, waa saha pa ra ye mii ta Tuhufua Yãhã sã loo ta ye.»

⁶⁶ Tuu loo pãa wa, u kãnyãrwai busãa n dur yi u kur ye, pe sã maha naa n taha u na nantãŋ ye.

⁶⁷ Loo na, u n u kãnyãrwai sãnsye syãm pye ma yee: «Ah yii, ye saa tãr la ra yaha yii ndoŋ?» ⁶⁸ Syimu Pyar n u yã sã ma yee: «Yiŋfua, ma yee wo ka yoo woo ye? Mboo kaplãŋ cînde yrã wãa nawee kã, lii wãkuayãa wee le na ye. ⁶⁹ Wo le sã cînde, ma maha cã mboo kã u Crise, u Yãhã Yĩndefua.» ⁷⁰ Yesu n pe yã sã ma yee: «Ye cã ndoo kã tã ye yãŋ yi, yii sãnsye syãm mii! Waa -sã ma ye laam wo, sãndũpee kã u ne!» ⁷¹ Syikaryotefa Syimu dya Yuda wũ ne u naa n pãa. Woo kã tuu ga ba Yesu yi u napũ- kã; u pye pe kãnyãrwai sãnsye syãm mii waa.

7

Yesu cĩfa sã u ta pe Yater ye

¹ Loo kur ye, Yesu naa n tay Galele kãntraha kui wo. U sã naa n ke u naa n tay Yude kãntraha kui wo ye; pe Yiiffee-yahaseefa naa u wãboo wii ke, koo kã.

² Yiiffee- ngbaabir gbar pye, te yale ba gbe taha. ³ Yesu cĩfa n u pye ma yee: «Yir, ma ka Yude kãntraha wo. Ma kãnyãrwai mpãy pe ma ke fla na, pe bya n waha ma yãa ma tãn na pe ya ndoŋ. ⁴ Wii ma n traha u myaha ke yi nawee- bye n u cã, ufua sã u kai- wũhũ waa na ye. Ma 'a ke syi kai- pye, ke pye naa n yar nawee- bye na mii ya.» ⁵ U cĩfa bya sã ba u ta pe Yater ye, koo kã.

⁶ Yesu n pe pye ma yee: «Ta yale sã no wa ye. Yii poo na, yalebye yai ye ye. ⁷ Ye wii saha fũhũ driyãfa ye ye; ndoo wii fũhũ pe ye, n pe yar n laha pe pyer sã yã ye, koo kã. ⁸ Yii poo na, -ye dugu ga te gbar na! Ndo sã n gaha yagaa ye, ta yale sã no wa ye, koo kã.» ⁹ Tuu koo pãa wa pe ye, u n kuee Galele kãntraha wo.

Yesu ka te ngbaabir gbar na

¹⁰ Yesu cĩfa pe ba dugu ga wa te gbar na, u bya n dugu ga; u sã -sã u ya yar nanihi wo ye, ma ta waa sã yi le cãŋ na ye.

¹¹ Yiiffee- yahaseefa naa u ke te gbar na, ma naa le ye y u ma na. ¹² Pe nabuar naa u wii pãa. Mpãy naa n yee naweeyã kã u ne, mpãy -sã naa n yee, a u nawee- plaha n le kãmpãe wo. ¹³ Nawee- -sã naa n fya pe Yiiffee- yahaseefa na, pe sã waha naa Yesu wii pãa pe laam ye.

¹⁴ Te gbar plii ba la cer wa, Yesu n dugu ga ke Yãhã kangbãŋ wo, ma ga nii nawee-klaha. ¹⁵ Le n pe Yiiffee- yahaseefa fe gbe, pe n sã nii n yee, a u pye mii ma Yãhã sabangbãŋ wũhũ cã, woo wii u sã klaha yãa waa ye ye. ¹⁶ Yesu n pe pye ma yee: «Tã nawee- klaha kai- nkãy ne, ta ya wũhũ

sē kē ye. Yāhā gii ke ra nō wāā, koo wūhū kē. ¹⁷ Wii ma yee u ga Yāhā laam wīl pye, ufua ga cā, le ma pye Yāhā kaklaha tē n klaha; le ma pye ta ya wīl ne tē n klaha, u ga maha le cā. ¹⁸ Wii tuu u ya wīl pāā, u n ke u ya myaha ke gboho; wii u nō wāā, u ma nii u nōwāāfua myaha gboho, woofua cīnde pāā, u wīl laa wee kawar wīl ye, u wīl laa wee le kāān ye. ¹⁹ Kānde lii Yāhā le ta, Musa le yar ye na; yii nawee nen waa ge sē -sē wee u le yār ye. Nwa ye n nii ra wāboo wīl kē?»

²⁰ Pe nabuar n u yē sya ma yee: «Sāndūpee ma ma yīn na. Yoo ma u ma wāboo wīl kē?» ²¹ Yesu n pe yē sya ma yee: «N kai laa pye kani per wo, le n ye fe gbe. ²² Wākūū nge gii faale wālc pe cāā yir le ne, kur kue ye, Musa bii le wāpye kānde ta ye n nii le pye. Ah ndee, wākūū per gii ma sroŋ kani per ne, ye ma ne le pye koo kani per wo?» ²³ Tee -sē wākūū kūū kani per na, ma yee loo sroŋ Musa kānde na, ah nwa ta ye n nii ra ke yīntayāhā ne, ma yee n tee nawee ta u n jaa kani per wo? ²⁴ Ye ma syi ye nawee sāhā kai ne ke dyaŋ, mii ye sē le kai war ye! Ye yai ye yān le le kai wo, -tee maha sroŋ ye cā ufua sāhā!»

²⁵ Yurusalemfa mpāy naa le pāā ma yee: «Wii wāboo wīl pe n ke, woo sē na nwo?» ²⁶ U nwo u nii n pāā pra, pe sē maha laa ge pāā u ne ye! Pe yahaseefa ga pye pe le yān cā cīnde ma yee, woo kē u Yāhā Yīndefua Crise ne. ²⁷ Wo -sē dya nwo woo yisaha cā; Crise woo -sē na, woo ma ba pa, waa saa ba u yisaha cā ye.»

²⁸ Yesu pye pe nawee- wāklaha na ke Yāhā kangbān wo, u n tē sya ma yee: «Ye yee ye ra cā, ma maha ra yisaha cā! N sē pa nii ya wāpaŋ na ye. Koo gii ke -sē ra nō wāā, cīnde na ke ma; ye sē ke cā ye. ²⁹ Ndoe ke cā, n yir koo fla na, koo maha kē ke ra nō wāā.» ³⁰ Pe n nii u yigisaha ke, waa sē -sē koho taha u na ye; u yale sē ba nō wa ye, koo kē.

³¹ Pe nabuar mpāy n u ta pe Yater, ma nii le pāā ma yee, a u Crise ma ba pa, u ga ba laanwo wūhū pye la u ta ter nwo yaha? ³² Pe nabuar pe naa kai- ngīl wūhū naa n pāā Yesu wīl na, pe Farisyē n ke luhu. Loo na, pe Yāhā yūndefa yīnfa n yir pe Farisyē ne, ma Yāhā kangbān sēnfa nō wāā pe ba Yesu yigi.

³³ Yesu tuu yāā ke syi, u naa mpāy klaha, u n pe yar ma yee: «N ga faa kuee ye ne n ba yalaa dye, tē ba ter kii fla na ke ra nō wāā. ³⁴ Ye ga ba naa ra ke, ye sē -sē ga ba ra yāā ye. Tē ga ba pye fla ngii na, ye saha ka ke fla na ye.»

³⁵ Pe Yiiffee- yahaseefa pe loo luhu, pe n nii pe ya yey ma yee: «U ga ba ka na, wo saa ba u yāā ye? Yiiffee- mpāy pe cāān ma ga nii Jrekefa fla na, u ga ba ka la poo fla

na, u ga naa pe klaha? ³⁶ U maha le pāā ma yee, too ga ba naa woo ke, wo sē -sē ga ba u yāā ye, tuu ga ba pye fla ngii na, wo saha ka ke fla na ye. Koo kaplān ngīl yīntaha kē lii ne?»

Loho gii ke cīnde yrā wāā nawee kē

³⁷ Te gbar kuaper, koo gii ke ma te gbar perngbān, Yesu n yir yer pe nawee- telai wo, ma tē sya ma yee: «Loho fāā ma wii yigi, u pa ra ye u ba wo. ³⁸ Wii ma ra ta u Yater, loho gii ke cīnde yrā wāā nawee kē, ke ga ba fāā naa n dye ufua laam wo, mii le ma le yrūhū yaha Yāhā sabangbān wo mii.» ³⁹ Yāhā Yrā Fānga ne Yesu u naa n yān, loo lii mpāy pe ba u ta pe Yater, pe ne ga ba le yāā, pe sē -sē ba le yāā wa ye. Loo yale wo, le Yāhā Yrā Fānga sē ba kē wa ye. Yāhā sē ba Yesu miingbān ta ke n yi wa ye, koo kē.

Nawee- kaplān pye ke ya wuhu na Yesu wīl na

⁴⁰ Pe nabuar pe ba Yesu kaplān luhu, mpāy naa n yee, a Yāhā kaplān tōrfua kē u ne cīnde. ⁴¹ Mpāy naa n yee, a u Yāhā Yīndefua Crise kē u ne. Mpāy naa n yee: «U Crise yai la u yi Galele kántraha wo cīnde? ⁴² Le sē yrūhū yaha la Yāhā sabangbān wo, a u Crise ga ba nii wo faale yīnfa Dawide kur kue puee waa, u yi klo nde wo pe n yee Betelemu, Dawide u pye na?» ⁴³ Pe nabuar kaplān n nii ke ya wuhu na Yesu wīl na. ⁴⁴ Mpāy n yee poo ga u yigi; waa sē -sē koho taha u na ye.

⁴⁵ Pe Yāhā yūndefa yīnfa, tesē pe Farisyē ne, pe ba Yāhā kangbān sēnfa mpāy nō wāā pe ga Yesu yigi. Pe n dur ba pe fla na kánwai ne, pe n pe yey nwa ta pe sē u Yesu yigi ba ye. ⁴⁶ Pe n pe yē sya ma yee, poo sē waa yāā yāā tuu n pāā Yesu wān syi dyaŋ ye. ⁴⁷ Pe Farisyē n pe pye ma yee: «Ye bya yāā u kaplān luhu u n ye yiy wā klaha? ⁴⁸ Yahaseefua waa yāā u ta u Yater laa, Farisyē naa waa? ⁴⁹ Nabuar nde, te sē Yāhā kānde cā ye, yoosēn ma pe na!»

⁵⁰ Nikodemu wii tuu ba yir yīmper wo, ma ka Yesu fla na, u pye pe Yiiffee- yahaseefa nen waa. U n pe pye ma yee: ⁵¹ «Wo kānde na, pe ga waha wāpēn ta la nawee na, mii pe sē cā u lii pye ye, mii pe sē maha u yē yor luhu ye?»

⁵² Pe n u pye ma yee: «Ma bya ma la Galelefa naa? Ma'a le yān Yāhā sabangbān wo, maa yāā Yāhā kaplān tōrfua sē yi yāā Galele kántraha na ye.»

Cɔɔ wii u naa waa di

[⁵³ Loo kur ye, nawee- bye n ter pe kle wo,

8

¹ Yesu n -sê ka wolifye yān yīn na. Katyir raa ter pye ke fla na, pe naa te yee wolifye katyir. ² Ke yīnšyii wo, sukūhūntāy na, u n maha dur ga ke Yāhā kangbān wo, nawee-bye n pe ya wāā ba u fla na. U n tege nii, ma nii pe klaha.

³ Pe Yāhā kaiyarfa, tesē pe Farisyē ne, pe n pa cōo waa ne, pe ba u tā yigi naa ne. Pe n u cōo le pe nabuar telai wo, ⁴ ma Yesu pye ma yee: «Yīnfua, wo cōo nwo tā yigi naa ne. ⁵ Musa kānde na le yee, cōo nwo syi yai pe u waa boo ntēmbar ne. Ah mboo -sē yee mii?»

⁶ Pe naa n ke pe u le namihi wo, u ma plaha pāā, pe waha yee u tee pye. Yesu ba yīn kor le, ma naa n yrūhū kōnde ne kāntraha na. ⁷ Pe kuee naa u yīntaha war ke kayey ne, u n ba yīn kuā yir, ma pe pye ma yee: «Ye laam wo, wii ma pye kapee laa wee u yīn na ye, u cāā u cōo waa yān ntēmblaha ne.» ⁸ U n maha yīn kor le, ma nii n yrūhū kāntraha na. ⁹ Pe nawee- pe kaplān ngii luhu, laam sē sya pe ye ye, pe n nii n ter nanem nanem, ma cāā gbe pe wāle na, ma sya ga kua. U cōo ya n ba kuee Yesu ne, cōo wii pe ba le telai wo.

¹⁰ Yesu n ba yīn kuā yir loo na, ma u cōo ya yāā, ma u pye ma yee: «Cōo, mpāy pe le kai nde pāā taha ma na, pe ma na? Waa sē ngaa pye la ma na?» ¹¹ U cōo n yee: «Aye, Yīnfua.» Yesu n u pye ma yee: «Ta bya, n saa laa pye ma na ye; ka, ma'a syi ma kapee pye nantāy ye!]

Yoo u cāā- le driyē wo?

¹² Loo kur ye, Yesu n maha te nabuar pye ma yee: «Ndoō tē ma cāā- driyē wo. Wii ma n taha ra na, u saa naa n yār wam wo ye, ufua ga cāā- yāā, cāā- mpāy pe cīinde yrā wāā nawee kē.»

¹³ Pe Farisyē n u pye ma yee: «Ma ya wii ne raa n pāā mii ya; ma kapān saha nii cīinde ye.» ¹⁴ Yesu n pe yē sya ma yee: «Tē sya nii wii pāā nii ya, ta kapān ma cīinde; ye sē yāā, n ta yisaha cā, ma maha ra kasaha cā; yii sē -sē ra yisaha cā ye, ye sē maha ra kasaha cā ye. ¹⁵ Ye nawee sāhā ke dyaŋ ye laam wūhū ya ne. Ndoō sē wee tē waa sāhā ye. ¹⁶ N ma sya waa sāhā, ta kaplān ma cīinde, ndoo ya yē kaplān sē kē ye; ta Tuhufua Yāhā gii ke ra nō wāā, ke ma ra ne. ¹⁷ Ye wāle kānde na, le ma le yrūhū yaha ma yee, nawee- syām yē kaplān ma pye wāceŋ, pe kapān ma cīinde. ¹⁸ N ta wii pāā nii ya, ta Tuhufua Yāhā gii ke ra nō wāā, ke bya maha ra wii pāā.» ¹⁹ Loo na, pe n u pye ma yee: «Ma Tuhufua ma na?» U n pe yē sya ma yee: «Ye sē ra cā ye, ye sē ra Tuhufua bya cā ye. Ye ma ne pye ye ra cā, yaa ne ra Tuhufua bya cā.»

²⁰ Yesu pye Yāhā kangbān wo, war lesaha fla tāy, ma naa ke kaplān pāā. Waa ge sē koho taha u na ma yee u ga u yigi ye. U yale sē ba nō wa ye, koo kē.

Yesu driyēfa yar yaha pe wii ne

²¹ Yesu n maha pe yar ma yee: «N ga ba ter. Ye ga ba naa ra ke, ye sē -sē ga ba ra yāā ye. Ye ga ba ku ye kapee- koho wo. Tē ga ba ka fla ngii na, ye saha ka ke fla na ye.»

²² Pe Yiifee- yahaseefa n yee: «Tuū yee woo ga ba ka fla ngii na, wii saha ka ke fla na ye, ah u yāā ga u ya boo, ma n pāā ke syi?»

²³ Yesu n pe pye ma yee: «Kāntraha nge nawee- me ye ne, ndoo -sē yi yāhāyīn na. Driyē nge nawee- me ye ne, ndoo sē -sē yi driyē nge wo ye. ²⁴ Loo ne, ta n ye pye ma yee, yaa ku ye kapee- koho wo. Tē ma ngii, ye ma yee ye sē loo sya cīinde ma ra ta ye Yater ye, ye ga ku ye kapee- koho wo.» ²⁵ Pe n u yey ma yee: «Nwa kē ma ne?» Yesu n pe yē sya ma yee: «Tē cāā lii pāā ye ye, loo ne. ²⁶ Kai- busāā ma tē ga pāā ye wii na, tesē kai- busāā ne tē ga sāhā ye wii na; wii tuu -sē ra nō wāā, u wii ma cīinde; tē lii luhu u ye, loo ne tē n pāā driyēfa ye.»

²⁷ Pe sē ba cā ma yee u Tuhufua Yāhā wii ne u n pāā pe ye ye. ²⁸ Yesu n pe pye loo na ma yee: «Ye ma ba ndoo u Nawee Puee kuā yir ta, yaa cā cā n ma ngii. Ye ga maha cā, ta ya wūhū sē kē tē n pye ye. Ta Tuhufua Yāhā ke ra klaha kai- nkāy ne, koo kē tē n pāā ye ye. ²⁹ Koo gii ke ra nō wāā, ke ma ra ne. Ke sē ra ta yaha nii ya ye, lii le n tāy ke ye, n loo pye yalebye, koo kē.»

³⁰ Yesu tuu koo kaplān pāā ke syi, nawee- busāā n u ta pe Yater.

Mpāy pe ma kapee- wāpyeŋ yāmpa

³¹ Yiifee- mpāy pe ba Yesu wii sya cīinde, u n pe pye ma yee: «Ye ma ra kapān le yaha ye laam wo, ye ma ra kānyārwei cīinde. ³² Ye ga ba le cīinde wii cā, le n ye ye yī kāā yāmpar wo.»

³³ Pe n u yē sya ma yee: «Wo faale Brama kur me wo ne, wo sē nii yāā waa yāmpa ye; ma -sē maha pye mii ma yee, wo n pai yi kāā yāmpar wo?» ³⁴ Yesu n pe yē sya ma yee: «Ta n cīinde nde pāā ye ye: Wii u kapee- pye, u ma kapee- wāpyeŋ yāmpuai. ³⁵ Yāmpuai sē kuee yai n tān u yīnfua kaha na ye. U yīnfua dya woo na, woo kuee yai n tān ke kaha wo u kuān ne. ³⁶ U Yāhā Dya ma ye yī kāā kapee- wāpyeŋ yāmpar wo, ye ga tefay yāā ye kuān ne.

³⁷ N cā ma yee Brama kur kue pii me ye ne; ye -sē ra wāboo wii ke, ta kaplān sē n tāy ye ye ye, koo kē. ³⁸ Tē lii yāā ra Tuhufua Yāhā ye, loo ne tē n pāā. Yii, tee -sē lii luhu ye tuhufua ye, loo ne tee n pye.»

³⁹ Pe n Yesu pye ma yee, poo tuhufua kē Brama ne. Yesu n pe pye ma yee: «Ye ma ne pye Brama pii, tuu naa kai- nkāy pye, ye ne ga naa koo pye. ⁴⁰ Yagaa, ye mii ye ndoo wāboo wīl ke, ndoo wii tē le cīnde pāā ye ye, cīnde lii tē luhu Yāhā ye. Ye wīl nde, Brama sē loo pye ye rehe. ⁴¹ Ye tuhufua wīl ne tee n pye.»

Pe n u pye ma yee, tāandya pii sē me poo ne ye, a tuhufua nen ya u ma poo ye, woo kē Yāhā ne. ⁴² Yesu n pe pye ma yee: «Yāhā ma ne pye ye Tuhufua, ta ntān ne ga dye ye tāy. Ye sē yāā, n yi Yāhā fla na, koo fla kē tē yir, ma pa. N sē pa nii ya wīl na ye, koo ke ra nō wāā. ⁴³ Nwa ta ye sē ra kaplān war ye? Ke wāluhu laam wee ye na ye, koo kē. ⁴⁴ Ye tuhufua kē sāndūpee yīnfua Setane ne. Ye n ke ye naa ye tuhufua laam wīl pye. U yir u naboor ne ke kai- fegbecāā na, u sē tāhā n yer cīnde fla na ye. Woo ge, u wīl laa wee cīnde ye. Kawar wāfua koo ke ma woo tēn. Ye sē yāā, u ma kawarfuafua, ma maha ma kawar tuhufua.

⁴⁵ Ndoos wii tē -sē cīnde pāā ye ye, ye sē ra wīl sya cīnde ye. ⁴⁶ Ye laam wo, yoo ma u ga waha yee n kapee pye? Tē cīnde pāā ye ye, nwa ta ye sē ra wīl sya cīnde ye? ⁴⁷ Wii u ma Yāhā wūū, ufua ke kaplān luhu; yii sē n luhu ke ye ye, ye wee ke wām ye, koo kē.»

Yesu cāā pye wa Brama yaha

⁴⁸ Pe Yiiffee- yahasefa n u pye ma yee: «Wo tāhā sē na, too ne yee Syamarifa naa kē ma ne, ma maha n yee, a sāndūpee ma ma yīn na?» ⁴⁹ Yesu n pe pye ma yee: «Ngaa sāndūpee wee ra yīn na ye. N ta Tuhufua Yāhā miingbān gboho, ye -sē ra tyehē. ⁵⁰ N sē n ke ra myaha ke yi ye; waa -sē ma u n ke ra myaha ke yi, u kasāhā ma nawee- na. ⁵¹ Ta n cīnde nde pāā ye ye: Wii ma ra kapān sya, ufua saa ku yāā ye.»

⁵² Pe Yiiffee- n u pye ma yee: «Yagaa taa nde pāā, wo cā sāndūpee ma ma yīn na. Wo faale wādyaha Brama ku, pe faale Yāhā kaplān tōrfa bye ku; mboo -sē yee, a wii ma mboo kapān sya, ufua saa ku yāā ye. ⁵³ Wo wādyaha Brama wii tuu ku, ma ter la u yaha? Pe Yāhā kaplān tōrfa ge, pe bye sē ku la? Mboo -sē mii ta nwasifua?» ⁵⁴ Yesu n pe yē sya ma yee: «N ma pye n nii myaha sey nii ya, koo wee ngaa ye. Ta Tuhufua Yāhā kē ke ra myaha sey, koo gii tee ne yee ke ma ye Yāhā, ⁵⁵ ye sē maha ke cā ye. Ndoos ke cā; n ma yee n sē ke cā ye, n ga nii kawarfuafua ye wān syi dyañ. N ke cā, n ke kaplān le n yaha ra laam wo. ⁵⁶ Wo wādyaha Brama cāā cā, u ga ba ra wāpan yāā; le n tāy u ye. U n -sē ba ke yāā, ma sya nuhu di le na.»

⁵⁷ Pe n u pye ma yee: «Ma sē dye- gbeesīi sēnsye ge yāā wa ye, ma -sē yee, a mboo

wo faale Brama yāā!» ⁵⁸ Yesu n pe pye ma yee: «Ta n cīnde nde pāā ye ye: Brama sē bii see wa ye, ndoo -sē cāā pye wa.» ⁵⁹ Pe Yiiffee- pe nde luhu, pe n yee poo ga u waa ntēmbar ne. Yesu n plaha pe na ke Yāhā kangbān wo, ma yi ter.

9

Yesu fūū naa waa jaa

¹ Per gaa, Yesu naa n ter, ma ba fūū naa waa yāā. U ba see ke dyañ. ² Yesu kānyārwai n Yesu yey ma yee: «Yīnfua, fūū naa nwo tuu see ke syi, yoo kapee wāpyen kē le ta loo nde n u dye? Woo tuu kapee pye, laa u seefa?» ³ Yesu n pe yē sya ma yee: «Le sē nii mii u kapee pye, laa na u seefa ye. U see ke syi, Yāhā ga laa pye u na, nawee- bye n le yāā yīnde ne, pe ke miingbān gboho. ⁴ Koo gii ke ra nō wāā, n yai n ke tēn tē yagaa, yai ke sē kua wa ye. Yimper ma ke ga ba wo. Waa wee u tēn tē yimper wo ye. ⁵ Tē nwo driyē laam wo, n ma cāā- driyēfa ye.»

⁶ Yesu tuu koo pāā wa, u n yēsyōr tu kāntraha na, ma poor tūhū, ma te pye ta u fūū naa yīmpe na, ⁷ ma u pye ma yee: «Ka, maa ma yīntaha yee loho nge wo pe n yee Syilwee.» Ke Syilwee yīntaha kē: Wii pe u nō wāā. U fūū n ka, maa u yīntaha yee ke wo. Tuu dur ga kaha wo, u naa n yāñ.

⁸ U kashofa, ma suhu mpāy ne pe ba u cā, ma cā u naa n nar, pe u yāā pe n nii n yee: «Wii u ba tege nii naa nawee- nar, woo sē na?» ⁹ Mpāy naa n yee woo kē, mpāy -sē naa n yee, a u tayfua kē. Woo -sē naa pe yar ma yee woo kē. ¹⁰ Pe n u yey loo na ma yee: «Ma yīmpe pye mii ma jaa ma ye, ma n waha n yāñ?» ¹¹ U n pe yē sya ma yee: «Dya wii pe n yee Yesu, woo u poor pye ta ra yīmpe na, ma ra pye n ga ra yīntaha yee loho nge na pe n yee Syilwee. Ta n ka, maa ra yīntaha yee, ma yāā n waha n yāñ.» ¹² Pe n u yee ma yee, u dya ma na. U n yee woo cā na.

¹³ Dya wii tuu pye fūū, pe n ka u ne Farisyē ye fla na. ¹⁴ Kaniī per -sē ba kē Yesu tuu ba te poor ta, ma u yīmpe jaa u kē. ¹⁵ Pe Farisyē n maha u yey ma yee, u pye mii ma waha jaa, ma n yāñ. U n pe pye ma yee: «U poor pye ta ra yīmpe na, ta n ga ra yīntaha yee, ma yāā n n yāñ.» ¹⁶ Loo na, Farisyē mpāy n le pāā ma yee, Yāhā sē kē ke dya nwo nō wāā ye, a u ke kaniī per kapīi wīl pye n klaha-. Mpāy n -sē yee, a kapeepyefua ga waha laanwo wūhū ngū syi pye mii? Pe yē kaplān n nii ke ya wuhu na.

¹⁷ U dya wii tuu pye fūū, pe n maha u yey ma yee: «U dya wii tuu ma yīmpe jaa ma kē, mboo yee nwasifua kē u ne?» U n

pe yě sya ma yee: «Yāhā kaplāṅ tōrfua kē u ne.»

¹⁸ Pe sē le sya cīnde ma yee u pye fūū, ma ba jaa ma waha n yāṅ ye; pe n sya ta pe n u seefa yee ba. ¹⁹ Pe n pe yey ma yee: «Ye dya wii tee yee u see fūū, woo la nwo? Ah u pye mii ma waha n yāṅ yagaa?» ²⁰ U dya seefa n pe yě sya ma yee: «Wo cā wo dya kē u ne, u see fūū. ²¹ Tuu -sē pye mii ma waha n yāṅ yagaa, tesē yoo tuu u jaa, loo too sē cā ye. -Ye woo ge yey, kicar sē kē u ne ye, u ga waha u ya yīṅ wīl pāā.» ²² U seefa naa n fya pe Yīifee-yahaseefa na, koo kē pe n ba pāā ke syi. Pe Yīifee-yahaseefa ba le pāā ta wa ma yee, wii ma yee Yesu kē u Yāhā Yīndefua Crise ne, ufua saa naa n dye pe Yīifee-yawāhā nwoṅ wo nantāṅ ye. ²³ Koo kē u dya seefa n ba yee pe u dya ge yey, a kicar sē kē u ne ye.

²⁴ U dya wii tuu pye fūū, pe Farisyē n u yey ke tche syāṅ wuhu na ma yee: «Yāhā yāṅ, ma cīnde pāā. Wo cā kapeepyfua kē dya nwo ne.» ²⁵ U n pe yě sya ma yee: «U ma pye kapeepyfua, n sē waha loo cā ye. Lii ya tē cā, n pye fūū, yagaa n n yāṅ.» ²⁶ Pe n u pye ma yee, Yesu u pye mii, u u yīmpe jaa mii? ²⁷ U n pe yě sya ma yee: «N le pāā wa ye ye, ye sē ra kapān luhu la? Ye yee yaa maha le luhu ye nwa pye? Ye n traha la ye nii u kānyārwai?» ²⁸ Pe n u tyehe, ma dur ma u pye ma yee: «Mboo kē raa ma u kānyārwe, wii ma wo faale wādyaha Musa kānyārwai. ²⁹ Wo cā Yāhā bii pāā Musa ne; nwo woo na, wo sē u yisaha cā ye.»

³⁰ U dya n pe yě sya ma yee: «Tee yee ye sē u yisaha cā ye, le yē gbāā ra na; woo -sē kē u ta ra yīmpe n jaa. ³¹ Mpāy pe ma kapee-wāpyeṅ wo, wo cā Yāhā wee ke n luhu poo wānar ye ye. Wii tuu -sē ke myaha gbōho, ma ke laam wūhū pye, ke n luhu woofua wānar ye. ³² Ma gbe driyē wātāhā na, waa sē le luhu yāā pe yee waa fūū yīmpe jaa yāā ye, wii syi u see fūū. ³³ Ke ma ne pye Yāhā sē kē ke dya nwo no wāā ye, u saa ne waha laa ge pye ye.» ³⁴ Pe n u pye ma yee: «Ma see yi tāṅ kapee-wāpyeṅ wo, yoo raa yee maa klaha?» Pe n u tā pe Yīifee-yawāhā nwoṅ wādyeṅ na.

Mpāy me pe ma fūū- Yāhā kānde na

³⁵ Yesu n u dya wākar wīl luhu, u n u yāā, maa u pye ma yee: «Ma u Nawee Puee ta la ma Yater?» ³⁶ U n u yē sya ma yee: «Yīṅfua, yoo kē u ne? U yar ra na, ra n u ta ra Yater.» ³⁷ Yesu n u pye ma yee: «Ma u yāā; woo ge kē tuu n pāā ma ne yagaa.» ³⁸ U dya n kānkliy gbāā Yesu yaha ye, ma u pye ma yee: «Yīṅfua, n ma ta ra Yater.»

³⁹ Loo kur ye, Yesu n yee: «N pa driyē wo, n n pai kasāhā raa yīntaha yi, n ta, mpāy pe sē n yāṅ ye, pe waha naa n yāṅ;

tesē, mpāy pe yee poo n yāṅ, pe nii fūū-wāṅ syi.» ⁴⁰ Farisyē mpāy pe pye u ne, pe kaplāṅ ngūi luhu, pe n u pye ma yee: «Wo bya ma la fūū- wāṅ syi?» ⁴¹ Yesu n pe pye ma yee: «Ye ma ne pye fūū- wāṅ syi dyaṅ, kapee saa ne pye ye yīṅ na ye; tee -sē yee yīi n yāṅ, ye kapee- ga kuee ye yīṅ na.»

10

U mbanaha u mbaa ne

¹ Loo kur ye, Yesu n maha kaplāṅ kuā cra pāā pe nawee- ye ma yee: «Ta n cīnde nde pāā ye ye: Wii ma yee u sē dye mbaa naklaha yē ne ye, ma teele laa yāṅ ke kānkāy na ma dugu dye, yuhu naboofua kē woosyifua nwo ne. ² Ma -sē yee wii woo na tuu n dye ke mbaa naklaha yē ne, u mbanaha kē woo ne. ³ Yuhu- sēṅfua pe mbaa na, u n sya ma ke naklaha yē yār u mbanaha kē. Pe mbaa bye, pe n sya ma n luhu u ye. U myaha taha pe mbaa bye na, ma pe yee te ne, pe n yi n taha u na nkur ye. ⁴ U ma ta u mbaa bye n yi taha tāṅ wa u na nkur ye, pe mii pe u yīmbui cā wa, u ga naa n yār pe yahasee ye, pe n naa n taha u na. ⁵ Pe saa sya pe taha naweete na ye, wii pe sē cā ye. Pe sē woo yīmbui cā ye, pe ga fā dey u na.»

⁶ Yesu tuu kakuācran nde tōr pe nawee- ye, pe sē laa ge war le wīl na u ne ye.

Yesu woo tuu ma ke naklaha yē

⁷ Yesu n maha yee: «Ta n cīnde nde pāā ye ye: Ndoe tē ma pe mbaa naklaha yē. ⁸ Mpāy bye pe cāā pa ra yaha, pe yee yuhunaboofa. Pe mbaa sē -sē naa n luhu pe ye ye.

⁹ Ndoe kē ke naklaha yē. Wii ma ra ta u Yater, ma dye ra kuee koho ye, u yīṅ pahasaha yāā. U ga waha naa n dye u laam, tuu dur naa n yi, tuu naa u digi yāā. ¹⁰ Yuhu woo n pai wāyuhu troho ne, wāboo yīmbui ne, kaklaha- koho ne. Ma -sē yee ndoo woo na, n pa ma yee, mpāy bye pe ga naa n dye ra kuee koho ye, n ga cīnde yrā wāā pe kē; tesē, ngaa saa ke laa pe ye ye.»

Yesu woo tuu ma u mbanahayō

¹¹ Yesu n maha yee: «Ndoe tē ma u mbanahayō. U mbanahayō u mbaa gbā ku. ¹² Tēntēle ma pye mbaa na, u tēn tē wale myaha na. Woo sē -sē kē u mbanaha ye; woo sē kē u mbaafua ye. U ma waygapyāhā yāā, ke n pai pe mbaa ye, u ga fā ter pe yaha, ke n ba dye yigi pe laam wo, ke pe ta pe n fā cāāṅ. ¹³ Lii le ma ne usyifua ta u n le pye ke syi, wale wīl ya le ma ne pye u na, u kalaa sē ma ne pye pe mbaa poo na ye.

¹⁴ Ndoe kē u mbanahayō. N ta mbaa wīl cā, pe bya ra wīl cā. ¹⁵ Ta Tuhufua Yāhā

ke ra wîi cã mii syi dyan, ta n -sê u wîi cã mii, n ma ke syi ra mbaa ne. N ga pe gbã ku.

¹⁶ Mbaa mpây maha ma ra ye. Poo ter wee naklaha nge wo ye. N yai n ga pe bya kuar ba le taha, n ba naa n naha. Pe ga ba naa ra yîmbui luhu. Pe bye ga ba wãã le, pe nii naklaha ne, mbanaha nen ne.

¹⁷ Ta ntãŋ dye ra Tuhufua Yãhã tãy. N yer ta yrã wãwãã wîi na, n ku, tã ba dur, n maha le sya. Loo ne, ta ntãŋ n dye ta Tuhufua Yãhã tãy. ¹⁸ Nawee waa sê kã tuu ga waha ta yrã sya ra ye ye. Le tãy ra ye, koo kã n ga le wãã, n ku. Le wãwãã fãnga ma ra ye, le wãsyã fãnga ne. Ta Tuhufua Yãhã ke ra taha lii na, loo kã loo nde ne.»

¹⁹ Yesu kaplãŋ n maha ta, Yiifee- n nii n pãã wuhu na crençrenç. ²⁰ Poo busãã naa n yee: «Sãndüpee waa u yîŋ wühü wlähã, u n sron cõŋ. Waa ma n ndityuhu yaha u ye ye.» ²¹ Mpây, ma -sê naa n yee: «Sãndüpeefua kaplãŋ sê kã ngü ye. Nawee wii sãndüpee ma u yîŋ na, u ga waha fũü yîmpe yãr la u kã, u n waha naa n yãŋ?»

Yiifee- yahaseefa Yesu wîi sye

²² Pe ba naa ke Yãhã kangbãŋ wãfãã gbar gbar, dyadye wãŋ syi dyan, Yurusalem wo. Le pye wer cãã. ²³ Yesu -sê pye, u naa n tay ke Yãhã kangbãŋ wo, ntẽmbar laankongbãŋ gaa flãhã tãy, pe naa ke yee Salmuu laankõŋ.

²⁴ Pe Yiifee- yahaseefa n pa, ma ba u gbey le, ma u pye ma yee: «Le ma pye mboo kã u Yãhã Yîndefua Crise ne, le pãã laha wo ye. Ma sê yãã, ma wo ta wo n nii laalaa pye n ter ma wîi na.» ²⁵ Yesu n pe yê sya ma yee: «N le pãã wa ye ye, ye sê -sê ra wîi sya cîinde ye. Ta Tuhufua Yãhã kai- ngü wãpyen kãnde wãã ra kã; loo nde ge ra wîi pãã n laha ye ye. ²⁶ Ye sê -sê ra wîi sya cîinde ye; ye wee ra mbaa ye, koo kã. ²⁷ Ta mbaa ra yîmbui luhu. Ndoop pe cã, pe n taha ra na. ²⁸ N cîinde yrã wãã pe kã, lii wãkuayãã wee le na ye. Pe wîi saa klaha- yãã ye, waa saha pe tyîn sya ra koho wo ye. ²⁹ Ta Tuhufua Yãhã giu ke pe le soho ra koho wo, koo kã ke ma fãnga bye yîŋ na, waa saha pe tyîn sya ke koho wo ye. ³⁰ Ndoop, tesê ra Tuhufua Yãhã ne, wo ma nen.»

³¹ Loo na, pe Yiifee- yahaseefa n maha yee poo ga u waa ntẽmbar ne. ³² Yesu n pe pye ma yee: «N kayühü busãã pye yar ye na, ta Tuhufua Yãhã kãmay na. Ye yee yaa ra waa ntẽmbar ne koo kayühü ngü lii loo wîi na?» ³³ Pe n u yê sya ma yee: «Wo sê yee waa ma waa ntẽmbar ne kayi laa wîi na ye, wo yee ma n gbar Yãhã ne, koo kã; taa ma nawee, ma sê yai ma yee ma ma Yãhã ye.»

³⁴ Yesu n pe yê sya ma yee: «Yãhã sabangbãŋ wo, le ma le yrühü yaha ma yee, Yãhã yee: «Ye ma Yãhã pii.» ³⁵ Wo cã Yãhã sabangbãŋ ma lii pãã, le saha kuã kãã ye. Le Yãhã kapãn le pãã wãã nawee- mpây kã koo fla na, Yãhã yee pe ma Yãhã pii. ³⁶ Yãhã ma -sê yee pe ma Yãhã pii, ndoo wii Yãhã ra yãŋ yi, ma ra no wãã driyê wo, ye pye mii ma yee n n gbar Yãhã ne, a n tee yee n ma Yãhã Dya? ³⁷ Le ma pye ra Tuhufua Yãhã kai- sê kã tã n pye ye, ye ma syi ye ra kaplãŋ sya cîinde ye. ³⁸ N ma - sê ke pye, ye ma sya yee ye saa ra kaplãŋ sya cîinde ye, tã -sê kai- nkãy pye, -ye koo sya cîinde! Loo na, ye ga le cã laha ye yee, ndoo tesê ta Tuhufua Yãhã ne, loho sê n yi wo nsoho wo ye.»

³⁹ Pe n maha yee, poo ga u yigi, u n wloho yi pe laam wo ma ter.

⁴⁰ Loo kur ye, Yesu n ka maa kuee Yurdane lafeŋ kûndi ngaa ye. Koo fla kã Nsân tuu cãã pye, ma ba naa nawee- tãã naa n yi loho wo.

⁴¹ Nabuar n pa Yesu fla na, ma ba nii le pãã pe ya ye ma yee: «Nsân sê ba laanwo wîi laa pye ye, tuu -sê ba kai- nkãy bye cãã pãã yaha dya nwo wîi na, ke bye nii cîinde.» ⁴² Nawee- busãã n Yesu ta pe Yater ke fla na.

11

Yesu gbã yia

¹ Yan ba dya waa yigi, u myaha Laasar. U pye klo laa wo pe naa n yee Gbetane. U syafa pye ke fla na, Maari ma suhu u lefua Marti ne. ² Woo Maari nwo kã tuu ba lasekole woo Yesu na, ma u yînyor ta ma Yesu tre kluã u kã. Woo laŋ Laasar kã tuu pye yanfua. ³ U syafa n lehe wãã, pe ga Yesu yar u naambiyãbua wee wãwee ye.

⁴ Yesu tuu le luhu, u n yee: «Laasar yan nde saha u boo ye; te ga ta nawee- n Yãhã fãngangbãŋ yãã yînde ne, loo nde kãmay na Yãhã Dya myaha ga yi.» ⁵ Marti ma suhu u cîifua Maari ne, ma suhu Laasar ne, pe bye ntãŋ ba dye Yesu tãy. ⁶ Yesu tuu u Laasar yan wîi luhu, tuu pye teeliu wo, u n kuee ma plii sîi pye ke fla na, ⁷ ma ba u kãnyãrwai pye ma yee, pe dur ga Yude kãntraha na. ⁸ U kãnyãrwai n u pye ma yee: «Yînfua, yagaa ya pe Yiifee- naa n ke pe ma waa hoo ntẽmbar ne ke fla na, ma maha yee mboo ga dur ga ke fla na!» ⁹ Yesu n pe yê sya kakuãcran ne ma yee: «Per neŋ laam wo, yai wee la ler sãnsye syãm, ma gbe sukühüntãy na, ma sya ga waa yainkõŋ wo? Wii u n yãr yai na, u sê n kûn ye, u yãhãcãã- yãã, koo kã. ¹⁰ Wii u -sê n yãr yîmper wo, u n kûn, cãã- wee u na ye, koo kã.»

¹¹ Yesu tuu koo kaplāṅ pāā wa pe ye, u n pe pye ma yee: «Wo naambiyā Laasar sâ n wāy; n n gaha u gbā yir.» ¹² U kānyārwai n u pye ma yee: «Yīṅfua, u ma sâ n wāy, u ga kâhā yir.» ¹³ U Laasar wāku wīi ne Yesu tuu ba pāā pe ye, pe sê le war ye, ma yee cīinde wāy Yesu u n yāṅ. ¹⁴ Yesu n le pāā laha pe ye loo na ma yee: «Laasar ku. ¹⁵ Too sê pye ke fla na ye, le tāy ra ye. Loo ga ta ye n ta sronṅ ta ye Yater. -Too ka u fla na!» ¹⁶ Loo na, Tema wii pe naa n yee Didim, koo yīntaha wuhuwāā, u n pe kānyārwai mii pye ma yee: «Wo bya, -too yir taha u na, waa ku u ne.»

¹⁷ Yesu n ga dye gbe taha, ma luhu pe Laasar le wa gbīi wo ke plii resyar kē. ¹⁸ Gbetane ke -sê pye Yurusalem tāy kilo tāā syi, ¹⁹ Yiiffee- busāā n ba pa Marti ye fla na Maari ne, maa pe laṅ gbā syar pe ye. ²⁰ Marti tuu luhu Yesu ma u n pai, u n ka maa u wāā; Maari -sê pye u ba tege nii kaha wo. ²¹ Marti n Yesu pye ma yee: «Yīṅfua, ma'a ne pye nwo, ta laṅ saa ne ku ye. ²² Ke yagaa nge ge na, n cā, ma'a ngii nar Yāhā ye, ke ga le pye ma kē.» ²³ Yesu n u pye ma yee: «Ma laṅ ga yir gbā wo, u dur ba yrāṅ na.» ²⁴ Marti n u yē sya ma yee: «Driyē ma ba kua per gi, nawee- n ga yir gbā wo, pe nii yrāṅ na, n cā Laasar bya ga ba yir gbā wo, u nii yrāṅ na.» ²⁵ Yesu n u pye ma yee: «Ndoō tē ma gbā yiafua, tesē ndoo tē ma yrā wāāfua. Wii ma ra ta u Yater, u ma sya ku, u ga ba nii yrāṅ na. ²⁶ Tesē, wii ma pye yrāṅ na, ma ra ta u Yater, ufua saa ku yāā ye. Ma loo nde sya la cīinde?» ²⁷ Marti n u yē sya ma yee: «Āwā Yīṅfua, n cā mboo kē u Yāhā Yīndefua Crise ne, woo wii u ma Yāhā Dya, woo wii u wāpaṅ bii cāā pāā yaha driyē nge wo.»

²⁸ Marti tuu koo pāā wa, u n ter, ma ga u cīifua Maari yee, u sē ta waa n yi le cāṅ na ye, ma u pye ma yee: «U Yīṅfua ma nwo, u ma yee.»

²⁹ Maari tuu kaplāṅ ngīi luhu, u n yir farfar, ma ka Yesu fla na. ³⁰ Yesu sē ba dye wa le klo wo ye. Marti tuu ba u wāā sya teelii wo, u pye nantāṅ koo fla na. ³¹ Yiiffee-mpāy pe pye Maari ne kaha wo, ma naa u flay, pe yāā u yir yi farfar, pe n taha u na, ma yee u yi n ter u n gaha wūn le gbīi fla wo.

³² Maari tuu ga nō Yesu fla na, ma u yāā yīnde ne, u n kānkliy gbāā Yesu yaha ye, ma u pye ma yee: «Yīṅfua, ma'a ne pye nwo, ta laṅ saa ne ku ye.» ³³ Maari naa n wūn, woo ma suhu pe Yiiffee-mpāy ne pe ba pa u ne. Yesu tuu pe yāā, u laam bye n wlāhā. ³⁴ U n pe yey ma yee, pe u le na? Pe n u pye ma yee: «Yīṅfua, pa ma ba yāṅ.»

³⁵ Yesu yīntām n yi. ³⁶ Pe Yiiffee- pe loo yāā, pe n yee u dya ntāṅ dye Yesu tāy

cīinde. ³⁷ Poo mpāy n -sê le pāā ma yee: «Woo wii tuu u fūū naa yīmpe jaa u n waha n yāṅ, u saa ne pye la u ta, dya nwo ma n ku ye?»

³⁸ Yesu n ka le gbīi fla na, u laam maha ba wlāhā u ye. Le gbīi pye nkoṅ dyaṅ yāṅ mpīy ntēmblahā fla na. Ntēmbangbāṅ gaa pye, ke ba paha tā le gbīi yē na. ³⁹ Yesu n yee pe ke ntēmbangbāṅ kloṅ kāā. U Laasar syafua Marti n Yesu pye ma yee, ke nakugu dugu n yi, pe ke le le gbīi wo ke plii resyar nanga. ⁴⁰ Yesu n u pye ma yee: «N sē ma pye la ma'a ra ta ma Yater, maa Yāhā fāngangbāṅ yāā yīnde ne?» ⁴¹ Pe n ke ntēmbangbāṅ kloṅ kāā. Yesu n yīntaha kuā yir wāā yāhāyīṅ kuē ye ma yee: «Ta Tuhufua Yāhā, taa ra wānar sya, n syaha wāā ma kē. ⁴² N cā ma ra wānar sya yalebye. N le pāā nabuar mii wīi na, pe ra gbey le, pe n waha cā mboo ma ra nō wāā.»

⁴³ Yesu tuu koo pāā wa, u n tē sya fānga ne ma yee: «Laasar, yir yi!» ⁴⁴ Laasar wii u ba ku, u n yir yi, te tre ne tesē te klue ne te maha tā faasyimbēhe taa ne; u yīntaha ba maha tā fai wo. Yesu n pe nawee- pye ma yee: «Ye u sāhā yaha, tee tyii u na u n ter!»

Pe Yiiffee- yahaseefa Yesu ke wāboo ne (Mat 26.1-5; Mar 14.1-2; Luke 22.1-2)

⁴⁵ Pe Yiiffee-mpāy pe ba pa Maari ye fla na, poo busāā pe Yesu yāā tuu nde pye, pe n u wīi sya cīinde. ⁴⁶ Mpāy n -sê yir, ma ka Farisyē ye fla na, maa le pāā pe ye Yesu lii pye. ⁴⁷ Loo na, pe Yāhā yūndefa yīṅfa n yir pe Farisyē ne, ma pe kaplāṅ cerfa wāā, ma le pāā ma yee: «Waa pye mii dya nwo ne? Ye sē yāā, u laanwo wūhū busāā pye. ⁴⁸ Waa tyii u na, nawee- bye ga ba u wīi sya cīinde, Wormefa ga ba wo Yāhā kangbāṅ yoho pye klaha-, pe wo ter bye boo tāṅ.»

⁴⁹ Mpāy pe ba pe ya wāā, poo nen waa pye, u myaha Kayifu, woo kē tuu pye pe Yāhā yūndefa yīṅfua loo dye. U n yir ma pe pye ma yee: «Ye sē laa cā ye. ⁵⁰ Ye sē laam ga ye. Le puar wo dya nen nwo ya boo, u n ku nawee- kur bye wīi na, wo terfa bye ma n ku tāṅ ye.» ⁵¹ Kapān nde le sya yi u yē wo, u sē cā ma yee u ya laam kapān sē ne le ba yi u yē wo ye. Tuu pye Yāhā yūndefa yīṅfua loo dye, koo kē Yāhā n u ta u n kapān nde cāā pāā yaha ma yee, Yesu yai u ku pe klofa wīi na. ⁵² Le sē maha pye pe terfa ya wīi na ye. Le pye Yāhā laampii kur bye wīi na, pe nii yīmbui nen na, Yāhā laampii mpāy bye pe cāāṅ driyē teebehe bye wo. ⁵³ Koo per na, pe n Yesu wāboo wīi ta. ⁵⁴ Loo n ta Yesu sē maha naa u ya yar gbāa na pe Yiiffee- na ye; u n ka tūntūn kusiinde laa wo, tēyāfūū klo tāy, pe le yee

Yeflami, maa kuee ke fla na u kányârwai ne.

⁵⁵ Yiifée- syayaha gbar ba gbe taha. Nawee- busââ n yir kui bye wo, ma dugu ga Yurusalem wo, pe n gaha pe kapîi loho wey, pe nii gbeḡbe te gbar n cā dye. ⁵⁶ Pe pye Yāhā kangbāṅ wo, ma naa Yesu fla ke, ma nii pe ya yey, ncā u ga pa te gbar na laa? ⁵⁷ Pe Yāhā yūndefa yīnfa tesē pe Farisyē ne, pe ba yee, wii ma Yesu niisaha cā, u le pāā pe n ga u yigi.

12

*Maari lasekole woo Yesu trε na
(Mat 26.6-13; Mar 14.3-9)*

¹ Te syayaha gbar ba kuee plii kuay, Yesu n ka klo nde wo pe n yee Gbetane, Laasar fla na, wii Yesu ba u ta u n yir gbā wo, ma nii yrāṅ na. ² Pe n u nampay yi. Marti naa te dir yīntaha yi, Laasar pye pe sedifa ne Yesu ne.

³ Maari n lasekole waa gbe bui laa wo, le faa gbobo. Pe woo lasekole yee nardi, nawām sē u dir yey ye. U n woo lasekole gbe, ma u woo Yesu trε na, ma dur ma u yīnyor ta ma Yesu trε kluā; ke kaha bye n ga nii u lasekole dugu fla. ⁴ Yesu kányârwe waa pye, Syikaryotefa Yuda, woo kē u n pai Yesu yi u napîi- kē. U n le pāā ma yee, ⁵ a nwa pe sē u lasekole par war nagbey sēnsye syi, ma pe war wāā fenfa kē ye? ⁶ Le sē nii mi u naa fenfa fen di koo u n kapān nde pāā ye, u naa n yuhu, koo kē. Pe kányârwai war sakole pye woo ye, pe ma war le, u ga mpāy yuhu yi. ⁷ Yesu n u pye ma yee: «Iyii cōo nwo na, ta kadye kē tuu gbihl wa wālen na gbīi wo ke syi. ⁸ Fenfa ya dyan, pe ma ye ne yalebye. Ndo -sē nwo, n saa ba pye ye ne per gaa ye.»

⁹ Yiifée- busāā n Yesu wāpa wīi luhu ke Gbetane na, ma pa le klo wo. Le sē -sē ba nii mi pe pa Yesu ya wīi na ye; pe ba pa pe n pai Laasar bya yāā yīnde ne, woo wii Yesu ba u ta u n yir gbā wo, ma nii yrāṅ na. ¹⁰ Pe Yāhā yūndefa yīnfa n Laasar bya wāboo wīi pāā ta. ¹¹ U wīi ba Yiifée- busāā ta pe n dur naa n yi poo kur ye, ma naa Yesu woo ta pe Yater, koo kē.

*Nawee- Yesu sey ga dye Yurusalem wo
(Mat 21.1-11; Mar 11.1-11; Luke 19.28-40)*

¹² Ke yīnsyii wo, nabuar mpāy pe ba ka te gbar wīi na, pe n luhu Yesu ma u n pai ke Yurusalem wo. ¹³ Pe n mpēṅ wan gbe, ma yi ga Yesu wāā, ma nii nuhu di, ma nii le gble ma n yee:

«Yīnfua mboo wii taa n pai Yāhā myaha ne,

Yāhā ke kaa taha ma na,
mboo wii taa ma Yiisrefa Yīnfua.»

¹⁴ Yesu n kānkonyainge gaa yāā, ma dugu nii ke na ma n gaha, mi le bii cāā yrūhū yaha Yāhā sabangbāṅ wo ma yee:

¹⁵ «Syō klofa, ye ma n fya ye,
ye yīnfua nwo u n pai,
kānkonyainge gaa na, tuu dugu nii.»

¹⁶ Yesu kányârwai n kai- ngū yāā wāyāā ya, pe sē waha ke yīntaha war le yale wo ye. Kur kuε ye, Yesu tuu ba kuā yir ga yāhāyīṅ na nayōr ne, pe n cā le tai cā ma yee, le ma le bii cāā yrūhū yaha wa Yāhā sabangbāṅ wo ma yee, nawee- ga ba Yesu sey, koo kē pe n ba le yāā le pye koo syl.

¹⁷ Yesu tuu ba Laasar yee le gbīi laam wo, ma u ta u n yir gbā wo, ma nii yrāṅ na, mpāy bye pe ba pye ke fla na, pe naa Yesu wīi pāā le ne. ¹⁸ Loo nde n ta, pe nabuar pe le luhu ma yee Yesu laanwo wīi nde pye, pe n pe ya wāā ga ta u yahasee ye. ¹⁹ Pe Farisyē n nii pe ya pye ma yee: «Ye sē yāā, nawee- bye n gaha u ye, nde saa laa yō wo kē ye.»

Jrekefa mpāy, Yiifée- sē me ye, pe Yesu wīi yey

²⁰ Jrekefa mpāy ba pa te gbar na Yurusalem wo, Yāhā seysaha wo. ²¹ Poo mpāy n pa Filipe fla na, u n yi klo nde wo pe naa n yee Gbesyata, Galēle kántraha na. Pe n Yesu wīi yey waha u ye ma yee: «Yīnfua, wo n ke wo Yesu yāā.» ²² Filipe n le pāā Andere ye, pe n ka pe syām, maa le pāā Yesu ye.

²³ Loo kur ye, Yesu n pe pye ma yee: «U Nawee Puee myaha yiyale nō wa. ²⁴ Ta n kakuācran nde pāā ye ye: Sepua nen le ya ya, le ma yee le sē tāhā le kántraha wo ma fīy ye, le -sē ga kuee le ya ya. Le ma -sē tāhā le kántraha wo, ma ku, ma fīy, le ga pii buar see. ²⁵ Wii ma yee u ya yīṅ wāke wīi ya le n tāy u ye, woofua ga ba u yīṅ ke laa; wii tuu -sē ga u ya yīṅ wāke wīi sye driyē nge wo, woofua ga ba cīinde yrā yāā, lii wākuayāā wee le na ye. ²⁶ Wii ma yee u ga ra wīi pye, u naa n taha ra na; n ma pye na, u bya ga pye ke fla na. Wii ma ra wīi pye, ta Tuhufua Yāhā ga ta u myaha n yī.

²⁷ Yagaa, ta laam bye ma pe wlāhā nii ra ye. Tē ga lii ge pāā n sē cā ye; n yee la Yāhā ta Tuhufua, le wāfāy yale kuā ter ra na, lii le n pai nde? Aye, n saa loo pāā ye. N pa koo wāfāy nge wīi na, n ga ke sya. ²⁸ Ta Tuhufua Yāhā, ma miingbāṅ ta ke n gbobo!» Yīmbui laa n yir yāhāyīṅ na ma yee: «N ke gbobo wa, n ga maha ke ta ke n gbobo.»

²⁹ Nabuar rii te pye ke fla na, ma ba le yīmbui luhu, te n yee, a yāhāyīṅ tēnlehe waa kē tuu pāā Yesu ne. ³⁰ Yesu n pe pye ma yee: «Yīmbui nde sē pāā ndoo wīi na ye, le pāā

yii wîi na ma yee ye le luhu. ³¹ Yagaa, Yâhâ kasâhâ ga too driyêfa na. Yâhâ ga driyê nge yînfua Setane kar wââ. ³² Ndoo ma ba kuâ yir ta, n ga ba ta, nawee- ter bye n pa ra ye.» ³³ Yesu kaplân ngîi naa le yar, gbâ mpây ter syi u n pai ku.

³⁴ Pe nabuar n u yê sya ma yee: «Kânde lii Yâhâ le ta, le ma le yrûhû yaha ma yee, u Yâhâ Yîndefua Crise saa ku yââ ye. Mboo - sê pye mii ma yee, u Nawee Puee ga ba kuâ yir ta? Yoo kê u Nawee Puee ne?» ³⁵ Yesu n pe yê sya ma yee: «U Câáfua ga maha yalaale ya dye ye nsoho wo. Tee -sê ma u Câáfua ne, ye naa n yâr u ne, wam ma syi pe ba ye fe gbe ye. Wii u n yâr wam wo, u sê u ya kakue câ ye. ³⁶ Tee ma u Câáfua ne, -ye u ta ye Yater, ye nii cââfa.»

Yesu tuu koo pâa wa, u n ter, maa wûhû pe na deydey.

Mpây pe sê Yesu ta pe Yater ye

³⁷ Yesu tuu sya laanwo wûhû busââ pye pe nawee- yînde na, pe sê -sê u ta pe Yater ye. ³⁸ Loo ge -sê ne faale Yâhâ kaplân tîrfua Yisa bii cââ pâa yaha. U bii yee:

«Too ke Yâhâ wûhû pââ,
yoo ke sya wo ye?
Yoo Yâhâ koho fânga yââ,
ma le sya cîinde?»

³⁹ Poofa mii wîi na, u Yisa maha bii le cââ pâa yaha ma yee:

⁴⁰ «Yâhâ pe ta fûû- wânj syi;
ke maha pe ta pe laam n waha.
Mii loo sê ne ye, pe ma n yân,
pe ga ke kai- yââ yînde ne,
pe ga ke war pe laam wo.
Pe ga ka Yâhâ ye, ke n pe jaa yi kââ
pe kapee- wâpyerj wo.»

⁴¹ Yisa tuu bii Yesu nayôr yââ, koo kê u n bii kaplân ngîi pââ.

⁴² Pe yahaseefa mpây -sê ba Yesu wîi sya cîinde. Pe sê -sê le pâa ye. Pe ba fya pe Farisyê na, ma yee poo ma le pââ, pe ga pe kar tâ ke Yiifee- yawâhâ nwoj na. ⁴³ Ye sê yââ, pe naa myaha ke nawee- ye, pe sê naa myaha ke Yâhâ ye ye, koo kê.

⁴⁴ Yesu -sê ba le gbey pââ pe ye ma yee: «Wii ma ra wîi sya cîinde ma ra ta u Yater, ndoo ya sê kê u ta u Yater ye, ufua ra Nwâáfua bya ta u Yater. ⁴⁵ Wii ma ra yââ, ufua ra Nwâáfua bya yââ. ⁴⁶ N pa driyêfa ye cââ- wânj syi dyanj, wii ma ra ta u Yater, ufua ma n kuee wam wo ye. ⁴⁷ Wii ma ra kaplân luhu, ma -sê ke sye, ndoo sê kê tê ga ufua sâhâ ye. Ye sê yââ, n sê pa driyêfa wâsâhâ yîmbui ne ye, n pa pe wâsyayaha yîmbui ne. ⁴⁸ Wii ma ra sye, ma maha ra kaplân sye, u sâhâfua ma; kaplân nkây tê n pââ, koo kê ke n pai u sâhâ, driyê ma ba kua. ⁴⁹ Ye sê yââ, ta ya wîi sê ne tê n pââ ye; ta Tuhufua Yâhâ gii ke ra no wââ, koo ge ra yar kai- nkây ne, n yai n ke tôr

yar nawee- na. ⁵⁰ N -sê câ ke kai- nkây ta, ke cîinde yrâ wââ nawee kê. Loo ne, ta Tuhufua Yâhâ ke ke kai- yar ra na mii, n ke yar nawee- na koo syi.»

13

Yesu u kânyârwei trê yee

¹ Te syayaha gbar te ba gbe taha, Yesu n câ u yale no wa, yale lii tuu ga yir driyê nge wo, u ka u Tuhufua Yâhâ fla na. Driyêfa mpây bye pe ntân dye u tây, pe n nii u wâm, u n ta pe ntân n dye kuee yai u tây.

² Yesu pye u kânyârwei ne dir na yîmper wo. Syikaryotefa Syimu dya Yuda -sê nwo, sândâpee yînfua Setane ba Yesu wâyi wîi le wa u laam wo, u Yesu yi u napîi- kê. ³ Yesu ba câ, woo Yesu yi Yâhâ fla na, u ga maha dur ga Yâhâ fla na, tesê Yâhâ kai- bye le soho u koho wo. ⁴ Yesu n yir dir na, ma nayroho fer, ma lawey fai laa gbe maha nsîi wo. ⁵ Loo kur ye, u n loho le tasangbânj wo, ma nii u kânyârwei trê yee pe kê, ma te klûâ lawey fai lii ne, tuu ba gbe maha nsîi wo.

⁶ U n ba no Syimu Pyar na, u n u pye ma yee: «Yînfua, mboo yai la ma ra trê yee?»

⁷ Yesu n u yê sya ma yee: «Lii tê n pye nde, ma sê le war ye, maa ba le war kur kue ye.» ⁸ Pyar n u pye ma yee: «Aye, n saa sya yââ ma n ta trê yee ye.» Yesu n u pye ma yee: «N ma yee n sê ma yee ye, ma saa ba ma lay yââ ra ye ye.» ⁹ Syimu Pyar n u pye loo na ma yee: «Yînfua, le ma pye ke syi, ta trê yee, maha ra klue bya ne, ta yîj bya ne.» ¹⁰ Yesu n u pye ma yee: «Wii ma wey laha, u trê ya ne te yai te yee, u n nii tân gbege. Ye nii wa gbege, ye bye sê -sê me ye.» ¹¹ Yesu ba câ wii u n pai u yi u napîi- kê, koo kê u n yee pe bye sê me pe ma gbege ye.

¹² Yesu tuu pe trê yee wa, ma u nayroho le wa, u n dur ga tege nii u niisaha wo, ma pe pye ma yee: «Tê lii pye ye na, ye le war la?» ¹³ Ye ra yee kaicâfua, ma maha ra yee yînfua. Le sroŋ, n ma koo syi. ¹⁴ Ndoo wii n ma ye yînfua, ma maha ma ye kaicâfua, ya' a yââ ndoo tê ye trê yee, ye bya ye yai ye naa ye trê yee yii kê! ¹⁵ Ye sê yââ, kai ne tê pye yar ye naa ye tê ye pye mii, ye bya yai ye naa nii yii ne koo syi! ¹⁶ Ta n cîinde nde pââ ye ye, têtêtle sê ter u yînfua yaha ye, tesê tênlehe sê ter u lehefua yaha ye. ¹⁷ Ye ma kai- ngîi câ, ye wîi n tây, -tee -sê naa koo pye!

¹⁸ Ye bye sê me tê n yân ye. Mpây tê yân yi, n pe câ. Lii le -sê cââ yrûhû yaha Yâhâ sabangbânj wo, loo ne le n pye yagaa. Le ma le yrûhû yaha ma yee: «Wii u wââ n di ra ne, u wâ klaha ma nii ra napîi.» ¹⁹ N ga cââ naa ke kai- tôr ye ye, ke ma ba nii n pye, ye waha câ ndoo ma ngii, ye le sya

cînde. ²⁰ Ta n cînde nde pãã ye ye: N ma nawee lehe wãã, wii ma ga u wîi sya, ndoo ge wîi kē tuu sya. Wii ma -sē ra wîi sya, Yāhā gii ke ra lehe wãã, koo ge wîi ne tuu sya.»

Yesu yee u kányārwe waa ga u yi u napî- kē

(*Mat 26.20-25; Mar 14.17-21; Luke 22.21-23*)

²¹ Yesu tuu koo kaplān ngîi pãã wa, u laam bye n wlāhā, u n yee: «Ta n cînde nde pãã ye ye: Ye laam wo, waa ma u ga ra yi ta napî- kē.» ²² U kányārwai n nii pe ya yān n klaha, pe sē ba cā yoo kē u naa n yān ye. ²³ U Yesu kányārwebua -sē pye, u ba nii Yesu tã. ²⁴ Syimu Pyar n koho yāhā wãã u ye, u Yesu yey yoo kē u n yān. ²⁵ Woo kányārwe nwo n u ya kãān Yesu kuē ye, ma u pye ma yee: «Yīnfua, yoo kē?» ²⁶ Yesu n u yē sya ma yee: «Tē ga dir pāhā wãã wii kē, woo kē.» U n dir raa gbe, ma te pāhā, ma te wãã Syikaryotefa Syimu dya Yuda kē.

²⁷ Yuda tuu te dir sya wa, sândāpee yīnfua Setane n dye u laam wo. Yesu n u pye ma yee: «Taa yee ma ga lii pye, le pye farfar.» ²⁸ Mpāy bye pe pye te dir na, pe sē le war nwa Yesu n le pãã Yuda ye ke dyan ye. ²⁹ Mpāy naa le ga, a u Yuda tuu ma pe war sakole ne, laa na Yesu yee, wān tii bye wîi te ga ba pye poo na te gbar nde na tē n pai, u te bye par. Pe maha naa le ga, a laa na Yesu Yuda pye u ngaa wãã nawām kē.

³⁰ Yuda tuu te dir sya wa, u n ta ter yi ma ter. Yimper ba wo wa.

Yesu kãnfuē laa yar u kányārwai na

³¹ Yuda tuu yi ter wa, Yesu n u kányārwai pye ma yee: «Yagaa, u Nawee Puee miingbān ga yi, Yāhā miingbān bya ga yi u kāmāy na. ³² Yāhā miingbān ma yi u kāmāy na, Yāhā bya ga ba u miingbān yi ke ya kāmāy na; ke ga ba le pye yagaa.

³³ Ta cīfa, yalaale ga maha ra yāã ye ne. Loo kur ye, ye ga ba naa ra ke. Tē ba pe Yiifee- yahaseefa yar lii ne, n ga maha ye yar loo wîi nen ya ne. Tē n gaha na, ye saha ka ke fla na ye; n ga ye bya yar le ne yagaa.

³⁴ N ga kãnfuē laa yar ye na: Ye tyii ye ntān n naa n dye yii tãn; ye ntān pe dye ra tãn mii, ye bya ye tyii ye ntān n naa n dye yii tãn koo syi! ³⁵ Ye ntān ma dye yii tãn, nawee- bye ga cā pe yee ta kányārwai me ye ne.»

Yesu Pyar yar u ga ba woo wîi kai tehe tãã

(*Mat 26.31-35; Mar 14.27-31; Luke 22.31-34*)

³⁶ Loo kur ye, Syimu Pyar n Yesu yey ma yee: «Yīnfua, ma n gaha na?» Yesu n u yē

sya ma yee: «Tē n gaha na, maa ba taha ra na kur kuē ye, yagaa sē -sē kē ye.» ³⁷ Pyar n u pye ma yee: «Yīnfua nwa ma n yee, n saha taha ma na yagaa ye? N ma sya ga gbā yāã ma wîi na, n yer le na.» ³⁸ Yesu n u yē sya ma yee: «Ma sē yee la maa ku ra wîi na? Ta n -sē cînde nde pãã ma ye: Ngupuai saa kui wa ye, ma ga ba ta wîi kai wa tehe tãã, ma yee ma sē ndoo cā ye.»

14

Yesu ya kē u ma Yāhā fla kãnde

¹ Yesu n maha u kányārwai pye ma yee: «Ye ma syi ye laam n wlāhā ye ye ye! -Ye koho taha yaha Yāhā na, -tee -sē koho taha yaha ra bya na! ² Ta Tuhufua Yāhā fla na, niisar nihi. Le ma ne pye cînde sē ne ye, n ne ga pye n le pãã ye ye. Ye sē yāã, n n gaha niisar gbihi ye kē ke fla na. ³ N ma ba ka, maa ye niisar gbihi wa, n ga dur ba ye ye, n ba ye gbe ga ta nii tãn koo fla na. Loo na, ndoo tē ma na, ye bya ga ba pye koo fla na. ⁴ Kãnde lii le n gaha ta kasaha wo, ye loo kãnde cā.»

⁵ Tema n u pye ma yee: «Yīnfua, too sē -sē ma kasaha cā ye, wo ga pye mii wo koo fla kãnde cā?» ⁶ Yesu n u yē sya ma yee: «Ndoo tē ma le kãnde; ndoo tē ma le cînde; ndoo tē ma le yrā. Waa saha ka Yāhā fla na mii ndoo kāmāy sē ne ye. ⁷ Ye ma ndoo cā, ye ga ra Tuhufua Yāhā bya cā. Ke yagaa nge ge na, ye ke cā wa ge cā wa, ye maha ke yāã wa yinde ne.»

⁸ Filipe n yee: «Yīnfua, ma Tuhufua Yāhā yar wo na, loo ya ga tãn wo ye.» ⁹ Yesu n u yē sya ma yee: «N ma ye ne le yale syi ma na? Loo naa bye ne, ma sē maha ra cā ye Filipe! Wii ma ra yāã, ufua ta Tuhufua Yāhā yāã. Ma -sē pye mii ma yee, n ta Tuhufua Yāhā yar ye na? ¹⁰ Ma sē cā la ma yee, ndoo tesē ra Tuhufua Yāhā ne, wo ma nen? Ta Tuhufua Yāhā, tesē ndoo ne, wo ma nen. Kaplān nkāy tē n pãã ye ye, ndoo yē kaplān sē kē ye; ta Tuhufua Yāhā gii, koo ndoo ne, wo ma nen, koo kē ke koo kai- ngîi bye pye. ¹¹ N yee, ndoo tesē ra Tuhufua Yāhā ne, wo ma nen, -ye le sya cînde! Ye ma yee ye sē ra kaplān sya cînde ye, kai- nkāy ke n pye, -ye koo sya cînde!

¹² Ta n cînde nde pãã ye ye: Wii ma ra ta u Yater, kai- nkāy tē n pye, ufua bya ga waha koo pye. Tē nwo n n gaha ta Tuhufua Yāhā fla na, loo ga ta ufua n waha kai- nkāy pye, ke ter ge ter ra wūhū yaha. ¹³ Kai- nkāy bye tee ga ba nar ra myaha ne, n ga ba ke pye ye kē, ta Tuhufua Yāhā miingbān n yi ta kāmāy na, ndoo wii n ma ke Dya. ¹⁴ Ye ma ngii nar ra myaha ne, n ga ke pye ye kē.»

Yesu yê ter Yâhâ Yrâ Fânga wânɔwâã ne

¹⁵ Yesu n maha yee: «Ta ntân ma dye ye tây, ye ga ra kaplân le yaha ye laam wo, -ye naa koo pye! ¹⁶ N ga ra Tuhufua Yâhâ nar ke Koholefua waa no wâã ye kê. Woo kê Yâhâ Yrâ Fânga ne. Le ga ba pye ye ne yalebye. ¹⁷ Loo cînde Yrâ saha pye yâã driyêfa ye ye. Pe saha le yâã yînde ne ye, pe saha le câ ye, koo kê. Yii poo na, ye le câ; ye sê yâã, le ma ye ne, le ga dye ye laam wo, koo kê.

¹⁸ N saa ter n ye yaha yii ya mii ncir- wân syi dyan ye; n ga dur ba ye ye. ¹⁹ Yalaale wo, driyêfa saa ra yâã nantân ye. Yii -sê ga ba naa ra yâã. Ye sê yâã, n ma yrân na, koo kê ye bya ga ba nii yrân na. ²⁰ Koo per ma nɔ, ye ga le war ye yee, ndoo tesê ra Tuhufua Yâhâ ne, wo ma nen; tesê yii ndoo ne, wo ma nen; ndoo yii ne, wo ma nen. ²¹ Wii ma ra kaplân le yaha u laam wo, ma nii u troho tâhâ koo kânde na, woo kê ta ntân dye u tây. Woofua ntân -sê ga dye ra Tuhufua Yâhâ tây, ndoo bya, u ntân ga dye ra tây, n ga ta u n ta yâã.»

²² Yuda wii, Syikaryotefa Yuda sê kê woo ne ye, u n Yesu pye ma yee: «Yînfua, maa pye mii ma ta wii n ma yâã, pe driyêfa poo saa ma yâã ye?» ²³ Yesu n u yê sya ma yee: «Ta ntân ma dye wii tây, ufua ga ra kaplân le yaha u laam wo; u ntân -sê ga dye ra Tuhufua Yâhâ tây. Ta Tuhufua Yâhâ tesê ndoo ne, waa pa ufua ye, wo ba wo niisaha ta u ye. ²⁴ Wii ma -sê yee ta ntân sê dye u tây ye, ufua saa ra kaplân sya ye. Kaplân nkây bye tē n pāã ye ye, ndoo yê wūhū sê kē ye, ta Tuhufua Yâhâ gii ke ra nɔ wâã, koo yê kaplân kê.

²⁵ Tē nwo n ma ye ne nantân, n koo kaplân ngī bye pāã ye ye. ²⁶ Yâhâ Yrâ Fânga gii ke n pai nii ye Koholefua, Yâhâ ga ba ke nɔ wâã ye ye ta draha wo. Loo Yâhâ Yrâ Fânga nde ga ba naa ye klaha kai- bye ne, le ga ba naa ye laam too kaplân nkây bye ne tē pāã ye ye.

²⁷ Tē nwo n n ter, n ga yrîn yaha ye na. Yrîn mpây pe ma ndoo wâm, n ga maha poo wâã ye kê. Ndooyrîn wee mii driyêfa yrîn dyan ye. Ye ma syi ye laam n wlâhâ ye ye ye, ye ma n fya ye!

²⁸ Tē ye yar ma yee n ga ter, tē ba dur ba ye ye, ye le luhu wa. Ta ntân ma dye ye tây cînde, ye ga ne naa nuhu di ta wâka wîi na ta Tuhufua Yâhâ fla na. Ye sê yâã, ta Tuhufua Yâhâ ter ndoo yaha. ²⁹ Yagaa, n ye câã yar wa koo kai- ngī ne. Loo na, ke ma ba nii n pye yaliile wo, ye ga le sya cînde ne tē naa n pāã ye ye. ³⁰ Draha sê gboho ra ye nantân ta n ga kaplâmbuar pāã ye ne ye. Ye sê yâã, driyê yînfua Setane ma u n pai ra fla na. U saha yia ra na laa ne ye. ³¹ N -sê yai n ta, driyêfa n câ pe yee ta

Tuhufua Yâhâ ntân dye ra tây, ke kai- nkây bye yar ra na, koo kê tē n pye.

-Ye yir yi nwo, wo n ter!»

15

Yesu yee woo tuu ma cînde defî katyigi

¹ Yesu n maha u kányärwai yar ma yee: «Ndooy tē ma cînde defî katyigi tepen, ta Tuhufua Yâhâ koo ke ma ke gbihifua. ² Kayay rii te ma ra na, te ma yee te sē n sa ye, ke re cer n kâã. Tii ma -sē n sa, ke too sâ ma te gbihî, ma n ta kaa n taha te wâsa na. ³ Yii mpây tee mii kayay tii dyan te gbihî wa, ta kapân ne le ye ta koo syi. ⁴ Loho ke sê waha n yi ra nsoho wo ye wîi ne ye mii, -ye bya ye nii ra wîi ne ke syi. Ye katyigi kayan gaa yâã yâã la, pe cer miy yaha, ke n sa yâã? Yii ma yee ye sê ra yigi, wo n nii loho sē n yi wo nsoho wo ye, yaa nii koo kayan nge wân syi, ye saa sa yâã ye.

⁵ Ndooy tē ma ke tepen, yii -sē ma te kayay. Wii ma nii loho sē n yi u nsoho wo ra wîi ne ye, ta bya n -sē nii loho sē n yi ra nsoho wo u bya wîi ne ye, woofua nwo na u ga kayühū sa gboho. Wii ma -sē u ya cer kâã ra na, woo saa waha naa n yigi laa ge ye ye. ⁶ Wii ma sye, u sē ta wo n nii loho sē waha n yi wo nsoho wo ye, woofua nwo ga nii mii ke kayan wân syi dyan, kayan gii pe ma ne cer, pe gbe ga miy yaha, ke n waha. Ke ma waha wa, pe ke pāã ga le naa wo, ke n suhu. ⁷ Ya'a ra wîi yigi, loho sē waha n yi ye nsoho wo ra ne ye, ya'a sya lii syi nar Yâhâ ye, ke ga le pye ye kē. ⁸ Ya'a sya ma kayühū sa gboho, loo nde ga ra Tuhufua Yâhâ mingbân yi. Nawee- ga maha câ pe yee, ye ma ra kányärwai.

⁹ Ta ntân pe dye ra Tuhufua Yâhâ tây mii, ye bye ntân dye ra tây koo syi dyan. Ye tyii ye ntân n dye kuee yai tân ra tây! ¹⁰ Tē ra Tuhufua Yâhâ kaplân sya, loo le ta ra ntân n dye kuee u tây. Ye bya, ya'a ra kaplân sya, ma nii ke pyefa, ye ntân ga dye kuee ra tây koo syi dyan. ¹¹ N loo nde pāã ye ye, ye n waha ta nuhu ter syi yâã, ye laam bye n nii nuhu fla ye ye.

¹² Lii tē n ke ye ye loo ne nde: Ye ntân pe dye ra tây mii syi, ye tyii ye ntân n dye yii tây koo syi! ¹³ Ma'a ma naambiyâm gbâ sya ma ku pe draha wo, ntân mpây wâdye saa waha ter loo nde yaha ye. ¹⁴ Lii tē n pāã ye ye, ye ma ke sya ma nii ke pyefa, ye ga kuee yai tân ra naambiyâm. ¹⁵ N sē ye yân ra tēntēbir ye, n ma ne pye tē ye yân ta tēntēbir, n ga ne ta laam wūhū tōr naa n yar la ye na? N ye yân ra naambiyâm, mii loo sē ne ye, n saa ne ta ye ne ta wîi laa ge câ ta Tuhufua Yâhâ wîi ne ye. ¹⁶ Yii la tee ra yân yi? Ndooy sē na tē ye yân yi, ma yee kayay tii syi te sa n gboho, -ye nii koo

syi dyan, ye naa kayühü pye, kayühü nkây ke n ma-? Ye ma ngii ngii nar ra Tuhufua Yähâ ye ra myaha ne, ke ga ke pye ye kē. ¹⁷ N yee, ye tyii ye ntāñ na pe n dye ga pe ya tã, loo ne tē sronj n ke ye ye.»

Yesu tesē u kändeyārfa ne, pe wīl sye driyēfa ye

¹⁸ Yesu n maha yee: «Driyēfa ma napir le ye ne, ye le cã pe cãã napir le wa ra ne, ma cã ba no ye na. ¹⁹ Ke ma ne pye ye ma driyēfa ne yimbui nen na, pe ga ne naa n tã ye ne. Pe ga ne ye tōr naa n yigi pe ya ne. Tē -sē nwo, tē ye tyōr yi kãã driyēfa kue koho ye, ye n nii ye sē n tōr pe ne ye, loo ne le pe ta ye wīl n fūhū pe ye. ²⁰ -Ye ye laam too nde na tē ba ye pye ma yee: Téntēle sē ter u yīnfua yaha ye. Pe ma ra ka n nuhu, pe ga ba naa ye bya pye ke syi. Pe ma ra kaplāñ sya, pe ga ba naa ye bya wūhū sya. ²¹ Ta myaha ga ta, pe n koo kai-ngii bye pye ye na. Pe tee miu pe sē Yähâ cã ye, koo giu ke ra lehe wãã.

²² Ke ma ne pye n sē pa ma ba Yähâ laam wūhū tōr pe ye ye, kapee- saa ne pye pe yīñ na ye. Yagaa tē -sē nwo tē Yähâ laam wūhū tōr pe ye, pe saha yee poo sē laa cã wa, ma naa kapee- pye ye. ²³ Ta wīl ma fūhū wii ye, ta Tuhufua Yähâ wīl bya fūhū ufua ye. ²⁴ Ke ma ne pye, n sē laanwo wūhū pye pe n yãã yīnde ne ye, nkây syi nawee waa sē ke pye yãã ye, kapee saa ne pye pe yīñ na ye. Yagaa n -sē nwo tē laanwo wūhū pye pe n yãã, wo wīl n maha fūhū pe ye, ndoo, tesē ra Tuhufua Yähâ ne. ²⁵ Kai- ngii bye n pye, kapān lii le bii cãã yrūhū ta Yähâ sabangbāñ wo, loo ne le n pye. Loo kapān nde: «Ta wīl fihi ka fūhū pe ye ke dyan, laa sē ne laa ne ye.»

²⁶ Koholefua wii u ma pañ na, woo kē Yähâ Yrã lii ne pe n yee Yähâ Cīnde Yrã. N ga ba le no wãã ye kē Yähâ kāmāy na, le n ba ra wīl pãã. ²⁷ Ye bya, tee -sē miu ra ne ta tēn fegbesaha wo, ye ga ba naa ra wīl pãã yii ndonj.»

16

¹ Yesu n maha u kányārwai pye ma yee: «N koo ngii bye tōr ma ye yar, ke ma ba nii ye dye, ye ma n ba dur yi ra kur ye ye. ² Pe ga ba ye ta Yiifee- yawāhā nwey na. Yalaa ga ba no, ye boofa ge ga ba naa le ga, a poo Yähâ laam wūhū pye ke syi. ³ Pe tee miu pe sē Yähâ cã war ye, pe sē maha ra bya cã war ye, pe ga ba tee naa n pye ke syi. ⁴ N koo ngii bye tōr ma ye yar, yalaale wo pe ma ba yir ke wāpyen na, ye waha le cã ye yee, n ba le cãã tōr wa ye ye. N sē ba cãã koo ngii tōr ye ye ye, n pye ye ne yalebye, koo kē.»

Yähâ Yrã Fānga tēn

⁵ Yesu n maha yee: «Yagaa, n nwo tē ga ter ra Tuhufua Yähâ fla na, koo giu ke ra no wãã. Yii waa ge sē -sē ra yey ma yee ma n gaha na ye. ⁶ N le cã nkây tē n pãã ye ye, koo kē ke ye laam wlāhā. ⁷ Cīnde -sē ne tē n yar ye na; n ma ter, ke ga puar ye na. N ma yee n sē ter ye, u Koholefua wii u yai u pa ye ye, u saa pa ye. N ma -sē ter, n n gaha u no wãã ye ye. ⁸ Woo nwo ma ba pa, u ga ba driyēfa yar pe n cã pe plaha pe kapee- wāpyenj kue ye, pe plaha nkây kue ye ke sronj, pe maha plaha Yähâ kasāhā kue ye. ⁹ Pe kapee- wāpyenj kue ye, pe plaha. Pe sē ra ta pe Yater ye, koo kē. ¹⁰ Kai- nkây ke sronj, pe plaha koo kue ye. N n gaha ra Tuhufua Yähâ tã, waa saa ra yãã nantāñ ye, koo kē. ¹¹ Yähâ kasāhā kue ye, pe maha plaha. U driyē yīnfua Setane sähâ wa, u fānga pye klaha- wa, koo kē.

¹² Kai- busãã ma ra yē na wātōr wūhū ye ye, ye sē -sē ga waha ke yīntaha war yagaa ye. ¹³ Yähâ Yrã lii le ma cīnde ne, le ma ba pa, loo le ga waha ba naa ye sronj ke cīnde bye wo. Le ya laam wūhū sē kē le n pai ta le naa n tōr ye ye ye. Kai- nkây bye le luhu Yähâ ye, koo kē le n pai tōr naa ye yar, tesē nkây ne ke ga ba dye kur ye. ¹⁴ Le ga ba naa ra kai- sya ra ye, le ba tōr naa ye yar. Le ga ba ta ra myaha n yi koo syi ne. ¹⁵ Lii ma pye ra Tuhufua Yähâ wīl, le ma ra bya wīl. Loo ne ra n yee, Yähâ Yrã Fānga ga ba ra kai- sya ra ye, le ba tōr naa ye yar.»

Laanwlanj wã klaha nuhu

¹⁶ Yesu n maha yee: «Saa ma pye, ye saa ba ra yãã ye. Loo kur ye, saa ma maha pye, yaa ra yãã.»

¹⁷ U kányārwai mpāy n pe ya yey le ne ma yee: «Ye nde yīntaha cã la u ne tuu n tōr, ma nii wo pye ma yee: «Saa ma pye, ye saa ba ra yãã ye. Loo kur ye, saa ma maha pye, yaa ra yãã.» Ma suhu nde ne tuu maha yee: «N n gaha ra Tuhufua Yähâ tã.» ¹⁸ Tuu yee saa, saa giu ge kē koo ne u n yāñ? Nkây ter tuu n tōr wo ye ngii, waa sē ke yīntaha cã u ne ye.»

¹⁹ Yesu tuu cã pe u kaplāñ yīntaha ke u ye, u n pe pye ma yee: «Nde tē tōr yar ye na ma yee, saa ma pye, ye saa ba ra yãã ye. Loo kur ye, saa ma maha pye, yaa ra yãã. Loo nde syi wīl la tee nii yii yey le yīntaha ne? ²⁰ Ta n cīnde nde pãã ye ye: Ye miu yaa ba naa kayaanj miyāhā wūn ta wīl na. Loo ga ba nuhu yigi driyēfa kē. Cīnde, ye laam ga ba wlāhā. Kur ye, ye laanwlanj ga ba wã klaha nii nuhu.

²¹ Ta n laa tōr yar ye na: Lai ma cōo yigi u n ga see, u ma u ya fen yāñ, u laam ga wlāhā. U ma -sē waha see wa, ma ke pēyāhā yāñ, u ga faha te fen bye yaha, ti tuu sya. U ma yāñ u ga yãã u nawee see le driyē wo, loo nde n nuhu yigi u kē. ²² Ye

bye sê na ke syi yagaa, ye laam pe wlâhâ ye ye? Waa maha ba wii yâa yahamba, ye laam n nii nuhu fla, waa ge saa waha poo nuhu yi kâa ye laam wo ye.

²³ Koo câa nge ma ba no, ye saa maha ba ra yey laa ne ye. Ta n cîinde yar ye na, ya'a ba nii nkây nar Yâhâ ye ra myaha ne, ke ga ba naa ke pye ye kē. ²⁴ Ma sya ba waa yagaa na, ye sê ngaa nar yâa Yâhâ ye ra myaha ne ye. -Ye naa ke nar, ke ga ye kē, ye laam n nii tâj ye ye nuhu fla.»

Yesu driyẽ yia

²⁵ Yesu n maha yee: «N koo ngii bye tór ye ye kakuácranj ne. Yalaale -sê nde le n pai, le ma ba no, n saa ba ra Tuhufua Yâhâ wii laa tór ye ye kakuácranj ne nantâj ye. N ga ba ke bye tór naa n yi ye ye gbaa na. ²⁶ Koo câa nge ma ba no, ndoo ya sê kē tē ga ba naa ra Tuhufua Yâhâ nar ye kē ye. Ye bye ga ba waha naa Yâhâ nar yii ya ra myaha ne. ²⁷ Ye sê yâa, ye ntâj dye ta Tuhufua Yâhâ tây. Ta ntâj dye ye tây, ye maha le sya n yi ke tây, koo kē. ²⁸ N yi ra Tuhufua Yâhâ tây, ma pa driyẽ wo. N nwo, yagaa tē ga yir driyẽ wo, n dur ga ra Tuhufua Yâhâ tây.»

²⁹ U kányârwei n u pye ma yee: «Yagaa woo sê na taa tyii kakuácranj wâpâa na, ma gbihi pâa n yi gbegebe? ³⁰ Yagaa woo, wo fihî le sronj câ laha taa kai- bye câ tâj, nawee laam wii laa sê wühû ma na ye. Koo syi kē, wo n ma ta wo Yater, ma câ ma yi Yâhâ tây.»

³¹ Yesu n pe pye ma yee: «Yagaa woo la tee ra ta ye Yater? ³² N -sê câ, yale laa nde le n pai, le no wa ge no wa, ye bye ga ba fâ câanj ter ra yaha, yii wuhu na, ra n kuee nii ya. N -sê câ, n saa ba kuee nii ya ye, ta Tuhufua Yâhâ ga ba pye ra ne. ³³ N koo ngii bye pâa ye ye, ye waha yriñ yâa. Yaa fen yâa driyẽ koho wo, -tee -sê tetege le yii na, n yia wa driyẽ na.»

17

Yesu kai- busâa pâa Yâhâ ne, ma ke nar u nawee- wii na

¹ Yesu tuu pâa wa ke syi, u n yintaha kuâ yir wâa ncaha ye, ma u Tuhufua Yâhâ pye ma yee:

«Ta Tuhufua, le yale no wa, ta ma Dya miingbâj n yi, u bya n -sê ta ma miingbâj n yi. ² Ma nwo, taa fânga bye wâa u kē, ma yee nawee- mpây taa wâa u kē, u waha pe ta pe n cîinde yrâ yâa, lii wâkuayâa wee le na ye. ³ Cîinde yrâ, le wii le ma lii ne loo ne nde: Nawee- n waha ma câ, mboo wii ya taa ma cîinde Yâhâ, pe maha Yesu Crise câ, woo wii taa no wâa pe ye. ⁴ N ma myaha gboho kântraha na. Taa ra taha lii na, n le bye yintaha yi. ⁵ Ta Tuhufua, câa gii câa

driyẽ sê bii tâhâ wa ye, n pye ma tãy ma nayór wo. Yagaa, ta, ra miingbâj n yi, -taa ra gbe ga ta mii tãy too nayór wo!

⁶ Nawee- mpây raa tyin sya driyẽ koho wo, pe ma ma wãm, ma pe wâa ra kē, pe n nii ra wãm. N ta pe n ma miingbâj câ. Pe ma kapân le yaha pe laam wo. ⁷ Yagaa, pe câ ngii taa wâa ra kē, ke yi ma fla na. ⁸ Ma sê yâa, kaplâj nkây taa pâa ra ye, n ba ke bye tór pe ye, pe n ke sya. Pe mii pe le yâj câ ma yee, tē sronj yi ma fla na, ma maha yee, a mboo taa ra no wâa.

⁹ N ma nar poo nawee- mii wii na. N sê ma nar driyẽfa wii na ye. Mpây taa wâa ra kē, n ma nar poo wii na. Pe ma ma wãm. ¹⁰ Ta kla, ma kla; ma kla, ra bya kla kē. Ta miingbâj n yi poo kâmay na. ¹¹ N nwo, yagaa tē ga ka ma fla na. N wee tē n tór kântrahafa ne nantâj ye, poo -sê mii pe n tór kântrahafa ne. Ta Tuhufua Yâhâ, mboo wii ma kai- laha, koho paha tâ pe na ma myaha wii na, myaha gii raa wâa ra kē, pe n waha wâa le, pe nii yĩmbui nen ne ma dyanj ra ne. ¹² Tē pye pe ne, mpây taa wâa ra kē, n paha pe na ma myaha fânga kâmay na. Waa ge sê plaha ye, ma yi kâa wii na tuu ba yai wâplaha ne, loo ne Yâhâ sabangbâj ke le câa tór yaha.

¹³ Yagaa tē ga ka ma fla na, koo syi kē ta nii n pâa ke syi, tē nwo nantâj kântraha na pe ne. Loo n waha ta pe laam n nii tâj ta nuhu ne. ¹⁴ N ma kapân tór yar pe na, pe wii n fũhũ driyẽfa ye. Pe wee driyẽfa kânde wo ye, mii ta dyanj tē wee driyẽfa kânde wo ye, koo kē. ¹⁵ N sê ma nar taa pe gbe yi kâa driyẽ wo ye, n ma nar, ma naa pe paha sândâpee yĩnfua Setane na. ¹⁶ Pe wee driyẽfa kânde wo ye, mii ta dyanj tē wee driyẽfa kânde wo ye. ¹⁷ Pe ta pe n sronj nii ma wãm, ma cîinde kâmay na. Ma kapân loo ne le ma cîinde. ¹⁸ N pe lehe wâa driyẽ wo, mii taa ra lehe wâa driyẽ wo mii syi. ¹⁹ N nii wâa n tâj ma kē poo wii na, ke syi pe bye n waha sronj nii ma wãm pe ya ndonj, ma cîinde kâmay na.

²⁰ N sê -sê ma nar poo ya wii ne ye. Mpây bye pe ga ba poo kaplâj sya, pe ra ta pe Yater, n ma nar pe bya wii na. ²¹ N ma nar pe bye n waha wâa le, pe nii yĩmbui nen na. Too nii nen wii wo syãm ma ne, n ma nar pe waha nii koo syi dyanj, poo tesê wo syãm ne. Driyẽfa n loo yâa, pe câ pe yee, mboo taa ra lehe wâa. ²² Nayór riî taa wâa ra kē, n te syi wâa pe kē, pe n waha nii nen mii wo dyanj too ma nen. ²³ Wo ma nen, mboo ra ne; tesê wo ma nen, ndoo poo ne. Loo ga ta pe n wâa le, pe nii yĩmbui nen na. Ke syi, driyẽfa ga câ pe yee, mboo ma ra

lehe wââ, tesê ra ntâŋ pe dye ma tây mii, ta nawee- bya ntâŋ dye ma tây koo syi.

²⁴ Ta Tuhufua, mpây taa wââ ra kê, n n traha pe ba pye ra ne fla ngii na n n pai pye. Koo syi, pe ga waha ra nayôr yââ yinde ne, tii taa wââ ra kê. Driyê sê bii tâhâ wa ye, ta ntâŋ bii dye ma tây, koo kê.

²⁵ Ta Tuhufua, mboo wii taa sron, driyêfa sê ma câ ye, ndoo -sê ma câ, ta nawee- bya câ mboo taa ra lehe wââ.

²⁶ N ta poo n ma myaha câ, n ga ta kaa naa n taha ke wâcân na pe ye. Koo syi, ta ntâŋ pe dye ma tây mii, pe bya n waha nii ke syi, ta wîi n maha nii pe laam wo.»

18

Yesu wâyigi

(*Mat 26.47-56; Mar 14.43-50; Luke 22.47-53*)

¹ Yesu tuu ba Yâhâ nar wa, u n ka u kânyârwai ne Sedrô lanklon kûndi ye. Katyir lankua wa pye ke fla na. Pe n dye u katyir lankua laam wo.

² Pe naa n gaha koo fla na soo. Yuda wii tuu yi Yesu kur ye, u bya ba ke fla saha câ. U n ke fla saha yar Yesu napîi- na. ³ U n ka Wormefa seraasyi ndren ne, ma suhu ke Yâhâ kangbân sênfa ne u katyir lankua wo. Pe Yâhâ yûndefa yînfua, tesê pe Farisyê ne, poo me pe ba pe lehe wââ. Terbuhu pye pe ye, tesê naaloho ndyan ne, ma suhu naanmiy wân ne.

⁴ Yesu tuu -sê ba câ wa lii le ga ba u dye, u n pe wââ ga, maa pe yey: «Yoo tee n kê?» ⁵ Pe n u pye ma yee: «Nasarêtefa Yesu too n kê.» Yesu n yee: «Ndoe tê ma woo.» Loo yale wo Yuda pye u ba yer pe ne, Yuda wii tuu pye Yesu yifua u napîi- kê. ⁶ Yaliile Yesu le pââ ma yee, ndoo tê ma woo, pe n kûn dur kur kue ne, ma laha n too. ⁷ U n pe yey yahamba: «Ah yoo tee n kê?» Pe n maha u pye: «Nasarêtefa Yesu.» ⁸ U n yee: «N sê le pââ wa la ye ye, ma yee ndoo tê ma woo? Ke ma pye ndoo tee n kê, ye tyii ta kânyârwai na, pe n ter.» ⁹ Tuu loo pââ ke syi, lii u naa n pââ Yâhâ ye ke yîmper wo, loo ne le pye. Loo ne nde: «Yâhâ, nawee-mpây taa ba wââ ra kê, nawee nen ge sê plaha ra ye ye.»

¹⁰ Syimu Pyar -sê pye yûntrûhû ne. U n le tyîn yi yûnsyihi wo, ma Yâhâ yûndefa yînfua têtê Malsyii kândigi nditye gbâ cer.

¹¹ Loo na, Yesu n u Syimu Pyar pye ma yee: «Ma yûntrûhû le yûnsyihi wo. Ma sê câ la n yai n ke kayihî sya, kii ra Tuhufua Yâhâ tuu wââ ra kê?»

¹² Yesu tuu kâhâ loo nde pââ wa, nawee-mpây pe pye Yuda ne, pe n Yesu yigi, ma u pua, ¹³ ma cââ ka u ne Yana fla na, Yâhâ

yûndefa yînfua mpây waa. Loo dye Kayifu woo tuu ba Yâhâ yûndefa yînfua yââ. U ba Yana pueesya sya soo. ¹⁴ Woo kê tuu maha ba Yiifee- yahaseefa pye ma yee, a ter nawee nen ma ku nabuar wîi na, koo ke puar.

Pyar Yesu wîi kai

(*Mat 26.69-70; Mar 14.66-68; Luke 22.55-57*)

¹⁵ Syimu Pyar tesê Yesu kânyârwe waa ne, pe n taha Yesu na, ma ka Yana fla na. Yâhâ yûndefa yînfua ba u kânyârwe nen nwo câ le wa, woo n waha dye u Yâhâ yûndefa yînfua kangbân ndyin wo.

¹⁶ Syimu Pyar ya n kuee kândi wo kapahayê na. U kânyârwe wii tuu u Yâhâ yûndefa yînfua câ, u n ka maa pââ u kapahayê sênşyale ne, ma Syimu Pyar yigi dye loo na.

¹⁷ Ke kapahayê sênşyale n u yey ma yee: «Ah ndee, dya nwo kânyârwai waa kê ma bya ne!» Pyar n yee: «Aye, poo waa sê kê ra ne ye.»

¹⁸ Wer tii naa n pai ke dyan, pe têtê-tesê pe Yâhâ kangbân sênfa mpây ne pe pye ke fla na, pe ba naa tar, ma naa n waha. Pyar bya pye pe ne, ma naa naa waha.

U Yâhâ yûndefa yînfua Yesu yey

(*Mat 26.59-66; Mar 14.55-64; Luke 22.66-71*)

¹⁹ U Yâhâ yûndefa yînfua Yana n Yesu yey ma yee: «Mpây poo pe ma ma kânyârwai? Kai- nkây syi koo taa nawee-klaha?» ²⁰ Yesu n u yê wââ sya ma yee: «N ba naa nawee-klaha Yiifee- yawâhâ nwey wo, tesê Yâhâ kangbân wo, Yiifee- bye naa pe ya wââ too fle nde wo. N ke kai- bye pââ naa n yi, n sê kaplân nkây wûhû naa n pââ ye, nawee- bye ke câ. ²¹ Nwa ta ma n nii le yey ndoo ye? Le ma pye ke dyan, mpây pe naa ta kaplân luhu, le yey poo ye, poo le câ.»

²² Tuu naa n pââ ke dyan, pe Yâhâ kangbân sênfa mpây pe pye ke fla na, poo nen waa n u fey, ma u pye ma yee: «Nwa ta ma n nii n pââ Yâhâ yûndefa yînfua ne ke dyan?» ²³ Yesu n u pye ma yee: «N ma tee pââ, le tôr ra ye lii tê pââ wâpee. Ke ma -sê pye cîinde tê pââ, nwa ta ma n ta fey?» ²⁴ Loo kur ye, Yana n Yesu no wââ u Yâhâ yûndefa yînfua Kayifu fla na. Ke namihî pye u na nantân, pe ba u pua yigi.

Pyar maha Yesu wîi kai

(*Mat 26.71-75; Mar 14.69-72; Luke 22.58-62*)

²⁵ Pyar woo -sê pye u naa naa waha. Waa n u yey yahamba: «Ah ndee, u dya nwo kânyârwe waa kê ma ne?» Pyar n maha le kai ma yee: «Aye, poo waa sê kê ra ne ye.»

²⁶ U Pyar tuu -sê ba dya wii nditye gbã cer Yesu yigiyale wo, u dya pye Yähã yündefa yĩnfua tẽntẽ waa nwonfua. Woo tẽntẽ n Pyar yey yahamba: «Ah, n sê ma yãã la Yesu ne katyir lankua wo?» ²⁷ Pyar n maha le kai ma yee u sê Yesu cã ye. Ngupuai n -sê ta ter kui.

Pe ka Yesu ne fãngafua Pilati fla na
(Mat 27.1-2, 11-14; Mar 15.1-5; Luke 23.1-5)

²⁸ Ke yĩnsyii sukühüntây yĩn na, pe n Yesu yigi yi Kayifu fla na, pe bye n wãã ga u ne u fãngafua tẽntẽsaha wo, kangbãñ gaa ba kã. U fãngafua myaha ba kã Pilati. Pe Yiiffee- sê -sê ba dya ke kangbãñ laam wo ye, u fãngafua tee pye kulaafua. Pe ma ne dye, pe saa ne waha te syayaha gbar dir di ye.

²⁹ Loo na Pilati n yi u kaha wo, ma ka pe kuc ye, maa pe yey ma yee: «Lii kapee ne u dya tuu pye?» ³⁰ Pe n u yẽ wãã sya ma yee: «Dya nwo ma ne yee u wee kapeepye fua ye, wo saa ne pye too u yigi ba ma fla na ye.» ³¹ Pilati n pe pye ma yee: «Le ma pye ke dyañ, ye u sãhã ye klo kai- kãnde na.» Pe n yee: «Ye kãnde* na, wii Yiiffee-, wo sê yai wo nawee boo ye.»

³² Pe loo pãã ke syi, kai- nkãy Yesu tuu ba cãã pãã yaha faale wo u ya gbã wĩ na, koo kai- kã ke nii n pye loo yale wo.

³³ Pilati n dur dye ter u nangbãñ kaha wo, ma ta pe n Yesu yee ba. U n ba u yey ma yee: «Mboo la pe Yiiffee- yĩnfua?»

³⁴ Yesu n -sê u yey: «Ma le cã mii ya laa, mpãy me pe le pãã ma ye?» ³⁵ Pilati n u pye ma yee: «N wee Yiiffee- terfua ye. Ma terfa Yiiffee-, tesẽ Yähã yündefa yĩnfa ne, poo pe ma yigi ba wãã ra kã. Le pãã ra ye lii taa pye.» ³⁶ Yesu n u pye ma yee: «Ta yĩnfar wee driyẽ nge wo ye. Le ma ne pye ke dyañ, ta nawee- ga ne naan miy ta draha wo, ta napĩ- ma n waha ra yigi ye. Ta yĩnfar sê -sê wee driyẽ nge wo ye.»

³⁷ Loo na Pilati n -sê u pye ma yee: «Jaha ma ma yĩnfua?» Yesu n u yẽ wãã sya ma yee: «Ãwã, taa le pãã mii, n ma yĩnfua. N see nawee, ma pa driyẽ laam wo, ma ba cĩnde yar nawee- na. Cĩnde le n tãñ nawee- mpãy ye, pe n luhu ra ye.» ³⁸ Pilati n u pye ma yee: «Ah nwa kã cĩnde ne?»

Pe Yiiffee- Pilati ta u n Yesu wãboo wĩ ta

(Mat 27.15-31; Mar 15.6-20; Luke 23.13-25)

Pilati tuu loo pãã wa, u n yi ga maa Yiiffee- wãã sya kãndi wo, ma pe pye ma yee: «Ye dya nwo yigi ba ra kã, n sê -sê laa kapee yãã u na ye.» ³⁹ Dye- bye syayaha

gbar na, ye sê ne pa la, ye yee ndoo n nwonpkihufua waa yi yaha ye kã? Ya'a sya, n ga Yiiffee- yĩnfua yi yaha ye kã naandyẽ.» ⁴⁰ Pe Yiiffee- n nii n tẽ ma yee: «Aye, wo wee woo wĩ na ye, wo n traha ma Barebaa woo yi yaha wo kã.» U Barebaa -sê pye yuhu naboo fua.

19

¹ Loo kur ye, Pilati n ta pe n Yesu gbã sãngblã ne. ² Pe seraasyi n nii u ler, ma yĩnfua nayreyãhã le u na, ma ngur maha ta u yĩn na yĩnfua nkifai dyañ, ³ ma dur ma nii yũhũ n crã u na, ma nii u ler yĩnfua syaha ne ma yee: «Yiiffee- yĩnfua wo ma syar», ma -sê maha nii u fey.

⁴ Loo kur ye, Pilati n maha yi ba pe Yiiffee- fla na, maa pe pye ma yee: «Ye tyii, pe n yi ba u ne kãndi wo. N n traha n -sê le pãã ye ye, ndoo sê laa kapee yãã u na ye.»

⁵ Loo na, Yesu n yi ke yĩnfua nayreyãhã ne, tesẽ ke ngur nkifai ne u yĩn na. Pilati n -sê pe pye ma yee: «U dya nwo.» ⁶ Yaliile pe Yähã yündefa yĩnfa, tesẽ pe nawee- ne pe u yãã, pe nii n tẽ ma yee: «U kuey mar boo trã na! U kuey mar boo trã na!» Pilati n pe pye ma yee: «Ye u kuey mar boo yii ya, ndoo sê laa kapee yãã u na ye.» ⁷ Pe n u yẽ wãã sya ma yee: «Wo kãnde na u yai u ku, u tee yee woo ma Yähã Dya.»

⁸ Pilati tuu pe kaplãñ luhu Yesu wĩ na, u n fya ma ta ter faale yaha. ⁹ U n dye ga u tẽntẽsaha kangbãñ wo, maa Yesu yey ma yee: «Ah ma n yi na cigege?» Yesu sê -sê u yẽ wãã sya ye. ¹⁰ Pilati n -sê u pye ma yee: «Ah ma saa ndoo ge yẽ wãã sya la? Ma sê cã la fãnga ma ra ye, ta n ga waha ma yi yaha, le ma maha tãñ ra ye, n ta pe n ma kuey mar boo trã na?» ¹¹ Yesu n u yẽ wãã sya ma yee: «Ma saha fãnga wĩ laa pye ra na ye, n sê sye Yähã ma fihĩ lii wãã ma kã. Koo syi, wii tuu ra yigi wãã ma kã, woo kapee ter ma wĩ yaha.»

¹² Loo yale wo, Pilati naa Yesu wãiyaha wĩ ke. Pe Yiiffee- poo -sê nii n tẽ fãnga ne ma yee: «Ma'a u dya miy yaha, ma wee fãngafa bye yĩnfua naambiyã ye. Nawee nawee ma u ya ta yĩnfua, u ma fãngafa bye yĩnfua napĩ.»

¹³ Pilati tuu koo kaplãñ luhu wa, u n ta pe n Yesu yigi ga kãndi wo. Pilati n pa, maa tege nii kasãhãfua niisaha wo, draha giu pe naa n yee ntẽmbapai fla, pe naa ke yee Gabata yeberẽ yor wo, Yiiffee- yor kã. ¹⁴ Te syayaha gbar ne ga dye koo per yĩnsyii wo. Koo per yaiwlanj yale ba kã, Pilati tuu pye u ba tege nii kasãhãfua niisaha wo, u n Yiiffee- pye ma yee: «Ye yĩnfua nwo.» ¹⁵ Pe n -sê nii n tẽ ma yee: «U boo, u boo, u kuey

* **18:31** 18.31 Koo cãã na, Wõrmeffa fãngafa ya bii me pe ga waha nawee wãboo wĩ ta. Loo ne, pe Yiiffee- yahaseefa n ka Yesu ne Pilati fla na.

mar boo trã na!» Pilati n pe pye ma yee: «Ah ye yĩnfua kê, ye -sê yee, n u kuey mar mii syi?» Pe Yãhã yũndefa yĩnfa n yee, a yĩnfua waa wee poo ye, mii u fãngafa bye yĩnfua sê kê ye. ¹⁶ Loo na, Pilati n pe laam wĩ pye, ma Yesu wãã seraasyi kê, pe ga u kuey mar yaha trã na.

U fãngafua seraasyi Yesu kuey mar yir yaha trã na

(*Mat 27.32-44; Mar 15.21-32; Luke 23.26-43*)

Pe seraasyi n Yesu yigi ter, ¹⁷ ma yi u ne le klo wo. U n u kueymartrã tẽn u ya ya. Teelii fla pe n yee Gblegbeta Yiffee- yor wo, le yĩntaha kê yĩnkluhu fla, pe n ka koo fla na. ¹⁸ Koo fla pe Yesu kuey mar yir yaha trã na, ma maha nawee- syãm mpãy kuey mar yir yaha u kãnkãy na pe ya wuhu na, Yesu pye pe telai wo. ¹⁹ Pilati n ta pe n wãn gaa gbe, ma yrũhũ ke na, ma ga ke gbãã yaha le trã na ncaha ye. Pe ba yrũhũ ta ma yee: «nasarɛTEFA YESU, YIFEE- YĨNFUA KÊ.» ²⁰ Ke kaplãn ba yrũhũ ta yor fle tãã wo, Yiffee- yor, tesê Wõrmefa yor ne, ma suhu Jrekefa yor ne. Draha gii pe ba Yesu kuey mar yir yaha trã na, ke fla pye klo tãy tũntũn. Ke n ta Yiffee- busãã n ke wãn yãã, ma kal. ²¹ Pe Yãhã yũndefa yĩnfa n ka Pilati fla na, maa u pye ma yee: «Kaplãn ngĩ ke yrũhũ ta nii ma yee, Yiffee- yĩnfua kê u ne, ma sê yai ma tyii ke na ye, ma yai ma ta pe n yrũhũ ta, a dya nwo yee woo ma Yiffee- yĩnfua.» ²² Pilati n pe pye ma yee: «Tẽ lii yrũhũ ta, le ga kuee loo na.»

²³ Pe seraasyi pe Yesu kuey mar yir yaha wa le trã na, pe n u nayre gbe, ma la fle resyar. Pe bye n fla nanen gbe. Pe n maha u nayrengbãn gbe, pãhãsa sê pye ke na ye. Ke ba tyin fai nen ya. ²⁴ Seraasyi n pe ya pye ma yee: «Wo ma syi wo ke nayrengbãn tyin jũũ ye, -too pyer raa pye, wo cã ke ga nii wii wãn.» Pe koo pye wa ke syi, kapãn lii le bii cãã yrũhũ ta nii Yãhã sabangbãn wo, loo ne le pye loo yale wo. Loo kapãn ne nde:

«Pe ra nayre la pe ya nsoho wo;
ta nayrengbãn koo na,
pe pyer raa pye, maa cã ke ga nii wii wãn.»

Pe seraasyi -sê le pye koo syi.

²⁵ Yesu nahafua pye u ba yer Yesu kueymartrã tãy, tesê Yesu nahafuasyĩnde ne, ma suhu Klopa cõõ Maari ne, tesê Madalafa Maari ne. ²⁶ Yesu tuu u nahafua yãã, tesê u kãnyãrwebuwa ne, pe yir yer u kueymartrã tãy, u n u nahafua pye ma yee: «Yaa, dya nwo woo ma ma dya yagaa.» ²⁷ U n u kãnyãrwe pye ma yee: «Nwo woo ma ma nahafua yagaa.» Koo per u kãnyãrwe n Yesu nahafua yigi ga ta u ya tãy u kuãn ne.

Yesu wãku

(*Mat 27.45-56; Mar 15.33-41; Luke 23.44-49*)

²⁸ Yesu ba cã kai- nkãy ke ne ga u dye, ke bye u yãã wa yagaa. U n yee: «Loho fãã ra yigi.» Tuu loo pãã wa ke syi, kapãn lii le ba cãã yrũhũ ta nii Yãhã sabangbãn wo u wĩ na, loo ne le pye loo yale wo. ²⁹ Gblãhã gaa pye ke fla na, ke ba yĩ defĩtãhãpihi ne. Seraasyi n flũhũflũhũ wãn gaa gbe, ma kã le ke defĩtãhãpihi wo, ma ke wra ta katyigi gaa kayan na, ke katyigi myaha yisope. Pe n ke wãn kuã yir ta Yesu yẽ tãy. ³⁰ Yesu tuu ke defĩtãhãpihi wãr wa, u n yee: «Ke kai- bye kua wa,» ma yĩn kue tege, ma ku.

³¹ Pe Yiffee- yahaseefa sê naa n traha te nakur n yai kua ke trãn na ye, pe kanii per ga ne fe gbe yainkõn wo, koo kê. Koo kanii per ba wãã dye pe syayaha gbar ne. Koo syi kê, pe n ka klo laam wo, maa Pilati nar ma yee, a nawee- mpãy pe kuey mar nii trãn na, tuu kãnde wãã seraasyi kê, pe n ga pe tre gbã ka pe n ku farfar, pe n pe tege kãã ke trãn na. Pilati n kãnde wãã seraasyi kê.

³² Nawee- syãm mpãy pe ba kuey mar yir yaha trãn na pe ya wuhu na Yesu tãy, pe sê ba ku wa ye. Pe seraasyi n -sê ga pe tre gbã ka. ³³ Yaliile pe ga nõ Yesu na, maa yãã tuu ku wa, pe sê woo tre gbã ka ye. ³⁴ Seraasyi nen waa n -sê Yesu mpãy kã fer u ncnẽ ne, ntõr n ta ter yi ma suhu loho ne.

³⁵ Wii tuu koo kai- ngĩ yãã, u ke yar nawee- na. Kai- nkãy tuu yar ke ma ciĩnde, u cã u ciĩnde pãã, loo na ye bye n waha Yesu wĩ sya ciĩnde. ³⁶ Koo kai- pe seraasyi pe pye, kaplãn nkãy ke bii cãã yrũhũ ta nii Yãhã sabangbãn wo, koo kê ke naa n pye loo yale wo. Koo kaplãn ngĩ: «Pe saa u kacrihi nen gẽ yoho ye.» ³⁷ Yãhã sabangbãn kapãn laa maha nde: «Wii pe kã fer, pe ga ba u yãã.»

Yesu wãlen gbũ wo

(*Mat 27.57-61; Mar 15.42-47; Luke 23.50-56*)

³⁸ Dya waa pye, u myaha ba kê Yosefe, Yarimatefa naa waa ba kê. U pye Yesu kãnyãrwai waa, u sê -sê ba ta waa n yi le cãn na ye, u tee naa n fya Yiffee- yahaseefa na. U n pa, maa Yesu nakugu nar Pilati ye. U n kãnde wãã u kê. U Yosefe n ka, maa ta pe n Yesu nakugu tege le trã na.

³⁹ Nikodemu wii u ba ka faale wo Yesu fla na yĩmper wo, u n ka sêm- ter gbengbeyĩhĩ syãn syi ne. Pe sêm- ba gbihĩ katyir sũ wãn ne, myer katyigi, tesê yaluee katyigi ne. ⁴⁰ U Yosefe, tesê u Nikodemu ne, pe syãm n Yesu nakugu gbe, ma nii ke tuhu pe miy ne, ma nii ke maha faasyĩmbehe

ne. Yiifee- kânde wo, pe maa nakugu le, pe ne ke gbihi koo syi.

⁴¹ Draha gii pe ba Yesu kuey mar trã na, katyir lankua pye ke fla na. Gbũfuẽ pye ke fla na, le ba gbã fer* ntẽmlaha fla wo, pe sã ba nakugu gaa le yãã le wo ye. ⁴² Le pye tũntũn. Pe n dye Yesu nakugu ne, ma ke sãy ta le gbũfuẽ laam wo. Pe yai pe ne pye farfar, yainkɔŋ wo kani per ga ne ɔ, koo kã.

20

Yesu wãyr gbã wo

(*Mat 28.1-8; Mar 16.1-8; Luke 24.1-12*)

¹ Ke cãwãã per cir* yĩnwɔŋ wo, Madalafa Maari ye n ka le gbũ fla na, maa yãã ntẽmbangbãŋ gii ke ba tã le gbũ yẽ na, ke gbe kãã. ² Tuu le yãã ke dyaŋ, u n fã ga Syimu Pyar fla na, tesẽ u Yesu kãnyãrweba ne, maa pe pye ma yee: «Eh, pe wo Yĩnfua nakugu yi kãã le gbũ wo, wo sã cã pe u ta na ye.»

³ Pyar tesẽ woo kãnyãrwe ne, pe n yi, ma n gaha le gbũ fla na. ⁴ Pe naa n fã pe syãm pe ya tãy, u kãnyãrwe nwo naa n fã farfar ma ter Pyar yaha; woo n ga cãã dye le gbũ fla na. ⁵ U n kue tege, ma yãŋ le wãã ma faasyĩmbehe yãã le gbũ wo, nkãy pe ba Yesu nakugu maha tã ke ne. U sã -sã dye ye. ⁶ Syimu Pyar n pa u kur kue ye, maa ta ter dye le gbũ wo, ma ke faasyĩmbehe yãã ke fla na, ⁷ ma suhu fai lii ne pe ba maha Yesu yĩŋ na, le pye le ya ya, le sã pye ngĩ ne ye. ⁸ Loo na, u kãnyãrwe wii tuu ba cãã dye le gbũ fla na, u bya n -sã dye le laam wo u ya ndonj. Tuu ke faasyĩmbehe yãã ke dyaŋ, u n Yesu wĩ sya cĩnde. ⁹ Pe kãnyãrwai sã -sã ba Yãhã sabangbãŋ kaplãŋ war wa ye, nkãy ke yee, a Yesu ga yir gbã wo, u dur ba yrãŋ na.

¹⁰ Pe kãnyãrwai syãm n dur ter pe fla na.

Yesu u ya yar Maari na

(*Mat 28.9-10; Mar 16.9-11*)

¹¹ Maari n dur ga le gbũ fla na, ma ga nii n wũn. Tuu naa n wũn, ma kuee yãŋ le n wãã le gbũ wo, ¹² u n yãhãyĩŋ tẽnlehe syãm mpãy yãã. Pe kale wãn pye wãfir. Pe ba tege nii teeli wo Yesu nakugu ba sãy ta. Nen pye yĩŋ kue ye, u syãŋ wuhu -sã pye trẽ kue ye. ¹³ Pe n u pye ma yee: «Cɔɔ, lii raa n wũn?» U n pe yẽ wãã sya ma yee: «Waa ra Yĩnfua nakugu gbe kãã, n sã -sã cã u ke ta na ye.»

¹⁴ Yaliile Maari tuu naa n pãã, u n wã klaha, ma Yesu yãã tuu yir yer ke fla na, u sã -sã ba cã Yesu kã ye. ¹⁵ Yesu n u pye ma yee: «Cɔɔ, lii raa n wũn, yoo raa n kɛ?» Maari n le ga ma yee katyir lankua sãnfua

kã. U n u pye ma yee: «Ke ma pye mboo raa u nakugu gbe, le pãã ra ye taa ke ta na, ta n ga ke gbe ba le.» ¹⁶ Yesu n u myaha yee ma yee: «Maari.» Maari n klaha yãŋ, ma u pye Yiifee- yor wo: «Arbun,» koo yĩntaha kã yĩnfua. ¹⁷ Yesu n u pye ma yee: «Ma'a n ta yigi yaha ye! Ma sã yãã, n sã dugu ga wa ra Tuhufua Yãhã fla na ye. -Taa -sã ka ra nampyeŋ- fla na, maa pe pye, a ndoo ga dugu ga ra Tuhufua fla na, wii u ma ye bye Tuhufua, ma maha ma Yãhã ra ye, tesẽ ye bya ye.»

¹⁸ Maari n ka, maa le pãã pe kãnyãrwai ye, a woo u Yĩnfua Yesu yãã. U n maha Yĩnfua Yesu tẽnlehe bye tɔr pe ye.

Yesu u ya yar u kãnyãrwai na

(*Mat 28.16-20; Mar 16.14-18; Luke 24.36-49*)

¹⁹ Koo per yĩmper wo, ke pye cãwãã per cir, pe kãnyãrwai ba pe ya wãã ta nwrongbãŋ gaa wo, ma te kãanklee gbãã tã, pe tee naa n fya pe Yiifee- yahaseefa na. Yesu n fer gbe yi pe laam wo, ma pe syar ma yee: «Yãhã n yrĩŋ wãã ye kã.» ²⁰ Tuu ba pãã wa ke dyaŋ, u n u klue yar pe na, tesẽ u mpĩy ne. Pe kãnyãrwai n too yãã, ma u yãŋ cã, pe laam n fihi flege.

²¹ U n maha pe pye: «Yãhã n yrĩŋ wãã ye kã. Ta Tuhufua Yãhã tuu ra lehe wãã mii syi, ndoo bya n -sã ga ye lehe wãã koo syi.» ²² Tuu loo pãã wa, u n tefay fua woo pe na, ma pe pye ma yee: «Ye tyii Yãhã Yrã Fãnga n dye ye laam wo! ²³ Ya'a mpãy kapee- laha kãã pe na, ke ga kua pe na, ya'a -sã mpãy kapee- sye yaha pe na, ke ga kuee pe na.»

²⁴ Yesu tuu ba u ya yar u kãnyãrwai na, Tema wii pe naa n yee Didim, koo yĩntaha wuhuwãã, woo sã pye pe laam wo ye. Pe kãnyãrwai sãnsye syãm mii waa ba kã. ²⁵ Pe kãnyãrwai mii n -sã le pãã u ye, poo u Yĩnfua yãã. U n -sã pe pye ma yee: «N ma yee n sã pe puẽnte kueysar yãã u klue na, ma ta kãnde te te na ye, tesẽ n ma yee n sã ra koho le u mpĩy nadyaha fla na ye, n saa le sya u yir gbã wo ye.»

²⁶ Plii kuatãã n ba ɔ, pe kãnyãrwai n maha ba pe ya wãã ta ke nwrongbãŋ wo, Tema pye pe ne. Te kãanklee ba gbãã tã, Yesu n fer gbe yi pe nsoho wo, ma pe syar ma yee: «Yãhã ke yrĩŋ wãã ye kã.» ²⁷ U n Tema pye ma yee: «Tema, ta klue yãŋ, pa ma ba te yãŋ te na! Ma koho yũhũ ba le ta mpĩy fla na; ma tee ba yee ma sã ta wĩ sya cĩnde ye. Yagaa le sya cĩnde, ndoo yir gbã wo!» ²⁸ Tema n u yẽ wãã sya ma yee: «Mboo ta Yĩnfua, mboo ta Yãhã.» ²⁹ Yesu n u pye ma yee: «Taa ra yãã, koo kã ma n

* **19:41** 19.41 Le gbũ pye nkɔŋ pe gbã fer yãŋ mpĩy ntẽmlaha fla wo, ma le laam ta wlenjwenj, le yẽ ne nwonjẽ dyaŋ. Le yẽ n tã ntẽmbangbãŋ ne. * **20:1** 20.1 Koo per kã jimaasyi per ne.

le sya cînde. Mpây pe sê le yâa ye, ma -sê le sya cînde, poo wîi n tây.»

Yesu tuu kai- nkây pye

³⁰ Cãã gii bye Yesu tuu pye u kányärwai ne, u ba laanwo wühü busãã pye, koo bye sê yrühü saba nwo wo ye. ³¹ Kai- ngîi -sê yrühü ta saba nwo wo, ma yee ye le sya cînde Yesu woo kê u Yähä Yîndefua Crise. U maha ma Yähä Dya. Ya' a u ta ye Yater, ye ga cînde yrä yâa, lii wäkuayâa wee le na ye.

21

Yesu laanwo wîi pye fuayigisaha wo

¹ Loo kur ye, Yesu n u ya yar u kányärwai na Galele langbän yê na, klo laa täy pe naa n yee Tyiberyati. Tuu u ya yar pe na mii syi, le nde.

² Per gaa, Syimu Pyar, tesê Tema ne wii pe naa n yee wuhuwää, ma suhu Natanelu ne, u naa n yi Kana wo Galele kue ye, tesê Sewede dyame ne, ma suhu kányärwai syâm mpây ne pe pye pe ya ne. ³ Syimu Pyar n pe pye ma yee: «Ndoo n gaha fuayigisaha wo.» Pe n u pye ma yee: «Wo bya ga ka ma ne.» Pe n yi, maa dugu dye salangbän wo, ma nii joo miy yahasee ye. Koo yimper bye wo, pe sê ngaa yâa ye.

⁴ Yühü ke ba syii, Yesu n pa, maa yer langbän yê na. Pe kányärwai n u yâa, pe sê -sê ba câ woo kê ye. ⁵ U n pe pye ma yee: «Ta cîifa, ye sê fua- yâa yigi la?» Pe n yee: «Aye, wo sê ngaa yâa ye.» ⁶ Tuu loo luhu, u n pe pye ma yee: «-Ye u joo miy le yagaa ke salangbän kändigi kue ye, ye ga yigi!» Pe n -sê u joo miy le, ma yâa pe saha u joo tyîn ba le ke salangbän wo ye, u ba yîi fua- ne, koo kê.

⁷ Pe loo yâa, u Yesu kányärwëbua n Syimu Pyar pye ma yee: «Eh, wo Yînfua kê.» Pyar -sê pye kadyepua ne. Tuu loo luhu, u n u nayroho gbe le, ma too loho wo, ma ga ka farfar. ⁸ Loo yale wo, pe kányärwai sê ba dey langben na ye. Pe n nii n pai ke salangbän ne, ma nii u joo tyîn n taha pe ya na, u ba yîi fua- ne. ⁹ Pe ga tege kântraha na, pe n fua- yâa naankähä na, bur ne känkây na. ¹⁰ Yesu n pe pye ma yee: «Ta cîifa, fua- mpây tee yigi, -ye pa mpây ne!» ¹¹ Syimu Pyar n dugu dye ke salangbän wo, ma u joo fle yi. U ba yîi fuababai gbeekuasîi sênsye tää ne. Pe fua- wänihî naa bye ne, u joo sê cer ye. ¹² Yesu n pe pye ma yee: «-Ye pa yaa di!» Pe ba u yän câ, waa sê u yey ma yee yoo kê u ne ye. ¹³ U n yühü dye pe täy, ma bur gbe ma naha ka la pe kê, fua- ne.

¹⁴ Tuu ku ma yir gbä wo, u tēhe tää wuhu kê tuu u ya yar u kányärwai na.

Yesu Pyar yey laa ne tēhe tää

¹⁵ Yaliile pe ba di wa, Yesu n Syimu Pyar yey: «Nsân dya Syimu, ta ntän dye la ma täy, ma ta ter mii mii yaha?» U n u yê wää sya ma yee: «Äwä, Yînfua, ma câ ma wîi n täy ra ye.» Yesu n -sê u pye ma yee: «Ta nawee- yigi yô mbanaha wän syi dyan u mbapîy ne!» ¹⁶ U n u yey tēhe syän wuhu na ma yee: «Nsân dya Syimu, ta ntän dye la ma täy?» U n u yê wää sya ma yee: «Äwä, Yînfua, ma câ ma wîi n täy ra ye.» Yesu n u pye ma yee: «Naa ra nawee- yän mbanaha wän syi dyan u mbapîy ne!»

¹⁷ Ke tēhe tää wuhu na u n u yey: «Nsân dya Syimu, ta wîi n täy la ma ye?» Pyar laam n wlähä, tuu u yey le tēhe tää wuhu na, a u wîi n täy la u ye. U n u pye ma yee: «Yînfua, mboo taa kai- bye câ, ma câ ma wîi n täy ra ye.» Yesu n u pye ma yee: «Ta mbapîy yigi yô!»

¹⁸ Ta n kapän laa päa ma ye, taa pye naanfuê, ma naa mii pua mii ya, ma naa n gaha teelii ma ma täy. Ma' a -sê ba le, maa ba klue kuä naa n yir, waa n naa ma pua nayre wän ne, u naa n gaha ma ne teelii le sê n täy ma ye ye.» ¹⁹ Kaplän ngîi le yar, Pyar ga ba gbä mpây ter ku, u Yähä myaha gboho ke syi. Yesu tuu loo päa wa, u n u pye ma yee: «Naa n taha ra na ma kuän ne!»

²⁰ Pyar n klaha yän kur kue ye, ma Yesu kányärwëbua yâa tuu n taha pe na. Per gii pe ba kur kue digi wää di Yesu n câ ku, woo kányärwe kê tuu ba yühü dye Yesu täy, ma u pye ma yee tuu le päa woo ye, a wii woo tuu ga ba yi kää u kur ye. ²¹ Pyar tuu ba u yâa, u n Yesu yey ma yee: «Yînfua, ah woo, lii loo le ga ba u dye?» ²² Yesu n u yê wää sya ma yee: «N ma sya n traha u kuee driyê wo ta n sya ba dur ba, ma kalaa wee ye. Mboo, naa n taha ra na ma kuän ne!» ²³ Yesu nawee- n nii le päa pe ya nsoho wo, a u kányärwe saa ku yâa ye. Yesu sê -sê ba le päa Pyar ye, a u kányärwe saa ku yâa ye. U ba yee, a le ma täy woo ye u kuee driyê wo woo n sya ba dur ba, u kalaa wee ye.

²⁴ Woo kányärwai kê tuu kai- ngîi tör nawee- ye, ma ke yrühü ta. Wo bye, wo câ lii tuu päa le ma cîinde.

²⁵ Yesu maha kai- busãã pye. Pe ma ne ke bye yrühü naa n ta sabar wo, n sê le sya te tasar ga ne yâa driyê kur bye wo ye.

Yesu Tēnlehe pe tēj nkāy tē faale wo

Yāhā yē wāter wīl ke Yrā wākē ne pe Yesu tēnlehe kē

¹ Ta naambiyā Tohofile, Yesu tuu fe yir, u naa nawee- klaha kai- busāā ne, ma maha naa yēkā wūhū pye, ma cā ba dugu ga yāhāyīn na. Koo ngī bye kē, tē yrūhū wāā ma kē ta saba cir laam wo. ² Per gii Yesu tuu ga ka yāhāyīn na, u kānyārwei mpāy tuu ba yān yi, koo per u pe ta u tēnlehe ma pe klaha ta Yāhā Yrā Fānga kāmāy na. Tuu loo pye wa, Yāhā n u ta u n dugu ga yāhāyīn na.

³ Tuu fengbān tii sya ma ku, loo kur ye, u n ba naa u ya yar u tēnlehe na, ma känkai-sron pye pe waha cā pe yee, u yir gbā wo, ma dur ba yrān na gbaafa ye cīinde. Plii gbeesī tuu pye wāyi ne pe na, ma naa Yāhā Yai wīl pāā pe ye. ⁴ Per gaa u pye pe ne, ma ba pe klaha ta nde ne ma yee: «Ta Tuhufua tuu yē ter kla gii wāwāā wīl ne faa ye kē, koo kla ma yee ke sē yāā wa ye ye ye, ya' a n yi kāā Yurusalem wo ye, -ye ke sēj! ⁵ Nsān woo nawee tāā yi loho wo, ndoo -sē ga ye tāā Yāhā Yrā ne plii nde na.» ⁶ Mpāy pe ba pe ya wāā ta Yesu tāy, pe n u yey ma yee: «Yīnfua, yagaa la, taa ga Yiisre terfa kar sya yaha nampay fānga koho wo?» ⁷ Yesu n pe yē wāā sya ma yee: «Ke per wācān tesē le yale ne, ye kalaa wee le na ye. Yāhā ya kē, ke koo per ta tesē le yale ne, ke laam wātan. ⁸ Tee yai lii ne loo ne nde: Yāhā Yrā ga ba tege dye ye laam wo. Loo nde ga ba fānga wāā ye kē, ye n ka ye ga naa ta yē kaplān tōr nawee- ye tesē kai- nkāy bye ne tē pye ter. Yii mpāy tee ke yāā yīnde ne, ma maha ke yāā luhu, ye ga ba naa koo ngī bye tōr Yurusalem wo, Yude kui bye ne, Syamari kui ne, deydey kui bye ne kāntraha nge na.»

Yesu kuā yir ter yāhāyīn na

⁹ Yesu tuu loo pāā wa, Yāhā fānga n ta u n kuā yir ter fāā, yāhāyīn kuē ye pe tēnlehe bye yīnde na, pe n yer ma u waha yān n wāā, u n sya ga paha yāhāyāhā gaa na pe na. ¹⁰ Pe sē yāā yīntar ge gbe kāā wa yāhāyīn wāyān na ye, nayrefirfa syām mpāy syi n fer gbe yi pe tāy, ¹¹ ma pe pye ma yee: «Galele naam! Le ma mii ye n yer yāhāyīn tēj n yān? Tee u Yesu wāter yāā mii, u wādur ga ba nii ke syi.»

¹² Kai- ngī -sē pye yān gaa yīn na pe n yee wolifye katyir fla yān. Ke fla pye Yurusalem tāy tūntūn ya. Pe tēnlehe, pe pe naam syām mii kaplān luhu wa, pe n yir ke yān yīn na, ma dur ga Yurusalem wo.

Yuda Syikaryote draha gbefua

¹³ Pe ga dye Yurusalem wo, pe ga dugu dye gbehbaha yīn nwongbān gaa wo. Yesu kāndeyārfa yawāhā fla ba kē ke ne. Mpāy pe ba pe ya wāā, pe myar nde: Pyar, Nsān, Syake, Andere, Filipe, Tema, Bateremi, Matche, Alefe dya Syake ne, Syimu Selote, Syake dya Yudi ne. ¹⁴ Ca mpāy bya pye ke fla na, Yesu nahafua Maari ne, tesē Yesu cīifa bya ne. Pe bye naa pe ya wāā yīmbui nen na, ma naa n pāā Yāhā ne yalebye.

¹⁵ Per gaa, pe n ba pe ya wāā peplii wān syi, ma pe ya wānihi yāā nawee- gbeekuay. Pyar n yir yer pe telai wo ¹⁶ ma pe pye: «Wo nna, yii mpāy tee Yesu ta ye Yāter, kai- ngī ke pye ngī, le sē pye wākuāter wīl mii le sē pye ye. Yuda wii tuu sya nii terfua Yesu napī- yaha ye, pe n ga u yigi, Yāhā Yrā bii u wīl cāā yar wo faale wādyaha Dawide na, u n le yrūhū le yaha Yāhā sabangbān wo. ¹⁷ Yuda pye wo nklān wo, ma ba u tēn lay yāā. ¹⁸ Yuda tuu -sē loo kapee pye Yesu na, ma wale lii yāā loo kur ye, u tar sya le ne. Naniicā n u yigi, u n ga tege too yīn ne, ma lar waa crāhā yi u ya kē. ¹⁹ Yurusalemfa bye n le luhu, ma myaha taha te tar na pe yor wo ma yee: Hakeledam, ke yīntaha kē, ntōr tar. ²⁰ Yāhā sabangbān wo, Yāhā wāsey yay fla wo, kapān laa ma, le yrūhū yaha ma ye: «U kaha ke too, nawee nen ge ma n nii ke wo ye.» Le maha ma le yrūhū yaha ma ye: «Waa ter u u draha gbe.» ²¹⁻²² Mpāy pe naa n taha wo na, ma gbe Yīnfua Yesu wātāā cāā na loho wo Nsān ye, ma ba waa u wākuāyirter yale na yāhāyīn na, poo waa yai u Yuda draha gbe. Ufua tuu yāā yīnde ne, Yesu yir gbā wo, ma dur ba yrān na gbaafa ye, u ga ba naa loo tōr nawee- ye wo wān syi dyan.»

²³ Pe n naam syām mpāy yān yi: Matyase ma suhu Yosefe wii ne pe naa n yee Gbarsabaha, pe maha naa u yee Yituse. ²⁴ Pe Yesu kāndeyārfa bye n yīmbui wāā le, ma Yāhā nar ma yee: «Yīnfua, mboo wii, ma' a nawee yāā, ma ne u laam wūhū bye yāā gbaa na, wo yar nde ne: ²⁵ Le nde Yuda le ke, ma yūhū kāā draha gii wo raa wāā u kē, ma ka u ya ya draha wo kii tuu ma yagaa. Naam syām mii mii, too yar ma na, wii raa yān yi, u n ga Yuda draha gbe, ma n waha u lehe ma wīl ne nawee- ye, u yar wo na.»

²⁶ Loo kur ye pe n ntīhī syān wāā miy: Nen nde Matyase myaha wīl, nen nde Yosefe myaha wīl. Matyase myaha wīl loo n cāā too. Pe n Matyase ta u Yuda draha wo.

2

Yāhā Yrā wāpan

¹ Yiifee- gbar gii pe naa n yee pāānkoti, ke per ba nɔ, Yesu kāndeyārfa bye n pe ya wāā pe peplii yawāhā saha wo. ² Gbleŋ gaa ter n ba fe gbe yi yāhāyīn kuɛ ye. Gbleŋ gii ma'a luhu ke ye, maa yee teflahangbāŋ ke n gbā. n gble ba dyye taha pe na ke nwoŋ wo, ke n nii gbleŋ fla ya. ³ Pe Yesu kāndeyārfa n yāŋ ma yāā mii naa yīnkāmbehe dyaŋ ke wāā ta, ma nii n tar blayblay. Ke sē -sē maha wee cīnde naawraŋ ye. Ke n ba fe cāāŋ, ma too pe bye na nanem. ⁴ Yāhā Yrā n dye pe laam wo, ma pe nanem ta pe n nii yor tee nanen pāā gbegbe, yor tii ge pe sē cā yāā faale wo ye.

⁵ Teebehe bye Yiifee- mpāy pe naa Yāhā ke, pe bye ba pe ya wāā Yurusalem wo koo per, ke pāānkoti gbar wīi na. ⁶ Ke gbleŋ ke yi ke syi, pe n ga pe ya wāā ta ke fla na. Laa n pe fe gbe, ma ga ta ter. Pe laam wo nawee nawee woo, ma naa n luhu u klo yor ye Yesu kāndeyārfa waa yē na, le n yē kā pe na. ⁷⁻⁸ Le n kacān faha pe kē, pe yīnde n yi too pe na, pe n nii n yee: «Galele gbentee nen nawee- sē na Yesu kāndeyārfa ne? Ah pe pye ge pye mii, wo bye n nii wo kui yor luhu pe yē wo wii wuhu na?» ⁹ Too yer mii, wo laam wo Patifa ma, Madefa ne, Lamitefa ne, Otamifa ne, Yudefa ne, Kapadafa ne, Pōnfa ne, Yasyifa ne, ¹⁰ Firsiyifa ne, Pāāfilefa ne, Sypitefa ne, Lebi kānkāyaha ngaafa ne kii ke crā Syrē na, ma suhu Wōrmefa ne, Kartifa ne ma suhu Arabifa ne. Wo laam wo mpāy ma pe see Yiifee-, mpāy ter -sē maha ma pe ya le Yiifee- kānde wo. ¹¹ Wo wānihi naa bye ne, wo bye -sē n luhu pe Yāhā kangbāhā pāā wo yor wo wii wuhu na.»

¹² Loo n fihi ga pe laam sroŋ wo, pe n nii, lii ge pe n ga, pe sē le cā ye, ma nii pe ya yey ma yee: Nde yīntaha ge kē lii ne?

¹³ Pe laam wo, mpāy ter -sē maha pye, pe naa Yesu kāndeyārfa ler ma naa n yee: «Ye cā la, sēm me pe ter pe koho ne?»

Pyar yē kapān pāānkoti gbar per

¹⁴ Loo na, Pyar n yir yer u tēnlehewai sēnsye nen telai wo, ma u yimbui yir, ma pe nanihi pye ma yee: «Yiifee-, yii tē n yāŋ ma suhu mpāy ne pe pa Yurusalem wo te gbar wīi na. -Ye ndityuhu yaha, ye nde luhu yō tē ga tōr ye ye! ¹⁵ Nwa ta ye n yee, a sēm ndoo tēnlehewai yigi? Yalii pe pe yāā ma wo wa, pe n sya pe yigi sukūhūntāy yīn nge syi na, ntāŋ kuāyale ge sē yāā ta ter wa ye? ¹⁶ Ye yai ye le cā faale Yāhā kaplāŋ tōrfua Yowel tuu bii kai- nkāy cāā tōr yaha, koo kē ke n pye nanga. U bii yee: ¹⁷ Yāhā yee: «Lii le ga ba yāā driyē kuayale plii na, le nde:

N ga ba ta Yrā tege cāāŋ le nawee- laam wo.

Ye pii tesē ye pueesyam ne,
pe ga ba naa kaplāŋ tōr,
nkāy tē ga ba naa n yar pe na.
Ye naanfām ga ba naa kai- yāā wāytāā wo,
ye wāle ga ba naa kai- yāā mluē wo.

¹⁸ Mpāy bye pe ma ra tēn na,
pe naam tesē pe ca ne,
cīinde, n ga ba ra Yrā tege cāāŋ le
pe laam wo.

Pe ga ba naa kaplāŋ tōr too plii nde na,
nkāy tē ga ba naa n yar pe na.

¹⁹ Tē ta, laanwo wūhū n naa n pye yāhāyīn
na,
yēkā wūhū ne kāntraha na.

Ntōr ga ba pye, naa ne,
naawur ne yāhāsyōr dyaŋ.

²⁰ Yai ga ba wo tā,
yroŋ ga ba yrāhō cor ntōr dyaŋ.
Loo na Yīŋfua ga cā pa fāŋga ne tesē nayōr
ne.

²¹ Loo yale wo, nawee wii nawee wii woo
ma Yīŋfua myaha yee ma u nar,
Yīŋfua ga ufua yi le wo.»

²² Yiisēfa, -ye luhu, n ga nde pāā ye ye:
Yāhā Yesu fāŋga yar ye na ma u ta, u n
yēkā wūhū ter bye pye tesē laanwo wūhū
ter bye ne, ye n yāā yīnde ne. Ye koo bye
cā. ²³ Loo naa bye ne, ye Yesu yigi, ma sya
u wāā mpāy kē pe sē Yāhā cā ye, pe n u
kuey mar boo trā na. Ya'a yāā tee waha
loo kapee nde pye, Yāhā bii loo nde cāā ta
wa. Koo kē le n pye. ²⁴ Yāhā gbā naankān
gbe kāā u na, ma u ta u n yir gbā wo, ma
dur ba yrāŋ na gbaafa ye. U wāyigiyaha
nakur klo wo, loo fāŋga sē pye gbā ye ye.

²⁵ Wo wādyaha Dawide ge bii loo cāā pāā
wa u wīi na faale wo ma yee:
«N u Yīŋfua yāā ra yahasee ye yalebye.

Tuu nwo ra tāy,
n sē n sege fyar koho wo ye.

²⁶ Loo ne ta laam n tāy,
ta kaplāŋ n nii nuhu fla.

Ta kadye ma sya ba fāy ma nii
mlūhūmlūhū,
ta n sāy nii ta gbā kafēhe na,
le saa kai kua ra ye ye.

²⁷ N cā, ma saa ra ta yaha nakur klo wo ye.
Ndoo wii raa yāŋ yi, n cā,
ma saa sya ra n fūhū nii gbīi laam wo
ye.

²⁸ Kānde lii le cīinde yrā wāā nawee- kē,
ma loo yar ra na.

Tē ga ba pye ma tāy,
le ga ba nii ra ye nuhu wīi.»

²⁹ Wo nna, ye cā n ga waha wo faale
wādyaha Dawide wīi pāā laha ye ye. Tuu
ku, pe u le gbīi lii wo, loo sē na nde nantāŋ
too n yāŋ? ³⁰ Dawide kai- ngūi cāā pāā
yaha mii Yāhā kaplāŋ tōrfua dyaŋ u ne.
U bii le cā ma yee, Yāhā bii yē ter u ye,
koo ga ba u kur kuɛ puee ta yīŋfua u wāŋ
syi dyaŋ. ³¹ Yāhā ke wii ta ke Yīndefua,

u wāyir gbā wo tesē u wādurba yrān na gbaafa ye, Dawide bii loo cāā cā wa. Koo kē u n bii le cāā pāā yaha u wīi na ma yee: <Yāhā sē u ta yaha nakur klo wo ye,

u kadye sē fūhū nii gbīi laam wo ye.>

³² U Yesu wii wīi tē n pāā, Yāhā u ta u n yir gbā wo, ma dur ba yrān na gbaafa ye, wo bye loo yāā yīnde ne. ³³ Yāhā n u kuā yir, ma u ta ke kāndigi koho kue ye, u n nii kai- bye Yīnfua. Yesu ba yē ter nawee- ye Yāhā Yrā wākē ne, Yāhā n le wāā u kē, u n le tege le wo laam wo. Loo ne tee n yāā, ma maha n luhu. ³⁴ Ye cā Dawide tuu bii ku, Yāhā sē u ta u n kuā yir ter yāhāyīn na ye. U -sē bii yee:

<Yīnfua Yāhā ra Yīnfua pye ma yee:

Pa tege nii ra kāndigi koho kue ye

kai- bye yīn na,

³⁵ ta n sya ba ma napī- yīy kor le ma kē,

pe n nii mii ma tānde fyāhā tā pe na.>

³⁶ Yīsrefa, ye yai ye le cā laha, Yesu wii tee kuey mar boo trā na, wōo kē Yāhā u ta Yīnfua, ma maha u ta ke Yīndefua.>

³⁷ Mpāy pe Pyar kaplān ngīi luhu, kadye bye n muāy pe ye, pe laam n wlāhā nii. Pe n u Pyar yey u nampye- ne ma yee: «Wo nna, le nde le nii ke dyan, wo yai wo lii loo pye?»

³⁸ Pyar n pe yē wāā sya ma yee: «Ye le sya ye cā ye kapee- sē yō ye, -tee ke wāpyer miy yaha, -tee sya pe n ye tāā yi loho wo Yesu myaha na. Loo na, ye kapee- ga yee laha kāā ye na, tesē Yāhā ga ke Yrā Fānga wāā ye kē. ³⁹ Ye sē yāā, koo kate- syān ngīi, Yāhā yē ter ke wākē ne nawee- mpāy kē, ke n pai yān yi nawee- ter bye laam wo, yīi tesē ye kur kuey pii ne ma suhu mpāy bya ne pe n yi deydey kui wo.>

⁴⁰ Pyar n maha kaplān nkāy tōr pe ye, nkāy syi ke ga waha pe ta, pe n Yesu kānyīi draha fla yāā, u ntān n dye pe tāy u kānde wāgbe wīi n maha tāy pe ye. Pyar naa pe yar ma yee: «Ye ye wāsyayaha kānde gbe! Mpāy pe sē Yāhā cā ye, ye ma n naa n yār poo kānde wo ye!» ⁴¹ Pe laam wo, mpāy pe yer Pyar kaplān kur ye, pe ba syar. Pe n sya pe n pe tāā yi loho wo Yesu myaha na. Koo per, mpāy pe Yesu kānde yāā cūinde, ma pe ya le taha u kāndeyārfa na, pe pye nawee- yaha yīibua.

Yesu kāndeyārfa troho wātāhā

⁴² Pe nafām mii kur bye, pe naa pe ya yaha, ma naa ndityuhu cre Yesu tēnlehe kaklaha ye. Pe ba pe yīn wūhū wāā le, ma maha sya, ma Yesu wāku cāā dir syi wāā naa n di pe ya ne, ma naa pe ya laam too u wāku wīi na. Pe maha naa pe ya wāā, ma naa Yāhā nar, ma maha naa ke sey. ⁴³ Pe Yesu tēnlehe naa laanwō wūhū pye busāā tesē yēkā wūhū ne. Pe nawee-

naa koo ngīi bye yāā, ma sya naa n fya. ⁴⁴ Pe Yesu kāndeyārfa bye ba wāā le, ma pe koho wān ta te n nii nanihi wān. ⁴⁵ Pe maha naa pe tar par pe kle ne ma suhu pe koho wān ne, ma naa n pai pe war ne, pe bye n naa pe la pe ya kē pe gbāhā wuhu na. ⁴⁶ Plii wuhu na, pe naa pe ya wāā Yāhā kangbān wo. Pe naa n di pe ya ye pe kle wo, ma naa pe ya laam too Yesu wāku wīi na. Pe naa n di nuhu ne, pe sē pe kai- tyōr naa n pye ye. ⁴⁷ Pe naa Yāhā sey, pe wīi naa n tāy nawee- bye ye. Mpāy pe naa Yesu wīi sya ma naa u ta pe Syayahafua, u Yīnfua poo le naa n taha Yesu kāndeyārfa le plii bye.

3

Tānkahafua waa wākāhāyir

¹ Per gaa yayīn tratra, Pyar ye naa n gaha pe syām Nsān ne yayīn Yāhā narsaha wo Yāhā kangbān wo. ² Ke Yāhā kangbān kapahayē ney gaa pye, pe naa n yee kapahayēyūhū. Tānkahafua waa pye, tuu naa n nii koo kapahayē na. U ba see ke dyan. Plii wuhu na, pe u gbe ga naa n ta ke fla na, u n naa war nar nawee- ye, nawee- mpāy pe naa n dye koo kapahayē ne ke Yāhā kangbān wo.

³ Pyar ye n ba no pe syām Nsān ne ke kapahayē na, ma yee poo ga dye, u tānkahafua n pe yāā ma pe nar. ⁴ Pyar ye n nii u waha n yān pe syām Nsān ne. Pyar n ba u pye: Naa wo yān! ⁵ U dya n nii pe kīhi n yān, u laam wo, a pe ma pe ga woo kē war ne. ⁶ Pyar n u pye: War pua nen ge wee ra ye. Ngii ke ma ra ye tē ga ma kē, ke nge: Nasaretefa Yesu myaha na, yir naa n yār! ⁷ Loo na, Pyar n u yigi koho na, ma u ta u n yir. U dya tānkaha n ta ter sāhā u ye, te yīnyūhū bye ne. ⁸ U n fēy yir, ma tāhā yer u trē na, laa wee ye, ma nii n yār. U n dye Pyar ye ne pe syām Nsān ne ke Yāhā kangbān wo, ma yār n tay, ma kur n ye, ma nii Yāhā sey. ⁹ Ke Yāhā kangbān nabua n u yāā tuu n yār ma nii Yāhā sey. ¹⁰ Pe n u yān cā, ma cā woo kē u tānkahafua wii ne tuu nii naa n nar ke Yāhā kangbān kapahayēyūhū fla na. Pe u yāā ke dyan, le n pe fe gbe, ma maha kacān kua pe na.

Pyar Yāhā wīi pāā nawee- ye Yāhā kangbān wo

¹¹ U dya tuu kāhā yir, ma Pyar ye taha naa n naha pe syām Nsān ne, wācer wee pe na ye, le n kacān faha nawee- mpāy bye kē pe pye ke Yāhā kangbān laam wo. Pe n fā taha ba pe na Yāhā kangbān laankongbān gaa flāhā tāy, pe naa n yee Salmuu laankōn. ¹² Pyar tuu yāā ke dyan, u n pe nawee- pye ma yee: «Yīsrefa, nwa ta u dya wākāhāyir wīi n yē kā ye na? Nwa ta ye n nii wo yān mii wii koho fānga

4

wīi laa dyaŋ le waha yia, ma u dya kāhā yir? Laa, ye le ga la ma yee, wo wālaha wīi loo kē Yāhā kānde wo, le waha u kāhā yir? ¹³ Faalefa Brama ye Yāhā, Yisyake ne, Dyakuba ne, wo wāle bye ne, koo kē ke ke tēntēle Yesu myaha kuā yir. Woo Yesu kē, tee yigi ga le nangbāy koho wo, ma sya ka u ne fāngafua Pilati fla na. Pilati yee, woo ga u miy yaha, ye n sye. ¹⁴ Woo wii tuu ba sronj, u kai- maha laha, ye u wāmiyaha wīi sye, ma dur ma u Pilati ta, u n naboofua waa yi miy yaha. ¹⁵ Yesu wii tuu pa cīinde yrā ne, yii kē tee u boo koo syi. Yāhā u ta u n yir gbā wo, ma dur ba yrāŋ na gbaafa ye. Wo bye loo yāā yīnde ne. ¹⁶ Yesu wāta Yater, koo kē ke ta, Yesu fānga n ta u tānkahafua n fānga yāā ma yir. Ye bye u cā laha, u nwo, tee n yāŋ nwo. Yesu wāta Yater, loo le u ta u n jaa ma nii korkor. Ye bye loo yāā, ma cā cīinde ne.

¹⁷ N -sē cā wo nna, yii ye yīŋfa ne, tee nde pye Yesu na, ye sē le war ye. ¹⁸ Lii Yāhā ke bii tōr yaha pe faale Yāhā kaplāŋ tōrfa yē ne ma yee, koo Yīndefua ga ba kayīhī yāā, loo ne le pye nde. ¹⁹ -Tee -sē le sya ye cā ye kapee- sē yō ye, tee ke wāpyeŋ miy yaha, tee ye yīntar sronj Yāhā kuē ye, ke n ye kapee- yee laha kāā ye na gbege. ²⁰ Yāhā -sē ga tefay tege ye na. Ke ga maha ke Yīndefua nō wāā ye kē, wii ke bii yāŋ yi ye myaha na, woo kē Yesu Crise ne. ²¹ Yagaa woo, Yesu ma yāhāyīŋ na. U yai u kuee ke fla na le yale n sya ba nō, yaliile Yāhā ga ba ke kai- bye yīntaha wā klaha. Faale Yāhā kaplāŋ tōrfa mpāy bii loo nde cāā pāā yaha. ²² Wo faale wādyaha Musa ge bii yee:

<Ye Yīŋfua Yāhā ga ba ta syi
 Yāhā kaplāŋ tōrfa waa nō wāā ye ye.
 U ga ba nii ye ter,
 ye ba naa n luhu nkāy bye ye
 tuu ga ba tōr naa ye yar.

²³ Wii ma ba yee,
 u sē n luhu woo Yāhā kaplāŋ tōrfa nwo
 ye ye,
 u ga tōr yi kāā Yāhā kāndefa nawee-
 wo,
 tuu gbā yāā le na.>

²⁴ Pyar n maha yee: Ma gbe Samuyel na, Yāhā kaplāŋ tōrfa mpāy pe taha pe ya na, pe bye naa too plii nde wīi pāā. ²⁵ Yāhā ke lii pāā pe Yāhā kaplāŋ tōrfa yē ne, loo nde ma ye wīi. Tesē Yāhā bii yē ter Brama ye ma yee:

<Kāntrahafa bye ga kaa wātaha yāā pe ya
 na
 ra koho wo ma kur kuee pii kāmāy na.>
 Loo nde maha ma ye wīi. ²⁶ Loo ne Yāhā n ke tēntēfua yi, ma u nō wāā yii poo kē, ma yee u ba kaa taha ye na, u ye ta ye n ye kapee- wāpyeŋ miy yaha.>

Pyar ye wāyigi pe syām Nsān ne

¹ Pyar ye pye kapān na nantāŋ ke Yāhā kangbāŋ wo pe syām Nsān ne nawee-ye. Yāhā yūndefa n ba dye, Yāhā kangbāŋ sēŋfa yīŋfua ne, ma suhu mpāy ter ne pe naa yee Sadusyē. ² Pyar ye naa nawee-klaha, ma maha naa Yesu wīi pāā tuu yir gbā wo, ma dur ba yrāŋ na gbaafa ye. Loo na nawee- ga waha cā pe yee, nakur bye ga ba yir gbā wo. Pe kaplāŋ ngīi naa pe Sadusyē laam war. ³ Pe n Pyar ye yigi Nsān ne. Yai ke ba kua wa, pe n pe tā nwoŋpihi wo, ma yīŋsyii sēŋ. ⁴ Le -sē nde, mpāy pe ba ke Yāhā kaplāŋ luhu ma yer le wīi na, pe ba nihi. Pe Yesu kāndeyārfa wo, pe naam pye nawee- nyersīi yīibua.

⁵ Koo yīŋsyii wo, Yiiffee- yahaseefa, Yiiffee- wāle ne, ma suhu Yāhā kaiyarfa ne, pe n pe ya wāā Yurusalem wo. ⁶ Pe laam wo faale Yāhā yūndefa yīŋfua Yana pye, yagaa wūū Kayifu ne, Nsān ne, Lesyāānder ne ma suhu u Yāhā yūndefa yīŋfua kahafa ne. ⁷ Pe n Pyar ye le pe syām Nsān ne pe ya telai wo, ma pe yey ma yee: «Ye waha yia yoo fānga ne ma u dya kāhā yir? Ye u kāhā yir yoo myaha fānga ne?»

⁸ Pyar laam ba yīi Yāhā Yrā Fānga ne, u n pe pye ma yee: «Yiiffee- klo yīŋfa, Yiiffee- wāle ne, ⁹ pe mii pe nii wo yey nanga kayīi wāpyeŋ ne tānkahafua kē ma yee, le pye mii u n waha kāhā yir? ¹⁰ Ye yai loo nde wācāŋ ne, Yiisrefa kur bye ne: U tānkahafua tuu jaa, ma sya n yār ye yahasee ye nwo korkor, Nasaretefa Yesu fānga kē, ke u kāhā yir. Yesu wii ree kuey mar boo trā na, Yāhā u ta u n yir gbā wo, ma dur ba yrāŋ na gbaafa ye. U tānkahafua jaa woo Yesu myaha kāmāy na. ¹¹ Yesu wīi ne, le pāā yaha Yāhā sabangbāŋ wo ma yee:

<Ntēmbilaha gii pe nwonfāāfa ba ke sye
 yaha,
 Yāhā ke gbe ma ke ta,
 ke n dur yīŋ yāā ke nwonfāā na.>

¹² Nawee ga waha sya yaha Yesu ya myaha ne; driyē kur bye laam wo, Yāhā sē waa ter yāŋ yi yāā wii tuu ga waha nawee ta, u n sya yaha mii woo ya sē kē ye.>

¹³ Le kapān yahaseefa pe yāā Pyar nii n pāā laanyīn ne, u kaplāŋ n maha n sronj, le n yē gbāā pe na. Pyar ye tee pye Nsān ne, pe sē pye nangbām ye, pe sē ba saba cā ga yaha ye ye. Le maha ba yāŋ naa n cā pe na ma yee, pe pye Yesu kānyārwei. ¹⁴ Pe yīnde maha pye u tānkahafua na tuu jaa, ma yir yer pe tāy, pe yahaseefa n nii, pe saa waha laa ge wāā sya ye. ¹⁵ Loo na, pe n pe yigi yi kāā ke kasāhā nwoŋ wo, ma dur nii pe ya yey ¹⁶ ma yee: «Nwa roo ga waha pye naam mii na? Yurusalemfa bye

tee mii, pe pe laanwo wī nde cā laha, le n nii wo saa waha le kai ye. ¹⁷ Wa'a -sē cā ma yee, wii ga ta le ma n cāān dye ga yahasee ye, nawee- bye n yi le cān na ye, wo yai wo yīntaha yrāhā pe na, -too sā waha pe na, wo pe tā Yesu wīl wāpāa na nawee- ye.» ¹⁸ Pe n pe dur yee dye ba, maa sā waha pe na ma yee, a pe ma syi naa Yesu wūhū klaha nawee- ye ye, tesē u wīl laa ma n yi yāā pe yē wo nantān ye! ¹⁹ Pyar ye n -sē pe pye pe syām Nsān ne ma yee: «Yii ge, -ye yān le yān le laam wo, lii loo ge le ga yai Yāhā ye: Wo naa n luhu yii ye, -too tyii Yāhā wīl na laa, wo yai wo naa n luhu Yāhā ye, -too tyii yii wīl na? ²⁰ Wii poo na, wo saa waha ye wīl sya wo loo ter yahasee ye, -too tyii Yīnfua Yāhā wūhū nkāy na too luhu, ma maha ke yāā ye.»

²¹ Pe kasāhā yahaseefa n maha yīntaha yrāhā pe na, ma sā waha pe na ma cā pe miy yaha. Pe sē ba wāpee laa yāā pe wīl na car ge, ma ga waha pe pēn ye. Ke fla gbenteefa bye tee naa Yāhā sey u tānkahafua wājaa wīl na. ²² U dya wii tuu -sē ba ke laanwo wājaa jaa, u pye dye-gbeesīl, tahar ne.

Yesu kändeyārfa Yāhā wānar

²³ Pe Pyar ye miy yaha wa pe syām Nsān ne, pe n ka pe nampyer- fla na, maa ke kai-tōr yar pe na, kai- nkāy Yāhā yūndefa yīnfua naa n pāā pe ye ma suhu Yiifee- wāle ne. ²⁴ Yesu kändeyārfa pe kaplān ngīl luhu wa, pe n yīmbui wāā le, ma Yāhā nar ma yee: «Yīnfua Yāhā, mboo kē raa yāhāyīn tāhā kāntraha ne, muhulangbān ne, tesē wān tii bye ne te ma te laam wo. ²⁵ Wo faale wādyaha Dawide wii u ma ma tēntēle, mboo kē, taa le pāā woo yē wo Yāhā Yrā kāmāy na ma yee:

«Nwa ta, mpāy pe wee Yiifee- ye,
pe n yatan ta pe ya na,
ma nii n wāā ma ne?

Nwa ta pe n maha yīmbui wāā le,
ma nii Yāhā wātoo wīl ke wam wo?

²⁶ Kāntraha fāngafa yer naan wāmiy na Yāhā na.

Kāntraha yīnfua bya wo toho Yīnfua Yāhā na

ke Yīndefua ne.»

²⁷ Tesē le cīinde, loo ne le n pye nanga nge na, wo klo nde laam wo! Yīnfua Yerote tesē fāngafua Pōsyi Pilati ne, tesē Wormefa bye ne, tesē Yiifee- bye ne, poo mii bye, pe wo toho ma Dya Yesu na, woo wii u ma ma tēntēle. ²⁸ Ma laam wīl lii taa bii cāā pāā yaha ma fānga kāmāy na, loo ne pe n pye yagaa. ²⁹ Yīnfua, naa n yān, pe pee tā nii wo na yagaa. Wo ta wo laam n tege nii tee nen wo, wo n waha naa ma kapān pāā laanyīn ne. ³⁰ Ma fānga wāā wo kē, wo n waha naa nawee- jaa ma kāmāy

na, tesē wo n waha naa laanwo wūhū pye, tesē yēkā wūhū ne Yesu myaha ne, woo wii taa yān yi u n nii ma tēntēyō.»

³¹ Pe Yāhā nar wa, teelii fla pe ba pe ya wāā ta, ke fla n sege. Yāhā Yrā n maha pe laam yīl, ma fānga gaa taha pe na, pe laam n tege nii tee nen wo, pe n nii Yāhā kapān pāā laanyīn ne nawee- ye.

Yesu kändeyārfa pe koho wān wāā le

³² Yesu kändeyārfa bye pye yīmbui nen na laantee nen ne. Pe laam wo, waa sē naa u koho wān yigi u ya ya ye, pe naa re ta te n naa n nii pe nanihi wān. ³³ Yāhā fānga pye pe Yesu tēnlehe kaplān na, pe naa Yesu wāyir wīl pāā gbā wo nawee- ye, mii pe yīnde le yāā mii. Yāhā n -sē naa kaa taha pe na yaryar. ³⁴ Pe ba pe koho wān ta nanihi wān, pe laam wo ngaa sē naa n waha waa na ye. Tarfa naa pe tar par, klefa naa pe kle par. ³⁵ Pe bye naa n pai poo war mii bye ne, ma ba naa n wāā pe Yesu tēnlehe kē, pe n naa pe sya, ma pe la naa n cāān Yesu kändeyārfa bye nsoho wo gbāhā wuhu na.

³⁶ Mpāy pe koho wān kē ke syi, pe laam wo dya waa pye pe naa n yee Yosefe, Lewi kur kue puee waa. U naa n yi teelaa wo, pe n yee Syiper, kāntraha gaa kē muhulangbān ke gbey le. Pe Yesu tēnlehe ba yasey myaha taha u Yosefe na, ma naa u yee Barnabaase; ke myaha yīntaha kē, wii u laantor le nawee- laam wo. ³⁷ Woo dya nwo, u ba u tar raa par, ma pa tān pe war bye ne, maa wāā pe Yesu tēnlehe kē.

5

Nanayase u cōō Safra ne

¹⁻² Dya waa -sē pye Yesu kändeyārfa ne u myaha Nanayase, u cōō myaha Safra. Poo mii ba pe myaha tar raa par. Pe n yīmbui wāā le pe syām u cōō ne, ma war mpāy cer yi ta pe ya tāy. War mpāy pe kuae, Nanayase n poo gbe, maa wāā pe Yesu tēnlehe kē, ma yee poo tar war bye me. ³ Pyar n u pye ma yee: «Nanayase, ma pye mii ma ta Setane n waha yia ma na? Taa sya war mpāy cer yi ma tar war na, nwa ta ma n ba kawar fua Yāhā Yrā ye ma yee, pe war bye me? ⁴ Ma ntran kla, ma kla sē na? Nanayase, waa la tuu te wāpar wīl le ma laam wo? Taa sya maha te par wa, pe war, ma wām sē na, lii ma ne yai ma ye, ma naa n pye. Ma -sē pye mii ma waha kapee- nde syi ga yigi ma laam wo, ma yee pe war bye me? Kawar nde raa fua nde, ma sē re fua nawee- ye ye, ma re fua Yāhā Yrā ye.»

⁵ Nanayase n kaplān ngīl luhu ma too, ma ku u kuān ne. Mpāy pe pye ma naa n luhu, pe n sron fya. ⁶ Naanfām mpāy pye

ke fla na, pe n yir ma u maha tā, ma u gbe ga tugu le.

⁷ U Nanayase cɔɔ sē pye kai- ngī pyeyale wo ye. Ler tāā syi n ter, u n cā ba dye. U sē ba cā lii pye ye. ⁸ Pyar n pāā u ne ma yee: «Ma puai yee, tee ye tar par yē nge na, cīinde la?» U n yee: «Āwā, koo yē kē.» ⁹ Loo na, Pyar n u pye ma yee: «Mboo, ma puai ne, ye pye mii ma yimbui wāā le ma yee, yaa Yāhā Yrā yē yigi yān? Yān, mpāy pe ga ma puai tugu le, pe mii kapahayē na, pe dur ba wa, pe n pai ma bya gbe ter.»

¹⁰ Le yalebya wo, u cɔɔ n too u Yesu tēnlehe yaha ye ma ku. Pe naanfām n dye ma yāā u ku. Pe n u gbe ga tugu le u puai tāy. ¹¹ Mpāy pe pye ke fla na, tesē mpāy ne pe ba le luhu kur kue ye, pe bye n sron fyā.

Laanwɔ wūhū ba syar Yurusalem wo

¹² Pe Yesu tēnlehe naa laanwɔ wūhū busāā pye tesē yēkā wūhū ne le klofa yīnde na. Pe Yesu kāndeyārfa ba pe ya wāā naa n ta Yāhā kangbān laankongbān nge flāhā tāy, laankon giu pe naa n yee Salmuu laankon. ¹³⁻¹⁴ Plii wuhu na, nafām mpāy naa Yesu ta pe Yater, naam tesē ca ne, ma ba pe ya le naa n taha pe Yesu kāndeyārfa na, pe n naa n syar. Mpāy pe sē ba Yesu ta wa pe Yater ye, pe sē ser naa pe ya wāhā pe ne ye. Nawee- sē naa pe Yesu kāndeyārfa sey. ¹⁵ Pe Yesu tēnlehe pe naa laanwɔ wūhū pye yēkā wūhū ne, loo nde n ta, nawee- n sya nii pe yanfa gbe ba naa n ta kānde wo kasāy wān na, ma yee Pyar ma ba n ter, u yirfua yim n waha paha tā mpāy na. ¹⁶ Nabuar raa naa n yir Yurusalem kānkāy kui wo, ma naa n pai yanfa ne ma suhu nawee- mpāy ne, sāndāpee naa pe fāy. Pe bye naa n jaa.

Pe wāfāy ta pe Yesu tēnlehe naa

¹⁷ Pe Yesu tēnlehe wīi naa laanwa yigi u Yāhā yūndefa yīnfua kē tesē mpāy ne pe naa n taha u na, poo me pe Sadusyē ne. ¹⁸ Pe n yir ma Yesu tēnlehe yigi ga le nanihi nwompilhi wo. ¹⁹ Yimper n wɔ, yāhāyīn tēnlehe waa n pa, maa ke nwompilhi nwonye yār pe Yesu tēnlehe na, pe n yi, u n pe pye ma yee: ²⁰ «-Ye ka Yāhā kangbān wo, ye ga naa nawee-klaha Yesu kānfuē wīi ne, lii le ga waha ta, nawee n sukūhū yāā.» ²¹ Pe Yesu tēnlehe n luhu u yāhāyīn tēnlehe ye, ma yir ga dye sukūhūntāy pēmpēm na Yāhā kangbān wo, ma nii nawee-klaha.

U Yāhā yūndefa yīnfua -sē nwo, yīn ke syii wa, woo tesē mpāy ne pe pye u kur ye, pe n Yiifee- wāle yee ba tesē pe kaplān cerfa ne, pe n pe ya wāā Yesu tēnlehe wīi na. Loo kur ye, pe n Yāhā kangbān sēnfa mpāy lehe wāā, pe ga pe Yesu tēnlehe yi ke nwompilhi wo, pe pa pe ne. ²² Pe n ka

ke nwompilhi wo, ma ga pe Yesu tēnlehe fla yāā wāwaha. Pe n dur maa le tōr pe yawāhāfa ye ²³ ma yee: «Wo ga ke nwompilhi yāā te nwonye ne te sron gbāā tā nii te ya kai na, pe nwompilhi sēnfa ne pe yer ga pe yersar wo te yēr na. Too te nwonye yār, wo sē -sē waa yāā te laam wo ye.»

²⁴ U Yāhā kangbān sēnfa yīnfua tesē pe Yāhā yūndefa yīnfua ne, pe nde luhu, pe ga lii pāā pe Yesu tēnlehe wāplaha wīi na, pe sē le cā ye. Pe n nii pe ya yey ma yee, ncā nde n gaha yi lii na laa? ²⁵ Waa ter n sur ba dye ma pe pye: «-Ye yān! Naam mpāy tee le nwompilhi wo, pe ma Yāhā kangbān wo pe nii nawee-klaha.» ²⁶ Pe Yāhā kangbān sēnfa n ka pe yīnfua ne, pe n ga pe Yesu tēnlehe yigi. Pe -sē ba fya, ma yee naweete- ga pe miy ntēmbar ne. Loo n ta, pe sē sya ma fānga yar pe na ye.

²⁷ Pe n pa pe ne pe kaplān cerfa yahasee ye, u Yāhā yūndefa yīnfua n nii pe yey ma yee: ²⁸ «Wo sē ba sā waha la ye na, tee ma syi naa nawee-klaha dya nwo myaha ne ye? Le maha yigi mii ye n ye kakhaha nge ta, ke n cāān Yurusalem bye wo, ma maha n ke, yii ga u dya wāboo wīi taha ta wo yīn na?» ²⁹ Pyar tesē u Yesu tēnlehewai ne pe n yee: «Wo yai wo naa Yāhā laam wīi loo pye, -too tyii nawee- laam wūhū na. ³⁰ Yii kē, tee u Yesu kuey mar boo trā na. Wo wāle Yāhā -sē u ta u n yir gbā wo, ma dur ba yrān na ghaafa ye, ³¹ ma u kuā yir ta ke kāndigi koho kue ye, ma u ta u n nii Kaiyahaseefua, ma maha nii Syayahafua. Woo kāmāy na Yiisrefa ga waha le sya pe cā pe kapee- sē yō ye, pe ke wāpyen miy yaha. Loo na pe kapee- ga yee laha kāā pe yīn na. ³² Wo yīnde taha koo ngī na. Wo nii wo saa waha ke yaha le ye, wii tesē le Yāhā Yrā ne, Yāhā Yrā lii Yāhā le wāā mpāy kē pe n luhu ke ye.»

³³ Pe kaplān cerfa pe kaplān ngī luhu, ncafūhū n pe yigi, pe n nii pe Yesu tēnlehe wāboo ke. ³⁴ Pe laam wo, Yāhā kaiyarfua waa -sē pye, pe naa n yee Kamayel. U pye Farisyē, u wīi naa n tāy klofa bye ye. Woo n yir yer pe kaplān cerfa telai wo, ma ta pe n pe Yesu tēnlehe yigi, ma yi ga nkur ye pe ne. ³⁵ Loo na, u n pe yawāhāfa pye: «Yiisrefa, heii! -Ye yii yigi naam mii ne! ³⁶ Ye sē yāā, le sē ma- sye ter ye, Teedasu sē ba yir la, ma u ya ta naweeyō waa. Nawee- yīsyām n sya yir taha u na, ma n luhu u ye. Loo kur ye, pe n ba u boo, pe nawee- yīsyām n fā cāān. Kai lii tuu ba ga yigi, le sē too la? ³⁷ Woo kur ye, Galele naa waa pye pe naa n yee Yuda. U n ba yir u ya ndon nayrūhū cāā na. Nabuar n yir taha u bya na. Loo kur ye, pe sē u bya boo la, mpāy pe ba taha u na, pe n cāān. Kai lii tuu ba ga yigi, le sē too la? ³⁸ Yagaa wīi nde

na, n ga ye yar laa ne: Ye tyii mii na pe n naa n pye, ya'a syi naa pe yān ye. Le ma pye naweete laam wīl ne pe yigi, ma nii tēn nde tē, le ga ba klaha-³⁹ Le ma -sē pye Yāhā laam wīl ne pe yigi cūnde, -ye cā ye yee, ye saa waha le klaha-ye. Loo na, -ye yii yigi, le ma syi le ba nii mii Yāhā ge kē tee n wāā ke ne ye!»

⁴⁰ Pe kaplān cerfa n u Kamayel yē yor sya. Pe n pe Yesu tēnlehe yee dur ba, ma ba ta pe n pe gbā. Pe n maha sā waha pe na, a pe ma syi Yesu wīl laa n maha yi yāā pe yē wo ye. Loo na, pe n cā pe miy yaha. ⁴¹ Pe Yesu tēnlehe n yi pe yawāhāfa telai wo ma ter. Yāhā ke pe yān yi pe n wāfāy yāā Yesu myaha wīl na, loo nde n nuhu yigi pe kē. ⁴² Loo kur ye, pe -sē maha naa nawee- klaha plii bye, ma maha naa le kapāyīl wīl pāā pe ye, kapāyīl lii le u Yāhā Yīndefua Crise wīl pāā. Pe naa koo pye ke Yāhā kangbān laam wo tesē pe kle ne.

6

Pe koholefa kuasīl yān yi Yesu tēnlehe kē

¹ Koo cāā na, Yesu kāndeyārfā naa n syar. Pe laam wo Yiifee- terfa mpāy pe naa jreke yor pāā, pe n pe ya tē pe klo Yiifee- * na, ma le kuān ma yee, a plii bye dir layale ma no, pe wee pe poo calangusyam gbihi n la ye. ² Loo na, pe Yesu tēnlehe sēnsye syām n ke fla Yesu kāndeyārfā bye yee ba, ma pe pye ma yee: «Wii Yesu tēnlehe, wa'a tyii Yesu kapāyīl wāpāā na nawee- ye, ma taha kuee dir wīl ya na, le sē yō ye. ³ Wo nna, ye yai ye naam kuasīl mpāy yān yi ye laam wo. Mpāy pe miyūhū ke n yee, tesē Yāhā Yrā maha pe laam yīl, tesē laantor kacān ma pe ye. -Ye poosyifa yān yi wo n pe taha dir wūhū na. ⁴ Loo nde ma pye ke syi wii poo na, waa waha nii yalebye, wo naa n pāā Yāhā ye, too naa le Yesu kapāyīl yar nawee- na.»

⁵ Ke fla Yesu kāndeyārfā bye n yer loo nde wāpyen na. Pe n Yetyen yān yi. U ba Yesu sronj ta u Yater laantee nen ne. U laam maha ba yīl Yāhā Yrā ne. Pe n Filipe yān yi taha woo na, ma maha Perkua yān yi, Niikanuhu ne, Tyihimu ne, Parpēna ne, ma suhu Niikluasu ne. U Niikluasu nwo naa n yi Yātōosyi wo, u ba u ya le Yiifee- kānde wo faale na. ⁶ Pe n poo yar pe Yesu tēnlehe na, pe n klue taha pe na, ma Yāhā nar pe kē pe tēn wīl na.

⁷ Yāhā kapān naa n cāān plii wuhu na. Yurusalem wo pe Yesu kāndeyārfā n ba sronj syar naa n gaha. Yāhā yūndefa mpāy bya naa n sya ma naa Yesu ta pe Yater.

Yetyen wāyigi

⁸ Yāhā ba ke laantār ta Yetyen na, ma maha ba ke Yrā Fānga le u laam wo, u n naa laanwo wūhū pye yēkā wūhū ne, pe klofa yīnde na. ⁹ U wīl -sē ba sye naam mpāy ye. Poo pye Yiifee- yawāhā nwoj gaafa ne. Poofa mii pye yāā yāmpa faale wo, ma ba yi le wo. Mpāy pye Syirē kāntraha wo tesē Lesyāāndi kāntraha ne ma ba pa. Mpāy maha pye Sersyi kāntraha wo tesē kui nkāy ne, kāntraha gaa wo pe n yee Yasyi, ma ba pa pe ya ndonj. ¹⁰ Pe sē -sē waha yia Yetyen na ma u pāā yigi ye. Yāhā Yrā naa laantor le u laam wo, u n naa kacān kaplān ya pāā pe ne.

¹¹ Loo na, pe n naam mpāy dāā, ma pe ta pe n kawar fua taha u na ma yee: «Wo wo faale wādyaha Musa wāpee luhu u yē na ma suhu Yāhā bya ne.» ¹² Pe n klofa sūū le u na ke syi, pe Yiifee- wāle ne ma suhu Yāhā kaiyarfa ne. Loo na, pe n sur dye u Yetyen na, ma u yigi ma ka u ne kaplān cerfa yahase ye. ¹³ Pe n maha ga pa mpāy ter ne, pe ba kawar fua taha u na. Pe n ba yee: «Naa nwo sē tyii wo Yāhā kangbān miūpihi wāyee na, ma suhu wo wādyaha Musa kānde ne ye, lii Yāhā le ta. ¹⁴ Wo luhu tuu n yee, a Nasaretefa Yesu ga ba Yāhā kangbān traha, tuu dur u wo wādyaha Musa kānde yīntaha wā klaha wo kē.»

¹⁵ Mpāy bye pe pye pe ba tege nii ke yawāhā nwoj wo, pe yīnde pye u Yetyen na, pe n u yīntaha yāā ke n yehē palpal yāhāyīn tēnlehe yīntaha wān syi dyanj.

7

Yetyen yē yor pe kaplān cerfa yaha ye

¹ Yāhā yūndefa yīnfua n Yetyen yey ma yee: «Cūnde la pe n pāā?»

² Yetyen n u yē wāā sya ma u pye: «Yii mpāy ye ma ra nampyej-, ta tuhufa ne, -ye ndityuhu yaha ra ye! Ye cā ma yee, wo faale wādyaha Brama see kāntraha nge wo pe naa n yee Otami. Pe koo kāntraha ngefa yee Syadeefa. Tuu sē bii yir wa u kusey nde wo ma ka Syahara wo ye, Yāhā gii koo myaha gboho tān myar bye na, ke n bii ke ya yar u na, ³ ma u pye ma yee:

<Ma klo yāā,

tāa le ta yaha ma tuhufua nna ne,
ma ga nii teelii wo,
tē ga yar ma na.»

⁴ Loo na, Brama n -sē yir ke Otami wo, ma ga nii klo laa wo pe naa n yee Syahara. U tuhufua pye u ne. U tuhufua tuu bii ku ke Syahara wo, Yāhā n maha u ta, u n yir ke fla na ma pa kāntraha nge wo, kii ree mii ke laam wo yagaa. ⁵ Yāhā sē bii teelaa wāā u kē kāntraha nge wo ye. Ke sē bii teelaa

* 6:1 6.1 Yurusalem klo Yiifee- yebere yor pāā.

ge wāā u kē u waha mploho ge fāā ye, ma -
sē bii yē ter u ye, koo ga ba ke kántraha kur
bye wāā u kē, ke n nii pe wān u kur bye ne.
Koo cāā na, puee nen ge sē -sē pye Brama
myaha na ye. ⁶ Loo nde kur ye, Yāhā n
maha bii nde pāā u ye ma yee:

◁Ma kur ga ba ka,

pe ga nii nampay kántraha gaa wo.

Koo kántraha ngefa ga ba pe ta yāmpa,
pe pe nuhu dye- yīisyān.

⁷ Loo nde wīi na,

n -sē ga ba koo kántraha ngefa sāhā.

N ga ba ta, ma kur n dur ba

kántraha nge na nwo,

pe ba naa diŋ yi ra kē.▷

⁸ Loo kur ye, Yāhā n naambiyār le Brama
ne, ma u pye ma yee, loo nde wīi na Brama
yai u wākūū wīi koho yigi. Loo na u n bii
Yisyake see, plii kuatāā wuhu u n u kūū.
Yisyake n bii le dye ma Dyakuba see, ma u
kūū plii kuatāā wuhu u ya ndoŋ. Dyakuba
n -sē u naam kicar sēnsye syām kūū. Poo
me, pe nii wo ter sēnsye syān ngīi wāle.

⁹ Laanyar bii Dyakuba pii yigi, pe n sya
pe cīfua Yosefe yigi par yāmpuai Syiptefa
ye. ¹⁰ Yāhā -sē pye u Yosefe kur ye. Ke n
dye u kue ye, ma u yīn yi kawlaŋ wo, ma
ta koo fla kántraha kui yīnfua n u yee ba
ta u yahasee ye. Yāhā n maha laantor le
u laam wo ma u ta, u n kacāyor cā pāā u
Syipte kántraha yīnfua yahasee ye. U wīi
n sya tāy u ye. U Syipte yīnfua n u ta, u n
nii ke kántraha kai- kur bye yahasee ye u
kaha bya ne.

¹¹ Loo kur ye, fāā n dye ke Syipte wo,
Kanaa bya ne, pe naa wo kántraha yee koo
syi. Fen n gboho, ngaa sē yāā wo wāle ye
wādi wān ye. Wo faale wādyaha Dyakuba
tuu luhu, ¹² a bur blokūū ma Syipte wo,
u n u pii nō wāā ke fla na pe n ga u bur
blokūū waa ke ba. ¹³ Pe n maha bii dur ga
ke tehe syān wuhu na, Yosefe n ga u yīn
yi pe na, pe n u yān cā pe cīfua. Le klo
yīnfua bya n -sē u Yosefe nna cā. ¹⁴ Loo
na, Yosefe n kānde wāā pe n ga u tuhufua
yigi ba u fla na u nna bye ne. U tuhufua
kaha nawee- pye gbeetāā sēnsye nawee-
bua. ¹⁵ Dyakuba ka koo syi Syipte wo. U n
bii ku ke fla na, u pii sēnsye syām bya ne.
¹⁶ Pe pe nakur gbe ga naa n le klo nde wo
pe n yee Sihisyem. Koo fla nge na, teelaa
fla ma gbīi ne ke fla na, Brama tuu bii par
Amuor pii ye.

¹⁷ Yāhā ke bii yē ter Brama ye lii ne, loo
nde pyeyale le bii nō gbe taha, wo klofa
pe pye ke Syipte wo, pe nii n syar. ¹⁸ Dye-
buar n ter, yīnfa busāā n ku ter pe yai ne
ke Syipte wo. Yīnfua waa ter n bii yir u yai
ne. Woo yīnfua nwo cān sē pye Yosefe wīi
laa na ye. ¹⁹ U n wo wāle bye ta ma nii n
nuhu, ma pee tā pe na, ma sya yee pe pe

pēyār miy yaha, pe n naa n ku, pēyār rii te
pye naam kicar.

²⁰ Koo cāā nge kē, Musa tuu see yi u
nayōr ne ma pye Yāhā laanfua. U nna
n u yē woo yrey tāā. ²¹ Te yrey tāā kur
ye, u nna n u gbe ga miy yaha, mii u
Syipte yīnfua bii le pāā ta mii. Ke kántraha
yīnfua pueesya n bii u yāā, ma u ke gbe,
ma u yigi mii u ya koho pesey dyaŋ. ²² Koo
ke ta, pe n naa Musa klaha Syiptefa kai-
ne tesē pe kacān ne. Tuu bii le dye, u fānga n
gboho, kacān n maha gboho u ye.

²³ U wāle ke bii nō dye- gbeesīi na, Musa
n le ta woo ga ka, u ga u terfa Yīisrefa yān.
²⁴ U n ga Syiptefa naa waa yāā, tuu nii poo
Yīisrefa naa waa nuhu; u n dye u dya kue
ye, ma u Syipte naa boo u kē. ²⁵ U naa n
traha woo nampyer- Yīisrefa n le cā, a woo
kē Yāhā ke taha u pe sya yaha. Pe sē -sē le
war ye. ²⁶ Koo yīnysi wo, u Musa n ga
Yīisrefa syām yāā, pe nii n wāā. U n yee,
woo ga pe syii ma pe pye: ◁Naambiyām,
ye ma klo nen yafa. ²⁷ Nwa ke -sē maha
ye taha yii wānuhu na.▷ Wii ruu -sē naa
u nampyer nuhu, u n Musa tra wāā ma u
pye: ◁Yoo tuu ma ta wo yīnfua, ma naa wo
sāhā? ²⁸ Maa ra boo la mii taa ne Syipte
naa nwo boo mii niinge na?▷ ²⁹ Musa tuu
kaplān ngīi luhu, u n fā yi ke Syipte wo
ma ga kuee kántraha gaa na pe naa n yee
Madaha. Koo fla nge na, u n cōo yāā, ma
kicar syām see u na.

³⁰ Dye- gbeesīi n ter. Musa pye tēyāfūū
fla wo yān gaa tāy, pe n yee Senayi.
Yāhāyīn tēnlehe waa n yi Musa na,
wambule laa wo, naa naa n tar le laam wo,
le sē -sē naa n suhu ye. ³¹ Loo nde wāyāā
n Musa laam wo. Tuu yūhū crā ke na, woo
ga gbihi yān, u n luhu Yāhā yīmbui ne le
n yee:

³² ◁Ndoō kē, ma wāle Yāhā.

Ndoō kē, Brama ye Yāhā,

Yisyake ne, Dyakuba ne.▷

Fyar koho wo Musa n yer n sege, u sē ser
naa n yān nantān ye. ³³ Yāhā n u pye:

◁Ma ntāy fer kāā,

draha giī raa yer nge,

ke ma gbege ma maha nii Yāhā wān.

³⁴ N ta nna wāfāy yāā Syipte wo,

n luhu pe wāsīi ne,

ta n tege pe wāsyayaha yīmbui ne.

Loo ne ta n yee,

n ga ma lehe Syipte wo.▷

³⁵ Woo Musa wii pe Yīisrefa pe bii sye
yaha, ma bii u pye ma yee: ◁Yoo tuu ma
ta wo yīnfua, ma naa wo sāhā?▷ Woo
Musa cenj ya kē, Yāhā u nō wāā pe kē
syayahafua, ma maha u ta pe yīnfua. Yāhā
n ke yāhāyīn tēnlehe waa lehe wāā Musa
ye loo nde wīi na. ³⁶ Woo Musa kē tuu
laanwo wūhū pye yēkā wūhū ne Syipte
laam wo, ma sya waha Yīisrefa yigi yi ke

laam wo. U maha laanwo wūhū pye yēkā wūhū ne ke muhulangbāyāhā telai wo ma suhu le tēyāfūū klo ne, koo fla gii pe dye-gbeesī pye. ³⁷ Woo Musa kē tuu maha bii Yiisrefa pye ma yee: <Yāhā ga ba ke Yāhā kaplān tōrfua waa nō wāā ye kē mii ra dyan. U ga ba yi ye ter laam wo.> ³⁸ Pe Yiisrefa pe bii pe ya wāā ta tēyāfūū klo wo, ke yān nge flāhā tāy pe n yee Senayi, woo Musa maha kē tuu pye wo wāle ne ke fla na. Yāhāyīn tēnlehe waa naa n pāā u ne koo yān yīn na. Kaplān nkāy ke cīnde yrā wāā nawee kē, u yāhāyīn tēnlehe n ke yar u na, u n -sē pa, maa ke tōr yar wo na.

³⁹ Wo wāle n yee poo saa luhu u ye ye, ma u wīl sye, ma pe laam wīl ta ma yee, poo ga dur ter Sypite wo. ⁴⁰ Pe n maha bii Yarō^{*} pye ma yee: <Wān gaa fāā wo kē ke n nii wo yāhā, wo n ke ta wo yater. Musa wii tuu wo yigi yi Sypite wo, wo tee mii, wo sē cā lii u yāā ye.> ⁴¹ Pe n naancej gaa fāā ta, ma ke tēn ma nuhu di ke wīl ne, koo gii pe fāā pe ya ya pe klue ne. ⁴² Yāhā n dur yi pe kur ye, ma tyii pe na pe n nii yāhāyīn wān tēn. Loo ne le yrūhū yaha Yāhā kaplān tōrfa saba wo ma yee, Yāhā yee:

<Yiisrefa, tee pye u tēyāfūū klo wo,
ke dye- gbeesī ngī na,
ndoo la, tee naa n tēn yraha ne?

Ye naa diŋ yi la ndoo kē?

⁴³ Ye cā ndoo sē kē ye.

Ye yāhā nge tee n yee Moloke,
koo kē ree gbe naa n tay ke fai nwronge
wo.

U yrompua nwo pe n yee Arefaha,
ye maha ba usyi pye ma u ta ye yāhā.
Too wān nde ne,
tee ba fāā ma naa te tēn.

Loo ne, n ga ye gbe ga miy yaha
teelaa wo deydey,
koo fla dey Babilon ge na.>

⁴⁴ Tēyāfūū klo wo, wo wāle bii ke Yāhā nwronge gbihī. Kānde lii Yāhā le ta, le wūhū bii yrūhū ta ntēmbapai raa na. Too nde pye wo wāle pe bii gbe le yaha ke fai nwronge wo. Musa bii ke nwronge gbihī mii Yāhā bii u yar le ne mii. Ke nwronge pye pe ye. Yāhā naa n pāā pe ne ke laam wo. ⁴⁵ Mpāy pe yir wo wāle mii kur kue ye, pe bya n ke Yāhā nwronge yāā ma ke gbe ma ter ke ne. Yosua woo ruu pye pe yīn na. Yāhā ke bii yē ter Brama kur ye kāntraha gii ne, Yāhā n ta pe n bii waha koo kāntraha ngefa kar wāā; poo ter mii sē pye Yiifee- ye. Koo Yāhā nwronge n kuee, kur mpāy ma yir pe ya i ne, pe ga ke yāā. Koo syi ya, ma sya ba Dawide yai cāā dye. ⁴⁶ Yāhā n kaa taha u Dawide na, u n -sē

kānde nar ke ye, woo ga kaha fāā ke kē, koo gii ke ma Dyakuba Yāhā. ⁴⁷ Yāhā n sye, ma bii u dya Salmuu woo ta u n bii ke Yāhā kaha fāā †.

⁴⁸ Nwey tii nawee- pe n fāā pe klue ne, Yāhā sē n syā te laam wo ye, koo gii ke ma ncaha ye yāhāyīn na. Yāhā kaplān tōrfua waa loo pāā ma yee, Yāhā yee:

⁴⁹ <Yāhāyīn kē ke ma ra nangbān niisaha, kāntraha -sē ma kāmberge dyan, tē tre taha ta.

Yii -sē ga waha koo nwonj fāā mii syi dyan?
Draha gii syi -sē ma,
ke ga waha ra niisaha kua?

⁵⁰ Ndoosē na, tē too nde bye fāā,
ke yāhāyīn tesē ke kāntraha ne?> »

⁵¹ Yetyen tuu pe faalefa wīl tōr yar wa pe na, u n maha le pāā pe ye ma yee: <Yii laangbānfa mii, ye laam waha, ye sye ma ye ndityuhu gbāā tā ye saa luhu Yāhā ye ye. Ye sye, ye sē n luhu Yāhā Yrā ye ye. Ye ma mii ye wāle dyan.> ⁵² Yāhā kaplān tōrfua wii woo u kuee mii, pe sē u nuhu ye? Mpāy pe u kasronfua wāpa wīl pāā, pe pe boo. Yagaa u kasronfua tuu pa, ye u wīl sye ma sya ba u boo. ⁵³ Yii mpāy, Yāhā yāhāyīn tēnlehe ta, pe n le kānde tōr yar ye na, kānde lii Yāhā le ta, ye sē -sē le yār ye.>

Yetyen wāboo wīl

⁵⁴ Pe kaplān cerfa pe Yetyen kaplān ngī luhu, ncafūhū n pe yigi, pe n sya nii n sege. ⁵⁵ U Yetyen woo -sē nwo, Yāhā Yrā Fānga le u yīl, u n yāhāyīn tēn yān, ma Yāhā nayōr yāā, Yesu ne tuu yir yer ke Yāhā kāndigi koho kue ye, kai- bye fānga ne u ye. ⁵⁶ U n yee: <Ye luhu, n nwo, tē yāhāyīn yāā ke yār yaha nii. Nawee Puee yir yer Yāhā kāndigi koho kue ye.>

⁵⁷ Pe n tē sya, ma ndityuhu gbāā tā, ma sur dye u Yetyen na ma u yigi. ⁵⁸ Pe nawee- n u tyīn ga le klo kānkāy na, ma ga ntēmbar ta, ma nii u miy u wāboo yimbui ne. Mpāy pe ba cāā u miy, pe ba pe nayrengbāy fer ma ta yaha dya waa kē pe naa n yee Sol, u naa te yān. ⁵⁹ Pe sya naa Yetyen miy ntēmbar ne, u Yetyen woo -sē pye, tuu naa Yesu nar ma n yee: <Yīnfua Yesu, ta yrā sya!> ⁶⁰ Loo na, u n kānklūy gbāā, ma tē sya fānga ne ma yee: <Yīnfua, ma'a n tyii kapee nde na pe yīn na ye!> Tuu koo kaplān ngī pāā wa, u n ku.

8

Yetyen wāboo wīl n tāy Sol ye.

Pe Yesu kāndeyārfa nuhu

¹ Koo per pe n yir Yesu kāndeyārfa wānuhu ne ke Yurusalem wo. Pe Yesu kāndeyārfa bye n fā cāān ter Yude kui wo,

* 7:40 7.40 Yarō pye Musa lefua. † 7:47 7.47 Salmuu cāā kē, pe bii ke Yāhā kangbān cir fāā.

Syamari kui ne. Pe Yesu tēnlehe poo n kuee. ² Mpāy pe -sē naa n luhu Yāhā ye, pe n Yetyen nakugu gbe ga le, ma u gbā wīl wīn.

³ Sol woo -sē pye, tuu naa kaa taha u ya fānga na pe Yesu kāndeyārfa wīl wāpyeklahā- wīl ne. U naa n tay kle wo, ma Yesu kāndeyārfa fyāhā naa n yigi, naam tesē ca bya ne, ma ga naa pe le nwompihi wo. ⁴ Mpāy pe ba fā cān, pe naa n tay tebehe bye wo, ma naa Yesu kapāyīl pāa nawee- ye.

Filipe Yesu Crise kapāyīl yar Syamarifa na

⁵ Filipe n ka Syamari kungbāy wo, ma ga u Yāhā Yīndefua Crise wīl tōr pe nawee- ye. ⁶ Pe nawee- pe Filipe kaplān luhu, ma maha ke laanwo wūhū yāa tuu n pye, pe bye naa ndityuhu yaha, ma naa n luhu u kaplān ye kayi ne. ⁷ Sāndāpee naa n tē, ma tege naa n kāa nawee- busāa yīn ga, tānklahafa busāa maha naa n jaa. ⁸ Loo nde n pe klofa ta, nuhu n pe yigi.

⁹ Le klo wo, dya waa -sē pye le wa, pe naa u yee Syimu. Woo dya nwo pye caifua, ma naa pe Syamarifa laam wo kai- nkāy ne. U naa u ya yān, usyi wee ye. ¹⁰ Ke fla nawee- bye, ma gbe pe kicar syīmbir na, ma ga waa pe wāle na, pe bye -sē naa nagboho ta u na cīnde, ma sya naa n yee: «Dya nwo, Yāhā fānga ge kē ke ma u ye, fānga giu pe n yee cīnde fāngangbān.» ¹¹ U tee ba matter le klo wo, ma naa pe nawee- laam wo u pyer ne, koo syi kē pe n naa u fya, ma maha naa nagboho ta u na.

¹² Pe klofa pe -sē ba le kapāyīl luhu Filipe yē na, kapāyīl lili le Yāhā Yai wīl tōr tesē Yesu Crise wīl ne, pe naa loo sya cīnde, ma naa Yesu ta pe Yater. Pe n -sē pe bye tāā naa n yi loho wo, pe naam tesē pe ca ne. ¹³ Syimu bya n Yesu kapāyīl sya cīnde. Loo kur ye, pe n u tāā yi loho wo, u n naa n kuee Filipe tāy. Filipe naa yēkā wūhū pye, ma maha naa laanwo wūhū pye Yesu myaha ne. Syimu naa koo ngīl bya yāa, ke n -sē naa laam wo u kē.

¹⁴ Yesu tēnlehe mpāy pe pye Yurusalem wo, pe n ba luhu, a Yesu kapāyīl ma, le dye Syamari laam wo, pe n Pyar ye no wāā ke fla na pe syām Nsān ne. ¹⁵ Pe syām pe ga dye ke Syamari wo, pe n Yāhā nar pe Yesu kāndeyārfa kē ma yee, Yāhā ke ta Yāhā Yrā n dye pe laam wo. ¹⁶ Pe tee ba tāā yi wātāāyi ya loho wo Yesu myaha ne, Yāhā Yrā sē ba dye wa pe laam wo ye, koo syi kē pe n ba Yāhā nar pe kē loo wīl na. ¹⁷ Loo na, Pyar tesē Nsān ne, pe n klue taha pe na, Yāhā Yrā n dye pe laam wo.

¹⁸ Syimu tuu yāā Yāhā Yrā le dye pe Yesu kāndeyārfa laam wo, yaliile wo Yesu tēnlehe pe klue taha pe na, u n war yi ma

Pyar ye pye pe syām Nsān ne ma yee: ¹⁹ «Ye ra bya kē ke syi fānga ne ta n nii, n ma klue taha wii na, Yāhā Yrā le dye ufua laam wo.» ²⁰ Pyar n u yē wāā sya ma yee: «Ma war pe ka ma ne, ma tee le wūū, a Yāhā laantār wīl n sya ke ye wale ne. ²¹ Ma lay wee nwo ye, ma sē maha yai loo nde syi wāyāā ne ye, ma laam tee mii, pe wee gbegebe Yāhā ye ye. ²² Mii dur yi kāā ma kapee nde wo, -taa Yāhā nar, ke ma sya ke ma kapee nde kua kāā ma na. Ma pye ge pye mii ma waha nde syi wūū, ma sya le pāā yi. ²³ Tē ma yāā mii, ngaa kapihi ma ma yīn ga, ma ta ma kapee- n nihi ga ta ter, ma ta ma saha laa kayīl ge pye ye.» ²⁴ U Syimu n Pyar ye pye pe syām Nsān ne ma yee: «Yii ge, -ye Yāhā nar ra kē, laa ma n faha ra dye nde kur ye tee pāā ye.»

²⁵ Yesu tuu naa kai- nkāy pye pe n naa n yāā yīnde ne, ma suhu nkāy ne tuu naa n pāā pe naa n luhu, Pyar ye pe loo kapāyīl tōr yar wa pe nawee- ye, pe n dur ter Yurusalem wo. Kānde wo, pe le kapāyīl tōr naa n gaha Syamari kántraha kusyīmbehe busāa wo.

Filipe tesē Yetyopefa yīn fuangbān ga

ne

²⁶ Yāhāyīn tēnlehe waa n Filipe pye: «Ka yainsaha dar kue kāndigi koho kue ye. Kānde laa ma ke kue dragba wo, le n yir Yurusalem wo ma n gaha klo nde wo pe n yee Gbasa. Ka loo kānde fla na.»

²⁷ Filipe -sē yāā ta ter yir ter le kānde kue ye. U n ga dya waa yāā le kānde wo. U pye Yetyope yahaseefua waa, ma maha pye Yetyope yīnfasya war kluhu yīn ga. U ba ka Yurusalem wo Yāhā seysaha wo, ma dur naa n ter u niisaha wo. ²⁸ U pye u ba dye nii u kafān wo, ma naa Yāhā kaplān tōrfua Yisa kaplān kal ke Yāhā sabangbān wo. ²⁹ Yāhā Yrā n Filipe pye ma yee: «Yūhū dye u dya kafān tāy.» ³⁰ Filipe n fā yūhū dye, ma luhu u Yetyope naa tuu nii Yāhā kaplān kal, nkāy Yāhā kaplān tōrfua Yisa tuu yrūhū. Filipe n u yey ma yee: «Kai- nkāy taa n kal ngīl, ma ke war la?» ³¹ U dya n u yē wāā sya ma yee: «N ga waha pye mii, n naa ke war, waa ma yee u wee ma nii ke yīntaha tōr ma ra yar ye?» U n Filipe nar, u n dye nii u tāy ke kafān wo. ³² Yāhā kaplān nkāy u naa n kal, koo kē ngīl:

«U nii mii mbua wii syi dyan pe yigi n gaha boosaha wo.

U nii mii mbua wii syi dyan pe u yor kur, u n yaha le tete.

U sē yē kua ma laa ge pāā ye.

³³ Pe u kloŋ, dyefua sē yāā u kue ye ye.

Pe mii, pe u boo kántraha nge na, kur wām ga ba yir na u ye pe naa u wīl pāā?»

³⁴ U Yetyope naa n Filipe yey ma yee: «Dya, kace ra yar, yoo wīl -sē kē, u Yāhā kaplāŋ tōrfua tuu tōr loo ne? U ya koho wīl laa, waa wīl?» ³⁵ Filipe n kapān gbe ma u Yāhā kaplāŋ tōrfua kaplāŋ ngīl yīntaha yar u dya na, ma sya ba le Yesu kapāyīl tōr yar u na. ³⁶ Pe naa n ter ke dyan le kānde wo, pe n ga nō loho fla gaa na. U Yetyope naa n u pye: «Loho nge! Nwa -sē maha ma ke kuee ta wātāāyi na loho wo?» [³⁷ Filipe n u pye: «Ke ma pye ma Yesu ta ma laam wo ma cīinde Yater, ma ga waha tāā yi loho wo.» U Yetyope naa n u pye: «N le sya cīinde, woo kē tuu ma Yāhā Dya cīinde.»]

³⁸ Loo kur ye, u Yetyope naa n ta pe n ke kafāŋ yer. U n tege woo tesē Filipe ne. Pe n dye ke loho wo. Filipe n u tāā yi ke loho wo. ³⁹ Pe yi ke loho wo, Yāhā Yrā Fānga n Filipe gbe ter. U Yetyope naa sē maha u yāā yāā nantāŋ ye, ma u kānde sya, ma n ter, nuhu fla. ⁴⁰ Filipe n ga u ya yāā klo laa wo pe naa n yee Asuhute. U n nii Yesu kapāyīl tōr n gaha kui wo, ma sya ga dye Syesare wo.

9

Sol u troho wātāhā ter miy yaha ma Yesu kānde yār
(Tēnl 22.6-16; 26.12-18)

¹ Sol -sē nwo, u pye ma naa Yesu kāndeyārfa ke wāboo ya ne. U n ba yir ma ka Yiifee- Yāhā yūndefa yīnfua fla na, ² maa saba mpāy sya u ye, saba mpāy syi pe ga waha kānde wāā u kē u n ka Damasu na, te Yiifee- yawāhā nwey wo. U maa nawee- mpāy yāā ke fla na, naam woo, ca woo, pe ma yee wa pe n yār Yesu kānde wo, u waha pe yigi, u pe puā, u pa pe ne Yurusalem wo.

³ U n yir koo na, ma kānde sya, ma n gaha ke Damasu na. Tuu ga nō gbe taha le klo na, u n yee woo ga yāŋ, ma yāā cāā-mpāy ter syi pe yi yāhāyīŋ kue ye, ma ba yehe u na. ⁴ U kadye n sege, u n laha too kāntraha na, ma luhu yīmbui laa ne, le u pye ma yee: «Sol, Sol, n lii wāpee pye, ma n nii ra nuhu yīntayāhā ne?» ⁵ U n wāā sya ma yee: «Yīnfua, mboo wii raa n pāā ra ne, ma myaha mii?» Le yīmbui n u yē wāā sya ma yee: «Ndoō Yesu kē taa n nuhu yīntayāhā ne. ⁶ Mboo, yir, ma dye le klo wo. Taa yai ma lii pye, pe ga le yar ma na.»

⁷ Nawee- mpāy pe wāā naa n yār Sol ne, pe bye ba yer pe sē sya naa laa pāā ye. Pe naa n luhu le yīmbui gbleŋ ne, pe sē -sē naa waa yāā ye. ⁸ Sol n yir, ma tāhā yer kāntraha na. U n yīmpe yār, u sē -sē waha ngaa yāā nantāŋ ye. Pe n u yigi koho na ma ka u ne ke Damasu na. ⁹ U n plii tāā

pye, u sē waha naa n yāŋ ye, u sē ngaa di ye, u sē maha ngaa wo ye.

¹⁰ Ke Damasu wo, Yesu kāndeyārfa waa pye, pe naa n yee Nanayase. U pye mii wāyāā dyan u na, ma Yīnfua yāā tuu u yee ma yee: «Nanayase.» U n u yē wāā sya ma yee: «Yīnfua, n nwo, n n luhu ma ye.»

¹¹ U Yīnfua n u pye ma yee: «Yir yagaa, kānde lii pe n yee kāndigi, ma loo sya, ma ka Yuda kaha wo, maa Tarsufa naa waa wīl yey, pe u yee Sol. ¹² U ma ge ma u nii Yāhā nar. U bya pye mii wāyāā dyan u na, ma ma yāā, taa dye ga maa koho taha u na, ma yee u waha maha naa n yāŋ faale dyan.» ¹³ Nanayase n loo wāā sya ma yee: «Yīnfua, nawee- busāā dya nwo wīl tōr ra ye. Tuu Yesu kāndeyārfa nuhu wānuhu giŋ ne Yurusalem wo, n le luhu. ¹⁴ Yāhā yūndefa yīnfua kānde wāā u kē, u pa nwo wo, u ba nawee- yigi puā, poo mpāy pe koho taha yaha Yesu na.» ¹⁵ U Yīnfua n -sē maha u pye ma yee: «Ka, n dya nwo yāŋ yi, ma yee u ta wīl tōr yar driyēfa bye na tesē yīnfa bye ne tesē Yiisrefa ne. ¹⁶ Tuu yai u wāfāy giŋ fāy ta wīl na, u ta, nawee- n ra wīl cā, n ga u yar koo bye na.»

¹⁷ Loo na, Nanayase n yir, ma ka Yuda kaha wo. Tuu ga dye ke kaha wo, u n klue taha Sol na ma u pye ma yee: «Sol, ma ma Yesu kāndeyārfa mii ta dyan. Taa naa n pai kānde wo, Yīnfua Yesu wii tuu ba yi ma na, woo u ra lehe wāā, n ba ma ta ma n waha naa n yāŋ faale dyan, tē ma ta, Yāhā Yrā Fānga n ma laam yīl.»

¹⁸ Loo yalebya wo, wān raa n kuā kāā Sol yīmpe na mii sawor dyan, u n nii n yāŋ faale dyan. U n yir, pe n u tāā yi loho wo. ¹⁹ Loo kur ye, u n di, u kadye n cā fānga yāā.

Sol Yesu kānde wīl yar Damasufa na

Loo kur ye, Yesu kāndeyārfa mpāy pe pye Damasu na, Sol n kuee pe ne, ma faa plii raa pye, ²⁰ ma nii Yesu wīl pāā nawee- ye Yiifee- yawāhā nwey wo ma yee, Yāhā Dya kē Yesu ne. ²¹ Mpāy bye pe u kaplāŋ luhu, le n pe fe gbe, pe n nii le yey ma yee: «Dya nwo woo sē na, tuu naa Yesu kāndeyārfa ke wāboo ne yīntayāhā ne Yurusalem wo, poo mpāy pe koho taha yaha Yesu myaha na. U sē yir la ma pa nwo, woo n pai tee nde Yesu kāndeyārfa yigi puā, u ga pe yi Yāhā yūndefa yīnfua kē?» ²² Sol -sē naa Yesu wīl pāā nawee- ye. Kaa naa n taha u kaplāŋ wālaha na tesē ke fānga ne. Yiifee- mpāy pe pye Damasu na, Sol pe gbihi yar naa n laha Yesu wīl ne ma naa pe yar, Yesu woo u ma u Yāhā Yīndefua Crise, le n sya naa yē gbāā pe na.

²³ Koo syi kē plii raa kur ye, Yiifee- n pāā ta poo ga Sol boo. ²⁴ Sol n -sē loo nde yāā luhu. Le klo pye, pe ba ncaha fāā, ma le

klaaha tā. Nawee- naa le klo kapahayēr bye sēn, ke yai ke yimper, pe ma u Sol yāā pe u boo. ²⁵ Sol pye Yesu kändeyārfa mpāy ne nwoŋ gaa laam wo, ke ba fāā gbra le klo ncaha na. Fenaater gaa -sē pye ke nwoŋ wo ke ba yi ke ncaha ne. Pe n yir yimper wo, ma u Sol gbe le takūy laam wo, ma namihī pua le na, ma u Sol yoŋ tege wāā fenaater ne le klo ncaha kur kue ye. Sol n waha wloho yi ke syi, ma fā ter.

Sol ka Yurusalem wo

²⁶ Sol n ga dye Yurusalem wo, ma yee woo ga dye wlahā Yesu kändeyārfa ne. Pe bye -sē ba fya u na, pe sē ba le sya cīnde ma yee, u wā klaha ma nii Yesu kändeyārfa ye. ²⁷ Yesu kändeyārfa wii pe naa n yee Barnabaase, woo n Sol yigi loo na, ma ka u ne pe Yesu tēnlehe fla na. Sol tuu ba u Yīnfua wāā sya mii le kände wo, u n kaplāŋ nkāy pāā u ye, Barnabaase n loo nde tōr pe Yesu tēnlehe ye. Sol tuu pye Damasū na, ma naa Yāhā kapān pāā Yesu myaha ne pe nawee- ye laanyīn ne, Barnabaase n maha koo bya tōr pe ye. ²⁸ Loo yale nde wo, Sol n cā waha u ya wlahā pe ne. U n nii n tay ke Yurusalem wo, ma Yāhā kapān pāā naa n laha Yīnfua myaha ne nawee- ye laanyīn ne.

²⁹ Yiiffee- mpāy pe naa jrēke yor luhu, u naa n pāā pe bya ne, ma naa kaplāŋ tyīn pe ne. Poo -sē naa u wāboo ke. ³⁰ Pe Yesu kändeyārfa pe loo cā, pe n Sol yigi ga Syesare na, maa u ta u n ka Tarsu na *.

³¹ Loo na, Yesu kändeyārfa yawāhāfa mpāy pe pye Yude wo, Galele ne tesē Syamari ne, pe n cā yrīŋ yāā. Yīnfua Yesu wii naa n gboho pe laam wo plii wuhu na. Pe maha naa u laam wūhū pye yalebye. Yāhā Yrā kāmāy na, kaa naa n taha pe yawāhāfa wānihi na.

Pyar yēkā wūhū pye Yesu myaha na

³² Pyar naa n tay kui bye wo, ma naa Yesu kändeyārfa yāŋ. U n ba ka klo laa wo pe naa n yee Liide, Yesu kändeyārfa yāŋsaha wo, ³³ ma ga dya waa yāā le klo wo. Pe naa u yee Yene. U dye- kuatāā ba kē tānkur yan ne kāntraha na. ³⁴ Pyar n u pye ma yee: «Yene, Yesu Crise ma, u ma jaa yagaa. Yir, ma ma kasāy wāŋ gbe!» Yene n ta ter yir. ³⁵ Liide klofa bye tesē Sarāŋ ngbāŋfa bye ne, pe n loo yāā, ma pe troho wātāhā ter wā klaha, ma nii Yīnfua kände yār.

³⁶ Klo laa pye tūntūn, pe naa n yee Yope. Coo waa pye ke fla na, u myaha Tagbihita. U pye pe Yesu kändeyārfa ne. Jrēke yor wo ke Tagbihita myaha nge n yee Dookase, ke yīntaha kē kafaa. U coo naa kayīŋ pye yalebye, ma maha naa koho le nawām ye.

³⁷ U n ba too yan na, ma ku. Pe n u nakugu yee, ma ke gbe ga ta nwoŋ gaa laam wo gbegbaha yīn na. ³⁸ Pe Yesu kändeyārfa mpāy pe pye ke Yope wo, pe ba le luhu ma yee, Pyar ma tūntūn Liide na. Pe n nawee- syām lehe wāā u ye pe ga u yar, poo ma pe u nar, u pa poo fla na, u ma n nii kuee ye.

³⁹ Pe n ga dye Pyar fla na, ma re tēnlehe tōr u ye, u n yir wāā kūn pe ne le yalebya wo. Tuu ga dye, pe n u yigi ga ke nwoŋ laam wo gbegbaha yīn na. Calangusyām mpāy pye ke fla na. Pe bye n ba yer Pyar tāy, ma nii n wūn. Dookase tuu pye yrāŋ na, ma ba nayeŋ tii gbihī, tesē nayrengbāy tii ne, pe n too nde gbe n yar Pyar na. ⁴⁰ Pyar n pe nawee- bye ta pe n yi nwoŋ wo, u n dur ma kānklūy gbāā kāntraha na, ma Yāhā nar. U n ba wā klaha ke nakugu kue ye ma yee: «Tagbihita, yir!» U n u yimpe yār, ma Pyar yāā, ma yir nii. ⁴¹ Pyar n u yigi koho na, ma u ta u n yir yer. Loo kur ye, mpāy pe Yesu ta pe Yater tesē pe Yesu kändeyārfa calangusyām ne, u n poo yee ba, maa u yar pe na yrāŋ. ⁴² Pe n le cā tāŋ ke Yope wo, loo n ta, nawee- busāā n u Yīnfua ta pe Yater. ⁴³ Pyar n faa ma- Yope na. U ba kuee ke Yope wo sraha tēntēfua waa fla na, pe naa n yee Syimu.

10

Yāhāyīn tēnlehe waa ba yi Kornee na

¹ Syesare laam wo, dya waa pye pe naa n yee Kornee. U pye seraasyi yīnfua, ma pye Wormefa seraasyi ndreŋ gaa yīn na, pe naa n yee Yitale seraasyi ndreŋ. ² U dya naa Yāhā kände ke. U naa n gaha Yāhā narsaha wo u nna bye ne. Yiiffee- mpāy pe pye nawām, u naa koho le pe ye, ma naa Yāhā nar plii bye. ³ Per gaa yaiyīn yale wo, Yiiffee- Yāhā naryale ba kē, u n yāā mii wāytāā dyaŋ u na. U n yāhāyīn tēnlehe waa yāā gbāa na, tuu dye ba u fla na, maa u pye ma yee: «Kornee». ⁴ U n u yāhāyīn tēnlehe yāŋ, ma fya, ma u pye ma yee: «Yīnfua, nwa ma?» U yāhāyīn tēnlehe n u yē wāā sya ma yee: «Taa naa Yāhā nar, ma maha naa koho le nawām ye, Yāhā koo bye sya ma ye. Ke sē faha ma wii ne ye. ⁵ -Taa -sē nawee- lehe yagaa, pe n ka Yope na, pe ga dya waa ta u n pa, u myaha Syimu, nawee- bye u yee Pyar. ⁶ U n syā sraha tēntēfua waa ye, u myaha Syimu. U kaha ma muhulangbāŋ yē tāy.»

⁷ U yāhāyīn tēnlehe n loo pāā u ye ma ter. Le yalebya wo, Kornee n u tēntē- syām mpāy yee ba tesē u seraasyi naa waa ne, tuu pye mpāy yīn na. Woo bya ba naa Yāhā kände ke, u wii ba waha Kornee ye. ⁸ Kai lii le pye, u n le gbe ma tōr pe ye, ma pe lehe wāā ke Yope na.

* 9:30 9.30 Pol kusey ba kē Tarsu ne.

Mpāy pe wee Yiiffee-ye, Yāhā laa pāā Pyar ye pe wīl na

⁹ Ke yīnsyii wo, pe naa n gaha ma sya ga nō gbe taha ke Yope na. Pyar -sē pye, u ba dugu u kaha gbeqbaha yīn na yaiwlan yale wo, ma yee woo ga Yāhā nar. ¹⁰ Fāā n u yigi u n yee woo ga ngaa di. Yalii pe yee poo ga ngaa soho u kē, u n yāā mii wāytāā dyan u na. ¹¹ U n yāhāyīn yāā ke fe yār, kla gaa n nū tege n pai tāā ye kāntraha na: Ke kla pye mii faangbān gaa dyan. Ke yēr resyar ba wāā tā. ¹² Ke laam wo treresyar wān ter bye pye tesē kahakaha wān ter bye ne ma suhu kānsyām ter bye ne. ¹³ Yīmbui laa n u pye ma yee: «Pyar, yir, ma wān nde boo, ma naa n kaal!» ¹⁴ Pyar n wāā sya le yīmbui ye ma yee: «Yīnfua, too wān nde sē yō ye; wo Yiiffee-kānde na, wo n fā wān nde na.» ¹⁵ Le yīmbui n maha u pye ma yee: «Yāhā yee te yō, ma tee n fā re na.» ¹⁶ Pyar tuu too wān yāā, ma luhu le yīmbui ne, saa te n ter. Saa, u n maha te yāā. Yāhā te gbe yi u na koo syi tehe tāā, ke faangbān n cā dugu ter yāhāyīn na.

Pyar dye waa kaha wo, u wee Yiiffee ye

¹⁷ Pyar tuu koo yāā pe wāytāā wo ke syi, u sē -sē waha le yīntaha cā ye. Le yale -sē nwo, Kōrnee tuu ba nawee-mpāy lehe wāā u Pyar ye u Syimu kaha wo, pe ba ke kaha yey naa n gaha, ma sya ga nō ke kapahayē na. ¹⁸ Pe n yīmbui yir ma le yey ma yee: «Syimu wii pe n yee Pyar, u n syā la nwo?» ¹⁹ Yāhā ke ba wān tii gbe yi u Pyar na ke yīmbui lii ne tuu ba luhu, u Pyar pye nantān u naa le ga. Yāhā Yrā n u pye ma yee: «Yān! Nawee- tāā ma nwo, pe ma ke. ²⁰ Yir, ma tege ke gbeqbaha yīn na, ma ka pe ne, ma'a n laalaa pye ye, ndoo tē pe lehe wāā.» ²¹ Loo na, Pyar n tege ba pe nawee-mii fla na, maa pe pye ma yee: «Wii tee n ke, woo kē ra ne. Ah ye pa lii na?» ²² Pe n u yē wāā sya ma yee: «Seraasyi yīnfua Kōrnee kē tuu wo lehe wāā. Nawee wii kē u ne, u n sron, Yāhā wīi gboho u laam wo, Yiiffee-bye u miyūhū yee. Yāhāyīn tēnlehe waa kē, u u Kōrnee klaha, ma u yar ma yee, u ma ta ma n ka u fla na, maa ma yē kapān pāā u n luhu.» ²³ Pyar n pe yigi dye u kaha wo, ma syāsaha wāā pe kē.

Ke yīnsyii wo, pe n yir ma kānde sya, ma dur ter. Pyar pye pe ne. Yope Yesu kāndeyārfa mpāy n yir ke Yope wo, ma Pyar wār ga. ²⁴ Ke yīnsyii wo, pe n ga dye ke Syesare wo. Kōrnee naa u sēn u kaha wo. U ba u nwonfa mpāy yee ba loo wīl na, tesē u naambiyābuam mpāy ne. ²⁵ Yaliile Pyar naa n pai dyesaha wo, Kōrnee n ka, maa u wāā, ma kanklūy gbāā u yaha ye, ma yee woo ga u syar nangbān syaha ne. ²⁶ Pyar n sye ma u kuā yir, ma u pye ma yee: «Danda, yir! Taa yāā, nawee ya kē ra

bya ne.» ²⁷ U n nii n pāā Kōrnee ne, maa dye ke kaha wo, ma nabuar mpāy yāā pe wāā nii.

²⁸ U n pe pye ma yee: «Ye cā ma yee Yiiffee-kānde na, Yiiffee naa sē yai u naa n crā nawee wii na u wee Yiiffee ye. U sē maha yai u naa n dye u kaha wo ye. Yagaa, Yāhā -sē ndoo klaha, ma ra yar ma yee, n sē yai n naa fā nawee waa ter na ye, n sē yai n naa waa ter yān mii nawee wii syi dyan, u sē yai pe naa n crā u na ye. ²⁹ Koo kē, tee ra yee, n sē sye ye, n pa. Tee ra yee ba lii na, ye waha le pāā ra ye yagaa.»

³⁰ Kōrnee n yee: «Ke plii resyar nanga, le pye yagaa syi yaiyin na. N pye n naa Yāhā nar ta kaha wo. Dya waa n ba yer ra tāy u kale wān ne te n yehē palpal, ma ra pye ma yee: ³¹ «Kōrnee, taa naa Yāhā nar lii ne, ke le sya ma ye. Taa maha naa wān tii bye wāā nawām kē, le sē faha Yāhā na ye. ³² Loo nde na, waa lehe wāā Yope na, u n ga Syimu yee ba, Syimu wii pe n yee Pyar. U ma dya wii kaha wo, u bya myaha Syimu u ya ndon, u sraha tēn tē, u ma muhulangbān yē tāy.» ³³ Ta n ta ter waa lehe wāā ma ye, ma n le sya ma pa. Le yō. Wo bye mii Yāhā yaha ye yagaa. U Yīnfua tuu ma pye, ma ba wo yar lii ne, le pāā wo ye, wo ma wo n luhu ma ye.»

Mpāy pe wee Yiiffee-ye, pe le kapāyīl fe luhu Pyar yē na

³⁴ Loo na, Pyar n yē kuā ma yee: «Cīnde ne, n cā Yāhā wee ke nawee waa puar nawee waa na ye. ³⁵ Ma'a sya yi teelii teelii, ma'a pye wa ma n luhu Yāhā ye, ma maha kasron pye, ma wīi ga naa n tāy ke ye. ³⁶ Yāhā le kapāyīl nō wāā Yiiffee-ye, kapāyīl lii le n yee nawee-bye ga ba yrīn yāā Yesu Crise kāmāy na, woo wii u ma wo bye Yīnfua. ³⁷ Nsān tuu nawee-yee naa n pai, maa naa pe yar, pe le sya pe cā, pe kapee-wāpyen sē yō ye, pe ke miy yaha, ma pe tāā naa n yi loho wo, ye koo ngīi bye cā. Loo kur ye, lii le cāā pye Galele kāntraha kur bye na, ma sya ka Yude kāntraha na, ye maha loo nde bya cā. ³⁸ Yāhā fānga wāā Yesu kē, Yesu wii u n yi Nasarete wo, ma maha Yāhā Yrā wāā u kē, u n waha naa n gaha teebehe bye wo, ma naa kayīi pye nawee-kē. Mpāy pe pye, Setane naa pe fāy fānga ne, Yesu u Setane kar tege naa n kāā pe yīn na. Yāhā pye u kur ye. Ye maha koo bye cā. ³⁹ Tuu kankāy bye pye Yiiffee-klo Yurusalem wo ma suhu pe Yiiffee-kui bye ne, wo ke yāā wo yīnde ne. Loo kur ye, pe Yiiffee-ge u kuey mar boo trā na. ⁴⁰ Ke plii tāā na, Yāhā n u ta u n yir gbā wo, ma dur ba yrān na gbaafa ye. ⁴¹ U sē -sē u ya yar nawee-bye na ye, u u ya yar wii poo na, wii mpāy Yāhā wo yān yi, ma yee too u yāā wo yīnde ne.

Yesu tuu dur ba yrān na gbaafa ye, wii kē too u yāā, ma sya wāā di u ne, ma loho bya wāā wo u ne. ⁴² U n wo pye ma yee, too ga naa le Yesu kapāyī pāā pe nawee- ye, wo pe yar laha wo yee, woo Yesu kē Yāhā u yān yi, u nawee- bye sāhā, mpāy pe ma yrān na tesē mpāy bya ne pe ma gbā wo. ⁴³ Faale Yāhā kaplān tōrfa bye bii le pāā u wīi na ma yee, cīinde ne, wii ma u Yāhā Yīndefua ta u Yater, Yāhā ga ufua kapee- gbe kāā u yīn na Yesu myaha kāmāy na.»

Mpāy pe wee Yiiffee- ye, Yāhā Yrā dye pe laam wo

⁴⁴ Pe nawee- pye pe naa Pyar kaplān luhu, Yāhā Yrā n tege dye pe bye laam wo. ⁴⁵⁻⁴⁶ Yiiffee- mpāy pe ba Yesu ta pe Yater, ma pa Pyar ne, pe n yāā Yāhā Yrā tege dye pe nawee- mii laam wo, mpāy pe wee Yiiffee- ye. Loo nde n pe Yiiffee- mii fe gbe. Yāhā Yrā ba pe laam yīi, pe n sya naa yor ter raa pāā, ma naa Yāhā sey. ⁴⁷ Loo na, Pyar n le pāā ma yee: «Ah mpāy pe Yāhā Yrā yāā wo wān syi dyaŋ, pe bya sē yai la pe tāā yi loho wo pe ya ndon?» ⁴⁸ Loo na, u n yee, pe pe tāā yi loho wo Yesu Crise myaha na. Pe wātāāyi kur ye, pe nawee- n maha u nar, u kuee u plii raa pye poo ne. U n le sya.

11

Lii le Pyar yāā u n sya ka mpāy ye, pe wee Yiiffee- ye

¹ Mpāy pe wee Yiiffee- ye, poo bye Yesu kapāyī sya cīinde ke syi. Pe Yesu tēnlehe mpāy pe pye Yude wo tesē ke fla Yesu kāndeyārfa ne, pe n le luhu, a mpāy pe wee Yiiffee- ye, poo bya Yesu kapāyī sya cīinde. ² Pyar n ba dugu ba Yurusalem wo. Pe Yiiffee- mpāy pe pye Yesu kāndeyārfa, poo mii n le kuān u ye ma yee: ³ «Mpāy pe wee Yiiffee- ye, ma ga dye pe kaha wo, ma sya wāā di pe ne.»

⁴ Kai- nkāy ke pye, Pyar n dye ke laam wo, ma ke bye tōr pe ye. ⁵ U n pe pye ma yee: «N pye klo nde wo pe n yee Yope. N pye n naa Yāhā nar, ma ba yāā mii wāytāā dyaŋ ra na, ta n nii ngaa yāā: Ke kla pye mii faangbān gaa dyaŋ, ke yēr resyar ba wāā pua tā. Ke n yir yāhāyīn wo, ma sya tege ba no ra na. ⁶ Ta n nii ke waha n yān, ma kántraha treresyar wān raa yāā ke laam wo, wlahā wān ne, kahakaha wān ne tesē syir wān ne. ⁷ Ta n luhu yīmbui laa ne, le ra pye ma yee: «Pyar, yir, ma wān nde boo, ma naa n kaa!» ⁸ Ta n sye ma yee: «Aye, Yīnfua, wān nde syi sē yō ye. Wo Yiiffee- kände na, wo n fā re na. Te syi sē dye yāā ra yē wo ye.» ⁹ Le yīmbui n maha yir yāhāyīn wo ke tehe syān na, ma ra pye ma yee: «Yāhā yee te yō, ma tee re yān ma yee te sē yō ye.» ¹⁰ Tē too wān

nde yāā ke syi, ma luhu le yīmbui ne, pe wāytāā n caa ra na, ma maha pa ra ye, ta n maha yāā koo syi ya. Ke n tā tehe tāā, te wān bye n dugu ter yāhāyīn na, pe wāytāā n caa tān ra na.

¹¹ Le yalebya wo, naam tāā n ba yer ke kaha kapahayē na, kaha gii tē pye. Pe ba pe lehe wāā ra na, pe n yir Syesare wo, ma pa ra fla na. ¹² Yāhā Yrā n ta pye, n ka pe ne, n ma n laalaa pye ye. Pe Yesu kāndeyārfa kuay mii tee yāā mii, pe ra wār ga wo n sya ga dye Kornee kaha wo. ¹³ Too ga dye u Kornee kaha wo, u n u yāhāyīn tēnlehe wīi pāā wo ye. U yāhāyīn tēnlehe tuu ba u ya yar u Kornee na mii syi dyaŋ, ma maha lii tōr u ye, u n dye ke laam wo, ma ke bye tōr wo ye. U yāhāyīn tēnlehe ba u pye ma yee: «Waa lehe wāā klo nde wo pe n yee Yope, u n ga Syimu ta u pa ma fla na, Syimu wii pe n yee Pyar. ¹⁴ Kai- nkāy ke ga waha mboo Kornee ta ma n waha sya yaha, mboo tesē ma kahafa bye ne, u ga ba ke yar ma na.» ¹⁵ Ndoos Pyar pye n naa n pāā nantān pe nawee- ne, Yāhā Yrā n ba tege dye pe bye laam wo, mii wo wān syi dyaŋ ke per cir na, per gii Yāhā Yrā ke fe tege, ma tege dye wo laam wo. ¹⁶ Ta laam n too Yīnfua kapān nde na tuu ba yee: «Nsan ye tāā yi loho ya wo. Ndoos Yesu, n ga ye tāā yi Yāhā Yrā ge ne.» ¹⁷ Wii Yiiffee- mpāy too Yīnfua Yesu Crise ta wo Yater, Yāhā n kayīi lii wāā wo kē, ke loo bya wāā mpāy kē, pe wee Yiiffee- ye. Ndoos ga waha Yāhā wīi sye la?»

¹⁸ Pe Yude Yesu kāndeyārfa, pe kaplān ngīi luhu wa, pe n pe laam yīn, ma nii Yāhā sey, ma nii le pāā ma yee: «Le ma pye ke dyaŋ, mpāy pe wee Yiiffee- ye, Yāhā ta poo bya ma waha le sya ma cā pe kapee- sē yō ye, ma ke wāpyeŋ miy yaha, ke ga cīinde yrā wāā pe bya kē, lii wākuayāā wee le na ye.»

Yesu kāndeyārfa yawāhā wāfeyir Yātōosyi wo

¹⁹ Cāā gii cāā na pe ba yir Yesu kāndeyārfa wānuhu na yīntayāhā ne, ma sya ba u Yetyen boo, mpāy ba fā cāān, ma sya ka Fenise wo, Yātōosyi ne, Syiper ne. Ke Syiper nge, kántraha gaa kē muhulangbān ke gbey le. Pe n ga nii koo kui ngīi wo, ma nii le Yesu kapāyī tōr Yiiffee- poo ya ye. ²⁰ Yesu kāndeyārfa mpāy pye pe naa n yi Syiper wo tesē Syirē ne, ma ba pa Yātōosyi wo. Poo mii -sē naa Yīnfua Yesu Crise kapāyī tōr mpāy ye pe wee Yiiffee- ye. ²¹ Yīnfua fānga pye pe kaplān na, nabuar n naa pe kaplān sya cīinde, ma pe kánle miy naa n yaha ma naa pe ya le Yesu kände wo.

²²⁻²⁴ Yesu kāndeyārfa mpāy pe pye Yurusalem wo, ma naa pe ya wāā, pe ba

Yātōosyi Yesu kāndeyārfa wīi luhu. Pe n Barnabaase woo lehe wāā ke fla na. U pye naweeyō, Yāhā Yrā ba u laam yīi, u maha ba Yesu ta u Yater u laam bye ne. Tuu ga dye ke fla na ma yāā Yāhā kayīi lii pye, le n nii u ye nuhu. U n pe nawee- yar laha pe pe laam ta wāceŋ, pe pe ya waha pe ma n cēr Yīnfua na ye. Nabuar n maha naa n pai, maa pe ya le naa n soho Yīnfua koho wo.

²⁵ Loo kur ye, Barnabaase n ka Tarsu wo Sol fla na. ²⁶ U n ga Sol yāā, ma u yigi ba Yātōosyi wo. Pe n kuee ke fla na dyewee, ma nii yawāhā pye ke fla Yesu kāndeyārfa ne, ma maha nii nawee- busāā klaha. Myaha cāā taha Yesu kāndeyārfa na ke Yātōosyi goo laam wo, ma nii pe yee Cretyē; koo yīntaha kē, Crise nna.

Pe war nō wāā Yesu kāndeyārfa kē Yurusalem wo

²⁷ Ke cāā na, Yāhā kaplān tōrfa mpāy n yir Yurusalem wo, ma tege ga Yātōosyi na. ²⁸ Poo nen waa pye, u myaha Agabise. Yāhā Yrā n u ta u n yir, ma le pāā nawee- ye ma yee, fāāpihi ga ba too Yude kue kāntraha kur bye na. Ke fāāpihi n ba dye, ma yai Klode woo ne tuu pye kāntre fāngafa bye yīnfua. ²⁹ Pe Yātōosyi Yesu kāndeyārfa n yir, ma yee poo ga war wāā, wii ma waha yia yē gi na u pa, pe n wāā le pe nō wāā Yudefa mpāy kē pe ma Yesu kāndeyārfa. ³⁰ War mpāy pe yāā, pe n pe bye le soho Barnabaase koho wo tesē Sol ne, pe n ga pe wāā pe Yesu kāndeyārfa yawāhā yahasefa kē Yurusalem wo.

12

Pyar wāleŋ nwompīhi wo tesē u wāyiyaha ne

¹ Koo cāā nsoho wo, fānga pye Yerōte Agriba woo ye. U n nii Yesu kāndeyārfa nuhu yīntayāhā ne. ² U n sya ta pe n Syake yīn gbā cēr yūntrūhū ne; Nsān lefua ba kē woo ne. ³ Tuu yāā le tāy Yiifee- ye, u n maha ta pe n Pyar yigi. Too plii pye Yiifee- syayaha gbar plii, ncasur bur sē n di too plii na ye. ⁴ Yerōte n ta, pe n Pyar le nwompīhi wo, ma seraasyi nawee- resyar yān yi, poo syi fle resyar, pe n nii u Pyar yān ma pe ya kē. Yerōte naa n traha te syayaha gbar plii ma ter, u ta pe n Pyar sāhā nanihi wo, pe u boo. ⁵ Pyar pye ke nwompīhi laam wo pe seraasyi ne, mpāy pe naa u yān. Pe Yesu kāndeyārfa sē naa n faha Yāhā wānar wīi ne u Pyar kē ye.

⁶ Ke pye yīmper, Pyar pye u ba sā wāy seraasyi syām mpāy nsoho wo, ntēn wān taa ne pe ta, ma u pua gbra pe ya na. Mpāy maha pye ke nwompīhi nwonyē na, ma naa ke sēn. Pyar sāhāper -sē pye koo yīnsyīi wo. ⁷ Koo yīmper wo,

Yīnfua yāhāyīn tēnlehe waa n ba fe yi ke nwompīhi wo, cāā- gaa n yehe palpai ke laam wo. U n Pyar gbā yir, ma u pye ma yee: «Yir farfar!» Tuu ba loo pāā wa, te ntēn wān n -sē fer Pyar koho na ma laha too. ⁸ U yāhāyīn tēnlehe n maha u pye ma yee: «Ma sapaha pua, -taa ma ntāy gbe le.» Pyar n u sapaha pua, ma u ntāy gbe le. U yāhāyīn tēnlehe n maha u pye ma yee: «Ma nayrengbān gbe le, -taa naa n taha ra na.» ⁹ Pyar n yi ke nwompīhi nwompua laam wo, ma nii n taha u na. Lii u yāhāyīn tēnlehe tuu naa n pye nde, Pyar sē ba le sya wa ma yee cūinde ne ye. U naa le ga ma yee, wāytāā wīi laa syi ne. ¹⁰ Seraasyi mpāy pye pe naa tersaha sēn. Pe n ga ter pe tāy, ma maha ga seraasyi mpāy yāā yaha ye, ma maha ter pe tāy ma cā ga nō ke kapahayē na. Ke kāānklihi pye ntēn wān. Nawee ma yi koo ne, u yi kua ke nwompīhi wo. Pe n koo kāānklihi yāā ke yār ke ya ya. Pe n yi kua ke nwompīhi laam wo, ma kānde laa sya, ma faa yār, u yāhāyīn tēnlehe n plaha u na. ¹¹ Pyar yīntaha n ba too, u n u ya pye ma yee: «Yagaa woo, n le cā laha ma yee, Yīnfua kē tuu u yāhāyīn tēnlehe nō wāā, u n ba ra sya yaha Yerōte koho wo, tesē wānuhu gi ne pe Yiifee- pe n ke maa ra nuhu.»

¹² U n laam ga, ma Maari kaha kānde sya ma ka. Nsān nahafua ba kē u ne, Nsān wii pe naa n yee Mareke. Nawee- busāā pye pe ba pe ya wāā ke kaha wo, ma naa Yāhā nar. ¹³ Tuu ga nō ke kaha na, u n ke kapahayē gbā, tēntēsya laale n pa loo n pai gbīhi luhu, le myaha ba kē Ōrde. ¹⁴ Le tēntēsyaale n le yīmbui luhu, ma cā Pyar kē. Le n nuhu yigi ter Ōrde kē, u sē yer ge yer ma ke kapahayē yār Pyar kē ye, ma fā ter, maa cāā le pāā pe nawee- ye ma yee, Pyar ma kapahayē na. ¹⁵ Pe n u pye ma yee, u yīn wee ye. U n sye ma yee cūinde ne. ¹⁶ Pe n maha yee, a Pyar yirfua kē.

Pyar -sē pye u naa ke kapahayē gbā. Pe n ga ke yār ma yāā woo kē, le n pe bye fe gbe. ¹⁷ Pyar n koho kuā yir, ma yee pe yaha le. Yīnfua tuu u yi yaha ke nwompīhi wo mi, u n le tōr pe ye. U n maha pe pye ma yee: «Ye ga le pāā Yesu cīfua Syake ye tesē Yesu kāndeyārfa mpāy ne pe ma u Syake ne.» Tuu koo pāā wa, u n yi ma ter kue ngaa ye.

¹⁸ Yīn n syii, seraasyi n nii fā gbey n klaha Pyar wīi ne, ncā u pye mii laa? ¹⁹ Yerōte n ta pe n u tay, pe sē u yāā ye. U n ta pe n pe seraasyi yey, seraasyi mpāy pe naa Pyar yān, pe sē waha laa cā pāā ye. U n ta pe n poo seraasyi yigi ga boo. Loo kur ye, Yerōte n yir Yude wo, ma tege ga Syesare wo, maa kuee ke fla na, ma faa ma-.

Yerote wāku

²⁰ Yerote laam ba war Tyirfa ne tesē Syidōfa ne. Koo kui syān ngī n pāā ta, ma pa poo n pai Yerote nar, pe n wāā le. Pe tee naa dir wān busāā gbe Yerote woo kántraha na, ma naa n gaha te ne pe kui wo. Pe n cāā ka, maa Blatise woo nar, u n yer le na. Woo pye u ga waha kai yar Yerote na u n le sya. Woo kē u pye Yerote kaha tēntē- bye yīn na.

²¹ Pe ba per giu ta, pe n gaha pāā pe wāā le, koo per n ba nō. Yerote n u nangbān nayre le koo per, maa tege nii u nangbān niisaha wo. U n kaplāntāhā pāā nanihi wo nawee- kē, nuhu n sya pe yigi. ²² Pe nawee- n nii n tē ma yee: «Yāhā kē ke nii n pāā, nawee ge sē kē ye.» ²³ Le yalebya wo, Yīnfua yāhāyīn tēnlehe waa n koho te u Yerote na. U tee ba Yāhā myaha sya, ma ke ta u wān. Fyār n dye u wo u n ku.

²⁴ Loo kur ye, le Yīnfua kapāyīi -sē naa n gaha deydey, tesē mpāy pe naa n dye Yesu kānde wo, pe naa n syar. ²⁵ Barnabaase tesē Sol ne, pe ba poo war yīntaha yi wa, pe n yir ke Yurusalem wo ma dur ter ke Yātōsyi wo. Pe ba Nsān yigi taha pe ya na, Nsān wii pe naa n yee Mareke.

13*Barnabaase wāyānji Sol ne Yesu kapāyīi wātōr wī na*

¹ Pe Yātōsyi Yesu kāndeyārfa yawāhāfa nsoho wo, mpāy pye Yāhā kaplān tōrfa. Mpāy maha pye pe naa nawee- klaha Yāhā kaplān ne. Barnabaase pye pe ne, Syimu ne, Syimu wii pe naa n yee Nawō, ma suhu Lususe ne wii u n yi Sirene wo, Sol ne, Manayē ne, Manayē wii tuu ba wāā le fāngafua Yerote ne kaha neŋ wo. ² Per gaa, pe ba pe yē tā digi na, ma pe ya wāā ta ma nii naa Yīnfua sey, Yāhā Yrā n ba pe pye ma yee: «Ye Barnabaase yān yi ra kē tesē Sol ne. Tēn laa ma, n n yān pe ga le tē.» ³ Pe n kuee koo yē wātā na digi na, ma klue taha pe na ma Yāhā nar pe kē, ma kānde wāā pe kē, pe n ter.

Barnabaase ye ka Syiper na Sol ne

⁴ Yāhā Yrā le Barnabaase ye lehe wāā Sol ne, pe n yi Yātōsyi wo ma tege ga Seliise na. Pe n kuee ke fla na, ma salangbān gbe, ma ka Syiper na. Koo kántraha nge, muhulangbān ke gbey le. ⁵ Pe ga nō ke Syiper na, klo lii pe cāā dye, pe naa le yee Salami. Pe n nii Yāhā kapān pāā ke fla na Yiifee- yawāhā nwey wo. Nsān Mareke pye pe ne, ma ba naa koho le pe ye.

⁶ Pe n ke kántraha yār plan, ma sya ga nō ke kuasaha fla na. Klo laa pye ke fla na pe naa n yee Pafosu. Pe n caifua waa yāā loo klo nde wo, pe naa u yee Gbara Yesu. Jreke yor wo u myaha ba kē Yelimase. U

pye Yiifee. U ba u ya ta, woo ma Yāhā kaicāfua. ⁷ U ba nii u kántraha fāngafua tāy. U fāngafua myaha ba kē Sersye Pōl. U ba kai- cā. Woo kē u ta, pe n Barnabaase ye yee ba Sol ne. U naa n traha u Yāhā kaplān luhu. ⁸ U caifua Yelimase n nii n ke woo ga yer tā Barnabaase ye na Sol ne, ma maha nii n ke woo ga u fāngafua yīn wā klaha u ma n le Yāhā kapāyīi sya cīinde ye. ⁹ Sol wii pe maha u yee Pōl, yagaa Yāhā Yrā le u laam yīi, u n nii u caifua waha n yān, ¹⁰ ma ba u pye ma yee: «Ma mii ta ter kacān, ma pee ter, sāndūpe dya kē ma ne, ma wee yāā wāyīi wī ye! Yīnfua Yāhā ke kai- nkāy ta, ma tee yee, maa ke pye klaha-» ¹¹ Naa n luhu yagaa: Yīnfua Yāhā ga koho te ma na, ma n nii fūū, ma yalaale pye, ma cā maha ba naa yai cāā- yāā.» Le yalebya wo, Yelimase yīmpe n wo tā u na, u n u ya yāā yīmperwoho laam wo. U n nii figi gbey n klaha ke fla na ma nii waa ke u u yigi koho na. ¹² U kántraha fāngafua tuu nde yāā le pye nde, u n Yesu ta u Yater. Ke kaklaha ter ngī ba yē gbāā u na, kaklaha nkāy ke Yīnfua Yesu wī pāā nawee- ye.

Pōl, Barnabaase ne Yātōsyi wo, Pisidi kántraha na

¹³ Pōl ye n salangbān gbe u nampyen- ne Pafosu wo, ma ka klo laa wo pe n yee Persye. Loo klo nde pye kántraha gaa na pe n yee Pāāfile. Nsān Mareke n pe yaha koo fla na, ma dur ter Yurusalem wo. ¹⁴ Pōl tesē Barnabaase ne, pe n ta ter pe yrāhā ye, ma yir ke Persye wo, ma ka klo laa wo pe n yee Yātōsyi. Loo klo nde pye kántraha gaa na pe naa n yee Pisidi. Kani per, pe n ga dye nii ke Yiifee- yawāhā nwoŋ wo.

¹⁵ Mpāy n ba kaplān kal Yāhā kānde katan saba wo tesē Yāhā kaplān tōrfa saba ne. Loo kur ye, pe Yiifee- yawāhā nwoŋ yahaseefa n ta pe n ga Pōl ye yar ma yee: «Wo nna, laa ma pye ye ye, tee ga pāā pe yawāhāfa ye, ye laantor le pe laam wo tesē fānga ne, ye ga waha le pāā yagaa.»

¹⁶ Pōl n yir, ma koho kuā yir pe nawee- ye, pe yaha le. U n pe pye ma yee: «Yii Yiisrefa tesē yii mpāy ne tee ba Yāhā nar yawāhā nwoŋ nge wo, ye bye -ye luhu ra ye! ¹⁷ Yiisrefa, Yāhā bii wo wāle poo yān yi. Ke pe yaha nampay Syipte kántraha na, ma pe ta pe n syar ke fla na. Ke n maha bii yer ke fānga na, ma pe ta pe n waha fā yi ke Syipte wo. ¹⁸ Pe n ga dye- gbeesī pye tēyāfūū klo wo, Yāhā n maha naa pe kē digi ne ke fla na. ¹⁹ Mpāy pye pe sē bii Yāhā cā ye, Yāhā n poo ter kuasī wīi kua kántraha nge na pe naa n yee Kanaa, ma koo kántraha nge wāā ke nna kē, wo wāle me. Koo kántraha n nii pe wān. ²⁰ Koo kai- ngī, ke gbe ma ga pye kua, ke waha dye- yīlsyān tesē dye- gbeesī sēnsye syi

kua. Loo kur ye, Yāhā n kaplān cerfa ta wo wāle yīn na, ma sya ga waa u Yāhā kaplān tōrfua Samuyel yai na. ²¹ Loo kur ye, pe n yee poo ma yīnfua wīl na, wii tuu ga nii pe kāntraha kui kur bye yīn na. Yāhā n Sawile ta u saha nii pe yīn na, Kisi dya bii kē u ne. Bēsyame kaha kur waa bii kē u ne. U n nii ye wāle yīn na dye- gbeesī. ²² Yāhā n bii Sawile ta u saha nii pe yīn na ye, ma u miy yaha, ma Dawide ta pe yīnfua. Yāhā n u wīl pāā ma yee:

⟨N Yisay dya Dawide yān yi.

Ta laanfua kē u ne.

U ga ba ta laam wūhū bye pye.⟩

²³ Dawide kur waa kē Yesu ne. Yāhā bii yē ter Yiisrefa ye, koo ga ba Syayahafua no wāā pe kē, woo Syayahafua kē Yesu ne.

²⁴ Nsān n ba cāā yir Yesu yaha. U naa le pāā Yiisrefa bye ye, pe le sya pe cā pe kapee- sē yō ye, pe ke wāpyen miy yaha, pe cā pa u n ba pe tāā yi loho wo, nawee- bye yīnde na pe n cā. ²⁵ Nsān kuyale ke ba gbe taha, u naa nawee- yar ma naa n yee: ⟨Wii wāpan tee n sēn, woo sē kē ndoo ne ye. Ufua ma u n pai ra kur ye. Ta syi sē yai u ntān sale wāfer ne u trē na ye.⟩

²⁶ Wo nna, yii mpāy tee ma Brama kur wām, ma suhu mpāy bye ne pe pa ke Yāhā nar yawāhā nge wo, yii me tee yai ye cāā le kapāyīl luhu, le kapāyīl lii le u Syayahafua wīl pāā. ²⁷ Ye sē yāā, Yurusalemfā tesē pe yahaseefa ne, pe sē ke kai- war ye, kainkāy wo faale Yāhā kaplān tōrfa pe bii cāā yrūhū yaha u Syayahafua wīl na. Pe sē maha ba cā yoo kē u Yesu ne ye. Pe ta pe n u boo. Kai- ngīl ke u Syayahafua dye yagaa poo pyer kāmāy na, koo kai- kē wo faale Yāhā kaplān tōrfa pe bii cāā yrūhū yaha. Pe sē maha ke cā ye. Koo kai- -sē kē pe n kal pe ye cāwāā cāwāā, Yiiffee- kanii per wo. ²⁸ Pe ba u sāhā, pe sē laa wāpee ge yāā tuu pye ye. Pe n sye ma yee, fāngafua Pilati n ta pe n u boo. ²⁹ Kai- nkāy bye, ke bii cāā yrūhū yaha u wīl na, ke n pai u dye, pe koo bye pye wa u na, pe n u tege u kueymartrā na, ma ga u le gbīl wo. ³⁰ Yāhā n -sē ta u n yir gbā wo, ma dur ba yrān na gbaafa ye. ³¹ Mpāy pe ba yir u ne Galele kāntraha na ma ka u ne Yurusalem wo, u n plii buar raa pye wāyīn ne pe na. Yesu tuu naa kai- nkāy pye pe n naa n yāā yīnde ne, ma suhu nkāy ne tuu naa n pāā pe n naa n luhu nditye ne, koo kai- ngīl bye kē pe pāā n tay nawee- ye. ³² Koo kē wo n nii loo kapāyīl nde tōr n yar ye na. Yāhā ke bii yē ter wo wāle ye lii ne faale wo, loo ne le kapāyīl nde ne. ³³ Yāhā le pye wii poo kē, wīl mpāy too ma pe kur kue pii. Ke Yesu ta u n yir gbā wo, ma dur ba yrān na gbaafa ye, wo cā yagaa, ke bii yē ter wo ye lii ne, ke le pye wa wo kē. Le ma le yrūhū yaha ke Yāhā wāsey yay syān fla wo ma yee:

⟨Mboo kē, ma ma ra Dyapuai,
ma gbe nanga na, nawee- ga cā,
n ma ma Tuhufua.⟩

³⁴ Yāhā bii yee, koo ga ba u ta u n yir gbā wo, u dur ba yrān na gbaafa ye, tesē gbā ma n maha waha yia yāā u na ye. Ke naa loo pāā kaplān ngīl ne ma yee:

⟨Tē bii yē ter Dawide ye kayūhū nkāy ne,
n ga ke wāā ye kē cīinde.⟩

³⁵ Le maha ma le yrūhū yaha ke Yāhā wāsey yay teelaa fla wo ma yee:

⟨Ma nawee wii raa yān yi,

ma saa sya u n fūhū nii gbīl laam wo ye.⟩

³⁶ Dawide woo na, tuu yir u yai ne, u u tēn lay tē le Yāhā laam wīl wāpye wīl na. Tuu -sē bii ku, pe n u le u wāle ne, u kuee gbīl laam wo ma fūhū. ³⁷ Yāhā ke -sē wii ta u n yir gbā wo, ma dur ba yrān na gbaafa ye, woo sē kuee gbīl laam wo ma fūhū ye.

³⁸ Wo nna, -ye cā loo na ye yee, woo kāmāy ne, le kapāyīl n nii n tōr nawee- ye, lii le n yee, Yāhā pe kapee- gbe n kāā pe yīn na. ³⁹ Musa tuu le Yāhā kānde katan nkāy tōr, koo saha ye ta, ye n sron Yāhā yīnde na ye. Wii woo u -sē Yesu ta u Yater, Yesu ga ufua ta, u n sron Yāhā yīnde na. ⁴⁰ Yāhā kaplān tōrfa pe lii pāā yaha, -ye yii yigi, ye ma syi ye wīl n nii koo syi ye! Pe bii le pāā yaha ma yee: Yāhā yee:

⁴¹ -Ye yān, yii mpāy tee tee n pāā Yāhā wīl na,

-ye yān lii ne tē ga ba pye,

le ga ba nii ye ye yēgbāā wīl,

ye ga ba kuee le wo.

N ga ba loo pye ye yīnde na,

ye saa ba ku wa ye.

Wātōr wīl syi dyan pe ne ga ba loo nde tōr ye ye,

yaa yee, cīinde sē ne ye.⟩ »

⁴² Pōl tesē Barnabaase ne, pe ba pāā wa ma yi ke Yiiffee- yawāhā nwon wo, nawee- n pe nar, pe maha dur ba koo kaplān ceŋ ya pāā kanii per gaa, kii ke n pai. ⁴³ Naweete- mpāy pe naa Yiiffee- Yāhā kānde yār, poo busāā mpāy ma suhu Yiiffee- busāā mpāy ne, pe n nii n taha Pōl ye na Barnabaase ne. Pōl tesē Barnabaase ne, pe n pāā pe ne, ma pe gbihī yar, ma pe pye ma yee, Yāhā ke laantār wīl lii pye pe kē, pe le yigi klue sīl.

⁴⁴ Cāwāā gaa n taha. Koo cāwāā kanii per, pe klofa bye n nii mi, pe pa tān pe n pai ke Yāhā kaplān luhu. ⁴⁵ Pe Yiiffee- yahaseefa ma suhu Yiiffee- mpāy ne, pe pe nabuar yāā pe n luhu Pōl ye ye, laanyar n pe yigi pe n nii Pōl yē kaplān kai, ma maha nii u tyehē. ⁴⁶ Pōl tesē Barnabaase ne, pe n pe Yiiffee- yar laha laanyīn ne ma yee: «Le Yāhā kapāyīl yai le ne cāā tōr yii poo ye. Tee -sē le wīl sye ma yee, ye sē yai cīinde yrā wāyāā ne ye, wo mi, too wā

klahe mpāy kue ye, mpāy pe wee Yiiffee-ye. ⁴⁷ Yīnfua ge wo yar le ne ma yee:

«N ma yān yi,

ma ma ta cāā- wān syi dyaŋ

mpāy ye pe wee Yiiffee- ye.

N ma yān yi,

ma yee ma le wāsyayaha kapāyī tōr
ga yi

deydey kui bye ne kāntraha nge na.»

⁴⁸ Mpāy pe wee Yiiffee- ye, pe kaplān ngī luhu, pe n nii nuhu di, ma nii le Yīnfua kapāyī sey. Yāhā ke mpāy ta, pe waha ba cīnde yrā yāā, poo bye n le kapāyī sya, ma Yesu ta pe Yater. ⁴⁹ Le Yīnfua kapāyī naa n cāān koo kue kāntraha bye wo.

⁵⁰ Canangbāy tii te naa Yiiffee- wāle kānde yār, ma suhu le klo yahaseefa ne, pe Yiiffee- n poo mii sūū le Pōl ye na Barnabaase ne, pe n pe nuhu, ma sya pe kar yi kāā pe kāntraha wo. ⁵¹ Pōl tesē Barnabaase ne, pe n pe trē mplēm kor yaha koo fla Yiiffee- na, ma ter klo laa wo pe n yee Yikō. ⁵² Pōl ye pe ter, ma pe Yesu kāndeyārfa mpāy ta yaha ke fla na, Yāhā Yrā n pe laam yīī, pe n nii nuhu ya di.

14

Pōl Barnabaase ne Yikō wo

¹ Pōl ye n ga dye Yikō wo Barnabaase ne, ma ka koo fla Yiiffee- yawāhā nwoŋ wo, ma Yāhā kapān pāā nawee- ye. Yiiffee- busāā tesē nawee- busāā mpāy ne pe sē pye Yiiffee- ye, Pōl ye kaplān n tāy pe ye pe n sya Yesu ta pe Yater. ² Yiiffee- mpāy - sē ba sye, poo saa Pōl ye kaplān sya cīnde ye. Poo mii n nawee- mpāy sūū, mpāy pe sē pye Yiiffee- ye, pe n sya nii wāpee ga pe Yesu kāndeyārfa wīī na. ³ Pōl ye n kuee Barnabaase ne ke Yikō wo, ma faa ma-. Pe ba pe koho taha yaha Yīnfua na, ma naa pe kaplān pāā laanyīn ne. Yīnfua naa fānga wāā pe kē, pe n waha naa laanwo wūhū pye tesē yēkā wūhū ne nawee- n waha naa n cā, kapāyī lii pe n pāā nde Yīnfua laantār wīī na, cīnde ne. ⁴ Pe kaplān n pe klofa ta, pe sē nii yīmbui nen na ye. Mpāy n kuee Yiiffee- kur ye, mpāy n -sē taha pe Yesu tēnlehe na.

⁵ Pe Yiiffee- tesē pe naweete- mpāy ne pe sē pye Yiiffee- ye, poo mii tesē pe yahaseefa ne, pe naa pe ya gbihi, poo ga Pōl ye nuhu Barnabaase ne, pe pe waa boo ntēmar ne. ⁶ Pe naam syām n yi le cān na, ma ta ter fā ga Liiser kue ye Darbu ne, ma suhu koo kui syān ngīī kānkāy kusyīmbehe ne. Kāntraha gaa kui ba kē, pe naa ke yee Lakoni. ⁷ Pe n nii le Yesu kapāyī tōr koo fla na.

Pōl tesē Barnabaase ne Liiser wo

⁸ Loo klo nde wo pe naa n yee Liiser, tākurfua waa pye, u naa n nii wānii ya. U ba see u tākur ne ke dyaŋ, u sē ba yir yer yāā, ma yār yāā ye. ⁹ U naa Pōl kaplān luhu. Pōl n u waha yān, ma le yān cā u dya yīntaha na ma yee, u dya laam wo u le sya wa laantee nen ne Yesu ga waha u jaa. ¹⁰ Loo na, Pōl n yīmbui yir, ma u pye ma yee: «Yir, ma gbihi tāhā yer ma trē na!» U dya n kur ye tāhā yer u trē na, ma nii n yār. ¹¹ Pe nabuar pe yāā Pōl lii pye, pe n tē sya Lakonifa yor wo ma yee: «Te mpar te ya wā klahe nawee-, ma tege ba wo ye!»

¹² Pe n nii Barnabaase yee Yeepeeta, ma yee Pōl woo ma kaplān pāāfua, ma nii u yee Makur, pe klo mpar myar ne. ¹³ Mpar rii pe n yee Yeepeeta, te kangbān pye le klo dyesaha fla na. Ke yūndefua n napa mpāy yān yi ma faasyīmbir raa gbihi maha pe na, ma ka pe ne, ke kapahayē kue ye. U naa n ke, u ga pe napa boo, u Pōl ye tēn Barnabaase ne. Pe nabuar bya maha naa pe wātēn wīī ke. ¹⁴ Pe Yesu tēnlehe syām pe le luhu, le sē tāy pe ye ye, pe n sya pe ya nayre tyīn jūū, ma fā dye pe nabuar laam wo, ma nii n tē, ma yee: ¹⁵ «Naambiyām, nwa ye n nii loo nde pye? Naweete- ya me wo ne ye dyaŋ. Wo pa le Yāhā kapāyī ne ye kē, ma yee ye nekla wān nde tee ta ye mpar ma n tēn, -ye re gbe ga miy yaha, tee ye yīntar sroŋ cīnde Yāhā ya ye, cīnde Yāhā gii ke ma yrān na yalebye, koo gii ke yāhāyīn ta, kāntraha ne, muhulangbān ne tesē wān tii bye ne te ma te laam wo. ¹⁶ Nawee- terfa mpāy pe wee Yiiffee- ye, faale wo Yāhā bii tyii pe na pe n naa pe laam kānde yār. ¹⁷ Ke sē -sē tyii ke ya wīī wāyar na ye na ke kayūhū wāpyer ne ye kē ye: Yalebye ke ga ta sesaha n yir yāhāyīn na ke too, yīnwoho cāā n dye ye n dir yāā busāā. Koo kē ke ye yē digi yi, ma maha ye laam ta nuhu fla.» ¹⁸ Pe Yesu tēnlehe pe sya kaplān ngīī pāā, pe -sē maha fāy, ma cā waha yer tā pe nabuar na, pe sē pe tēn ye.

¹⁹ Yiiffee- mpāy -sē yir Pisidi Yātōosyi wo tesē Yikō ne, ma pa ke Liiser wo. Pe n pe nabuar sūū, ma pe bye wlaŋ taha pe ya na, pe n nii Pōl waa ntēmar ne, poo ga u waa boo. Pe n yee u ku, ma u fle ga miy yaha le klo kānkāy na. ²⁰ Yaliile pe Yesu kāndeyārfa poo ya pe ba wo tā u na, u n cā yir loo na, ma wlāhā dye pe ne le klo wo.

Pe wādurbanj Syire kāntraha na, Yātōosyi wo

Ke yīnsyi wo pe n yir Barnabaase ne pe syām, ma ka klo nde wo pe n yee Darbu. ²¹ Pe n le Yesu kapāyī pāā koo fla na nawee- busāā n le luhu, ma Yesu ta pe Yater. Loo kur ye, pe n dur ga Liiser wo

ma suhu Yikō ne, tesē Yātōosyi ne Pisidi kántraha na. ²² Pe naa pe Yesu kándeyārfa laam yīn, ma naa pe yar, pe pe ya plāhā Yesu wāta wīl ne pe Yater. Pe naa pe yar ma yee: «Wii ma yee u ga dye Yāhā Yai wo, ufua ga cāa kayihī yāa wa.» ²³ Yesu kándeyārfa yawāhāfa ma pye na, Pōl tesē Barnabaase ne, pe ga mpāy yān yi pe laam wo, pe pe ta pe yawāhāfa yahaseefa. Loo na, pe ga pe yē tā digi na pe Yāhā nar, pe pe le soho Yīnfua koho wo, woo wii pe ta pe Yater.

²⁴ Loo kur ye, pe n dye yi ter Pisidi kántraha kui nkāy wo, ma ga yi Pāāfile kántraha na. ²⁵ Pe n le Yāhā kapāyīl pāa koo fla na, klo laa wo pe n yee Pērsye, ma ka tūntūn klo laa wo pe n yee Yatale. ²⁶ Pe n ga salangbān gbe koo fla na, ma dur ga Yātōosyi wo, Syire kántraha na. Loo klo nde ne, pe Yesu kándeyārfa ba Yāhā nar pe kē, ke naa laantār wīl pye pe kē, pe n waha le Yāhā tēn tē. Loo tēn ne, pe ga tē kua, ma dur ba.

²⁷ Pe ga dye ke Yātōosyi wo, pe n pe Yesu kándeyārfa yawāhāfa yee wāa ta. Pe ba tēn lii tē Yāhā kāmāy na, tesē mpāy pe wee Yiifee- ye, Yāhā ke ba pye mii, ma poo mii bya ta pe n waha Yesu ta pe Yater, pe n koo bye tōr yar pe Yesu kándeyārfa na. ²⁸ Loo kur ye, Pōl tesē Barnabaase ne, pe n faa nii ma- loo klo nde wo, pe Yesu kándeyārfa ne.

15

Yesu kándeyārfa ma yawāhā na Yurusalem wo

¹ Yiifee- Yesu kándeyārfa mpāy pe pye Yude wo, pe n yir ma pa Yātōosyi wo, ma ba nii Yesu kándeyārfa klaha nde ne, ma pe pye ma yee: «Ye ma yee ye sē kūū mii Musa kānde le yar wo na mii ye, ye saa waha sya yaha ye.» ² Pōl tesē Barnabaase ne, pe sē yer pe kaklaha nge na ye, le n sya nii kaplān wātyīn pe nsoho wo. Pe n le pāa ta ma yee, Pōl, Barnabaase ne, ma suhu Yātōosyifa mpāy ne, pe ka Yurusalem wo pe ga le yey yān pe Yesu tēnlehe ye tesē pe Yesu kándeyārfa yawāhāfa yahaseefa ne. ³ Pe Yesu kándeyārfa yawāhāfa n pe wār wāa kānde wo. Pe n dye yi ter kui nkāy wo, kántraha gaa na pe naa n yee Fenise, ma suhu Syamari kui nkāy ne. Mpāy pe wee Yiifee- ye, ma ba dye Yesu kānde wo, pe poo wīl tōr naa n gaha nawee- ye, le n naa nuhu yigi Yesu kándeyārfa bye kē.

⁴ Pe ga dye Yurusalem wo, pe Yesu kándeyārfa yawāhāfa bye n pe wāa, pe Yesu tēnlehe ne pe yawāhāfa yahaseefa ne. Yāhā ke ba Pōl ye ta ma tēn lii tē, Pōl ye n koo bye tōr pe ye. ⁵ Farisyē mpāy pe Yesu

ta pe Yater, poo mpāy -sē pye ke fla na. Pe n yir ma yee: «Yesu kándeyārfa mpāy pe wee Yiifee- ye, poo yai wākūū ne. Pe maha yai pe naa n yār le kānde wo, lii Yāhā le yar Musa na.» ⁶ Pe Yesu tēnlehe n pe ya wāa pe Yesu kándeyārfa yawāhāfa yahaseefa ne, poo ga le fla yān.

⁷ Pe n kaplān tyīn ma-. Pyar n yir ma yee: «Wo nna, ye cā ma yee, Yāhā ba ra yān yi le yale dey ma ra ta, ta n ga le Yesu kapāyīl yar mpāy na pe wee Yiifee- ye, pe le luhu pe Yesu ta pe Yater. ⁸ Yāhā gii ke nawee- bye laam wūhū cā tān, ke pe sya, ma sya Yāhā Yrā le pe laam wo wo wān syi dyañ. Loo nde ta wo n waha cā, Yāhā pe bya kue yān.

⁹ Pe Yesu ta pe Yater, Yāhā pe bye ta wo ne koho neñ na, ma pe kapee- yee laha kāa pe yīn na. ¹⁰ Ye -sē pye mii yagaa ma yee, yaa Yāhā pye yān, ma n ke yii ga teger ta Yesu kándeyārfa na, teger rii syi wo wāle tesē wii gē ne, waa sē waha te syi tēn yāa ye. ¹¹ Wo nanem bye sē n yee la, Yīnfua Yesu laantār kāmāy ne too sya yaha? Poo wīl bya wee la koo syi?»

¹² Loo na, pe nawee- bye n yaha le, ma n luhu Barnabaase ye kaplān ye, Pōl ne. Yāhā ke ba Barnabaase ye ta Pōl ne, ma yēkā wūhū nkāy pye tesē laanwo wūhū nkāy ne, pe nawee- mpāy nsoho wo, mpāy pe wee Yiifee- ye, pe n koo ngūl bye tōr yar pe nawee- na. ¹³ Poo nawee- syām mii pe ba pāa wa, Syake* n kapān gbe ma yee: «Wō nna, -ye luhu ra ye! ¹⁴ Mpāy pe wee Yiifee- ye, Yāhā pe kue yān faale wo, ma nawee- mpāy yān yi pe laam wo pe nii u wām. Pyar loo nde tōr yar wo na ke yagaa nge na. ¹⁵ Pe Yāhā kaplān tōrfa kaplān ge maha n gaha koo kue ye. Ye cā, le ma le yrūhū yaha Yāhā sabangbān wo ma yee, Yīnfua le pāa ma yee:

¹⁶ «Loo kur ye,

n ga ba dur ba.

Faale Dawide yīnfar wee nantān

u kur kue pii ye ye,

mii kaha dyañ ke too.

N -sē ga maha ba too yīnfar nde wāa

u kur kue puee waa kē,

le n nii mii kaha dyañ ke ba too,

ta n ke gbihi fāa.

¹⁷ Loo na, nawee- mpāy pe kuee,

pe ga ba naa Yīnfua fla ke,

pe naa n taha u na.

Nawee- terfa mpāy bye pe wee Yiifee- ye,

poo mii, tē mpāy yān yi pe laam wo,

pe nii ra wām,

pe bye ga ba naa Yīnfua fla ke,

pe naa n taha u na.

¹⁸ Yīnfua kapān ne nde.

* 15:13 15:13 U Syake pye Yīnfua Yesu cīifua; u pye Yurusalem Yesu kándeyārfa yawāhāfa yīn na.

U loo yar yaha le yale dey.» »

¹⁹ Syake n maha pe yar taha ma yee: «Loo ne, ta laam wo, mpāy pe wee Yiifee-ye, ma nii Yesu kändeyārfa, teger raa sē yai te taha pe na ye. ²⁰ Wo ga waha saba waa yrūhū wāā pe kē, wo pe yar, waa ma kla gii boo le soho mpar koho wo, pe ma n ke kaa ye. Tesē, pe ma kla gii boo pe sē ke kuāy ye, pe ma n ke kaa ye. Tesē, pe ma n naa ntān kaa ye. Tesē, pe ma n naa tyatyāhā pye ca kue ye tesē naam kue ye ye. ²¹ Ye cā ma yee, ma gbe wo yahasee wāle mpāy cāā na, ma sya ba waa yagaa na, kände lii Yāhā le yar Musa na, le n kal kaniī per kaniī per, wo Yiifee- yawāhā nwoŋ wo.»

Yesu kändeyārfa mpāy pe wee Yiifee-ye, saba ka pe ye

²² Loo na, Yesu tēnlehe tesē Yesu kändeyārfa yawāhāfa yahaseefa ne, ma suhu pe Yesu kändeyārfa bye ne, pe n pāā ta ma yee, poo ga nawee- mpāy yān yi pe ya laam wo pe pe lehe wāā Yātōosyi wo Pōl ye ne pe syām Barnabaase ne. Yudi wii pe naa n yee Gbarsabaha ma suhu Silaasyi ne, poo mpāy pe Yesu kändeyārfa naa pe miūyūhū yee, pe n poo yān yi, ma pe lehe wāā Yātōosyi wo Pōl ne. ²³ Pe ba pe lehe wāā pe ga saba wii kē, u ba yrūhū ma yee: «Wii Yesu tēnlehe, wii Yesu kändeyārfa yawāhāfa yahaseefa, wii mpāy too ma ye Yesu kändeyārwei Yurusalem wo nwo, wo saba nwo yrūhū nō wāā ye kē,

yii mpāy tee wee Yiifee-ye, ma ma Yesu kändeyārfa, ma nii Yātōosyi klo wo kāntre nde ne pe n yee Syire, ma suhu Sersyi ne.

Wo syaha ma ye ye.

²⁴ Wo le luhu pe yee nawee- mpāy yir wo fla na, ma ga ye laam wāhā ntāncer kaplān nkāy ne. Wii sē kē too pe lehe wāā ye ye ye. ²⁵ Loo ne, wo n yimbui wāā le, ma nawee- mpāy yān yi ma pe lehe wāā ye ye. Poo pe ga wo naam- biyābua syām mii wār ga, Pōl tesē Barnabaase ne, ²⁶ poo mpāy pe gbā yē nder ma pe ya plāhā ma kuee Yesu tēn wo. ²⁷ Yudi tesē Silaasyi ne, poo me too lehe wāā ye ye. Nkāy too yrūhū saba laam wo pe ga ke gbihi pāā ye n luhu. ²⁸ Ye sē yāā, le Yāhā Yrā ma suhu wii ge ne, wo yee wo saa teger raa ta ye na ye. Kai- ngī too ga yar ye na, nawee- bye yai pe koo gbihi yigi. ²⁹ Koo kē ngī: Pe ma kla gii boo le soho mpar wān koho wo, ye ma syi ke kaa ye. Tesē, kla gii ne pe ma yee pe sē ke kuāy ye, ye ma n ke kaa ye. Tesē, ye ma n naa ntān kaa ye. Tesē, ye ma n naa tyatyāhā pye ca kue ye tesē

naam kue ye ye. Ye ma koo ngī gbihi yigi, le yō.

Wo bye ye syar tān.»

³⁰ Pe mpāy lehe, pe n kände wāā pe kē, pe n ka ke Yātōosyi wo. Pe n ga dye, ma pe Yesu kändeyārfa bye wāā, ma u saba le soho pe koho wo. ³¹ Pe n u saba kal, ke kaplān n tāy pe ye ma maha pe laam yīn. Loo nde n nii pe ye nuhu. ³² Yudi tesē Silaasyi ne, pe pye Yāhā kaplān tōrfa, poo n kapān gbe, ma pāā ma- pe Yesu kändeyārfa ne, ma pe laam yīn, ma maha pe laam gbihi ta. ³³ Pe n faa ma- koo fla na. Loo kur ye, pe Yesu kändeyārfa n ba Yāhā nar ke kände yigi pe kē, pe n dur ga pe nna fla na Yurusalem wo, pe nna mpāy pe pe lehe wāā. [³⁴ Silaasyi woo n kuee ke fla na, ma yee le tāy woo ye.] ³⁵ Pōl tesē Barnabaase ne, poo bye n kuee ke Yātōosyi wo. Pe naa nawee- klaha, ma naa le kapāyī tōr nawee- ye, kapāyī lii le Yīnfua wīl pāā. Mpāy maha pye pe ne loo tēn nde na.

Pōl ye cāān pe ya na Barnabaase ne

³⁶ Per gaa, Pōl n ba Barnabaase pye ma yee: «Too ba Yīnfua kapāyīl pāā kui nkāy wo, -too dur ga, waa ke fla Yesu kändeyārfa yān, pe ma mii.» ³⁷ Nsān wii pe n yee Mareke, Barnabaase naa n traha u u yigi taha pe na. ³⁸ Pōl n -sē yee: «Woo sē na, u ba ter wo yaha, per gii too pye Pāāfile kāntraha na. U sē maha ba kaa taha yāā wo na ma ka teelaa wo le tēn wīl na ye.» ³⁹ Yēcroho n dye pe nsoho wo, pe n sya cāān pe ya na. Barnabaase n Mareke yigi taha u ya na, pe n salangbān gbe, ma ter Syiper kāntraha kue ye. ⁴⁰ Pōl n Silaasyi yān yi, pe Yesu kändeyārfa n Yāhā nar ma pe le soho Yāhā laantār koho wo. Pe n ter. ⁴¹ Pōl ye n ter Syire kāntraha na tesē Sersyi kāntraha ne, ma nii pe Yesu kändeyārfa laam yīn, ma nii pe yar pe pe laam waha Yesu wāta wīl ne pe Yater.

16

Timuti taha Pōl ye na Silaasyi ne

¹ Pōl n ga dye Darbu wo, ma yir ke fla na, ma ga dye Liiser wo. Loo klo nde wo, Yesu kändeyārfa waa pye, u myaha ba kē Timuti; u nahafua pye Yiifeesya, ma Yesu ta u Yater, ma sron le kände wo. U tuhufua sē pye Yiifee ma ba wākūi kände cā ye. ² Yesu kändeyārfa mpāy pe pye Liiser wo tesē Yikō ne, pe naa u Timuti wāyīl pāā. ³ U wīl n tāy Pōl ye, u n sya u yigi taha u ya na. Yiifee- mpāy pe -sē pye koo kue kāntre na, pe bye ba cā ma yee, u tuhufua wee Yiifee ye. Loo n ta Pōl n u kūū.

⁴ Kai- nkāy pe Yesu tēnlehe pe pāā ta Yurusalem Yesu kändeyārfa yawāhāfa yahaseefa ne, Pōl ye ma ga dye klo lii wo,

pe ga loo bye pāā pe Yesu kāndeyārfa ye, pe maha pe yar pe naa n pye koo syi.⁵ Pe Yesu kāndeyārfa yawāhāfa naa pe ya plāhā Yesu wāta wīi ne pe Yater. Kaa maha naa n taha pe wānihi na, plii wuhu na.

Yāhā Pōl ta u ka Maseduan kāntraha na

⁶ Yāhā Yrā sē sya Pōl ye n le Yāhā kapāyīl pāā Yasyifa ye ye. Pe n dye yi ter Firysi kāntraha ne tesē Galasyi kāntraha ne. ⁷ Pe ga no gbe taha Miisiyi kāntraha na, pe n yee poo ga ka Bitini kāntraha na. Yāhā Yrā sē le sya pe ye ye. ⁸ Pe n dye yi ter Miisiyi kāntraha wo, ma ka klo laa wo pe naa n yee Toosa; le klo pye muhulangbān tāy. ⁹ Yimper wo, Pōl n ba yāā mii wāytāā dyanj u na, u n Maseduanfa naa waa yāā tuu yir yer, ma nii u nar ma yee: «Pa Maseduan kāntraha na, ma ba wo sya yaha!» ¹⁰ Pōl tuu u dya yāā pe wāytāā wo ke syi, poo, tesē ndoo Luke ne, wo n cā ma yee, Yāhā wo yee too ka wo ga le Yesu kapāyīl yar Maseduanfa na. Wo n nii wākanj ke koo fla na.

Pōl ka klo laa wo pe n yee Filipe

¹¹ Wo n salangbān gbe Toosa na, ma sronj ka kāntraha gaa na pe naa n yee Samotraasi. Muhulangbān koo kāntraha nge gbey le. Ke yīnjsyīi wo, wo n ka klo laa wo pe naa n yee Naplosyi. ¹² Naplosyi wo, wo n yi ke salangbān wo, ma ka Maseduan klo laa wo pe naa n yee Filipe; le ba gboho. Wōrmefa maha ba nihi loo klo nde wo. Wo n plii raa pye ke fla na. ¹³ Kaniī per, wo n yi le klo wo ma ka ke fla lafende fla na, ma yee laa na waa teelaa fla yāā Yīifee- pe pe ya wāā na, ma Yāhā sey. Wo n ga ca mpāy yāā pe pe ya wāā nii, wo n tege nii ma pāā pe ne. ¹⁴ Pe laam wo, cōo waa pye, u myaha ba kē Liidi, u naa n yi klo laa wo pe naa n yee Tadir, u naa wangbāhā fahawān taa cāā troho, te pye wāyēr. U naa Yāhā ke. U naa ndityuhu yaha wo kaplān na, Yīnfua n u laam ta u n nii Pōl kaplān luhu kayi ne. ¹⁵ Loo kur ye, u n le sya u kahafa bye ne, pe n pe tāā yi loho wo. Loo le pye wa, u n wo yee ma yee: «Ye ma cā, n Yīnfua ta ra Yater cīinde, -ye ba kuee ra kaha wo!» U n tāhā yer le na, wo n le sya u ye.

Pe Pōl ye tā nwompīhi wo

¹⁶ Per gaa, too naa n gaha Yāhā narsaha wo, tēntēsya laale n wo wāā ba: Sāndūpee pye u yīn na, ma u ta u n waha kai- yān naa n cā, ma waha ke cāā tōr naa n yaha. U naa loo pye, ma war busāā sya naa n gaha u yīnfa kē. ¹⁷ U n nii n taha wo na, Pōl tesē wīi ne, ma nii n tē ma n yee: «Yāhā gii ke ma ncaha ye, koo tēntē- me naam mii ne! Kānde lii ya le ga waha nawee sya yaha, loo kānde kapāyīl ne pe n yar ye na.» ¹⁸ U

naa loo pye plii bye. Per gaa, le n sya ba sye Pōl ye, u n wā klahā, ma sā u sāndūpee na ma yee: «Yesu Crise myaha na, n yee, ma tege kāā u yīn na!» U sāndūpee n tege kāā u tēntēsya le yīn na le yalebya wo. ¹⁹ Le tēntēsya le yīnfa pe yāā, u saha laa yān cā tōr nantān u war sya pe kē ye, pe n Pōl ye yigi ga fānga na Silaasyi ne nanihi fla wo, pe klo yahaseefa fla na. ²⁰ Pe n ka pe ne pe klo fāngafa yahasee ye, ma ga le pāā ma yee: «Naam mii ma, pe kai- wāhā wo klo laam wo. Yīifee- me pe ne. ²¹ Wīi mpāy too ma Wōrmefa, wo kānde le yee lii sē yō ye, too ma n naa le pye ye, loo ne pe ta ma nawee- klahā.» ²² Pe nabuar bya n yee, pe tee pye. Pe klo fāngafa n ta, pe n Pōl ye nayre fer kāā pe na, Silaasyi ne, ma pe gbā sāngblā ne. ²³ Pe n pe kā gbā, ma pe tā nwompīhi wo, ma u nwompīhi sēnfua pye, u pe yān naa n yō. ²⁴ Pe u nwompīhi sēnfua yar waha ke syi, u n ga pe le wāā ke nwompīhi nwonunj gaa laam wo, ma pe tre pua yigi yaha katyir wān taa laam wo.

²⁵ Yindyaha nsoho wo, Pōl ye n nii Yāhā nar Silaasyi ne, ma nii yay le ma Yāhā sey. Pe nwompīhifa bye naa pe yīmbuhu luhu. ²⁶ Yalaale wo, kāntraha n yehē fānga ne, ke nwompīhi nakūy bye n sya yehē. Te kāānklee bye n ta ter yār te ya ya. Ntēn wān tii pe ba ta ma pe nwompīhifa pua, te bye n ta ter sāhā te ya ya. ²⁷ U nwompīhi sēnfua n yir wāy na; tuu yāā ke nwompīhi kāānklee te yār yaha, u n yee pe nwompīhifa ga pye pe fā ter, ma u yūnrūhū tyīn kuā, woo ga u ya boo. ²⁸ Pōl n tē sya fānga ne ma yee: «Ma' a syi ma kapee pye mii na ye, wo bye ma nwo!»

²⁹ Ke pye yimper wo, u nwompīhi sēnfua n naa nar sya, ma fā dye ke nwompīhi nwonunj laam wo, maa too kānkklūy na, Pōl ye yahasee ye Silaasyi ne, ma nii n sege fyar koho wo. ³⁰ U n ta, pe n yi, u n pe yey ma yee: «Lefa, n ga waha pye mii, n waha sya yaha?» ³¹ Pe n u yē sya ma yee: «Yīnfua Yesu ta ma Yater, maa sya yaha, mboo tesē ma nna bye ne.» ³² Loo na, pe n u Yīnfua kapāyīl pāā laha u ye, woo tesē u kahafa bye ne. ³³ U nwompīhi sēnfua n pe yigi ga ke yimper wo le yalebya wo, maa pe nar yee pe kē. Pōl n ta ter u tāā yi loho wo, woo tesē u nna bye ne. ³⁴ U n Pōl ye yee, pe n dugu dye u ne u nwonj wo, ma di. U dya tuu Yāhā ta u Yater, woo tesē u nna bye ne, le n nii u ye nuhu.

³⁵ Yīn n syii, pe klo fāngafa n pe tēntē- mpāy lehe wāā, pe n ba u nwompīhi sēnfua pye ma yee, u naam mii yi yaha. ³⁶ U nwompīhi sēnfua n le pāā Pōl ye ma yee: «Pe klo fāngafa nawee- lehe wāā, ma yee n ye yi yaha. Laa wee ye, ye ga waha yi ye ter pra.» ³⁷ Pōl n -sē pe fāngafa tēntē- pye ma yee: «Pe ta pe n wo gbā nanihi

laam wo, pe sē cāā wo sähā laa ge ne ye, wii mpāy too n tōr Wōrmefa ne! Pe n maha wo tā nwompihi wo. Yagaa, pe n traha pe wo yuhu yi yaha, waa ma n yi le cān na ye. Wo saa le sya ye! Pe pa pe ya ya, pe ba wo yi yaha!»

³⁸ Pe tētē- n ka, maa le pāā pe klo fāngafa ye. Pe le luhu ma yee, Pōl ye ma Wōrmefa Silaasyi ne, pe n fya. Pe Wōrmefa kānde na, waa sē yai u Worme naa gbā ye. ³⁹ Pe n pa loo na, maa kace nar Pōl ye ye, ma cā pe yi yaha, ma pe nar pe ter le klo yaha. ⁴⁰ Pōl ye, pe yi ke nwompihi wo Silaasyi ne, pe n ka Liidi kaha wo, ma ga Yesu kāndeyārfa yāā. Pe n pe laam yīn, ma pe yar pe pe ya plāhā Yesu kānde wo. Loo kur ye, pe n ter.

17

Pōl ye ka Tesaloni wo Silaasyi ne

¹ Pōl ye n ta ter Silaasyi ne kui nkāy wo pe naa n yee Amplosyi tesē Apoloni ne, ma ga dye klo nde wo pe naa n yee Tesaloni. Yiiffee- yawāhā nwoŋ gaa pye ke fla na. ² Pōl pye, u ma ga dye klo lii loo wo, u ma ne ka koo fla Yiiffee- yawāhā nwoŋ wo. Pe ga dye Tesaloni wo, pe n ka ke fla na. Kani per kani per, u ne ka ke fla Yiiffee- yawāhā nwoŋ wo, u ga naa Yāhā kaplān pāā pe ye. U loo pye cāwāy tāā syi, maa naa Yāhā kaplān pāā nawee- mpāy ye, pe pye ke fla na. ³ Ke kaplān ke yrūhū ta mii ke Yāhā sabangbān wo, u naa pe klahā koo ne. U maha naa pe yar ma yee, u Yāhā Yīndefua Crise wīl ma, le cāā yrūhū yaha ma yee, u yai u fāy gbaho, u ba ku, tuu ba yir gbā wo, u dur ba yrān na gbaafa ye. U maha naa pe yar ma yee: «Yesu nwo wii wīl tē n pāā ye ye, woo kē u Crise ne.» ⁴ Yiiffee- car mpāy ya n le sya, ma taha Pōl ye na, Silaasyi ne. Mpāy pe sē -sē pye Yiiffee- ye, ma naa Yāhā kānde ke, poo busāā n le Yesu kapāyī sya, ma taha Pōl ye na, Silaasyi ne. Poo, ma suhu ca busāā mpāy ne nawee- naa nagboho ta pe na.

⁵ Yiiffee- mpāy pe sye, pe loo yāā, pe n nii mii, laanyar ga pe boo. Pe n natay taa yān yi pe nabuar laam wo, ma pe ta pe n pe ya wāā, ma sya gbleŋ yir le klo wo. Loo na, pe n yir, ma ka Yasō kaha wo, poo n gaha Pōl ye yigi Silaasyi ne, pe ga pe sähā nanihi fla wo. ⁶ Pe ga dye, pe sē pe yāā ye, pe n u Yasō woo yigi, ma suhu Yesu kāndeyārfa mpāy ne, ma ka pe ne le klo yahaseefa fla na, ma ga nii n tē ma yee: «Naam mii driyē kur bye wlāhā tān. Nanga, pe mii pe ba yi nwo! ⁷ Yasō syāsaha wāā pe kē u kaha wo. Kāntre fāngafa bye yīnfua kānde na, lii le sē yai le pye ye, loo ne nawee- mii pe n

pye. Ye sē yāā, pe yee yīnfua waa maha ma, pe n yee Yesu.» ⁸ Pe kaplān ngī n pe nawee- laam war ma suhu le klo yahaseefa ne, le n sya nii gbleŋ. ⁹ U Yasō tesē mpāy ne pe ba yigi ba, pe n glihi laa ma yē ter klo yahaseefa ye ma yee, poo ga Pōl ye ta Silaasyi ne pe n ter; pe n cā pe miy yaha.

Pōl ye ka Beree na Silaasyi ne

¹⁰ Yimper ke ba wo, pe Yesu kāndeyārfa n Pōl ye ta pe n yrāhā yi, ma ga ka klo laa wo pe naa n yee Beree. Pe ga dye, pe n ka ke Yiiffee- yawāhā nwoŋ wo. ¹¹ Koo fla Yiiffee- laam ba yō ma ter Tesaloni klo Yiiffee- yaha. Pe n le Yāhā kapāyī sya laanfīr ne. Plii bye pe naa Yāhā kaplān saba yān kayi ne, pe cā Pōl kaplān ma wāā le ke saba kaplān ne. ¹² Poo busāā n le kapāyī sya. Mpāy ter pe sē pye Yiiffee- ye, poo tesē ca mpāy ne nawee- naa nagboho ta pe na, poo busāā n le kapāyī sya.

¹³ Yiiffee- mpāy pe pye Tesaloni wo, pe ba luhu ma yee, Pōl ma u le Yāhā kapāyī pāā Beree bya wo, pe n ka ke fla na, maa nii pe klofa sūū, ma pe gblaha Pōl ye ne. ¹⁴ Loo n ta, pe Yesu kāndeyārfa n ta ter Pōl ta u n ter muhulangbān kue ye, u ga salangbān gbe u ter. Silaasyi ye poo n kuae ke Beree wo Timuti ne. ¹⁵ Beree Yesu kāndeyārfa mpāy pe Pōl wār ga, pe n ka u ne ma sya ga dye Aten wo. Pe wādur na, Pōl n pe lehe, pe ma ga dye pe klo wo, pe ga Silaasyi ye yar Timuti ne pe pa u fla na, pe ma n nii kuae ye. Loo kur ye, pe Beree Yesu kāndeyārfa n dur ter.

Pōl ma Aten wo

¹⁶ Pōl naa Silaasyi ye sēn Timuti ne ke Aten wo. U n wān busāā yāā le klo laam wo nawee- pe fāā ta wātēn wān. Loo nde n nuhu bye kua kāā u laam wo. ¹⁷ Ke Yiiffee- yawāhā nwoŋ wo, u naa kaplān pāā pe Yiiffee- ne ma suhu mpāy ne pe sē pye Yiiffee- ye ma naa Yāhā ke. Plii bye, nawee- mpāy tuu wāā naa n sya nanihi teebehe wo, u maha naa kaplān pāā pe ne. ¹⁸ Mpāy kaklaha ke n yee nawee sē yai wāfāy ne ye, ma suhu mpāy kaklaha ne ke n yee nawee yai u naa u ya waha yīn wīl na, poo yīnfa mpāy n pa maa nii kaplān tyīn u ne. Mpāy naa n yee, a lii u kaplāmbuarfua u n pāā? Mpāy maha naa n yee, a yāhāfām mpāy wīl ne tuu n tōr. Poo ba luhu Pōl ye tuu naa Yesu wīl pāā pe ye tesē u wāyir wīl ne gbā wo, tuu yir ma dur ba yrān na gbaafa ye, koo kē. ¹⁹ Le klo yawāhāfa mpāy pe naa pe ya wāā yāmpūnde lii yīn na pe n yee Yeropaase*, pe n Pōl yigi ga ke fla na, maa u pye ma yee: «Ma saa wo yar la, kaklaha nkāy ter syi wīl taa n pāā wo ye? ²⁰ Ma sē

* 17:19 17.19 Yāmpūnde gaa myaha kē. Aten klo yahaseefa naa pe ya wāā ke fla na ma naa pe klo kai- pāā.

yāā, kai- nkāy taa n tōr wo ye, wo sē ke cā ye, wo n traha wo ke yīntaha war.»²¹ Pe Atenfa ma suhu nampay mpāy ne pe ba nii wlāhā pe ne, pe tēn pye wācēn: Loo ne pe nii naa kafūhū tōr pe naa n luhu pe ya ye.

²² Pōl n yir yer pe klo yawāhāfa telai wo ma yee: «Atenfa, tē ye yāā mi, Yāhā wīl gboho ye laam wo kacān wee ye. ²³ Ye sē yāā, n naa n tay ye klo wo ma naa ye katēn wān yān, ma ga ye yāhā tēnsaha fla gaa yāā pe yrūhū ta ke yīn na ma yee: <Yāhā gaa wān kē, wo sē ke cā ye.> -Ye yān! Yāhā gii ree n tēn ye sē ke cā ye; koo wīl ne tē n pai pāā ye ye. ²⁴ Yāhā gii ke driyē tāhā ke laam wān bye ne, ke ma yāhāyīn Yīnfua ma suhu kāntraha bya ne. Yāhā kangbāy tii nawee- te fāā, ke sē n syā te wo ye. ²⁵ Nawee- saa waha laale ge pye Yāhā kē, pe kaa taha ke na ye. Koo kē ke yrā wāā nawee- bye kē, wūū ne, ma suhu wān bye ne. ²⁶ Ke cāā nawee nen ya tāhā u n syar, nawee- ter bye n yi, ke n pe ta ta ga kāntraha teebehe bye na. Ke wān bye dyeyale ta dye laam wo, ma nawee- kāntrē yersar ta pe bye kē. ²⁷ Yāhā loo pye ma yee, nawee- pe koo fla ke. Pe pe ya waha pe naa ke ke, laa na pe ga ba ke yāā cā. Le cīinde -sē na, Yāhā sē dey wo bye na ye. ²⁸ Ye sē yāā, koo kē ke wo ta wo n nii yrān na, wo n waha kai- pye, wo n nii kla. Ye kaicāfa mpāy sē loo nen ya pāā la ma yee: <Wo bye maha ma ke pii.> ²⁹ Too -sē ma ke pii, wo sē yai wo naa le ga wo yee, Yāhā ga waha nii kla gaa syi dyan, nawee- pe laam ga ma pe klue ta ma ke gbihi sān ne, wargbe syi ne, ntēmlaha syi ne ye. ³⁰ Faale cāā na, nawee- pe sē ba laa cā ye, Yāhā sē loo yān nantān ye, yagaa ke n ke nawee- ter bye pe le sya pe cā ke kapee- sē yō ye, pe ke wāpyen miy yaha. ³¹ Ye sē yāā, ke per gaa yān yaha, ma maha nawee nen waa yān yi u ba driyēfa sāhā koo per na. Ke loo nde yar nawee- bye na, ma woo nawee nen nwo ta u n yir gbā wo, ma dur ba yrān na gbaafa ye!»

³² Pe luhu Pōl tuu wāyir wīl pāā gbā wo, wādurba wīl ne gbaafa ye, mpāy n nii u ler, mpāy n u pye ma yee: «Waa ba naa loo nde luhu ma ye per gaa.» ³³ Loo n ta, Pōl n kānde nar pe ye ma ter. ³⁴ Nanem mpāy - sē u kaplān sya cīinde, ma dye Yesu kānde wo. Pe laam wo, dya waa pye pe naa n yee Denisu. U pye le klo kaplān cerfa waa. Cō waa pye pe naa n yee Damarisi. Nawee- mpāy maha pye.

18

Pōl ka Kornti wo

¹ Loo kur ye, Pōl n yir ke Aten wo, ma ka klo laa wo pe naa n yee Kornti. ² Yiifee naa waa pye ke fla na, u myaha Yakilasu. U -sē ba see kāntraha gii wo, pe naa ke yee Pōn. U ba yir u cōo Persyile ne kāntraha nge na pe n yee Yitale ma pa ke Kornti wo. Kāntrē fāngafa bye yīnfua* wii pe naa n yee Klode, u ba yee pe Yiifee- mpāy bye pe ma Yitale kungbāy nde wo, pe n yee Wōrme, pe yi kāā le klo wo. Pōl n u Yakilasu yāā ke Kornti wo, ma ka u kaha wo. ³ Pōl tuu ba koho tēn lii tē cā, u bya naa loo tēn tē. Sraha tēn ba kē. Loo n ta, Pōl n kuee pe fla na, pe n wāā naa n tē. ⁴ Kanū per ma nō, Pōl ga ka Yiifee- yawāhā nwoŋ wo u ga naa le Yāhā kapāyīl pāā pe Yiifee- ye tesē mpāy ne pe wee Yiifee- ye. U naa n ke pe waha le kapāyīl cīinde war.

⁵ Silaasyi ye n ba yir ke Maseduan kāntraha wo Timuti ne ma pa Kornti wo. Pōl n waha fānga yāā loo na, ma nii le Yāhā kapāyīl pāā yalebye ma nii pe Yiifee- yar ma yee, Yesu woo u ma u Yāhā Yīndefua Crise. ⁶ Pe Yiifee- -sē u kapān sye ma nii u tyeh; Pōl n u nayrē mplēm kor yaha pe na, ma pe yar ma yee: «Ye ma ba ye yīn ke laa, yīl ge ye le ke, ndoo kalaa wee ye. Ma gbe yagaa na, mpāy pe wee Yiifee- ye, n ga naa n gaha poo kue ye.» ⁷ U n tyii pe Yiifee- na ke yawāhā nwoŋ wo. Loo kur ye, u naa n gaha dya waa fla na pe naa n yee Yituse. U naa Yāhā myaha gboho, u kaha pye ke Yiifee- yawāhā nwoŋ tāy. ⁸ Ke Yiifee- yawāhā nwoŋ yahaseefua Kirpusu n Yīnfua Yesu ta u Yater, woo tesē u kahafa bye ne. Korntifa busāā naa Pōl kapān luhu, ma naa Yesu ta pe Yater, pe n pe tāā naa n yi loho wo. ⁹ Per gaa yīmper wo, Pōl n yāā mi wāytāā dyan u na, u n Yīnfua yāā tuu u pye ma yee: «Ma'a n fya ye, naa le Yesu kapāyīl pāā, ma'a n yaha le ye!» ¹⁰ Ma sē yāā, n ma ma ne. Waa saa waha ba ma yīgi u kapee pye ma na ye, nawee- busāā ma klo nde wo, pe n pai ra ta pe Yater.»

¹¹ Pōl n kuee dye nen gblihi ne ke Kornti wo, ma nii nawee- klahā Yāhā kaplān ne. ¹² Cāā gii cāā na Galyō pye Yakayi kāntraha fāngafua, pe Yiifee- n yīmbuhu wāā le ma yee, poo ga wāā Pōl ne, ma u yīgi ga kaplān cerfa fla na, ¹³ ma ga pe pāā ma yee: «Dya nwo n traha u nawee- wlan pe n naa diŋ yi Yāhā kē kaa ter syi, pe wo Yiifee- kānde wūhū miy yaha.»

¹⁴ Pōl ba yee woo ga yē kuā u pāā, u Galyō n pe Yiifee- pye ma yee: «Yii Yiifee- mi, le ma ne pye naboo wīl laa syi dyan, kaa na kapee laa syi, n ne ga yee n ga luhu ye ye. ¹⁵ Le -sē nii kaplān ya tee n tyīn kapān nen laa wīl na tesē myar wīl ne, tesē ye Yiifee- kānde wīl ne, ye yai ye waha loo

* 18:2 18.2 Koo cāā na, u kāntrē fāngafa bye yīnfua pye Wōrme wo Yitale kāntraha na.

nde war yii ya. Ndoosaa nii kai- ngī syi sähāfua ye!»¹⁶ U n pe pye pe yir ke kasāhā saha fla wo pe naa n gaha.¹⁷ Dya wii u pye ke Yiifee- yawāhā nwoŋ yahaseefua, u myaha ba kē Sohotān†, nawee- mpāy n yir loo na, ma u yigi, ma nii u gbā ke kasāhā fla na. U Galyō sē -sē le ta kai ye.

Pol dur ba Syire kántraha na, Yātōosyi wo

¹⁸ Loo kur ye, Pol n maha kuee Kornti wo, ma faa ma-. U n ba kände nar pe Kornti Yesu kändeyārfa ye, ma salangbāŋ gbe, woo tesē Persyile ne ma suhu Yakilasu ne. Pe n ter Syire kue ye. Pol tuu -sē ba yē ter Yāhā ye laa ne ma le pye wa, u n ta pe n u yīŋ kur Sāncrihi‡ wo, pe n cā ter.

¹⁹⁻²⁰ Pe n ga dye klo laa wo pe naa n yee Yefesyī. Persyile ye n kuee loo klo nde wo u puai Yakilasu ne. Pol n ka le klo Yiifee- yawāhā nwoŋ wo, maa Yāhā kaplāŋ pāā pe Yiifee- ye. Pe n u nar u nii ma- pe ne, u n sye,²¹ ma ter ma yee, Yāhā ma sya woo ga ba dur ba pe fla na. U n yir ke Yefesyī wo, ma salangbāŋ gbe ma ter.²² Tuu ga tege Syesare na, u n ka Yurusalem wo maa ke fla Yesu kändeyārfa yawāhāfua syar, ma dur ter Yātōosyi wo.²³ U n plii yē gaa pye ke fla na, ma ter Galasyi kántraha ne, Firsyi kántraha ne, ma pe Yesu kändeyārfa yar naa n gaha, pe naa pe ya plāhā le Yesu kände wo.

Apolosu ka Yefesyī wo, ma ka Kornti wo

²⁴ Yiifee naa waa ba pa Yefesyī wo. U myaha ba kē Apolosu, u ba see Lesyāāndi wo. U yē naa n tǎy kaplāŋ ne, u maha ba Yāhā kaplāŋ saba wūhū cā.²⁵ Pe ba u klaha Yīŋfua kände wūhū ne. Ke Yāhā kapāyī wāpāā wīi naa n tǎy u ye, u naa nawee- klaha kayi ne Yesu wūhū nkāy ne, u ba ke cā laha. Nsān nawee- wātāā wīi ya tuu -sē ba cā.²⁶ U n nii n pāā laanyīn ne ke Yiifee- yawāhā nwoŋ wo. Persyile ye n luhu u ye Yakilasu ne. Pe u kaplāŋ luhu, pe n u yigi ga pe kaha wo, maa u Yīŋfua kände wūhū gbiihī yar u na.²⁷ Loo kur ye, Apolosu n ba yee woo ga ka Yakayi kántraha na. Pe Yesu kändeyārfa n yee, le yō. Pe n sya saba waa yrūhū nō wāā pe Yakayi Yesu kändeyārfa kē ma yee, u Apolosu ma ba ka pe fla na, pe u yigi yō. Tuu ka ke fla na, mpāy pe ba Yesu ta pe Yater Yāhā laantār kāmāy na, u naa laa yō pe kē.²⁸ Lii u naa n pye, u ba cīnde wūhū cā, ma naa ke pāā pe Yiifee- ye, ma naa pe plahasaha fla yar pe na nawee- bye yīnde na. U naa Yāhā kaplāŋ saba ta, ma pe yar naa n laha ma yee, Yesu woo u ma u Yāhā Yīndefua Crise.

19

Pol ka Yefesyī na

¹ Apolosu pye nantāŋ Kornti wo, Pol n yir Firsyi kántraha na, ma Yasyi yāy fla yōr yi ma ka Yefesyī wo. U n ga Yesu kändeyārfa mpāy yāā.² U n pe yey ma yee: «Tee Yāhā kaplāŋ sya cīnde, ye Yāhā Yrā Fāŋga yāā la?» Pe n u yē sya ma yee: «Wo sē le Yāhā Yrā Fāŋga wīi ge luhu yāā ge luhu yāā ye.»³ Loo na, Pol n pe yey ma yee: «Tee ba tǎā yi loho wo, ye laam wo, ye ba yee le yīntaha lii ne?» Pe n u yē sya ma yee: «Nsān tuu naa lii pāā nawee- ye ma cā pe tǎā naa n yi loho wo, loo ne too cā.»⁴ Pol n pe pye ma yee: «Mpāy pe naa n sya, ma pe kāmpee- miy naa n yaha, Nsān poo tǎā naa n yi loho wo. U maha naa Yīisrefa yar ma yee, wii u n pai pa woo kur ye, Yesu kē u ne, pe u ta pe Yater.»

⁵ Pe kaplāŋ ngī luhu, pe n ta pe n pe tǎā yi Yīŋfua Yesu myaha ne.⁶ Pol n koho taha pe na, Yāhā Yrā Fāŋga n dye pe laam wo. Pe n nii n pāā yor ter taa wo. Kaplāŋ nkāy Yāhā Yrā naa ke le pe laam wo, ma naa koo tōr.⁷ Poo nawee- miu kur bye pye nawee- sēnsye syām syi.

⁸ Loo kur ye, Pol n ka Yiifee- yawāhā nwoŋ wo, ma ga nii Yāhā kapān pāā laanyīn ne. U n yrey tǎā pye ma nii Yāhā Yai wūhū tōr ma naa n ke, nawee- n cā cīnde ne.⁹ Yiifee- mpāy pe -sē pye kasyerfa, pe sē naa ke kaplāŋ sya cīnde ye, ma naa le pāā pe nanihi ye ma yee, Yīŋfua kände wee kayī ye. Pol n tyii pe na, ma pe Yesu kändeyārfa yigi ter ma ga nii Yāhā kaplāŋ pāā pe ye plii bye, kaha gii wo Tyiranuhu u naa nawee- klaha na.¹⁰ U n kuee loo na dye- syāŋ, ma ta mpāy pe pye Yasyi kántraha wo, pe Yiifee- ma suhu mpāy ne pe sē pye Yiifee- ye, pe bye n Yīŋfua kapāyīi yāā luhu.

Seewa pii

¹¹ Yāhā ba Pol ta ma naa yēkā wūhū pye, nkāy syi waa sē ke yāā yāā ye.¹² Pe n sya naa Pol kadye nayre wān wāā yanfa kē tesē u fatar ne, pe n naa n jaa, sǎndāpee n maha tege naa n kǎā mpāy yīn na.

¹³⁻¹⁴ Yiifee- mpāy pe naa n tay ma sǎndāpee kar tege naa n kǎā nawee- yīŋ na, pe n yee, poo ga le pye yāŋ Yīŋfua Yesu myaha ne. Mpāy pe naa loo nde pye, pe Yāhā yūndefa yīŋfa waa pii kuasī ba me. Pe tuhufua myaha ba kē Seewa. Pe n sǎndūpee waa pye ma yee: «Yesu wii Pol u wīi pāā, n ga ma yar woo myaha na, tege kǎā dya nwo yīŋ na!»¹⁵ U sǎndūpee n pe yē wāā sya ma yee: «N Yesu wīi cā, n maha cā yoo kē Pol ne; ah yii, mpāy me ye ne?»

† 18:17 18.17 Yiifee- yawāhā nwoŋ yahaseefua Kirpusu tuu Yesu ta u Yater, Sohotān u n draha gbe. ‡ 18:18 18.18 Sāncrihi ba pye Kornti salangbāy yersaha.

16 U dya wii sändūpee pye u yīn na, u n fānga yāā ma tēr pe bye yaha. U n pe tee pye wāpyen gaa ne, ma pe duai, pe n fā yi u kaha wo nayreyar ne.

17 Yiifee- mpāy pe pye Yefesyī wo tesē mpāy ne pe wee Yiifee- ye, pe bye n le luhu, ma fya. Pe n nii Yesu myaha gboho. 18 Mpāy pe ba Yīnfua Yesu ta pe Yater, poo busāā naa n pai, maa pe kapee- pāā naa n yi gbaa na, ma yee Yāhā n ke laha kāā pe yīn na. 19 Mpāy pe pye wamfa, sabar rii pe pe wam kai- yrūhū le yaha pe laam wo, poo busāā n pe sabar nde gbe ba suhu nawee- bye yīnde na. Te sabar nde bye dir ga waha war milyō gbeesī sēnsye kua. 20 Yīnfua kapāyī cāān naa n yi koo syi dyan fānga ne, ma maha naa ke fānga wūhū yar nawee- na.

Wāhā yir Yefesyī wo

21 Koo kai- ngī kur ye, Pōl n yee woo ga Maseduan kāntraha kui yōr yi tesē Yakayi kāntraha kui ne u ka Yurusalem wo. U naa n yee: «N ma ba ka ke fla na, n yai n sya ba ka Wōrme bya wo.» 22 Loo na, u n u koholefa syām mpāy lehe wāā u yahasee ye Maseduan wo, Timuti ma suhu Yerasyi ne. Woo n maha faa nii kuee Yasyi kāntraha wo.

23 Koo cāā na, wāhā n yir Yīnfua Yesu kānde wī na. 24 Yefesyī wo kangbān gaa pye, pe ba cō waa fāā ta ma yee, yāhā kē, ma naa u tēj. U myaha ba kē Ndyan: Dya waa -sē pye wargbe wān fāāfua, u myaha ba kē Demetrise. U naa u Ndyan kangbān nge syi wāpuabir fāā wargbe ne, ma naa ke par nawee- ye. Mpāy bye pe naa tēn tē u ne, pe bye naa wangbāy yāā le na. 25 U Demetrise n u tēntē- wāā ta, ma suhu mpāy bye ne pe naa loo tēn nde syi tē, ma pe pye ma yee: «Naambiyām, ye cā wo wale yīn n yi tēn nde wo. 26 Dya nwo pe -sē n yee Pōl, tuu lii pye, ye le luhu ma maha le yāā. U le pāā ma yee, wān tii nawee- pe n gbihi, ma yee yāhā kē mii Ndyan ye dyan, Yāhā sē kē te ne ye. Nawee- busāā n sya yer le na wo klo wo, Yefesyī wo nwo, ma suhu kui nkāy bye ne ke ma Yasyi kāntraha nge wo. Ye cā kapee ne nde. 27 Ya' a yee ye sē cā ye, nde ga waha wo tēn klaaha- wo kē, le maha ta yāhāsyā Ndyan kangbān myaha n too. Loo nde ga ta nagboho saa naa n ta Ndyan na nantān ye, woo wii Yasyi kāntraha bye u gboho tesē dryēfa bye ne.»

28 Pe nawee- pe kaplān ngī luhu, ncafūhū n pe yigi pe n nii n tē ma yee: «Yefesyifa, Ndyan myaha koo yai ke naa n gboho!» 29 Koo gblej n cāān le klo bye wo. Pe nawee- n fā ga ke nanihi fla yī, ma Pōl yrāhāyārwai syām mpāy yigi, Kayusu tesē Arisarkē ne; Maseduanfa ba kē pe ne. 30 Pōl ba yee woo ga ka pe nabuar

fla na, Yesu kāndeyārfa n yer tā u na. 31 Yasyi kāntraha yahaseefa mpāy pye Pōl naambiyām, pe n lehe wāā u ye, u ma n ka ke nanihi fla wo ye.

32 Loo yale wo, pe nabuar pye pe ba pāā naa n wlāhā, ma nii n gble: Mpāy ga nde pāā, mpāy ga laa ter pāā. Pe fānga ge sē ba ke yawāhā yīn cā ye. 33 Pe Yiifee- n dya waa tra naa n wāā yaha ye, u myaha Lesyāānder. Pe n woo yi u pāā pe nabuar ye. U n koho kuā yir pe nabuar ye, ma yee pe yaha le, woo ga pāā. 34 Pe nabuar pe ba u yān cā ma yee, u ma Yiifee, pe n yir gblej ne ler syān syi ma nii n yee: «Yefesyifa, Ndyan myaha koo yai ke naa n gboho!» 35 Wōrme naa wii u pye Yefesyī klo yahaseefua, woo n pa ma ba pe nawee- ta, pe n yaha le. U n pe pye ma yee: «Yefesyifa, nawee- bye cā ma yee, Yefesyī ne le n sēj Ndyanngbān kangbān na, woo wii u yirfua yir yāhāyīn na ma ba too kāntraha na. 36 Waa saha yee loo wee cīinde ye. Loo na, ye yai ye ye laam yīn, ye tyii ye ma n laa tee pye ye. 37 Tee naam mii yigi ba nwo, pe sē -sē Ndyanngbān kangbān kla gaa yuhu gbe ye, pe sē Ndyan wāpee pāā ye. 38 Demetrise tesē u tēntēfa ne, laa ma pye pe nsoho wo waa ne, kasāhā plii ma, kasāhāfa maha ma. Pe yai pe ga le pāā koo fla na! 39 Waa ma maha pye waa ye, waa ba le fla yān nanihi wo, le klo kai- kānde na. 40 Ye sē yāā, gblej wī na pe ga waha yee, wo ma too wāhā yir le klo yīnfa ne. Too wii wāā mma, yīn wee le na ye, waa waha lii pāā?»

41 Tuu kaplān ngī pāā wa, u n pe nawee- dur wāā pe kle wo.

20

Pōl yrāhā Maseduan na, ma suhu Jresyī ne

1 Ke gblej wī le ba kua wa gbege, Pōl n pe Yesu kāndeyārfa bye wāā, ma fānga le pe laam wo kaplāyūhū ne, ma pe syar, ma ter Maseduan na. 2 U Yāhā kapāyī pāā naa n gaha pe Yesu kāndeyārfa ye ma sya ga ke fla kāntraha yi yaha. Loo kur ye, u n ka Jresyī kāntraha wo, 3 maa kuee yrey tāā. Tuu yrey tāā pye wa, u ba yee woo ga salangbān gbe u ka Syire na, ma -sē luhu Yiifee- ma, pe pāā ta poo ga kapee laa pye u na. Loo ne le ta, u n Maseduan kānde dur gbe ma ga ka Syire na. 4 Yesu kāndeyārfa mpāy naa Pōl wār u yrāhā na, pe laam wo Sopateri pye, Bereefa naa Perusu dya kē u ne; ma suhu Tesalonifa Arisarkē ye ne Sekunduhu ne; ma suhu Darbufa Kayusu ne, ma suhu Yasyifa Tesyihī ye ne Toofī ne; ma suhu Timuti bya ne. 5 Pe ba dye Filipe wo, pe n ter wo yaha ye Toosa na, ndoo Luke tesē Pōl ne. Pe n wo sēj yaha ke

Toosa na. ⁶ Yiifee- syayaha gbar rii ncasur bur sē n di ye, too kur ye wo n salangbān gbe ke Filipe wo ma taha pe na. Wo n fā plii bua ma ga pe yāā ke Toosa wo, ma plii kuasīi pye ke fla na.

Pol Toosa na

⁷ Ke Yiifee- cāwāā per cir* yainkōn wo, wo ba wii wāā ma ga Yesu wāku cāā dir syi di, wo wii laam too wo Syayahafua wāku wīi na. Pol ne yai u ter koo yīnsyii wo. U n pāā pe Yesu kāndeyārfa ne ma sya ga yīndyaha dye. ⁸ Ke kaha gbegebaha yīn na, too ba wii wāā nwoŋ gii laam wo, naalor pye te ba nihi. ⁹ Naanfuē waa pye, pe naa u yee Yeetuse. U ba tege nii fenaater na. Pol tuu ba pāā ma-, u n sā wāy faha. Le pye gbegebaha yīn tāā wuhu na, pe wāy n u ta u n tege too kāntraha na. Pe n tege ma u kuā yir, ma yāā u ku. ¹⁰ Pol n tege kāntraha na, ma kue tege, ma u gbe yigi u klue wo ma yee: «Ye ma n fya ye, u ma yrān na!» ¹¹ Loo kur ye, u n dugu ga nchaha ye maa bur la cer pe n di. U n maha pāā ma-, yai n sya ba dar, u n cā ter. ¹² Pe n ter u naanfuē ne yrān u kaha wo, nawee- bye laam n yīn.

Pol yir Toosa na ma ka Meleti na

¹³ Per gii too yir Toosa wo, wo cāā salangbān gbe Pol yaha ma ka Asosa na. Koo fla too ne ga Pol gbe. U ba yee woo ga naa n yār tre ne. ¹⁴ Tuu ga wo yāā Asosa na, wo n u gbe ke salangbān wo ma ka Metileni na. ¹⁵ Wo n yir koo fla na; ke yīnsyii, wo n nō Syoho tāy. Koo yīnsyii, wo n nō Samusi na; koo yīnsyii, wo n tege Meleti na. ¹⁶ Pol ba yee woo ga ter Yefesyi tāy u saa yer ye, mii loo sē ne ye, u ga ma-ter Yasyi kāntraha na. U naa n gber woo ga cāā dye Yurusalem wo pāānkoti gbar per.

Pol n pāā Yefesyi Yesu kāndeyārfa yawāhāfa yahaseefa ne

¹⁷ Loo n ta, Pol n kuae Meleti na, ma tēnlēhe nō wāā Yefesyi Yesu kāndeyārfa yahaseefa ye pe pa.

¹⁸ Pe n pa u fla na, u n pe pye ma yee: «Per gii tē ka Yasyi kāntraha na, tē naa ra troho tāhā mii ye fla na ma sya ba waa yagaa na, ye le cā. ¹⁹ N naa nii tege tāā ye, ma naa Yīnfua tēn tē. Pe Yiifee- pe naa ra ke, ma pāā naa n ta, koo wāfāy nge bye pye ra na, ma suhu te laangar ne, yīntām n sya naa n yi ra ye. ²⁰ Nkāy ke ga waha laa yō ye kē, n sē ke wūhū ye na ye: N ke bye pāā ye ye, ma maha ye klaha ke ne nanihi fla wo tesē ye kle ne. ²¹ Pe Yiifee- ma suhu mpāy bye ne pe wee Yiifee- ye, n pe bye yar, pe pe kapee- wāpyer miy yaha pe Yāhā kānde gbe, pe u Yīnfua Yesu ta pe Yater.

²² N nwo, n n ter Yurusalem wo yagaa; Yāhā Yrā le yee n loo pye, n sē -sē cā lii le n pai ra dye ke fla na ye. ²³ Kui bye wo, Yāhā Yrā ra yar ma yee, n wompīhi ra sēn ke fla na ma suhu wāfāy ne. Loo ya tē cā. ²⁴ N -sē cā ma yee, ta yrā wee ngaa ra ye ye. Lii tē n ke, n waha ra fyaha bye fā tān. Ye sē yāā, wo Yīnfua Yesu u tēn lii le soho ra koho wo, n waha le tē tān. Loo tēn ne, Yāhā ke laantār wīi lii pye wo kē, n loo kapāyīi pāā nawee- ye. ²⁵ N ga yi ye bye na ma Yāhā Yai wīi pāā ye ye. N -sē cā yagaa ma yee, yii nawee nen waa ge saa maha ra yāā yāā nantān ye. ²⁶ Loo ne, n ga le pāā ye ye nanga: Yii nawee nen waa ma plaha, ndoo sē kē n u ta u n plaha ye. ²⁷ Ye sē yāā, n Yāhā wūhū bye tōr ye ye, n sē laa wūhū ye na ye. ²⁸ -Ye naa n sēn yii na tesē nawee-mpāy bye ne Yāhā Yrā pe le soho ye koho wo, -ye pe gbihi naa n yigi mii mbanaha dyan u mbaa ne. Poo mii, Yāhā pe par sya ke Dya ntān wāwoo kāmāy na. ²⁹ N cā ma yee, n ma ba ter wa, nawee- mpāy ga ba dye ye laam wo. Pe ga ba pee tā ye na mii waygapyār dyan mbaa na. ³⁰ Yii ge laam wo mpāy ma, pe ga ba yir kawar wāfua ne poo ga pe Yesu kāndeyārfa wān taha pe ya na. ³¹ Ye ma n sā wāy faha ye, -ye naa ye laam too ke dye- tāā nkāy na tē pye ye ne ma naa yii nanem bye yar ke kai- ne ke yai ke yīmper, ma sya naa yīntām ge yi.

³² Yagaa, n ye le soho Yīnfua Yāhā koho wo. Ke kapān lii le Yāhā laantār yar nawee- na, le ga ye laam yīn. Koo ya ke ga waha fānga wāā ye kē ye n yii plāhā Yesu kānde wo, ke maha ke kayīi wāā ye kē, ke kayīi lii ke n wāā mpāy bye kē pe ma ke wām. ³³ N sē naa waa wale yān yīnde ne ye, tesē waa sān ne ye, tesē waa kale wān ne ye. ³⁴ Yii ge cā ma yee, n naa tēn tē ra klue ne, ma naa wo yē digi ke, ndoo tesē ra yrāhāyārwai ne. ³⁵ N kai- bye pye ma yee, ye ra pyer yān ye cā, wo yai wo naa tēn tē, koo syi wo ga waha naa kayīi pye fēnfa kē, too maha naa wo laam too Yīnfua Yesu yē kaplān ngīi na tuu yee: «Pe ma ma kē, le yō; mboo ma -sē waha yia ma waa kē, wāyīi ma le na ma ta ter:»

³⁶ Pol tuu kaplān ngīi pāā wa, u n kānklūy gbāā pe ne, pe n Yāhā nar pe ya kē. ³⁷ Pe bye naa n wūn ma Pol wo naa n yigi pe klue ne, poo ga u wāter syaha wāā u kē. ³⁸ Pol tuu ba yee woo sē n pai maha pe yāā yāā nantān ye, loo le ba pe laam wāhā, le sē ba tāy pe ye ye. Loo kur ye, pe n u wār ga ke salangbān fla na.

21

Pol ka Yurusalem wo

* 20:7 20:7 Yiifee cāwāā per cir kē jimaasyi per ne.

¹ Too cāān̄ wii na pe ne, wo n salangbān̄ gbe, na sroŋ ka Kosyi na. Ke yīn̄syii wo, wo n ka Ordesyi na, ma yir koo fla na ma ka Patara na. ² Koo fla na, wo n salangbān̄ gaa yāā ke naa n gaha Fenise wo; wo n d̄ye ke wo ma t̄er. ³ Wo n ga n̄o Syiper t̄ay, k̄antraha gaa k̄e muhulangbān̄ ke gbey le. Wo waha naa ke Syiper yāā ke salangbān̄ laam wo; wo n t̄er ke yainde dar kuē k̄andigi kuē ye ma ka Syire kuē ye. Wo n ga ke salangbān̄ yer Tyir langben̄ na, pe n ke teger yi ke wo ke fla na. ⁴ Wo n Yesu k̄andeyārfa fla ke, ma mp̄ay yāā ke fla na ma kuee pe ne plii kuasī. Yāhā Yrā n ba pe yar laa ne Pol yrāhā wīi na ke Yurusalem wo. Pe n Pol pye, u ma n ka ke Yurusalem wo ye. ⁵ Too plii kuasī te -sē ba t̄er; wo n wo yrāhā k̄ande gbe. Pe n wo wār pe ca ne, pe pii ne, ma sya ga le klo yi yaha. Wo n k̄anklūy gbāā muhulangbān̄ yē na ma wo laam wūhū t̄or Yāhā ye. ⁶ Loo kur ye, wo n syaha wāā wii k̄e. Wo n dugu dye ke salangbān̄ wo, poo n -sē dur t̄er pe kle wo.

⁷ Too yir Tyir wo, maa dye Toolemasyi wo, wo muhulangbān̄ yrāhā n kua ke fla na. Koo fla na, wo n Yesu k̄andeyārfa syar ma kuee pe ne per nen̄. ⁸ Ke yīn̄syii wo, wo n yir maa dye Syesare wo. Koo fla na, wo n ga syā Filipe kaha wo, Filipe wii u Yesu kap̄ayī p̄āā nawee- ye. Naam kuasī mp̄ay pe ba yān̄ yi Yurusalem wo, poo nen waa ba k̄e u ne. ⁹ U pye pueesyam resyar ne, pe sē pye wa naam ye ye. Kaplān̄ nkāy Yāhā Yrā naa ke le u pueesyam laam wo, pe naa koo t̄or nawee- ye.

¹⁰ Wo ba plii raa yāā wa ke fla na, Yāhā kaplān̄ t̄orfua Agabise n ba yir Yude na ma pa. ¹¹ U n pa wo fla na, maa Pol sapaha sya, ma u ya t̄re pua u klue ne ma yee: «Yāhā Yrā lii p̄āā, le nde: Yiiffee- ga ba sapaha ngefua pua mma ma syi dyan̄ Yurusalem wo, pe dur pe u yi nampay k̄e.» ¹² Too kaplān̄ ngūi luhu, wii gē ma suhu pe Syesarefa ne, wo n Pol nar u ma n ka Yurusalem wo ye. ¹³ U n sye ma yee: «Nwa ye n nii n wūn, ma n ke yii ga ra laam wāhā? Ndoo na, n nii gbihī ta wa ra wāpuaŋ na, ma suhu ra wāboo ne ke Yurusalem wo Yīn̄fua Yesu wīi na.» ¹⁴ Too ba p̄āā laa u ne, wo n tyii u wānar na ma yee: «Yīn̄fua wīi le naa n pye!»

¹⁵ Wo n plii raa pye ke fla na, ma wii cāān̄, ma Yurusalem k̄ande sya. ¹⁶ Syesare Yesu k̄andeyārfa mp̄ay n wo wār ga dye Yurusalem wo. Pe n ka wo ne dya waa kaha wo, wo n ga syā ke fla na. U myaha

ba k̄e Menasūū, u naa n yi Syiper wo. U pye Yesu k̄andeyārfa, le yale ba dey.

Pol ka maa yi Syake na

¹⁷ Too ga dye Yurusalem wo, pe Yesu k̄andeyārfa n wo wāā nuhu ne. ¹⁸ Ke yīn̄syii wo, Pol n ka wo ne Syake kaha wo; pe Yesu k̄andeyārfa yawāhāfa yahaseefa ba pe ya wāā ke fla na. ¹⁹ Pol n pe syar. Mp̄ay pe wee Yiiffee- ye, tuu ba tēn lii tē pe nsoho wo Yāhā k̄amay na, u n koo bye t̄or pe yahaseefa mii ye. ²⁰ Pe u kaplān̄ luhu kua, pe n Yāhā sey. Loo kur ye, pe n Pol pye ma yee: «Ma ma wo Yesu k̄andeyārwe; ma cā wo fla na nwo, Yiiffee- mp̄ay pe Yesu ta pe Yater, pe nihi t̄er, pe yē saha cā ye. Faale k̄ande lii Yāhā ke cāā bii le ta ma le le soho Musa koho wo, pe bye pua yaha le na. ²¹ Waa ma gblaha poo Yiiffee- mii ne ma yee, a Yiiffee- mp̄ay pe ma pe wāhā nii ter raafa ne, mboo pe bye klaha, pe le Musa k̄ande miy yaha, pe ma n naa pe pii k̄ūū ye, pe ma n Yiiffee- wāle k̄ande yār nantān̄ ye. ²² Waa pye mii pe n cā ma sē le syi p̄āā ye? Taa nwo, ma pa, pe ga le luhu. ²³ Yān̄, too ga ma yar mii, pye koo syi! Ma sē yāā, naam resyar mp̄ay ma wo ne nwo*, pe yē gbe Yāhā ye ma nii ke wūhū pye. Te plii tā wa pe n ga wān boo Yāhā k̄e. ²⁴ Le Yiiffee- k̄ande na, nawee- yai pe lii pye, ka, maa le pye pe ne, ye n nii gbegbe. Ka maa war yi, ma te kaboo wān par pe k̄e, pe n pe yīy kur, ke yē wāgbe wīi n kua. Loo na, nawee- bye ga cā pe yee, pe lii p̄āā ma wīi na cīnde sē ne ye. Pe maha cā, mboo gē sē Musa k̄ande wūhū sye ye.

²⁵ Yesu k̄andeyārfa mp̄ay na, pe wee Yiiffee- ye, wo saba yrūhū n̄o wāā pe k̄e, ma pe yar kai- nk̄ay ne pe yai pe naa n pye. Pe ma n naa mpar kaboo wān kaa ye. Pe ma n naa ntān̄ kaa ye. Kla gii pe sē ke kuāy ye, pe ma n ke kar kaa ye. Tesē, pe ma n naa tyatyāhā pye ca kuē ye tesē naam kuē ye ye.»

²⁶ Loo na, Pol n pe naam resyar yigi ga pe ga Yiiffee- k̄ande wūhū pye, pe n nii gbegbe. Loo kur ye, u n ka Yāhā kangbān̄ wo u Yāhā yūndefa yīn̄fua fla na, u nawee- yar pe yē wāgbe plii ga kua per gii wo, u n waha diŋ yi pe nawee- resyar mii nanem bye myaha ne.

Pe Pol yigi Yāhā kangbān̄ wo

²⁷ Te yē wāgbe plii kuasī naa n gaha kuasaha wo, Yasyi kuē k̄antraha Yiiffee- n Pol yāā Yāhā kangbān̄ wo te diŋ wān war kēsaha wo. Pe n pe nabuar sūū, pe Pol

* **21:23** 21.23 Yāhā ke bii k̄ande lii yar Musa na, koo cāā na Yiiffee- mp̄ay pe Yesu ta pe Yater, pe maha naa loo k̄ande wūhū nkāy yār. Poo laam wo mp̄ay naa n yee, Pol naa Yiiffee- mp̄ay klaha pe loo k̄ande wūhū miy yaha. Le sē -sē pye cīnde ye. Loo na, pe Yurusalem Yesu k̄andeyārfa yahaseefa n Pol pye, u le yar pe n cā pe yee, u nagboho ta loo k̄ande wūhū na.

yigi. ²⁸ Pe n nii n tē ma yee: «Yiisrefa, -ye ba wo sya yaha! Dya wii tuu Yiisrefa wāpee pāā n tay teebehe bye wo, ma suhu Musa kānde wāpee ne tesē Yāhā kangbān nge wāpee ne, u nwo. Mpāy pe wee Yiifee-ye, pe sē yai pe dye Yāhā kangbān teelii wo ye, u nwo yagaa tuu pe gbe ba le koo teele wo, ma ke wīl pye klahā- Yāhā yinde na!» ²⁹ Tooffii wii u n yi Yefesyi wo, pe ba u yāā Pōl ne le klo laam wo, loo ne pe n naa koo kaplān pāā, ma naa le ga, Pōl ba dye u ne Yāhā kangbān wo.

³⁰ Ke gbleñ n ka le klo teebehe bye wo, nawee- n yi teebehe bye wo ma fā ba. Pe n Pōl yigi, ma u fle yi ke Yāhā kangbān wo, ma te nwonēr bye tā tā. ³¹ Pe naa n ke pe Pōl boo; loo yale wo, Wōrmeffa seraasyi yīnfa yīnfuangbān n le luhu, a gbleñ ma ke yir Yurusalem bye laam wo. ³² Le yalebya wo, u n seraasyi yīnfa mpāy tyōr yi ma suhu seraasyi mpāy ne, pe n wāā kūn ga pe ya na pe nabuar fla na. Pe u yīnfuangbān yāā pe seraasyi ne, pe n tyii Pōl wāgbān na. ³³ Loo na, u seraasyi yīnfuangbān n yūhū crā Pōl na ma ta pe n u yigi, ma u pua ntēn wān ne. U n u yey yoo kē u ne tesē u nwa pye pe n u yigi. ³⁴ Pe nabuar laam wo, nawee- bye naa n tē; mii ma pe nde pāā, mii ma pe laa ter pāā. U seraasyi yīnfuangbān sē waha naa laa war ke wlāhāwlāhā nge laam wo. U n ta pe n Pōl yigi ga ke seraasyi kangbān laam wo. ³⁵ Pōl tuu ga nō pe ne ke seraasyi kangbān dugudyesaha fla na, pe seraasyi n gblīhī laa ma u tēn, pe nabuar tee ba pee ter. ³⁶ Pe bye naa n taha u na ma naa n tē ma yee: «-Ye u boo!»

Pōl u seraasyi yīnfuangbān nar, u tyii woo n pāā

³⁷ Yaliile pe ba dugu wa, ma yee pe ga dye Pōl ne ke seraasyi kangbān wo, Pōl n u seraasyi yīnfuangbān pye jreke yor wo ma yee: «N ga waha laa pāā la ma ye?» U yīnfuangbān n u yey ma yee: «Ma waha jreke yor pāā ke?» ³⁸ Ke yagaa nge na, Syipte naa wii tuu nawee- ta pe n wāhā yir le klo yahaseefa ne, ma nabooffa nyersii yigi ga dragba wo, ndoo cā woo sē kē ma ne ye rehe?» ³⁹ Pōl n u yē sya ma yee: «Syipte naa sē kē ra ne ye. Yiifee naa kē ra ne, n see Tarsu na Sersyi kāntraha na; kungbāy laa kē. N ma nar, tyii ra n waha pāā pe nabuar ye.»

⁴⁰ U seraasyi yīnfuangbān n le sya u ye. Pōl n yer ke kangbān dugudyesaha ncaha ye, ma koho yāhā wāā pe nawee- ye. Yaliile pe ba yaha le, Pōl n kapān gbe yebere yor wo ma yee:

22

Pōl u ya wīl pāā Yiifee- ye, pe cā, u sē laa tee pye ye

¹ «Yii mpāy ye ma ra nampyen- tesē ra tuhufa ne, -ye luhu ra ye, n ga ra wīl pāā ye ye, ye n cā, n sē laa ge tee pye ye.» ² Pe nabuar pe yāā u n pāā pe ne pe klo yor wo, loo n ta pe n gbihi yaha le. Loo na, Pōl n pe pye ma yee: ³ «Yiifee naa kē ra ne, n see Tarsu na Sersyi kāntraha wo, n le nwo wo, Yurusalem wo, Kamayel* woo u pye ra klahafua, ma wo wāle kānde gbihi yar ra na. Ta bya, n sē ba fāy sya Yāhā tēn wīl na mii ye dyan nanga ye. ⁴ Mpāy pe naa Yīnfua Yesu kānde yār, n naa pe nuhu yīntayāhā ne, ma sya naa pe nwo. N naam mpāy yigi ca mpāy ne, maa pe le nwonpihi wo. ⁵ U Yāhā yūndefa yīnfua ma suhu pe wāle ne, pe ga waha ye yar, cīnde ne tē n pāā. Per gaa, pe saba mpāy yrūhū wāā ra kē, n ga wāā Damasu Yiifee- kē ma yee, ndoo ma n n gaha ke fla Yesu kāndeyārfa yigi, n pa pe ne Yurusalem wo, pe n ba pe pēn.

(Tēnl 9.1-19; 26.12-18)

⁶ N pye n naa n yār kānde wo, ma sya ba gbe taha Damasu na. Le pye yaiwlan yale. Yalaale wo, cāā- mpāy n fe gbe yi yāhāyīn na ma ba n yehe ra na palpal. ⁷ Ta n too kāntraha na ma luhu yīmbui laa ne, le ra pye ma yee: «Sōl, Sōl, n lii wāpee pye, ma n nii ra nuhu yīntayāhā ne?» ⁸ Ta n yey ma yee: «Yīnfua mboo wii raa n pāā, ma myaha mii?» Le yīmbui n ra pye ma yee: «Ndoō Nasaretefa Yesu kē taa n nuhu yīntayāhā ne.» ⁹ Mpāy pe pye ra ne, pe ba pe cāā- yāā, yīmbui lii le -sē naa n pāā ra ne, pe sē naa ke kaplān war ye. ¹⁰ Loo na, ta n yey ma yee: «Yīnfua, n yai n lii pye?» Yīnfua n ta pye ma yee: «Yir, ma ka Damasu na. Yāhā yee taa ga lii pye, pe n pai ma yar le ne ke fla na.» ¹¹ Pe cāā- palpal ke ba gboho ter, ma ba ra ta ra n fūū, ta nampyen- n ta yigi koho na, ma ka ra ne ke Damasu na.

¹² Dya waa pye ke fla na, u myaha ba kē Nanayase. Yāhā wīl ba gboho u laam wo, u naa Yāhā kānde katan yār kayi ne. U wīl naa n tāy Damasu Yiifee- bye ye. ¹³ U n pa ra fla na, maa tege nii ra tāy, ma ra pye ma yee: «Sōl, ma ma Yesu kāndeyārfa ra ne wācēñ. Naa n yāñ ma yīmpe ne, ma faale dyan!» Le yalebya wo, ta n waha n yāñ. ¹⁴ U n maha yee: «Wo wāle Yāhā kē ke ma cāā yāñ yi, ma ma ta ma n waha ke laam wīl cā. Wii ya u sron, Yāhā ma ta ma n u yāā, ma maha u yē kapān luhu. ¹⁵ Taa lii yāā ma maha lii luhu nditye nar, mboo raa koo cā. Yāhā yee, ma koo tōr yar nawee- bye na. ¹⁶ Yagaa, maa maha nwa sēñ? Yir,

* 22:3 22.3 Kamayel pye Farisyē naa waa.

pe n ma tãa yi loho wo, -taa naa Yīnfua Yesu nar u n ta Yāhā n ma kapee- laha kãa ma na.»

¹⁷ Loo kur ye, per gaa Yurusalem wo, n ba nii naa n pãa Yāhā ye Yāhā kangbān wo, ma yāa mii wāytāa dyan ra na. ¹⁸ Ta n Yīnfua Yesu yāa u n ta pye ma yee: «Yir farfar, ma yi kãa Yurusalem wo, taa lii pãa ra wīi na, pe klofa sē n pai le sya ye.» ¹⁹ Ta n u yē sya ma yee: «Yīnfua Yesu, pe le cã laha ma yee, mpāy pe naa ma kãnde yār, n naa n gaha Yiifee- yawāhā nwey wo maa pe yigi naa n tã nwomphi wo, ma naa pe gbā. ²⁰ Yetyen wii tuu ma wīi cã, pe naa u boo per gi, ta bya pye. N ba yee u boofa ma tēyū na, ma sya ba pe nayre sya maha yigi pe kē.» ²¹ Loo naa bye ne, Yīnfua n -sē ra pye ma yee: «Ka, n ga ma lehe wāa deydey mpāy ter kue ye, mpāy pe wee Yiifee- ye.» »

Pōl ma Wōrme naa

²² Pe nabuar n Pōl kaplān ngūi bye luhu ga kua; pe n maha sye, ma nii n tē ma yee: «Ye dya nwo yigi kãa nawee- yahasee ye! -Ye u boo! U sē yai u kuae yrān na ye!» ²³ Pe naa n tē, ma pe nayre yāhā naa n wāa, ma tēyāhā pãa kuae miy naa n wāa ncaha ye.

²⁴ U Wōrmefera seraasyi yīnfuangbān n yee, pe Pōl yigi dye ke seraasyi kangbān wo, pe u gbā u n le cīnde pāa, lii le ta pe nabuar n nii n tē u wīi na. ²⁵ Pe n u pua, ma yee pe ga u gbā sāngblā ne. Seraasyi yīnfua wii u pye ke fla na, Pōl n u pye ma yee: «Wii u ma Wōrme naa, ye ga waha ta ter la ye naa u gbā, mii ye sē u sãhā ge sãhā wa laa ne ye? Loo kãnde ma la ye ye?» ²⁶ U seraasyi yīnfua tuu kaplān ngūi luhu, u n ga le pãa u yīnfuangbān ye ma yee: «Ah maa le pye mii? Wōrme naa kē dya nwo ne!» ²⁷ U yīnfuangbān n yir, ma pa Pōl fla na, maa u yey ma yee: «Ta yar, Wōrme naa la ma ne?» Pōl n u yē sya ma yee: «Āwā». ²⁸ Loo na, u seraasyi yīnfuangbān n yee: «Ndo, n wangbāy yi pe n cã ra ta Wōrme naa.» Pōl n yee: «Ndo wo na, n see Wōrme naa.» ²⁹ Le yalebya wo, mpāy pe ne ga u gbā pe u ta u n pãa, pe n tyii u na, ma yūhū kãa. U seraasyi yīnfuangbān tuu ba cã Pōl ma Wōrme naa, u n fya. U tee ba ta pe n u pua ntēn wān ne.

Pōl pe kaplān cerfa yaha ye

³⁰ U seraasyi yīnfuangbān naa n traha u cã, Pōl kai lii pye pe Yiifee- n nii u ke yīntayāhā ne. Loo n ta ke yīnšyii wo, u n ta pe n te ntēn wān sãhā kãa u na, ma dur ma pe Yiifee- yahaseefa wāa, pe Yāhā yūndefa yīnfa, ma suhu pe kaplān cerfa ne. U n Pōl yigi ga ta pe yahasee ye.

23

¹ Pōl n yīntaha sron pe yawāhāfa ne, ma pe pye ma yee: «Ta nampyer-, n ta troho tãhā Yāhā yahasee ye; kai- nkāy tē cã ke sron, n naa koo pye, ma sya ba waa yagaa na.» ² U Yāhā yūndefa yīnfua myaha ba kē Nanayase. Mpāy pe pye Pōl tãy, u n yee pe Pōl gbā ke yē na. ³ Pōl n -sē u pye ma yee: «Yāhā ge kē, ke ga mbooo gbā, ma mii ta naweeyō draha wo, ma laam -sē wo ma pee. Taa nwo, raa tege nii nwo, pe sē yee la, ma ra sãhā Yāhā kãnde na? Taa -sē yee pe ra gbā, ma Yāhā kãnde plaha!» ⁴ Mpāy pe pye Pōl tãy, pe n u yān yīhī ne ma u pye ma yee: «Ma sē cã la Yāhā yūndefa yīnfua kē raa n tyehe!» ⁵ Pōl n pe yē wāa sya ma yee: «Ta nampyer-, n sē ba cã woo kē Yāhā yūndefa yīnfua ye. N cã ma yee, le ma le yrūhū yaha Yāhā sabangbān wo ma yee: «Ma sē yai ma ma klofa yīnfua wāpee pãa ye.» »

⁶ Pōl ba cã ma yee, pe yawāhāfa pye Sadusyē tesē Farisyē ne. Pe kaklaha ter sē ba wāa le ye. Loo ne, Pōl n le gbey pãa yi pe ye ma yee: «Ta nampyer-, n ma Farisyē, Farisyē naa dya kē ra ne. N n yee, nakur ga ba yir gbā wo pe dur nii yrān na, loo ne pe ra sãhā.» ⁷ Tuu koo pãa, pe Sadusyē tesē pe Farisyē ne, pe n gbe kaplān wātýn na pe ya nsoho wo, ke yawāhā n la cer fle sū. ⁸ Sadusyē n yee, a ku sē n pai yir pe nii yrān na ye, ma maha n yee, a yāhāyīn tēnlehe wee ye, ngii pe n yee sãndūu woo bya wee ye. Pe Farisyē -sē mii, poo n yee koo kate- tãa ngūi bye ma. ⁹ Kaa naa n taha pe nawee- gbelen na, Yāhā kaiyarfa mpāy pe -sē pye Farisyē ye kue ye, pe n yir ma le sye waha ma yee: «Wo sē laa kapee yāa dya nwo yīn na ye. Sãndūu waa ga pye u laa pãa u ye, laa na yāhāyīn tēnlehe waa syi!» ¹⁰ Ke kaplān wātýn yīntaha n ba kã pee, u Wōrmefera seraasyi yīnfuangbān n sya fya, ma yee pe ga Pōl yoho pye klaha-. U n ta u seraasyi ye n tege ga ke yawāhā fla wo, maa Pōl yigi yi pe nawee- nsoho wo, ma dur ba u ne ke seraasyi kangbān wo. ¹¹ Koo per yīmper wo, Yīnfua n u ya yar Pōl na, ma u pye ma yee: «Mii plāhā, tē kai- nkāy pye ter, ma n ke yāa yīnde ne, tesē nkāy ne taa luhu nditye ne, ma ke pãa Yurusalem wo nwo. Ma yai ma ma, maa ke pãa Wōrme bya wo.»

Pe pãa ta poo ga Pōl boo

¹² Ke yīnšyii sukūhüntāy na, Yiifee- mpāy n laa pãa ta: Pe ba yē ter ma yee, poo saa ngaa di, pe saa maha ngaa wo mii poo sē Pōl yāa boo wa ye. ¹³ Mpāy pe ba loo pãa ta, pe ba ter nawee- gbeesii yaha. ¹⁴ Pe n ka Yāhā yūndefa yīnfa fla na ma suhu wāle ne, maa pe pye ma yee: «Wo yē ter ma le pãa waha ma yee, wo saa ngaa

di mii, wo sē Pōl yāā boo wa ye. ¹⁵ Yii ma suhu pe kaplāṅ cerfa bye ne, ye ga le pāā u Wōrmefa seraasyi yīṅfuangbāṅ ye ye yee, ye n traha ye Pōl wīl gbihi sron yāṅ Yāhā kānde na, u u yi wāā ye kē. Wii -sē ga wii gbihi ta, wo u boo kānde wo, u saa nō gē nō nwo ye.»

¹⁶ Pōl syafua dya n loo kapān nde yāā luhu. U n ka ke seraasyi kangbāṅ wo, maa Pōl yar le ne. ¹⁷ Loo na, Pōl n seraasyi yīṅfua waa yee ba, maa u pye ma yee: «Ka naanfuē nwo ne u seraasyi yīṅfuangbāṅ fla na, u n gaha laa pāā u ye.» ¹⁸ U seraasyi yīṅfua n ka u ne pe yīṅfuangbāṅ fla na, maa u pye ma yee: «Pōl wii u ma nwompīhi wo, woo u yee, n pa naanfuē nwo ne ma fla na, u n ba laa pāā ma ye.» ¹⁹ U seraasyi yīṅfuangbāṅ n u naanfuē yigi koho na, ma ka u ne kānkāy na, maa u yey ma yee: «Ma yee maa lii pāā ra ye?» ²⁰ U n u yē wāā sya ma yee: «Pe Yiifee-ma pe pāā ta, poo n pai ma nar, ma ka Pōl ne sukūhū sukūhūntāy na, pe yawāhā yīṅfa fla na, a ter poo n traha pe u wīl gbihi sron yāṅ Yāhā kānde na. ²¹ Ma'a n pe kapān sya cīnde ye! Ma sē yāā, poo mpāy ga ba wūhū kānde wo, pe u yigi boo; pe ter nawee- gbeesīi yaha. Pe yē ter ma yee, poo saa ngaa di, pe saa ngaa wo mii pe sē u yāā boo ye. Yagaa, pe pe ya gbihi ta wa, mboo yē kapān ya pe n sēj.» ²² U seraasyi yīṅfuangbāṅ n u naanfuē pye, u ma n kapān nde pāā waa ye ye, ma kānde wāā u kē, u n ter:

Pe Pōl nō wāā Syesare klo wo

²³ Loo kur ye, u seraasyi yīṅfuangbāṅ n u seraasyi yīṅfa syām mpāy yee ba, maa pe pye ma yee: «Ye seraasyi kure wāā, tesē seraasyi mpāy ne pe n dugu nsyāy na, poo nawee- gbeetāā sēnsye, tesē seraasyi kure mpāy ne sāj ne pe klue wo. Pe bye ma wāā le seraasyi yīsyām gbeetāā sēnsye. Ye bye -ye yii gbihi poo seraasyi mii ne, nanga yīmper wo, yaa ka Syesare wo. ²⁴ -Ye nsyāy taa gbihi, ye Pōl gbe ga wāwee wo kue kántraha yahaseefua Felise fla na.»

²⁵ U n maha saba nwo yrūhū ma yee:

²⁶ «Ndoo Klode Lesyase,

n syaha nō wāā

mboo nangbāṅ Felise kē, mboo wii taa ma ke kántraha yahaseefua.

²⁷ Yiifee- ba dya nwo yigi, ma yee poo ga u boo, ta n ba le cā ma yee, Worme naa kē u ne, ta n nii le le wo, ndoo tesē ra seraasyi ne, ma u sya yaha. ²⁸ N ba yee ndoo ga cā, pe naa u wāboo wīl ke yīṅ gi na, ma u yigi ga pe yawāhā yīṅfa fla na. ²⁹ Ta n ga yāā pe ya koho Yāhā kānde wīl ne, pe naa u ke wāboo ne. Le sē nii mii kai laa u tee pye, le n nō u wāleṅ na nwompīhi wo, u wāboo wīl syi ne ye.

³⁰ Loo kur ye, ta n ba le luhu ma yee, Yiifee- ma, pe pāā ta poo ga u boo. Ta n ta ter yee, ndoo ga u nō wāā ma fla na, ma maha pe Yiifee- yar, tuu lii pye wāpee, pe ba le pāā ma ye.»

³¹ Tuu ba pe seraasyi yar pe pye mii, pe n pye koo syi: Pe n Pōl yigi koo yīmper bya wo, ma ka u ne Yāāmpaterse gē na. ³² Ke yīṅsyii wo, seraasyi mpāy pe pye tre na, poo n dur ga ke seraasyi kangbāṅ wo, pe nsyāyfa n ta ter Pōl ne ke yrāhā ye. ³³ Pe nsyāyfa pe ga nō Syesare na, pe n u saba wāā kántraha fāngafua kē, ma Pōl le soho u koho wo. ³⁴ U kántraha fāngafua n u saba kaḷ, ma dur, ma Pōl yey u n yi na. Tuu le luhu u n yi Sersyi kántraha na, ³⁵ u n u pye ma yee: «Mpāy pe yee ma kapee pye, pe maa pa wa, n ga cā ba ma yey kai-ne.»

U n yee pe Pōl le yaha faale fāngafua Yerote kangbāṅ wo.

24

Pe Yiifee- pe lii pāā taha Pōl na

¹ Plii bua kur ye, u Yāhā yūndefa yīṅfua Nanayase n pa Syesare wo, ma suhu wāle mpāy ne, ma suhu kasāhāfua waa ne, u myaha Tetuhu. Pōl u kapee lii pye, pe n ka pe n gaha le pāā u kántraha fāngafua Felise ye. ² Pe n u Pōl yee ba. Tetuhu n gbe, ma nii ke kai- pāā n taha Pōl na u Felise ye ma yee: «Wo nangbāṅ, mboo kāmāy na, wo ma yrīṅ na, kacān wee ye. Ma kacān tēn kāmāy na, ma ta pe n kai- wā klaha pe kántrahafa kur bye wāyō wīl na. ³ Koo ngīl bye too n yāā yalebye teebehe bye wo, ke wīl sē n faha wo na ye. ⁴ N sē n traha n ma yigi yaha kaplāmbuar ne ye, n ma nar, ma yō wo na, ma le kapāngberle luhu wo ye.

⁵ Wo ba le yāṅ cā, ma yāā dya nwo tēn pee: U kai- wlāhā driyē Yiifee- kur bye nsoho wo, ma pe ta pe n cer pe ya na. Nasarctefa pe ma yimbui nen na pe kāmpee lii wo, woo u ma pe yīṅfua. ⁶ U sya ba yee woo ga ke Yāhā kangbāṅ wīl pye klaha- Yāhā yīnde na, wo n u yigi. [Wo ba yee, wii ga u sāhā wo kānde na, ⁷ u seraasyi yīṅfuangbāṅ Lesyase n ba u tyīn sya wo klue wo, fānga na. ⁸ Mpāy pe yee u kapee pye, Lesyase n ba yee pe pa ma fla na.] Ma'a dya nwo yey, mboo gē maa cā ma yee, too yee u kapee- nkāy pye, cīnde ne.»

⁹ Pe Yiifee- wāle n yee, u dya tuu nkāy pāā taha Pōl na, ke bye ma cīnde.

Pōl u ya wīl pāā Felise ye

¹⁰ U kántraha fāngafua Felise n Pōl ta u pāā. Pōl n gbe ma yee: «N cā mboo raa ma kántraha nge kur bye kasāhā yīṅfua, ke dye- yē nihi. Loo ne, ta n ga ra wīl

pāa ma ye laanyīn ne. ¹¹ Mboo ge taa le yāā, tē ka Yāhā seysaha wo Yurusalem wo, ke sē ter plii sēnsye sīi yaha ye. ¹² N sē kaplān tyīn waa ne ye. N sē maha gbļeņ yir nabuar laam wo ye. Pe sē ra yāā yāā koo ngīi pyesaha wo Yāhā kangbān wo, Yiifee- yawāhā nwoņ ne, klo teelaa fla ne ye. ¹³ Nawee- mii pe yee, n kapee pye, nwa ba le ta cīinde? Pe ga waha koo kla yar la ma na yagaa? ¹⁴ Lii rē cā, loo ne tē ga pāa ma ye: N wo wāle Yāhā tēn tē le kānfuē na, kānfuē lii Yesu le yar wo na. Poo n yee, le wee cīinde ye. Kānde lii Yāhā le ta, ma suhu pe faale Yāhā kaplān tōrfa kaplān ne, koo ngīi ke yrūhū le yaha Yāhā sabangbān wo, n cā cīinde wūhū kē. ¹⁵ Tē koho taha yaha lii na, poo bya ge koho taha yaha loo wīi nen ya na ma yee, nawee- bye, pe wāyōm tesē pe wāpee- ne, pe bye ga ba yir gbā wo, pe nii yrān na. ¹⁶ Loo ne, ta n nii plāhā, lii le sroņ Yāhā ye nawee- ne, n loo pye, ta laam n nii ra ye tee nen wo.

¹⁷ N ba dye- nkāy pye, n sē pye Yurusalem wo ye. Ta n dur ba ndoo n pai ra klofa koho soho wale ne, n maha diņ yi Yāhā kē. ¹⁸ N pye nawee- mpāy yē wāgbe wīi na Yāhā kangbān wo te diņ wān war kēsaha wo, pe n ba ra yāā ke fla na. Nabuar sē pye ra ne ye, ngaa gbļeņ sē maha pye ke fla na ye. ¹⁹ Yasyi kue kāntraha Yiifee- mpāy ya pe pye ke fla na. Le ma ne pye n kapee pye cīinde, poo me pe yai pe ne pye ma yaha ye nwo, pe yee n kapee pye. ²⁰ Pe kaplān cērfa pe ba ra sāhā, le ma pye, pe ba kapee laa yāā ra na, nawee- mii pe -sē ma nwo wo, pe le pāā. ²¹ N le gbey pāā pe yaha ye ma yee: «N le sya ma yee, nakur ga ba yir gbā wo, pe nii yrān na, loo ne pe n nii ra sāhā ma yaha ye!» Ma yi kāā loo na, pe sē kapee laa yāā ra na ye.»

²² Felise tuu -sē ba Yesu kānde wūhū yāā luhu, u n te kasāhā dur ta per gaa na, ma pe pye ma yee: «U seraasyi yīņfua Lesyase maa dur ba, n ga ba laa pāā kapān nde wīi na.» ²³ Pol u pye seraasyi yīņfua wii koho wo, Felise n u pye, u maha Pol le yaha ke nwongbān wo, tuu -sē naa kānde wāā Pol kē, u n waha naa kai- nkāy pye, tesē u naambiyām pe waha ba naa u syar, pe waha naa kai- pye u kē.

Pol Felise yahasee ye u cōō Dursile ne

²⁴ Plii raa kur ye, Felise n pa Pol yāņsaha wo u cōō Dursile ne, u pye Yiifeesya. U n ta pe n pa Pol ne, u n ba u kaplān luhu Yesu Crise wāta Yater wīi na. ²⁵ Nawee yai u naa u troho tāhā mii le n naa n sroņ Yāhā kānde na, tesē u waha naa n yia u ya na mii, ma suhu Yāhā kasāhā tii ne te n pai, Pol n nii koo katē- tāā ngīi pāā pe ye. Felise n fya ma yee: «Maa waha ka yagaa. N ma

ba draha yāā, n ga ma yee ba.» ²⁶ U maha naa le ga ma yee, laa na Pol ga ba war wāā u kē, koo kē u n Pol yee naa n pai, maa naa far yaha u ne yalebye.

²⁷ Dye- syān n ter, koo syi ya. Loo kur ye, pe n ba Parsyu Fehetuse ta u n ba pa Felise draha wo, maa nii kāntraha fāngafua. Felise tuu -sē naa n traha u Yiifee- laam yīn, u n tyii Pol na ke nwompihi wo.

25

Pol u ya wīi pāā Fehetuse ye

¹ U Fehetuse n pa koo fla kāntraha wo. Plii tāā n ter, u n yir Syesare wo ma ka Yurusalem na. ² Koo fla na, pe Yāhā yūndefa yīņfa ma suhu Yiifee- yahaseefa ne pe n yir, maa Pol wīi pāā u ye ma yee, a u ma u tee pye. Pe n Fehetuse nar ³ u ta Pol n pa Yurusalem wo. Pe -sē mii, pe ba pāā ta ma yee, poo ga u hoo kānde wo. ⁴ Fehetuse n pe yē wāā sya ma yee, Pol ma wa nwompihi wo Syesare wo, woo ge ga ba dur ter ke fla na yagaa. Pol ga kuee ke fla na. ⁵ U n maha pe pye ma yee: «Ye ma yee dya nwo kapee pye, ye tyii ye yīņfa n ka ra ne Syesare wo pe ga le pāā.»

⁶ Fehetuse n plii kuatāā, plii sēnsye syi pye pe ne, ma ba dur ter Syesare wo. Ke yīņsyii wo, u n ga tege nii kasāhā saha wo ma yee, pe pa Pol ne. ⁷ Pol n pa, Yiifee- mpāy pe ba yir Yurusalem wo ma pa, pe n ba wo toho u na ma nii kapee- busāā ke gbe pāā n taha u na. Pe sē -sē waha naa le yar, nwa ke ta cīinde ye. ⁸ Pol n -sē u yē kapān pāā ma yee: «N sē laa tee pye yāā Yiifee- wāle kānde wīi laa kue ye ye, n sē laa tee pye yāā Yāhā kangbān wīi laa na ye, n sē laa tee pye yāā kāntre fāngafa bye yīņfua na ye.» ⁹ Fehetuse tuu ba yee woo ga pe Yiifee- laam yīn, u n Pol yey ma yee: «Ma n traha la ma ka ra ne Yurusalem wo, maa sāhā le kapān na?» ¹⁰ Pol n u yē sya ma yee: «Ye ra sāhā nwo wo kāntre fāngafa bye yīņfua Wōrme naa kānde na. Ye yai ye ra sāhā loo kānde na. Mboo ge le cā ma yee, n sē laa kapee pye Yiifee- na ye. ¹¹ N ma kapee laa pye, lii le ga waha ra wāboo wīi kua, n saa ra wāboo wīi sye ye. Pe Yiifee- pe yee n kapee- nkāy pye, le ma pye cīinde sē kē ye, waa saha ra wāā pe kē ye. N n traha n ga sāhā kāntre fāngafa bye yīņfua Wōrme naa fla na.» ¹² Loo na, Fehetuse n wā klaha ma pāā u kasāhā koholefa ne, ma dur ma Pol pye ma yee: «Taa yee maa sāhā u kāntre fāngafa bye yīņfua Wōrme naa fla na, maa ka u fla na.»

Fehetuse Pol wīi pāā Agiriba ye

¹³ Plii raa kur ye, yīņfua Agiriba n pa u cōō Berenise ne Syesare wo, u n pai Fehetuse syar. ¹⁴ Tuu ba plii raa pye ke

fla na, Fehetuse n Pōl wīi gbe, ma tōr u ye ma yee: «N pa Felise draha wo ma ba yāā, u ter ma dya waa ta yaha nwompīhi wo nwo. ¹⁵ Tē ba ka Yurusalem wo, pe Yāhā yūndefa yīnfa ma suhu pe wāle ne, pe ba pa maa ra pye, a u ma u kapee-pye, a ndoo n u wāboo wīi ta. ¹⁶ Ta n pe pye ma yee: <Tee yee nawee kapee pye, pe ma yee pe sē kapān wāā ufua kē u n -sē u yē kapān pāā ye yīnde na ye, ye ga waha yee la pe ufua pēn? Wōrme fa ye le wee koo syi ye.>

¹⁷ Loo na, pe n pa ra ne nwo. N sē maha taha kuee laa na ye, ke yīnsyīi bya wo, ta n ga nii kasāhā saha wo, ma ta pe n pa u dya ne. ¹⁸ Mpāy pe yee u kapee pye, pe n pa. Tē naa u dya wīi ga kapee- nkāy syi ne, pe sē le syi laa tōr ye. ¹⁹ Kaplān wātīn ya le pye pe nsoho wo u dya ne pe ya koho Yāhā kānde wāyār wīi na, ma suhu waa wīi ne pe n yee Yesu. U Yesu ku, Pōl n yee u ma yrān na. ²⁰ Tē ne ga kaplān ngīi syi yīntaha war mii, n sē le cā ye, ta n gblihi laa ma Pōl yey, u ma ga ka Yurusalem wo, u ga sāhā koo fla na, le kapān nde wīi na. ²¹ Pōl n sye ma yee, woo n traha kāntre fāngafa bye yīnfua n ba laa pāā wo wīi na. Ta n -sē yee, pe u tā yaha nwompīhi wo, ta n ba u nō wāā u kāntre fāngafa bye yīnfua Wōrme naa fla na.» ²² Fehetuse tuu pāā wa, Agiriba n u pye ma yee: «Ndoe ge n traha u dya n pāā, ra n luhu.» Fehetuse n u yē wāā sya ma yee: «Sukūhū, maa luhu u yē kapān ye.»

²³ Ke yīnsyīi wo, nawee- n Agiriba ye wār ga Berenise ne nangbān wāwār, pe n ga dye ke kasāhā nwoŋ laam wo, pe seraasyi yīnfa ne, ma suhu le klo nangbāy ne. Fehetuse n ta pe n pa Pōl ne. ²⁴ Loo kur ye, Fehetuse n kapān gbe ma yee: «Mboo yīnfua Agiriba, ma suhu yīi mii bye ne, ye sē dya nwo yāā. Pe Yiiffee- kur bye pe ya wāā ba ra fla na Yurusalem wo ma suhu tee nde wo, maa yee, a ter u dya kapee pye, u yai wāboo ne. ²⁵ Ndoe ya dyaŋ, n sē laa kapee yāā tuu pye, lii le u wāboo wīi kua ye. Woo ge tuu -sē yee woo n gaha sāhā kāntre fāngafa bye yīnfua fla na, n ga ba u nō wāā u fla na. ²⁶ Lii tē -sē ga yrūhū nō wāā u kāntre fāngafa bye yīnfua kē Pōl wīi na, n sē le cā laha ye. Loo ne, ta n u yee ba yīi mii bye yahasee ye, tesē mboo Agiriba ne, mboo wīi raa ma yīnfua. Ye ma ba u yey, u n lii pāā, n ga waha laa cā u wīi na, n yrūhū nō wāā u kāntre fāngafa bye yīnfua kē. ²⁷ Maa waha nwompīhifua nō wāā la waa fla na wāsāhā na, mii kai- nkāy pe pāā taha u na, ma sē koo cā laha ma ke yar ufua na ye? Ndoe laam wo, naklān tēn ne loo ne.»

26

Pōl u yē kapān pāā Agiriba yaha ye

¹ Agiriba n Pōl pye ma yee: «Maa waha ma yē kapān pāā, kai- ngīi wīi na pe pāā taha ma na.» Pōl n u koho kuā yir, ma kapān gbe ma yee: ² «Yīnfua Agiriba, pe Yiiffee- pe kai- nkāy pāā taha ra na, le tāy ra ye ta n ga waha ra yē kapān pāā nanga ma n luhu. ³ Taa nwo, raa Yiiffee- wūhū cā, pe kaplān tyīn kai- nkāy na, ma maha ke cā, loo ne ta n ga ma nar ma ra kaplān luhu laanyīn ne.

⁴ Ma gbe ra naanfān cāā na maa waa yagaa na, Yiiffee- bye ra troho wātāhā ter cā. N pye ra Yiiffee wai ne Yurusalem laam wo. ⁵ Ta cāyale dey pe ye. Wāle Yāhā kānde na, n pye Farisyē ye ne, poo mpāy pe kapīi wūhū waha ma ga ta ter. Le ma tāy pe Yiiffee- ye, poo ge ga waha loo pāā ye ye. ⁶ Nanga, n nwo pe ra sāhā ma yee, n tee koho taha yaha kayīi lii na Yāhā bii yē ter wo wāle ye. Loo kayīi ne u Syayahafua wīi ne. ⁷ Pe Yiisrefa ter sēnsye sīi ndefa bye loo kayīi nde wāpaŋ yehe ma nii Yāhā tēn tē pe laam fānga bye ne, ke yai ke yīmper. Yīnfua Agiriba, n koho taha yaha loo kayīi nde na, loo ne pe Yiiffee- n yee, ndoo kapee pye. ⁸ Ah yīi Yiiffee-, nwa -sē ta ye n yee, ye sē le kayīi sya yagaa ye, kayīi lii Yāhā ga ba nakur ta pe n yir gbā wo pe dur nii yrān na?

⁹ Ndoe ge pye ye wāŋ syi dyaŋ; n naa le ga ma yee, mpāy, Nasarētefa Yesu myaha n yi pe yē wo, n yai n kai- bye pye n pe kar naa n tā loo na. ¹⁰ Loo ge -sē ne tē naa n pye Yurusalem wo. Yāhā yūndefa yīnfa ba fānga wāā ra kē, ta n Yesu kāndeyārfa busāā yigi naa n tā nwompīhi wo. Pe ma naa pe wāboo wīi ta, n naa n yee le yō. ¹¹ N maha naa Yiiffee- yawāhā nwey bye tay. N ma mpāy yāā pe Yesu ta pe Yater, n ne naa pe pēn, ndoo ga pe ta pe n yi kāā Yesu kānde wo. Yiiffee- mpāy pe pye nampay kukui wo, ma pye Yesu kāndeyārfa, n poo bye tay naa n nuhu.

(Tēnl 9.1-19; 22.6-16)

¹² Loo syi laa pyesaha tē naa n gaha Damasu na. Pe Yāhā yūndefa yīnfa ba loo fānga wāā ra kē, ma ra lēhe loo klo nde wo. ¹³ Yīnfua Agiriba, ta n ma yar: N pye kānde wo ma naa n gaha, le pye yaiwlanj yale, cāā- mpāy n fe gbe yi yāhāyīn na, ma ba yehe palpal ra na, ndoo tesē ra yrāhāyār wai ne. Poo cāā- mii wāyēhe ba ter yai wām yaha. ¹⁴ Wo bye n too kāntraha na, ta n luhu yīmbui laa ne, le ra pye yeberē yor wo ma yee: <Sōl, Sōl, nwa ta ma n nii ra ka n nuhu? Ma' a yee ma sē tyii ye, ma ga mii duai mii kaha kla dyaŋ ke ne yer naan na, ke tre fēn ke yigifua kāi na, ke ke ya duai le kāi na.> ¹⁵ Ta n yey ma yee: <Yīnfua, mboo wīi raa pāā ra ne, ma myaha mii?> Yīnfua n ta yē wāā sya

ma yee: «Ndoo Yesu kē, Yesu wii taa ka n nuhu. ¹⁶ Yir yer ncaha ye. N nii yar ma na, ma yee n ga ma ta ra tēntēle. Taa ra yāā wāyāā gii na nanga, ma suhu kai- nkāy ne taa n pai yāā yīnde ne, maa ba naa koo tōr nawee- ye. ¹⁷ Mpāy pe wee Yiifee- ye, ma suhu pe Yiifee- ne, n ga ba ma sya naa n yaha pe koho wo. Mpāy pe wee Yiifee- ye, n ga ma lehe wāā pe ye, ¹⁸ ma n ga kacān yar pe na, taa pe gbe yi wam wo, ma ka pe ne cāā- fla wo. Tesē, ma pe yi kāā Setane sāndāpee yīnfua fānga koho wo, ma pe le soho Yāhā koho wo. Ke syi pe ma ra ta pe Yater, Yāhā ga pe kapee- gbe kāā pe yīn na; pe ga tōr mpāy ne Yāhā pe yān yi.»

¹⁹ Yīnfua Agiriba, ma yāā, tē ba lii yāā wāytāā dyanj ma maha ba lii luhu yāhāyīn kue ye, loo ne tē n pye. ²⁰ N -sē cāā le Yāhā kapāyī pāā Damasū Yiifee- ye ma ba le pāā Yurusalemfa ye, Yude kue kāntrahafa ne, ma suhu mpāy ne pe wee Yiifee- ye. N naa pe yar, pe le sya pe yee pe kapee- wāpyenj sē yō ye, pe ke miy yaha, pe pe yīntaha sroñ Yāhā kue ye, pe naa kayūhū pye, nawee- n cā pe kapee- wāpyenj miy yaha cīinde. ²¹ Loo ne, yaliile wo tē pye Yāhā kangbān wo, pe Yiifee- n pa maa ra yigi, ma naa n traha pe ra boo. ²² Yāhā n -sē yer ra kur ye ma sya ba waa ke nanga nge na, nkāy bye tē yāā ma suhu nkāy ne tē luhu, ta n waha ke pāā wāle ye ma suhu kicar ne. Pe faale Yāhā kaplāñ tōrfa ma suhu poo nen wii ne pe naa n yee Musa, pe yee kai- nkāy n pai dye, koo ya kē tē n pāā, n sē maha laa ter pāā n taha loo na ye: ²³ Pe naa le pāā ma yee, u Yāhā Yīndefua Crise yai u ba fāy gboho, woo kē u ga ba cāā yir gbā wo, u dur nii yrāñ n gbaafa ye. Cāā- mpāy pe ga nawee- sya yaha, woo kē u n pai pe wīl pāā wii Yiifee- ye, ma suhu terfa mpāy bye ne, pe wee Yiifee- ye.»

²⁴ Pōl naa u yē kapān pāā Fehetuse n ba gbey pāā u ye ma yee: «Pōl, ma fāā! Saba wācā tēn ta ter ma ne, ma ma fāā!» ²⁵ Pōl n u yē sya ma yee: «Wo nangbān, n sē fāā ye. Kaplāñ nkāy tē n pāā ke ma cīinde, ma maha sroñ. ²⁶ Yīnfua Agiriba ge kaingū cā, n ga waha naa ke pāā laanyīn ne, u naa n luhu. N le cā laha ma yee, u ke nanenj bye cā, ke kānkai- sē pye miu waa sē yi le cāñ na ye. ²⁷ Yīnfua Agiriba, ma laam wo, pe faale Yāhā kaplāñ tōrfa pe kai- nkāy pāā yaha, cīinde la ke ne? N cā, ma laam wo cīinde ne!» ²⁸ Agiriba n Pōl pye ma yee: «Le kuee car, ma ga ra ta ge ta ra n nii Yesu kāndeyārfua yagaa nge na!» ²⁹ Pōl n u yē wāā sya ma yee: «Le tāy le pye yagaa woo, le tāy le ma- le cā ba pye, lii rē n nar Yāhā ye, mboo tesē miu bye ne, yii mpāy tee n luhu ra ye nanga, ye nii ra wāñ syi dyanj,

n sē -sē yee pe ba ye le nwompihi wo ye.»

³⁰ U yīnfua ma suhu u klo fāngafua ne, Berenise ne, ma suhu mpāy bye ne pe pye, pe bye n yir ga kānkāy na. ³¹ Pe n ga nii pe ya pye ma yee: «Dya nwo sē kapee pye lii le ga waha u wāboo wīl kua, tesē u wātā ne nwompihi wo ye.» ³² Agiriba n Fehetuse pye ma yee: «Dya nwo ma ne pye u sē yee, woo n gaha sāhā kāntre fāngafa bye yīnfua fla na ye, u ne ga waha miy yaha.»

27

Pe Pōl nō wāā Wōrme wo

¹ Loo kur ye pe n ba yee, waa salangbān gbe wo ka Yitale* kāntraha na. Pe nwompihifa ba le soho seraasyi yīnfua waa koho wo, u myaha ba kē Yuluse. Pōl pye pe nwompihifa nen waa. U Yuluse pye Wōrmeffa seraasyi ndrenj gaa yīn na, pe naa ke yee fāngafa bye yīnfua seraasyi ndrenj. ² Salangbān gaa ba yir Adarmite wo ma naa n gaha Yasyi kāntraha kui kue ye, kui nkāy ke ma salangbāy yersaha fla ne. Wo n ke gbe ma ter. U Maseduan kāntrahafa naa ba pye wo ne, wii pe naa n yee Arisarkē. U naa n yi Tesaloni klo wo. ³ Ke yīnsyii wo, wo n ga dye Syidō wo. Yuluse ba Pōl yigi naa n yō, u n kānde wāā u kē, u ga u naambiyām yāñ, wān tii wīl te pye u na, u ga re sya pe ye. ⁴ Loo kur ye, wo n yir ke fla na. Teflaha ke -sē naa wo wāā, wo n klāñ ter Syiper langbenj tāy, koo kue ba paha nii ke teflahangbān na. Ke Syiper, kāntraha gaa kē muhulangbāñ ke gbey le. ⁵ Ke muhulangbāñ teelii fla ke ma Sersyi tāy, Pāāfile ne, wo n koo fla fā planj, ma nō klo laa wo pe naa n yee Mira, le ma Lesyi kāntraha wo. ⁶ Koo fla na, u seraasyi yīnfua n salangbān gaa yāā, ke ba yir Lesyāāndi wo, ma naa n gaha Yitale kāntraha na. U n ta wo n dye ke wo.

⁷ Wo n plii buar pye, ma naa n fā yambaa, teflaha tee naa wo wāā. Wo n ba fāy ma cā nō klo laa na pe naa n yee Niide. Teflahangbāñ ke naa wo wāā, wo saha ka yaha ye ye, wo n gblihi laa ma ka kur kāmāñ kue ye, ma ter Samuni kāntraha tāy, ma ga ter Karti kāntraha kue gii ye, ke naa teflaha paha wo na. Karti kāntraha, muhulangbāñ ke gbey le miu Samuni kāntraha bya dyanj. ⁸ Teflaha n maha nii n fua. Ke salangbāñ wāfāñ sē naa n tāy Karti langbenj na ye, wo n gblihi gblihi, ma sya ga nō teelaa fla na pe naa n yee salangbāy yersayūhū. Ke fla pye klo laa tāy pe naa n yee Lasche.

⁹ Wo ba ma- ter ke yrāhā ne. Yiisrefa yē wātā yale digi na, too plii ba ter wa. Werngbān cāā ba gbe taha. Koo cāā nge syi

* 27:1 27.1 Yitale kāntraha kungbāy ne Wōrme ne.

draha wo, salangbān wāfān muhulangbān na, kapee- busāa ga waha dye. Loo n ta Pol n pe yar waha ma yee: ¹⁰ «Naambiyām, n cā yrāhā nge ga pee wo na. Kapee- ga ke salangbān dye ke laam wān bye ne. Ya'a yee ye sē cā ye, wii ge ga kuee le wo.»

¹¹ U seraasyi yīnfua Wōrme naa sē Pol kaplān ta kai ye. U naa n luhu ke salangbānfua woo ye tesē ke fāfa ne. ¹² Salangbāy yersayūhū fla sē ba yō salangbān ke kuee ke fla na werngbān cāā nge syi na ye. Loo nde n ta pe nawee-busāa mpāy pe pye ke salangbān wo, pe n yee pe ter kāā ke fla yaha: Pe naa n ke, le ma ga waha pye, pe ga dye Fenise wo, pe kuee ke fla na, werngbān cāā n ter. Salangbāy yersaha gaa ba pye Fenise wo; ke bya pye Karti kāntraha na, teflaha sē naa n fua fānga ne ke Fenise wo ye. Koo fla wer sē ba pee ter ye.

Teflahangbān muhulangbān yīn na

¹³ Per gaa, teflaha gaage ba yir yainde dyeter kue kändigi kue syi ye, ma fua naa n pai. Pe nawee- n yee, laa wee ye, lii poo ga yigi le ga waha pye. Pe n yir ke salangbān ne ma ke Karti kāntraha langben yē sya, ma n ter. ¹⁴ Saa sē pye ge pye ye, teflahangbān gaa n yir. Pe ke yee yainsaha dar kue kāmān kue teflahangbān. Ke n yir ke kāntraha yāy yīn na, ma fua n pai. ¹⁵ Ke n ke salangbān tra n wāā ke muhulangbān yīn na, ke wāyer wīi n wo yia, wo n gblihi laa ma tyii ke n wo gbe n ter. ¹⁶ Wo n ga ter kāntraha gaage yainsaha dar kue kändigi kue ye, muhulangbān ke gbey le. Pe naa ke yee Klada. Ke ba faa wo paha ke teflahangbān na. Salampuage† gii ke pua yaha ke salangbān na, ke wo fāy wo n cā waha yia ke na. ¹⁷ Ke salangbān fāfa n ke tyīn dugu ke salangbān wo, ma dur ma namihi nkāy pua maha klaha ke salangbān na ke ma n fe yoho ye. Ke teflahangbān naa ke salangbān teflaha fai fua fānga ne ma ke tra naa n wāā yainsaha dar kue kändigi kue ye. Pe naa n fya ma yee, laa na poo n gaha sugu gbāā fānga ne Libi kāntraha langben flā mbui laa na le n nii kaklaha-. Pe n gblihi laa ma ke salangbān teflaha fai‡ tege, ma n gaha yambaa. ¹⁸ Ke teflahangbān naa wo yehe fānga ne, pe n sya yir ke yīnsyii wo, ma ke salangbān teger bye gbe miy yi wāā ke muhulangbān wo, ke n waha ta naa n yir loho na. ¹⁹ Koo yīnsyii wo, pe n maha gblihi laa, ma ke salangbān laam wān taa gbe miy yi wāā. ²⁰ Plii buar raa nsoho wo, waa sē naa yai

yāā, yrompii ne ye. Ke teflahangbān -sē maha naa n fua fānga ne, wo n sya ba yee wo saa yi le wo ye.

²¹ Mpāy pe pye ke salangbān wo, le yale ba dey pe sē waha naa ngaa di ye. Pol n yir yer pe yīn na, ma pe pye ma yee: «Naambiyām, ye ma ne pye ye yer ra kapān na, ma kuee Karti kāntraha wo, wāfāy nge saa ne wo yāā tesē kaklhande ne ye. ²² Yagaa, -ye ye laam waha, waa saa ku ye laam wo ye, ke salangbān ya ke ga klaha-. ²³ Ye sē yāā, n ma Yāhā gii wūū, ma nii tēn tē ke myaha na, koo yāhāyīn tēnlehe waa yi ra na ²⁴ ma ba ra pye ma yee: «Pol, ma'a n fya ye, ma yai ma ka kāntre fāngafa bye yīnfua yahasee ye. Mpāy bye pe ma ma ne ke salangbān wo, le tāy Yāhā ye, ke n ga pe bye sya yaha.» ²⁵ Ta naambiyām, loo ne ta n ye yar, -ye ye laam bye sāhā yaha, Yāhā lii yar ra na, n sē laalaa pye le ne ye. ²⁶ Wo -sē n gaha sugu gbāā kāntraha gaa langben na, muhulangbān ke gbey le.»

²⁷ Le pye wo yīmplii sēnsye resyar wuhu, ke teflahangbān wo gbe naa n ter ke muhulangbān teelaa fla yīn na pe n yee Yadria. Yīndyaha wo ke salangbān fāfa n yāā mi, wo n gbe taha kāntraha gaa na. ²⁸ Pe n ntēn wān gaa miy le wāā ke muhulangbān wo, nami ne ke na ma ke muhulangbān wācuhu yāā miiter gbey sēnsye kuasīi koo fla na. Pe n maha ga kaa miy le yahasee ye, ma ke fla wācuhu yāā miiter gbey tesē kuatāā. ²⁹ Pe naa n fya ma yee, laa na ke salangbān n gaha sugu gbāā ntēmlaha syi na kii loho tā tā ke na. Pe n yee poo ga ke salangbān yer ma ntēn wān taa tege le wāā ntēn namihi ne ke muhulangbān laam wo ke salangbān kur kue ye wāy resyar, too n ke ta ke n yer. Pe n kuee ke fla na, ma nii yīnsyii sēn ke syii farfar. ³⁰ Ke salangbān fāfa -sē naa n ke pe yi ke salangbān wo, pe fā ter. Pe n ke salampuage yi tege le wāā ke muhulangbān wo, ma yee ter poo ga tege, pe ga wān taa miy le ke muhulangbān wo ke salangbān yahasee kue ye ke n gblihi yer. ³¹ Pol n cā pe ne, ma le pāā u seraasyi yīnfua ye, ma suhu pe seraasyi ne ma yee: «Nawee- mi ma yee pe sē kuee ke salangbān wo ye, ye saha sya yaha ye.» ³² Loo na, namihi nkāy ke ba ke salampuage yigi yaha ke wāngbān na pe seraasyi n ke namihi cer ke n ter.

³³ Yīn wāsyii ba kuee car, Pol n pe bye yar pe ngaa di, ma pe pye ma yee: «Ke plii sēnsye resyar nanga tee ma ke salangbān

† 27:16 27.16 Ke salampuage wīi pye lii ne: Ke salangbān maa n gbe taha ngben na, ke fla sē cuhu yō ke salangbān n waha fā ga nō kāntraha na ye. Loo na, nawee- ga yi dye ke salampuage wo, koo n fā ga nō pe ne kāntraha na.

‡ 27:17 27.17 Ke salangbān teflaha fai pye faasren ga, pe pua yaha trā laa na ke salangbān ncaha ye. Teflaha ma nii le fai fua, ke salangbān ga naa n gaha. Teflaha ma -sē nii ke salangbān wāā, ke fāfa ga le fai tege.

wo, ye sē ngaa di ye. ³⁴ N ye nar -ye ngaa di, loo na, ye ga waha fānga yāā ye sya yaha, waa yīnyoho neŋ ge saa ke laa ye.» ³⁵ Pōl tuu koo kaplān ngī pāā wa, u n bur gbe, ma syaha cāā wāā Yāhā kē, ma ke naha ka, ma nii n di. ³⁶ Pe bye n pe laam sāhā yaha loo na, ma di pe ya ndoŋ. ³⁷ Wo pye nawee- kure gbeetāā sēnsye kuay. ³⁸ Pe bye pe ba di yai wa, dir wān tii te naa ke salangbān ndege, pe n te bye gbe miy wāā ke muhulangbān wo.

Ke salangbān wāpyeklahā-

³⁹ Yīn ke ba syii wa, ke salangbān fāfa sē waha cā kāntraha gii kē ye. Pe n langben fla gaa yāā ke loho dye ga yahasee ye, ma yō nii trahatraha, flā ne ke fla na busāā. Pe n yee poo ga ka yān ke salangbān ne ke fla na. ⁴⁰ Kandege wān tii pe tege le wāā ntēn namihi ne ke muhulangbān laam wo, te n ke salangbān yer, pe n ke namihi sāhā yaha te wān ne ke langbān laam wo. Pai tii te ke salangbān sroŋ, pe n maha too bye sāhā yaha koo syi. Pe n teflaha fai laa yir ke salangbān ncaha kue syi ye, teflaha n nii ke tra n wāā ke langben kue ye. ⁴¹ Pe yīn n pee, ke salangbān n ga fā dye kuae flā mbui laam wo, loho tā tā le na. Ke salangbān yahasee kue n dye kuae u flā mbui wo, ke saha yehe ge yehe ye. Ke muhulangbān yir naa n pai fānga ne, ke n ke salangbān kur kue sugu yoho pye klahā-

⁴² Pe seraasyi n yee, poo ga pe nwompihifa bye boo, mii loo sē ne ye, pe ga yēy plaha pe na. ⁴³ Pe seraasyi yīnfua -sē naa n ke u Pōl sya yaha, u n sye pe seraasyi ma n le pye ye. U n yee, mpāy pe yēy cā, pe cāā too pe yēy ga kāntraha na. ⁴⁴ Mpāy pe sē yēy cā ye, poo -sē ga sa tēmpai na tesē ke salangbān katyir wān taa ne, pe taha pe na. Pe bye n waha ka kāntraha na koo syi, kapee laa sē waa dye ye.

28

Pōl, Malti kāntraha na muhulangbān ke gbey le

¹ Yāhā ke wo sya yaha ke muhulangbān wo ke syi, loo kur ye, wo n cā kāntraha nge, muhulangbān ke gbey le, pe ke yee Malti. ² Ke flafa n wo yigi yō. Sesaha naa n too, wer n pye. Pe n naa tar wo kē, wo bye n ga nii klahā ke tāy. ³ Pōl n nankōyāhā raa gbe le ke naa laam wo, ke karwran n nwōpihi gaa ta ke n yi te nankōyāhā wo, ma seŋ kuae Pōl koho na nkāhā ne. ⁴ Ke flafa pe ke nwoho yāā ke seŋ kuae Pōl koho na, pe n nii pe ya pye ma yee: «Naboofua kē dya nwo ne. Ye sē yāā, tuu sya waha yi ke muhulangbān wo, te nasāhā yee u sē yai u kuae yrān ye.» ⁵ Pōl n u koho sege, ke

nwoho n too dye ke naa wo, ngaa ge sē u yāā ye. ⁶ Pe nawee- n yee u ga tē, laa na u ku le yalebya wo. Le n ma-, pe n yāā ngaa ge sē u pye ye, pe n wā klahā ma nii n yee, a yāhā* gaa kē u ne.

⁷ Ke fla kāntraha nangbān kaha sē ba dey ke fla ne ye. U myaha ba kē Pebuisu. U n wo yigi yō, ma syāsaha wāā wo kē plii tāā. ⁸ Too pye u Pebuisu kaha wo, u tuhufua pye u ba sāy nii. U kadye ba war u ye, togotogoni pye u na. Pōl n ka maa u yān, ma koho taha u na, ma Yāhā nar u n jaa. ⁹ Loo kur ye, koo fla kāntraha yanfa bye n pa, Pōl n pe jaa. ¹⁰ Pe n nagboho ter bye ta wo na. Wo teryalan n ba no, wān tii bye te wī ga ba pye wo na kānde wo, pe n te wāā wo kē.

Pōl ga dye Wōrme wo

¹¹ Salangbān gaa pye ke fla na, pe naa ke yee Dyakuri, ke myaha yīntaha kē wuhuwāā. Ke salangbān fāfa ba wuhuwāā fāā ta ke salangbān yahasee ye, ma yee poo mpar. Koo salangbān nge ba yir Lesyāāndi wo, ma ba te wer cāā bye pye ke Malti kāntraha fla na, ma ba yir koo ga ter Yitale kue ye. Wo ba yrey tāā pye wa ke fla na, wo n dye koo salangbān wo, ma ter. ¹² Wo n ga dye klo laa wo pe n yee Syirakuse, ma kuae ke fla na plii tāā. ¹³ Wo n yir, ma langben sya, ma sya ga dye klo laa wo pe n yee Yersyio. Koo yīnsyio wo, teflaha naa n yir yainsaha dar kue kāndigi kue ye, ma wo fua naa n wāā, wo n plii sīi ya pye ke langbān yīn na, ma dye klo laa wo pe n yee Pusole. ¹⁴ Too yi ke salangbān wo, wo n Yesu kāndeyārfa mpāy yāā ke fla na, pe n wo ta wo n yee poo ne plii kuasīi. Loo kur ye, wo n yir tre ne ma n gaha ke Wōrme wo. ¹⁵ Yesu kāndeyārfa mpāy pe pye Wōrme wo, pe n wo wīi luhu. Mpāy n sya wo wāā ba klo laa cāā wo, pe le yee Apyusu. Loo kur ye, mpāy maha ba wo wāā ba klo laa wo, pe loo yee syāsar tāā klo. Pōl tuu kāhā pe yāā, u n syaha wāā Yāhā kē, ma u laam sāhā yaha.

¹⁶ Too ga dye Wōrme wo, pe n le sya ma kānde wāā Pōl kē, u n ga nwoŋ gaa gbe, kaha gaa wo, seraasyi naa waa ne, woo n nii u yān.

Pōl le Yesu kapāyīi pāā Wōrme wo

¹⁷ Plii tāā kur ye, Pōl n Wōrme Yiifee-yahaseefa yee ba yawāhā na u kaha wo. Pe n ba pe ya wāā, u n pe pye ma yee: «Ta nampyen-, tē sē laa pye klahā- wo terfa na, ma suhu wo wāle wūhū ne ye, pe ra yigi Yurusalem wo, ma ra wāā Wōrmeta kē. ¹⁸ Poo n ta yey, ma ra yē kapān luhu. Pe n yāā, n sē laa wāpee ge pye, pe n ga ra boo ye. Pe n yee poo ga ra miy yaha. ¹⁹ Pe

* 28:6 28.6 Pe fla mpar raa ne pe naa n yee yāhā.

Yiifee- poo n sye, ra n gblihi laa ma yee, n yai n ba sãhã kãntre fãngafa bye yĩnfua Wõrme naa fla na. Laa wãpee sē -sē ne tē ga pãa taha ra terfa na ye. ²⁰ Loo ne ta n yee, n yai n ye yãã, n pãa ye ne. Tee yãã, Yiifee- bye pe koho taha yaha wii wãpan na, woo wĩ ge ne pe ra pua yigi ntēn wãn nde ne.»

²¹ Pe n u pye ma yee: «Saba sē yir Yude kãntraha na, ma pa wo ye ma wĩ na ye. Wo nampyeŋ waa sē maha yir ke fla na, ma ba ma wĩ pãa wo ye, wãpee syi ye. ²² Wo n traha wo ma yē kapãn luhu, wo cã lii le ma ma laam wo. Wo cã taa ma kaklaha lii kãnde wo, teebehe bye wo, nawee- le sye.»

²³ Pe n per gaa yar Põl na, koo per n ba dye pe n pa nihi Põl fla na u syãsaha wo. Põl n gbe ke sukũhũntãy na, ma sya ga waa ke yainkõŋ wo, ma nii ke Yãhã Yai wĩ pãa pe ye. Nkãy ke yrũhũ yaha le Yãhã kãnde katan wo, tesē nkãy ne pe faale Yãhã kaplãŋ tõrfa pe yrũhũ yaha, koo kaplãŋ tee syãŋ ngĩ u pafua wĩ pãa, wii u yai u pa. U naa koo fle yar pe na ma naa n yee, a Yesu kē u pafua ne. U naa koo ngĩ pye ma naa n ke, pe Yesu wĩ sya cĩnde.

²⁴ Mpãy n u kaplãŋ sya cĩnde, mpãy n sye.

²⁵ Pe Yiifee- yahaseefa n ba yir poo ga ter. Pe sē -sē ba wãã le yĩmbui nen na ye. Loo na, Põl n kapãn nde ya pãa pe ye, ma yee: «Yãhã Yrã le naa lii pãa ye wãle ye faale Yãhã kaplãŋ tõrfua Yisa yē na, le tãhã kē.

²⁶ Le ba pãa ma yee:

«Yãhã yē kapãn nde:

Ka, maa nawee- mii yar ma yee:

Ye ga ba luhu naa n yõ,

ye sē -sē ga ba naa laa war ye;

ye ga ba yãŋ naa n yõ,

ye sē -sē ga ba naa ngaa yãã ye.

²⁷ Ye laam tee waha ter;

ye ndityuhu gbãã tã,

ma yĩmpe tyĩn tã,

ma yee ye yĩmpe ma n ngaa yãã ye,

ye ndityuhu ma n laa luhu ye,

ye ma n laa war ye laam ne ye.

Mii loo sē ne ye,

ye ga faha ba ta kãnde yigi,

ta n ye jaa ye kapee- wãpyeŋ na.» »

²⁸ Põl n pe yar taha ma yee: «Loo na, tee -sē le cã ye yee, Yãhã kapãyĩ lii le nawee- wãsyayaha wĩ pãa, mpãy pe wee Yiifee- ye, Yãhã le nõ wãã poo ye. Poo ga le sya nuhu ne.» [²⁹ Põl tuu kaplãŋ ngĩ pãa pe ye, pe Yiifee- n nũ n ter, ma ke kaplãŋ gbĩhi tyĩn n gaha pe ya ne.]

³⁰ Põl tuu ba nwoŋ gii gbe, u n kuee ke laam wo dye- syãŋ. Pe ba le sya, nawee- n waha naa n pai u fla na. ³¹ U n naa Yãhã Yai wĩ pãa pe bye ye, ma maha naa Yĩnfua Yesu Crise wũhũ klaha pe ye. U naa koo ngĩ pye laanyĩn ne, waa sē naa n sye u na ye.

Pɔl saba kaplān Wormefa ye

Syaha fla

¹ Ndoo Pɔl kē tē saba nwo yrūhū, ndoo wii n ma u Syayahafua Yesu tēntēle. Yāhā kē ke ra yān yi, ma ra yee, ma ra ta ke tēnlēhe, n naa ke kapāyī wūhū pāā nawee-ye. ² Faale cāā na, Yāhā bii yē ter ke kapāyī wūhū wāwāā ne nawee-kē. Yāhā kaplān tōrfa bii loo nde cāā yrūhū yaha Yāhā sabangbān wo. ³ Koo kapāyī nde Yāhā Dya wīl pāā: Yāhā u ta u n nawee kadye gbe, ma u yīn yi wo faale yīnfua Dawide nwoŋ wo. ⁴ Yāhā Yrā le yar ma yee, Yāhā Dya kē u ne. Le yar fānga ne yaliile wo Yāhā u ta u n yir gbā wo, ma nii yrān na gbaafa ye. Mpāy bye pe u ta pe Yater, u nii pe Yīnfua. ⁵ Yesu kāmāy na, Yāhā kayīl wāā ra kē ma ra yān yi, ma ra ta Yesu tēnlēhe, ma yee n nawee-ter bye ta pe n naa n luhu Yesu ye, pe u ta pe Yater, u myaha n gboho. ⁶ Poo mpāy Yesu Crise pe yee yi ma pe ta u wām, ye bye n tōr pe ne. ⁷ N saba nwo yrūhū nō wāā ye bye kē, yii mpāy tee ma Worme wo, yii mpāy ye ntān dye Yāhā tāy, ke n ye yee yi ye naa ke laam wūhū pye ye kānkai- bye wo. Wo Tuhufua Yāhā, ma suhu wo Yīnfua Yesu Crise ne, ke ke laantār yar ye na, tesē ke yrīn ne.

Pɔl n traha u ga yi Worme Yesu kāndeyārfa na

⁸ Yāhā gii n ma ke tēntēle, ta n cāā syaha wāā ke kē Yesu Crise kāmāy na ye bye wīl na. Tee Yesu sroŋ ta ye Yater mii, nawee-bye le cā driyē kur bye wo, koo kē n syaha wāā Yāhā kē. ⁹ Yāhā ge le cā, cīinde ne tē n pāā, koo gii n ke tēn tē laante nen ne ke Dya kapāyī wāpāā ne nawee-ye. Ke cā yalebye n ma nii n pāā ke ne, n sē n faha ye wīl ne ye. ¹⁰ N ke nar, le ma tāy ke ye, ke ta ra n waha ka ye fla na. Loo ga tāy ra ye. ¹¹ Ye sē yāā, n n traha n ye yāā yīnde ne, n waha ye ta ye n Yāhā Yrā kayīl laa yāā. Le ga ye ta ye n yii plāhā Yesu kānde wo. ¹² Lii tē sroŋ n ke, wo naa nuhu le wii laam wo, ye Yesu wāta ye Yater n nii ra ye nuhu wīl, tesē ta Yesu wāta ra Yater bya n nii ye ye nuhu wīl.

¹³ Wo nna, n n traha ye le cā, n naa n ke yalebye n ka ye fla na, n sē -sē waha kānde yāā ma ka ye, ma sya ba waa yagaa na. Lii tē n ke ye kuēfa wīl na loo ne nde: Tē Yāhā tēn lii tē ye fla na, le ma n yi wāwaha ye, le waha pii sa, mii teebehe nkāy dyan tē tēn tē ter na.

¹⁴ N yai n tay n le Yesu kapāyī pāā nawee-ter bye ye, Jrekefa tesē mpāy bye

ne, pe wee Jrekefa ye, mpāy ne pe saba cā, tesē mpāy ne pe sē saba cā ye. Le ma mii fānga wīl dyan ta na. ¹⁵ Lii le gboho ra laam wo, loo ne n le Yesu kapāyī pāā ye bya ye, yii mpāy bye tee ma Worme wo.

Le Yesu kapāyī ma fānga gii ne?

¹⁶ Le Yesu kapāyī wāpāā nawee-ye, le ma ra ye yīnkuayir wīl. Ye sē yāā, Yāhā fānga gaa kē le Yesu kapāyī ne; Yāhā koo fānga ta ma nawee- sya n yaha, nawee-mpāy bye pe Yesu ta pe Yater. Yiifee- cāā loo kapāyī luhu. Mpāy bye pe wee Yiifee-ye, poo le luhu kur kuē ye pe ya ndoŋ. ¹⁷ Ye sē yāā, le Yesu kapāyī wo yar, nawee wii syi u sroŋ Yāhā yīnde na. Yāhā ke kai- nkāy pye nawee- kē, wii ma koo sya cīinde, ma Yesu ya ta u Yater u kānkai- bye wo, woofua kē u sroŋ Yāhā yīnde na. Loo ne le yrūhū yaha Yāhā sabangbān wo ma yee: «Wii ma Yesu ta u Yater,

u sroŋ Yāhā yīnde na.

Loo ga ta u n cīinde yrā yāā,
lii wākuayāā wee le na ye.»

Nawee- ma kapeepyefa

¹⁸ Ye sē yāā, Yāhā laam ge war kai- nkāy bye wīl na nawee- pe n pye, ke sē Yāhā myaha gboho ye, ma suhu kapee- nkāy wīl ne pe n pye. Mpāy pe koo kapee- ngīl pye, pe yer n tā le cīinde na, le saha ka yaha ye ye. Loo ne Yāhā n ke laam wāwar wīl yar wo na gbaa na. ¹⁹ Nawee ga waha kai- nkāy cā Yāhā wīl na, ke bye yar pe na; Yāhā ge kē ke ke yar pe na, pe sē -sē koo kai- ngīl yān ngaa ye. Loo ne Yāhā n pe pēn. ²⁰ Ye sē yāā, Yāhā gii ke sē n yāā yīnde ne ye, koo kē ke driyē tāhā. Driyē kai- nkāy bye ke tāhā, nawee ga waha koo yāā yīnde ne. Yāhā wān tii bye tāhā tesē kai- nkāy bye ne, nawee ma te yān, u ga cā kacān wee Yāhā fāngangbān wāgboho na ye, wākuayāā maha wee ke na ye. U ga maha cā, koo neŋ ya kē ke ma Yāhā. Nawee- pe -sē le yāā ma cā wa Yāhā ma, pe ma yee pe sē laa cā ke wīl na ye, pe kawar fua. ²¹ Pe cā Yāhā ma, ke yai pe naa ke myaha gboho. Pe sē -sē ke myaha gboho ye, pe sē maha syaha wāā ke kē ye. Pe kai- nkāy ga, yīn wee ke na ye, pe laam bye nii wam fla ya, laantor wee pe laam wo ye. ²² Pe pe ya ta poo ma kai- cāfa, ma -sē nii nafāān. ²³ Yāhā gii wākuayāā wee ke na ye, pe sye pe sē ke myaha gboho ye; nawee wii u n ku, pe ga woo pye ta, pe kānsyām pye ta, pe treresyar wān pye ta, pe kahakaha wān pye ta, pe naa too nde roo tēn.

²⁴ Nawee- pe pe ya ta koo syi, loo ne Yāhā n koho kuā pe na, ma pe miy yaha pe kāmpee- wo, pe tyatyāhā wāpyeŋ ne, pe n nii ke pye pe laam wāpyeŋ. Pe pe ya myaha klahā- ke syi, pe sē pe ya koho

kadye yāŋ ngaa ge ye. ²⁵ Pe Yāhā cīnde wūhū miy yaha, ma yīntaha sronj kawar wūhū koo ye. Wān tii Yāhā te tāhā, pe too ta yīŋ ma sya nii te tēŋ, ma -sē tyii ke Yāhā koo na, pe sē ke ta ngaa ge ye. Yāhā koo ya -sē kē, ke yai pe naa ke miingbāŋ sey yalebye. Amen, le nii ke syi!

²⁶ Nawee- pe pe ya ta koo syi, loo ne Yāhā n koho kuā pe na, ma pe miy yaha pe laam wūhū wāpyeŋ ne, too rii te ma fyaryigi wūhū. Yāhā ke pe tāhā mii, pe wee koo syi nantāŋ ye: -Yē yāŋ, pe ca pe cawai poo yigi tāandyā. ²⁷ Pe naam bya, pe n tyii ca wāsāy na, pe naawai wīl loo le n tāy pe ye, pe n nii fyaryigi wūhū pye pe naawai ne. Pe Yāhā cīnde wūhū sye, koo kē pe n nii ke syi; le nii mii pe wāpēn draha dyaŋ ke fe gbe. Pe naa lii kē pe le yāā.

²⁸ Pe sē Yāhā ta ngaa ye, koo kē Yāhā n koho kuā pe na, ma pe miy yaha pe laam wūhū nkāy ne ke sē yō ye; loo ne kai-nkāy ke sē yō ye, koo kē pe n pye. ²⁹ Kai-nkāy ke sē n sronj ye, koo kē ke nihi pe laam wo. Pe kapee- pye pe nampyeŋ- na. Wale wīl gboho ter pe laam wo. Pe laanyar pye. Naboofoa me pe ne. Pe wāhā cer. Nagblahafa me pe ne. Pe nawee- wlaŋ. Pe pe nampyeŋ- yāŋ napee- draha wo. ³⁰ Pe yīnkāi pye. Pe pe nampyeŋ- wāpee pāā. Yāhā wīl fūhū pe ye. Nawee- wātyeŋe n tāy pe ye. Yatanfa me pe ne. Pe pe ya sey yalebye. Pe sē n luhu pe seefa ye ye. ³¹ Lii le ma wāyīl, pe sē maha le cā nantāŋ ye. Nkāy ke n yi pe yē wo, pe sē koo pye ye. Nawee dugu wee pe na ye, pe nampyeŋ- fen sē pe yigi ye. ³² Pe cā Yāhā kasāhā na, nawee- mpāy pe kapee- ngīl pye, pe yai gbā ne. Pe loo nde cā, ma -sē maha sye ma ke kapee- pye. Pe ma maha mpāy yāā pe ke pye, pe ga yee le yō.

2

Yāhā kasāhā sronj

¹ Mboo nawee, ma'a sya pye mii, ma'a nii ma nampyeŋ kaa u kapee- wīl na, ma ma ntraŋ tey ma yee mboo sē laa kapee pye ye, cā, mboo wii taa ma nampyeŋ kaa, kapee- nkāy tuu n pye, ma bya ke pye. Cā, ma saha mii pāā sya Yāhā koho wo ye. Loo ne, ma'a ma nampyeŋ kaa, ma ta Yāhā kasāhā ga too ma na, ma ga wāpēn yāā. ² Mpāy pe koo kapee- ngīl syi pye, wo cā Yāhā ma pe sāhā, ma pe pēn, le sronj. Ke yē kaplāŋ ma cīnde. ³ Mboo wii taa ma nampyeŋ kaa u kapee- wīl na, ma -sē ke syi pye mii ndon, le cā ma yee, ma saa fer sya Yāhā kasāhā wāpēn na ye. ⁴ Taa yāā, Yāhā laam n tāy kacān wee ye, ke yō, ke ke laam yīn ma sya ma- n ter. Ma yee la, ke saha yia ke nawee pēn ye, koo kē? Ma tee

Yāhā laantār yāŋ mii ngaa ge sē me pe ne ye. Wāsēŋ kē ke ma sēŋ, ma le sya ma yee, ma bya kapee- pye, taa ke miy yaha, loo ne. ⁵ Ma -sē loo sye, ma ma ndityuhu tā tā ma saa luhu Yāhā ye ye, ma saa ma laam wā klaha ye. Ma'a kuee koo syi ya, kaa kē raa n taha ma wāpēn na per gii Yāhā ga ba driyēfa bye sāhā. ⁶ Yāhā kasāhā sronj, ke ga ba nawee- nanem bye dāā kai- nkāy bye wīl na pe pye. ⁷ Yāhā ga ba cīnde yrā wāā mpāy kē, ke laam wūhū wāpyeŋ gboho pe laam wo. Poo n kē pe waha myaha yāā Yāhā ye tesē ke nayōr ter ne tesē cīnde yrā lii ne wākuayāā wee le na ye. ⁸ Yāhā laam war, ke kasāhā goo -sē ma ke mpāy sēŋ, pe n jar Yāhā ye ma maha ke cīnde sye, ma nii n luhu kai- nkāy ye ke sē sronj ye. ⁹ Mpāy bye pe kapee- pye, fengbān ma pe wān, ma suhu wāfyarŋ ne. Koo wāpēn nge ga cāā Yiifee- dye, mpāy pe wee Yiifee- ye, poo n taha. ¹⁰ Mpāy bye pe kayīl pye, pe ga ba myaha yāā Yāhā ye. Ke ga ba ke nayōr ter wāā pe kē ke yrīŋ ne. Pe Yiifee- ga cāā koo kayūhū ngīl yāā, mpāy bye pe wee Yiifee- ye, poo n taha. ¹¹ Ye sē yāā, Yāhā sē nawee- yāŋ pe ter na tesē pe nangbān ne ma cā pe sāhā ye; pe bye ga sāhā, waa ge saa kuee ye.

¹² Kānde lii Yāhā le ta ma le le soho Musa koho wo u n le yar Yiifee- na, mpāy pe sē loo kānde nde wūhū luhu yāā ye ma kapee- pye, pe ga wāsāhā yāā wāpēn ne. Pe sē -sē ga sāhā le Yāhā kānde na ye. Mpāy pe -sē loo kānde nde wūhū cā ma kapee- pye, pe ga ba wāsāhā yāā wāpēn ne, mii loo kānde le yar mii. ¹³ Loo kānde nde lii Yāhā le ta, mpāy pe le luhu wāluhu ya, poo sē me pe sronj Yāhā yīnde na ye. Mpāy pe le yār, poo me Yāhā ga ba yee pe sronj ke yīnde na. ¹⁴ Mpāy pe wee Yiifee- ye, pe sē le kānde luhu yāā ye, poo mii troho wātāhā ter ma -sē n gaha le kānde kuo ye, le ma mii pe laa cā le kānde wūhū na pe ya ya. ¹⁵ Loo nde le yar ma yee kānde lii Yāhā le ta, ke le troho wātāhā wīl yrūhū le yaha pe laam wo, koo kē pe ma kayīl pye, pe laam ga tege nii tee nen wo; pe ma kapee pye, pe laam saa tege nii tee nen wo ye. ¹⁶ Kai- ngīl tē pāā, ke bye ga ba pye nawee- bye n le yāā per gii Yāhā ga ba nawee- bye sāhā Yesu Crise kāmāy na. Kapee- nkāy bye nawee- pe wūhū naa n pye, ke ga ba ke gbe yi gbāa na, ke pe sāhā ke ne. Lii tē pāā nde, le yi le Yesu kapāyīl wo, lii tē n tōr nawee- ye.

Mpāy pe ma cīnde Yiifee- ma ma Yāhā nawee-

¹⁷ Yii Yiifee- ye n yee Yāhā nawee- me ye ne, ma nii yii yi. Kānde lii le ta, ye laam wo, ye n yee tee le cā, loo nde ya yai ke dyaŋ; ye yii sey ma n yee, a yii ya

me, tee ke cīinde Yāhā cā. ¹⁸ Ye n yee, yii ke laam wūhū cā; tee kaklaha yāā Yāhā kānde wūhū na, ye n yee kai- nkāy ke sronj Yāhā yīnde na, tesē nkāy ne ke sē sronj ye, ye ke bye cā. ¹⁹⁻²⁰ Kānde lii le ta, tee le cā, ma cā le laantor le nawee laam wo, ma maha le Yāhā cīinde wūhū yar nawee na, koo kē ye yii kar yaha ma yii ta le Yāhā kānyī yarfa mpāy ye pe ma fūū- dyanj, pe sē le kānyī cā ye. Ye maha yee, a ye cāā- wāā mpāy kē pe ma wam laam wo, pe waha le Yāhā kānyī yāā gbaa na pe naa le yār. Ye n yee, a mpāy pe sē n sronj ye, ye pe ta pe n sronj, tesē mpāy pe sē laa cā ye, ye pe klaha kai- ne.

²¹ Yii mpāy tee nawee- klaha kai- ne, nwa ye sē -sē koo kai- pye ye? Ye nawee- yar pe ma n naa n yuhu ye, yii -sē n yuhu! ²² Ye nawee- yar, waa sē yai u yīnde n yi too waa cōo na ye, cōo sē maha yai u yīnde n yi too waa puai na ye; yii -sē le pye! Ye nawee- yar ma n yee, mpar wān wee ngaa gē ye, nawee yai te wīi le fūhū u ye; yii -sē mpar wāfāā wān* yuhu n gbe re tēnsar wo, ma te par ma war ke te na! ²³ Ye yii sey ma n yee, ye Yāhā kānde cā. Ye wātepeye koo -sē Yāhā myaha klaha-. ²⁴ Loo ne le bii cāā yrūhū yaha wa Yāhā sabangbānj wo ma yee:

«Yii Yiiffee-, ye troho wātāhā ter ta,
mpāy pe wee Yiiffee- ye,
pe tee n pāā Yāhā kē.»

²⁵ Yii Yiiffee-, ye wākūū le yar ma yee, Yāhā naambiyār le ye ne. Ye ma pye ye Yāhā kānde yār cīinde, yīnj ma ke wākūū na. Ye ma -sē kapee- pye, ye sē Yāhā kānde yār ye, yīnj wee ke wākūū na ye; le ga nii miī ye sē kūū ye. ²⁶ Wii u wee Yiiffee ye, u ma -sē Yāhā kānde katanj yār, tuu sya ma u sē kūū ye, Yāhā yīnde na le ga nii miī u kūū, le yīntaha kē Yāhā naambiyār le u ne.

²⁷ Yii Yiiffee-, Yāhā kānde wūhū yrūhū, ma le soho ye koho wo; ye maha n kūū, miī Yāhā bii le yar ye na miī faale cāā na. Ye -sē kapee- pye, ye sē Yāhā kānde katanj yār ye. Mpāy pe wee Yiiffee- ye, pe ma -sē Yāhā kānde yār, Yāhā kasāhā per wo, pe ga ba ta ye wīi n fyar yigi ye kē. ²⁸ Wii u ma cīinde Yiiffee, pe sē u yānj n cā yīnde ya na ye; lii ke le yar u ma cīinde Yiiffee, loo kayar sē ne lii ya ne, le n pye nawee koho ne kadye teelaa fla na ye. ²⁹ Wii u -sē ma cīinde Yiiffee, u ma Yāhā wūū, u laam bya ne. Lii le le yar u ma cīinde Yiiffee, loo kayar sē ne lii ne, le n pye nawee koho ne kadye teelaa fla na ye. Loo kayar ne lii ne, Yāhā Yrā Fānga le pye nawee laam

wo. Kānde lii le yrūhū ta, loo ya saha yia le Yāhā Yrā Fānga tēn syi tē nawee laam wo ye. Yāhā kē ke ga woo syi Yiiffee sey, nawee sē kē ye.

3

¹ Le ma pye ke dyanj, mpāy pe ma Yiiffee-, Yāhā kayīī laa wāā la poo kē ma tyii mpāy na pe wee Yiiffee- ye? Laa kayīī laa ma la koho wākūū na? ² Āwā, Yāhā kayīī lii wāā pe kē, le gboho. Yāhā bii cāā ke ya yīmbui yaha poo ye ma yē ter pe ye, pe n naa ke yē kaplānj luhu. ³ Yāhā ke yē ter kaplānj nkāy ne, mpāy pe sē ke sya cīinde ye, poo ya wīi ga waha ta la, Yāhā n ke yē kaplānj dur? ⁴ Aye, le saha pye ke syi ye! Nawee- bye ma sya pye kawarfuafa, Yāhā koo na, ke n sronj ke yē wāter kaplānj ne yalebye. Loo ne le yrūhū yaha Yāhā sabangbānj wo ma yee:

«Yāhā, ma kaplānj bye n sronj.
Kai ma dye ye nsoho wo nawee ne,
tāhā ga ba yāā mboo Yāhā ye.»

⁵ Kapee- nkāy too n pye, koo ma n ta nawee- n waha le yānj n cā ma yee Yāhā sronj, wo ga waha lii pāā? Yagaa, wo ma kapee pye Yāhā n wo pēn, waa waha yee la Yāhā wo pēn, tāhā wee ke ye ye? N n pāā nawee wāpāā. ⁶ Aye, wo saha yee ke syi ye! Ke ma ne pye, tāhā wee Yāhā ye ye, ke ga pye miī ke driyēfa sāhā?

⁷ Wo ma nii kawarfuafa, loo ga ta nawee- n le cā pe yee, Yāhā ya kē ke ma cīindefua, pe naa ke miingbānj sey. Loo ta nawee- mpāy nii n yee, Yāhā sē yai ke wo pēn wo kawar wāfua wīi na nantānj ye. ⁸ Mpāy ter maha ma, pe ta myaha klaha- ma n yee, a ndoo n yee wo yai wo naa kapee- pye, loo nde n naa kayīī sa. Poofa miī ter bye, wāpēn giī pe n pai yāā, ke yai pe ne.

Waa wee u sronj Yāhā yīnde na ye

⁹ Le -sē nii ke syi, wīi* mpāy too ma Yiiffee-, wo ga waha yee la wo puar mpāy na pe wee Yiiffee- ye? Aye! N le yar wa ma yee, nawee- ter bye, pe Yiiffee- ma wāā le mpāy ne pe wee Yiiffee- ye, pe bye tyīn n gaha kapee- wāpēnj kuē ye fānga ne. ¹⁰ Loo ne le yrūhū yaha Yāhā sabangbānj wo ma yee:

«Nawee- ter bye wo,
nawee nen gē wee u sronj Yāhā yīnde
na ye.

¹¹ Waa wee u kai- cā ye,
waa wee u Yāhā ke ye.
Pe bye dur yi Yāhā kur ye ma plaha
kāmpee- wo,
pe saha Yāhā laanyīn wīi laa gē pye ye.

* 2:22 2.22 Koo cāā na, nawee- mpāy pe sē pye Yiiffee- ye, pe naa mpar wān fāā wargbe ne, laa na sān ne ma te ta naa n yaha pe mpar yaha nwongbānj wo. -Ye Wormefa 1.23 fla yānj * 3:9 3.9 Koo fla na, Pol ma yee wii Yiiffee-, le yīntaha kē, Yiiffee naa kē u ne. U sē yee u Yiiffee- wāle kānde yār ye.

12 Nawee- ter bye wo,
nawee nen waa ge wee u kayī pye ye.

13 Pe yēr ma mii gbūhū dyan, te yār yaha.
Pe nawee- wlaŋ pe kaplāŋ ne.

Pe ma mii nwoho sōr ma pe yēr wo,
pe ga waha nawee ge boo pe yē kaplāŋ
ne.

14 Yoosēn kaplāŋ ya ke n yi pe yē wo
tesē yēkuān ne.

15 Pe koho n fuhu nawee- wāboo ne.

16 Kaklaha- ya te n yāa pe tersar wo
tesē kapee- ter bye ne.

17 Pe sē nawee- le yrīŋ kānde wo ye.

18 Pe sē n fya ge fya Yāhā na ye.»

19 Wo -sē cā, kānde lii Yāhā le ta, le cāa
ta wii Yiiffee- myaha na, wii mpāy le le
soho wo koho wo. Loo nde na, wo saha yē
kuā wo laa pāa nantāŋ ye; wo yai wo cā
nawee- ter bye ma kapeepye Yāhā yīnde
na. 20 Mboo nawee, kānde lii Yāhā le ta,
ma'a le yāŋ, ma ga kapee wūhū cā. Ye sē
yāa, waa wee u ga waha u ya waha Yāhā
kānde wāyār ne u sroŋ Yāhā yīnde na ye.

Yāhā nawee- ta pe n sroŋ ke yīnde na

21 Yagaa, Yāhā le yar nawee- na pe ga
waha pye mii pe sroŋ ke yīnde na. Kānde
lii le ta, le kalaa wee loo na ye. Musa ma
suhu pe faale Yāhā kaplāŋ tōrfa ne, poo ge
bii loo cāa yrūhū yaha wa Yāhā sabangbāŋ
wo. 22 Loo nde lii Yāhā le yar nawee- na,
pe ga waha pye mii pe sroŋ ke yīnde na le
nde: Nawee- mpāy bye pe Yesu Crise ta pe
Yater, poo me pe sroŋ Yāhā yīnde na. Le
tāy pe ma Yiiffee- woo, pe wee Yiiffee- woo,
Yāhā sē loo yāŋ ye. 23 Nawee- bye kapee-
pye, waa ge sē kuee ye. Yāhā nayōr wee
pe na nantāŋ ye. 24 Yāhā laantār flāhā tāy,
ke pe ta pe n sroŋ ke yīnde na ke dyan
Yesu Crise kāmāy na; Yesu Crise kē u wo
par sya kapee- wāpyeŋ yāmpar koho wo.
25 Woo kē Yāhā u yāŋ yi, u n le sya u ntāŋ n
woo. U nawee- ter bye kapee- bye gbe kāa
pe yīŋ na, ma ke ta u ya yīŋ wūhū, ma koo
wāpēn draha bye sya tāŋ. Mboo wii ma
u wāku wīi nde sya cīnde, ma kapee- bye
yee laha kāa wa ma yīŋ na. Yāhā loo nde
pye ma yee, nawee- n le yāa pe cā ke yō, ma
maha sroŋ. Faale cāa na, Yāhā bii tyii ke
sē nawee- pēn pe kapee- wīi na ye; wāyīn
kē ke ba ke ya laam yīn, koo kē. 26 Yagaa,
Yāhā lii yar wo na, wo cā ke sroŋ, ke maha
n traha ke ta wo n sroŋ ke yīnde na. Mpāy
bye pe Yesu ta pe Yater, ke pe ta pe n sroŋ
ke Yīnde na.

27 Yāhā ke le ta ke dyan, nawee ga waha
u ya sey la laa ne? Aye, waa saha u ya sey
laa ge ne ye. Kānde lii le ta, waa ma ne pye
u ga waha u ya waha le wāyār ne u sroŋ
Yāhā yīnde na, ufua ga ne waha u ya sey.
Yāhā -sē tersaha gaa ter ta nawee- kē pe
waha sroŋ ke yīnde na. Koo tersaha kē pe

Yesu ya ta pe Yater. Loo nde na, waa saha
u ya sey laa ne ye. 28 Ye sē yāa, nawee ma
Yesu ta u Yater, koo kē u sroŋ Yāhā yīnde
na; le sē nii mii kānde lii le ta, u u ya waha
le wāyār ne koo kē ye. 29 -Ye yāŋ, Yāhā ma
la pe Yiiffee- poo ya wāŋ? Ke wee la nawee-
ter bye wāŋ? Āwā, ye cā ma yee ke ma
nawee- ter bye wāŋ. 30 Koo neŋ ya kē ke
ma Yāhā nawee- ter bye ye. Yiiffee- mpāy
pe n kūū, pe ma Yesu ta pe Yater, Yāhā ga
pe ta pe n sroŋ ke yīnde na. Mpāy bya pe
wee Yiiffee- ye, poo mpāy pe sē n kūū ye,
pe ma Yesu ta pe Yater, Yāhā ga pe ta pe n
sroŋ ke yīnde na. 31 Too Yesu ta wo Yater,
le yīntaha sē kē kānde lii le ta, yīŋ wee le
na nantāŋ ye. N sē le syi pāa yāa ye. Too
Yesu ta wo Yater, wo le yar, loo kānde nde
ma yīŋ ma sya ta ter.

4

*Brama bii pye mii Yāhā n ba yee u sroŋ
ke yīnde na?*

1 Wo ga waha lii pāa wo bye faale
wādyaha Brama wīi na, woo wii u ma
Yiiffee- bye wādyaha? Yāhā bii nwa wāa u
kē? 2 Brama naa kayūhū pye. Le ma ne pye
Yāhā loo yāŋ ma yee, Brama sroŋ ke yīnde
na, u ne ga waha u ya sey. Laa sē -sē wee
nawee ye, tuu ga waha u ya sey lii na Yāhā
yaha ye ye. 3 Ye sē yāa, Yāhā sabangbāŋ ge
laam wo le ma le yrūhū yaha ma yee:

«Brama bii Yāhā ta u Yater,

Yāhā n loo yāa ma yee,

Brama sroŋ ke yīnde na.»

4 Nawee ma tēn tē, u ga dāan yāa. Pe u
dāa ngii ne, le sē nii mii wāyōŋ kē pe yō
u na ma ke wāa u kē ke dyan ye: U yai u
ke yāa. 5 Wii ma yee u sē koho taha yaha
kai- nkāy na u n pye ye, u ma -sē Yāhā
koo ta u Yater, ma koho taha yaha ke na
ke laantār ne, loo ne le ga ta Yāhā n yee u
sroŋ ke yīnde na. Ye sē yāa, Yāhā n ke ke
kapeepye faale bye ta pe n sroŋ ke yīnde na
ke dyan, le wee mii pe yai loo ne koo kē
ye. 6 Wo faale wādyaha Dawide bya naa n
yee, a mpāy pe sē yai Yāhā n dye pe ye ye,
Yāhā n nii dye pe ye, ma pe ta pe n sroŋ
ke yīnde na ke dyan, pe wīi n tāy. U yē
kaplāŋ kē ngii:

7 «Mpāy wīi le n tāy,

poo me mpāy ne Yāhā kace yaha

pe wāteepye wūhū na,

ma maha pe kapee- gbe kāa

pe yīŋ na ke kuāŋ ne.

8 Wii wīi le n tāy,

woo kē wii ne Yāhā sē tyii

u kapee- na u yīŋ na ye.»

9 Loo kayīi nde ma la Yiiffee- ya wīi, poo
mpāy pe kūū? Mpāy pe wee Yiiffee- ye, le
ma poo bya wīi. Wo cā ma yee, Brama bii
Yāhā ta u Yater, Yāhā n loo yāa ma yee u

sronj ke yīnde na. ¹⁰ Koo cāā -sē na, Brama bii kūū, laa u sē bii kūū ye? Aye, cāā gii cāā na Yāhā bii Brama yāā ma yee u sronj ke yīnde na, koo cāā na u sē bii kūū ye. ¹¹ Loo nde kur ye, Yāhā n cā bii yee, Brama n kūū le n nii puhu u na. Koo puhu nge n nii kayar, ke le yar Yāhā naambiyār le Brama ne ma yee u sronj ke yīnde na. U bii Yāhā ta u Yater, koo kē Yāhā n yee u sronj. Koo cāā na, u sē bii kūū ye. Loo na, Brama nii mpāy bye tuhufua pe wee Yiifee-ye, ma -sē Yāhā ta pe Yater, Yāhā n yee pe bya sronj ke yīnde na mii Brama wāŋ ter syi dyan, tuu sē bii kūū ye, Yāhā n yee u sronj ke yīnde na. ¹² Ye maha cā, Brama ma Yiifee- tuhufua. Brama tuu -sē ma Yiifee-mpāy tuhufua, poo me mpāy ne pe Yāhā ta pe Yater ma maha pe troho tāhā mii Brama wāŋ syi dyan, cāā gii cāā na tuu sē bii kūū ye.

Yāhā yē ter mpāy ye pe ke ta pe Yater

¹³ Yāhā bii yē ter Brama ye tesē u kur kue pii ne, ma yee koo ga kāntraha kur bye wāā pe kē ke n nii pe wāŋ. Kānde lii le ta, le sē nii mii loo wāyār ne le ta Yāhā n yē ter Brama ye ye; Brama naa Yāhā yē kaplāŋ sya cīinde, loo ne Yāhā n bii yee u sronj ke yīnde na, koo kē. ¹⁴ Kānde lii le ta, mpāy pe pe ya waha le wāyār ne, le ma ne pye poo me pe Yāhā klohodifa, Yāhā wāta Yater wīi ga ne pye wāwaha. Yāhā yē wāter wīi nde saa ne waha pye ye. ¹⁵ Ye sē yāā, kānde lii le ta, loo kānde nde kai-wāteepye kē ke n pai Yāhā laam wāwar ne; nawee waa wee u ga waha u ya plāhā u ke kai- bye pye naa n yō kayi ne ye; koo kē ke -sē n pai Yāhā laam wāwar ne. Kānde lii le ta, mpāy ter ma pye pe sē le wīi yāā luhu ye, waa saha yee pe ma pe kānde laa plaha ye. ¹⁶ Loo ne mpāy pe Yāhā ta pe Yater, poo me pe ma Yāhā klohodifa. Ke yē wāter wīi n nii mii kayī dyan Yāhā le pye pe kē ke dyan. Loo ne, koo yē wāter wīi nde n nii Brama kur kue pii bye wīi. Le wee Yiifee- ya wīi ye, poo mpāy Yāhā kānde lii ta, ke le le soho pe koho wo. Le ma mpāy bya wīi pe wee Yiifee- ye, ma -sē Yāhā ta pe Yater, mii Brama bii Yāhā ta u Yater mii. Brama ma wo bye tuhufua; loo ne le bii cāā yrūhū yaha Yāhā sabangbāŋ wo ma yee:

¹⁷ «N ma yāŋ yi,

n ga ta ma kur kue pii n syar,
pe ter n sya nihi kāntraha na,
ma n nii pe kur bye tuhufua.»

Brama nii wo bye tuhufua Yāhā yīnde na, Yāhā gii u ke ta u Yater. Yāhā yē ter u ye kayī lii ne, u le sya cīinde. U bii cā ma yee, Yāhā ga waha nakugu ta ke n yir gbā wo, ke nii yrāŋ na gbaafa ye. U maha bii cā ma yee, Yāhā kē ke driyē wān ter bye tāhā,

ngaa ge sē pye ye. Ke naa n pāā wāpāā ya, te wān -sē nii n yi wāyīŋ ya. ¹⁸ Yāhā bii yē ter Brama ye lii ne, le kai wāpyen yugu ba ter Brama na. U bii cā u saha koho taha yaha u ya na loo kai- wāpye wīi na ye, loo naa bye ne u n yir naa koho taha yaha le na, ma Yāhā ta u Yater. U n -sē nii nawee-ter busāā tuhufua. Yāhā bii u cāā yar loo nde ne ma yee, u kur kue pii ga ba syar pe nii mii yrompii dyan pe syar mii. ¹⁹ Cāā gii cāā na Yāhā bii yē ter Brama ye, koo cāā na u pye dye- gbeebua syi ne, u bii cā ma yee u ba le ter syihi wāsee na; u cōō Sara bya bii ter syihi wāsee yaha. Brama tuu sya loo fla yāā, u sē -sē le Yāhā yē kapān miy yaha carle ge ye. ²⁰ U sē dur yi Yāhā kur ye, ma laalaa pye ke yē wāter wīi na ye. U Yāhā miingbāŋ wāsey goo n cā maha ta, kaa n taha u Yāhā wātan na u Yater, u n fānga yāā. ²¹ U maha le sronj sya cīinde ma yee, Yāhā ma yē ter lii ne, le wāpyen fānga ma ke ye. ²² Brama bii Yāhā ta u Yater koo syi dyan, loo ne Yāhā n yee u sronj ke yīnde na.

²³ Le yrūhū yaha Yāhā sabangbāŋ wo ma yee, Brama Yāhā ta u Yater koo kē Yāhā n yee u sronj. Le sē yrūhū Brama woo ya wīi na ye, ²⁴ le yrūhū wo bya wīi na. Yāhā ga ba yee wo bya sronj ke yīnde na, wii mpāy too ke ta wo Yater, ma cā koo kē ke wo Yīnfua Yesu ta u n yir gbā wo, ma dur ba yrāŋ na gbaafa ye. ²⁵ U yi napee- kē, u n le sya ma ku, ma wo kapee- laha kāā wo yīŋ na. Yāhā n u ta u n yir gbā wo, ma dur ba yrāŋ na gbaafa ye. Yāhā loo pye ma -sē yee wo sronj ke yīnde na Yesu kāmāy na.

5

Kayūhū nkāy kē, mpāy pe sronj Yāhā yīnde na, pe ke yāā

¹ Too mii, yagaa wo sronj ke yīnde na wo Yesu wāta wo Yater wīi na, yrīŋ ma wo nsoho wo yagaa Yāhā ne, wo Yīnfua Yesu Crise kāmāy na. ² Yesu Crise woo kē, u kānde yi wo kē, wo n waha Yāhā laantār cā. Too Yesu ta wo Yater, wo loo kayī nde yāā, ma le yigi klue sīi. Too koho taha yaha le na ma cā, Yāhā ga ba wo ta wo n niisayūhū fla yāā ke wāŋ syi dyan, wo nuhu di loo nde ne. ³ Loo ya sē ne ye, wāfāy ge ma sya pye wo na, wo nuhu di le ne. Ye sē yāā, wo cā wo ma wāfāy yāā, waa cā waa wii plāhā le Yesu kānde wo mii. ⁴ Wo ma -sē wii plāhā ma kuae yai tāŋ le Yesu kānde wo, wo ga waha yia wātānyāŋ wūhū bye na. Wo ma -sē yia, waa koho taha yaha kayūhū nkāy bye na, Yesu ke pye wo kē. ⁵ Yāhā Yrā lii Yāhā le le wo laam wo, le Yāhā laam ter wāā wo kē wo n waha cā wo ntāŋ dye Yāhā tāy, cīinde. Loo ne, wo cā ma yee, too koho

taha yaha lii na, le saa yi wāwaha ye, le ga pye.

⁶ Faale na, fānga sē pye wo ye laantor ne ye. Yāhā ke bii yaliile ta, loo yale le ba no, Yesu n pa ma ba ku wo wīi na, wii mpāy too sē naa Yāhā myaha gboho ye. ⁷ Le ma nii laa dyaŋ, waa ga waha le sya la u gbā ku u nampyeŋ wīi na, u nampyeŋ wii u le kānde katan yār? Nde wāpye wīi sroŋ war. Le ma pye mii wii syi dyaŋ u laantār gboho, laa na waa ga waha le sya u gbā ku woosyifua wīi na. ⁸ Wii too -sē pye kapeepyefa, Yāhā ta Yesu Crise n gbā ku wo kapee- wīi na. Yāhā loo nde pye ma le yar wo na ma yee, wo ntāŋ sroŋ dye ke tāy. ⁹ Yesu Crise ntāŋ woo wo kapee- wīi na; tuu ku wo wīi na ke syi, Yāhā yee wo sroŋ ke yīnde na. Yesu Crise tuu wo ta wo n sroŋ Yāhā yīnde na, yagaa wo le cā laha ma yee, u ga maha ba Yāhā ncafihū syii kää wo na. ¹⁰ Faale na, wo pye Yāhā napī-, ke n ta ke Dya n ku wo wīi na, ma wo wāā le ke ne. Yagaa, too wāā le Yāhā ne, wo le cā laha ma yee, u Dya tuu yir gbā wo, ma dur ba yrāŋ na gbaafa ye, u ga wo sya yaha wo kuāŋ ne. ¹¹ Loo ya sē ne ye. Yesu tuu wo wāā le Yāhā ne, wo seefar le ke ne, ma nuhu di ke wīi na. Yesu kē u ta wo nuhu di.

Dama wīi Yesu Crise wīi ne

¹² Faale cāā na, nawee nen wii tuu cāā kapee pye, u myaha Dama. Loo ne le ta kapee- wāpyeŋ n cāāŋ dye driyē nge wo. Kapee- wāpye wīi ne le ta nawee- n nii n ku. Nawee- bye kapee- pye, loo ne pe n nii n ku. ¹³ Cāā gii cāā na Yāhā sē bii ke kānde ta wa ma le yar Musa na ye, nawee- naa kapee- pye driyē nge wo. Kānde lii le ta, le ma yee le wee ye, wāpēn wee kapee- wāpyeŋ na ye. ¹⁴ Loo naa bye ne, ma gbe Dama cāā na, ma sya ba waa Musa cāā na, gbā pye nawee- bye yīŋ na. Ma wāā le mpāy bye ne, pe kapee- sē ba pee mii Dama wīi dyaŋ tuu bii Yāhā yē kapān miy yaha ye.

Dama wīi waa wīi tay, wii u wāpa wīi ba cā yaha wa driyē wo; woo kē Yesu Crise ne. ¹⁵ Pe syām wīi wee wācēŋ ye. Dama tuu kapee lii pye, le wee mii kayīi lii dyaŋ Yāhā le wāā wo kē ke dyaŋ ye. Dama woo nawee nen ya kapee wāpye wīi ta nawee- bye n ku. Yāhā laantār -sē gboho, kacān wee ye. Ke ke kayīi wāā nawee- bye kē ke dyaŋ, Yesu Crise woo nawee nen ya kāmāy na. ¹⁶ Le Yāhā kayīi wīi maha wee wācēŋ u Dama kapee wīi ne ye; nawee nen ya kapee wāpyeŋ pa wāpēn ne; kayīi lii le -sē wāā ke dyaŋ, le wīi ne nawee- bye ma sya kapee- pye, Yāhā ga yee pe sroŋ ke yīnde na. ¹⁷ Cīinde ne, nawee nen ya kapee wāpyeŋ ta, gbā wāku n nii nawee-

bye yīŋ na. Lii le -sē sroŋ ma cīinde, loo ne Yesu Crise nen ya wīi ne: Mpāy bye pe Yāhā laantār cā, pe ke kayīi yāā gboho. Yāhā maha kayīi nde wāā pe kē ke dyaŋ ma yee pe sroŋ ke yīnde na. Yesu Crise kāmāy na, cīinde yrā lii wākuayāā wee le na ye, pe ga ba le yāā, pe sya nii yīŋ na Yesu Crise ne. ¹⁸ Lii le ma, Dama woo nawee nen ya kapee wāpyeŋ le ta, nawee- bye n wāpēn yāā mīi, Yesu Crise nen ya kasroŋ wāpyeŋ ta, nawee- bye ga waha kapee- foho wākuayāā pe kapee- wīi na koo syi, pe cīinde yrā yāā, lii wākuayāā wee le na ye. ¹⁹ Ye sē yāā, nawee nen ya Yāhā yē kapān wāmiyaha ta, nawee- bye kapee- pye. Koo syi ya dyaŋ, nawee nen ya Yāhā laam wīi wāpyeŋ ta, nawee- bye ga waha sroŋ Yāhā yīnde na.

²⁰ Yāhā ke kānde ta, ma yee nawee- n le war pe cā kai- nkāy wāpyeŋ koo ke ma kapee-, pe kapee- fānga cā, pe maha cā kapee- ter nihi. Kapee- wāpyeŋ na -sē syar mii, Yāhā laantār ga syar, te ta ter koo yaha. ²¹ Ye sē yāā, kapee- wāpyeŋ fānga ta, nawee- n ku. Wo Yīŋfua Yesu Crise kāmāy na, Yāhā laantār -sē maha ta nawee- bye ga waha sroŋ ke yīnde na pe cīinde yrā yāā, lii wākuayāā wee le na ye.

6

-Too naa wo troho tāhā le kānfuē wo!

¹ Yagaa, le sē nii la mii wo yai wo naa kapee- koo pye, kaa naa n taha Yāhā laantār na? ² Aye, yii ge cā, le saha pye ke syi ye! Kapee- wāpye wīi kue ye, le ma mii wo ku, ma cāāŋ wii na kapee- ne. Le nii ke syi, wo ga maha pye mii wo dye kapee- wāpyeŋ wo? ³ Too tāā yi loho wo Yesu Crise myaha na, loo nde le yar ma yee wo seefar le Yesu ne. Le yīntaha kē, wo wātāāyi le yar ma yee wo bya wāā le ku Yesu Crise ne. ⁴ Too ba tāā yi loho wo, le nii mii wo bya ku pe n wo le gbīi wo Yesu Crise wāŋ syi dyaŋ, Yāhā n wo bya ta wo n yir gbā wo mii, ke Yesu Crise ta u n yir gbā wo, ma dur ba yrāŋ na ke fāngangbāŋ kāmāy na mii syi dyaŋ. Ke wo ta wo n yir gbā wo, ma yee wo naa wo troho tāhā ke kānfuē wo.

⁵ Ye sē yāā, too -sē Yesu Crise gbā ter ku, loo nde ta woo tesē wii ne, wo gbra wii na mii katyir sīi dyaŋ te wāā fiy nnempuai nen na. Wo ma nii u ne koo syi, wo bya ga ba yir gbā wo u wāŋ syi dyaŋ, wo nii yrāŋ na u ne. ⁶ Wo yai wo cā wo yee, Yesu tuu ba kuey mar boo trā na, le yīntaha kē, too pye kapeepyefa faale wo, wo faale troho wātāhā ter bya kē ke kuey mar boo Yesu ne trā na. Le nii mii wo kapee- wāpyeŋ laampee- me pe boo pye klaha- tāŋ, kapee- wāpyeŋ fānga saha yia wo na nantāŋ ye.

7 Ye sē yāā, wii tuu ku wa, kapee- wāpye wī saha nii u yīnfua, u n naa n luhu kapee-ye nantāŋ ye. 8 Wo ma ku Yāhā Yīndefua Crise ne, wo cā wo ga ba wāā nii yrāŋ na u ne. 9 Wo cā ma yee, Crise tuu yir gbā wo, ma dur ba yrāŋ na gbaafa ye, u saa ku nantāŋ ye. Gbā fānga saha yia u na nantāŋ ye. 10 Tuu ku, u ku kapee- wāpye wī na tehe nen u kuāŋ ne. Yagaa, u yir gbā wo ma nii yrāŋ na Yāhā miingbāŋ wāsey myaha na. 11 Loo ne, ye yai ye naa yii yāŋ mii ye ku kapee- wāpyeŋ kuē ye. Ye ma yrāŋ na yagaa, ma nii Yāhā wām Yesu Crise kāmāy na.

12 Le nii ke syi, ye ma syi ye tyii kapee- wāpyeŋ fānga n yia ye na ye. Kapee- nkāy ke n tāy ye kadye ye, ye ma syi ye ke wī le naa n yaha ye laam wo ye, ye ma syi ye naa n luhu ke ye ye. 13 Ye ma syi ye ye kadye teebēhe ta ye naa kapee- pye ke ne ye, ye ma syi ye ke ta kapee- wāpye wān ye. Faale na ye pye mii nakur dyaŋ, yagaa tee -sē nii yrāŋ na, ye yai ye yii le soho Yāhā koho wo, ye kadye teebēhe bye ne ke n nii kayūhū wāpye wān. 14 Ye ga waha loo nde pye. Ye sē yāā, kānde lii le ta, ye wee le fānga koho wo nantāŋ ye, koo gii ke n pai ye wāpēn wī ne. Yagaa, ye ma Yāhā laantār roo koho wo, ke ye ta ye n sroŋ ke yīnde na; loo ne kapee wāpyeŋ saha yia ye na nantāŋ ye.

Wo ma wii woo yāmpuai?

15 Kānde lii le ta, wo wee le koho wo nantāŋ ye, wo ma Yāhā laantār roo koho wo yagaa. Laa na, waa ga waha yee, le ma pye ke dyaŋ yagaa, nawee ga waha kapee pye, laa wee le na ye. Aye, le wee koo syi ye.

16 Ye cā ma yee, ye ma nii waa laam wūhū koo pye, ye nii wa woofua yāmpuai. Ye ma nii kapee- pye, ye ma kapee- wāpyeŋ yāmpuai, kapee- -sē n gaha ye ne gbā kuē ye. Ye ma -sē pye ye Yāhā laam wūhū pye yalebye, ye ma Yāhā yāmpuai, ke ga yee ye sroŋ ke yīnde na. 17 Faale na, ye pye kapee- wāpyeŋ yāmpuai, ma naa kapee- pye. Yagaa, ye Yāhā cīnde wūhū sya ma ke le yaha ye laam wo, ma nii n luhu Yāhā ya ye; -too naa Yāhā sey loo nde wī na! 18 Ye sē yāā, Yesu ye sya kāā kapee- wāpyeŋ fānga koho wo, ye n nii Yāhā yāmpuai ma nii n sroŋ ye kānkai- bye wo. 19 Ye laam kacān sē le wa ye, koo ra n kate- ta ma nii ye klaha cīnde wūhū ne. Faale na, ye ba ye kadye teebēhe bye ta ma naa kai- nkāy pye ke sē yō ye, tesē kapee- ter bye ne. Ye naa loo nde pye ye laam fānga bye ne ma ye kadye muāy tāŋ kapee- wo. Yagaa, -ye maha ye laam fānga bye ta ye kadye teebēhe bye ne, ye naa kai- nkāy koo pye ke sroŋ Yāhā yīnde na, ye nii kla gii syi

dyaŋ ke laha kānkai- bye wo ma nii Yāhā wāŋ.

20 Ye sē yāā, faale na, tee pye kapee- wāpyeŋ yāmpuai, kai- nkāy ke yō, koo sē kē ke naa ye troho wātāhā sroŋ ye kē ye. 21 Tee naa ke kapee- pye, ye ba naa nwa woo yāā ke na? Koo kai- ngī kē, ke fyar yigi ye kē nanga per wo. Ye cā ma yee koo syi kai- ngī pyefa yai gbā ne. 22 Yagaa, tee -sē sya kāā kapee- wāpyeŋ fānga koho wo, ma nii Yāhā yāmpa, ye kayī lii yāā le na loo ne nde: Yagaa, ye laha ye kānkai- bye wo ma nii Yāhā wām; Yāhā ga cīnde yrā wāā ye kē, lii wākuayāā wee le na ye. 23 Ye sē yāā, kapeepyfua dāān ne gbā ne. Wii mpāy too -sē seefar le wo Yīnfua Yesu Crise ne, Yāhā ga kayī laa wāā wo kē ke dyaŋ ke laantār na. Loo kayī ne cīnde yrā lii ne lii wākuayāā wee le na ye.

7

Kānde lii le ta wo wee le fānga koho wo nantāŋ ye

1 Wo nna, kānde lii le ta, yii mpāy tee le wī cā, n ga nde pāā ye ye: Ye cā ma yee, kānde lii le ta nawee yai u naa le yār; nawee wii syi u ma yrāŋ na, u sē ku wa ye, woo wī ne. 2 Le ma mii cō wāŋ syi dyaŋ u puai ne. U wāsyāŋ kānde na, u sē yai u u puai yaha yrāŋ na u ka naa waa ye, mii u puai sē ku wa ye. U puai ma -sē ku, kānde laa ter maha wee nantāŋ lii le ga waha u cō gbra u puai na ye. Loo na, u cō ga waha naa waa gbe yagaa. 3 U puai ma yee u sē ku wa ye, u n ter ma ga naa waa gbe, u kapee pye u puai na. U puai ma -sē ku wa, kānde laa ter wee nantāŋ lii le ga waha yer tā u cō na ye. Yagaa, u cō ma pra, u ga waha naa waa gbe, kapee wee le na ye.

4 Wo nna, ye wī bya ma koo syi dyaŋ. Kānde lii le ta, ye pye le fānga koho wo. Yāhā Yīndefua Crise tuu gbā mpāy ku, le ma mii ye bya wāā le ku u ne, ye wee nantāŋ le kānde fānga koho wo ye. Ye ma Crise woo koho wo yagaa, woo wii Yāhā u ta u n yir gbā wo, ma dur ba yrāŋ na gbaafa ye. Yagaa, too ma Crise woo koho wo, wo ga naa tēyī tē Yāhā kē, tēn lii syi le ga pii sa gboho. 5 Ye sē yāā, faale na too naa kai- nkāy ya pye ke n tāy wo ye, kānde lii le ta, le ye yar wo na, wo n cā kapee- kē ke ne. Loo nde n ta ke wāpye laam n cā maha wo yigi wo n nii kapee- pye, ma -sē nii nakur draha wo. 6 Yagaa, too -sē nii mii wo wāā le ku Yesu ne, kānde lii le ta le sē maha wo ta kapee wāpye laam n waha wo yigi mii faale dyaŋ ye. Koo syi kē, wo ga naa tēn tē Yāhā kē loo kānyī nde wī na, Yāhā Yrā Fānga kāmāy na. Le faale kānle

wīi lii wo naa tēn tē Yāhā kē, le sē n tōr nantāŋ ye.

Kānde lii le ta, loo tesē kapee wāpyeŋ ne

⁷ Yagaa, wo ga waha yee la, kānde lii le ta, le ma kapee? Aye rehe! Kānde lii Yāhā le ta, loo ne le ta ra n cā kai- nkāy wāpyeŋ kē ke ma kapee-. Ye sē yāā, kānde lii Yāhā le ta, le ma ne yee le sē yee nawee sē yai u naa yīnde pye ye, n saa ne cā n yee yīnde wāpyeŋ ma kapee laa ye. ⁸ Kānde lii le ta, yaliile le -sē ra yar kai- nkāy wāpyeŋ ma kapee-, kapee- n yia ra na, ta n yāā ke kai- bye wāpye laam ke ra yigi, ta n nii yīnde pye ke bye na. Ye sē yāā, kānde lii le ta, le sē ba pye wa ye, kapee- wāpye laam fānga sē ba gboho ye. ⁹ Faale na, kānde lii le ta, tē sē ba le cā wa ye, n naa nii yāŋ nawee wii syi draha wo u ma yrāŋ na. Tē -sē ba cā wa kai- nkāy wāpyeŋ koo ke ma kapee-, ta n yāā kapee- yia ra na, ke wāpye laam n ta yigi. Ta n nii yāā nakugu draha wo Yāhā yīnde na. ¹⁰ Kānde lii Yāhā le ta, le yi ma yee, le wo troho wātāhā sron wo n kuee yrāŋ na. Le -sē ta ndoo n ku. ¹¹ Ye sē yāā, kānde lii le ta, tē ba le cā, ma cā kai- nkāy wāpyeŋ koo ke ma kapee-, ke kapee- wāpye laam n -sē ra yigi, ma ra wlan le kapee- wo, ma ra ta ta n nii nakugu wāŋ syi Yāhā yīnde na. ¹² Kānde lii le ta, Yāhā kē ke le yi. Ke kaplāŋ bye ma Yāhā wūhū. Ke sron, ma maha yō. ¹³ Kai lii le ma kayī, loo la le maha ra ta ra n ku? Le saha pye loo ye. Kapee- wāpyeŋ koo kē, ke ra ta ra n ku Yāhā yīnde na. Kapee wāpyeŋ le ya yīntaha yar yagaa gbaa na; le Yāhā kānde lii le ma kayī, kapee wāpyeŋ loo ta ma ndoo ta ra n ku. Loo nde le yar wo na ma yee, kapee wāpyeŋ ma kapihi, kacān wee le wāpee na ye.

Wo ma kapee wāpyeŋ noho wo kayī ne

¹⁴ Wo cā ma yee, kānde lii le ta, Yāhā Yrā fānga ma le na. Ndoe -sē nwo, nawee ya kē ra ne, ma nii kapee- wāpyeŋ yāmpuai. ¹⁵ N lii pye, n sē le war ye: Ye sē yāā, kai- nkāy ke wāpye wīi ma ra laam wo, koo sē kē tē n pye ye; kai- nkāy ke wīi fūhū ra ye, koo kē tē n pye. ¹⁶ Kānde lii le ta, le wāyār wīi ma pye ra laam wo, n ma sya yee n sē waha yia ma le pye ye, n cā le kānde yō. ¹⁷ Loo na, ndoo laam wīi sē ne le ra ta ra n kapee pye ye, kapee lii le ma wa ra laam wo, loo fānga ne le koo ngī bye pye. ¹⁸ Ye sē yāā, n cā ma yee, tē ma wa nawee, kayūhū dugu wee ra na ye. Kayūhū wāpye wīi le sya ma ra laam wo, ke wāpyeŋ fānga wee ra ye ye. ¹⁹ Kayūhū nkāy ke wāpye wīi ma ra laam wo, koo sē kē tē n pye ye; kapee- nkāy ke wāpye wīi wee ra laam wo ye, koo -sē kē tē n pye. ²⁰ Kai lii wāpye wīi

ma yee le wee ra laam wo ye, n ma -sē le pye, ndoo ge sē kē n le pye ye. Kapee lii le ma wa ra laam wo, loo fānga ne le koo pye.

²¹ Yagaa, n cā le ma mii syi dyaŋ: N ma yee n ga kayī pye, n ga yāā kapee ya tē ga waha pye. ²² Ta laam wo, kānde lii Yāhā le ta, le wīi n tāy ra ye. ²³ Ta kadye teebehe bye n luhu kānde laa ter ye, le yer n tā le Yāhā kānde na, loo lii le yō ra laam wo. Loo kānde laa ter nde maha ra ta, ra n nii kapee- wāpyeŋ kānde yāmpuai, kapee- wāpyeŋ kānde lii le ma ta kadye teebehe bye wo. ²⁴ Ta wīi pee cīinde! Yoo ga ra sya yaha ta kadye koho wo, ta kadye gi ke kapee- pye, kapee- nkāy ke n pai gbā ne? ²⁵ N syaha wāā Yāhā kē, ke ra sya yaha wo Yīŋfua Yesu Crise kāmāy na.

Yagaa, n cā n ma mii syi dyaŋ. N ma nii yāŋ, n ga cā kānde lii Yāhā le ta, le wīi n tāy ra ye. Tē -sē ma wa nawee, kānde laa ter ma ta kadye teebehe wo, ma ra ta ra n nii kapee- wāpyeŋ kānde yāmpuai.

8

Yāhā Yrā Fānga lii pye wo laam wo?

¹ Yāhā ke wo ta wo n sron ke yīnde na Yesu wāku kāmāy na, loo nde na, mpāy pe seefar le Yesu Crise ne, pe saa wāpēn yāā yāā nantāŋ ye.

² Ye sē yāā, Yāhā Yrā Fānga lii le cīinde yrā wāā mpāy kē pe seefar le Yesu ne, koo kē ke ra tyīn sya kapee- wāpyeŋ fānga koho wo, ma suhu gbā ne. ³ Kānde lii le ta, wo sē waha yia ma naa le yār ye. Koo kē, le sē waha yia ma kapee- wāpyeŋ fānga pye klaha- wo na ye. Kānde lii le ta, le sē waha yia lii na ye, Yāhā loo pye wo kē ke Dya wānowāā ne driyē wo. Ke Dya n pa driyē wo nawee kadye ne mii wii kapeeyefa dyaŋ, ma ba ku wo kapee- wīi na. Kapee- nkāy too pye, Yāhā koo wāpēn draha gbe, ma ke taha Yesu yīn na. ⁴ Yāhā loo pye ma yee ke kānde lii ta, le lii yar ma yee loo le sron, loo ga waha pye Yesu kāmāy na. Loo na, wo ga sron ke yīnde na le kānde kue ye. Yāhā Yrā ne le wo troho wātāhā sron yagaa, wo koho fānga sē kē ye.

⁵ Mpāy, pe laampee- wūhū kē ke pe troho wātāhā sron, pe ma pe ya laam wūhū wāke na yalebye. Mpāy pe tyii Yāhā Yrā n nii pe troho wātāhā sron pe kē, poo ma Yāhā Yrā laam wūhū wāke na yalebye. ⁶ Mpāy pe ma pe ya laam wūhū wāke na yalebye, gbā ma poo wīi. Mpāy pe -sē ma Yāhā Yrā laam wūhū wāke na yalebye, poo ga cīinde yrā yāā yrīn ne. ⁷ Mpāy pe pe ya laam wūhū ya pye yalebye, pe ma Yāhā napī-. Kānde lii Yāhā le ta, pe le sye. Pe saha luhu ge luhu le ye ye. ⁸ Mpāy pe pe

ya laam kände yār, pe pyer sē n tãy Yāhā ye ye.

⁹ Yii poo na, ye sē ye troho tǎhā ye laam wātǎhā ye, Yāhā Yrā Fānga le ma ye laam wo, ye ye troho tǎhā mii Yāhā Yrā le yar ye na mii. Wii woo, Yesu Crise Yrā Fānga wee u laam wo ye, ufua wee Yesu Crise wūū ye. ¹⁰ Tee sya mii ye kadye yai gbā wāku ne ye kapee- wū na, Yāhā Yīndefua Crise wū ma pye ye laam wo, ye yrā ga maha ba nii yrān na le kuān ne. Yāhā yee, ye sron ke yīnde na, koo kē. ¹¹ Yāhā Yrā ma -sē pye ye laam wo, ye kadye gii ke yai gbā ne, Yāhā ga ba ke ta ke n yir gbā wo ke dur ba yrān na ke Yrā kāmāy na. Ye sē yāā, koo Yāhā kē ke Yesu Crise ta u n yir gbā wo, ma dur ba yrān na gbaafa ye. ¹² Wo nna, le nii ke syi, wo yai wo naa wo troho tǎhā mii Yāhā Yrā le yar wo na mii, ma yee too tyii wii laam wūhū wāpyen koo na. ¹³ Ye sē yāā, ye ma nii yii laam wūhū koo pye, ye ga ku. Ye ma -sē nii ye troho tǎhā, mii Yāhā Yrā le yar ye na mii, ma ye laangapeer yi kǎā ye laam wo gbegbe, ye ga cīnde yrā yāā. ¹⁴ Mpāy bye pe ma Yāhā Yrā ne le pe troho wātǎhā sron, pe ma Yāhā pii. ¹⁵ Ye sē yāā, Yāhā Yrā lii Yāhā le le ye laam wo, loo sē ye ta ngaa yāmpuai ma maha ntāncer le ye laam wo ye. Loo Yāhā Yrā nde ye ta ye n nii Yāhā pii, loo ne wo bye ga waha Yāhā yee wo Tuhufua, wo yīmbui yir wo yee: «Ta Tuhufua». ¹⁶ Yāhā Yrā ge le yar wo na wo laam wo wo n le cā ma yee, Yāhā pii me wo ne. ¹⁷ Too nii ke pii, ke yē ter kayūhū nkāy wāwāā ne ke nawee- kē, wo bya ga ke yāā mii Yāhā Yīndefua Crise ke yāā mii. Ye sē yāā, wo bya ma nii wāfāy yāā u ne, wo ga ba miingbān yāā u wān syi dyan.

Kayūhū nkāy ke n pai

¹⁸ N cā, wāfāy tii bye too n fāy driyē nge wo, te kloŋ te sē n tǎn ge tǎn nayōr rii ne too ga ba yāā sukūhū gaa laam wo ye. ¹⁹ Per gaa ma ke n pai, koo per na Yāhā ga ba ke pii nayōr yar gbaa na, nawee- bye n ke yāā yīnde ne. Wān tii bye Yāhā te tǎhā, koo per wāyāā laam te bye yigi. ²⁰ Ye sē yāā, wān tii bye Yāhā te tǎhā, te bye ma gbā koho wo. Too sē kē te te ye ta gbā koho wo ye, Yāhā kē ke te ta ke syi. Ke sē -sē yee te kuee yai tǎn ke syi ye. Te koho taha yaha per gii na, Yāhā ga ba ke pii nayōr yar. ²¹ Te koho taha yaha lii na, loo ne nde: Yāhā ga ba te yi kǎā gbā fānga koho wo, te n Yāhā nayōr ter yāā, te saa maha pye yāā ngaa ter fānga koho wo nantān ye, mii Yāhā pii wān syi dyan. ²² Wo bye cā ma yee, ma sya ba waa nanga per na, driyē wān bye n sī wāfāy koho wo, mii cōō dyan lai u yigi u n ga see ma nii n sī wāfāy koho wo mii. ²³ Driyē wān ya sē ne ye: Wii mpāy too Yāhā Yrā yāā wa ke Yāhā kayūhū yaha ye,

loo n nii le wācir, wii ge n sī wo laam wo, ma yee Yāhā ke wo ta farfar wo n nii ke pii wo kuān ne, wo kadye ma n maha pye wāfāy gaa ter fānga koho wo nantān ye. ²⁴ Wo cā Yāhā wo sya yaha wa, wo sē -sē wo wāsyayaha kayūhū bye yāā wa yīnde ge ne ye, wo koho taha yaha ke na. Mboo nawee, taa koho taha yaha lii na, ma' a le yāā wa yīnde ne, ma saha yee nantān ma koho taha yaha le na ye. Waa ma la, u ma le kai yāā yīnde ne, u maha yee woo koho taha yaha le na? ²⁵ Kai lii too sē le yāā yīnde ne ye, wo ma koho taha yaha le na, wo yai wo naa le kai sēn laanyin ne.

²⁶ Yāhā Yrā bya maha koho le wo ye yalebye, fānga wee wo na ye, koo kē. Ye sē yāā, kai- nkāy ke yai wo ke nar Yāhā ye, wo sē ke cā ye. Yāhā Yrā -sē ma le n pāā Yāhā ye wo draha wo, ma ke nar kaplān nkāy ne, ke yīn wūhū gbaha ter, ke saha cā tōr yē kaplān ya ne ye. ²⁷ Yāhā ke -sē nawee- laam wūhū war, ke maha Yāhā Yrā laam wūhū cā. Kai lii Yāhā Yrā n pāā Yāhā ye, Yāhā loo bye cā. Kai- nkāy ke yō Yāhā ye ma maha n tãy ke ye, koo kē Yāhā Yrā n pāā Yāhā ye, mpāy wū na pe ma koo wām.

Kacān wee wo ntān wādyen na Yāhā tãy ye

²⁸ Mpāy Yāhā wī gboho pe laam wo, kai- nkāy bye ke pe dye, Yāhā n ta ke n yi wāyūhū na. Poo mpāy Yāhā wī gboho pe laam wo, poo me Yāhā pe yee yi pe nii ke wām. ²⁹ Ye sē yāā, mpāy bye Yāhā pe laam wī yān ma pe cāā yān yi, ke yee pe nii ke Dya wān syi dyan, ke Dya n nii poo nabuar mii bye lefua. ³⁰ Mpāy Yāhā ba pe cāā yān yi ta, ke pe yee pe nii ke wām. Ke -sē mpāy yee pe nii ke wām, ke pe ta pe n sron ke yīnde na. Ke -sē mpāy ta pe n sron ke yīnde na, ke poo ta wa ke niisayūhū fla wo.

³¹ Lii ya too ga maha pāā, loo ne nde: Yāhā ke ma wa wo ne, yoo ga waha laa pye wo na? ³² Ke sē sye ge sye ke ya koho Dya wākē na ye; ke ke Dya ta u n ku wo bye wī na. Ke -sē loo pye, ye cā ma yee ke ga ba kai- bye wāā tǎn wo kē Yesu ne. ³³ Yāhā ke wii mpāy yān yi, waa ter saha yee wo sē n sron ye, Yāhā yee wa wo sron ke yīnde na. ³⁴ Yoo ga waha yee wo yai wāpēn gaa ter ne? Woofua wee ye. Yesu Crise ku wa wo wāpēn wī na. Loo ya sē maha ne ye, u yir gbā wo, ma dur ba yrān na gbaafa ye. Yagaa u ma u nii Yāhā kǎndigi koho kue ye kai- bye yīn na, ma nii Yāhā nar wo kē.

³⁵ Nwa syi ma, ke ga waha dye wo nsoho wo Yesu ne, ke wo ntān yi kǎā wo nsoho wo u ne? Wāfāy saha yia ye, ntāncer saha yia, wo wānuhu Yesu wī na, loo saha yia, fāā ma suhu nawān ne, te saha yia. Kapee- ma sya wo dye, pe ma sya wo boo Yesu wī

na, koo ngĩ saha wo cãñ wii na Yesu ne, wo ntãñ saa dye u tãy ye. ³⁶ Koo wãfã y ngĩ bye wĩ ge ne le bii cãã yrũhũ yaha Yãhã sabangbãñ wo ma yee:

«Ma wĩ ta,

pe wo ke wãboo ne ke yai ke yĩmper.

Pe yĩnde na,

wo ma mii mbaa mpãy dyañ pe boo n kaa.»

³⁷ Koo wãfã y ngĩ bye laam wo, wo -sẽ sroñ n yia yalebye Yesu Crise kãmay na, woo wii wo ntãñ dye u tãy. ³⁸ N le cã laha ma yee, wo ku woo, wo ma yrãñ na woo, yãhã yĩñ tẽnlehe woo, sãndãpee fãnga woo, yagaa wũhũ woo, sukũhũ gaa wũhũ woo, ³⁹ fãngafa woo, yãhã yĩñ fãnga wãn woo, kãntraha fãnga wãn woo, too wãn nde kur bye tii Yãhã te tãhã, kla gaa ter wee ke ga waha wo cer Yãhã laantãr na ye, koo gii wo ntãñ sroñ dye ke tãy, ke n le yar wo na wo Yĩñfua Yesu Crise kãmay na.

9

Yãhã tesẽ ke nna mpãy ne ke pe yãñ yi

¹ N ga ra nampyeñ- Yiifree- wĩ pãã yagaa, pe myaha maha kã: Yiisrefa. Cũnde ne tẽ ga pãã ye ye; tẽ ma Yãhã Yĩndefua Crise tẽntẽle, n saha kawar fua ye. Yãhã Yrã le maha ma ra laam wo, ma ra kaplãñ sroñ, ndoo ge cã cũnde ne tẽ n pãã. ² Ta nampyeñ- Yiisrefa wĩ ta, ra laam bye n wlãhã nii ra ye, le n maha nii ra yaa, n sã waha sã n wã y le ne ye. ³ Pe nii ra terfa, le ma ne pye mii, n ga waha pe draha gbe, n nii mii Yãhã yoosẽn ta ra na, ta n cer Crise na, poo n -sẽ ra draha gbe, ma sya yaha, loo ne ga tãy ra ye. ⁴ Yiisre- terfa me pe ne: Yãhã poo yãñ yi, ma nii pe yee ke pii, ma ke ya nayõr yar pe na; Yãhã naambiyãr le poo ne. Loo na, kãnde lii ke le ta, ke le le soho poo koho wo, ma ke wãsey kãnde yar pe na, ma -sẽ bii yẽ ter pe ye kayũhũ wãwãã ne pe faale wãdyaha kã. ⁵ Pe bye ma faale wãdyaha Brama kur kue pii. Yesu ge tuu see ba nawee, u see poo ter na, woo wii u ma kai- bye yĩñ na. Yãhã miingbãñ yai ke naa n sey yalebye. Le nii ke syi.

⁶ N sã yee Yãhã ke bii yẽ ter kai lii ne, le nii wãwaha ye. Lii le ma le na, mpãy bye pe ma Yiisre kur kue pii, pe bye sã me pe ma cũnde Yiisre- ye, koo kã. ⁷ Pe sya maha nii Brama kur kue pii, pe bye sã -sẽ wee Brama pii cũnde ye. Ye sã yãã, Yãhã ge bii Brama pye ma yee: «Ma ÿya Yiisake kur wãm poo me, pe ga ba nii ma cũnde kur kue pii.» ⁸ Kapãñ nde yĩntaha kã, mpãy bye, le tãy Brama ya ye u n pe see, poo sã me pe ma Yãhã pii ye; Yãhã bii yẽ ter

mpãy wãwãã ne Brama kã, poo ya me pe ma Brama cũnde kur kue pii. ⁹ Yãhã bii yẽ ter Yiisake wãsee wĩ na kaplãñ nkãy ne, ke ngĩ: Yãhã bii Brama pye ma yee:

«Dye laa yagaa syi, n ga dur ba,
n ba yãã ma cõõ naa kicar see.»

¹⁰ Le sã nii loo ya ye. Loo kur kue ye, Yerbeka wĩ bya pye koo syi dyañ. Wuhuwãm syãm mpãy tuu see naam kicar, pe see tuhufua nen na; pe tuhufua kã wo wãdyaha Yiisake ne. ¹¹⁻¹² Pe wuhuwãm pe sã bii see wa ye, ye cã pe sã ba kapee laa pye yãã kayĩ laa ne ye, Yãhã bii cãã poo nen waa yãñ yi wa, ma pe nahafua Yerbeka pye ma yee: «N ga ba ta, cũfua woo n yahasee sya kai- wo u lefua yaha.»

Yãhã loo nde pye ma le yar wo cã, ke ma yee ke ga nawee yãñ yi, ke sã ne ufua pyer yãñ ye. Yãhã laam wĩ ne loo ne. ¹³ Loo ne le bii cãã yrũhũ yaha pe wuhuwãm wĩ na Yãhã sabangbãñ wo ma yee: «Dyakuba wĩ n tãy ra ye, le ter Yesõõ wĩ yaha.» ¹⁴ Wo ma loo nde yãñ, wo ga waha yee la, Yãhã sã n sroñ ye? Aye, wo saha yee ke syi ye! ¹⁵ Ye sã yãã, faale na, Yãhã bii Musa pye ma yee:

«N ma yee n ga wii fen di,

n ga ufua fen di.

N ma yee n ga yõ wii na,

n ga yõ ufua na.»

¹⁶ Yãhã ma yee ke ga nawee yãñ yi, ye cã le sã nii mii ufua laam wĩ ne koo kã Yãhã n loo pye ye; le sã maha nii mii ufua u ya plãhã laa wãpyeñ ne koo kã ye. Le yai Yãhã ye, koo kã ke n ufua fen di. ¹⁷ Yãhã sabangbãñ wo le ma le yrũhũ yaha ma yee, Yãhã bii Syiptefa yĩñfuangbãñ pye ma yee: «N ma ta Syipte kãntraha yĩñ na, ma yee n ga ra fãngangbãñ yar kai- nkãy

ne

tẽ ga pye ma na * ,

ta miingbãñ n yi kãntraha kur bye na.

Koo kã ta n ma ta yĩñ na.»

¹⁸ Ye sã yãã, le ma tãy Yãhã ye, ke n yee ke ga wii fen di, ke ga ufua fen di; le ma tãy ke ye, ke n yee ke ga wii ta ufua laam n waha, ke ga ufua ta ke syi.

Yãhã ncafũhũ tesẽ ke laantãr ne

¹⁹ Laa na, waa ga waha ra ye u yee: «Yãhã ma ke nawee- ta ke syi, pe ga waha laa pye la mii Yãhã laam wĩ ya sã ne ye? Pe ma -sẽ nii ke laam wũhũ pye, nwa ke n maha n yee pe tee n pye?» ²⁰ Mboo nawee, ma kloñ ter, ma tee n pãã Yãhã ne ke syi. Kla saha ke fããfua pye ke yee, ta fããfua, nwa ma n ra fãã mma ma syi dyañ ye. ²¹ Ye sã gbãhã fããfua yãã la, ke huhu bye ma

* **9:17** 9.17 Faale cãã na, pe Yiisrefa bii pye Syipte yĩñfuangbãñ yãmpar koho wo. Yãhã bii fãnga wãã Musa kã, u n waha naa laanwo wũhũ pye ma naa Yãhã fãngangbãñ yar Syiptefa na. Syipte yĩñfuangbãñ laam -sẽ bii waha ter, u sã bii kãnde wãã Yiisrefa kã fãhãfãhã ye.

woo wāŋ; ngii wīi ma t̄y u ye, u ga waha ke kla fāā ke cuhu ne. Le ma t̄y ke gbāhā fāāfua ye, u ga waha u cuhu gaa kūū u gbāi laa fāā u naa kayōr le le laam wo. Le ma maha t̄y u ye, u ga waha koo cuhu gaa kūū u gbāi laa fāā kafar wākuee wīi.

²² Ye sē yāā, Yāhā wīi bya ma koo syi dyaŋ; ke nawee- bye t̄hā. Le ma t̄y ke ye, ke ga waha nawee- mpāy ta ke ke ncafūhū yar nawee- bye na, ke fāngangbāŋ ne. Poo mii ge pe ta Yāhā n ke ncafūhū yar, pe yai wāpēn ne. Yāhā -sē maha ke laam yīn yaha pe wīi na. ²³ Le ma t̄y ke ye, ke ga waha nawee- mpāy ta ke ke nayōr yar nawee- bye na, ke nayōr rii kacān wee te na ye. Poo mii bye, pe ta Yāhā n ke laantār yar nawee- bye na pe ga ke nayōr ter yāā.

²⁴ Wii Yesu kāndeyārfa me, Yāhā wo yāŋ yi Yiiffee- nsoho wo tesē mpāy bya ne pe wee Yiiffee- ye. ²⁵ Loo ne, faale Yāhā kaplāŋ tōrfua Yosee le yrūhū yaha ma yee, Yāhā bii yee:

«Mpāy pe wee ra nawee- ye,
poo me tē ga yee ra nawee-
Mpāy pe wīi sē naa n t̄y ra ye ye,
yagaa n ga pe yee ra laanfa.

²⁶ Teelii wo nawee- naa pe pye ma yee:
Yāhā nawee- sē me ye ne ye,
loo teele ya wo, nawee- ga pe pye pe yee:
Yāhā gii ke ma yrāŋ, koo pii me ye ne.»

²⁷ Faale Yāhā kaplāŋ tōrfua Yisa bya maha nde yrūhū yaha Yiisrefa wīi na ma yee:

«Yiisrefa pe sya syar mii
flā dyaŋ muhulangbāŋ yē na,
mpāy pe ga sya yaha pe laam wo,
pe ga pye carle ya.

²⁸ -Ye yāŋ,
Yīŋfua Yāhā ke kai- nkāy cāā pāā yaha,
ke ga ke bye pye kua yagaa driyē wo.»

²⁹ U Yisa maha le pāā poo Yiisrefa wīi na ma yee:

«Yīŋfua Yāhā gii yersaha wee
ke fāngangbāŋ na ye,
ke ma ne pye ke sē tyii
wo wāle kur kue pii mpāy na driyē wo
ye,
wo wīi ne ga pye le kua kāā driyē wo,
Sodōfa wāŋ syi dyaŋ Gumorfa ne.»

Yiisrefa pe le Yesu kapāyīi wīi sye

³⁰ Too ga waha lii ya pāā, loo ne nde: Mpāy pe wee Yiiffee- ye, ma maha pye pe sē naa n ke pe sroŋ Yāhā yīnde na ye, pe Yesu wāta pe Yater pe ta Yāhā n yee pe sroŋ ke yīnde na. ³¹ Yiisrefa poo na, pe yee kānde lii Yāhā le ta, poo ga pe ya plāhā le wāyār ne pe sroŋ Yāhā yīnde na. Pe sē -sē waha yia loo ne ma sroŋ ye. ³² Nwa ta? Pe sē naa n ke pe koho taha yaha Yāhā na, ke n pe ta pe n sroŋ ke yīnde na ye. Pe ba yee kānde lii le ta, poo ga pe ya plāhā le wāyār ne pe sroŋ ke yīnde na pe ya koho fānga

ne. Ntēmbblaha gii nawee- n kūn ke na, pe ga kūn koo na. ³³ Koo ntēmbblaha nge wīi ne le bii cāā yrūhū yaha Yāhā sabangbāŋ wo ma yee:

«-Ye yāŋ,
n ga ntēmbblaha gaa ta Yurusalem wo,
nawee- n naa n kūn ke na;
ntēmbangbāŋ kē ke ne,
ke ga nawee- ta pe n cer ter fle sīi.

Mpāy pe -sē koho taha yaha
koo ntēmbangbāŋ nge na,
poo saa too yāā ye.»

10

¹ Wo nna, lii le sroŋ gboho ra laam wo, ta n nii le nar Yāhā ye ke yai ke yīmper, loo ne ta terfa Yiiffee- n waha sya yaha. ² Lii tē ga pāā pe wīi na, pe n ke pe laam bye ne pe Yāhā tēn tē fānga ne. Yāhā laantor sē -sē wee pe ye ye. ³ Ye sē yāā, Yāhā nawee ta u n sroŋ mii syi dyaŋ ke yīnde na, pe sē le war ye, ma pe ya wīi ta pe ya ya, a loo ne le ga waha nawee ta u n sroŋ Yāhā yīnde na. Yagaa, Yāhā wīi lii ke le ta ma yee, loo ya ne le nawee ta u n sroŋ ke yīnde na, pe loo sye. ⁴ Kai- nkāy Yāhā yee wo ke pye wo sroŋ ke yīnde na, Yāhā Yīndefua Crise pa driyē nge wo loo na. Loo ne mpāy bye pe u ta pe Yater, Yāhā yee pe sroŋ ke yīnde na.

Mpāy bye pe Yesu ta pe Yater, Yāhā pe sya yaha

⁵ Kānde lii le ta, nawee ma n ke u sroŋ Yāhā yīnde na loo wāyār ne, Musa bii lii yrūhū yaha loo wīi na, le nde: U bii yee:

«Kānde lii le ta,
wii ma waha yia ma yār le katan kur
bye wo,
ma sroŋ, ufua ga cīinde yrā yāā.»

⁶ Mboo wii ma n ke ma sroŋ Yāhā yīnde na Yesu Crise wātan ne ma Yater, ma sē yai ma naa le ga ma laam wo ma yee: «Yoo ga dugu ga yāhāyīn na, u ga tege ba Crise ne ye.» ⁷ Ma sē maha yai ma yee: «Yoo ga tege dye ku- klo wo, u ga Crise gbe nakur nsoho wo u pa u ne ye.» ⁸ Mboo wii taa Yesu ta ma Yater, cā: «Le Yāhā kapān ma nawee t̄y, le fla sē dey ye. Le ma ma yē wo, ma maha ma ma laam wo.» Loo kapān ne too n pāā nawee- ye ma yee, pe yai pe Yesu Crise ta pe Yater. ⁹ Ma' a le pāā ma yē ne nawee- yīnde na ma yee, Yesu Crise kē u ma Yīŋfua, ma' a maha le sya cīinde ma laam wo ma yee, Yāhā u ta u n yir gbā wo, ma dur ba yrāŋ na gbaafa ye, ma ga sya yaha. ¹⁰ Ma sē yāā, ma' a Yesu wīi sya cīinde ma laam wo, Yāhā ga yee ma sroŋ ke yīnde na. Ma' a loo pāā ma yē ne nawee- yīnde na, Yāhā ga ma sya yaha. ¹¹ Loo ne le yrūhū yaha Yāhā sabangbāŋ wo ma yee: «Wii ma Yāhā ta u Yater,
ufua saa fyar yāā yāā ye.»

12 Loo ne, ngaa wee ke Yiiffee- war mpây ne pe wee Yiiffee- ye: Pe bye ma Yînfua nen ya ne; mpây bye pe u nar u koho le pe ye, u ga le pye, u laantâr wûhû gboho. ¹³ Ye sê yââ, loo ne le yrûhû yaha Yâhâ sabangbân wo ma yee:

«Nawee wii nawee wii woo
ma Yînfua myaha yee ma u nar,
ufua ga wâsyayaha yââ.»

¹⁴ Nawee- ma yee pe sê u ta pe Yater ye, pe -sê ga pye mii pe u nar u koho le pe ye? Pe ma -sê yee pe sê u wîi luhu yâa ye, pe ga pye mii pe u ta pe Yater? Waa ma -sê yee u sê u wîi pââ pe ye ye, pe ga pye mii pe le yââ luhu? ¹⁵ Le ma -sê pye mpây sê lehe wââ le Yesu kapâyîi wâpââ wîi na nawee- ye ye, le kapâyîi pââfa ga yir na? Yâhâ mpây lehe wââ wa; loo ne le yrûhû yaha Yâhâ sabangbân wo ma yee: «Yân, le kapâyîi pââfa wâpan nuhu yigi nawee-kê.»

¹⁶ Mpây pe le Yesu kapâyîi yââ luhu, pe laam wo mpây -sê ma pe sê ke kaplân sya cîinde ye. Loo ne faale Yâhâ kaplân tôrfua Yiisa n bii yee:

«Yînfua Yâhâ,
nawee- busââ sê ma kaplân sya
cîinde wo ye ye?»

¹⁷ Ye sê yââ, ma' a le Yesu kapâyîi luhu, loo ne maa Yesu ta ma Yater. Kaplân nkây taa luhu, Yâhâ Yindefua Crise yê kaplân kê.

¹⁸ Lii tê ga yey, loo ne nde: Yiiffee- sê loo kapâyîi nde yââ luhu la? Pe le yââ luhu. Yâhâ sabangbân wo, le ma le yrûhû yaha ma yee:

«Kântrahafa kur bye
le kapâyîi pââfa kaplân luhu.

Pe yê kaplân ka driyê teebehe bye wo.»

¹⁹ N ga maha nde yey: Yiisrefa sê le Yesu kapâyîi wûhû war la? Pe ke war, pe sê -sê ke sya ye. Musa yee Yâhâ lii pââ pe ye, le nde:

«Mpây pe wee ra nna ye,
n ga pe wîi ta le n yînde yigi ye kê.

Mpây pe sê ra cã ye,
n ga pe wîi ta le n laam war ye kê.»

²⁰ Yiisa bya gɛ maha yee, Yâhâ le pââ ma yee:

«Mpây gɛ pe sê naa ra ke ye,
pe ra yââ; mpây pe sê naa ta wîi ga ye,
n nii yar poo na.»

²¹ Ma -sê yee Yiisrefa wîi na, Musa yee Yâhâ le pââ pe wîi na ma yee:

«Ke yai ke yîmper,
n koho no wââ pe ye ndoo ga pe sya
yaha.

Pe laam -sê waha ter,
pe sê n luhu ra ye ye ma ra kaplân
kai.»

11

Yâhâ sê Yiisrefa miy yaha ye

¹ Loo na, n ga ye yey nde ne: Le nii ke syi, Yâhâ pe Yiisrefa miy yaha la, poo mpây pe ma ke nawee-? Aye, le saha nii ke syi ye! Ye sê yââ, Yiisrefa naa kê ndoo gɛ ne, wo faale wâdyaha Brama kur kue puee kê ra ne, n yi BËsyame terfa wo. ² Yâhâ sê ke nawee- miy yaha ye, poo mpây ke pe yân yi faale wo. Lii le yrûhû yaha Yâhâ sabangbân wo ma yee, faale Yâhâ kaplân tôrfua Yeli laam bii war Yiisrefa wîi na, u n le pââ Yâhâ ye, ye koo kaplân yââ kal. Ke ma ke yrûhû yaha ma yee, Yeli Yâhâ pye ma yee: ³ «Yînfua Yâhâ, ma sê yââ, pe ma kaplân tôrfa boo, ma ma diŋ yisar pye klaha-. Ndoe ya kê tê kuee, pe n maha ra wâboo wîi ke.» ⁴ Yâhâ ke -sê u yê sya lii ne, ye maha loo bya cã: Ke yee: «Yân! Mboo ya sê kê taa ma ye. Nawee- nyertââ yînbua ma, pe Bala wâtêŋ sye, u Bala wii nawee- u fââ, ma u ta ndoo draha wo, ndoo wii n ma Yâhâ. Ta n poo yân yi ma sêŋ pe na.» ⁵ Ye ma Yeli wîi nde yân, le maha ma ke syi nanga nge na. Yiisrefa mpây maha ma car, Yâhâ pe yân yi ke laantâr flâhâ tây. ⁶ Ke pe yân yi ke dyanŋ ke laantâr flâhâ tây, le sê nii mii pe kayûhû pye Yâhâ n pe yân yi ye. Le ma ne pye mii Yâhâ nawee- yân n yi pe kayûhû wâpye wîi na, loo myaha pe yai le ne, Yâhâ laantâr kalaa wee nantân ye.

⁷ Lii ya le ma le na, pe Yiisrefa pe naa n ke fânga ne pe sron Yâhâ yînde na, pe sê ke yââ ye. Mpây ya Yâhâ pe yân yi, poo ya me pe loo kayîi yââ. Pe busââ mpây bye pe kuee, Yâhâ pe laam tee ta, pe sê waha ke laam wîi laa war ye. ⁸ Loo ne le yrûhû yaha Yâhâ sabangbân wo ma yee:

«Yâhâ pe laam tee ta, pe n nii,
ke wîi sê kai kua pe laam wo ye;
ke pe ta, pe yîmpe lii yââ pe sê le war
ye,
pe ndiyuhu lii luhu pe sê le war ye,
ma sya ba waa nanga na.»

⁹ Wo faale wâdyaha Dawide bya bii yee pe wîi na ma yee:

«Pe diŋ wâyi ter Yâhâ kê,
pe kaboo wân ne tesê ke dir wâdiŋ ne,
te nii pe ye namihî wân syi dyan,
jrây ne, pe n too dye te laam wo,
Yâhâ n pe pên.

¹⁰ Pe yîmpe, pe wam too,
pe ma n waha naa Yâhâ kai- war ye.

Kânde lii le ta, loo wâfây
le pe ta kântuhu n kur pe ye.»

Mpây pe wee Yiiffee- ye, pe bya le Yesu kapâyîi yââ luhu

¹¹ N ga ye yey lii ne le nde: Pe Yiisrefa pe plaha ke syi, pe plaha la pe kuân ne? Aye, pe sê plaha pe kuân ne ye! Pe wâplaha koo

-sê ta, terfa mpây pe wee Yiiffee- ye, pe le Yesu kapâyî yâa luhu, Yâhâ n pe sya yaha, pe wâsyayaha wîi n yînde yigi pe Yiisrefa kê. ¹² Pe wâteepyee nii kayîi driyêfa ye, pe Yâhâ kânde wâmiyaha bya nii kayîi mpây ye pe wee Yiiffee- ye. Le nii ke syi pe Yiiffee- bye ma -sê ba pe yîntaha wâ klaha Yâhâ kue ye, -ye câ pe driyêfa kur bye ga ba kayîi lii yâa loo nde kur ye, le ga ba gboho ta ter. ¹³ Yagaa, n ga laa pâa yîi ye, yîi mpây tee wee Yiiffee- ye: Ndoos kê, u Yesu tènlehe yîi ye, yîi mpây ye wee Yiiffee- ye. Yâhâ tèn lii le soho ra koho wo, le ma ra ye yînkuaýir wîi. ¹⁴ Loo nde na, n n ke ta terfa Yiiffee- n ye wîi yâa, le n yînde yigi pe kê, mpây n yîntaha sron Yâhâ ye, ke n pe sya yaha ta tèn kâmay na. ¹⁵ Yâhâ koho wâkuân pe na, loo nde nii driyêfa kur bye wâwâale wîi Yâhâ ne. Le nii ke syi, Yâhâ ma maha ba pe gbihi ta, pe n nii ke nawee-, loo kayîi nde ga ba gboho ta ter, le sya nakur raa ta, te n nii yrân na.

¹⁶ Dir rii te câa dye, pe ma diñ yi te ne Yâhâ kê te n nii ke wân, dir rii bye te ga dye kur kue ye, te bya ma Yâhâ wân. Katyigi gii nnen ma nii Yâhâ wân, te kayay bya ma Yâhâ wân. ¹⁷ Yiisrefa wîi ma mii kaha wolifye katyigi wân syi dyan pe sîi tar wo ke n le, pe n ba te kayay taa cer kâa. Mboo wii taa wee Yiiffee ye, wlaha wolifye katyigi gii ke fiy ke ya ya, waa sê ke sîi ye, ma wîi ma mii koo katyigi nge kayan gaa dyan pe gbâ cer ma ba ke pua mar ke kaha wolifye kayan cersaha fla na. Ke syi ne, ma n poho ke kaha wolifye katyigi nnen too kâmay na. ¹⁸ Loo na, ma sê yai ma mii sey, ma naa too kayay nde yân mii ngaa sê kê te ne ye. Ma saha mii sey ge sey ye; ma sê yâa, te nnen sê n poho mboo kâmay na ye, mboo kê taa n poho too kâmay na.

¹⁹ Ma ga waha yee: «Laa na, pe kayay nde cer kâa, ma yee ndoo yai n pua mar te draha wo.» ²⁰ Pe wâcerkâa wîi ma cîinde; pe sê Yesu ta pe Yater ye, koo kê Yâhâ n pe cer kâa. Ma'a -sê yâa, Yâhâ ma ta poo draha wo, ma Yesu ta ma Yater; koo kê. Ma'a syi ma naa mii sey loo nde ne ye, ma yai ma naa n fya Yâhâ na. ²¹ Ma sê yâa, pe Yiiffee- poo mpây pe ma te cîinde kayay, Yâhâ sê kace yaha pe na ye, ma yai ma câ, mboo wii ma wee cîinde kayan ye, ma'a yee ma sê Yesu ta ma Yater ma kuân ne ye, Yâhâ ga ma bya cer kâa. ²² Yân! Yâhâ laam n tây; nawee ma -sê laa tee pye ke ga maha waha ufua pên. Mpây pe ke kânde miy yaha, ke pe pên, ma -sê ke laantâr yar mboo na. Ma -sê yai, ma koho taha yaha ke laantâr na ma laam bye ne, mii loo sê ne ye, ma bya ga cer kâa mii kayan dyan. ²³ Pe Yiiffee- bya ma -sê yîntaha sron Yâhâ ye, ma Yesu ta pe Yater, Yâhâ ga pe gbihi ta pe pye na faale

na. Yâhâ fânga kâmay na, ke ga waha yia ke maha pe gbihi pua mar pe cersadyaha fla na. ²⁴ Mboo wii taa wee Yiiffee ye, ma mii wlaha wolifye katyigi kayan dyan pe gbâ cer; ma ga ke pua mar kaha wolifye katyigi na; ma câ Yâhâ fângangbân kê ke yia loo nde na. Pe Yiiffee- poo na, pe ma mii ke kaha wolifye katyigi kayay dyan pe gbâ cer; pe wâpuamar koo katyigi cerj ya na pe cersadyaha fla na, ma yee la, Yâhâ fângangbân saha yia loo nde syi ya na ye?

Yiiffee- bya ga ba sya yaha

²⁵ Wo nna, kangbây laa nde waa sê le câ yâa ye, n ga le yar ye na ye n câ, ye ma n naa yîi sey ye kacân wîi ne ye: -Ye yân, Yiiffee- busâa mpây pe ya laam tee ta pe sê waha Yâhâ laam wûhû war ye. Pe ga kuae ke dyan, mpây pe wee Yiiffee- ye, poo busâa n sya ba naa Yesu ta pe Yater ke n pe sya naa n yaha, pe yê n sya ba tâ. Loo kur ye, pe Yiiffee- bye n câ pe laam gbihi ta pe Yesu ta pe Yater. ²⁶ Pe Yiisrefa kur bye pe ga sya yaha mii, le ma le yrûhû yaha Yâhâ sabangbân wo ma yee:

«U Syayahafua ga ba yir Syô kue ye,
u ba Dyakuba kur kue pii yee,
mpây pe Yâhâ kânde miy yaha.

²⁷ Yâhâ yee too naambiýâr nde ne ke n pai le pe ne,
ke pe kapee- laha kâa pe yîñ na.»

²⁸ Pe Yiiffee- Yesu kapâyî wîi sye ma nii Yâhâ napîi. Loo n ta ye n kayîi yâa. Yâhâ sê yi kâa ke yê wâter wîi kur ye ye, pe Yiiffee- wîi n tây Yâhâ ye pe wâlê kâmay na, pe wâlê mpây Yâhâ bii pe yân yi faale câa na, ma pe ta ke nawee-. ²⁹ Ye sê yâa, Yâhâ ma kla gii wâa, ke sê ke dur n sya ye, ke ma maha mpây yân yi, ke pe yân yi ke kuân ne, ke sê ke yê dur ye. ³⁰ Yîi mpây tee wee Yiiffee- ye, ye sê ba luhu Yâhâ ye faale câa na ye. Yagaa, Yiiffee- pe sê luhu Yâhâ ye ye, loo nde ta Yâhâ n ye fen di. ³¹ Pe Yiiffee- wîi bya ga ba nii koo syi. Poo mpây pe sê luhu Yâhâ ye nanga ye, Yâhâ ga ba pe bya fen di. Ke ye fen di mii, ke ga ba pe bya fen di koo syi. ³² Ye sê yâa, Yâhâ tyii nawee- ter bye na, pe n ke yê kaplân wâluhu wîi sye ma -sê wâfây yâa. Loo kur ye, ke n ba pe bye fen di, pe n câ ke nawee fen di.

Kacân wee Yâhâ wâgboho na ye

³³ Kayûhû nkây ke ma Yâhâ wân, kacân wee ke na ye. Ke laantor tesê ke laam kacân ne, yersaha wee te na ye. Kai- nkây ke ma Yâhâ laam wo wâpye wûhû, waa saha ke câ ye, ke kai- gbihi n ta mii syi dyan, waa saha le war ye! ³⁴ Loo ne le yrûhû yaha Yâhâ sabangbân wo ma yee:

«Waa saha Yâhâ laam wûhû câ ye,
waa saha laantor le ke laam wo ye.

³⁵ Waa wee tuu waha yia,

ma cāā ngaa wāā Yāhā kē,
ke n ba le kayī dur u kē ye.»

³⁶ Cīnde ne, woofua wee ye.

Ye sē yāā, koo kē ke kai- bye ta,
koo kē ke wān bye tāhā,
te bye ma koo wān.

Ke miingbāṅ yai ke naa n sey yalebye,
wāyeryāā ma n pye le na ye!

Amen, le nii ke syi.

12

Lii le ma cīnde Yāhā wāsey

¹ Wo nna, yii mpāy tee ma wo Yesu kāndeyārwei, ye cā Yāhā wo fēn di, ma sya wo yi kāā te wo. Loo nde wīī na, ye tyii ta n ye yar waha wīī nen ne: -Ye yii le soho Yāhā koho wo yrāṅ na, mii kla dyaṅ pe boo ke kē, ke kla n nii Yāhā wāṅ ke kuāṅ ne; ke wīī n maha naa n tāy ke ye. Loo ne le ma cīnde Yāhā wāsey. ² Ye ma syi ye naa driyēfa kai- yāṅ tesē pe laangar wūhū ne ye. Ye tyii Yāhā n ye laam wā klaha, ke kacānfān le ye laam wo, ye n ke laam wūhū war; ye naa ke pye, nkāy ke yō, ma n tāy ke ye, ma maha sroṅ.

³ Yāhā kayī wāā ra kē ma ra ta ke tēntē. Loo nde na, n ga ye nanem yar nde ne: Ye ma syi ye naa yii ta draha gii wo tee sē no ke na ye. Tee ma mii, -ye naa yii yāṅ koo syi! Ye sē yāā, Yāhā kayī ye ta ye n Yesu ta ye Yater mii, -ye naa yii yāṅ koo draha wo. ⁴ Ye cā nawee kadye nen ya ma teebehe busāā ne; ke teebehe nanem bye ma ke tēṅ ne ke ya wuhu na. ⁵ Wii mpāy too ma Yesu kāndeyārfa, wo wīī ma koo syi. Wo nihi; too -sē wāā le Yāhā Yīndefua Crise kāmāy na, wo ma kadye nen ya dyaṅ. Wo bye tēṅ ma ke ya wuhu na, mii kadye nen teebehe dyaṅ ke tēṅ ma ke ya wuhu na mii. ⁶ Yāhā kaa taha wo nanem bye na. Ye sē yāā, ke fānga tii wāā wo kē, te ma te ya wuhu na. Le nii ke syi, wo nanem bye yai wo koo fānga ta wo naa tēn tē. Yāhā ma fānga wāā wii kē u n waha ke kaplāṅ luhu u laam wo, u -sē naa ke tōr nawee- ye ke n naa n sroṅ Yesu kānde wūhū ne. ⁷ Yāhā ma fānga wāā wii kē u n nii koho le pe Yesu kāndeyārfa yawāhāfa ye, u -sē naa le pye laantee nen ne. Yāhā ma fānga wāā wii kē u n nii u nampyeṅ- klaha Yāhā kaplāṅ ne, u -sē naa pe klaha nuhu ne. ⁸ Yāhā ma fānga wāā wii kē u n waha laantor le u nampyeṅ- laam wo, u -sē naa le pye. Yāhā ma fānga wāā wii kē, u n waha u ya koho wān taa ta ma kayī pye te ne, u -sē naa le pye laanyōm ne. Yāhā ma fānga wāā wii kē u n nii yahaseefua Yesu kāndeyārfa yawāhā fla wo, u -sē u ya plāhā le tēn na.

Yāhā ma fānga wāā wii kē u n waha fēnfa laam yīn, u -sē naa pe laam yīn nuhu ne.

Yesu kāndeyārfa troho wātāhā

⁹ Ye tyii nawee- ntāṅ n naa n dye ye tāy cīnde wādyeṅ! Kai- nkāy ke sē yō ye, ye tyii koo wīī n fūhū ye ye! Kai- nkāy ke yō, -ye pua yaha koo na! ¹⁰ Ye tyii ye ntāṅ n naa n dye yii tāy mii tuhufua nen pii dyaṅ, -tee naa n tāy yii ne! -Ye naa yii kihi nagboho wātāṅ ne yii na! ¹¹ -Ye naa ye tēn tē ye laam fānga ne -tee tyii napaṅ na! Ye tyii Yāhā Yrā n nii ye laam wo, -ye naa tēn tē Yīṅfua Yesu kē! ¹² Tee koho taha yaha Yesu na, ye tyii le n naa nuhu yigi ye kē! -Ye naa yii plāhā wāfāy wo! -Ye naa n pāā Yāhā ne yalebye, ye ma n fāy sya le ne ye! ¹³ Ngii wīī ma pye ye Yesu kāndeyārwei na, -ye naa ke pye pe kē! -Ye nampay gbihi naa n yigi!

¹⁴ Mpāy pe kapee- ka n pye ye na ke dyaṅ, -ye naa Yāhā nar pe kē ke kaa taha pe na; ye ma syi ye yoosēn pāā naa n wāā pe kē ye. ¹⁵ Waa ma kayīī laa ter yāā ma nii nuhu di le na, -ye ye naa flege u ne, -ye naa ke nuhu di u ne. Kapee laa ma -sē waa dye u n nii wūn, -ye u fēn di cīnde, -tee wūn le tāṅ u ye. ¹⁶ -Ye naa nii yīmbui nen na yii ne. Ye ma syi ye laa yahasee fla ya ke ye, ye tyii yīnkorle tēṅ wīī bya n naa n tāy ye ye. Ye ma syi ye naa le ga ye yee ye kai- bye cā tāṅ ye!

¹⁷ Wii ma kapee pye ye na, ye ma syi ye yee, yaa le dur u kē, ye kapee laa pye u na ye. -Ye naa kayīī wāpyeṅ ya ke nawee- bye kē! ¹⁸ Yii poo na, le ma ga waha pye tesē le ma nii ye wīī, -ye naa laanyīn ke nawee- bye kē! ¹⁹ Ta naambiyām, waa ma kapee pye ye na, ye ma syi ye yee, yaa le kafue yi u na ye! Ye tyii, Yāhā laam ga war ufua ne, ke n laa pye. Ye sē yāā, loo ne le yrūhū yaha Yāhā sabangbāṅ wo ma yee: Yāhā yee:

«Ndoō kē tē ga ba kapee- bye kafue yi.
Ndoō kē tē ga ba kapeepyefa bye dāā
pe kapee- ne, n ke dur wāā pe kē.»

²⁰ Le maha ma le yrūhū yaha ma yee:

«Fāā ma ma napīī yigi,
ngaa wāā u kē u n di.

Loho fāā ma u yigi, loho wāā u kē u n wo.
Ma'a nii loo pye, fyar ga u sroṅ yigi

u kapee- nkāy wīī na tuu pye ma na.*

²¹ Ma'a syi kapee- wāpyeṅ n yia ma na ye.
Kayīī wāpyeṅ ta ma kapee yia le ne.

13

-Ye naa n luhu klo fāngafa ye!

¹ -Ye naa n luhu klo fāngafa ye, loo le sroṅ. Ye sē yāā, koo fānga wee mii ke sē

* **12:20** 12.20 Jreke yor wo, le ma le yrūhū ma yee: «Ma'a nii loo pye, le ga nii mii ma naankān kuee ga woo u yīndai wo.» Loo kapān nde fyar wīī pāā.

yir Yāhā ye ye. Yahaseefa mpāy bye pe ma yīn na, Yāhā kē ke pe ta. ² Loo ne, wii ma yee u saa yer fāngafa wīi na ye, le nii mii Yāhā lii ta, ufua sye u saa yer le na ye. Mpāy pe sē n yer le na ye, pe wāpēn ke pe ya kē ke syi ne. ³ Kapeepyefa me pe n fya fāngafa na, kayīpyefa sē me ye. Ma'a yee fāngafa ma n naa ma fāy yahaseefa ne ye, ma naa kayīi pye, pe ga syaha ge wāā ma kē loo nde na. ⁴ Yāhā kē ke fāngafua taha u tēn na. U n ke ma naa n sronj ma troho wātāhā ne. Ma'a -sē kapee pye, ma yai ma naa n fya. Fānga gii ke le soho u koho wo, ke sē ka wāā u kē ke dyanj ye. Yāhā kē ke u taha le na; waa ma kapee pye u nampyerj na, woo kē u ga le kafue yi ufua na, u u pēn u nampyerj kē. ⁵ Loo ne, ye ma yee ye sē n luhu fāngafa ye ye, ye ga waha wāpēn yāā le na. Mii le wāpēn wīi ge sē ne ye, yii ge le cā ye laam wo ma yee, ye yai ye naa n luhu pe ye, loo le sronj.

⁶ Loo maha ne, ye kufar dāā. Ye sē yāā, fāngafa ma draha gii wo Yāhā kē ke pe ta koo fla na ma pe taha loo tēn na, pe n nii loo ya na. ⁷ Wii ma yai ngii ne, -ye koo wāā ufua kē! Tee yai kufar wāwāā ne wii kē, -ye naa te wāā ufua kē! Tee yai kla gii wāwāā ne wii kē, -ye naa ke wāā ufua kē! Tee yai ye naa n fya wii na, -ye -sē naa n fya u na! Tee yai ye naa wii myaha gboho, -ye -sē naa u myaha gboho!

-Ye naa ye troho tāhā cāā- wo!

⁸ Ye ma syi waa fue n nii ye na ye. Fue lii ya le ma ye na, ye tyii ye ntānj n naa n dye yii tāy yalebye. Ye sē yāā, wii nampyerj-ntānj ma dye u tāy, ufua ma tānj Yāhā kānde wo. ⁹ Ye sē yāā, kānde lii Yāhā le ta, le katanj nkāy ma ke yrūhū yaha ma yee: «Ma'a syi ma cayor le ma nampyerj ne ye! Ma'a syi ma nawee boo ye! Ma'a syi ma waa kla yuhu ye! Ma'a syi ma naa yīnde yi waa kla na ye!» Koo katanj resyar ngīi, ma suhu le Yāhā kānde katanj nkāy ne ke sē yāā tōr nwo ye, ke bye ke ya wāā le Yāhā kānde katan nde fla ya wo ma yee: «Ma ya wīi le n tāy ma ye mii syi dyanj, tyii ma nampyerj wīi n naa n tāy ma ye ke syl.» ¹⁰ Ye sē yāā, mboo wii ma nampyerj-ntānj na dye ma tāy, ma saha kapee laa ter pye pe na nantānj ye. Koo kē mboo wii ma le Yāhā kānde katan nde fla yār, le nii mii ma ma tānj le Yāhā kānde katanj bye wo.

¹¹ Ye yai ye naa le Yāhā kānde katan nde fla yār. Wo ma yale lii na yagaa, ye le cā: Ye yiryale ne yagaa woo wāy na. Yagaa, wo wāsyayaha wīi ga yi gbaa na. Loo yale gbe taha ma ter cāā gii cāā yaha too ba Yesu fe ta wo Yater. ¹² Ke yīmper n gaha kuasaha wo, yīnj ga syii yagaa. -Too wo wam kapee-wāpyerj miy yaha, wo cāā- naanmiy wān gbe! ¹³-Too naa n sronj wo troho wātāhā ne

mii cāāfa dyanj! -Too wamfa troho wātāhā ter miy yaha, poo mpāy pe tefen pye dir na, ma maha sēm wo n ter, ma tyatyāhā pye, ma wāhā cej, ma laanyar pye. ¹⁴ Ye ma syi ye laangapeer n naa ye troho wātāhā sronj ye kē, ye n naa koo wūhū ya pye yai! Yesu Crise tuu kayīi lii pye ye kē, -ye yii paha loo kayīi nde na mii nayroho dyanj tee le paha tā yii na.

14

Ye ma syi ye naa ye nampyerj- pyer yānj ye

¹ Mpāy pe sē le Yesu kānde wo ma kai- cā ye, ye tyii pe n naa n pai ye ye! Ye ma syi ye maha yee ye ga naa kaplānj tyīn pe ne pe laam wūhū wīi na ye! ² Le ga waha pye, waa ma u yee woo Yāhā ta u Yater, woo sē n fā dir raa ter na ye. Waa ter -sē ma wii tuu sē le Yesu kānde wo ma kai- cā ye, woo wan wān ya di, u laam wo kar wākaa sē yō ye. ³ Wii u sē n fā dir raa ter na ye, u ma syi naa u nampyerj yānj mii u wee ngaa ye, u nampyerj wii tuu yee woo n fā dir raa ter na. Wii tuu sē -sē dir bye di u ye, u ma syi u yee u nampyerj wii tuu dir bye di u plaha ye. Ye sē yāā, woo nwo wīi yō Yāhā ye. ⁴ Mboo wii taa waa tēntēle yānj, ma yee u tee n pye, ma kali? U tēntēle u tēn tē n yō woo, u sē le tē n yō ye woo, u yīnfua wīi ne. Yīnfua Yesu ga waha fānga wāā u kē, u n yia u tēn na. ⁵ Le ga waha pye, waa ma u laam wo plii bye wee wācej ye, per gaa yō, kaa sē yō ye. Waa -sē ma u laam wo plii bye ma wācej, kaa sē yō kaa na ye. Wii ma lii le yaha u laam wo, u loo sya cīnde.

⁶ Wii ma per gaa ta, ma yee koo kē ke yō, u loo pye Yīnfua Yāhā miingbānj wīi na. Wii u' dir bye di, u loo pye Yīnfua Yāhā miingbānj wīi na. U' syaha wāā ke kē te dir wīi na koo kē. Wii u sē dir bye di ye, u bya' loo pye Yīnfua Yāhā miingbānj wīi na. U bya' syaha wāā Yāhā kē u dir wīi na koo kē. ⁷ Ye sē yāā, wo bye too ma yrānj na yagaa, waa saha yee u ma yrānj na u ya yrānj na, wo ma yrānj na wo Yīnfua kānkai-wīi na, wo ma maha ku, wo ga maha nii wo Yīnfua wām. Wo ma yrānj na woo, wo ku woo, wo ma Yīnfua wām. ⁹ Ye sē yāā, Yāhā Yīndefua Crise ku ma yir gbā wo, ma dur ba yrānj na gbaafa ye. Loo nde ta u n nii yrānjfa bye yīn na, tesē mpāy bye ne pe ku wa. ¹⁰ A nwa, mboo n nii ma nampyerj kaa ma n yee, u nde tee pye, ma nii u yānj u wee ngaa ye? Ma sē cā la ma yee, Yāhā ga ba wo bye sāhā? ¹¹ Ma sē yāā, le ma le yrūhū yaha Yāhā sabangbānj wo ma yee, Yāhā ye:

«Ndoo kē Yāhā gii ke ma yrān na,
n yee nawee- bye ga ba känkľüy gbāā
ra yaha ye;
pe bye ga ba cā, ndoo kē Yāhā,
pe naa ra miingbān sey fānga ne.»

¹² Ye yai ye cā nawee nawee woo ga ba u
yīnwūhū tōr Yāhā yaha ye.

Ma'a syi ma nampyer ta u n tee pye ye!

¹³ Wo ma syi wo naa wo nampyer- kaa
nantān, wo yee pe yai wāpēn nge syi ne
ye. Too yai lii wāpyer ne le nde: -Wo naa
wii troho wātāhā ter koo yān. Too cā lii
syi ga waha wo nampyer ta u n le Yesu
kānde miy yaha, -too loo yāā wo le miy
yaha. ¹⁴ Yīnfua Yesu kaklaha kāmāy na, n
le cā laha ma yee, kai laa wee le ga waha
pye nawee ye kapīi ye. Wii ma lii ta kapīi,
le ma kapīi u ye. ¹⁵ Laa na, ma nampyer n
fā digi gaa ter na. Ma'a ke di ma nampyer
yīnde na, le ga u laam wāhā, u saa laa
war nantān ye. Ma'a le cā wa ma le pye, le
ga nii mii ma nampyer ntān sē dye ma tāt
ye, koo kē. Loo nde ga waha ta u n plaha
yi kāā le Yesu kānde wo, u saa wāsyayaha
yāā ye. Digi gaa ter wīi ya na, ma'a syi ma
nampyer ta u n plaha u kuān ne ye; ma
sē yāā, Crise ku woo bya wīi na u waha
wāsyayaha yāā. ¹⁶ Kai lii ma sron mboo
yīnde na, ma -sē pee mpāy ye, ma'a n le
pye pe yīnde na, pe n naa wāpee pāā le
na ye. ¹⁷ Ye sē yāā, wii u u troho tāhā Yāhā
kānde wo, digi gaa ter wādin tesē kla gaa
ter wāwōn, koo sē kē ke ma yīn ufua ye
ye. U cā Yāhā u ta u n sron, ma yrīn wāā
u kē, nuhu ne Yāhā Yrā kāmāy na, koo kē
ke ma yīn u ye. ¹⁸ Wii ma nii Crise tēn tē
koo wāsron nge ne u laam wo, pe yrīn ne,
ke nuhu ne, le ga tāt Yāhā ye, nawee- ga
maha yee u kayīi pye.

¹⁹ Lii le ga waha nii yrīn wīi ma
nampyer- ye, ma suhu lii ne le ga waha pe
ta kaa n taha pe Yesu wātān na pe Yater,
-too naa koo kē! ²⁰ Ma'a syi ma Yāhā tēn
pye klaha- digi gaa ter wīi ya na ye! Le
cīnde na, dir bye wīi ma gbegbe. Taa ga
digi gaa ter di ma nampyer waa yīnde na,
u saa le war ye, le n naa u laam wāhā, u
n dye kapee laa wāpyer wo, loo le sē yō
ye. ²¹ Taa cā wa, ma'a kar raa ter kaa ma
nampyer waa yīnde na, le saa nii kayīi u
ye ye, laa na sēm wāwōn, laa na ngaa ter
ge, le puar ma'a n le syi laa pye u yīnde
na, ma u ta u n dye kapee laa wāpyer wo
ye. ²² Lii le ma ma laam wo koo kai- ngīi
wīi na, le le yaha ma laam wo, Yāhā yīnde
ma ma na. Mboo nawee, taa lii sya cīnde,
ma'a ma troho tāhā loo kānde na, ma laam
ga tege nii ma ye, ma wīi n tāt. ²³ Wii ma
-sē laalaa pye digi gaa ter wīi na, ma -sē
ke di, le nii mii tuu lii sya cīnde ma le le

yaha u laam wo, loo sē ne u n pye ye, u ga
wāpēn yāā le na. Taa lii sya cīnde, ma le
le yaha ma laam wo, le ma pye, loo sē ne
taa n pye ye, kapee ne.

15

Ta, ma ntān n dye ma nampyer tāt

¹ Wii mpāy too le Yesu kānde wo ma kai-
cā, wo yai wo naa wo laam yīn mpāy ne
pe sē le wa le wo ma kai- cā ye. Tesē, wo
yai wo naa koho le pe ye, -too tyii wii laam
wūhū wāpyer koo na. ² Wo nanem bye yai
wo naa kai- wāpyer ke wo nampyer- kē,
nkāy koo ke ga waha nii u ye kayūhū, ke
ta kaa n taha u Yesu wātān na u Yater. ³ Ye
sē yāā, u Yāhā Yīndefua Crise sē pye drier
wo ma naa u ya wīi pye ye; le ma ge ma le
yrūhū yaha u wīi na ma yee:

«Pe naa Yāhā tyehē tyehē nkāy ne,
ke dur too woo na.»

⁴ Kai- nkāy bye ke cāā yrūhū yaha faale na
Yāhā sabangbān wo, ke ma kaklaha wo ye;
ke fānga le wo laam wo, ma maha wo laam
yīn, wo n koho taha yaha Yāhā kayūhū
wāyāā na.

⁵ Yāhā n sya, ke fānga le ye laam wo, ke
maha ke laanyīn ter wāā ye kē. Ke ye ta
ye ntān n dye yii tāt mii Yesu Crise kānde
le yar mii. ⁶ Loo na, ye n yīmbuhu wāā le,
ye naa wo Yīnfua Yesu Crise Tuhufua Yāhā
sey.

Le Yesu kapāyīi ma nawee- bye wīi

⁷ -Ye yii gbihi naa n yigi le Yesu kānde
wo, mii u Yāhā Yīndefua Crise ye gbihi yigi
mii Yāhā miingbān wīi na. ⁸ Ta n ye yar, ye
sē yāā, Crise nii Yiifee- tēntēle. Yāhā ke bii
yē ter kayūhū nkāy wāpyer ne Yiifee- wāle
kē, Crise pa maa koo pye, pe cā Yāhā sē ke
yē dur ye. ⁹ Tuu pa u maha yee mpāy pe
wee Yiifee- ye, pe naa Yāhā sey ke laantār
wīi na, mii le yrūhū yaha Yāhā sabangbān
wo mii, ma yee:

«Loo ne,

n ga naa ma miingbān sey
mpāy nsoho wo pe wee Yiifee- ye,
n ga naa ma miingbān yay le.»

Le maha yrūhū yaha ma yee:

¹⁰ «Mpāy pe wee Yiifee- ye,
pe naa nuhu di pe Yāhā nawee- ne.»

Le maha yrūhū yaha ma yee:

¹¹ «Yii mpāy bye tee wee Yiifee- ye,
-ye naa Yīnfua Yāhā miingbān sey;
nawee- ter bye, pe naa ke myaha
gboho!»

Faale Yāhā kaplān tōrfua Yisa maha bii
yee:

¹² «Yisay* kur kue puee waa ga ba yir
u nii mpāy yīn na pe wee Yiifee- ye.
Mpāy pe wee Yiifee- ye,

* 15:12 15.12 Faale cāā Dawide tuhufua bii kē Yisay ne.

pe ga ba koho taha yaha u na.»

¹³ Yāhā kē ke nawee ta u n koho taha n yaha ke na. Tee ke ta ye Yater, ke nuhu le ye laam wo busāā, yrīŋ ne, kaa n naa n taha ye koho wātahayaha na ke na, Yāhā Yrā Fānga kāmāy na.

Pōl u tēn wīl pāā

¹⁴ Wo nna, lii le ma ye wīl, ndoo ge le cā laha ma yee, ye ye laam gbihi ta kayūhū wāpye wīl na, kacān gboho ye laam wo, ye ga waha naa laantor le yīi laam wo. ¹⁵ Tē -sē ye laam too kaplāŋ nkāy ne ke ma saba nwo wo, n ke yar ye na fānga ne. Ya'a yāā, n koo kaplāŋ ngīl yrūhū yar ye na fānga ne ke syi, Yāhā kayīl wāā ra kē, ¹⁶ ma ra ta Yesu Crise tēntēle mpāy ye pe wee Yiifēe-ye, loo ne. N ga le Yāhā tēn tē, n le yar nawee ga waha wāā le Yāhā ne. Loo ne le Yesu kapāyīl wāpāā ne mpāy ye pe wee Yiifēe-ye, pe n nii mīl diŋ gūi syi dyaŋ ke nii Yāhā wāŋ ma maha n tāy ke ye, Yāhā Yrā kāmāy na.

¹⁷ Loo n ta, n ga waha nii sey Yesu Crise kāmāy na le Yāhā tēn kue ye. ¹⁸ N saha laa pāā mīl tēn lii sē ne u Yāhā Yīndefua Crise le tē ra koho ne ye. Mpāy pe wee Yiifēe-ye, u pe ta pe n nii n luhu Yāhā ye, ta kaplāŋ kāmāy na ma suhu ta troho wātahā ne, ¹⁹ ma suhu yēkā wūhū ne tesē laanwo wūhū wāpyeŋ fānga ne, ma suhu Yāhā Yrā Fānga ne. Koo kāmāy kē tē waha le Yāhā Yīndefua Crise kapāyīl wīl pāā nawee-ye, ma gbe Yurusalem na tesē koo kue kui ne, ma ga waa Yirīl kāntraha kui na. ²⁰ Mpāy pe sē ba Crise myaha luhu yāā ye, n le kapāyīl wīl pāā poo ye. N sē naa n traha n ta tēn tē taha tēn lii na, waa ba cāā le nakūy ta wa ye, ²¹ mīl le yrūhū yaha Yāhā sabangbāŋ wo ma yee:

«Pe sē ba yee u ga pa mpāy ye ye, poo ga u yāā.

Mpāy pe sē ba u wīl luhu yāā ye, pe ga ba u kai- luhu pe ke war.»

Pōl n traha u ka Wōrme wo

²² Le Yesu kapāyīl wāpāāy kē le ba yer naa n tā ra na, n sē yāā ka ye fla na ye. ²³ Yagaa, tēn laa wee ra ye koo kui ngīl wo ke ga waha yer tā ra na teelaa wākaŋ na ye. Ye fla kalaam pye ra na, naandyē ya sē kē ye. ²⁴ Yāhā ma sya, n ma ba n gaha Sepay kāntraha na, n ga klaha n ye yāŋ, n nii ye ne, n ye laam pye yai, ye n ba koho le ra ye ke yrāhā wāyi ne.

²⁵⁻²⁶ Yagaa, n n gaha Yurusalem wo. Ye sē yāā, Yesu kāndeyārfa mpāy pe ma Maseduan kāntraha na, ma suhu Yākayi kāntraha ne, pe war wāā, ma ga wāā Yāhā nawee- mpāy kē pe ma nawām Yurusalem wo. N n gaha loo na ke fla na. ²⁷ Pe warwāāfa me pe loo nde ta pe ya ya; kayīl laa -sē ne, le fue pye pe na. Ye sē yāā,

pe Yiifēe- Yesu kāndeyārfa mpāy pe ma Yurusalem wo, kai- nkāy pe cā le Yesu kapāyīl wūhū kue ye, pe too kacān la pe ya na mpāy ne pe wee Yiifēe- ye. Loo nde na, mpāy pe wee Yiifēe- ye, pe bya -sē yai pe waha naa pe koho wān taa wāā pe kē pe n naa pe ya koho soho. ²⁸ N ma ba loo nde war wa, ma too wān nde le soho pe koho wo, n ga ke Sepay yrāhā yi n ba klaha ye fla na. ²⁹ N cā n ma ba ka ye fla na, u Yāhā Yīndefua Crise n gaha kaa taha wo bye na.

³⁰ Wo nna, n ga nde yar waha ye ye wo Yīnfua Yesu Crise myaha na, ma suhu wo ntāŋ mpāy ne pe dye wīl tāy Yāhā Yrā kāmāy na: -Ye ra koho soho ta sesrār wo ye naa Yāhā nar ra kē, ³¹ ke n ta sya yaha Yudefa mpāy koho wo pe sē Yesu wīl sya cīnde ye. Ye maha naa Yāhā nar, n n gaha wān tii ne Yurusalem wo pe Yāhā nawee- kē, te ga pe laam yīn. ³² Loo na, le ma tāy Yāhā ye, yaa ra yāā ye fla na nuhu ne ra laam wo, tesē ra n waha wūl car ye nsoho wo. ³³ Yāhā kē ke yrīŋ wāā. Ke pye ye bye kur ye! Amen, le nii ke syi.

16

Syaha fla

¹ N ga wo Yesu kāndeyārweŋsya nwo wīl cāā pāā ye ye, u myaha Feebe. U tēn tē Sāncrihi Yesu kāndeyārfa yawāhā fla wo. ² U ma ba ka ye fla na, -ye u yigi yō wo Yīnfua myaha na, u n cā Yīnfua Yesu nawee- me ye ne. -Tee naa koho le u ye kānkai- nkāy ne ye wīl ma u na; ye sē yāā, u naa koho le nawee- busāā ye, ndoo ge ne.

³ -Ye Persyila syar ra kē u puai Yakila ne, poo pe le Yesu Crise tēn tē naa n tay ra ne. ⁴ Pe ba ra sya yaha gbā koho wo, ma sya ne ga kuae le wo. Ndooyā sē kē, n syaha wāā pe kē ye, Yesu kāndeyārfa mpāy pe wee Yiifēe- ye, pe yawārfa bye syaha wāā pe kē. ⁵ Yesu kāndeyārfa yawāhāfa mpāy pe pe ya wāā pe kaha wo, -ye pe bye syar! -Ye Yēpanehe syar, u ntāŋ sroŋ dye ra tāy, woo kē Yesu kāndeyārfa cir Yasyi kāntraha na. ⁶ Maari wii u u ya fāy ye wīl na, -ye u syar! ⁷ -Ye Yāāndurkuse syar tesē Yuniasē ne, ta klofa me pe ne, pe maha pye ra ne nwomphi wo. Pe wīl n tāy pe Yesu tēnlehe ye, pe maha cāā dye ge cāā dye ra yaha le Yesu kānde wo.

⁸ -Ye Yāmpelase syar ra kē, u wīl n tāy ra ye le Yīnfua Yesu kānde na. ⁹ -Ye Wurbā syar, u naa n tay wo ne le Yāhā Yīndefua Crise tēn wīl na, -ye Setaase bya syar, u ntāŋ sroŋ dye ra tāy. ¹⁰ -Ye Yapele syar, u wāfāy yāā le Yesu kānde wo ma -sē u ya plāhā ma kuae le wo. -Ye Yartobule kahafa syar! ¹¹ -Ye Yerodāā syar, ta klofua kē u ne. -Ye Narsisi kahafa syar! Pe le Yesu kānde yigi klue sīl. ¹² -Ye ca syām mīl syar pe

n yee Terfêhe ma suhu Terfoho ne, pe ma Yînfua tèn na. -Ye cɔɔ nwo syar pe n yee Persidi, u tèn tē gboho Yînfua kē, u ntāŋ dye pe Yesu kāndeyārfa tày. ¹³-Ye Wurffuu syar, Yînfua u yāŋ yi; -ye u nahafua syar, u ma ra bya nahafua, u kayī laa pye yāā ra kē, koo kē. ¹⁴-Ye Yasāykerte syar, Flegō ne, Yermese ne, Paterbase ne, Yarmase ne, tesē Yesu kāndeyārfa mpāy ne pe ma pe ne. ¹⁵-Ye Filohoke syar u cɔɔ Yuuli ne, -ye Neere syar u syafua ne, Woliipe ne, ma suhu pe Yāhā nawee- mpāy bye ne pe ma pe ne.

¹⁶-Ye yii syar yō Yāhā nawee- syaha ter ne. Yesu Crise kāndeyārfa yawārfa bye ye syar.

Kur kue kayar

¹⁷ Wo nna, n ga ye yar waha nde ne: -Ye yii yigi nawee- mpāy ne! Ye sē yāā, kaklaha nkāy pe ye klaha ke ne, pe koo kaklaha sye, ma nii yēcuroho le pe Yesu kāndeyārfa nsoho wo, ma pe plaha n le kāmpee wo. ¹⁸ Ye sē yāā, poosyifa mii, wo Yînfua Yāhā Yîndefua Crise tèn sē ne pe n tē ye, pe ya laam wī ne pe n kar. Pe ga pe yēr ta sūsū, pe kaplāntāhā ta pe nawee- wlan, nawee- mpāy syi pe wākaryaha sē n sye ye. ¹⁹ Yii poo na, nawee- bye cā ma yee ye n luhu Yînfua ye. Loo nde nuhu le ra laam wo. N n traha ye kacān yāā kayī wāpyeŋ kue ye, -tee naa n nii kapee- wāpye wī ma n naa n dye ye laam wo ye. ²⁰ Yāhā gii ke yrīŋ wāā, ke ga sāndāpee yînfua Setane kai- tāhā pye klaha- migimigi ye tre flāhā tày. Yagaa, le yale gbe taha. Wo Yînfua Yesu Crise, u u laantār yar ye na.

²¹ Ta tēntēwai Timuti ye syar, woo ma suhu ta klofa Lususe ye ne, Jasoho ne, Sosipatehe ne. ²² Ndoo Tehetise wii tē Pol yē kaplāŋ ngī yrūhū, n ye syar Yînfua myaha na. ²³ Kayusu wii n n syā u fla na, tesē pe Yesu kāndeyārfa yawāhāfa pe ya wāā u fla na, u ye syar. Yerasyi wii u ma le klo nanihi war yīŋ na, ma suhu wo Yesu kāndeyārwe Kartisi ne, pe ye syar. [²⁴ Wo Yînfua Yesu Crise, u u kayī wāā ye bye kē. Amen, le nii ke syi.]

U saba kuasaha Yāhā wāsey ne

²⁵ -Too naa Yāhā sey, koo ke ga waha ye ta ye n ke sron ta ye Yater, mii le Yesu kapāyī le yar mii, le kapāyī lii tē n pāā nawee- ye. Yesu Crise wūhū nkāy tē tōr n yar nawee- na, koo kē ke ma Yāhā laam wī lii le sē ba yi yāā gbaa na ye. ²⁶ Pe Yāhā kaplāŋ tōrfa bii loo nde yrūhū yaha saba wo. Yagaa, le gbe yi gbaa na. Yāhā gii wākuayāā wee ke na ye, koo ke loo nde ta, ma maha ta pe n koo kai- ngī yar mpāy bye na pe wee Yiifee- ye, pe n Yesu ta pe Yater pe naa n luhu u ye.

²⁷ Yāhā neŋ ya kē ke ma kai- bye cāfua. Yesu Crise kāmāy na, koo neŋ ya myaha yai wāsey ne yalebye, wāyeryāā ma n pye le na ye. Amen, le nii ke syi!

Pól saba cir kaplân Korntifa ye

Syaha fla

¹ Ndoos Pól kē ma suhu wo Yesu kändeyärwε Sohotân ne, too saba nwo yrühü no wää. Ndoos Pól kē, le tãy Yähâ ye ke n ta yee, n ba nii Yesu Crise tēnlhe. ² Wo u saba yrühü no wää Yesu kändeyärfa yawähäfa kē Kornti wo. Yähâ pe yee, ma pe ta ke wām, pe n wää le Yesu Crise kāmāy na. Wo u yrühü no wää mpây bya kē pe ma teebhe byε wo, ma -sε wo Yīnfua Yesu Crise miingbāŋ gboho. Woo kē pe Yīnfua tesε wo byε Yīnfua.

³ Wo Tuhufua Yähâ ma suhu wo Yīnfua Yesu Crise ne, ke ke laantār wīl pye ye kē, tesε pe ye yrīŋ wää ye kē.

Korntifa Yähâ laantār wühü yää Yesu Crise kāmāy na

⁴ Yähâ laantār wīl lii pye ye kē Yesu Crise kāmāy na, yalebye n syaha wää ke kē loo wīl na. ⁵ Ye cā tee wää le Yesu Crise ne, Yähâ ta ye n kayühü yāa ye känkai- byε wo. Koo kayühü kē ye le Yähâ kapâyīl cā, ye le war. ⁶ U Yähâ Yīndefua Crise kapâyīl nnen gbää ye laam wo, ⁷ ye n sya ke Yähâ kayühü yāa. Koo ke ye ta ye n waha wo Yīnfua Yesu Crise wädurbaŋ sēŋ. ⁸ Woo kē u ga ye ta ye n yīl plähâ yaha, u ma ba dur ba, waa ma n ba yāa ye plaha laa ne ye. ⁹ Yähâ ma yε ter lii ne, ke le pye, koo gi ke ye yee, ye seefar le ke Dya Yesu Crise ne, woo wii u ma wo Yīnfua.

Pe Yesu kändeyärfa tee ma crēŋcrēŋ Kornti wo

¹⁰ Wo nna, n ga le nar waha ye ye wo Yīnfua Yesu Crise myaha ne: -Ye wää le, ye ma syi ye nii crēŋcrēŋ ye! -Ye nii yīmbui nen na, -tee nii laantee nen ne! ¹¹ Wo nna, ye sε yāa, cōo nwo pe n yee Klowee, u kahafa mpây ra yar ma yee, wähâ ma ye nsoho wo. ¹² Lii le ma le na, ye kaplân ma ke ya wuhu na: Nwo ga yee woo ma Pól kur ye, waa ter ga yee woo ma Apolosu kur ye, waa ga yee woo ma Pyar kur ye, waa ga yee woo ma u Yähâ Yīndefua Crise kur ye. ¹³ Tee le cā laha ma yee, u Crise sε la cer flε flε ye, ye tee nii crēŋcrēŋ. -Ye yāŋ, ndoo Pól sε kē tē ku trā na ye wīl na ye. Ye sε maha tää yi loho wo ndoo myaha na ye. ¹⁴ N syaha wää Yähâ kē tē sε ye tää yi loho wo ye, ma yi kää Kirpusu na, Kayusu ne. ¹⁵ Loo na, waa saha yee ndoo kē n ye tää yi loho wo ta myaha na ye. ¹⁶ Cīinde, n maha Tefanase kahafa tää yi loho wo. N sε -sε le sya n maha waa tää yi yāa loho wo nantāŋ

ye. ¹⁷ U Crise sε ra lehe wää nawee- wātää myaha na ye. U ra lehe wää, n ba naa le kapâyīl wühü yar nawee- na. U sε ra lehe wää, n ba naa le kapâyīl wühü pāa mii pe nawee- kacān wühü pāa mii syi dyan ye. U Crise wāku wīl trā na, n ma le pāa nawee- kacān yor ne, le saa pii sa ye.

Yesu Crise ma Yähâ laantor ne, tesε ke fāngangbāŋ ne

¹⁸ Ye sε yāa, mpây pe wīl ga ba klaha- ma'a Yähâ Yīndefua Crise trā wāku wīl pāa pe ye, pe ga yee, a yīŋ wee le na ye. Ma -sε yee wii poo na too sya yaha u Crise kāmāy na, wo cā Yähâ fāngangbāŋ kē u Crise trā wāku wīl ne. ¹⁹ Loo ne le yrühü yaha Yähâ sabangbāŋ wo ma yee, Yähâ yee:

«Mpây pe ma laantorfa,

n ga pe laantor wühü pye klaha- pe kē. Mpây pe ma kaicāfa, n ga pe kacān wühü sye.»

²⁰ Loo na, ma'a nii laantorfua, laa na kaicāfua, laa na kaplāntähâ pāafua driyε wīl na, le wāyīl -sε ma na ma ye? Yähâ ge le yar ma yee yīŋ wee driyεfa kacān na ye.

²¹ Ye sε yāa, driyεfa laantor pe ta pe sε waha Yähâ laantor war ye. Loo ne, mpây pe Yesu ta pe Yater, Yähâ yee ke ga poo sya yaha le Yesu kapâyīl kāmāy na, lii le n pāa driyεfa ye, pe n yee yīŋ wee le na ye. ²² Yiiffee- n ke laanwo wühü n pye pe n yāa yīnde ne. Jrekefa n ke pe kacān yāa driyε wühü wīl na. ²³ Wii poo na, wo u Crise trā wāku wīl pāa nawee- ye. Loo nde ncafuhü yigi pe Yiiffee- kē; mpây pe wee Yiiffee- ye, poo n yee yīŋ wee le na ye. ²⁴ Yesu kändeyärfa bye, mpây pe ma Yiiffee-, tesε mpây ne pe wee Yiiffee- ye, poo ye u Crise ma Yähâ fāngangbāŋ, ma maha ma ke laantor. ²⁵ Yähâ wühü nkāy nawee- n yee yīŋ wee ke na ye, ke ter gboho nawee- laantor wühü na. Tesε, Yähâ wühü nkāy nawee- n yee fānga wee ke na ye, ke ter gboho nawee- fānga na.

²⁶ Wo nna, tee wee ngaa driyεfa yīnde na ye, Yähâ n -sε ye yāŋ yi, -ye loo yāŋ! Ye laam wo, kaicāfa sε nihi ye, fāngafa sε nihi ye, nangbām sε nihi ye. ²⁷ Mpây pe wee kaicāfa driyεfa yīnde na ye, Yähâ poo yāŋ yi, ma fyar yaha mpây na pe ma kaicāfa driyεfa yīnde na. Mpây pe wee fāngafa driyεfa yīnde na ye, Yähâ poo yāŋ yi, ma fyar yaha mpây na pe ma fāngafa driyεfa yīnde na. ²⁸ Mpây pe ma nanglam, driyεfa sε pe yāŋ nawee draha wo ye, ma suhu mpây ne pe wee ngaa driyεfa yīnde na ye, Yähâ poo yāŋ yi, ma -sε pe driyεfa fānga wīl kua, ²⁹ nawee waa ma n waha u ya sey Yähâ yaha ye ye.

³⁰ Yähâ -sε ye ta ye n seefar le Yesu Crise ne, woo kē u laantor le nawee laam wo. Woo kāmāy na wo sroŋ Yähâ yīnde na, wo

nii Yāhā wām, wo maha wāsyayaha yāā.
³¹ Loo ne, le yrūhū yaha Yāhā sabangbān
 wo ma yee:

«Waa sē yai u naa u ya sey ye,
 u yai u naa Yīnfua Yāhā koo sey.»

2

Yesu Crise trā wāku wī loo le ma yīn

¹ Wo nna, tē ba ka ye fla na, maa le Yāhā kapāyī wī pāā ye ye, ta yē kaplān pye yaayaa, ta kacāyor sē maha ba ter ye kacān fla yaha ye. ² Ye sē yāā, tē pye ye nsoho wo, n ba yee n saa laa pāā ye ye mii Yesu Crise wī ya sē ne, tesē u trā wāku wī ne ye. ³ Tē pye ye fla na, fānga sē pye ra na ye, n naa n fya ma sya naa n sege. ⁴ Kaplān nkāy tē naa n pāā ke pye gbegbe, ke sē pye kacāyor kaplāntāhā ye. Yāhā Yrā Fānga pye ra kaplān na, ma ta nawee- n naa ke kaplān sya. ⁵ Loo na, driyēfa laantor ter sē ne te ye ta ye n Yesu ta ye Yater ye, Yāhā Fānga koo kē.

Yāhā laantor

⁶ Mpāy pe yīntar too Yesu Crise kānde wo, wo laantor raa wī pāā pe ye. Driyēfa laantor ter sē ne ye, driyē yīnfua laantor ter sē maha ne ye, poo mpāy pe fānga ga ba pye klaha- pe ye. ⁷ Yāhā laantor wī ne too n pāā, tii driyēfa sē te war ye, te wūhū pe na. Driyē sē bii tāhā wa ye, Yāhā bii too laantor cāā gbihī ta wa wo kē, wo nayōr wāyāā wī na. ⁸ Too laantor wee driyē yīnfua ye ye. Mii loo sē ne ye, pe saa ne pye pe Yesu Crise kuey mar boo trā na ye, woo wii u ma nayōr ter bye Yīnfua. ⁹ Loo ne le yrūhū yaha Yāhā sabangbān wo ma yee:

«Kai- nkāy nawee waa sē ke yāā yāā yīnde ne ye,

waa sē maha ke luhu yāā ye,
 ke sē pye yāā waa laam wo ye,
 Yāhā koo cāā gbihī ta
 mpāy kē ke ntān dye pe tāy.»

¹⁰ Koo kai- ngī Yāhā ke yar wo na ke Yrā kāmāy na. Ye sē yāā, Yāhā Yrā Fānga kai- bye cā, Yāhā wūhū nkāy ge ne ke sē n yi gbaa na ye. ¹¹ Ye cā, waa saha nawee laam wī cā ye. Nawee yrā lii le ma u laam wo, loo ne le u laam wī cā. Ke syi, waa saha Yāhā laam wī cā mii Yāhā Yrā sē ne ye.

¹² Wii poo -sē na, driyē nge yrā ter sē ne le ma wo laam wo ye. Yāhā Yrā ter loo ne too yāā; Yāhā le wāā wo kē, ma yee wo waha ke kayūhū cā, kayūhū nkāy Yāhā ke wāā wo kē. ¹³ Wo koo kayūhū ngī wī pāā nawee- ye. Wo sē ke pāā driyēfa kacāyor kaplāntāhā ne ye; Yāhā Yrā kaplān nkāy le wo yē wo, koo too n pāā. Yāhā Yrā kaplān kē ke ne ke Yāhā Yrā wūhū pāā.

¹⁴ Nawee wii Yāhā Yrā wee u laam wo ye, u saha Yāhā Yrā wūhū yāā ye; woo ye, yīn

wee ke na ye. U saha ke war ye, ke n war Yāhā Yrā kāmāy ya na, koo kē. ¹⁵ Nawee wii u Yāhā Yrā yāā, lii le sronj lii ne le sē sronj ye, u koo war. Woo na, nawee waa ter saha u wūhū war ye, nawee wii u sē Yāhā Yrā yāā ye. ¹⁶ Loo ne le yrūhū yaha Yāhā sabangbān wo ma yee:

«Yoo Yāhā laam wūhū cā,
 ma ga waha naa ke klaha kai- ne?»

Wii poo -sē na, wo ma Yāhā Yīndefua Crise laam ter ne.

3

Yāhā tēntē- wī

¹ Wo nna, n sē ba naa kai- pāā ye ye, mii mpāy dyanj Yāhā Yrā laantor ma pe ye ye. Ye naa ye laam wūhū ya pye, ye pye mii pēyār dyanj le Yāhā Yīndefua Crise kānde wo. ² Kai- nkāy tē naa n pāā ye ye, ke pye mii yīm dyanj tē naa n wāā ye kē; ke ma ne pye mii wāle digi dyanj, ye saa ne waha yia ye. Yagaa ge na, ye saha yia ye, ye tee mii, ye laam wūhū ya tee n pye nantān. ³ Ye sē yāā, tee laanyar pye yii na, wāhā ke maha ma ye nsoho wo, koo ngī le yar ma yee, ye ye laam wūhū ya pye, ye ma mii driyēfa dyanj. ⁴ Ye laam wo, nwo ga yee woo ma Pol kur ye, waa ter ga yee woo ma Apolosu kur ye. Loo nde le yar ma yee ye ma mii driyēfa dyanj.

⁵ Apolosu wī ma lii ne? Ndoo Pol, ta wī ma lii ne, ye n nii n wāā wo wī na? Yāhā tēntē- ya me wo ne, ke wo ngī le wo kē. Wo kāmāy na ye Yesu ta ye Yater. ⁶ Le ma mii ndoo Pol ngāā sīl wāsīl ya, Apolosu n loho ya woo ke na, Yāhā koo n -sē ke ta ke n yir. ⁷ -Ye yān, u sīlfua wee ngāā ye, u lawoofua wee ngāā ye. Yāhā gii ke ke ta ke n yir, koo kē ke ma yīn. ⁸ U sīlfua ma suhu u lawoofua ne, pe ma wācēn. Pe pe tēn tē mii syi dyanj, Yāhā ga ba pe dāān wāā pe kē koo syi, pe ya wuhu na.

⁹ Ye sē yāā, ndoo ma suhu Apolosu ne, wo ma mii tawarfa dyanj Yāhā ye. Yii -sē ma mii tar dyanj Yāhā ye. Ye maha ma mii kangbān dyanj ke fāā yir Yāhā kē. ¹⁰ Yāhā ndoo ta ra n waha yia, ma ke kangbān nakūy kā mii kaha fāāfuayō dyanj. Yāhā ke laantār wī nde pye ra kē. Waa ter n -sē ba fāā taha koo kaha nge nakūy na. Mpāy bye pe -sē ga ba fāā naa n taha ke na, pe pe ya yigi pe wāfāā ter ne. ¹¹ Koo kangbān nakūy lii le ta wa, loo ne Yesu Crise wātān ne ye Yater. Yīn wee kangbān gaa ter nakūy na Yāhā ye ye. ¹² Nawee- mpāy fāā n taha ke kangbān nakūy na sān wān ne; mpāy, wargbe wān ne; mpāy, ntēmar raa ter ne kacān wee te dir na ye. Mpāy ter maha ma, pe fāā n taha katyigi ne; mpāy, nyēfar ne; mpāy, nyōr ne. ¹³ Yesu Crise kasāhā per maa no, naa ga ba ta le n cā mpāy poo wān

yõ, naa saha te pye klaha-ye, wân tii pe fãã naa n taha te ne. Mpây, naa ga waha pe wân pye klaha-, le bya ga ba cã. ¹⁴ Naa ma yee ke sê wii tèn klaha- kãã koo kangbân naküy na ye, ufua ga dããn yãã. ¹⁵ Naa ma -sê wii tèn klaha- kãã, koo kangbân nge naküy na, ufua saa dããn yãã ye. U ga nii mii nawee wii dyan, naa u wân bye suhu, woo ya n yi le wo.

¹⁶ Ye sê cã la ma yee ye kadye ma Yähã niisaha, Yähã Yrä Fänga ma ye nanem bye laam wo? ¹⁷ Nawee wii ma koo Yähã niisaha pye klaha-, Yähã ga woofua bya pye klaha-. Ye sê yãã, Yähã niisaha ma Yähã wân. Ye bye -sê ma Yähã niisaha.

¹⁸ N ga laa pãã ye ye, waa ma syi u u ya kar yaha le ne ye, loo ne nde: Ye laam wo, waa ma yee woo ma driyëfa laantor ter ne, u too miy yaha. -Tuu Yähã laantor ter gbe, too tii yin wee te na driyëfa ye ye. Loo na, u ga nii cündu laantorfa Yähã ye. ¹⁹ Ye sê yãã, yin wee driyëfa laantor ter na Yähã ye ye. Le ma ge ma le yrühü yaha Yähã sabangbân wo ma yee: «Driyë laantorfa, Yähã pe yigi pe ya koho kacän namih ne.»

²⁰ Le maha ma le yrühü yaha ma yee: «Yähã nawee laantor ter wühü cã.

Ke cã too nde saha laa yõ ye.»

²¹ Loo nde na, ye ma syi ye naa naweete myaha gboho ye! Ye sê yãã, kai- bye ma ye wân: ²² Ndoe Pöl woo, Apolosu woo, Pyar woo, driyë wân woo, yrän wii woo, gbã wii woo, yagaa wühü woo, sukühü gaa wühü woo, too nde bye ma ye wân. ²³ Ye -sê ma u Yähã Yindefua Crise wäm, u Crise -sê ma Yähã wüü.

4

Yesu Crise tëntë-

¹ Ye yai ye cã u Yähã Yindefua Crise tëntë- me wo ne. Yähã wühü nkây nawee- sê ke cã yãã ye, koo wo n yar nawee- na.

² Wii u -sê ma Yähã wühü yarfa nawee- ye, lii le ma u wii, u yai u sronj. ³ Le täy ye yee ta wii yõ, laa na ye yee ta wii sê yõ ye, le täy le pye kasähäfa ge pe ra wii pãã ke syi dyan, le sê kai kua ra ye ye. Ndoe ge sê laa pãã nii wäpee wii na ye; ⁴ n sê laa yãã tē tee pye ye. Loo sê -sê ne le ga ta ra n sronj Yähã ye ye. Wii u ma ra kasähäfa, woo kē Yinfa Yesu ne. ⁵ Loo ne, ye ma syi ye cãã naa laa pãã waa wii na mii le yale sê no wa ye, yaliile Yinfa Yesu ga ba dur ba. U ga ba wam wühü gbe yi gbäa na, nawee laam wühü bya ne. Loo na, nawee nawee woo, u ga ba u miyühü lay yãã Yähã ye.

⁶ Wo nna, n wo wii pãã ye ye, ndoe tesē Apolosu ne, ma yee ye waha ke kai- war. N yee n ga wo wii pãã ye ye, ye n naa ye troho tãhã mii le ma le yrühü yaha Yähã sabangbân wo mii. Ye ma syi ye naa n yee

nwo wãklaha ter par nwo wãklaha na, le n nii ye n yatanj ta yii na ye. ⁷ Ye sê yãã, yoo nawee- ta pe wee wãcɛɲ pe ya ne mii Yähã sê kē ye? Mboon nawee, kayi lii ma ma ye, mii Yähã sê kē ke loo wãã ma kē ye? Taa -sê loo yãã, ma tee mii sey mii Yähã sê kē ke le wãã ma kē ye.

Yatanj gboho ter Korntifa na

⁸ Ye sê yee la, a yii kai- cã yai wa, a ye ngbân yai wa kacän ne, a wii ma sya yee wo wee ye, ye ga waha yahasee gbe? Ye ma nii yahasee ye cündu, le yõ; ye ga waha wo bya ta wo n nii yahasee ye. ⁹ Ye sê yãã, wii Yesu ténlehe, le wee la mii Yähã wii ta nawee- bye kur kue ye, mii mpây dyan pe yai wáboo ne? Driyë nge wo, pe nabuar, ma suhu pe yähäyîn ténlehe ne, pe yinde ma wo na ke kai- bye wo. ¹⁰ U Yähã Yindefua Crise wii ta pe n nii n yee yin wee wo na ye. Yii poo -sê na, ye sê yee la ye ma laantorfa le Crise kände wo? Fänga wee wii ye ye, yii poo -sê na, ye sê yee la fänga ma ye ye? Ye sê yee la nawee- ye myaha sey, wii poo -sê na, pe sê wo yän nawee draha wo ye? ¹¹ Ma sya ba waa yagaa na, wo n fäy fãã ne, loho fãã ne, faha wân sê maha yai wo ye ye, pe wo nuhu, niisar wee wo ye ye. ¹² Wo wo yë digi yãã wii koho kasyã na. Mpây pe wo tyehe, wo Yähã nar ke kaa taha pe na. Mpây pe wo nuhu Yesu Crise wii na, wo sê n fya koo wäfa na ye, ke ma sya pye mii. ¹³ Nawee wii ma wäpee pãã wo wii na, wo u yë wãã n sya kayi ne. Ma sya ba waa yagaa na, wo ma kafar wän syi dyan driyëfa ye, wo wii fühü nawee- ye.

¹⁴ N sê koo kaplän ngii yrühü ye kē ma yee, n ga fyar yaha ye na ye. N yee n ga ye cãã yar ke kai- ne, mii waa dyan u pii ne pe ntän dye u täy. ¹⁵ Ye sê yãã, mpây pe ye klaha le Crise kände wäyar ne, pe ma sya nawee- nyerbuu tä, tuhufa buar wee ye ye ye. Tee fe dye le Yesu kände wo, ndoe kē n cãã ye klaha le Yesu Crise kapâyii wii ne, koo kē ndoe kē ye tuhufu le Yesu kände wo. ¹⁶ N ga ye nar waha nde ne, -ye ra pyer ter gbe! ¹⁷ Loo ne ta n Timuti no wãã ye ye. U ma ta dya le Yinfa Yesu kände wo, u ntän dye ra täy, u n sronj le Yesu tén ne. U ga ba ye gbihi yar ta troho wätähã ter ne le Yesu Crise kände wo, tesē ta kaklaha ter ne Yesu kändeyärfä yawär teebhe bye wo.

¹⁸ Ye laam wo, mpây ta yi yatanj ne ma n yee, a ndoe saa ka ye fla na ye. ¹⁹ Yähã ma sya, n ga ka ye fla na, le saa ma- ye. Mpây pe yee poo ta yi pe yatanj ne, n sê n gaha pe kaplän ya luhu ye, n n gaha yän pe ma waha n yia, ma pe troho tãhã le Yesu kände wo fänga ne. ²⁰ Ye sê yãã, Yähã Yai wii na, kaplän koo sê kē ke ma yin ye; ma waha yia, ma naa ma troho tãhã le Yesu

kānde wo fānga ne, loo le ma yīn. ²¹ Lii loo le n tāy ye ye? N ka ye fla na ye wāpēn yīmbui ne laa, n ka ye fla na laantār ne mii waa dyaŋ u pii ne pe ntāŋ dye u tāy?

5

U kapeepyefua yai u cer yi kãa ye yawāhāfa wo

¹ Pe le pãā, a ye yawāhāfa wo tyatyāhā wīī laa ma, le wāpee! Mpāy ge pe sē cīnde Yāhā cā ye, poo kānde na le syi sē yai le pye ye. Le nde, ye laam wo, waa ma u u tuhufua cɔɔ di. ² Loo naa bye ne, ye yataŋ gboho, ma sya ta yi. Ye ma ne pye fyar ye yigi, le n nii ye fāy, ye ne ga u tyatyāhāfua cer yi kãa ye yawāhāfa wo. ³ Ndo wo na, tē sya dey ye na, ta laam ma ye fla na. Wii tuu kapee nde pye, ndoo woofua sãhā wa wo Yīnfua Yesu kāmāy na, mii n ma ye fla na. ⁴ Ye ma yii wāā Yīnfua Yesu myaha na, ta laam bya ga ba pye ye nsoho wo, Yīnfua Yesu fānga ne. ⁵ Ye ga ba u kapeepyefua cer yi kãa ye yawāhāfa wo, Setane n u fāy u kadye sraha na, u tyatyāhā laampee n sya ba pye klaha-. Loo na, u ga ba sya yaha wo Yīnfua Yesu wādurba per.

⁶ Ye yii ka n sey ke dyaŋ, yīn wee le na ye ye ye. Ye cā ncasur car ya kē, ke ke bur loho bye ta ke n fua n yir busāā. ⁷ Kapee-wāpyeŋ ma mii ncasur wāŋ syi dyaŋ ke le nii nawee laam wo. -Ye ye ncasur yi kãa yii wo, ye nii mii bur loho wāfāŋ dyaŋ ke ma gbegbe, ncasur wee ke laam wo ye. Awā, ye -sē ma gbegbe koo syi dyaŋ; ye sē yāā, pe u Yāhā Yīndefua Crise boo mpar draha wo wo kapee- wīī na. Woo kē wo syayaha gbar. ⁸ -Too naa wo syayaha gbar gbar, wo naa wo troho tāhā Yesu kānde wo, wo wo napeer miy yaha, wo tyatyāhā ne te ma mii ncasur wāŋ syi dyaŋ! Loo na, wo ga naa wo troho tāhā Yesu kānde wo cīnde, wo nii gbegbe mii bur loho gii syi dyaŋ ncasur wee ke wo ye.

⁹ Tē ba cāā saba wii yrūhū nō wāā ye ye, n ba le yrūhū u laam wo ma yee, -ye cer mpāy na pe tyatyāhā pye. ¹⁰ Driyēfa mpāy pe tyatyāhā pye, mpāy ne pe yīnde yi n too nawee- wān na, pe fufordifa ne, pe mpar yahafa ne, n sē -sē yee -ye cer pe na ye kuāŋ ne ye. Mii loo sē ne ye, ye ga waha yi kãa la pe yaha ke driyē wo? ¹¹ N ba le yrūhū ma yee, -ye cer ye kuāŋ ne mpāy na pe pe ya ta Yesu kāndeyārfa, ma -sē tyatyāhā pye, tesē mpāy ne pe yīnde yi n too nawee- wān na, mpāy ne pe mpar yaha, pe nagblahafa ne, pe sēnwō nafāān ne, pe fufordifa ne. Ye ma n wāā naa n di ge di pe ne ye.

¹²⁻¹³ Driyēfa mpāy pe wee Yesu kānde wo ye, ta wīī sē ne poo wāsāhā ne ye. Yāhā kē ke ga ba pe sãhā. Mpāy pe -sē ma le Yesu

kāndeyārfa yawāhā fla wo ye ne, ye yai ye naa poo sãhā, -ye naa ke kai- gbihi! Le ma le yrūhū yaha Yāhā sabangbāŋ wo ma yee, Yāhā yee: «Ye u napee cer yi kãa ye nsoho wo!»

6

Ye ma syi ye ga naa yii sãhā driyēfa ye!

¹ Ye yawāhāfa laam wo, kai ma wii dye u Yesu kāndeyārwai ne, u yai la u ga u sãhā kasāhāfa mpāy fla na pe sē cīnde Yāhā cā ye? U ma ka u ne u Yesu kāndeyārwai poo yahasee ye, koo sē puar la? ² Ye sē cā la, mpāy pe ma Yāhā wām, poo me pe ga ba driyēfa sãhā sukūhū gaa laam wo? Tee -sē ga ba driyēfa sãhā, ye yai ye waha naa ye kasyimbēhe gbihi ye nsoho wo yii ya. ³ Ye sē cā la ma yee, wo n pai yāhāyīŋ tēnlehe sãhā sukūhū gaa laam wo? Ye -sē pye mii ye saa waha driyē nge kai- gbihi ye? ⁴ Kai ma -sē dye ye nsoho wo, driyē nge kasyimbēhe wīī na, ye tee n gaha kasāhāfa mpāy fla na pe sē cīnde Yāhā cā ye. ⁵ Loo nde yīntaha kē, ye laam wo, laantorua waa wee wii syi tuu ga waha kai war yi u Yesu kāndeyārwai nsoho wo ye. Fyar yai te ye yigi! ⁶ Tee kai- pãā n taha yii na, le sē yō ye. Ye tee maha n gaha ke kai- ne kasāhāfa mpāy fla na pe sē cīnde Yāhā cā ye, loo cā pee.

⁷ Tee yii yee ga n sãhā kasāhā yīnfā fla na, loo nde ma wa wāpee ye wīī na. Waa ma kapee laa ter pye ye na, ye tyii le n kua kãa ye laam wo gbegbe, kayīī ne. Waa ma ye koho kla gaa gbe, -ye yaha le le n kua kãa ye laam wo gbegbe, kayīī ne. ⁸ Le -sē nde, yii ge me tee kapee- pye ye nampyeŋ- na, ma maha pe koho wān gbe. Ye Yesu kāndeyārwai ge me tee nde pye pe na. ⁹ Ye sē cā la ma yee mpāy pe kapee- pye, pe saa ba yāā dye Yāhā yai klo wo ye? Ye ma n yii kar yaha le ne ye: Mpāy pe tyatyāhā pye, ma suhu mpar yahafa ne, tesē cayor lefa ne, tesē mpāy ne pe n sāy pe naawai ne, pe cawai ne, ¹⁰ tesē fufordifa ne, tesē mpāy ne pe yīnde yi n too nawee- wān na, tesē sēnwō nafāān ne, mpāy ne pe pe nampyeŋ- laam war, mpāy ne pe ma yuhunaboofa, poo mii bye saa ba yāā dye Yāhā yai klo wo ye. ¹¹ Ye laam wo, mpāy pye ke syi. Ye kapee- -sē yee laha kãa ye na, ye nii Yāhā wām, ye sroŋ Yāhā yīnde na Yīnfua Yesu Crise kāmāy na, tesē Yāhā Yrā Fānga kāmāy ne.

Ye kadye ma Yāhā niisaha

¹² Pe n yee, a nawee laam wūhū bye wāpyeŋ kānde ma u ye. Cīnde ne, ke bye sē -sē kē ke yō ye. Nawee laam wūhū bye wāpyeŋ kānde ma sya pye u ye, u sē -sē yai u nii u laam wīī laa yāmpuai ye. ¹³ Pe

n yee, a dir ma laha myaha na, laha ma dir myaha na. Tee -sē le cā ye yee, Yāhā ga ba te bye wīi kua. Nawee kadye sē -sē nii tyatyāhā myaha na ye. Nawee kadye ma Yīnfua Yesu myaha na; tesē Yīnfua Yesu ma nawee kadye myaha na. ¹⁴ Yāhā fāngangbān kāmāy na, ke ba wo Yīnfua Yesu ta u n yir gbā wo, ma dur ba yrān na gbaafa ye mii, ke -sē ga ba wo kadye ta ke n yir gbā wo, ke nii yrān na koo syi.

¹⁵ Ye sē cā la ma yee, ye kadye ma Yāhā Yīndefua Crise kadye teebehe nkāy? Ye kadye ke -sē ma u Crise kadye teebehe nkāy, ye sē yai syi ye ke wāā le canaandi kadye ne ye. ¹⁶ Ye sē cā la ma yee, mboo wii ma ka canaandile ye, mboo tesē woo ne, ye ga wāā le, ye nii kadye nen? Loo syi ne le yrūhū yaha Yāhā sabangbān wo ma yee: «Naa ma suhu cōo ne, pe ma pe ya gbe, pe ga nii kadye nen.» ¹⁷ Wii ma -sē wāā le Yīnfua Yesu ne, u ga nii laantee nen na Yesu ne.

¹⁸ -Ye naa n fā tyatyāhā na! Kapee- nkāy ter ma ke pee, ke sē -sē laa pye nawee kadye sraha na ye. Wii u -sē tyatyāhā pye, u le pye u ya koho kadye sraha na. ¹⁹ Ye sē cā la ma yee, ye kadye ma Yāhā Yrā Fānga niisaha? Yāhā le wāā ye kē, le ma ye nanem bye laam wo, ye wee yii wām ye. ²⁰ Ye sē yāā, tee par sya yē gii na kacān wee ke na ye. Koo yē kē Yesu Crise ntān wāwoo ne. Ye tyii ye kadye pyer n ta, nawee- n naa Yāhā sey!

3

Cōo wāsya wīi, naa wāgbe wīi ne

¹ Tee ba saba wii yrūhū no wāā ra kē, ye ba ra yey kai- nkāy ne. N ga koo kai- yīntaha yar ye na. Ndooye, naa ma yee u sē cōo gbe ye, koo puar. ² Tyatyāhā wīi na, naa -sē yai u cōo sya, cōo -sē yai u nii puai ye. Loo ga waha ta tyatyāhā wūhū saa naa n pye ye. ³ Naa yai u naa u cōo wīi pye, cōo bya -sē yai u naa u puai wīi pye. ⁴ Cōo kadye wee u ya wān ye, ke ma u puai wān. Puai kadye wee u ya wān ye, ke ma u cōo wān. ⁵ Cōo tesē naa ne, ye ma n naa n tyii yii na ye! Ye -sē ga waha pāā ta ye tyii yii na plii raa nsoho wo, ye draha yāā ye pāā ma- Yāhā ye. Loo kur ye, -ye dur nii yii ne, mii loo sē ne ye, tee saha yia yii na ye, Setane ga waha yia ye na, u ye ta ye n ga tyatyāhā pye kue ngaa ye. ⁶ Tē ye yar lii ne, n sē yee fānga wīi ne ye. Le ma yai wii ye, u ga waha le pye. ⁷ Cōo wee ra ye ye. Nawee- ma ne pye ta wān syi dyan, loo le yō. Yāhā ke -sē fānga tii wāā nawee- kē, te ma te ya wuhu na. Nwo ma fānga gaa ne, nwo fānga ter -sē ma ke ya ya.

⁸ Mpāy pe ma naandar, tesē mpāy ne pe ma cabelar, ma suhu calangusyam ne, pe

ma kuee ta wān syi dyan pe ya ya, loo le yō. ⁹ Pe ma -sē yee pe saha yia pe ya na ye, pe pe ya sya, pe nii pe ya ye. Koo puar, pe kuee ke dyan le n naa pe fāy.

¹⁰ Yīnfua Yesu kānde nde yar ra na ma yee, cōo ma pye puai ne, u sē yai u u puai sye ye. ¹¹ Tesē, cōo ma u puai sye, u -sē nii ke dyan, u ma n naa waa gbe ye. Mii loo sē ne ye, u yai u ga wāā le u puai ne. Tesē, naa sē yai u u cōo sye ye.

¹² Ndooyē kaplān kē tē ga pāā yagaa. Yesu kāndeyārfua waa ma pye cōo ne, cōo wii u sē Yesu ta u Yater ye, u cōo ma yee u ga kuee u ne, u ma syi u u cōo sye ye. ¹³ Yesu kāndeyārfua ma pye puai ne, puai wii u sē Yesu ta u Yater ye, u puai ma yee u ga kuee u ne, u ma syi u u puai sye ye. ¹⁴ Ye sē yāā, puai wii u sē Yesu ta u Yater ye, u cōo tuu -sē ma Yesu kāndeyārfua, u cōo kāmāy na u crā Yāhā na. Tesē, cōo wii u sē Yesu ta u Yater ye, u puai tuu -sē ma Yesu kāndeyārfua, u puai kāmāy na u crā Yāhā na. Mii loo sē ne ye, pe kicar ga nii mii mpāy dyan pe sē cūinde Yāhā cā ye; pe -sē mii pe crā Yāhā na pe seefa nen kāmāy na, pe seefua wii u ma Yesu kāndeyārfua.

¹⁵ Puai wīi na, u cōo ne, wii u sē Yesu ta u Yater ye, woo ma yee u ga u nampyen sye, le ga waha pye. Loo nde na, laa wee pe nsoho wo nantān ye. Wii u ma Yesu kāndeyārfua u tefay yāā. Yāhā wo yee wo nii wii ne yimbui nen na, yrīn ne. ¹⁶ Ma sē yāā, mboo naa, ma saha le cā ma yee ma ga waha ma cōo ta u n dye Yesu kānde wo, u wāsya yāā ma wān syi dyan ye. Ma sē yāā, mboo cōo, ma saha le cā ma yee ma ga waha ma puai ta u n dye Yesu kānde wo, u wāsya yāā ma wān syi dyan ye.

-Ye kuee draha gii wo tee pye Yāhā n ba ye yee!

¹⁷ Lii le ma yīn, tee pye draha gii wo Yāhā n ba ye yee, -ye kuee koo draha wo; loo ma Yīnfua Yesu laam wīi. Loo kānde nde ne tē n yar Yesu kāndeyārfa yawāhāfa bye na, teebehe bye wo.

¹⁸ Wii ma pye u ba kūū le wa Yāhā n ba u yee, u ma syi u yee u ga dur u u ya ta mii u sē kūū ye. Wii ma pye u sē kūū ye Yāhā n ba u yee, u ma syi u yee u ga u ya ta mii u kūū ye. ¹⁹ Ma kūū woo, yīn wee le na ye; ma sē kūū woo, yīn wee le na ye. Lii le ma yīn, ma naa n sron Yāhā kānde katar wāyār ne. ²⁰ Taa pye draha gii wo Yāhā n ba ma yee, kuee koo draha wo! ²¹ Ma'a pye yāmpuai Yāhā n ba ma yee, ma'a syi ma naa laam ga ma yāmpar wīi na ye. Ma'a -sē ga waha yi le wo, ma yi! ²² Yān, yāmpuai wii u yee Yesu kānde wo, Yīnfua Yesu u yi wa u kapee- wāpyen yāmpar wo. Wii u wee yāmpuai ye, u ma

yee Yesu kände wo, u ma Yesu yāmpuai.
²³ Ye bye, ye par sya yē gii na kacān wee ke na ye. Koo yē kē Yesu Crise ntāŋ wāwoo ne. Loo na, ye ma syi ye nii nawee- laam wūhū yāmpa ye!

²⁴ Wo nna, ye nanem bye tee pye draha gii wo Yāhā n ba ye yee, -ye kuee koo draha wo Yāhā yaha ye!

Naandar wīl, cabelar wīl ne, tesē calangusyam wīl ne

²⁵ Ye ba ra yey naandar wīl na, tesē cabelar wīl ne. Yīŋfua Yesu sē kapān laa yar ra na poo wīl na ye. Tuu -sē yō ra na, ma ra ta ta n sron, n ga waha ta laam wīl yar ye na ye kayey nde wīl na.

²⁶ Kayīhī nihi ter yagaa. Loo nde wīl na, lii le yō ndoo ye, le puar naa na u kuee ke dyaŋ. ²⁷ Ma'a pye cōo ne, kuee u ne! Ma'a yee ma wee cōo ne ye, ma'a syi ma waa sya ye! ²⁸ Ma'a cōo sya, kapee sē ne ye. Capua ma nii puai ye, kapee sē ne ye. Pe ma pe ya sya, wāfāy ga ba naa pe dye, n -sē n traha n wāfāy nge kuā ter pe na.

²⁹ Wo nna, lii tē ga pāa ye ye, loo ne nde: Yale sē gboho kuee wo ye nantāŋ driyē nge wo ye. Ma gbe yagaa na, mpāy pe ma ca ne, pe pe laam miy yaha mii mpāy dyaŋ ca wee pe ye ye. ³⁰ Mpāy pe ma miyāhā na, pe nii pra mii mpāy dyaŋ pe wee miyāhā na ye. Mpāy pe ma nuhu na, pe pe ya ta mii mpāy dyaŋ pe wee nuhu na ye. Mpāy pe ma klafa, pe pe ya ta mii mpāy dyaŋ pe wee klafa ye. ³¹ Mpāy pe ma driyē kai-yahasee ye, pe pe ya ta mii mpāy dyaŋ pe wee driyē kai-yahasee ye ye. Ye sē yāā, wākueeyaitāŋ wee driyē kai- na ye.

³² N n traha ye ma syi ye naa laam ga ye. Cōo wee wii ye ye, u laam ga Yīŋfua Yesu wīl na, u ga pye mii u pyer n naa n tāy Yīŋfua Yesu ye. ³³ Cōo ma pye wii ye, u laam ga driyē nge wān na, u ga pye mii u pyer n naa n tāy u cōo ye. ³⁴ U laam ma fle sīl. Tesē, cōo wii u wee puai ye ye, capua wii ne u wee puai ye ye, pe laam ga Yīŋfua Yesu wīl na, pe ga pye mii pe pyer n naa n tāy u ye. Pe n ke pe kadye ma suhu pe laam wūhū ne, te naa n laha. Wii u ma puai ye, u laam ga driyē nge wān na, u ga pye mii u pyer n naa n tāy u puai ye. ³⁵ N n traha ye kayūhū yāā, koo kē ta n ye yar kai- ngīl ne. Le sē nii mii fānga wīl laa ne ye. N n traha ye naa ye troho tāhā kānyīl wo, ye ye laam gbhihi ta, ye naa n nii Yīŋfua Yesu myaha na.

³⁶ Yagaa, naanfuē syi tuu ma capua ne, u ga waha le ta u yee, woo saa u sya ye. Kur kue ye, u naanfuē ma ba yee woo tee pye u capua na, u ma maha yee u saha yia naandar na ye, ma yee woo ga u capua sya, le ga waha pye. Kapee sē ne ye. ³⁷ Wii ma -sē yee, woo saa cōo sya ye, woo ga kuee

naandaha, le ma pye u ya laam wīl ne, waa yē kapān sē ne tuu luhu ye, u ma cā u ga waha yia u ya na, u ma kuee naandaha, loo yō. ³⁸ Loo na, naanfuē tuu kicar yigi, u ma ba u sya cōo, le yō. Wii ma -sē ba sye, u sē u wūl sya cōo ye, ma kuee naandaha, loo cā maha yō.

³⁹ Cōo wii puai ma pye yrāŋ na u sē ku ye, u cōo yai u kuee u puai ye. U puai ma -sē ba ku u yaha, u ga waha nii puai waa ye. Le -sē yai le pye Yesu kände na. ⁴⁰ U cōo ma -sē kuee ke dyaŋ calangusya, le ga puar u na. Lii le ma ra ye, loo ne nde: Ta laam wo, n yee Yāhā Yrā Fānga kē ke loo yar ra na.

8

Wān tii pe boo mpar wān na

¹ Ye maha ba ra yey wān tii wīl na pe boo mpar wān na. Tee le pāā mii, wo bye kacān yāā. -Tee -sē le cā ye yee, wii ma u ya ta kaicāfua, yataŋ ma ufua na. Wii ma -sē yee u nampyeŋ- ntāŋ dye u tāy, u koho le pe ye pe laantor wāyāā ne. ² Wii ma u ya ta kaicāfua waa syi ter, ufua sē cīnde laantor yāā wa ye. ³ Wii ma -sē yee Yāhā wīl gboho u laam wo, ufua cīnde laantor yāā, Yāhā woo cā yō.

⁴ Ye ra yey ma yee wān tii pe boo mpar wān na, Yesu kāndeyārfua ga waha te kaa laa, u saha te kaa ye. Wo cā ma yee Yāhā neŋ ya kē ke ma, mpar wān wee ngaa ye. ⁵ Nawee- mpāy ma sya plaha ma n yee, a yāhā busāā ma, yīŋfa busāā ne yāhāyīŋ na kāntraha ne, ⁶ wo cā ma yee Yāhā neŋ ya kē ke ma; koo kē wo bye Tuhufua. Kai- bye yir koo ye, wo kē ma koo wām. Yīŋfua nen ya kē u ma; woo kē Yesu Crise ne. Kai- bye tāhā woo kāmāy na, wo bye n poho woo kāmāy na.

⁷ Too kacān nde wee Yesu kāndeyārfa bye ye ye. Mpāy ma pe sē cer wa mpar wān na ye. Loo na, poosyifa ma mpar wān kar kaa, pe laam saa sya ye, pe ga naa pe ya yāŋ mii pe tee pye, pe wee gbegbe ye. ⁸ Kar saha nawee ta u n crā Yāhā na ye. Wii ma yee u sē te kaa ye, laa kayīl sē ne le ter u yaha ye. Wii ma te kaa, laa kayīl sē ne tuu ga yāā ye. ⁹ -Tee -sē yii yigi, lii tee cā ma n pye, le ma syi le mpāy ta pe n dye kāmpee wo ye, mpāy pe sē wlahe le Yesu kände wo ye! ¹⁰ Poo nen waa syi ma ma yāā, mboo wii taa ma kaicāfua, ma maha nii kar kaa mpariyaha kangbāŋ wo, u saha le war ye. U laam wo kapee ne. Tuu -sē ma yāā le na, u bya ga dye le wo, u naa te mpariyaha wān kar kaa. ¹¹ Loo nde na, u Yesu kāndeyārwe nwo wii u sē wlahe le Yesu kände wo ye, mboo kacān ta u n dye kāmpee wo. Le - sē nde, u Yāhā Yīndefua Crise ku woo bya wīl na. ¹² Ye Yesu kāndeyārwai mpāy pe

sê wlaha le Yesu kânde wo ye, ye ma tee n pye pe na, ma pe laam wlâhâ, ye kapee pye u Crise ge na ke syi ne.

¹³ Loo ne, tē cā n ma nii mpar wān kar kaa, ta Yesu kândeyârwe ma ra yââ, le ga u laam wlâhâ, u n dye kâmpée wo, n ga yi kââ too syi kar nde wâkâa wo ta kuāŋ ne; n ma syi n ba ra nampyeŋ waa ta u laam n wlâhâ u ye, u n dye kâmpée wo ye.

9

Pol yee Yesu ge kē u woo lēhe wāâ

¹ Ta laam wee la pra driyē nge kue ye? N wee la Yesu Crise tēnlēhe? N sē wo Yīŋfua Yesu yââ la yīnde ne? Ndoosē na tē Yīŋfua Yesu tēn tē ye fla na, ma ye ta ye n nii Yesu kândeyârfa? ² Mpây ter ma sya yee ndoo wee Yesu tēnlēhe ye, yii poo yai ye cā ye nii Yesu kândeyârfa ndoo kâmay na. Loo nde le yar, n ma Yīŋfua Yesu tēnlēhe.

³ Mpây pe ra wāpee pāâ, tē ga lii yar pe na, le nde: ⁴ Too ma wo tēn na, wo bya sē yai la wo wo yē digi yââ, tesē wo lawōŋ ne? ⁵ Wo sē yai la le ma tã y wii ye, u Yesu kândeyârwaissa waa ta u cōo, u n naa n taha u na u tēn na, mii Yesu tēnlēhe mpây wāŋ syi dyaŋ, tesē u Yīŋfua Yesu cīfa ne, tesē Pyar ne? ⁶ Wii wo syām ya la ta tēntēwē Barnabaase ne, too yai wo naa tēn tē, wo cā naa wo yē digi yââ? ⁷ Ye le luhu yââ la pe yee, nawee ma dye seraasyiya wo, woo tuu u ya dââ u ya ya? Laa, nawee ma katyir tar le, u sē yai u te katyisan di ye? Laa, yanaha tuu yar tii naha, u sē yai u too nayīm wo ye?

⁸ Ye ma syi ye yee naweete laam wūhū kē tē n pāâ ye ye ye! Yāhâ kânde katan ge koo ngī yar. ⁹ Ye sē yââ, kânde lii Yāhâ bii le le soho Musa koho wo faale wo, le fla ngaa le yar ma yee:

«Pe naha gi ta ma yee
ke dir pua tãhâ naa n yi te syir wo,
pe sē yai pe koo naha yē pua tã
too dir nde na ye.»

Ye yee la, yar ya wīi ne Yāhâ bii naa n pāâ koo fla na? ¹⁰ Wii bya sē na Yāhâ naa n yāŋ, wii mpây too ma ke tēntē?- Āwā, le kapān nde pāâ wii ge wīi na. Wii u tar war, tesē wii ne u te dir sege ma u pua yi, pe bye pe tēn tē, ma yee pe ga ba pe dir lay yââ. ¹¹ Wo le Yesu kapâyīi pua tãhâ le ye laam wo. Loo nde na, wo sē yai la wo -sē ye koho wān taa yââ ke draha wo? ¹² Mpây ter ma, pe ye koho wān taa sya ye ye. Wii poo sē cā yai la, wo ye koho wān yââ, wo ta ter poo yaha? Wii sē -sē wo dāan yey yââ ye ye ye. Wo yer wāfay ter bye wāsyar na, ma yee wo saa laa ta lii syi le ga waha yer tã le Yāhâ Yīndefua Crise kapâyīi wakan na yaha ye ye.

¹³ Ye sē cā la ma yee, mpây pe tēn tē Yāhâ kangbāŋ wo, pe yē digi n yi koo fla na? Mpây pe tēn tē Yāhâ diŋ yisaha wo, pe ne pe lay yââ ke diŋ na. ¹⁴ Yīŋfua Yesu ge maha le yar ma yee, mpây pe ma le kapâyīi pāâfa, pe yai pe naa pe dāâ loo tēn na. ¹⁵ N sē -sē ta tēn dāan wīi yey yââ waa ye ye. N sē maha saba nwo yrūhū nō wāâ ye ye ma yee, n ga ye yey loo ne ye. Loo nde ma ta ye miyūhū. N ma sya ga ku loo wīi na, n ga yer le na. ¹⁶ Tē sya le kapâyīi pāâ, n saha nii sey loo wīi na ye. Ye sē yââ, n taha loo tēn nde na; n ma sye n sē le kapâyīi pāâ ye, ta wīi ga pee. ¹⁷ N ma le tēn tē yō nuhu ne, n ga le dāan yââ. Le ma -sē nii mii tēn dyaŋ pe ra taha le na, n yai n le tē wātē ya. ¹⁸ Ta dāan -sē ma lii ne? Loo ne, n naa le kapâyīi pāâ nawee- ye faa, n ma n naa le tēn dāan sya ye.

¹⁹ Tē sya ma pra, n wee waa yāmpuai ye, n nii ta nawee- ter bye yāmpuai draha syi wo. Loo na, n ga waha nawee- busāâ yââ, pe n dye le Yesu kânde wo. ²⁰ Tē pye Yiifee- nsoho wo, n ba nii ta pe wāŋ syi dyaŋ. Loo ga ta ra n pe yââ pe n dye le Yesu kânde wo. Mpây pe Yiifee- kânde yar, tē pye pe nsoho wo, tē sē -sē wee n pe kânde yar ye, n ba nii ta pe wāŋ syi dyaŋ. Loo ga ta ra n pe yââ pe n dye le Yesu kânde wo. ²¹ Mpây pe wee Yiifee- ye, pe sē Yāhâ kânde yar ye, tē pye pe nsoho wo, tē -sē ma Yāhâ kânde wo, ma Yesu Crise kânde yar, n ba nii ta pe wāŋ syi dyaŋ. Loo ga ta ra n pe yââ pe n dye le Yesu kânde wo. ²² Mpây pe sē wlaha le Yesu kânde wo ye, n ba nii ta pe wāŋ syi dyaŋ. Loo ga ta ra n pe yââ, n pe ta pe n wlaha le Yesu kânde wo. N naa nii ta nawee- ter bye wāŋ syi dyaŋ, ma yee le ma sya klaha mii, nanem mpây ga wāsyayaha yââ pe laam wo. ²³ N kai- bye pye le kapâyīi wīi na, ma yee ta bya ga ba ta lay yââ.

-Ye yii plāhâ, ye yahasee fla yââ le Yesu kânde wo!

²⁴ Ye cā ma yee, mpây bye pe pe ya kiihi fee ne nanrangbāŋ fla wo, pe bye n fā, nen ya -sē kē tuu ga yahasee fla yââ pe laam wo, u dāan yââ. Yii mpây tee -sē ma le Yesu kânde wo, -ye yii plāhâ ye yahasee fla yââ le laam wo! ²⁵ Mpây bye pe n pai le fee fā, pe ga cāâ naa pe ya gbihi, pe naa pe ya plāhâ kai- bye ne. Pe ga naa koo bye pye pe ba waha yahasee fla yââ, pe te dāan yââ. Pe dāan -sē pye driyē kla, ke ga ba klaha-. Wii mpây too -sē ma le Yesu kânde wo, wo ma yahasee fla yââ, dāan tii too ga yââ, driyē kla sē kē koo ne ye, koo ma wāklahayââ wee ke na ye. ²⁶ Loo ne, ndoo ra fee fā le Yesu kânde wo, ma yahasee fla wīi ya yāŋ. N maha ma mii mpây dyaŋ pe pe ya sugu kântakloŋ ne; ndoo sē -sē sugu faa n laa ye. ²⁷ N n yia ta kadye na, n ta

kadye wāyigi cā. Mii loo sē ne ye, ndoo wii n nawee- klaha le Yesu kānde wāyār ne, n ga ba kuae kur ye.

10

Ye ma syi ye Yiifee- wāle wān syi pye ye!

¹ Wo nna, ye ma syi ye faha wo faale wāle wīi na, pe pye yrāhā na tēyāfūū klo wo, wo faale wādyaha Musa ne ye. Yāhā bii yāhāsyōr raa ta pe yīn na, pe bye n naa n taha too yāhāsyōr na. Yāhā bii pe ta pe bye n waha dye yi ter muhulangbān telai wo, loho sē nō gē nō pe na ye. ² Te yāhāsyōr wīi, ke muhulangbān wīi ne, le bii nii pe bye ye wātāā gaa dyaŋ Musa myaha na. ³ Digi gi ke pye pe ye, pe bye n naa n di, ke naa n yir yāhāyīn na. ⁴ Yāhā naa loho ta ke n naa n yi ntēmbangbān gaa wo, pe bye n naa n wo. Koo ntēmbangbān wīi bii nii mii Yāhā Yīndefua Crise dyaŋ, tuu pye pe ne, ma naa n taha pe na. ⁵ Loo naa bye ne, pe nawee- fānga busāā sē naa n luhu Yāhā ye ye, ma ku le tēyāfūū klo wo.

⁶ Koo kai- ngīi ke wo klaha kai- busāā ne, wo ma syi wo nii wo wāle wān syi dyaŋ, wo naa wo lampee wūhū ke ye. ⁷ Ye ma syi ye nii poo mpāy wān syi dyaŋ ye naa mpar wān tēn ye. Le ma le yrūhū yaha Yāhā sabangbān wo pe wīi na ma yee: «Pe nawee- tege nii, ma di, ma wo. Loo kur ye, pe n yir, ma gbar.» ⁸ Ye ma syi ye dye tyatyāhā wo ye, mii wo wāle mpāy dyaŋ pe bii pe ya le le wo. Nawee- nyer sēnsye nen yīlbuā n sya bii ku pe laam wo, per neŋ loo nde wīi na. ⁹ Ye ma syi ye Yīnfua Yāhā tān yān ye, mii poo mpāy dyaŋ pe bii le syi pye le tēyāfūū klo wo. Yāhā n nwōr ta te n nabuar nō boo pe laam wo. ¹⁰ Ye ma syi ye tee naa pāā Yāhā wīi na ye, mii wo wāle mpāy dyaŋ pe bii le syi pye. U gbāfua n bii pe boo.

¹¹ Koo kapee- ngīi ke wo wāle dye, ke wo klaha kai- ne. Ke yrūhū yaha Yāhā sabangbān wo wīi wīi na, wo waha wii wāyigi cā, wo ma syi wo naa n pye pe wān syi dyaŋ ye. Ye sē yāā, wo ma cāā gi na yagaa, driyē kuayale gbe taha. ¹² Loo nde na, wii ma yee woo wlahā yō le Yesu kānde wo, u naa u ya yigi, u ma syi u ba tra yi kāā le wo ye. ¹³ Fānga gi ke ye tyīn n gaha kapee- wāpyeŋ kue ye, ma sya ba waa yagaa na, ke ga waha nawee- bye dye. Yāhā yē ter koho wāleŋ ne wo ye, ke n sroŋ, ke saa sya koo fānga nge n ter nawee fānga na ye. Koo fānga nge ma nii ye tyīn n gaha kapee- wāpyeŋ kue ye yaliile wo, loo yale wo, Yāhā ga fānga gaa wāā ye kē ye n waha yia, ke maha ye ta ye n yi le wo.

¹⁴ Ta tāāfa, loo nde na, ye ma syi ye naa mpar wān tēn ye! ¹⁵ Tee ma kaicāfa, lii

tē n pāā, -ye yān le le wo! ¹⁶ Wo ma wii wāā, ma nii defīi wāā n wo sekui wo, syaha wāwāā wīi na Yāhā kē, loo yīntaha kē nde: Wii mpāy bye too wāā wo, wo bye seefar le u Yāhā Yīndefua Crise ntōr kāmāy na. Wo ma bur la cēr, ma nii wāā n di, loo yīntaha kē nde: Wii mpāy bye too wāā di, wo bye seefar le u Crise kadye kāmāy na. ¹⁷ Bur neŋ ya kē ke ma. Too sya nihi mii koo bur na, wo bye wāā le, ma nii mii kadye nen dyaŋ. Ye sē yāā, bur neŋ ya kē wo bye too wāā n di. ¹⁸ Ye maha cā ma yee, wān tii Yīsrefa pe boo, ma diŋ yi Yāhā kē, mpāy pe too wān kaa, pe seefar le ke Yāhā diŋ yisaha fla ne.

¹⁹ N sē -sē yee pe ma wān boo mpar na, yīn ma too mpar na, tesē wān tii ne pe boo ye. Aye, le wee ke syi ye. ²⁰ N yee, wān tii pe boo mpar na, te ma sāndāpee wān, Yāhā wān sē ne ye. N sē -sē n traha ye naa too wān nde kaa, ye seefar le sāndāpee ne ye. ²¹ Ye saha naa n wo Yīnfua Yesu sekui ne, -tee maha ga naa n wo sāndāpee sekui ne ye. Ye saha naa Yīnfua Yesu dir di, -tee maha ga naa sāndāpee dir di ye. ²² Wii ma loo pye, le sē sroŋ Yīnfua Yāhā ye ye, le saa tāy ke ye ye. Ye yee la ye fānga ter Yāhā wān yaha?

-Ye naa Yāhā miingbān ke ye kānkai- bye wo!

²³ Mpāy n yee, a kai- bye wāpyeŋ kānde ma nawee ye. Cīinde ne, kai- bye sē -sē yō ye. Kai- bye sē maha kē ke laa yō Yesu kāndeyārfa kē ye. ²⁴ Waa ma syi u naa u ya diŋ wīi loo kar ye. Lii le ga nii kayīi u nampyeŋ- bye ye, u naa loo ke.

²⁵ Kar rii bye pe n par kar parsaha wo, ye ga waha te bye kaa. Loo kur ye, ye ma syi ye -sē waa yey te kar yisaha ne ye! Mii loo sē ne ye, laa na ye laam saa sya ye ye ye. ²⁶ Ye sē yāā, le ma le yrūhū yaha Yāhā sabangbān wo ma yee: «Driyē nge ma suhu ke wān bye ne, te ma Yīnfua Yāhā wān.» ²⁷ Wii u wee Yesu kānde wo ye, woosyifua ma ye yee dir na u kaha wo, le ma tāy ye ye, ye ka. Pe ma dir rii wāā ye kē, ye te di. Ye ma syi ye -sē waa yey nwa syi dir ne ye! Mii loo sē ne ye, laa na ye laam saa sya ye ye ye. ²⁸ Waa ma -sē ye cāā yar ma yee, mpariyaha kar ne pe soho, woofua wīi na, ye ma syi ye te dir di ye! Ke syi, waa laam saa wāhā u ye ye. ²⁹ Ye laam ma sya yee pe sē wāhā ye ye ye, wii u te mpariyaha kar wīi pāā ye ye, woo laam ga waha wāhā u ye. Laa na, waa ga yee, a woo kalaa ma la waa ter laam wāwāhā wīi ya na, a woo sē yai la u waha u ya laam wīi pye, ³⁰ a woo ma cāā syaha wāā Yāhā kē te dir wīi na, nwa pe n ga maha yee woo tee pye te dir wādi wīi ne?

³¹ Loo nde na, digi kē tee n di woo, ngaa kē tee n wɔ woo, ngii ngii tee n pye woo, -ye naa Yāhā mīngbāŋ koo ke ye kānkai- bye wo! ³² Mpāy pe ma Yiifee-, mpāy ne pe wee Yiifee- ye, mpāy ne pe ma Yesu kāndeyārfa yawāhāfa, ye ma syi ye ta ye wīl n nii pe ye ntēmlaha gii syi dyaŋ pe n kūn ke na, ma n too ye! ³³ -Ye naa n pye ra dyaŋ! N nii plāhā, ma n ke ta wīl n naa n tāy nawee- bye ye, ta kānkai- bye wo. Nii wīl sē ne tē n kar ye, nawee- bye kayīl ne tē n ke pe kē, pe n wāsya yaha yāā.

11

¹ Tē n yāŋ u Yāhā Yīndefua Crise na mii, ye bye ye naa n yāŋ ra na ke syi, -ye ra pyer gbe!

Cɔɔ yai u naa u ya yigi mii

² Ye sē n faha ra wīl na kānkai- wo ye. Tesē, tē ye klaha kai- nkāy ne, ye ke pye. N ye sey koo ngīl wīl na. ³ N -sē n traha ye maha nde cā taha: U Crise woo u ma naa yīŋfua, naa woo u ma u cɔɔ yīŋfua, Yāhā koo -sē ma u Crise yīŋfua.

⁴ Yawāhā fla wo, naa ma nii n pāā Yāhā ye, laa na Yāhā ke kapān laa le u laam wo, u n nii le tōr pe yawāhāfa ye, u ma -sē pye u u yīŋ tā tā ngaa ne, u u Yīŋfua Yesu myaha klaha- ke syi ne. ⁵ Le ga waha pye cɔɔ kē tuu n pāā Yāhā ye ke yawāhā fla wo, laa na Yāhā ke kapān laa le u laam wo, u n nii le tōr pe yawāhāfa ye. Woo ma pye u sē n yīŋ tā tā ngaa ne ye, u u puai myaha klaha- ke syi ne. U ma wāceŋ cɔɔ wii ne u yīŋ bye kur kāā. ⁶ Cɔɔ wii ma yee, u sē u yīŋ tā n tā ngaa ne ye, u yai u yīŋ kur kāā. U ma -sē cā ma yee, yīŋ wākur wīl ma fyaryigi wīl, u -sē ke ta naa n tā ngaa ne.

⁷ Naa woo na, u sē yai u u yīŋ tā naa n tā yawāhā wo ye, Yāhā woo ta u n ke tay, koo kē. Naa woo u ga waha Yāhā myaha gboho. Cɔɔ woo -sē kē u ga waha u puai myaha gboho. ⁸ Ye sē yāā, Yāhā sē cɔɔ tāhā ma u teelaa yi ma naa tāhā ye. Naa woo kē Yāhā u tāhā, ma u teelaa yi ma cɔɔ tāhā le ne. ⁹ Tesē, Yāhā sē naa tāhā cɔɔ wīl na ye, cɔɔ woo kē Yāhā u tāhā naa wīl na. ¹⁰ Loo ne, cɔɔ yai u ngaa tā naa n tā yīŋ na yawāhā wo, pe n cā u yīŋ kor le u puai ye. Yāhāyīŋ tēnlhe ma loo yāā, le n tāy pe ye. ¹¹ Too -sē ma Yīŋfua Yesu kānde wo, naa wīl ma cɔɔ na, cɔɔ wīl bya ma naa na. ¹² Ye sē yāā, Yāhā ke naa teelaa yi ma cɔɔ tāhā mii, Yāhā maha ta, naa see n yi cɔɔ wo koo syi. Koo kai- bye yir Yāhā ye.

¹³ Yii ge, -ye le waha yāŋ! Le sroŋ la cɔɔ u naa n pāā Yāhā ye yawāhā wo, mii u sē u yīŋ tā tā ngaa ne ye? ¹⁴ Naa u ma mii,

u ma u yīnyor ta te n tyīl ga far ter, le ga nii fyaryigi wīl. ¹⁵ Cɔɔ woo -sē nwo, u ma u yīnyor ta ke syi, le ga nii myaha ne. Ye sē yāā, cɔɔ yīnyor n tyīl, ma u yīŋ tā n tā. ¹⁶ Kaplāŋ wātyīn wīl ma pye wii laam wo yīŋ wātā wīl nde na, u cā wācāŋ ya u yee, wii tesē teebehe bye Yesu kāndeyārfa yawārfa ne, troho wātāhā gaa ter wee wo ye ye.

Yīŋfua Yesu digi wādi

(Mat 26.26-29; Mar 14.22-25; Luke 22.15-20)

¹⁷ Kai- nkāy tē ga pāā yagaa ye wīl na, n saha ye sey ke wīl na ye. Ye ma yii wāā, ye sē kayūhū pye ye, ye kapee- koo kē ke cā pee n gaha ye ye. ¹⁸ Pe ra cāā yar ma yee, ye ma yii wāā yawāhā na, ye yimbuhu sē wāā le ye, ye ma creŋcreŋ. Ta laam wo, le ga waha pye cīinde. ¹⁹ Ye ma nii creŋcreŋ, loo ge ga ta le n cā mpāy poo me pe n sroŋ le Yesu kānde wāyār ne ye laam wo.

²⁰ Ye ma yii wāā, ma yee yaa Yīŋfua Yesu digi wādiŋ di, loo sē ne tee n pye ye. ²¹ Ye sē yāā, ye ma yee yaa di yaliile wo, wii ma pa digi gii ne, ufa ga ke kur di u ya ya. Mpāy ga kuee fāā ne, mpāy -sē ga di, pe maha defīl wo u n sya pe yigi. ²² Kle wee la ye ye, ye n ga naa n di, ye naa n wɔ te wo? Ye yee la Yāhā kāndeyārfa yawāhāfa wee ngaa ye? Ye n ke la ye naa fyar yaha mpāy na ngaa wee pe ye ye? Ye yee n maha lii pāā ye ye? Ndoo woo na, n saha ye sey kueekuee loo nde wīl na ye.

²³ Kakkaha gii tē yāā Yīŋfua Yesu ye u dir wādiŋ wīl na, n le cāā yar wa ye na, loo ne nde: Yimper gii laam wo, pe ba Yīŋfua Yesu yi u napīl- kē, koo yimper wo, u ba cāā bur gbe, ²⁴ ma syaha wāā Yāhā kē, ma ke bur la ceŋ, ma u kānyārwai pye ma yee: «Ye sya di, ke ma ta kadye draha wo, ta kadye gii ke wāā ye wīl na. -Ye naa ke syi pye ye naa ye laam too ra wīl na!» ²⁵ Pe di wa, u n defīl sekui gbe, ma u kānyārwai pye ma yee: «Defīl nwo ma ta ntōr draha wo, ta ntōr rii kāmay na Yāhā naambiyārfaŋ le nawee- ne. -Ye naa defīl wɔ koo syi ya dyaŋ yalebye, ye naa ye laam too ra wīl na!» ²⁶ Ye sē yāā, yalebye ye ma nii bur di, ma nii defīl wɔ koo syi ya dyaŋ, Yīŋfua Yesu wāku wīl ne tee n yar, u wādurba per n sya ba nɔ.

²⁷ Loo ne, ye yawāhā wo, wii ma Yīŋfua Yesu digi wādiŋ syi di, ma u defīl wāwɔŋ syi wɔ, u laam yai pe sroŋ. Mii loo sē ne ye, u kapee pye Yīŋfua Yesu kadye na, tesē u ntōr ne. ²⁸ Nawee yai u u ya yāŋ wa, tuu cā Yīŋfua Yesu digi wādiŋ syi di, u defīl wāwɔŋ syi ne. ²⁹ Ye sē yāā, wii ma Yīŋfua Yesu digi wādiŋ syi di, u defīl wāwɔŋ syi

* 11:5 11.5 Cɔɔ wii pe u yīŋ kur kāā, canaandile kē Korntifa ye koo cāā na.

ne, u yai u cā digitrihi ya sē kē u n di ye. U yai u cā ke ma Yīnfua Yesu kadye gē draha wo. Mii loo sē ne ye, Yāhā ga u pēn. ³⁰ Ye sē naa loo yān ngaa ye; loo ne, ye laam wo nawee- busāā ma pe kadye teelaa klaha-pe ye, mpāy ma pe n yaa, mpāy ne pe ku. ³¹ Wo ma -sē yān n le wo kapee- wāpyen wo, wo saa pēn nantān ye. ³² Yāhā ma -sē wo pēn, ke laantor le wo laam wo. Loo nde na, wo wīl saa ba pye klaha- drierēfa ne ye.

³³ Wo nna, loo ne ye ma yii wāā ma yee yaa Yīnfua Yesu dir di, -ye naa yii sēn! ³⁴ Ye ma cā fāā ye yigi, -ye cāā di ye kle wo! Loo na, ye saa ba tee naa n pye laa ne ke yawāhā wo, ye wāpēn yāā le na ye. Kai-nkāy ke kuee, n ma ba ka ye fla na, n ga ke war yi.

12

Yāhā Yrā le fānga tii wāā nawee- kē

¹ Wo nna, Yāhā Yrā le fānga tii wāā nawee- kē Yāhā tēn wīl na, n n traha ye ke bye cā.

² Ye cā ma yee, tee sē ba cīnde Yāhā cā wa ye, fānga gaa ter ba ye tyīn naa n gaha yalebye mpar wān kue ye, too tii te sē n pāā ye. ³ N n traha ye le cā laha ye yee, Yāhā Yrā Fānga ma pye wii laam wo, u saha yoošen pāā Yīnfua Yesu kē ye. Tesē, wii ma yee Yesu ma Yīnfua, Yāhā Yrā Fānga ma u laam wo, koo kē u n waha le pāā.

⁴ Yāhā tēn fānga ter ma te ya wuhu na. Yāhā Yrā nen ya -sē ne, le te wāā nawee-kē. ⁵ Yīnfua Yesu nawee- taha tēn nkāy na, ke tēn wee wācēn ye. Ke tēn bye -sē n tē woo ya kē. ⁶ Kai- busāā n pye, koo Yāhā ney ya -sē kē ke n ta nawee- n waha koo kai- pye. ⁷ Nawee nawee woo, Yāhā Yrā fānga gaa wāā u kē, fānga gii ke ga waha laa yō Yesu kāndeyārfa kē. ⁸ Ye sē yāā, Yāhā Yrā ga fānga wāā waa kē u n waha naa laantor kaplān pāā. Le ga maha waa ter ta u n Yāhā wūhū cā yigi, u naa ke pāā nawee- ye. ⁹ Loo Yāhā Yrā nen ya kē, le ga maha fānga wāā waa ter kē u n Yīnfua Yesu sroŋ ta u Yater kānkai- bye wo. Le ga maha waa ter ta u n waha naa yanfa jaa. ¹⁰ Le ga maha waa ter ta u n waha naa laanwo wūhū pye. Le ga maha waa ter ta u n waha naa Yāhā kaplān luhu u laam wo, u naa ke tōr nawee- ye. Le ga maha waa ter ta u n Yāhā Yrā kai- cā war naa n yi, kai- nkāy ne ke wee Yāhā Yrā wūhū ye. Le ga nwo ta u n waha naa yor raa ter syi pāā. Le -sē waa ta u n waha too yor ter nde kaplān cā naa n tōr nawee- ye. ¹¹ Loo Yāhā Yrā nen ya ne, le koo kai- ngī kur bye pye. Nawee nawee woo, Yāhā Yrā ga fānga wāā ufua kē le laam wāwāā, fānga gii syi ke saa pye wācēn u nampyen wān ne ye.

Yesu Crise ma mii syi u kāndeyārfa ne?

¹² Ye cā kadye nen ma teebehe busāā ne. Ke teebehe wee wācēn ye, ke kur bye -sē kē ke wāā le, ma nii kadye nen. Yesu kāndeyārfa yawāhāfa kur bye wīl ma koo syi dyaŋ. Yāhā Yīndefua Crise kāmay na, pe bye wāā le, ma nii mii kadye nen ya dyaŋ. ¹³ Wo kur bye, mpāy pe ma Yiifee- mpāy ne pe wee Yiifee- ye, mpāy ne pe ma yāmpa, mpāy ne pe wee yāmpa ye, wo bye tāā yi loho wo, ma wāā le, ma nii kadye nen dyaŋ loo Yāhā Yrā nen ya kāmay na. Le maha wo laam yīl.

¹⁴ Kadye ma teebehe busāā ne, tee nen ya sē ne ye. ¹⁵ Troho ga waha yee, koo wee koho draha syi wo ye, a loo nde na koo wee kadye teelaa ye. Ke ma sya loo pāā, loo kapān nde ga waha ta la ke saa nii kadye teelaa ye? ¹⁶ Ndiye ga waha yee, koo wee yīnde draha syi wo ye, a loo nde na koo wee kadye teelaa ye. Ndiye ma sya loo pāā, loo kapān nde ga waha ta la le saa nii kadye teelaa ye? ¹⁷ Kadye teebehe bye ma ne pye tān yīmpe fla, kadye ne ga pye mii ke naa n luhu? Ke ma -sē ne pye tān ndiyuhu fla, kadye ne ga pye mii ke naa dugu luhu? ¹⁸ Ye sē yāā, Yāhā kē ke kadye teebehe bye ta te dre wo, ke laam wātān. ¹⁹ Kadye ma ne pye teele nen laa ya ne, ke saa ne pye kadye ye. ²⁰ Lii ya le ma cīnde, teebehe busāā kē ke ma kadye nen ya na.

²¹ Yīnde saha koho pye le yee, koho wīl wee loo na ye. Tesē, yīn saha tre pye ke yee, tre wīl wee koo na ye. ²² Aye, loo saha pāā ye. Kadye teebehe nkāy gē fānga wee ke na ye, ke ma yee ke wee ye, kadye saha poho ye. ²³ Tesē, kadye teebehe nkāy gē waa sē ke yān ngaa ye, wo sē n faha ke wīl ne ye. Loo ne, kadye teebehe nkāy waa sē ke yān ye, wo ke gbihi n yigi. ²⁴ Teebehe nkāy wo ke yān, ke wāgbihiyigi wīl wee wo na ye. Kadye teebehe nkāy waa sē naa ke yān ngaa ye, Yāhā ta wo koo bya yān kadye teebehe bye ne wācēn. ²⁵ Loo nde na, kadye teebehe saa na n wāā ke ya ne, ke cēr ke ya na ye. Ke ga wāā le, ke ke ya gbihi naa n yigi. ²⁶ Tesē, teele nen ma n yaa, le ga nii mii kadye teebehe bye dyaŋ ke n yaa. Tesē, kadye teele nen ma miiyūhū yāā, le ga nii nuhu wīl kadye teebehe bye ye.

²⁷ Ye bye ye ma u Crise kadye, ye nanem bye ma u kadye teele laa. ²⁸ Loo ne, Yesu kāndeyārfa yawār teebehe bye wo, Yāhā cāā Yesu tēnlēhe poo ta. Syān wuhu, ke mpāy ta pe waha naa ke kaplān luhu pe laam wo, pe naa ke tōr nawee- ye. Tāā wuhu, ke mpāy ta pe naa le Yesu kapāyī klaha nawee- ye. Loo kur ye, ke fānga wāā mpāy kē pe n waha laanwo wūhū pye, ma mpāy ta pe n waha yanfa jaa, mpāy ne pe koho le nawee- ye, mpāy ne pe ga waha

nii yīnfa, mpāy ne pe ga waha naa yor raa ter syi pāā. ²⁹ Pe bye wee Yesu tēnlēhe ye, Yāhā sē pe bye ta pe n waha ke kaplāŋ luhu pe laam wo, ma ke tōr nawee- ye ye. Pe bye wee le Yesu kapāyī klahafa ye. Pe bye wee laanwō wūhū pyefa ye. ³⁰ Pe bye wee yanfa wājaa fānga ne ye. Pe bye sē me pe ga waha naa yor raa ter syi pāā ye. Pe bye sē me pe ga waha naa too yor ter nde kaplāŋ cā naa n tōr nawee- ye ye.

³¹ Yāhā tēn fānga tii te sronj yō, -ye naa too ke! N ga kānde laa yar ye na, lii le yō tāj too Yāhā tēn fānga nde bye na.

13

Lii le ma yīn, ma ter kai- bye yaha

¹ N ma sya waha driyē yor ter bye pāā, tesē yāhāyīn tēnlēhe yor bya ne, n ma -sē yee nawee- ntāŋ sē dye ra tāy ye, ta yē kaplāŋ ga nii yīn saa pye ke na ye. Ke ga nii mii gblej ya dyanj yīn wee ke na ye, gbengbenj gblej dyanj. ² Laa na, n ga waha fānga yāā, n naa Yāhā kaplāŋ luhu ta laam wo, n naa ke tōr nawee- ye. Tesē, n ga maha waha Yāhā wūhū war, n ke kai- bye cā. Tesē, n ga maha waha Yesu ta ra Yater, n sya waha naa yāy ta te n yūhū naa n kāā. N ma sya waha koo kai- ngūi bye pye, n ma -sē yee nawee- ntāŋ sē dye ra tāy ye, n wee ngaa ye. ³ N ga waha ta koho wān bye la klaha nawee- kē, n ga waha le sya n nii wāā pe n ta kadye sraha suhu naa laam wo le kapāyī wīi na; n ma -sē yee nawee- ntāŋ sē dye ra tāy ye, koo bye saa laa yō waa kē ye.

⁴ Wii, nawee- ntāŋ n dye u tāy, ufua ma laanyīn ne, u laam n tāy, u yīnde sē yi n too waa kla na ye, u sē u ya sey ye, yatanj wee u na ye. ⁵ U sē fyaryigi wūhū pye ye, u sē u ya ya diŋj ya ke ye, u sē ncafūhū di ye. Nawee ma laa tee pye u na, u ga tyii le n kua kāā u laam wo gbegbe. ⁶ Kai- nkāy ke sē sronj ye, ke sē n tāy u ye ye. Kai- nkāy ke sē sronj, koo ke n tāy u ye ye. ⁷ Wii, nawee- ntāŋ n dye u tāy, u n tyii nawee- kapeefoho na u kuāŋ ne. Kānkai- bye wo, u Yesu ta u Yater, u koho taha n yaha Yāhā na, u laanyīn yāā.

⁸ Wākuayāā wee ntāŋ wādye wīi loo na ye. Yāhā kaplāŋ nkāy nawee ga waha ke luhu u laam wo, loo nde ga ba kua per gaa. Yāhā kaplāŋ wāpāā yor raa ter syi wo, loo nde ga ba kua per gaa. Kacān wūhū ga ba kua per gaa. ⁹ Ye sē yāā, wo saha kacān wūhū bye cā tāŋ ye. Yāhā kaplāŋ nkāy le wo laam wo, ke nanen ya too n war, ma ke tōr nawee- ye. ¹⁰ Kai lii le le ya kua, loo ma ba pa yaliile wo, kai- nkāy ke sē ke ya kua ye, koo wūhū -sē ga ba kua kāā.

¹¹ Tē pye kicar, n naa n pāā, ma naa laam ga, ma naa kai- yāŋ kicar wāŋ syi dyanj. Tē

ba le wa, n kicar wāŋ miy yaha. ¹² Nanga nge na, le ma mii wo ke Yāhā wūhū yāā yirfayāŋ ya wo, cāā- biibiile ya na. Sukūhū gaa laam wo, wo ga ba ke yāā gbegbe wo yaha ye. Nanga nge na, n sē ke kai- bye cā tāŋ ye. Sukūhū gaa laam wo, n ga ba ke bye cā, mii Yāhā ra cā laha mii.

¹³ Loo na, kate- tāā kē ke ma, wākuayāā wee ke na ye. Koo kē ngūi: Yesu wāta Yater kānkai- bye wo, tesē koho wātahayaha ne Yāhā na, tesē ntāŋ wādye wīi ne. Koo kai- ngūi wo, lii le cā ma yīn, loo ne ntāŋ wādyen ne.

14

-Ye naa Yāhā Yrā tēn fānga wūhū koo ke!

¹ -Ye naa n ke nawee- ntāŋ poo n naa dye ye tāy! -Ye maha naa Yāhā Yrā tēn fānga wūhū koo ke! Lii tee cā ga maha naa n ke, loo ne nde: Ye waha naa Yāhā kaplāŋ luhu ye laam wo, ye naa ke tōr nawee- ye. ² -Ye yāŋ, wii u waha yor raa ter syi pāā, tii nawee waa sē te cā ye, ufua sē ne ke pāā nawee- ye ye, u ne ke pāā Yāhā koo ya ye, koo kē. Yāhā Yrā Fānga kē ke ne ufua ta u n waha kai- nkāy pāā, nkāy syi ke wūhū nawee- na. ³ Wii u -sē Yāhā kaplāŋ luhu u laam wo, ma ke tōr nawee- ye, woo n pāā nawee- ne. U n ke pe naa n gaha yaha ye le Yesu kānde wāyār ne, pe maha pe ya plāhā pe kuee le laam wo, tesē pe maha naa laanyīn yāā. ⁴ Wii u -sē Yāhā koo ya yā yor raa ter syi wo, woofua n ke u ka yaha ye u ya ya le Yesu kānde wāyār ne. Wii woo u -sē Yāhā kaplāŋ luhu u laam wo, ma ke tōr nawee- ye, u n ke Yesu kāndeyārfa yawāhāfa bye pe naa n gaha yaha ye le Yesu kānde wāyār ne.

⁵ Ye bye ma waha n pāā yor raa ter syi wo, le yō. Lii tē cā n ke loo ne nde: Ye waha naa Yāhā kaplāŋ luhu ye laam wo, ye naa ke tōr nawee- ye. Loo nde yō ke wāpāā na yor raa ter syi wo, tii waa sē te cā ye. Waa ma fihi pye, u too yor ter war, ma ke kaplāŋ yīntaha yar nawee- na, pe n naa n gaha yaha ye le Yesu kānde wāyār ne, n sē sye loo na ye. ⁶ Wo nna, loo nde na, n ga ye yey nde ne: N ma ba ka ye fla na, ma ga nii n pāā ye ne yor raa ter syi wo, tii ye sē te cā ye, le ga laa yō la ye kē? N ma -sē ba nii n pāā ye ne ye yor wo, ye ga naa ra kaplāŋ war. Loo na, n ga waha Yāhā wīi laa syi yar ye na, laa na laantor wīi laa, laa na Yāhā kapān laa tē luhu ta laam wo, laa na kaklaha wīi laa. Koo ga waha laa yō ye kē. ⁷ Too fle wāwuu yāŋ, kornjonj wāpēn ne, too rii te ma kapēn wān. Te wāpēn mii ma yee te sē n yi te ya wuhu na gbegbe ye, waa saha ke yaa war ye. ⁸ Wii u tūūtūi syi wuu, ma nawee- yee naan wīi na, ke wāwuu mii

ma yee ke sê n war ye, yoo ga waha cã u naa u ya gbihi te naan wĩ na? ⁹ Koo syi, ye bya ye ma nii n pãã yor raa ter wo, tii waa sê te cã ye, ye kaplãn ga pye mii ke naa n war? Le ga nii mii wãgbleŋ ye dyaŋ tee n gble. ¹⁰ Yor ter nihi driyê wo, te bye -sê ma te yĩntaha ne te ya wuhu na. ¹¹ Nawee waa ter ma n pãã ra ne, n ma yee n sê u yor ter kaplãn war ye, u ga naa ra yãŋ kulaafua; ta bya -sê ga naa u yãŋ kulaafua. ¹² Tee -sê Yãhã Yrã tẽn fãnga wũhũ ke ye laam bye ne, fãnga wũhũ nkãy ke ga waha pe Yesu kãndeyãrfa yawãhãfa ta pe n ka yaha ye, -ye naa koo ke!

¹³ Loo ne, wii u waha n pãã yor raa ter wo, u yai u Yãhã nar, ke n u ta u n maha waha naa ke kaplãn yĩntaha yar nawee-na. ¹⁴ Ye sê yãã, ufua ma nii n pãã Yãhã ne yor raa ter wo, yor rii tuu sê te cã ye, u laam wo u cã u n pãã Yãhã ye, u sê -sê u ya yê kaplãn war ye. ¹⁵ U yai u lii pye? U ga naa n pãã Yãhã ye kaplãn nkãy ter syi ne, nkãy tuu sê waha ke war ye, -tuu maha naa n pãã Yãhã ye kaplãn nkãy ne, nkãy u koo war. U ga naa yay le Yãhã ye kaplãn nkãy ne u sê ke war ye, -tuu maha naa yay le kaplãn nkãy ne u koo war. ¹⁶ Ye sê yãã, ma'a nii Yãhã sey ma laam ya wo, pe yawãhãfa saha ke kaplãn war ye. Pe -sê ga ba pye mii, pe le cã pe ma yê wãã sya pe yee, «Amen, le nii ke syi?» ¹⁷ Taa Yãhã sey kaplãn nkãy ne, ke ma sya yõ, ma nampyeŋ saha ke war ke n laa yõ u kê ye.

¹⁸ Ndoo waha n pãã yor raa ter syi wo, ma ta ter ye bye yaha. N syaha wãã Yãhã kê loo nde wĩ na. ¹⁹ N ma -sê pye Yesu kãndeyãrfa yawãhãfa nsoho wo, n ma pe klahã kate- bua ye pe yor wo, koo puar n naa kaplãmbuar pãã pe ye yor raa ter wo, tii waa sê te cã ye.

²⁰ Wo nna, ye ma syi ye naa kai- yãŋ mii kicar me ye ne ye. -Ye nii pëyãr wãŋ syi dyaŋ kapee- wãpyeŋ kue ye, -tee -sê naa kai- yãŋ wãle yĩntaha ne! ²¹ Ye sê yãã, le ma le yrũhũ yaha Yãhã sabangbãŋ wo ma yee, Yãhã yee:

«N ga ba ta,
yor raa terfa n ta kaplãn pãã Yiisrefa
ye.

N ga ba kulaafa yêr ta,
n naa n pãã pe Yiisrefa ne.

Loo naa bye ne,
pe saa ba naa ta kaplãn luhu ye.»

²² Loo ne, wãpãã yor raa ter syi wo, le ma kayar mpãy ye pe sê cĩnde Yãhã cã ye, n sê yee Yesu kãndeyãrfa poo ye. Waa Yãhã kaplãn wãluhu u ya laam wo, tesê ke wãtõr ne nawee- ye, loo nde ma kayar pe Yesu kãndeyãrfa poo ye, n sê yee mpãy pe sê cĩnde Yãhã cã ye.

²³ Le ga waha pye ye Yesu kãndeyãrfa yawãhãfa bye pe ya wãã. Ye bye ma nii n pãã yor raa ter wo, tii waa sê te cã ye, naweete- mpãy pe pa pe sê cĩnde Yãhã cã ye, tesê mpãy ne pe pa kaplãn luhusaha wo, pe ga yee nafãã ne ye ne. ²⁴ Le ma -sê pye Yãhã kaplãn nkãy dye ye laam wo, ye n nii ke tõr yii wuhu na nawee- ye, koo puar. Loo na, mpãy pe pa pe sê cĩnde Yãhã cã ye, tesê mpãy ne pe pa kaplãn luhusaha wo, pe ma ye yê kaplãn war, loo ga ta pe n le cã laha pe yee pe kapee- wãpyeŋ sê yõ ye. Ye kaplãn ga nii pe ye kasãhã dyaŋ. ²⁵ Pe ga pe ya laam wũhũ bye yãã gbãa na. Pe ga kãnkũy gbãã kãntraha na, pe Yãhã sey, pe ye pye, a Yãhã ma ye ne cĩnde.

Ye yai ye naa n pye mii yawãhã wo

²⁶ Wo nna, tee yai ye naa n pye mii, le nde: Ye ma yii wãã yawãhã wo, laa na, ye laam wo waa ma Yãhã wãsey yaa gaa ne; waa -sê ma kaklaha wũhũ laa ne; waa -sê ma Yãhã kapãn laa dye u laam wo, wãtõr wũ; waa -sê ma u ga Yãhã wĩ laa pãã nawee- ye yor raa ter wo; waa ter -sê ma wii tuu ga waha too yor ter nde kaplãn wã klahã, nawee- bye n ke war. Pe Yesu kãndeyãrfa yawãhãfa ma koo kai- ngũ bye luhu, ke yai ke waha pe ta pe n ka yaha ye le Yesu kãnde wo. ²⁷ Ye ma yee ye ga Yãhã wũhũ nkãy pãã pe yawãhãfa ye yor raa ter syi wo, ke pããfa ma n ter nawee- tãã yaha ye. Pe maha naa ke pãã pe ya wuhu na. Nawee waa ter yai u maha pye, wii tuu ga waha ke kaplãn wã klahã, pe yawãhãfa bye n ke war. ²⁸ Le ma -sê pye koo kaplãn ngũ wãklahafua wee ye, waa ma n yĩmbui yir pe yawãhãfa n naa n luhu u ye ye. Wii ma nii kaplãn pãã yor raa ter syi wo, u naa ke pãã u ya ya Yãhã ye. ²⁹ Mpãy poo na pe Yãhã kapãn laa luhu pe laam wo, poo syãm syi, laa na tãã ya, ga waha kapãn gbe, pe ke tõr nawee- ye. Pe yawãhãfa - sê ga yãŋ le pe kaplãn wo. ³⁰ Waa ma pye kapãn na, loo yale wo Yãhã kapãn laa ma dye waa ter laam wo, u n yee u ga le tõr, wii u ma kapãn na, u yai u yaha le. ³¹ Loo nde na, Yãhã wũhũ ma dye ye laam wo, ye ga waha naa ke tõr yii ye koo syi, yii wuhu na. Loo ga ta ye yawãhãfa ga kaklaha yãã, pe maha plãhã nii le Yesu kãnde wo. ³² Mpãy pe koo Yãhã kaplãn luhu, ma ke tõr nawee- ye, pe yai pe pe ya wãyigi cã ke wãpãã yale ne. ³³ Ye sê yãã, Yãhã sê n traha nawee- pe nii wãplanpyefa ye. Ke n ke pe naa n nii yrĩŋ na.

Mii le ma mii syi dyaŋ Yesu kãndeyãrfa yawãr wo, teebehe bye wo, ³⁴ ye ca yai pe yaha naa n le ye yawãr wo, pe sê yai kaplãn wãpãã ne koo fla na ye. Ye sê yãã, Yãhã sabangbãŋ wo, le ma le yrũhũ yaha ma yee, ca yai pe yiy kor naa n le. ³⁵ Pe ma

yee pe ga laa yey, pe ga naa le yey pe pa ye kle wo. Le sê yô ɔɔɔ u naa n pãa Yesu kãndeyãrfa yawãhã wo ye. ³⁶ Tee n pye ke syi, yii fla la le Yãhã kapãn yir laa, yii ya la tee le yãã?

³⁷ Wii ma yee Yãhã kaplãn n dye woo laam wo, u n ke tór nawee- ye, laa na u ma le ga, a Yãhã Yrã Fãnga ma u ne, ufua yai u cã Yĩnfua Yesu kãnde wũhũ kē tē yřũhũ n yar ye na. ³⁸ Wii ma loo sye, Yãhã bya ga ba ufua sye.

³⁹ Wo nna, lii le ma le na, -ye naa n ke Yãhã kaplãn n naa n dye ye laam wo, ye n naa ke tór nawee- ye! Ye ma syi ye sê Yãhã kaplãn wãpãã sye yor raa ter syi wo ye! ⁴⁰ -Ye naa ke kai- pye yĩntaha ne, ye ma n plaŋ naa n pye ye!

15

Yesu Crise wãwir wũ gbã wo

¹ Wo nna, le Yesu kapãyĩ lii tē pãã ye ye, ye le sya le yaha ye laam wo, ye yii plãhã le wo. N n traha n maha le gbihi pãã ye ye.

² Tē ba le yar ye na mii, ye ma le le yaha ye laam wo koo syi, le ga ta ye n sya yaha. Mii loo sē ne ye, le ga nii mii ye le ka sya ke dyaŋ.

³ Kai lii le ma yĩŋ, pe ra klaha le ne mii syi dyaŋ, ta bya, n ba ye klaha le ne koo syi dyaŋ. Loo ne nde: U Yãhã Yĩndefua Crise ku wo kapee- wũ na, mii le bii cãã yřũhũ yaha Yãhã sabangbãŋ wo mii. ⁴ Pe u le gbũ wo. Ke plii tãã wuhu, u n yir gbã wo, ma dur ba yřãŋ na gbaafa ye, mii le bii cãã yřũhũ yaha Yãhã sabangbãŋ wo mii. ⁵ U n u ya yar Pyar na. Loo kur ye, u n u ya yar pe kãnyãrwai sãnsye syãm na. ⁶ Loo kur ye, u n u ya yar u kãnyãrwai yĩsyãm gbeebua mpãy na. Pe fãnga ma nantãŋ yřãŋ na, nanem mpãy ya me pe ku pe laam wo. ⁷ Loo kur ye, u n u ya yar Syake na, ma ba u ya yar pe Yesu tẽnlehe bye na.

⁸ Poo mii bye kur ye, u n u ya yar ta bya na, ndoo wii n ma mii pe bye nambuange dyaŋ. ⁹ Ye sē yãã, ndoo kē n ma pe Yesu tẽnlehe bye nakũntãŋ. N sē yai ge yai pe naa ra yee Yesu tẽnlehe ye, n tee naa Yesu kãndeyãrfa ke wãboo ne. ¹⁰ Yãhã laantãr kãmay na, tē ma ngii n nii koo. Ke kayĩ lii pye ra kē, le laa yõ ra kē, ma sya ra ta ge ta ra n tẽn tē ma ta ter pe Yesu tẽnlehe bye yaha. Cũnde -sē na, ndoo sē kē n waha yia loo tẽn nde na ye, te Yãhã laantãr roo fãnga kē, laantãr rii ke te wãã ra kē. ¹¹ Loo nde na, le tã ye pye ndoo woo, le tã ye pye poo woo, loo wii nen ya ne wo bye too n pãã ye ye Yesu Crise wii na, ye n u ta ye Yater.

Wo wãwir wũ gbã wo

¹² Loo ne too n pãã nawee- ye ma yee, u Yãhã Yĩndefua Crise yir gbã wo, ma dur ba

yřãŋ na gbaafa ye. Yii mpãy -sē maha pye mii ma le pãã, a mpãy pe ku wa, pe saa ba yir gbã wo, pe nii yřãŋ na ye? ¹³ Le ma pye cĩnde, le yĩntaha ne u Crise sē yir gbã wo, ma dur ba yřãŋ na ye. ¹⁴ Le ma -sē pye u Crise sē yir gbã wo, ma dur ba yřãŋ na gbaafa ye ye, too u wii pãã ye ye, wo ka n pye; tee u ta ye Yater, ye ka pye. ¹⁵ Tesē, le ga nii mii wo kawar fua taha Yãhã na, ma yee ke u Crise ta u n yir gbã wo, ma dur ba yřãŋ na. Åwã, le ma pye cĩnde, Yãhã sē nakur ta te n yir gbã wo, ma n nii yřãŋ na ye, le yĩntaha ne, ke sē u Crise ta u n yir gbã wo, ma dur ba yřãŋ na gbaafa ye ye. ¹⁶ Ye sē yãã, le ma pye nakur saa ba yir gbã wo, te nii yřãŋ na ye, le yĩntaha ne, Yesu Crise sē yir gbã wo, ma dur ba yřãŋ na ye. ¹⁷ Le ma pye u Crise sē dur ba yřãŋ na ye, ye u ka ta ye Yater ke dyaŋ; kapee- nkãy tee pye, ke sē laha kãã ye na ye. ¹⁸ Tesē, Yesu kãndeyãrfa mpãy bye pe ku, pe saa sya yaha ye. ¹⁹ Wo ma koho taha yaha u Crise na, ma yee u koho le wo ye driyē nge ya wo, wo wii ga pee le ta ter nawee- bye wii na.

²⁰ Lii le ma cĩnde, loo ne nde: U Yãhã Yĩndefua Crise woo kē u cãã yir gbã wo, ma dur ba yřãŋ na. Woo wii le yar, mpãy pe ku pe bya ga ba yir gbã wo, pe nii yřãŋ na. ²¹ Ye sē yãã, nawee waa wii bii ta, gbã n dye nawee- bye nsoho wo. Nawee waa ter wii kē le ta yagaa, nawee- bye ga ba yir gbã wo, pe dur nii yřãŋ na. ²² Dama wii le ta nawee- bye n nii n ku mii, mpãy bye pe -sē wãã le u Crise ne, poo bye ga ba yir gbã wo, pe nii yřãŋ na koo syi. ²³ Le ga ba nii mma ma syi dyaŋ: Yesu Crise woo u cãã yir wa pe bye yaha. Kur ye, mpãy pe ma u wãm, poo ga ba yir pe ya ndoŋ gbã wo, pe nii yřãŋ na u durbaper. ²⁴ Loo kur ye, driyē kuayale ne. U Crise ga ba yĩnfãr ter bye kua kãã, tesē yahasee fle ne, tesē fãnga ter bye ne. Loo kur ye, u ga kai- bye le soho u Tuhufua Yãhã koho wo. ²⁵ Ye sē yãã, u Crise yai u nii kai- bye yĩŋ na, Yãhã n sya ba u napĩ- bye yia, ke pe ta u n troho fyãhã tã pe na. ²⁶ Napĩ wii u ga pye klaha- kur ye, woo kē gbã ne. ²⁷ Ye sē yãã, le ma le yřũhũ yaha Yãhã sabangbãŋ wo ma yee: «Yãhã ta u n troho fyãhã tã wãn kur bye na.» Pe ma yee wãn kur bye, pe sē -sē yee Yãhã bya ne ye. Koo kē ke wãn kur bye yia, ma ta u Crise n troho fyãhã tã te na. ²⁸ Kai- bye fãnga ma ba le soho u Crise koho wo, woo wii u ma Yãhã Dya, u ga u ya le soho Yãhã koho wo. Loo nde na, Yãhã ga nii ke kai- kur bye yĩŋ na.

²⁹ Tee n yee, mpãy pe ku wa pe saa ba yir gbã wo, pe nii yřãŋ na ye, nwa ta ye laam wo, mpãy pe ya tãã n yi loho wo mpãy kē pe ku wa? ³⁰ Ndoos tesē ra tẽntẽwai ne, nwa ta kayĩhi n wo yãã yalebye le Yesu

kapâyī wāpāā wī na? ³¹ Wo nna, plii bye gbā ma ra tāy tūntūn. Ye wī ma ra ye yīnkuâyir wī, wo Yīnfua Yesu Crise kāmāy na. Loo ne, n kai- ngī pāā ye ye. ³² Tē le sya, ma nii srā waygapyār ne Yefesyi wo, le ma ne pye naweeteē laam wī ya ne, le ga ba lii yō ra kē? Le ma pye mpāy pe ku wa, pe saa ba yir gbā wo, pe nii yrāñ na ye, ah -too naa wo troho tāhā plāhā nge yor wo ke n yee:

«-Too naa n di, wo naa n wo;

ye sē yāā, sukūhū gaa laam wo waa ku.»

³³ -Ye yii yigi, ye sē plāhā nge yāā ke n yee: «Mboo wī ma pye naweeyō, ma -sē nii n taha naweepee- na, pe ga ma le pe yor wo.» ³⁴ -Ye laantor yāā, loo le yō, tee tyii kapee- wāpyeñ na! Ye laam wo, mpāy ma pe sē Yāhā wūhū cā ye. Le yai le naa fyar yigi ye kē!

Nakur kadye wāyir wī gbā wo

³⁵ Waa ga waha le yey u yee, a mpāy pe ku wa, pe ga ba pye mii pe yir gbā wo, pe nii yrāñ na? Pe kadye ga ba nii mii syi dyañ? ³⁶ Naplege kē ufua ne. Ye sē yāā, ma'a ngaa pua le kántraha wo, le pua yai le ku wa le cā fīy. ³⁷ Ngaa pua ya ne taa le kántraha wo. Le ga waha pye sepua syi, laa na ngaa ter pua. Ke digi wāñ gii ke fīy wa ma nii wan, koo sē kē taa le kántraha wo ye. ³⁸ Pua woo pua woo, Yāhā ga u ta u n fīy koo laam wāfīy. Pua woo pua woo, u yai u fīy u nii ngī, Yāhā ga u ta u n fīy u nii koo kla. ³⁹ Yāhā ke wāñ tii bye tāhā, tesē nawee ne, te bye kadye wee wācēñ ye: Nawee kadye ma ke ya ya; treresyar kla kadye ma ke ya ya; kánsyā kadye ma ke ya ya; fua kadye ma ke ya ya. ⁴⁰ Yāhāyīñ wāñ bya ma, tesē kántraha wāñ ne. Yāhāyīñ wāñ nayōr ma te ya ya, kántraha wāñ nayōr ma te ya ya. ⁴¹ Yai nayōr ter ma ke ya ya, yronñ nayōr ter ma ke ya ya, yrompii nayōr ter ma ke ya ya. Pe yrompii bye gē, pe nayōr ma pe ya wuhu na.

⁴² Mpāy pe ku wa, pe ma ba yir gbā wo, ma nii yrāñ na, le ga ba nii koo syi dyañ. Nakugu kadye ma le wa gbīi wo, ke ga fūhū. Ke ma yir gbā wo, ma nii yrāñ na, ke saa ku nantāñ ye. ⁴³ Nakugu ma le kántraha wo, ke wee ngaa ye, fānga wee ke na ye. Ufua ma ba yir gbā wo, ma nii yrāñ na, u ga nayōr yāā, u maha nii fānga ne. ⁴⁴ Nakugu ma le kántraha wo, ke ma kántraha kla ya dyañ. Ufua ma -sē ba yir gbā wo, ma nii yrāñ na, u ga nii Yāhā Yrā kla. Yagaa, wo ma kántraha kadye ne, wo ga ba nii Yāhā Yrā kadye ne. ⁴⁵ Ye sē yāā, le ma le yrūhū yaha Yāhā sabangbāñ wo ma yee: «Dama wii u ma nawee cir; Yāhā kē ke bii ta u n nii yrāñ.» Yesu Crise wii u

ma mii Dama syāñ wuhu waa dyañ, woo ma Yāhā Yrā lii le cīinde yrā wāā nawee kē. ⁴⁶ Yāhā Yrā kla koo sē kē ke cāā n pai ye. Kántraha kla kē ke cāā n pai, Yāhā Yrā kla n cā taha. ⁴⁷ U Dama cir Yāhā bii u tāhā cuhu ne, u n nii kántraha kla. U Dama syāñ wuhu woo ma yāhāyīñ kla. ⁴⁸ Mpāy pe ma kántraha wām, pe ma mii wii dyañ Yāhā bii u tāhā cuhu ne. Mpāy pe ma yāhāyīñ wām, poo wī ma mii wii dyañ u ma yāhāyīñ wūū. ⁴⁹ Yagaa, wo ma mii wii dyañ u pye kántraha kla. Wo ga ba nii mii wii dyañ u ma yāhāyīñ kla.

⁵⁰ Wo nna, lii n n traha n pāā ye ye le nde: Wii u ma kántraha kla, kadye ne u ye ntāñ ne, u saha dye Yāhā yai klo wo ye. Kántraha kadye ma gbā koho wo, kadye nge syi saha kuee yai tāñ yrāñ ye.

Gbā saa ba pye yāā nantāñ ye

⁵¹ Yagaa, n ga kai laa pāā ye ye, lii tee sē cā ye. Wo bye saa ba ku tāñ ye. Mpāy pe ku wa, tesē mpāy ne pe ga ba pye yrāñ na, pe bye kadye ga ba wā klaha. ⁵² Le ga ba pye le yalebye wo, teele nen ya, yaliile wo tūūtūū ma ba yer wāwuu ne. Tūūtūū ma ba wuu, mpāy pe ku ter wa, pe ga yir gbā wo, pe kuee yai tāñ yrāñ na. Wii mpāy wo ma yrāñ na, wo bye kadye ga ba wā klaha. ⁵³ Ye sē yāā, kadye nge gii ke ga waha fūhū, ke yai ke ba nii ke saha fūhū yāā ye; koo gii wākuyāā ma ke na, ke yai ke ba nii wākuyāā wee ke na ye. ⁵⁴ Kadye nge gii ke ga waha fūhū, wākuyāā ma ke na. Sukūhū gaa laam wo, ke ga ba nii ke saha fūhū yāā ye, wākuyāā saa pye ke na ye. Loo yale wo, Yāhā sabangbāñ kaplāñ ngī ga nii cīinde. Koo kaplāñ kē ngī:

«Gbā wī kua, gbā yia tāñ!

⁵⁵ Gbā saha yia wāboo na nantāñ ye.

Gbā fānga kua.»

⁵⁶ Gbā fānga yi kapee- wāpyeñ wo. Kapee- wāpyeñ fānga -sē yi Yāhā kānde katan wo. ⁵⁷ Yāhā kē ke fānga wāā wo kē Yesu Crise kāmāy na, wo n waha n yia. Ke miingbāñ yai ke naa n sey yalebye!

⁵⁸ Loo nde na, wo nna, -ye yii plāhā, Yesu wī n nii gbāā ye laam wo, ye n u tēn tē naa n yō. Ye le cā ma yee, le Yīnfua Yesu tēn lii tee n tē woo ge kāmāy na, tēwai sē ne ye.

16

-Ye naa koho le ye Yesu kāndeyārwai ye!

¹ Pe war wāwāā wī na mpāy kē pe ma Yāhā nawee-, tē ba Galasyi Yesu kāndeyārfa yawāhāfa yar pe naa n pye mii, ye bya -ye yee naa n pye koo syi! ² Jimaasyi jimaasyi, nawee nawee woo, tuu ga waha yia kii na, u koo cer yi ta yaha u ya tāy teelaa wo. Loo na, n ma ba pa ye fla na, ye saa naa yii fāy war wāwāā wī ne ye.

³ N ma ba ka ye fla na, ye ga naweeyōm mpāy yāŋ yi, ye pe war bye le soho poo koho wo. Ndoos -sē ga sabar yrūhū, n le soho pe koho wo. Ke syi, pe ma ga dye Yurusalem wo, ke fla Yesu kāndeyārfa ga pe wāpa yīn cā. ⁴ Ta bya ma -sē yai n ka Yurusalem wo, waa ke yrāhā yi wii na pe ne.

Kai- nkāy Pōl n traha u pye

⁵ N ma ba ka Maseduan kāntraha na, n ga ta ter ga ye fla na. N n traha n ga yi Maseduan Yesu kāndeyārfa na. ⁶ Laa na n ga ba faa ma- ye fla na, laa na n ga ba wer cāā bye pye ye fla na. Loo na, teelaa fla wākaŋ ma ba yi ra na, ye ga waha koho le ra ye, ta n ka ke fla na. ⁷ Yagaa woo, n sē n traha wo n wii yāā wāyāā ya, ta n ta ter ye. N n traha n ba yalaa dye ye fla na, Yīnfua Yesu ma le sya.

⁸ Pāānkoti gbar -sē ga ra yāā Yefesyi na nwo. ⁹ Ye sē yāā, ta yīŋ tāy tēngbāy laa ne nwo, koo kē. Napī- wānihi naa bye ne, n ga loo tēn nde tē.

¹⁰ Timuti ma pa ye fla na, -ye u yigi yō! Ye sē yāā, woo bya ma le Yīnfua Yesu tēn na ta wāŋ syi dyaŋ. ¹¹ Ye ma syi ye ga naa u kloŋ ye! -Ye koho le u ye u n waha u yrāhā yi yrīŋ ne, u pa ra fla na. Wo u sēŋ, ndoo tesē pe Yesu kāndeyārfa ne. ¹² Wo tēntēwε Apolosu woo wī na, n naa u nar u ka ye fla na, pe Yesu kāndeyārfa mpāy ne. Le sē -sē pye u laam wo yagaa ye. U ma ba draha yāā, u ga ba ka.

Kaplāŋ kuasaha, syaha ne

¹³ Ye ma n faha yii na ye, -ye ta Yesu wī n nūi gbāā fāŋga ne ye laam wo! -Ye naa tetege le yii wo, -ye naa yii plāhā le Yesu kānde wo! ¹⁴ Ye tyii ye ntāŋ n dye yii tāy ye kānkai- bye wo!

¹⁵ Wo nna, ye Tefanase cā u kahafa ne. Ye cā poo me pe cāā dye le Yesu kānde wo Yakayi kāntraha na. Le tāy pe ye, pe n nūi koho le pe Yesu kāndeyārwaŋ ye. ¹⁶ -Ye naa nagboho ta poosyifa na, tesē mpāy bye ne pe ma le Yīnfua Yesu tēn na! ¹⁷ Tefanase ye wāpa wī tāy ra ye, Fartinase ne, Yakakuse ne; tee sē pye ye, poo me pe pye ra ne ye draha wo. ¹⁸ Pe pa ma ba ra laam yīn, le n maha ye bya laam yīn ye kē. Ye yai poosyifa wī n naa n tāy ye ye!

¹⁹ Yasyi kāntraha Yesu kāndeyārfa yawārfa bye ye syar. Yakila u cōō Persyile ne, ma suhu Yesu kāndeyārfa mpāy ne pe pe ya wāā pe kaha wo, pe ye syar Yesu kāndeyārfa syaha ne. ²⁰ Wo teende Yesu kāndeyārfa bye ye syar. -Ye yii syar naambiyār syaha ne!

²¹ Ndoos Pōl, n ga kaplāŋ ngī kuasaha yrūhū nūi ya: N ye syar. ²² Wii ma yee Yīnfua Yesu wī sē n tāy u ye ye, yoosēn te

pye ufua na. Maranata: Wo Yīnfua Yesu, pa!

²³ Wo Yīnfua Yesu, u u laantār yar ye na. ²⁴ Ye bye ntāŋ dye ra tāy. Wo bye wāā le Yesu Crise kāmāy na.

Pɔl saba syāŋ wuhu kaplāŋ Korntifa ye

Syaha fla

¹ Ndoos Pɔl kē, ma suhu wo Yesu kāndeyārwe Timuti ne, too saba nwo yrūhū nɔ wāā. Ndoos Pɔl kē, le t̄y Yāhā ye ke n ta ta Yesu Crise tēnlehe. Wo u saba yrūhū nɔ wāā yii Yesu kāndeyārfa yawāhāfa kē Kornti wo, ma suhu yii mpāy bya ne, tee ma Yāhā wām ke Yakayi kāntraha kur bye wo. ² Wo Tuhufua Yāhā tesē wo Yīŋfua Yesu Crise ne, ke ke laantār yar ye na tesē ke yrīŋ ne.

Yāhā Pɔl flaŋ u wāfāy wo

³ -Too wo Yīŋfua Yesu Crise Tuhufua miingbāŋ gboho, Tuhufua wii kacān wee u laantār na ye, woo kē Yāhā ne, Yāhā gii ke nawee flaŋ yalebye. ⁴ Wāfāy gii syi ter ma sya wo dye, ke wo flaŋ. Koo syi kē, mpāy bye pe ma wāfāy wo, wo bya ga waha pe flaŋ wii ndoŋ wāflaŋ gii syi ter ne Yāhā ke wo flaŋ. ⁵ Ye sē yāā, le ma mii wo dyaŋ u Yāhā Yīndefua Crise ne. Wāfāy tii te u dye ter, te syar. Wāfāy busāā ga ba wo dye ke syi dyaŋ. U -sē wo flaŋ koo syi dyaŋ. ⁶ Wo ma nii n fāy, wo n ke yii poo na, ye wāflaŋ yāā, wāsyayaha ne, koo kē. Wo ma -sē wāflaŋ yāā, ye bya ga wāflaŋ yāā, ke n ye ta, per gaa ye n waha naa wo wāfāy ter syi fāy laanyīn ne. ⁷ Loo ne, wo koho taha yaha ye wīl na fāŋga ne. Wo cā ma yee, tee wo wāfāy ter syi yāā, ye ga ba wo wāflaŋ ter syi yāā.

⁸ Wo nna, ye sē yāā, wāfāy tii bye te wo dye Yasyi kāntraha kui wo, wo n traha ye te cā. Tē wāfāy ba gboho ter wo na. Wūūsaha ge sē pye wo na ye. Wo sē ba cā ge cā waa kuee yrāŋ na nantāŋ ye. ⁹ Wo n sya ba yee pe ba wo wāboo wīl pāā ta. Koo wāfāy nge -sē wo ta wo n cā ma yee, wo sē yai wo koho taha yaha wii na, mii Yāhā ya sē kē ye, koo gii ke nakur ta te n yir gbā wo, ma n nii yrāŋ na. ¹⁰ Koo kē, ke wo sya yaha gbā koho wo; ke ga wo sya naa n yaha koo syi. Āwā, wo koho taha yaha ke na, ma cā ke ga wo sya naa n yaha koo syi. ¹¹ Wo maha cā, yii ge ga koho le wo ye Yāhā wānar ne. Nawee- busāā ma nii Yāhā nar wo kē ke syi, ke ga luhu pe ye, ke loo kayīl pye wo kē, nawee- busāā n syaha wāā ke kē wo wīl na.

Nwa Pɔl sē yāā dur ga Kornti wo ye?

¹² Lii le ma wo ye yīnkuāyir wīl, loo ne nde: Wo laam wo, wo le cā laha ma yee, driyēfa nsoho wo, tesē ye bya nsoho wo, wo naa wo troho tāhā Yāhā cīnde yor wo,

ma maha naa wii ta prafa mii Yāhā le yar mii. Wo sē waha yia koo troho wātāhā ter nge na nawee laam kacān syi kāmāy na ye, Yāhā laantār kāmāy ne. ¹³ Yii ge le cā ma yee, kaplāŋ nkāy too yrūhū nɔ n wāā ye kē, ke yīntaha ma gbege, ke wee sīl ye. ¹⁴ Tee ke yīntaha war cacar yagaa, ta laam wo ye ga ba ke war tāŋ. Koo kē nge ne: Yīŋfua Yesu durbaper, wo wīl ga ba nii ye ye yīnkuāyir wīl, tesē ye wīl bya ga ba nii wo ye yīnkuāyir wīl.

¹⁵ Loo nde gboho ra laam wo, ta n sya ba yee, n ga cāā ka ye fla na, wo n wii yāā, wo maha ba wii yāā taha tēhe syāŋ gaa na, le n nii ye ye kayīl laa. ¹⁶ Ye sē yāā, n ba naa n yee, ndoo ga cāā ka ye fla na, n cā ta ter ga Maseduan kāntraha na, n ma ga dur, n maha ba yi ye fla na, ye n koho le ra ye ra yrāhā wāyi na Yude kāntraha kue ye. ¹⁷ Tē ba loo nde le yaha ra laam wo, laa na yii mpāy le ga ma yee, tē sē ba le ta kai ye? Ye yee la, n laam ga naweete wāŋ syi dyaŋ, n naa yē klaha, n waha naa n yee «āwā», tē maha naa n yee «aye» le yalebya wo? ¹⁸ Yāhā gii ke sronj, n ga waha le pāā ke yīnde na n yee: Kapān lii too ba ye yar, wo sē yee «āwā» ma maha wā klaha ma wo yē klaha le yalebya wo ye. ¹⁹ Ye sē yāā, ndoo, Silaasyi ne, Timuti ne, Yāhā Dya Yesu Crise wii, wo u wīl pāā ye ye, u sē pa u n pai nii u naa n yee «āwā» tuu dur naa yē klaha le yalebya wo ye. Yesu wīl le yar, Yāhā sē dur n yi le kapān kur ye ye. ²⁰ Ye cā u wāpaŋ wo ta wo n cā, Yāhā ke bii yē ter kayūhū nkāy wāwāā ne wo kē, waa ke bye yāā. Yesu wīl wo ta wo n cā, Yāhā sē yēklahaŋ cā ye. Loo ne, too ne yee le nii ke syi Yesu Crise myaha na, Yāhā miingbāŋ kē too n gboho loo nde ne. ²¹ Wii tesē ye ne, wo seefar le Yesu Crise ne, Yāhā ge kē ke wo ta wo n waha wii plāhā wo Yesu wātāŋ ne wo Yater. Koo kē ke wo yāŋ yi. ²² Ke ke myaha puhu gbāā wo na, ma Yāhā Yrā le wo laam wo, loo n ta wo n cā waa ba ke kayūhū yāā, kayūhū nkāy ke ke ta yaha wo kē.

²³ Ya'a yāā n sē dur ga ye fla na ke Kornti wo ye, n sē naa n traha n wāfāy ta ye na ta kaplāŋ ne ye, koo kē. Yāhā yīnde ma ra na, le ma pye kawar, ke ra ta ra n ku. ²⁴ Wo cā ye Yesu sronj ta ye Yater; le sē nii mii wo n ke wo ye le le wo fāŋga na ye. Ye nii nuhu ne, loo ne too n ke ye ne.

2

¹ Loo ne ta n yee, n saa maha ka ye fla na n ga maha wāfāy gaa taha ye na ta kaplāŋ ne ye. ² Ye sē yāā, n ma wāfāy ta ye na ke syi, yoo ga ba nuhu le ta laam wo? ³ Loo ne, ta n ba saba waa yrūhū nɔ wāā ye kē, ma yee n sē naa n traha n ka ye fla na ye n wāfāy yāā, le n nii ra bya ye wāfāy ye. Ye

cā ye wīl ne, le ga waha nuhu le ra laam wo. N maha cā ma yee, nuhu ma pye ra laam wo, le ga nii nuhu wīl ye bye ye. ⁴ U faale saba wāyruhū wīl nii ra ye wāfāy wīl laa, ma suhu laam wlāhā wīl, tesē yīntām wāyi wīl. N sē yee le nii ye ye wāfāy ye, n n traha ye cā, ye ntān dye gboho ra tāy kacān wee ye, koo kē ra n ba u faale saba yruhū no wāā ye kē.

Ye naa n tyii kapee-foho na!

⁵ Ye laam wo, waa ma pye u laa tee pye, le n nii laam wāwlāhā wīl, ye cā ndoo laam sē me ufua wlāhā ye. Yii mpāy laam me u wlāhā, le ma sya pye ye bye sē me ye. ⁶ Yii busāā ma -sē u pēn wa, le yai u ne ke dyan. ⁷ Yagaa, ye -sē yai ye tyii u kapee-fue na, ye nuhu le u laam wo; mii loo sē ne ye, woo ge laam ga waha wlāhā ter u ye, le sya kacān bye kua u na. ⁸ Loo ne, n ga ye nar nde ne: -Ye u yigi yō u n cā u yee, u ntān dye ye tāy. ⁹ Ya'a yāā, n ba u faale saba yruhū no wāā ye kē, n maha naa n traha n yān, ye ma pye ye n luhu ra kaklaha ye yalebye. ¹⁰ Waa ma laa tee pye, ye n tyii u kapee-fue na, ndoo bya ga tyii ufua kapee-fue na. Ta wīl ma pye laa ne kapee-foho wātyii wīl laa na, n ma tyii koo kapee-foho na, n le pye yii wīl na u Yāhā Yīndefua Crise yīnde na. ¹¹ Wa'a yee, wo sē tyii ufua kapee-fue na koo syi ye, sāndāpee yīnfua Setane ga waha fānga yāā wo na, woo wii wo u laam wūhū cā yō.

Pōl ka Toosa na

¹² Tē ga dye Toosa wo, ma yee ndoo ga le Crise kapāyīl pāā ke fla na, Yīnfua Yāhā ba ke fla draha cāā gbihī ta wa ra yaha ye. ¹³ Tē -sē ga dye ke fla na, n sē wo Yesu kāndeyārwe Tyite yāā ye, ta ntān n nii ra cer busāā. Loo n ta, ra n ba kānde nar Toosafa ye, ma ter Maseduan kāntraha na.

Wo ga waha yia kai-bye na u Crise kāmāy na

¹⁴ Yāhā miingbān yai ke naa n gboho, koo gii ke wo ta wo n yia kai-bye na u Yāhā Yīndefua Crise kāmāy na. Ke wo ta wo Crise wīl pāā nawee-ye teebehe bye wo mii lasekole dyan too n yār teebehe bye wo. ¹⁵ Ye sē yāā, Yāhā ye, wo ma Crise lasekole dugu dyan mpāy nsoho wo pe wāsyayaha yāā wa, tesē mpāy ne pe plaha kāmpee-wāyār wo. ¹⁶ Mpāy pe plaha kāmpee-wāyār wo, koo lasekole dugu nge ma gbāku dugu ne, ke n pai gbā ne. Mpāy pe wāsyayaha yāā wa, koo dugu nge ma cīnde yrā dugu ne, ke cīnde yrā wāā nawee kē. Yoo syi ga waha yia tēn nde na? ¹⁷ Ye sē yāā, wo wee mpāy dyan pe le Yesu kapāyīl wā klaha, ma le ta wake wīl ye. Yāhā kē ke wo lehe wāā. U Crise tēntē-

me wo ne, wo yē kaplān sron Yāhā yīnde na.

3

Te naambiyārfān tēntē-

¹ Wo ma n pāā ke syi, le sē nii mii wo wii sey ye. Wo sē maha n ke mpāy dyan, wo saba yar ye na, wii syi u wo sey ye. Wo sē maha woo syi saba ke, ye u gbihī wāā wo kē ye. ² Yii me, tee ma woo syi saba wo ye, saba wii syi u yruhū yaha wo laam wo. Nawee-bye ga waha le yān cā, pe naa le kal ye troho wātāhā na saba ge dyan. ³ Āwā, ye wīl ma mii saba dyan u Yāhā Yīndefua Crise le yar wo na, wo n le yruhū yar nawee-na. U sē yruhū cīnde sabakāi ne ntēmbapai na ye. U yruhū Yāhā Yrā ne nawee-laam wo.

⁴ Wo ma n pāā ke syi, wo koho taha yaha Yāhā na Crise kāmāy na, koo kē. ⁵ Wo -sē cā wo saha yee, wo ga waha yia yāā tēn nde syi na wii ya kāmāy na ye. Wo ma waha yia lii na, Yāhā kē. ⁶ Ye sē yāā, koo kē ke wo ta, wo n waha nii ke naambiyārfān tēntē-, loo ma Yāhā Yrā wīl. Kānde lii le ta, le tēn kalaa wee ke naambiyārfān wīl na ye. Loo kānde nde lii le yruhū yaha, le nawee-yar pe yai gbā ne pe kapee-wāpye wīl na. Yāhā Yrā loo -sē cīnde yrā wāā nawee kē.

⁷ Le Yāhā kānde katan bye bii yruhū yaha ntēmbapai na wii Yiifēe-faale wādyaha Musa kē. Tuu naa ke yar nawee-na, le yalebya wo Yāhā nayōr n yehe Musa yīntaha na, pe Yiisrefa sē waha u yān ge yān ye. Ke wāyehē palpal nge sē -sē ma-ye. Kānde lii le ta, loo lii le tēn n gaha nawee ne gbā kue ye, nayōr ge ma le na. ⁸ Loo na, ye yai ye cā ye yee, Yāhā Yrā tēn nayōr ga gboho, kacān saa pye ye. ⁹ Tēn lii le naa n gaha nawee ne gbā kue ye, nayōr te -sē pye le na, ye yai ye cā ye yee, tēn lii le nawee ta u n sron Yāhā yīnde na, loo nayōr ga gboho faale wān na, kacān saa pye ye. ¹⁰ Loo na, wo ma ke yagaa naambiyārfān nayōr wāyehē palpal nge wāgboho yān, waa cā ke faale cāā naambiyār nayōr wee ngaa ge ye. ¹¹ Ye sē yāā, kai lii le n ma-carle ya, le nayōr ma yehe ke syi, ye yai ye cā ye yee, kai lii wākuayāā wee le na ye, kacān saa pye loo nayōr wāyehē wāgboho na ye.

¹² Wo koho taha yaha loo nde na, koo kē wo n waha le Yesu kapāyīl wūhū pāā n yigi nawee-ye laanyīn ne. ¹³ Wo wee Musa wān syi dyan ye, woo wii u bii u yīntaha tā tā fai ne, pe Yiisrefa ma syi pe u yīntaha wāyehē palpal wākuayāā, ke n kua ye. ¹⁴ Pe Yiisrefa bya pye mii fai paha tā pe kacān na, pe sē waha Yāhā wūhū war ye. Ma sya ba waa ke yagaa na, Yiisrefa ma nii ke faale Yāhā sabangbān kaplān kal, le ga

nii mii fai paha tā pe kacān na, pe saha naa ke kaplān yīntaha war ye*. Mbooo wii ma -sē wāā le u Yāhā Yīndefua Crise ne, loo fai nde ga gbe kāā ma kacān na, ma n waha naa ke Yāhā wūhū war. ¹⁵ Ke nanga nge na, pe Yīsrefa ma nii Musa saba kaplān kal, le ga nii mii fai paha tā pe kacān na, pe saha naa ke kaplān yīntaha war ye. ¹⁶ Wii ma -sē u ya le soho Yīnfua koho wo, loo fai nde gbe kāā u kacān na. ¹⁷ Ma'a luhu Yīnfua, Yāhā Yrā ne. Yāhā Yrā ma tēn tē nawee wii laam wo, u wee fānga gaa ter koho wo nantān ye. ¹⁸ Fai laa wee le tā tā wii yīntar na ye. Yīnfua nayōr n yehe wo bye yīntar na palpal. Loo na, wo wā n klaha ma ga naa n nii Yīnfua wān syi, kaa n naa n taha wo nayōr na. Ye sē yāā, Yāhā Yrā tēn ne loo ne.

4

Tēntēle wii u sronj

¹ Yāhā loo tēn nde le soho wo koho wo ke laantār na, loo ne wo wii plāhā le wo. ² Fyar wūhū nkāy ke n pye wam wo, wo koo wīi sye. Wo sē nawee- wāwlanj kacān ter ke ye, wo sē le Yāhā kapān wā n klaha ye, wo le cīinde loo yar n laha nawee- na. Too wo troho tāhā gbaa na ke syi Yāhā yīnde na, mpāy pe sronj, poo ge ga waha naa wo sey loo nde na. ³ Le Yesu kapāyīi nde lii too n yar nawee- na, mpāy pe plaha kāmpee- wo, pe saha le wīi war ye. ⁴ Ya'a yāā, pe sē le Yesu kapāyīi wūhū sya cīinde ye, driyē nge yīnfuapee pe laam kacān wāhā pe ye, koo kē. Woo yīnfuapee nwo sye pe na, pe saha le kapāyīi cāngbān yāā ye, le kapāyīi lii le Crise miingbān wīi pāā, woo wii u ma Yāhā ke ya kai na. ⁵ Wii wīi sē ne too n pāā ye, Yīnfua Yesu Crise wīi ne too n pāā. Wo yee wo ma ye tēntē-, ma ga naa le Yesu kapāyīi wūhū tōr ye ye. ⁶ Ye sē yāā, Yāhā bii yee: «Cāā- pe naa yehe wam laam wo!» Koo kē, ke ne te cāā- ta pe n yehe wo laam wo, ma wo ta wo n cāā- yāā ke miingbān wācān na, ke miingbān gi ke n yehe Yesu Crise yīntaha na.

Wāfāy tii te Yāhā tēntē- dye

⁷ Wo le Yesu kapāyīi wūhū cā, le kacān cāā- n nii wo laam wo. Wo ma mii poor gbāhā dyanj wangbāy kla ne ke laam wo. Loo nde le yar gbaa na ma yee, fāngangbān nge gi ke syi wee yāā ye, Yāhā wān kē, wii wān sē kē ye. ⁸ Wāfāy ter bye wo dye, ke sē -sē waha wo boo ye. Ntāncr ma wo na, loo naa bye ne, wo koho taha yaha Yāhā na. ⁹ Pe wo nuhu le Yesu kapāyīi wīi na, Yāhā sē -sē koho kuā wo na ye. Pe wo gbā cāār yaha kāntraha na, wo sē -sē

ku ye. ¹⁰ Wo kadye crā gbā ne nii Yesu Crise dyanj tuu gbā yāā mii. Wo kadye ma -sē nii yrān na, Yesu Crise cīinde yrā ter ne le ma wo ye. ¹¹ Too ma yrān na, gbā wo ke yalebye Yesu wīi na. Koo ga ta Yesu Crise cīinde yrā ter n waha naa n yāā wo kadye na, koo gii ke ga waha gbā yāā. ¹² Loo nde na, wo tyii gbā wo ke, ma yee cīinde yrā le naa yii ke, cīinde yrā lii wākuayāā wee le na ye.

¹³ Yāhā sabangbān wo, wo wādyaha gii ke Yāhā wāsey yay saba yrūhū, ke le yrūhū ta teelaa wo ma yee, woo Yāhā ta u Yater, loo ne woo n pāā ke ye ma ke sey. Wo bya, wo Yāhā ta wo Yater, loo ne wo ke wīi pāā. Wo Yāhā ta wo Yater kānkai- bye wo, wo wāle wān syi. ¹⁴ Ye sē yāā, wo cā ma yee, Yāhā wo Yīnfua Yesu ta u n yir gbā wo, ma dur ba yrān na gbaafa ye. Ke ga ba wo bya ta ye ne, wo n yir gbā wo, wo nii yrān na Yesu ne, ke maha wo ta wo n nii ye ne Yesu yaha ye. ¹⁵ Kai- ngīi bye n pye yii wīi na. Te Yāhā laantār wāā nawee- busāā kē, ma yee pe nawee- fānga pe naa n pāā Yāhā ye, pe naa syaha wāā ke kē, pe naa ke miingbān gboho.

Kayīi lii too ga ba yāā

¹⁶ Loo ne, wo sē fāy n sya ye. Wo kadye sraha ma sya pye n klaha- cacar, wo laam poo na, pe fānga yāā plii wuhu na. ¹⁷ Wāfāy gi ke wo dye, ke ma car ya, ke sē maha n ma- ye. Koo wāfāy nge n pai wo kē kayīi lii syi ne wākuayāā wee le na ye, kacān sē maha wee le wāgboho na ye. Le wīi sē n tān ge tān ke wāfāy wīi ne ye. ¹⁸ Ye sē yāā, kai- nkāy ke n yāā yīnde ne, wo sē koo yān ye; nkāy ke sē n yāā yīnde ne ye, koo roo n ke. Kai- nkāy ke n yāā yīnde ne, koo n ma- carle ya, nkāy ke sē n yāā yīnde ne ye, wākuayāā wee koo na ye.

5

¹ Ye sē yāā, wo cā ma yee, driyē nge wo, wo ma kadye sraha gi laam wo, ke ma mii nwonge dyanj too dye nii. Wo ma ba ku, koo kadye sraha n pye klaha-, Yāhā ga ba yāhāyīn nwoŋ gaa wāā wo kē yāhāyīn na. Wāklahayāā wee koo na ye. Yāhā ge kē ke koo nwoŋ nge gbīhi, nawee sē kē ye. ² Too ma teeliu wo yagaa, wo n sīi cīinde wāsīi, ma n ke wo pye wo yāhāyīn nwoŋ nge wo. ³ Ye sē yāā, wo yāhāyīn nwoŋ nge, koo gi ke ma wo kadyefān, ke ma ba gbīhi wa, kadye saa maha ba ke laa yāā wo ye ye. ⁴ Āwā, too ma wo kāntraha nwonge nge wo, wo n sīi wāsīi ya woo, mii tegengbān dyanj te ma wo yīn na. Le sē nii mii wo n ke wo wo kāntraha kadye miy yaha ye. Wo yee, wa'a ba ke yāhāyīn kadye le, loo le ga

* 3:14 3.14 Yīsrefa Musa kānde saba cā tesē pe faale Yāhā kaplān tōrfa saba ne. Ma sya ba waa yagaa na, pe sē -sē le sya ma yee, Yesu Crise kē u Yāhā Yīndefua ne ye.

tāy wo ye. Loo na, kla gii ke ga waha ku, koo ga draha yaha kla gii kē ke ma cīnde yrā ne, lii wākuayāā wee le na ye. ⁵ Yāhā gē kē ke wo ta, wo ba koo wāwāklaha nge syi wā klaha. Ke ke Yrā wāā wo kē, ma yee le wo ta wo n cā, waa ba ke kayūhū yāā, kayūhū nkāy Yāhā ke ta yaha wo kē yāhāyīn na.

⁶ Loo ne wo sē fāy n sya ye. Wo cā ma yee, too ma kadye sraha nge wo, wo fla dey Yīnfua fla ne. ⁷ Ye sē yāā, too sē kla gii yāā yīnde ne ye, wo koo ta wo Yater ma n yār. ⁸ Wo sē fāy n sya kuekuee ye. Wo ma ne ga waha kadye sraha nge yaha, wo ga nii kuae Yīnfua tāy, loo le ne ga tāy wo ye. ⁹ Le tāy wo ma kadye sraha nge wo woo, wo wee ke wo ye woo, lii too cāā n kē kai- bye yaha ye, loo ne wo wīl le tāy Yīnfua ye. ¹⁰ Ye sē yāā, u Yāhā Yīndefua Crise ga ba wo bye sāhā, u wo nanem bye dāān wāā wo kē kayūhū nkāy wīl na, tesē kapee- nkāy wīl ne, too pye cāā gii cāā na wo pye wo kāntraha kadye sraha wo.

Yesu Crise wo wāā le Yāhā ne

¹¹ Wo n fya Yīnfua na, kacān wee ye. Loo ne, wo n traha nawee- bye pe Yāhā wūhū cā pe ke sya cīnde. Yāhā wo cā. Too ma mii, ye bye le cā ye laam wo. ¹² Myaha sē kē too n kē ye ye ye, wo n kē wo wīl le nii ye ye yīnkuāyir wīl. Loo na, mpāy pe kalaa wee laanyōm na ye, ma pe ya sey gbaa wūhū koo ne, tee ga pe yē wāā naa n sya lii ne, yaa cā. ¹³ Le ma pye cīnde, wo yīn wee ye, Yāhā ya wīl ne le ne. Le ma -sē pye wo yīntar ma gbege, le nii ye ye yīnkuāyir wīl. ¹⁴ Ye sē yāā, wo ntān pe dye gboho Yesu tāy, loo ya le tāy ter wo ye, ma wo ta wo n nii woo ya tēn tē. Wo le cā laha ma yee nawee nen ya ku nawee- bye wīl na; le nii mii nawee- bye u gbā ter syi ku. ¹⁵ U ku nawee- kur bye wīl na. Loo na, mpāy bye pe ma yrān na, pe wee yrān na pe ya kānkai- wīl na nantān ye, pe ma yrān na Yesu ya kānkai- wīl na, woo wii u ku, ma dur ba yrān na poo wīl na.

¹⁶ Loo nde ta, driyēfa pe nawee yān u kadye sraha na mii syi dyaŋ, wii sē nawee yān koo syi ye. Faale wo, wo ma sya pye wo naa u Yāhā Yīndefua Crise yān driyēfa wāyān u kadye sraha na, yagaa wo sē u yān ke syi nantān ye. ¹⁷ Nawee woo ma kāhā seefar le wa Crise ne, u nii nafuē waa Yāhā yīnde na. U faale kānkai- kua u yīn na; u kānkai- bye nii tān kafūhū fla. ¹⁸ Yāhā kē ke koo ngīl bye ta. Koo kē ke wo wāā le ke ya ne Crise kāmāy na, ma wo taha wo naa nawee- ta pe ba wāā naa n le ke ne. ¹⁹ Ye sē yāā, Yesu Crise kāmāy na, Yāhā tēn tē, ma ga nawee- bye wāā le ke ya ne, ke pe kapee- gbe kāā pe yīn na. Ke

wo taha, wo koo wāwāāle tēn nde wīl pāā nawee- bye ye.

²⁰ Wo kapān gbe Crise woo myaha ne; le nii Yāhā gē kē ke pāā n wāā ye ye wii yē ne: Wo le nar n waha ye ye Yesu Crise myaha na, ye tyii ye wāā le Yāhā ne! ²¹ Kapee laa sē pye Yesu Crise yīn na ye. Yāhā -sē wo kapee- bye taha woo yīn na, ma yee woo nen ya kāmāy na, wo sroŋ ke yīnde na.

6

¹ Le nii ke syi, wii mpāy too ma le Yāhā tēn na, waa ye yar waha nde ne: Yāhā laantār wīl lii wāā ye kē, ye ma syi le n yi wāwaha ye. ² Yii gē le cā ma yee, le ma le yrūhū yaha Yāhā sabangbān wo ma yee, Yāhā ye:

«Yaliile le ba yai n' luhu ma wānar ye,
loo yale le ba nō,
n luhu ma wānar ye.

Per gii ke ba yō n' ma sya yaha,
koo per ke ba nō, n ma sya yaha.»

Ke Yāhā wānar yaleyīl -sē kē yagaa. Ke wāsyayaha peryūhū -sē kē nanga.

Yāhā tēntēle wii u ke tēn ya kar

³ Lii too n ke, laa wāpee ma syi le yāā le Yāhā tēn kuc ye ye. Loo ne, kai lii syi le sē sroŋ ye, wo sē n traha wo le syi laa pye waa na ye. ⁴ Kānkai- bye wo, wo le yar Yāhā tēntē- me wo ne: Wo wii plāhā laanyīn ne wāfāy ter bye wo tesē laam wāwāhā ter bye wo tesē ntāncer ter bye wo. ⁵ Ye sē yāā, pe wo gbā, pe wo tā nwompīhi wo, pe klofa ta pe n wāhā cer wo ne; tēn nkāy ke waha, wo sē fya ke wātē ne ye. Wo naa wāy fāā sya Yesu tēn wīl na, wo naa wo yē tā digi na. ⁶ Wo kapyeŋ ter le yar Yāhā tēntē- me wo ne, tesē wo kacān ter ne, wo laanyīn ne, wo laantār ne, tesē le Yāhā Yrā ne le tēn lii tē wo laam wo, tesē wo Yesu kāndeyārwei ntān wādye wīl ne wo tāy, ⁷ tesē wo Yesu kapāyīl wāpāā ter ne nawee- ye, ma suhu Yāhā fānga ne. Ya' a yāā wo yia kai- ngīl bye na, Yāhā ke wo ta wo n sroŋ, loo ne le n paha wo na; loo maha ne, le ma wo naanmii kla.

⁸ Mpāy' wo sey, mpāy -sē' wo tyehē. Mpāy' wo miiyūhū yee, mpāy -sē' wo miiyūhū yee. Mpāy' wo tōr kawarfuafa ne, wo -sē' cīnde pāā. ⁹ Pe' wo yān mii pe sē wo cā ye, pe bye -sē' wo cā tān. Pe n yee too ku; wo -sē mii yrān na, nawee- bye yīnde ma wo na. Pe' wo yān mii wāpēn gaa ter dyaŋ ke wo dye; wo sē -sē ku le wo ye. ¹⁰ Mpāy ma pe n ke wo laam n naa n war; wo laam -sē ma nuhu fla yalebye. Pe' wo yān nawām, wo -sē' kayūhū wāā nawee- busāā kē. Pe wo yān mii ngaa wee wo ye ye, kayūhū bye -sē ma wo ye.

¹¹ Korntifa, yii mpāy ye ma wo naam- biyām, nkāy ke pye wo laam wo, koo kē

too pāā ye ye, wo sē laa wūhū ye na ye. Ye wīl laanfīr yigi wo kē. ¹² Wii laha ye ye, yii me tee sē laha wo ye ye. ¹³ Loo ne, n ga ye yar mii ta pii gē dyanj ye ne: Ye ntānj pe dye wo tāy mii, ye tyii wo ntānj n dye ye tāy koo syi, -tee tyii wo wīl n laanfīr yigi ye kē.

-Ye yii yigi mpāy ne pe wee Yesu kānde wo ye!

¹⁴ Mpāy pe wee Yesu kānde wo ye, ye ma syi ye naa n gbra pe ne kai- wo ye. Ye sē yāā, kai lii le sronj, le saha wāā le lii ne le pee ye; tesē kai lii le ma cāā- wīl, le saha wāā le lii ne le ma wam wīl ye. ¹⁵ Ye cā u Yāhā Yīndefua Crise saha wāā le sāndāpee yīnfua Setane ne ye; loo na, wii u Yesu Crise ta u Yater, u saha wāā le wii ne u wee Yesu kānde wo ye. ¹⁶ Yāhā kangbānj ma suhu mpar wān ne, te dey te ya ne. -Ye yānj, Yāhā gii ke ma yrānj na, koo kangbānj kē wo ne. Yāhā gē bii loo pāā ma yee:

«N ga ba pye pe nsoho wo,
n naa n yār pe ne.

N ga nii Yāhā pe ye,
pe n -sē nii ra nna.»

¹⁷ Loo ne Yīnfua Yāhā n maha bii yee:

«-Ye yii cer yi kāā pe nsoho wo!

Ngii ke wee gbege ye,
ye ma n te ke na ye,
n -sē ga ye gbihī yigi.

¹⁸ N ga nii Tuhufua ye ye,
ye n -sē nii ra dyam tesē ra pueesyam ne.»

Yīnfua Yāhā kapān ne, koo gii ke ma tānj kai- bye fānga ne.

7

¹ Ta naambiyām, Yāhā yē ter kayūhū ngīl wāpyen ne wo kē. Loo na, wo yai wo wo kadye yee yi naa n kāā, wo laam ne kainkāy wo ke wee gbege ye, -too naa n fya Yāhā na, loo na waa laha kai- bye wo, wo nii cīnde Yāhā nawee-.

Lii le Pōl laam flege

² Ye tyii wo wīl n laanfīr yigi ye kē! Wo sē kapee pye waa na ye, wo sē waa koho kla pye klaha- u kē ye, wo sē fufor pye waa na ye. ³ Le sē nii mii ye wīl laa sē yō, koo ra n pāā ke syi ye. Yii gē le cā, n ba le pāā wa ye ye ma yee, ye wīl gboho wo laam wo, le tāy wo ma yrānj woo, wo ku woo, ngaa saha wo cāānj wii na ye ne ye. ⁴ N sē cer ye na ye, ye wīl ma ra ye yīnkuāyir wīl. Wo wāfāy bye wo, ye wīl ra flanj ma maha nuhu le ra laam wo. ⁵ Ye sē yāā, too ga dye Maseduan kāntraha wo, wo sē wūūsaha yāā ye, wo wāfāy ter bye yāā: Nawee- wāfāy ta wo na, wo maha naa ntānj cer. ⁶ Yāhā gii ke -sē wāfāyfa flanj, ke wo flanj Tyite wāpañ ne, ⁷ tesē u yē kaplānj ne: Tee u laam yīn kaplānj nkāy ne, ma fānga le u laam wo, u

ke pāā ra ye. Ta wāyāā laam ke ye yigi mii, ye laam pe wlahā ye ye ra wīl na, tesē ye n ke ye dye ra kue ye mii, u koo tōr ra ye. U kaplānj bye nuhu le gboho ra laam wo.

⁸ Saba wii tē ba yrūhū nō wāā ye kē, ke kaplānj ma sya pye, kē ba ye laam wlahā, yagaa u saba wāyrūhū wīl tāy ra ye. Ke kaplānj ke ba ye laam wlahā yaliile wo, le ba ra fāy loo yale wo. ⁹ Nanga nge na, le nii ra ye nuhu wīl, n sē yee ye laam wāwlahā wīl ye. Tee waha cā, ma koho klaha, ma le kānyīl gbe ye laam wāwlahā flāhā tāy, loo ne le tāy ra ye. Ya'a yāā ye laam pe wlahā ye ye, Yāhā wīl ne. Koo fla na, wo sē laa tee pye ye na cīnde ye. ¹⁰ Ye sē yāā, laam wāwlahā Yāhā kānde na, le n pai kānyīl wāgberj ne, kānyīl lii le n gaha nawee ne u wāsyayaha kue ye. Loo yō. Driyēfa laam wāwlahā ter, loo nde n pai gbā ne. ¹¹ Yāhā ke ye laam wāwlahā ta, ma tēn lii tē ye laam wo, ye sē le tēn fla yāā la? Kai lii le pye ye fla na, ye sē na, ye le ta kangbāy? Ye sē na, ye n ke ye le yar, nawee- n cā ye wīl wee laa ne loo kai nde wo ye? Le sē na, le fyar yigi ye kē? Ye sē na, ye n fya Yāhā na? Ye sē na, ye n ke ye ra yāā farfar? Ye sē na, tee fānga yāā? Ye sē na, ye n ke ye loo kai nde pyefua pēn? Yagaa, ye le yar laha ke syi ma yee, ye wīl wee laa ne kai nde wo ye.

¹² Ya'a yāā, tē ba u saba yrūhū nō wāā ye kē, n sē ba u yrūhū u kapeepyefua wīl na ye. Le kapee le pye wii na, n sē maha ba u yrūhū woo wīl na ye. N naa n ke, ye bye ye le cā Yāhā yīnde na ye yee, wo wīl gboho ye laam wo. ¹³ Loo ne, le wo flanj. Ye bye tee Tyite laam yīn u kē, u n nii nuhu ne, loo nde maha nuhu le gboho wo laam wo, ma sya ta ter. ¹⁴ N ba faa nii sey ye wīl na Tyite yīnde na. Ye -sē ga ta, le n nii mii tē ba naa nii sey u yīnde na mii. Too cīnde ya pāā ye ye yalebye, loo ne too ba ye wīl sey Tyite ye mii, u ga le yāā koo syi. ¹⁵ Yaleybye u u laam too ye wīl na; tee naa n luhu u kaplānj ye, tee ba u gbihī yigi ma naa nagboho tii syi ta u na busāā, koo ngīl kaa taha ye ntānj wādyen na u tāy. ¹⁶ Tē cā n ga waha koho taha yaha ye na kai- bye wo, loo nde ra laam yīl nuhu ne.

8

War wāwāā Yesu kāndeyārfa fenfa kē

¹ Wo nna, Yāhā kayīl lii le pye Maseduan kāntraha wo, pe Yesu kāndeyārfa yawār teebēhe wo, wo n traha ye le cā. ² Wāfāy tii bye te pe Yesu kāndeyārfa dye, loo naa bye ne, nuhu ba gboho pe laam wo, pe n sya laantār wīl laa pye gboho, pe sē pe nawān gē yānj ye. ³ Ta n cīnde nde pāā ye ye, pe ga waha ngii kē, pe pe laam flege, ma koo kē pe ya ya ma sya ta ter. ⁴ Poo -sē

me, pe ba wo nar waha, too tyii poo ngaa no wāā Yesu kändeyārfa mpāy kē pe ma Yude kántraha wo, pe pe koho soho*. Pe yee, loo nde ga nii pe ye nuhu wī. ⁵ Too ba kla gii syi wī ga yigi pe ne, pe kē ma ter koo yaha. Pe -sē ba cāā pe ya le soho Yīnfua koho wo. Loo kur ye, Yāhā n maha pe ta pe n pe ya le soho wo bya koho wo.

⁶ Loo ne, wo n Tyite nar, u ka ye fla na. U ba koho wāyi tēn lii koho yigi, u ga ta ter le ne, u ye ta, ye n loo laantār wī nde pye kua. ⁷ -Ye yāṅ, kayūhū bye ma ye ye: Ye Yesu ta ye Yater, ye le Yesu kapāyī wūhū pāā cā, ma maha ke wāwar cā, ye sē maha wāfāy ge cā le tēn wo ye; wo ntāṅ maha dye ye tāy. Kayī wī nen lii ya le -sē kuee ye na, waa ye yar le ne: -Ye laantār wī nde pye kua! ⁸ Le sē nii mii fānga wī laa ne tē yee ye pye ye. N ma mpāy laantār wī tōr ye ye, n n traha ye yāṅ, le ma pye ye Yesu kändeyārwai ntāṅ sron dye ye tāy cīnde. ⁹ Yii ge wo Yīnfua Yesu Crise laantār ter cā: Woo wii tuu pye cīnde nangbān wān bye ne, u u ya ta nawūū draha wo yii wī na, ma yee ye waha kayūhū yāā woo nawān flāhā tāy. ¹⁰ Ta n ta laam wī pāā ye ye: Tēn lii ye le koho yigi dyalaa na, le yō; -ye ta ter le ne! Yii me tee cāā yir le wāpyen ne; yii me le maha cāā tāy ye laam wo. ¹¹ -Ye ta ter yagaa, ye le tēn pye kua! Tee ba ye laam gbihi ta mii syi ma le koho yigi, -ye ye laam gbihi ta koo syi, ye le pye kua ngii ne, tee ga waha yia ye kē. ¹² Ye sē yāā, mboo wii ma koho yi nuhu ne, loo ne le n tāy Yāhā ye, ma 'a sya yee ma sē waha yia, ma kē gboho ye.

¹³ Pe sē yee, ye ye koho kla bye kē tāṅ ye mpāy yi pe fen wo, yii tee too ye. Ye bye, ye nī wācēṅ, le yai le nii koo syi. ¹⁴ Yagaa, ye sē na, kla ma ye ye? Loo na, ye ga waha koho le mpāy ye, ngaa wee pe ye kueekuee ye, ye pe yi kāā fen wo. Per gaa, ye bya ma -sē ba pye wāfāy na, kla n yāā poo ye, pe bya ga waha koho le ye ye, pe ye yi kāā fen wo. Ye ma nii koho le yii ye ke syi, yaa yii yi naa n kāā fen wo, ye naa n nii wācēṅ. ¹⁵ Loo ne le yrūhū Yāhā sabangbāṅ wo ma yee:

«Wii tuu ba yāā, ma gbe dege,
ngaa sē kuee ma ba fūhū u ye ye.

Wii tuu sē ba yāā gboho ye,
ma gbe carle ya,
ngaa sē -sē naa n waha u na ye.»

Tyite u tēntēwai ne

¹⁶ Yāhā miingbāṅ yai ke naa n sey, koo gii ke Tyite ta ye wī n gboho u laam wo wo wāṅ syi dyaṅ. ¹⁷ Too Tyite nar lii ne, u le sya nuhu ne, ma sya le pāā ta woo ga ka ye fla na. ¹⁸ Wo Yesu kändeyārwai nwo, wii

Yesu kändeyārfa yawārfa bye u tēyī wī pāā le Yesu kapāyī wāpāā ne, waa woo ta u n ka Tyite ne. ¹⁹ Woo maha kē, pe yāṅ yi u ke yrāhā yi wo ne, wo n ga ke kohole kla wāā, kaa n taha Yīnfua miingbāṅ na, tesē le n waha cā wo laantār gboho.

²⁰ Wo n traha, waa ma n ba wāpee laa yāā wo na le wangbāy nde kue ye pe le soho wo koho wo ye. ²¹ Lii le yō, wo sē n ke wo loo pye Yīnfua ya yīnde na ye, wo maha n ke wo loo pye nawee- bye yīnde na. ²² Waa maha wo Yesu kändeyārwei waa le taha poo nawee- syām mii na. Wo u pye yāṅ tēṅ busāā ne, u n ke tē yō nuhu ne. Yagaa, tuu yee woo cā, yaa ye tēn pye kua, loo u nuhu wāgboho wī yar.

²³ Yagaa, le nii mii, Tyite woo nii wo tēntēwai too lehe wāā ye ye. Pe Yesu kändeyārwei syām mii na, pe yawārfa me pe poo lehe wāā; pe tēn tē u Yāhā Yīndefua Crise miingbāṅ wī na. ²⁴ -Ye le yar pe na tesē pe Yesu kändeyārfa yawārfa ne, pe n le yāā pe ntāṅ dye ye tāy, pe n maha cā wo tāhā kē too wii sey ye wī na.

9

¹ War mpāy syi pe yai pe ka Yude kántraha wo koho wāle wī na ke fla Yāhā nawee- ye, n ma sya yee, n sē pe wī pāā ye ye ye, laa wee le na ye. ² N cā, ye ye laam gbihi ta loo na, ta n sya nii sey ye wī na Maseduan kántrahafa ye. Ye sē yāā, n pe pye ma yee, yii Yakayi kántraha kuifa, ye yii gbihi ta wa dyalaa na, le yale syi ma na. Ye laantār wī nde n -sē laantār le gboho poo busāā laam wo. ³ N ga Yesu kändeyārfa nawee- tāā mii lehe wāā ye fla na, too ye sey lii na, le ma n yi wāwaha ye, ye n yii gbihi ta cīnde, mii n ba le pāā mii. ⁴ Mii loo sē ne ye, Maseduan kántrahafa ma ba pa, wo n ka ye fla na ma ga yāā, ye sē yii gbihi ta wa ye, le ga fyar sron yigi wo kē, too ba ye wī sya ter cīnde. Yii fyar -sē ga waha pye la wātōr wī? ⁵ Loo ne, ta n Yesu kändeyārwei mii nar pe cāā ka ye fla na ra yaha ye, pe ga koho le ye ye, ye n ye laantār kohole kla gbihi ta, koo gii ye yē ter ke wī ne. Loo na, n ma ba ka, n n gaha yāā ke gbihi ta wa; loo ga ta le n cā ye ke kē yay ne, ke wākē wī sē ye yaa ye.

Laantār wūhū

⁶ Yii ge le cā laha ma yee: Wii ma digi tāhā car ya, ufua ga ba gbe car ya. Wii ma digi tāhā busāā, woofua u ga ba yāā gbe busāā. ⁷ Loo ne, ye nanem bye yai ye kē ye laam wākē, le ma syi le waa yaa ye, le ma syi le nii waa ye fānga wī ye; ye sē yāā, wii u n kē nuhu ne, woofua wī ne le n tāy Yāhā ye. ⁸ Yāhā ga waha ye kē kayūhū ter bye ne busāā, ke n yai ye ye, te gber n sya

* 8:4 8.4 Koo cāā na, fāangbāṅ pye Judee kántraha na.

kuee ye ye, ye n waha naa kayūhū busāā pye te ne. ⁹ Le yrūhū Yāhā sabangbān wo loo wīl na ma yee:

«U u koho wān kē n gboho laantār ne.

U nawūū kē.

U kasronj wāpyenj saa kua yāā ye.»

¹⁰ Yāhā kē ke yēy wāā yēy tāhāfua kē, u yē digi ne. Yēy gi wīl ke -sē ma ye na, ke ga koo wāā ye kē, ke ke ta ke n fīy, ke le, ke pii sa, tesē ke ta kaa naa n taha ye kasronj na. ¹¹ Yāhā ma -sē yii ta ye n nii yai klafa ke syi, ye ga waha naa laantār wūhū pye nawee- busāā kē yalebye. Loo ga ta, pe n syaha wāā Yāhā kē pe naa ke miingbān gboho. ¹² Ye sē yāā, ye kayīl nde, le ga pe Yude Yesu kāndeyārfa wīl yō, loo ya sē -sē ne ye; le ga maha ta syaha busāā n kē Yāhā ye, ke miingbān n naa n sey. ¹³ Ye kayīl nde ga ye ter yar nawee- na gbaa na. Le ga maha ta, nawee- busāā n Yāhā miingbān sey yii wīl na, tee Yesu Crise sronj ta ye Yater, ma maha n luhu le Yesu Crise kapāyīl wūhū ye, mii ye le pāā nawee- ye mii. Tee kayūhū pye ye koho wān ne laantār ne, pe Yude Yesu kāndeyārfa kē ma suhu nawee- bye ne mii, pe ga maha Yāhā miingbān sey loo nde wīl na. ¹⁴ Le ga nii kayīngbāy Yāhā pye ye kē. Loo nde ga ta ye ntān n dye gboho pe tāy, pe ga naa Yāhā nar ye kē, pe maha naa syaha wāā ke kē ye wīl na. ¹⁵ Yāhā miingbān, ke naa n sey ke kayīl wīl na wo kē, ke kayīl lii kacān wee yāā le wāyōn na le wāgboho ne ye.

10

Pol u tēn wāsronj wīl pāā

¹ Pe n yee, ndoo Pol ma pye ye nsoho wo, ta laam ga naa n tāy, n ma yee n wee ye nsoho wo ye, n ga ra laam waha ye ne. Loo ne, n ga wīl nen laa pāā ye ye: N ga yii nar nde ne u Yāhā Yīndefua Crise laanyīn ter ne, u laantār ter ne: ² Ye ma syi ye ra ta, ra n ba naa fānga wūhū pye ye na, n ma ba ye fla na ye. Mpāy pe n yee, wo n pye naweete- wāpyenj, n cā n ga waha ra laam waha poo ne, kacān ge saa pye ye.

³ Wo cā ma yee, nawee- me wo ne; too -sē ma tēn lii wo, le wee mii naweete naan dyanj too n miy ye. ⁴ Wii, wo naanmiy wān wee driyēfa wān ne wācēy ye: Yāhā wān ne wii ye, te ma fāngangbān, ma ga waha yia fānga wān ter bye na. ⁵ Koo kē ke wo ta, wo n waha n yia kawar wūhū na. Wo n yia yatanj wūhū nkāy na, ke yer n tā nawee na u Yāhā wācān na. Wo n ke nawee- pe naa n luhu u Yāhā Yīndefua Crise woo ye pe kankai- bye wo. ⁶ Yii poo ma luhu n wa Crise wūhū ye, mpāy pe yee poo sē n luhu ke ye ye, wo wii gbihī ta wa pe wāpēn na.

⁷ Ye ma, ye ma kai yāā yīnde ya ne mii syi, ye ne le ta koo syi. Loo nde ya na, wii ma cā u ma Crise wūū, u maha le cā u yee, wo bya ma Crise wām u wān syi. ⁸ Ye sē yāā, Crise fānga wāā ra kē ye yawāhā wāgbihita wīl na, ke wāklaha- wīl sē ne ye. N ma sya pye, n nii sey koo fānga nge wīl na, loo saha nii ra ye fyar wīl laa ye. ⁹ N sē n traha n naa ye ta, ye n naa n fya ta saba mpāy ne tē yrūhū nō n wāā ye kē ye. ¹⁰ Ye sē yāā, pe n pāā ma yee: «Pol saba kaplān n dege, u laam maha waha n ter ke wo; le ma -sē nii mii woo ge kadye kē u ma wo nsoho wo, u ma ter muuu, u yē kaplān sē maha wee ngaa ge ye.» ¹¹ Mpāy pe nde syi pāā, pe le cā pe yee, wo ma dey ye na, kaplān nkāy too n yrūhū wo saba wo, koo tesē nkāy ne too ga ba naa n pye, wo maa pye ye fla na, ke bye wācēy.

¹² Ye cā ma yee, wo saa wii tēn mpāy ne pe pe ya sey ye. Poo pe ya yān, ma pe ya tēn kla gi ne poo ya pe le cā; le nii mii pe pe ya tēn pe ya ne, wāklān kē pe klān. ¹³ Wii na, wo saa wii sey ta ter yīn gi na wo ma ye. Yāhā ke wo ta yīn gi na, ma sya ta wo n ka ye fla na, waa wii sey yer too yīnfar nde draha wo. ¹⁴ Ye sē yāā, Yāhā kē ke ta, wii n cāā ka le Crise kapāyīl ne ye fla na. Wii ma sya u ya ta yīn gi na ye fla na, wo wīl sē nii mii, wo wii ta ter wo draha fla na mii mpāy ter dyanj ye. Poo sē me pe cāā pa le kapāyīl ne ye fla na ye, ma -sē pe ya ta too yīnfar nde draha wo, ma sya ta ter. ¹⁵ Wii sē wii sey waa ter tēn ne ye, tēn lii le wee wo wīl ye. Kaa ma n taha ye Yesu wātān na ye Yater, Yāhā ma sya, le Yāhā tēn ga ka yahasee ye ye fla na, wii koho tēn laam wo. ¹⁶ Loo ga ta, le Yesu kapāyīl ga naa n pāā ye kue kankāy kui bye wo; wii sē wii sey waa tēn na ye.

¹⁷ Le -sē ma le yrūhū yaha Yāhā sabangbān wo ma yee:

«Waa sē yai u naa u ya sey ye,

u yai u naa Yīnfua Yāhā koo sey.»

¹⁸ Ye sē yāā, wii u u ya sey u ya ya, woo sē kē u ma myaha ne ye. Yīnfua u wii sey, woo kē u ma myaha ne.

11

Pe kawar Yāhā tēntē- wīl

¹ Ta kaplān ma sya nii mii yīn wee ke na ye, ye -sē yii plāhā, ye ye laam yīn ye naa ke luhu ra ye. ²-Ye yān, Yāhā ta ra yeysyar n gboho ye wīl kue ye, koo kē. Ye sē yāā, ye ma ra ye mii capua dyanj, tē yigi tāāndya u Yāhā Yīndefua Crise kē u sya cōo, capua wii syi u sē naa cā yāā ye. Le yīntaha kē, u Crise woo nen ya ntān me pe yai pe dye ye tāy. ³ Tee Yesu ta ye Yater laante ne, n ntān cēy, pe ma n ba ye wlanj yi kāā u kur ye mii Awa wān syi dyanj ye, ke nwoho ke

ba u wlaŋ ke kaplāntāhā ne. ⁴ Ye sē yāā, waa ma pa, ma ba Yesu waa ter wīl pāā ye ye, Yesu wii syi u wee wo wūū ye, yaa le sya. Waa ma yee u ga kapān laa ter le ye laam wo Yāhā Yrā wīl na, kapān lii le wee wācēŋ lii ne too le ye laam wo ye, yaa maha yer le na. Waa ma kapāyīl laa ter wīl pāā ye ye, lii le wee Yāhā kapāyīl lii too yar ye na ye, yaa maha loo bya sya.

⁵ Mpāy pe pe ya ta poo ma Yāhā tēntēyōm, ye n luhu pe ye, n sē le sya pe ter ra yaha laa ne ye. ⁶ Le ga waha pye, kaplāŋ sīsīl wāpāā ra yia, n sē yee kacān ye. Ye loo yāā wo na yalebye, kānkai- bye wo.

⁷ Tē ba le Yesu kapāyīl pāā ye ye, n le pāā ye ye ke dyaŋ, n sē ngaa sya ye ye le na ye. Tē le sya, ma nii tege tāā ye ke syi, ma nagboho ta ye na, a ye yee la, n tee pye loo ne? ⁸ N yer le na, ma dāān sya Yesu kāndeyārfa yawār teebehe nkāy ye. Le nii mii, n poo koho wān sya pe ye, ma ba tēn tē ye kē Yesu kapāyīl wāpāā ne. ⁹ Tē pye ye fla na, war wīl naa n pye ra na, n sē -sē teger ta yāā waa yīŋ na ye. Yesu kāndeyārwei mpāy pe ba yir Maseduan na, ma pa ra fla na, pe ba ra kē wān bye ne, tii wīl te pye ra na. N sē ba nii ta teger ye ye kai laa wo ye. N ga naa n nii koo syi ye ye. ¹⁰ Crise cīnde lii le ma ra laam wo, loo kāmāy ne. Loo nde nii ra ye yīnkuāyir wīl Yakayi kāntraha kui bye wo, waa saha loo sya ra ye ye. ¹¹ N ma kaplāŋ ngīl pāā, le sē nii mii ye ntāŋ sē dye ra tāy ye; Yāhā ge le cā ye ntāŋ dye ra tāy. ¹² N ga naa n pye koo syi, n saa naa teger ta ye yīŋ na ye. Loo na, mpāy pe n ke pe naa pe ya tān wo ne, a poo n tē wo dyaŋ, pe saa pāāsaha yāā ye.

¹³ Poo mii, kawar Yāhā tēnlhe me pe ne, pe sē n sroŋ pe tēn wo ye, ma pe ya ta nawee- yīnde na, poo ma Yesu Crise tēnlhe. ¹⁴ Nde sē yai le nawee fe gbe ye; sāndāpee yīŋfua Setane ge sē ne u ya ta la cāā- yāhāyīŋ tēnlhe dyaŋ u ne? ¹⁵ U tēntē- bya ma pe ya ta kasroŋ tēntē-, loo wee kafuē ye. Pe dye yer tēn lii wo, pe ga ba pe tēn wāpēn draha yāā.

Pol wāfāy, le Yāhā tēn wo

¹⁶ N ga maha ye yar, waa ma syi u ra yāŋ mii ra yīŋ wee ye. Ye ma -sē yee, ra yīŋ wee ye, ye -sē tyii ra n faa nii sey ye ye car. ¹⁷ N cā, nkāy tē n pāā yagaa, Yīŋfua kaplāŋ sē kē koo ne ye; le sya nii ra ye fāŋga wīl, n nii sey, n ma -sē le pye, ta kaplāŋ ma mii wii kaplāŋ dyaŋ u yīŋ wee ye. ¹⁸ Mpāy ma pe pe ya sey driyēfa wāsey; ndoo bya ga nii sey nii ndoŋ. ¹⁹ Yii mpāy tee ma kacāŋ-, mpāy pe yīŋ wee ye, pe wīl sē sye ye ye laa ge ne ye. ²⁰ Pe ma ye yigi yāmpa dyaŋ ye ne, le sē sye ye ye ye. Pe ye koho kla

sya ye ye fufor na woo, pe kawar fua ye ye woo, pe ye yāŋ nafla draha wo woo, pe ye fey yīntaha na woo, laa ge sē sye ye ye ye. ²¹ Le nii mii ndoo sē naa fāŋga yāā ma naa koo kapee- ngīl pye ye na ye. Le wāpāā ge fyar yigi ra kē.

Nawee tuu ga ser kai- nkāy pye, ta bya ga waha ser koo pye. N kapān nde pāā mii ra yīŋ wee ye. ²² Pe ma yee poo ma Yebersafa, Yebersafa naa kē ra bya ne. Pe ma yee poo ma Yisrefa, ta bya ma Yisrefa naa. Pe ma yee Brama kur kue pii me poo ne, Brama kur waa kē ra bya ne. ²³ Pe ma yee u Yāhā Yīndefua Crise tēntē- me poo ne, ndoo ge ga nii sey mii ra yīŋ wee ye. N ga le yar n yee, ndoo ma Crise tēntēle, ma ter pe yaha: Tēŋ kue ye, n ter pe yaha. Gbār kue ye, n gbār sya ma ter pe yaha le Yesu Crise tēn wīl na. Wātā wāŋ syi nwompihi wo, pe ndoo tā nwompihi wo ma ter poo yaha le Yesu Crise tēn wīl na. Gbā kue syi ye, n pye gbā tāy tūntūn ma ter poo yaha. ²⁴ Tehe bua Yīifee- ra gbā yāā sāngblāyīhi gbeblee sesānsyihi kuaresānsyar ne. ²⁵ Tehe tāā Wormefa ra gbā yāā kái ne, tehe nen pe ra waa yāā ntīhī ne. Tehe tāā, salangbāŋ yoho pye klahā- loho wo wo ne, kaa ge na ra n sya per wihi pye loho laam wo. ²⁶ Ta yrāhā busāā wo, tehe buar lafey lafir ra pey yāā, yuhu- naboofa maha ra pey yāā. Ta terfa ra pey yāā. Mpāy pe sē cīnde Yāhā cā ye, pe ra pey yāā. N wāpey yāā kungbāy wo, n wāpey yāā drawar wo tēyāfūū klo wo, n wāpey yāā muhulangbāŋ wo. N maha wāpey yāā kawar Yesu kāndeyārfa nsoho wo. ²⁷ Tēŋ nkāy ke waha, n koo tē yāā; kawlaŋ ta dye yāā; tehe busāā n sē wāy yāā sā wāy ye; fāā ra pey yāā loho fāā ne; tehe busāā, n ta yē tā digi na; kalen wān wāyōr sē pye ra ye ye, ta n naa n fāy wer koho wo. ²⁸ Ke bye saha tōr tāy ye. Plii bye, n n fāy laangar koho wo, ma yee pe Yesu kāndeyārfa yawār teebehe ngīl bye ga pye mii ke gbihi ta, ke naa yīŋ yāā. ²⁹ Wii ma pye fen wo, le ga naa ra bya fāy. Wii ma kapee plaha pye, le ga naa ra yaa fāŋga ne.

³⁰ N ma yai n nii sey, n ga nii sey ta wāfāy wīl na. ³¹ Yāhā gii ke ma wo Yīŋfua Yesu Tuhufua, ke myaha yai ke naa n sey yalebye. Koo ge cā, n sē kawar fua ye. ³² Cāā gii cāā na n pye klo nde wo pe n yee Damasua, fāŋgafua Yaretasa kāntraha kai- yahaseefua ba u seraasyi ta pe ra yigi. Le klo bye le ba fāā gbey le klahā tā ncahajruhu ne, pe seraasyi ba yer tā te kapahayēr bye na. ³³ Le klo wo, nwoŋ gaa ba fāā mar ke ncaha na, fenaater ne pe yi wāā ke ncaha ne. Pe n ta yi koo fenaater ne, ma ra yoŋ tege wāā nkur ye takuē ne pe namii pua le na, ta n wloho yi.

12

Yāhā fāngangbān wāgblihilaafa ye

¹ N yai n nii sey, le ma sya pye le sē yō ye. N -sē ga laa pāa ye ye Yesu kāndeyārfua waa wī na, ndoo ge u cā. Yīnfua u ta, u n kai- nkāy yāa wāytāa wo, kai- nkāy ke wūhū. ² Ke dye- sēnsye resyar kē yagaa, u ba kuā yir ga ta yāhāyīn na Yāhā tāy. N cā woo ge u kuā yir ga ta cīnde laa, n cā u u ya yāa wāytāa wo ke fla na laa, Yāhā ya le cīnde cā. ³ Awā, n le cā laha ma yee, u ba kuā yir ga ta Yāhā niisayūhū fla wo. N cā woo ge u pye ke fla na cīnde laa, n cā u u ya yāa wāytāa wo ke fla na laa, Yāhā ya le cīnde cā. ⁴ Koo fla na, u kai- nkāy luhu, kai- nkāy u saha ke pāa ye. Ke syi sē yai ke yi naweete yē wo ye, koo kē. ⁵ Woosyifua wī na, wii Yāhā ke ke ya yar u na, n ga waha nii sey. Mii loo sē ne ye, n saha nii sey laa ne mii ta wāgblihila wī loo ya sē ne ye. ⁶ N ma ne yee n ga nii sey koo ngī bye wī na, tē ba yāa wāytāa wo, ta kaplān ga ne pye cīnde, le saa ne nii mii ra yīn wee ye. N sē -sē ga nii sey ye. Ye sē yāa, nawee- pe ra yāa, ma ra kaplān luhu ma -sē ra ta draha gi wo, n sē n traha pe ra ta ter koo fla yaha ye, koo kē.

⁷ Koo kai- ngī ke ba yar wa ra na wāytāa wo ke syi, n ne ga waha naa nii sey ke ne. Yāhā -sē laa ta ra na, lii le ra ta n saha yatan ta nii na koo kai- ngī wī na ye. Le ma nii ngaa sān dyan le ra kā ta kadye wo. Le n nii n pye mii Setane sāndūpee waa dyan u ra gbā. ⁸ N Yīnfua nar yāa tehe tāa u koo wāfay nge dey kāa ra na. ⁹ U n ta pye ma yee: «Ta laantār roo ya re yai ma ne. Ma sē yāa, ta fāngangbān tēn tē gbaa na ma wāgblihila flāhā tāy.» Le nii ke syi, n ga naa nii sey ta wāgblihila wī na tesē ta wāfay wī ne. Ye sē yāa, u Yāhā Yīndefua Crise fāngangbān tēn tē ra wāgblihila flāhā tāy. ¹⁰ Loo ne Crise wī ma ta ra n gblihi laa, tesē pe ma nii ra tyehē u wī na, n ma nii fen yāa u wī na, pe ma nii ra nuhu u wī na, pe ma nii ra laam wāhā u wī na, n koo ngī bye sya nuhu ne. N cā n ma gblihi laa loo yale ne, n ne pye fānga ne Yesu kāmay na.

Pōl ntān cēr Kortntifa wī na

¹¹ Yii me tee ra ta, ra n nii n pāa mii ra yīn wee ye. Yii -sē me tee yai ye naa ra sey. N ma sya yee n wee ngaa ye, ye cā n sē kloj laa ne pe Yesu tēnlehe mii na ye, poo mpāy pe pe ya ta kacān wee poo na ye. ¹² Kai- nkāy ke le yar n ma Yesu tēnlehe, koo kai- ngī bye pye yar ye na gbaa na. N naa laanyīn yāa kānkai- bye wo, n Yāhā laanwo wūhū pye yar ye na, yēkā wūhū ne, ma suhu kayar wūhū ne. ¹³ N ye Yesu kāndeyārfa yawāhāfa tee yigi la laa ne, ma tyii pe Yesu kāndeyārfa yawārfa nde bye

na? Lii ya le ma, n sē ye koho kla gaa nar sya yāa ye ye ye. Ye ga waha yee le sē tāy ye ye ye. Ye tyii ra n ye nar, ye kace yaha ra na loo na.

¹⁴ Le nde, ta tehe tāa wuhu kē yagaa, tē ga ka ye fla na. N sē -sē n gaha nii ta teger ye ye ye. Ye sē yāa, ye koho wān sē ne tē n kē ye, yii ge me tē n kē. Ye le cā ma yee, kicar sē me pe yai pe wale kē naa n ta pe seefa kē ye. Pe seefa poo me, pe yai pe naa loo nde pye pe kē. ¹⁵ Loo ne, le ga tāy ndoo ye, n ta koho wān bye yi ye wī na, tesē n nii ta yāmpuai ye wī na, ye n waha naa n gaha yaha ye le Yesu kānde wo. Kaa ma n taha ye ntān wādyen na ra tāy, loo la le ga ta, ra wī saa naa n tāy ye ye nantān ye?

¹⁶ Ye le sya ma yee, n sē ba nii ta teger ye ye ye; waa -sē ga waha yee, a ndoo kacān taa ter yāa, ma ye wlan kawar raa ne. ¹⁷ Tē mpāy lehe wāa ye ye, ye yāa la n pe ta, pe n ngaa sya ye ye ra kē? ¹⁸ N Tyite ta u n ka ye fla na, woo tesē u Yesu kāndeyārwai nwo ne. Tyite ba ngaa sya la ye ye ma ta woo wān? Woo tesē ndoo ne, wo kānkai- wee la wācēn, wo troho wātāhā ne?

¹⁹ Laa na, ye ma, ye le ga wo sē sron ye ye ye, koo kē wo n nii kaplāmbuar ngī bye pāa ma ga tāhā sya. Aye, le wee ke syi ye. U Yāhā Yīndefua Crise laam kaplān kē, too n pāa ye ye Yāhā yīnde na. Ye ntān dye gboho wo tāy koo kē, wo kai- ngī bye pāa ye ye ma yee, ke ye ta kaa n taha ye Yesu wātān na ye Yater. ²⁰ N ma ba ka ye fla na, n n traha n ga ye yāa mii syi tesē ye n traha ye ba ra yāa mii syi, n ntān cēr, le ma n ba nii koo ye. N ntān cēr, n ma n ga ye yāa wāhā na, laanyar ne, ncafūhū ne, sānker ne, yii wātyehē ne, yii wāgbhala ne, yatan ne, wāwlahāpye ne ye. ²¹ N ma ba ka ye yānsaha wo, n ntān cēr, Yāhā ma n ga ta ye wī n fyar yigi ra kē ye. N maha ntān cēr, laa na, n n gaha ye yāa, ye laam wo, mpāy pe naa kapee- pye, pe sē le sya ke wāpyen sē yō ma ke miy yaha ye; loo nde ga ba ra ta miiwūn na. Koo kapee- kē, tyatyāhā wāpyen ne, cayor ne, tesē fyaryigi wūhū nkāy ne.

13

Kur kuc kaplān

¹ Ta tehe tāa wuhu kē yagaa, tē ga ka ye fla na. Ye yai ye cā, kawlahā nkāy ke pye ter, ke yai ke war yi, ke gbhi ta nawee- syām yīnde na, laa na nawee- tāa syi, mii le ma le yrūhū yaha Yāhā sabangbān wo mii. ² Mpāy pe ba kapee- pye faale wo, kayar wī laa ma tē ga pe yar, poo ma suhu ye bye ne. Tē pye ye fla na ke tehe syān wuhu na, n ba ye yar wa le ne, loo ne nde: Yagaa tē ga ka ye fla na, mpāy pe sē naa n sron ye, n sē n gaha tyii pe na mii pe sē pe kapee-

wāpyeṅ wāpēn draha yāā ye. ³ Ye yee ye n ke ye le cā laha ye yee, u Yāhā Yīndefua Crise woo ge kaplāṅ kē ke n yi ra yē wo; yaa le yāā. Crise sē gblihi laa ye wāpēn na ye, wāke kē u n ke u fāngangbāṅ ke waha naa n yāā ye nsoho wo. ⁴ Āwā, le nii mii u kadye sē pye fānga ne ye, pe n u kuey mar boo trā na. Yāhā fāngangbāṅ kāmāy -sē na, u ma yrāṅ na. Wii mpāy too seefar le u ne, fānga wee wo bya na ye. Too -sē wo troho tāhā ye ne mii syi dyaṅ, ke le yar wo bya ma u ne yrāṅ na Yāhā fāngangbāṅ kāmāy na.

⁵ -Ye yii yāṅ yāṅ, le ma pye ye Yesu sron ta ye Yater ma ye troho tāhā u kānde wo cīinde. -Tee kai laa pye le n waha yāṅ cā ye na, ye Yesu ta ye Yater. Ye cā Yesu Crise ma ye nsoho wo; ye ma yee ye sē loo cā ye, ye fihī wee u kānde wo ye. ⁶ Ta laam wo, ye ga ba le yāṅ cā wii na ye yee, wii sron ma Yesu tēnlēhe. ⁷ Wo Yāhā nar, ye ma n naa kapee- pye, wo n naa ye pēn, wo naa wo fānga yar ye na ye. Wo n ke wo naa ye yāā kayūhū ya wāpyeṅ koo na yalebye, wo ma n ye pēn yāā laa ge ne ye, le ma sya ga nii mii wāgblihila dyaṅ too gblihi laa ye wāpēn na. ⁸ Ye sē yāā, kai lii le sē n gaha Yāhā cīinde kue ye ye, loo wāpyeṅ fānga wee wo ye ye. Wo kānkai- bye n gaha le Yāhā cīinde kue koo ye. ⁹ Ye ma nii kayūhū koo ya pye, wo saha ye pēn laa na ye, le ma sya nii mii fānga ma ye na, wo n gblihi laa ye wāpēn na, loo nde ma wo ye nuhu wīi. Loo ge ne too n nar Yāhā ye, ye waha yō naa n gaha. ¹⁰ Tē sē ka wa ye fla na ye, ya'a yāā tē kaplāṅ ngīi yrūhū nō wāā ye ye, n n traha, n ma ba ka ye fla na, n ma n ga naa ra laam waha ye ne ta fānga flāhā tāy ye, fānga gii Yīṅfua Yesu ke le soho ra koho wo. Koo kē ta n ye cāā yar kaplāṅ ngīi ne. Koo fānga nge le soho ra koho wo Yesu kāndeyārfa wāgbihita wīi na, pe sē yee pe wāklaha- wīi ye.

Syaha fla

¹¹ Wo nna, ta kaplāṅ kua; -ye ta ter ye faale nuhu ne! -Ye ye troho gbihi naa n tāhā le Yesu kānde wo, -tee naa yii laam yīn le wo. -Ye naa n nii yīmbui nen na tesē yrīṅ ne yii ne. Loo na, Yāhā ga pye ye ne, koo gii nawee- ntāṅ dye ke tāy, ke maha yrīṅ wāā nawee- kē.

¹² -Ye naa syaha wāā yii kē, mii tuhufua nen pii wāṅ syi dyaṅ pe ntāṅ dye pe ya tāy. Pe Yāhā nawee- nanem bye pe syaha nō wāā ye ye.

¹³ Yīṅfua Yesu Crise u u kayīi wāā ye bye kē. Yāhā ke ke laantār ter wāā ye kē. Yāhā Yrā le nii ye laam wo, ye n nii yīmbui nen na le ne.

Pɔl saba kaplān Galasyifa ye

Syaha fla

¹ Ndoos kē Yesu tēnlēhe Pɔl. Yesu ye me pe ra yān yi u Tuhufua Yāhā ne, koo gi ke ba u ta u n yir gbā wo, ma dur ba yrān na, tuu ba ku kii na. Koo kē ke ra yān yi ma yee, n nii Yesu tēnlēhe, nawee sē kē ye. Nawee sē maha kē, u ra nɔ wāā ye ye ye. ² Ndoos ma suhu Yesu kāndeyārfa mpāy ne pe ma ra ne wo teende wo, wo u saba nwo yrūhū, ma nɔ wāā Yesu kāndeyārfa yawār tii bye kē te n wāā Galasyi kāntraha wo. ³ Lii tē n nar wo Tuhufua Yāhā ye wo Yīnfua Yesu ne, ke kayī pye ye kē, ke yrīn wāā ye kē. ⁴ Yesu ku mpar draha wo wo kapee-wīl na, Yāhā n waha wo kapee- gbe kāā wo na, wo n waha cɛr kāā kāntrahafa pyerpeer nde na. Loo ne, le ma wo Tuhufua Yāhā laam wīl. ⁵ Yāhā miingbān yai ke naa n gbobo yalebye, wāyeryāā ma n pye le na ye. Amen, le nii ke syi.

Yesu kapāyī ma wīl nen

⁶ Yāhā ke laantār wīl pye ye kē ke Yīndefua Crise kāmāy na, ma ye yee ye n nii ke wām. Yagaa, ye pye mii, ma loo laantār wīl nde miy yaha, ma ye yīntar wā klaha kānfuē laa ter ye? Loo nde fihi yē kā ra na! ⁷ Cīinde n tāy, kānfuē laa ter wee le maha n sroj ma ter le Crise kapāyī wīl yaha ye, kapāyī lii tē ye klaha. Ya'a yāā, tē pāā wāā ye ye ke syi, mpāy ma pe ye wlāhā wā n ke circir, poo ga loo kapāyī nde yīntaha wā n klaha. ⁸ Wii ma yee woo ye klaha kānfuē laa ter ne, le sē -sē wāā le lii ne too klaha ye, ke ma sya pye ufua yi wo nklān wo woo, u yi Yāhā nawee- nklān wo woo, Yāhā yoosēn te pye ufua na. ⁹ Ta n maha le gbihi pāā: Wii ma nii kānfuē laa ter klaha, lii le sē wāā le lii ne tee luhu ye, Yāhā yoosēn te pye ufua na. ¹⁰ Myaha sē kē tē n ke nawee- ye ye. N myaha yāā Yāhā ye, loo tē n ke. Mii loo kai sē ne ye, n saa ne pye Yesu tēntēfua ye.

Pɔl pye mii ma nii Yesu tēnlēhe

¹¹ Wo nna, yii mpāy ye ma Yesu kāndeyārfa, ta n le pāā yi ye ye: Yesu kapāyī lii tē n klaha, nawee kacān wīl sē ne ye, nawee waa sē kē u le le soho ra koho wo ye, ¹² nawee kaklaha sē maha kē tuu ra klaha ye. Yesu kadye kē tuu le yar ra na. ¹³ Yii ge cā luhu ta pyer ne, tē naa n pye cāā gi cāā na tē pye Yiiffee- kānde

wo. Ke cāā na, ah ndee n ba naa Yesu kāndeyārfa nar-, ma naa kerker ndoo ga pe wīl kua. ¹⁴ N ba cɛr yaha ra Yiiffee-wai kē wo Yiiffee- kānde wāyār wo, ma maha ba wo Yiiffee- wāle kānde yigi pe ne kayi ne. ¹⁵ Jaha, Yāhā -sē kayī pye ra kē. Ke bii ra yān yi wa ke wūū, ta n cā ba see; ke n ba ra yee ba, ta n nii ke tēntēfua. ¹⁶ Ke n ba ke Dya yar ra na, ra n nii u wīl pāā nawee- mpāy ye pe wee Yiiffee- ye. N sē waa yey loo tēn nde wīl na ye. ¹⁷ Mpāy pe cāā nii ra yaha Yesu tēnlēhe, n sē maha ka poo fla na Yurusalem wo ye. N ba ter Arabi kāntraha wo, ma cā dur ga Damasu wo. ¹⁸ Dye- tāā kur ye, ta n ka Yurusalem wo, wo n cā wii cā Pyar ne, ta n kuee u tāy plii sēnsye resyar. ¹⁹ Ma yi kāā u Pyar na, ma suhu wo Yīnfua cīfua Syake ne, ta yīnde sē maha taha Yesu tēnlēhe waa na ye. ²⁰ Cīinde tē n tōr ye ye nde. Kawar sē ne tē n fua ye, Yāhā le cā. ²¹ Loo kur ye, n ka Syire kui wo tesē Sersyi kui ne. ²² Koo cāā na, Yesu kāndeyārfa mpāy pe pye Yude kui wo, ma ba yawār ta, pe sē ba ra yāā cā wa yīnde ne ye. ²³ Nawee- pe naa nkāy tōr pe ye ra wīl na, koo ya pe ba cā. Nawee- naa n yee: «Dya wii tuu bii naa Yesu kāndeyārfa nar- faale wo, ma sya naa pe boo Yesu wīl na, u nwo, tuu dur, ma nii Yesu wīl tōr nawee- ye.» ²⁴ Loo nde n ta, pe n naa Yāhā sey ma yee, ke waha yia ra na, ma Yesu wīl yar ra na.

2

Pɔl u Yesu tēnlēhewai ne

¹ Dye- sēnsye resyar kur ye, ta n ka Yurusalem wo Barnabaase ne. N ba ka Tyite bya ne. ² Yrāhā nge wāyi yīn ba gbaha. Yāhā kē ke ba yee, n ka ke fla na, n ga yi Syake na Pyar ne ma suhu Nsān ne. Poo pe pye le Yesu kapāyī yahaseefa. Too ga dye, wo n wii yāā pe ne. Yesu kapāyī lii tē n klaha mpāy ye pe wee Yiiffee- ye, ta n le tege ta pe kē, pe n yān le le laam wo. Tēn lii tē tē ter wa, ma suhu lii ne tē yigi yagaa, n sē naa n traha ke nii wāwaha pe yīnde na ye. ³ Tyite wii tuu ba ka ra ne, Yiiffee naa sē kē ye. Pe sē -sē u crāhā le wākūū kānde wo, tuu kūū ye*. ⁴ Nawee- mpāy pe sē Yesu kānde yār cīinde ye, ke ma ne pye mii, poo mpāy sē ba yuhu dye wlāhā wo ne, ma pe ya yē le kapān wo ye, wākūū wīl nde ge saa ne kuā yir ye. Cīinde dawarfa ba me poo ne. Pe ba pa yuhuyāngsaha wo wo ye, ncā wo wee too wo wāle Yiiffee- kānde yār nantān laa? Poo ga wo yi kāā Yesu kānde wo, lii too sya, tefay n wo fua. Poo ga wo dur le wo wāle Yiiffee- kānde yāmpar wo. ⁵ Wo le sye yaha pe na, wo sē yīn kor le pe

* 2:3 2.3 Mpāy pe sē pye Yiiffee- ye, ma naa n gaha pe Yiiffee- yawāhā nwey wo, pe ne yai pe kūū.

kê laa ge wo ye. Wo wii waha ma yee, le Yesu kapâyî cînde ma syi le wâ klaha ye fla na ye!

⁶ Nawee- pe naa mpây yâñ ma yee, poo pe ma kaiyahaseefa, ta kalaa sê pye loo na ye, nawee- bye ma wâceñ Yâhâ ye. Poo kaiyahaseefa sê laa yââ le kuee le Yesu kapâyî na, pe n tîr ra kê kafuê ye. ⁷ Tê Yesu kapâyî pâa nawee- mpây ye pe wee Yiifée- ye, pe yahaseefa ge le yââ ma yee, Yâhâ kê ke ra taha loo tèn na mii Pyar wâñ syi dyañ pe Yiifée- ne. ⁸ Yâhâ Pyar ta Yesu ténlehe, Yiifée- myaha na. Ke -sê ta bya ta Yesu ténlehe Pyar wâñ syi dyañ, nawee- mpây myaha na pe wee Yiifée- ye. ⁹ Mpây pe ma le Yesu kânde yîñ na, Syake, Pyar tesê Nsân ne, pe n pe klue le ra wâñ laam wo, Barnabaase wâñ bya ne, too waha cã wii tesê poo ne, too ma yîmbui nen na, too ga waha ka nawee- mpây ye pe wee Yiifée- ye, poo pe -sê kuee Yiifée- ne. ¹⁰ Lii ya pe ta wo kê, loo ne nde ne: Pe yee, fenfa mpây pe ma Yesu kândeyârfa yawâhâ wo Yurusalem wo, too ma n naa n faha poo wîi ne ye! Cînde na, n sê -sê faha pe wîi ne ye.

Pól laa kuân Pyar ye

¹¹ Wo sê ba pâa wââ le la Pyar ne yîmbui nen na? Loo nde naa bye ne, Pyar n ba kaa pa Yâtsoosi wo, ma ba tee pye, ta n u tē gbe yi le ne nanihi wo. ¹² Tuu ba dye, u wââ naa n di nayîr saha na Yesu kândeyârfa mpây ne pe sê pye Yiifée- ye. Syake n ba nawee- mpây ter lehe wââ pe n pa. Poo pye le wâkûû kânde wo. Pyar tuu poo yââ, u n fya yagaa, ma u ya yi kââ pe naweeteensoho wo, u sê maha wââ n di pe ne ye. ¹³ Pyar tuu tee pye, Yesu kândeyârfa mpây pe pye Yiifée- pe naweeteen- nklân wo, pe bye n taha u Pyar na, ma sya ta Barnabaase bya n yâñ pe wâteepye na. ¹⁴ Tê ba yi le cãñ na, ma le yââ, le sê sron Yesu kânde wo ye, ta n Pyar tē gbe yi le ne pe nawee- bye yînde na ma u pye: «Ah dya! Yagaa woo la, taa cã laa cã Yiifée- kânde na? Ah ndee, ma ba mii wlâhâ naweeteen- ne, mpây pe wee Yiifée- ye. Lii kuee mii, ye sê naa le pye yii na ye? Yagaa ma yee, mboo mii dur yi. Mboo ge cã, ma saha naweeteen- ta, pe n pe pyer miy yaha pe dur pe Yiifée- pyer gbe ye.»

Nawee- ter bye ma wâceñ Yâhâ ye

¹⁵ Cînde ne, wii poo na, wo see Yiifée-, wo wee pe naweeteen- dyañ ye, poo mpây pe sê Yâhâ cã ye. ¹⁶ Wo -sê le cã, wii u Yesu Crise ta u Yater, woofua tuu sron Yâhâ yînde na. Ke sê nii mii kânde lii Yâhâ le ta u loo yigi u ya koho fânga ne ye. Koo syi kê wo bya n Yesu Crise ta wo Yater ma cã sron Yâhâ ye. Ke sê nii mii kânde lii Yâhâ le ta, wo loo yigi wii koho fânga ne ye. Kânde

lii Yâhâ le ta, waa saha le yigi u ya koho fânga ne u waha sron yââ Yâhâ ye.

¹⁷ Wii too sya nii Yiifée-, ah ndee u Yâhâ Yîndefua Crise woo too ta wo Yater ma cã sron Yâhâ yînde na? Pe ma yee, too u Crise ta wo Yater, wo nii kapeepye, le ga nii mii yagaa, Crise woo, u wo le kapee wâpyeñ wo. Le sê -sê wee koo syi ye. ¹⁸ Le ma mma ma syi dyañ: Waa ma u ga Crise ta u Yater, tuu ba dur u yee, a u wâku wîi saha ta woo n sron Yâhâ ye ye. Woosyifua kê u u ya dur n le kapee- wâpyeñ wo. ¹⁹ Kânde lii le ta, n ma yee n ga nii waha, n le yâr, n sron Yâhâ yînde na, n saha yia ye. Kânde lii le ta le yee, tē yai gbâ ne. Koo syi kê, ndoo na, n sê n ke tē ga nii waha, n sron koo wâyâr ya ne nantâñ ye. Yagaa loo kua ra ye. Loo wîi na, n ma mii nakugu dyañ, ma -sê nii Yâhâ wîi. ²⁰ N ma mii pe ba ra wââ le kuey mar boo Crise ne trã na. Yagaa, n ma sya pye yrân na, ndoo ge sê kê ye, u Crise woo kê, u ma yrân na ta laam laam wo. Ta troho gii tē n tâhâ yagaa kântraha nge na, u Yâhâ Dya Yesu woo tuu ma ra Yater, ta n ke tâhâ n taha u na. Woo wii ta ntâñ dye u tã y u n sya ku ra wîi na. ²¹ Yâhâ ke -sê kayîi lii pye wo kê, loo ne nde: Ke yee, wo ma le sya ma yee, Crise ku mpar draha wo wo kapee- wâyeelahakââ wîi na, wo sron wa koo yînde na. Ndoosaa loo kayîi sye ye. Kânde lii le ta, ke ma ne pye nawee ga waha u ya waha le wâyâr ne u sya ba sron Yâhâ yînde na, koo myaha u Crise ka ku wâwaha.

3

Yesu wâta wo Yater loo le ma yîñ

¹ Wo nna Galasyifa, nwa syi nayân ye na too ne? Yoo tuu koo tekâñ yoo ye na ke syi? N sê Yesu wâboo wîi tîr laha la gbege ye ye, kii pe ba u boo trã na wo kapee- wîi na? ² Ye tyii ra n ye yey katn nen ya ne: Kânde lii le ta, ye yii waha le wâyâr ne laa, Yesu kapâyîi loo tee sya cînde, Yâhâ Yrã n cã dye ye ye? ³ Ye cã la kacân ye laa? Ye sê fe gbe la Yâhâ Yrã ne, yagaa ma loo sye, ma n ke yii ga naa le Yâhâ kânde yâr yii koho fânga ne? ⁴ Ke n ta kangbây nde tee yââ Yesu wîi na, ye yîmpe sê maha yâr wa la? Loo nde saha nii wâwaha ye. ⁵ Yâhâ kê, ke ke Yrã laha ye kê. Ke maha laanwo wûhû pye yar ye na. Ye yee la kânde lii le ta, tee le gbihi yigi koo syi? Aye, ye Yesu kapâyîi wîi sya le ye laam wo, koo syi Yâhâ n koo pye ye kê.

⁶ Ye sê yââ, Brama wîi ne le yrûhû le yaha Yâhâ sabangbâñ wo ma yee:

«Brama bii Yâhâ ta u Yater

ma ke kaplân sya le yaha kaplân bye yaha ye.

Yâhâ n -sê u yâñ ma yee, u sron.»

7 Ye yai ye cā ye yee, mpāy pe Yāhā ta pe Yater Brama wāñ syi dyañ, poo pe sronj ma Brama kur wām. 8 Ye sē yāā, le bii cāā yrūhū ta nii ke sabangbāñ wo ma yee, mpāy ma pe wee Yiifee- ye, pe ga ba Yāhā ta pe Yater, ke n sya yee pe sronj. Loo le ta, Yāhā n bii cāā Brama yar yaha le ne ma yee: «Ma wīi ta, Yāhā ga ba kaa taha kāntrahafa kur bye na.» 9 Brama Yāhā ta u Yater, ma -sē yāā kaa taha u na. Koo syi kē, mpāy bye pe Yāhā ta pe Yater, ma ke kaplāñ sya pe laam wo, Yāhā ga kaa taha pe na Brama wāñ syi dyañ.

10 Kānde lii le ta, wii ma u ya kar yaha le wāyigi ne u ya fānga ne, Yāhā kasāhā ma u yīñ na. Le ma le yrūhū ta nii ma yee:

«Kānde lii le ta,

wii ma yee u sē le bye gbihi yigi tāñ ye,

Yāhā kasāhā ma woofua yīñ na.»

11 Ma'a Yāhā sabangbāñ yāñ, maa cā, nawee saha u ya waha le kānde wāyigi ne, Yāhā n sya ba yee u sronj ye. Le ma le yrūhū ta ke laam wo ma yee:

«Wii ma Yāhā ta u Yater,

u sronj Yāhā yīnde na.

Loo ga ta u n cīnde yrā yāā.»

12 Kānde lii le ta, wii ma yee woo ga le yigi u ya fānga ne, u cā ba sronj Yāhā yīnde na, woofua sē koho taha yaha Yesu wīi na Yater wāñ syi ye. Kānde lii le ta, wii ma u ya gbe le le laam wo, u -sē ke bye yigi tāñ, mii loo sē ne ye, u yai gbā ne. 13 Kānde lii le ta, wo saa waha le bye yigi tāñ ye, koo syi kē, Yāhā kasāhā ma wo yīñ na. Yesu n -sē pa ma wo sya yaha Yāhā kasāhā koho wo. Tuu loo pye ke dyañ, u Yāhā ncafūhū sya taha u ya na wo draha wo. Le ma le yrūhū ta Yāhā sabangbāñ wo ma yee:

«Wii ma kuey mar yaha trā na,

loo yīntaha kē,

Yāhā kasāhā too u na.»

14 Yesu wīi nde ta yagaa, Yāhā ke bii yē ter Brama ye ma yee, u wīi ta koo ga kaa taha kāntrahafa kur bye na, nawee- bye ga waha koo kaa wātaha yāā yagaa. Loo ne Yāhā bii yē ter Yiifee- ye, tesē mpāy ne pe wee Yiifee- ye, ma yee wii ma Yesu ta u Yater, Yāhā Yrā ga dye woofua laam wo. Yesu wīi ta, wo ga waha loo yāā.

Kānde lii Yāhā le ta, le saha yer tā Yāhā yē wāter na ye

15 Wo nna, ye tyii ta n laa pāā ye ye: Gbā kafehe na, nawee ma ga ku, ma lii pāā ta yaha, waa ga waha laa pāā suhu la le na laa, waa ga waha laa pāā ceru le na? Tuu lii pāā, loo le yai le pye. 16 Le ma ke dyañ Yāhā yē wāter ne. Yāhā yē ter Brama ye ma suhu u kur ne, le yale dey. Le sē yrūhū ta Yāhā sabangbāñ wo ma yee u kur wām bye ye. Lii le yrūhū ta loo ne nde

ma yee: «U kur.» Kur nawee nen ya wīi ne. Woo nawee nen nwo, u Yāhā Yīndefua Crise kē. 17 Kaplāñ ngīi yīntaha kē ngīi: Yāhā yē wāter wīi ma koo syi. Yāhā yē ter Brama ye. Loo kur ye, dye- yīisyāñ gbey sēnsye n ter, ke n cā ba le kānde ta. Koo syi, kānde lii le ta, le saha laa yi kāā ke yē wāter wīi na ye. 18 Yāhā laantār wīi pye wo kē. Kloho kē too n di. Kānde lii le ta, le ma pye wo yai wo wii waha le wāyigi ne wo cā koo kloho nge yāā, koo myaha kē Yāhā ke yē ter Brama ye lii ne, ke sē le yigi ye. Kānde lii le ta, le wāyigi wii ya fānga ne, loo saha nii Yāhā laantār wīi wo ye ye. Yāhā ke yē ter Brama ye lii ne, loo ne Yāhā laantār wīi wo ye.

Kānde lii Yāhā le ta, le wāyi yīñ lii ne

19 Kānde lii le ta, ah le wāyi yīñ lii ne? Yāhā le yi ma yee nwa? Kānde lii le ta, Yāhā le yi ma yee, too waha naa kai- war, nkāy wāpyeñ ke n tāy ke ye tesē nkāy wāpyeñ ne, ke sē yō ke laam wo ye. Ke loo kānde ta, le n kuae yatata u fua n sya ba pa, wii Yāhā bii yē ter u wīi ne. Yāhā ke bii le kānde ta wa, ke n ke yāhāyīñ tēnlehe ye ta poo n le le soho kāntraha nawee waa koho wo, u sya u tōr u kāntrahafa yar. 20 Kānde lii Yāhā le ta, le wīi na, nsohofa pye Yāhā nsoho wo nawee- ne. Yāhā yē wāter wīi fla na, nsohofua sē bii pye ye. Le pye Yāhā ya wīi Brama ne.

21 N ma n pāā ke syi, kānde lii le ta, ke sē nii mii le sē wāā le Yāhā yē wāter ne ye. Le wāā le. Lii le ma, Yāhā sē le kānde ta ma yee, nawee ma waha le yigi, u ga sronj Yāhā yīnde na ye. 22 Yāhā sabangbāñ sē yee la, wo kapee- wāpyeñ wo bye fyāhā yigi yaha? Koo syi kē, Yāhā bii yē ter kayīi lii wāpyeñ ne, ke ga naa le pye mpāy kē pe Yesu Crise ta pe Yater. Pe Yesu Crise wāta pe Yater koo kē, le ga ta pe n loo kayīi nde yāā, pe sronj Yāhā yīnde na.

23 Faale cāā na, Yesu yai ke sē bii dar wa ye, kānde lii le bii ta koo cāā na, le bii wo ta yāmpar wāñ syi yatata Yesu yai n cā ba yi. Koo yai kē Yesu wātañ ne Yater. 24 Ke syi, kānde lii le ta loo ne le naa wo yāñ, ma naa wo kapee- yar wo na, Yesu Crise n cā ba pa. Yagaa u Yāhā Yīndefua Crise tuu pa wa, wa'a woo ta wo Yater, loo ya le ga wo ta, wo n sronj Yāhā yīnde na. 25 Yagaa tuu pa wa, wo n u ta wo Yater, wo wee le kānde yāmpar wo nantāñ ye.

26 Ye sē yāā, tee Yesu ta ye Yater, ye bye yii wāā le u ne. Loo na ye nii Yāhā pii. 27 Ye wātāā na u Crise myaha ne, loo nde le yar ma yee, ye seefar le u ne. Ke syi ye u pyer gbe, ma nii u wāñ syi dyañ. 28 Ye ma Yiifee- woo, ye wee Yiifee- woo, ye ma yāmpa woo, ye wee yāmpa woo, ye ma naam woo, ye ma ca woo, ye bye wāā le

Yesu Crise ne, koo ke ta ye bye ma wācɛŋ Yāhā yīnde na. ²⁹ Ke ma pye ye ma u Crise wām, ye ma Brama kur. Ye -sē ga u Brama kloho di, kloho gii wīi Yāhā bii yē ter yaha u ye.

4

Wo wee yāmpa nantāŋ ye, wo nii yagaa Yāhā pii

¹ Yāhā kloho wādi, le ma mii tuhufua kloho wādi dyaŋ, ke ne yi kicar waa na, ke u ta yaha wāpuale. Woo nwo ma wācɛŋ yāmpuai ne, u ma sya nii klohodifua. ² Cāā gii u tuhufua tuu yar yaha, u ma ba le nō koo cāā na, u ga cā waha ke kloho di. Koo cāā ma yee ke sē nō wa ye, ah ndee u ma ne dye kuee mpāy koho wo, pe n naa u yē woo, u yīntaha n sya ba syii, u n nō ke kloho wādi na? ³ Wo bye wīi ma ke syi; faale na, too sē pye wa Yesu kānde wo ye, wo pye mii kicaabir dyaŋ, wo pye wam kānde fānga koho wo kāntraha nge na. ⁴ Cāā gii Yāhā ke bii tōr yaha, ke cāā ke ba nō, ke n ke Dya nō wāā kāntraha na. U n see ba naweete wāŋ syi dyaŋ. Kānde lii le ta, u pye le fānga koho wo mii nawee-bye wāŋ syi dyaŋ. ⁵ U le pye ke syi, ma waha nawee- yīŋ wloho yi le kānde fānga koho wo. Ke syi wo n waha nii Yāhā pii wii ndoŋ. ⁶ Lii le ta Yāhā n ke Yrā le ye laam wo, loo lii le ma Yesu bye wo, ye le cā la? Kayar kē, ke ye yar tee fihi ma koo pii. Ke Yrā n ta ye n waha naa ke yee: Tuhufua. ⁷ Le ma nii ke syi mboo wii ye, ma wee yāmpuai nantāŋ ye, ma -sē ga naa n tōr ke pii ne. Taa -sē ma ke puee waa, maa waha ke kayūhū bye yāā, kayūhū nkāy ke ta yaha ke pii bye kē.

Pol fya Galasyifa wīi ne

⁸ Faale na, tee sē ba yi Yāhā cāŋ na ye, ye ba naa wān taa ter ta Yāhā draha wo. ⁹ Yagaa ye mii, tee yi Yāhā cāŋ na, Yāhā bye -sē yi ye cāŋ na. Ah le maha ba yigi mii ye ye, ye n maha yīntaha sroŋ kai- nkāy ter wāpyeŋ ne? Koo kai- ter ngūi fānga sē nō Yāhā wāŋ na ye. Nwa ye n ke yii ga maha nii yāmpa kai- nkāy ter wāpyeŋ kue ye. ¹⁰ Ye tee mii, ye plii raa yāŋ yi yrey raa ne, yabēhe nkāy ne, ma suhu dye- nkāy ne, ma nii kai nkāy ter pye koo na ma yee, wii ma ke yigi, u ga sroŋ Yāhā ye. ¹¹ N fya ye wīi nde na, tēn lii koho tē yigi ter ye fla na, ma le Yesu kapāyīi yar ye na, le yāā ga yi wāwahale?

¹² Wo nna, n ye nar nde ne: Tē nii ta ye dyaŋ, ma Yiifēe- kānde miy yaha mii Yiifēe naa sē kē ra ne ye, ye bya ye -sē nii ra wāŋ syi dyaŋ. Ye sē laa wāpee pye yāā ra na

ye. ¹³ Ye sē ye laam too la, cāā gii cāā tē ba le Yesu kapāyīi fe yar ye na? Ta yan cāā sē na, tē le tōr ye ye? ¹⁴ Ye fēn sya ta wīi na. Tē sya ba naa n yaa, ye sē ba ra laha ye, ye sē maha ba ra sye ye. Ye -sē mii, tee ba ra yigi mii Yāhā nawee dyaŋ ra ne, ma maha ba ra yigi, maa yee Yesu Crise dyaŋ ra ne. ¹⁵ Koo cāā na, ye laam ba flege cīinde. Ah nwa ke ye yigi yagaa wo, ye sē ye laam flege ra ne ye? N -sē cā ke cāā na, yīmpe ma ne pye wākuāyi wūhū dyaŋ, yaa ne yee tee ga ye wūhū kuā yi wāā ra kē. ¹⁶ Ah koo myaha, cīinde lii tē n tōr ye yar, loo wīi la, le sye ye, ma ta wo n nii napīi-? ¹⁷ Nawee- mpāy pe mii, pe pua yaha ye na mii, pe laam wūhū sē yō ye. Pe n traha pe ye cer ra na, ye naa n taha poo na. ¹⁸ Awā, nawee ma pua yaha kai lii na u kuāŋ ne, le ma pye wa kayīi, le yō. N sē yee, ye pua yaha le na yaliile ya, n ma ye fla na ye. ¹⁹ Waa u pii ne, n nwo tē maha fēn gbihi n sya ye kur ye mii capeseya dyaŋ, lai u yigi. N ga kuee too fēn nde wo yatata, ye n sya ba u Yāhā Yīndefua Crise laam ter yāā. ²⁰ Mii ngaa dyaŋ, waa u fihi ne ta gbe ta yagaa ye tāy, ta n ne ta laam wūhū bye gbihi tōr kaa syi dyaŋ ye ye, ye n ke kai- war. Ta laam sroŋ wīhā ye wīi na.

Yānsya puee tesē casyaŋ wūi ne

²¹ Ye sē kai- cā ye, ma nii le kānde kue koho ke, kānde lii le ta. Ye sē loo kānde nde wūhū war ye, koo kē. ²² Ye sē le kānde wīi luhu la Brama wīi na? Brama bii pii syām see, u nen see u yānsya Yegar na, ma u syām wuhu see u casyaŋ Sara na. ²³ U yānsya puee wāyāā wīi nii nawee laam wīi. Wii u ma casyaŋ, Yāhā kē ke ta, woo n u wūi yāā see. Yāhā sē bii yē ter la u puai Brama ye puee wīi ne? ²⁴ Poo ca syām mii wīi gbaha; laa kē Yāhā ke tōr yar wo na pe wīi ne, loo kai ne nde: Poo ca syām mii wīi ma mii kate- syāŋ dyaŋ, Yāhā ke yar nawee- na. Le kate cir wīi ne Yegar wīi ne. ²⁵ Yegar wīi ma mii ke yāŋ nge wīi dyaŋ, pe n yee Senayi. Kānde lii Yāhā le ta, koo fla kē Yāhā bii le yar wo wādyaha Musa na. Mpāy ma yīŋ le yaha loo kānde wo, poofa ma yāmpa mii yānsya Yegar dyaŋ tesē u yāmpua ne. Le ma ke syi dyaŋ le Yurusalem klo ne, lii Yiifēe- pe ma le laam wo yagaa. Koo flafa ma Yiifēe- wāle kānde yāmpa. ²⁶ Yāhāyīŋ Yurusalem gii ke ma, ke wee yānsya ye, ke ma nangbāŋ puee wāŋ syi dyaŋ. Koo ma wo nahafua mii Sara wāŋ syi dyaŋ. ²⁷ Le ma le yrūhū ta Yāhā sabangbāŋ wo ma yee:

«Naa nuhu di, Yurusalem klo*,
mboo wii, cōo dyaŋ

* 4:27 4:27 Yāhā bii Yurusalem klo miy yaha yalaale nsoho wo. Le klo ntāŋ -sē ba dye Yāhā tāy, ke n sya yē ter le ye pii buar wīi ne.

kicar sê kê u myaha na ye.

Naa laanfîr tēj tē, mboo wii,
taa sê pesee yan cā ye.

ᵐᵐᵐ wii pe ta yaha,

u pii -sê ga ba nihi ta ter wii wām yaha
tuu ma puai ne.»

²⁸ Wo nna, ma -sê yee yii na, ye wī ma
mii Sara dya Yisyake wī syi dyaŋ. Yāhā bii
yē ter Yisyake wāsee wī na. Yāhā yē ter
ye bye wāsee wī na, koo syi ye ma Yāhā
pii cīnde. ²⁹ Faale cāa na, kicar wii tuu bii
see ke dyaŋ nawee laam wī ya na, u bii
sye kāa kicar nwo na, ma naa u fāy, kicar
wii Yāhā ke ta u n see. Loo nde -sê n gaha
ke syi yagaa. Nawee- mpāy pe ma Yāhā
pii, pe n fāy mpāy koho wo, pe wee Yesu
kānde wo ye. ³⁰ Yāhā sabangbāŋ -sê lii pāa
pe pe wī na? Ke yee:

«Brama, yānsya nwo kar wāa u dya ne.

U yānsya puee sê yai tuhufua kloho
wāwāadi ne

u casyaŋ wūu ne ye.

Casyaŋ wūu ya,

u yai u tuhufua kloho wādi ne u ya
ya.»

³¹ Wo nna, ke syi dyaŋ, wo wee yānsya pii
ye, wo ma casyaŋ pii.

5

Yesu wo le tefay kānde wo

¹ U Yāhā Yindefua wo yīŋ yi kāa kai- wo,
too fihī naa tefay sya. -Ye kuee poo tefay
wāsyaŋ wo, ya'a syi ye maha yii dur le
yāmpar wo ye!

² -Ye luhu ra ye! Ndoo Pol tē n pāa ye
ne. Ya'a yee, a wākūu wī loo le nawee ta
u n sroŋ Yāhā ye, u Crise gbā wī sē -sē wee
ngaa ye ye ye. ³ Ta n le gbihi tōr laha ye
ye: Wii ma sya ma kūu, ah kānde lii le ta,
ufua u -sê le bye yigi tāŋ, u ma syi faha
wī nen laa ge yaha ye. ⁴ Yii mpāy tee yee,
ye ga waha yia, ye le kānde teebehe bye
yigi tāŋ, ye ba sroŋ ke yīnde na, le nii mii,
ye yii cer u Crise na. Ke syi ne Yāhā ke
laantār wī lii ppe ye kē, ye le sye. ⁵ Wii
poo na wo yee, wa'a Syayahafua Yesu ta
wo Yater, wo ga sroŋ Yāhā yīnde na. Loo
nde ne, too koho taha yaha le na. Yāhā
Yrā -sê ma wo laam wo, le fānga wāa wo
kē loo nde wāsēŋ na. ⁶ Mboo wii ma sya
ma yimbui wāa le Yesu ne, ma kūu woo,
ma sē kūu woo, laa wee le na ye. Lii le ma
yīŋ, ma u ta ma Yater. Loo nde yāŋ n cā
ma nampyeŋ- ntāŋ wādye wī na ma tāy.

⁷ Tee naa ye troho tāhā le cīnde kānde
wo, ah yagaa yoo ye ta, ye sē n luhu le
cīnde kānde wūhū ye ye. ⁸ Kaplāŋ nkāy
penefa mii pe tōr ye ye, poo ga ye ta ye
n dye wākūu kānde wo, koo kaplāŋ ngī
Yāhā wūhū sē kē ye, Yāhā gii ke ye yee, tee
pa koo ye. ⁹ -Ye ncasur wī yāŋ: Te car ya,

te ga waha bur miy ta pe n fua yir. Yāhā
kānde kaklaha ma too ncasur dyaŋ. Lii ma
kāaŋ yi car ya cīnde wo, le ga waha nawee
laam wlāhā, le u yi kāa cīnde wo. ¹⁰ Wo
bye too -sê mii Yīŋfua Yesu koho wo, n cā
ma yee, yaa ba ta yē wī sya. Ma -sē yee
wii woo na, tuu nii ye laam kān n wlāhā,
u ma sya pye mii syi, Yāhā ga ufua sāhā.
¹¹ Wo nna, ke ma ne pye mii, n wākūu wī
le ta kaklaha wo, nawee- ga ne naa ra fāy
lii ne? Tē -sê nwo, n Syayahafua Yesu trā
wāku wī pāa ma yee, loo ya le ga waha
wo ta wo n sroŋ Yāhā ye, loo nde ne le
ncafūhū yigi pe kē. ¹² Mpāy pe ye laam
kān n wlāhā, le ma tāy pe ye, pe kaa taha
pe wākūu pyer na, pe sya naa pe ya sā mii
pe pe yar sā mii syi.

¹³ Wo nna, yii na, Yāhā ye yee yi, ma ye
le tefay kānde wo. Pe ma yee tee nii pra
mii nangbāŋ pii dyaŋ, pe sē -sē yee, tee
naa ye laam kapee- koo pye ye. -Ye laantār
roo le ye laam wo, -ye naa koho le yii ye!
¹⁴ Kānde lii Yāhā le ta, ke katan bye ba ke
ya wāa sya katan nen nde wo, lii le n yee:
«Ma ya wī le n tāy ma ye mii syi dyaŋ,
tyii ma nampyeŋ wī n naa n tāy ma ye ke
syi.» ¹⁵ Ya'a yii pyer ta te n nii waygapyāhā
wān, waa ma nii waa nar-, waa ma nii waa
duai, -ye -sē yii yigi, mii loo kai sē ne ye,
yaa yii wī kua.

-Ye naa n luhu Yāhā Yrā loo ye!

¹⁶ Lii le ba pye ra ye wātōr wī ye ye,
le nde: Ye tyii Yāhā Yrā n naa ye troho
wātāhā sroŋ! Ke ma pye ke dyaŋ, ye laam
kapee- saa naa ye troho wātāhā sroŋ ye
ye nantāŋ ye. ¹⁷ Wo ya laam wūhū nii, ke
wee wācɛŋ Yāhā Yrā wūhū ne ye. Yāhā
Yrā wūhū bya nii, ke wee wācɛŋ wo ya
laam wūhū ne ye. Too fle sīi nde n wāa
te ya ne, koo syi kē wo saa waha wo laam
kayūhū pye ye. ¹⁸ Yāhā Yrā ma -sē nii ye
troho wātāhā sroŋ ye ye, kānde lii le ta, ye
wee le fānga koho wo nantāŋ ye.

¹⁹ Nawee laam wūhū ke u le kapee- nkāy
wāpyeŋ wo, ke ngī: Ke u ta u n nii
tyatyāhā, ke u ta u n nii worfua, ke u le
cayor wo. ²⁰ Ke u le mpar kānde wo, tekāŋ
kānde ne; ke maha u le nalaha kānde
wo, wāhā kānde ne, laanyar ne, ncafūhū
ne, kaplāŋ wātyīn kānde ne u nampyeŋ
ne, wācāŋ wo pe ya ne, ²¹ waa koho kla
wāyāŋ ne, sēnwōr ne, tefen ne. Ke maha
nawee le kapee- nkāy wāpyeŋ wo mii nkāy
syi dyaŋ, too yāa ter. N ba le pāa wa ye ye,
n ga maha le dur pāa yagaa: Mpāy pe koo
syi nkāy pye, pe saa dye Yāhā Yai klo wo
ye.

²² Yāhā Yrā le wo le kayūhū nkāy
wāpyeŋ wo, koo kē ngī: Le wo ta, nawee-
ntāŋ n dye wo tāy, wo n nii laanfîr ne, Yāhā
yīŋ ne, laanyīn ne, laantār ne, laanyōm

ne, ma n sronj, ma n nii prafa, ma waha n yia wii na. ²³ Mpäy pe kai- ngĩ syi pye, kãnde lii Yãhã le ta, pe sã le sye ye. ²⁴ Mpäy pe ma Yesu kãnde wo, pe pe laam kapeemi yaha. Ke nii mii pe ke kuey mar boo Yesu ne trã na. ²⁵ Yãhã Yrã ne, le wo laam wã n klaha wo kã, koo syi kã wo yai wo tyii le na, le n naa wo troho wãtãhã sronj wo kã. ²⁶ Wa'a syi wii gbe le yatanj kãnde wo ye. Wa'a syi maha naa nawee laam war ye. Wo yĩnde ma syi maha naa n yi wo nampyen- wãn na te n naa laam yigi wo kã ye.

6

¹ Wo nna, wii ma tã yigi kapee wãpyen wo ye fla na, yii mpäy, Yãhã Yrã ke ye troho wãtãhã sronj kãnyĩ wo, -ye pãã u ne, ye u yi le kapee wo, ye u dur le kãnyĩ wo sũũ laanyĩn ne! Ta n maha nde pãã yii nanem bye ye: -Ye yii yigi, mii loo kai sã ne ye, yaa waha gbe kapee- wãpyen namihi wo yii ndonj. ² -Ye naa koho le yii ye ye yĩnj teger wãtãnj wo. Loo nde ma n pye ke syi ye nsoho wo, ye Yesu laam wii pye. ³ Wii ma ntranj ka n gbã, a woo ma ngaa, u sã u ya kar yaha la u ya ya? ⁴ Nawee nawee woo, u naa u ya troho wãtãhã yãnj. U ma cã le yõ, u ga waha yay di loo na. U ma syi u naa u ya tãr waa ne, u naa re di ye. ⁵ Nawee nawee woo, u yĩnj wii ne: Wii ma ba nii u kapyenj tãr Yãhã ye, waa saa ba pye u ne ye. ⁶ Wii ma nii ye klaha le Yãhã kaplãnj ne, ye -sã yai ye naa ye klue wãn taa wãã u kã. Tuu ga waha u ya ntranj wii lii pye, le ma tãy u laam wo, u n le pye u klahafua kã, le yõ.

Ma'a ngii tãhã, koo kla maa yaa

⁷ Ya'a syi yii kar naa n yaha ye, waa wee u Yãhã ler ye. Mboo nawee, ngii raa tãhã, koo raa n pai yaa. ⁸ Mboo wii ma nii ma laam kapee- wũhũ tãhã, koo raa ga ba yaa, ke n ta ma sukũhũ wãyãã n klaha-, ma n kuae yai tãnj gbã wo ma kuãnj ne. Mboo wii ma -sã Yãhã Yrã wũhũ tãhã, koo raa ga ba yaa, ke n ta ma n sukũhũ yãã, ma ciinde yrã yãã, lii wãkuayãã wee le na ye. ⁹ Le yai wo naa kayũhũ pye, wa'a n fãy sya ke wãpyen ne ye. Wo ma yee, wo sã n fãy le ne ye, Yãhã per ma ba no, waa ba wãyĩ yãã loo kur ye. ¹⁰ Ke ma pye ke syi, kayĩ pyesaha ma pye mboo wii ye nawee- kã, naa le pye pe bye kã! Ma'a syi naa n faha Yesu kãndeyãrfa wii loo ne ye.

Te kaklaha kuasaha

¹¹ -Ye yãnj, ye sã ta koho yrũhũsaha fla yãã la nwo gbaagbaa, tã yrũhũ. ¹² Mpäy pe n ke poo ga ye gbihi le wãkũũ wo, myaha kã pe n ke. Lii le pe ta le na, loo ne nde: Pe ma yee, nawee ga waha sukũhũ yãã u Yãhã Yĩndefua Crise ya gbã myaha ne trã

na, pe ga kayĩhĩ yãã nawee- koho wo. Pe sã -sã n traha pe koo yãã ye. ¹³ Poo mpäy pe wãkũũ kãnde yãr, kãnde lii Yãhã le ta, pe n yãr la le teebẽhe bye wo? Lii ya pe n ke pe n traha ye kũũ, pe n waha naa pe ya sey, pe naa n yee, a poo waha yia, ma ye ta, ye n nde pye ye kadye na. ¹⁴ Ma -sã yee ndoo woo na, n sã nii sey laa ne, mii Yesu Crise wãku wii ya sã ne trã na wo wii na ye. U gbã wii na, n ma driyã nge kai- bye yãnj, n sã ma ne yãã ke kla kua ra ye ye. Koo kai- ngĩ ma nii ra wlanj, koo ga ra par- yigi, n ma ne nii ke ye nakugu dyanj, n saa cã ge cã n naa n gaha koo kue ye ye. ¹⁵ Ma kũũ woo, ma sã kũũ woo, yĩnj wee laa na ma ter laa yaha ye. Lii le ma yĩnj ne, Yãhã n ma ta nafuã laanfãyõm ne. ¹⁶ Mpäy bye pe n yãr poo laanfãyõm ter syi ne, poo pe ma Yãhã pii, Yãhã pe yee Brama kur pii. Yãhã yrĩnj wãã poo kã, ke maha pe fen di. ¹⁷ Ye ma n ba naa ra fãy nantãnj kai nde syi ne ye! Narfar tii pe re yi ra kadye na, te le yar, nawee- me pe ra nuhu Yesu wii na.

¹⁸ Wo nna, wo Yĩnjfua Yesu u u laantãr yar ye na. Amen, le nii ke syi.

Pɔl saba kaplān Yefesyifa ye

Syaha fla

¹ Ndoos Pɔl kē tē saba nwo yrūhū, ndooos wii le t̄ay Yāhā ye ke n ta ta Yesu Crise tēnl̄ehe. N u yrūhū nɔ wāā Yefesyifa mpāy kē pe ma Yāhā wām, ma sroŋ te seefar rii ne pe le Yesu Crise ne. ² Wo Tuhufua Yāhā tesē wo Yīnfua Yesu Crise ne, ke laantār yar ye na tesē ke yrīŋ wāā ye kē.

Yāhā kayūhū wāā wo kē, -too ke sey!

³ -Too wo Yīnfua Yesu Crise Tuhufua Yāhā sey! Ke kaa taha wo na wo seefar na, wo seefar rii too le Yesu Crise ne, ma yāhāyīŋ fla kayūhū wūhū bye le wo laam wo. ⁴ -Ye yāŋ, Yāhā sē ba driyē t̄āhā wa ge t̄āhā wa ye, Yesu Crise kāmāy na ke ba wo yāŋ yi wa, wo nii ke wām, wo ba nii ke yaha ye wo laam ne gbege, kapee laa ma n pye wo yīŋ na ye. ⁵ Wo ntāŋ pe ba dye wa Yāhā t̄ay, koo kē ke n ba cāā le ta wa, koo ga ba wo ta, wo n nii ke pii Yesu Crise kāmāy na. Le t̄ay Yāhā ye, koo ke n le ta ke dyan ⁶ ma yee, wo ba naa loo laantār wīi nde miingbāŋ gboho, laantār wīi lii ke le yar wo na ke dyan wo seefar wīi na too le ke Dyabua ne.

⁷ Too seefar le Yesu Crise ne, wo par sya kapee-wāpyen yāmpar koho wo Yesu Crise ntāŋ wāwoo kāmāy na. Yāhā wo kapee- gbe kāā wo yīŋ na. Yāhā laantār te gboho mii, ke -sē koo ngīi bye pye wo kē koo syi ke dyan. ⁸ Ke ke laantārngbāŋ yar wo na, ma laantor le gboho wo laam wo, tesē kacān ne busāā: ⁹ Koo n wo ta, ke laam wīi lii le sē yi yāā gbaa na ye, ke le yi yagaa, wo n le cā. Ke ba le cāā ta wa, koo ga ba ke laam wīi yar wo na Yesu Crise kāmāy na. ¹⁰ Yāhā ke yale lii ta, le ma ba nɔ, ke ga ba ke laam wīi nde pye yi t̄āŋ; loo ne ke ga ba yāhāyīŋ wān bye wāā le kāntraha wān bye ne, u Yāhā Yīndefua Crise n nii te bye yīŋ na. ¹¹ Too seefar le u Crise ne, wo bya nii klohodifa. Ye sē yāā, Yāhā ba cāā wo yāŋ yi wa ke laam wīi na. Lii ma t̄ay Yāhā ye, ke ga le ta wa, ke cā ba le pye kur kue ye. ¹² Ke wo yāŋ yi ke syi, ma yee -too naa ke miingbāŋ gboho wo kānkai- bye wo, wii mpāy too cāā seefar le u Crise ne ma koho taha yaha u na.

¹³ Le cīinde kapān lii le ye wāsyayaha wīi pāā, ye bye le luhu ma Yesu Crise ta ye Yater. Loo ne, Yāhā n ke puhu mar gbāā ye na ke Yrā wāwāā ne ye kē, ke Yrā lii ke ba yē ter le wāwāā ne nawee- kē. ¹⁴ Yāhā yē ter ke kloho kayūhū nkāy wāwāā ne ke nawee- kē, too Yāhā Yrā yāā wa, wo cā

yagaa ma yee, waa ba koo kloho kayūhū ngīi yāā. Waa ba yi kāā kapee- wāpyen yāmpar wo wo kuāŋ ne. Wii mpāy wo ma Yāhā wām, -too naa ke miingbāŋ gboho!

Pɔl Yāhā nar Yefesyifa wīi na

¹⁵ Nkāy bye tē t̄or ye ye koo ngīi bye wīi na, ma suhu tē luhu ye Yīnfua Yesu ta ye Yater mii, tesē mpāy pe ma Yāhā wām pe ntāŋ dye ye t̄ay mii, ¹⁶ yalebye n syaha wāā Yāhā kē ye wīi na. N ma n pāā Yāhā ne, n sē n faha ye wīi ne ye. ¹⁷ N ke nar, ke laantor le ye laam wo, tesē ke maha ke laam wūhū yi gbaa na ye kē ye n ke cā. Ye sē yāā, wo Yīnfua Yesu Crise Yāhā kē, koo gii ke ma wān bye Tuhufua. Koo gii myaha ke gboho. ¹⁸ N maha ke nar, ke ye laam gbhihi ta ye n waha cā, lii ne ke ye yee ma yee, tee koho taha yaha le na. Ye maha waha cā, kacān wee ke kayūhū nayōr na ye, kayūhū nkāy ke ta yaha mpāy kē pe ma ke wām. ¹⁹ Ye maha cā, kacān wee ke fānga wāgboho na ye, fānga gii ke n wāā wii mpāy kē, too Yesu Crise ta wo Yater.

Koo fāngangbāŋ nge ge kē Yāhā ke yar wo na. Yāhā fānga wo ta wo n Yesu ta wo Yater. ²⁰ Koo fānga maha u Yāhā Yīndefua Crise ta u n yrī gbā wo, ma dur ba yrāŋ na gbaafa ye, ma maha u kuā yrī ga ta yāhāyīŋ na ke ya kāndigi koho kue ye. ²¹ Koo fla nge na, Yāhā u ta u n nii fānga ter bye yīŋ na, yīnfar ter bye ne, sāndāā ter bye ne pe fānga ne. U miingbāŋ ter myar tii bye yaha te yi wa yagaa, ma suhu tii bye ne te ga ba yi kur kue ye nantāŋ. ²² Yāhā wān bye ta kai- bye ne u troho flāhā t̄ay, ma maha u taha mpāy bye yīŋ na pe n yār u kānde wo. Woo nii yīŋ ²³ u kāndeyārfa -sē nii kadye; woo wii u ma teebehe bye wo, u tēn tē u nawee- laam wo, ma u ya yar pe flāhā t̄ay.

2

Ye sē n t̄or nakur ne nantāŋ ye, ye n t̄or yrāŋfa ne

¹ Faale wo, tee sya pye yrāŋ na, ye naa n t̄or nakur ne Yāhā ye, ye wāteepyee wīi na tesē ye kapee- wāpyen ne. ² Ye naa ye troho t̄āhā mpāy dyan pe sē Yāhā laam wīi pye ye, ma naa n luhu driyē nge yīnfua ye, woo wii u fānga ma yāhāsyōr nsoho ya wo tesē kāntraha ne. Nawee- mpāy pe sē luhu Yāhā ye ye, u pe le kāmpee wo. ³ Faale wo, wo bye pye pe wāŋ syi dyan, ma naa wii laam wūhū ya kar. Wo laam wūhū nkāy ke pee, koo ya too naa n pye. Lii too naa n ga wo laam wo, loo ne too naa n pye. Koo ngīi wīi na, wo ba yai wāsāhā ne Yāhā ye mii mpāy dyan pe sē Yāhā cā ye.

⁴ Yāhā -sē nge, ke laam t̄ay n ter, ke n wo fen di, wo ntāŋ maha dye ke t̄ay. ⁵ Too sya naa n t̄or nakur ne ke ye wo kapee-

wāpye wīl na, ke wo ta wo n seefar le ke Yindefua Crise ne, ma n tōr yrāŋfa ne ke ye. Tee sya yaha, Yāhā laantār roo ne te ta. ⁶ Too seefar le Yesu Crise ne, Yāhā wo ta wo bya n yir u ne gbā wo, ma dur ba yrāŋ na gbaafa ye; ke n maha wo bya kuā yir ga ta yāhāyīŋ na u ne u niisaha wo. ⁷ Ke loo pye ma yee, nawee- nde cā yaha pe kuāŋ ne pe yee: Dye- nkāy bye wo ke n pai, kacān wee ke laantār wāgboho na ye. Ke laantār flāhā tāy, ke yō wo na, wo seefar wāle wīl na Yesu Crise ne. ⁸ Ye sē yāā, Yāhā laantār ne, te ye sya yaha. Ye Yesu Crise ta ye Yater, ma waha loo kayīl nde yāā. Yii sē me tee waha yia ma koo wāsyayaha nge yāā ye; Yāhā kē ke loo nde wāā ye kē ke dyaŋ. ⁹ -Ye yāŋ, ye wāsyayaha wīl nde sē nii mii wāplāhā gaa dyaŋ tee waha yia ma yii plāhā ma le yāā ye. Waa saha u ya sey loo nde ne ye. ¹⁰ Ye sē yāā, Yāhā kē ke wo tāhā; ke wo gbihi tāhā laanfāyōm ne wo seefar wāle kāmāy na Yesu Crise ne, wo naa kayūhū pye. Yāhā bii cāā koo kayūhū ngīl wīl gbihi ta yaha wa wo kē, wo ba naa ke pye.

¹¹ Yii mpāy tee sē see Yiiffee- ter na ye, Yiiffee- naa ye yee, mpāy pe sē kūū ye. Pe n kūū naweete- wākūū ter ya na, pe kadye teelaa fla ya na, loo ya; ma nii n yee, a poo kūū. Yii poo na, tee pye mii syi dyaŋ faale wo, -ye ye laam too le na! ¹² Faale cāā na, ye ba dey u Yāhā Yindefua Crise na; ye sē naa n tōr Yāhā nawee- ne ye, ye pye nampay draha wo. Yāhā ke bii yē ter ke nawee- ye kayūhū nkāy wāwāā ne, ye yē sē pye le laam wo ye. Ye pye driyē laam wo, laa sē ne tee koho taha yaha le na ye, ye sē maha pye Yāhā ne ye.

¹³ Ye ba dey Yāhā na. Yagaa, tee seefar le Yesu Crise ne, u ntāŋ wāwoo kāmāy na, ye yūhū crā Yāhā na. ¹⁴ Ye sē yāā, Yesu Crise ge kē tuu pa yrīŋ ne, ma pe Yiiffee- wāā le mpāy ne pe wee Yiiffee- ye, pe n nii koho neŋ na. Faale wo, le pye mii nkūnklāhā dyaŋ pe nsoho wo, ma pe war yi pe ya wo, ma pe ta napīl- pe ya ne. Yesu Crise tuu u ya wāā gbā kē, loo nde kāmāy na, u koo nkūnklāhā nge tra cāār, ¹⁵ ma Yiiffee- wāle kānde ta le n nii, yīŋ wee le na ye, loo tesē le kānde katan ne, ma suhu ke kayi bye ne. Yesu Crise loo pye, ma poo nawee- ter syāŋ mii ta, pe n seefar le u ne, ma wāā le nii yīmbui nen na, ma nii nwoŋfāŋ neŋfa. ¹⁶ Yesu Crise tuu ku trā na, u napeer fānga pye klaha-, ma ta nawee- ter syāŋ mii n nii mii kadye nen ya dyaŋ, ma wāā le Yāhā ne. ¹⁷ Yesu Crise pa koo syi, ma ba le kapān pāā, kapān lii le n pai yrīŋ ne Yāhā nsoho wo nawee- ne. Yii mpāy tee wee Yiiffee- ye, ma pye ye ba dey Yāhā ne, u ba loo kapān nde pāā ye ye; yii ma suhu pe Yiiffee- ne, poo mpāy pe ba crā Yāhā na. ¹⁸ Ye cā ma

yee wo kur bye, pe Yiiffee- ma wāā le mpāy bye ne pe wee Yiiffee- ye, Yesu Crise kāmāy na, wo bye ga waha dye ga wo Tuhufua Yāhā tāy ke Yrā Fānga na.

¹⁹ Loo nde ta, yii mpāy tee wee Yiiffee- ye, ye wee nampay draha wo nantāŋ ye, ye wee mii kulaafa wāŋ syi dyaŋ nantāŋ ye. Ye bye n tōr Yāhā nawee- ne yagaa, ye bye ma Yāhā nwoŋfa. ²⁰ Ye bya ma mii ntēmbar rii dyaŋ pe fāā n yir ke nwoŋbāŋ nakūy na, ke nakūy lii pe Yesu tēnlhe pe ta, poo ma suhu pe faale Yāhā kaplāŋ tōrfa ne. Ntēmbalaha gii ke -sē ma yīŋ ke nwoŋ wāfāā wo, koo kē Yesu Crise ne. ²¹ Woo u fānga wāā ke nwoŋ wāfāā na ma yee ke waha naa n fāā, ke jruhu naa n gaha ke ba nii Yāhā kangbāŋ, ke nii Yāhā wāŋ. Yīŋfua niisaha kē ke ne. ²² Tee seefar le Yesu Crise ne, ye bya ma mii ntēmbar raa dyaŋ ke nwoŋ wāfāā wo, loo na, yii ma suhu pe Yesu kāndeyārfa bye ne, ye nii mii nwoŋ dyaŋ Yāhā ma ke laam wo ke Yrā kāmāy na.

3

Pol tēn mpāy ye pe wee Yiiffee- ye

¹ Loo ne, n Yāhā nar ye kē, ndoo Pol wii pe tā nwoŋpihi laam wo Yesu Crise tēn wīl na, mpāy kē pe wee Yiiffee- ye. ² N cā, ye ra wīl yāā luhu, Yāhā kē ke yō ra na, ma ke kaplāŋ wāpāā tēn le soho ra koho wo, n le tē ye kē. ³ Yāhā Yesu Crise yar ra na, ma loo tēn nde le soho ra koho wo. Yesu Crise wii n sē u wīl cā yāā ye, ke le gbe yi ra ye gbaa na. N kaplāŋ nkāy tōr wa ye ye loo nde wīl na, u saba nwo laam wo. ⁴ Ye ma koo fla kal, yaa cā ye yee, Yāhā laantor le ra laam wo u Yāhā Yindefua Crise wīl na, loo lii waa sē le cā yāā ye. ⁵ Faale cāā na, nawee- sē bii le cā ye; yagaa Yāhā Yrā kāmāy na, Yāhā le gbe yi Yesu tēnlhe ye gbaa na ma suhu u kaplāŋ tōrfa ne, poo mpāy pe ma Yāhā wām. ⁶ Yāhā ke lii gbe yi gbaa na yagaa, loo ne nde: Yesu Crise kāmāy na, mpāy pe wee Yiiffee- ye, pe bya ga ba ke Yāhā kayūhū yāā pe Yiiffee- ne wācŋŋ, kayūhū nkāy Yāhā ke ta yaha ke nawee- kē. Yesu kāndeyārfa mpāy pe wee Yiiffee- ye, ma suhu mpāy ne pe ma Yiiffee-, pe bye nii kadye nen dyaŋ, Yesu Crise woo nii pe yīŋ. Yāhā ke bii yē ter kai- nkāy wāpyeŋ ne ke nawee- kē, mpāy pe wee Yiiffee- ye, pe yē ma le wo wācŋŋ pe Yiiffee- ne. Le Yesu kapāyīl loo yar wo na.

⁷ Yāhā yō ra na, ma kayīl laa wāā ra kē, ma ra ta ra n nii le Yesu kapāyīl tēntē. Loo nde wīl na, ke fānga wāā ra kē, fānga gii ke tēn tē nawee laam wo. ⁸ Wii pe yāŋ n kloŋ Yāhā nawee- bye laam wo, n sē no ge no u na ye. Yāhā -sē yō ra na, ma ra taha, n naa u Crise kayūhū yar mpāy na

pe wee Yiiffee- ye. Koo kayühū ngīī, yīn ma ke na. Ke n dege, kacān wee ke na ye. ⁹ Ke maha ra taha, n nawee- yar laha pe n ke laantor wīī cā u Crise wīī na. Ke laantor wīī lii ke bii cāā ta, waa sē le cā yāā ye. Yāhā gii ke kai- bye tāhā, ke sē ke laam wīī nde yar yāā waa na mii yagaa sē kē ye. ¹⁰ Loo na, sāndāā ter bye pe ma yāhāyīn na, pe fānga ne, pe bye n waha le yān cā Yesu kāndeyārfa yawāhāfa kur bye na pe yee, Yāhā laantor wūhū yō ma maha nihi, kacān ge wee te na ye. ¹¹ Yāhā ke bii lii ta, kacān wee yāā le yale wādey na ye, loo ne ke pye yagaa, wo Yīnfua Yesu Crise kāmāy na. ¹² Too seefar le u ne, ma maha u ta wo Yater, kānde ma wo ye, wo n ga waha crā Yāhā na laanyīn ne. ¹³ Loo nde na, n ye nar, ye ma syi ye yee a ndoo ka n fāy ye, ye laam ma n naa n wlāhā ye ye ye! -Ye yii plāhā: Wākafāy sē kē ye, miingbān wīī ne ye ye.

Pōl naa Yāhā nar ma ke miingbān gboho

¹⁴ N ma Yāhā laam wīī nde wāgboho yān tesē le nayōr ne, n ne too kānklyū na wo Tuhufua Yāhā yaha ye, u u sey ¹⁵ woo wii u ma wān bye Tuhufua yāhāyīn na tesē kāntraha ne, koo ke re ta yrān na.

¹⁶ N ke nar, ke miingbān nayōr ke gboho mii syi dyan kacān wee ke na ye, ke ye laam gbihī ta koo syi dyan, pe n nūī fānga ne Yāhā Yrā Fānga kāmāy na. ¹⁷ N maha ke nar, tee u Yāhā Yīndefua Crise ta ye Yater, loo nde n ta u n nūī kuee yai tān ye laam wo. N ke nar, ye cā ye ntān dye Yesu tāy fānga ne. ¹⁸ N ke nar, yii ma suhu pe nawee- mpāy bye ne, pe ma Yāhā wām, ye waha cā ye ntān dye gboho u tāy, kacān wee u laantār wāpaha na, ke wātyīī ne, ke wājruhu ne, tesē ke wācuhu ne ye. Ye ntān pe dye Yesu tāy mii pe saha tān ge tān laa ge ne ye. ¹⁹ Tē sya le cā ma yee, nawee saha u Crise laantār ter syi cā tān ye, n -sē Yāhā nar yii n waha cā ye ntān dye u tāy kacān wee ye. Ye ma Yesu laantār cā mma ma syi, ye ma mii katyigi gii dyan ke nnen dye kāntraha laam wo fānga ne, ke saha yehē ye. ²⁰ Ye sē cā la too ke nar nkāy ne, ke ga waha ke pye wo kē, ke n ter wo laam wīī yaha. Ye sē yāā, Yāhā fānga gii ke ma wo laam wo, ke sron gboho. ²¹ Ke miingbān yai ke naa n gboho Yesu kāndeyārfa bye yē wo Yesu Crise kāmāy na, dye- nkāy bye na ke n pai kur kue ye, wāyeryāā ma n pye le na ye! Amen, le nūī ke syi.

4

Yesu kāndeyārfa kur bye ma mii kadye nen ya dyan

¹ Loo ne, ndoo wii pe tā nwompīhi wo Yīnfua tēn wīī na, n ga ye yar waha nde ne:

-Ye naa ye troho tāhā, nawee- n waha le yān cā pe yee, Yāhā kē ke ye yān yi cīnde, ma ye ta ke wām. ² Ye ma syi ye naa yii puar waa na ye, -ye naa n nūī laantār ne, laanyīn ne! Ye tyii ye ntān n naa n dye yii tāy, ye n waha naa ye laam yīn yii ne! ³ Yāhā Yrā Fānga ke ye wāā le mii, -ye yii waha yrīn n pye ye nsoho wo, ye n kuee koo wāwāāle nge na. ⁴ Ye sē yāā, ye bye ma mii kadye nen ya dyan, Yāhā Yrā nen ya le ma. Yāhā ye yān yi ye koho taha yaha kate nen nde na, ye cā ye ma Yāhā wām. ⁵ Yīnfua nen ya u ma. Ye bye woo ta wo Yater. Loho wātāāyī nenj ya kē ke ma wo myaha na. ⁶ Yāhā nenj ya kē ke ma, koo ya kē ke ma ye bye Tuhufua nen ya, ma ma ye bye yīn na, ke tēn tē ye bye laam wo, ma ma ye nanem ne.

⁷ Wo bye -sē wo kayühū yāā ke ya wuhu na, wii wuhu na. U Yāhā Yīndefua Crise kē u koo la wo kē. ⁸ Loo ne le cāā yrūhū yaha Yāhā sabangbān wo u Yesu wīī na ma yee: «Tuū waha yia,

u kuā yir ma dur ga yāhāyīn na,

u yāmpa kar sya, ma ka pe ne yāhāyīn na;

u kayühū wāā nawee- kē.»

⁹ Le yrūhū ma yee, u kuā yir ma dur ga yāhāyīn na. Le yai le waha cā u ba cāā tege ba wa kāntraha na. ¹⁰ Wii tuu ba tege, woo ya kē tuu dugu ga yāhāyīn ncaha ye; loo n ta, u ma teebehe bye wo, ma maha ma wān bye Yīnfua. ¹¹ Woo kē tuu fānga wāā nawee- kē ke ya wuhu na pe tēn wīī na: U ta mpāy n nūī u tēnlēhe. U ta Yāhā kaplān nūī n dye mpāy laam wo ma maha pe ta ke pāāfa. U ta mpāy n nūī le wāsyayaha kapāyīī pāā nawee- ye. U ta mpāy n nūī u kāndeyārfa yawāhāfa naha. U ta mpāy n nūī ke Yāhā kaplān klahafa.

¹² U loo pye, ma yee mpāy pe koo fānga ngīī yāā, pe pe Yesu kāndeyārfa yawāhāfa kur bye ta pe troho wātāhā n sron naa n gaha Yāhā yor wo; poo mpāy pe ma mii kadye nen ya dyan u Yāhā Yīndefua Crise kāmāy na. ¹³ Loo na, wo bye ga kacān nen ya yāā u Yāhā Dya wīī na, wo u ta wo Yater wācenj, wo n sya ba wāā le wo nūī mii nawee nen dyan, nawee wii syi u yīntaha too, u n kua mii Crise wān syi dyan. ¹⁴ Loo na, wo saa nūī mii kicar wān syi dyan, teflaha gii ma yir ke wo gbe ter mii wān dyan, wo n nūī wo naa nawee- bye kaklaha ter bye sya farfar ye, mpāy pe nawee- wlanj ma pe yīn wūhū klahā-.

¹⁵ Wo ma -sē cīinde pāā laanyīn ne, cīinde lii Yāhā ke yar wo na, wo ga yi kāā kicar draha wo, wo le naa n gaha wo ba nūī u Crise wān syi dyan, woo wii u ma u kāndeyārfa bye Yīnfua. ¹⁶ Woo kāmāy na, ke kadye teebehe bye gbra ke ya na fānga ne te sohosar fla na, ma ta ke kadye nūī

kate nen ya. Loo na, teele lii teele lii loo ma nii le tēn tē n yō, ke kadye -sē ga le yir naa n gaha, wo ntān wādye kāmāy na wii tāy.

Faale laam wūhū, yagaa laam wūhū ne

¹⁷ Lii tē ga pāā n ye yar le ne Yīnfua myaha na, le nde: Ye ma syi ye naa ye troho tāhā nantān mii mpāy dyaŋ, pe sē cīnde Yāhā cā ye, ma nii pe yataŋ wūhū ya ga, yīn wee le na ye. ¹⁸ Pe ma fūū-, pe sē laa cā cīnde wīi na ye. Pe pe troho tāhā deydey Yāhā ne; pe sē laa ge war le cīnde yrāŋ wīi na ye, pe maha sye, pe saa Yāhā kai cā ye, koo kē. ¹⁹ Pe kapee- nkāy pe n pye, ke sē pe fāy pe laam wo nantān ye. Pe tyatyāhā wāpye wīi yigi klue sīi, ma maha wale wīi loo ta kānkai- bye yaha ye. ²⁰ Yii poo -sē na, ye sē u Yāhā Yīndefua Crise wīi cā koo syi ye. ²¹ N cā, ye u wīi yāā luhu, tee ba dye Yesu kānde wo, pe ye klaha u cīnde wūhū ne. ²² Pe ye klaha, ye n cā ye yai ye ye faale pyer miy yaha. -Ye ye faale laam wūhū miy yaha! Ke naa ye ta, ye n naa ye laam wūhū ya kar. Ke naa ye ta, ye n naa n plaha ma naa n yār kāmpee-wo, kāmpee- nkāy ke n gaha nawee ne u klahasaha wo. ²³ Ye tyii Yāhā Yrā Fānga n laanfām wāā ye kē tesē laantorfān ne. ²⁴ -Ye laanfām gbe le yii na mii nayrefān dyaŋ; Yāhā poo laanfām mii ta, pe ma yāā mboo wii ye, maa naa ma troho tāhā Yāhā yor wo. Yāhā cīnde kaplāŋ ga ma ta ma n sroŋ, ma nii Yāhā wūū.

²⁵ Loo ne, ye tyii kawar wāfua na! Wo bye ma kadye nen ya. Yii nanem bye, -ye naa cīnde pāā ye nampyeŋ- ye! ²⁶ Ncafūhū ma ye yigi, -ye yii yigi, ye ma syi ye ba kapee pye ye; ye ma syi ye laam n war ke yai kua ye. ²⁷ Ye ma syi ye ta sāndāpee yīnfua n waha dyesaha yāā ye laam wo u dye ye. ²⁸ Wii ma pye u naa n yuhu, u loo miy yaha, u naa tēn tē, u naa u ya yē digi yāā u ya koho kasyā na, u maha waha naa koho le nawūū ye. ²⁹ Ye ma syi kaplāŋ pee n naa n yi ye yē wo ye! Kaplāŋ nkāy ke yai wāpāā ne ke ngīi: Nkāy ke ga waha ye nampyeŋ ta, u n ka yahasee ye u Yesu wātān ne u Yater; ma suhu kaplāŋ nkāy ne ke yō wāluhu ne. -Ye naa koo pāā ke pāāsaha wo ke yale ne! ³⁰ Ye ma syi ye naa kai- nkāy pye, ke n naa Yāhā Yrā yaa ye! Ye sē yāā, Yāhā ke puhu mar gbāā ye na ke Yrā wāwāā ne ye kē. Le Yāhā Yrā n ye ta ye n cā, per gaa ye ga ba sya yaha ye kuāŋ ne. ³¹ Ye ma syi ye kayaan le naa n yaha ye laam wo ye! Ye ma syi ye naa laam war ye! Ye ma syi ye naa ncafūhū di ye! Ye ma syi ye naa n gble ye nampyeŋ- na ye! Ye ma syi ye naa nawee- tyche ye! Kai lii ma pye kapee, -ye le yāā ye le gbe yi kāā ye telai wo! ³² -Ye naa n yō yii na! -Ye

fēn wūn naa n le yii ye! Ye naa n tyii ye kapee- foho na yii kē ye kuāŋ ne, mii Yāhā tyii ye kapee- foho na ke kuāŋ ne mii, Crise gbā kāmāy na.

5

-Ye naa ye troho tāhā gbāa na!

¹ Tee nii Yāhā pii, ye ntān n dye ke tāy, -ye naa yāŋ Yāhā na, ye naa ye troho tāhā. ² Ye cā wo ntān dye u Yāhā Yīndefua Crise tāy, u n sya le sya, ma gbā ku wo wīi na, ma nii diŋ Yāhā ye, diŋ gii syi ke dugu yō, ma maha n tāy ke ye. -Ye naa n yāŋ woo na ye troho wātāhā ne, ye ta ye ntān n naa n dye yii tāy u Crise wāŋ syi dyaŋ.

³ Ye bya ma Yāhā wām; loo nde na, ye ma syi pe n tyatyāhā wīi laa yāā pāā ye wīi na ye, tesē pe yee ye laam wee gbege ye; ye ma syi pe n yee ye yīnde yi n too nawee- wān na ye. ⁴ Ye ma syi ye naa tyatyāhā kaplāŋ pāā, kaplāmpee- ne, tesē kaplāŋ nkāy ne yīn wee ke na ye. Ye tyii koo ngīi na, miiklaha- wūhū kē. -Ye naa syaha koo wāā Yāhā kē ke kayūhū nkāy wīi na, ke n pye ye kē. ⁵ -Tee le cā ye yee, nawee wii u tyatyāhā pye, wii ne u laam wee gbege ye, wii ne u koho waha ter wale kue ye, u wale ga nii mpar wāŋ dyaŋ u n tēn, poosyifa mii saa yāā dye Yāhā yai klo wo ye, koo fla nge na, Yesu u ma yīn.

⁶ Ye ma syi waa n ye wlaŋ kaplāŋ nkāy ne, yīn wee ke na ye: Koo syi kē, Yāhā laam n war mpāy ne, pe n sye pe sē n luhu ke ye ye, ke n pe pēn. ⁷ Ye ma syi ye nii poosyifa wāŋ syi, laa ge ne ye. Ye ma n naa wlāhā pe ne kai wo ye!

⁸ Faale na, ye naa ye troho tāhā wam wo. Yagaa, tee seefar le Yīnfua ne, ye nii cāāfa. Loo nde na, ye yai ye naa ye troho tāhā cāāfa dyaŋ. ⁹ Ye sē yāā, cāāfa poo me pe ma laanyōm ne, pe n sroŋ, pe cīnde pāā. ¹⁰ Lii le n tāy Yīnfua ye, -ye waha yii na, ye le war. ¹¹ Mpāy pe pe kai- pye wam wo, yīn wee ke na ye; ye ma n naa wlāhā pe ne ke pyesaha wo ye, ye ke gbe yi ge gbe naa n yi gbaa na, nawee- yīnde na. ¹² Kai- nkāy pe wūhū n pye, ke wāpāā ge maha fyar yigi. ¹³ Loo syi kai nde pyefua na -sē le sya ma yee kapee ne, ma le gbe yi gbaa na nawee- yīnde na, ¹⁴ u ga klaha nii cāā- nawee. Loo ne, le ma le yrūhū ma ye:

«Mboo wii raa sā wāy, yir!

Yir kāā mpāy wo pe ma nakur Yāhā ye, u Crise n cāā- le ma laam wo.»

¹⁵ -Ye yii yigi ye troho wātāhā ne! -Ye naa ye troho tāhā mii mpāy dyaŋ pe yīntaha too, ye ma syi ye nii mii mpāy dyaŋ, pe sē laa cā ye. ¹⁶ Ya' a yāā, ye ga waha laa pye, le Yāhā tēn n waha ka yahasee ye, ye ma n tyii le n kuā ter ye na ye; ye sē yāā, yagaa yai pee ter. ¹⁷ Loo ne, ye ma syi ye nii mii

mpây dyaŋ, pe sê laa cã ye; Yĩŋfua tuu n traha ye naa lii pye, -ye yii waha, ye le war, ye naa le pye!

¹⁸ Ye ma syi ye sêm wo naa n ter ye, mii loo sê ne ye, ye ga plaŋ naa n pye. Ye tyii Yãhã Yrã Fãnga koo n ye laam bye yĩ tãŋ. ¹⁹ -Ye naa fãnga le yii laam wo Yãhã wãsey yay ne, ma suhu Yesu kãndeyãrfa yay ne, tesê yay taa ne tii Yãhã te le ye laam wo. -Ye naa koo yay ngĩ le, ye naa Yĩŋfua sey ye laam fãnga bye ne. ²⁰ -Ye naa sãhã wãã wo Tuhufua Yãhã kē yalebye kai- bye wĩ na, wo Yĩŋfua Yesu Crise myaha na.

Naa tesê u cõõ ne

²¹ Yesu tuu ma ye Yĩŋfua, loo nde wĩ na -ye naa n luhu yii ye! ²² Ca, -ye naa n luhu ye pa ye, mii ye n luhu Yĩŋfua ye mii. ²³ Ye sê yãã, puai wo kē, u ma u cõõ yĩŋ na, mii u Yãhã Yĩndefua Crise dyaŋ tuu ma pe Yesu kãndeyãrfa bye yĩŋ na mii. Poo ma mii u kadye dyaŋ, woo -sê ma pe Syayahafua. ²⁴ Ca yai pe naa n luhu koo syi pe pa ye kãnkai- bye wo, mii Yesu kãndeyãrfa wãŋ syi dyaŋ pe n luhu u Crise ye mii.

²⁵ Naam, ye tyii ye ca ntãŋ n dye ye tãy, mii u Crise wãŋ syi dyaŋ, u kãndeyãrfa yawãhãfa ntãŋ dye u tãy u n sã gã ku pe wĩ na. ²⁶ U loo pye ma yee, pe waha nii Yãhã wãm pe kuãŋ ne. Pe kapee- bye yee laha kãã pe yĩŋ na. U koo ngĩ pye wãtããyi kãmay na loho wo tesê le Yãhã kapãn ne. ²⁷ Ye sê yãã, u ba yee, woo ga pe Yesu kãndeyãrfa kur bye yawãhãfa ta pe n nii cãã- nawee-, pe naa nayõr yãã, pe pyer n nii gbegbe, teepee laa ma n pye pe na ye, kapee wãpye wĩ laa ma n pye pe na ye, pe n sron pe nii Yãhã laam wãm. ²⁸ Loo ne, naam yai pe tyii pe ca ntãŋ n dye pe tãy, mii pe ya koho kadye ntãŋ pe dye pe tãy mii syi dyaŋ. Wii cõõ ntãŋ ma dye u tãy, u ya koho ntãŋ kē pe dye u tãy. ²⁹ Ye cã, woofua wee wii u ya koho kadye wĩ fũhũ u ye ye; nawee nawee woo, u u ya kadye digi ge yi, ma maha ke gbihĩ n yigi, mii u Crise dyaŋ tuu u kãndeyãrfa gbihĩ n yigi mii. ³⁰ Wii mpây too -sê ma u kãndeyãrfa, wo ma u kadye teebhe bye, loo ne, u n wo gbihĩ yigi. ³¹ Le ma le yrũhũ ge yrũhũ yaha Yãhã sabangbãŋ wo, ma yee:

«Koo syi kē, naa kicar koho ma ba dye,
u n cõõ sã,
u ga u ya yē yi kãã u seefa tãy,
u ke wãã le u cõõ wãŋ ne
pe n nii nawee nen dyaŋ.»

³² Kapãn nde ndege, waa saha le yĩntaha cã tãŋ ye. Naa ya wĩ sê ne u cõõ ne ye. U Crise wĩ bya ne u kãndeyãrfa ne. ³³ Ye wĩ bya ma koo syi: Naa yai u tyii u cõõ ntãŋ naa n dye u tãy, mii u koho ntãŋ dye u ya

tãy mii; tesê cõõ yai u naa nagboho ta u puai na.

6

Kicar tesê seefa ne

¹ Kicar, ye yai ye naa n luhu ye seefa ye, mii Yĩŋfua u le ke mii, loo le sron. ² Yãhã kãnde na katan laa ma, le n yee: «Naa nagboho ta ma tuhufua na, ma nahafua ne!» Yãhã kãnde katan bye wo loo katan ya ne, Yãhã le pãã ma yē ter kayĩ laa ne ma le pãã taha le na:

³ «Naa nagboho ta ma tuhufua na, ma nahafua ne!

Loo na, ma laam ga yĩn,
ma ga maha ma- driyē wo,
ma cã ba ma nandee gbã ku.»

⁴ Yii mpây tee ma tuhufa, ye ma syi ye naa ye pii yē yigi ye! -Ye pe gbihĩ yigi, ye Yesu pyer ter gbe, -tee naa pe yar kai- ne.

Tëntē- pe yĩŋfa ne

⁵ Tëntē-, -ye naa n luhu ye yĩŋfa ye kãntraha nge na! -Ye naa n fya pe na! -Ye naa nagboho ta pe na! -Ye naa n laha pe ye! -Ye naa n luhu ye yĩŋfa ye koo syi, mii ye n luhu u Yãhã Yĩndefua Crise ge ye mii. ⁶ Ye ma syi ye yee, ye ga naa ye troho tãhã ye tēn wo koo syi pe yĩnde ya na, ye wĩ n tãy pe ye ye. Pe yĩnde ma ye na woo, pe yĩnde wee ye na woo, -ye naa ye troho tãhã koo syi yalebye! -Ye naa ye yĩŋfa laam wũhũ pye koo syi, laantãr ne, mii u Crise tëntē- dyaŋ pe Yãhã laam wũhũ ya pye yalebye, laantãr ne, nuhu ne. ⁷ -Ye naa tēŋ tē ye yĩŋfa kē laantãr ne; ye ma syi ye yee ye le tē naweetee- kē ye, ye le tē u Yĩŋfua woo ge kē. ⁸ Ye sê yãã, ma ma yãmpuai woo, ma wee yãmpuai woo, taa kayĩ lii pye, Yĩŋfua ga ba ma dãã loo ne.

⁹ Yii mpây, tee -sê ma yĩŋfa, -ye naa ye troho tãhã koo syi ye tëntē- ne yii ndon; ye ma syi ye naa napeer pye pe na ye! Ye sê yãã, yii ma suhu ye tëntē- ne, ye bye Yĩŋfua ma yãhãyiŋ na. Woo ye, waa sê ter waa yaha ye. Ye ma n faha loo na ye.

Yesu kãndeyãrfa naanmiy wãn

¹⁰ Ta kaplãŋ kuasaha wĩ nde: Tee seefar le Yĩŋfua Yesu Crise ne, -ye ye fãnga ke re wo, -ye ye fãnga ke u fãngangbãŋ ye. ¹¹ Yãhã naanmiy wãn tii bye wãã ye kē, -ye te sã ye yii paha re ne, Setane sãndãpee yĩŋfua secir ma n waha laa pye ye na ye! ¹² Naweetee- sê me pe n wãã wo ne ye. Sãndãpee mpây pe ma driyē nge wãn bye yĩŋ na, poo me pe n wãã wo ne. Poo tesê sãndãpee mpây ne pe ma driyē nge kai- bye yahasee ye, tesê sãndãpee mpây ne pe ma driyē nge wam wũhũ yĩŋ na, tesê sãndãpee mpây ne pe ma yãhãyiŋ na. ¹³ Loo ne, Yãhã ke naanmiy wãn tii bye

wāā ye kē, -ye te gbe yigi yagaa nge ge na! Loo na, le ma ba nii perpihi gaa syi dyaŋ, pe n nii n wāā ye ne, ye ga waha naa yii paha, pe saha no ye na pe laa pye ye na ye; tesē koo perpihi wāhā ma ba ter wa, pe naa n wāā ye ne kayūhū nkāy wīī na, ye ga yāā, pe sē waha loo wīī nen laa ge tyīn sya ye ye ye.

¹⁴ -Ye yii gbihi naa n ta yalebye te Yāhā naanmiy wān ne ye ye: -Ye naa cīinde loo pāā, le n nii ye ye mii sapaha dyaŋ tee pua nsī wo. Tee sroŋ Yesu kāmāy na, -ye loo ta, le n nii ye ye mii ntēn nayroho dyaŋ tee le paha tā kadye na. ¹⁵ Yāhā yrīŋ kapāyīī lii le ye wāā le Yāhā ne, -ye naa n ke ye naa loo nde pāā nawee- ye. Le ga nii ye ye mii ntāy dyaŋ tee le ye trε na. ¹⁶ Tee Yesu ta ye Yater, -ye naa loo pye laantee nen ne kānkai- bye wo. Le ga nii ye ye, mii sāntoho wāŋ dyaŋ ye n naa sāndāpee yīŋfua Setane naa sāŋ sēŋ ke ne, ke ga maha ke naa fege. ¹⁷ Tee maha cā, ye sya yaha wa, loo nde ga nii ye ye mii ntēn yīncigi dyaŋ ye yīŋ na. -Ye Yāhā kapān sya yigi, ye le ta le n nii yūntrūhū dyaŋ, Yāhā Yrā le soho ye koho wo. ¹⁸ -Ye naa koo ngīī bye pye, ye naa n pāā Yāhā ne, ye naa ke nar ke n koho le ye ye! -Ye naa n pāā Yāhā ne kānkai- bye wo, tee tyii Yāhā Yrā n naa ye yar le ne! -Ye naa n gaha yaha ye loo ne! -Ye naa Yāhā nar Yāhā nawee- bye kē! ¹⁹ -Ye naa Yāhā nar ra bya kē, n ma ga le Yesu kapāyīī pāā nawee- ye, n waha le pāā naa n yigi pe ye, loo lii waa sē le wīī cā yāā ye. Tesē, n ma n naa fya nawee waa yīnde na ye. ²⁰ Tē sya ma nwompīhi wo yagaa, n taha le kapāyīī wāpāā na. -Ye Yāhā nar ra n waha le pāā naa n yigi laantee nen ne. Ta tēn ne loo ne.

Kuasaha fla, syaha ne

²¹ Tesyihī wii u ma wo Yesu kāndeyārwaibua, ma maha ma koholefua wo ye Yīŋfua tēn wo, ma n sroŋ le wo, woo kē tē ga lehe wāā ye ye, u n ga ra wūhū pāā ye ye, ye n waha cā, n ma mii yagaa. ²² N ga u lehe wāā ye ye, u n ga ye yar wo ma mii, tuu ye laam yīn ye kē.

²³ Tuhufua Yāhā tesē Yīŋfua Yesu Crise ne, n ke nar, ke yrīŋ wāā ye fla Yesu kāndeyārfa bye kē, ke ta pe ntāŋ n dye pe ya tāy, ke ta pe n Yesu Crise ta pe Yater kānkai- bye wo. ²⁴ Wo Yīŋfua Yesu Crise ntāŋ dye mpāy bye tāy pe kuāŋ ne, Yāhā ke ke laantār yar pe na.

Pɔl saba kaplān Filipefa ye

Syaha fla

¹ Wii mpāy too ma Yesu Crise tēntē-, ndoo Pɔl tesē Timuti ne, wii me too saba nwo yrūhū nɔ wāā. Wo u yrūhū nɔ wāā yii Filipefa mpāy bye kē, tee yii le soho Yesu Crise koho wo, yii ma suhu ye Yesu kändeyārfa yahaseefa ne tesē pe koholefa ne ye yahaseefa ye. ² Wo Tuhufua Yāhā tesē wo Yīnfua Yesu ne, ke ke kayīi wāā ye kē tesē ke yrīn ne.

Pɔl Yāhā nar Filipe Yesu kändeyārfa wīi na

³ Yalebye, n ma ye wīi ga, n ne syaha wāā Yāhā kē ye bye wīi na. ⁴ Yalebye, n ma nii n pāā Yāhā ne ye wīi na, le ma ne nii ra ye nuhu wīi. ⁵ Ye sē yāā, ma gbe per gii na tee le Yesu kapāyīi wīi sya, ma sya ba waa nanga na, ye sē yi kāā le kur ye ye; ye maha koho le ra ye le wāpāātay wīi na teebehe bye wo, koo kē. ⁶ N le cā laha, Yāhā kayīi lii wāpyen koho yigi ye laam wo, ke ga le pye ga kua ye bye kē, Yesu Crise n cā pa. ⁷ -Ye yān, ye wīi yai le gboho ra laam wo. Ye wīi -sē gboho ra laam wo cīinde. Ye sē yāā, Yāhā ke kayīi lii wāā ra kē, ye bya taha le na. Ma gbe cāā gii cāā na, tē le Yesu kapāyīi tēn koho yigi ye fla na, ma sya ba waa yagaa na, tē ma nwompihi wo. N sē naa n sya le kapāyīi wāwlāhā wīi na ye, ma naa nawee- yar, le ma cīinde, ma naa pe le le wo. ⁸ Yāhā ge cā cīinde ne tē n pāā ma yee, ye ntān dye gboho ra tāy. Yesu kē u ra ta ke syi.

⁹ Tē Yāhā nar ye kē lii ne, le nde: Kaa ke naa n taha Yāhā ntān wādyen na ye tāy, tesē ye maha cīinde kai- cā ye ke war naa n yō. ¹⁰ Loo ga waha ye ta, ye n wāyīi cā wāpee ne, ye naa wāyūhū pye. U Yāhā Yīndefua Crise durbaper, ye ga ba nii gbege, kapee laa saa pye ye yīn na ye, waa saa ba wāpee laa yāā ye wīi na ye. ¹¹ Yesu Crise kāmāy na, kai- nkāy ke sron, ye ga naa koo pye Yāhā miingbān n yi, nawee- bye n naa ke gboho.

Yesu Crise woo, u ma cīinde yrā

¹² Wo nna, yii mpāy tee n yār Yesu kānde wo, n n traha ye le cā ye yee, lii le ra dye nde, loo ge maha nii yīn, nawee- busāā n le Yesu kapāyīi wīi cā. ¹³ Ye sē yāā, mpāy pe ke klo yīnfua kangbān sēn tesē nawee- mpāy bye ne pe ra wīi luhu, pe bye le cā tān ma cā, n tēn tē u Yāhā Yīndefua Crise kē. Pe cā u Crise tēn wīi ne tē ma nwompihi wo. ¹⁴ Yesu kändeyārfa mpāy pe ra yāā

nwompihi wo, loo nde poo busāā ta, pe n nii kaa taha pe koho wātahayaha na Yīnfua Yesu na, ma maha nii kaa taha le Yesu kapāyīi wāpāā na nawee- ye, pe sē n fya ge fya ye. ¹⁵ Poo nanem mpāy -sē ra laanyar yigi, ma nii Crise wīi pāā kaa ter syi, ma nii ra yē yigi. Mpāy -sē ma, pe Crise wīi pāā laanyōm ne. ¹⁶ Ta ntān dye poo tāy, koo kē. Pe cā, Yāhā ra taha le Yesu kapāyīi na ma yee, n ma n naa n sya le wīi ne ye. ¹⁷ Mpāy pe -sē ra laanyar yigi, pe ma sya Crise wīi pāā, pe n ke pe pe ya tyīn ra ne. Pe maha n ke, pe kaa taha ra wāfāy na ke nwompihi laam wo.

¹⁸ Nkāy poo naweepee- mii pe n pye, le sē ra gbe ye. Le tāy, pe wāpee ga ra wīi na woo, pe wāyīi ga ra wīi na woo, pe Yesu kapāyīi loo pāā n wa, loo nde nuhu le ra laam wo, nanga tesē sukūhū ne. ¹⁹ Ye sē yāā, n cā ma yee, ye Yāhā wānar kāmāy na tesē Yesu Yrā koho wālen ne ra ye, n ga ba wloho yi koo ngīi bye laam wo. ²⁰ Tē loo cā wa, ma koho taha yaha le na ta laam bya ne, fyar saha ra yigi laa ne ye. Tē ma ge ma na, laanyīn mpāy pe ma ra laam wo, wākuayāā wām sē me pe ne ye. Loo na, n ma yrān woo, n ku woo, n le cā laha, nawee- ga u Crise miingbān cā ra kāmāy na. ²¹ Ye sē yāā, n ma kuae yrān na, u Crise woo u ma ra kānkai- bye. N ma ku, le ga nii ra ye kayīi.

²² N ma -sē yai n kuae yrān na, n tēn laa tē ga yaha ye u Crise myaha na, le bya ma wāyīi. Koo kate- syān ngīi laam wo, tē ga lii yān gbe, n sē le cā ye. ²³ Le ma mii, n ma kate- syān nsoho wo. N ma ga waha ne yi kāā driyē nge wo, n ga nii Yesu tāy, loo le ne ga tāy ra ye. ²⁴ Lii le puar, n kuae driyē laam wo ye wīi na, loo le ma yīn. ²⁵ Loo ne tē ga yigi. N cā n ga kuae yrān na. N cā n ga kuae ye ne, n naa koho le ye ye, ye n naa nuhu yāā Yesu kur ye, ye naa kaa taha u wātān na ye Yater. ²⁶ Loo na, n ma maha ba dur ga ye fla na, le ga ba nii ye ye yīnkuāyir wīi, ye troho wātāhā na Yesu kānde wo.

Ye troho wātāhā yai ke wāā le le Yesu kapāyīi wūhū ne

²⁷ Lii le ma yīn, ye tyii ye troho wātāhā ter n wāā le le Yesu kapāyīi wūhū ne. Loo na, n ka maa ye yān woo, n sē yāā ka ye woo, n ga cā, ye yīi plāhā kuae le Yesu kānde wo. N ga maha cā, ye bye, ye wāā le yīmbui nen na, ma yer laantee nen na mii naan dyan tee ga miy Yesu wāta Yater wīi na. Le kapāyīi loo le wo laam wo. ²⁸ Ye ma syi ye fya ye napīi- na laa ge ne ye. Ye ma pe yē nder, le ga nii kayar dyan, Yāhā pe yar ma yee, pe n gaha pe ya wīi klahasaha wo, ma -sē yīi yar ma yee, ye n gaha ye wāsyayaha saha wo. Yāhā wīi ne loo ne.

²⁹ Ye sē yāā, Yāhā kayī wāā ye kē ma ye ta, ye n Yesu ta ye Yater; loo ya sē ne ye, ke maha ye ta ye n wāfāy yāā Yesu kur ye. Yāhā wīī ne loo ne. ³⁰ Yagaa, ta tēn laam wo, sesrār rii tē naa n srā, ye bya dye ra kue ye too sesrār nen ya ne. Tee naa ra yāā sesrār rii na faale wo, too ne. Ye maha cā ma yee, too sesrār ya ne tē n srā ma sya ba waa yagaa na.

2

-Ye yii tege tāā ye Yesu Crise wāŋ syi dyaŋ!

¹ Tee seefar le u Yāhā Yindefua Crise ne, ye sē cā la ma yee loo nde ye laam yīn? Ye ntāŋ pe dye u tāy, ye sē cā la ma yee loo nde kaa taha ye fānga na? Yāhā Yrā le ma ye laam wo, ye sē cā la ma yee ye ma yīmbui nen na le ne? Ye sē cā la ma yee ye ntāŋ dye yii tāy, ye n nii kayūhū pye yii kē? ² Koo kai- ngūī wīī na, n ga laa nar ye ye: -Ye yīmbuhu wāā le, ye tyii ye bye ntāŋ n dye yii tāy, ye n naa n nii laantee nen ne, ye naa kate nen ya kar! -Ye naa koo ngūī pye, loo na ta laam ga yīn. ³ Ye ma syi ye naa yii kīhi ye nampyen- ne ye! Ye ma syi ye yee yii ga laa pye ye myaha yāā le na ye! -Ye naa yii tege tāā ye ye nampyen- yīnde na! -Ye naa ye nampyen yāŋ mii u ter ye yaha! ⁴ Waa ma syi u naa u ya wīī ya kar ye! -Ye naa ye nampyen- wāyō wīī bya kar! ⁵ -Ye naa n nii yii ne Yesu Crise laam ter ne.

⁶ Yesu Crise tuu sē bii pa wa kāntraha na ye,

u pye Yāhā tāy,

ma pye Yāhā wāŋ syi kānkai- bye wo.

U sē yigī ke niisayūhū wīī na, ma kuae yai tāŋ yāhāyīn na ye.

⁷ U koo niisayūhū nge ge yāā,

ma ke ta yaha,

ma ba nii tēntēle syi ya draha wo.

U ba nii nawee wāŋ syi dyaŋ,

ma nii nawee- bye ne wācen.

⁸ U le sya ma u ya tege tāā ye,

ma nii n luhu Yāhā ye

ma sya ga gbā yāā le na, fyar gbā trā na.

⁹ Loo ne, Yāhā n u kuā yir ga ta ncaha ye, kai- bye yīŋ na, ma miingbāŋ wāā u kē,

miingbāŋ gii ke ter myar bye yaha.

¹⁰ Loo na, yāhāyīnfa, kāntrahafa ne,

tesē kāntraha tāāfa ne,

pe bye yai pe naa kānklūy gbāā Yesu yaha ye.

¹¹ Pe bye ga le cā, pe sya le pāā yi pe yee,

a Yesu Crise woo u ma Yīŋfua.

Loo na, Yāhā miingbāŋ ga yi.

Ye yai ye nii naalor wāŋ syi dyaŋ wam wo!

¹² Ta naambiyām, cāā gii cāā na tē pye ye tāy, ye naa n luhu ra ye yalebye. Yagaa tē wee ye tāy ye, ye yai ye gbihi naa n luhu ra ye! Ye yai ye fya yigi Yāhā na, ye naa n luhu ke ye! -Ye yii waha ye naa ye wāsyayaha wīī yar gbāā na! ¹³ Ye sē yāā, Yāhā ma ke tēn tē ye nsoho wo yalebya, ma ga ye ta, ke laam wīī n tāy ye ye tesē ye n naa loo pye.

¹⁴ -Ye naa koo kai- ngūī bye pye ye kānkai- bye wo! Ye ma syi ye naa n sē laa wo ye! Ye ma syi ye naa kaplāŋ tyīn laa wo ye!

¹⁵ Loo na, kapee laa saa pye ye yīŋ na ye, ye laam ga nii gbgbe, ye ga nii naweeyōm. Ye ga nii Yāhā pii driyēfa laam wo, driyēfa mpāy pe sē n sron ye, ma maha pee. Ye yai ye naa n yehe palpal pe laam wo, mii yrompii dyaŋ yāhāyīn na. ¹⁶ -Ye naa n nii pe laam wo koo syi, ye naa le kapān yar pe na, kapān līi le cīinde yrā wāā nawee kē. Ye ma nii n pye koo syi, ye wīī ga ba ra yīŋ kuā yir u Yāhā Yindefua Crise durbaper. Loo nde ga ba le yar ta tēn sē yi tēwai ye, n sē fen ka naa n sya ye.

¹⁷ Tee Yesu ta ye Yater, le ma mii diŋ dyaŋ tē yi Yāhā kē. Laa na, n ntāŋ bya ga ba woo, ta n ku dye taha koo diŋ nge na. Le ma pye ke dyaŋ, n ga nuhu di le na, n maha nuhu di ye wīī na. ¹⁸ Ye bya, -ye naa nuhu di ra wāŋ syi dyaŋ, tee maha naa nuhu di ra wīī na!

Timuti ye wīī, Yepaflohodi ne

¹⁹ N koho taha yaha Yīŋfua Yesu na, u ta ta n Timuti lehe wāā ye fla na plii nde na, u n dur ba ye wīī pāā ra ye, ta laam n yīn. ²⁰ Woo ya kē u laam ga ra ne wācen, ma maha ye wīī le yaha u laam wo. ²¹ U nampyen- bye pe ya wīī ya kar, pe sē Yesu Crise wīī ga ye. ²² Timuti tuu tēn līi tē ra ne mii dya dyaŋ u tuhufua ne le Yesu kapāyīī wīī na, tesē wāfāy gii bye ke u dye, ye koo ngūī bye yāā yīnde ne, ma cā u sron. ²³ N ma ba laa cā wa ra wīī na, n n yāŋ n u nō wāā ye fla na. ²⁴ N koho taha yaha Yīŋfua na, u ta ndoo ge n ka n ga ye yāŋ plii nde na.

²⁵ Ma yee wo Yesu kāndeyārwe Yepaflohodi wīī na, u koho le ra ye Yāhā tēn laam wo, ma suhu ra sesrār ne le tēn wīī na. Ye cā, woo kē tee lehe wāā ra ye, u n ba ye diŋ nge wāā ra kē, ma yee ye yii wāā ma koho le ra ye ta fen wo. Yagaa le yai, n u dur wāā ye kē. ²⁶ U n traha u ye bye yāā. Tee le luhu ma yee, u sē pye wāwee ye, loo nde u fāy gbobo. ²⁷ U ba yaa cīinde, ma sya ba kuae wale nen. Yāhā n -sē u fen di, woo ma suhu ra bya ne. Ye sē yāā, ta laam ba wāhā. Yāhā ma ne yee ke sē wo fen di ye, n ga ne ku fen ne. ²⁸ Ndoe ge n ke n u nō wāā ye kē farfar, ye laam n dur nii nuhu ne. U ma ga yi ye na, le ga nuhu

yigi ye kē, ra bye ne. ²⁹ Loo na, -ye u wāā ye sya cīnde nuhu di u wādur wīi na ye ye. Ye sē yāā, Yīnfua kāmāy na, u ma ye ne mii tuhufua nen pii dyaŋ. Ye yai ye naa nagboho taha poosyifa na. ³⁰ Ye sē yāā, u ba yer gbā wāku na u Yāhā Yīndefua Crise tēn kur ye: Diŋ gii tee yi ma yee, yaa koho le ra ye, ye saa ne waha pa ra kē ke ne ye; woo le sya, ma pa ke ne ra kē, ma sya ne ga ba gbā yāā le na.

3

Wo ga waha sroŋ Yesu woo kāmāy na

¹ Wo nna, yagaa tee ye laam wāā le Yīnfua ne, -ye naa nuhu di loo nde wīi na! Tē lii yrūhū yar wa ye na, n ga maha waha loo wīi nen ya yrūhū yar ye na; loo nde sē wāfāy kua ra ye ye, le ga maha laa yō ye kē. ² Napee- mpāy ma pām wāŋ syi dyaŋ, ma pe ya ta Yesu Crise tēntē-. Poo wākūū wīi loo ya ta yīŋ Yāhā kānde wo. ³ Koho gii ke nawee kūū, ke saha nawee sya yaha ye. Yāhā Yrā Fāŋga ke -sē tēn lii tē nawee laam wo, loo ne le ga waha u sya yaha. Ye sē yāā, wo Yāhā sey Yāhā Yrā Fāŋga kāmāy na. Yesu Crise woo, u ma wo ye, wo yīnkuāyir wīi. Wo sē koho taha yaha nawee- koho kai- ngīi na ma yee, koo ga waha wo ta, wo n sroŋ Yāhā yīnde na ye.

⁴ Wii ma yee, nawee koho kai ga waha nawee sya yaha, u cā, ndoo wlahā koo kai- ngīi wo, ma sya ta ter. Nwa ta ndoo sē -sē ra koho taha yaha koo kai- ngīi na ye? ⁵ -Ye yāŋ, tē see ra plii kuatāā wuhu, pe n ta kūū. Yīisrefa naa maha kē ra ne, Bēsyaame terfua kē ra ne. Yeberefa naa kadye kē ra ne, too yor ne tē n pāā. Yiifee- kānde na, ye cā Farisyē poo kē pe cā loo kānde yigi klue sīi; n -sē pye poo ne. ⁶ N ba Yiifee- kānde nde yigi ter klue sīi, ma sya naa Yesu kāndeyārfa ke yīntayāhā ne, ma naa pe boo. Kānde lii le ta, wii ma yee le wāyār ga waha nawee ta u n sroŋ Yāhā yīnde na, le wāyār fue sē pye ra na ye.

⁷ Faale na, n ba naa koo kai- ngīi bye yāŋ mii kayīi laa dyaŋ ra ye. Yagaa, u Yāhā Yīndefua Crise wīi ta, n le cā laha ma cā, yīŋ wee ke na ye. ⁸ Koo kai- ngīi, ma suhu kai- nkāy ne nawee- n pye ma yee, Yāhā ga kayīi wāā pe kē, yīŋ wee koo ngīi bye na ra ye ye. Tē cā Yesu Crise woo kē ta Yīnfua, loo le ma yīŋ, ma ter koo ngīi bye yaha. U wīi na, n sē n traha n naa koo kai- ngīi luhu ye. N ke yāŋ mii kāntraha kafar rii syi dyaŋ pe pe n kāā. N n ke n u Crise yāā, ⁹ n nii loho ma n waha yi wo nsoho wo u ne ye. N Yesu Crise ta ra Yater; loo ne, le ra ta ra n sroŋ Yāhā yīnde na. Yāhā koo kē, ke ga waha ta nawee wii u Yesu Crise ta u Yater; u sroŋ ke yīnde na. ¹⁰ Lii ya tē n ke, n u Crise cā, n maha u fāŋga cā, fāŋga

gii ke u ta u n yir gbā wo, ma dur ba yrāŋ na gbaafa ye. N maha n ke, n naa wāfāy yāā u ne, n nii nakugu wāŋ syi dyaŋ kapee- wāpyeŋ kue ye, mii tuu ku mii syi dyaŋ trā na. ¹¹ N koo ngīi ke ma yee, ta bya n ba yir gbā wo, n dur nii yrāŋ na.

-Too naa le wāyīi fla ya kar!

¹² N sē yee n nō wa le wāyīi fla na ye. Koo yīntaha kē, n sē yee n nii wa nawee wii syi Yāhā ke n ke ye. N -sē nii plāhā, ma fā n gaha le wāyīi yāāsaha wo; ye sē yāā, Yesu Crise ra yāā wa. ¹³ Wo nna, n sē yee n le wāyīi yāā wa ye, aye! Lii tē -sē n pye, loo ne nde: Ta kalaa wee ta faale kai- na ye; lii le ma ra yahasee ye, loo ne tē n kar. ¹⁴ N fā n gaha koo syi le wāyīi yāāsaha wo, wāyīi lii Yāhā yee too fā ga le yāā yāhāyīn na, Yesu Crise kāmāy na.

¹⁵ -Too laantee nen nde yāā, wii mpāy, wo yīntar too Yesu Crise wīi na. Ye laam wo, mpāy ma -sē pye, pe laam wīi ma le ya ya, Yāhā ga ba le cīnde fla yar pe na gbaa na. ¹⁶ Kānde lii ya wo bye le sya laantee nen ne ma n gaha, ma sya ba waa yagaa na, -too naa n gaha loo ne! ¹⁷ Wo nna, -ye naa n yāŋ ta na! Nawee yai u naa u troho tāhā mii le Yesu kānde wo, wii loo pye ma yee, nawee- bye n yāŋ gbe wo na. Mpāy pe pe troho tāhā koo syi, -ye naa poo yāŋ!

¹⁸ Laa ma tē n pāā ye ye yalebye. N nwo, tē maha le pāā ye ye yagaa yīntām ge ne: Nawee- busāā mpāy ma, u Yāhā Yīndefua Crise tuu ku trā na lii na, pe loo sye, ma sya pe ya ta loo nde napīi-. ¹⁹ Pe n gaha pe ya wīi klahasaha wo. Ye sē yāā, pe sē laa ge wūū Yāhā kue ye mii pe laha wīi sē ne ye. Lii le yai le nii pe ye fyar wīi, loo le ma pe ye yīnkuāyir wīi. Tesē driyē wān ya ne, poo pe n kar. ²⁰ Ma sē yee, wii poo na, wo niisaha ma Yāhā tāy! Wo Syayahafua wii u ma wo Yīnfua Yesu Crise, wo u wādur sēŋ, u dur ba farfar. ²¹ Fāŋga gii ke ma u ye, u n ga waha nii wān bye yīŋ na, u ga ba koo fāŋga ta, u wo driyē kadye napōrge nge wā klaha ta, ke n nii woo kadyeyūhū wāŋ syi dyaŋ, woo kadye gii wāklahayāā wee ke na ye.

4

Kayar fla

¹ Wo nna, loo ne, ye yai ye yii plāhā ye troho wātāhā ne. Ye sē yāā, ye ntāŋ dye ra tāy. Ye wāyāā wīi gboho ra laam wo. Ye ra laam yīn. Ye wīi ma kayīi lii tē yāā ta tēn kur ye. Ye wīi ma yīnkuāyir wīi ra ye. Tee yai ye yii plāhā ye troho wātāhā ne Yesu wīi ne mii, n ga loo nde yar ye na.

² Yewudihii ma suhu Sentihii ne, yii ca syām mii, n ga ye nar waha nde ne: Ye yai ye yīmbuhu wāā le, ye nii yīmbui nen na. Ye wee la mii cīifua dyaŋ lefua ne

Yīnfua kāmāy na? ³ Mboo wii taa -sē ma ra tēntēwaibua, n ma nar ma koho le pe ye. Ma sē yāā, pe pye ra ne te sesrār na le Yesu kapāyī wāpāā wī na nawee- ye, poo ma suhu Klemāa ne tesē mpāy bye ne pe pye ra ne le tēn laam wo. Pe myar yrūhū wa u cīnde yrā yāāfa saba laam wo.

⁴ Tee ye laam wāā le Yīnfua ne, -ye naa nuhu di loo nde wī na! Ye sē luhu la? -Ye naa nuhu di loo nde wī na! ⁵ -Ye naa n tāy nawee- bye ne! Yīnfua ga dur ba yagaa. ⁶ Ye ma syi ye naa ntāj cer laa ne ye! Le ma nii laa dyan, ngii wī ma pye ye na, -ye le pāā Yāhā ye, ye ke nar le ne! Ya'a lii nar Yāhā ye, -ye ke syaha taha le na! ⁷ Ye ma nii n pye ke syi, yrīj mpāy Yāhā ga wāā ye kē, pe ga Yesu Crise wī ta le n nii gbāā ye laam wo, ye n nii ye saa naa laam yigi laa ge ne ye. ⁸ Wo nna, lii le kuee, ta n ye yar le ne: Kai- nkāy ke yō, ma maha yai pe naa ke sey, -ye ye laam bye yaha koo na; koo kē, cīnde wūhū ne, tesē kai- nkāy ne nawee- nagboho ta ke na, tesē kai- nkāy ne ke sron, ma maha laha, ma yō nawee- ye, ma ma yīnkuāyir wūhū. ⁹ Tē ye klaha ma ye yar kai- nkāy ne, -ye naa n pye koo syi! Tee kai- nkāy luhu ra yē na, ma suhu kai- nkāy ne tee ra yāā pyesaha wo, -ye naa n pye koo syi! Loo na, Yāhā -sē ga pye ye ne, Yāhā gii ke yrīj wāā nawee- kē.

Pol syaha wāā Filipefa kē pe dij wī na u kē

¹⁰ N nuhu busāā yāā Yīnfua kāmāy na, tee waha le yar ra na yagaa ma yee, ta wī gboho ye laam wo. N ba cā ye sē ba ra wī faha ye, pyesaha koo ke sē ba yāā ye na ye. ¹¹ Le sē nii mii fen ma ra na, koo ra n pāā ke syi ye. -Ye yāj, tē ma fen tii syi wo yagaa, n te yē nder wa, laa ge saha sye ra ye ye. ¹² N ga waha nii yigi fen laam wo, n ga maha waha nii yigi nangbān laam wo. Teebehe bye wo, n nii wāyigi cā, fāā wo tesē wādiyai ne. Kla ma ra ye busāā woo, kla ma ra ye car ya woo, n kacān yāā ma nii wāyigi cā. ¹³ N ga waha yia koo ngī bye na Yesu Crise kāmāy na, woo wii u kaa taha ra fānga na. ¹⁴ Tee -sē ra fen di, ye le pye yō.

¹⁵ Cāā gii cāā na pe ba fe yir le Yesu kapāyī wāpāā ne nawee- ye, ta n yir Maseduan kāntraha na, ma n tay kui wo, yii ge le cā laha ma yee, ye Yesu kāndeyārfa yawāhāfa ya me pe koho le ra ye. Tē naa le kapāyī pāā nawee- ye, yii ya me tee le wāyī dur ra kē, ma koho le ra ye. ¹⁶ Tē pye Tesaloni wo, ngii wī ke pye ra na, ye koho le ra ye, ma ke kla nō wāā ra kē. Ye loo pye ke ter tehe nen yaha. ¹⁷ Le sē nii mii n n ke ye naa koho le ndoo ya ye wālen ya ye. Lii loo tē n ke, ye Yesu wāta ye Yater wī n waha ye ta, ye n naa kayī

pye. Loo na, ye n waha kayī yāā Yāhā ye busāā. ¹⁸ Awā, tee ngii nō wāā ra kē, n ke bye yāā. Ke yai ra ye ma sya ta ter. Yagaa, Yepaflohodi tuu pa wa ye kohole kla ne ra kē, ngaa wī sē maha wee ra na ye. Ye kohole kla wī n tāy Yāhā ye, ke ma mii dij kla gii syi dyan ke dugu n tāy Yāhā ye, ke n ke sya. ¹⁹ Wān tii wī te ma ye na, wangbāy le ma Yāhā ye mii syi dyan, ke ga ba te bye wāā ye kē koo syi, Yesu Crise kāmāy na mii ke le pye ra kē mii syi dyan. Loo wangbāy nde, kacān wee le nayōr na ye. ²⁰ Wo Tuhufua Yāhā miingbāj yai ke naa n gboho yalebye, wāyeryāā ma n pye le na ye. Amen, le nii ke syi.

Kuasaha fla, syaha ne

²¹ Nawee- mpāy pe ma Yāhā wām, -ye pe bye syar Yesu Crise myaha na! Yesu kāndeyārfa mpāy pe ma wo ne nwo, pe ye syar. ²² Nawee- mpāy bye pe ma Yāhā wām, ma ma nwo, tesē mpāy ge ne pe ma u fāngafa bye yīnfua kangbāj wo, pe bye ye syar. ²³ Yāhā, ke Yesu Crise laantār wī pye ye bye kē!

Pól saba kaplān Kolosiyafa ye

Syaha fla nge

¹ Ndoos Pól kē, ndoos wii Yāhā ra yāñ yi, ma ra ta Yesu Crise tēnlēhe. Ndoos, ma suhu wo Yesu kāndeyārwe Timuti ne, wii me too saba nwo yrūhū nō wāā ye kē, ² yii mpāy tee yii le soho Yesu koho wo Kolosiyi wo. Ye ma wo Yesu kāndeyārwei, ma maha n sronj le kānde wo. Wo Tuhufua Yāhā, ke ke laantār yar ye na tesē ke yrīn ne.

Syaha tesē wānar ne Kolosiyafa wī na

³⁻⁴ Ye sē yāā, tee wo Yīnfua Yesu ta ye Yater mii, tesē mpāy bye pe nii Yāhā nawee-, pe ntāñ pe dye ye tāy mii, wo koo bye luhu. Koo kē, yalebye wo ma nii ye wī pāā Yesu Crise Tuhufua Yāhā ye, wo ne syaha wāā ke kē ye wī na. ⁵ Pe le Yesu cīnde kapāyī yar ye na, kayūhū nkāy tee ga waha yāā Yāhā tāy, pe koo bye yar ye na ma yee, ye ga waha koho taha yaha ke na. Loo ne, ye n Yesu Crise ta ye Yater, tesē Yāhā nawee- ntāñ n dye ye tāy. ⁶ Le Yesu kapāyī n cāāñ driyē kur bye wo, nawee-busāā n nii Yesu ta pe Yater. Tee ba le kapāyī fe luhu ye fla na, le sē ba pye la koo syi dyañ? Loo na, ye ba Yāhā laantār wī war cīnde. ⁷ Wo tēntēwe Yepafarsyi wii u ntāñ dye wo tāy, woo kē tuu ye klaha le kapāyī wī ne. U loo pye wo draha wo, u ma Yesu Crise tēnlēhe, u sronj. ⁸ U wo yar ma yee, Yāhā Yrā Fānga kāmāy na, Yesu kāndeyārfa ntāñ dye ye tāy.

⁹ Ma gbe per gii na too ye wī luhu, yalebye wo n pāā Yāhā ne ye wī na. Wo ke nar, ye yai ye naa ke laam wūhū nkāy pye, ke koo yar ye na. Loo na, ye ga laantōr yāā, Yāhā Yrā Fānga kāmāy na, tee maha ke kai- cā. ¹⁰ Wo Yāhā nar ke ye ta, ye n waha naa ye troho tāhā Yīnfua Yesu yor wo, tesē kai- nkāy ke n tāy u ye, ye n waha naa koo pye. Loo na, ye ga naa kayūhū ter bye pye; kaa ga maha naa n taha ye kacān na, Yāhā kuē ye. ¹¹ Wo Yāhā nar ke ye ta ye n waha naa yii plāhā ke fāngayūhū kāmāy na. Loo na, ye ga waha naa wāfāy ter bye sya laanyīn ne, tesē nuhu ne. ¹² Ye ga waha syaha wāā wo Tuhufua Yāhā kē nuhu ne. Ye sē yāā, ke ye ta ye ga waha kayūhū yāā ke cāā- fla wo, kayūhū nkāy ke ta yaha mpāy kē pe ma ke wām.

¹³ Wo Tuhufua Yāhā kē ke wo tyīn sya wam fānga koho wo, ma wo le ke Dyabua Yesu yīnfar yai wo. ¹⁴ Woo kē u wo sya yaha, ma wo kapee- laha kāā wo yīn na.

Yoo kē Yesu Crise ne?

¹⁵ Yesu Crise ma Yāhā yirfua, wo woo yāā. Yāhā koo na, waa saha ke yāā ye.

Kai- nkāy bye Yāhā ke tāhā,

Yesu Crise woo u ma ke bye yaha ye.

¹⁶ Woo kāmāy na kai- bye tāhā, yāhāyīn na tesē kāntraha ne, kai- nkāy nawee ga waha ke yāā yīnde ne, tesē nkāy ne nawee saha ke yāā yīnde ne ye.

U fānga ter bye tāhā, yīnfar ter bye ne, sāndāā ter bye ne pe fānga ne.

Kai- bye tāhā woo kāmāy na, ke maha tāhā woo kē.

¹⁷ Kai laa sē bii tāhā wa ye, woo pye.

Woo kāmāy na, kai- bye ma ke wānii na.

¹⁸ Ye cā, yīn koo kē

ke ma kadye teebēhe bye yaha ye.

Koo syi dyañ Yesu Crise ma

u kāndeyārfa yawār bye yīn na.

Woo kē u ke kai- bye feghesaha ta, woo kē tuu cāā yir gbā wo, ma dur ba yrāñ na.

Loo ne, u ma yaha ye kai- bye wo.

¹⁹ Le tāy Yāhā ye,

ke n nii ke ya yar woo ya na, u n nii Yāhā yirfua.

²⁰ Wān tii bye te ma kāntraha na, yāhāyīn ne, tesē nawee- ter bye ne, Yāhā yee koo ga te wāā le ke ya ne ke Dya kāmāy na.

Loo ne, Yāhā n pa yrīn ne,

ke Dya ntāñ kāmāy na,

ntāñ mpāy pe woo yaliile wo

pe ba u kuey mar boo trā na.

Yagaa, nawee- ga waha wāā le Yāhā ne.

²¹ Faale wo, ye bya ba dey Yāhā ne, ye sē ba ke cā ye. Ye pye ge pye ke napī-, ma naa kapee- ga ye laam wo, ma naa ke pye. ²² Yagaa, Yāhā ye ta ye n wāā le ke ne ke Dya gbā kāmāy na, yaliile wo u pye kāntraha na, pe n ba u boo. Loo na, Yāhā ta ye ga waha crā ke na, ye laam ne pe laha, tee maha sronj, kapee laa saa maha pye ye yīn na ye. ²³ Koo ngūi bye ga waha pye, ye ma nii le Yesu kapāyī wūhū sya cīnde, ye ma waha yii na, ma kuee le Yesu kānde wo, ye ma nii koho taha n yaha le kapāyī kayūhū na. Loo kapāyī nde pāā ye ye, tesē kāntraha bye ne, ndoo Pól ma le tēnlēhe.

Pól ma Yesu kāndeyārfa yawāhāfa tēnlēhe

²⁴ Yagaa, kadye wāfāy gii tē n sya ye wī na, n ke sya nuhu ne. N cā le ga ba laa yō ye kē. Koo wāfāy nge, u Yāhā Yīndefua Crise ke cāā yar yaha wa, n ga koo wāfāy nge bye sya tāñ, le n laa yō Yesu kāndeyārfa yawāhāfa kē, poo mpāy pe ma mii Yesu kadye dyañ. ²⁵ N nii Yesu kāndeyārfa yawāhāfa tēnlēhe, Yāhā

ra taha loo na, ma yee n ke Yāhā kaplān bye pāā tān nawee-ye.

²⁶ Koo kaplān ngī, Yāhā sē le yar yāā faalefa na ye, ke le yar yagaafa mpāy na pe ma ke koho wo. ²⁷ Koo kai- ngī, waa sē ke war yāā faale wo ye, ke sron yō. Ye sē yāā, le tāy Yāhā ye, ke n yee koo ga ke yar nawee- ter bye na. Koo kē ngī: Tee seefar le u Crise ne, ye ga cā ye yee, ye ga ba ye Yāhā nayōr lay yāā. ²⁸ Loo ne, wo u wīl pāā nawee- ter bye ye, ma pe yar n waha le ne, ma le klaha pe ye laantor busāā ne. Mpāy pe seefar le u Crise ne, wo n ke pe laam pe plāhā u kānde wo, wo n ba pe yar u na. ²⁹ Ta tēn ne loo ne. N nii waha, ma le tē Yesu Crise fāngangbān kāmāy na.

2

¹ N n traha ye cā, n n fāy cīnde wāfāy Yāhā wānar ne ye wīl na, tesē Yesu kāndeyārfa bye ne Ladusyē wo, tesē Yesu kāndeyārfa mpāy bye ne, pe sē ra cā yāā ye. ² N wāfāy nge sya ma yee, ye bye laam n wāflan yāā Yesu kānde wo, tesē ye n seefar le yīl ne, ye ntān n dye yīl tāy. N loo pye ma yee, ye waha laantor yāā, ye Yāhā kaplān cā laha, kaplān nkāy waa sē ke cā yāā ye. Koo kaplān ngī u Yāhā Yīndefua Crise wīl pāā. ³ Woo kē u Yāhā wūhū bye cā tān, u maha ma Yāhā laantor ne. U ga waha koo bye yar ye bye na.

⁴ N kai- ngī bye yar ye na, ye ma syi waa n ba ye wlaŋ yīgī u dawar kaplāntāhā ne ye. ⁵ Ta fla ke sya dey ye ne mii, ta laam poo- sē ma ye ne yalebye. Tee yīl plāhā, ma kuae le Yesu kānde wo, le tāy ra ye nuhu ne.

Yesu Crise woo u ma yīn

⁶ Tee Yesu Crise ta ye Yater, -ye naa n yār u kānde wo, nawee- n le yān cā ye na, ye seefar le u ne. ⁷ Katyīgī ke ke nnen gbāā kāntraha na mii, -ye ye laam nnen gbāā Yesu na koo syi! Ye tyīl Yesu n yīn yāā ye kānkai- bye wo! -Ye naa yīl plāhā, ye naa n kuae u kur ye. Koo kai- ngī kē pe naa ye klaha. Yāhā ke ke laantār wīl lii pye ye kē, ye ma n faha le na ye, -ye naa syaha wāā ke kē!

⁸ -Ye yīl yīgī, waa ma syi u ye wlaŋ dawar kaplān ne ye! Nawee laam kaplān kē koo ne, yīn wee ke na ye, nawee- kapīl wūhū kē. U Yāhā Yīndefua Crise wīl sē kē koo ngī ne ye. ⁹ Yāhā ke ya wūhū bye yar tān gbaa na u Crise kāmāy na. ¹⁰ Tee seefar le u ne, ye Yāhā wūhū bye yāā tān. Ye sē yāā, woo ma fānga ter bye yīn na, yīnfar ter bye ne.

¹¹ Tee seefar le u ne, ye nii mii ye kūū. Koo yīntaha kē Yesu Crise ye yī kāā kapee- wāpyeŋ wo. Koo kē Crise wākūū, naweeteē wākūū sē kē ye. ¹² Ye sē yāā, tee

tāā yī loho wo, ye le sya ma cā Yāhā fānga kē ke Yesu Crise ta u n yir gbā wo, ma dur ba yrān na gbaafa ye. Ye wātāāyī yīntaha kē nde: Le ma mii, ye bya ba wāā le u ne gbīl laam wo nakur, Yāhā n ye ta ye n yir gbā wo, ma dur ba yrān na gbaafa ye.

¹³ Faale wo, ye pye nakur draha wo Yāhā ye, ye kapee- wāpye wīl na. Ye sē ba cīnde Yāhā cā ye, ye sē maha ba kūū Crise wākūū ter na ye, koo kē. Yagaā -sē na, Yāhā ye ta ye n yir poo gbā wo, ma dur ba yrān na woo kāmāy na, ma ye kapee- bye laha kāā ye yīn na. ¹⁴ Le nii mii saba dyaŋ le yrūhū le na ma yee, Yāhā fue ma wo na wo kapee- wāpye wīl na. Yāhā n woo saba wīl kua kāā wo yīn na, yaliile wo Yesu Crise ku wo wīl na trā na. ¹⁵ Yāhā u gbā ta, ma sāndāpee ter bye fānga pye klaha- tān, pe yīnfar ne. Ke yia pe fānga na nawee- bye yīnde na Crise gbā kāmāy na. Ke syi u nii yīafua fānga ter bye na.

¹⁶ Loo na, ye ma syi ye naa waa kapān luhu ye dir wīl na, tesē wān tii ne tee n wo ye. Ye ma syi ye naa waa kapān luhu kapīl- nkāy wīl na, tee yai ye pye gbargbar per syi wo, yronfue yīmper ne, tesē kanii per ne ye. ¹⁷ Koo kai- ngī mii u Yāhā Yīndefua Crise kayūhū yīm ya dyaŋ. Yīm ya wee kla ye, Crise woo ge kē tuu ga waha u kayūhū wāā ye kē.

¹⁸ Ye ma syi ye naa kawarfuafa kaplān luhu ye Yesu kānde wāyār wīl na ye. Ye ma syi ye yīl tege tāā ye, ye naa yāhāyīn tēnehe sey poosyifa wāŋ syi dyaŋ ye. Poo ma yāā mii wāytāā dyaŋ pe na, ma ngaa yāā, pe ga le ta kangbāy pe laam wo. Yīn wee ke na ye, yataŋ gboho ter pe na, naweeteē kacān ter ya te ma pe laam wo. ¹⁹ Pe sē Yīnfua Yesu wīl klaha nawee- ye ye. Woo -sē kē u n ta, u kāndeyārfa yawāhāfa n gaha yahasee ye, loo le n tāy Yāhā ye. Le ma mii yīn wāŋ syi dyaŋ, ke ma kadye teebehe kur bye yaha ye, ke kadye n nii n le. Ke kadye teebehe bye gbra te ya na, sohosar fla na, tesē nnen ne.

²⁰ Nawee ma ku, u yīn yī kāā kapīl- wūhū wo. Tee -sē nii mii ye ku u Crise ne, le ma mii ye yī kāā kapīl- wūhū wāfāy wo. Nwa ye n maha yīl le yaha kapīl- wūhū kānde wo?

²¹ Pe ma ye pye ma yee, ye ma digi nge di, kapīl ne; ye ma digi nge ter pye di yāŋ wāpyedyāŋ ya, kapīl ne; ye ma te kla nge na, kapīl ne; nwa ye n nii ke sya cīnde?

²² Nawee- kaklaha ya kē koo ne. Yīn wee ke na ye, ke ga ba kua kāā. ²³ Koo kapīl- wūhū pyefa, pe pe ya ta poo ma kacān-, pe sē -sē wee ngaa ge ye. Pe pe kai- pye pe ya koho fānga na ma yee, poo pe ya tege tāā ye. Pe pe ya kadye ka n fāy, pe koo ngī bye pye pe yataŋ kānde na.

3

-Ye naa Yāhā wūhū ke, koo ke ma yīn!

¹ Tee nii mii ye yir gbā wo, ma dur ba yrān na gbaafa ye u Yāhā Yīndefua Crise ne, ye yai ye naa yāhāyīn wūhū koo ke. Koo fla na, Yāhā u Crise ta u n nii ke kändigi kuε ye kai- byε yīn na. ² Ye ma syi ye kāntraha wūhū ta yahasee ye ye, -ye Yāhā wūhū koo ta yahasee ye! ³ Ye sē yāā, le ma mii ye wee dryiε nge laam wo nantāy ye, ye n poho Crise ne Yāhā fla na, nawee- saha loo yāā yīnde ne ye. ⁴ Yagaa, tee n poho Crise ne Yāhā tāy, per gi Yāhā ma ba u ta u n dur ba kāntraha na nawee- byε yīnde na, woo wii too n poho u ne, wo byε ga ba wāā nii u ne kai- byε yīn na u nayōr fla wo.

Kolosyifa faale wūhū, pe yagaa wūhū ne

⁵ Nawee ma ku, u yi kāā kapee- wāpyen wo. Tee -sē nii mii ye ku Yesu Crise ne, ye tyii ye kapee- wāpyen na mii tyatyāhā ter byε dyaŋ, tesē katār rii byε ne te sē yō ye, ma suhu yīnde wān byε wāke ne, tesē koho wāwahater ne wale kuε ye. U wale ga nii u ye mpar wāŋ dyaŋ. ⁶ Mpāy pe kapee- ngī pye, Yāhā laam ga ba war pe ne, ke n pe pēn. ⁷ Faale wo, tee pye kapee- koho wo, ye naa koo kapee- ngī pye.

⁸ Yagaa, ye tyii kapee- ngī wāpyen na mii laam wāwar dyaŋ, ncafihū wādiŋ ne, tesē napeer ne. Ye ma syi tyehε n naa n yi ye yē wo, tyatyāhā kaplān ne ye! ⁹ Ye ma syi ye kawar fua naa n taha yii na ye! Ye sē yāā, ye ye faale kapee- wāpyen miy yaha, ¹⁰ ma klaha nii nafām. Ye ga naa n nii koo syi ya, ye sya ba nii mii Yāhā wāŋ syi dyaŋ, Yāhā gi ke nawee tāhā. Ke syi, ye ga ke cā cīnde.

¹¹ Ye ma Yāhā cā cīnde, loo le ma yīn. Ma -sē yee, ye ma Yiifee- woo, ye wee Yiifee- woo, ye kūū woo, ye sē kūū woo, ye ma yāmpa woo, ye wee yāmpa woo, le tāy ye ma kulaafa woo, ye ma nyēfigifa woo, yīn wee koo katε- ngī wīl nen laa na ye. U Yāhā Yīndefua Crise woo u ma yīn kai- byε wo, ye byε n poho woo kāmāy na.

¹² Ye ma Yāhā wām. Ye ntāŋ dye Yāhā tāy, ke n ye yāŋ yi, ye nii ke wām. Loo nde na, ye yai ye naa koho le yii ye, -ye naa laantār yar yii na, -ye naa yii tege tāā ye, -ye ta ye wīl naa n tāy nawee- ye, -ye naa nii laanyīn ya ne! ¹³ -Ye naa n nii pra yii ne, ye nampyen wii ma laa tee pye ye na, ye yai ye tyii le kapee fuε na ye kuāŋ ne. Ye yai ye naa n tyii ye kapee- foho na yii kē, mii Crise tyii ye kapee- foho na u kuāŋ ne mii. ¹⁴ Lii le ma yīn, ye tyii ye ntāŋ n dye yii tāy, loo ga ye ta ye n sroŋ wāā le.

¹⁵ Crise tuu yrīn mpāy wāā ye kē, ye tyii poo wīl n naa n nii ye laam wo, -ye n naa

ye troho tāhā loo kānde na yalebye! Ye ma nii koo syi, ye byε ga naa n nii yīmbui nen na, yii mpāy tee ma Yesu kāndeyārfa. -Ye naa syaha wāā Yāhā kē kai- byε na! ¹⁶ Ye tyii u Crise kapān n nii gbāā ye laam wo, le cīnde wūhū byε ne. Loo na, ye yai ye laantor yāā, -ye naa yii klaha le Crise kapān ne, -tee naa yii laam too kai- na! -Ye naa syaha wāā Yāhā kē, -ye naa yay le nuhu ne ke kē! -Ye naa koo ngī pye Yāhā wāsey yay ne, tesē Yesu kāndeyārfa yay taa ne, ma suhu yay taa ne tii Yāhā te le ye laam wo.

¹⁷ Kaplān nkāy byε tee ga naa n pāā, -ye naa ke pāā Yīnfua Yesu miyūhū n yi le na. Tesē, kai- nkāy byε tee ga naa n pye, -ye naa ke pye u miyūhū n yi le na! Yāhā ke ke laantār wīl lii pye ye kē, ye ma n faha le na ye, -ye naa syaha wāā ke kē Yīnfua Yesu kāmāy na!

Yesu kāndeyārfa pe nampyen- ne

¹⁸ Cōo, yīnfar wāā ma puai kē, taa naa n luhu u ye! Loo ne le sroŋ Yesu kānde na. ¹⁹ Puai, tyii ma cōo ntāŋ n dye ma tāy, ma'a syi ma ma laam waha ter u ne ye.

²⁰ Kicar, -ye naa n luhu ye seefa ye kai- byε wo! Loo ne le yō Yesu kānde na. ²¹ Seefa, ye ma syi ye laam n waha ter ye pii ne ye! Mii loo sē ne ye, pe ga waha yee, pe wīl sē n tāy ye ye ye.

²² Tēntē-, -ye naa n luhu ye yīnfa ye kai- byε wo, kāntraha nge na. Pe yīnde ma ye na woo, pe yīnde wee ye na ye woo, -ye naa pe wīl pye yalebye! Ye ma syi ye yee, ye ga naa pe wīl pye, ye wīl n tāy pe ye loo wīl na ye. Tee n ke ye wīl n naa n tāy Yīnfua Yesu ye, -ye naa ye yīnfa wīl pye laanyōm ne. ²³ Le ma pye tēn lii tēn lii, -ye le tē yō nuhu ne! Ye sē yāā, ye le tē Yīnfua Yesu kē, ye sē le tē naweete kē ye. ²⁴ -Ye ye laam too nde na: Yāhā kayūhū nkāy ta yaha ke nawee- kē, Yīnfua Yesu Crise ga ba ye dāā ke ne. Ye sē yāā, ye tēn tē woo kē. ²⁵ Wii tuu -sē kapee- pye, Yāhā ga ba u pēn u kapee- wīl na. Yāhā -sē nge, le tāy ma ma nangbāŋ woo, ma ma nafla woo, nawee- byε ma wācεŋ ke yahasee ye.

4

¹ Yii mpāy tee ma yīnfa, -ye naa n sroŋ ye tēntē- ne, -ye pe yigi naa n yō! -Ye ye laam too nde na: Ye bya, ye Yīnfua ma yāhāyīn na, wii tee yai ye naa n luhu u ye.

Pōl Kolosyifa yar kai- ne

² -Ye naa n pāā Yāhā ne yalebye! Ye ma syi ye naa n faha loo ne ye! -Ye naa syaha wāā Yāhā kē, ke laantār wūhū nkāy wīl na ke n pye ye kē. ³ -Ye naa Yāhā nar ta bya wīl na, ta n waha nii yāā, n naa u Yāhā Yīndefua Crise cīnde wīl yar nawee- na, cīnde wīl lii pe sē le cā yāā ye. Ye sē yāā,

loo cīinde nde wīi ne tē ma nwompihi wo.
⁴ N taha loo cīinde nde wāpāā na. -Ye Yāhā nar ta n waha le pāā laha nawee- ye.

⁵ Mpāy pe wee Yesu kāndeyārfa ye, -ye naa ye troho tāhā pe ne laantor ne. Ye ma kāhā yāā tee ga waha Yesu wīi pāā pe ye, -ye naa le pye. ⁶ -Ye naa kaplāyūhū pāā pe ne, laantor ne! Wii ma ye yey lii ne, -ye ufua klaha cīinde ne!

U saba kuasaha fla, syaha ne

⁷ Kai- nkāy ke ma ra wūhū, Tesyihi wii u ma wo Yesu kāndeyārwebua, u n gaha naa ke tōr ye ye. U ma ra tēntēwe Yesu tēn na; u koho le ra ye. ⁸ N u lehe wāā ye ye, u ga wo wūhū pāā ye ye, tuu ye ta ye n waha laanyīn yāā. ⁹ Pe ma pe syām ye klofua Wonasyimu ne. U bya ma wo Yesu kāndeyārwebua, u sron le kānde wo. Poo pe syām, pe n gaha ye yar kai- nkāy bye ne, ke n pye wo fla na nwo.

¹⁰ Arisarke wii u ma nwompihi wo ra ne, u ye syar, woo tesē Barnabaase cīifua Mareke ne. N ba u Mareke wīi cāā pāā wa ye ye. U ma ba ka ye fla na, -ye u yigi yō!
¹¹ Yesu wii pe n yee Yituse, u bya ye syar. Poo naam tāā mii ya me pe ma Yiifee-, ma Yesu kānde yār, ma nii tēn tē ra ne Yāhā Yai myaha na. Pe wīi nuhu le ra laam wo, ma maha ra laam yīn.

¹² Yepafarsyi wii u bya n yi ye klo wo, u bya ye syar. U ma Yesu Crise tēntēle. Yalebye u Yāhā nar ye wīi na cīinde wānar, ma yee ke wāle laantor wāā ye kē Yāhā wūhū kue ye, ye n ke laam wūhū cā, ye naa ke pye. ¹³ -Ye yāŋ, n cā ye wīi sron gboho Yepafarsyi laam wo cīinde, yii Kolosyifa, tesē Ladusyefa bya ne, tesē Yeraplosyifa ne. ¹⁴ Wo naambiyābua Luke wii u ma dohotar, woo tesē Demas ne, pe ye syar. ¹⁵ -Ye Ladusyē Yesu kāndeyārfa syar, -ye Nehēfaa syar, woo tesē Yesu kāndeyārfa mpāy ne, pe pe ya wāā u kaha wo. ¹⁶ Ye ma ba saba nwo kal tāŋ wa ye yawāhāfa bye ye, ye ta pe n u kal Ladusyē Yesu kāndeyārfa yawāhāfa bya ye. Saba wii tē -sē yrūhū wāā Ladusyefa ye, pe ma u nō wāā ye kē, -ye u kal yii ndonj! ¹⁷ -Ye Arisyipe yar, pe u taha Yīnfua Yesu tēn lii na, u le tē yō!

¹⁸ Kaplāŋ nkāy ke ga taha yagaa, ndoo ge kē tē ke yrūhū ta koho ne: Ndoō Pōl, n ye syar. N ma nwompihi wo, ye ma n faha le ne ye. Yāhā ke ke laantār wūhū pye ye bye kē.

2

Pɔl saba cir kaplān Tesalonifa ye

Syaha fla

¹ Ndoɔ Pɔl tesē Silaasyi ne, Timuti ne, wii kē too saba nwo yrūhū nɔ wāa ye kē, yii mpāy ye ma Tesaloni wo, ma seefar le wo Tuhufua Yāhā ne tesē wo Yīnɔfua Yesu Crise ne. Wo syaha ma ye ye. Yāhā ke ke kayīī wāa ye kē tesē ke yrīn ne.

Tesalonifa troho wātāhā tesē pe Yesu wāta wīl ne pe Yater

² Wo syaha wāa Yāhā kē yalebye ye bye wīl na. Wo ma maha nii n pāa Yāhā ne, wo sē n faha ye wīl ne ye. Wo loo pye yalebye. ³ Ye Yesu ta ye Yater, ma nii woo laam wīl ya pye. Ye ntān dye yii tāy, loo maha ye ta ye n nii tēn tē yii kē. Ye maha koho taha yaha Yesu na. Wo ma nii n pāa Yāhā ne, wo sē n faha koo kai- ngīī bye wīl ne ye. ⁴ Wo nna, waa u Yesu kāndeyārwei ne, wo cā ye ntān dye Yāhā tāy ke n ye yān yi, ma yee ye nii ke wām. ⁵ Too Yesu kapāyīī pāa ye fla na, wo sē le pāa ye ye wo yē kaplān ya ne ye. Yāhā Yrā pye wo ne, koo kē fānga n nii wo kaplān na. Wo ba le cā laha ma yee, le Yesu kapāyīī ma cīinde. Too pye ye ne ma naa wo troho tāhā kii syi, ma yee ye waha kayīī loo yāa, ye le cā. ⁶ Ye wāfāy yāa gboho Yesu wīl na, ma sye ma le Yāhā kaplān sya nuhu ne, nuhu tii syi Yāhā Yrā Fānga te le nawee-laam wo. Tee loo nde pye ke syi, ye ye troho tāhā wo wān syi dyaŋ tesē wo Yīnɔfua Yesu ne. ⁷ Loo nde ta, Yesu kāndeyārfa mpāy pe ma Maseduan kāntraha kui wo, tesē Yakayi kāntraha kui ne, poo mii bye ga waha yān ye na. ⁸ Le Yesu wīl gbe ye fla na, ma cāān n gaha Maseduan kāntraha kui bye wo, tesē Yakayi kāntraha kui ne. Loo ya sē ne ye, tee Yāhā ta ye Yater kii syi na, nawee- le luhu teebehe bye wo. Wii gē saha laa pāa taha le na nantān ye. ⁹ Too ba ka ye fla na, ye n ba wo yigi yō mii, nawee-bye loo pāa. Ye mpar wān tii tee ba ta too ma yāhā, ye too nde bye miy yaha. Cīinde Yāhā gii ke wān bye tāhā, ye ye yīntaha sroŋ koo ya ye, ma ke tēn tē. Yagaa ye ke Dya wādurbaŋ sēn. Nawee- bye maha loo pāa. ¹⁰ Yesu woo kē u ma Yāhā Dya, Yāhā u ta u n yir gbā wo, ma dur ba yrān na gbaafa ye. Woo kē, tuu wo sya yaha, Yāhā ma n ba wo sāhā wo kapee- wīl na ye. Yagaa, ye woo wādurbaŋ sēn, yaliile tuu ga ba yir yāhāyīn na u dur ba kāntraha na.

Pɔl troho wātāhā Tesalonifa fla na

¹ Yii mpāy tee ma wo nna Yesu kānde wo, yii gē le cā ma yee wo wākaŋ ye fla na, ke sē yi wāwaha ye, mpāy Yāhā kapāyīī sya cīinde. ² Ye maha cā ma yee, too ba yir klo lii wo pe n yee Filipe ma cā pa ye fla na, pe ba wo tyehē ma wo nuhu ke fla na. Le sē -sē ba kai kua wo ye ye. Yāhā fānga wāa wo kē, wo n pa maa le kapāyīī pāa ye ye. Nawee- busāa n yee poo ga sye wo na; loo naa bye ne, wo waha naa n gaha le kapāyīī wāpāa ne. ³ Kapāyīī lii too n pāa nawee-ye, wo sē le wā klaha ta kawar wīl ye, wo sroŋ le wāpāa ne ye ye, wo sē maha n ke wo nawee- plaha le kāmpee laa ter wo ye. Aye, kaplān nkāy ke sroŋ Yāhā ye, koo kē too n pāa. ⁴ Koo kē, ke wo yān yi ma wo taha ke kapāyīī wāpāa na nawee- bye ye. Wo sē n ke wo wīl n naa n tāy nawee- ye ye, wo n ke wo wīl le naa n tāy Yāhā ye, koo gii ke wo laam wūhū yān. ⁵ Ye le cā laha ma yee, wo sē wo yē ta sūsīī kawarfuafa dyaŋ ye, wo yē kapān laa sē le yar ma yee, wo koo ngīī pye war wīl na ye. Yāhā yīnde ma wo na. ⁶ Wo sē myaha ke ye ye ye, wo sē maha myaha ke waa ter ye ye. ⁷ Too sya mii Yesu Crise tēnlehe, wo sē wii ta fāngafa ye laam wo ye. Aye, ye ntān ba dye wo tāy, nahafua wān syi dyaŋ tuu ne u pii gbihī n yigi. ⁸ Ye ntān pe dye wo tāy, loo nde ta, wo n ba yer le Yāhā kapāyīī wāyar wīl na ye ye. Loo ya sē ne ye, wo ba yer wāku wīl na ye kē. Ye wīl ba gboho ter wo laam wo, koo kē! ⁹ Yii mpāy ye ma Yesu kāndeyārfa, tēn lii too naa n tē, ma naa wāfāy gii fāy, ye le cā: Too pye ye ne ma naa le Yāhā kapāyīī yar ye na, wo naa tēn tē ke yai ke yīmper. Wo sē naa ye fāy laa gē ne ye. ¹⁰ Yii mpāy tee Yesu ta ye Yater, too pye ye ne, wo troho wātāhā ter pye gbege ma maha ba sroŋ, wāteepye sē maha pye le na ye. Ye bye le yāa yīnde ne, le maha pye Yāhā yīnde na. ¹¹ Ye cā ma yee, wo pye yii nanem bye ne, mii tuhufua dyaŋ u pii ne. ¹² Wo naa ye laam gbā, wo naa ye laam yīn ye kē, wo naa ye nar ye naa ye troho tāhā Yāhā yor wo, Yāhā koo kē ke ye yee dye ke Yai wo, ma maha ye ta ye n ke nayōr yāa.

Wāfāy sē waha Tesalonifa ta pe n le Yāhā kapāyīī sye ye

¹³ Wo maha syaha wāa Yāhā kē yalebye laa ter ne, loo ne nde: Too le Yāhā kaplān pāa ye ye, ye le luhu. Ye sē le sya mii naweeteē yē kapān ya dyaŋ ye, ye le sya ma cā Yāhā yē kapān ne. Le -sē ma cīinde, Yāhā yē kapān ne. Loo kapān nde tēn tē ye laam wo, yii mpāy tee Yesu ta ye Yater. ¹⁴ Yesu kāndeyārfa yawārfa mpāy pe ma Yude kui wo, poofa mii, pe seefar le Yesu Crise ne. Pe wāfāy yāa gboho le

Yähā kapāyī wī na. Wo nna, ye yāñ pe na, koo kē wāfāy gii ke ye dye yagaa, ye ke sya laanyīn ne. Wānuhu gii ye terfa pe ye nuhu yagaa, Yiiffee- naa pe Yude Yesu kāndeyārfa nuhu koo syi. ¹⁵ Poo Yiiffee- ya kē, pe naa pe faale Yähā kaplāñ tōrfa boo, ma sya ba wo Yīñfua Yesu boo. Yagaa, pe maha mii pe wo kar teebhe bye wo. Pe wī sye Yähā ye, pe ma nawee- bye napī-! ¹⁶ Koo kē, pe n nii n sye wo na fānga ne ma yee, mpāy pe wee Yiiffee- ye, wo ma n le Yähā kapāyī pāā pe ye pe n sya yaha ye. Pe yagaa kapee- nkāy pe n pye, ma le taha faale cāā wūhū na, koo ngī bye n ta, Yähā laam n war pe ne.

Pol n traha u maha Tesalonifa yāā

¹⁷ Wo nna, wo cāāñ wii na, ma dey wii na, wo laam sē -sē faha ye na ye. Loo ne, le sē ma- ye, ye wāyāā laam n wo yigi fānga ne. ¹⁸ Wo naa n traha wo dur ga ye fla na. Tehe syāñ bye, ndoo Pol yee, n ga ka ye fla na, Setane sāndāpee yīñfua n yer tā wo na. ¹⁹ Wo Yīñfua Yesu ma'a dur ba per gii, ye wī sē na, le ga ba nii nuhu wī wo ye, le ba wo myaha gboho wo Yīñfua Yesu ye. Āwā, wo koho taha yaha yii poo na, wo myaha n waha ba gboho Yesu ye. ²⁰ Yii me tee ga ba ta wo n cā wo yee, wo yia wo naa nuhu di.

3

¹ Ye wāyāā wī le gboho ter wo laam wo, wo n gblīhi laa ma kuee wii ya klo nde wo pe n yee Aten, ² ma wo nampyerñ Timuti nō wāā u ga ye yāñ. Timuti tēñ tē wo ne Yähā kē, le Yähā Yīndefua Crise kapāyī wāyar ne nawee- na. Tee mii Yesu kāndeyārfa, wo u lehe wāā ye ye, u ga ye ta ye n fānga yāā ye naa le Yesu kānde yār, tuu maha ye ta ye n naa n gaha yahasee ye le wo nuhu ne. ³ Loo na, pe napī- pe wo bye fāy wāfāy gii ne, koo wāfāy nge ma n waha yia ke ye laam wlāhā ye. Yii ge le cā ma yee, koo wāfāy nge saha ke laa wii Yesu kāndeyārfa yīñ na ye. Yähā kē ke loo ta. ⁴ Ye cā, too pye ye fla na nantāñ, wo ba ye cāā yar yaha ma yee, pe napī- ga ba naa wo bye fāy. Loo le n pye yagaa wo bye na, ye n nii le yāā. ⁵ Loo ne, ye wāyāā wī le gboho ter ta laam wo, ta n gblīhi laa ma Timuti lehe wāā ye ye u ga ye yāñ, ye ma ye n pye mii le Yesu kānde wāyār ne. N ba fya ma yee, laa na sāndāpee yīñfua ga pye u ye tyīn yi kāā le Yesu kānde wo, wo tēñ bye n nii tēwai ye fla na.

Pol laam yīñ Tesalonifa ne

⁶ Yagaa, Timuti tuu ka maa ye yāñ, ma dur ba wo ye, u kayūhū pāā wo ye, ye troho wātāhā wī na le Yesu kānde wo, tesē ye ntāñ wādye wī ne yii tāy. U wo pye ma yee, wo wī ma le tāy nii ye laam

wo. U maha yee ye wāyāā laam ke wo yigi mii, wo wāyāā laam bya ye yigi ke syi dyañ. ⁷ Wo nna, kapee- nkāy ke wo dye, ma suhu wāfāy gii ne ke ma wo na, too -sē Timuti kaplāñ ngī luhu ye wāyār wī na le Yesu kānde wo, loo nde wo laam yīn. ⁸ Yagaa, too cā ye yii plāhā ma kuee le Yesu kānde wo, loo nde wo kadye sähā wo kē, ma maha fānga gaa taha wo na. ⁹ Yähā wī gboho wo laam wo, ke maha ta ye wī n nii wo ye nuhu wī ma sya ga ta ter. Wo syaha kloñ ter Yähā na loo nde ne. ¹⁰ Ke yai ke yīmper, wo ke nar wo laam bye ne, ke le sya wo ye, wo n waha ka wo ga ye yāā yīnde ne. Laa ma pye, le ye wlāhā ye Yesu kānde wāyār wī ne, wo n ga le gblīhi ye kē. ¹¹ Wo Tuhufua Yähā koo ge tesē wo Yīñfua Yesu ne, pe le sya pe kānde gblīhi ta, wo n waha ka wo ga ye yāā! ¹² Wo Yīñfua u ta kaa n naa n taha ye ntāñ wādyerñ na yii tāy tesē nawee- bye ntāñ wādyerñ ne ye tāy, le n sya ba nii mii ye ntāñ pe dye gboho wo tāy mii. ¹³ Tee wo Yīñfua ta ye Yater, u ta u wī n nii gbāā kuee ye laam wo, laa wāpee ma n pye ye laam wo ye. Loo na, wo Yīñfua Yesu ma ba dur ba mpāy bye ne pe ma u kur ye, ye laam bye ga ba nii gbegbe wo Tuhufua Yähā yahasee ye. Ngaa ma n waha wo cer Yähā na ye.

4

Troho wātāhā gii syi ter ke n tāy Yähā ye

¹ Wo nna, yagaa too ye klaha ye yai ye naa ye troho tāhā mii le n waha naa n tāy Yähā ye, wo cā loo ne tee n pye. Yagaa, waa ye nar waha wī nen nde ne wo Yīñfua Yesu myaha na: Tee ye troho tāhā mii, -ye kaa gblīhi taha naa n gaha ke wātāhā na! ² Kai- nkāy wo Yīñfua Yesu yee tee yai ye naa n pye, wo ke yar ye na. Ye ke cā.

³ Lii le ma Yähā laam wī loo ne nde: -Ye ye troho wātāhā ter ta, ke n naa n yō, ke naa n nii gbegbe, -tee yii yigi tyatyāhā kue ye. ⁴ Ye bye, -ye naa kacán yāā ye ca kuc ye, -ye naa nagboho ta pe na. Lii le yō Yähā ye, -ye naa loo pye! ⁵ Ye ma syi ye flefle n gboho ter ye na mii nawee- mpāy dyañ pe sē cīnde Yähā cā ye. ⁶ Waa ma syi u kapee pye u nampyerñ na loo nde ne ye! Waa ma syi u dugu u nampyerñ na kai laa wo ye. Wo ye yar waha wa loo nde ne ma yee, mpāy pe koo kapee- ngī ter pye, Yīñfua ga ba pe pēñ. ⁷ Ye sē yāā, Yähā sē wo yee ma yee, wo naa wo troho tāhā tyatyāhā yor wo ye, ke wo yee ma yee, wo wo troho wātāhā ter ta ke n naa laha kánkai- bye wo. Loo le n tāy Yähā ye. ⁸ Loo ne, wii ma loo kaklaha wī nen nde sye, naweete kakkaha sē kē tuu sye ye, Yähā kaklaha kē tuu sye, Yähā gii ke ke Yrā le ye laam wo.

⁹ Tee mii Yesu kändeyärfä, ye ntän wädye wīl na yii täy, laa kafuē wee tē ga maha yrūhū yar ye na ye. Yāhā gē ye yar wa, tee ga pye mii, ye wīl naa n täy yii ye, ye le cā. ¹⁰ Loo gē ne tee n pye ye Yesu kändeyärwai mpāy bē ne pe ma Maseduan kāntraha kui kur bye wo. Wo nna, wo maha le nar ye ye, -ye maha kaa taha loo nde wāpyen na. ¹¹ -Ye naa n ke ye naa ye troho tāhā laanyin ne, ye sē yai ye nii teger waa ye ye, ye yai ye naa ye yīn kai- gbihi yii ya. -Ye naa tēn tē yii ya ye naa ye yē digi kē, mii too ba ye yar wa le ne mii. ¹² Ye ma nii koo pye, waa saa naa n fāy ye yē wāwoo wīl ne ye, tesē mpāy pe wee Yesu kändeyärfä ye, pe ma n laa yāā ye na ye.

Yesu ga dur ba kāntraha na mii

¹³ Wo nna, mpāy pe ku ter wa, lii le ga ba pe dye, wo n traha ye cīnde cā loo nde na. Loo na, ye laam saa wlāhā naa n nii yalebye mii mpāy dyan, pe sē koho taha yaha cīnde yrā na ye, cīnde yrā lii wākuayāā wee le na ye. ¹⁴ Wo cā ma yee, Yesu ku ma dur, ma yir gbā wo, ma pa yrān na gbaafa ye. Loo ta wo n maha cā ma yee, mpāy pe Yesu ta pe Yater ma sya ba ku, Yāhā ga ba poo bye ta pe n yir gbā wo, pe dur ba yrān na, pe ba nii Yesu ne. ¹⁵ Wo Yīnfua wo yar kai- nkāy ne, waa ke pāā ye ye: Yīnfua ma ba dur n pai, wii mpāy too sē ku wa ye, wo saa ba pye mpāy yahasee ye pe ku ter wa ye. ¹⁶ Wo ga ba luhu tēn gaa ne mii waa dyan tuu gbey fānga ne. Wo ga ba luhu yāhāyīn tēnlhe yīnfua waa yīmbui ne. Wo ga ba luhu Yāhā tūtūtū wāwuu ne. Yīnfua gē ga ba yir yāhāyīn na u tege ba. Mpāy pe ba Yesu ta pe Yater ma sya ba ku, poofa ga ba yir wa gbā wo, pe dur ba yrān na, pe yahasee sya. ¹⁷ Loo kur ye, wii mpāy too ga ba pye nantān yrān na le yale wo, wo bya waa ba yir taha pe na yāhāsyōr wo, wo ga Yīnfua wāā ncha ye. Loo na, wo ga ba kuee yai tān Yīnfua ne. ¹⁸ Tee mii ye kaplān ngū luhu, -ye naa ke pāā yii ye, ye naa ye laam yīn loo nde ne!

5

-Ye yii yigi, Yīnfua wādurban ga ba ye fe gbe!

¹ Wo nna, kai- ngū pyeyale tesē ke pyeper ne, ye sē n ke n koo yrūhū yar ye na ye. ² Yii gē le cā laha ma yee, waa saa ba Yīnfua durbaper cā ye. Koo per ga ba pye mii yuhu wān syi dyan tuu ne pa yimper wo, waa gē saa cā ye. ³ Yaliile nawee- ga ba naa n yee: Yagaa woo, laa wāpee wee ye, ntāncer wīl laa wee nantān ye, loo yale -sē ne, le kapeengbāy ga pe fe gbe le pe dye. Pe saa ba wloho yi le wo ye, le ga ba nii mii calaifua wān syi dyan, laha ke ne u fe

gbe wāyaa ne. ⁴ Yii poo na, wo nna, tee laa cā Yāhā wīl na, ke per saa waha ye fe gbe yuhu wān syi dyan ye. ⁵ Ye sē yāā, ye bye ye ma cāā- nawee-, ye ma yai nawee-, kai nkāy ke yō gbaa na, ye koo pye. Wii mpāy too Yesu ta wo Yater, yimper wohofa sē me wo ne ye, wamfa sē me wo ne ye. ⁶ Loo na, wo ma syi wo naa napar pye wo sā wāy naa n faha wo Yīnfua Yesu wīl ne mii mpāy dyan pe sē cīnde Yāhā cā ye. Wo yai wo naa wo laam too yalebye wo Yīnfua Yesu wīl ne, wo yai wo naa kacān yāā wii na. ⁷ Yimper kē nawee- pe sā n wāy, yimper maha kē nawee- pe sēm wo n ter, ma n faha pe ya yaha. ⁸ Wii na, wo ma yai nawee-, wo yai wo naa kacān yāā wii na. Wo ma Yesu ta wo Yater ma maha ta, wo ntān nii n dye wii täy, le ga nii wo ye mii ntēn nayroho dyan naan miyfa pe le paha tā kadye na. Wo ma wo koho taha yaha wo wāsyayaha wīl na, le ga nii wo ye mii ntēn yīncigi dyan naan miyfa pe le paha tā yīn na. ⁹ Ye sē yāā, Yāhā sē wo yān yi ma yee, ke kasāhā te ba too wo na ye. Ke wo yān yi, ma yee wo wāsyayaha yāā wo Yīnfua Yesu Crise kāmāy na. ¹⁰ U Syayahafua ku wo wīl na, ma yee wo ba nii u ne yaliile wo u ma ba dur ba. U dur ba wo yāā yrān woo, u dur ba wo yāā too ku woo, loo wīl nen ya ne, wo ga ba nii u ne. ¹¹ Loo na, -ye naa ye laam gbā, -tee naa koho le yii ye, ye naa kaa taha ye troho wātāhā na Yesu Crise kānde wo!

Ke kai- wāyar kuasaha

¹² Mpāy pe Yīnfua tēn tē ye kē, ma ye troho wātāhā sron ye kē Yesu kānde wo, ma ye yi n kāā kapee- wāpyen kānde wo, wo nna, wo ye nar, -ye naa nagboho ta pe na! ¹³ Pe tēn lii tē ye kē, ye tyii loo nde n ta, pe wīl n naa n täy ye ye. -Ye naa laanyin wūhū pye yii kē tesē ye nampyen- bye ne! ¹⁴ Wo nna, wo ye bye nar, mpāy pe tēn wīl sye, -ye pe yar le ne ye yee, kayīl sē ne pe dye yer ye. Mpāy pe ma, laa le pe fāy, -ye naa pe laam yīn! Mpāy laam pe ma fāhāfāhā kapee- wāpyen kue ye, -ye naa pe yān ye naa laantor kaplān le pe laam wo. -Ye naa ye laam yīn poo mii bye ne! ¹⁵ -Ye naa yii yigi: Ye nampyen- ma kapee pye ye na, ye ma syi ye le dur u kē ye! -Ye naa kayīl loo ke, ye naa n pye yii kē tesē nawee- bye ne. ¹⁶ -Ye yān, -ye naa nuhu di yalebya, ¹⁷ -tee naa n pāā Yāhā ne yalebya, ¹⁸ -tee naa syaha wāā Yāhā kē kānkai- kur bye wo! -Ye naa ye troho tāhā koo syi Yesu Crise kānde wo, yii mpāy tee seefar le Yesu Crise ne. Koo ke ma Yāhā laam wūhū. ¹⁹ Yāhā Yrā lii Yāhā le le ye laam wo, le ma mii naa dyan Yāhā ke tar ye laam wo. -Ye naa n luhu le yīmbui nde ye, ke naa ma n fege ye! ²⁰ Wii ma Yāhā

kapān laa luhu u laam wo ma le tōr, ye ma syi ye yee, yīn wee le na ye. ²¹ -Ye yān naa n le kai- bye wo, lii ma sron, -ye loo gbe! ²² Lii le -sē pee, -ye loo yāa ye le ta yaha!

Syaha tesē Yāhā wānar fla ne

²³ Yāhā gii ke n pai yrīn ne, ke ta ye n kuee yai tān ke koho wo. Ke ye laam bye ta pe n kuee yai tān gbegbe, ye yrā ne, ye kadye bya ne, wo Yīnfua Yesu Crise n sya ba dur ba! ²⁴ Yāhā koo ke ga le pye ye kē. Ye sē yāa, Yāhā sē n yi ke kapān kur ye ye. ²⁵ Wo nna, ye bya, -tee naa Yāhā nar wo kē yii ndon! ²⁶ Yesu kāndeyārfa mpāy bye pe ma ye fla na, ye pe bye gbihi syar wo kē, ye pe yar wo bye ma tuhufua nen pii, wo ntān dye wii tāy. ²⁷ N ye nar Yīnfua myaha ne, -ye saba nwo kal Yesu kāndeyārfa bye n luhu. ²⁸ Wo Yīnfua Yesu Crise u kaa taha ye na.

Pɔl saba syān wuhu kaplān Tesalonifa ye

Syaha fla

¹ Ndoos Pɔl tesē Silaasyi ne, Timuti ne, wii me too saba nwo yrūhū nɔ wāā ye kē, yii Yesu kāndeyārfa yawāhāfa mpāy tee ma Tesaloni wo, ma seefar le wo Tuhufua Yāhā ne tesē wo Yīnfua Yesu Crise ne. Wo syaha ma ye ye. ² Wo Tuhufua Yāhā tesē wo Yīnfua Yesu Crise ne, ke ke kayīl wāā ye kē tesē ke yrīn ne.

Wāfāy naa bye ne, Tesalonifa ka yahasee ye Yesu kānde wo

³ Wo nna, yii mpāy ye n yār Yesu kānde wo, kaa n taha ye Yesu wāta wīl na ye Yater, kaa maha n taha ye bye ntān wādye wīl na yii tāy. Wo yai wo naa syaha wāā Yāhā kē yalebye loo nde wīl na. Le sron wo naa loo pye. ⁴ Loo ne, wo ne naa ye wīl pāā Yesu kāndeyārfa yawār teebche wo, wo naa ye sey wo yee, nawee- pe sya ye nuhu le Yesu kapāyīl wīl na, wāfāy ke maha ma ye na, loo naa bye ne, ye ye laam yīn, ma n yār le Yesu kānde wo laantee nen ne. ⁵ Wii ma loo yān u ga cā u yee, Yāhā ga ba nawee- sāhā ke kasāhā tii ne te sron. Tee mii, ye wāfāy sya le kapāyīl wīl na, Yāhā ga ba yee ye wīl na ke yee, ye yai Yāhā Yai ne.

⁶ Ye sē yāā, lii le sron, loo ne Yāhā ga ba pye: Mpāy pe ye nuhu yagaa Yesu wīl na, Yāhā ga ba pe bye pēn. ⁷ Yii mpāy tee ma wāfāy wo Yesu wīl na yagaa, Yāhā ga ba wūū wāā ye kē, wo bya ne. Yāhā ga ba loo pye yaliile wo Yīnfua Yesu ga ba yir yāhāyīn na, u naa n pai u yāhāyīn tēnlehe ye ne, u yāhāyīn tēnlehe mpāy pe ma fānga ne. ⁸ U ga ba pa naa n pai mii naa dyan ke u gbey le, kacān wee ke wāyehē na ye. U ga ba pa nawee- wāpēn wīl na. Mpāy pe sē n ke pe Yāhā cā ye tesē mpāy ne pe sē wo Yīnfua Yesu kapāyīl sya ye, u ga ba poo pēn. ⁹ Pe wāpēn ga ba pye lii ne Yāhā ga ba pe wīl pye klaha- tān, pe saa maha yō yāā ye. Yāhā ga ba yer tā pe na, pe saa waha crā Yīnfua na ye, pe saa waha u fānga nayōr yāā ye. ¹⁰ Koo ngīl ga ba pye per gi Yīnfua ga ba dur ba; u ga ba pa pe n ba naa u sey u fānga wīl na, u fānga gi ke n yāā mpāy na pe ma u wām. U ga ba pa pe n ba naa u miingbān yee mpāy bye wīl na, pe u ta pe Yater, tesē yii bya ne, tee wo yē kaplān sya ma Yesu ta ye Yater.

¹¹ Loo ne le wo ta wo Yāhā nar ye wīl na yalebye. Yāhā ke ye yee, ye naa ye troho tāhā mii syi, wo ke nar, ke fānga le ye laam wo, ye n waha naa ye troho tāhā koo syi.

Wo maha ke nar, ke ke fānga ter wāā ye kē, ye n waha naa ke laantār wīl pye. Tee Yesu ta ye Yater, kai- nkāy tee yai ye naa n pye, n Yāhā nar, ye waha naa ke pye Yesu fānga kāmāy na. ¹² Ye ma loo pye, pe ga ba Yīnfua Yesu myaha sey ye wīl na. Pe ga maha ba naa ye bya sey u wīl na. Yāhā tesē wo Yīnfua Yesu Crise ne pe kayīl lii pye ye kē, loo ne tē ye yar.

2

Kai lii le ga cāā pye Yesu wādurban yaha

¹ Wo nna, wo Yīnfua Yesu Crise wādurba wīl na tesē wii wāwāā wīl ne u tāy, waa ye yar waha nde ne: ² Ye ma syi waa n waha ye kar yaha u yee, Yīnfua wādur per nɔ wa, u ye ta ye laam n wāhā nii ye ye, ye n maha kuee naa ntān cer yalebye ye. Waa ma sya loo nde pāā ye ye ma yee, Yāhā kapān ne le dye u laam wo, ye ma n luhu u ye ye! Waa ma sya maha loo nde pāā ye ye yaliile wo, tuu ma u nawee- klaha Yāhā kaplān ye, ye ma n luhu u ye ye! Waa ma sya maha yee, wii ge kē too loo nde yrūhū le saba waa wo, ye ma n luhu u ye ye! ³ Ye ma syi waa ter n ye kar yaha kapān laa syi ter ge ne ye! Ye sē yāā, nawee- busāā ga Yāhā wīl sye. Tesē, wii u ma napee ma yee, woo kalaa wee Yāhā na ye, woo ga yi wa, woo wii u wīl ga ba pye klaha- tān. Koo kate- syān ngīl ga cāā pye wa, Yīnfua n cā pa. ⁴ Wii u ma napee, u ma ba yi, u ga ba sye, nawee- ma n naa diŋ yi ngaa ter kē ye, pe ma n maha naa Yāhā sey ye. U ga ba u ya ta Yāhā ge draha wo, u sya ga dye Yāhā kangbān laam wo, u tege nii nangbān dyan, tuu yee woo ge kē tuu ma Yāhā. ⁵ Yaliile tē pye ye ne, n sē naa kai- ngīl pāā la ye ye?

⁶ Laa -sē ma le ta kai- ngīl saha pye yagaa ye, ye le cā. Yāhā ke yaliile ta, u napee ga ba yi loo yale wo. ⁷ Sāndāpee yīnfua tuu ta yagaa nawee- n nii Yāhā kānde wāyār sye, ye sē le yāā la? Wii tuu -sē ta u napee saha yi yagaa ye, u ga kuee loo na Yāhā n ba u gbe kāā. ⁸ Yāhā ma ba woo gbe kāā, ke ga ta u napee n yi, wii tuu Yāhā kānde sye kueekuee. Yīnfua Yesu ga ba u boo u yē tefay ne. U ga ba u wīl pye klaha- tān u wāpan nagboho nayōr ne. ⁹ U napee ma ba yi, sāndāpee yīnfua ga ba fānga wāā u kē, u n naa yēkā wūhū ter bye sye tesē kangbāhā ter bye ne, u naa nawee- wlan pe n sya yee, u ke pye Yāhā kāmāy na. ¹⁰ U ga ba kawar ter bye ta u naa nawee- plaha le ne. Poo nawee- mii, le cīnde kapān sē naa n tāy pe ye ye, cīnde kapān lii le ne ga waha pe sya yaha. Pe le sye, koo kē u napee ga waha naa pe plaha. ¹¹ Pe le cīnde kapān sye, loo ne Yāhā ga ba fānga

gaa ter ta ke n yia pe na, ke pe ta pe n kuee yai tāṅ u napee kawar wo, kawar rii pe ba te sya ma yee cīnde ne. ¹² Loo na, mpāy pe le cīnde kapān loo sye, tesē lii le sē sroṅ ye, pe ma maha loo yigi klue sīi nuhu ne, Yāhā ga ba pe pēn.

Pōl u lii ke Tesalonifa wīi na

¹³ Ma -sē yee yii poo na, wo nna, ye wīi n tāy wo Yīṅfua ye. Wo syaha wāā Yāhā kē yalebye ye wīi na; wo yai wo naa loo pye. Ye sē yāā, ke kai-bye fegbecāā na, Yāhā bii ye yāṅ yi wa, koo ga ye sya yaha. Yāhā Yrā ye laam ta pe n nii gbeḡbe, ye maha le cīnde kapān yigi klue sīi, Yāhā koo kate-syāṅ ngīi ta, ma ga ba ye sya yaha. ¹⁴ Yāhā ye yee ye wāsyayaha wīi na le kapāyīi kāmāy na, Yesu kapāyīi lii too pāā ye ye. Loo na, ye ga ba ye Yīṅfua Yesu nayōr ter yāā. ¹⁵ Wo nna, -ye yii plāhā, ye kuee Yesu kānde wo! Too ye klaha kai- nkāy ne too yrūhū nō wāā ye kē saba laam wo, tesē kai- nkāy ne too naa ye klaha yaliile wo too pye ye fla na, ye ma n tyii koo wīi nen laa ḡe n faha ye na ye!

¹⁶ Wo wīi n tāy wo Tuhufua Yāhā ye tesē wo Yīṅfua Yesu Crise ne. Ke ke laantār wīi pye wo kē ma wo laam yīn. Ke maha wo ta wo n koho taha yaha cīnde yrā na, lii wākuayāā wee le na ye. ¹⁷ Wo ke nar, koo tesē wo Yīṅfua Yesu ne, ke nuhu le ye laam wo, ke ye ta ye n naa kayūhū pye, kaplāyūhū ke maha naa n yi ye yē wo.

3

Yāhā wānar fla

¹ Wo nna, -ye naa Yāhā nar wo kē, nawee- busāā n waha wo Yīṅfua kapān yāā luhu, pe le sya pe naa pe troho tāhā le yor wo, nawee- n naa le miingbāṅ sey. ² Nawee- mpāy pe sē n sroṅ ye, ma maha pee, -ye naa Yāhā nar, ke n wo yi kāā pe fānga koho wo. Ye sē yāā, nawee- bye sē me pe Yesu ta pe Yater ye. ³ Wo Yīṅfua sroṅ, u sē u yē kapān dur ye. U ga ba ta, ye n naa yii plāhā u kānde wo. U ga ba naa n sēṅ wo na, wo ma n gbe Setane sāndāpee yīṅfua namihi wo ye. ⁴ Yīṅfua tuu lii pye ye kē, le wo laam yīn. Wo cā too ye yar lii ne, loo ne tee n pye, ye saa dur yi yāā le wo ye. ⁵ Wo Yīṅfua nar, u ta ye n cā ye ntāṅ dye Yāhā tāy tesē ke wīi gboho ye laam wo. Wo maha u nar, u ye ta ye n naa ye laam yīn wāfāy laam wo u Yāhā Yīndefua Crise wāṅ syi dyaṅ.

Ye yai ye naa tēn tē!

⁶ Wo nna, waa ye yar waha nde ne wo Yīṅfua Yesu Crise myaha ne: Ye nampyeṅ-mpāy pe nii napar ya pye, ma maha yee, pe saa naa pe troho tāhā le kānde wo ye, kānde lii too yar ye na, ye ma n ye kai- wāā

naa n pye pe ne ye. ⁷ Tee yai ye naa lii pye ye troho wātāhā ter n nii wo wāṅ syi dyaṅ, ye le cā. Too pye ye ne, ye cā ma yee wo sē naa napar pye ye. ⁸ Wo sē ba ta, waa n naa wo yē woo faa ye. Wii ḡe naa tēn tē wii ya ma sya naa n fāy cīnde wāfāy, wo sē naa n ke yii waa ḡe n naa n fāy wo yē wāwoo wīi ne ye. ⁹ Wo ne ga waha tyii, ye n naa koho le wo ye, ye naa kai- nkāy pye wo kē faa. Ya'a yāā too loo sye, wo naa n ke wo kānyīi yar ye na, ye n yāṅ wo na, ye naa ye troho tāhā wo wāṅ syi dyaṅ. ¹⁰ Ye cā ma yee, too pye ye fla na, wo naa ye yar ma yee, wii ma yee, u saa naa tēn tē ye, woofua sē yai u naa n di ye. ¹¹ Ya'a yāā wo kai- ngīi pāā ye ye, wo le luhu ma yee, ye laam wo, mpāy ma pe napar pye, pe sē waha pe ya yē ḡe woo pe ya ya ye, ma -sē pe yē le nawee- kai- wo. ¹² Poofa mii, waa pe yar waha wīi nen nde ne: Pe naa tēn tē yalebye pe naa pe yē digi ke pe ya ya, pe waha naa n di yaryar. ¹³ Yii poo na, wo nna, ye ma n fāy yāā kayīi wāpyeṅ ne ye! ¹⁴ Kai- nkāy too yrūhū yar ye na saba nwo laam wo, wii ma yee u sē koo pye ye, ye bye ye naa u pyer yāṅ, ye ma n naa u yē le ye kai- wo ye, fyar n u yigi le ne. ¹⁵ Ye ma n -sē yee, yaa u tee naa n pye mii u ma ye napīi dyaṅ ye, ye nampyeṅ kē u ne, -ye naa u yar laanyin ne.

Syaha tesē Yāhā wānar Tesalonifa kē

¹⁶ Yāhā gii ke ma yrīṅ kēfua, ke naa yrīṅ wāā ye kē yalebye wāwāā ya woo. Yīṅfua u naa n nii ye ne yalebya. ¹⁷ U saba kaplāṅ kuasaha nge, ndoo Pōl, n ke fla yrūhū nii ya, koho ne: N ye bye syar. Ye ma ra syaha kaplāṅ yāā, yaa cā ndoo n u saba yrūhū cīnde. N ta saba kuasaha bye yrūhū koo syi. ¹⁸ Wo Yīṅfua Yesu Crise, u kaa taha ye bye na.

Pɔl saba cir kaplāŋ Timuti ye

Syaha fla

¹ Ndoos Pɔl kē, ndoo wii n ma Yesu Crise tēnlēhe. Yāhā gii ke ma wo Syayahafua, koo ke ra taha le na, koo tesē Yesu Crise ne, woo wii too koho taha yaha u na.

² N saba nwo yrūhū nō wāā mboos Timuti kē. Ma ma ra cīinde dya Yesu Crise kānde wo. Wo Tuhufua Yāhā tesē wo Yīnfua Yesu Crise ne, ke ke kayī wāā ma kē tesē ke yrīn ne, ke ma fen di.

Mii yigi kawarfuafa kaklaha ne!

³ Tē naa n gaha Maseduanfa kāntraha na, ma ba ma yar līi ne, n ga ma laam too loo wīi nen ya ne: Kuee Yefesyi wo, mpāy ma ke fla Yesu kāndeyārfa yawāhā wo, pe nawee- klaha kaklaha nkāy ter ne. Ma yai ma pe yar pe tyii. ⁴ Nkāy ke wee yīn ne ye mii ngbāy dyaŋ, pe yar pe tyii koo wāpāā na tesē faale wāle myar rii ne te yrūhū ta buarbuar. Koo ngīi sē laa yō mii kaplāŋ wātīyīn ya sē kē ye. Koo kaklaha ter sē n gaha Yāhā wīi wācāŋ ne yaha ye ye. Yāhā n ke nawee- pe Yesu ta pe Yater pe waha sya yaha.

⁵ Ma 'a yāā tē yee, ma pe yar pe tyii koo kaklaha ngīi ter na, n n traha nawee- ntāŋ pe naa n dye pe ya tāy. Pe laam ma nii gbege, kai- nkāy pe cā ke sron, pe ma n gaha koo kue ye, pe ma Yesu ta pe Yater laantee nen ne, loo na pe ntāŋ ga dye pe ya tāy. ⁶ Mpāy ma pe loo nde sye ma kuee kaplāŋ tyīn kai- nkāy na, yīn wee ke na ye. ⁷ Poofa mii, kānde līi Yāhā le ta, pe n traha pe nii nawee klahafa le ne. Kai- nkāy pe - sē n pāā, poo ge sē ke war ye, kai- nkāy pe n traha pe naa nawee- klaha, pe sē maha ke war ye.

⁸ Wo cā kānde līi Yāhā le ta, kayī ne, le ma pye pe nawee- klaha le ne, mii Yāhā le yar mii. ⁹ Wo cā ma yee, mpāy pe sron, kānde līi Yāhā le ta, le sē yi poo myaha ne ye. Le yi mpāy myaha ne pe ma kapeepfefa, mpāy ne pe sē n luhu Yāhā ye ye, mpāy ne pe pee, mpāy ne pe kāmpee yār, mpāy ne pe sē Yāhā gboho ye, pe sē maha Yāhā kai- yāŋ ye, mpāy ne pe pe tuhufa boo pe nahafa ne, mpāy ne pe ma naboofa, ¹⁰ mpāy ne pe sē fyar cā ye, mpāy ne pe n sāy pe naawai ne mpāy pe sē le wa ye, mpāy ne pe yāmpa cāā troho, mpāy ne pe kawar fua, mpāy ne pe Yāhā ka n di, mpāy ne pe kai- nkāy pye ke sē wāā le cīinde kaklaha wūhū ne ye. ¹¹ Koo cīinde kaklaha ngīi, le Yesu kapāyīi ke yar wo na, Yesu kapāyīi līi le wāā ra kē, n naa le tōr

nawee- ye. Le Yāhā nayōr yar wo na, Yāhā gii ke ma kānkai- bye ne.

Laantār rii Yāhā te pye yar Pɔl kē, te gboho

¹² N syaha wāā wo Yīnfua Yesu kē, woo wii tuu fānga wāā ra kē ta tēn laam wo. N syaha wāā u kē, woo wii tuu yee tē yai u tēn wātē ne, ma ra yāŋ yi n naa le tē. ¹³ N -sē nwo, faale wo, n sē naa wāyī pāā u wīi na ye. Mpāy pe naa n taha u na, n naa pe nuhu, ta laam ba waha ter. Loo naa bye ne, u ra yāŋ yi. Tē sē ba Yesu ta ra Yater ye, n sē ba cā kapee kē tē naa n pye ye, Yāhā n ra fen di. ¹⁴ Wo Yīnfua n kayī pye ra kē, le n sya gboho ter. Woo kē tuu ra ta ta n u ta ra Yater. Woo kē u ta ta ntāŋ n dye u tāy, ma yee nawee- bye ntāŋ pe waha dye ra tāy.

¹⁵ Kapān laa nde, cīinde ne; nawee- bye yai pe le sya nuhu ne: Yesu Crise pa driyē wo kapeepfefa syayahasaha wo. Kapeepfefa laam wo, ndoo tē pee pe bye na. ¹⁶ Yāhā n le sya, ma ra fen di. Loo nde yai wo le cā: Yāhā Yesu Crise ta u le yar nawee- na, pe n waha cā Yāhā ke laam yīn nawee- ne. Ta dyaŋ tē pye, kapeepfefa waa sē ba ter ra yaha ye, ke sē ke laam yīn la ra ne? -Ye cā ye yee, ke ke laam yīn nawee- ter bye ne. Loo na, mpāy pe ga ba Yesu ta pe Yater, pe cīinde yrā yāā, cīinde yrā līi wākuayāā wee le na ye, pe ga waha ra wīi yāŋ, Yāhā ke laam yīn ta ne mii, pe cā pe yee Yāhā ke laam yīn nawee- ter bye ne. ¹⁷ Yīnfuangbāŋ wīi u ma wākuayāā wee u yīnfar na ye, woo wii wākuayāā wee u na ye, woo nwo nawee saa waha u yāā yīnde ne ye, woo nen ya kē u ma cīinde Yāhā, u miingbāŋ yai ke naa n yee yalebye, u yai u naa n sey yalebye, wāyeryāā ma n pye le na ye. Amen, le nii ke syl.

¹⁸ Timuti, ma ma ra dya Yesu Crise kānde na. N ga ma yar waha laa ne. Yāhā kāmāy na, kai- nkāy ke ba pāā yaha ma wīi na, koo ma suhu līi ne tē ga yar ma na, ke wāā le. Loo ne nde: Taa Yesu ta ma Yater mii, naa loo cīinde wīi yāŋ, kawar wūhū nkāy ma n wāhā le wo ye. ¹⁹ Ma 'a n traha ma waha yia, taa Yesu ta ma Yater mii, u ta yaha tāŋ ma Yater koo syi! Kai- nkāy taa cā ke sron, naa koo ya pye! Mpāy pe koo wāpyen sye, loo pe ta pe n plaha, ma Yesu kānde miy yaha. ²⁰ Yiime pye pe ne tesē Lesyāānder ne. Poo nawee- syām me, n tyii Setane na u waha pe fāy, pe n waha cā pe yee kaplāmpēe- wāpāā Yāhā kē, le sē yō ye.

2

Wo yai wo naa Yāhā nar nawee- bye kē!

¹ N ga ye bye yar waha nde ne: Kai līi le ma yīn, -ye naa n pāā Yāhā ye, ye

naa ye yīn wūhū nar ke ye, -tee naa ke nar ye nampyeñ- kē. Ke kayūhū nkāy pye nawee- bye kē, -ye naa syaha wāā ke kē koo ngū wī ne! -Ye naa Yāhā nar koo syi nawee- ter bye kē! ² -Ye naa Yāhā nar ke syi klo yahasefa kē tesē fāngafa ne, wo n waha naa wo troho tāhā laanfīr ne, yrīn wo, too maha naa Yāhā myaha gboho, too naa wo troho tāhā Yāhā kānde wo laanyīn ne. ³ Loo nde yō, ma maha n tāy wo Syayahafua Yāhā ye. ⁴ Ye sē yāā, Yāhā n ke nawee- bye pe waha sya yaha, pe maha waha le Yāhā cīnde wī cā. ⁵ Ye sē yāā, Yāhā neñ ya kē ke ma, kusyiifua nen ya kē u ma Yāhā nsoho wo nawee- ne, woo kē Yesu Crise ne, u pye nawee wo wāñ syi dyañ. ⁶ U le sya ma gbā ku, loo n nii wo bye wāsyayaha dir tuu dāā. Loo nde ta, Yāhā ke bii yale lii yar yaha Yesu gbā wī na, loo yale le ba nō, poo gbā mii ta nawee- bye n cā ma yee, pe wāsyayaha wī ma Yāhā laam wo. ⁷ Loo ne, ta n nii Yesu tēnlhe, ma maha nii Yāhā tēntē, ma ga naa nawee- klahā, mpāy pe wee Yiifee- ye, pe n waha Yesu ta pe Yater, pe le Yāhā cīnde wī cā. N sē kawar fua ye, cīnde ne tē n pāā.

⁸ N n ke Yesu kāndeyārfa yawāhā teebehe bye wo, pe naam pe naa n pāā Yāhā ne. Pe ma nii n pāā Yāhā ne, pe laam yai pe nii gbege, pe ma n naa ncafūhū di ye, wāhā wī laa ma n pye pe laam wo ye! ⁹ N maha le ke ca ye, pe naa faha wān le, faha wān tii syi nawee saa waha yīnde yi too pe na ye. Pe ma syi pe ye yīnde le yaha yīn wāfan wo, nsāasugu ne, sān wān ne, tesē faha wān tii ne te dir te sroñ gboho ye. ¹⁰ Too nde wāleñ sē kē ke ma yīn ye. Kayī wāpyeñ loo le ma yīn. Kayī wāpyeñ loo le yai ca mpāy ne pe yee, poo Yāhā myaha gboho.

¹¹ Ca yai pe yaha le, pe yīn kor le, pe naa n luhu Yāhā kaplāñ ye; pe yai pe tyii ke n naa n dye pe laam wo. ¹² Cōo woo sē yai u naa naa klahā Yāhā kaplāñ ne ye, u sē yai u kuā tā naa na ye, u yai u naa laanyīn yāā. ¹³ Ye sē yāā, Yāhā cāā Dama tāhā, ma ba Awa tāhā kur kue ye. ¹⁴ Dama sē kē tuu tyii u sāndāpee yīnfua n u wlañ ye, cōo kē tuu tyii u sāndāpee yīnfua n u wlañ. Yāhā ke bii yee, pe ma n lii pye ye, u n le pye. ¹⁵ Ca -sē ga waha sya yaha kicar waa wāsee wī na. Pe -sē yai pe Yesu ta pe Yater pe kuāñ ye, pe tyii nawee- ntāñ naa n dye pe tāy naleyē, pe laam n nii gbege, pe naa n laha pe kānkai- bye wo.

3

Yesu kāndeyārfa yawāhā yahaseefa

¹ Kapān laa nde, cīnde ne: Wii ma yee u Yesu kāndeyārfa yawāhā yahaseefua tēn syi ke, tēyī ne u n ke. ² Wii ma loo tēn tē, u

yai u sroñ kai- bye wo; u yai u pye cōo nen ya ne, u yīnde ma n pye cōo waa ter na ye. U yai u u ya wāyigi cā. U yai u kai- cā. U yai u pyer n yō. U yai u nampay wāyigi cā. U yai u le Yāhā kaplāñ wāklaha cā nawee- ye. ³ U sē yai u tar sēm na ye. U sē yai u naa fānga yar nawee- na ye. U yai u naa n tāy nawee- ne. U sē yai u naa wāhā cer ye. U sē yai u ta, war wī n gboho u laam wo ye. ⁴ U yai u u kahafa wāyigi cā, u yai u ta u pii naa n luhu u ye, pe maha naa u gboho. ⁵ Ma sē yāā, nawee ma yee u sē u kahafa wāyigi cā ye, u ga waha pye mii, u waha Yesu kāndeyārfa yawāhāfa yigi yō, poo mpāy pe ma Yāhā wām? ⁶ U sē yai u pye nafuē le Yesu kānde wo ye, mii loo sē ne ye, u ga waha yatañ ta u ya na sāndāpee yīnfua Setane wāñ syi dyañ, Yāhā n u pēn. ⁷ U yai, mpāy pe wee Yesu kāndeyārfa ye, poo n cā pe yee u troho wātāhā ter yō. Mii loo sē ne ye, u wīi ga sye pe ye, u n waha gbe sāndāpee yīnfua namihī na.

Koholefa Yesu kāndeyārfa yawāhā yahaseefa ye

⁸ Mpāy pe koho le Yesu kāndeyārfa yawāhā yahaseefa ye, pe yai pe laha. Pe yai pe naa cīnde pāā. Pe sē yai pe tar sēm na ye. Pe sē yai pe naa wale ke dawar ne ye. ⁹ Pe Yesu ta pe Yater, le Yāhā kapāyī cīnde wī lii le yar pe na, pe yai pe le yigi klue sī laantee nen ne. Kai- nkāy pe cā ke sroñ, pe naa koo pye. ¹⁰ Ye yai ye pe troho wātāhā ter yāñ, pe ma n sroñ, ye cā pe taha loo tēn nde na. ¹¹ Pe ca bya, pe yai pe laha. Pe sē yai pe naa nawee- wāpee pāā ye. Pe yai pe ya wāyigi cā. Pe yai pe naa n sroñ kai- bye wo. ¹² Naa wii u koho le Yesu kāndeyārfa yawāhā yahaseefa ye, u yai u pye cōo nen ya ne, u yīnde ma n pye cōo waa ter na ye. U yai u u pii wāyigi cā tesē u kahafa bye ne. ¹³ Mpāy pe koho le Yesu kāndeyārfa yawāhā yahaseefa ye, pe ma sroñ pe tēn wo, nawee- ga naa pe gboho. Yesu cīnde wī lii pe sya laantee nen ne, pe ma nii loo pāā nawee- ye, pe ga waha le pāā naa n laha laanyīn ne nawee- ye.

Yāhā cīnde wī lii waa sē le cā yāā ye

¹⁴ N saba nwo yrūhū nō wāā ma kē, ma -sē n traha n ga ma yāñ plii nde na. ¹⁵ N ma ma- kueue ter, saba nwo ga ma klahā laa ne: Yesu kāndeyārfa yai u naa u troho tāhā mii u Yesu kāndeyārwei ne, ma le cā. Poo ma mii tuhufua nen pii dyañ. Poo me, pe ma ke Yāhā kāndeyārfa yawāhāfa, Yāhā gii ke ma yrāñ yaleyē. Poo me, Yāhā wām. Ya'a yāā, le Yāhā cīnde le soho Yesu kāndeyārfa koho wo, poo me pe n sēñ le na. ¹⁶ Cīnde ne, kai lii le wo ta wo n Yāhā ta wo Yater, waa saha le war ye. Le yīn wīi gbaha, waa saha yee kangbāy sē ne ye.

U tege ba wo ye nawee kadye ne.
 Yāhā Yrā le yar gbaa na u sroŋ.
 U u ya yi yar yāhāyīŋ tēnlehe na.
 Kapāyī lii le u wīl pāā,
 driyē kui bye le luhu.
 Driyē kur bye wo,
 nawee- ter bye u ta pe Yater.
 Yāhā u kuā yir ga ta niisayūhū wo
 yāhāyīŋ na.

4

Kawar kaklahafa

¹ Yāhā Yrā le yar laha ma yee: Mpāy ga ba dur yi kāā Yesu kānde wo driyē kuayale wo. Pe ga ba naa n luhu yimbuhu nkāy ye, ke n pe kar naa n yaha. Pe ga ba naa n luhu sāndāpee kaplāŋ ye. ² Loo ga ba pe ta, dawarfa tesē kawarfuafa ne, pe n pe plaha, pe n naa kāmpee yār. Poo dawarfa mii tesē pe kawarfuafa mii ne, pe ga ba nii, pe naa kapee- pye, pe kalaa saa pye ke na ye. Pe ga ba nii mii, Setane pe kayī wāpyer suhu boo pe kē. ³ Poo kawar kaklahafa mii, pe nawee- klaha ma yee, cō wāsyar sē yō ye, ma maha yee dir raa ma te wādiŋ sē yō ye. Ah too dir nde, Yāhā sē na ke re tāhā? Mpāy pe Yesu ta pe Yater, ma cīnde cā, pe ga waha syaha cāā wāā Yāhā kē, pe too dir di. ⁴ Ye sē yāā, Yāhā ke dir wān tii bye tāhā, te bye yō; taa ter sē yai mboo Yesu kāndeyārfua ma te sye ma yee, te ma tā ye. Te bye yai ma waha te di, taa -sē cāā syaha wāā Yāhā kē. ⁵ Yāhā kapān tesē syaha wāwāā ne Yāhā kē, koo ke n pai wān bye wāyōŋ ne Yāhā ye.

Wii syi u ma Yesu Crise tēntēyō

⁶ Ma'a koo kaklaha ngī yar pe Yesu kāndeyārfa na, maa nii Yesu Crise tēntēyō. Ma'a loo pye, nawee- ga cā pe yee, ma n poho Yāhā kapāyī ne, ma suhu cīnde kaklaha nkāy ne raa yigi. Koo kate- syāŋ ngī ke kaa taha ma kacān na Yāhā wūhū kue ye mii digi dyan, ke ne kaa taha ma kadye fāŋga na. ⁷ Ngbāy rii te sē cīnde Yāhā wūhū pāā ye, ma yai ma te wīl sye. ⁸ Ma'a yīŋ le Yāhā kai- na, maa ke cā laha, ma nii yimbui nen na Yāhā ne. Kadye wāsāhā gbar nawee kadye ya sāhā, yīŋ sē -sē wee re na ke syi ye. Ma'a -sē nii yimbui nen na Yāhā ne, loo nde ma yīŋ ne. Ma sē yāā, loo nde nawee ta u n nii yrāŋ na nanga, sukūhū gaa bye ne. ⁹ Kapān nde ma cīnde, nawee- bye yai pe le sya nuhu ne. ¹⁰ Loo ne, wo n nii Yāhā tēn tē yalebye, ma maha sroŋ n kān ke wīl ne. Ye sē yāā, wo koho taha yaha Yāhā na, Yāhā gii koo nej ya ke ma yrāŋ, ma maha ma nawee- Syayahafua, nawee- mpāy bye pe Yesu ta pe Yater.

¹¹ Kai- ngī bye klaha pe Yesu kāndeyārfa yawāhāfa ye, taa pe yar waha, pe naa koo

ngī pye. ¹² Taa ma naanfuē, ma'a syi ta waa n naa ma kloŋ loo nde wīl na ye. Ta, ma pyer n naa n yō, Yesu kāndeyārfa n te yāŋ naa n gbe ma ye, ma yē kaplāŋ ne, ma troho wātāhā ter ne. Ta, nawee- bye ntāŋ n dye ma tāy, -taa tyii ma laam n yō, Yesu kāndeyārfa n naa n yāŋ ma na, ma Yesu wātāŋ ter ne ma Yater, ma laam gbege ter ne.

¹³ Naa ke Yāhā kaplāŋ kal Yesu kāndeyārfa yawāhāfa telai wo nawee- bye yīnde na! Naa pe yar pe naa kānyī yār! Naa pe klaha Yāhā kaplāŋ ne! Koo ngī yigi ma naa ke pye, ta n sya ba dur ba. ¹⁴ Per gii Yesu kāndeyārfa wāle pe ba klue taha ma na, Yāhā ba kaplāŋ nkāy le waa laam wo ma wīl na u n ke tōr, ma yee Yāhā fāŋga gaa wāā ma kē. Koo fāŋga nge ta, ma naa Yāhā tēn tē! ¹⁵ Loo nde ya ta ma tēn, ma naa le tē yalebye kayi ne, nuhu ne, le n naa n gaha ma ye yaha ye, nawee- bye n waha le yāā yīnde ne. ¹⁶ Kacān yāā mii na, taa ta ma troho wātāhā ter n naa n yō, ma kaklaha ke naa n nii cīnde kaklaha. Ma'a mii plāhā, ma nii ngī pye yalebye, ma ga sya yaha. Mpāy pe n luhu ma ye plii bye, pe bya ga naa pe troho tāhā ma wāŋ syi dyan pe ba sya yaha.

5

Yāhā tēntē yai u Yesu kāndeyārfa yigi mii?

¹ Ma'a syi ma naa n sā wāle na ye. Ma'a yee, mboo ga laantor le pe laam wo, ma naa pe yar mii nawee dyan u tuhufa ne. Naa laantor le pe naanfām laam wo mii nawee dyan u cīifa ne ma suhu u lefa ne. ² Naa laantor le pe cale laam wo mii ma nahafa dyan, pe cabii tesē pe capīy ne mii nawee dyan u syafa ne, -taa -sē mii wāyigi cā pe ne.

³ Calangusyam mpāy nawee wee pe na ye, naa nagboho ta pe na, ma naa koho le pe ye! ⁴ Calangusya wii ma pye kicar ne tesē kur kue pii ne, pe yai pe naa pe troho tāhā pe nahafua ne mii Yesu kānde le yar mii. Pe yai pe naa kayūhū pye pe nwonfa kē, pe seefa pe kayī lii pye ter pe kē, pe naa le kayī dur pe kē. Loo ne, le n tāy Yāhā ye. ⁵ Calangusya wii ma -sē pye, waa wee u na ye, u yīntaha ma maha syii, u u koho taha yaha Yāhā na, u naa n pāā Yāhā ne ke yai ke yīmper, u naa ke nar ke naa u koho soho. ⁶ Calangusya wii ma -sē kuae u laangapee wūhū ya pye, tuu sya nwo u sē ku wa ye, u ma mii nakugu dyan u kapee- koho wo. ⁷ Naa pe bye klaha kai- ngī bye ne, pe troho wātāhā ter n yō naa n tāŋ pe ye gbege. ⁸ Yesu kāndeyārfa wii ma yee u sē u nwonfa yāŋ ye, u Yesu kānde mii

yaha. Woosyifua nwo pee wii na, u sē Yesu ta yāā u Yater ye.

⁹ Calangusya wii syi u myaha yai ke yrūhū koho wāle wīi na Yesu kāndeyārfa yawāhāfa tēn laam wo, u yai u pye dye-gbeetāā syi. U yai u pye tuu nii ter puai nen ya ye. ¹⁰ U yai u pye miyūhū ne kayūhū kuē ye: Kicar wāyigiyō syi, nampay wāgbihī ne, u pye u Yesu kāndeyārwai tēntēle, u pye koholefua fenfa ye, kayīi wīi le naa n tāy u ye.

¹¹ Calangusyam mpāy yīntaha ke sē syii ye, ma'a syi naa pe syi myar yrūhū Yāhā tēn wātē wīi na ye. Mii loo sē ne ye, naa waa wāgbe laam ma pe yigi, pe ga waha le Yāhā tēn miy yaha loo nde wīi na. ¹² Pe ma yē ter Yāhā tēn wātē wīi ne, ma ba le sye, le ga nii kapee pe ye. ¹³ Pe mii, laa tēn wee pe na ye, pe ga pe ya ta nawee-klē kafa. Lii le cā pee, pe yē kaplān ga nihi ter, pe kalaa wee kai lii na ye, pe ga pe yē le le wo. Lii le maha wee wāpāā wīi ye, pe ga naa loo pāā. ¹⁴ Loo ne ta n yee, calangusya wii u sē le ter syihi wāsee na ye, n n kē naa waa ma yi usyi na, ma u gbe ta cōō, le puar. U ma syihi yāā see, u ma u kaha yigi yō, wo napīi saa waha laa wāpee yāā wo wīi na u naa le pāā ye. ¹⁵ Ye sē yāā, calangusyam mpāy mii, pe le Yesu kānyīi miy yaha, ma Setane kāmpee gbe. ¹⁶ Yesu kāndeyārfa wii ma pye u nawee waa ne tuu nii calangusya, u yai u naa koho le u ye, u ma n tyii u na u n nii teger Yesu kāndeyārfa yawāhāfa ye ye. Calangusyam mpāy pe ma, waa wee pe na ye, pe yawāhāfa ga waha naa koho le poo ye.

¹⁷ Wāle mpāy pe ma pe Yesu kāndeyārfa yawāhā yahasee ye, pe Yesu kāndeyārfa yai pe naa nagboho ta pe na tesē pe naa pe dāān wāā pe kē. Poo me mpāy ne pe Yāhā kaplān pāā pe Yesu kāndeyārfa ye ma maha pe klaha. ¹⁸ Ye sē yāā, Yāhā sabangbān wo, kapān laa ma le yrūhū ta mii nde dyan:

«Pe naha giī ta ma yee

ke dir pua tāhā naa n yi te syir wo,
pe sē yai pe koo naha yē pua tā
too dir nde na ye.»

Le maha yrūhū ta ma yee: «Tēntēfua yai u dāā u dāān ne.» ¹⁹ Pe ma wāpee laa pāā taha yahaseefua waa na, nawee-syām laa na nawee-tāā syi ge ma yee, pe sē le yāā yīnde ne ye, ma'a n le sya ye. ²⁰ Yahaseefa mpāy ma pua yaha kapee-wāpyen na, ma naa le kuān pe ne pe Yesu kāndeyārfa bye yīnde na. Loo ga ta pe bye n naa n fya. ²¹ Lii tē ga pāā waha ma ye Yāhā yīnde na, Yesu Crise ne tesē pe yāhāyīn tēnlehyōm ne, loo ne nde: Nkāy tē ma yar, naa n pye ke syi, ma'a n yee maa dye waa kuē ye taa tyii waa na ye, ma'a n yee waa wīi n tāy

ma ye ma ter waa yaha ye! Naa cīinde fla loo yān!

²² Ma'a Yāhā nar waa kē, ma'a n koho taha u na farfar ye. Wii ma kapee pye, ma'a n dye u kuē ye ye, naa mii yigi yalebye kapee-kuē ye!

²³ Ma laha ke ma yaa, ma'a syi loho ya ta ma lawōn ye; defīi wō naa n wlāhā cacar, u ga ta dir saa naa n syā ma laha wo ye, ma n naa nii korkor.

²⁴ Mpāy kapee- ma, ma'a sya yee ma sē le fla naha ye, maa ke kapee- yāā gbaa na ufua tuu pye. Mpāy kapee- sē ga waha pye ke sē n yāā gbaa na ye, ma'a le fla naha, maa cā ba ke yāā kur ye, ufua kapee- pye cīinde. ²⁵ Kayūhū pyefa bya ma koo syi. Wii ma kayūhū pye, ke n yāā gbaa na. Ke ma sya yee, ke sē yāā gbaa na ye, ke saha kuee wam wo ye, ke ga ba naa n tōr nawee-bye n ke luhu per gaa.

6

¹ Mpāy pe ma yāmpa, pe yai pe naa cīinde nagboho ta pe yīnfa na. Mii loo sē ne ye, nawee-mpāy ter ga waha naa Yāhā miipihī yee ma suhu wo kaklaha ne. ² Yāmpa mpāy yīnfa pe ma Yesu kāndeyārfa, poo yāmpa mii sē yai pe yee, poo tesē pe yīnfa ne, poo ma mii Tuhufua nen pii dyan, pe sye pe saa naa nagboho ta pe yīnfa na nantān ye. Le wee koo syi ye, pe yai pe cā pe tēn tē pe yīnfa mpāy kē pe ma Yesu kāndeyārfa, pe yīnfa ntān maha dye pe tāy. Loo nde yai le waha pe yāmpa ta pe n pe yīnfa wīi gbihī pye naa n yō.

Kawar kaklaha tesē wale wātāyter wīi nawee-ye

Kai- nkāy taa yai ma naa n pāā nawee-ye, -taa naa pe klaha, koo kē tē tōr yar ma na. ³ Wii ma nii kaklaha gaa ter klaha ma nii n yee, woo sē yer wo Yīnfa Yesu Crise kaplān na ye, koo kaplān ngīi ke nawee-troho wātāhā ter sroŋ, ma maha yee, woo sē yer koo kaklaha nge na ye, koo giī ke sroŋ wo Yīnfa Yesu wāta wīi ne wo Yater, ⁴ woofua nwo ta yi u yatan ne, u sē maha laa ge cā ye. Nafāā kaplān wātyīn ter u koho ne, u maha nawee- yē ke yalebye. Loo nde n pai laanyar ne, wāhā wācer ne, tyehē ne, nagblaha ne, nampyen wāpee wāga ne. ⁵ Mpāy kacān te kāā yi le Yāhā cīinde kānde wo, wāyer wee pe kaplān wātyīn na ye. Pe le ga ma yee, wii ma Yāhā ta u Yater, ufua ga waha wale ke loo nde flāhā tāy.

⁶ Cīinde ne, Yāhā laam wīi wāpyen ma gboho nawee laam wo, wangbāy laa sē ter loo nde yaha ye. Ufua saa naa laa ke nantān ye. ⁷ Ye sē yāā, wo sē see ba ngaa ne driyē wo ye, wo maha wee too ga waha ngaa gbe ke laam wo wo ter ke ne wo

kuper ye. ⁸ Wa'a nii wo yě digi yāā, tesē nayɛ ne ma le n tã wo kadye na, laa sē maha kuee nantãŋ ye. ⁹ Mpāy pe yee poo n traha pe wangbāy ke, loo ne le pe tyīn n gaha kapee- wāpyeŋ kue ye. Pe laam wūhū pee, ma nihi, yīŋ maha wee ke na ye. Koo ngī syi kē, ke nawee ta u n gbe namihī na, u wīl n klaha- tãŋ, u n maha u yīŋ ke laa. ¹⁰ Ye sē yāā, wale wīl ma gboho ter mboo wii laam wo, loo nde n pai kapeeter bye ne. Mpāy wale wīl ba gboho ter pe laam wo, ma pe ta pe n le Yāhā kānyīl flā miy yaha, ma maha pe laanyīn bye pye klaha- pe ya kē.

Pɔl Timuti yar kai- ne

¹¹ Mboo woo na Timuti, Yāhā nawee kē ma ne. Kai- nkāy tē pāā ter, ke bye yāā ma ke ta yaha. Ma yai ma kai- nkāy ke ke ngī: Kasroŋ wāpyeŋ, wāpuayaha Yāhā wīl na, Yesu wāta wīl ne ma Yater le n naa le ma laam wo, nawee- ntãŋ wādye wīl ne ma tãy. Naa ma laam yīn yalebye, -taa ta pe naa n tãy. ¹² Taa Yesu ta ma Yater, loo fānga gbe ma kapee- wāpyeŋ yia. Ma'a nii loo pye, cīnde yrā lii wākuayāā wee le na ye, maa le yāā. Yāhā ma yee yi loo nde na. Mboo ge sē le pāā la nawee- busāā yīnde na ma yee, ma Yāhā Dya Yesu ta ma Yater.

¹³ Yāhā gii ke yrā le wān bye wo, koo tesē Yesu Crise ne, woo wii tuu le pāā Pōsyi Pilati yīnde na pe nawee- bye ne ma yee, woo kē Yāhā Dya, n ga nde pāā ma ye ke syāŋ yīnde na: ¹⁴ Le Yāhā kānde yigi klue sīl ne, -taa naa le yāŋ, ma'a syi kawar kaklaha n wlāhā le ne ye, wo Yīŋfua Yesu n sya ba dur ba. ¹⁵ Yāhā yale lii ta, le ma ba no, ke ga u ta u n dur ba. Yāhā kē ke ma cīnde yahaseefua kai- bye wo, koo ya kē ke n pai yrīŋ ne. Koo kē ke ma fāngafa bye Fāngafua, ke ma yīŋfa bye Yīŋfua. ¹⁶ Ke ma, gbā saha crā ge crā ke na ye. Yāhā niisaha ma cāā- wo, cāā- mpāy syi nawee saha crā pe na ye. Nawee saha Yāhā yāā yīnde ne ye. Yāhā myaha yai nawee- ter bye pe naa ke gboho, koo gii wākuayāā wee ke fānga na ye. Amen, le nii ke syi.

¹⁷ Mpāy pe ma driyē nge wale ne, pe yar pe ma syi pe yatan ta pe ya na ye. Pe yar pe ma n koho taha naa n yaha pe wale ya na pe yee le gboho ye; wākuayāā ma le na, wāklahayāā bya ne. Pe yai pe koho taha naa n yaha Yāhā koo na, koo gii ke wo kē wān bye ne busāā, ma yee te naa wo wīl yō. ¹⁸ Pe yar pe naa kayīl pye, pe naa ke pye ke n gboho naa n no pe wale wāgboho syi na, pe nii laantār ne, pe naa pe koho wān la nawee- ne laanfīr ne. ¹⁹ Pe ma koo pye yalebye, nangbān kē pe ke n ta Yāhā Yai wo; too nangbān wān nde syi sē waha n klaha- ye. Loo na, cīnde yrā lii wākuayāā wee le na ye, pe ga ba loo yāā.

²⁰ Dya, Yesu kapāyīl kaklaha wūhū nkāy tē ma yar, ke ma ma koho wo, ke yigi yō. Kaplāŋ nkāy syi yīŋ wee ke na ye, nkāy syi ke ga maha waha nawee ta, u saa Yesu ta u Yater ye, ma'a n naa ma yē le ke syi wo ye! Kawar wūhū nkāy pe ta kacān wūhū, koo nkāy ke n yee, le Yāhā kapān wīl wee cīnde ye, ma'a n naa ke syi luhu ye! ²¹ Ma sē yāā, mpāy pe yee poo ma too kacān nde syi cāfa, pe Yesu wāta pe Yater wīl miy yaha.

Yāhā n laantār yar ma na, mboo tesē mpāy ne pe ma ma ne.

Pɔl saba syāṅ wuhu kaplāṅ Timuti ye

Syaha fla

¹ Ndoos Pɔl kē, ndoo wii Yāhā ra ta Yesu Crise tēnlehe. Yāhā ke bii yē ter nawee-ye, koo ga ba cīnde yrā lii wāā pe kē Yesu Crise kāmāy na, ke ra taha, n naa loo nde yar nawee-na. ² N saba nwo yrūhū nō wāā mboo Timuti kē, ma ntāṅ dye ra tāy, ma ma ra dya Yesu kānde na. Wo Tuhufua Yāhā tesē wo Yīṅfua Yesu ne, ke ke kayī wāā ma kē tesē ke yrīṅ ne, ke ma fen di.

Pɔl laantor le Timuti laam wo

³ N syaha wāā Yāhā kē ma wī na, Yāhā gii n ma ke tēn na. Kai- nkāy tē cā ke sron, koo tē n pye le Yāhā tēn na mii ra faale wāle wāṅ syi dyaṅ. Yalēbye ke yai ke yimper, n ma nii n pāā Yāhā ye, n sē ne faha ma wī ne ye, n ne ke nar ma kē. ⁴ Too naa n cāāṅ wii na per gii, ma ba yīntām yi. N ma nii loo nde ga, ma laam bya ma ne ra yigi, ta n sya naa n ke, n ma yāā yinde ne, n naa nuhu di. ⁵ Ma nahafuadyaha Loyise tesē ma nahafua Yinisyi ne, poo mii cāā Yesu sron ta pe Yater ma yaha. N le cā, ma bya Yesu ta ma Yater laantee nen ne pe wāṅ syi dyaṅ. Koo kē, n syaha wāā Yāhā kē ma wī na.

⁶ Tē ba koho taha ma na, ma naa Yāhā nar ma kē, koo kē, Yāhā n wāyī wāā ma kē; loo le ma ta, ma n ke tēn wātē fānga yāā. Ma'a syi ma loo wāyī nde faha ye! ⁷ Ma sē yāā, Yāhā Yrā lii Yāhā le le wo laam wo, le sē wo ta wo n nii fya le cīnde wāpāā ne nawee- yīnde na ye. Le wee koo syi ye. Yāhā Yrā fānga le wo laam wo; le wo ta, nawee- ntāṅ n dye wo tāy, le wo ta, wo n wii wāyigi cā.

⁸ Loo na, ma'a syi ma yee, Yīṅfua Yesu kapāyī wāpāā wī fyar yigi ma kē ye. Tē nwo nwompīhi wo Yesu wī na, ma'a n yee, a loo maha fyar yigi ma kē ye. Ma bya, naa mii gbihi wāfāy kur ye ra ne le Yesu kapāyī wāpāā ne. Ma'a syi fya ye, ma koho taha yaha ke fānga na, fānga gii Yāhā ke wāā. ⁹ Yāhā koo kē ke wo sya yaha, ma maha wo yee too nii ke nna; le sē nii mii, wo kayūhū pye koo syi ye, ke ya laam wī ne, ke le pye wo kē laantār tāy. Ke bii loo kayī nde ta yaha wa wo kē Yesu Crise kāmāy na, driyē sē nii bāhā wa ye. ¹⁰ Ke le yar wo na yagaa wo Syayahafua Yesu Crise wāpaṅ ne driyē nge wo. Yesu Crise ta, gbā saha kapee pye wo na nantāṅ ye, tesē cīnde yrā lii wākuayāā wee le na ye, u maha loo yar wo na le Yāhā kapāyī wo.

¹¹ Yāhā ra yāṅ yi ma yee, n naa le kapāyī tōr nawee- ye, n nii Yesu tēnlehe. Loo ne, ta n nii nawee- klaha le kapāyī kai- ne. ¹² Loo le ra ta, ra n nii wāfāy nge fāy. Le sē fyar yigi ra kē ye. Wii tē ta ra Yater; n ufua cā. N maha le cā, le Yāhā kapāyī wūhū nkāy tē klaha nawee- ye, u ga waha yia u naa n sēṅ ke na, u wādurba per n sya ba nō.

¹³ Cīnde kaplāṅ nkāy tē yar ma na, naa koo ya yāṅ ma naa nawee- klaha ke ne. Ma seefar le Yesu ne, koo syi kē Yesu n nii ma Yater; nawee- ntāṅ n dye ma tāy, kuee yai tāṅ ke syi! ¹⁴ Kaklaha nkāy tē yar ma na, ke gbihi yigi, ma'a n tyii waa n ke wā klaha ye! Naa loo pye Yāhā Yrā kāmāy na, Yāhā Yrā lii le ma wo laam wo.

Mpāy dur yi Pɔl kur ye, mpāy -sē kuee u kur ye

¹⁵ Ma cā Yasyi kue kāntrahafa bye dur yi kāā ra kur ye, Fisyel dyaṅ Yermosyen ye ne. ¹⁶⁻¹⁷ Yonesyifor woo na, tē nwo ke nwompīhi wo, fyar sē u yigi ra wī ne ye. Yāhā ke kaa taha u kahafa na. Tuu ba pa Worme wo nwo, u ba ra fla ke farfar, ma sya ba ra saha cā, ma naa n pai ra fla na, ma ba naa laanyīn kaplāṅ pāā ra ye. ¹⁸ Faale wo, tē sē ba pye wa nwompīhi wo ye, ma pye Yefesyi wo, tuu naa koho le ra ye mii, ma le cā. Wo Yīṅfua Yesu u ba u fen di Yāhā kasāhā per wo.

2

Wii u Yesu kānde yigi klue sī

¹ Ta dya, mboo na, ma cā too seefar le Yesu Crise ne, wo kayī yāā. Naa mii plāhā Yesu kānde wo loo kayī nde kāmāy na!

² Kaplāṅ nkāy raa luhu ra yē na, tē naa nawee- klaha ke ne nawee- yīnde na, mpāy raa cā pe sron, ma cā pe ga waha nawee klaha ke ne pe ya ndoṅ, pe klaha ke ne!

³ Ma ma mii seraasyiyo dyaṅ Yesu Crise ye. Wāfāy ma ma dye, naa ma fen lay sya ra wāṅ syi dyaṅ! ⁴ Seraasyi naa wii u n gaha naan miysaha wo, u n ke u wī le naa n tāy u yīṅfua ye. Loo na, kai- nkāy ke wee naanmiy wūhū ye, u saa naa u ya wlāhā ke ne ye. ⁵ Ma maha cā, kaa na pe ma ne yee, nawee- pe pe ya kīhi; wii ma yahasee gbe, u ga ngaa yāā. Pe kānde lii yar pe yakihifa na, wii ma yee u sē n ter ke syi ye, u ma sya yahasee gbe, u saa ngaa yāā ye. ⁶ Tawarfua wii tuu le tēngbāy tē, te dir ma ba gbe, woo tuu ga cāā u lay yāā. ⁷ Kaplāṅ nkāy tē pāā ma ye, ke le yaha ma laam wo, wo Yīṅfua ga ba kacān wāā ma kē, ma n ke war.

⁸ Ma sē Yesu Crise wī yāā la, tuu sya ba ku, u ba yir gbā wo, ma dur ba yrāṅ na gbaafa ye. U faale wādyaha gaa kē Dawide ne. Le ma Yāhā kapāyī wo, Yāhā kapāyī lii wī tē tōr n yar nawee- na. ⁹ Loo

wīi wātōr kē, le ra le wāfāy nge wo, ta n sya nwo, pe ra pua yaha nwoimpihi wo kapeepye fua wān syi dyaŋ. Le Yāhā kapān loo na, le saha pua yaha ye. ¹⁰ Loo ne, ta n nii wāfāy nge fāy mpāy wīi na, Yāhā pe yān yi. Pe ma waha sya yaha Yesu Crise kāmāy na tesē nayōr rii syi wākuayāā wee te na ye, pe ma maha too bye yāā, ta wāfāy nge saa kai kua ra ye ye.

¹¹ Kaplān ngīi tē ga tōr ma ye, cīinde wūhū kē:

«Wo ma sya fāy mii waa gbā yāā,
wo ga ba nii yrān na u ne wii ndon.

¹² Wo ma wii plāhā le Yesu kānde wāyār ne,

waa ba nii fānga na u ne wii ndon.

Wa'a yee wo sē Yesu cā ye,
u bya ga ba yee, woo sē wo cā ye.

¹³ Wa'a sya yee, wo sē n sroŋ Yesu kānde wo ye,

u Yesu woo na, tuu yē ter wo ye lii ne,
u n sroŋ le ne.

Ye sē yāā, tuu lii pāā,
u saha dur u le sye u ya ye ye.»

Tētē wii u u yīnfua laam yīn

¹⁴ Kaplān ngīi tē pāā ma ye, ke gbihi yar nawee- bye na. Le pāā waha pe ye Yāhā yīnde na, pe tyii kaplān wātīn na Yesu kāndeyārfa yawāhā fla wo. Ke n pai wāhā ne, ke ga waha ta Yesu kāndeyārfa mpāy n dur yi le kānde wo. ¹⁵ Mii waha, ma nii tētē wii syi dyaŋ, u tēn tē n yō Yāhā yīnde na, le sē fyar yigi u kē ye. Naa ke Yāhā kaplān cīinde tōr gbegbe nawee- ye! ¹⁶ Kaplān nkāy yīn wee ke na ye, ke sē maha sroŋ Yesu kānde ne ye, ma'a n naa yē le ke wo ye! Mpāy pe koo pāā, loo nde pe troho dur yi n kāā le Yāhā kānde wo. ¹⁷ Pe yē kaplān ma mii nahapihi dyaŋ nawee troho na, nahapihi gii syi ke ga ke troho bye pye klahā- tān ufua kē. Mpāy pe koo kaklaha ngīi syi klahā, Yiminee ma pe ne, Fileti ne: ¹⁸ Pe le pāā ma yee, a wii Yesu kāndeyārfa, wo yir wa gbā wo, ma dur ba wa gbaafa ye yrān na. Loo nde na, pe le cīinde fla miy yaha, ma maha nawee- mpāy ta pe n yi n kāā le Yesu kānde wo. ¹⁹ Cīinde wūhū nkāy ke ma yīn Yesu kāndeyārfa ye, koo nkāy Yāhā ke pāā ta yaha, ke wee wāyehē wūhū ye. Koo kaplān kē ngīi: «Mpāy pe ma Yāhā wām, Yāhā pe cā.» Ma suhu «Wii ma yee Yesu ma woo Yīnfua, ufua yai u dur yi kapee kur ye.»

²⁰ Nangbān kaha wo, didiwān kur bye sē kē te fāā sān ne tesē wargbe ne ye. Taa ma, te fāā poor ne, taa -sē ma, katyigi pe ta. Te sān wān tesē te wargbe wān ne, pe roo gbe n yi cīinde wūhū ma ga pye. Te poor wān tesē te katyigi wān ne, pe roo gbe n yi plii bye, te n maha n wluhu. ²¹ Kapee- nkāy tē tōr yar ma na, wii ma yee u sē ke syi

pye ye, u ga nii mii didikla gii dyaŋ, pe ke gbe n yi cīinde wūhū ma ga pye. Wii ma nii koo syi, u sroŋ ma u Yīnfua myaha na. U ga waha laa yō u Yīnfua kē, u gbihi ta kayūhū wāpyeŋ na.

²² Taa ma naanfuē, naanfāndi wūhū nkāy ke sē yō ye, ke yāā ma ke ta yaha. Naa ma wāsroŋ wīi loo ke, naa Yesu ta ma Yater yalebye, tyii ma nampyeŋ- ntān n naa n dye ma tāy yalebye! Mpāy laam pe ma gbegbe, ma Yīnfua Yesu ta pe Yater pe kānkai- bye wo, nii yīmbui nen na poo ne! ²³ Kaplān wātīn nkāy ke sē kaa taha nawee kacān na ye, ke yāā ma ke ta yaha! Ke syi n pai wāhā ne. ²⁴ Ma cā, wii u Yīnfua Yesu tēn tē, u sē yai u naa n wāā ye. U yai u naa laantār kaplān pāā nawee- bye ye. U yai u waha naa nawee- klahā Yāhā kaplān wūhū ne, u yai u pye laanyīnfua. ²⁵ Mpāy pe u yē kai, u yai u waha pe gbihi naa n yar kaplāntāhā ne: Laa na, Yāhā ga ba pe ta pe n le sya pe cā pe yē kaplān sē yō ye, pe ke miy yaha. Loo na, pe ga waha cīinde kaklaha cā. ²⁶ Loo na, pe ga maha waha pe faale laantor kacān yāā, pe waha fer sya sāndāpee yīnfua Setane namihii wo, Setane wii u pe yigi kawar kaklaha nkāy ne ma pe ta pe n nii u laam wīi pye.

3

Driyē kuayale wo, nawee- kapee- ga ba gboho ter

¹ Ma laam too nde na: Driyē kuayale cāā ga ba pee naa n gaha. ² Nawee- ga ba naa pe ya yīn ya ke. Wale wīi ga ba gboho ter nawee- laam wo. Pe ya wāsey wīi ga ba naa n tāy pe ye. Yataŋ ga ba gboho pe na. Pe ga ba yīnde le Yāhā wo. Pe saa ba naa n luhu pe seefa ye ye, pe sya naa n wāā pe ne. Mboo wii ma kayīi pye pe kē, pe ga ma dāā kapee ne. Pe saa ba naa Yāhā wīi yān cīinde ye. ³ Nawee dugu saa ba pye pe na ye. Wāhā ma pe le nawee ne, pe saa sya pe wāā le yāā u ne ye. Pe ga ba nii nagblahafa. Pe saa ba naa pe ya wāyigi cā ye. Pe ga ba naa fānga yar nawee- na. Kayīi wāpyeŋ saa ba naa n tāy pe ye ye. ⁴ Pe ga ba yār naa n yaha pe nampyeŋ- na. Yēkuān wīi ga ba naa n tāy pe ye. Yataŋ ga ba ter pe koho ne. Pe ya laam wūhū ga ba naa n tāy pe ye Yāhā wīi na. ⁵ Pe ga ba le ka naa n pāā yē ya ne, poo ma Yesu ne, pe laam wo pe -sē u fānga wīi sye, u ma n pe troho wātāhā ter wāklaha pe kē ye. Ma'a n naa mii le pe kānde wo ye!

⁶ Poo mpāy ge ga ba naa n tay kakle wo, pe naa ca mpāy wlaŋ pe kawar kaklaha ne, ca mpāy syi pe wākaryaha sē n sye ye; poo ca mii cā pe pe ya le gboho ter kapee- wo, pe laam wūhū ma maha gboho. ⁷ Pe n ke pe naa pe klahā, pe sē -sē n ke pe cīinde

cā ye. ⁸ Poo nawee- mii ga ba naa pe syi ca wlan. Kawar wūhū ya ke ma pe laam wo, pe ga ba naa kawar fua, poo Yesu ta pe Yater. Pe kawar kaklahafa mii, pe ga ba yee, poo ga yer tā le cīinde na mii faale dyan̄ Syipte caifa Yanese tesē Yamrese ne pe bii yee, poo ga yer tā Musa cīinde wūhū na mii. ⁹ U Yanese tesē u Yamrese ne, pe sē waha bii yia ye, nawee- n bii cā dawarfa me pe ne. Pe kawar kaklahafa mii, pe bya wī ga ba nii koo syi, te kawar saa ba ka yahasee ye pe ye ye.

Pol Timuti yar kai- ne

¹⁰ Ma -sē yee mboo na, ma ra kaklahafa sya, ma ra troho wātāhā ter gbe. Lii tē n kē driyē wo, ma bya le cā. Tē Yesu ta ra Yater mii, ma bya u ta ma Yater koo syi. Tē ra laam yīn mii, ma bya ma laam yīn koo syi. Nawee- ntāŋ pe n dye ra tāy mii, pe naa n dye ma bya tāy koo syi. ¹¹ Tē ta laam plāhā le Yesu kānde wāyār wo mii, ma le cā. Pe naa ra nuhu le Yesu kapāyī wī na mii, ma le cā. Tē naa wāfāy gii bye sya, ma ke cā. Wāfāy gii ter sē maha kuee mii pe sē ra fāy ke ne Yātōōsyi wo ye, Yikō ne, Liiser ne? U Yīnfua -sē ra yīŋ wloho naa n yi koo bye wo. ¹² Ma cā mpāy bye pe yee, poo ga seefar le Yesu ne, pe naa pe troho tāhā Yāhā yor wo, pe ga ba naa pe bye nuhu loo nde wī na. ¹³ Nawee- mpāy pe pee ma yee, poo ga naa nawee- wlan̄ kawar kaklahafa ne, kaa ga ba taha naa n gaha pe pyer wāpee na; pe ga ba yee poo ga nawee- wlan̄ le kāmpee lii wo, poo ge me pe ga ba too dye le wo.

¹⁴ Mboo na, taa ma klahafa cā, kai- nkāy pe ma klaha, ma cā cīinde wūhū kē. Mii plāhā, ma kuee ke wo! ¹⁵ Ma kicar cāā ge na, ma ba Yāhā sabangbāŋ kaplāŋ cā. Koo kaplāŋ ngī ga waha kacān wāā ma kē, ma n Yesu Crise ta ma Yater ma ba sya yaha. ¹⁶ Kaplāŋ nkāy ke ma Yāhā sabangbāŋ wo, Yāhā kē ke koo ngī bye le nawee- mpāy laam wo, pe n -sē ke yrūhū yaha. Ke yō, ke ga waha nawee klaha Yāhā wūhū ne; ke ga waha nawee kapee- yar u na, u n cā ke sē yō ye. Ke ga waha nawee klaha, u n kāmpee miy yaha, u kānyī gbe. Ke ga waha nawee klaha, u n naa n sroŋ. ¹⁷ Nawee wii u Yāhā kānde yār ke syi, Yāhā kaplāŋ ga u ta u n nii naweeyō, kayūhū wāpye wī ya n nii u laam wūhū.

4

¹ N ma nar, Yāhā yāŋ tesē Yesu Crise ne, Yesu Crise wii u n pai yrāŋfa sāhā ma suhu mpāy ne pe ku wa, woo wii u n pai dur ba kāntrahafa ye u yīnfur ne, ² Yāhā kapān pāā naa n yigi nawee- ye yalebye! Le wāluhu laam ma pye pe na woo, le wāluhu laam ma maha yee le wee pe na

ye woo, naa le pāā pe ye! Pe gbihi naa n yar le ne! Wii ma kapee pye, u yar u n le sya u cā, le sē yō ye. Wii ma kapee pye, u sē yer le na ye, ma le kuān u ye, -taa fāŋga le ufua wo. Ma laam yaha koo ngī bye na, ma naa pe klaha laalyān ne!

³ Ma sē yāā, laana wo, Yesu cīinde kaklahafa wāluhu saa ba naa n tāy nawee- ye ye. Lii le n tāy pe ye, loo ya pe ga ba naa n pye. Pe ga ba pe laam kaklahafa ge yāŋ yi busāā, pe pe ta pe ya tāy, pe n naa pe laam wūhū tōr pe ye, pe n naa n luhu. ⁴ Pe saa ba naa Yesu cīinde kaklahafa luhu ye, pe ga ba ke sye pe naa ngbāy ya luhu. ⁵ Mboo na, mii wāyigi cā kai- bye wo, naa mii waha wāfāy wo! Ma tēn ne Yesu kapāyī wāpāā ne nawee- ye, le tē naa n yō! Tēŋ nkāy bye pe le soho ma koho wo, naa ke bye tē!

⁶ Ndoe na, n le sya ma ga nii yrā le soho Yāhā koho wo. Le yale ge no wa tē ga ku. ⁷ Driyē nge wo, n le sya ma naa nii srā kayī wī na. N fā fā fā, yagaa woo n no ra fee yersaha na. Yesu kē tē ta ra Yater ma sya ba waa yagaa na. ⁸ Yagaa tē waha yia, n cā n ga dāān yāā: Too dāān nde, kayīngbāy ne, kayīngbāy lii, wii ma n sroŋ u ga le yāā. Yīnfua wii u ma kasāhāfua, woo wii u sroŋ, u ga le wāā ra kē kasāhā per wo. Ndoe ya sē kē tē ga loo kayīngbāy yāā ye, mpāy bye pe u Yīnfua wādurbaŋ sēŋ nuhu ne, pe bya n pai le yāā.

Yesu kāndeyārfa mpāy wī

⁹ Mii waha, ma ba yi ra na, ma'a n nii kuee ye! ¹⁰ Ma sē yāā, Demasu tuu yi kāā ra kur ye, driyē nge wūhū tāy n ter u ye, koo kē. U ka Tesaloni na. Karsā ye poo na, Tyite ne, poo ma ra kur ye. Karsā ka Galasyi na, Tyite -sē ka Dalamasyi na. ¹¹ Luke ya u kuee ra ne. Ma'a n pai, ma Mareke yigi ba, u n ba naa ra koho soho tēŋ ne. ¹² N Tesyihī lehe Yefesyī wo. ¹³ Ta nayrengbāŋ gii ke ma Karpasu fla na Toosa wo, ma'a n pai, ma ke gbe naa n pai ra kē, te sabar yaha ne. Ma'a n faha te sre wān yaha ye, tii tē kaplāŋ yrūhū yaha te na, ma re kur ta yaha.

¹⁴ Ntyasāā naa Lesyāānder kapeengbāy pye ra na. Tuu lii pye, u Yīnfua ga ba loo dāān wāā u kē. ¹⁵ Ma bya, naa mii yigi u ne; ma sē yāā, Yāhā kaplāŋ nkāy bye too pāā, u naa n ke woo ga yer tā ke bye na fāŋga waha na.

¹⁶ Ta kasāhā na, tē fe yir per gii ma naa ra yīŋ ke, waa ge sē pye ra ne ke fla na ye; pe bye ba ra miy yaha. Yāhā ma syi ke loo ta kapee pe yīŋ na ye. ¹⁷ U Yīnfua -sē pye ra tāy, ma ra laam plāhā, ta n waha le Yesu kapāyī pāā mpāy bye ye pe wee Yiifee- ye, pe n le luhu. Yīnfua n maha ra yīŋ wloho yi jar koho wo, kapee sē ra yāā ye. ¹⁸ U

Yīṅfua ga ra yīṅ wloho yi kapee- ter bye wo, u ga ra ta, ra n dye u Yai wo yāhāyīṅ na. Woo myaha ya ke naa n sey yalebye, wāyeryāā ma n pye le na ye. Amen, le nii ke syi.

Ke kaplāṅ kuasaha, syaha ne

¹⁹ Persyile syar ra kē, Yakila ne, ma suhu Yonesyifor kahafa bye ne. ²⁰ Yerasyi kuee Kornti wo. Tooffī sē pye wāwee ye, ta n u ta yaha Melēti wo.

²¹ Mii waha, ma cāā pa te werngbān cāā yaha. Yeblusi, Pudānsyi ne, Linusu ne, Kladya ne ma suhu pe Yesu kāndeyārfa bye ne, pe ma syar. ²² Yāhā ke ta, u Yīṅfua n pye ma kur ye. Yāhā ke ke laantār yar ye na.

Pol saba kaplān Tyite ye

Syaha fla

¹ Ndoos Pol kē, tē saba nwo yrūhū. N ma Yāhā tēntē, ma maha ma Yesu Crise tēnlehe. U ra lehe ma yee, Yāhā ke mpāy yān yi, n pe yar le Yesu Crise kapāyī wīi ne, pe n waha u ta pe Yater, pe waha le cīinde cā, cīinde lii le n pai Yāhā kānde wāyār ne. ² Loo ga pe ta, pe n koho taha yaha le cīinde yrā wīi na, cīinde yrā lii wākuayāā wee le na ye. Yāhā sē kawar fua ye, ke bii yē ter wo ye loo cīinde yrā wīi nde ne, driyē sē bii tāhā wa ye. ³ Le yale n ba no, Yāhā n koo bye yar gbaa na ke yē kapān ne. Wo Syayahafua Yāhā ke yē kapān le soho ra koho wo ma yee, n le pāā naa n yi nawee- bye ye.

⁴ Ndoos Pol kē tē saba nwo yrūhū no wāā mboos Tyite kē. Ndoos kē tē ma yar fūū le Yesu kānde wāyār ne, ma n u ta ma Yater mii tuhufua dyanj u ne u puee yar kai- ne mii. Yagaa, wo nii nwoj neŋfa le Yesu kānde wo. Wo Tuhufua Yāhā ma suhu wo Syayahafua Yesu Crise ne, ke ke kayī wāā ma kē tesē ke yrīj ne.

Pe Tyite taha tēn lii na Karti kāntraha na

⁵ N ma ta yaha Karti kāntraha na ma yee, kai- nkāy ke kuee wāpye wūhū, ma ke pye gbihī ta. Ma yai ma pe Yesu kāndeyārfa yawāhāfa ta, pe n mpāy yān yi pe ya wo. Poofa ga nii pe Yesu kāndeyārfa yawāhā yahaseefa. Ma yai ma loo pye Karti kāntraha kui bye wo. Tē ba ma yar kai- nkāy ne loo nde wīi na, ma'a n faha ke ne ye: ⁶ Yesu kāndeyārfa yawāhā yahaseefua yai u sroŋ kai- bye wo, u yai u pye coo nen ya ne. U pii bye yai pe naa Yesu kānde yār, pe sē yai nawee- n naa n yee pe troho wātāhā ter sē yō ye, pe maha naa n yee pe sē n luhu nawee- ye ye. ⁷ Ma sē yāā, Yesu kāndeyārfa yawāhā yahaseefua woo kē, u ga naa ke yawāhā kai- bye yān ma suhu ke wale wūhū bye ne; loo ne, u yai u naa n sroŋ kai- bye wo. U sē yai u nii yatanfua ye, u ma syi u naa ncafūhū di farfar ye! U sē yai u tar sēm na ye, u sē yai u naa fānga pyer pye ye, u sē yai u naa fufor wale sya nawee- ye ye. ⁸ U yai u nampay gbihī naa n yigī nuhu ne, u yai kayī wīi loo n naa n tāy u ye. U yai u waha naa kacān yāā, u yai u sroŋ, u yai u pua yaha tāŋ Yāhā wūhū na. U yai u u ya wāyigi cā. ⁹ Pe Yesu tēnlehe pe le Yāhā yē kapān klaha nawee- ye mii, loo kapān nde ma cīinde. U yawāhā yahaseefua yai u

naa loo yān cigege. Loo na, u ga waha naa pe Yesu kāndeyārfa bye klaha le cīinde kaklaha ne, u maha naa pe yar kayi ne. Tesē, mpāy pe yee poo ga yer tā le cīinde kaklaha na, u ga maha waha pe yar pe plahasaha fla ne.

¹⁰ Ma'a yāā, tē ngīi pāā ma ye, pe Yiifee- mpāy pe dye Yesu kānde wo, pe busāā ma pe sye ma nii nawee- wlaŋ pe kaplāmbuar ne, yīn wee ke na ye. ¹¹ Pe fufor wale sya nawee- ye, ma pe klaha kai- nkāy ne ke sē sroŋ ye, ke sē wāā le cīinde kaklaha ne ye, ma klefa busāā laam wāhā ke syi. Ma yai ma poosyifa yē tā. ¹² Pe Kartifa naa waa pye tuu kai- cāā pāā naa n yaha, woo ge ba le pāā ma yee: «Kartifa ya dyanj, pe ma kawarfuafa, pe pee mii waha wān dyanj, pe napan pye ma maha di cā. Pe see ke dyanj.»

¹³ Tuu lii pāā, cīinde ne. Loo na, le pāā naa n waha pe ye, pe n pe troho tāhā naa n sroŋ Yesu kānde wo. ¹⁴ Pe ma n naa Yiifee- ngbāy yān ye, tesē nawee- mpāy pe le cīinde kapān sye ma pe laam kāmbehe ta, pe ma n naa koo kāmbehe ngīi yān ye. ¹⁵ Mpāy laam pe ma gbegbe, pe kai- bye yān laantee nen ya ne. Mpāy laam pe wee gbegbe ye, pe sē maha Yesu wīi sya cīinde ye, pe kai- bye yān laantee- sānsyām ne. Ma sē yāā, poo laanga ter sē yō pe kacān ter ne ye, koo kē. ¹⁶ Pe n yee poo ma Yāhā ne, ma'a -sē pe pyer yān, maa cā kawar ne. Pe wīi klaha-, pe sē n luhu waa ye ye, pe saha laa kayī ge pye ye.

2

Yesu kāndeyārfa yai pe naa pe troho tāhā mii

¹ Mboos na, kai- nkāy tē ma klaha ke ne, naa nawee- klaha koo ya ne! Koo kē ke nawee- wāsyayaha wīi pāā. ² Pe nanle yar pe pe na wāyigi cā kai- bye wo, pe ma syi pe naa miiklaha- wūhū pye ye, pe naa kacāwūhū pye! Taa maha pe yar pe naa Yesu ta pe Yater, pe tyii nawee- ntāŋ n naa n dye pe tāy, pe naa pe laam yīn kānkai- bye wo, mii Yāhā cīinde le yar mii. ³ Taa pe cale bya yar, pe naa pe troho tāhā nawee- n cā, Yesu kāndeyārfa me pe ne. Pe yar, kaplāmbuar rii te sē yō ye, pe ma n koo syi pāā naa n tay teebehe bye wo ye, pe sē yai pe pua yaha sēm na ye. Pe yai pe laantor kaplāŋ cā, ⁴ pe naa capīy klaha, pe pa ntāŋ n naa n dye pe tāy pe pii ne. ⁵ Pe maha pe yar pe laam pe naa nii gbegbe pe naa kacāwūhū pye, pe naa pe kle tēn tē kayi ne, pe laam pe naa n tāy, pe naa n luhu pe pa ye. Pe yai pe naa koo ngīi bye pye. Loo ga ta, waa saa waha wāpee laa yāā u pāā le Yāhā kapān wīi na ye.

⁶ Taa maha pe naanfām yar, pe naa kacāwūhū pye kānkai- bye wo. ⁷ Mboo na, naa kayūhū pye kānkai- bye wo, pe n yāŋ naa n gbe ma na. Naa n laha, taa maha naa n sronj ma kaklaha ne! ⁸ Kaplāŋ nkāy ke sronj, waa saha laa wāpee yāā ke kaplāŋ na ye, naa koo pāā. Loo ga ta, fyar ga wo lahafa yigi, pe saha laa wāpee yāā pe pāā wo wīi na ye.

⁹ Yāmpa yai pe naa n luhu pe yīŋfa ye, pe maha naa pe laam yīn kānkai- bye wo. Pe yīŋfa ma yee pe lii pye, pe yai pe le pye, pe ma n kaplāŋ tyīn le na ye. ¹⁰ Pe sē yai pe naa pe wān yuhu ye. Pe yai pe naa n laha pe yīŋfa ye yalebye, pe maha naa n sronj pe ye. Loo na, Yāhā gi ke ma wo Syayahafua, ke kaklaha myaha ga yi.

¹¹ Ma'a yāā, tē kai- ngūi pāā ma ye, Yāhā ke laantār wīi yar, loo lii le ma nawee- bye wāsyayaha wīi. ¹² Le wo klaha wo yi kāā kāmpee wo, wo kāntraha ngefa laam wūhū yāā wo ke ta yaha. Loo na, waa naa wo troho tāhā kacān ne, wo naa n sronj, wo naa Yāhā laam wīi pye yagaafa nsoho wo. ¹³ Wo yai wo naa koo ngūi pye, wo naa koo yay diper sēŋ, koo gi wo koho taha yaha ke na. Koo per nge na, wo Syayahafua Yesu Crise wii u ma wo Yāhāngbāŋ, u nayōr ga ba yi gbaa na. ¹⁴ Wo Syayahafua gbā ku wo wīi na, ma wo par sya yi kāā kapee- wāpyeŋ koho wo. Loo na, wo nii woo ya wām. Wo kapee- bye laha kāā wo na. Wo ga naa kayūhū pye laanfīr ne.

¹⁵ Kai- nkāy taa yai ma naa nawee- klaha ke ne, koo kē tē yar ma na. Taa cā nkāy raa n pāā, cīnde ne, naa ke pāā fānga ne, ma'a n naa laalaa pye laa gē ne ye! Wii ma plaha pye, le pāā war yi u ne. Ma'a n tyii waa n ma klonj ye!

3

Laanfāyōm ma suhu troho gi wātāhā ne ke yō

¹ Pe Yesu kāndeyārfa yar, pe yai pe yīŋ kor le kāntraha yahaseefa ye tesē fāngafa ne, pe naa n luhu pe ye, pe naa n yi nanihi tēŋ na, tēŋ nkāy yīŋ ma ke na. ² Pe yar pe sē yai pe naa waa wāpee pāā ye, pe ma n naa wāhā cer ye, pe tyii pe laam naa n tāy, pe naa pe laam yīn nawee- bye ne yalebye.

³ Ma sē yāā, wo bya, faale wo too sē pye wa Yesu kāndeyārfa ye, wo sē ba laa cā ye, wo sē naa n luhu waa gē ye ye, wo plaha naa n pye yalebye. Wo pye kapee- wāpyeŋ koho wo, yīnde wūhū ne, tesē wo tyatyāhā ne. Wo pye napee- ne kānde nen wo, tesē laanyarfa ne; nawee- wīi ba fūhū wo ye, wo bya wīi- sē ba fūhū pe ye.

⁴ Wo Syayahafua Yāhā n ba ke laantār yar gbaa na nawee- na, ma maha pe yar pe n cā pe ntāŋ dye ke tāy. Yagaa, ke wo

sya yaha koo kapee- ngūi wāpyeŋ koho wo. ⁵ Le sē nii mii wo naa n sronj ye. Ke wo fen di, loo ne ke n wo sya yaha ke dyanj. Ke wo sya yaha ma maha wo kapee- laha kāā wo yīŋ na. Loo na, wo nii mii wo maha gbihi dur see laanfāyōm ne Yāhā Yrā kāmari na, Yāhā Yrā lii le wo laam wā klaha. ⁶ Ma sē yāā, too wo Syayahafua Yesu Crise ta wo Yater, Yāhā ke Yrā tege le wo laam wo busāā. ⁷ Loo na, u laantār wīi wo ta wo n sronj Yāhā ye ma ga ba ke kloho di, wo cīnde yrā yāā, lii wākuayāā wee le na ye, loo lii wo koho taha yaha le na.

⁸ Kaplāŋ ngūi tē pāā ter, ke ma cīnde. N yee ma naa ke pāā fānga ne nawee- ye, ma'a n naa laalaa pye laa gē ne ye! Loo ga ta mpāy pe Yāhā ta pe Yater, pe ga naa kayūhū pye yīntaha ne. Lii le yō ma maha puar nawee- na, loo ne nde tē pāā ma ye. ⁹ Kaplāŋ wātyīn nkāy syi yīŋ wee ke na ye, ke yāā ma ke ta yaha, tesē faale wāle myar rii ne pe yrūhū ta buarbuar, tesē sänker ne, ma suhu wāhā ne le Yāhā kānde wīi na. Koo ngūi sē puar nawee ne ye, yīŋ maha wee ke na ye. ¹⁰ Ma'a yāā, nawee wii syi u Yesu kāndeyārfa yawāhāfa klaha kaklaha nkāy syi ne, ke nawee- ta pe n cer pe ya ne, u yar u ma tēmpēe wo. U ma sye, maha u yar taha le ne, ke n tehe syāŋ tā. U ma maha sye, u cer yi kāā pe Yesu kāndeyārfa yawāhāfa wo! ¹¹ Ma cā usyifua tuu plaha lii ne, u sē yer le na ye, Yāhā kasāhā ga ba too u na kapee- nkāy wīi na u n pye.

Pɔl Tyite yar kai- ne

¹² N ma ba Yartemasu no wāā ma ye, laa na Tesyihī, pe ma no ma fla na, mii waha ma ba yi ra na Nikoplosyi wo. N ga werngbān cāā pye koo fla na. ¹³ Senosu wii u kasāhā wūhū cā, woo tesē Apolosu ne, ma'a n faha pe wīi ne ye, koho le pe ye, pe n waha pe yrāhā yi, ma'a n ta ngaa n ke laa pe ye ye! ¹⁴ N sē- sē yee, mboo nen ya wīi ne ye, wo Yesu kāndeyārfa yawāhāfa, pe bya yai pe kayūhū wāpyeŋ cā, pe waha naa pe ya gbe pe cīnde kānkai- bye wo. Pe troho wātāhā Yesu kānde wo, le yai le yāŋ naa n cā pe kayūhū wāpyeŋ na.

¹⁵ Mpāy bye pe ma ra ne, pe ma syar. Wo naambiyām mpāy pe Yesu ta pe Yater, pe syar wo kē. Yāhā ke ke kayīi wāā ye bye kē.

Pɔl saba kaplān Filemu ye

Syaha fla

¹ Ndoos Pɔl kē, tē saba nwo yrūhū, ndoo tesē wo cīfua Timuti ne. Pe ndoo Pɔl tā nwompīhi wo Yesu Crise tēn wīl na.

Wo u saba yrūhū nɔ wāā mboo Filemu kē, mboo wii raa ma wo naambiyā, ma maha ma wo tēntēwai. ² Mboo, ma suhu Yesu kāndeyārfa mpāy bye ne pe pe ya wāā ma kaha wo, ma suhu wo syafua Yappa ne, ma suhu Arisyipe ne, woo wii u tēn tē wo ne Yesu Crise kē. ³ N le nar Yāhā ye, tesē ke Dya Yesu Crise ne, ke kayīl pye ye kē, ke maha laanyīn wāā ye kē.

Filemu troho wātāhā Yesu kānde wo

⁴ Filemu, ma wīl gboho ra laam wo. Yalebye n ma nii n pāā Yāhā ye, n ne laa yāā ma wīl na n pāā ke ye, tē syaha wāā ke kē loo wīl na. ⁵ Pe ba ma wīl pāā ra ye ma yee, a Yesu kāndeyārfa bye ntān dye ma tāy cīinde, a raa maha Yesu sronj ta ma Yater. Koo kē n syaha wāā Yāhā kē. ⁶ Taa Yesu ta ma Yater wo n wāā le, n le nar Yāhā ye, ke waha ta Yesu myaha n gboho, kayūhū nkāy bye Yesu tuu n pye wo kē, ma n waha ke cā naa n yō. ⁷ Taa ta Yesu kāndeyārfa bye ntān n sronj dye ma tāy, loo nde pe laam yīn yalebye. Le nii ra ye nuhu wīl, ma maha fānga gaa taha ra na.

Pɔl Filemu nar u yāmpuai Wonasyimu wīl na

⁸⁻⁹ Taa nwo, Yāhā ntān sronj dye gboho ma tāy, koo syi kē, n ga ma nar laa ne. Le yō ma maha sronj Yāhā ye Yesu kānde na. Too mii, wo wīl n tāy wii ye, n saha yee ma le pye ra kē fānga na ye. N ga ma nar wānar le ne, ndoo wii n ma wādyaha Yesu kānde na, ndoo wii pe yigi tā nwompīhi laam wo ma yee, tē tee n yār Yesu Crise kānde wo, ma nii u kapān pāā nawee-ye. ¹⁰ Wo dya Wonasyimu wīl ne tē ga ma nar. Nwompīhi nge laam wo, Wonasyimu dye Yesu kānde wo. Loo nde na, n ga waha u yee ra dya. ¹¹ Faale na, u sē pye ngaa ma ye ye. Yagaa, u ga waha laa yō wo bye kē, ndoo tesē mboo ne. ¹² N ga u nɔ wāā ma kē. Yagaa, taa -sē cā ma yee, u wīl gboho ra laam wo, u ma mii ndoo gē kadye dyanj. ¹³ N ma ne pye n ga waha ne tyii u na nii tāy, ke nwompīhi wo nwo, u n naa koho le ra ye tēn nkāy wo ma draha wo, le ga ne tāy ra ye. ¹⁴ N le wūū ma yāā, n sē yai n kai pye ma kur ye mii ma sē yer le na ye. N sē maha n ke ma kayīl pye ra kē fānga

na ye. N n yān, ma'a ga kayīl pye ra kē, le -sē pye ma laam wīl.

¹⁵ Ncā, laa na Yāhā ke le ta ma yee, u Wonasyimu u fā ter ma yaha u ga yalaa pye, tuu maha dur ba yi ma na, ye n nii yii ne. ¹⁶ Ma sē yāā, Wonasyimu u ma na yagaa, u puar yāmpuai na. U sē n tōr ge tōr yāmpuai ne nantān ye. U sronj ma wo cīinde nampyeŋ Yesu kānde wo. U wīl sronj gboho ndoo ye. U wīl yai le nii ma bya ye koo syi, le sya ter ra wīl yaha. U ma ma yāmpuai, ma maha ma ma cīinde nampyeŋ Yesu kānde wo.

¹⁷ Ke ma pye n ma ma naambiyā cīinde, taa ne ga ndoo gē yigi mii, u yigi ke syi! ¹⁸ Ke ma pye u laa pye ma na, ke ma maha pye u fue syi gbe ma ye, le ta ra yīn wīl. N ga ke draha dur ma kē, ma'a n naa ntān cer ye. ¹⁹ Ndoos Pɔl kē tē u saba yrūhū. N ga ke bye dur ma kē. -Taa -sē cā mii ndon, tē lii pye ter ma kē, le ter ma yrā yaha.

²⁰ Āwā, ma'a wo Yīnfua yān, ma ra laam wīl nde pye ra kē, le ga tāy ra ye, le ra laam yīn.

²¹ Lii tē nar ma ye nde saba nwo wo nanga, n cā ma n gaha le pye ra yor wo, le n sya ta ter koo yaha. ²² Taa maha naa syāsaha gbihi ra kē, ta laam wo n le ga ma yee, Yāhā ga ba luhu ye wānar ye, ke ra yi yaha ye kē.

Syaha fla

²³ Yepafarsyi wii u ma ra ne nwompīhi wo nwo Yesu Crise wīl na, u syaha ma ma ye. ²⁴ Mareke ye bya ne, ma suhu Arisarke ne, Demasu ne, Luke ne, poo mpāy pe ma ra tēntēwai, pe bye ma syar.

²⁵ Wo Yīnfua Yesu Crise, u kaa taha ye na.

Yesu tēnlehe waa saba kaplān Yeberefa ye

Yesu ter faale Yāhā kaplān tōrfa bye yaha

¹ Faale cāā na, Yāhā naa n pāā wo wāle ne. Ke ke kaplān tōrfa busāā lehe naa n wāā pe ya wuhu na, pe n bii naa ke yē kaplān pāā, pe bye pe kaplān ter ne ke ya wuhu na. ² Yagaa sē na, Yāhā ke yē kapān pāā wo ye ke Dya kāmāy na; Yāhā driyē kai- bye le soho woo koho wo. Yāhā driyē kai- bye tāhā woo kāmāy na. ³ Yāhā nayōr n yāā Yesu na, tesē ke nagboho ne. Yāhā ke ma miī, Yesu ma koo syi. U kaplān ma fānga ne, koo kē ke driyē gbā yigi. U nawee- kapee- yee laha kāā pe na. Loo kur ye, u n ka yāhāyīn na, maa nii Yāhā kāndigi koho kue ye, koo giī ke ma wān bye yīn na.

Yesu ter yāhāyīn tēnlehe yaha

⁴ Yāhā myaha wāā Yāhā Dya kē, ke n ter yāhāyīn tēnlehe wān yaha. Koo kē, u n ter yāhāyīn tēnlehe yaha. ⁵ Ye sē yāā, Yāhā sē kapān nde syi pāā yāā yāhāyīn tēnlehe waa ye ye ma yee:

«Mboo kē ma ma ra Dyapuai,
ma gbe nanga na, nawee- ga cā,
n ma ma Tuhufua.»

Ke sē maha nde pāā yāā yāhāyīn tēnlehe waa wī na ye ma yee:

«N ga nii u ye Tuhufua draha wo,
u -sē ga nii ra ye Dya draha wo.»

⁶ Yaliile wo Yāhā yee koo ga ke Dyapuai nen no wāā driyē wo, woo wii tuu cāā pye wa wān bye yaha, ke le pāā ma yee:

«Yāhāyīn tēnlehe bye yai
pe naa u myaha sey.»

⁷ Yāhā lii pāā yāhāyīn tēnlehe wī na, loo ne nde: Ke yee yāhāyīn tēnlehe miī ge pe sya nii koo wām, pe ma koo ye tefay wān syi dyan. Ke tēntē- ma ke ye naayīn wān syi dyan. ⁸ Ke Dya wī loo na, Yāhā le pāā ma yee:

«Ma ma Yāhā, ma Yīnfua niisaha yāā.

Too yīnfar nde wākuayāā wee te na ma ye ye.

Kasron koo kē, taa ga naa n pye ma Yai wo.

⁹ Kasron wī tāy ma ye,
kapee- wī sē tāy ma ye ye.

Loo ne, ma Tuhufua Yāhā n mboo yān yi ma nagboho ta ma na ma nampyen- yaha.

Nuhu n -sē ma laam yīi.»

¹⁰ Yāhā maha yee:

«Yīnfua, mboo kē

taa kāntraha tāhā ke kai- bye fegbecāā na.

Mboo kē taa maha yāhāyīn bya tāhā.

¹¹ Too nde bye ga ba kua.

Mboo woo na, maa naa n nii yalebye;
kāntraha tesē yāhāyīn ne,
te ga ba le te pye klaha-,

¹² ma n te kur ta yaha te kuān ne.

Taa ter ga ba te draha gbe miī

nayrefān dyan pe n le wāler draha wo.
Mboo woo na,

maa naa n kuee ma wānii na yalebye,
wākuayāā saa pye ma dye- na ye.»

¹³ Yāhā sē maha nde pāā yāā yāhāyīn tēnlehe waa ye ye ma yee, u nii koo kāndigi koho kue ye kai- bye yīn na, ke n sya ba u napīi- yīy kor le u kē, pe n nii miī, u tānde fyāhā tā pe na. ¹⁴ Pe yāhāyīn tēnlehe ya dyan, pe wee la tēntē- ya Yāhā ye, ke n nii pe lehe pe ga naa n paha mpāy na, pe yai pe ba sya yaha pe ga nii Yāhā tāy?

2

Wo yai wo naa wo wāsyayaha wī wū

¹ Ke Dya kāmāy na, Yāhā ke lii pāā wo ye wo wāsyayaha wī na, wo yai wo yīntaha sron loo nde ne, kapuar ne. Miī loo sē ne ye, waa le kānyīi plaha, wo saa yāā dye Yāhā Yai wo ye. ² Kānde lii Yāhā le ta pe yāhāyīn tēnlehe n bii le yar nawee- na, le pye kla. Le pye, wii ma loo kānde katan nen laa sye ma le miy yaha, Yāhā ga u pēn loo nde wī na. ³ Wo wāsyayaha kaplān nkāy ke -sē ma yīn, ye yai ye cā, wa'a yee ke wee kla ye, wo saha kuee miī wo sē pēn ye. Yīnfua ge kē u cāā wo wāsyayaha wī pāā. Mpāy pe -sē le yāā luhu u yē na, poo n ba le pāā wo ye wo n cā, cīinde ne.

⁴ Yāhā kē, ke fānga taha pe yē kaplān na, pe n waha laanwo wūhū pye ke n yō ta ter ma suhu yēkā wūhū ter bye ne. Yāhā Yrā kāmāy na, Yāhā maha fānga ter bye wāā pe kē pe ya wuhu na pe n waha naa ke tēn tē. Yāhā naa le pye ke syi, nawee- n waha naa n cā pe kaplān ma cīinde. Yāhā Yrā fānga wūhū koo na, Yāhā ke wāā ke laam wākē.

Wii woo kē u ga waha ta, nawee n sya yaha

⁵ Driyēfān giī wī too n pāā, Yāhā sē yee pe yāhāyīn tēnlehe poo pe ba nii koo driyē yīn na ye. ⁶ Aye rehe, waa ge ma, u le yrūhū yaha Yāhā sabangbān wo ma yee:

«Yāhā, nawee ma nwa, ma n nii,
ma sē n faha u wī ne ye?

Woo wii u see yi nawee, u ma nwa,
ma n nii u gbihi n yigi?

⁷ Ma u ta ma yee yāhāyīn tēnlehe
pe puar u na yalaale nsoho ya wo.

Ma maha ba miingbān wāā u kē,

ma nagboho ta u na.

⁸ Ma u ta kai- bye yīn na.»

Le yar ma yee Yāhā nawee- ta ke wātāhā wān bye yīn na. Le yīntaha kē, Yāhā nawee- ta pe n yia kai- bye na, laa ge sē kuee ye. Wo ma -sē yee wii ga yān yagaa, wo saa kai- bye yāā ke n pye pe myaha na ye. ⁹ Lii ya too yāā, Yesu wii Yāhā ba u dur ta, ma yee ke yāhāyīn tēnlehe pe puar u na yalaale nsoho ya wo, yagaa wo yāā, Yāhā miingbān wāā u kē ma maha nagboho ta u na. Tuu wāfāy gii fāy ma sya ba ku nawee- bye wīi na, koo syi kē, Yāhā n u gbihi ta ke syi. Yāhā laantār tāy, Yāhā yee koo ga nawee- sya yaha, koo kē Yesu n wāfāy nge fāy.

¹⁰ Yāhā wān bye tāhā te nii ke wān. Ke naa n ke nawee- busāā pe sya yaha pe waha ke nayōr syi yāā. Loo ne, ke n ta Yesu n koo wāfāy sya, ma cā nii wo Syayahafua. Laa sē kuee mii u sē le pye ye. Loo nde ma wāyī. Mpāy pe ga sya yaha, Yesu woo tuu ga ter pe yahasee ye, pe n dye Yāhā Yai wo. ¹¹ Yesu woo kē, tuu nawee- kapee- laha n kāā pe na, pe n nii Yāhā laam wīi ya pye. Woo tesē mpāy ne tuu sya n yaha, pe bye ma tuhufua nen pii. Loo ne, u pe yee u cīffa, fyar sē u yigi le ne ye. ¹² Woo ge le pāā ma yee:

«Yāhā, n ga ba naa ma wīi pāā ta cīffa ye;
n ga ba naa ma miingbān gboho yay
ne

ma nawee- bye nsoho wo.»

¹³ U maha yee: «N nii le soho ma koho wo.»
U maha yee:

«N nwo, ndoo tesē pe kicar bye ne,
kicar mpāy Yāhā pe wāā ra kē.»

¹⁴ Ye sē yāā, pe kicar see yi nawee- bye wān syi dyan, ntān ne pe kadye wo. Koo kē Yesu bya see ba wācen wo wān syi, ntān ne u kadye wo. U ku wo kadye ter syi ne. Koo kē u gbā kāmāy na, sāndāpee yīnfua Setane wii u ma gbā fānga ne, Yesu u fānga pye klaha- u kē. ¹⁵ Tuu loo pye, u nawee- bye sya yaha gbā fyar koho wo, mpāy pe pye yāmpa ntāncer koho wo gbā wīi na yalebya. ¹⁶ Ye cā Yesu sē loo nde pye wāā yāhāyīn tēnlehe kē ye, u le pye wii driyēfa kē, wii mpāy too ma Brama kur kue pii. ¹⁷ Koo kē, u n see ba nawee ntān ne u kadye wo wo wān syi dyan, ma nii u nampyen wān syi wācen, fla ngaa ge sē kuee u na ye. Mii loo sē ne ye, u saa ne waha u cīffa fen cā u naa pe fen di ye. U ga ba nii pe ye Yāhā yūndefa yīnfua, u naa n sron le Yāhā tēn ne, u u nampyen- kapee- laha kāā pe na. ¹⁸ Ye sē yāā, tuu pye driyē wo, woo ge ba wāfāy yāā gboho; sāndāpee yīnfua Setane maha naa n ke, u u tyīn ga kapee- wāpyen kue ye. Loo na, nanga wo ma nii tyīn n gaha kapee- wāpyen kue ye, Yesu ga waha koho le wo ye.

3

Yesu Crise ter Musa yaha

¹ Wo nna, Yāhā ye bya yān yi, ye nii ke wām, ye ba dye ke Yai wo. Wii mpāy too ma ke wām, too lii sya cīnde ma nii le pāā nawee- ye, loo ne nde: Yesu woo kē u ma Yāhā tēnlehe, u maha ma Yāhā yūndefa yīnfua ma wo wāā le Yāhā ne. Ye yai ye naa woo yān yalebye. ² Yāhā u yān yi, ma u taha tēn lii na, u sron le ne mii Musa dyan, tuu bii sron u tēn ne Yāhā kahafa kē mii. Yāhā sabangbān wo, loo yūhū yaha Musa wīi na ma yee: «U bii sron Yāhā kaha bye wo.» ³ Nawee ma kaha fāā, u ga myaha yāā u ter ke kaha yaha. Yesu tesē Musa ne, pe ma koo syi, Yesu myaha yai ke gboho ta ter Musa myaha yaha. ⁴ Ye cā kle ma te fāāfa ne te ya wuhu na; Yāhā koo -sē kē, ke driyē bye fāā. Ke Dya kē Yesu ne. ⁵ Musa woo na, Yāhā nna bye wo, Yāhā sē naa u taha laa wāpyen na u n naa n faha le ne ye. U pye tēntē Yāhā ye; lii le ga ba pye kur kue ye, Yāhā bii u ta u n le cāā pāā yaha. ⁶ U Yāhā Yūndefa Crise -sē ma Yāhā kahafa bye yīn na. U sē laa sye Yāhā ye ye. Woo ma u Yāhā Dya. Wo ma wii plāhā, ma Yesu ta wo Yater wo kuān ne, tesē wo ma koho taha yaha woo ya na yalebye, wo ga sron nii koo kaha ngefa.

*-Ye naa ye troho tāhā Yāhā yor wo
nanga nge bya na!*

⁷ Ye cā wo yai wo wii plāhā Yesu kānde wo. Loo ne, Yāhā Yrā wo yar ma yee:

«Ye ma Yāhā yē kapān luhu nanga,
-ye le sya nuhu ne!

⁸ Ye ma syi ye nii nditēn Yāhā kapān ye mii ye wāle dyan faale cāā na ye!

Tēyāfūū klo wo pe bii yee poo jar Yāhā ye,
ma yee poo ga ke pye yān.

⁹ Ye wāle bii le tēyāfūū klo plan cer naa n ter

ma naa n gaha kāntraha gii wo,
Yāhā ke bii yē ter, koo ga ke wāā pe kē.

Pe bii dye- gbeesī pye yrāhā na;
Yāhā naa yēkā wūhū pye pe kē,

loo naa bye ne, pe maha naa n jar Yāhā ye,

ma ke pye naa n yān
ke dye- gbeesī ngīi bye wo.

¹⁰ Loo ne,

Yāhā laam n bii war koo cāā wāle ne,
ke n bii le pāā ma yee:

Pe laam wūhū kē, ke pe plaha yalebye,
pe sē n ke pe naa pe troho tāhā ra yor
wo ye.

¹¹ Yāhā laam n bii war pe ne,
ke n le sron pāā pe ye ma yee:

Tē kāntraha gii gbihi ta pe myaha na
pe ga naa n wūū,
pe saa dye yāā ke wo ye!»

¹² Wo nna, yii mpāy ye ma Yesu kāndeyārfa, ye naa yii yigi, ye laam ma n ba waha ter ye ye ye! Mii loo sē ne ye, ye ga ba yee Yāhā yē kapān wee ngaa ye, ye sya le Yāhā kānde miy yaha, Yāhā gii ke yrā le wān bye laam wo. ¹³ Ye ma n nii koo syi ye! Too ma yrān na nanga, Yāhā n traha ke naa ke yē kapān pāā wo ye plii wuhu na. Ye naa yii yar kayīī ne, kapee laa ma n ba waa ta, u n plaha u sya nii nditēn Yāhā kapān ye ye. ¹⁴ Ye cā wo seefar le u Yāhā Yīndefua Crise ne. Too ba u fe ta wo Yater wo laam bye ne mii, wo ma wii plāhā ma kuee yai tān koo syi, wo seefar le u ne cīinde. ¹⁵ Le ma le yrūhū yaha Yāhā sabangbān wo ma yee:

«Ye ma Yāhā yē kapān luhu nanga,
-ye le sya nuhu ne,
ye ma syi ye nii nditēn Yāhā ye
mii ye wāle dyaŋ ye, poo bii jar Yāhā
ye.»

¹⁶ Mpāy pe pye yāmpa Syipte kāntraha wo, Musa n ga pe sya yaha ma pe yigi yi ke kāntraha wo, poo ya sē na, pe bii le Yāhā yē kapān luhu ma dur ma jar Yāhā ye? ¹⁷ Poo ya sē na, Yāhā laam bii war pe ne, ke n pe ta pe n tay dye- gbeesīī tēyāfūū klo wo ma sya ba ku ke fla na. Poo sē na, pe naa kapee- pye ke dye- gbeesīī ngīī wo? ¹⁸ Mpāy pe le Yāhā yē kapān luhu ma dur ma jar ke ye, poo sē na, Yāhā le sron pāā pe wīī na ma yee:

«Tē kāntraha gii gbihi ta pe myaha na
pe ga naa n wūū,
pe saa dye yāā ke wo ye.»

¹⁹ Yii ge le yāā, pe sē le Yāhā kapān ta ngaa ye, koo kē Yāhā ke bii kāntraha gii gbihi ta pe myaha na pe ba naa n wūū, pe sē yāā dye ke wo ye.

4

Yāhā nawee- ga cīinde wāwūū yāā

¹ Yāhā bii yē ter, koo ga cīinde wāwūū wāā ke nawee- kē. Koo yē wāter nge ma wii wīī nanga. -Tee -sē naa yii yigi, yii waa ma n ba kuee mii, u sē koo wāwūū nge yāā ye. ² Ye sē yāā, wo bya le Yāhā kapāyīī luhu mpāy dyaŋ pe pye le tēyāfūū klo wo faale wo. Pe le Yāhā kapāyīī luhu, le sē -sē laa yō pe kē ye. Ye sē yāā, pe le luhu, pe sē le sya cīinde ye, koo kē, pe sē ke cīinde wāwūū yāā ye. ³ Wii poo na, wo ke kaplān sya cīinde. Wo ma wii waha, ma ke le yaha wo laam wo, cīinde wāwūū gii Yāhā yee, ke n pai ke wāā ke nawee- kē, waa koo yāā. Koo cīinde wāwūū kē, Yāhā laam ke bii war wo wāle ne, ke n le sron pāā pe wīī na ma yee:

«Cīinde wāwūū gii ke bii gbihi ta pe myaha
na,
pe saa ke yāā yāā ye.»

Yāhā ke loo nde pāā yaliile wo, koo ge bii kai- tāhā wa ma dye cīinde wāwūū wo. ⁴ Ye sē yāā, le ma le yrūhū yaha Yāhā sabangbān wo ma yee:

«Yāhā kai- bye tāhā kua plii kuay nsoho
wo,
ke plii kuasīī wuhu, ma -sē wūū.»

Ye yai ye cā, wāwūū ma Yāhā tāy. ⁵ Wo maha le yāā wa, le ma le maha yrūhū yaha Yāhā sabangbān wo ma yee:

«Cīinde wāwūū gii Yāhā bii gbihi ta
pe myaha na, pe saa ke yāā yāā ye.»

⁶ Mpāy -sē ga waha koo cīinde wāwūū nge yāā. Mpāy pe sē ke cīinde wāwūū nge yāā ye, poo tee bii le Yāhā kapāyīī yāā cāā luhu, pe sē le sya cīinde ye. ⁷ Mpāy pe -sē ga waha koo cīinde wāwūū nge yāā, loo ta Yāhā n per gaa ta, ma ke myaha taha nanga. Yāhā wo faale wādyaha Dawide ta, u n koo nanga nge wīī pāā, le n yrūhū yaha Yāhā sabangbān wo; koo syi kē, ta n cāā ye yar wa le ne ma yee, Yāhā yee:

«Ye ma Yāhā yē kapān luhu nanga,
-ye le sya nuhu ne,
ye ma syi ye nii nditēn le ye ye!»

Wo faale wāle pe bii le Yāhā yē kapān sye tēyāfūū klo wo, dye- buar ter loo kur ye, Dawide n cā ba ke nanga per kapān nde pāā.

⁸ Ye sē yāā, Yāhā bii wii yān yi Musa draha wo, u myaha Yosua. Woo ka pe wāle pii ya ne koo kāntraha nge wo, kāntraha gii Yāhā bii ke gbihi ta pe bye myaha na, pe ga naa n wūū. Ke ma ne pye ke cīinde wāwūū kē pe yāā loo klo nde wo, Yāhā saa ne maha ba naa per gaa wīī pāā ye. ⁹ Koo syi kē, wāwūū per gbihi ta Yāhā nawee- kē. Koo wāwūū wīī ma mii Yāhā wāwūū wīī dyaŋ, ke wūū driyē wātāhā kur ye. ¹⁰ Yāhā ke driyē tāhā wa, ke -sē wūū. Wāwūū per gii Yāhā ke gbihi ta wo kē, wii ma koo wāwūū yāā, u tēn tē ma n pai wūū mii Yāhā wān syi dyaŋ. ¹¹ -Too wii waha, wo koo cīinde wāwūū nge yāā! Mpāy pe pye tēyāfūū klo wo, waa ma syi u le Yāhā kapāyīī sye poo wān syi dyaŋ, u ba kuee u saa ke cīinde wāwūū yāā yāā ye. ¹² Ye sē yāā, Yāhā yē kapān tēn tē wo laam wo, le maha ma fānga ne. Yūntrūhū gii ke ma yēr sīī ne, ke ga waha kā dye ga kadye laam wo. Yāhā yē kapān -sē ter koo yūntrūhū nge syi yaha. Le ga waha kā dye le sya ga nō nawee laampua ge wo. Le ga waha kā dye le ga nō kacrihi na, le sya ga u kilue na. Yāhā yē kapān kā dye n gaha nawee laampua ge wo. Kai- nkāy bye ke wāpye laam ma u na tesē kai- nkāy bye ne u n ga u laam wo, le Yāhā kapān ga ke bye yi yaha gbaa na u n yān ke ma pye ke sron. ¹³ Nawee saha laa pye le n wūhū Yāhā na ye. Yāhā ke wān tii bye tāhā, ke te bye yāā gbaa na, ma maha te bye laam wūhū cā

tāŋ. Too kai- nkāy bye pye driyē wo, ke n pai wo yey ke ne per gaa.

Yesu kē wo Yāhā Yūndefa Yīnfua

¹⁴ Ye cā Yāhā Yūndefa Yīnfua ma wo ye. Yāhā Dya Yesu kē. Woo, u dugu ga yāhāyīn na, ma sya ka Yāhā yahasee ye. Loo ne, too Yāhā cīnde wūhū nkāy pāā mii, -too -sē tyii ke n pye wo laam wo ke syi, wo n plāhā kuee ke wo! ¹⁵ Sāndāpee yīnfua Setane ma wo tyīn n gaha kapee- wāpyeŋ kue ye, Yesu cā wo saha yia Setane na wii ya ye, wo fen ga maha u yigi. Ye sē yāā, Yesu wii u ma wo Yāhā Yūndefa Yīnfua, Setane ba u bya tyīn naa n gaha kapee- ter bye wāpyeŋ kue ye mii wo wāŋ syi dyaŋ, u sē -sē kapee nen laa ge pye ye. ¹⁶ Loo na, -too wo laam miy yaha, wo yūhū crā laanyīn ne Yāhā na, wo cā ke laantār gboho. Ke ga wo fen di, ke maha laantār wīi pye wo kē, ke wo sya yaha yaliile wo Setane wo tyīn n gaha kapee- wāpyeŋ kue ye.

5

¹ Yāhā pe Yiisrefa Yāhā yūndefa yīnfua yāŋ naa n yi wuhu na, pe Yiisrefa laam wo, ma naa pe taha ke tēn na nawee- kē. Pe naa diŋ yi Yāhā kē, ma maha naa wān boo ke kē, ke n naa tyii nawee- kapee- foho na. ² Pe Yāhā yūndefa yīnfa -sē pye nawee- wo wāŋ syi dyaŋ; pe bya pye, sāndāpee yīnfua Setane ga waha pe tyīn ga kapee- wāpyeŋ kue ye, pe n sya waha dye le wo. Koo syi kē, wii ma kapee pye, u sē cā wa ye, tesē pe ma wii wlaŋ u n kapee pye, Yāhā yūndefa yīnfua ga waha u fen di, u koho le u ye laanyīn ne. ³ Tuu ga waha dye kapee- wāpyeŋ wo, u yai u naa wān boo Yāhā kē u ya koho kapee- wīi na, mii u yai u le pye nawee- kapee- wīi na mii. ⁴ Waa saha Yāhā yūndefa yīnfua miyūhū nge syi taha u ya na ye. Yāhā kē, ke ne ufua yāŋ yi, ke u ta u n nii ke yūndefa yīnfua mii Yarō dyaŋ, Yāhā bii u yāŋ yi mii.

⁵ U Yāhā Yūndefa Crise bya ge sē kē, u Yāhā Yūndefa Yīnfua myaha taha u ya na ye. Yāhā koo kē ke u yāŋ yi, ma u pye ma yee:

«Mboo kē ma ma ra Dya;
ma gbe nanga na, nawee- ga cā
n ma ma Tuhufua.»

⁶ Yāhā maha le pāā u wīi na ma kuē:
«Ma ga nii ta yūndefa ma kuēŋ ne
mii Malsyidaku wāŋ syi dyaŋ.»

⁷ Yesu tuu pye nawee kāntraha na, u naa n pāā Yāhā ye, ke woo sya yaha gbā koho wo. U naa loo nar Yāhā ye, kule ne, ma sya naa yīntām ge yi. Tuu -sē ba yer Yāhā laam wīi ya wāpyeŋ na, Yāhā n luhu u kaplāŋ ye, ma kaa taha u fāŋga na u fen wo, ma maha ba u yir gbā wo. ⁸ U pye Yāhā Dya, u -sē ba yer Yāhā laam wūhū ya wāpyeŋ

na, ma sya fen yāā le kur ye. Loo na, Yāhā n le cā, u n luhu ke ye cīnde. ⁹ Tuu Yāhā laam wūhū bye pye ga kua, u nii nawee- Syayahafua u kuēŋ ne. Nawee- mpāy pe n luhu u ye, poo mii ga waha cīnde yrā yāā, lii wākuayāā wee le na ye. ¹⁰ Yāhā n yee, u ma ke Yūndefa Yīnfua mii Malsyidaku wāŋ syi dyaŋ.

Kaa ke naa n taha wo laantor na Yāhā kai- kue ye

¹¹ Kai- busāā ma, too ga yar ye na loo nde wīi na. Tee -sē mii tee nii yagaa, ke kai- wāluhu sē n tāy ye ye ye, ye maha wee tee waha ke war farfar ye. Loo nde ye ta ye saha klaha ye. ¹² Pe ye klaha ma- Yāhā kaplāŋ ne, ye ne ga pye yagaa kaicāfa. Ye -sē mii, pe ye fe gbe wāklaha ne kai- nkāy ne, ye yai pe maha dur pe naa ye klaha ke ne. Ye ma pēyār wāŋ syi, ye saha wāle dir di ye, ye maha yai ye maha naa yrā wār. ¹³ Wii u yrā ya wār, pēyāhā kē u ne; u saha wāyīi war wāpee ne ye, u tee ma pēyāhā nantāŋ. ¹⁴ Wii tuu -sē le wa, pe ga naa wāle dir wāā u kē. Yāhā wīi ma koo syi. Kai- nkāy ke sroŋ Yāhā yīnde na, tesē nkāy ne ke sē sroŋ ye, wii ma u laam kacān ta, ma waha koo war ma ke cā, woofua nii wādyaha Yāhā kai- wo. Pe ga naa woosyifua klaha Yāhā kai- nkāy ne ke waha. U ga waha ke cā.

6

¹ Loo ne, u Yāhā Yūndefa Crise kaplāŋ nkāy pe nawee fe n klaha ke ne, wo ma syi wo taha kuee koo ya na ye. Yāhā kai- nkāy ke nawee le, -too ka koo ye yagaa. Kai- nkāy ke ma Yāhā kaplāŋ fegbesaha wo, wo saa maha dye ke wo ye. Koo kai- kē ngīi: Kai- nkāy ma, nawee ma ke pye, ke n gaha u ne u klahasaha wo. Nawee yai u koo miy yaha u yīntaha sroŋ Yāhā kē ye, u ke ta u Yater. ² Koo kai- nkāy maha kē, nawee wātāāyi ne loho wo Yesu myaha na, ma suhu klue wātaha ne nawee- na, ma suhu nakur wīi ne, Yāhā ga ba pe yir gbā wo ke pe sāhā. ³ Yāhā wūhū fegbesaha kai- ngīi, waa koo ta yaha, wo ka yahasee ye, Yāhā ma sya.

⁴ Mpāy pe kapee- wāpyeŋ miy yaha, ma maha dur n dye ke wo, pe poo ter yāŋ mii? Ye sē yāā, pe ba Yesu ta pe Yater; Yāhā n cāā- le pe laam wo, pe n kacān yāā. Pe yāā, Yāhā kaa taha pe na, ma maha Yāhā Yrā Fāŋga wāā pe kē. Pe le yāā, ma cā Yāhā kapān ma kayīi, ma maha cā cīnde yrā lii wākuayāā wee le na ye, fāŋga ma le na. Poosyifa ma yi kāā Yesu kānde wo, pe saha le sya pe yee, kapee- wāpyeŋ sē yō pe ke miy yaha ye. Le ma mii, poosyifa maha dur, ma Yāhā Dya kuey mar trā na, ma nii u ler nawee- ye.

7 Kaplāṅ ngī ma mii plāhā nge dyaṅ: Ye sē yāā, sesaha ma n too kāntraha gii na yalebye, ke n nii dir yō ke warfa kē, Yāhā ga kaa taha koo kāntraha nge na. 8 Sesaha ma n too yalebye kāntraha gii na, ke n - sē nii ngur wān ya fīy tesē nyēpihi ya ne, koo kāntraha nge sē yō kuekuee ye. Yāhā yoosēn ga too ke na, ke n ba suhu kāā ke kuāṅ ne.

9 Ta naambiyām, wo ma sya n pāā mma ma syi dyaṅ, wo laam -sē yīn ye wīi na: Wo cā ma yee, ye ma le kānyī wo, lii le ga ye sya yaha. 10 Ye cā Yāhā sroṅ. Kai- nkāy bye tee n pye ye Yesu kāndeyārwei kē, ma suhu tēṅ nkāy ne tee n tē Yāhā kē, Yāhā cā ke ntāṅ dye ye tāy. Ke saa faha ye wīi ne koo kai- ngī ne ye. 11 Lii too -sē n ke yīi nanem bye ye, tee ma tēn lii wo, -ye le yīgi klue sīi, tee koho taha yaha lii na, ye n sya ba le yāā. 12 Ye ma n gaha le tēn ne koo syi, ye saa nii mii mpāy wāṅ syi dyaṅ, Yāhā wīi sē pe gbe laa ne ye. Mpāy pe -sē Yesu ta pe Yater, ma naa n yar Yesu kānde wo laanyīn ne, Yāhā ke yē ter pe ye lii ne, pe ga le yāā. -Ye naa n yāṅ poosyifa na!

Yāhā ke yē ter lii ne, le wāpyen ma

13 Yāhā ke bii yē ter Brama ye per gii, ke bii yee, koo ga ngaa myaha di taha le na. Ngaa ke sē -sē wee ke ter Yāhā yaha ye, ke n ke ya myaha di. 14 Ke bii Brama pye ma yee:

«N ga kaa taha ma na,
tē ma kur kuē pii ta pe n syar.

Ndoo tesē ra miingbāṅ ne,
n ga loo nde pye ma kē.»

15 Brama n Yāhā sēṅ laanyīn ne. Yāhā ke -sē bii yē ter u ye lii ne, ke n le pye u kē.

16 Nawee- ma pye kaplāṅ wātīn na, pe ga ngaa yāṅ, ngii ke ter pe yaha, pe ke myaha di, le kapān n kua pe nsoho ye. 17 Yāhā ke -sē bii yē ter lii ne, ma ke ya myaha di taha le na, ke naa n traha, mpāy pe ga ba ke yē wāter wīi nde yāā, pe cā wāwāklahayāā wee ke na ye. Loo ne, Yāhā ke bii yē ter Brama ye, ke n ke ya myaha di taha le na.

18 Loo ne, Yāhā ke bii yē ter Brama ye, ma maha ke ya myaha di taha le na, yagaa koo kate- syāṅ ngī wāwāklahayāā wee ke na ye, Yāhā saha ke yē dur ye. Loo ne, wii mpāy too n ke Yāhā ke paha wo na, wo cā ma yee, too koho taha yaha lii na, le ga pye wo kē cīnde. 19 Wo koho wātahayaha Yāhā yē kapān na, le ma wo ye mii ngaa dyaṅ ke wo laam ta tee nen wo. Cīnde wīi ne, ngaa wee ke nnen gbāā ma ter loo yaha ye. Wo koho wātahayaha nge, le wīi nō ncaha ye, Yāhā yaniisaha ge laam wo. 20 Yesu nii wo Yater, ma ka koo fla na wo wīi na. U nii Yāhā yūndefa yīnfua u kuāṅ ne Malsyidaku wāṅ syi dyaṅ.

7

Malsyidaku pye Yāhā yūndefa yīnfua

1 Faale cāā na, dya waa pye pe naa n yee Malsyidaku. U pye klo laa yīnfua, pe naa le klo yee Salem. Yāhā gii ke wān bye tāhā, u pye koo yūndefua. Wo wādyaha Brama bii ka, ma ga yia kubehe resyar yīnfua na. Tuu dur naa n pai, Malsyidaku n ka maa u wāā, ma yee woo kaa taha u Brama na, Yāhā myaha na. 2 Wān tii bye, Brama tuu ga yāā naan miysaha wo, u n te la fle sesānsyihi, ma fle naney wāā u Malsyidaku kē. U Malsyidaku myaha yīntaha kē, yīnfua wii u n sroṅ. U maha pye Salem yīnfua, koo yīntaha maha kē, yīnfua wii u n pai yrīṅ ne. 3 Yāhā sabangbāṅ wo, pe sē Malsyidaku tuhufua wīi cā u nahafua wīi ne ye, pe sē maha u wādyaha waa wīi cā ye. Waa sē u wāsee wīi pāā yāā tesē u wāku wīi ne ye. Tuu nii Yāhā yūndefa yīnfua u kuāṅ ne, u ma mii Yāhā Dya wāṅ syi dyaṅ. 4 -Ye yāṅ, Malsyidaku ma yīn na Yāhā ye. Wo wādyaha Brama tuu ga wān tii yāā naan miysaha wo, u te la fle sesānsyihi, ma fle naney wāā u kē. 5 Brama dyasyīnde Lewi kur kuē pii ma Yāhā yūndefa pe ter na. Musa kānde na, pe ga waha Yīisrefa nar, pe pe koho wān bye la fle sesānsyihi, pe fle naney wāā poo Lewi terfa kē, pe n waha naa n di. Ye cā ma yee, pe nampyen- kē pe n nar, pe pe kē pe n di. Pe bye ma Brama kur kuē pii. 6 Malsyidaku woo na, u sē pye Lewi terfua ye, Brama -sē bii u wān la fle sesānsyihi, ma fle naney wāā u kē. U kaa taha Brama na, Brama wii Yāhā bii yē ter u ye. 7 Ye -sē le cā laha ma yee, wii tuu kaa taha waa na, u ter ufua yaha.

8 Lewi kur kuē pii me, pe Yīisrefa koho wān fle naney yāā te fle sesānsyihi wo; pe ma nawee-, ma n ku, ma ke Yāhā yūnde tēṅ yaha pe pii kē. Malsyidaku wīi sē na, wii tuu te wān fle naney yāā te fle sesānsyihi wo, le ma le yrūhū Yāhā sabangbāṅ wo u wīi na ma yee, u ma yrāṅ na, ma kuae le Yāhā yūnde tēn na u kuāṅ ne. 9 Lewi kur kuē pii me, pe Yīisrefa koho wān fle naney yāā te fle sesānsyihi wo. Yaliile wo Brama u koho wān la fle sesānsyihi, ma fle naney wāā Malsyidaku kē, le nii mii Lewi bya bii te wāā Malsyidaku kē. 10 Tuu sē sya bii see wa ye, le ma mii u pye u tuhufuadyaha Brama kadye wo, ma te wān wāā u Malsyidaku kē. Le yīntaha kē Malsyidaku ter Lewi yaha.

Yāhā yūndefa yīnfua Yesu ter Lewi pii yaha

11 Yāhā bii kānde lii tōr yar Musa na, loo ne le pa Yāhā yūndefa ne pe tēn ne. Lewi kur kuē puee Yarō nwonfa kē pe yūndefa ne. Pe tēn pye lii ne, pe nawee- kapee- yee

laha kãã pe na, pe n waha wãã le Yãhã ne. Pe tẽj sê -sê waha yia, ma nawee-wãã le Yãhã ne pe kuãj ne ye. Loo ne, Yãhã yũndefa yĩnfua waa ter n yi. U sê yi Yarõ terfa wo ye, u yi Malsyidaku wãj syi dyan. ¹²⁻¹⁴ Wo Yĩnfua Yesu Crise kẽ u ne. Wo cã ma yee, tuu nawee kadye gbe, u see Yuda terfa* wo. Musa kãnde sê yee Yuda terfa ga waha naa Yãhã yũnde tẽn tẽ Yãhã kangbãj wo ye. Yuda terfa waa sê Yãhã yũnde tẽn tẽ yãã ye. Yesu tuu sê sya yi Lewi terfa wo ye, Yãhã le ta u n Lewi terfa draha gbe, ma nii Yãhã Yũndefa Yĩnfua. Loo ne, Yãhã n kaplãj nkãy wãã wo kẽ, kaplãj nkãy ke Musa kãnde kaplãj draha gbe.

¹⁵ Kai lii le ke cĩmbehe bye yar wo na, loo ne nde: Yãhã Yũndefa Yĩnfua waa yi Malsyidaku wãj syi dyan. ¹⁶ Waa kloho sê kẽ, u gbe ma nii Yãhã yũndefua mii Lewi kur kue pii wãj syi dyan ye. Yãhã fãnga kãmay na, wãkuayãã wee u yrã na ye. Loo le u ta, u n nii Yãhã Yũndefa Yĩnfua u kuãj ne. ¹⁷ Ye sê yãã, le ma ge ma, le yrũhũ Yãhã sabangbãj wo ma yee:

«Maa ba nii Yãhã Yũndefa Yĩnfua
ma kuãj ne Malsyidaku wãj syi
dyan.»

¹⁸ Faale kãnde sê pye fãnga ne ye, le sê maha waha laa yõ ye. Koo kẽ, laa n ba le draha gbe. ¹⁹ Ye sê yãã, faale wo, Musa kãnde sê waha nawee- wãã le Yãhã ne pe kuãj ne ye. Lii le -sê yi yagaa, le ter Musa kãnde yaha. Wo ga waha koho taha yaha le na, wo yũhũ crã Yãhã tãj ke wãnar ne.

²⁰ Ye maha cã ma yee, Yãhã bii ke ya myaha di taha le na; Lewi terfa naa n nii Yãhã yũndefa, Yãhã sê -sê ke ya myaha di le na ye. ²¹ Yesu woo na, Yãhã u ta ke Yũndefa Yĩnfua, ma dur ma ke ya myaha di taha le na, ma le pãã ma yee:

«Ndoo Yãhã, n ma kai- bye yĩj na;
ndoo tesê ra miingbãj ne,

ma ga nii Yãhã Yũndefa Yĩnfua ma
kuãj ne.

N saa ra yẽ dur ra kapãn na ye.»

²² Loo nde ta, Yesu woo kãmay na, wo cã naambiyãrfãn tii te ma wo nsoho wo Yãhã ne, te ga yõ faale wãn na.

²³ Laa maha ma, le faale Yãhã yũndefa ta pe wee wãcej Yesu ne ye. Pe sê waha naa n kuee le tẽn na pe kuãj ne ye; pe naa n ku, pe pii n naa pe draha gbe. Loo n ta pe n bii nihi. ²⁴ Yesu woo -sê ma yrãj n u kuãj ne. U Yãhã Yũndefa Yĩnfua tẽn sê wãã yãã waa ter kẽ ye. ²⁵ Loo ne, mpãy pe yũhũ n crã Yãhã na u kãmay na, u ga waha pe sya yaha le yalebya wo pe kuãj ne. Ye sê yãã, u ma yrãj na yalebye, ma nii Yãhã nar pe kẽ.

²⁶ Ye cã Yesu woo kẽ, u ma Yãhã Yũndefa Yĩnfua wii, u wii ma wo na. U kai- laha, u laam ma gbegbe, kapee laa wee u yĩj na ye. U wee kapeepyefua ye. Yãhã u kuã yir ga ta yãhã yĩj na ncaha ye. ²⁷ U wee faale Yãhã yũndefa ne wãcej ye. Pe ma kapeepyefa. Pe cãã naa wãn boo Yãhã kẽ plii bye pe ya kapee- wii na, ma cã naa taa boo nawee- kapee- wii na. Yesu tuu -sê u ya wãã, ma le sya, ma ku mpar draha wo wo bye kapee- wii na, koo yĩntaha kẽ, kla gaa wãboo maha wee nantãj waa kapee- wii na ye. Yesu loo pye kua tẽhe nen u kuãj ne. ²⁸ Musa kãnde na, mpãy pe naa n ta Yãhã yũndefa yĩnfa, pe pye naweete, ma pye kapee- wãpyej fãnga koho wo. Yãhã ke -sê yẽ ter, ma ke ya myaha di kapãn lii ne, loo kapãn nde pa Musa kãnde kur ye. Loo le Yãhã Dya ta Yãhã Yũndefa Yĩnfua. U ma naweeyõ u kuãj ne.

8

Yãhã yũndefa yĩnfua tẽntesaha

¹ Nkãy too pãã ter, lii le ma yĩj, loo ne nde: Yãhã Yũndefa Yĩnfua wii syi u ma wo ye, u ma u nii yãhã yĩj na, Yãhã niisayũhũ kãndigi kue ye, Yãhã gii ke ma kai- bye yĩj na. ² U u Yãhã Yũndefa Yĩnfua tẽn tẽ Yãhã fla wo. Faale wo, Yãhã yũndefa naa pe tẽn tẽ fai nwronge wo, nawee- pe ke gbihi. Yesu tuu -sê u tẽn tẽ na, cĩnde fla kẽ ke ma yãhã yĩj na. Yãhã kẽ ke koo fla gbihi.

³ Pe Yãhã yũndefa yĩnfa bye ta pe n naa dij yi, ma naa wãn boo Yãhã kẽ. Wo Yãhã Yũndefa Yĩnfua bya yai u waha naa ngaa wãã Yãhã kẽ. ⁴ Yesu ma ne pye driyẽ nge wo, u saa ne pye ge pye Yãhã yũndefua ye. Yãhã yũndefa mpãy ma wa; pe dij yi Yãhã kẽ, ma maha wãn boo ke kẽ, mii Yiifee- wãle kãnde le yar mii. ⁵ Nwoj gii pe Yãhã tẽn tẽ ke wo, ke gbihi mii ke yãhã yĩj nwoj dyan, koo sê -sê kẽ ke cĩnde yãhã yĩj nwoj ye. Ye sê yãã, driyẽ nge Yãhã yũndefa tẽn ma mii Musa wii dyan. Yaliile wo Musa bii yee woo ga fai nwronge gbihi, Yãhã bii u yar ma yee:

«Tẽ naa kii ter syi yar ma na ke yãj yĩj na,
ke nwronge fãã koo syi.»

Le yĩntaha kẽ, fai nwronge gii Musa bii fãã, ke ba pye kaa yirfua dyan ke ma yãhã yĩj na.

⁶ Yagaa, Yesu taha tẽn lii na, le ter poo tẽn yaha, le sê n tãj ge tãj ye. Naambiyãrfãn tii te ma yagaa Yãhã nsoho wo nawee- ne, te yõ faale wãn na. Yesu woo kẽ, u ma kusyifua. Ye sê yãã, Yãhã ke yẽ ter kaplãj nkãy ne yagaa naambiyãr wo, ke yõ ma ter faale naambiyãr kaplãj yaha. ⁷ Faale naambiyãr ma ne pye te ga waha nawee-

* 7:12-14 7.12 Yuda terfa, Dyakuba dya Yuda kur kue pii me pe ne.

sya yagaa, naambiyārfān taa saa ne pye te ta yaha te faale wān draha wo ye.

Yāhā naambiyārfān le nawee- ne

⁸⁻⁹ Faale naambiyār cāā na, nawee- sē bii pe kapee- wāpyen miy yaha ye. Yāhā n le kuān pe ye ma yee:

«Tē bii naambiyār tii le Yuda terfa ne, ma suhu pe Yiisrefa ter bye ne, pe too naambiyār pye klaha-.

Loo ne, ta n kur waa pe na.

Cāā gaa ma ke n pai, n ga ba naambiyārfān taa le pe kur kue pii ne.

Too naambiyārfān nde saa ba pye te faale wān syi dyaŋ ye.

Faale wo, n bii pe wāle sya yaha yāmpar koho wo Syipte kāntraha wo, ma dur ma pe yigi yi ke kāntraha wo, ma ba te naambiyār le pe ne.

N ga ba naambiyārfān taa le pe kur kue pii ne, te saa ba pye wācen pe faale wāle wān ne ye.

Ndoo pe Yīŋfua Yāhā kē, tē yee ke syi.

¹⁰ Yāhā n maha yee:

Too plii nde kur ye, n ma ba dur, ma yīntaha sron pe ne, n ga ba te naambiyārfān le pe ne yīŋ gi na, ke nge:

N ga ba ra kaplāŋ le pe kacān wo, n ga ba ke yrūhū yaha pe laam wo.

N ga ba nii pe Yāhā, pe n -sē nii ra nawee-.

¹¹ Waa saa ba yee, u ga u nampyen klaha u n Yīŋfua cā ye.

Ye sē yāā, pe bye ga ba ra cā, ma gbe pe kicaabir na ma ga waa pe wāle na.

¹² Lii le -sē ma yīŋ koo ngī bye na, loo ne nde:

N ga ba pe kapee- gbe kāā pe yīŋ na. Kapee- nkāy pe pye ter, n ga ta, ke wīl n faha ra na ta kuāŋ ne.»

¹³ Yāhā ke ke naambiyārfān wīl pāā ke syi, le nii mi, ke ke faale naambiyār ta kadyaha. Ye -sē cā, kla gi ma nii kadyaha, ke le, ke wākuar ya ke kuee.

9

Lewi pii tēn

¹ Faale cāā na, Yāhā bii pe yar, pe yai pe naa diŋ yi koo kē mi syi dyaŋ te naambiyār kānde na. Nawee- n nwoŋ gaa fāā, ma ke myaha taha ke na, ma naa diŋ yi ke kē ke laam wo. ² Ke fai nwonge bii la cer nwompīi syām fai laa ne. Ke

nwompua cir wo, naalor kuasī wāŋ gaa pye ma suhu tabal gaa ne bur ne ke yīŋ na, bur rii te bii kē Yāhā kē. Pe naa koo fla yee Yāhā nwoŋ. ³ Pe naa ke nwonuŋ goo yee Yāhā yaniisaha. ⁴ Koo fla na, sān tabal gaa pye, pe naa wusuna suhu ke yīŋ na. Katyigi kluhu gaa maha pye, ke nkur kue bye bii tuhu sān ne tesē ke laam bye ne. Pe naa koo kluhu yee, naambiyār kluhu. Koo naambiyār kluhu nge laam wo, kate-tāā pye: Sān pelaale pye yāhāyīŋ digi ne le laam wo, pe naa re yee man. Loo pele pye ke kluhu laam wo. Yarō kāāwai lii le bii wampēn fe ma fyār yigi faale cāā na, le bya pye koo kluhu laam wo. Ke naambiyār kaplāŋ ke bii yrūhū yaha ntēmbapai sī* tii na, te bya pye ke naambiyār kluhu nge laam wo. ⁵ Pe bii sān yāhāyīŋ tēnlehe syām mpāy gbihi ta ke naambiyār kluhu yīŋ na. Loo yīntaha kē, ke kluhu ma pye teeli wo, Yāhā ma koo fla na. Pe sān yāhāyīŋ tēnlehe pye nkaasyir sānsī ne te tey yaha. Yāhā yūndefa yīŋfua ma kla boo Yāhā kē nawee-kapee- wīl na, u ga pe ntōr woo ke kluhu yētāŋ yīŋ na. Ke kai- nihi ter, n saha ke bye pāā tāŋ nwo ye.

⁶ Ke fai nwonge pye koo syi. Pe Yāhā yūndefa naa n dye ke nwompua cir wo plii wuhu na, ma naa pe tēn tē. ⁷ U Yāhā yūndefa yīŋfua ya tuu ga waha dye ke nwonuŋ laam wo tehe nen ya dye nen laam wo. U ma yee u ga dye, u ga dye kla gaa ntōr ne u ga woo Yāhā kē u ya kapee- wīl na tesē nawee- bye kapee- wīl ne, kapee- nkāy pe sē cā wa ye, ma ke pye. ⁸ Ke Yāhā nwompīi syām mi yīntaha ma. Ke yīntaha kē, ke nwompua cir nii tā nawee saha dye ga ke nwonuŋ wo ye, koo gi ke ma Yāhā yaniisaha. Ke yīntaha kē, nawee saha crā Yāhā na ye. Loo ne Yāhā Yrā le yar wo na. ⁹ Loo nde pye mi yagaa kai- yīrfua dyaŋ. Le yīntaha kē, wii u diŋ yi, ma wān boo Yāhā kē, koo ngī saha ufua laam ta pe n wā klaha nii gbegebe ye. ¹⁰ Mpāy pe diŋ yi, ma wān boo Yāhā kē, pe kapīl wūhū busāā kānde yār. Kapīl wūhū nkāy n yee, nawee ma n digi nge syi di ye, nawee ma n kla nge syi wo ye, nawee yai u nde pye nde ne, u kai- n laha gbegebe. Pe koo kapīl wūhū ngī kānde yār, ke sē -sē nawee laam wā klaha n ta wāfām ye. Loo naambiyār kānde kai- ngī pye yīŋ ne, ma sya ba waa per gi na, Yāhā ke kai- yīntaha wā klaha Yesu wāpaŋ ne.

U Yāhā Yīndefua Crise tēn

¹¹ Yagaa, u Yāhā Yīndefua Crise n pa, ma ba nii Yāhā Yūndefa Yīŋfua le kānfuē nde kayūhū yīŋ na, kayūhū nkāy ke nii wo

* **9:4** 9.4 Kaplāŋ nkāy ke bii yrūhū yaha too ntēmbapai sīi nde na, ke pye ke Yāhā kānde katan sēnsye. Yāhā bii ke wāā Musa kē yāŋ nge yīŋ na pe n yee Senayi.

wūhū. U u tēn tē Yāhā nwonge gii laam wo, koo ma yīn, ma maha yō faale wān na, kii Musa bii fāā. Ke yagaa wān nge, nawee sē kē tuu ke fāā ye, driyē kla sē kē koo ne ye. ¹² Faale na, dye loo dye loo u Yāhā yūndefa yīnfua naa n dye pe fai nwonge wo, ke Yāhā yaniisaha fla wo, ma naa u tēn tē. Yesu woo na, u dye ke yagaa Yāhā yaniisaha fla wo, tehe nen ya u kuān ne. U sē dye ma ngapa ntōr woo tesē napa ntōr ne ye, u yer u ya ntān wāwoo na, nawee-bye kapee- wīl na. Loo na, nawee- bye ga par sya yi kāā kapee- wāpyen yāmpar wo pe kuān ne. ¹³ Pe ma ngapuai ntōr gbe tesē napuai ntōr ne, ma naancen suhu naa laam wo migimigi, ma koo tyōr kuee, ma te wlāhā poo ntōr nde ne ma suhu loho ne, pe ma koo loho nge yār woo mpāy na pe sē laha kapīl wūhū kue ye ye, le ga nii mii yagaa, pe laha ke kapīl wūhū kue ye. Pe laam sē -sē laha ye. ¹⁴ Le ma pye ke dyan, ye yai ye cā Crise ntōr too ma yīn. Ye sē yāā, u sē kapee nen laa ge pye yāā ye. Yāhā Yrā Fānga kāmāy na, u le sya ma ku mpar draha wo. U u ya wāā Yāhā kē koo syi. Loo ne, kapee- nkāy bye too pye ter, Yesu ntōr ga waha koo kapee- ngīl yee laha yi kāā wo laam wo gbegebe. Wo laam ga tege nii tee nen wo, wo n waha naa tēn tē cīnde Yāhā kē.

Yāhā naambiyārfān le nawee- ne

¹⁵ Loo ne, Yesu Crise n nii te naambiyārfān kusyīifua, Yāhā nsoho wo nawee- ne. U gbā kāmāy na, u nawee- par sya yi kāā pe kapee- wāpyen koho wo, kapee- nkāy pe bii pye te faale naambiyār cāā na. Yāhā ke bii yē ter kayūhū nkāy wāwāā ne nawee- kē, ke mpāy yee pe n luhu ke ye, pe ga waha koo kayūhū ngīl yāā pe kuān ne Yesu Crise gbā kāmāy na.

¹⁶ Nawee ma saba yrhūhū ma yee, woo ma ku, pe yai pe u kloho la mma, le yai u ku wa, pe n cā waha u kloho la. ¹⁷ Tuu -sē ma yrān na nantān, pe saha u koho wān la ye. U ma ba ku, loo na, pe ga cā u koho wān la. ¹⁸ Yāhā naambiyār ma koo syi dyan, naambiyār tii ke le nawee- ne. Loo ne, ke faale naambiyār na, Yāhā n bii yee, a ngaa yai ke boo, ke kla ntōr n woo, te naambiyār n waha le. ¹⁹ Musa tuu pa le Yāhā kānde ne, u le kānde katan bye kal nawee- bye n ke luhu. Loo kur ye, u n naampīy ntōr gbe, ma pe wlāhā loho ne, ma katyigi gaa ter kayange gbe, pe ke katyigi yee Yisope. U n koo kayange gbe, ma kuryār raa ter maha ke yīn kue nen na, ma koo kue kē le pe ntōr wo, ma pe yār woo nawee- na, pe n waha nii gbegebe Yāhā yīnde na. U n maha too ntōr raa yār woo le Yāhā kānde saba bya na. ²⁰ Tuu nii loo nde pye, u n pe nawee- pye ma yee:

«Yāhā ke naambiyār tii le ye ne, too ntōr ne nde.

-Ye naa ke kānde katan bye yār, koo nkāy ke yrhūhū ta nwo.»

²¹ Musa n maha too ntōr raa yār woo ke fai nwonge na tesē ke Yāhā diŋ yi wān bye ne, te n nii gbegebe Yāhā yīnde na. ²² Yāhā kānde na, wān busāā waha n nii gbegebe Yāhā yīnde na ntān wāwoo ya ne. Kapee- foho bya waha gbe n kāā nawee- yīn na ke kuān ne ntān wāwoo ya ne.

Yesu wāku kapee- bye yee laha n kāā

²³ N ye cāā yar wa ma yee, faale Yāhā diŋ wāyi kai- pye mii ke cīnde kai- yīm ya dyan, cīnde kai- nkāy ke ma yāhāyīn na. Too faale Yāhā diŋyi wān nde waha naa n nii gbegebe Yāhā yīnde na yraha ntān ya ne. Ke yāhāyīn cīnde kai- kānde na, Yāhā yai ke diŋ n yi ngaa ntān ne, kla gii syi ke ter yraha yaha. ²⁴ -Ye yān, nawee- pe fai nwonge gii fāā ta, u Yāhā Yīndefua Crise sē n dye koo laam wo ye, koo ma mii ke cīnde Yāhā nwonge yīm ya dyan. Crise ka yāhāyīn ge na, ma yer wo yīn wīl ne Yāhā yaha ye. ²⁵ Dye loo dye loo, Yāhā yūndefa yīnfua naa n dye ke Yāhā yaniisaha wo yraha kla gaa ntōr ne. Crise woo dye tehe nen ya, ma ku mpar draha wo. ²⁶ Mii loo sē ne ye, ma gbe driyē wātāhā na, Crise ga ne pye u koo wāfāy nen ka kur n sya yalebye. Yagaa sē na, u driyē tuu kua gbe taha, Yesu Crise u ya yi kāntraha na tehe nen u kuān ne, ma le sya ma ku mpar draha wo, ma nawee- kapee- kua kāā pe yīn na. ²⁷ Nawee nawee woo, u tehe nen gbā ku. U gbā kur ye, Yāhā ga u sāhā. ²⁸ Crise bya ku mpar draha wo tehe nen, ma nawee- busāā kapee- kua kāā pe yīn na. U ga maha ba yi ke tehe syān wuhu na, le sē -sē ga ba nii nawee- kapee- wālahakāā wīl na ye. Mpāy pe u wādurban sēn, u ga ba cīnde yrā wāā pe kē pe kuān ne.

10

Crise gbā ku tehe nen mpar ter bye draha wo

¹ Musa kānde sē kē ke Yāhā cīnde kai- ne ye. Le Musa kānde ma mii koo cīnde kayūhū yirfa ya dyan, cīnde kayūhū nkāy, u Yāhā Yīndefua Crise ga ba ke pye nawee- kē. Ye sē yāā, Musa kānde na, Yāhā yūndefa yīnfa naa wān boo dye- bye, loo nde sē -sē waha naa pe nawee- ta pe n gaa n sron Yāhā yīnde na ye, nawee- mpāy pe naa n crā Yāhā na. ² Mpāy pe naa diŋ yi Yāhā kē Musa kānde na yraha wāboo ne, pe kapee- ma ne waha yee laha kāā pe na teele nen pe kuān ne, koo kapee- ngīl wīl saa ne kuee pe laam wo, ke naa pe fāy, pe n maha naa yraha boo dye- bye ye. ³ Dye- bye yraha wāboo nge pe laam too ke kapee-

wīi na dye- bye. ⁴ Ye sē yāā, napa ntōr tesē ngapa ntōr ne, pe saha nawee kapee- yee laha kāā u na ye.

⁵ Loo ne, yaliile Crise tuu ba gbe taha wāpan na driyē wo, u n Yāhā pye ma yee: «Ma sē n kē pe naa diŋ yi ma kē ye,

ma sē maha n kē pe naa wān boo ma kē ye,

ma -sē nawee kadye wāā ra kē.

⁶ Nawee- pe wān boo, ma te suhu migimigi wān suhusaha fla na ma kē, loo saha ma laam yīn ye.

Nawee- pe wān boo, ma te ntōr woo ma kē pe kapee- wīi na, loo saha ma laam yīn ye.

⁷ Loo ne, ta n yee:

<Yāhā, n nwo, n pa n n pai ma laam wīi pye, mii le yrūhū yaha ta wīi na Yāhā sabangbān wo mii.> »

⁸ -Ye yān, kānde lii le ta, loo ne le te yre wāboo wīi nde yar Yāhā kē. Loo naa bye ne, Yesu cāā le pāā ma yee, Yāhā yee, koo sē n kē pe naa wān boo ke kē ye, tesē pe naa diŋ yi ke kē ye, tesē pe naa wān boo pe naa te suhu migimigi wān suhusaha fla na ke kē ye, tesē pe naa wān boo pe naa pe ntōr woo ke kē pe kapee- wīi na ye. Koo ngīi bye saha ke laam yīn ye. ⁹ Loo kur ye, Yesu Crise maha le pāā ma yee, a woo nwo, u pa u n pai ke Yāhā laam wīi pye. Yesu kaplān le yar ma yee, faale na, pe naa yre boo Yāhā kē, yagaa Yāhā loo sye, ma Yesu Crise wāku wīi ta te draha wo. ¹⁰ Yesu Crise Yāhā laam wīi pye, ma le sya ma ku mpar draha wo tehe nen u kuān ne. Loo nde kāmāy na, wo kapee- yee laha kāā wo yīn na ke kuān ne.

¹¹ Plii bye, Yāhā yūndefua ga ka Yāhā kangbān wo, u ga yir yre, u u tēn tē. U ne naa wān ya boo Yāhā kē nawee- kapee- wīi na. Too mpar nde sē -sē ga waha pe kapee- yee laha kāā pe na ye. ¹² Yesu Crise woo na, u ku mpar draha wo nawee- kapee- bye wīi na tehe nen ya, u kuān ne. Loo kur ye, u n ga tege nii Yāhā kāndigi koho kuc ye. ¹³ Yagaa, u nii ma Yāhā sēn, ke ba u napī- yīy kor le u kē, pe n nii mii u tānde fyāhā tā pe na. ¹⁴ Tuu poo gbā ku mpar draha wo loo tehe nen nde ya na, u n nawee- ta gbege Yāhā yīnde na pe kuān ne, pe n nii Yāhā wām. ¹⁵ Yāhā Yrā Fānḡa maha loo pāā wo ye. Ye sē yāā, le bii le cāā pāā ma yee:

¹⁶ «Yāhā le pāā ma yee:

Tē ga naambiyār rii le ta nawee- ne too plii nde kur ye, too naambiyār yīn kē nge: N ga ba ta kaplān tāhā le pe laam wo, ke saa faha yāā pe na ye.»

¹⁷ Yāhā n maha le pāā taha ma yee:

«Kapee- nkāy pe pye ter tesē kai- nkāy ne pe plaha pye, n ga ba ke bye gbe kāā pe yīn na.»

¹⁸ Ye cā, kapee- ma gbe kāā nawee yīn na, yīn maha wee wān wāboo na kapee- nkāy wīi na nantān ye.

-Too naa n crā Yāhā na!

¹⁹ Wo nna, le nii ke dyan, kānde ma wo ye, wo n ga waha dye ga ke Yāhā yaniisaha ge laam wo Yesu ntān kāmāy na, u ntān mpāy pe woo wo kapee- wīi na.

²⁰ Nwonuŋ gii ke ma Yāhā yaniisaha, Yesu koo nwonuŋ fai jūū, ma kānfuē yi wo kē, kānfuē lii le n gaha wo ne cīnde yrā fla na, cīnde yrā lii wākuayāā wee le na ye. Ke nwonuŋ fai nde, u ya koho kadye kē.

²¹ Yāhā Yūndefa Yīnḡua ma wo ye. Woo u ma ke Yāhā kaha yīnḡua. ²² Loo nde na, -too crā Yāhā na laantee nen ne, -too maha ke ta wo Yater laanyīn ne! Ye sē yāā, wo laam mpāy pe sē tege naa n nii wo kapee- wīi na ye, Yesu ntān pe ta pe n tege nii tee nen wo. U ntān wo kapee- laha kāā wo na mii wo kadye dyan, too ne ke yee laha layūhū ne mii. ²³ Yāhā yē ter wo ye kayūhū nkāy ne, wo n koho taha yaha ke na, ma maha nii ke pāā nawee- bye ye, wo ma syi wo faha yāā ke wīi ne ye! Ye sē yāā, Yāhā ga ba koo kayūhū ngīi pye wo kē cīnde.

²⁴ -Too naa n sēn wii na, wo naa n ta wo ntān n naa n dye wii tāy, tesē kayūhū n naa n tāy wo ye, wo n naa ke pye wii kē! ²⁵ Yesu kāndeyārfa mpāy ma, pe sē n pai nantān yawār fla wo, ma ba Yāhā kaplān luhu ye. Wo ma n nii pe wān syi dyan ye! -Too naa n yi yalebye wo yawār fla wo, wo naa wii klaha, wo naa wii laam too Yāhā wūhū ne. Ya'a yāā, tē ye yar ye naa n pye koo syi, wo Yīnḡua Yesu durbaper no gbe taha, koo kē.

²⁶ Wo nna, too Yesu cīnde wīi cā war, loo kur ye, wo ma u wīi sye, ma kapee- wāpyen kānde yān gbe, ma dye le wo, mpar raa ter maha wee te ga waha koo kapee- ngīi yee laha kāā wo na ye. ²⁷ Wo -sē ga fya nii, wo naa le kur sēn, loo lii le ma te Yāhā kasāhā tesē ke naa gii ne wāfegayāā wee ke na ye, ke naa gii ke n pai pe Yāhā napī- bye suhu kāā migimigi.

²⁸ Musa kānde na, kai- nkāy ma, wii ma loo syi laa tee pye, nawee- syām ma ga le pāā kasāhāfa ye ma yee, poo u yāā yīnde ne, kaa na nawee- tāā syi, pe ga ufua boo, waa ge saa u fen di ye. ²⁹ Wii tuu sē -sē Yāhā Dya yān ngaa ye, woofua wīi ga ba pee ter loo yaha. Le ma mii, Yesu ntān mpāy pe woo Yāhā naambiyār wīi na, ma u kapee- yee laha kāā u yīn na, u sē poo ntān yān ngaa ye. Le ma mii, u le Yāhā Yrā tyehē, Yāhā Yrā lii le Yāhā kayīi wāā

wo kē. U wāpēn ga ba pee u na, ke ta ter wii yaha, u Musa kānde wīl sye. ³⁰ Lii le ma le yrūhū yaha Yāhā sabangbāŋ wo, le nde: Yāhā yee:

«Mpāy pe koo sye,

koo ga ba le fue yi pe na,

koo ga ba pe pēn pe napeer wīl na.»

Ke maha le pāā taha ma yee, koo ga ba ke nawee- sähā. ³¹ Yāhā nge ke kai- bye tāhā, ke kasāhā ma too nawee wii na, le ga pee ter ufua na.

³² Lii le ba ye dye faale na, -ye ye laam too le na! Tee ba ke Yāhā cāā- sya cāā gii cāā na, ye ba wāfāy yāā gboho koo cāā na, ye sē -sē tyii koo wāfāy nge n yia ye na ye.

³³ Ye laam wo, mpāy pe sē naa wāfāy yāā ye, pe sē dur yi naa n kāā pe nampyer-mpāy kur ye ye, pe nampyer- mpāy pe naa wāfāy yāā, poo mpāy pe naa pe tyehe, ma naa pe nuhu nanihi teebehe wo. ³⁴ Ye nampyer- mpāy pe yigi tā nwompihi wo

Yesu wīl na, ye yer pe kur ye, ye napī- n sya ye koho wān sya kāā ye ye, le n maha nii ye ye nuhu wīl. Ye ba cā wa ma yee, nangbān wān taa ter ma ye ye, te yō, wākuayāā maha wee te na ye, koo kē.

³⁵ Tee koho taha yaha Yāhā na mii, -ye naa n gaha koo syi! Yāhā ga ba ye dāā. ³⁶ Ye yai ye naa yii plāhā koo syi, ye naa ke Yāhā laam wīl pye! Loo na, ke yē ter ye ye kayīl lii ne, ke ga ba le pye ye kē. ³⁷ Ye sē yāā, le ma le yrūhū ta Yāhā sabangbāŋ wo ma yee:

«Saa ga faa pye, carle ya,

wii tuu ma wāpaŋ na,

u ga pa, u saa ma- kuee ye.

³⁸ Wii ma ra ta u Yater, u sroŋ ra yīnde na.

Woofua yai u ra ta u Yater kānkai- bye wo.

Wii ma -sē dur n yi ta kur ye,

woofua wīl saa naa n tāy ra ye ye.»

³⁹ Mpāy pe dur n yi Yāhā kur ye, pe wīl ga ba klaha-. Poosyifa sē me wo ne ye. Mpāy pe n kuee Yāhā kur ye, pe ga ba sukūhū yāā. Poosyifa me wo ne.

11

Mpāy pe bii Yāhā ta pe Yater faale wo, -ye naa n yāŋ pe na!

¹ Ma'a yee ma Yāhā ta ma Yater, ke yīntaha kē nge: Yāhā ke yē ter kai- nkāy wāpyeŋ ne, ke sē -sē ke pye wa ye, ma laam wo ma cā ma yee, Yāhā ga ba koo kai- ngīl pye cīnde. Ma maha cā nawee saha Yāhā wūhū yāā yīnde ne ye, ke -sē ma cīnde wūhū. ² Faalefa mpāy bii Yāhā ta pe Yater koo syi, pe wīl n -sē naa n tāy Yāhā ye.

³ Yāhā wāta Yater ne le wo ta, wo n cā Yāhā kē ke yāhāyīŋ tāhā kāntraha ne ke yē kapān ne. Wān tii too yāā yīnde ne, te -sē tāhā kla gii ne, wo saha koo yāā yīnde ne ye.

⁴ Faalefua Abel Yāhā wāta Yater ne le bii ta, u diŋ n yō Yāhā ye ma ter Kayē diŋ yaha. Abel Yāhā wāta Yater ne le ta, Yāhā n yee, Abel sroŋ ma yee woo diŋ yō. Abel tuu sya ku, u Yāhā wāta u Yater ta, u wīl saha faha yāā wo na ye.

⁵ Faalefua Yenoke Yāhā wāta u Yater ne le bii ta, u n ka Yāhā tāy, u sē yāā ku ge ku ye. Yāhā u gbe ga ta ke ya tāy, waa sē maha u yāā yāā nantāŋ ye. Yāhā sabangbāŋ wo, le ma le yrūhū yaha ma yee, Yenoke wīl tāy Yāhā ye ke n u gbe ter. ⁶ Waa wīl ga waha tāy la Yāhā ye mii, u sē ke ta u Yater ye? Ye sē yāā, wii u n crā Yāhā n, u yai u cā Yāhā ma cīnde, tuu maha cā mpāy pe ke fla ke, ke ga ba pe dāā.

⁷ Faalefua Nuwe Yāhā wāta Yater ne le bii ta, u n luhu Yāhā kaplāŋ ye. Yāhā ke bii nawee- yar yaha kai- nkāy ne, ke n pai pe dye, Nuwe tuu sē sya bii ke yāā wa yīnde ne ye, u ke Yāhā kaplāŋ sya cīnde. Nuwe tuu le Yāhā kapān luhu, u n salangbāŋ gaa fāā mii Yāhā bii u yar mii. U n bii dye ke wo, woo tesē u kahafa bye ne, pe n wlho yi te lafir wo. Nuwe tuu lii pye, loo nde le yar ma yee, nawee- mpāy bye pe pye Nuwe cāā na, pe bii tee pye. Nuwe Yāhā wāta u Yater n maha ta, Yāhā n yee u n sroŋ.

⁸ Brama Yāhā wāta Yater ne le bii u ta, u n luhu Yāhā yē kapān ye, ma ter klo laa wo Yāhā bii yē ter le wāwāā ne u kē. U n u kusey ta yaha, ma ter. Tuu naa n gaha na, u sē bii ke saha ge cā ye. ⁹ U Yāhā wāta Yater ne le u ta, u n ga waha nii nampay le klo lii wo, Yāhā bii yē ter le wāwāā ne u kē. U pye nampay, ma naa n syā fai nwoŋ gaa laam wo u nna ne. U puee Yisyake bya syā ke syi nwoŋ laam wo u nna ne. U Yisyake puee Dyakuba bya syā ke syi u nna ne. Yāhā bii yē ter Brama ye lii ne, ke maha bii yē ter loo ya ne poo syām mii bya ye. ¹⁰ Ye sē yāā, klo lii te nwey nakūhū ta yō ma nii fāŋga ne, klo lii Yāhā ke te nwey fāā ke laam wāfāā, loo klo nde syi ne Brama u naa n ke.

¹¹ Brama Yāhā wāta u Yater ne le ta, tuu sya bii le ter wa, u n waha kicar yāā, woo tesē u cōō Sara ne; u cōō -sē nwo, u bii le ter wa syihi wāsee na. U bii cā ma yee, Yāhā yē ter u ye lii ne, ke ga le pye u kē. ¹² Brama bii le ma sya ba gbe taha wāku na, u Yāhā wāta u Yater n -sē ta, u n syihi yāā. U kur kue pii n nihi mii yrompii dyaŋ, ma syar tēyāfūū dyaŋ muhulangbāŋ yē na.

¹³ Brama tesē u pii ne, pe bye bii Yāhā ta pe Yater, ma sya ba ku. Yāhā ke yē ter kayūhū nkāy wāwāā ne pe kē, pe sē ke yāā ye. Pe ke yāŋ wāā yīnde ya ne deydey, ma ke syar wāā syaha ya ne. Pe naa le pāā ma yee, poo cā pe ma mii nampay wāŋ syi dyaŋ driyē nge wo, poo ma mii, yrāhā gaa dyaŋ pe yār ba yi driyē nge wo, ma n pai

ter ke yaha. ¹⁴ Mpây pe koo kaplân ngîi ter syi pãã, pe le yar ma yee, pe pe Tuhufua Yãhã klo ke. ¹⁵ Pe bii ter klo lii yaha, loo mii sê ne pe naa n wûn ye. Mii loo sê ne ye, pe ne ga waha dur ga nii le wo. ¹⁶ Tuhufua klo lii le yô, loo lii le ma yãhãyîñ na, loo pe naa n ke. Loo nde n ta, le n tãy Yãhã ye, pe naa ke yee Brama ye Yãhã, Yisyake ne, Dyakuba ne. Yãhã n sya klo laa gbihi ta pe kē.

¹⁷ Brama Yãhã wãta u Yater ne le u ta u n Yãhã kapãn sya, ma sya yer u dyasey Yisyake wãboo na u diñ y Yãhã kē. Yãhã kē ke bii yee, u loo nde pye koo kē; wãtãnyãñ wîi bii ne. Yãhã bii yē ter wa Brama woo ye ma yee, ke ga kayîi wãã woo kē; loo naa bye ne, Brama bii yer u dyasey Yisyake wãboo na. ¹⁸ Yãhã -sê bii pãã u ye, ma yee:

«Tē yē ter ma ye kur kue pii mpây wîi ne, pe ga see ma dya Yisyake woo na.»

¹⁹ Brama bii cã ma yee, Yãhã ga waha Yisyake ta u n yir gbã wo, u dur ba yrãñ na gbaafa ye. Loo wãtãnyãñ kur ye, Brama n nii u Yisyake yãñ mii, u yir gbã wo, ma dur ba yrãñ na gbaafa ye.

²⁰ Yisyake Yãhã wãta u Yater ne le bii u ta, u n Yãhã nar ke kaa taha Dyakuba ye na Yesoo ne, kai- nkãy wîi na ke n pai pe dye. ²¹ Dyakuba Yãhã wãta u Yater ne le bii ta, yaliile wo tuu naa n ku, u n Yãhã nar ke kaa taha Yosefe pii nanem bye na. U n fyãhã u kãi na, ma Yãhã sey.

²² Yosefe Yãhã wãta u Yater ne le bii ta, u kuyale le ba gbe taha, u n Yiisre pii wãy yale cãã pãã yaha ke Syipte kãntraha wo, ma maha le yar yaha, a pe ma ba yi ma n ter, pe woo kacër gbe ter*.

²³ Musa seefa Yãhã wãta pe Yater ne le bii pe ta, Musa tuu bii see wa, pe n u wũhũ yrey tãã. Pe bii yãã u kicar yô, koo kē, pe sê bii fya u Syipte kãntraha yîñfua kapãn na ye, ma u kicar gbe ga wũhũ. Koo cãã na, u kãntraha yîñfua bii yee pe pëyâr bye boo kãã, mpây pe see naam. ²⁴ Musa Yãhã wãta u Yater ne le bii ta, yaliile wo tuu ba le dye u n sye, a pe ma n naa woo yee Syipte kãntraha kui yîñfua pueesya dya ye†. ²⁵ Musa bii le yãñ yi, ma ka pe Yãhã nawee- ne, ma ga nii n fãy pe ne. U bii cã koo puar u nii u nuhu di mpây ne, pe wee Yãhã ne ye. ²⁶ U laam wo, u bii cã ma yee, u nii waa ma n naa u yãñ ngaa ye mii u Yãhã Yîndefua Crise wãñ syi dyañ, koo puar Syipte kãntraha wale wãn bye

na. Yãhã kayîi lii le ma kur ye, u yînde pye loo na, koo syi kē u n le pye ke syi.

²⁷ Musa Yãhã wãta u Yater ne le bii u ta, u n yi Syipte klo wo, u sê fya u kãntraha kui yîñfua ncafũhũ na ye. U Musa bii tãhã yer wîi nen na mii u naa Yãhã yãã yînde ne, Yãhã gii waa saha ke yãã yãã ye. ²⁸ U Yãhã wãta Yater ne le bii u ta, u n Yiisreifa yar ma ta, pe n mbaa boo, ma pe ntôr pye ta pe nwonyêr na, u gbã yãhãyîñ tẽnlehe ma syi u pe Yiisreifa pii cir boo ye. Pe bye n sya yaha koo syi. Dye loo dye loo pe pe wãsyayaha wîi nde gbar, ma te yee syayaha gbar.

²⁹ Yiisreifa Yãhã wãta pe Yater ne le bii pe ta, pe n waha muhulangbãyãhã dii ter kãntraha na, pe tre sê dye loho wo ye. Pe Syiptefa pe yee, pe ga pye pe Yiisreifa wãñ syi dyañ, pe pe kar taha ga, pe n kuee ke loho wo ma ku.

³⁰ Yiisreifa Yãhã wãta pe Yater ne, le Yerekoo klo nkũnkłãhã ta ke n too, nkũnkłãhã gii ke bii le klo klaha tã. Pe Yiisreifa bii ke nkũnkłãhã nge fã gbey klaha plii kuasîi, ke n cã too. ³¹ U canaandile Arabe Yãhã wãta Yater ne, le u ta, u sê ku mpây ne pe bii sye pe sê luhu Yãhã kapãn ye ye. Ye sê yãã, nawee- mpây Yosua bii lehe wãã, pe ga yuhu dye ke Yerekoo wo, u Arabe woo kē, u bii pe wũhũ u kaha wo, koo kē.

³² N ga waha ke syi kai- bye tôr tãñ la? Draha ga waha yãã la, ta n waha faalefa Jedeyô ye wũhũ pãã, Barka ne, Samsô ne, Yefte ne, Dawide ne, Samuyel ne tesê pe Yãhã kaplân tôrfa ne? ³³ Poo mii, pe Yãhã wãta pe Yater kãmaya na, pe kãntre yãã fãnga na, pe naa n sronj pe yînfar ne, ma -sê kayũhũ yãã, kayũhũ nkãy Yãhã bii yē ter ke wãwãã ne. Pe jar yêr gbra tã fãnga na, ³⁴ naangbãy sê waha ngaa ge pye mpây na ye, pe sê waha mpây yãã boo yũntruê ne ye. Kadye fãnga nge sê pye mpây na ye, pe -sê pye fãnga ne ma sya kui nkãy naan miyfa yia. ³⁵ Ca mpây Yãhã wãta pe Yater ne, le ta, nawee- mpây pe bii ku pe ye, Yãhã n pe ta pe n yir gbã wo, ma dur ba pe ye yrãñ na.

Pe mpây nuhu pe Yãhã wãta wîi na pe Yater, ma sya pe boo. Pe sê naa pe ya yîñ ke ye, pe bii cã pe ga ba yir poo gbã wo, pe cînde yrã yãã, lii wãkuayãã wee le na ye. ³⁶ Pe mpây ler ma pe gbã sãngblãñ ne, ma mpây pua ntên wãn ne, ma pe tã nwompîhi wo. ³⁷ Pe mpây waa boo ntêmbar ne, pe mpây la cer fle sãnsîi,

* **11:22** 11.22 Cãã gii cãã na Yosefe pye yrãñ na, fãangbãñ bii dye pe klo wo. Loo n ta, u tuhufua Dyakuba tesê u pii bye ne, pe n ka maa nii Syipte kãntraha wo. Yosefe tuu ba gbe taha wãku na, u bii le cã laha pe kur kue pii ga ba dur ga klo lii wo. Yãhã bii yē ter le wãwãã ne pe kē. † **11:24** 11.24 Musa tuu bii see pëyãhã, u seefa ga u wũhũ lakue gaa wo, sakũle wo. U Syipte kãntraha yîñfua pueesya n le pëyãle yãã ke fla na, le fen n u yigi, u n le gbe ga u kaha wo. Koo syi kē, Musa n le Syipte kãntraha yîñfua pueesya kaha wo.

pe mpây nuhu, pe mpây boo yüntruë ne. Niisaha sê pye mpây ye ye, pe naa n tay teebehe bye wo, mbasre ya te pye pe kalen, sêngaa srê ne. Pe pye nawâm, pe naa pe fây pe Yâhâ wâta pe Yater wîl na, ma naa pe nuhu. ³⁸ Driyêfa sê bii yai Yâhâ n poo nawee- mii syi nò wââ pe ye ye. Pe naa n tay drawar wo tesê yây ne, pe naa n syâ yâwuhu wo tesê wuhu wo kântraha wo. ³⁹ Mpây wîl too pââ nde, pe Yâhâ wâta pe Yater pe kânkai- bye wo, koo ke ta, pe wîl n tây Yâhâ ye. Ke -sê bii yê ter kayîl lii wâwââ ne pe kê, pe sê bii le yââ wa ye. ⁴⁰ Ye sê yââ, Yâhâ ke ba cînde kayîl lii ta wo kê, loo ba yô ma ta ter; loo ne, Yâhâ n ba tyii, ma yee wo bye, poo ma suhu wo ne, wo ba sronj wo kuâj ne sukûhû gaa laam wo.

12

-Ye naa n yâj Yesu woo na!

¹ Wii poo na, nawee- mii bye pe Yâhâ ta pe Yater, ma sya gbi yââ loo kur ye, wo pe wîl cã laha. Le ma mii pe ma wo ne, ma wo gbey le. Loo na, -too naa n yâr le Yesu kânde wo, wo laam wûhû nkây bye ke wo wlâhâ wo yrâhâ wo, wo yai wo ke miy yaha, tesê kapee- nkây wâpyerj ne, ke gbe n kuee wo na. -Too wii waha, wo naa n yâr Yesu ne le kânde wo. ² -Too naa Yesu woo ya yâj, woo wii tuu cãâ yir wo yaha Yâhâ wâtarj ne u Yater, ma le kânde yar wo na, ma Yâhâ ta u Yater kânkai- bye wo, laa ge sê kuee ye, ma sya fyarn gbân gbâ ku trã na, u sê maha le ta kai ye. U ba cã ma yee, nuhungbân ma loo nde kur ye, koo kê. Yagaa u ma, u nii Yâhâ niisayûhû kândigi koho kue ye, kai- bye yîj na.

³ Kapeepyefa pe Yesu wîl sye, ma u nuhu wânuhu gii ne, -ye loo yâj ke! Ye bya, ye ma syi wâfây n waha yia ye na ye, -ye naa yii plâhâ yalebye!

Yâhâ ke ya koho pii pên

⁴ Ye sê yââ, kapee- wâpye wîl ma mii napîl wâj syi dyanj, tuu ye ke wâboo ne. Tee sya kapee- wâpye wîl sye mii ye napîl- dyanj, ma wâfây yââ le na, ye cã ye sê -sê wâfây yââ ma sya nii mii yaa ku ye. ⁵ Yâhâ ke kaplân nkây yar waha ye na mii ke pii dyanj, ke faha la ye na? Yâhâ yee:

«Ta dya, ma'a kai tee pye,
ma Yînfua Yâhâ n ma pên,
ma'a syi ma yee ma kalaa wee ye.
Le ma pye, laa tuu n kuân ma ye,
ma'a syi ma mii miy yaha ye.

⁶ Ye sê yââ,
ma wîl ma n tây Yînfua ye,
u ga naa woofua pên u wâteepyee
wûhû na.

U ma wii yâj u dya, u ma tee pye,
u ga gbâr taha ufua na,
u n le sya u cã, u tee pye.»

⁷ -Ye naa ye wâfây sya laanyîn ne! Ye sê yââ, ye Tuhufua Yâhâ kê, u ye pên koo wâfây ngîl ne. Loo nde le yar ma yee, Yâhâ ye yigi yô ke pii dyanj. Pueel waa ma la mii, u tuhufua sê u pên u kai- cã ye? ⁸ Yâhâ ma yee ke sê ye pên ke pii bye wâj syi dyanj ye, le nii mii ke sê ye yâj ke ya koho pii dyanj ye. ⁹ -Ye yâj, too ma wo tuhufa ne kântraha na, pe wo pên, wo maha n luhu pe ye. Wo Tuhufua Yâhâ gii ke ma yâhâyîj na, a nwa -sê ga ba wo ta, wo saa yîj kor le koo kê, wo ba cînde yrâ yââ ye, cînde yrâ lii wâkuayââ wee le na ye? ¹⁰ Wo tuhufa mpây pe ma wo ne kântraha na, cãâ gaa na, pe ne wo pên kai- nkây wîl na, ke yai poo ye. Yâhâ koo na, ke wo pên wo wâyôj wîl na, wo n naa nii mii ke wâj syi dyanj kânkai- bye wo. ¹¹ Koo wâpên nge ma pye wo na yaliile wo, le ga nii wo ye laanwlanj wîl, le saa nii wo ye nuhu wîl ye. Mpây pe -sê koo wâfây nge sya, loo kur ye, pe laam ga yîj, pe n naa pe troho tâhâ Yâhâ yor wo kânkai- bye wo.

Kayaryaha

¹² Ye laam ma wlâhâ ye ye, ye ma syi ye klue n ku ye na ye, -ye yii waha ye te kuâ yir! Ye ma syi ye nklûy n fây ye na ye, -ye yii waha, ye ta ter ke yrâhâ ne le Yesu kânde wo. ¹³ Kâmbeye nkây ke sronj, -ye naa n yâr koo wo! Loo na, mpây bye yrâhâ ke sê n sronj pe ye ye, pe bye yrâhâ ga sronj. Pe ga nii mii tânkalahafa dyanj, pe kââ naa n yi kânsronj wo, ma ba jaa pe yrâhâ n sronj pe ye.

¹⁴ -Ye yii plâhâ ye naa yrîj ke nawee- bye ne, -tee naa ye troho tâhâ mii mpây dyanj, pe ma Yâhâ wâm. Mii loo sê ne ye, waa saha Yâhâ yââ yînde ne ye. ¹⁵ -Ye yii yigi, waa ma syi u ba te Yâhâ laantâr wîl miy yaha ye! Waa ma syi u kayaanj wûhû ya le naa n yaha u laam wo, u naa ke pââ nawee- ye, u pe pye klaha- ta u wâj syi ye! ¹⁶ Waa ma syi u naa tyatyâhâ pye ye! Waa ma syi u nii Yesoo wâj syi dyanj ye, woo wii u sê Yâhâ kai- ta ngaa ye. Ye sê yââ, Yesoo u lefar tur tehe nen digi ya ne u cînfua Dyakuba ye. ¹⁷ Loo kur kue ye, u n bii yee, woo kê u ma lefua, woo yai u tuhufua u Yâhâ nar ke kaa wâtaha wîl na woo kê, koo gii wîl pe n nar lefa ya kê; u tuhufua n sye. U n kai- bye pye, ma sya wûn, yê dursaha sê pye u na ye.

¹⁸ Tee yûhû crâ Yâhâ na mii, Yiisrefa sê yââ yûhû crâ Yâhâ na ke syi ye: Poo pe yûhû crâ ngii na, nawee ga waha te ke na; pe naa n crâ yâj gaa na, pe ke yee Senayi*.

* 12:18 12.18 Yâj gii pe ke yee Senayi, koo fla kê le kânde bii yar Musa na, kânde lii Yâhâ le ta.

Ke yān yīn naa n yehe palpal mii naa dyan ke yīn na. Ngaa ne mii naawur dyan, wam ne kacān wee ye, sesaha teflahangbān miy ne, ¹⁹ tūūtūū wāwu miy ne, tesē yīmbungbāy laa ne, le naa n pāā pe ye, pe n sya fya, ma yee poo saha le yīmbui nde kaplān luhu nantān ye. ²⁰ Le yīmbungbāy kaplān nkāy ke bii pe ta pe n fya, ke ngūi:

«Wii ma te yān nge na,

le ma sya pye yraha kla ge,

ufua yai u waa boo ntēambar ne.»

²¹ Koo per wīi nde bii pe nawee- ta pe n fya ter, Musa n sya yee: «N fya, ma n sege fyar koho wo!» ²² Yii poo na, tee yūhū crā Yāhā na, le nii mii ye yūhū crā yān gii na, pe ke yee Syō† le Yāhā kungbāy wo, loo lii le ma yāhāyīn Yurusalem, koo fla gii yāhāyīn tēnlēhe busāā ma, pe Yāhā sey, yē wee pe na ye. ²³ Tee yūhū crā Yāhā na, ye yūhū crā Yāhā nawee- mpāy na pe myar yrūhū yaha wa yāhāyīn wo; ye yūhū crā Yāhā na, koo gii ke ga ba nawee- bye sāhā; ye yūhū crā Yāhā nawee- mpāy na, pe ku ter wa, poo mpāy Yāhā yee pe sron. ²⁴ Ye yūhū crā Yesu Crise na, woo wii u ma kusyiifua te naambiyārfān wo, naambiyārfān tii Yāhā le nawee- ne woo kāmāy na. U ntān mpāy pe woo, pe puar Abel wām na. Yesu ntān sē woo ma yee loo kafue le yi mii Abel wīi dyan ye. Yesu ntān woo, ma nawee- wāā le Yāhā ne.

²⁵ -Ye yii yigi, wii u n pāā ye ne yagaa, ye ma syi ye yee, ye saa luhu u ye ye. Ye sē yāā, faale wo yān nge tāy pe n yee Senayi, nawee- mpāy pe bii sye, pe saa luhu wii ye, u naa pe yar ke Yāhā kayar ne ye, pe bye bii gbā yāā loo kur ye. Ye yai ye cā, wii u -sē ma ke yāhāyīn ge laam wo, ma pāā n wāā wo ye, waa yee wo saa luhu u ye ye, lii le bii faalefa mii yāā, le syi ga wo yāā, le sya pee ter. ²⁶ Faale wo, Yāhā yīmbui nde bii kāntraha ta ke n yehe fānga ne. Yagaa, ke maha wo yar ma yee:

«N ga maha ba kāntraha ta,

ke n yehe fānga ne,

koo ma suhu yāhāyīn bya ne.»

²⁷ Yāhā ma yee koo ga maha ba nde pye, le yīntaha kē, driyē nge gii ke ke tāhā, ke ga ba ke yehe pye klahā- tān ke kuān ne. Loo na, wān tii wāklahayāā wee te na ye, too ya ga kuee. ²⁸ Wii poo na, Yāhā ga driyēfān wāā wo kē, kii wāklahayāā wee ke na ye. -Too le cā ke ne, wo naa syaha wāā ke kē, wo naa ke sey yalebye, wo naa n fya ke na, wo naa nagboho ta ke na! Wo ma nii Yāhā myaha gboho ke syi, le ga naa n tāy ke ye. ²⁹ Ye sē yāā, wo Yāhā ma mii naa gii dyan, wān tii bye te sē yai te crā ke na ye, ke te suhu n kāā.

13

Troho wātāhā gii syi ke n tāy Yāhā ye

¹ Yii mpāy tee koho taha yaha Yesu na, ye tyii ye ntān n naa n dye yii tāy yalebye!

² Ye ma syi ye faha nde ne ye: Nampay ma pa ye fla na, -ye pe yigi naa n yō! Ye sē yāā, mpāy naa n pye koo syi ma ba yāhāyīn tēnlēhe mpāy ge yigi yō, pe sē cā ye. ³ Mpāy pe ma nwompihi wo Yesu Crise wīi na, ye ma n faha pe wīi ne ye. -Ye pe wīi le yaha ye laam wo mii ye bya ma ke nwompihi wo pe ne. Pe mpāy nuhu Yesu Crise wīi na, ye ma n faha pe wīi ne ye. -Ye pe wīi le yaha ye laam wo mii pe ye bya nuhu pe wān syi dyan. ⁴ Naa tesē cōō ne, pe pe ya sya wa, Yāhā ke kānde lii ta pe wīi na, ye bye yai ye naa le yār. Cōō wii ma pye wa puai ne, u sē yai u maha naa naam ke ye. Tesē, naa wii u cōō sya wa, u sē yai u maha naa ca ke ye. Mpāy pe loo nde pye, tesē mpāy ne pe sē pe ya sya wa ye, ma nii tyatyāhā pye, Yāhā ga ba poo mii bye sāhā. ⁵ Ye ma syi ye naa ye troho tāhā mii mpāy dyan, wale wīi gboho pe laam wo ma ter kī- bye yaha ye. Ngii ke ma ye koho wo, ye ma syi ye yee ke kloŋ ye. Ye sē yāā, Yāhā yee:

«N saa ma miy yaha ye,

n saa kur waa yāā ma na ye.»

⁶ Loo ne, wo n waha koho taha yaha Yāhā na ma yee:

«Wii u koho le ra ye, woo kē Yīnfua ne,

n ga naa Yīnfua kānde yār laanyīn ne,

n saa fya ngaa na ye;

nawee tee ga waha nwa pye ra na?»

⁷ -Ye ye laam too ye faale yahaseefa wīi na, poo mpāy pe naa le Yāhā kapān pāā ye ye. Pe naa pe troho tāhā mii, ma sya ba ku, -ye ye laam too loo nde na, -tee yān pe na, ye Yāhā ta ye Yater pe wān syi dyan.

⁸ Yesu Crise tuu pye mii faale wo, u ma koo syi ya ke nanga nge na, tesē ke sukūhū ne; u ga kuee yai tān koo syi ya u kuān ne.

⁹ Kakkla nkāy ke n yir kue ngaa ye ma n pai, ye ma syi ye ta ke n ye plaha ye n dye kāmpee wo ye. Wo yai wo tyii Yāhā laantār roo n fānga le wo laam wo, too tyii kakkla ngūi na ke dir ta kapīi wūhū. Mpāy pe koo kapīi wūhū ngūi pye, pe sē laa kayīi yāā yāā le na ye.

¹⁰ Yesu ku mpar draha wo wo kapee- wīi na. Mpāy pe yee poo n kuee ma nii wān boo Yāhā kē faale Yīifee- Yāhā yūndefa dyan, pe saha Yesu mpar kayīi yāā ye.

¹¹ Yīifee- Yāhā yūndefa yīnfua ma kla boo per gii nawee- kapee- wīi na tesē u ya kapee- wīi ne, u ga pa te ntōr ne ke Yāhā nwonge wo teeliu fla wo pe n yee, Yāhā yaniisaha fla, u ba pe kapee- yee laha kāā. Loo kur ye, kla gii pe boo, pe ga yi ke

† 12:22 12.22 Yān gii pe ke yee Syō, ke Yāhā laantār wīi pāā, laantār rii ke yar wo na Yesu kāmāy na.

ne le klo wo, pe ga ke suhu. ¹² Koo syi kē, Yesu bya n ku le klo nkur ye känkāy na, ma nawee- bye kapee- yee laha kãã pe na, u ya koho ntāŋ kāmāy na. ¹³ -Too wo faale kãnde miy yaha, wo yi le klo wo, wo ka Yesu ye le klo känkāy na, wo ma sya ga fyarnbān yãã loo kur ye Yesu wāŋ syi dyaŋ. ¹⁴ Ye sē yãã, kãntraha nge na, klo laa wee wo ye lii syi wākuayãã wee le na ye. Klo lii wo n pai nii le wo sukūhū gaa laam wo, loo ne wo n ke. ¹⁵ -Too naa Yāhā sey yalebye Yesu Crise kāmāy na, mii diŋ dyaŋ too n yi. Loo yīntaha kē, wo ke sey naa n plaŋ wo yēr ne. ¹⁶ Ye ma syi ye faha kayī wāpye wī ne ye, -ye naa koho le yii ye; koo syi diŋ kē ke n tãy Yāhā ye.

¹⁷ -Ye naa n luhu mpāy ye, pe ma ye yahaseefa Yesu kãnde wo, ye yīŋ kor le pe kē. Ye sē yãã, poo kē, pe n sēŋ ye yrā na yalebye; Yāhā ga ba pe yey ye wī ne. Ye ma n luhu pe ye, pe ga naa pe tēn tē nuhu ne; mii loo sē ne ye, pe saa le tē nuhu ne ye, loo nde -sē ga lii yō ye kē?

¹⁸ -Ye naa n gaha yahasee ye ye Yāhā wānar ne wo kē. Wo cã ma yee, wo tēn tē yō, wo n ke wo troho wātāhā ter le naa n yō känkai- bye wo. ¹⁹ Ndoole ke ye ye, ye Yāhā nar ra kē, ta n waha dur ga ye fla na farfar.

Yāhā wānar fla

²⁰ Yāhā wo Yīŋfua Yesu ta u n yir gbā wo, ma dur ba yrāŋ na gbaafa ye u ntāŋ wāwoo kāmāy na. Woo kē, u n sēŋ Yesu kãndeyārfa na mii cīnde mbanaha dyaŋ, u n sēŋ u mbaa na. U ntāŋ mpāy pe woo yaliile wo, u ku mpar draha wo wo bye kapee- wī na. Loo nde ta, Yāhā naambiyār tii le wo ne, wo cã wākuayãã wee te na ye.

²¹ Yāhā koo kē ke n pai yrīŋ ne; ke ye ta ye n waha naa kayūhū bye pye, ye naa ke laam wūhū pye. Ke ye ta lii le n tãy ke ye, ye n naa loo ya pye Yesu Crise kāmāy na. Yesu Crise miingbāŋ yai ke naa n gboho yalebye, wāyeryãã ma n pye le na ye. Amēn, le nii ke syi.

Kuasaha fla syaha ne

²² Wo nna, kaplāŋ ngī tē pãã waha ye ye u saba nwo laam wo, -ye ke luhu yō, ye ke le yaha ye laam wo; ye sē yãã, ke sē tyī sye ter ye. ²³ N n traha ye le cã, pe wo Yesu kãndeyārwei Timuti miy yaha ke nwompīhi wo. U ma cãã pa ra fla na, n ga ka u ne ye fla na n ga ye yāŋ.

²⁴ -Ye ye yahaseefa bye syar tesē pe Yesu kãndeyārfa mpāy bye ne, pe ma ye fla na. Mpāy pe ma Yitale kãntraha na, pe bye ye syar. ²⁵ Yāhā ke naa ke laantār yar ye kur bye na. Amēn, le nii ke syi.

Syake saba kaplān

Syaha fla

¹ Ndoo Syake kē, n ma tēntēfua Yāhā ye, ma suhu wo Yīnfua Yesu Crise ne. Yii Yiisrefa mpāy, ye ma Yesu kāndeyārfa ma cāān kāntraha kui bye wo, n syaha wāā ye kē.

Tee Yesu ta ye Yater, ye ma n naa laalaa pye laa ne ye!

² Wo nna, yii mpāy tee Yesu ta ye Yater, wāfāy ma ye dye, ye cā ye yee, wātānyān wīl laa ne, -tee le ta nuhu wīl! ³ Ye ma Yesu ta ye Yater, ma kuee le wo ke wātānyān wūhū naa bye ne, Yesu wīl ga nū gbāā fānga ne ye laam wo. ⁴ Yesu wīl le -sē nū gbāā wa fānga ne ye laam wo, loo ga ta ye n naa yia wātānyān wūhū ter bye na. Loo na, ye ga ba nū nawee- mpāy syi Yāhā n ke, ye ga le le Yesu kānde wo, ye saa naa n kūn ngaa na ye.

⁵ Kai ma waa dye ye laam wo, tuu ga lii pye, u ma yee u sē le cā ye, u le kacān nar Yāhā ye. Koo gii ke n yō nawee- na ke sē ke laam war ye, ke ga te kacān wāā ufua kē. ⁶ U naa too syi kacān nar Yāhā ye. Awa, te syi -sē n nar Yāhā ye laantee nen ne, u ma n laalaa pye u yee, Yāhā saa re wāā u kē ye. Wii ma laalaa pye, ufua ma lagblaha wān syi dyan, teflaha ke gblaha kue bye ye. ⁷ Usyi laalaafua ma syi u ngaa wāyāā wīl wūū Yīnfua koho wo ye. ⁸ Usyifua, ma'a u ta kāmbehe syān nsoho wo, lii tuu ga sya, u saa le cā ye. Laalaa tee gboho ter u na.

Nawūū tesē nangbān ne

⁹ Mboo nawūū, taa Yāhā ta ma Yater, naa nuhu di, Yāhā ma kuā yir wa ncaha ye. ¹⁰ Mboo nangbān wii ma Yāhā ta ma Yater, naa nuhu di, ma ma yagaa Yāhā koho wo, koo gii ke ma ta ma n ma wale yān mii ngaa ge sē kē ye.

Ye sē yāā, nyēfyār yō, te wāto sē -sē n sye ye. Nangbān wīl ga ba kua mii nyēfyār wān syi dyan: ¹¹ Yai ga yir, ke ba war, ke nyē suhu waha, ke fyār n too, te nayōr n kua. Koo syi dyan nangbān ga ba ku kāā u waker laam wo, u wīl n kua.

Nwa ke wo tyīn n gaha kapee- wāpyen kue ye?

¹² Yāhā ma wii tān yān wāfāy ne, ufua ma -sē u ya waha ma kuee Yesu kur ye, ma tyii Yesu wīl n nū gbāā u laam wo, nuhu ma ufua wān. Tuu waha yia loo na, u ga yiafua nkifai yāā. Loo ne cūinde yrā ne, lii wākuayāā wee le na ye. Loo yrā ne, Yāhā ke bii yē ter ma yee, koo wīl ma n tāy mpāy ye, ke ga ba loo yrā wāā poo kē.

¹³ Wii ma kōn n gaha kapee- wāpyen kue ye, u ma syi u yee: Yāhā kē, ke woo tyīn n gaha kapee- wāpyen kue ye ye. Yāhā koo na, kapee- wee ke troho tāy ye; ke syi, ke saha nawee- tyīn le kapee- wo ye. ¹⁴ Nawee nawee woo, u yīnde wīl ne, le u tyīn n gaha kapee- wāpyen kue koho na. ¹⁵ Yīnde wīl ma gboho nawee laam wo, loo le kapee pua see. Le kapee pua ma kuee u laam wo, loo le n pai gbā ne.

¹⁶ Ta laanfa, ya'a syi ye plaha nde ne ye. ¹⁷ Ye yai ye cā kayūhū ya kē, ke n yir yāhāyīn na. Yāhā kē ke re tege n wāā, koo gii ke yāhācāā- pye. Yāhā sē -sē wee yāhācāā- wān syi, ma gbā n tā ye. Yāhā ke ma mii, ke ma koo syi yalebye. ¹⁸ Le tāy Yāhā ye, ke n ke cūinde kapān pāā wo ye. Loo kapān ta, wo n nū yrān na, ma nū wān kur bye yahasee ye, wān tii ke tāhā.

Yāhā kaplān ngū: -ye ke luhu yō, -tee -sē naa ke kānde yār!

¹⁹ Wo nna, -ye ye laam yaha kaplān ngū na, tē ga ye yar: -Ye naa ndityuhu yaha ye nampyen kaplān ye yalebye! -Ye naa laam ga ye cā naa n pāā! Ye ma syi ye maha naa ncafūhū di farfar ye! ²⁰ Nawee laam ma war, kai- nkāy syi ke sron Yāhā ye, u saha koo pye nantān ye. ²¹ Kai lii le ga waha wor ta nawee na carle ge tesē kai- nkāy ne ke ma wāpee-, -ye koo bye yi kāā ye laam wo. Yāhā ke kapān lii tāhā le ye laam wo, -ye yii tege tāā ye, ye le sya. Sukūhū gaa laam wo, le ga waha ye sya yaha.

²² Ya'a syi ye naa Yāhā kaplān luhu wāluhu ya ye! -Ye ke yigi, -tee naa le kānde yār! Mii loo sē ne ye, ye plaha. ²³ Mboo wii ma Yāhā kaplān luhu wāluhu ya, ma sē -sē le kānde yār ye, ma ma mii wii dyan tuu ma ne yirfayān gbe, u u ya yān u yāā, u yai u u ya gbihi mii. ²⁴ U ma u ya yān wa, u yai u u teebēhe nkāy gbihi, u ga ta ter ke faha. U saa ke gbihi ye. ²⁵ Yāhā kānde sron, le ga waha nawee yi kāā u kapee- wāpyen yāmpar wo. Koo syi kē, u ma syi u le luhu wāluhu ya, tuu le faha ye. Mboo wii ma -sē Yāhā kānde wācā wīl ke, ma le yigi klue sīi ne, ma sē faha le kānde wūhū wāpyen ne ye, Yāhā ga kaa taha ma na ma kānkai- bye wo.

²⁶ Wii ma yee woo ma Yāhā kānde wo, u sē -sē waha u yīnkāi yigi ye, u plaha u ya ya, yīn wee u Yāhā kānde wāyār ter na ye. ²⁷ Yāhā kānde wāyār gii ke ma gbege, ma maha sron wo Tuhufua Yāhā ye, le nde: Ma naa ncir- kue yān, calangusyam ne pe fen wo. Tesē dryē kapee- nkāy ke nawee wīl pye n klahā-, ma'a n tyii koo n waha yia ma na ye.

2

Ye ma syi ye naa waa puar waa na ye!

¹ Wo nna, yii mpây tee Yiñfua Yesu Crise ta ye Yater, ye cã ma yee, nagboho tesê wãsey ne, te kloñ ter u na. Loo na, ye yai ye cã, ye sê yai ye nawee waa gboho, tee waa kloñ ye. ² Yagaa dyañ woo; waa, sãn kãncrã ne kãnde na, nangbãñ nayreyühü ne tuu le, ma ba dye ye yawãhã nwoñ wo; fenfua waa bya n -sê pa, nayreyraha ne tuu le. ³ Ye ga waha yir, ye nagboho ta u nayreyühüfua ya na, ye u pye: «Dya, nangbãñ niisaha nge, nii!» Tee -sê dur ye u nayreyrahafua pye ye yee: «Ho, dya, yir yer kuee!» Laa na, ye ga u pye: «Niisaha ma wo trê tãy kãntraha na.» ⁴ Le ma -sê pye ke syi, ye ga waha yee la ye yii yãñ wãcɛñ? Aye! Ye cã, ye laangapeer me pe ye ta, ye mpây puar mpây na.

⁵ Wo nna, -ye yãñ: Yãhã driyẽ nge fenfa yãñ yi, ma yee pe Yesu ta pe Yater, u wii n nii pe ye wangbãy laa dyañ. Loo n ta pe n ba dye Yãhã Yai wo, koo fla gii Yãhã bii yẽ ter ke wãwãã wii ne nawee- mpây kã, ke wii gboho pe laam wo. ⁶ Yii sê -sê nawüü yãñ nawee draha wo ye. Ha ndee, pe walefa poo pe ye fãy? Poo sê na, pe ne ye tyin ga, pe ga ye sãhã pe fãngafa yahasee ye? ⁷ Poo sê maha na, pe ne naa Crise miyühü nge sar, ke miyühü gii ke taha ye na?

⁸ Yãhã sabangbãñ wo, kãnde lii Yãhã le ta, le katan lii le ma ke katan bye yahasee ye, le yrühü yar ma yee:

«Ma ya wii le n tãy ma ye mii syi dyañ, tyii ma nampyen wii n naa n tãy ma ye ke syi!»

Ya'a pye, tee le Yãhã kãnde katan nde yãr, le yõ. ⁹ Ya'a -sê waa puar waa na ye kãnkai- wo, kapee ne tee n pye. Yãhã kãnde na, ye tee pye. Ye ga wãpën yãã le na. ¹⁰ Mboo nawee, taa le Yãhã kãnde katan nen laa miy yaha, le ma mii le Yãhã kãnde katan kur bye kã taa miy yaha. ¹¹ Ye sê yãã, Yãhã kãnde katan laa yee: «Ma'a n cayor le ye!» Katan laa maha yee: «Ma'a n nawee boo ye!» Kãnde lii Yãhã le ta, ke katan syãñ ngii bye ma wãcɛñ. Ma'a sya yee, ma sê cayor le ye, ma -sê ga nawee boo, ma yai ma cã, ma le Yãhã kãnde miy yaha. ¹² Loo na, ye yai ye ta, ye yẽ kaplãñ n naa n yõ ye ye tesê ye pyer bye ne. Ye sê yãã, ye ga ba kasãhã yãã le Yãhã kãnde na. Le sroñ, le ga ba nawee- yi kãã kapee-wãpyen yãmpar wo. ¹³ Mboo wii taa sê ma nampyen fen di ye, sukühü gaa laam wo, Yãhã sê -sê ga ba ma fen di ma wãsãhã na ye. Ye yai ye -sê le cã ye yee, fen wãdiñ n tãy ma ter kasãhã yaha.

Yãhã wãta Yater tesê Yãhã laam wii wãpyen ne

¹⁴ Wo nna, nde ma la yin ne nawee ye, u ma yee yẽ ya ne, «Yãhã koo, ke ma ra Yater,» u sê -sê Yãhã laam wii pye ye? Woosiyfua ga waha sya yaha la u kapee-wãpyen wo le syi ne? ¹⁵ Ngaa dyañ, taa ma Yesu kãndeyãrwe waa yãã fen wo, faha wãn wee u ye ye, digi wii maha waha u na, ¹⁶ ma'a u pye ma yee: «Wo kuee per gaa na, Yãhã n sya ma n kuee wãwee, Yãhã n ma kã kale wãn ne tesê dir ne busãã, ma n di naa n yai, segber n naa n kuee.» Ma'a -sê yee, ma sê u kã too wãn nde ne ye, ma yẽ kaplãñ sê nii la tefay dyañ? ¹⁷ Yãhã wãta Yater wii ma koo syi. Ma'a Yãhã ta ma Yater, ma sê -sê ke laam wii pye ye, ma Yãhã wãta Yater ma wãwaha. ¹⁸ Mboo nawee wii taa Yãhã ya ta ma Yater, ma sê -sê Yãhã laam wii pye ye, n ga waha ma pye: «Mboo, ma Yãhã ya ta ma Yater, ndoo -sê Yãhã laam wii ya te. Ke syi waa ma ndoo yãã, tã nii Yãhã laam wii pye, u ga cã u yee, n Yãhã ta ra Yater. A mboo, waa ma ma yãã, ma sê Yãhã laam wii pye ye, u ga pye mii u cã u yee, ma Yãhã ta ma Yater?» ¹⁹ Ma sê yee la, a Yãhã neñ ya kã ke ma? Le sroñ yõ; sãndãpee bye le cã ke syi, ma n sege fyar koho wo. A mboo, ma lii pye loo nde wãcã wii ne?

²⁰ Mboo nawee wii taa sê laam ga ye, ma n traha la le yar ma na, taa ma Yãhã ya ta ma Yater, ma sê -sê Yãhã laam wii pye ye, le ma wãwaha? ²¹ Ma laam faha la wo faale wãdyaha Brama wii na? U bii sroñ Yãhã yinde na. Ah ndee u Yãhã laam wii wãpyen kã le bii ta, u n sya bii u puee Yisyake yigi woo ga diñ yi Yãhã kã? ²² Ma sê le yãã, u bii Yãhã ta u Yater, ma maha naa ke laam wühü bye pye. Loo le bii ta u Yãhã wãta u Yater n pye u ye yin ne. ²³ Loo nde n ta, Yãhã sabangbãñ kapãñ nde n nii cãinde, lii le n yee:

«Brama bii Yãhã ta u Yater,

ma ke kapãñ sya le yaha kaplãñ bye yaha ye.

Yãhã n -sê yee, u sroñ koo yinde na.»

Yãhã n u ta ke naambiyã. ²⁴ Ye sê le yãã, nawee wii ma nii Yãhã laam wii pye, loo ga ta u n sroñ Yãhã yinde na. Le sê yai ma ke ta ma Yater yẽ ya ne ye. ²⁵ Faale canaandile Arabe* wii ma ke syi. Woo kã tuu bii koho le Yiisrefa tãnlhe ye, ma bii pe ta, pe n bii fãsaha yãã kãnde laa ter ne. Yãhã laam wii nde tuu bii pye, le bii ta Yãhã n yee, u sroñ. ²⁶ Ma'a kadye yãã, wüü wee ke wo ye, kakugu kã. Taa Yãhã ta ma Yater, ma sê -sê ke laam wii pye ye, le ma mii kakugu dyañ ma ye.

* 2:25 2.25 Yerekoo klo yahasefa naa Yiisrefa tãnlhe nawee- syãm ke le klo laam wo. U Arabe n pe wühü u nwoñ wo. Kur ye, u n pe ta pe n yi fenaater ne le klo nkur ye ma ter.

3

-Ye ye yīnkāi wāyigi cāl

¹ Wo nna, nawee- wāklaha, ye ma syi ye naa loo ke buarbuar ye. Ye sē cā la kasāhā per wo, wii mpāy too nawee- klaha, Yāhā ga ba wo sāhā kayi ne nawee- bye na. ² Wo bye wāteepye ter syar. Wii ma yee u sē tee n pāā ye, woo ter le le Yesu kānde wāyār ne. U ga waha yia u ya koho kadye kur bye na, u naa u ya yigi. ³ Nsyān yē sē na too ne karfee le, ke naa n luhu wo ye, wo n cā waha yia, wo naa ke sronj. ⁴ Ye sē maha salangbānj wīl wūū yānj la? Ke wāgboho naa bye ne, teflahangbānj ma ke tra, ke n fā. Ke sronjsaha -sē ma wāpuage ya, ke fāfa n ke sronj kue ngii ma pe tāy. ⁵ Yīnkāi ma ke syi nawee yē laam wo. Le kloņ, ma -sē le ya sey kangbāhā ne.

Ye kāhā cāā kataha nyēfigi wīl wūū yānj. Ke sronj gboho. -Ye yānj, naancremuu ya -sē ga waha ta, ke bye n suhu tānj. ⁶ Yīnkāi ma mii naa dyanj. Kapee- ter bye n yi nawee yē wo. Yīnkāi ga waha kapān nen laa pāā yi, le n ka yaha ye mii kataha naa dyanj pe le, le le kapān pāāfua wīl bye pye klaha-tānj. Koo naa nge n yi ke naangbānj fla wo sāndāpee pe ma na. ⁷ Nawee waha n yia wlaha wān ter bye na, ma te klaha n ta kaha wān: Treresyar wān woo, kānsyām woo, kahakaha wān woo, fua- woo, te bye. ⁸ Waa sē -sē waha n yia u yīnkāi na, ma le ta le n yaha n le ye. Le pee. Yalebye, loo ne, le ma le wā n klaha ke yē laam wo. Sōr sānj fla te ma yīnkāi wo. ⁹ Loo roo n ta, ma wo Tuhufua Yāhā sey. Loo yīnkāi nen ya roo maha n ta, ma nawee-sē yoosēn ne, nawee- mpāy Yāhā pe tāhā, pe n sya ke tay. ¹⁰ Kaplāyūhū wāā n yi wācēj kaplāmpēe ne yē tee nen wo. Wo nna, ya'a n sya le n nii ke syi ye! ¹¹ Waa sē lapihī yāā tesē layūhū ne te wāā n yi plege neņ wo. ¹² Wo nna, waa sē nasar nkugu katyigi yāā yāā ke kasyāhā sa ye. Waa sē maha defīi katyigi yāā yāā ke nkugu sa ye. Waa sē maha tetege loho yāā yāā ke klaha nii lawōņ ye.

Yāhā laantor

¹³ Kacāņ yīntatoo waa ma la ye laam wo? Le ma pye āwā, u ta wo n u yānj cā u yīntatoo troho wātāhā ter na, tuu maha u ya tege tāā ye, u kayūhū nkāy pye. ¹⁴ Ye ma yee kacāņ yīntatoo me ye ne, ya'a -sē laanyar pye, ma maha yii laam wīl ya kar, cīnde sē ne ye, ye kawar fua, kacāņ yīntatoo sē me ye ne ye. ¹⁵ Too kacān ter nde syi sē n yir yāhāyīn na ye, te syi n yir nawee- ye kāntraha na, Setane sāndāpee yīņfua koho wo. ¹⁶ Ye sē yāā, laanyarfa ma pye teelii wo, ma nii pe ya laam wīl ya kar, kapee- ter bye ga naa n pye ke fla

na, kawlāhā ter bye ne. ¹⁷ Laantor tii te -sē n yir yāhāyīn na, te ma gbēgbē, te n pai kusyir ne, laanyīn ne, nampyeņ fen wādiņ ne, kayūhū wāpyeņ ne. Te sronj, ma maha ma yaayaa. Kacāņ laantorfa sē n dye kue ngaa ye, ma kue ngaa ta n yaha ye, u sē maha u nampyeņ wlanj ye. ¹⁸ Laanfīrfa poo pe n pai kusyir ne tesē yīriņ ne pe kānkāyfa kē. Le ma mii yēy dyanj pe n tāhā, yēy gii ke wīl n tāy Yāhā ye. Ke yēy n le ma n pai wāsronj ne Yāhā yīnde na.

4

Ye tee driyē wūhū ta yaha ye, Yāhā wūhū na

¹ Nwa ke sesrār yir ye nsoho wo tesē wāhā ne? Ye laam kapee- koo sē na ke syar, ma nii ye fāy ye laam wo? ² Ye ma ngaa klāņ, ye sē -sē ga waha ke kla yāā ye, ye ga yer nawee wāboo na, koo kla wīl na. Ye kāāņ n yānj gbegege, ke ne pye ye wānj, ye sē -sē ga waha ke syi yāā ye. Koo syi ke n pai sesrār ne ye nsoho wo. Ye sē Yāhā nar ye, koo kē ye sē ne ke kla yāā ye. ³ Ye ma sya Yāhā nar, ye wānar ter sē ne tāy ke ye ye, koo kē, ye sē ne ngaa yāā ye. Yatanj wūhū ya tee ne naa n nar.

⁴ Ye cā ye yee, wii, driyē nge wān n tāy u ye, Yāhā napīi kē u ne. Wii ma n ke, woo ga u ya ta driyē naanfān difua, u u ya ta Yāhā napīi. Ye sē cā la, driyē wūhū tesē Yāhā wūhū ne, ke saha ke ya gbe ye. ⁵ Yāhā sabangbānj wo le yrūhū ta ma yee: Yāhā ke Yrā le wo laam wo. Ngaa ter ma gboho wo laam wo Yāhā Yrā na, le ga naa ke yaa, ke n naa ke Yrā wīl yey wo ye. Wo yai wo wii wāā tānj Yāhā kē. Ye yee la, kapān nde ka yrūhū yaha ke dyanj? ⁶ Yāhā -sē maha ke laantār yar wo na; loo ne, le yrūhū ta Yāhā sabangbānj wo ma yee:

«Yatanja wīl sye Yāhā ye.

Mpāy pe -sē pe ya tege tāā ye,

Yāhā ke laantār yar poo na.»

⁷ Koo kē, -ye yīn kor le Yāhā kē! -Ye yii waha, ye Setane sāndāpee yīņfua kar naa n wāā, u -sē ga fā naa n dey ye na. ⁸ -Ye crā Yāhā na, ke bya -sē ga crā ye na. Kapeepye fa mii, -ye ye klue yee yi kāā kapee- wāpyeņ wo! -Tee ye laam ta pe n nii gbēgbē, yii laanteesānsyāņfa mii! ⁹ Ye cā ye yee, ye ma kāmpee wo, -tee kayaanj yigi, ye naa ke wūn; -tee ye tetyehe ta, te n wā klaha miyāhā, ye laanfīr wūhū, ke n wā klaha nii kayaanj wūhū! ¹⁰ -Ye yii tege tāā ye Yīņfua kē, u -sē ga ye kuā yir.

Waa ma syi naa u nampyeņ miipihī yee ye!

¹¹ Wo nna, ya'a n naa yii wāpee pāā ye! Wii ma nii u nampyeņ wāpee pāā, ma maha nii u miipihī yee, ufua Yāhā kānde wāpee pāā, ma maha le miipihī

yee. Kānde lii Yāhā le ta, mboo wii taa - sē le miipihī yee, ma wee le yārfua ye. Le miipihī wāyee, loo ya taa pye cā. ¹² Yāhā gii ke le kānde ta, koo ya ke ga waha naweeyō cā naweepee ne. Koo ya ke ga waha nawee sya yaha; koo ya ke ga waha nawee pēn. Ah mboo ma nwa, mboo wii raa ma nampyen miipihī yee?

-Ye ye kānkai- le naa n soho Yāhā koho wo!

¹³ -Ye luhu ra ye yagaa, yii mpāy tee ne yee: «Wa'a yee, wo sē ka klo nde syi wo nanga ye, sukūhū waa ka le wo, wo ga dye nen pye cātroho na, wo wale yāā.» ¹⁴ Ye -sē ye wāyir yāā wa la sukūhū? Ye wee la kāmbra wān syi dyan, u tāyale ne, yalaale ma ba nō, u caa. ¹⁵ Ye yai ye yee: «Yāhā ma sya, wo n kuee wāwee, waa nde pye nde ne.» ¹⁶ Yatan -sē gbobo ter ye na, ye n sya yii sey. Too syi yatan sē yō ye. ¹⁷ Wii ma kayī lii yāā, u yai u lii pye, u ma -sē ke wāpyen sye, le fue ma ufua na, le ma kapee ne wācēn.

5

Katōryar nangbān wī na

¹ Yagaa, -tee -sē luhu ra ye, yii mpāy tee ma nangbāy! Ye cāā naa ye mii wūn kule ne, kawlan ma, ke n pai ye dye. ² Ye nangbān wān nde, te fūhū. Waytōrbir maha ye fahawān le fer. ³ Ye sān tesē ye war ne, too nde bye te ma korfyāhā gaa ter syi ne. Yāhā kasāhā per wo, koo korfyāhā nge ga ba le yaha ye na, ke dur too ye kadye na, ke ye pye gbai naa wān syi. Ye nangbān wān wāā ta, le -sē nde driyē plii kua kua wa. ⁴ Ye sē yāā ye tar tēntēfa war dāā pe kē ye. -Ye naa n luhu pe yēkuān ye! Poo mpāy pe ye tar dir war gbe naa n yi ye kē, pe tēn ga dye Yāhā ndityuhu wo, Yāhā gii ke ma tān kai- bye fānga ne. ⁵ Ye nangbān wān yāā kāntraha nge na, sīsī wān ne, ma di gbobo mii naha gii syi dyan pe n pai boo gbā na. ⁶ Mpāy pe sē wāpee pye ye, yii -sē wāpee yāā pe na ma pe boo; pe sē waha kān gē kān ye koho wo ye.

Yāhā kānde troho n tāhā mii?

⁷ Wo nna, -ye ye laam yīn wo Yīnfua Yesu n sya ba yir yāhāyīn na, u dur ba. Ye sē tawarfua yāā la, tuu ma ne u laam yīn, u sya ba u tar digi yāā gbe? Ah ndee, u ne cāā u laam yīn, u sesafān sēn u cā digi tāhā, -tuu u laam yīn, u blokūyār sesar sēn te n too. U blokūū ga ba sesyar kūū, u pua too, u n cā u yaa. ⁸ -Ye ye laam yīn ke syi yii ndon, tee kaa taha yii na Yāhā kānde wī ne, ye naa wo Yīnfua wādurban sēn, koo gii ke gbe taha. ⁹ Wo nna, ye ma n nii kapirfa yii nsoho wo ye. Mii loo sē ne ye, Yāhā ga ba ye sāhā kayi ne. U wāpan

gbe taha. ¹⁰ Wo nna, ye Yāhā kaplān tōrfa wī wūū yān, poo mpāy pe naa n pāā Yāhā myaha ne. -Ye yān pe na, pe laam wāyīn ter ne pe fen wo. ¹¹ Pe bii waha pe ya na too fēngbān wo. Koo kē nanga wo n yee, pe wīn n tāy. Ye sē faale Syobe wī luhu la, tuu pye fēngbān wo, ma -sē bii u laam yīn. Yāhā ke ngii wāā u kē loo kur ye, ye maha loo bye cā. Ye sē yāā, Yāhā nawee fen di busāā ma maha kayī pye u kē.

¹² Wo nna, lii le maha pee, ya'a syi naa Yāhā di yāhāyīn myaha ne, tesē kāntraha myaha ne ye. Lii ma pye cīinde, -ye yee āwā, ya'a n Yāhā di taha le na ye! Lii ma pye kawar, -ye yee aye, ya'a n Yāhā di taha le na ye! Mii loo sē ne ye, Yāhā kasāhā ga ba ye yigi.

¹³ Ye laam wo, wii ma pye tuu fen sya, u naa Yāhā nar le ne. Wii ma pye nuhu wo, u naa Yāhā wāsey yay le. ¹⁴ Wii ma pye yan kafehe na, u Yesu kāndeyārfa yahaseefa yee, pe n ba Yāhā nar u kē pe sēm- ta, pe u tuhu Yīnfua Yesu myaha ne. ¹⁵ Pe ma Yāhā nar laantee nen ne, pe ma yee pe sē laalaa pye ye, ma yee Yāhā ga waha u jaa cīinde, Yāhā ga u yīnwēr dur u kē. Kapee- ma pye u yīn na, ke ga kua kāā u na. ¹⁶ -Ye le sya, ye ye kapee- pāā naa n yi yii ye, -tee maha naa Yāhā nar yii kē ye wākāhāyir wī na. Nawee wii ma sya, ma koo pye, u -sē ga nii temm Yāhā yīnde na. Ke syi u ma Yāhā nar laantee nen ne, le ga fla sya u ye.

¹⁷ -Ye yān le yān faale cāā Yāhā kaplān tōrfua Yeli wī wo. U sē pye la nawee wo wān syi dyan? Ma -sē nwo, tuu bii Yāhā nar sesaha wāyigi wī na. Sesaha n yēr cīinde, dye- tāā yrey kuay ne. ¹⁸ Loo kur ye, u n maha bii Yāhā nar ke wāmiyaha wī na, yāhāyīn n yār sesar n nii n too, kāntraha wān n maha nii n sa.

¹⁹⁻²⁰ Wo nna, ye laam wo, wii ma le cīinde kānde miy yaha ma plaha, u nampyen waa ma waha yia, ma u plahasaha yar u na, ma u dur le le kānde laam wo, ye cā ye yee, u nampyen u yrā tyīn sya gbā koho wo, ma maha paha tā u kapee- busāā na, ke wī saa naa n pāā nantān ye.

Pyar saba cir kaplân

Syaha fla

¹ Ndoos Pyar kê, ndooos wii n ma Yesu Crise tēnlēhe. N saba nwo yrūhū ye kê, yii mpāy Yāhā ye yāŋ yi, yii mpāy ye cāŋ nii Pōn kântraha na, Galasyi kântraha ne, Kapada kântraha ne, Yasyi kântraha ne, ma suhu Bitini kântraha ne. Ye ma nampay mpāy wo, pe wee Yesu kânde wo ye. ² Faale wo, Yāhā bii ye wāyāŋyi wīi ta, ma -sē bii ye yāŋ yi. Yāhā Yrā kāmāy na, Yāhā ye laam wā klaha, ye n nii ke wām. Loo na, ye n waha naa n luhu Yesu Crise kaplāŋ ye, tesē u ntāŋ n waha ye kapee- yee laha kāa ye na gbegebe. Yāhā ke ke laantār wīi pye ye kê, ke maha yriŋ wāa ye kê.

Yesu kândeyārdua u ya wāsyayaha wīi cā wa

³ Yāhā gii ke ma wo Yīŋfua Yesu Crise Tuhufua, -too naa ke sey! Yāhā wo fēn di, ma wo ta wo n gbihi dur see laanfāyōm ne. Ke Yesu Crise ta u n yir gbā wo, ma dur ba yrāŋ na gbaafa ye. Loo ne, wo n koho taha yaha Yesu na, ma yee wo ga ba cīnde yrā yāa Yesu kāmāy na, cīnde yrā lii wākuayāa wee le na ye. ⁴ Yāhā ke kloho gii gbihi ta yaha ke pii kê, wo ga maha ba ke yāa gbe yāhāyīŋ fla wo. Koo kloho nge, wāfūhūyāa wee ke na ye, wāwluhuyāa wee ke na ye, ke nayōr saa maha kua yāa ye. ⁵ Yii mpāy tee Yesu ta ye Yater ma yee u fāŋga gboho, Yāhā fāŋga -sē ga naa n sēŋ ye na driyē n sya ba kua, nawee- bye n ye wāsyayaha yāa yinde ne.

⁶ Koo ngīi wīi na, -ye naa nuhu di! Wāfāy ter bye ma sya pye ye na, ma nii ye laam wlāhā ye kê yagaa nge na, ke saa ma- ye. ⁷ Koo wāfāy nge, ke ma mii ke ye tān n yāŋ, ye ma pye ye Yesu ta ye Yater cīnde. Sān ge, u wīi le ga waha kua kāa, u wīi -sē waha nawee- ye. Ta n yee pe yai pe u le naawran wo, pe wor yēy yi u wo, u n nii sānyō? Tee Yesu ta ye Yater, le ma kayīi, ma ter sān ge yaha, le sē n tōr ge tōr ye. Kawlāŋ tesē wāfāy ne, ke ye dye ma ye tān n yāŋ, le ma pye ye Yesu wāta wīi ye Yater, le waha ye laam wo cīnde. Le ma gboho ye laam wo cīnde, Yesu ma ba dur ba per gii, ye ga ba sey tee miingbāŋ yāa. ⁸ Ye sē Yesu yāa yāa yinde ne ye, u ntāŋ -sē dye ye tāy. Yagaa nge ge na, tuu sē sya wee gbāa na ye, ye u ta ye Yater, ma nūi nuhu di kacān wee te na ye. ⁹ Tee too nuhu di ke syi, ye cā ye Yesu ta ye Yater yīŋ gii na, ye ga ba koo yīŋ wīi yāa, koo kê. Koo yīŋ wīi ne, ye ga ba sukūhū gaa yāa, ye yrā bya ne.

¹⁰ Yāhā ke ga ba ye sya yaha koo wāfāy nge wo mii syi dyaŋ, faale Yāhā kaplāŋ tōrfa bii le fla ke. Yāhā ke ga ba kayīi lii pye ye kê, pe bii le cāa tōr yaha. ¹¹ U Yāhā Yīndefua Crise Yrā le -sē pye pe laam wo, le naa pe yar ma naa n yee, u Crise ga ba fāy gboho u cā u miingbāŋ yāa tesē u nayōr ne. Koo kai- ngīi ke yai ke pye mii syi dyaŋ tesē ke wāpyeŋ cāa ne, pe Yāhā kaplāŋ tōrfa bii koo bye ke kayi ne. ¹² Yāhā n -sē bii pe yar ma yee, kai- nkāy koo ke yar pe na u Crise wīi na, koo kai- ngīi saa pye pe yinde na ye, ke ga ba pye yii poo yai na. Ke pye wa yagaa. Mpāy pe ma loo kapāyīi tōrfa nawee- ye, Yāhā Yrā Fāŋga ma pe ne, Yāhā Yrā lii Yāhā ke no wāa pe ye. Koo kê pe n waha nii le Yesu kapāyīi tōr ye ye. Pe yāhāyīŋ tēnlēhe ge naa loo nde wācāŋ ke.

-Too naa wo miingbāŋ kânde yār!

¹³ Loo ne, ta n ye yar: -Ye ye laam gbihi ta, ye naa Yāhā wūhū pye! -Ye naa yersaha ta ye pyer na! Yesu Crise tuu ga ba dur ba ye kê kayīi lii ne, -ye koho taha yaha loo ya na! ¹⁴ -Ye naa n luhu Yāhā ye mii kicar dyaŋ pe tuhufua ne! Tee sē ba Yesu cā wa ye, ma naa kapee- nkāy pye, -ye ke miy yaha!

¹⁵ Yāhā gii ke ye yee, ke kai- laha. -Ye naa n laha ye kānkai- bye wo mii Yāhā wāŋ syi dyaŋ! ¹⁶ Le sē yrūhū la Yāhā sabangbāŋ wo ma yee, Yāhā yee:

«Ta kai- laha, ye bya -ye naa n laha ye kānkai- bye wo ta wāŋ syi dyaŋ!»

¹⁷ Ye ma nii n pāa Yāhā ne, ye ne naa ke yee wo Tuhufua Yāhā. Tee ke yee ke syi, -ye naa ke myaha gboho ye kānkai- bye wo, ye ta ye pyer naa n sroŋ ke kaplāŋ ne! -Ye naa n nii koo syi ya driyē wo, ye kuper n sya ba no. Ye sē yāa, Yāhā wo nanem bye sāhā wo pyer wīi na wii wuhu na, nawee- wātyōr wee ye. ¹⁸ Ye cā Yesu ye par sya yi kāa ye wāle wākapyeŋ kânde wo, kânde lii pe bii yar ye na. Yesu Crise u ye par sya ngii ne, ke syi sē n tōr wale ne ye, ke sē waha n tōr kla gii goo syi ne ke n klaha- ye. ¹⁹ U ntāŋ wāwoo u ta ma ye yīŋ par sya. U Yāhā Yīndefua Crise gbā ku mpar draha wo mii mbapēŋ gii syi dyaŋ ke teelaa sē klaha- ye, ke sē maha wee teele laa ne fla ngaa na ye. ²⁰ Driyē ge sē bii tāhā wa ye, Yāhā -sē bii u Crise yāŋ yi ta wa. Yagaa, driyē ke n gaha kuasaha wo, Yāhā u gbe yi yar ye na, u ye sya yaha. ²¹ Yesu woo kê u ye ta ye n Yāhā ta ye Yater, ma maha koho taha yaha ke na. Yāhā kê ke Yesu ta u n yir gbā wo, ma dur ba yrāŋ na gbaafa ye. Loo kur ye, ke n nagboho ta u na, ma u ta u n dugu ga nii yāhāyīŋ na ke tāy ke kândigi koho kue ye. Le nii Yāhā ge kê, tee ta ye Yater, ma maha koho taha yaha koo ya na.

²² Tee Yāhā cīinde kapān maha yigi, ye laam yee laha wa gbeḡbe. Loo nde ye ta, mpāy bye pe Yesu kānde yār, pe ntāḡ ga waha dye ye tāy. Ta n ye yar, ye tyii ye ntāḡ n sron naa n dye yii tāy, ye wīi n gboho yii laam wo! ²³ Ye sē yāā, ye ma mii ye gbihi dur see laanfāyōm ne. N sē yee, ye see yi nawee pua wo ye. Ye see yi cīinde yrā pua wo, loo lii le ma Yāhā kapān, lii le cīinde yrā wāā nawee kē. Yāhā kapān loo na, wākuayāā wee le na mii nawee kadye dyan ye. ²⁴ Yāhā sabangbāḡ ge wo, le ma le yrūhū yaha ma yee:

«Nawee-bye ma mii nyē wāḡ ter syi dyan, pe nayōr ma mii katyigi fyār dyan.

Nyē sē ne ba waha tāḡ la ke ku?

Katyigi fyār sē ne ba too la te nayōr ne, te wīi n kua kāā?

²⁵ Ma sē yee, wo Yīnfua kapān loo na, le ga naa n nii yalebye, wākuayāā wee le na ye.»

Loo kapān nde ne, le ma Yesu kapāyīi lii le tōr yar ye na.

2

Yāhā ke ntēmbblaha gi ta

¹ Loo na, -ye ye laampee wūhū bye miy yaha, ye ma n fufor pye ye, ye ma n ye nampyeḡ wlaḡ le kapee wo ye, ye ma n nii yīnkāhā sānsyāḡ ne ye, ye ma n naa yīnde pye ye, ye ma n wāpee pāā waa wīi na ye!

² Ye cā yīm n tāy pēyāhā ye, u yīm wār ma n le. Ye bya, -ye nii pēyāhā wāḡ ter syi dyan, -tee ta Yāhā kapān wīi naa n tāy ye ye, le Yāhā kapān lii le sron, ma laha, kapee carle laa ge sē wlāhā le wo ye. -Ye le le naa n yaha ye laam wo yalebye! Loo na, Yāhā cīinde wīi ga gboho ye laam wo, ye n le Yāhā kānde wo. ³ Ye Yīnfua wīi cā, ma maha u laantār wūhū yāā gboho, ma cā ye wīi gboho u laam wo.

⁴ -Ye yūhū dye Yīnfua Yesu tāy! U sē ku ye, u ma yrāḡ na, woo kē nwoḡ nakūy ntēmbblaha Yāhā ye. Nawee- u sye, pe sē u ta ngaa ye. Yāhā -sē cāā hii woo yāḡ yi, ma yee u ter wān bye yaha. ⁵ -Ye yūhū dye Yesu tāy, tee tyii Yāhā n ye ta ke kangbāḡ fāā ye ne, Yāhā Yrā n dye nii ke wo. Yii tee ga maha ba nii koo Yāhā kangbāḡ nge yūndefa, ye naa ke sey ye laam fāḡa bye ne, tee yii le soho ke koho wo ye kuāḡ ne mii diḡ wāḡ syi dyan. Ye ga ba naa koo pye Yesu Crise myaha ne, loo le ga naa n tāy Yāhā ye. ⁶ Yāhā sabangbāḡ wo, le ma le yrūhū ta ma yee, Yāhā yee:

«-Ye yāḡ, n nwo,

tē cāā nwonfāā ntēmbangbāḡ gaa yāḡ yi ta

klo nde wo pe n yee Yurusalem.

Koo ke ma ke nwoḡ yīḡ.

Ntēambar nde bye ga ba fāā tā taha koo na.

Ke ter wān bye yaha.

Koo kē tē yāḡ yi.

Wii ma koo ntēmbangbāḡ nge wīi sya cīinde,

fyar wīi laa saa ufua dye yāā ye.»

⁷ Yii mpāy tee ke wīi sya cīinde, ke ma ye ye yīḡ ne, ke ter wān bye yaha. Ma -sē yee mpāy na, pe sē ke wīi sya cīinde ye, yīḡ wee ke na poo ye wo. Le ma le yrūhū ta Yāhā sabangbāḡ wo ma yee:

«Ntēmbblaha gi nwonfāāfa ke sye,

Yāhā ke gbe ma ke ta,

ke n sya yīḡ yāā ke nwonfāā na.»

⁸ Le maha yrūhū ta ma yee:

«Ntēmbblaha kē,

nawee- mpāy n pai naa n kūn ke na, pe laha naa n too.»

Pe Yāhā kapāyīi sye, loo ne pe n kūn ke na, ma n too. Yāhā le ta ke syi.

⁹ Yii poo na, tee Yesu wīi sya cīinde, Yāhā ye yāḡ yi. Ye ma u Yīnfua yūndefa. Yāhā ye ter yāḡ yi ma ye ta ke wām, ye kānkai- n naa n laha. Yāhā ye yee yi wam wo, ma ba ye le ke cāā- wo, cāā- mpāy kacān wee pe nayōr na ye. Ke ye yāḡ yi, ma yee ye naa Yāhā kayūhū yar nawee- na. ¹⁰ Faale wo, ye sē pye Yāhā wām ye. Yagaa woo, ye ma Yāhā wām. Faale wo, ye sē ba cā ma yee Yāhā ye fen di ye. Yagaa tee -sē le cā, ye Yāhā kayīi yāā.

Yāhā tēntēfua yai u naa n pye mii?

¹¹ Ta naambiyām, n ye nar laa ne. Ye cā ye ma nampay driyē nge wo, plii raa ya tee ga pye ke wo. Loo na, ye laam wūhū nkāy ke sē n gaha Yāhā kuē ye ye, -ye ke miy yaha, ke ma n naa ye wlāhā ye saha Yāhā laam wīi pye ye. ¹² Mpāy pe sē Yāhā cā ye, tee mii ye wlāhā nii pe laam wo, -ye ta ye pyer n yō! Pe ma sya kawar fua n taha ye na, ma yee ye ma kapeepyefa, pe yīnde ma ye kayūhū na tee n pye. Ke syi ne, Yāhā ma ke yīḡ yi pe ye per gi, ye kayūhū ga ta pe n ke sey.

¹³ Tee mii tee Yīnfua Yesu kānde yār, -ye yīḡ kor naa n le yīḡfa ter bye ye kāntraha nge na! Tee naa n luhu ye kāntraha yīḡfua ye, woo wii fāḡa kur bye ma u koho wo!

¹⁴ U yīḡfua tuu mpāy yāḡ yi, ma pe taha yīḡ na u kāntraha kui bye wo, -ye naa n luhu pe bya ye! Poo mpāy, nawee ma kapee pye, pe ga u pēn, wii ma -sē kayīi pye, pe ga u sey. ¹⁵ Ye sē yāā, Yāhā n ke ye naa kayūhū pye, ye ta, mpāy pe sē n ke pe kai- cā ye, tesē mpāy ne pe plege, pe ma n waha naa wāpee pāā ye wīi na ye. ¹⁶ Yagaa, ye yi kāā yāmpar raa ter fāḡa koho wo. Loo na, lii ma tāy ye ye, ye ga waha loo yāḡ gbe. N sē -sē yee, ye kapee- wāpyeḡ kānde loo gbe ye wāsyayaha flāhā tāy ye. -Ye naa ye troho tāhā nawee- n waha cā, cīinde Yāhā tēntē- me ye ne. ¹⁷ -Ye naa nagboho ta nawee-

bye na; mpây bye pe ma Yesu kândeyârfa, ye tyii pe ntân n naa n dye ye tây; -ye naa n fya Yâhâ koo na, -ye naa n luhu nawee-yînfuangbân ye!

-Ye naa n yân ye Yâhâ Yîndefua Crise na!

¹⁸ Tëntê-, -ye yîŋ kor naa n le yîŋfa kē, -tee naa n fya pe na! Mpây pe ma ye yîŋfa, pe ma naweeyôm woo, -ye naa n luhu pe ye, pe wee naweeyôm woo, -ye naa n luhu pe ye! ¹⁹ Ye sê yââ, taa sê yai wâfây gii ne ye, pe ma ma fây koo wâfây nge ne, ma sê le ta kai ye, cā ma n luhu Yâhâ ye. Ma' a n pye ke syi, ma pyer n tây Yâhâ ye. ²⁰ Ye sê yââ, ke ma pye ye kapee pye cînde, pe n ye yigi ma nii ye fây le wîi na, le yai ye ne, ye saha laa wâyîi yââ koo wâfây na ye. Ke ma -sê pye ye kayîi pye, pe n ye yigi ma nii ye nuhu le wîi na, ye n yii ta le sê kai kua ye ye ye, ye ga wâyîi yââ le na Yâhâ ye. ²¹ Ye sê yââ, Yâhâ lii ke ye ye, ye naa ye laam yîŋ wâfây wo. -Ye yân, u Yâhâ Yîndefua Crise ge ke syi wâfây yââ ye wîi na, ma yee tee naa n yân woo na, ye naa ye troho tâhâ u wân ter syi dyaŋ.

²² U sê kapee laa syi ge pye yââ ye, kawar wîi laa sê yi yââ u yê wo ye. ²³ U pye, wii ma u tyehe, u saa kapâmpee dur wââ ufua kē ye. U pye, pe ma sya u nuhu mii, u saa yee u ga wâpee pye pefa na ye, u ga u ya le soho Yâhâ koho wo, Yâhâ gii ke nawee sâhâ cînde ne. ²⁴ U Crise wo kapee- kur bye sya, ma tēŋ u yîŋ na, pe n sya ga u kuey mar trâ na, u n ku ke ne. U loo pye ma wo ta, wo n nii nakur wân syi dyaŋ kapee-wâpyer kua ye, ma -sê nii yrân na, ma ga waha naa kai nkây pye nkây ke sron. Pe Yesu tee duaŋ, u n le sya laanyîŋ ne. Loo ta, kapee- nkây bye pe tee pye wo na faale wo, koo kayaan n kua wo laam wo, wo n maha kadye korkor yââ. ²⁵ Ye sê yââ, faale wo, ye pye mii mbaa dyaŋ pe yi kââ u mbanaha kur ye ma -sê plaha. Yagaa, ye wee ke syi nantân ye. Ye dur ba u mbanaha ye, u n nii n sēŋ ye na.

3

Ca tesê pe pa ne

¹ Ca, yii nanem bye, -ye yîŋfar wââ ye pa kē, -ye naa n luhu pe ye! Loo ga ta, ye pa mpây ma sya Yâhâ kaplân sye, pe ma ye troho wâtâhâ ter yââ ke yô, ma maha sron, loo ga waha pe ta pe bya n Yâhâ kaplân sya cînde. Ye saa yii fây yê kapân ge ne ye. ² Poo ge ma ye troho wâtâhâ ter yââ, mii le Yâhâ kânde le yar mii, ma maha yââ ye nagboho ya ta pe na, pe ga sya pe naa pe troho tâhâ Yâhâ yor wo pe ya ndoŋ.

³ Ye ma syi yii ta ye naa ye kadye ya wâgbihi ke, nawee- yînde n yi naa n too ye na ye, mii ye yînyor wâgbihi dyaŋ

nsââsugu ne, sân kâncrân ngîi syi wâleŋ ne tesê nayreyôr wâleŋ ne. ⁴ Ye yai ye ye laam poo gbihi, pe n yô pe ter ye kadye sale yaha. Ye laam ma pye pe yô, ma maha ma laanyîŋ, too syi nayôr nde wee wâkua wân ye. Loo le ma kayîi Yâhâ ye. ⁵ Faalefasyam mpây pe naa Yâhâ kânde yâr, ma Yâhâ ta pe Yâter, pe naa pe nayôr ke koo syi; pe ba pe yîŋfar wââ pe pa kē, ma naa n luhu pe ye. ⁶ Faalefasya Sara pye koo syi. U naa u troho tâhâ u puai Brama yor wo, ma sya naa u yee: «Ta yînfua.» Yagaa ya' a nii n sron, ye ma woo Sara pueesyam. Ye saa naa n fya laa na ye.

⁷ Pa, yii bye, -ye laantor yââ ye ca kue ye kânkai- bye wo, tee cā wa fânga wee pe na ye. -Ye naa nagboho ta pe na; Yâhâ kayîi lii wââ ye kē, ke le wââ poo bye kē, loo kayîi ne le cînde yrâ wâyââ ne. Mboo wii ma yee ma sê laantor yââ ma cao kue ye kânkai- bye wo ye, ye ma ba nii Yâhâ nar ye syâm, ke saa luhu ye kaplân ye ye.

Yesu kândeyârfa yai pe naa kasron pye wâfây wo

⁸ Yagaa, tē ga lii pââ ye bye ye, -ye naa nii yîmbui nen na, tee naa n nii laantee nen ne. Ye bye, ye tyii ye ntân n naa n dye yii tây mii tuhufua nen pii wân syi dyaŋ. Ye tyii ye laam n naa n tây yii ne, waa ma syi u naa u ya puar u nampyer na ye! ⁹ Waa ma kapee laa pye ye na, ye ma syi ye le dur ufua kē ye. Wii ma ye tyehe, ye ma syi ye le dur ufua kē ye! Ye tyii le n kua kââ ye laam wo, -tee maha Yâhâ nar, ke n kaa goo taha u na. Yâhâ ye yân yi ye naa ye troho tâhâ koo syi, ma yee ke ga ba kaa taha ye na. ¹⁰ Le ma le yrûhû yaha Yâhâ sabangbân wo ma yee:

«Wii ma yee dryê ke tây woo na,
yay diplii n syar u ye,
ufua yai u kaplâmpee- wâpââ miy
yaha
tesê kawar wâfua ne.

¹¹ U yai u kur waa kapee- na,
tuu kayîi loo maha yîŋ klue sîi,
tuu naa yrîŋ poo ke u nampyer- ne
yalebye.

¹² Ye cā,
Yînfua yînde ma mpây na pe kasron pye.
U pe Yâhâ wânar yîmbui luhu yalebye.

Mpây pe -sê kapee- pye,
Yâhâ yer n tâ poo na.»

¹³ Yoo ga waha yee, ye ma kasron pyefa,
tuu kapee laa pye ye na loo nde wîi na?

¹⁴ Ye ma kasron wâpyer maha yigi, ma -
sê ba wâfây yââ loo kur ye, ye cā ye yee,
Yâhâ ga kaa taha ye na. Ye ma syi ye naa
n fya nawee- na laa ne ye, ye ma syi waa
n naa ye laam wlâhâ ye! ¹⁵ -Ye naa u Yâhâ
Yîndefua Crise woo ya gboho ye laam wo,
woo kē u ma ye Yînfua. Tee koho taha

yaha Yesu na, mpây ga ba naa ye yey kai-ne le wîi na. Ye yai ye pe yê wâa sya, ye pe yar ye koho wâtahayaha wîi ne Yesu na. ¹⁶ Ye ma ga pe yê wâa sya, -ye -sê naa nagboho ta pe na ye yê kaplân ne, ye naa ye laam yîi ne, ye pe gbihi yar! Ye tyii ye laam n tege nii! Ke syi ne, kânsronj lii Yesu le yar ye na, ye n nii le yâr woo kâmay na, mpây ma yee ye tee pye, ma nii wâpee pâa ye kânsronj wâyâr wîi na, fyar ga pe yigi pe kaplân ne. ¹⁷ Le ma pye, Yâhâ laam wîi ne wo wâfây yâa, wo -sê koo wâfây yâa kayîi wâpyenj kur ye. Koo puar wo koo wâfây yâa kapee wâpyenj kur ye.

¹⁸ Ye sê yâa, u Crise ge le sya ma ku wo kapee- wîi na. U poo gbâ ku tche nen ya, ma -sê wo kapee- kuâ kâa wo yîi na u kuânj ne. Woo wii tuu sronj, u le sya ma ku kapeepyefa wîi na, ma yee pe waha wâa le Yâhâ ne. Pe u kadye boo, Yâhâ Yrâ n u ta u n yir gbâ wo, ma dur ba yrân na gbaafa ye. ¹⁹ Loo Yâhâ Yrâ ne, le u ta u n ka maa le Yâhâ kapâyîi pâa mpây ye pe ku ter wa, pe pye mii nwompihifa dyanj fla ngii na pe ma. ²⁰ Poo nawee- pye faale wo Nuwe câa na. Pe bii sye pe sê luhu Yâhâ ye ye. Ke pe kue yân yân laa, Nuwe n sya bii ke salangbânj fâa kua. Mpây pe bii luhu Yâhâ kapân ye, pe pye nawee- kuatâa ya. Poo nawee- kuatâa mii n dye ke salangbânj wo, ma sya yaha ke loho wo. ²¹ Koo loho nge sê nii la mii yagaa wâtâayi dyanj loho wo, ke ye sya yaha wa: Ye sê tâa yi koo loho wo ma yee ye ga ye kadye yey laha ye. Ye loo pye ma yee ye Yâhâ nar, ke ye laam yee laha ye kê gbege. Yesu Crise tuu ku ma yir gbâ wo, ma dur ba yrân na gbaafa ye, loo ya le ta, koo wâtâayi loho nge n waha ye sya yaha. ²² Yesu Crise ka yâhâyîi na, u ma u nii Yâhâ kândigi koho kue ye, kai- bye yîi na. Yâhâyîi ténlehe, sândâa ter bye ne tesê fânga ter bye ne, pe bye yîi kor le u kê.

4

-Ye ye faale laampee miy yaha, -tee laanfâyôm gbe!

¹ Ye câ ma yee, Yesu Crise kadye sraha wâfây sronj yâa. Ye bya -ye ye laam gbihi ta, ye yii waha koo wâfây ter syi nge na, ye naa n yân Yesu na! Ye sê yâa, wii woo tuu yer u ya kadye sraha wâfây wîi na ma fây, woofua koho yi kâa kapee- wâpyenj wo. ² Ma gbe nanga na, ye laam wûhû nkây ke sê yô ye, -ye koo miy yaha, ye naa Yâhâ laam wûhû koo pye, ye sya ba ku! ³ Mpây pe sê Yâhâ câ ye, câa ngii câa tee sê ba Yesu câ wa ye, ye naa ye troho tâhâ pe wânj ter syi dyanj. Ye sê waha naa yii yigi ye, ye laam wûhû sê ba yô ye. Ye pe sênwónafâan. Plii bye ye naa yii wâa

gbar na, ma ga naa sêm wo. Nkây syi ke fûhû Yâhâ ye, ye naa koo pye, ma naa ye mpar wân ténj. Ye tyii ye koo ngîi bye wâpyenj miy yaha, ye ma- ter ke wâpyenj na. ⁴ Yagaa, mpây pe sê Yâhâ câ ye, pe yâa tee ye troho yi kâa pe kâmpée wo, loo nde pe fe gbe, pe n sya nii ye tyehe. ⁵ Per gaa -sê ma ke n pai, le yale no wa ge no wa, Yâhâ ga ba pe yee, ke pe yey pe naa kapee- ngîi bye pye, ma maha naa ye tyehe yîi gi na. Yâhâ ke per gi ta, ke n pai nakur sâhâ tesê yrânfa bye ne, ye câ koo per sê dey kuee ye. ⁶ Ye sê yâa, mpây bya pe ku wa pe bii le Yâhâ kapâyîi luhu pe ya ndonj. Kai- nkây pe bii tee pye, pe wâpên yâa koo wîi na. Yâhâ Yrâ -sê wâsyayaha wîi yar pe na le Yâhâ kapâyîi kâmay na, le n waha pe ta pe n cîinde yrâ yâa, lii wâkuayâa wee le na ye.

-Ye ye Yâhâ kayîi ta Yesu kândeyârfa wâyônj wîi na!

⁷ Driyê wâkua yale no gbe taha. Loo na, -ye kacân yâa, ye yersaha ta ye pyer na, ye waha naa Yâhâ nar. ⁸ Kai lii le -sê ma yîi, loo ne nde: Ye tyii ye ntân n sronj naa n dye yii tây busâa. Ye sê yâa, wii ntânj ma dye ma tây, ufua ma sya lii tee pye ma na, u ntânj wâdye wîi ga ta, ma n le wâpee yee yi kâa ma laam wo, le n kua gbege. ⁹ Wii ma ka ma kaha wo, niisaha wâa u kê, loho ne u n wo, ma'a n yîntaha tâhâ u ne ye, ma'a n maha yee, u wâpa wîi sê tây ma ye ye. ¹⁰ Yâhâ ke fânga tii la ye nanem bye kê, -ye câ ye yee, ye yai ye te ta, te n laa yô Yesu kândeyârfa bye kê. Ya'a nii koo pye, ye te wâyigi câ cîinde. ¹¹ Wii ma kaplânj tersaha câ, ma nii Yâhâ kaplânj tór n yar nawee- na, fânga gaa kê Yâhâ wâa u kê. U ma nii Yâhâ kaplânj tór nawee- ye, u -sê naa Yâhâ kaplânj ya tersaha yar nawee- na. Wii ma koho wâlenj câ u nampyenj ye, ma nii koho le nawee- bye ye, fânga gaa kê Yâhâ wâa u kê. U -sê naa koho le u nampyenj ye koo syi. U -sê naa n pye koo syi, Yâhâ myaha n gbogo kânkai- bye wo Yesu Crise kâmay na. Ye sê yâa, kai- bye fânga ma tâj Yâhâ koho wo nayôr ne. Wâkuayâa wee yâa koo ngîi na ye. Amen. le nii ke syi.

Ye ma wâfây yâa Yesu wîi na, ye tyii le n naa n tây ye ye!

¹² Ta naambiyâm, Yâhâ ke ye tân n yân wâfây gi ne yagaa, ye ma syi le n ye fe gbe, le nii ye ye kafuê laa ye, lii syi le sê yai le ye dye ye. ¹³ Tee mii, ye wâfây yâa, ye tyii le n nii ye ye nuhu wîi! Ye sê yâa, u Yâhâ Yîndefua Crise wâfây ter kê tee n sya. Loo na, u maa dur ba u nayôr ne nawee- bye yînde na, le ga ba nii ye bya ye laanfîr wîi. ¹⁴ Ya'a yâa, pe ye tyehe Yesu kânde wâyâr wîi na, -ye ta le n nuhu yigi ye kê. Ye sê yâa, Yâhâ Yrâ ma ye na, ma ta Yâhâ nayôr

yirfua ma ye na. ¹⁵ Yii waa ma syi u wāfāy yāā kapee laa wāpyeṅ kur ye mii nawee wāboo dyaṅ, laa na kla gaa wāyuhu, laa na kapee laa ter wīl na tesē nagblaha wīl laa ne ye. ¹⁶ Pe ma -sē nii yii waa fāy, ma yee u ma Yesu kāndeyārfua, ufua ma syi u yee fyar woo yigi loo nde ne ye. U -sē naa Yāhā sey, koo gii ke u ta, u n waha u troho tāhā Yesu kānde wo.

¹⁷ Yale nō wa, Yāhā kasāhā ga yir yagaa. Ke ga cāā fe gbe Yāhā pii poo na. Wii mpāy too ma Yāhā pii, le ma -sē cāā fe gbe wii na mma ma syi dyaṅ, mpāy pe le Yāhā kapāyīl sye, poo wīl -sē ga ba nii mii? ¹⁸ Ye sē yāā, mpāy pe sron, pe yīṅ wāwlohoyi wīl ma war, mpāy pe pee tesē kapeepyefa ne, poo wīl -sē ga ba nii mii?

¹⁹ Loo na, mpāy pe wāfāy yāā Yāhā kue koho na, pe yai pe kuae kayūhū ya wāpyeṅ wo, pe pe ya le soho pe kuāṅ ne Yāhā koho wo, Yāhā gii ke wān kur bye tāhā, koo gii ke ma yē ter wo ye lii ne, ke ga le pye wo kē.

5

-Ye Yesu kāndeyārfa yigi yō, ye naa n sēṅ pe na!

¹ Yii mpāy tee ma Yesu kāndeyārfa yahaseefa, yii me tē n yāṅ yagaa. Ta bya, n ma Yesu kāndeyārfa yahaseefua nii ndoṅ. U Yāhā Yīndefua Crise tuu wāfāy gii fāy, n ke yāā yīnde ne. U ma ba dur ba u nayōr ne tesē u fānga ne, ta bya ga ba koo yāā u flāhā tāy nii ndoṅ. Tē yee n ga lii pāā ye ye, loo ne nde: ² Yāhā ke Yesu kāndeyārfa mpāy le soho ye koho wo, -ye pe yigi yō! -Ye naa pe yāṅ ye naa n sēṅ pe na, mii mbanaha dyaṅ u mbaa ne. Tee le ta le n nii ye laam wīl, ye ma syi ta le n nii ye ye fānga wīl laa ye. Loo le n tāy Yāhā ye. -Ye naa koo ngīl pye pe kē ke dyaṅ laantee nen ne, ye ma n naa wale wīl wūl le wo ye! ³ Yesu kāndeyārfa mpāy pe ma ye koho wo, -ye naa n sēṅ pe na! Ye ma syi ye yii ta ye kuā tā pe na ye, -ye nii pe ye cīnde yahaseefayōm, pe n waha naa n yāṅ ye na. ⁴ Ye ma nii ye troho tāhā ke syi, Yesu Crise wii u n sēṅ wo bye na, mii mbanaha dyaṅ u mbaa ne, u ma ba dur ba, u ga ba kayūhū gaa wāā ye kē, kii syi ke ma myaha ne, wākuayāā wee ke nayōr na ye.

⁵ Naanfām, -ye yīṅ kor naa n le yahaseefa kē! Ye bye, yii naanfām tesē wāle ne, waa ma syi u naa u ya puar waa na ye; -ye naa kayūhū pye yii kē! Yāhā sabangbāṅ ge laam wo, le ma le yrūhū ta nii ma yee: «Yatanfa wīl sye Yāhā ye.

Mpāy pe -sē pe ya tege tāā ye,
Yāhā ke laantār yar pe na.»

⁶ Loo na, -ye yii tege tāā ye Yāhā yīnde na, koo gii ke ma fānga ne. Ye ma loo pye, Yāhā ga ba yalaale yāṅ, ke ye kuā yir ncaha ye. ⁷ Ye laam wūhū nkāy bye ke ye fāy, -ye ke bye ta ke n nii koo yīṅ wūhū. Ye sē yāā, koo kē ke n sēṅ ye na.

⁸ -Ye naa ye laam wūū, ya'a n faha yii yaha ye! Ye sē yāā, ye napīl Setane ma mii jar wāṅ syi dyaṅ, tuu n syii ma gbey n klaha, ma n ke u ma wii yāā yigi u u kaa. ⁹ -Ye yii waha ye u wīl sye, -ye Yesu ya ta ye Yater, Setane ma n ye yāā yigi ye! Ye cā ma yee driyē kur bye wo, ye nampyeṅ- mpāy pe n yār Yesu kānde wo, pe bya ma koo wāfāy nge na ye wāṅ syi dyaṅ. ¹⁰ Ye ma faa fāy car, yalaale ma ba nō, Yāhā gii ke kayūhū ter bye wāā nawee kē, ke ga dye ye ye, ke ye ta ye n kuae yai tāṅ ke nayōr wo, ye seefar rii wīl na tee le Yesu ne. Yāhā ga ye ta ye n nii nawee- mpāy syi ke n ke. Ke ga ye ta ye n le ke kānde wo. Ke ga fānga wāā ye kē. Ke ga maha ye ta ye n kuae le Yesu kānde wo laantee nen ne. ¹¹ Yāhā ya kē, ke ma fāngafua, wākuayāā wee ke fānga na ye. Amen, le nii ke syi.

Ke kaplāṅ kuasaha fla tesē syaha ne

¹² Silaasyi kē tuu ra koho soho, ta n waha sabagberle nwo yrūhū ma nō wāā ye kē. Tē lii yāā u kue ye, u n sron Yesu kānde wo. N kaplāṅ ngīl yrūhū ye kē ma yee, n ga ye laam gbā, tē ye yar, ye n cā ye yee, lii tē tōr yar ye na saba nwo laam wo, loo ne le ma le cīnde Yāhā laantār wīl. Yāhā loo wāā wo kē, -ye le gbihi le yaha ye laam wo!

¹³ Yesu kāndeyārfa yawāhāfa mpāy pe ma Babilon wo, poo mpāy Yāhā pe yāṅ yi ye wāṅ syi dyaṅ, pe bye ye syar. Mareke wii u nii ra dya Yesu kānde wo, u bya syaha wāā ye kē. ¹⁴ -Ye naa syaha wāā yii kē, mii tuhufua nen pii wāṅ syi dyaṅ pe ntāṅ dye pe ya tāy. Yāhā ke yrīṅ wāā ye bye kē, yii mpāy tee seefar le u Yāhā Yīndefua Crise ne.

Pyar saba syāṅ wuhu kaplāṅ

Syaha fla

¹ Ndoos Syimu Pyar kē, tē saba nwo yrūhū nō wāā ye kē, ndoo wii tē ma Yesu Crise tēntēle, ma maha ma u tēnlehe. N u saba yrūhū nō wāā yii kē, yii mpāy tee Yesu Crise ta ye Yater mii wo wāṅ syi dyaṅ. Too Yesu ta wo Yater mii, ye bya u ta ye Yater koo syi wāceṅ. Yesu kē u loo nde ta, woo wii u sroṅ, woo kē u ma wo Yāhā, ma maha ma wo Syayahafua. ² Tee Yāhā wūhū cā n gaha yaha ye mii, tesē wo Yīṅfua Yesu wācāṅ ne, Yāhā ke naa kaa taha ke kayūhū wāpyeṅ na ye kē tesē yrīṅ wāwāā ne ye kē.

Yesu kāndeyārfa troho wātāhā ter

³ Yāhā fānga gii ke ma wo Yīṅfua ne, koo ke wo ta wo n u cā; woo wii tuu wo yāṅ yi, ma yee too u miṅgbāṅ nayōr yāā yīnde ne, u laantār ne. Too u cā, u kai- bye wāā wo kē, wo waha naa Yesu kānde yār, wo maha naa ke laam wīi pye. ⁴ Koo kē, Yāhā ke bii yē ter wo ye kayūhūngbāhā nkāy wīi ne, ke koo wāā wo kē. Ke ye ta ye n nii ke pii ma nii ke laantār ne. Loo nde ga ta, ye n yii waha ye yi kāā yīnde wāpyeṅ wo, loo lii le nawee- kai- bye pye n klaha. ⁵ Loo nde wīi na, ye ma Yesu Crise ta ye Yater, -ye yii waha ye naa ye troho tāhā kānyīi wo! Ye ma -sē ye troho tāhā kānyīi wo, ye yii waha ye Yāhā wūhū cā. ⁶ Ye ma -sē Yāhā wūhū cā, -ye yii waha ye naa yii wāyigi cā. Ye ma -sē yii wāyigi cā, -ye yii waha ye naa yii plāhā wāfāy wo. Ye ma -sē yii plāhā wāfāy wo, -ye yii waha ye Yāhā wūhū yigi klue sīi. ⁷ Ye ma -sē Yāhā wūhū yigi klue sīi, -ye yii waha ye Yesu kāndeyārwai wīi naa n tāy ye ye. Ye Yesu kāndeyārwai wīi ma -sē n tāy ye ye, -ye yii waha nawee- ter bye ntāṅ naa n dye ye tāy. ⁸ Koo kayūhū ngīi bye yai ye ke yigi. Ye ma nii n gaha yaha ye koo kayūhū ngīi wāpyeṅ ne, ke saa ye ta ye n nii naa n yāṅ ke dyaṅ ye. Ke ga ta kaa n naa n taha ye Yīṅfua Yesu Crise wācāṅ na, ye n u cā war. Loo ga ta ye saha cer u na ye. ⁹ Wii ma -sē yee u sē koo kayūhū ngīi yigi ye, ke ma mii ufua n yāṅ tūntūn u ya tāy, u ma fūū ne wāceṅ. U faale kapee- nkāy ke sya yee laha kāā u na, u loo wīi faha.

¹⁰ Woo nna, loo ne, n ga ye yar nde ne: Yāhā ye yee, ma maha ye yāṅ yi, ye n nii ke wām. -Ye naa n ta loo kayīi nde n waha yāṅ naa n cā ye pyer bye na. Ye ma nii koo pye, ye saa yi kāā Yāhā kānyīi wo ye. ¹¹ Loo na, wo Syayahafua Yesu wii u ma

wo Yīṅfua, Yāhā ga kānde sroṅ wāā ye kē ye n dye u Yai wo, u Yai gii wātooyāā wee ke na ye.

Mpāy pe u Yāhā Yīndefua Crise nayōr yāā pe yīnde ne

¹² N ga nii waha n kai- ngīi gbihi naa n yar ye na. Ke ma sya pye ye ke cā wa, ma sya Yesu cīinde wūhū ngīi gbihi yigi wa klue sīi ne. ¹³ N ma pye wa yrāṅ na, n loo nde yāṅ ta tēn, n naa ye laam too ke ne, ye ma n naa faha ke wāpyeṅ ne ye. ¹⁴ Ndoos ge le cā, ta yirfua ntīhī ge kua kua wa. Wo Yīṅfua Yesu ba ra cāā yar yaha wa le ne. ¹⁵ N ga nii kuā yir, n naa ye yar le Yesu kānde wūhū ne. Ke syi n ma ba yee n wee ye, ye laam n waha naa n too koo kai- ngīi bye na yalebye.

¹⁶ Wo ye yar ma yee, kacān wee wo Yīṅfua Yesu fāngangbāṅ na ye, u ga ba dur ba kāntraha nge na. Cīinde ne. Nkāy too ye yar ngīi, nawee waa laam wūhū sē kē tuu gbihi pāā ta mii ngbāy dyaṅ ye. Nkāy too ye yar, cīinde ne. Wii ge Yesu nayōr yāā yīnde ne. ¹⁷ Wo Tuhufua Yāhā ba nagboho ta Yesu na ma ba ta, cāā- mpāy n yehe u na palpal; wo ba pye loo nde pyesaha wo. Yāhā yīmbui n yi cāā- mpāy laam wo ma yee: «Ta Dya kē nwo ne, u ntāṅ dye gboho ter ra tāy. Woo u ra laam yīn yalebye.» ¹⁸ Wii ge le yīmbui nde luhu, le ba yir yāhāyīṅ kue ye. Loo yale nde wo, wo pye Yesu ne ke yāṅ yīṅ na. Koo yāṅ nge nii Yāhā yāṅ.

¹⁹ Loo nde n ta, Yāhā kaplāṅ tōrfa pe bii kai- nkāy cāā yar yaha faale cāā na, wo n ke cā laha ma cā cīinde wūhū kē. -Ye ndityuhu yaha ke na ye ke luhu yō! Ye sē yāā, koo kaplāṅ ngīi ma wo ye mii naaloho cāā- dyaṅ wam fla gaa wo, ke nii n tar yainsaha n sya ba dar, yīṅ yē yrompua* n yi u cāā- le wo laam wo.

²⁰ Lii le ma yīṅ, ye cā ye yee, Yāhā kaplāṅ tōrfa pe kaplāṅ nkāy yrūhū yaha Yāhā sabangbāṅ wo, waa saha ke yīntaha cā u ya ya, u waha ke tōr yar waa na ye. ²¹ Ye sē yāā, koo kaplāṅ ngīi, nawee waa laam wūhū sē kē ye. Ke yi mpāy yē wo, Yāhā Yrā pye pe ne, ma naa pe yar ke Yāhā kaplāṅ ne pe n naa ke tōr nawee- ye.

2

Mpāy ma pe Yāhā kaplāṅ cīinde wūhū le kawar wo

(Judi 4-13)

¹ Faale cāā na, kawar Yāhā kaplāṅ tōrfa pye yāā Yiifee- laam wo. Koo syi dyaṅ, kawar kaklahafa ga ba pye ye laam wo. Pe ga ba pay yir kawar kaklaha nkāy ter ne ye laam wo, ye saa cā ge cā ye. Koo kawar

* 1:19 1.19 Woo yrompua nwo wāyi, Yesu wādurba yale kē.

kaklaha ngii ga ba nawee- yīntar figi pe kē. U Yīnfua wii ge tuu ba pe kawar kaklahafa mii sya yaha, pe ga ba dur pe u wii sye. Loo kapee nde wii na, pe wii ga klaha- kirkir. ² Nawee- busāā ga ba naa n taha pe na pe naa n yār pe laampee kānde wo pe ne, pe maha naa tyatyāhā pye mii pe dyaŋ. Poo mii ga ba ta nawee- n naa n yee, a Yesu cīnde sē n tāy ye, u kānde sē maha yō ye. ³ Pe ga ba naa kawar wūhū pāā ye ye, pe ye war wlaŋ naa n sya ye ye. War wii ya le n tāy pe ye. Yāhā gii ke nawee- sāhā, ke pe sēŋ yaha, ma n pai pe pēn; ke sē sā wāy ye.

⁴ Ye sē yāā, faale cāā na, yāhāyīŋ tēnlehe mpāy ge pe bii kapee pye, Yāhā sē tyii pe na ye. Ke pe yigi ma pe ta yaha wam teele laam wo, pe n nii kasāhā per sēŋ ke fla na. ⁵ Ye -sē maha yāā, faale wo, Nuwe cāā na Yāhā sē bii tyii koo cāā driyēfa na ye. Ke bii langbāŋ yi tā koo cāā driyē naweepee- kur bye na ma pe boo. Nuwe woo ya, u naa kānsroŋ yar nawee- na. Yāhā n ta woo yīŋ n waha wloho yi le wo, woo tesē nawee- kuasii mpāy ye. ⁶ Ye sē maha yāā, faale Sodōfa tesē faale Gumorfa ne, Yāhā kasāhā too pe na, ke n pe pēn, ma pe wii kua naa ne. Yāhā ke koo ngii pye, ke le yar, ke ga ba naweepee- bye pye ke syi. ⁷ Yāhā n Lote woo ta, u n wloho yi le wo. Lote naa kasroŋ pye. Ke fla naweepee-, pe naa pe troho tāhā mii, le naa Lote yaa. ⁸ Lote bii naa n sroŋ. Tuu -sē pye naweepee- mii laam wo, ma naa kaplāmpēe- luhu pe yē na, ma maha naa pe kapee- yāā pe naa n pye, loo nde sē naa n tāy Lote ye ye, le naa u laam wāhā ma sya naa u fāy. ⁹ Ye ma koo ngii bye yāŋ, yaa cā mpāy pe n taha Yāhā na, Yāhā cā ke ga waha lii pye pe n waha wlohoyisaha yāā wāfāy wo. Mpāy pe kapee- pye, Yāhā maha cā ke ga lii pye, ke ba pe pēn ke kasāhā per wo. ¹⁰ Mpāy pe pe ya laam wūhū ya pye, ke wee gbegbe ye, mpāy ne pe n yee waa ter wee poo yīnfua ye, Yāhā ga ba poosyifa mii pēn.

Kawar kaklahafa mpāy wii tē pāā ye ye, pe bye ma koo syi; pe sē n fya ngaa na ye. Yataŋ gboho pe na. Pe sē maha n luhu waa ye ye. Pe sē n fya ge fya yāhāyīŋ naweeyōm wātyehe na ye. ¹¹ Yāhāyīŋ tēnlehe ge pe sya ma fāŋga ne, ma maha waha n yia kai- busāā na, ma ta ter pe kawar kaklahafa mii na, poo mii ge sē n sya yāhāyīŋ naweeyōm tyehe Yīnfua tāy ye. ¹² Poo kawar kaklahafa mii, pe sē laam ga ma cā nkāy pe n pye kapee kē ye. Pe ma wlaaha wān ne wācēŋ, kacān wee pe ye ye. Te wii ma lii ne, nawee- pe te par- yigi naa n boo. Poo kawar kaklahafa mii tyehe nkāy pe n tyehe, pe sē ke yīntaha cā ye. Pe wii ga ba klaha- mii too wlaaha wān nde wāŋ ter syi dyaŋ. ¹³ Kapee- nkāy bye pe n

pye, ke ga ba dur cīn tā pe na. Tefen ya re n tāy pe ye. Pe re pye yaiwaha na nawee- yīnde na. Ya'a nanihi dir soho, poo mii ma pye ye nsoho wo, fyar ga ye yigi pe wii ne. Le ne nii mii faafii dyaŋ teewole ne le na. ¹⁴ Pe ma cōy yāā yīnde ne, pe ga naa u yāŋ, pe naa u wāke wii loo ga. Pe sē kapee- pye n yai ye. Mpāy pe sē waha kānde nen yār ye, pe pe wlaŋ n le kapee- wāpyeŋ wo. Pe ga waha pye mii pe wale yāā, loo ya le ma pe laam wo. Yāhā kasāhā too wa pe na! ¹⁵ Kānde lii le sroŋ, pe loo miy yaha ma -sē plaha. Bosor dya Balaam tuu bii kāmpee lii yār faale cāā na, loo kāmpee ne pe gbe. Wale wāyāā wii bii gboho Bosor dya Balaam laam wo, u n sya kapee pye le wale kur ye. ¹⁶ Tuu sē luhu Yāhā ye ye, Yāhā -sē le kuān u ne. Ye cā kānkoŋ sē n pāā ye rehe? U Balaam tuu naa n gaha u kānkonsyoho ne u nafāā tētēsaha wo, Yāhā n ta u kānkonsyoho n nawee yīmbui gbe ma kuān u kaicāfua Balaam na, ma u ta u n u nafāā tēn nde wii miy yaha.

¹⁷ Poo kawar kaklahafa mii ma mii plii rii syi dyaŋ te waha, loho wee te wo ye. Pe maha ma mii sesaha dyaŋ ke wo, teflaha n ke gbe ter, ke sē yāā pa ye. Wam teele lii le ma kacān wee pe wam ter na ye, Yāhā ga ba pe ta koo fla na. ¹⁸ Yataŋ kaplāŋ ya ke n yi pe yē wo, kaplāŋ nkāy yīŋ wee ke na ye. Pe kawar kaklahafa mii pe yār n tāy pe ye. Pe pe kaplāntāhā ta ma nawee- wlaŋ n le pe kapee- wāpye kānde wo, nawee- mpāy pe fe dye Yesu kānde wo. ¹⁹ Pe wlaŋ, a loo ga ta pe n wloho yi yāmpar ter bye wo. Poo ge -sē mii, pe saha fer sya kapee- wāpyeŋ koho wo ye, kapee- nkāy ke pe le gbā wo. Ye cā ma yee, kai lii wii ma gboho ter mboo wii laam wo, maa nii loo kai yāmpuai.

²⁰ Ye sē yāā, Yesu Crise wii u ma wo Syayahafua, ma maha ma wo Yīnfua, nawee- mpāy ma u wii cā, u wii ga pe ta, pe n driyē wūhū ngii yāā pe ke miy yaha. Pe ma ke kapee- wāpyeŋ miy yaha, ma -sē maha ba pe ya dur ta, koo kapee- ngii n maha yia pe na, pe wii ga pee le ter faale yaha, faale gii pe sē ba u Syayahafua Yesu Crise cā wa ye. ²¹ Pe ma ne yee, pe sē le kānsroŋ yāā cā ge yāā cā ye, loo ne ga puar pe na, le ta ter ke yagaa na, pe le kānsroŋ cā, ma le sye, poo saa luhu Yāhā yē kaplāŋ ye ye, kaplāŋ nkāy ke cāā yar pe na. ²² Pe wii ga ba nii kra plāhā nge ne ke n yee: «Pūu tuu ba ngii tu yi yaha, u dur ba ke gbe di.» Ma suhu ke nampyeŋ nge ne ke n yee: «Tyē wii tuu yi layūhū laam wo ma nii gbegbe, u nwo tuu dur ga nii u ya klon far wo.»

U Syayahafua wādurbaŋ

¹ Ta naambiyām, ta saba syān wuhu kē yagaa tē yrūhū wāā ye kē. Ya'a yāā, tē nii ye laam too ke kai- ngīl ne pe saba syān mii bye wo, n n traha ye kacān yāā ye waha naa laam wūū. ² Loo na, ye ga naa ye laam too faale cāā Yāhā kaplāŋ tōrfa kaplāŋ na, nkāy pe bii cāā pāā yaha; ye ga maha naa ye laam too wo Yīŋfua kaplāŋ na, woo wii u ma wo Syayahafua. Koo kaplāŋ kē, Yesu tēnlehe naa nawee- klaha ke ne. N n traha ke bye ma n faha ye na ye. ³ Lii le ma yīŋ, ye cā driyē kuayale wo, nawee- mpāy ter ga ba yir, pe naa pe troho tāhā pe ya laam yor wo. Pe ga ba naa ye ler, pe naa n yee: ⁴ «Ye Syayahafua sē naa n yee la, woo ga dur ba? Ha u -sē maha kuee na? Mpāy pe pye ye wāle, ma naa u Yesu wādurbaŋ kē, pe bye sē ku tāŋ la? Ke driyē -sē nge nantāŋ ke ya kai na, mii ke wātāhā cāā dyaŋ!» ⁵ Kai laa -sē nde, pe le sye, ma yīmpe tyīn tā ma yee poo sē le cā ye, loo ne nde: Kai- bye fegbecāā na, Yāhā kapān ne le ta yāhāyīŋ n nii kāntraha ne, ma maha ta loho n nii ke ya ya, kāntrawaha ne ke ya ya. ⁶ Yāhā kapān n bii ta sesangbāŋ gaa n too ma sya langbāŋ yi, ma pe kāntrahafa bye wīl kua. ⁷ Yagaa yāhāyīŋ tesē kāntraha ne, too nde maha ma le Yāhā kapān koho wo, per gaa n sya ba no, per giī ter n pai suhu naa wo. Ke per, mpāy pe sē n luhu Yāhā ye ye, Yāhā kasāhā ga ba too pe na, pe wīl n pye klaha-tāŋ.

⁸ Ta naambiyām, katē nen laa ma, ye ma syi le n faha yāā ye na ye: Ye sē yāā, Yāhā ye per neŋ wātyīl ma mii dye- yīlbia dyaŋ; dye- yīlbia wātyīl -sē ma mii per neŋ dyaŋ. ⁹ Yāhā yē ter lii ne, le sē n too mii mpāy dyaŋ pe le wātōo wīl wūū mii ye. Yāhā ke koho ta ke n yīn yii wīl na. Ye sē yāā, ke sē n traha nawee nen waa wīl ge n klaha- ye. Ke n ke nawee- bye n waha yāŋ cā, pe le sya pe cā pe kapee- sē yō ye, pe ke wāpyer miy yaha.

¹⁰ Yīŋfua wādurba per -sē ma ke n pai, koo per nge ga ba nawee- fe gbe mii yuhu wāŋ syi dyaŋ. Koo per nge na, yāhāyīŋ ga ba gbe tā gbleŋ gaa ter syi ne, kii syi ke ga nawee- ta pe n fya. Naa ga ba yāhāyīŋ wān nde bye suhu muu, ngaa ge saa ba pye ye. Kāntraha tesē ke wān bye ne, ngaa saa ba pye ye. ¹¹ Tee cā wān nde bye ga ba suhu, -ye kacān yāā ye troho wātāhā na! -Ye naa Yāhā ke ye laam fānga bye ne! -Ye naa n laha ye kānkai- bye wo! ¹² -Ye naa koo pye, ye naa ke Yāhā per sēŋ. Tee ga waha yia nkāy bye na, -ye yii waha, ye naa koo bye pye, koo per n pa farfar. Koo per nge giī, naa ga ba yāhāyīŋ kua, ke naa karwran n yāhāyīŋ wān nde bye yēy tāŋ. ¹³ Yāhā -sē yē ter wo ye ma yee, ke n pai yāhāyīŋfāŋ gaa tāhā wo kē tesē kāntrafāŋ

gaa ne. Koo kāntrafāŋ nge na, kai- nkāy ter sroŋ, nawee- bye ga ba naa koo ya pye. Koo kē too n sēŋ.

¹⁴ Ta naambiyām, ke per ke nge ke sē no wa ye, -ye yii yigi, ye ye troho wātāhā ter ta ke n yō Yāhā yīnde na. Ke per ma no, laa wāpee ma n pye ye kue ye ye. Loo ga ba ta, ye laam n tege nii teele nen wo. ¹⁵ Ya'a yāā, wo Yīŋfua u nii kuee wādurbaŋ ne, -ye cā ye yee, u n ke nawee- bye pe waha syayahasaha yāā. Yāhā laantor wāā Yesu tēnlehe Pōl kē. Woo wii u ma wo Yesu kāndeyārwebua. Woo bya Yīŋfua wādurba wīl yāā yrūhū yar ye na saba wo. ¹⁶ Saba mpāy bye wo tuu yrūhū no wāā nawee- kē, u ma ga Yīŋfua wādurba wīl pāā, u ma ne loo nde ya pāā, lii tē pāā yar ye na nde. Pōl saba wo, kaplāŋ nkāy ma ke wāwar sē n tāy ye. Mpāy -sē koo kaplāŋ ngīl figi le pe yor wo, ma nii ke tōr pe laam wātōr. Loo nen ya pe maha n pye Yāhā sabangbāŋ kaplāŋ nkāy ne, ke bii cāā yrūhū yaha wa. Poofa mii, pe sē laa cā ye, pe laam wo pe sē Yāhā ta pe cīnde Yater ye. Pe ya wīl ne, pe n klaha- ke syi.

¹⁷ Ta naambiyām, yii poo na, n ye yar laha yagaa. -Ye yii yigi, mii loo sē ne ye, mpāy pe sē cīnde cā ye, pe kawar kaplāŋ ga ba ye ta, ye n plaha ye le kānyīl miy yaha, kānyīl lii tee ba cāā maha yigi klue sū. ¹⁸ Tee yai ye naa lii pye, le nde: -Ye naa n gaha yahasee ye, wo Syayahafua maha wo Yīŋfua Yesu Crise wīl wācāŋ ne tesē u laantār ter wāyar ne nawee- na!

U myaha yai nawee- bye pe naa ke sey yagaa, ke maha kuee yai tāŋ koo syi ke kuāŋ ne. Amen, le nii ke syi.

Nsân saba cir kaplân

¹ -Ye yân, kai- nkây tē ga yar ye na, ke wii wīl pāā tuu cāā pye wa kai- bye fegbecāā yaha. Woo kē Yāhā Dya Yesu Crise ne, tesē u kaplân nkây ke cīinde yrā wāā nawee kē. Tuu pye kântraha na, wo ba naa u yē kaplân luhu, wo naa u yāā yīnde ne, wo sē u yāŋ naa n yai ye, ma sya naa koho tē u na. ² Woo kē u cīinde yrā wāāfua. Wo u yāā yīnde ne, koo kē wo u wīl pāā ye ye. Woo kē u pye Yāhā tāy, ma pa cīinde yrā ne, lii wākuayāā wee le na ye. ³ Woo wii too yāā yīnde ne, ma u yē kaplân luhu, wo u wīl yar ye na. Wo n traha ye seefar le wo ne. Ye sē yāā, wii seefar le Yāhā ne, tesē ke Dya Yesu Crise ne, ke syi ne ye ga nii wo wāŋ syi dyanj. ⁴ Wo kai- ngīl yrūhū n yar ye na, le ma wo ye nuhungbān.

Yesu kānde wāyār cāā- wo

⁵ Yesu tuu wo klaha lii ne, le nde, waa le yar ye na. Yāhā ma cāā-, wam wee yāā ke na ye. ⁶ Wo ma yee wo seefar le Yāhā ne, ma -sē maha n yār wam wo, wo sē laha ye. Wo ma kawarfuafua, wo sē cīinde ke ye. ⁷ Yāhā ke -sē ma cāā- wo, wo ma -sē n yār ke cāā- wo, wo wāā le wii ne. Yāhā Dya Yesu ntāŋ mpāy pe woo, pe wo kapee- bye yee laha n kāā wo yīŋ na gbegbe.

⁸ Wo ma yee wo sē kapee laa gē pye yāā ye, wo plaha wii ya, cīinde wee wo wīl laa na ye. ⁹ Kapee- nkây too pye, wo ma -sē ke pāā yi Yāhā ye, ke ga tyii wo kapee- foho na ke kuāŋ ne. Awā, Yāhā yee, ke ga wo kapee- bye yee laha kāā wo yīŋ na. Yāhā sronj, ke sē dur n yi ke kapān kur ye ye. ¹⁰ Wo ma -sē yee wo sē kapee- pye ye, wo Yāhā ta kawarfuafua, ke kapān sē nii gbāā wo laam wo ye.

2

¹ Waa u pii ne, n kai- ngīl yrūhū n yar ye na, ye ma syi ye ba naa kapee- pye ye. Wii ma -sē kapee pye, koholefua ma, u sē kapee pye yāā ye, u ga ba dye ye kue ye u Yāhā syii ye kē. Woo kē Yesu Crise ne, woo wii u sronj. ² U ba ku mpar draha wo wo kapee- wāpye wīl na. Loo n ta, Yāhā n ga wo wānar sya wo ye wo kapee- wāpye wīl na. N sē yee wii ya kapee- ye, nawee- kur bye kapee-.

Wii u seefar le Yāhā ne

³ Kānde lii Yāhā le ta, wo ma le katanj yār, wo ga cā wo ma Yāhā ne. ⁴ Wii ma yee woo ma Yāhā ne, u sē -sē le kānde katanj yār ye, woofua ma kawarfuafua. U Yāhā cīinde fla sye. ⁵ Wii u -sē Yāhā laam wīl pye, Yāhā wīl sronj n tāy woofua ye cīinde.

Wo laam wo, nawee tuu ga waha pye mii u cā u seefar le Yāhā ne, loo ne nde: ⁶ Wii ma yee woo seefar le Yāhā ne, u yai u naa u troho tāhā Yesu yor wo.

Yāhā kānde katanfuē

⁷ Naambiyābuam, lii tē ga yrūhū yar ye na, Yāhā kānde katanfuē laa sē ne ye; katan lii le bii cāā yar ye na, loo ne. Loo katandyaha nde kapān laa ne; ye le luhu yāā: ⁸ Le ma katandyaha, ma maha ma katanfuē. Lii le ta le n nii katanfuē le nde: Yesu Crise u troho tāhā le wo, ye bye ne. Ye sē yāā, wam ter n kāā, le Yesu Crise cīinde cāā- n nii n yehe wo kē.

⁹ Wii ma yee woo u troho tāhā ke cāā- na, ma -sē tyii u nampyeŋ wīl n fūhū u ye, ufua ma wam wo nantāŋ. ¹⁰ Wii nampyeŋ ntāŋ ma dye u tāy, ufua ma cāā- wo. Waa ter saha kapee wāpyeŋ yāŋ gbe woofua pyer na ye. ¹¹ Wii ma -sē tyii u nampyeŋ wīl n fūhū u ye, ufua ma wam wo, u u troho tāhā wam wo, u sē u ya kakue cā ye, pe wam u ta u n nii fūū wāŋ syi dyanj.

Driyē wūhū, Yāhā wūhū ne

¹² Waa u pii ne, n saba nwo yrūhū ye kē, ye le cā ye yee, ye kapee- yee laha kāā wa ye yīŋ na gbegbe Yesu kāmāy na.

¹³ Yii mpāy tee ma wāle, n saba nwo yrūhū ye kē, ye cā ye yee, wii tuu pye ke kai- bye fegbeyale wo, ye u wīl cā yigi.

Yii mpāy tee ma naanfām, n saba nwo yrūhū ye kē, ye cā ye yee, Setane wii u ma sāndāpee yīŋfua, ye u yia.

¹⁴ Waa u pii ne, n saba nwo yrūhū ye kē, ye cā ye yee, ye wo Tuhufua Yāhā wīl cā yigi.

Yii mpāy tee ma wāle, n saba nwo yrūhū ye kē, ye cā ye yee, wii tuu pye ke kai- bye fegbeyale wo, ye u wīl cā yigi.

Yii mpāy tee ma naanfām, n saba nwo yrūhū ye kē, ye cā ye yee, laam ma ye ye Yāhā wūhū kue ye. Ye Yāhā kapān sya le yaha ye laam wo, ye maha sāndāpee yīŋfua yia.

¹⁵ Ye ma syi ye taha kuee driyē wūhū na ye faha Yāhā yaha ye. Ye ma syi ye yīnde n yi too driyēŋ ngaa na ye. Driyē wīl ma n tāy wii ye, wo Tuhufua Yāhā wīl saha tāy ufua ye ye. ¹⁶ Driyē wān nde bye nde: Kapee- nkây bye nawee tuu ga n yigi u laam wo, tesē yīnde wīl ne, ma suhu yatanj ne wale wān kue ye, too nde sē n yir Yāhā fla na ye, te n yir driyēŋ nge goo laam wo. ¹⁷ Ke driyē -sē nge, ke n pai kua kāā ke wān ne te yīnde yigi nawee- kē. Mboo nawee, ma'a -sē Yāhā laam wīl pye, maa cīinde yrā yāā Yāhā Yai wo, wākuayāā wee loo na ye.

Wii u ma kawar Crise

¹⁸ Waa u pii ne, ke driyē kuayale nō wa. Ye le luhu yāā, u kawar Crise yai u yi ke driyē kuayale wo. Yagaa, nawee- mpāy ma wa, pe nihi. Wo ga waha poo mii bya yee kawar Crise. Mboo wii ma koo fla yāñ, maa cā ke driyē kuayale nō gbe taha. ¹⁹ Poo nawee- mii, pe yi wo nklāñ wo, pe laam sē -sē pye wo wāñ ne wācɛñ ye. Pe laam ma ne pye wo wāñ ne wācɛñ, pe ne ga kuee wo ne. Pe pe ya cɛr yi wo nklāñ wo, wo sē le cā laha la yagaa ma yee, pe sē pye wo ne cīinde ye?

²⁰ Yii poo na, Yāhā gii ke laha ke kānkai-bye wo, ke Yāhā Yrā le ye laam wo, koo kē ye n Yāhā cīinde cā. ²¹ Ya 'a yāā, tē saba nwo yrūhū ye kē, le sē nii mii, ye sē le Yāhā cīinde cā ye. Ye Yāhā cīinde cā, ye maha cā ma yee, kawar sē n yi cīinde wo ye, loo ne ta n u saba yrūhū ye kē. ²² Nawee wii syi -sē kē u ma kawarfua? Woo kē wii ne u n yee, a Yesu sē kē u Yāhā Yīndefua Crise ne ye. Woo kē u ma u kawar Crise, u wo Tuhufua Yāhā wīl sye, ma maha ke Dya sye taha le na. ²³ Ye cā ma yee, wii ma Yāhā Dya sye, u Yāhā bya sye. Wii ma le sya u laam wo, ma maha le pāā nawee- yīnde na ma yee, Yāhā Dya kē Yesu ne, ufua ma Yāhā bya ne.

²⁴ Loo ne, yii, Yāhā kaplāñ nkāy tee cāā luhu, -ye ke le yaha ye laam wo! Koo ngīl ma kuee yai ye laam wo, yaa nii loho saa naa n yi ye nsoho wo, Yāhā Dya ne tesē Yāhā ne ye. ²⁵ Yāhā Dya tuu -sē yee woo ga ba ngii wāā wo kē, koo kē cīinde yrā ne, lii wākuayāā wee le na ye. ²⁶ Mpāy pe n ke pe ye wlāhā le pe kāmpee wo, n kaplāñ ngīl yrūhū ye kē poo wīl na. ²⁷ Yii poo na, Yesu Yāhā Yrā le ye laam wo, le n kuee yai ye laam wo. Yāhā Yrā le -sē ma ye laam wo, ye maha yai la, ye naa waa ter kākla luhu? Aye rehe! Ye cā Yāhā Yrā ne, le ye klaha kai- bye ne. Cīinde wūhū ye le ye klaha, kawar wūhū sē kē ye. Loo na, ye nii loho ma n naa n yi ye nsoho wo Yesu ne ye, mii Yāhā Yrā le ye klaha le ne mii.

Yoo syi u ma Yāhā puee?

²⁸ Āwā, waa u pii ne, ye nii loho ma n naa n yi ye nsoho wo Yesu ne ye! Wo ma nii loo pye, Yesu ma ba fe gbe yi per gii, wo laam ga ba tege nii tee nen wo, fyar saa ba wo yigi u yīnde na ye. ²⁹ Tee cā u Yesu Crise sroñ, u sē kapee pye yāā ye, ye yai ye maha cā ye yee, nawee wii kānde ma sroñ, Yāhā puee kē woo ne.

3

¹ Ye cā wo wīl le n tāy wo Tuhufua Yāhā ye mii, wo ntāñ sroñ dye ter ke tāy, ke n sya wo yee ke pii. Cīinde ne, Yāhā pii me wo ne. Nawee- bye sē le cā ye. Ya 'a yāā,

mpāy sē wo yāñ Yāhā pii ye, -ye cā ye yee, pe sē cāā wo Tuhufua Yāhā cā ye, koo kē.

² Naambiyām, nanga nge na, Yāhā pii me wo ne. Too -sē ga ba nii ngii sukūhū gaa laam wo, waa sē loo cā wa ye. Too lii ya cā, loo ne nde: U Yesu Crise ma ba dur ba, waa nii u wāñ syi dyañ, wo ba u sroñ yāā yīnde ne. ³ Wii u koho taha yaha u Yesu wāpañ na ke syi, u laam gbihī n ta yalebye, pe n yō mii Yesu laam dyañ.

⁴ Mboo wii ma dye kuee kapee- wāpyeñ wo, ma wee yimbui nen na Yāhā ne ye, kānde lii Yāhā le ta, ma loo sye. Ma sē yāā, kānde lii Yāhā le ta, le wāsyen ma kapee. ⁵ Ye cā Yesu woo wii u sē kapee pye yāā ye, u pa maa wo kapee- yee laha kāā wo na. ⁶ Loo na, wii ma nii loho sē n yi pe nsoho wo Yesu ne ye, ufua saa naa kapee-pye nantāñ ye. Wii ma -sē nii kapee- pye, ufua sē Yesu cā cīinde ye, u sē maha u wīl war ye. ⁷ Waa u pii ne, ye ma syi waa n ba ye wlañ u ye le u kāmpee wo ye! Wii ma kasroñ pye, woo ge sroñ mii Yesu wāñ syi dyañ. ⁸ Wii ma nii kapee- pye, sāndāpee yīñfua Setane puee kē ufua ne. Ye sē yāā, u sāndāpee yīñfua yir ma nii kapee- fla ya pye. Yāhā Dya -sē pa u n pai u sāndāpee yīñfua tēmpee pye klaha- tāñ.

⁹ Wii Yāhā u ta u n dur see laanfāyōm ne, u saa naa kapee- pye ye. Ma sē yāā, ma 'a dur see laanfāyōm ne, fanga gii Yāhā Yrā ke wāā ma kē, ke ga kuee yai tāñ ma laam wo. Yāhā ke ma ma Tuhufua, ma saa naa kapee- pye ye. ¹⁰ Lii le Yāhā pii war n yi sāndāpee yīñfua pii ne, loo ne nde: Wii ma yee u sē kasroñ pye ye, tesē u nampyeñ wīl sē maha n tāy u ye ye, Yāhā puee sē kē usyifua ne ye.

Ye tyii ye ntāñ n naa n dye yii tāy!

¹¹ Yāhā kapāñ lii tee cāā luhu loo ne nde: Ye tyii ye ntāñ n naa n dye yii tāy! ¹² Ye sē yāā, faalefa Kayē bii u ya ta sāndāpee yīñfua puee, ma u cīifua gbā boo. Wo ma syi wo nii Kayē wāñ syi dyañ ye. Nwa ta u n bii u cīifua gbā boo? Kayē pyer bii pee. U cīifua woo pyer -sē bii yō. ¹³ Wo nna, ya 'a yāā driyē ngefa pe ye laha, ye ma syi le n ye fe gbe ye! ¹⁴ Wo cā ma yee, yagaa wo sē maha wee mii wo ku ye, wo ma cīinde yrāñ na Yāhā yīnde na. Ya 'a yāā too le pāā ke syi, wo nampyeñ- ntāñ me pe dye wo tāy, loo ne. Wii ma yee u nampyeñ ntāñ sē dye u tāy ye, u maha ma mii u ku Yāhā yīnde na. ¹⁵ Wii ma u nampyeñ- laha, nabooftua kē u ne. Ye le cā, cīinde yrā lii wākuayāā wee le na ye, le wee usyifua ye ye. ¹⁶ Ye sē yāā, Yesu tuu wo gbā sya ma ku, koo syi kē pe n yee, nawee ntāñ sroñ dye u nampyeñ tāy cīinde. Loo ne, Yesu tuu yar wo na ke syi, wo bya yai wo yāñ Yesu na. Wo sē wee yrāñ na wii ya wīl na

ye, wo ma yrân na wo nampyenj- wîi na. ¹⁷ Mboo walefua, taa ma nampyenj yââ fen laam wo, ma'a yîmpe tyîn tâ u fen na, maa waha yee la, Yâhâ ntân dye ma tây? ¹⁸ Waa u pii ne, ye sê yââ, ma'a yee ma nampyenj ntân dye ma tây, pe sê yee ma naa le pââ yê ya ne ye. Ma'a ma nampyenj yââ fen wo, maa waha yia lii na, le pye u kê, u n cã u ntân dye ma tây cîinde.

¹⁹ Wo ma nii loo pye, waa cã wo ma Yâhâ ne cîinde. Wo ma nii loo pye, wo laam ga tege nii tee nen wo, wa'a n pââ Yâhâ ne. ²⁰ Wo laam ma sya n wlâhâ wo kapee-wâpye wîi na, wo yai wo cã wo yee, Yâhâ ter wo laam wâwlâhâ wîi yaha, ma maha kai- bye cã wo na. ²¹ Naambiyâm, loo na, wo laam ma yee pe sê n wlâhâ ye, wo laam ga tege nii tee nen wo, wo n waha pââ Yâhâ ne. ²² Wa'a lii nar ke ye, ke ga le kai pye wo kê. Wo ke kânde katanj yâr ma maha n luhu ke ye. Lii le n tây ke ye, loo ya too n pye; koo kê ke -sê ne le kai pye wo kê. ²³ Ke yee ke kânde lii ta, wo naa le yâr le nde: -Too ke Dya Yesu ta wo Yater, too tyii wo ntân naa n dye wii tây mii Yesu wo yar le ne mii. ²⁴ Kânde lii Yâhâ le ta, wii ma le katanj gbihi yigi klue sîi ne, ufua ma Yâhâ ne, Yâhâ bya ma ufua ne, loho saa waha naa n yi pe nsoho wo ye. Wo -sê ga waha pye mii wo cã wo yee, Yâhâ ma wo ne? Yâhâ Yrâ lii le ma wo laam wo, loo le wo ta wo n le cã.

4

Yâhâ laam wîi pyefa tesê ke napîi laam wîi pyefa ne

¹ Naambiyâm, mpây bye pe n yee, a Yâhâ Yrâ ma poo laam wo, ye ma n cãâ le sya pe ye cîinde ye! -Ye pe naha yân, ke ma pye Yâhâ Yrâ ma pe laam wo cîinde. Ya'a yââ tê ye yar le ne, kawarfa mpây pe pe ya yee Yâhâ kaplân tôrfa, pe tee mii pe yi driyê nge teebehe bye wo, ma sya nihi ter. ² Tee ga pye mii ye waha naa n cã Yâhâ Yrâ ma pe laam wo, le nde: Wii u nawee- yar ma yee, Yâhâ Dya Yesu woo kê, u see ba wo ye nawee, ye ga cã Yâhâ Yrâ ma woofua laam wo. ³ Wii ma -sê loo sye, ye ga cã Yâhâ Yrâ wee woofua laam wo ye. U kawar Crise laam ter pe ma u ye. Ye u kawar Crise wâpa wîi luhu driyê wo. Tee -sê cã yagaa, u pa wa.

⁴ Waa u pii ne, yii mpây tee ma Yâhâ wâm, ye yia pe kawarfuafa mpây na pe pe ya yee Yâhâ kaplân tôrfa; pe sê waha ye wlâhâ, ma ye le pe kâmpée wo ye. Ya'a yââ ye waha yia pe na, ye cã Yâhâ Yrâ ma ye laam wo, koo kê. Loo fânga ter fânga gi yaha ke ma poo laam wo. ⁵ Poo me mpây syi ne pe sê Yâhâ cã ye, driyê nge pii me poo ter mii ne. Koo kê pe n nii

driyê nge ya yor pââ, driyê difa n nii n luhu pe ye. ⁶ Wii poo na, Yâhâ pii me wo ne. Wii ma Yâhâ wîi cã yigi, woosyifua wo kaplân luhu. Wii ma yee u wee Yâhâ ne ye, usyifua saa naa n luhu wo kaplân ye ye. Mpây pe ma cîinde Yrâ ne pe laam wo, tesê mpây ne pe kawar wîi yigi yaha pe ya laam wo, waa waha naa pe war koo syi.

Wo ntân wâdye Yâhâ tây

⁷ -Too tyii wo ntân n naa n dye wii tây! Ye sê yââ, nawee- ntân wâdye wîi pe ya tây, Yâhâ kê ke n pai loo nde ne. Wii nampyenj ntân ma dye u tây tesê Yâhâ ntân ne, Yâhâ puee kê ufua ne, Yâhâ ma u ne. ⁸ Wii ma waa ntân wâdye wîi sye u ya tây, ufua wee Yâhâ ne ye; Yâhâ koo -sê ma nawee- wâyôj wîi na. ⁹ Wo ntân dye Yâhâ tây, ke n le yar wo na mii, le nde: Ke ke Dyapuai nen ya nō wââ kântraha na, ma yee too ba cîinde yrâ yââ u Dya kâmay na, lii wâkuayââ wee le na ye. ¹⁰ Poo ntân wâdye wîi ne nde: Yâhâ ntân sê me pe dye wo tây ye, wo ntân poo me pe dye Yâhâ tây. Loo ne ke n ke Dya nō wââ u n ba ku mpar draha wo, ma wo kapee- gbe kââ wo yîj na.

¹¹ Naambiyâm, le ma pye wo ntân dye Yâhâ tây koo syi, wo bya wo yai wo ntân naa n dye wii tây. ¹² Waa sê Yâhâ yââ yââ yînde ne ye. Wo ntân ma -sê dye wii tây, nawee- bye ga le yââ gbaa na pe yee, Yâhâ ke niisaha ta wo laam wo, pe maha ke ntân wâdye ter yââ wo ye.

¹³ Yâhâ ke Yrâ wââ wo kê. Loo ne wo ma Yâhâ ne, Yâhâ bya ma wo ne, loho sê waha n yi pe nsoho wo ke ne ye. ¹⁴ Wo Tuhufua Yâhâ ke Dya nō wââ, u ba nii driyêfa Syayahafua. Wii poo na, wo le yââ yînde ne, koo kê wo n nii le pââ nawee- bye ye, pe n le cã pe ya ndoj. ¹⁵ Wii ma yee u sê le wûhû ye, ma le pââ nawee- ye ma n yee, Yesu ma Yâhâ Dya, Yâhâ ma woosyifua nwo ne, woosyifua bya ma Yâhâ ne, loho sê waha n yi pe nsoho wo ye. ¹⁶ Wii poo na, wo le war ma le cã, wo ntân sroj dye Yâhâ tây, wo koho taha yaha loo nde na.

Yâhâ ma nawee wâyôj wîi na. Wii u ntân wâdye wîi kê, ufua ma Yâhâ ne, Yâhâ bya ma ufua ne, loho sê waha n yi pe nsoho wo ke ne ye. ¹⁷ Wo ntân dye Yâhâ tây. Loo nde ma wo ta Yâhâ bye ntân n dye wo tây, tesê wo nampyenj ntân ne, wo ga nii mii Yesu wân ter syi dyanj. Yâhâ laam wîi ne loo nde ne. Le ma nii ke syi, kasâhâ per ma ba nō, wo laam ga tege nii tee nen wo. ¹⁸ Wâfya wîi ma suhu ntân wâdye wîi ne, ke sê wââ le ye. Ma sê yââ, ma'a fya per gi, ma cã ma yee, ma kapee- foho ma ma yîj na nantân. Ma'a yââ raa fya kuee, ma le cã ma sê le sya cîinde, ma ntân dye Yâhâ

tāy ye, Yāhā bya ntāŋ sē maha dye ma tāy ye.

¹⁹ Wo ntāŋ poo me pe cāā dye Yāhā tāy, koo syi kē, Yāhā ntāŋ n dye wo tāy, tesē wo nampyeŋ- ntāŋ ne. ²⁰ Wii ma yee Yāhā ntāŋ dye woo tāy, ma -sē u nampyeŋ laha, ufua ma kawarfuafua. Ye sē yāā, u nampyeŋ wii tuu n yāā yinde ne, u ma yee woo ntāŋ sē dye u tāy ye, Yāhā gii tuu sē - sē yāā ye, u ga waha pye mii u yee, ke ntāŋ dye woo tāy? ²¹ Yāhā ke bii lii yar wo na ke kānde na, le nde: Yāhā ntāŋ ma dye wii tāy, ufua yai u tyii u nampyeŋ ntāŋ bya n dye u tāy.

5

Driyē wūhū saa waha yia wo na ye

¹ Nawee wii woo ma le sya wa cīnde ma yee, Yāhā Yīndefua kē Yesu ne, ufua ma Yāhā puee. Wii ma yee Tuhufua Yāhā ntāŋ dye u tāy, ufua yai ke pii bya ntāŋ n dye u tāy. ² Too ga waha pye mii, wo cā Yāhā pii ntāŋ dye wo tāy, le nde: Ke ma pye Yāhā ntāŋ dye wo tāy, tesē ke kānde lii ta, wo ma le katan bye yār, waa cā Yāhā pii ntāŋ dye wo tāy. ³ Ye sē yāā, Yāhā ntāŋ wādye wo tāy, loo ne, wo naa ke kānde katan yār. Ke kānde katan wāyār saa kai kua wo ye ye. ⁴ Ye sē yāā, wii woo tuu ma wa Yāhā puee, driyē wūhū saha yia usyifua na ye. Wa'a Yesu ta wo Yater, loo fānga ga waha wo ta, wo n yia driyē wūhū na. ⁵ Nawee wii ter syi ga waha yia driyē nge wūhū na? Wii tuu le sya cīnde ma yee, Yāhā Dya kē Yesu ne, woosyifua ga waha yia ke na.

Cīnde lii le yar wo na Yesu Crise wīl na

⁶ Yesu Crise kē wii ne tuu pa driyē wo. U pa pe n ba u tāā yi loho wo, u n maha ba u ntāŋ woo wo wīl na. U sē pa ma ba dye loho ya wo ye; u pa maa dye loho wo, ma maha ba u ntāŋ woo taha le na. Wo laam wo, Yāhā Yrā wo yar ma yee, cīnde ne le ne. Yāhā Yrā ne le cīnde ya pāā wo ye. ⁷ Kate- tāā wo yar Yesu ma Yāhā Dya, cīnde. ⁸ Koo kate- kē ngii: Yāhā Yrā tesē loho ne tesē ntāŋ ne. Ke kate- tāā ngii bye ke yīŋ ma neŋ. ⁹ Nawee ma yee woo lii yāā yīnde ne ma ba wo yar, wo sē ne le sya la cīnde? Yāhā ke -sē wo yar lii ne, loo wee la cīnde ma ta ter? Koo sē na, ke ke Dya wīl yar wo na? ¹⁰ Loo nde na, wii ma Yāhā Dya ta u Yater, ufua le cā laha u laam wo ma yee, Yāhā ke wo yar lii ne ke Dya wīl na, cīnde ne le ne. Wii ma -sē yee u sē Yāhā Dya ta u Yater ye, Yāhā ke wo yar lii ne ke Dya wīl na, u sē le sya cīnde ye. Ke nii mii ufua Yāhā ta kawarfuafua.

¹¹ Yāhā ke wo yar lii ne ke Dya wīl na, loo ne nde: Yāhā cīnde yrā ta wo myaha na, lii wākuayāā wee le na ye. Wo -sē ga waha loo cīnde yrā yāā ke Dya kāmāy na.

¹² Yāhā Dya wīl ma pye wii laam wo, ufua ga waha loo cīnde yrā yāā. Wii ma -sē yee, ke Dya wīl wee u laam wo ye, ufua saha loo cīnde yrā yāā ye.

Yāhā pii laam tege nii tee nen wo

¹³ N kaplāŋ ngii yrūhū ye kē, ye n waha cā cīnde yrā ma ye ye, lii wākuayāā wee le na ye, yii mpāy tee Yāhā Dya ta ye Yater. ¹⁴ Wa'a n pāā Yāhā ne, wo laam ne tege nii tee nen wo. Nwa ta? Wo ma lii nar Yāhā ye, le kai ma pye ke laam wīl, ke ga wo wānar luhu, koo kē. ¹⁵ Wo ma -sē cā, ke ne wo wānar luhu, wo cā ma yee, wa'a ngii ngii nar, ke ne le kai pye wa wo kē.

¹⁶ Wii ma u Yesu kāndeyārwe yāā tuu kapee laa pye, kapee lii le sē u cer cīnde yrā na u kuāŋ ne ye, ufua n Yāhā nar u kē, Yāhā n cīnde yrā wāā u kē, lii wākuayāā wee le na ye. Mpāy kapee- ke sē pe cer cīnde yrā na pe kuāŋ ne ye, poo wīl ne tē n pāā. Ma -sē yee wii na, u kapee u cer kāā cīnde yrā na u kuāŋ ne, n sē yee ye Yāhā nar u kē ye. Ye yai ye cā kapee laa ma, le nawee cer n kāā cīnde yrā na u kuāŋ ne. ¹⁷ Kai- nkāy bye ke sē sroŋ ye, kapee- kē Yāhā yīnde na. Kapee- nkāy -sē ma, ke sē nawee cer n kāā cīnde yrā na ye, lii wākuayāā wee le na ye.

¹⁸ Wii ma nii wa Yāhā puee, u saha kuee naa kapee- pye ye. Yāhā Dya n sēŋ ufua na, koo kē. Ke syi ne, sāndāpee yīŋfua Setane saha laa pye u na ye. ¹⁹ Driyēfa bye ma sya yee pe wee Yāhā pii ye, ma nii sāndāpee yīŋfua koho wo, wii poo na wo cā ma yee, wo ma Yāhā wām. ²⁰ Wo cā Yāhā Dya pa, ma ba cāā- le wo laam wo, wo n waha Yāhā cā koo gii ke ma cīnde. Wo wāā le wo Tuhufua Yāhā ne ke Dya Yesu Crise kāmāy na. Ye sē yāā, Yesu woo kē u ma cīnde Yāhā, ma maha ma cīnde yrā, lii wākuayāā wee le na ye.

²¹ Waa u pii ne, ye ma syi ye naa mpar wān yāŋ Yāhā ye! Te saha nii Yāhā ye.

¹³ Yesu kändeyārfa yawāhāfa mpāy pe ma nwo, pe ye syar.

Nsân saba syāŋ wuhu kaplāŋ

Syaha fla nge

¹ Ndoos kē ye Yesu kändeyārfa yahaseefua. N saba nwo yrūhū ye Yesu kändeyārfa yawāhā gii kē ke ma ye fla na tesē pe yawāhāfa bye ne. Ye bye ntāŋ dye ra t̄ay cīinde, ndoo ya sē kē ye, mpāy bye pe le cīinde Yāhā kapān cā, ye ntāŋ dye pe bya t̄ay. ² Wo Yāhā cīinde wīi sya le yaha wo laam wo, le n kuee yai t̄aŋ wo ye. Koo kē ye ntāŋ n dye wo t̄ay. ³ Wo Tuhufua Yāhā tesē ke Dya Yesu Crise ne, ke ke laantār yar wo bye na, ke wo fēn dī, ke ke yrīŋ wāā wo kē. Ke yō wo na koo ngī ne, wo n waha taha Yāhā cīinde wīi na, wo ntāŋ n maha dye wii t̄ay.

⁴ Wo Tuhufua Yāhā tuu wo yar wo naa n pye mii, n ba ye yawāhāfa mpāy yāā pe n pye koo syi, ma nii n taha Yāhā cīinde na. Loo t̄ay ter ra ye.

-Too tyii wo ntāŋ naa n dye wii t̄ay!

⁵ Yii Yesu kändeyārfa yawāhāfa bye, ya'a n faha kapān nde na ye: -Too tyii wo ntāŋ naa n dye wii t̄ay! Kapān nde tē yrūhū yar ye na, kānfuē sē ne ye. Le ba cāā yar wa wo na. ⁶ Yāhā wīi ma n t̄ay wo ye, kānde lii Yāhā le ta, wo le yār, koo kē. Loo kānde nde ne, pe ba ye klaha le ne. Ye yai ye naa loo yār; ye tyii ye ntāŋ naa n dye yii t̄ay!

Kawar Crise

⁷ Ya'a yāā, tē ye yar kai- ngī ne, -ye cā ye yee, kawarfuafa yi nihi driyē wo, ma sye ma yee, Yesu sē pa driyē wo nawee kadye ne cīinde ye. Wii ma yee ke syi, ufua nawee- kar n yaha, u maha ma kawar Crise. ⁸ -Ye yii yigī, ye ma syi ye ba ta, wo tēn n yi wāwaha na ye. Ya'a yii yigī, ye ga ba ye tēn dāān bye yāā. ⁹ Wii ma Yesu kaklaha gbe, ma -sē nkāy ter le taha ke na, nkāy syi ke wee Yesu kaplāŋ ye, ufua wee Yāhā ne ye. Wii ma kuee kaplāŋ nkāy wo Yesu wo klaha, ufua ma Yāhā ne tesē Yāhā Dya bya ne. ¹⁰ Wii ma pa ye ye, kaklaha nkāy ter syi ne ke wee Yesu kaklaha ne wācēŋ ye, ye ma syi ye usyifua gbihi yigī ye, ye ma syi ye naa u kue ge yāŋ ye. ¹¹ Ye ma usyifua kue yāŋ, le ma miu ye wlāhā n yār u ne u kāmpee wo.

Kaplāŋ kuasaha

¹² Kai- busāā ma ra ye wātōr wūhū ye ye. N sē n ke n ke bye yrūhū le saba wo ye. N n ke ndoo ge n ba ka ye fla na, n ga ke kai- pāā ye ye yē ne, le n nii wo bye ye nuhu wīi.

Nsān saba tǎa wuhu kaplāŋ

Syaha fla

¹ Ndo kē ye Yesu kǎndeyārfa yawāhāfa yahaseefua. N saba nwo yrūhū mboo Gayise kē, mboo wii ntāŋ pe dye ra tǎy cīinde. ² Ta naambiyābua, Yāhā n sya ma kai- n naa n yō ma ye. Ma laam pe yō Yāhā kǎnde wāyār ne mii, ma kadye bye ke tefay yāā naa n gaha ke syi. ³ Yesu kǎndeyārfa mpāy yi ma fla na ma pa nwo, maa le pǎā ra ye ma yee, ma ma Yāhā cīinde wī kur ye yalebya, ma n sronj Yāhā kǎnde wāyār ne. Tē loo luhu pe yē na, le ba tǎy ter ra ye. ⁴ Tē le luhu pe n yee ta pii ma pe le kǎnde yār, kǎnde lii le cīinde yar nawee- na, laa sē tǎy ra ye, ma ter loo nde yaha ye.

Lii le yō Yesu kǎnde wāyār ne

⁵ Ta naambiyābua, ma naa kayūhū pye Yesu kǎndeyārfa mpāy kē pe ma ye fla na, ma suhu mpāy ne pe pye nampay. ⁶ Pe n sya pa, maa le pǎā wo fla nge Yesu kǎndeyārfa yawāhā wo ma yee, ma n yō poo na yalebye. N ma nar le ne, naa koho le ke syi pesyifa ye, pe n waha naa pe yrāhā yi Yāhā tēŋ wī ne, mii kii syi dyanj ke yai Yāhā ye. ⁷ Pe yir ma yee, poo ga tay naa nawee- klaha, Yesu myaha n waha yi driyē wo. Mpāy pe sē Yesu kǎnde wāyār cā ye, pe sē ngaa sya poo ye ma pe ya koho soho ye. ⁸ Wii mpāy too -sē ma Yesu kǎndeyārfa, wo yai wo naa pesyifa koho soho pe tēn wo. Ke syi ne, le ga nii mii wo wāā le n tē pe ne Yāhā cīinde tēn wī na.

⁹ N ba kapāngber laale yrūhū saba waa wo, ma nō wāā ye fla Yesu kǎndeyārfa yawāhā ye. Dyotresu -sē sye u sē luhu ra kaplāŋ ye ye. Lii tuu n ke, u nii Yesu kǎndeyārfa yawāhā yahaseefua. ¹⁰ Koo kē, n ma ba ka ye fla na, kapee- nkāy bye tuu n pye u kaplāmpee- ne tuu pǎā n taha wo na, tesē u kawar rii bye ne tuu fua n taha wo na, n ga ke bye pǎā nawee- bye yīnde na. Koo bye ya sē maha kē ye: Yesu kǎndeyārfa mpāy ma ka pe fla na nampay, u sē ne pe yigi gē yigi ye. Mpāy ma yee pe ga pe gbihī yigi, u ga maha sye pe na, u sya yee woo ga pe kar yi kǎā ke Yesu kǎndeyārfa yawāhā wo.

¹¹ Ta naambiyābua, mpāy pe ma kapeep- yefa, ma'a n naa n yāŋ pe pyer na ye! Mpāy pe ma kayūhūpyefa, naa n yāŋ poo pyer roo na! Wii ma nii kayūhū pye, Yāhā puee kē ufua ne. Wii tuu -sē nii kapee- pye, ufua sē Yāhā yāā cā wa ye.

¹² Demetrise woo na, nawee- bye wāyī pǎā u wī na. Tuu cīinde pǎā Yāhā kǎnde wo mii, u -sē Yāhā kǎnde yār ke syi, koo u

myaha n yi. Wo bya, wo u yāā yīnde ne, koo kē wo u miyūhū yee nawee- ye. Mboo gē le cā, wo sē kawar fua ye, cīinde loo roo n pǎā.

Kaplāŋ kuasaha

¹³ Kai- busāā ma ra ye wātōr wūhū ye ye. N sē n traha n ke bye yrūhū le saba wo ye. ¹⁴ N n ke n ma yāā draha nge wo, wo n waha yē kaplāŋ pǎā wo syām.

¹⁵ Yāhā n ke yrīŋ wāā ma kē. Ma naambiyām mpāy pe ma nwo, pe syaha nō wāā ma kē. Wo naambiyām mpāy pe ma ma fla na, pe nanem bya syar wo kē.

Yudi saba kaplān

Syaha fla

¹ Yii mpāy, Yāhā ye yān yi, ye ntān dye wo Tuhufua Yāhā tāy. Ke n sēn ye na, ma ye ta ye n kuee yai tān Yesu Crise myaha na. Ndoos Yudi kē tē saba nwo yrūhū nō wāā ye ye. N ma Syake cīfua, ma maha ma Yesu Crise tēntēle. ² Yāhā ke ye fen di, ke yrīn wāā ye kē, ye ntān ke dye ke tāy. Yāhā ke kaa taha koo ngī wāpyerj na ye kē.

Mpāy ma pe Yāhā kaplān wā klaha n le kawar wo

(Pyar syān wuhu 2.1-17)

³ Ta naambiyām, saba nwo laam wo, n sroŋ naa n ke ndoo ga wo wāsyayaha wī yrūhū le u laam wo, Yāhā ke wo sya yaha mii syi dyaŋ tesē wo sukūhū wāyāā wī ne. Kur ye, ta n yāā le puar, n loo nde ta yaha, n ye yar nde ne: Tee yii waha, ma Yesu Crise ta ye Yater mii, ye naa loo cīnde wī yān, kawar wūhū nkāy ma n wlāhā le wo ye! ⁴ Ye sē yāā, napī- mpāy ma pe pay dye wo nsoho wo, wo sē cā ye. Ye sē yāā, Yāhā kapān lii le Yāhā laantār wī pāā, poo le wā klaha ta, ma nii pe ya paha le ne pe tyatyāhā wāpye kānde wo. Pe pyer nde le ta, nawee- n cā pe Yesu Crise wī sye, woo wii u ma wo klahafua, ma maha ma wo Yīnfua. Le -sē ma le yrūhū ta nii Yāhā sabangbān wo ma yee, Yāhā kasāhā too wa pe na. Le yrūhūyale dey.

⁵ Yīnfua Yāhā ke bii koho le Yiisrefa ye mii syi dyaŋ pe n waha fā yi Syipte klo wo, faale cāā na, ye le cā. Kur ye, mpāy pe bii sye, pe sē Yāhā ta pe Yater ye, Yīnfua Yāhā ke poo mii boos mii syi dyaŋ, ye maha le cā. Tee yāā, n nii ke pāā ye ye, n n traha n ye laam too ke na. ⁶ Ye sē maha sāndāā mii wī yāā la? Yāhā ke pe taha yīn gii na pe n yee ke kloŋ ter poo na, ma pe nūsaha sye, Yāhā poo sāndāpee mii yigi pua yaha, wam teepee laa wo, wāsāhāyahayāā wee pe na ye. Pe n nii ke kasāhā per sēn. ⁷ Ye sē maha faale Sodōfa wī yāā la Gumorfa ne, ma suhu pe kānkāy kuifa bya wī ne. Pe pe ya le tyatyāhā wāpyerj gaa syi wo, le saa waha pāā ye. Yāhā n naa gaa ta ke n tege too pe na, ma pe suhu tān. Poo wī nde nii kayar mpāy ye, pe n pye pe wān syi dyaŋ. Naa gii wāfegeyāā wee ke na ye, ke ma ke pe sēn yaha.

⁸ Ta n ye yar, nawee- mii pe Yāhā kaplān yīntaha figi n le kawar wo, pe kapee-wāpyerj ma wāceŋ mpāy wī ne too pāā ter. Pe kai- nkāy wūū ga n ta pe laam wātan, koo kai- ngī kē ke pe le tyatyāhā

wāpyerj wo kapee- nkāy ne. Pe pe ya ta, poo saa waa yor luhu ye. Pe maha yāhāyīn naweeyōm ge tyehē. ⁹ Yāhāyīn tēnlehe yīnfua wii ge pe n yee Minsyel, woo nwo ge sē n sya, ma sāndāpee yīnfua Setane tyehē ye. Yēcroho ke sya bii dye pe nsoho wo u sāndāpee yīnfua ne faale wādyaha Musa nakugu wī na, u u sāndāpee yīnfua pye kapān ya ne ma yee: «Yāhā ke ma pēn!» ¹⁰ Poo nawee- mii poo na, ngii pe sē cā war yīnde ne ye, koo pe n tyehē. Kai- nkāy ke wī ma pe na, pe ke pye mii wlaaha wān dyaŋ, laam kacān ge wee car ge pe ye ye. Koo ke -sē ga pe wī kua. ¹¹ Kapee ga pe gbe! Faalefa Kayē tuu pye kānde lii wo, loo ne pe gbe. Wale wāyāā wī pe ta pe n maha tee n pye faalefa Balaam wān syi dyaŋ. Pe jar, ma sye, poo saa pe yīnfua kaplān luhu ye mii faalefa Kore wān syi dyaŋ. Loo nde ga ba pe wī kua.

¹² Yii mpāy tee ma yii ne Yesu kānde wo, ye ma nanihi dir soho, poo mii ter ma pe yē le ye ne, loo nde ne nii mii faafī dyaŋ teewole ne le na. Pe ga nii ye telai wo, pe naa nuhu di, pe naa pe ya laam wūhū ya pye, pe saa kur naa n syihi laa ge na ye. Pe ma mii sesaha gii syi dyaŋ ke ma ne wo, teflaha n ke gbe ter, ke saa yāā pa ye. Pe ma mii katyir rii syi dyaŋ, te sacāā ma nō, te saa sa ye; ma maha ma mii katyir rii syi dyaŋ te kuā cāār, ma waha. ¹³ Poo nawee- mii ma mii lagblaha dyaŋ teflaha ke ke gblaha. Pe pyer ma mii ke lagblaha gbūhūfir rii syi dyaŋ te nayān yigi, ke loho n tege ter, te wor n kuee ke fla na. Pe maha ma mii yrompii mpāy dyaŋ pe ka n tay, kakue wee pe na ye. Yāhā teepee laa gbihi ta yaha pe myaha na, wam fla ya.

¹⁴ Yenoke tuhufuadyaha tuhufuadyaha tuhufuadyaha bii kē Dama ne. Faale cāā na, woo Yenoke kē tuu bii le cāā pāā yaha poosyifa wī na ma yee: «Ye yān! U Yīnfua ga ba pa u yāhāyīn tēnlehe ye ne, kacān saa ba pye pe wānihi na ye. ¹⁵ Pe ga ba nawee- bye sāhā. Naweepee- mpāy bye pe yee poo jar, ma Yāhā kānde mii yaha ma nii kapee- pye, ma maha nii kaplāmpēe-pāā n wāā Yāhā kē, Yāhā ga ba koo kapee- ngī bye yar pe na gbaa na, pe n ke yāā pe waha cā pe pēn lii na.» ¹⁶ Poo mii, yalebye pe laanyar pe ta pe n nii n kuān. Kai- nkāy ke n tāy pe ye, koo ya pyelaam ke ma pe na. Yatanj kaplān ya pe n pāā. Pe maha nawee wlaŋ kaplāntāhā ne ma war sya.

Yesu kāndeyārfa yai pe naa pe ya yigi

¹⁷ Ta naambiyām, yii poo na, ye tyii ye laam n too ke kaplān na, kaplān nkāy wo Yīnfua Yesu Crise tēnlehe ba cāā ke tōr yaha. ¹⁸ Pe sē ba ye pye la ma yee: «Driyē kuayale wo, nawee- mpāy ter ga ba naa ye

ler. Pe ga ba naa pe troho tãhã pe laam kapee- yor wo.»¹⁹ Poo me, pe ga ba Yesu kãndeyãrfa gblaha, pe n dur yi pe ya kur ye. Yãhã Yrã ge wee pe laam wo ye, lii le gbobo pe laam wo, loo ya pe ga ba naa n pye.²⁰ Yii poo na, ta naambiyãm, tee Yesu wĩ sya cĩnde, loo kayĩ nde ma gbege kai- bye na. -Ye loo ta, ye naa fãnga le yii laam wo yalebye. Yãhã Yrã le ye yar le ne mii, ye naa Yãhã nar koo syi.²¹ -Ye naa yii laam too yalebye, ye ntãŋ wãdye wĩ ne Yãhã tãy. -Tee tyii ye bya ntãŋ naa n dye yii tãy koo syi dyaŋ, koo per nge n ba no, per gii wo Yĩnfua Yesu u ta ma n pai u laantãr yar ye na, ye n kuee yai tãŋ yrãŋ na u ne.

²² Mpãy pe laalaa pye Yesu wãta wĩ ne pe Yater, -ye naa kayĩ pye pe kã, ye pe ta pe n le sya pe Yesu ta pe Yater cĩnde.²³ Ye ma waha loo pye pe kã, ye pe sya yaha. Ye maha pe tyĩn yi kãã naa wo. Mpãy ter maha ma, -ye naa poo bya fẽn di, -tee -sẽ yii yigi pe ne, pe ma n ba ye le pe kapee-wãpyeŋ wo ye. Pe laam kapee- ma mii nayroho dyaŋ ke wɔ degedege wor ne. Ke syi sã yai ye tẽ gẽ tẽ ke na, ye ke wor raa mar gbe ye.

Kaplãŋ kuasaha fla tesẽ Yãhã wãsey ne

²⁴ Yãhã koo kã ke ga waha sãn ye na, ye ma n ka kapee- wãpye koho kue ye ye. Koo maha kã ke ga waha ba ye ta ye n nii gbege, per gii tee n pai pye ke ne nayõr fla wo. Koo per, ye laam ga ba pye nuhu fla.²⁵ Koo ya kã ke ma Yãhã, ke ga waha wo sya yaha wo Yĩnfua Yesu Crise kãmay na. Nayõr ma Yãhã ya wãn, koo ya myaha ke gbobo, fãnga ma koo ya ye, koo ya ke ma niisar bye yĩŋ na. Ke pye lã nii wa ke syi, ma sya ba waa nanga na. Ke ga kuee yai tãŋ ke syi! Amen, le nii ke syi.

Kayar

U saba fegbesaha

¹ Kai- nkây ke n pai dye farfar, Yâhâ ke wîi yar Yesu Crise na, tuu ke yar u têngê-na. Koo kayar kê ke yrûhû le yaha saba nwo laam wo.

Yesu Crise u yâhâyîŋ tênlehe lehe wââ, u n ba koo kai- yar ndoo Yesu têngêle Nsân na. ² Ndoo Nsân tē kai- nkây bye yââ, n ke tōr. Yâhâ kaplāŋ kê tē yrûhû yar saba nwo laam wo, ma suhu cîinde lii ne Yesu Crise le yar. ³ Kai- nkây ke n pai dye, saba nwo koo wîi pāâ. U kalfua tesê ke kaplāŋ luhufa ne, pe ma pe troho tâhâ ke yor wo, pe wîi n tây. Ye sê yââ, le yale nō wa ge nō wa.

Syaha pe Yesu kândeyârfa yawâr kuasîi ye

⁴ Ndoo Nsân kê tē syaha nge nō wââ Yesu kândeyârfa yawâr kuasîi tii ye te ma Yasyi kântraha na. Yâhâ ke ke laantâr yar ye na, ke maha ke yrîŋ wââ ye kê, koo gi ke pye le nii wa Yâhâ, ma maha ma koo, ma maha ga nii yai tâŋ koo. Tesê, pe Yâhâ Yrâ tênlehe kuasîi mpây pe ma ke nangbâŋ niisayûhû yaha ye, pe pe laantâr yar ye na, pe maha pe yrîŋ wââ ye kê. ⁵ Tesê, Yesu Crise wii ne u sroŋ le Yâhâ kapân wâpââ ne, woo ya maha kê u cââ yir gbâ wo, ma nii yrâŋ na u kuâŋ ne, woo ya maha kê, u ma yîŋfa bye yîŋ na; u laantâr yar ye na, u maha u yrîŋ wââ ye kê.

Wo ntâŋ dye Yesu Crise tây; u wo yîŋ yi kââ kapee- wâpyeŋ koho wo u ntâŋ kâmay na, ⁶ woo kê u wo yee dye u yîŋfar wo, ma wo ta wo n nii Yâhâ têngê-, ma nii tēn tē u Tuhufua Yâhâ kê. U miingbâŋ ke yi, u maha fângangbâŋ yââ, te n nii wâkuuyââ ma n pye te na ye! Amen, le nii ke syi!

⁷ -Ye yâŋ, u ma u n pai yâhâsyōr laam wo. Nawee- bye ga ba u yââ yînde ne, tesê mpây bya ne pe ba u kâ fer. Driyê terfa bye ga ba pye miyâhâ na woo wîi na. Âwâ, amen, le nii ke syi!

⁸ Yîŋfua Yâhâ yee: «Ndoo kê ke Alefa tesê ke Womega ne, n pye kai- bye fegbesaha na, tesê ndoo kê n ga ba pye ke kai- bye kuasaha na.» Koo kê ke pye le nii wa Yâhâ, ma maha ma koo, ma maha ga nii yai tâŋ koo. Koo kê ke ma tâŋ kai- bye fânga ne.

Yesu u ya yar Nsân na, u nayōr ne

⁹ Ndoo, ye Yesu kândeyârwe Nsân kê. Too wââ le Yesu Crise kâmay na, ta bya ma ye ne ke wâfây na, n ma ye ne Yesu yîŋfar na, n ma n nii plâhâ le Yesu kânde wo ye ne. Pe ba ra yigi ga ta kântraha

gaa na, muhulangbâŋ ke gbey le, ke myaha Pamosyi, ma yee n tee Yâhâ kaplāŋ pââ nawee- ye, tesê cîinde lii ne Yesu Crise le yar.

¹⁰ Jimaasyi per gaa na, Yâhâ Yrâ Fânga ba ra laam yîi, ta n yîmbungbâŋ gaa luhu ra kur kue ye mii tûûtûû dyan. ¹¹ Le n ta pye ma yee: «Kai- nkây taa n yââ, ke yrûhû saba laam wo, ma nō wââ Yesu kândeyârfa yawâr kuasîi nde wo, tii te ma Yefesyî wo, Semine wo, Pergam wo, Tadir wo, Sardi wo, Filahadi wo, Ladusyê ne.»

¹² Ta n wâ klaha, ndoo ga yâŋ yoo u n pââ ra ne, ma sân naalor kuasîi yââ. ¹³ Te telai wo, ta n nawee waa ter syi yââ. U ba nayrengbâŋ le; sân sapaha gaa pye u ntraŋ na. ¹⁴ U yînyor ter pye wâfir kur dyan, ma naa n yehe palpal sesantîhî dyan, u yîmpe naa n yehe naa wâŋ syi. ¹⁵ U tre naa n yehe mii ntên taa ter dyan, pe te yêy ntêŋ wo, te n nder waha, pe n te dyoho. U yîmbui tēŋ pye mii langbâŋ dyan. ¹⁶ Yrompii kuasîi pye u kândigi koho wo, yûntrûhû yêr sîi gaa naa n yi u yê wo, te yêr sîi ba dyoho yô, u yîntaha naa n yehe palpal mii yai wâŋ syi dyan ke dye yîndai wo.

¹⁷ Tê u yââ, ta n too sây u yaha ye mii n ku. U n u kândigi koho taha ra na ma yee: «Ma'a n fya ye! Ndoo kê n ma kai- bye fegbesaha na, ndoo maha kê n ma kai- bye kuasaha na. ¹⁸ Ndoo kê yrâ wââfua. N ba ku, yagaa n ma yrâŋ na ta kuâŋ ne, wâkuyââ wee ra na ye. N yia gbâ na tesê le nakur klo yîŋfua ne. ¹⁹ Kai- nkây taa n yââ yagaa, ke yrûhû yaha! Yagaa kai- kê tesê nkây ne ke n pai dye kur kue ye. ²⁰ Pe yrompii kuasîi mii pe ma ra kândigi koho wo, n ga pe yîntaha tōr ma ye, tesê te sân naalor kuasîi yîntaha bya ne, waa sê le câ yââ ye. Ke yîntaha nge: Ke yrompii kuasîi ngîi, koo kê pe Yesu kândeyârfa yawârfa kuasîi yahaseefa, te sân naalor kuasîi -sê ne te yawâr teebehe kuasîi.»

2

Yesu kaplāŋ nkây pââ Yefesyî yawâhâfa ye

¹ U n maha ra pye ma yee: «Mpây pe ma Yesu kândeyârfa Yefesyî wo, le yrûhû pe yawâhâfa yahaseefua ye ma yee:

Ndoo wii n ma pe yrompii kuasîi ne ta kândigi koho laam wo, ma n yâr te sân naalor kuasîi telai wo, ta yê kaplāŋ ngîi:

² Kayûhû nkây tee pye, n ke câ, n ye tēn câ, tesê ye yîi plâhâ wâfây gi wo, n le câ. N câ ma yee kapeepyefa wîi sê n tây ye ye ye. Mpây pe wee Yesu tênlehe ye, ma -sê n yee, a poo ma Yesu tênlehe, ye pe yâŋ kayi ne, ma yââ kawarfuafa me pe ne. ³ N câ ye yîi plâhâ, ye wâfây yââ ta myaha wîi na, ye sê -sê fây sya ye. ⁴ Ye

wīi lii le sē yai ra ye ye, loo ne ta ntāŋ sē dye ye t̄ay faale dyaŋ ye. ⁵ Tee lii tee pye, -ye ye laam too le na, -ye le sya, -tee le miy yaha, -tee naa kayūhū pye faale dyaŋ! Mii loo sē ne ye, n ga pa ye ye, n ba ye s̄an naalohe gbe k̄āa ke fla na. ⁶ Lii le -sē ma w̄āyī ye ye, loo ne nde: Mp̄ay pe n yee Niikluafa, pe pyer sē n t̄ay ye ye ye. Ta bya, pe pyer sē n t̄ay ra ye ye.

⁷ Yāhā Yrā le kaplāŋ nkāy p̄āa pe Yesu k̄andeyārfa yawāhāfa ye, wii ma n traha u ke ȳintaha c̄ā, u luhu yō!

Wii ma ba waha yia, ma kapee-wāpyeŋ miy yaha, n ga ba u ta u n waha naa pe katyipiī di, mp̄ay pe yrā wāā nawee kē, Yāhā niisayūhū fla wo yāhāyīŋ na.»

Yesu kaplāŋ nkāy p̄āa Semine yawāhāfa ye

⁸ U n maha ra pye ma yee: «Mp̄ay pe ma Yesu k̄andeyārfa Semine wo, le yrūhū pe yawāhāfa yahaseefua ye ma yee:

Ndoo wii n ma kai- bye fegbesaha na, ma maha ma kai- bye kuasaha na, ndoo wii n ba ku, ma ba yir gbā wo, ma nii yrāŋ na, ta yē kaplāŋ ngī: ⁹ N ye wāfāy c̄ā, n c̄ā ye ma nawām, c̄īnde -sē na ye ma nangbām Yāhā ye. Mp̄ay pe wee c̄īnde Yiifee- ye, ma nii Setane k̄ande yawāhāfa, ma -sē n yee, a poo ma Yiifee-, pe wāpee nkāy p̄āa ye wīi na, n ke c̄ā. ¹⁰ Wāfāy gii ke n pai ye yāā, ye ma n fya ke na ye! Setane kē u n pai ta pe n mp̄ay yigī ye laam wo, pe pe ta n wompīhi wo. Le ga nii wātānyāŋ ye ye, ye n wāfāy yāā plii sēnsye. Ye ma sronj ma sya ga ku, n ga c̄īnde yrā wāā ye kē. Yīnfua nkifai ga ta ye yīy na.

¹¹ Yāhā Yrā le kaplāŋ nkāy p̄āa pe Yesu k̄andeyārfa yawārfa ye, wii ma n traha u ke ȳintaha c̄ā, u luhu yō!

Wii ma ba waha yia, ma kapee-wāpyeŋ miy yaha, ufua saa maha ba ke tehe syāŋ gbā ku ye.»

Yesu kaplāŋ nkāy p̄āa Pergam yawāhāfa ye

¹² U n maha ra pye ma yee: «Mp̄ay pe ma Yesu k̄andeyārfa Pergam wo, le yrūhū pe yawāhāfa yahaseefa ye ma yee:

Ndoo wii n ma ke yūntrūhū yēr sīi ne te dyoho yō, ta yē kaplāŋ ngī: ¹³ N c̄ā ma yee ye ma klo lii wo, Setane niisangbāŋ kē ke fla ne. Ye pua yaha ra na, ye sē yi k̄āa ra kur ye ye. Ye fla gii ke nii Setane niisaha, pe ba Yātipas̄yi boo ra wīi na, woo wii u ba sronj ta k̄ande wo. Loo naa bye ne, ye sē ba yi k̄āa ra kur ye koo c̄āa na ye.

¹⁴ Ye wīi laa -sē ma le sē yai ra ye ye. Ye laam wo, mp̄ay tee ma pe faalefua Balaam kaklaha ter syi gbe. Faale na,

Balaam naa Balaki klaha u Yiisrēfa ta pe n dye kapee- wāpyeŋ wo, pe naa mpanyaha kar kaa, pe naa tyatyāhā wūhū pye. ¹⁵ Ye laam wo, mp̄ay ma koo syi dyaŋ, pe Niikluafa kaklaha ter syi gbe. ¹⁶ -Ye le c̄ā ye le sya ke sē yō ye, -tee ke miy yaha! Mii loo sē ne ye, n ga pa yagaa ye fla na, n ba pe kapeepyefa mii gbā ta yūntrūhū gii ne ke ma ra yē wo.

¹⁷ Yāhā Yrā le kaplāŋ nkāy p̄āa pe Yesu k̄andeyārfa yawārfa ye, wii ma n traha u ke ȳintaha c̄ā, u luhu yō!

Wii ma ba waha yia, ma kapee-wāpyeŋ miy yaha, yāhāyīŋ digi gii Yāhā ke gbīhi ta yaha, n ga ba ke wāā ufua kē, tesē ntēmbale ne wāfī, miifāŋ gaa ne ke yrūhū ta le na. Waa ter saha koo miifāŋ nge c̄ā, mii wii ya sē kē u loo ntēmbale yāā ye.»

Yesu kaplāŋ nkāy p̄āa Tadir yawāhāfa ye

¹⁸ U n maha ra pye ma yee: «Mp̄ay pe ma Yesu k̄andeyārfa Tadir wo, le yrūhū pe yawāhāfa yahaseefua ye ma yee:

Ndoo wii n ma Yāhā Dya, ndoo wii ta yīmpe n yehe palpal naa wāŋ syi dyaŋ, ta tre ne te n yehe palpal mii ntēn taa ter dyaŋ, ta yē kaplāŋ ngī: ¹⁹ Kayūhū nkāy tee n pye, n ke c̄ā, n c̄ā ye nampyeŋ-ntāŋ dye ye t̄ay, n c̄ā ye n sronj ye tēn ne ra kē, n c̄ā kaa sē yi n k̄āa ye wāplāhā na ye, n c̄ā kaa n taha ye kayūhū na plii wuhu na.

²⁰ Ye wīi lii le sē yai ra ye ye, ye tee n luhu c̄ōo nwo ye pe n yee Syesahabe. U u ya ta Yāhā kaplāŋ n dye woo laam wo, ma -sē nii ra tēntē- wlaŋ u kaklaha ter ne, ma pe le tyatyāhā wāpyeŋ wo, tesē mpanyaha kar wākaa ne. ²¹ N tyii u na, ma yee u c̄ā u le sya u yee u kapee- sē yō ye, u ke miy yaha; u sē -sē n ke u yi k̄āa u tyatyāhā wo ye. ²² -Ye yāŋ, n ga u sāy fen kasāy wāŋ gaa na, mp̄ay pe tyatyāhā pye u ne, n ga fengbān taa taha pe na. Pe ma c̄ā, ma yi k̄āa pe kapee- wāpyeŋ wo, loo ne. ²³ N ga ba u pii bye boo. Loo nde na, pe Yesu k̄andeyārfa yawāhāfa bye ga c̄ā pe yee, ndoo kē wii ne u nawee laam wūhū c̄ā, ma maha u laanga wūhū c̄ā. N ga ba ye nanem bye dāā kai- nkāy wīi na tee n pye.

²⁴ Yii Tadir yawāhāfa mp̄ay tee sē pua yaha ke kapee- wāpyeŋ kaklaha nge na ye, ke pyefa pe kai- nkāy yee Setane wūhū nkāy ke sē n yi gbaha na ye, ye sē ke yāā c̄ā ye. N ga yii poo yar n yee, n saa laa taha ye na ye. ²⁵ Kayūhū nkāy tee n pye, -ye kuee koo wāpyeŋ ne ta n sya ba pa!

²⁶ Wii ma ba waha yia, ma kapee-wāpyeŋ miy yaha, ma n luhu ra ye ma sya ga waa u wāku na, n ga ba fānga wāā u kē, u n nii kāntrefa yīn na. ²⁷ U ga ba naa pe le u kānde wo fānga na, ntēn kāi ne. Mpāy pe saa ba naa n luhu u ye ye, u ga ba naa pe yoho poor wān dyanj. Ta Tuhufua Yāhā u fānga gii wāā ra kē, koo syi fānga kē tē ga wāā u kē. ²⁸ N ga ba yīn yē yrompua wāā u kē.

²⁹ Yāhā Yrā le kaplāŋ nkāy pāā pe Yesu kāndeyārfa yawāhāfa ye, wii ma n traha u ke yīntaha cā, u luhu yō!»

3

Yesu kaplāŋ nkāy pāā Sardi yawāhāfa ye

¹ U n maha ra pye ma yee: «Mpāy pe ma Yesu kāndeyārfa Sardi wo, le yrūhū pe yawāhāfa yahaseefua ye ma yee:

Ndoo wii n ma pe Yāhā Yrā tēnlehe kuasīi ne, ma suhu pe yrompii kuasīi ne, ta yē kapān nde: Kai- nkāy tee n pye, n ke cā. Pe n yee, a cīinde yrā ma ye ye, ye yawāhā fla wo. Cīinde -sē na le wee ye ye ye, ye ma nakur ne wācēŋ. ² Ya'a syi ye sā wāy ye, ye ma n faha yii na ye; mpāy pe wee nakur ne wācēŋ ye, ye ma syi poo bya n ba nii ke syi ye, -ye pe ta pe n cīinde yrā fānga yāā! Kai- nkāy tee n pye, n sē ke yāā ke sronj Yāhā ye ye.

³ Yāhā kaplāŋ nkāy tee luhu ma ke sya ye laam wo, -ye ye laam too ke na! -Ye ke le yaha ye laam wo, -tee ye kapee- wāpyeŋ miy yaha! Ye ma sā wāy ma faha yii na, n ga ba pa yuhu wāŋ syi dyanj, ye saa yi le cāŋ na ye, le n ye fe gbe. ⁴ Ye fla na Sardi wo, ye yawārfa mpāy ma pe sē pe ya wluhu koo kapee- ngūi wāpyeŋ ne ye, ma nii gbegebe. Pe ga ba wāā naa n yār ra ne nayrefir ne. Pe yai te ne. ⁵ Wii ma ba waha yia, ma kapee- wāpyeŋ miy yaha, nayrefir ga ba le u na ke syi. N saa ba ufua myaha yi kāā u cīinde yrā yāāfa myar saba wo ye. N ga ba u myaha yee ta Tuhufua Yāhā yaha ye, tesē ke yāhāyīŋ tēnlehe bye ne, n yee u ma ra wūū.

⁶ Yāhā Yrā le kaplāŋ nkāy pāā pe Yesu kāndeyārfa yawārfa ye, wii ma n traha u ke yīntaha cā, u luhu yō!»

Yesu kaplāŋ nkāy pāā Filahadi yawāhāfa ye

⁷ U n maha ra pye ma yee: «Mpāy pe ma Yesu kāndeyārfa Filahadi wo, le yrūhū pe yawāhāfa yahaseefua ye ma yee:

Ndoo wii n ma Yāhā wūū, n maha ma cīindefua, ndoo wii n ma faale Dawide yīnfar karndohopua ne, n ma nwonyē gii yār, waa saha ke tā ye, n ma kii tā, waa saha ke yār ye; ta yē kapān nde: ⁸ Kayūhū nkāy tee n pye, n ke cā. N cā

ye fānga sē gboho ye, n cā ye sē faha ra kaplāŋ na ye, ye sē yi kāā ra kānde wo ye. N nwonyē gaa yār ye kē, ke wātāŋ fānga wee waa ye ye. ⁹ Setane yawāhāfa mpāy pe wee cīinde Yiifee- ye, ma nii kawar fua, a poo ma Yiifee-, n ga lii pye pe na le nde: N ga ba pe ta pe n ba kānklūy gbāā ye yaha ye fānga na, pe naa ye sey. Loo na, pe ga cā pe yee ye ntāŋ dye ra tāy. ¹⁰ Ta kaplāŋ nkāy ke n yee ta kāndeyārfa yai pe pe ya plāhā ra kānde wo, ye sē n faha ke na ye. Loo nde na, Yāhā ga ba driyēfa bye pye yāŋ fengbān tii ne, n ga ba ye yi kāā too fengbān nde wo. ¹¹ N ga pa yagaa. Ye ma kuee yii wāplāhā na, waa saa ba ye dāān sya kāā ye koho wo ye.

¹² Wii ma ba waha yia, ma kapee-wāpyeŋ miy yaha, n ga ba u ta tēmpuai wāŋ syi dyanj ta Tuhufua Yāhā kangbāŋ wo, u n kuee yai tāŋ Yāhā tāy ke fla na. N ga ba ta Tuhufua Yāhā myaha yrūhū u na, u n nii le kungbāy klofua waa, loo lii le ma yāhāyīŋ Yurusalemfāŋ gii ke ma Yāhā wāŋ, ma n pai tege ba kāntraha na. N ga maha ba ta miifāŋ yrūhū u na, u n nii ra wūū.

¹³ Yāhā Yrā le kaplāŋ nkāy pāā pe Yesu kāndeyārfa yawāhāfa ye, wii ma n traha u ke yīntaha cā, u luhu yō!»

Yesu kaplāŋ nkāy pāā Ladusye yawāhāfa ye

¹⁴ U n maha ra pye ma yee: «Mpāy pe ma Yesu kāndeyārfa Ladusye wo, le yrūhū pe yawāhāfa yahaseefua ye ma yee:

Ndoo wii n ma u Amen, ndoo wii n n sronj cīinde le Yāhā kapān wāpāā ne, ndoo wii Yāhā kai- bye tāhā ta kāmāy na, ta yē kapān nde: ¹⁵ Kai- nkāy tee n pye, n ke cā. N cā ta wīī sē yīn ye laam wo ye, le sē maha war ye laam wo ye. N n traha ye ma yee ye saa yīn yōgōgō ta wīī na ye, ye -sē naa n yir puipui lawlāŋ wāŋ syi ta wīī na! ¹⁶ Tee nii kurkur, ye sē yīn ye, ye sē war ye, loo nde ga ta, ta n ye tu yi wāā ra yē wo! ¹⁷ Ye n yee, a yii ma kaicāfa, ma nii nangbām, ngaa wīī wee ye na ye. Ye sē -sē cā ma yee Yāhā ye ye wīī pee ye, ye ma fēnfa, ye ma nawām, fūū- me ye ne, kalen wee ye kadye na ye. ¹⁸ Loo ne n yee, -ye ba sān par ndoo ye, ye nii cīinde nangbām, sān tii te cāā yēy wa naa wo, ma nii gbegebe. -Ye ba nayrefir par ra ye, too ne cīinde kalen tii tee ga le paha tā ye kadyepua na, fyar saa ye yigi ye. -Ye ba cīinde yīmpe tyin par ra ye, -ye tuhu ye yīmpe na, loo na ye ga waha naa n yāŋ gbegebe. ¹⁹ Mpāy, pe ntāŋ dye ra tāy, pe ma tee pye, n ga sā pe na, n pe pēn. -Ye tetege le yii na Yāhā wūhū kue ye, -tee le sya ye cā ye kapee-

sē yō ye, ye ke miy yaha! ²⁰ -Ye yāñ, n ma nwonÿ na, ma kãnklihi gbã. Wii ma ra yĩmbui luhu, ma nwonÿ yār, n ga dye ufua nwoñ wo, wo n wii wãã wo di.

²¹ Wii ma ba waha yia, ma kapee-wāpyeñ miy yaha, n ga ba u ta u n nii yīñ na ra ne, miu ta wāñ syi dyañ tē ba yia, ma ba nii yīñ na ta Tuhufua Yāhã ne, u nangbāñ niisayūhū wo.

²² Yāhã Yrã le kaplāñ nkāy pãã pe Yesu kãndeyārfa yawārfa ye, wii ma n traha u ke yĩntaha cã, u luhu yō!»

4

Yāhã nangbāñ niisayūhū, ke wāsey ne yāhāyīñ na

¹ Loo kur ye, ta n yee ndoo ga yāñ, ma yãã nwonÿ gaa ke yār yaha yāhāyīñ na. Yĩmbui lii tē ba cãã luhu miu tũtũ dyañ le n ba naa n pãã ra ne, le n maha ra pye ma yee: «Dugu ba nwo, ta n ba ma yar kai-nkāy ne, ke n pai dye kur kue ye.»

² Le yalebya wo, Yāhã Yrã n ba ra laam yī. Ta n nangbāñ niisayūhū gaa yãã yāhāyīñ laam wo, Yāhã ba tege nii ke na.

³ Yāhã nayōr pye miu ntēmbayōr raa dyañ te myar yaspe, sahaduan ne, kacãñ wee te wāyche palpal na ye. Ke nangbāñ niisayūhū bya ba gbey klaha yāhāyīñ calele ne, le wāyōñ pye miu ntēmbēhe nkāy ter nayōr dyañ pe n yee yemerote, kacãñ wee te wāyche palpal na ye. ⁴ Kẽ nangbāñ niisayūhū gbey tesē wāy tesyar raa maha pye, te ba koo nangbāñ niisayūhū nge gbey le. Too nangbāñ niisayūhū nde wo, nanler gbey tesē wāy tesyar mpāy pye, te ba nii nayrefir ne te le, tesē yīñfua sãñ nkifaha ne te yīy na.

⁵ Yāhã wāyche kalkal naa n yi ke nangbāñ niisayūhū fla wo, tesē yĩmbuhu nkāy ne, ma suhu yāhāgbãã tēj ne. Ke nangbāñ niisayūhū yaha ye, terbuhu kuasī raa ter pye te ba tar yaha. Too ne te ma pe Yāhã Yrã tēñlehe kuasī. ⁶ Ke nangbāñ niisayūhū fla na, ke fla kãntraha ma miu ntēmbłaha gaa ter dyañ pe n yee crisale. Ke ma yelyel sesantīhī dyañ.

Ke nangbāñ niisayūhū fla yahasee kue ye, tesē ke nkur kue ne, yāhāyīñ yrāñ wāñ taa ter ma, wāy tesyar. Te ma yĩmpe busãã ne teebehe bye na yaha ye, kur kue bya ne. ⁷ Ke wācir jar tay, ke syāñ wuhu naampēñ tay, ke tãã wuhu ma nawee yĩntaha ne, ke resyar wuhu ma miu fle dyañ u yir ncha ye. ⁸ Too yāhāyīñ wāñ wāy tesyar nde, te naney bye ma nkaasyir kãnkuay ne, te bye ma yĩmpe ne te teebehe bye wo, te laha kue ye, tesē te nkur kue bya ne. Yalebye, ke yai ke yĩmper, te ma te n yee:

«Wo Yīñfua Yāhã kai-laha, ma laha, ma laha.

Koo kē ke ma tãñ kai-bye fānga ne, koo gii ke pye le nii wa Yāhã, ma maha ma Yāhã, ma maha ga nii yai tãñ koo.»

⁹ Koo gii ke nii ke nangbāñ niisayūhū wo, koo kē ke ma yrāñ yalebye, wākuyãã wee ke na ye. Te yāhāyīñ yrāñ wāñ nde ga naa ke miingbāñ gboho, te maha naa ke miuyūhū yee, te maha naa syaha wãã ke kē. ¹⁰ Loo yale laam wo, te nanler gbey tesē wāy tesyar nde ga kãnkłūy gbãã koo yaha ye, koo gii ke tege nii ke nangbāñ niisayūhū wo, koo gii ke ma yrāñ yalebye, wākuyãã wee ke na ye. Te nanler ga naa ke miingbāñ gboho, te te yīñfua sãñ nkifaha miy ta ke nangbāñ niisayūhū yaha ye, te naa n yee:

¹¹ «Wo Yīñfua Yāhã,

ma yai ma miingbāñ n naa n gboho, ma yai ma miuyūhū n naa n yee, ma yai ma pye kai-bye fānga ne.

Mboo kē taa kai-bye tãhã.

Le tãy ma ye, koo kē ma n te tãhã, te n nii.»

5

U Yāhã Mbatēnge Yesu Crise tesē u saba ne

¹ Loo kur ye, ta n saba waa yãã Yāhã koho wo, ke ba u kur, ma maha yigi. Ke ba nii ke nangbāñ niisayūhū fla wo. U saba ba yrūhū laam wo tesē nkur kue ne. Puhu kuasī raa pye u saba na, te ba u mar yigi.

² Ta n yāhāyīñ tēñlehe fāngafua waa yãã, tuu le gbey pãã fānga ne ma yee: «Yoo syi yai u te puhu kuã u u saba yār?» ³ Waa sē yãã yāhāyīñ na, tesē kãntraha ne, tesē kãntraha flāhã tãy, wii syi u yai u saba wāyāryāñ ne ye. ⁴ Tē yãã waa wee wii syi u yai u saba wāyāryāñ ne ye, ta n wūñ gboho. ⁵ Te nanler neñ gaa n ta pye ma yee: «Ma'a n naa n wūñ ye; Yuda terfua wii u fānga ma jar wāñ syi, woo wii u ma yīñfua Dawide kur, u yia wa kai-na. Woo yai u te puhu kuasī kuã, u u saba yār.»

⁶ Ke nangbāñ niisayūhū nsoho wo, te yrāñ wāñ wāy tesyar ne, te nanler ne, ta n Mbatēnge waa yãã u yir yer. U pye miu pe ba u boo. U Mbatēnge pye yīhī kuasī ne, yĩmpe kuasī ne, too ne pe Yāhã Yrã tēñlehe kuasī mpāy ne, pe pe lehe wãã kãntraha kur bye teebehe na. ⁷ Wii u ba tege nii ke nangbāñ niisayūhū wo, u Mbatēnge n pa, ma ba u saba sya u kãndigī koho wo. ⁸ Tuu u saba sya wa, te yrāñ wāñ wāy tesyar, ma suhu te nanler gbey tesē wāy tesyar ne, te n kãnkłūy gbãã u Mbatēnge yaha ye. Te naney bye ba kornjongbāñ maha yigi, tesē sãñ crāñ ne ke yīl wusuna ne u n suhu. Woo wusuna naawur kē ke ma miu pe Yāhã nawee- Yāhã wānar dyañ. ⁹ Te n nii yaanfāñ le ma yee:

«Ma yai ma u saba gbe, ma te puhu kuā.
Mboo kē pe ba ma boo mpar draha wo.
Ma ntān wāwoo kāmāy na,

ma nawee- ter bye par sya Yāhā kē,
yor ter bye nawee- ne, kui bye nawee-
ne,

tesē kāntre bye nawee- ne.

¹⁰ Ma pe ta pe n nii yīnfa,
ma nii tēn tē wo Tuhufua Yāhā kē.

Pe ga ba nii yīn na kāntraha na.»

¹¹ Ta n yee ndoo ga yān, ma yāhāyīn
tēnlehe busāā yāā, yē wee pe na ye. Ta
n pe yīmbuhu luhu. Pe ba ke nangbān
niisayūhū gbey le, tesē te yrān wān ne, tesē
te nanler ne. ¹² Pe n nii le gbey n pāā fānga
ne ma yee:

«U Yāhā Mbpēnge wii u ba ku mpar
draha wo,

woo u yai u nii kai- bye yīn na,
u yai u nangbān yāā, laantor ne,
fānga ne, nagboho ne, wāsey ne, mi-
ngbān ne.»

¹³ Yāhā wātāhā wān tii bye te ma
yāhāyīn na, kāntraha ne, kāntraha flāhā
tāy, te muhulangbān laam wān ne, tesē
teebehe bye wān ne, ta n luhu te bye te
n pāā ma yee:

«Wii u tege nii ke nangbān niisayūhū wo,
ma suhu u Mbpēnge ne,
pe yai pe miingbān yāā,
nagboho ne, wāsey ne, fānga ne,
wākuayāā ma n pye te na ye.»

¹⁴ Te ba ke kaplān pāā wa, te yrān wān
wāy resyar naa n yee: «Amen, le nii ke
syi!» Te nanler n kānkūy gbāā, ma Yāhā
sey tesē u Mbpēnge ne.

6

Te puhu wūhū kuay wākuān

¹ U Yāhā Mbpēnge tuu te puhu kuasī
wācīr kuā, ta n yee ndoo ga yān, ma luhu
te yrān wān wāy tesyar ney gaa yīmbui ne
mii yāhāgbāā tēn dyan, ke n yee, pa! ² Ta
n yee ndoo ga yān, ma nsyān gaa yāā ke yi
wāfī. Wii u ba dugu ke na, u pye sēntēn
ne. Pe n yīnfua nkifai ter syi wāā u kē. U
naa n yia kai- na. U n ta ter koo wāyian
ne.

³ U n ke puhu syān wuhu kuā. Ta n luhu
te yrān wān syān wuhu gaa ne ke yee, pa!
⁴ Nsyān gaa n yi, wāyāhā. Wii u ba dugu
ke na, pe n fānga wāā u kē u yrīn gbe kāā
kāntraha na, nawee- n pe ya tee naa n boo.
Pe n yūnrūhū wātrūhū gaa wāā u kē.

⁵ U n ke puhu tāā wuhu kuā. Ta n luhu
te yrān wān tāā wuhu gaa ne ke yee, pa!
Ta n yee ndoo ga yān, ma yāā nsyān gaa
yi wāwoho. Wii u ba dugu ke na, u pye
dir wādege wātān wān ne u koho wo. ⁶ Te
yrān wān wāy tesyar nsoho wo, yīmbui laa
n yee: «Yagaa, yīnkuai sekuiyī nen dir ne

per ney tēn ne. Sye sekuyīhī tāā dir ne per
ney tēn ne. Sēm- poo na defīi ne, kaa saa
taha te dir na ye.»

⁷ U Mbpēnge n ke puhu resyar wuhu
kuā. Ta n luhu te yrān wān tesyar wuhu ne
ke yee, pa! ⁸ Ta n yee ndoo ga yān, ma yāā
nsyān gaa yi blem. Wii u ba dugu ke na,
u myaha gbā, tesē u nakur klo yīnfua ne u
n taha u na. Pe n kāntraha la fle resyar,
ma fānga wāā pe kē fla ney na, pe n waha
naa nawee- boo yūntruē ne, fāāngbān ne,
yan ne, tesē waygapyār ne.

⁹ U n ke puhu bua wuhu kuā. Mpāy, pe
bii pe boo le Yāhā kapān wāpāā wīi na, tesē
le Yesu kapāyī wāpāā wīi ne kāntraha na,
ta n pe yirfa yāā Yāhā diy yisaha fla flāhā
tāy, kui ke ma yāhāyīn na. ¹⁰ Pe n tē sya
fānga ne ma yee: «Yīnfua Yāhā, ma kai-
ma cīinde, ma maha laha. Ma ga ma- ma
yaliile dye ma cā ba kāntrahafa sāhā, ma
wo ntōr wāwoo kafue yi pe na?» ¹¹ Pe n
nayrefir wāā pe nanem bye kē. Pe n pe yar
pe maha yalaale wūu pe nampyen- bye yē
n ba tā, pe nampyen- mpāy pe ga ba boo
pe wān syi dyan.

¹² U n ke puhu kuay wuhu kuā. Ta n yee
ndoo ga yān, ma yāā kāntraha yehe, yai
n wo degedege mii naankānwoho dyan.
Yron n yrāhā, ma nii ntān dyan. ¹³ Ke
yāhāyīn yrompii bye n tege too kāntraha
na, mii katyipiī dyan teflahangbān te sā
cer. ¹⁴ Yāhāyīn n ter kāā mii sabapaha
dyan pe kur kāā kafue wān syi. Te yāy,
ma suhu kāntre rii ne muhulangbān te
gbey le, te bye n yūhū kāā te niisar wo.
¹⁵ Pe kāntraha yīnfa woo, pe nangbām
woo, pe seraasyi yīnfa woo, pe walefa woo,
pe fāngafa woo, pe yāmpa woo, mpāy pe
wee yāmpa woo, pe bye n fā wūhū yāy
nkuay wo, tesē yāy ntēmbangbāy nsoho
wo. ¹⁶ Pe n nii n pāā te yāy ne, tesē
te ntēmbangbāy ne ma yee: «Ye too, -
ye paha tā wo na, wii u ma ke nangbān
niisayūhū wo, u ma n wo yāā yīnde ne ye;
woo tesē u Mbpēnge ne, pe ncafūhū ma n
wo yāā ye. ¹⁷ Wo cā pe ncafūhū perngbān
kē ke no; yoo ma u ga waha yi le wo?»

7

Yiisrefa nawee- nagbeetāā sēnsye syām

¹ Loo kur ye, ta n yāhāyīn tēnlehe resyar
mpāy yāā, pe ba yir yer ke kāntraha
ndyen resyar na. Pe ba ke kāntraha ndyen
resyar tefle resyar yigi yaha, teflaha ma
n naa n fua kāntraha na, muhulangbān
na, tesē katyigi gaa ge na ye. ² Ta n
maha yāhāyīn tēnlehe waa yāā, tuu dugu
n gaha ya inde dar kue ye; Yāhā gii ke
ma yrān, ke puhu pye u ye tuu maha
yigi. Fānga ke ba wāā pe yāhāyīn tēnlehe
resyar mpāy kē, pe kapee- pye kāntraha

na, muhulangbāṅ ne, u nen n tē sya pe resyar ye ma yee: ³ «Ye ma n kapee pye kântraha na, muhulangbāṅ ne, katyir ne, mii wo sē puhu gbāā wa pe Yāhā nawee-bye wakuho na ye.» ⁴ Mpāy bye puhu ba gbāā pe na, ta n pe yē luhu; Yiisre pii terfa wo, pe pye nawee- nagbeetaā sēnsye syām.

⁵ Yuda terfa wo, pe pye nawee- nyerkuaq pe ba Yāhā puhu gbāā pe na.

Wurbāā terfa wo, pe pye nawee- nyerkuaq.

Ngaade terfa wo, nawee- nyerkuaq.

⁶ Yaser terfa wo, nawee- nyerkuaq.

Nataale terfa wo, nawee- nyerkuaq.

Manasye terfa wo, nawee- nyerkuaq.

⁷ Syimu terfa wo, nawee- nyerkuaq.

Lewi terfa wo, nawee- nyerkuaq.

Yisasyar terfa wo, nawee- nyerkuaq.

⁸ Sabuloho terfa wo, nawee- nyerkuaq.

Yosfe terfa wo, nawee- nyerkuaq.

Bēsyaṁe terfa wo, nawee- nyerkuaq.

Pe ba Yāhā puhu gbāā poo mii bye na.

Nabuar raa Yāhā yaha ye

⁹ Loo kur ye, ta n yee ndoo ga yāṅ, ma nabuar raa yāā, tii syi waa wee u ga waha te tōr ye. Kāntrē bye nawee- mpāy pye, nawee- ter bye mpāy pye, kui bye nawee- mpāy ne, yor ter bye nawee- mpāy ne. Pe ba yer ke niisayūhū yaha ye, tesē u Yāhā Mbapēnge yaha ye. Pe ba nayrefir le, mpēṅ kayay ne pe koho wo. ¹⁰ Pe n nii n tē fānga ne ma yee: «Wo Yāhā gii ke tege nii ke nangbāṅ niisayūhū wo, tesē u Yāhā Mbapēnge ne, poo me pe wo sya yaha.» ¹¹ Pe yāhāyīṅ tēnlehe bye pye pe ba yer, ma ke nangbāṅ niisayūhū gbey le, tesē te nanler ne, te yrāṅ wān wāy tesyar ne. Pe n kānkliy gbāā, pe yīntar ne kântraha na ke nangbāṅ niisayūhū yaha ye, ma nii Yāhā sey ¹² ma yee: «Amēn, wo Yāhā ke miingbāṅ yāā, wāsey ne, laantor ne, syaha ne, nagboho ne, ke nii kai- bye yīṅ na, ke fānga yāā, wākuayāā ma n pye te na ye. Amen, le nii ke syi!»

¹³ Nandyaha neṅ gaa n kapān gbe ma ra pye ma yee: «Mpāy pe nayrefir le, mpāy me pe ne? Pe yir na, ma pa?» ¹⁴ Ta n u yē sya ma yee: «Ta yīṅfua, ma le cā.» Ke n ta pye ma yee: «Poo me pe yir fēngbān wo, ma pa. Pe pe nayrengbāy yee, ma ga te flege u Yāhā Mbapēnge ntāṅ wo. ¹⁵ Loo ne, pe ma Yāhā nangbāṅ niisayūhū yaha ye, ma nii tēn tē ke kē, ke yai ke yīmper, ke niisaha fla na. Yāhā koo gii ke ma ke nangbāṅ niisayūhū wo, ke ga naa n paha pe na. ¹⁶ Fāā saa pe yigi yāā ye, loho fāā saa pe yigi yāā ye, yai saa pe suhu yāā ye, karwran taa ter saa pe yāā ye. ¹⁷ Ma sē yāā, u Mbapēnge wii u ma ke nangbāṅ niisayūhū telai wo, u ga naa n gaha pe ne

pe disaha fla na, tesē plii tii fla na, te loho cīnde yrā wāā nawee kē. Yāhā ga maha pe yīntām tēn kāā pe kē.»

8

Ke puhu kuasī wuhu wākuāṅ

¹ U Mbapēnge tuu ke puhu kuasī wuhu kuā, yāhāyīṅ laam n nii seyīṅ yalaale wo.

² Ta n yee ndoo ga yāṅ, ma pe yāhāyīṅ tēnlehe kuasī yāā, pe ba yer Yāhā yaha ye. Pe n tūūtūū kuasī wāā pe kē.

³ Yāhāyīṅ tēnlehe waa ter n pa, ma ba yer ke sān Yāhā diṅ yisaha yahasee ye, sān wusuna cīi ne u koho wo. Pe n wusuna le u kē dege, u ga u suhu Yāhā kē pe Yāhā nawee- bye Yāhā wānar ne, ke Yāhā diṅ yisaha yīṅ na, ke ma ke nangbāṅ niisayūhū yaha ye. ⁴ Ke wusuna naawur n yir le cīi wo u koho wo, pe Yāhā nawee- Yāhā wānar ne, ma dugu ga Yāhā yaha ye. ⁵ U n le wusuna sān cīi gbe, ma le yīi ke Yāhā diṅ yisaha fla naa ne, ma le miy yaha driyē kântraha na. Pe n luhu gbleṅ nkāy ne, yāhāgbāā tēṅ ne, Yāhā wāyehē kalkal ne, kântraha n yehe.

Te tūūtūū

⁶ Pe yāhāyīṅ tēnlehe kuasī mpāy pe pye te tūūtūū kuasī ne, pe n pe ya gbihi te wāwuu na.

⁷ U yāhāyīṅ tēnlehe wācir n u tūūtūū wuu. Sesantīhī ma suhu naa ne ke wāhā ntōr ne, pe n too kaha woo driyē kântraha na. Kântraha wālanṅ fle tāā, ke fla neṅ n suhu. Katyir wālanṅ fle tāā, ke fla neṅ katyir n suhu, nyēpēn bye n suhu.

⁸ U yāhāyīṅ tēnlehe syāṅ wuhu n u tūūtūū wuu. Ngaa, mii yāṅ dyaṅ naa ke yigi tāṅ, ke n miy le wāā muhulangbāṅ laam wo. Ke muhulangbāṅ wālanṅ fle tāā, ke fla neṅ n wā klaha nii ntōr. ⁹ Yrāṅ wān tii bye te ma ke muhulangbāṅ wo, te wālanṅ fle tāā, fla neṅ wān n ku. Te salangbāy wālanṅ fle tāā, fla neṅ wān n pye klaha-.

¹⁰ U yāhāyīṅ tēnlehe tāā wuhu n u tūūtūū wuu. Yrompua wāngbāṅ gaa n yir yāhāyīṅ na, ma ba too. Naa pye u na mii terbuī dyaṅ. Lafey wālanṅ fle tāā, u n too fla neṅ syi lafey na, tesē lor yisar ne. ¹¹ Woo yrompua myaha kasruhu. Te lor wālanṅ fle tāā, fla neṅ syi lor n wā klaha kasruhu. Nawee- busāā n te lor wo, ma ku. Te tee ba sruhu naa n ter.

¹² U yāhāyīṅ tēnlehe resyar wuhu n u tūūtūū wuu. Yai wālacer fle tāā, yronṅ wālacer fle tāā, pe yrompii wālanṅ fle tāā, too nde bye fle naney n wā klaha, ma nii wam. Yai yāhācāā- wālanṅ fle tāā, fla neṅ syi cāā n yi kāā. Kaa n yi kāā yīmper cāā- na koo syi.

¹³ Ta n yee ndoo ga yāṅ, ma luhu fle waa ne tuu n yir yāhāyīṅ laam wo, ma le gbey

n pãã fānga ne ma yee: «Kayīhī ma, kayīhī ma, kayīhī ga kántrahafa dwe pe yāhāyīn tēnlehe tãã mpāy tūtūtū wuuyale wo, poo pe n pai!»

9

¹ U yāhāyīn tēnlehe bua wuhu n u tūtūtū wuu. Ta n yrompua waa yāã u too nii kántraha na. Pe n kántraha wuhungbān yē karndohopua wāã u yrompua kē. ² U yrompua n ke wuhungbān yē yār. Naawur gaa n yi ke wuhungbān wo mii naangbān gaa naawur dyan. Ke wuhungbān naawur n ke yai wo tã, ma tefay bya wo. ³ Jĩmble raa n yi ke naawur laam wo, ma ke kántraha bye gbe tã. Pe n fānga gaa ter wāã te kē mii kántraha sánam fānga ter syi dyan. ⁴ Pe n te yar ma yee, te ma n kapee pye kántraha nyē na tesē wān tii bye ne te n fīy, ma suhu katyir ne ye. Te naa kapee pye nawee- mpāy na Yāhā puhu sē gbāã pe wakuhu na ye. ⁵ Pe sē -sē pe wāboo fānga wāã te kē ye, te naa kadye wāyaa ya taha pe na yrey bua nsoho wo; koo wāyaa gii te ga naa n taha nawee- na, ke ga pye mii sánuē wānɔŋ wāyaa dyan. ⁶ Too plii nde na nawee- ga ba naa gbã ke, pe saa ke yāã ye. Pe ga ba naa n ke pe ku, gbã -sē ga ba fã naa n dey pe na.

⁷ Too jĩmble nde ba nsyāy tay, nsyāy tii syi pe te gbihī naan wāmiy na. Te yīy na nkifaha taa pye mii sán dyan, te yĩntar pye mii nawee yĩntaha dyan. ⁸ Te yĩnyor ba tyīi mii ca yĩnyor dyan, te nkāhã pye mii jar nkāhã dyan. ⁹ Te pye mii ntēn kalen dyan te ntray na, te nkaasyir gbleŋ naa n yi mii naanmiy wootorngbāy dyan, nsyāy buar ke tyīn n gaha naan na. ¹⁰ Too jĩmble nde pye fihī ne te nanaha na mii sánam dyan. Te nanaha koo -sē kē ke ma fānga ne, ma ga naa kapee- pye nawee- na yrey bua nsoho wo. ¹¹ Ke wuhungbān sándūpee woo u ma te yĩnfua. Yebere yor wo u myaha kē Abadān, jreke yor wo u myaha kē Apoloho, te yĩntaha kē wāpyeklahafua.

¹² Le kayīhīpee cir ter. Loo kur ye, kayīhīpee- syān kuae nantān.

¹³ U yāhāyīn tēnlehe kuay wuhu n u tūtūtū wuu. Ta n luhu yĩmbui laa ne, le yi ke sán Yāhā diŋ yisaha yīhī resyar fla wo, Yāhā yaha ye. ¹⁴ U yāhāyīn tēnlehe wii u pye u tūtūtū ne, le yĩmbui n u pye ma yee: «Yāhāyīn tēnlehe resyar mpāy pe pua yaha lafengbān nge tãy pe n yee Yefrahate, pe sáhã yaha.» ¹⁵ Poo yāhāyīn tēnlehe resyar mii ba cãã gbihī ta, ma yee loo dye nde ma ba nɔ, ke yronj ne, koo per ne, le yale ne cigege, pe boo driyēfa wo; driyēfa wālan fle tãã, pe fla neŋ nawee- boo. Pe n poo yāhāyīn tēnlehe resyar sáhã yaha. ¹⁶ Pe seraasyi nsyāy dugufa pye nawee- milyō

kure; ta n pe yē luhu. ¹⁷ Ta wāytãã wo, ta n te nsyāy yãã tesē mpāy ne pe dugu te na. Pe ntray na pe naanmiy kalen pye wāyēr naa dyan, taa pye wāwor yāhāyīn wān dyan, taa pye nnan wān dyan. Te nsyāy yīy pye mii jar yīy dyan. Naa naa n yi te yēr wo, naawur ne naatarmiy ne. ¹⁸ Nawee- wālan fle tãã, fla neŋ syi nawee- n ku ke naa koho wo, ke naawur ne, ke naatarmiy ne, too nde tii te naa n yi te nsyāy yēr wo. ¹⁹ Te nsyāy fānga pye te yēr na, te nanaha ne. Te nanaha pye mii nwɔr dyan yīy ne, ma kapee- pye nawee- na too yīy ne. ²⁰ Nawee- mpāy kayīhī ngīi sē pe boo ye, pe sē pe kapee- wāpyen miy yaha ye. Pe sē tyii sándūpee wātēn na, tesē sán mpar wān ne, wargbe mpar wān ne, ntēn taa ter mpar wān ne, ntēn mpar wān ne, katyigi mpar wān ne ye, too rii te sē n yān ye, te sē n luhu ye, te sē n yār ye. ²¹ Pe sē maha pe naboor miy yaha, pe tekāy ne, pe tyatyāhã ne, pe yuhur ne ye.

10

Yāhāyīn tēnlehe waa sabalaale wāã Nsān kē

¹ Ta n yāhāyīn tēnlehe fāngafua waa yāã, tuu yir yāhāyīn na ma tege n pai, yāhāsyōr ne te u gbey le. Yāhāyīn calele pye u yīn ncaha kue ye. U yĩntaha naa n yche palpal yai dyan. U tre pye mii ntēn dyan naa ne te na. ² Saba waa pye u koho wo, u sē ba u kur yigi ye. U n u kándigi troho tãhã ta muhulangbān yīn na, ma u kãman troho tãhã ta kántraha na. ³ U n tē sya fānga ne jar wān syi dyan. Tuu tē sya ke syl, te yāhāgbãã tēn kuasīi n u yē sya. ⁴ Te yāhāgbãã tēn kuasīi te pãã wa, ta n yee ndoo ga te kaplān yrūhū, ma luhu yĩmbui laa ne, le yir yāhāyīn na ma yee: «Te yāhāgbãã tēn kuasīi te kaplān nkāy pãã, ma'a n ke yrūhū ye, ke le yaha ma laam wo, waa ma n yi le cān na ye!»

⁵ U yāhāyīn tēnlehe wii tē yāã u yir yer muhulangbān na, kántraha ne, u n u kándigi koho kuã yir yāhāyīn kue ye. ⁶ Yāhã gii ke ma yrān yalebye, wākuyāã wee ke na ye, koo gii ke yāhāyīn tãhã ke laam wān ne, kántraha ne ke wān ne, muhulangbān ne ke laam wān ne, u yāhāyīn tēnlehe n koo myaha di, ma le pãã ke ye ma yee, yale laa saa maha kē taha ye, ⁷ a u yāhāyīn tēnlehe kuasīi wuhu ma yaha u tūtūtū wuu, Yāhã wīi lii waa sē le cā ye, loo le ga pye. Loo ne ke bii le yar ke kaplān tōrfa na, poo mpāy pe pye ke tēntēn.

⁸ Yĩmbui lii le ba yi yāhāyīn kue ye, ta n luhu le n maha pãã ra ne ma yee: «U yāhāyīn tēnlehe wii u yir yer muhulangbān yīn na, kántraha ne, sabale ne u koho wo le sē kur ye, ka, ma ga le sya!» ⁹ Ta

n ka u fla na, maa u pye u le sabale wāā ra kē. U n ta pye ma yee: «Sya le sabale ne, ma le di le wāā. Le ga naa n sruhu ma laha wo, ma yē -sē na, le ga pye sīsī sōr dyaŋ.»¹⁰ Ta n le sabale sya u yāhāyīŋ tēnlhe koho wo, ma le di le wāā. Ta yē na le pye sīsī mii sōr dyaŋ. Tē le di le wāā wa, ta laha n yī kasruhu ne.¹¹ Loo kur ye, waa n ta pye ma yee: «Yāhā ga ba kainkāy pye kui buar nawee- wī na, kāntrē buar nawee- wī ne, yor ter busāā nawee- wī ne, yīŋfa busāā wī ne, ke ga ba ke yar ma na. Ma yai ma koo bye yar nawee- na.»

11

Pe Yāhā kaplāŋ tōrfa syām

¹ Waa n kipua kái laa wāā ra kē, wātān wī, ma ra pye ma yee: «Yir, ma ke Yāhā kangbāŋ tān, ke Yāhā diŋ yisaha fla ne, mpāy pe Yāhā sey ke fla na, pe tōr! ² -Taa -sē tyii ke Yāhā kangbāŋ ndyin na, ma'a n ke tān ye! Koo wāā mpāy kē pe wee Yiifee- ye, pe ga ba le Yāhā kungbāy tāhā pye klaha- yrey gbeesī, tesē yrey sī ne.

³ N ga fānga wāā pe kaplāŋ tōrfa syām mii kē, pe n waha naa Yāhā kaplāŋ pāā nawee- ye, plii yīkuay gbeetāā, wram nayre ne pe le.»

⁴ Poo me te wolifye katyir sī ne, poo maha me te naalor sī ne. Poo me pe ma kāntraha Yīnfua Yāhā yaha ye. ⁵ Pe napī- ma yee pe ga kapee pye pe na, naa ga yī pe yē wo, ke pe napī- suhu boo. Mpāy pe n ke pe kapee pye pe na, pe ga poo syi gbā ku. ⁶ Fānga ma pe ye, pe n ga waha yāhāyīŋ tā sesaha ma n too plii rii na pe Yāhā kaplāŋ pāā nawee- ye ye, kaplāŋ nkāy Yāhā ke le pe laam wo. Fānga maha ma pe ye, pe n ga waha lor wā klaha ntōr, tesē pe ta kayīhī ter bye n driyēfa dye yaliile ma tāy pe ye.

⁷ Pe ma ba ke Yāhā kaplāŋ pāā wa nawee- ye, ke waygapyāhā wāŋ giu ke ma ke wuhungbāŋ wo, ke ga dugu yī ba naan cer pe na, ke yia pe na, ke pe boo. ⁸ Pe nakur ga ba kuee le kungbāy nanihi fla wo, kungbāy nde le miipihī yī Sodō klo dyaŋ, Syipte kāntraha ne. Loo kungbāy ne, pe Yīnfua Yesu kuey mar boo le wo. ⁹ Kui bye nawee- mpāy, nawee- ter bye mpāy ne, yor ter bye nawee- mpāy ne, poo mii bye ga pe nakur yāā plii tāā nsoho wo gblihi ne, pe sye waa ma n te le ye. ¹⁰ Pe Yāhā kaplāŋ tōrfa syām mii ba ta kayīhī busāā n driyēfa dye. Pe wāku wī ga tāy pe driyēfa ye, le nuhu yigi pe kē, pe n sya kayūhū pye naa n wāā pe ya kē.

¹¹ Te plii tāā kur ye gblihi ne, Yāhā n yrā tefay fua le wāā pe Yāhā kaplāŋ tōrfa syām mii nakur laam wo, pe n nii yrāŋ na, ma yir. Nawee- mpāy pe pe yāā yinde ne, pe

n fya. ¹² Pe Yāhā kaplāŋ tōrfa syām n luhu yimbui laa ne, le yir yāhāyīŋ na, ma pe pye ma yee: «-Ye dugu ba nwo!» Pe n dugu ga yāhāyīŋ na te yāhāsyōr wo. Pe napī- n pe yāā. ¹³ Loo yale wo, kāntraha n yehe fānga ne. Le klo wālacer fle sēnsye, fla neŋ syi n too. Nawee- nyertāā yībua n kuee le wo. Nawee- mpāy pe sē yāā ku ye, pe n fya, ma Yāhā sey. ¹⁴ Le kayīhīpee syāŋ wuhu ter. -Ye naa n yāŋ, le tāā wuhu ga dye yagaa!

Ke tūūtūū kuasī wuhu

¹⁵ U yāhāyīŋ tēnlhe kuasī wuhu n u tūūtūū wuu. Yimbuhu nkāy n yir fānga ne, yāhāyīŋ na ma yee: «Yīnfua Yāhā tesē ke Yīndefua Crise ne, pe ma driyē yīŋ na yagaa. Wākuayāā saa pye pe yīnfar na ye.»

¹⁶ Te nanler gbey tesē wāy tesyar tii te ba nii pe nangbāniisar wo Yāhā yaha ye, te n too kanklūy na, ma yintaha gbāā kāntraha na, ma Yāhā sey ma yee:

¹⁷ «Wo syaha wāā ma kē Yīnfua Yāhā. Mboo kē taa ma tāŋ kai- bye fānga ne. Ma ma Yāhā, ma pye le nii wa Yāhā.

Taa tēn tē ma fāngangbāŋ ne, taa nii yīnfar na,

wo syaha wāā ma kē loo wī na.

¹⁸ Kāntrefa ba pe laam war ma ne.

Yagaa mboo -sē kē pe wī ncafūhū yigi ma kē.

Mpāy pe ku wa, le yale nō ma pe sāhā.

Le yale nō ma dāān wāā ma kaplāŋ tōrfa kē,

poo mpāy pe ma ma tēntē-.

Le yale nō ma dāān wāā ma nawee- kē,

mpāy ne pe ma miungbāŋ gboho,

pe kicar, pe wāle ne.

Mpāy pe -sē kāntraha kai- pye naa n klaha-

le yale nō ma pe wī pye klaha- tāŋ.»

¹⁹ Loo kur ye, ke yāhāyīŋ Yāhā kangbāŋ n yār, Yāhā naambiyār kluhu n yāā ke Yāhā kangbāŋ wo. Yāhā wāyche pye, gbleŋ ne, yāhāgbāā miy ne, kāntraha wāyche ne, sesantīhī n too fānga ne.

12

U cōō, tesē ke nwōngbāŋ wātrūhū ne

¹ Kayar wī laa n yī yāhāyīŋ wo, wāngbāy! Le pye cōō waa, yai u maha tā, yron ne u tre tāā ye. Yīnfua nkifai laa pye u cōō yīŋ na, le pye yrompii sēnsye syām ne. ² U cōō pye lai ne, ma naa n kui. Le ba u yigi, ma naa u yaa.

³ Kayar wī laa ter n maha yī yāhāyīŋ na. Loo pye nwōngbāŋ gaa wātrūhū, ke pye wāyāhā naa dyaŋ. Ke pye yīy kuasī ne, yīhī sēnsye ne. Yīnfua nkifaha kuasī pye te yīy na. ⁴ Yāhāyīŋ yrompii wālan fle tāā, ke nanuē naa fla neŋ syi yrompii pe tege naa n yaha kāntraha na. Le lai le u

13

cɔɔ yigi, ke nwongbāŋ wātrūhū n ga yer u cɔɔ yaha ye, koo ga u puee kaa, puee wii u ga see. ⁵ U cɔɔ n naa kicar see. U puee n kuā yir ga ta Yāhā yaha ye, ke nangbāŋ niisayūhū tāy. Woo puee kē u ga ba yīnfar gbe kāntrefa bye na, fāngangbāŋ ne. ⁶ U cɔɔ n fā ga tēyāfūū klo wo. Yāhā ba teelee laa gbihī yaha u kē ke fla na, u waha naa u yē digi yāā plii yīkuay gbeetāā nsoho wo.

⁷ Loo kur ye, naan taa n yir yāhāyīŋ wo. Yāhāyīŋ tēnlehe yīnfua waa pe n yee Minsyel, woo ma suhu u tēnlehe ne, pe n naan cɛr ke nwongbāŋ ne ke sāndāpee ne. ⁸ Pe n yia ke nwongbāŋ na, pe sāndāpee ne, ma pe kar kāā yāhāyīŋ wo. ⁹ Ke nwongbāŋ n miy tege wāā. Koo kē nwoho gii ne ke pye faale wo, koo kē pe n yee sāndāpee yīnfua, pe maha ke yee Setane; koo kē ke driyēfa bye wlan. Ke n miy tege wāā kāntraha na, ke sāndāpee bye ne.

¹⁰ Ta n luhu yimbui laa ne, le yir yāhāyīŋ na fānga ne, ma ra pye ma yee:

«Yagaa, syayahayale no wa,
Yāhā fāngangbāŋ ne, ke yīnfar ne;
te yīnfar wāā ke Yīndefua Crise kē.

Ye sē yāā, wo nampyeŋ- wāpee pāāfua
Setane miy tege yaha;
woo kē u naa pe wāpee pāā Yāhā yaha
ye,
ke yai ke yīmper.

¹¹ Wo nampyeŋ- yia u na,
u Yāhā Mbapēnge ntāŋ kāmāy na,
tesē Yāhā cīnde lii ne pe naa n pāā,
ma sya pe yrā kē ma ku.

¹² Loo ne yāhāyīŋ yai ke naa nuhu di,
tesē yii yāhāyīŋfa ne.

Kāntrahafa, yii poo na, muhulangbāŋfa
ne,
kayihī ma ke n pai ye ye.

Ye sē yāā, u sāndāpee yīnfua tege ga ye
kue ye.

Tuu cā draha sē gboho u ye ye,
ncāfūhū n u yigi.»

¹³ Ke nwongbāŋ ke yāā ke miy tege yaha kāntraha na, ke n u cɔɔ kar, cɔɔ wii u naa kicar see. ¹⁴ Fle nkaasyir sīi raa n wāā u cɔɔ kē, u waha yir u ka le tēyāfūū klo wo, u niisaha wo. Koo fla na, u ga naa u yē digi yāā dye- tāā gblihi ne, ke nwongbāŋ saa maha waha nɔ u na ye. ¹⁵ Ke nwongbāŋ n langbāŋ gaa pur yi wāā ke yē wo, u cɔɔ kur kue ye, ma ga u gbe ter miī lafen dyaŋ. ¹⁶ Kāntraha n u cɔɔ sya yaha, ma ke yē yār, ma ke lafen loho bye le wāā tāŋ, loho gii ke nwongbāŋ ba pur yi ke yē wo. ¹⁷ Ke nwongbāŋ laam n sroŋ war u cɔɔ ne, ke n sya ter ma ga naan cɛr u cɔɔ pii na. Poo me pe Yāhā kānde yār, ma maha le cīnde le yaha pe laam wo, cīnde lii Yesu le yar. ¹⁸ Loo kur ye, ke nwongbāŋ n yir yer muhulangbāŋ yē na.

Ke waygapyāhā wāŋ gii ke yi muhulangbāŋ wo

¹ Loo kur ye, ta n waygapyāhā wāŋ gaa yāā, ke pye muhulangbāŋ wo, ma yi naa n pai. Ke pye yīhī sēnsye ne, yīy kuasīi ne. Yīnfua nkifaha sēnsye pye ke yīhī na. Te yīy na myar raa pye, te ba yrūhū yaha, myar rii te Yāhā tyehe. ² Ke waygapyāhā wāŋ gii tē yāā, ke pye miī tyē dyaŋ. Ke tre pye te ba jruhu fānga ne, ke yē ne miī jar yē dyaŋ. Ke nwongbāŋ wātrūhū n ke fāngangbāŋ wāā ke kē, ke nangbāŋ niisaha ne, ma kānde wāā ke kē ke naa kai- busāā pye. ³ Ke waygapyāhā wāŋ yīŋ neŋ gaa ba kuāy fānga ne, miī ke ga ku. Ke kuāysaha fla n -sē jaa. Loo n kāntrahafa bye fe gbe, pe n sya niī n luhu ke ye. ⁴ Pe n niī ke nwongbāŋ sey. Ke ba yīnfar wāā ke waygapyāhā wāŋ kē, koo kē. Pe n maha niī ke waygapyāhā wāŋ sey ma yee: «Yoo syi ga waha niī ke waygapyāhā wāŋ dyaŋ? Yoo syi ga waha naan cɛr ke ne?»

⁵ Yē n wāā ke waygapyāhā wāŋ kē, ke n niī yataŋ kaplāŋ pāā, ma niī Yāhā tyehe. Fānga n wāā ke kē, ke waha naa kai- pye yrey gbeesīi wāy sīi nsoho wo. ⁶ Ke n yē yār ma Yāhā tyehe, ma ke miingbāŋ tyehe, ma ke niisaha tyehe, tesē pe yāhāyīŋfa bye ne. ⁷ Pe n ke ta ke n waha naan miy Yāhā nawee- ne, ma pe yia. Pe n ke ta ke n yīnfar yāā nawee- ter bye na, kuii bye nawee- ne, yor ter bye nawee- ne, kāntre bye nawee- ne. ⁸ Kāntrahafa bye ga ba naa ke sey. Ma gbe driyē fegbecāā na, poo kāntrahafa myar sē yrūhū u cīnde yrā yāāfa saba wo ye. U Yāhā Mbapēnge saba kē, u Mbapēnge wii pe ba boo mpar draha wo.

⁹ Wii ma n traha u kai- ngīi yīntaha cā, u luhu yō! ¹⁰ Wii ma pye u yai u napīi- n u yigi, pe ga ba ufua yigi. Wii ma pye u yai pe u boo fānga na, pe ga ba ufua boo fānga na. Loo ne, koo kai- ngīi wo, mpāy pe n tōr Yāhā nawee- ne, pe yai pe pe ya plāhā pe Yesu sroŋ ta pe Yater.

Ke waygapyāhā wāŋ gii ke yi kāntraha wo

¹¹ Loo kur ye, ta n maha waygapyāhā wāŋ gaa yāā, ke yi kāntraha wo. Ke pye yīhī syāŋ ne mbapēnge dyaŋ, ma naa n pāā miī ke nwongbāŋ wātrūhū dyaŋ. ¹² Ke naa ke waygapyāhā wāŋ wācir yīnfar kangbāhā pye ke yīnde na. Ke n kāntrahafa bye ta pe n ke waygapyāhā wāŋ wācir sey, koo gii ke ba kuāy fānga ne, ma ba jaa. ¹³ Ke naa kangbāhā pye ma sya naa n ta, naa n naa n yir yāhāyīŋ na, ma tege naa n too kāntraha na nawee- yīnde na. ¹⁴ Ke naa kāntrahafa wlan koo syi, ke kangbāhā ne. Pe ba ke ta ke

n waha naa ke pye ke waygapyāhā wāŋ wācir yīnde na. Ke n kántrahafa ta pe n ke waygapyāhā wāŋ wācir yirfua gbihi ta, koo gi ke ba kuāy yūntrūhū ne, ma ba jaa, ma nii yrāŋ na. ¹⁵ Pe n ke ta ke n waha yrā tefay fua le ke waygapyāhā wāŋ wācir yirfua na, ke nii n pāā. Nawee- mpāy bye pe sē naa kánklūy gbāā ke waygapyāhā wāŋ wācir yirfua yaha ye ye, ke n ta pe n pe boo. ¹⁶ Pe kicar, pe wāle ne, pe nangbām ne, pe nawām ne, pe yāmpa ne, mpāy ne pe wee yāmpa ye, ke n ta pe n puhu gbāā poo bye na, kándigi koho na, kaa na wakui na. ¹⁷ Loo na, waa saha ngaa par ye, waa saha ngaa cāā troho ye, mii ke waygapyāhā wāŋ puhu wee u na ye. Ke puhu kē ke myaha ne, kaa na ke myaha limor.

¹⁸ Laantor wī ne nde: Wii ma pye kacān ne, u ke waygapyāhā wāŋ limor cā. Ke limor ma wācēŋ waa myaha limor ne, koo kē yītāā gbeetāā, tesē kuay ne.

14

U Yāhā Mbapēnge tesē mpāy ne u sya yaha

¹ Ta n yee ndoo ga yāŋ, ma u Yāhā Mbapēnge yāā ke yāŋ nge yīŋ na pe n yee Syō. Nawee- nyerkuay flē sēnsye syām pye u ne. U Mbapēnge myaha ma suhu u Mbapēnge Tuhufua myaha ne, te ba yrūhū pe wakuhu na. ² Ta n luhu yimbui laa ne, le yir yāhāyīŋ na mii langbāy tēŋ dyaŋ, mii yāhāgbāā tēŋ dyaŋ. Yimbui lii tē luhu, le pye mii kornjongbāyfa dyaŋ pe te pēn. ³ Pe nabuar naa yaanfāŋ le ke Yāhā nangbāŋ niisayūhū yaha ye, te yrāŋ wān wāy tesyar yaha ye, te nanler ne. Waa sē pye u ga waha koo yaa cā mii pe nawee- nyerkuay flē sēnsye syām sē me ye, poo mpāy pe ba sya yaha kántraha na. ⁴ Poo me mpāy ne, pe sē pe ya wluhu tyatyāhā wāpyeŋ kuc ye ye, ma kuae gbegebe. U Mbapēnge ma n gaha teelii teelii, pe ma u ne. Nawee- bye wo, poo me nawee- mpāy ne pe cāā sya yaha Yāhā kē u Mbapēnge ne. ⁵ Kawar sē n yi pe yē wo ye. Wāpee laa wee pe na ye.

Yāhāyīŋ tēnlehe tāā Yāhā kasāhā wī pāā

⁶ Ta n maha yāhāyīŋ tēnlehe waa yāā, u n yir yāhāyīŋ telai wo. Yāhā kapāyī lii wākuayāā wee le na ye, le pye u ye wāpāā wīl driyēfa ye, kántrē bye nawee- ne, nawee- ter bye ne, yor ter bye nawee- ne, kui bye nawee- ne. ⁷ U naa le pāā fānga ne ma yee: «Ye naa n fya Yāhā na, -ye naa ke miingbāŋ gboho! Ye sē yāā, ke kasāhā yale nō wa. Koo gi ke yāhāyīŋ tāhā, kántraha ne, muhulangbāŋ ne, lor yisar ne, -ye naa ke sey!»

⁸ Yāhāyīŋ tēnlehe syāŋ wuhu waa ter n taha, ma nii n yee: «Le too, le kungbāy Babilon too, loo lii le kui bye nawee- ta pe n dye tyatyāhā wo, mii defīl wofa dyaŋ wāwōyai wee pe na ye.»

⁹ Yāhāyīŋ tēnlehe tāā wuhu waa ter n taha mii na, ma nii le pāā fānga ne ma yee: «Wii u ke waygapyāhā wāŋ sey ke yirfua ne, ma maha ke puhu gbāā u wakui na, kaa na u koho na, ¹⁰ ufua -sē ga ba Yāhā ncafūhū defīl wō ke ncafūhū sekui wo, ngaa ge saa le wlāhā woo defīl nwo wo u n nii yaayaa ye. U ga naa fengbān sya naa laam wo, maha naatarmiye ne ke wo, pe yāhāyīŋ tēnleheyōm yaha ye, u Yāhā Mbapēnge ne. ¹¹ Mpāy pe ke waygapyāhā wāŋ sey ke yirfua ne, tesē mpāy ne ke puhu gbāā pe na, pe fengbān naawur n yir yalebye wāyeryāā wee ye. Wūū saa pye yāā poo na kueekuee ye, ke yai ke yīmper.»

¹² Loo ne, mpāy pe n tōr Yāhā nawee- ne, pe yai pe ya plāhā ke Yāhā kānde katan wāyār ne, tesē pe Yesu wātan ne pe Yater.

¹³ Ta n luhu yimbui laa ne, le yir yāhāyīŋ na, ma ra pye ma yee: «Ma yai ma nde yrūhū ma yee: Ma gbe yagaa na, mpāy pe n ku le Yesu kānde wo, poo wīl n tāy!» Yāhā Yrā bya n yee, āwā cīinde ne, a loo na pe ga wūū pe tēŋ ne, a pe kayūhū ma ke n taha pe na.

Driyē wāsāhā yale

¹⁴ Ta n yee ndoo ga yāŋ, ma yāhāsyōr raa yāā wāfir. Waa ba tege nii te yāhāsyōr na. U pye mii nawee dyaŋ. Yīŋfua sān nkifai laa pye u yīŋ na; yūnklūhū gaa pye u koho wo, ke yē wātāy!

¹⁵ Yāhāyīŋ tēnlehe waa n yi ke yāhāyīŋ Yāhā kangbāŋ wo, ma pāā fānga ne wii ye u ba nii te yāhāsyōr na, ma u pye ma yee: «Yir, ma kántrahafa pēn! Ma sē yāā, pe wīl ma mii dir dyaŋ te gbeyale nō wa. Ma yūnklūhū gbe, ma re dir wān kuāy!» ¹⁶ Wii u ba tege nii te yāhāsyōr na, u n u yūnklūhū gbe kántrahafa myaha na; kántrahafa n gbe mii dir wān dyaŋ pe ne gbe.

¹⁷ Yāhāyīŋ tēnlehe waa n maha yi ke Yāhā kangbāŋ wo. Yūnklūhū pye u bya ye, ke wātāy! ¹⁸ Yāhāyīŋ tēnlehe waa n maha yi ke Yāhā diŋ yisaha fla na. Naa fānga pye u ye. U n pāā fānga ne yāhāyīŋ tēnlehe wii ye yūnklūhūtāhā pye u ye, ma u pye ma yee: «Ma yūnklūhūtāhā gbe, ma kántraha defīl katyisan kuāy; ma sē yāā, kántraha defīl katyipir nō wa wāgben na.» ¹⁹ U n u yūnklūhū gbe kántrahafa myaha na, ma tēn tē pe na mii defīl katyipir dyaŋ tuu kuāy, ma miy le wāā tyahangbāŋ wo, pe pii pe n tāhā na. Yāhā ncafūhū tyahangbāŋ kē koo ne. ²⁰ Pe n pe kántrahafa tāhā defīl pii dyaŋ le klo kánkāy na. Ntōr n cāŋ yi ga

deydey, kilo kure gbeebua syi. Pe wācuhu ga waha nsyān yigi ke yē tāy.

15

Yiafa yay

¹ Loo kur ye, ta n kayarngbāy laa yāā yāhāyīn na, fānga wīi! Le pye yāhāyīn tēnlehe kuasī; kayīhī kuasī wāpyeŋ fānga ba le soho pe koho wo. Koo kayīhī kuasī ngī kē ke ma kur kue wūhū. Koo ma kua, te Yāhā ncafūhū -sē kua.

² Loo kur ye, ta n ke yāhāyīn fla kāntraha yāā ke laha, ma nii yelyel sesantihī dyaŋ, ma maha nii mi ke wlāhā naa ne. Mpāy pe ba ke waygapyāhā wāŋ yia, ma ke yirfua sye, ke myaha limor ne, ta n maha poo yāā. Pe ba yir yer ke kāntraha nge na, ke ma yelyel mi sesantihī dyaŋ. Yāhā kornjuey pye pe ye koho wo. ³ Yaa gi u Yāhā tēntē Musa naa ke le, tesē u Yāhā Mbapēnge yaa ne, pe naa koo le ma yee: «Yīnfua Yāhā,

mboo wii taa ma tāŋ kai- bye fānga ne, nkāy taa pye ke gbaha, ma maha laam wo nawee- kē.

Kāntre bye nawee- Yīnfua, ma sroŋ kai- bye ne, ma maha ma cīinde!

⁴ Yīnfua, yoo syi ma u saa fya ma miingbāŋ na ye?

Yoo syi ma u saa ma miingbāŋ gboho ye? Ma sē yāā, mboo ya kē ma kai- laha.

Kāntre bye nawee-

ga ba naa kānklyū gbāā ma yaha ye, kai- nkāy taa n pye nawee- na, pe cā ke sroŋ.»

⁵ Loo kur ye, ta n yāhāyīn yāā ke yār, ma maha ke yāhāyīn Yāhā kangbāŋ yāā ke yār. Ke Yāhā niisaha ma koo laam wo.

⁶ Pe yāhāyīn tēnlehe kuasī mpāy ke kayīhī kuasī ba le soho pe koho wo, pe n yi ke yāhāyīn Yāhā kangbāŋ wo. Pe kalen pye faafū, ma maha n yehe palpal. Pe ba sān sapaha pua pe ntray wo. ⁷ Te yrāŋ wān wāy resyar wāŋ neŋ gaa n Yāhā ncafūhū sān cāyihī kuasī wāā pe yāhāyīn tēnlehe kuasī kē, Yāhā gi ke ma yrāŋ yalebye, wākuyāā wee ke na ye.

⁸ Yāhā nayōr tesē ke fāngangbāŋ ne, too n ta naawur n ke yāhāyīn Yāhā kangbāŋ yīi, waa saha dye ke wo mi pe yāhāyīn tēnlehe sē ba ke kayihīpee kuasī pye wa ye.

16

Yāhā ncafūhū cāyihī kuasī

¹ Loo kur ye, ta n luhu yīmbui laa ne, le yir ke yāhāyīn Yāhā kangbāŋ laam wo fānga ne, ma pe yāhāyīn tēnlehe kuasī pye ma yee: «-Ye ka, yaa ke Yāhā ncafūhū cāyihī kuasī woo kāntraha na!»

² U yāhāyīn tēnlehe cir n ka, ma ga u cāyīi woo kāntraha na. Narpeer raa n yi nawee- na, te wāyaa! Poo me nawee- mpāy ne, ke waygapyāhā wāŋ puhu pye pe na, pe n naa ke yirfua sey.

³ U yāhāyīn tēnlehe syāŋ wuhu n u cāyīi woo muhulangbāŋ wo. Ke loho n nii mi nakugu ntōr dyaŋ. Yrāŋ wān tii bye te pye ke muhulangbāŋ wo, te bye n ku.

⁴ U yāhāyīn tēnlehe tāā wuhu n u cāyīi woo lafey lor wo, tesē lor yisar bye ne. Te lor bye n nii ntōr. ⁵ Loo na, yāhāyīn tēnlehe wii u ma lor bye yīn na, ta n luhu tuu yee: «Ma sroŋ, taa kasāhā nde ta le sroŋ, mboo wii taa ma Yāhā, ma maha pye le nii wa Yāhā, ma kai- bye laha. ⁶ Pe ma nawee- ntōr woo cīinde, ma suhu ma kaplāŋ tōrfa bya ntōr ne. Yagaa, ma ntōr wāā pe kē pe wo. Le yai pe ne.» ⁷ Ta n luhu yīmbui laa ne, le yir ke Yāhā diŋ yisaha fla na ma yee: «Awā, Yīnfua Yāhā, mboo wii taa ma kai- bye fānga ne, ma kasāhā ma cīinde, ma maha sroŋ!»

⁸ U yāhāyīn tēnlehe resyar wuhu n u cāyīi woo yai na. Kānde n wāā yai kē ke nawee- suhu ke naa ne. ⁹ Karwrampihi gaa n nawee- suhu, pe n nii Yāhā miingbāŋ tyehē, koo gi kayihīpee ngī wāpyeŋ fānga ma ke ye. Pe n maha sye, pe sē pe kapee- wāpyeŋ miy yaha ma Yāhā miingbāŋ sey ye.

¹⁰ U yāhāyīn tēnlehe bua wuhu n u cāyīi woo ke waygapyāhā wāŋ nangbāŋ niisaha na, wam mpāy syi n too tā ke waygapyāhā wāŋ kāntraha na. Ke wāyaa n ta, nawee- n nii pe yīnkāhā no. ¹¹ Pe n Yāhā tyehē ke wāyaa wīi na, pe supleŋ wīi ne. Pe n maha sye, pe sē yi kāā pe kapee- wāpyeŋ kānde wo ye.

¹² U yāhāyīn tēnlehe kuay wuhu n u cāyīi woo lafengbāŋ gaa na, pe n yee Yefrahate. Ke loho bye n waha kāā, ma tersaha yaha yīnfua mpāy kē pe n yi kāntraha yai darkue ye. ¹³ Loo kur ye, ta n sāndāpee tāā mpāy yāā mi ncasār dyaŋ, ma nii n yi te ya wuhu na, nen ke nwongbāŋ wātrūhū yē wo, nen ke waygapyāhā wāŋ yē wo, nen u kawar Yāhā kaplāŋ tōrfua yē wo. ¹⁴ Poo me sāndāpee mpāy ne pe yēgbāā wūhū pye. Poo sāndāpee tāā mi n gaha kāntraha yīnfua wāā, pe n ga te naan miy Yāhā na ke perngbāŋ per na, Yāhā gi ke ma tāŋ kai- bye fānga ne. ¹⁵⁻¹⁶ Pe sāndāpee n pe kāntraha yīnfua wāā ta teelaa fla wo pe n yee yebere yor wo Yarmajedō.

U Yīnfua Yesu yee: «Luhu, n ga pa yuhu wāŋ syi dyaŋ, waa saa yi le cāŋ na ye. Wii u n kuae yrāŋ na yalebye, u nayre ne u kadye na, woo wīi n tāy, u saa ba yi naa n yār naploho ne, pe n u yāā fyar n u yigi ye.»

¹⁷ U yāhāyīn tēnlehe kuasīi wuhu n u cāyīi woo wāā ncaha kue ye. Yimbui laa n yir fānga ne ke yāhāyīn Yāhā kangbān wo, ke Yāhā nangbān niisayūhū fla wo ma yee: «Le kua yagaa.» ¹⁸ Yāhā n yehe tehe yē gaa, yimbuhu nkāy ne, yāhāgbāā tēn taa ne, kāntraha n yehe fānga ne. Ma gbe nawee wātāhā cāā na, ke syi kāntraha wāyehe nge syi sē yāā yāā ye, ke fānga ba gboho ter. ¹⁹ Le kungbāy n la cer fle tāā, kāntraha kui bye n yoho tān. Le kungbāy lii pe n yee Babilon, Yāhā sē faha le yaha ye. Ke n ta pe Babilonfa n ke defīi cāyīi wo, ke ncafūhūngbān defīi. ²⁰ Kāntrē rii syi langbāy te gbey le, te bye n plaha, yāy ge sē maha yāā nantān ye. ²¹ Sesantūhūngbāy taa n yir yāhāyīn na, ma ba too nawee- na. Pe nawee- n Yāhā tyehē ke sesantūhūngbāy kapee- wīi na, le wīi nen wāndege pye mii yīnkuai gbengbeyihī syān dyan gblihi ne. Le kapee fānga ba gboho ter.

17

Le kungbāypihī lii le ma mii canaandile wān syi dyan

¹ Pe yāhāyīn tēnlehe kuasīi mpāy ke cāyīhi kuasīi ba le soho pe koho wo, poo nen waa n pa, maa ra pye ma yee: «Pa, ra n ma yar le kungbāypihī nde ga pēn mii syi dyan, le kungbāypihī lii le fāā lafey buar tāy, loo lii le ma mii canaandile wān syi dyan. ² Kāntraha yīnfa dye tyatyāhā wāpyen wo le ne, kāntraha nawee- bye le tyatyāhā wo mii defīi wofa dyan, wāwōyai wee pe na ye.»

³ Yāhā Yrā Fānga n ra yigi, u yāhāyīn tēnlehe n ra gbe ga tēyāfūū klo laa laam wo. Ta n ga cōō waa yāā, tuu tege nii ke waygapyāhā wān gaa na wāyāhā, myar raa ne te yrūhū ke kadye na, Yāhā wātyehe myar. Koo waygapyāhā wān nge pye yiy kuasīi ne, yīhī sēnsye ne.

⁴ U cōō pye nangbān nayre ne tuu ba le wāyār, sān wān ne u kadye na busāā, kāncrān nkāy ter ne nawūū sē ke dir yey ye. Sāncīi laa pye u koho wo, le ba yīi u tyatyāhā wor ne. ⁵ Myaha gaa ba yrūhū u wakui na ma yee Babilon, waa sē ba ke yīntaha cā yāā ye. Le ba yrūhū ma yee: «Kungbāy nde pe n yee Babilon, canaandi n yi le wo, driyē kapee- ter bye ne.» ⁶ Yāhā nawee- busāā ntōr wo le kungbāy nde wo, tesē mpāy ntōr ne pe ba sron le Yesu kānde wo. Ta n le kungbāy yāā mii le poo ntōr wo, pe n le yigi mii canaandile dyan, tuu sēm wo pe n u yigi. Tē le yāā ke syi, le n yē gbāā ra na.

⁷ Loo na, u yāhāyīn tēnlehe n ta pye ma yee: «Nwa ta le n yē gbāā ma na? U cōō tuu tege nii ke waygapyāhā wān na, yiy kuasīi ne, yīhī sēnsye ne, waa sē le

yīntaha cā yāā ye, n ga le tōr ma ye. ⁸ Ke waygapyāhā wān nge raa yāā nge, ke pye faale na, ma ba nii ke wee nantān ye. Ke -sē yai ke ba yi ke wuhungbān wo, ke wīi n kua ke kuān ne. Ma gbe driyē wātāhā na, driyēfa mpāy pe myar sē yrūhū u cīnde yrā yāāfa myar saba wo ye, pe ma ba ke waygapyāhā wān yāā, le ga pe fe gbe, le sya yē gbāā pe na. Ke waygapyāhā wān ke dur ba, ke sē pye la faale na, ma ba nii ke wee nantān ye? ⁹ Kai- nkāy tē ga tōr ma ye, wii ma yee u ga ke war u yai u kacān yāā, maha laantor ne. Te yiy kuasīi nde, yāy kuasīi ne, le kungbāy le fāā yāy tii yīn na, loo lii le ma mii canaandile wān syi dyan. Te yiy kuasīi nde, yīnfa kuasīi maha me. ¹⁰ Yīnfa wām bua too wa, nen ma yīn na, u nen yīnfar yale sē nō wa ye. Le ma ba nō, u ga nii yīn na yale laale ya. ¹¹ Ke waygapyāhā wān gii ke pye faale na, ma ba nii ke wee nantān ye, koo ge ma mii yīnfa kuatāā wuhu dyan, ma maha ma yīnfa kuasīi mii dyan. Ke wīi ga ba kua ke kuān ne.

¹² Ke yīhī sēnsye ngīi raa yāā, yīnfa sēnsye me, pe yīnfar yale sē nō wa ye: Pe ga ba yīnfar yāā, pe n nii yīn na ke waygapyāhā wān ne yale laale ya. ¹³ Poo sēnsye mii, wīi nen ya ne le ma pe bye laam wo: Pe pe fānga wāā le pe yīnfar ne, pe ke waygapyāhā wān laam wīi pye. ¹⁴ Pe ga ba naan miy u Yāhā Mbapēnge na, u Mbapēnge -sē ga pe yia, woo wīi u ma yīnfa bye Yīnfa, ma maha ma fāngafa bye Fāngafua. U Mbapēnge ga ba yia pe na, woo, ma wāā le u nawee- ne. U nawee- mpāy pe naa n sron u kānde wo, pe n pe yān yi, ma pe yee.»

¹⁵ U yāhāyīn tēnlehe n maha ra pye ma yee: «Lor rii taa yāā le kungbāy fla na, loo lii le ma mii canaandile dyan, too lor nde, kui nawee- me, nabuar raa ne, kāntrē nawee- ne, yor ter bye nawee- ne. ¹⁶ Le kungbāy nde, lii le ma mii canaandile dyan, le wīi ga ba fūhū ke yīhī sēnsye ngīi ye raa yāā, koo ma suhu ke waygapyāhā wān ye. Te ga ba loo canaandile nde wān bye yi kāā u ye, u n kuee wāwahale. Te ga ba u kar kaa, te u gber suhu kāā migimigi naa laam wo. ¹⁷ Ma sē yāā, lii le ma Yāhā laam wīi, Yāhā loo le ke yīhī sēnsye laam wo, ke le pye. Ke bye ga ba yimbuhu wāā le, ke ke yīnfar wāā le, ke te bye wāā ke waygapyāhā wān kē, ke kai- nkāy bye n sya ba pye, kai- nkāy Yāhā ke yar yaha. ¹⁸ Canaandile wii taa -sē yāā nwo, le kungbāy ne, loo kungbāy lii le ma kāntraha yīnfa bye yīn na.»

18

Le kungbāypihī wāto

¹ Loo kur ye, ta n yāhāyīn tēnlēhe waa ter yāā, u yir yāhāyīn kue ye, ma tege ba. Fāngangbān pye u ye, u nayōr cāā- n kāntraha bye gbe tān. ² U n gbey fānga ne ma yee: «Le kungbāy Babilon too, le too! Le nii yagaa sāndāpee niisaha, sāndāpee ter bye dyeniisaha; kānsyāpeer rii te wīi sē yō ye, te ma koo fla na. ³ Ma sē yāā, le kungbāyipihi le tyatyāhāpihi defīi wāā kāntrāe bye nawee- kē pe n wo. Kāntraha yīnfa dye tyatyāhā wāpyen wo le ne, pe kāntraha cātrohoha n ngbān le nangbān wān flāhā tāy.»

⁴ Ta n maha luhu yīmbui laa ne, le yir yāhāyīn na ma yee: «Ta nawee-, -ye yi kāā le klo wo, ye ma n ba wlāhā pe Babilonfa ne pe kapee- wāpyen wo, ke kayīhī n ba ye dye pe ne wācēn ye, kayīhī nkāy ke ga ba pe dye. ⁵ Ye sē yāā, pe kapee- wāpyen taha ta ke ya na, ma sya ga no yāhāyīn na. Yāhā sē maha faha pe pyerpeer yaha ye. ⁶ Pe ba naa nawee- pye mii, pe ga ba naa pe bya pye koo syi. Pe ba naa nkāy pye nawee- na, pe ga ke syi fle sīi pye pe na. Pyerpeer cāyīi lii pe ba wāā nawee- kē, too syi pyerpeer cāyīi syān ga wāā pe kē. ⁷ Pe miingbān gi yāā, nangbān tii ne, ma naa nuhu di le na, koo syi wāfāy ga ta pe na, koo syi wram ne. Ye sē yāā, le kungbāy lii le ma mii canaandile dyan, le laam ga ma yee, loo nii ke fla na yīnfasya dyan, calangusya sē kē loo ne ye, loo saa maha wram cā yāā syisyi ye. ⁸ Loo ne, kayīhī nkāy ke ma ke le kungbāy nde sēn, ke bye ga dye per nej: Koo kē yampeer rii syi ne re n boo, wram ne, fāāngbān ne. Naa ga le suhu tān. Ye sē yāā, Yīnfa Yāhā gi ke ga le pēn, ke ma fāāngbān ne.»

⁹ Kāntraha yīnfa mpāy pe dye tyatyāhā wāpyen wo le kungbāyipihi ne, ma maha pye nangbān na le ne, pe ma ba le kungbāyipihi wāsuhu naawur yāā, loo yale laam wo, pe ga le kungbāyipihi mii wūn, pe sya naa yīntām yi. ¹⁰ Pe ga ba fya le kungbāyiphifa fen na, pe dey yer, pe naa n yee: «Kapee laa syi! Kapee laa syi! Eh Babilon, klo nde ba gboho, ma maha pye fānga ne! Yale laale ya nsoho wo, ma ma wāpēn yāā tān!»

¹¹ Kāntraha cātrohoha bye le mii wūn, ma sya yīntām yi, waa wee nantān tuu ga naa pe wān par pe ye ye: ¹² Too ne sān ne, wargbe ne, kāncrān nkāy ter ne nawūū sē ke dir yey ye; nangbān faha ter bye ne, katyiyōr ter rii ne te sē n yāā farfar ye, syenkāhā wāta wān ter bye ne, nangbān katyiyōr wān ne, deyē wān ne, ntēn wān ne, ntēmbayūhū wān ne; ¹³ tyūhū wān ter bye ne, lasekole wān ter bye ne, myer ne, wusuna ne, defīi ne, sēm- ne, miy ne, bur sye ne, yar ne, mbaa ne, nsyāy ne, wootorngbāy ne, nawee- ge ne. ¹⁴ Pe ga

ba naa n pāā pe kungbāyiphifa ye pe yee: «Wān tii bye tee ba ke ta ye wān, te wīi kua; ye wangbāy ma suhu ye nangbān wān ne, te bye wīi kua ye ye, ye saa te yāā yāā nantān ye!» ¹⁵ Cātrohoha mpāy pe naa cāā troho le kungbāy nde wo, ma gbān, pe ga ba fya le kungbāyiphifa fen na, pe dey yer; pe ga ba naa pe mii wūn, pe naa yīntām yi, pe naa n yee: ¹⁶ «Kapee laa syi! Kapee laa syi! Faayūhū naa n yāā kungbāy nde wo, nangbān faha ne wāyār; sān wān pye, kāncrān nkāy ter ne nawūū sē naa ke dir yey ye. ¹⁷ Yale laale ya nsoho wo, too nangbān wān nde bye wīi kua kāā, ngaa ge wee nantān ye.»

Te salangbāy yīnfa, ma suhu mpāy ne pe gbe ma n gaha yrāhā ye, pe salangbāy tēntēfa ne, mpāy ne pe ye yē digi ke muhulangbān yīn na, pe bye ba dey yer. ¹⁸ Pe naa le kungbāyipihi wāsuhu naawur yān, ma naa n tē ma yee: «Kungbāy nde syi ter sē pye yāā ye!» ¹⁹ Pe naa wram wīi pye, ma naa le mii wūn, ma naa yīntām yi, ma nii n tē ma yee: «Kapee, kapee le kungbāy dye! Mpāy bye pe ma salangbāy ne muhulangbān yīn na, poo bye gbān kungbāy nde wale wān flāhā tāy. Yale laale ya nsoho wo, too wale wān nde bye kua kāā, ngaa ge wee nantān ye!»

²⁰ Yāhāyīnfa yai pe naa nuhu di le kungbāyipihi wāsuhutān wīi na! Yāhā wām, Yesu tēnlēhe ne, Yāhā kaplān tōrfa ne, pe naa nuhu di! Ye sē yāā, kapee- nkāy le kungbāyiphifa pe naa n pye pe na, koo wīi ne Yāhā pe pēn.

²¹ Loo na, yāhāyīn tēnlēhe fāngafua waa n ntēmbangbān gaa gbe, ke wāgboho tra dyan, ma ke miy le wāā muhulangbān wo ma yee: «Kungbāyipihi nde pe n yee Babilon, le ga ba miy tege wāā tāā ye fānga ne, ntēmbangbān nge wān syi dyan, waa saa maha ke yāā yāā nantān ye. ²² Waa saa maha kornjongbāyfa wāpēn mii luhu yāā nantān le klo wo, yay lefa ne, fler wuufa ne, tūūtūū wuufa ne ye. Waa saa maha koho tēn tēfua waa ter yāā yāā nantān le wo, sege wāsege mii ne ye. ²³ Waa saa maha terbuho cāā- yāā yāā nantān le klo wo ye. Waa saa maha cafān yigifa yīmbuhu luhu yāā le klo wo ye. Ye sē yāā, loo klo nde cātrohoha me, pe ba gbān ma ter driyē wām bye yaha. Tekān wūhū naa n pye le klo wo, ma naa nawee- plaha naa n le kāmpee wo. ²⁴ Ke Babilon laam wo, Yāhā kaplān tōrfa ntōr yāā ke laam wo, Yāhā nawee- ntōr ne. Nawee- mpāy bye pe boo fānga na kāntraha na, pe ntōr yāā le kungbāyipihi wo. Loo ne le kungbāyiphifa n pēn.»

19

¹ Loo kur ye, ta n luhu nabuar raa

yĩmbui ye yāhāyīn na, le naa n yee fānga ne ma yee:

«Aleluya, -ye naa Yāhā sey!

Koo kē ke nawee- sya n yaha;
ke miingbān gbobo, fāngangbān ma ke ye.

² Ke kasāhā ma cīinde, ma maha sronj.

Ye sē yāā, le kungbāyipihi lii le pye canaandile dyan,
ma naa nawee- klaha- le tyatyāhā ne, Yāhā le pēn.

Le bii Yāhā tēntē- boo; koo kē Yāhā n le pēn.»

³ Le nabuar yĩmbui n maha yee: «Aleluya, -ye naa Yāhā sey! Wākuayāā wee le kungbāyipihi wāsuho naawur na ye!» ⁴ Te nanler gbey tesē wāy tesyar, ma suhu te yrān wān wāy tesyar ne, te n kānklūy gbāā, ma Yāhā sey ke nangbān niisayūhū wo ma yee: «Amen, le nii ke syi! Aleluya, -ye naa Yāhā sey!»

U Yāhā Mbapēnge tesē u cafuē ne

⁵ Yĩmbui laa n yir ke nangbān niisayūhū fla wo ma yee: «Ye naa Yāhā sey, yii mpāy bye tee ma ke tēntē-, mpāy ne pe nagboho ta ke na, pe wāle, pe kicar ne!»

⁶ Loo kur ye, ta n luhu nabuar raa yĩmbui ne, mii langbāy tēn dyan, maha yāhāgbāā tēn dyan. Pe naa n yee: «-Too naa Yāhā sey!

Ye sē yāā,

wo Yīnfua Yāhā gii ke ma kai- bye fānga ne,
ke ke yai ta ke n pai!

⁷ -Too naa nuhu di laantār ne,
wo naa Yāhā miingbān gbobo!

Ye sē yāā, u Yāhā Mbapēnge nuhu yale no wa,

u nuhu tii te ma mii casyar nuhu dyan,
u cafuē n u ya gbihi ta wa.

⁸ Pe kānde wāā u cafuē kē
u n nangbān nayroho le,
koo gii ke ma wāfii perper,
teele laa wee ke na ye,
ma maha n yehe palpal.»

Le nangbān faafii nde, Yāhā nawee- kasronj kē le ne.

⁹ U yāhāyīn tēnlehe n ta pye ma yee, n le yrūhū, a mpāy pe yee u Mbapēnge casyar dir na, poo wii n tāy. U n maha yee, a Yāhā yē kaplān kē cīinde. ¹⁰ Ta n too kānklūy na u yaha ye, ndoo ga u sey, u n sye ma ra pye ma yee: «Ma'a n le pye ye! Naa Yāhā koo sey! Yāhā tēntēle kē ra ne ma wān syi dyan, tesē ma Yesu kāndeyārwei mpāy ne pe ma cīinde lii ne Yesu Crise le yar. Loo maha ne kaplān nkāy ne Yāhā Yrā ke le nawee laam wo, Yesu wii na.»

Yiafua wii u dugu nii nsyānfii na

¹¹ Loo kur ye, ta n yāhāyīn yāā ke yār, nsyān gaa n yi, wāfii. Wii u ba dugu nii ke

na, u myaha Kasronjua, maha Cīindefua. U nawee- wāsāhā ter sronj, u naan miy kasronj myaha ne. ¹² U yĩmpe n yehe naa wān syi. Yīnfua nkifaha nkāy pye u yīn na. Myaha gaa pye ke ba yrūhū u na, waa sē ke cā mii woo ya sē kē ye. ¹³ Nayroho gii tuu ba le, ntōr teebehe pye ke na. U myaha kē: Yāhā Yē Yor. ¹⁴ Yāhāyīn seraasyi ndrey naa n taha u na. Pe seraasyi ba dugu nsyānfii na, ma nangbān nayre le wāfii perper, teele laa wee te na ye. ¹⁵ Yūntrūhū gaa naa n yi u nsyānfii dugufua yē wo fēnfēn. U ga ba kāntre bye nawee- gbā le ne. U ga ba nii pe yīn na fānga ne. Mii pe defīpii tāhā, ma pe yī tyahangbān wo mii, u ga ba driyēfa tāhā koo syi Yāhā ncafūhūngbān tyahangbān wo, Yāhā gii ke ma tān kai- bye fānga ne. ¹⁶ Myaha gaa ba yrūhū u nayroho na, u troho ne, ma yee: «Fāngafa bye Fāngafua, maha yīnfa bye Yīnfua.»

¹⁷ Loo kur ye, ta n yāhāyīn tēnlehe waa yāā, tuu yir yer yai laam wo. Kānsyām mpāy bye pe naa n yir ncaha ye, u tēnlehe n tē fānga ne te ye ma yee: «-Ye ba yii wāā te Yāhā dingbān na! ¹⁸ -Ye ba yīnfa nakur kar kaa, naanmiy yīnfa nakur kar ne, pe fāngafa kar ne, te nsyāy kar ne, te nsyāy dugufa kar ne, nawee- bye kar ne: Yāmpa, mpāy ne pe wee yāmpa ye, pe wāle ma suhu pe kicar ne.»

¹⁹ Loo kur ye, ta n ke waygapyāhā wān yāā, ma suhu kāntraha yīnfa ne, pe seraasyi ndrey ne, pe pe ya wāā, ma ga naan miy u nsyānfii dugufua na, woo tesē u seraasyi ndrey ne. ²⁰ Too naan wāmiy na, pe n ke waygapyāhā wān yigi, ma suhu u kawar Yāhā kaplān tōrfua wii ne u naa kangbāhā pye ke waygapyāhā wān myaha ne. Woo kē tuu ba nawee- wlaŋ koo kangbāhā ngii wāpyen ne, pe n ke waygapyāhā wān puhu gbāā, ma naa ke yirfua sey. Ke waygapyāhā wān, ma suhu u kawar Yāhā kaplān tōrfua ne, pe n pe miy le wāā yrān ke naangbān laam wo, maha naatarmiy ne ke wo. ²¹ Mpāy pe kuee, ke yūntrūhū n poo boo, yūntrūhū gii ke n yi u nsyān dugufua yē wo. Pe kānsyām bye n pe nakur kar kaa yai.

20

Setane pua yigi yaha dye- yībua

¹ Loo kur ye, ta n yāhāyīn tēnlehe waa yāā, tuu yir yāhāyīn na, ma tege n pai. Ke wuhungbān karndohopua pye u ye koho wo, tesē ntēn nalingbān gaa ne. ² U n ke nwoŋgbān wātrūhū yigi, koo kē ke faale nwoho ne, koo kē u sādāpee yīnfua ne, koo kē Setane ne. U n ke pua yigi yaha dye- yībua. ³ U yāhāyīn tēnlehe n ke miy le wāā ke wuhungbān wo, ma ke yē gbāā tā u karndohopua ne, ma maha ke mar yigi.

Loo na, ke nwoᅅgbāᅅ wātrūhū saha naa kāntrɛ kui nawee- wlaᅅ nantāᅅ ye, ke dye- yīlbua n sya ba tā. Ke dye- yīlbua kur ye, ke yai ke ba yār yaha yalaale ya.

⁴ Ta n maha niisayōr raa yāā. Mpāy pe nii te na, fānga n wāā pe kē pe naa nawee- sāhā. Ta n maha mpāy yāā pe naa le Yesu cīnde pāā nawee- ye, tesē ke Yāhā kaplāᅅ ne, pe n pe boo fānga na loo wīi na. Poo me, pe sē ba ke waygapyāhā wāᅅ sey ke yirfua ne ye, pe ba sye, pe sē ke waygapyāhā wāᅅ puhu gbāā pe wakuhu na pe klue ne ye. Poo n yir gbā wo, ma nii yrāᅅ na, ma nii yīᅅ na u Yāhā Yīndefua Crise ne dye- yīlbua.

⁵ Loo ne ke wāyir cir ne gbā wo. Ma yi kāā poo na, mpāy bye pe bii ku, pe saa dur ba yrāᅅ na miī ke dye- yīlbua sē tā wa ye. ⁶ Mpāy pe koo wāyir cir nge yir gbā wo, poo wīi n tāy. Poo saa ke tehe syāᅅ gbā ku ye. Pe ga ba nii tēntē- Yāhā ye, u Yāhā Yīndefua Crise bya ye. Pe ga ba nii u Crise ne kai- bye yīᅅ na dye- yīlbua.

Setane wīi kua u kuāᅅ ne

⁷ Ke dye- yīlbua maa kua, Setane ga yi yaha ke wuhungbāᅅ wo. ⁸ U ga yi ga u ga kāntrɛ kui bye nawee- wlaᅅ, poo me pe Gokefa tesē pe Magokefa ne. U ga pe wāā, pe n naan miy Yāhā na. Pe ga syar flā wāᅅ syi, yē wee pe na ye. ⁹ Pe n kāntraha bye gbe tā, ma pe Yāhā nawee- gbey le, tesē le Yāhā kungbāy ne, loo lii le wīi n tāy Yāhā ye. Naangbāᅅ n yir yāhāyīᅅ na, ma ba pe bye suhu boo. ¹⁰ Loo na, u sāndāpee yīᅅfua wii u pe wlaᅅ naa n le kāmpee- wo, woo n miy le wāā ke naangbāᅅ laam wo, maha naatarmiy ne ke wo. Ke waygapyāhā wāᅅ, tesē u kawar Yāhā kaplāᅅ tōrfua ne, poo bii cāā miy le wa ke laam wo. Pe ga naa n fāy ke wo yalebye, wākuayāā saa pye le na ye.

Te kur kue kasāhā

¹¹ Loo kur ye, ta n ke nangbāᅅ niisayūhū yāā, ke pye wāᅅgbāᅅ, wāfīᅅ. Wii u yai koo fla wānii ne, u ba tege nii ke wo. Kāntraha tesē yāhāyīᅅ ne, te wīi n kua kāā te kuāᅅ ne, waa sē maha te yāā yāā ye. ¹² Loo kur ye, mpāy pe ku wa, ta n pe yāā, pe yir yer ke nangbāᅅ niisayūhū yaha ye. Sabar raa n yār. Saba waa ter n maha yār, wii, cīnde yrā yāāfa myar yrūhū le yaha u laam wo. Mpāy pe ku wa, pe wāle, pe kicar ne, kai- nkāy pe bii pye pe yrāᅅ cāā na, ke bii yrūhū le yaha te sabar wo. ¹³ Mpāy pe bii ku kuae loho wo, pe n yi te wo. U gbā yīᅅfua, tesē u nakur klo yīᅅfua ne, pe n pe nawee- bye yi wāā, mpāy pe bii ku wa. Pe bye n wāsāhā yāā, kai- nkāy wīi na pe bii pye pe yrāᅅ cāā na. ¹⁴ U gbā yīᅅfua, tesē u nakur klo yīᅅfua ne, pe n miy le wāā ke naangbāᅅ laam wo, koo gii wāfegēyāā wee

ke na ye. Koo kē ke tehe syāᅅ gbā wāku ne. ¹⁵ Mpāy pe myar sē yrūhū le u cīnde yrā yāāfa saba wo ye, poo bye n miy le wāā ke naangbāᅅ laam wo pe kuāᅅ ne.

21

Ke yāhāyīᅅfāᅅ tesē ke kāntrafāᅅ ne

¹ Loo kur ye, ta n yāhāyīᅅfāᅅ gaa yāā, kāntrafāᅅ gaa ne. Ke faale yāhāyīᅅ, ke faale kāntraha ne, te wīi ba kua kāā gbeᅅge, ngaa sē maha pye yāā ye. Muhu- langbāᅅ loho gaa ter sē maha pye yāā nantāᅅ ye. ² Yāhā n ke kungbāy no wāā, ke Yurusalemfāᅅ, ke n yir yāhāyīᅅ na ma tege n pai. Ta n le kungbāy yāā, pe le gbihi miī cafuē dyanᅅ pe u gbihi, ma n gaha u ne u puai wāāsaha wo. ³ Ta n luhu yīmbui laa ne, le yir fānga ne ke nangbāᅅ niisayūhū fla na ma yee: «Le nde, Yāhā ke niisaha ta nawee- nsoho wo. Ke ga ba nii pe ne, pe n -sē nii ke nawee-. Yāhā ge ga ba pye pe ne. ⁴ Ke ga ba pe yīntām bye tēn pe kē. Nawee- saa ba naa n ku nantāᅅ ye, wram saa ba pye yāā ye, miīwūn ne ye, wāfāy gaa ter ne ye. Faale wūhū saa ba pye yāā nantāᅅ ye.»

⁵ Loo na, wii u ba nii ke nangbāᅅ niisayūhū wo, u n yee: «Yagaa, n ga kai- bye ta ke n nii kafūhū.» Loo kur ye, ta n luhu, a n ke kai- yrūhū, a ke pāā miī le ga pye koo syi. ⁶ Wii u ba nii ke nangbāᅅ niisayūhū wo, u n maha yee: «Le kua! Ndoō kē ke Alefa tesē ke Womega ne. N pye kai- bye fegbesaha na, tesē ndoo kē n ga ba pye ke kuasaha na. Loho fāā ma pye wīi na, n ga ba plege loho wāā u kē faa u n wo, plege loho gii ke cīnde yrā wāā nawee kē. ⁷ N ga ba loo kayīi nde wāā wii kē u yia, ma kuae yai tāᅅ le Yāhā kānde wo. N ga ba nii Yāhā u ye, u n nii ra puee. ⁸ Ma -sē yee mpāy na, pe le Yāhā kānde wāyār wāfāy wīi sye, mpāy ne pe Yāhā wīi sye, mpāy ne pe plaha kāmpee- wo, naboofa ne, tyatyāhā pyefa ne, tekāᅅᅅfa ne, mpar wān tēᅅfa ne, kawarfuafa bye ne, poo niisaha ga ba pye ke naangbāᅅ laam wo, maha naatarmiy ne ke wo. Koo fla kē ke ma pe gbā tehe syāᅅ wuhu fla.»

Le Yāhā kungbāyfuē nayōr

⁹ Pe yāhāyīᅅ tēnlehe kuasīi mpāy pe pye ke kur kue kayīhī cāyīhī kuasīi ne pe koho wo, poo nen waa n pa, maa ra pye ma yee: «Pa, ra n ba u Yāhā Mbatēᅅge cafuē yar ma na!» ¹⁰ U yāhāyīᅅ tēnlehe n ta gbe ga yāᅅᅅruhu gaa yīᅅ na, Yāhā Yrā Fānga ne. U n le Yāhā kungbāy Yurusaleᅅm yar ra na. Le ba yir yāhāyīᅅ na Yāhā tāy, ma tege ba. ¹¹ Le naa n yehe palpal Yāhā nayōr ne. Le naa n yehe miī ntēmbayōr raa ter dyanᅅ, pe n yee yaspe, kacān wee te dir na ye, ma nii yelyel sesantīhī dyanᅅ. ¹² Le kungbāy

ba gbey le ncahajruhu gaa ne, kapahayēr sēnsye syān ne, yāhāyīn tēnlhe sēnsye syām ne pe te kapahayēr sēn. Pe Yiisrefa faale wāle sēnsye syām myar ba yrūhū te kapahayēr na. ¹³ Kapahayēr tāā pye yāhāyīn kue ye, tāā ne yāhāyīn kāman kue ye, tāā ne yāhāyīn kāndigi kue ye, tāā ne yainde dyeter kue ye. ¹⁴ Le kungbāy ncaha ba fāā nii ntēmbangbāy sēnsye syān na. U Mbapēnge tēnlhe sēnsye syām myar ba yrūhū te ntēmbangbāy na te ya wuhu na.

¹⁵ U yāhāyīn tēnlhe wii u naa n pāā ra ne, sān kipua kāi laa pye u ye, lii tuu ga ta u le klo tān, te kapahayēr ne, ke ncaha ne. ¹⁶ Le klo wātyīl pye le wāpaha dyan. U tēnlhe n le klo tān u kipua kāi ne, ma yāā le wātyīl pye kilo naha yīisyañ. Le wātyīl pye wācēn le wāpaha ne, le wājruhu ne. ¹⁷ U tēnlhe n maha ke ncaha bya tān. Ke wājruhu pye koho wātān tehe gbeeresyar, tehe resyar ne, nawee wātān na. ¹⁸ Ke ncahajruhu ba fāā ntēmbayōr ra ne pe n yee yaspe. Le klo pye cūinde sān klo, ma naa n yehē palpal fānga ne. ¹⁹ Ntēmbangbāy rii ke ncaha ba fāā nii te na, te bye pye ntēmbayōr rii bye kacān wee te dir na ye. Ke ntēmbangbān cir pye yaspe, koo faa wo. Ke syān wuhu pye safir, koo wo yāhāyīn wāñ syi dyan. Ke tāā wuhu pye yagate, koo yrāhā mii gbargbarsyoho cīl dyan. Ke resyar wuhu pye yemerōte, koo wo nyēpēn wāñ syi dyan. ²⁰ Ke bua wuhu pye wōnise, koo pye mii yāhāyīn calēle dyan. Ke kuay wuhu pye sahaduan, koo yrāhā ntōr dyan. Ke kuasīl wuhu pye kersole, koo pye sān dyan. Ke kuatāā wuhu pye gberile, koo ma nnan wāñ. Ke kuaresyar wuhu pye topasi, koo ma sōr wāñ syi dyan. Ke sēnsye wuhu pye kersopraxe, koo wo wam dyan. Ke sēnsye nen wuhu pye yasani, koo pye bleble. Ke sēnsye syān wuhu pye yametise, koo wo kikra wāñ syi. ²¹ Te kapahayēr sēnsye syān pye sāmuyōm mpāy ter. Ke nanen bye pye sāmuyōngbān wāñ nen. Le kungbāy kāmbehe pye cūinde sān, ma maha n yehē palpal fānga ne.

²² N sē Yāhā kangbān yāā le kungbāy wo ye. Yīnfua Yāhā gii ke ma tāñ kai- bye fānga ne, koo kē ke ma le kungbāy wo, koo tesē u Yāhā Mbapēnge ne. ²³ Yai cāā- wīl wee le kungbāy na, yron cāā- ne ye. Yāhā nayōr cāā- le kungbāy wo, tesē u Mbapēnge bya cāā- ma le wo. ²⁴ Kāntre bye nawee- ga ba naa n yār pe cāā- wo, kāntre yīnfa ga ba naa Yāhā sey, pe pe nayōr wān gbe ba ke kē. ²⁵ Le kungbāy kapahayēr ga ba yār naa n yaha yai na. Yīmper ke sē wee yāā le kungbāy wo ye, te kapahayēr ga yār yaha yalebye. ²⁶ Pe ga pa kāntre kui bye kayōr ne, te nangbān wān ne, le kungbāy wo. ²⁷ Nawee- mpāy pe wee

gbegbe ye, pe saa yāā dye le kungbāy wo ye, tesē ngii ngii ne ke wee gbege ye, tesē tyatyāhā pyefa ne, kawarfuafa ne. Mpāy pe myar yrūhū u Yāhā Mbapēnge cūinde yrā yāāfa saba wo, poo ya me pe ga ba dye le kungbāy wo.

22

¹ U yāhāyīn tēnlhe n lafengbān gaa yar ra na, ke loho cūinde yrā wāā nawee kē. Ke loho pye yelyel sesantihī dyan, ma naa n yi ke Yāhā nangbān niisayūhū fla wo, u Yāhā Mbapēnge nangbān niisayūhū fla ne. ² Ke loho naa n fā le kungbāy nanihi fla telai wo. Katyigi gii ke cūinde yrā wāā nawee kē, te syi ma ke lafengbān ngbey sūl bye na. Ke n sa tehe sēnsye syān dye nen wo, yrey bye na. Ke wan yīnwer wāā kāntre bye nawee- kē. ³ Yoošen saa pye nantān le kungbāy nde wo ye. Yāhā nangbān niisayūhū ga ba pye le wo, u Yāhā Mbapēnge nangbān niisayūhū ne. Pe Yāhā tēntē- ga ba naa tēn tē Yāhā ye. ⁴ Pe ga ba Yāhā yīntaha yāā, ke myaha ga ba yrūhū pe wakuhu na. ⁵ Yīmper saa ba pye yāā nantān ye, terbui cāā- wīl saa ba pye yāā pe na ye, yai cāā- wīl ne ye. Yīnfua Yāhā ga ba ke cāā- ta pe na. Pe ga ba nii yīn na yalebye, wākuayāā saa pye le na ye.

Yīnfua Yesu wāpan

⁶ Loo kur ye, Yīnfua Yesu n ta pye ma yee: «Kaplān ngīl ma cūinde, pe le pāā mii le ga nii ke syi. Yīnfua Yāhā gii ke n ta ke kaplān tōrfa n pāā ke Yrā Fānga kāmāy na, ke ke yāhāyīn tēnlhe lehe wāā, u ba ke nawee- yar lii ne le ga dye yagaa. ⁷ N ga pa yagaa. Kai- ngīl ke ga dye yagaa, mpāy pe n luhu ke kayar kaplān ngīl ye, poo wīl n tāy.»

⁸ Ndoō Nsān, n kai- ngīl yāā yīnde ne, ma ke luhu nditye ne. Tē ke yāā wa, ma ke luhu wa, ta n too kānklūy na, ndoo ga u yāhāyīn tēnlhe sey, wii tuu ke kai- yar ra na. ⁹ U n sye, ma ra pye ma yee: «Ma'a n le pye ye! Ta bya ma Yāhā tēntē waa ma wāñ syi dyan, mii ma nampyen- pe Yāhā kaplān tōrfa dyan, tesē mpāy bye ne pe n luhu saba nwo kaplān ye. Naa Yāhā koo ya sey!»

¹⁰ Yīnfua Yesu n maha ta pye ma yee: «Kai- ngīl ke ga dye yagaa, ta, nawee- bye n ke cā. Koo kē ke yrūhū le yaha saba nwo wo. Ma sē yāā, kai- ngīl bye dyeyale gbe taha. ¹¹ Wii u sē sron ye, u naa kaa taha u napeer na. Wii u sē laha ye, u naa kaa taha u pyerpeer na. Wii u n sron, u naa kaa taha u wāsrōn na. Wii u n laha, u naa kaa taha u wālaha na.

¹² N nwo, n ga pa yagaa. N ga pa dāān ne, n ba la klaha ye kē yii wuhu na, kai- nkāy bye wīl na tee pye. ¹³ Ndoō kē ke

Alefa tesē ke Womega ne. Ndoos kē n cāā pye, ndoo kē n ga pye kur kuε ye. N pye kai- byε fegbesaha na, tesē ndoo kē n ga ba pye ke kuasaha na. ¹⁴ Mpāy pe laam ma mii nayre dyaŋ pe yee laha, poo wīi n tāy. Pe ga ba kānde yāā pe dye le kungbāy wo, te kapahayēr ne, pe ba ke katyigi pua di, katyigi gii ke cīinde yrā wāā nawee- kē. ¹⁵ Mpāy pe ma kapeepyefa, poo ga kar wāā le Yāhā kungbāy nkur ye, poo tesē tekāŋfa ne, tesē tyatyāhā pyefa ne, mpanyahafa ne, tesē kawarfuafa ter byε ne.

¹⁶ Ndoos Yesu, n ta yāhāyīŋ tēnlēhe lēhe wāā, u ga kai- ngīi byε yar ra kāndeyārfa yawārfa na. Ndoos kē u Dawide nwoŋ kur waa. Ndoos kē u yīŋ yē yrompua ne, u n yehe palpal.»

¹⁷ Le Yāhā Yrā tesē pe Yesu kāndeyārfa yawārfa ne, pe ma mii u cafuē dyaŋ, pe n yee: «Yīŋfua Yesu, pa.» Wii ma kai- ngīi luhu, u bya yai u yee, a Yīŋfua Yesu u pa. Loho fāā ma wii yigi, u pa. Loho gii ke

cīinde yrā wāā nawee kē, wii ma pye ke wīi na, u ga ke yāā faa.

U saba kuasaha

¹⁸ Kayar kaplāŋ nkāy ke ma saba nwo laam wo, mpāy pe ke yāā luhu, ndoo Nsān, n ga nde pāā waha pe ye. Wii ma kapān laa le taha koo kaplāŋ ngīi na, Yāhā ga kayīhi ngīi byε le taha u wāpēn na, kayīhipee nkāy ke wīi pāā saba nwo wo. ¹⁹ Wii ma maha kaa yi kāā saba nwo kayar kaplāŋ ngīi na, Yāhā saa u katyipua lay wāā u kē ye, katyigi gii ke cīinde yrā wāā nawee kē. Yāhā saa maha ufua ta u n dye le Yāhā kungbāy wo ye. Le Yāhā kungbāy wīi pāā saba nwo wo, ke katyigi wīi bya ne.

²⁰ Yīŋfua Yesu yee kai- ngīi ma cīinde, u yee woo ga pa yagaa.

«Amēn, le nii ke syi! Pa, wo Yīŋfua Yesu!»

²¹ Wo Yīŋfua Yesu u u laantār wīi pye wo byε kē.